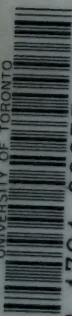

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00357145 2

HANDBOUND
AT THE

UNIVERSITY OF
TORONTO PRESS

(65) 6796 I

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,
CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,
AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

31864

IOANNES LYDUS.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXVII.

TO ANNO DOMINI MDCCLXXIII
SCRIPTORIUM HISTORIAE

BYZANTINAE

DFD
503

C6

v. 27

B. G. NIEBUHR II C. R.

IMPERATORIS AUSTRIACI

ACADEMIAE

ACADEMIAE LITTERARUM BOHENSIS

BOHENSIS

CONTINUA

IOHANNES LYDUS

BOHENSIS

IMPRISIS IN WERRE

MDCCLXXIII

IOANNES LYDUS

EX RECOGNITIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVII.

CAROLI BENEDICTI HASE

PROLOGUS

IN LIBRUM IOANNIS LYDI

DE MAGISTRATIBUS ROMANIS,

SIVE

COMMENTARIUS

DE IOANNE LAURENTIO PHILADELPHENO LYDO
EIVSQUE SCRIPTIS.

COMMENTARII CONSPECTUS ET SUMMA.

1. *Institutum commentarii et partitio.*

Sectio 1. De Ioannis Lydi vita.

2. *Ioannis Laurentii Lydi ortus, et quo pacto rem publicam capessiverit.* 3. *Lydi senectus calamitosa.* 4. *Lydi scripta supposita vel deperdita.* 5. *Lydi scripta genuina quae exstant: 1) liber de Mensibus, 2) liber de Magistratibus Romanis, 3) liber de Ostentis.*

Sectio 2. Fata scriptorum Lydi medio aevo.

6. *Liber de Ostentis a Theophylacto Simocatta laudatus, a Beda Venerabili partim Latine versus.* 7. *quare saeculis 7 et 8 plerique interciderint Lydi codices.* 8. *Photii patriarchae testimonium de Lydo.* 9. *quare asperius de Lydo Photius.* 10. *Leonis Sapientis testimonium.* 11. *Latina versio huius loci emendata.* 12. *Constantini Porphyrogenetae testimonium de Lydo.* 13. *Suidae testimonium.* 14. *Codini.* 15. *an Ioannes Scylitza egerit de Lydo nostro.*

Sectio 3. Fragmenta scriptorum Lydi ante inventionem codicis Caseolini in bibliothecis passim exstantia.

16 et 17. *Epitome maior libri de Mensibus quot in codicibus exstet.* 18. *epitome minor.* 19. *fragmenta quattuor libri de Ostentis. horum duo edita,* 20. *altera duo Graece inedita.* 21. *fragmentum unum libri de magistratibus, idque dubium.*

Sectio 4. Qui editionem horum fragmentorum adhuc aggressi sint.

22. *Ioannes Meursius, Ianus Rutgersius, 23. Leo Allatius, 24. Iosephus de Iulii, 25. Ioannes de Burigny, Nicolaus Schow. 26. ambae epitomae libri de Mensibus et secundum fragmentum libri de Ostentis edita ex apographo Schowiano. 27. suspiciones ad loca quaedam huius editionis.*

Sectio 5. De codice Caseolino atque de hac editione operis de magistratibus.

28. *Quo insperato casu codex Caseolinus in Graecia apud Cpolim sit repertus. 29. quare non statim sit publici iuris factus. 30. mors Vil-loisonis, cui delata erat Lydi editio. 31. liber de Magistratibus impendio et munificentia viri illustris de Choiseul editus. 32. origo codicis Caseolini. 33. descriptio codicis Caseolini. 34. de eodem, et ex quali codice ductus sit. 35. condicio hodierna codicis Caseolini. 36. editio libri de Ostentis ex eodem codice promissa.*

1 Quod iamdudum percrebruit non modo in Gallia sed in Germania quoque et in tota paene Europa literata, fore ut Ioannis Lydi inedita adhuc opera ex vetusto codice Cpoli deportato in lucem prodirent, quodque et probatum maxime a viris doctis compluribus est et optatum, id nunc praestatur. cumque vir ille nobilissimus, cui ea opera inventionis iure propria sunt facta quique illa nunc vulganda curat, rogavisset adolescentem literarum Graecarum studiosissimum, Dominicum Fuss, ut textum huius operis quam diligentissime corrigeret Latinaque interpretatione illustraret, pergratum mihi accidit ut ex mea quoque facultate aliquid in hoc opus conferre nomenque meum tam laudabili incepto ascribere possem. electus enim a codicis domino eas partes suscepi, ut praefarer quae lectores scire maxime referret. quare quae in mentem veniebant cum librum perlegissem, ea scriptura persequi et in quinque partes dispertire coepi. harum primam tribui historiae auctoris, secundam fati scriptorum Lydi medio aevo, tertiam elencho fragmentorum eius passim in bibliothecis exstantium. in quarta dixi qui quippiam eius ediderint vel instituerint edere; in quinta quo insperato casu opera eius in Graecia nuper reperta sint inque Gallia nunc vulgari coepta. a Lydi vita igitur, ut praepositum est, ordiar, si prius tamen lectores oravero ut patiantur non solum magistratum di-

gnitatumque nova nomina, sed vocabula etiam cadentis iacentisve latinitatis (quibus nunc ideo utimur quod iis nullum fere apud probatos auctores prorsus respondeat) a me quoque, ne cui videar in verbis esse curiosior, hic duntaxat, ubi nihil periculi est, tanquam propria et usitata usurpari.

Tametsi de vita quidem auctoris brevior esse potero, quod 2
 quae ad se pertinerent, ea in libro de Magistratibus fuse ipse p. III
 persecutus est. ideo relegatis studiosis Lydi ad librum illum
 adque *Indicem rerum et verborum*, hic summas rerum tantummodo capitulatim attingam, maxime, quantum fieri potest in re spinosa, temporum ratione constituta, ex Huberti Giphanii *Commentar. de Iustiniano imp. Noribergae 1640, 12, p. 178 sqq*; Aegidii Perrini *Vita Iustiniani Paris. 1576, 8*; Harduini *Numismatibus saeculi Iustiniani in Opp. Var. Amstelod. 1733, fol. p. 461 — 547*; inprimis vero ex Io. Petri de Ludewig *Vita Iustiniani Magni, Halae Salicae 1731, 4*, Franciscique Balduini *Iustiniano sive de Iure novo Commentariorum libris 4, Halae 1728, 8*, et ex Nicolai Alemanni *excursu de Praefectorum Praetorio sub Iustiniano temporibus, in notis ad ed. Historiae arcanae Procopii Lugdun. 1623, fol. p. 95 — 98*; qui recusatus est in *ed. Reg. Procopii tom. 2 parte poster. p. 159—161.*

IOANNES igitur *Laurentius*, a patria *Lydus* dictus, quod cognomen apud scriptores fortuito magis quam ratione invaluit, natus est Philadelpiae in Asia proconsulari, Fl. Longino Fl. Fausto Iuniore VV. CC. coss., anno a Christo nato 490; parentibus, p. IV
 quantum conici potest, inter municipes suos locupletibus et generosis. primo et vigesimo aetatis anno, Christi 511, Felice Gallo Fl. Secundiano (ut fortasse scribendum est pro Secundino in P. Relandi *Fastis, Traiect. Bat. 1715, 8, p. 679*, itemque apud reliquos eum consequentes: *Lydus* certe, de *Magistrat. 3 26 p. 218 22*, habet *Σκουρδιανοῦ*) coss. Cpolin demigravit, inque sacro palatio inter memoriales esse coepit, et quod tum otio abundabat, philosophiae praeceptore uti Agapio Atheniensi, Procli discipulo; de quo Suidas *ed. Kuster. t. 1 p. 22.* neque diu tamen mansit in hoc statu. etenim per idem tempus Anastasius imperator praefectum praetorio iussit Zoticum Philadelphenum; cuius persuasu et inductu aliam in re publica viam secutus est, initiis quidem tam prosperis ut in cohortem sive officium patroni

receptus circa annum 512, ut videtur, celeriter non ad notarios modo praefecturae perveniret sed ad pecunias etiam permagnas, solidosque aureos conficeret e munere suo unius anni spatio ad mille; idque iuste ac legitime, quemadmodum ipse asseverat.

p. v 3 27 p. 219 19. nec minus commode ei cecidit quod in eodem officio tum agebat patruelis eius Ammianus, cuius consiliis atque officiis et alias saepe usus est et maxime in ducenda uxore tum copiosa (dotis videlicet centum librarum auri) tum etiam probata, qua 3 28 p. 221 6 negat quicquam fuisse castius. ascendit interim ad primi chartularii locum, magno honore, neque unquam, ut 3 27 p. 220 2 scribit, ulli habito, quod adiutores actuarii ad hunc gradum promoventes eum ultro elegerunt stipendiumque annum constituerunt solidorum 24, adlectis duobus aliis, iisque senibus, qui pecunia oblata idem munus obtinuerant. idque, sive Zotici p. p. sive alius cuiuspiam Lydi patroni gratia tributum ei est, quod suspicor, seu vere, quod ipse vult intelligi, ob linguae Latinae perfectam scientiam, de qua praecipue gloriatur, et omnino ob multiplicem eius doctrinam, non solum honorabile ei fuit sed etiam quaestuosum. nam praeter personalia, quotidiana, suggestiones, quas conscribebat nomine adiutorum, operas et notariis et in secreto praefecturae exceptoribus magnas dedit (v. ib. 3 27 p. 220 20), sicque si minus publicae, familiari certe rei compendioque suo maxime serviit.

3 Ac hactenus quidem omnia ei ex sententia: verum videtur

P. VI condicionis eius commutatio esse facta post a. 518, quo Anastasius Augustus mortem obiit, vel propter patronorum mortem recessumve a re publica, vel quod apud potentes homines suboffendit, vel quod sub Iustiniano universa praefectura concursu calamitatum malaque quorundam administratione labefactata est atque convulsa. ita cursum quidem officiorum recte tenuit, sub praefectis praet. his, Marino Syro a. 519, Appione Aegyptio a. 520, Demosthene a. 521 (quem laudat 3 42 p. 236 3), Theodoro et Archelao a. 524, Mena a. 528, Atarbio a. 529, Iuliano et Ioanne Cappadoce a. 530, Phoca et Basso a. 533, Ioanne Cappadoce iterum a. 534, Theodoto a. 541, Petro Barsame, Fl. Cyro, Areobindo, Gabriele, Diomede, Hephaesto, aliisque permultis, quod Iustinianus, ut fere fit, exhausto aerario remedium, quod in moderatione erat ac parsimonia, in crebra quae-

rebat praefectorum commutatione. ad augustalitatem quoque atque adeo progrediente aetate ad corniculum pervenit, qui erat militantium in scriniis gradus cum amplissimus tum etiam florente praetorio maxime fructuosus: tribuebatur enim per annum spatium, pro minorum officiorum honeste decursorum praemio, p. VII hominibus bene meritis ac veteranis. sed Lydus, cum circa a. Christi 551 eo emersisset, praeter spem amisit totum illud, quod erat spe devoratum, cornicularium lucrum. incidit enim in miserabilem eversionem officiorum maximamque perturbationem disciplinae veteris ac diminutionem vectigalium, eo usque ut cum antea cornicularius suo anno ex sola actorum subscriptione caperet non minus mille solidos, Lydus confirmet 3 25 p. 218 3 se nihil post diuturnos labores quam vanum nomen consecutum, neque a principe neque ex completionibus (quae erant pars stipendii corniculariis constituti) accepisse numum ullum, denique omnem fere vitae superioris fructum perdidisse. ita librum de Magistratibus conscripsit summo cum stomacho atque iracundia incredibili, querelisque totum refersit: vid. 3 12 p. 206 1, 207 23 et 208 12. nec ita multum videtur luctus levatus esse eius illo solatio, quod, si minus stipendio, gloria certe ac laude auctus est, cum a collegis officiorum (3 27 p. 220 21 et p. 223 1) tum a praefectis ipsisque imperatoribus, idque maxime duobus decretis, altero pragmatico Iustiniani (3 29 p. 222 2), quo extollitur Lydi doctrina eximia, poëtica suavitas, eruditio Latina, conferuntur p. VIII beneficia quaedam, plura promittuntur, addito hortatu ut pluribus civibus porrigeret lucem ingenii; qua laude incensus per aliquod tempus est publice nescio quid professus, linguam Latinam, opinor, vel Graecam; altero honestae missionis (3 30 p. 223 15) anno 552, sedente in suggestu Hephaesto p. p., cum post annorum 40 mensium 4 militiam, transacto corniculo cinguloque deposito, sexagesimo secundo aetatis anno in palatium transiret, iuribus annonisque emeritorum fruiturus. quo in otio ad scribendum totum se contulit, fere tempore eodem quo Procopius Caesariensis, imperante etiam Iustiniano. cui an superstes fuerit Iustinumque iuniorem, qui successit a. 565, attigerit, haud scio: fuisset tum annorum 75. quae quidem sub eius nomine servata sunt, ea certe omnia sub Iustiniano scripsit.

4 Profecto enim in huius principis aetatem accommodare aliquis possit illud poëtae inediti et admodum elegantis :

ὡς δὲ θαλασσαλοισιν ἐν οἴδμασι νῆσος ἀνίσχει
 δαιδαλή σταχύεσσι καὶ ἀμπελόεντι κορύμβῳ
 καὶ θαλαρῶ λειμῶνι καὶ εὐδένδροισιν ἐρίπναις,
 τὴν δὲ παραπλώοντες ἐπολβίζουσιν ὀδίται
 ἄλγεα βουκολέοντες ἀλικμηῆτοιο μερίμνης.

p. ix cuius imaginis saepe mihi venit in mentem tam in hoc tempore intuitu, quod tanquam insula fortunata in mari infesto eniteat, quam in historiae Byzantinae studiosos, ex luce Iustiniani saeculi in Heracliani caliginem subito incidentes. etenim ut sit quamvis vituperabilis Iustiniani aetas aliis rebus, oculos tamen perstringit obiecto splendore quodam non modo rei militaris sed etiam literarum: habuit poëtas tolerabiles, philosophos non omnino delirantes, rerum scriptores etiam luculentos. quorum omnium in numero Lydum fortasse reponi oportet, quanquam quae carmine scripserit non superant: scripsisse tamen constat ex edicto imperatoris, p. 222 4, laudante suavitate eius in poëticis. verum quae feliciter interciderunt aut latent, ea sinamus quiescere. philosophiam Lydus certe attigit: vid. p. 219 4. an scriptis editis illustrarit, ambigi potest. nam quod illi adscribitur *commentarius in Theophrastum de sensu et phantasia* sive potius in locum ex libro quinto Physicorum Theophrasti (v. Harles. Bibl. Graec. vol. 3 p. 444 et Catalog. Biblioth. Reg. Paris. 1739 fol. part. 2 p. 424), id aperte falsum est. *commentarius enim ille, qui exstat in cod. nostro Regio 1954, estque*

p. x primo cusus a Victore Trincavello Venet. 1536 fol. una cum Alexandri Aphrodisiensis Quaestionibus, referri debet non ad Lydum nostrum sed ad Priscianum Lydum, qui simul cum Isidoro Damascio Simplicio aliisque antiquae religionis philosophis Athenis et imperio Iustiniani excessit, estque demum a. 533 a Chosroë Persarum rege in orbem Romanum reductus: v. *Gibbon History of the decline and fall etc.* vol. 4 London 1788, 4, p. 118 sq. isque Priscianus Lydus quanto facilius cum Lydo nostro confundi possit, quippe aequali suo et populari, hoc accuratius est ab eo distinguendus. venio ad historica scripta Lydi nostri, quorum duo sunt genera, altera, quae senex edidit, adhuc ex parte exstantia, altera ab adolescente composita, quae penitus evanue-

runt nec fortasse sunt unquam in vulgus prolata. et adolescens quidem scripsit 1) *laudationem Zotici* p. p. circa a. 512, patrono tam probatam ut pro singulis versibus singulos solidos aureos de mensa praefecturae Lydo numeraret (vid. 3 27 p. 219 21) renovata Caracallae in Oppianum Octaviaeque, ut ferunt, in P. Virgilium liberalitate. deinde 2) *orationem in laudem Iustiniani Aug.* habitam coram legatis amplissimi ordinis ex urbe ad comitatum missis (3 28 p. 221 14). ab imperatore etiam scribere iussus est 3) *historiam prioris belli Persici*, quod susceptum vel potius instauratum sub Iustino post insignem Perozae ad Daram oppidum cladem (v. Procop. Pers. 1 13 sq. ed. Reg. Paris. 1662 tom. 1 p. 35—42) pace *aperanto* illa (eo enim Graeco nomine a Latinis quoque auctoribus nominatur) a. 533 terminatum est. quanquam non exploratum habeo exsecutum eum esse principis mandata illiusque belli historiam revera perscripsisse. nec, cum in aliis scriptis suis commemorandis quamvis multus sit, huius certe usquam meminit. nec hercules tantopere eam desideramus (si modo mediocre potest esse ullius antiquae historiae desiderium), quod nobilis nobis scriptor praesto est Procopius, qui libro Persicorum primo prolixè satis eodem de bello nos edoceat. atque haec quidem Lydus aetate ineunte ac media: provecta vero et extrema scripsit vel certe confecit illa.

DE MENSIBUS librum: ut ipse loquitur, *τὴν περὶ μηνῶν συγγραφὴν* infra p. 179 7, sive *τὴν περὶ μηνῶν πραγματείαν* p. 119 8 et p. 169 7, *τὰ περὶ μηνῶν* p. 184 15 et p. 254 19, *τὰ περὶ μηνῶν γραφέντα* p. 127 22 et p. 178 1, *τὰ περὶ μηνῶν τεθέντα* p. 128 17, *τὸ περὶ μηνῶν* p. 184 20. hunc distinxit (quantum ex epitomis iudicamus, quae solae supersunt) quattuor tomis, id est segmentis; inscripsit, ut Suidas auctor est ed. Kuster. tom. 2 p. 131, Gabrieli p. p.: vide supra p. x. hoc in libro, decurso totius anni spatio, festos populi Romani dies, quo quisque modo quamve ob causam agitatus esset, ab initio rerum Romanarum usque ad Iustinianum Augustum diligenter persecutus est, idque ex idoneis auctoribus, cum Graecis permultis tum Latinis, Gavio Basso, Fonteio, Aquilino, Cincio, MVarrone, Maximo, Visellio, Apuleio, MMessala, Cornelio Labeone, Seneca, Valente, Mummio, aliisque nunc vel omnino vel magna ex parte perditis. quem si superstitem esse fortuna voluisset,

- non minus probaremus (opinor) in eo copiam et literas et scientiam rerum veterum, quam in Fastis POvidii, qui argumentum sibi simile sumpsit, varietatem et acumen et suavitatem ingenii. sed ille quidem liber totus interiit, extra duo in codice Caseolino servata folia, epitomasque praeterea item duas in bibliothecis passim exstantes Lipsiaeque a. 1794, 8, ex apographo Nicolai
- p. XIII Schow, amplissimi viri atque doctissimi, typis descriptas. de quibus omnibus planius posthac dicam, itemque de secundo Lydi opere, DE MAGISTRATIBUS REI PUBLICAE ROMANAE, *περὶ ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας*, libris tribus post commentarios de Mensibus vulgato. id opus antequam hac editione typis mandatum est, per annos fere 800 delituit in uno solo (opinor) eoque male affecto codice, nec quicquam propius est factum quam ut prorsus occideret. tertium autem opus est post illa duo scriptum, DE OSTENTIS, *περὶ διοσημειῶν*, aequè ineditum praeter pauca quaedam; quo quicquid de aruspicina fulguralique populi Romani disciplina et universe de scientia auguratus doctrinaque Tusca tempore Iustiniani disci scrique poterat, quantumcunque erat, illud totum Lydus contulit. qui liber quo est magis abstrusarum novarumque rerum plenus adque priscas populi Romani caerimonias religionumque sanctitates intimas noscendas utilis, eo maiorem desiderat in legentibus dubitationem et acumen, quo novae post D. Augustum per gentes fusae superstitiones ab antiquissimis rei publicae institutis Etruscorumque praeceptis recte distinguantur. nec dissimulo omnino me dolere quod tam sero
- p. XIV Lydus ad scribendos hos libros se applicaverit, annos natus amplius 60, labefactata iam ac vacillante memoriola, cuius immutatio cum in omni scriptore est incommoda, tum maxime in eo qui reconditas inque vulgus ignotas res unus tractet. adde illud, veteres, si quando in scribendo aliorum verba afferrent, memoriter plerumque nec ullo evoluta volumine ea loca esse in sua transferre scripta solitos, sententiae multo magis quam vocabulorum habita ratione. quae consuetudo tametsi saepe trepidationem doctis perturbationemque attulit, tamen ut universe summa codicum inopia et caritate totaque studiorum et vitae ratione excusari, ita in iis praesertim auctoribus absque magno metu ferri potest qui mente acri et vigente libros ediderunt suos. Lydum autem, obliuosum ac desperatum senem, fateor passim ea ad-

misisse quae relecto Virgilio Lucano Persio accuratius poni aptiusque potuissent.

Agnovit tamen et ipsius saeculum id quod est in illo, magnum 6
studium rerum veterum, multam industriam, orationem literatae senectutis plenam; et Theophylactus Simocatta, qui post a. 628 de rebus Mauricii Caesaris scripsit, auctoritatem iam quandam videtur libro de Ostentis adiungere. verba eius haec sunt, Hist. ed. Reg. p. 186 B: *περὶ δὲ τῶν ἀνθρωπομόρφων καὶ* p. xv
Νειλῶν ζώων καὶ τοῖς πάλαι ἱστορήται. τίνος δὲ σημαντικὸν ἢ τούτων ἐνδημία καθέστηκεν, εἰπεῖν ἐθάρρησεν ὁ Ἀνδός, τῶν ἄλλων μίαν νεώτερος καθεστώς, ὃς κατὰ τοὺς χρόνους ἐγνωρίζετο Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. ad quem locum in cod. Graeco Vaticano 977, nuper Parisios translato, in quo Theophylacti historia continetur cum scholiis ineditis, haec leguntur: *σημείωσαι ὅτι ὁ Ἀνδός, ὁ περὶ κομητῶν καὶ Ἰριδος καὶ λοιπῶν περὶ τὸν ἄερα παθῶν ἐρμηνεύσας, ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος.* ac sub finem eiusdem saeculi vel trans oceanum usque penetrasse Lydi volumina Bedae Venerabilis in Britannia argumento est, qui partem libri de Ostentis contractam Latineque versam ante a. 735 sub titulo edidit: *Libellus de tonitruis, ad Herenfridum*, Opp. omn. ed. Colon. Agripp. tom. 1, 1612, fol. column. 387 — 390; quem Herenfridum in praefatione rogat *ut ancora sancti sermonis vestri fideliumque vestrorum hoc opusculum ex sermone a fideli vestro in Latinum translatum, omnimodis ab invidorum inimicorumve detractionibus stabilitum atque illaesum permanere faciatis.* quo in loco pro verbis *ex sermone* scribe *ex Graeco*, sive *ex Graeco sermone*. deprompta autem ea esse ex libro de Ostentis, quod iam IAFabricius coniecerat (Biblioth. Latin. med. et inf. aetatis, ed. Mansi t. 1 Patav. p. xvi 1754, 4, p. 186), ipsemet cognovi instituta collatione: item animadverti opuscula proxime sequentia, *Pronostica temporum* et *De praecognitione copiae aut paupertatis futurae* (Opp. Bedae tom. 1 col. 390 — 391), indidem manare, praeter pauca quae vel male intellexit vel aliunde cursim arripuit Beda. sed haec alias pluribus: nunc quae Lydo medio aevo fortuna obtigerit, porro videamus.

Successerunt enim Heraclio Augusto extincto turbulenta illa 7
ac deplorata saecula, cum subito coorti Arabes Syriam Aegyptum

Africam Siciliam armis obtinerent, reliquasque populi Romani provincias incursibus factis exinanirent. quem gravissimum literisque nostris prope fatalem casum summi homines iudicioque eruditissimi, HReiske, IThBuhle aliique, califarum sultanorumque liberalitate ac beneficentia quodammodo levatum esse opinati sunt, idque scriptis editis exposuerunt: *De principibus Muhamedanis qui aut ab eruditione aut amore literarum et litterarum claruerunt, Lipsiae 1747, 4. De studii Graecarum literarum apud Arabes initiis et rationibus. Comment. Societ. Scient. reg. Gottingens. vol. 2 p. 216.* verum ut iam maxima fuerit in quibusdam Mohamedanorum regibus benignitas, maxima rerum suarum scientia, sicut fuit, tamen studia et artes, quae erant Graecis monumentis disciplinisque tota Asia iam ab Alexandri M. temporibus tradita ac conservata, necessario novis religionibus studiis moribus inductis graviter sunt affecta; quibus semel sublatis et Arabica lingua indies latius fundi, et Graeca primum ex optimatum, post etiam omnino ex usu consuetudineque hominum evanescere inque pauca Palaestinae Phoenices Syriae interamnibus monasteria compingi coepit. fit enim hoc in victis nationibus, ut ad vincendum sermonem libentius se applicent, nec magis in lingua quam in libertate patria tuenda acres videantur. qua in conversione magnam librorum Graecorum factam iacturam accurate explicaverunt AHHeeren, *Geschichte des Studiums der classischen Literatur* vol. 1, Gottingae 1797, 8, p. 98, et IGEichhorn, *Geschichte der Literatur* vol. 1, Gottingae 1805, 8, p. 562; idemque uno Ioannis Epiphaniensis exemplo potest demonstrari. is Ioannes, qui fuit Agathiae Scholiastae Evagriique Epiphaniensis aequalis, ab isto laudatur in extremo libro quinto *Histor. Ecclesiast. ed. Vales. p. 442 D*, quo ex loco patet sub a. 593, cum haec scriberet Evagrius, Agathiam ac Ioannem nondum vulgasse suos libros. edidit tamen postea historiam Ioannes, qua fugam Chosrois II, illius quem Cosru Pervis barbare appellant, eiusque reductionem in regnum a. 591 a Mauricio Caesare factam subtiliter erat persecutus; eamque historiam Theophylactum Simocattam suspicor secutum esse libro 4 et 5 in digressionem de Chosrois fuga ac reditu. at enim evenit Ioanni id quod Lydo aliisque multis, ut Arabibus in eos ipsos tractus effervescentibus, ubi pleraque eius exemplaria exstitisse

credibile est, illa fere omnia interirent. accedit, quod copiosa excerpta in Theophylacti historiam ex Ioanne tralata homines ad hanc describendam segniores reddere debuerunt. ita eius codices paulatim evanuerunt, praeter duos: horum alterum saec. 12 Cpoli inter Annae Comnenae manus fuisse video, quae interdum totos locos Ioannis, ut est sententiosus scriptor, usurpavit, eosque totidem verbis in narrationem furtim transtulit suam; alterum ipse deprehendi inter Vaticanos codd. Graecos Parisios transvectos, charta cariosa saec. 13 scriptum. quo in codice p. xix quem solum atque unum superesse arbitror, aegre fero nihil quam primum operis *τόμωv* superare, nec illum quidem integrum. ipsum auctorem alii cum Ioanne Antiocheno Scholastico patriarcha Cpolitano confuderunt, alii cum Ioanne Malela, alii aliter; nec reperire potui qui distinctius de illo ageret quam Henr. Vales. ed. Evagrii Annotat. p. 122: quippe Fabricius ipse Biblioth. Graec. vol. 6 p. 686 eum Ioannem Antiochenum nominat, quasi vero Evagrius (qui in loco ibi a Fabricio allato Ioannem appellat civem suum) Antiochia fuerit, non Epiphania.

Verum haec de Ioanne breviter perstrinxi, ut quemadmo- 8 dum Orientalium provinciarum saeculo 7 amissione libri complurimi simul evanuerint, uno exemplo explicarem. nec minus Lydi multa exemplaria eodem incendio conflagrare necesse fuit, praesertim si reputamus Syriam et Aegyptum, tum semper tum maxime sexto septimoque saeculo, receptacula fuisse magicae fatidicaeque disciplinae, philosophisque et astrologis refertas, certatim conquirentibus mathematicos ac fulgurales libros. ita raritatis codicum Lydi Arabicus tumultus videtur una esse causa; p. xx altera fortasse, quod auctor suspectus esset de religione: capita enim eius ex aruspicina scientiaque augurali petita offendisse hominum animos infra patebit p. xxii et xxiv e Photii Leonisque Caesaris locis; quae quidem invidia quosdam, qui in monasteriis codices describebant, promptiores fortasse reddidit ad extinguendam eius memoriam quam ad propagandam. tertia causa raritatis codicum Lydi est excerptandi studium, quod invaserat Graecos, ut quo quis esset magis varius et quaestionum plenus liber, eo maiorem breviantium turbam allecicaret; qui quanta literis nostris detrimenta importarint, cum factis deflorationibus, ut illorum verbo utar, ipsa opera negligenter, post Iustum

Lipsium (Var. Lect. lib. 3 c. 27 Opp. ed. Antverp. fol. t. 1 p. 63) multi sunt conquesti. sed priusquam recognoscam quot epitomae ex tribus Lydi libris saeculo 9 et deinceps confectae nostris in bibliothecis passim extent, ut magis appareat quo pacto una cum aetatibus hominum Lydi scripta sensim evanuerint, auctores Graecos, qui etiam post tumultum Arabicum Lydi mentionem fecerunt, conservatis temporibus uno in conspectu p. xxi hic omnes ponam. sunt autem opinor hi sex, Photius, Leo et Constantinus Caesares, Suidas, scholiasta Venetus in Homerum, et fortasse Codinus. horum Photius, cum a Michaële Caesare eius nominis tertio ante a. 858 Bagdadum ad Arabes missus bibliothecam ibi scriberet suam, in ea (cod. 180 ed. Hoeschel. Genevae Paul. Stephan. 1611 col. 405) trium librorum Lydi meminit, loco nobili, iam a Fabricio (Biblioth. Latin. t. 3 ed. Ernest. Lipsiae 1774, 8, p. 105) laudato. verba Photii haec sunt: *Ἀνεγνώσθησαν* (cod. Reg. 1226 saec. 14, nondum collatus; item codex biblioth. S. Marci No. 451, nunc ad nos translatus, habent *Ἀνεγνώσθη*: Reg. autem 1266, omnium quos habemus optimae notae, est hac parte mancus) *Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδελφέως τοῦ Λυδοῦ πραγματεῖαι τρεῖς, περὶ Διοσημείων* (sic), *περὶ Μηνῶν, περὶ Ἀρχῶν πολιτικῶν. ἀλλ' ἢ μὲν περὶ Διοσημείων, ὅσα γε κατ' ἐμὴν κρίσιν καὶ πείραν, οὐδὲν ἢ ἐπ' ὀλίγον διενήνοχε μύθων· ἢ δὲ περὶ Μηνῶν, εἰ καὶ πολὺ τὸ ἄχρηστον ἔχει, ἀλλ' οὖν πρὸς τὴν τῆς ἀρχαιότητος μάθησιν ἐπιχαρὶ τε* (f. τι) *καὶ λίαν χρειωῶδες. ἢ δὲ περὶ πολιτικῶν Ἀρχῶν τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα φιλοτιμουμένοις οὐκ ἄκομψον παρέχεται τὴν ἱστορίαν.*

9 Idem Photius postquam de Lydi dicendi genere iudicium p. xxii subiunxit suum, pergit in hunc modum, col. 408: *ἔστρατεύσατο δ' οὗτος ὁ ἀνὴρ ὑπὸ τοῖς ὑπάρχοις, ἄγων ἡλικίας κα, ἔτη δὲ μ̄ δικολόγος ὦν, εἶτα καὶ ματρικουλάριος* (f. κορνικουλάριος) *· μεθ' ὃν χρόνον καὶ τὰς εἰρημένας λέγει συγγράφαι πραγματείας, καὶ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ψήφω βασιλέως ἀξιωθῆναι. χρόνος δὲ, καθ' ὃν οὗτος ἐβίω, Ἀναστασίου ἤπιετο τῆς βασιλείας καὶ τὴν Ἰουστίνου ἐπεραίου, μετρῶν καὶ τοῦ μετ' ἐκεῖνον Ἰουστινιανοῦ. τὴν δὲ θρησκείαν ὁ ἀνὴρ ἔοικε δεισιδαίμων εἶναι· σέβεται μὲν τὰ Ἑλληνικῶν καὶ θειάζει, θειάζει δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα, μὴ διδοὺς τοῖς ἀναγνώσκουσιν ἐκ τοῦ θάστου συμβαλεῖν πότερον οὕτω νομίζων θειά-*

ζει ἢ ὡς ἐπὶ σκηνῆς. quod universum iudicium si cui durius videatur, reputet is secum Photium, ut erat natura asper atque invidus, ne patribus quidem pepercisse; multum esse in S. Iohannis Chrysostomi criminibus percensendis; S. Irenaeo falsas argumentationes, Gregorio Nysseno distributionem parum aptam, aliis alia obiecisse, eoque nomine iam a theologis saeculi superioris minus esse probatum. potuisse denique eum qui grandes ac perfectos scriptores integros legeret, Ctesiam, Theopompum, Agatharchidem, Memnonem, Polybium, Diodorum Siculum, Dionysium Halicarnassensem, Appianum, Arrianum, in tanta optimorum copia eos qui sunt secundo loco despiciere. nos autem, qui antiquis illis aut omnino aut magna ex parte caremus, utinam quomodo nunc Lydi, sic mox Nonnosi, Iulii Africani, p. xxiii Praxagorae, Cephalaeonis, Eunapii, Malchi, Candidi Isauri, Olympiodori, Dexippi, Phlegontis Tralliani, Pamphilae, Cononis, Helladii eruditas uberrimasque historias insperato casu in lucem proferri videremus: profecto et magna esset nostra in illis legendis voluptas, nec desideraretur moderatio in iudicandis.

Leonis autem de Lydo locus exstat in Tacticis illius ter impressis, primo Latine tantum, ex versione Checi, Basileae, 1554, 12. ibi in extremo epilogo operis, pagina non notata (quod paginis editionis suae nullos adiecit numeros Checus), videtur libri de Ostentis mentio fieri. post eadem Tactica Graece edidit Ioannes Meursius, Lugduni Batav. 1612, 4, adiuncta Checi Latina versione: ibi tamen nomen mentioque Lydi plane e Graeco excidit. postremo eadem vulgavit Ioannes Lami sexto Opp. Meursianorum volumine, Florentiae, 1745, fol. ex Laurentiano bibliothecae Mediceae cod., multis quidem locis emendata, minus tamen in nostro: is ibi, col. 917, sic se habet: τὴν δὲ ἀστρονομίαν οἱ περὶ τὰ μετέωρα σχολάζονται (f. σχολάζοντες), σοφία τε καὶ ἐπιστήμη τῆς τῶν ἀστέρων ψηφοφορίας διαφέρονται (f. διαφέροντες), περὶ τε τὸν Πτολεμαίου κανόνα καὶ περὶ τὴν αὐτοῦ λεγομένην Τετράβιβλον καὶ περὶ ἕτερα ἅ τινά τῶν Χαλδαϊκῶν παρασημειώσεων, προσέτι δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἀράτου περὶ τῶν Φαινομένων διαγόρευσιν . . . Ἰωάννου τοῦ Λυδοῦ καθημερινήν τε καὶ μηνιαίαν παρατήρησιν. τὰ δὲ τῆς γενεθλιαλογίας ὅσον ἐν τοῖς εἰρημμένοις παρέσπαρται, ὡς ἀπόβλητα τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἢ ἡμέτερα ἀποτρέπεται βασιλεία. cui textui adiecit Lami antiquam

illam iam a Nicolao Rigaltio Antonioque Possevino (Harles. Bibl. Gr. vol. 7 p. 702) vituperatam Checi versionem, eiusmodi: *in astrorum ratione (supple consuli debent aut tale aliquid) qui caelestia corpora scrutati sunt, quique in astrorum ortu atque obitu, conversionibus planetarum operam suam collocant, qui Ptolemaeum diligenter cognoscunt, et Chaldaicas quasdam observationes, Arati Φαινόμενα, Ioannis Lydi diurnam menstruamque observationem tenent. genethliologias autem, quae iis in libris sparsae sunt et ab ecclesia dei reiiciuntur, nos nostro quoque regno expellimus.*

- 11 Quae sunt, ut levissime dicam, mire versa. debuissent sic: *in astrorum ratione, qui caelestibus rebus operam dant, doctrinaque et scientia siderei computi praestant, et in Expedito Ptolemaei canone, in Quadripartito quod vocant eius, in certis*
 p. xxv *aliis Chaldaeorum notationibus, ad haec in Arati Apparentium descriptione (hic aliquid deest, ut Lami indicat): Ioannis Lydi quotidiana menstruaque observatione. quaecunque vero ex genethliologia (sic enim hanc vocem Vitruvius lib. 9 c. 4 ed. Rod. Berolini 1800, 4, p. 219) sunt in his quos diximus libris aspersa, ea, ut reiecta ab ecclesia dei, aversatur maiestas nostra.* etenim recte observavit Ioannes Suicerus (in Thesauro Ecclesiastico, t. 1, Amstelaed. 1682, fol. column. 669) vocem βασιλεία iam inde a Constantinianis temporibus usque ad perditam Graeciam propriam fuisse imperatorum Orientalium appellationem, ita ut ipsi de se ἡ ἡμετέρα βασιλεία sive ἡ βασιλεία μου, alii ad illos ἡ βασιλεία σου. sic, ut omittam exempla a Suicero citata, S. Cyrillus Hierosolymitanus ad Constantium Caes. Cateches. ed. Prevot. Paris. 1608, 4, p. 549, et S. Chrysostomus de statutis Opp. ed. Savil. t. 6 Etonae 1612, fol. p. 602 lin. 13, πρὸς τὴν σὴν βασιλείαν: item Georgius Alexandrinus in vita Chrysost. Opp. Chrysost. ed. cit. t. 8 p. 231 lin. 5: τῷ προστάγματι τῆς σῆς βασιλείας. alia exempla habet Ducangius Glossar. Graec. t. 1 Lugd. 1688, fol. col. 179. quam significationem verbi βασιλεία miror multis non in mentem venisse interpretibus, velut Checo
 p. xxvi hoc loco; item Conrado Rittershusio in versione S. Isidori Pelusiotae lib. 4 epist. 143 ed. Paris. 1638, fol. p. 493 B, ubi verba καὶ τὴν ἐν κυρίῳ ὑγίαν καὶ σωτηρίαν τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν βασιλείας, hoc est integram in domino valetudinem salutemque piae

maiestatis vestrae, reddidit: necnon sanitatem et salutem pii vestri imperii. item Richardo Montacutio in celebrata epistola quam Divi Iuliani volunt esse, Opp. S. Basil. t. 2 Paris. 1618, fol. p. 993 A: ἄπερ τῆ ἐμῆ βασιλείᾳ ἀρμόζει, sive ut in Benedictin. ed. legitur Opp. S. Basil. t. 3 Paris. 1750, fol. p. 123 B: ἄπερ τῆ ἐμῆ πρόπει βασιλείᾳ. sed ut revertar ad Leonis locum, videor mihi inde perspicere primum, Lydi librum de Ostentis Cpoli apud mathematicos neque improbatum fuisse illis temporibus nec fortasse tantopere infrequentem: nam nominatur communiter cum Quadripartito Ptolemaei Phaenomenisque Arati, frequentissimis sane in bibliothecis tum cum haec scriberet Leo, qui imperator factus est anno 886. neque sequenti saeculo librum de Magistratibus ex usu manibusque hominum prorsus evanuisse, auctor est Leonis filius, Constantinus Porphyrogenneta, qui imperavit ab anno 912 ad annum 959. namque eius meminit in libro de Thematibus, novissime edito in Anselmi Banduri p. xxvii imper. Orientali, t. 1, Paris. 1711, fol. p. 5 B, lib. 1 c. 2: οἱ δὲ λεγόμενοι Τουρμαῖοι εἰς ὑπουργίαν τῶν στρατηγῶν ἐτάχθησαν· σημαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα τὸν ἔχοντα ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώτας τοξοφόρους πεντακοσίους καὶ πελταστὰς τριακοσίους καὶ δεξιολάβους ἑκατόν· οὕτως γὰρ κεῖται ἐν τῇ βίβλῳ Ἰωάννου Φιλadelphέως τοῦ καλουμένου Λυδοῦ. ad quem locum vide Banduri notas imper. Orient. t. 2 p. 6. locum autem ex libro de Magistratibus depromptum esse nihil dubito, quanquam hodie ibi non supersit: verum suspicor fuisse in duobus foliis illis quae in codice inter fol. 43 — 44, post descriptionem legionis, ed. p. 84, resecta sunt.

Venio ad Suidae testimonium de Lydo, ed. Kuster. Cantabrigiae 1705, fol. p. 131; quod cum scholiastae Veneti Codinique loco huc reieci, quoniam Photio Leoni Constantino definitum tempus est quo quisque scripserit, saeculum 9 et 10, Suidae, scholiastae Veneto ac Codino non item. nam Suidas ut exstiterit 10 vel 11 vel 12 vel quolibet saeculo, illud certum est, cum ipsius tum reliqua magna lexica, quae sunt generis eiusdem, a tot possessoribus progressu temporum aucta suppleta confusa esse, ut iam in illis quem constet a primo lexicis auctore proficisci locum vix inveniamus. quando igitur relata est in p. xxviii Suidam haec de Lydo glossa? utique ante saec. 13: nam habe-

mus in bibliotheca codicem Suidae id aetatis, ubi hic locus legitur; qui codex est praestantissimus ille a Kustero nobilitatus, olim No. 1852, nunc inter mss Graecos 2625. locus autem est in ed. Kuster. ad hunc modum: *Ἰωάννης Φιλαδελφεὺς Λυδός. οὗτος ἔγραψε περὶ μηνῶν βιβλίον α' καὶ περὶ Διοσημειῶν ἕτερον καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθηματικῶν. προσομιλεῖ δὲ ταῦτα Γαβριήλῳ τινὶ ὑπάρχῳ.* quo ex loco duo intelligi licet, primo librum de Magistratibus iam tum coepisse evanescere: nam auctor huius glossae, quisquis est, eum ignorat. deinde, ut nunc certe legitur, Lydo praeter librum de Ostentis tribui alia quaedam Mathematica, de quibus auctores ceteri omnes silent. at enim suspicor primo scriptum fuisse *καὶ περὶ Διοσημειῶν ἕτερον*, nec quicquam amplius; postea, ut sunt glossae istae multis e centunculis consutis natae, respicientem aliquem ad argumentum multiplex libri de Ostentis, supra verba *περὶ Διοσημειῶν* adscripsisse *καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθηματικῶν*: ea posthac annexa glossulae esse; locum autem esse sic vertendum: *scripsit de Mensibus librum unum; deque Ostentis, et de aliis rebus mathematicis alterum.* verum haec coniectura: illud manifestum est, Kusteri in nota esse erratum *ibid.* p. 131: *in cod. ms 2432 [nunc 2381] bibliothecae Regiae Parisiensis varia Ioannis huius Philadelphensis opuscula inedita continentur, veluti de Sortibus, de Terrae motibus, Diarium seu Ephemeris, indicans per totum annum ortus et occasus signorum, ex libris Claudii Tusci ad verbum graece versa; περὶ Διοσημειῶν, et alia.* nam quae leguntur in cod. nostro 2381 fol. 70 *recto*-79 *verso*, de sortibus, de terrae motibus ceteraque alia, ea nec varia opuscula sunt, nec e pluribus sed e solo de Ostentis, hoc est *περὶ Διοσημειῶν*, Lydi libro hausta. quanquam, quia sunt mirabiliter confusa, Kustero, qui diversa opuscula credidit, venia facile dari potest.

13 Homerum edidit vir immortalis memoriae Ioannes B. C. d'Ansse de Villoison, Venetiis 1788, fol. cum scholiis ex duobus Venetis unoque Hamburgensi codice. ibi p. 531 ad Iliad. Ω 617 hoc scholium legitur, descriptum ex cod. Venet. 453 a Vil-

p. xxx loisonne litera B signato, qui codex nunc una cum altero 454 Parisios translatus est: *ἔνθα, λίθος περὶ εὐῶσα, θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει] ἀκύρωσ. πῶς γὰρ ἢ λίθος πέσσει; Φιλήμων δὲ ὁ Κωμικός φησιν [sequuntur senarioli apud Villoisonem sic confusi].*

ἐγὼ λίθον μὲν τὴν Νιόβην, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐδέποτε ἐπέισθην, οὐδὲ νῦν πείθομαι, ὡς τοῦτ' ἐγένετο [hic perperam iterantur verba, καὶ κήδεα πέσσει] ἀλλ' ὑπὸ τῶν κακῶν τῶν συμπεσόντων καὶ τοῦ συμβάντος πάθους οὐδὲ λαλῆσαι δυναμένη πρὸς οὐδένα, προσηγορεύθη διὰ τὸ μὴ φωνεῖν λίθος. ὁ δὲ Λυδός φησιν ὅτι Ἀσωνίδης ἐρασθεὶς αὐτῆς, μὴ πεισθεὶς [leg. πεισθείσης] τὸν οἶκον ἐνέπρησεν. ἡ δὲ φεύγουσα εὔξατο λιθωθῆναι, καὶ ἐλιθώθη. istum Lydum Villoiso Prolegomen. ad Iliad. p. XLVI not. (1) nostrum putat, probabiliter sane. is enim Lydi locus, etsi hodie non superat, tamen in libro de Mensibus potuit esse, cum aliquodpiam Niobes Cpoli collocatum simulacrum describeretur. in scholia autem Villoisoniana fac recentissime illatum esse illum locum: certe est ante saeculum 11, quo est is codex 453 peraratus.

Verum quo tempore in Codini Antiquitates insertum sit Lydi 14 nomen, id quidem multo minus potest firmari. habemus nimirum duos a variis varie interpolatos libros, qui huic Codino, incertae aetatis homini, tribuuntur, alterum de Officiis palatii, p. xxxi alterum de Originibus antiquitatibusque Cpolis. his in Originibus, ed. Lambec. Paris. e typographia Reg. 1655, fol. p. 19 A, n. 36, mentionem Lydi fieri multi putant. in narratione enim de statua quae ruens Himerium chartularium oppresserit, afferri Ioannis alicuius philosophi auctoritatem, quod is scriptum invenisset clarum quendam hominem sub hoc signo (vel per hoc signum) vita functurum: iccirco postea Philippicum Caesarem (is imperavit a. 712 et sq.) signum id eodem loco in terram defodisse. Graece sic est: Ἰωάννης δὲ τις φιλόσοφος φησιν ὅτι εὔρειν ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἐνδοξον ἄνδρα τεθνηζόμενον. ὑφ' οὗ Φιλιππικὸς ὁ βασιλεὺς πληροφορηθεὶς ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζωῖδιον ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωσθῆναι. nec mehercule, si sic locum interpretamur, sicut fortasse possumus, nempe Codinum hic pro testimonio aliquem laudare Lydi locum, non, inquam, illud me movet, quod in superstitionibus hodie Lydi scriptis ea praedictio nusquam legitur. erat forsitan in illis partibus libri de Ostentis quae interciderunt; erat in libro de Mensibus: nec quicquam profecto magis convenit in Lydum, religiosum et historicum et in status describendis copiosum hominem, quam eiusmodi vati- p. xxxii cinatio. sed ecce auctor recentior ille et barbarus, cuius fra-

gmentum in Collectaneis ad calcem Codini exstat, ed. cit. p. 90, no. 182 et 183, quique istam ipsam historiam suo modo retractavit, longe aliter rem intellexit, Ioannem aliquem philosophum praesentem fuisse, cumque exclamasset apud Demosthenem se reperire vaticinium de clari cuiusdam hominis sub hoc signo interitu, e vestigio ipsi esse a Philippico Caesare imperatum ut id signum eodem loco defoderet; itaque esse factum, signum alia ratione non potuisse deleri. *Ἰωάννης δέ τις φιλόσοφος φησιν ὅτι μὰ τὴν θείαν πρόνοιαν οὕτως εὗρίσκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγράμμασιν, ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. ὃς καὶ παρευθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πληροφοροῦσας κελεύεται καταγῶσαι τῷ αὐτῷ ζωδίῳ [Lambec. Animadvers. p. 213 emendat τὸ αὐτὸ ζῳδίου] ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. ὃ καὶ γέγονε διὰ τὸ μὴ δέχεσθαι καταλύσεως.* id omne quam recte sic intellexerit iste auctor, aliorum sit iudicium; nec res est tanti. hoc solum dico: si in loco hoc nostri non fit Lydi mentio, fit multo minus in reliquis, quoties aliquem Ioannem Codinus laudat; nec ea quae leguntur Collectan. p. 102, no. 205, de Ioanne *διακρινομένῳ*, καθὼς *Ἰωάννης ὁ Διακρινόμενος λέγει*, qui alibi (p. 97 no. 196 et p. 99 no. 199) omisso Ioannis nomine *ὁ διακρινόμενος* duntaxat vocatur (de quo scriptore exstat docta Lequienii Dissertatio in Bandur. Imper. Orient. t. 2 p. 794), in nostrum Lydum apte quadrant.

p. xxxiii

15 Restat postremo locus Ioannis Scylitzae, in quo Lydi mentionem fieri suspicati sunt nonnulli. is Scylitza historiam reliquit editione duplici, priorem vulgatam post a. 1057, cum praefectus esset sacrae vesti, alteram circa a. 1081, cum ageret palatii curam. ac priorem illam ferme integram rettulit in compendium suum historicum (vid. Harles Bibl. Gr. vol. 7 p. 724): alterius nihil est adhuc cusum praeter eam partem quae prioris editionis continuationem continet, impress. Paris. 1647, fol., ad calcem Cedreni. praeterea Montefalconius Biblioth. Coislin. Paris. 1715, fol., p. 207, ex codice Coisliniano praefationem vulgavit a Scylitza huic alteri editioni praefixam. ibi primum improbantur ab auctore Ioannes Siculus, Michaël Psellus alique scriptores aetatis illius ut exiles et infantes, et qui res maioris momenti in historiis suis praetermiserint. postea pergit Scylitza hunc in modum, Bibl. Coislin. p. 208: *ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεό-*

δωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγών, Ἰωσήφ ὁ Γενέσιος καὶ Μανουὴλ οἱ p. xxxiv
 Βυζάντιοι, Νικηφόρος ὁ διάκονος [cod. sine articulo] ὁ Φρύξ,
 ὁ Ἀσιανὸς Λέων, Θεόδωρος ὁ τῆς Σίδης γενόμενος πρόεδρος, καὶ
 ὁ τούτου ἀνεψιὸς καὶ δμώνυμος ὁ τῆς ἐν Σεβαστείᾳ καθηγησάμε-
 νος ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ Δημήτριος ὁ τῆς Κυζίκου, καὶ ὁ
 μοναχὸς Ἰωάννης ὁ Λυδὸς οἰκείαν ἕκαστος ὑπόθεσιν προσησά-
 μενος, ὁ μὲν ἔπαινον βασιλέως, ὁ δὲ ψόγον πατριάρχου, ἕτερος
 δὲ φίλου ἐγκώμιον, καὶ ἐν ἱστορίας σχήματι τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος
 ἀποπληροῦντες σκοπόν, πόρρω τῆς τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν πεπτώ-
 κασι διανοίας. quo in loco viri docti in Ioanne Lydo monacho
 nostrum sibi Ioannem visi sunt agnoscere. verum haud scio
 quam recte. mitto de monachi nomine, cum Lydus noster quid-
 vis potius fuerit quam monachus: sit hoc error Scylitzae. ceteri
 vero omnes quos una memorat, de quorum quidem aetate con- p. xxxv
 stat, quo tempore floruerunt? nempe omnes post imperium do-
 mus Isauricae: Theodorus Daphnopata saeculo 9 aut posterius
 (nam scripsit etiam vitam Theodori Studitae a. 826 mortui),
 Nicetas Paphlago paulo post a. 880, Genesisius circa a. 940, Leo
 Asianus post 949; ut non sit probabile inter hos tamque recen-
 tes poni scriptorem temporis Iustiniani. dein quae ait Scylitza,
 nonne ea in eiusmodi scriptores potius cadere videntur qui prin-
 cipis alicuius viri vitam, in qua elaborarent, sibi seposuerint, ut
 Constantinus Caesar Basilii Macedonis avi, ut Anna Comnena
 Alexii patris, quam in Lydum, qui antiquitates Romanas multo
 est magis quam res Iustiniani ex proposito persecutus? quare
 vel locum vitiatum esse, vel agi suspicor de quodam saeculi 10
 scriptore Ioanne, et Lydo illo et monacho: hunc autem esse aut
 omnino perditum aut certe adhuc et ineditum et ignoratum.

Post Cpolim a. 1204 a nostris hominibus captam, cum mul- 16
 tis repentinis regnis undique exortis Graecia diuturnis dimicatio-
 nibus flagraret, quemadmodum complurium aliorum, ita Lydi
 quoque reliquos in Oriente codices absumptos esse credibile est,
 praeter pauca eius et ieiuna excerpta, quibus, postquam urgen- p. xxxvi
 tibus Turcis literata Graecia in Occidentem transfudit sese, bi-
 bliothecae nostrae postremum perfugium praebuerunt. his de
 excerptis singulatim nunc dicam. suspiciosum sane et multis
 multorum erroribus perturbatum negotium, sed neque alienum a
 re, et cui iam nunc quotidianis sum studiis assuefactus. horum

igitur excerptorum, quae quidem passim ab eruditis commemorantur (nam si qua forte adhuc delitescunt, de his agere non possumus), quemadmodum ex tribus Lydi scriptis manaverunt, sic tria omnino in codicibus passim genera supersunt, ex libris de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. libri de Mensibus epitomae seu chrestomathiae (ut vocat Harles. Bibl. Gr. vol. 11 p. 440) duae sunt, una longior, ab ignoto aliquo, altera brevior a Maximo Planude confecta. illa longior tributa est in partes 4: prima docet de tempore generaliter, altera de die, tertia de luna et mensibus generaliter; quarta menses suo ordine persequitur. haec epitome incipit a verbis ὀρθῶς ἄρα οἱ μνησιὰ [sic] τὸν Κρόνον: desinit, ὁ δημιουργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται. exstat, vel certe exstitit saeculis 17 et 18, in apographis quinque his.

- p. XXXVII 1) in cod. 177 bibliothecae Barberinae (Barberianam vocat bibliopola in praefat. edit. Schowionae p. VI) saeculo 15 scripto: ex hoc exemplari reliqua omnia videntur manasse.
- 2) in cod. manu Leonis Allatii ante a. 1669 perarato: nam statuerat Allatius istam epitomen in Symmictis edere suis, sed ante quam consilium exsequi potuit, ex hac vita migravit, estque instrumento eius literario collegium Graecorum Romae potitum: ex illo autem Allatiano exemplari descriptum est Marinianum, de quo post.
- 3) in codice nostro Parisiensi no. 3084, olim Regio, Emerici Bigoti manu perarato: vid. Catalogum Manuscript. Bibliothec. Reg. ed. Paris. e typographia Reg. 1739, fol., part. 2 p. 606. ab hoc Emerico Bigoto, Rotomagensi, vita functo a. 1689, viro varia laude cumulado, qui exquisita sacrarum Graecarumque rerum scientia floruit, tota paene est Italia in literato labore peragrata, ita ut plurimos tum parum notes auctores e codicibus Ambrosianae Mediceae Romanarumque bibliothecarum describeret; quae exemplaria eius manu perarata apud nos etiam nunc exstant. quare, quanquam in cod. 3084 nota originis nulla sit, nihilo eum minus Romae descriptum esse suspicor, ex Barberino illo quem no. 1 dixi; neque maior multo videtur inter eum et Allatianum, quem fere Schowius in editione expressit, discrepantia, quam quae esse solet inter duo exemplaria a

duobus eruditis viris ex eodem sed mendoso codice descripta.

- 4) in exemplari aliquo a Petro Lambecio facto, cum circa 17 a. 1650 in Italia moraretur, item, ut opinor, ex codice Barberino. nam certe assiduis Lydi laudationibus locisque ex illo transscriptis Lambecius animadversiones in Codinum suas refert Paris. e typographia Reg. 1655, fol., p. 152 no. 26 et 27, p. 153 no. 28 et 29, p. 154 no. 31, p. 155 no. 32, p. 172 no. 63, p. 208 no. 154; unde patet eum in manibus habuisse Lydum. et cum in epistola ad Franciscum Barberinum Cardinalem, eidem editioni praefixa, bibliothecam ipsam Barberinam celebret p. III, *qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habeat aut magnificentius*, seseque ipsum p. v Romae *per integrum biennium in aula Cardinalis commorantem plus in luce illa et strepitu aulico quam in ullo academiae recessu et umbra profecisse* testatur, nonne admodum credibile fit ibidem eum in Barberina bibliotheca illum Lydi codicem offendisse? praesertim cum p. XXXIX haud sciam an usquam alibi huius epitomae Lydianae exemplar, unde suum sumeret, invenisset. etenim quod tradit vir summus Nicolaus Schow in specimine operis *περὶ μὲνῶν* (*Bibliothek der alten Literatur und Kunst, herausgegeben von TCTychsen und AHLHeeren*, fascic. 7, Göttingae 1790, 8, inter *Inedita* p. 22) et ex illo Harlesius (*Biblioth. Graec. vol. 4 p. 157 lin. 7*), ex ms Regio Parisiensi inseruisse Lambecium in Animadversiones ad Codinum loca illa, qui potuit a. 1653? quod eo tempore nullus omnino erat Regius codex, qui contineret haec fragmenta: nam Bigotinus no. 3084 quem dixi, illatus in bibliothecam Regiam a. 1706 est, una cum aliis codicibus amplius 450 eiusdem originis (v. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi, in Catalogue des livres imprimés de la Bibliothèque du Roi. Première partie. A Paris, de l'imprimerie Royale. fol. p. XLV*) multis annis post editum Codinum.
- 5) in exemplari quod ex literario instrumento Allatii descriperat cl. abbas Marinius, interque schedas suas a. 1789 servabat. *advertit primum ad hunc Lydum*, ait vir cl. Nicolaus Schow (loco cit. *Bibliothek der alten Literatur* etc.

p. XL

p. 23), *animum meum exemplar ex relictis Allatii chartis descriptum, quod clarissimus et eruditissimus abbas Marinus, archivi Vaticani praefectus, mihi perlegendum dedit.* idque exemplar, cum insignem eius valorem ac utilitatem perspiceret, cum codice 177 bibliothecae Barberinae (quem p. xxxvi no. 1 posui) contulisse sese Schowius ibidem ait.

Ita maiorem hanc epitomen, de qua iam dudum loquimur, quinque in exemplaribus exstare, vel exstitisse, intelligi potest.

18

Venio ad minusculam, quam in solis duobus superesse puto, uno cod. Palatino biblioth. Vaticanae no. 141, a Schowio l. cit. *Bibliothek der alten* etc. p. 23 memorato, altero nostro Regio no. 1409 (olim 1185, 1299, 3367) fol. 77 *recto*-84 *recto*. ex hoc Regio codice Salmasius locum de tribus Eryli animis hausit, *ὅτι Ἐρυλον τὸν περὶ Ἰταλίαν — οἶον τῆς ὕλης, ἐστίν* (vid. not. et animadvers. in Epictet. et Simplic. Lugduni Bat. 1640, 4, p. 255): ex eodem Boivinus Chaldaïca oracula inserta in notas ad Nicephorum Gregoram ed. Reg. Paris. 1702, fol. est autem haec epitome in cod. Regio anonyma, in Palatino adscribitur Maximo Planudi. incipit *ὅτι Ἐρυλον τὸν περὶ Ἰταλίαν*: desinit

p. xli

in capite de fulgurum vi et causa, *τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἄταφα κατελίμπανον οἱ πάλαι, ἀδιάφθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπασομένης ὑπὸ τοῦ πυρὸς ὥσπερ ἀποπηθέντα διαμένειν πέφυκεν.* quam quidem epitomen haud scio an recte Schowius ibid. p. 23 scripserit cum prooemio operis finiri, hoc est, ex priore sola libelli parte hausisse Planudem, reliquam omnino non attigisse. etenim, ut hoc utar, quis non videt minoris epitomes caput illud de fulgurum vi, *ὅτι τοὺς κεραυνοὺς φασὶ γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἐξαφθείσης κ. τ. λ.*, quod in p. 53 editionis Schowius suae retulit, excerptum esse non ex prima sed e postrema libelli parte, ubi breviator prior anonymus habet (ed. Schow. part. 4 mens. Decembr. c. 2 p. 127) *τοὺς κεραυνοὺς οἱ φιλόσοφοί φασὶ γενέσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς κ. τ. λ.* ex quo apparet non continuisse sese in excerpando principio libelli Planudem, sed ad media quoque vel ad extrema potius processisse, sic tamen

ut excerpta sua tum breviora sint quam altera, tum multo etiam magis perturbata. ex ambabus autem epitomis editionem libelli de Mensibus, de qua mox, Schovius confecit.

p. XLII
19

Fragmenta ex libro de Ostentis, quae quidem doctorum mentionibus enituerint, quattuor invenio, de tonitribus in dies singulos, de terrae motibus, de ortu siderum, de tonitribus generatim. horum priora duo edita sunt. primum *de tonitribus in dies singulos*, primo commemoratum ab Ioanne Meursio in notis ad Leonis Tactica ed. Lugdun. Bat. 1612, 4, est pars de fulgurali P. Nigidii Figuli libro, quam Lydus Graece versam in medium libellum de Ostentis transtulerat. inscribitur in ipso Lydo Ἐφήμερος βροντοσκοπία τοπικὴ πρὸς τὴν σελήνην, κατὰ τὸν Ῥωμαῖον Φίγουλον, ἐκ τῶν Τάγητος, καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν. inc. εἰ ἐπὶ πάσαις τῆς διοσημείας παραδόσει τὴν σελήνην φαίνονται. des. ταύτην τὴν ἐφήμερον βροντοσκοπίαν ὁ Νυγίδιος οὐ καθολικὴν ἀλλὰ μόνης εἶναι τῆς Ῥώμης ἔκριεν. de hoc fragmento vide virum cl. de Burigny, De vita et scriptis P. Nigidii Figuli, *Histoire de l'Académie des Inscriptions*, tom. 29, Paris. 1764, 4, p. 197. exstat, quantum comperi, in codicibus duobus, altero Palatino, unde descripsit Meursius, ante annum 1612 Heidelbergae moratus; utque video ex catalogo mss Graecorum in bibliotheca Palatina Electorali, a Friderico Sylburgio confecto (in Miegii Monument. pietat. et literar. Francofurti ad Moenum 1701, 4, p. 92 sqq.), codex iste tum erat trecentesimus duodecimus inter Palatinos: eum arbitror adhuc alicubi latitare inter Palatinos bibliothecae Vaticanae. 2) altero Veneto 324, fol. 284 verso-287 verso. (vid. Graec. D. Marci Bibliothec. codd. mss per titulos digest. praesid. Laurent. Theupol. Venetiis 1740, fol. p. 149): is nunc Parisios translatus codex est. hoc autem P. Nigidii Figuli quicquid est, Rutgersius edidit, ut mox dicitur: secundum fragmentum libri de Ostentis, *de terrae motibus*, Schovius vulgavit, ad calcem libri de Mensibus, p. 130. incipit: ταῦτα μὲν ἂν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας ἐνορῶν. des. ibid. p. 134: ἀναλόγως τοῖς κακοῖς εὐφροσύνη. id fragmentum ex postrema parte libri de Ostentis sumptum exstat in codicibus item duobus, 1) uno bibliothecae Angelicae in coenobio S. Augustini alla Sapienza Romae (v. Iugler Biblioth. literar. t. 1 Ienae, 1754, 8, c. 3 § 19 p. 289. Montefalcon. Diar. Italic. Paris.

p. XLIII

1702, 4, p. 249), quo ex codice hoc fragmentum edidisse sese Schowius ait edit. libri de Mensibus p. 130. 2) altero Veneto 324, quem supra dixi: ibi legitur fol. 287 verso-288 verso.

p. XLIV

20

Tertium fragmentum libri de Ostentis, idque graece ineditum, *kalendarium* est, de recessu reversionibusque siderum, illi non dissimile quod Ovidii Fastis praefigi solet. id *kalendarium* subiecerat Lydus extremo suo libro; utque fulgurum notationem ex Nigidio Figulo, ita stellarum ex Claudio Tusco illo sumpsit, qui a Servio ad Aeneid. 12 647 (ed. Burmann. t. 4, Amstelædam. 1746, 4, p. 75) Clodius Tuscus nominatur. *kalendarium* inscribitur sic: Ἐφήμερος τοῦ παντός ἐνιαυτοῦ σημεῖωσις ἐπιτολῶν τε καὶ δυσμῶν τῶν ἐν οὐρανῷ φαινομένων, ἐκ τῶν Κλαυδίου τοῦ Θούσκου, καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν. incipit: Ἰανουάριος. α'. ὁ ἥλιος ὑψοῦται. des. in ultimo anni die, κρυφία ταραχὴ καὶ ἀνεμώδης· ἄρχεται ἀνίσχειν ὄδε (f. ὄ,τε) δελφῖν καὶ ὁ ἥλιος, εἰς ὕψος. idque *kalendarium* Graece quidem ineditum est, ut dixi: Latine, a Leonico Thomaeo translatum, saepe vulgatum est, primum ex officina Hervagii ad calcem Iulii Firmici atque Quadrupartiti Ptolemaei Latine versi, Basileae, 1533, fol., p. 79—84, sub titulo *Cl. Ptolemoei* (sic) *inerrantium stellarum significationes*; posterius in Uranologio Dion. Petavii, Lutet. Paris. 1630, fol., p. 92—101; postremum in nova editione Doctrinae temporum Petavianae, t. 3, Antverp. 1703, fol., p. 54—59. exstat autem id *kalendarium* in codicibus bene multis.

p. XLV

- 1) in cod. Parisiensi no. 2381, olim Regio 2432, fol. 75 recto-76 verso. v. Catalog. impress. part. 2 p. 492. Kuster. ad Suidam t. 2 p. 131. item supra p. xxix: is codex est saeculi 14, videturque antiquior quam subsequentes omnes.
- 2) in codice 177 biblioth. Barberinae, de quo supra p. xxxvi. Harles. Bibl. Graec. vol. 4 p. 157 lin. 30.
- 3) in codice Regio 1991 fol. 17 verso-24 verso, laudato sub no. 2137 a Ducangio Glossar. Graecitat. t. 2, Lugdun. 1688, fol., in indice auctor. column. 27, 31, 35 etc. is codex cum hoc *kalendarium* continet, tum alia multa astronomica; neque tamen opus Lydi *de terrae motibus eorumque signis*, quod Villoiso Prolegomen. ad Iliad. p. xlvi nota (1) in hoc codice esse scribit, in errorem inductus opinor a Catalogo

impresso nostro codicum Graecorum, p. 429, ubi Lydo nostro perperam tribuitur anonymi alicuius fragmentum de terrae motibus, incipiens *Καιθόλου τοίνυν περι τῶν ἐν τῇ γῆ γινομένων σεισμῶν*. quod autem supra, p. XLIII, dixi fragmentum Lydi de Terrae motibus, *ταῦτα μὲν ἂν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας*, id iĒo ex codice omnino abest: Cl. vero Tusci kalendarium inest, inque Catalogo impresso ibid. p. XLVI p. 429 ima, no. 4, his verbis commemoratur: *Anonymi kalendarium sive ephemerides, in quibus astrorum ortus et occasus etc.*

4) in codice Parisiensi no. 3084, olim Regio, a Bigoto Italianam lustrante (v. supra p. XXXVII) ita perarato, ut epitomen maiorem illam libri de Mensibus kalendario hoc nostro subiecto terminaret.

5) in exemplari Mariniano superius memorato p. XXXIX, Harles. loco cit. vol. 4 p. 157 lin. 22.

Quibus ex quinque codicibus quamvis duos Schowius Romae in manibus habuit, Barberinum videlicet et Marinianum, tamen ad suam editionem kalendarium Tusci non adiunxit, credo quod videret ad librum de Mensibus nihil pertinere. quartum fragmentum libri de Ostentis, *de tonitribus generatim*, aequae ineditum illud quidem, in codicibus inscriptum esse solet: *Ἰωάννου Λαυρεντίου Λυδοῦ, Φιλαδελφῆως, ἐπὶ τῆς βασιλείας ὄντος Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου καὶ Ἀναστασίου, περὶ βροντῶν. inc. πολλῶν καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντων ὅσα τοῖς φυσικοῖς περὶ βροντῶν ἐδόκει. des. ἀνὴρ δυνατὸς καὶ βαρῦς τοῖς πράγμασιν.* invenitur in codd. duobus, 1) in nostro Regio 2381, fol. 70 verso-71 recto, 2) in Veneto 324, fol. 282 verso-284 verso: verum ibi titulo ita evanido, ut confectores Catalogi codd. Graec. biblioth. D. Marci loco supra citat. p. 149 lin. 31 ultra priora septem verba nihil potuerint extricare; isque titulus sic mutilus, *Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδελφῆως Λυδοῦ, ἐπὶ τῆς βασιλείας*, ab Harlesio etiam Biblioth. Graec. vol. 4 p. 158 lin. 29 repetitus, quo dixi modo ex cod. Regio 2381 supplendus est.

In libro denique de Magistratibus praeclare animadverti potest est plus temeritatem et casum quam ullam aliam causam ad scripta veterum conservanda valuisse. nam libri de Mensibus, ut modo exposuimus, epitomae duae exstant, libri de Ostentis

fragmenta quattuor. operis vero de Magistratibus adeo nihil per fragmenta epitomasque ad nos pervenit, ut nisi qua singularis fortuna Caseolinum codicem ex intima Graecia eruisset, tertio isto ex Lydi scriptis fere toto careremus. neque enim audiendus Ducangius Glossar. med. et inf. Graecitat. sub v. Σιλεντιάριος column. 1371, ubi fragmentum affert ex libro *περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν*. istum enim locum (opinor) ex Lambecii animadversionibus ad Codinum ed. Reg. p. 208 no. 154 sumsit, ubi haec leguntur: *ratio autem nominis silentiariorum in excerptis ex Iovannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν haec habetur: ἐδόκει μὲν*

p. XLVIII *μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾶς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλήν συνάγεσθαι· τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν. σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατρῶς καλοῦσι) σιλεντιάρους ἔκριναν ὀνομάζειν αὐτούς.* at vero ille locus non libri de Magistratibus, sed libri de Mensibus est, ed. Schow. p. 11 c. 9; unde suspicor insperato eo repentinoque libri de Magistratibus titulo praeter veritatem se iactasse Lambecium, neque magis illi quam reliquis mortalibus huius libri potestatem tunc esse factam. glossae autem quaedam a Ducangio in Lexicon Graecitatis receptae, aequae Fussio in notis p. 22 et 214 commemoratae, vere quidem ex libro de Magistratibus manant: verum eas qui scire potuit inde vel omnino Lydi esse? quoniam nullum auctoris nomen additum iis est. nec praeterea in nostris Graecis codicibus (sunt autem omnino ad quattuor milia) neque in ullis aliarum bibliothecarum quamvis studiose tractatis catalogis Lydo inveni tribui quicquam quod quidem ad librum de Magistratibus pertineret, praeter paucos versiculos in cod. Reg. 1630 (olim 2216 et 3502), fol. 100 verso, inscriptos Ἐκ τῆς ἱστορίας Ἰωάννου τοῦ Φιλαδελφέως. qui sunt huiusmodi: *φασὶ γὰρ τὴν Νέμεσιν τὰ γλαφυρὰ τῶν πραγμάτων εἰς τὸ ἔμπαλιν τρέπειν, ταῖς*

p. XLIX *ὑπερβολαῖς τῆς τύχης, ὡς φησι Νουμήνιος, τῷ ἑαυτῆς τροχῷ τὴν ἰσότητα ἐπάγουσαν. ὅθεν ὁ Μεσόδημος οὕτω πως πρὸς αὐτὴν· Ἐπὸ σὸν τροχὸν ἄστατον, ἀστιβῆ, χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχα.* quorum locorum priorem Numenii Pythagorici arbitror (de quo Harles. Bibl. Gr. vol. 1 p. 854 et vol. 3 p. 179) a Lydo etiam de Mensib. part. 3 c. 11 p. 45 16 commemorati. postremi versus ex Mesomedis sive Mesodemi sive Mesimedis sive Mesodmae (tot

enim modis scribitur, Harles. Bibl. Gr. vol. 2 p. 130) carmine nobilissimo in Nemesin sunt, in cod. Reg. 2532, olim 3221, cum modorum musicorum signis exstante. totum autem hoc fragmentum a Boivino sibi communicatum Burettus Actis Paris. Acad. Inscript. t. 5, Paris. 1729, 4, p. 189, e cod. 1630 quale ante rettulimus tale vulgavit, nisi quod pro οὕτω πως legit vel correxit οὕτω πον. idque fragmentum, si modo fuit, in parte perditam libri de Magistratibus fuisse necesse est: certe in his quae hodie exstant non invenitur.

Ad haec igitur septem tam disiuncta tamque lacera fragmenta 22 renatis literis quinque potissimum eruditi viri eo consilio ut ederent (non loquor de uno qui vertere voluit) accesserunt. nullus tamen ad omnia coniuncta, sed fere ad singula singuli. primus p. I Ioannes Meursius, ut erat reconditarum literarum amator, ante a. 1612 Heidelbergae ex cod. Palatino 312 descripsit Nigidii Figuli ephemeridem, de qua superius dixi. verum cum aliis rebus abstraheretur, consilium eius edendae abiecit, inque notis ad Leonis Tactica (Lugd. Batav. 1612, 4, p. 447) ita ait: *Checi codex hic citat etiam Ioannis Lydi Diurnam menstruamque observationem. intelligit vero eo nomine Nigidii Figuli de tonitruum per singulos menses et dies significatione librum, quem Lydus hic e Latina lingua in Graecam transtulit. exstat ipsum opus in bibliotheca Palatina, ubi nos ante quinquennium, cum illic ageremus inter peregrinandum, descripsimus, et edendum dedimus Iano Rutgersio, praestantissimi ingenii et multarum literarum iuveni.* neque diu post Rutgersius, etsi erat publicis negotiis distentissimus, traditas a Meursio sibi partes egit. namque in libros sex Variarum lectionum, Lugdun. Batav. 1618, 4, editos, Gustavoque alteri Suecorum regi (hoc est Gustavo Adolpho illi qui a. 1632 in Germania proelians oppressus est, cui erat a consiliis Rutgersius) inscriptos, totam Nigidii ephemeridem p. 247—260 rettulit, e Meursiano apographo expressam. quamquam neque in ipso opere neque in libro de vita sua (Lugdun. p. LI Batav. 1646, 4) unde ephemeridem eam sumpserit indicavit. Meursianum autem apographum nihil minus videtur fuisse quam emendatum. nam Rutgersii certe textus innumeris repletus est erroribus. statim ab initio p. 247 lin. 1 pro ἐπὶ πάσης scribendum est, ἐπὶ πάσαις. lin. 3 legitur τὴν σελήνην οἶκον ἐπιλέξατο:

emenda τὸν σελήνης οἶκον ἐπιλέξαιτο. lin. 4 et 5 ὥστε ἀπὸ τοῦ
 6 καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νοσηνίας
 κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς μῆνας λειψόμεθα τῶν βροντῶν ἐπίσκεψιν:
 emenda ὥστε ἀπὸ τοῦ καρκίνου καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ
 τῆς σεληνιακῆς νοσηνίας διακοσμήσαντες, κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς
 μῆνας ληψόμεθα τῶν βροντῶν τὴν ἐπίσκεψιν. nec saniora sunt
 quae sequuntur: ut ephemeris illa, quemadmodum est apud
 Rutgersium, non tam vera Lydi nec germana quam vitiosa prorsus
 et adulterina esse merito sit putanda.

- 23 Tertius autem ad vulgandum Lydi aliquid se applicavit
 acerrimus ineditorum librorum investigator, Leo Allatius Chius,
 cum Alexandri VII pontificatu bibliothecam Vaticanam custodiret.
 is et maiorem epitomen libri de Mensibus in cod. Barberino 177
 p. LII (vid. supra p. xxxvi) in manibus videtur habuisse; et postquam
 bibliothecam Palatinam Heidelbergae in urbem ipse transtulerat,
 minorem a Planude factam in cd. Palatino 141; nec minus pri-
 mum et tertium fragmentum libri de Ostentis, nimirum epheme-
 ridem Nigidii Figuli in Palatino 312, kalendarium Cl. Tusci in
 Barberino 177. quae an omnia edere voluerit, non constat: maiorem
 epitomen libri de Mensibus voluisse indicat indiculus
Συμμικτων eius, ab Andrea Peschiullo Romae 1668, 4, foras
 datus, a Fabricioque recusus *Bibl. Gr.* vol. 14 p. 1 — 21; ubi in-
 ter ea quibus librum quartum *Symmictorum* terminare statuerat
 Allatius, reperiuntur p. 6 no. 46 “*ex Ioanne Philadelphensi
 excerpta, inc. Ὁρθῶς ἄρα οἱ τὰ μυθικὰ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ
 παῖδας.*” quod esse initium maioris illius epitomae p. xxxvi de-
 monstravimus. sed Allatio a. 1669 post laboriosissime actam vitam
 extincto, rursus crassa quaedam Vaticanae bibliothecae offusa
 caligo est, quod qui ei proxime successerunt, si minus a doctri-
 na, certe ab industria eius multum aberant; nec illa in octo po-
 sterioribus *Symmictorum* libros referenda ad 175 tam Graeca quam
 Latina opuscula, quorum pleraque ne hodie quidem lucem viderunt
 nec unquam videbunt, tum sunt e scriniorum tenebris ab eo
 p. LIII eruta. item instrumento literario eius inchoatisque commenta-
 riis, qui erant magno numero, infesta posthaec fortuna fuit, nisi
 si quos literati viri ab interitu vindicaverunt, velut apographum
 epitomae Lydianae ab eo factum; quod et vidit Romae Nicolaus
 Schow, et ad editionem libri de Mensibus recte adhibuit.

Fuit etiam qui animum ad Lydum intenderet Iosephus de 24 Iuliis, in bibliotheca Vaticana et in Collegio urbano de Christianorum persuasione propaganda Graecarum literarum interpres, homo doctus, cuius exstat brevis manu ductio ad linguam Graecam, Romae 1681, 8. de hoc ita Raphaël Fabretti in Syntagmate de Columna Traiana Romae 1683, fol., c. 6 p. 153: "*rationem vero huius ritus [circumducendi aratri in urbibus auspiciato condendis] primum vidi apud Ioannem Laurentium Lydum Philadelphiensem, nuper Latio donatum ab eruditissimo amico Iosepho de Iuliis, et iamiam e manuscripto apud ipsum, mutilo quamvis, publicam lucem inspecturum: ratio, inquam, haec est. μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει τῆς πόλεως τελετὴν ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμάλεως περιῆλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄρρενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θήλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέρος, ὥστε τοὺς μὲν ἄρρενας τοῖς ἔξω γίνεσθαι φοβερούς, τὰς δὲ* P. LIV *θηλείας τοῖς ἔνδον γονίμοις.*" quo ex loco constat, quod habuerit Iosephus de Iuliis, id aequè fuisse maiorem illam Lydianam epitomen: nam illa ipsa verba habet ed. Schow. part. 4 mense April. c. 6 p. 98, nisi quod ibi perverse γονίμοις pro γονίμοις. sed aliquis fatalis fuit casus, qui rursus eam epitomen, lucem ne aspiceret, impedivit. ut enim Allatium vidimus, item Iosephus de Iuliis, prius quam affectam editionem perficeret, obiit; fuitque adeo hoc Allatio infelicioꝝ, quod quae ipse commentatus in Lydum est, ea sive omnino ad nihilum venerunt sive certe adhuc latent; quae Allatius, cum in eruditorum hominum manus incidissent, si minus tota, attamen aliqua ex parte nobis se aperuerunt.

Etenim paulo iustiore fortuna octavo decimo saeculo Lydus 25 uti coepit. minus quidem in Gallia, Ludovici 15 principatu, cum Ioannes L. de Burigny, vir historicis scriptis notus, fragmentum libri de Ostentis, de tonitribus in dies singulos, Gallice vertere voluit, *Histoire de l'Académie des Inscriptions* tom. 29 p. 197, quoniam ea versio concepta magis est quam coepta, to- p. LV tunque consilium ad exitum non pervenit. magis in Italia, Pio sexto pont. max., cum nobili per has regiones peregrinatione Romam venit Nicolaus Schow Danus, clari nominis philologus, cuius singularem nostris in literis eruditionem iam tum testatae erant Heraclidis Allegoriae Homericae Gottingae 1782, 8, ab

Ioannes Lydus.

illo editae; tum per ipsum Italicum iter vulgatae de charta papyracea Musei Borgiani docta commentatio, Romae 1788, 4, et de nuno Ulpiae Pautaliae ad Stephanum Borgiam Cardinalem epistola, Romae 1789, 4. huic igitur, cum esset Romae, clarissimus abbas Marini, tabulario Vaticano praefectus, monstravit maiorem illam anonymamque libri de Mensibus epitomen, *ex relictis*, ut Schowii verbis utar praefat. ed. p. 6, *Leonis Allatii chartis descriptam*. qua perlecta Schowius, qui ineditam animadvertisset, eius editionem illico meditari, eamque cum cod. Barberino 177 (vid. supra p. XL) conferre, alteramque eiusdem libri epitomen, quae a Maximo Planude facta dicitur, ex cod. Palatino 145 item describere sibi coepit, ut exponit ipse in epistola Roma Nonis Maiis 1789 ad Harlesium data; quam epistola p. LVI iam Harlesius in Bibl. Gr. vol. 4 p. 157 inseruit. quodsi postea Schowius cum illo tanto acumine, quale in papyro Borgiana illustrata inque Hesychio Lipsiae 1792, 8, emendato declaravit, curam cogitationemque aliquam in utraque epitome perpurganda posuisset, omninoque studiorum nostrorum perrexisset tenere viam, profecto epitomarum illarum editionem conficere potuit et emendatam maxime, et cum cuiusvis Graecarum literarum studioso, tum imprimis nobis in hac opera nostra mirabiliter (opinor) profuturam. sed ea omnia (dicam ut res est) paulo aliter ceciderunt.

26 Etenim Schowius ut Havniam se rettulit, cum eximias eius virtutes populares perspexissent, magno loco in regno esse, plurimisque et honestissimis muneribus in se collatis scripta sua continere, quaeque in animo habebat de antiquitate illustranda, ea in aliud tempus differre coepit. at interim Lipsiae ex apographo eius in bibliotheca Weidmanni cusus iam erat textus utriusque epitomae, adiuncto in fine capite de terrae motibus, *ταῦτα μὲν ἄν τις κ. τ. λ.* quod secundum ex quattuor fragmentis libri de Ostentis esse p. XLIII demonstravi; praefatio, emendationes,

p. LVII notae ex Dania summittendae summe exspectabantur. quas cum diutius morari intelligerent bibliothecae procuratores, ad extremum desperantes de Schowio, statuerunt ut textus Graecus cum brevibus capitum argumentis Latine scriptis, qualis iam esset impressus talis ederetur, sine notis ullis, praeter paucas de lectionum varietate. additur insuper index; item praefatio. editio

prodit sub titulo eiusmodi: *Ioannis Laurentii Philadelphiensis Lydi Opusculum de Mensibus* [quanquam potius scribendum fuisset, *Excerpta ex Ioann. Laurent. Philad. Lydi Opere de Mensibus*] *ex codd. mss biblioth. Barberin. et Vatic. et fragmentum de Terrae motibus ex cod. bibl. Angelicae Rom. Graece edidit, varietatem lectionis et argumenta adiecit Nicolaus Schow etc. Lipsiae in libraria Weidmannia 1794, 8.* huius editionis censurae complures exstant *Erlanger Literaturzeitung* 1794 p. 542-47, *Göttinger Gelehrte Anzeigen* 1794 part. 2 p. 1273 — 1276, *Jenaer Literaturzeitung* 1794 part. 4 p. 515 — 517. cf. *Allgemeines Repertorium der Literatur für die Jahre 1791 bis 1795. Erster Band. Erste Hälfte, Weimar 1799, no. 700.* sed huic editioni, etsi id secundissimum accidit ut ex auctoritate viri omnibus doctrinis ornatissimi Ch. Dan. Beckii vulgaretur, isque, quatenus per procuratores librariae licebat, suas quidem partes p. LVIII praeclare ageret, tamen, sicut ostendimus, commentarius et notae, necessariae illae quidem propter rationem epitomarum, omnino desunt. quae enim Lydus ex tot diversis voluminibus eruit, ea cum a librariis tum a brevioribus multis mendis adeo sunt foedata, ut textum ea conditione, qua nunc est, perlegere singulaque in eo intelligere nemo sane facile possit.

Velut, ut uno folio temere arrepto demonstratur quod dici- 27 mus, ed. Schow. part. 4 mens. Octobr. c. 1 p. 124 lin. 8 sqq. leguntur haec: ἐν τῷ ΒΟΥΣΤΙΩ (οἶον ἐν τῷ ὀψοπωλίῳ) εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον· τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Ἀγούστιον (1. Ἀγουστειῶν) καλοῦσιν. sed in notis ad Codin. ed. Reg. p. 155 iam exstabat is locus a Lambecio prolatus; ibique recte legitur ἐν τῷ ΓΟΥΣΤΕΙΩ: quod confirmat cum ipse Codinus Lydum exscribens p. 16 c: τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐχόρευον οἱ δεγεονάρχαι [1. δεγεωνάρχαι.] ἐν τῷ Γουστειῳ ἤγουν τῷ ὀψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ τὸν καιρὸν· tum Suidas ed. Kuster. tom. 1 p. 377, sub v. Ἀγουστός. *Gustum* autem sive forum cibarium quid fuerit Ducangius docet Cpoli Christiana. statim post lin. 18: περὶ τοῦ p. LIX δουρίου ἵππου ὁ Εὐφορίων φησὶ πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἑλλησιν ἵππον λεγόμενον· ἕτεροὶ φασὶ ΠΟΛΙΝ γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες. et Schovius una pagina in lemmate huius capituli: *equum ligneum, per*

quem Troia expugnata est, Euphorion navem, alii urbem fuisse credunt. at quis non videt legendum ἕτεροί φασι ΠΥΛΗΝ γενέσθαι? quod castam esse lectionem tam sententiae concinnitate quam fabularum Troicarum explicationibus confirmatur. et paulo post p. 125 lin. 1: Ἀσκληπιοὶ τρεῖς λέγονται γενέσθαι, πρῶτος Ἀπόλλωνος τοῦ Ἡφαίστου, ὃς ἐξεῦρε μῆλην· δεύτερος (Ἰσχύος τοῦ Ἐλάτου καὶ Κορωνίδος) ὀρίοις ἐτάφη· τρίτος Ἀρσίππου καὶ Ἀρσινόης τῆς Λευκίππου. οὗτος εὔρε τομὴν καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τάφος αὐτῷ ἐν Ἀρκαδίᾳ. is locus partim depromptus est ex Clementis Alexandrini Cohortatione ad gentes (lib. 1 ed. Potter. t. 1 Oxonii 1715, fol. p. 25), partim vel e Cicerone, vel ex Graeco scriptore illo quem Cicero exscripsit de N. D. 3 22: *Aesculapiorum primus Apollinis, quem Arcades colunt; qui specillum invenisse primusque vulnus dicitur obligavisse: secundus secundi Mercurii frater; is fulmine percussus dicitur humatus esse Cynosuris: tertius Arsippi et Arsinoae, qui primus purgationem alvi* p. LX (in Lydo tamen τομὴν) *dentisque evulsionem, ut ferunt, invenit; cuius in Arcadia non longe a Lusio flumine sepulcrum et lucus ostenditur.* verba autem, δεύτερος ὀρίοις ἐτάφη, comple sic: *ΕΝ ΤΟΙΣ ΚΤΝΟΣΟΤΡΙΑΟΣ ὀρίοις ἐτάφη.* Fl. Clemens loco cit. p. 26 lin. 8:

Ζεὺς γὰρ κατακτὰς παῖδα τὸν ἕμὸν αἴτιος,

Ἀσκληπιόν, στέρονοισιν ἐμβαλὼν φλόγα.

οὗτος μὲν οὖν κεῖται κεραννωθεὶς ἐν τοῖς Κυνοσοῦριδος ὀρίοις. sustineo me hoc loco, mendaque deinceps sequentia, quotquot sunt, non exsequar, quod satis demonstratum esse arbitror ad perpurgandum, prope dicam, ad legendum libellum de Mensibus opus esse aliorum auctorum collatione, cum antiquiorum, quos exscripsit Lydus, tum recentiorum, qui eo ex libro hauserunt, Suidae, Eudociae Augustae, Codini, scholiastarum aliquot, glossarum denique lexicis Cangiani, quatenus huc pertinent, ex integro opere de Mensibus vel ex epitomis delibatae. quorum omnium investigationem si vel Schowius suscepisset vel Beckius, haud erat sane quod quisquam meliores interpretes requireret: sed horum alterum officia regia impediverunt, alterum studia diversa eaque clariora; quae adeo ornat, ut plane non fuisset pro-

p. LXI bandus, si ingenium, quo auctores illustrat liberae illius atque fortunatae Graeciae, in scriptore inclinatae consumpsisset. nec

memet ipsum hic consistere patitur praefationis institutum: quare si qua sunt praeterea quibus editio Schowiana emendari possit, sicut sunt, ea commodius in notis ad librum de Ostentis exponentur *).

Sed illuxit tandem aliquando laetior Lydo dies a. 1784, cum 28 Cpoli ageret Christianissimi regis ad portam Othomanam splendidus legatus, Gabriel Augustus de Choiseul-Gouffier, publicarum rerum scientia non minus quam gloria maiorum clarus, et in utramque academiam illo iam tempore cooptatus, cum in eam quae Inscriptionum vocabatur, eruditissimis acutissimisque hominibus maxime tunc florentem, tum in alteram, cuius glorioso labore et Francorum literae immortaliter illustratae sunt et incorrupta est sermonis nostri integritas constanter conservata. is nobilissimus vir, liberalium artium omnisque humanitatis laude commendatus, cum in primo iuventutis flore et maximarum rerum cursu esset, iam tunc prae doctrinae studio delicias aspernatus Graeciam lustrare statuerat, et antiquorum hominum manes ac species interrogare, per tot urbium, Athenarumque ipsarum, caeca vestigia passim errantes. qua in peregrinatione quam curiosum sese exhibuerit politissimae vetustatis indagatorem, literatus homo in Europa nemo est qui nesciat. quamobrem mihi quidem dignus profecto videtur fuisse qui non Lydum nostrum, sed principem aliquem ex Graecis scriptoribus, maxime autem e poëtis, qui perierunt, ab inferis excitaret, Menandrum videlicet et Sophronem, vel Sophoclem aut Pindarum ex his quorum scripta non parum plura amissa quam retenta sunt. ad quem enim potius eiusmodi inventionem pertinere dicamus, quam ad eum qui non minori dicendi artificio quam cognoscendi peritia, quaecunque sibi Graeciam peragranti occurrerant, tam vividis coloribus expressit, ut omnes intelligerent nihil esse non oratoria tantum eius sed poëtica etiam facultate praestantius. verum

p. LXII

*) De Mensibus excerpta post Schowium Guil. Roetherus recognovit atque emendavit, e Graeco in Latinum convertit et perpetua cum sua et Schowii tum Hasii et Creuzeri aliorumque adnotatione instruxit, indicemque copiosissimum adiecit, Lipsiae et Darmstadii, a. 1827. codice is usus est Parisino 3084, adiutore Laurentio Nökkio, qui multos mathematici argumenti locos ingeniosissime partim emendavit partim explanavit.

fortuna hic etiam, ut saepe, parum aequa fuit. nam cum, ut dictum est, Cpolim missus esset, dilectamque suam Graeciam velut redintegrato amore complecteretur (eo melius quo publici muneris auctoritas opportunior erat), haberetque secum eruditissimum hominem Ioannem B. C. d'Ansse de Villoison, is, ut erat acerrimus antiquorum codicum investigator, Graecorum monasteria percupide quidem, sed frustra concursavit. cum autem ad Bosphorum in suburbano Graeci cuiusdam literati ex Constantini Morusi principis affinitate libros quosdam veteres pertractaret, invenit cum alios pretiosos, tum in primis unum Lydi opera de Ostentis deque Magistratibus continentem. hunc statim illustrissimo legato de Choiseul indicat; qui cum significasset se in desiderio esse eius codicis, eum paulo post a Constantino Morusi principe dono accepit. erat enim is Constantinus Bei Morusi tum ipse acuto et subacto ingenio, tum adversus literatos studio singulari; cumque paulo ante Valachiam summo cum imperio administrasset, tunc in hortis ad Bosphorum amoenissimis inque mirifica librorum suorum bibliotheca felicitate magis stabili quam unquam antea fruebatur. ita hos amplissimos viros, quos iam sociaverat studiorum similitudo, tum magis etiam coniunxit Lydi liber dono missus et acceptus, quemadmodum antiquis temporibus, ad quae saepe animum illi referebant suum, claros homines legimus xeniiis ultro citroque datis amicitiam confirmasse.

29
p. LXIV
Quamquam ne sic quidem Lydus statim lucem aspexit, quod in consecuta regni Gallici eversione subitoque casu, quo Europa omnis contremuit, nullus Lydo locus supererat. nam primum ipse codicis possessor, coactus patriae fines fidelitati suae interdictos longe respectare, aequae legatione in exilium voluntaria vice traductus, a Serenissima Augusta, quae tunc latissimum imperium aquilonari plaga gloriose gubernabat, ut ad eam se conferret honorificentissime invitatus est. quo cum secessisset, et ipsa quanti eum faceret, quantum crederet, documenta maxima dedit; et filius item eius meliore fortuna dignus Paulus imperator, cum esset liberali ac magno animo praeditus iustisque atque rectis voluntatibus, amplissimum virum beneficiis plurimis ornavit, afflictum erexit, extorri penates dignitatemque reddidit: mandavit demum supremam curam cum omnium bibliothecarum imperialium tum academiae Caesareae, qua nihil usquam magnificen-

tius, nihil splendidius ab ullo superiorum saeculorum rege in liberalium artium commodum institutum est. ita cum esset in maximo imperio summus artium et omnis humanitatis arbiter et quasi procurator excitandis ac propagandis studiis electus, in nobilissimi muneris occupatione nihil temporis reliquum habuit quod Lydo impenderet, omnemque potius mentem cogitationem operam adhibere voluit, ut gratum animum, qualem postea in luculentis scriptis apud posteritatem professus est, talem iam p. LXV tunc in ipsa muneris gestione praesentes possent homines in-
lueri.

Verum tandem, cum esset patriae et Gallico solo restitutus, 30
Lydi diutius neglecti serior cura animum subire coepit. etenim exoratus ab eo homo doctissimus Villoiso in se susceperat ut ad codicem feliciter inventum feliciter edendum nomen et auspicia praeberet. sed priusquam eum foras daret, descriptionem Villoiso sui per Graeciam itineris perficiendam sibi duxit, quam publici iuris facturum sese cum saepe alibi sponderat, tum maxime Prolegomen. ad Iliad. p. LIV; adque eam rem omnia consilia atque studia referre sua coepit. statuerat autem tunc denique ea prodere quae in recenti Graecia usquequaque observasset, cum iter confecisset in veterem, hoc est (verba ipsa sunt Villoisonis Prolegomen. l. cit.), cum auctores Latinos Graecosque singulos a capite ad calcem perlegisset, quaeque de omnibus rebus ad Graeciam Aegaeique maris insulas quomodocunque pertinentibus quisque scripsit, ea excerpisset, referreque ac discernere et cum iis quae ipse vidisset conferre posset. magnum sane et singulare, dignumque tali viro consilium, et, si perfici potuisset, in primis utile doctrinis nostris. p. LXVI
sed quis nescit a. 1789 publicam rem Franciae in homines incidisse non tam commutandarum rerum quam evertendarum cupidus? suntque continuo tempora acerba atque gladiatoria illa consecuta, quibus cum omnes literae conticuerunt, tum maxime Villoisonianae, Graecae scilicet ac philologicae. itaque huius magni itineris non modo nihil edere, sed neque lectionem illam, qua ad scriptionem praeparare se volebat, absolvere, nedum de Lydo cogitare, variis casibus percussus potuit. neque magis, cum recuperata re publica respirasse homines visi sunt, illi quidem licuit placato rerum statu diu frui. etenim a. 1805 a. d. 6 Kal. Mai. paucos post

menses quam erat Graecae cathedrae in Collegio Franciae praefectus, virente etiamtunc aetate repentino oppressus morbo est. cuius optimi sanctissimique viri immaturo obitu quantam civitas nostra in literis iacturam fecerit, tametsi homines historicos omnes, ubiubi sint, intelligere arbitror, tamen ego, quod ipsum novi, quod domum eius frequentavi, quod per aliquot annos continuos sermonum auditor, commentationum testis, studiorum mirator exstiti, acrius potui fortasse quam plerique perspicere.

p. LXVII mitto hominem lingua Graeca, ut nullus unquam, lectione instructum; mitto librorum cognitionem, mitto inscriptionum: quis literis Italicis eruditior? quis in consuetudine dulcior, in docendo copiosior? memoria vero tanta erat et verborum et rerum, ut omnia quae unquam legerat meminisset. atque hic talis vir discessit a nobis, animo etiamtunc vegetissimo, annos vix natus 55; nec quicquam ex magnis operibus quae summo cum labore et diligentia inchoaverat, quaeque vitam illi dubio procul reparatura erant, spatiis exclusus iniquis relinquere potuit absolutum; desiderio autem incredibili affecit cum necessarios suos, homines summos, tum me ipsum, cui loco patris semper fuit. atque de illo, quoniam pro incomparabili eius erga me pietate paria persolvere nequeo, quod unum potui, haec cum lacrimis scripsi.

31 Vir autem illustris de Choiseul, ad quem redierat Lydi codex, editionem operum eius mihi tunc volebat committere. neque hercule erat ea provincia aliena a rationibus meis; neque, si vel maxime fuisset, recusassem, nempe ne diutius scriptore erudito nostrae literae carerent. sed accidit eo ipso tempore ut

p. LXVIII a praefectis bibliothecae imperialis custodia Graecorum Latino-rumque codicum mihi mandaretur. quod officium ut primum tenui, omnes curas cogitationes studia ad unam revocare rem oportuit, codicumque Graecorum omnium proximis superioribus annis ex variis Italiae oppidis eque urbe ipsa in bibliothecam congestorum notationes conficere, non quae nomina auctorum titulosque operum nudos haberent, sed quae aetatem virtutem argumenta codicum accurate indicarent, ut quicquid cuiusque auctoris inediti editive in singulis foliis manuscriptorum esset, uno aspectu cognosceretur. ita involavi in hanc operam non modo iussu praefectorum bibliothecae, sed impetu etiam acri

quodam animi ac voluntatis: taedium autem, quo facile intelligitur eiusmodi laborem non carere, levabat atque adeo amovebat spes (quae non omnino me fefellit) me reperiturum in his codicibus abstrusa aliqua ac luce non indigna, sed interim depouenda erat omnis de Lydo cogitatio. quare, quoniam ipse munere fungi meo non poteram, auctor fui ut liber de Magistratibus separatim ederetur, curaque describendi vertendique eius crederetur adolescenti ornatissimo Dominico Fuss Marcodurano; qui relicta Germania, ubi felicissimum ingenium philologia ex- P. LXIX
coluerat, Lutetiae degens iam dum mihi erat officiis usu consuetudine iucundissimus. ille, ut est ardens et erectus ad ornandas doctrinas nostras, sine mora negotium suscepit: opus de Magistratibus descripsit, emendavit, vertit; librum de Osten-
tis mihi reservavit. continetur enim is liber in prioribus paginis codicis Caseolini (sic appellati ex possessore, cuius maiores comitum DE CASEOLO nomine usque a decimo saeculo annalibus nostris celebrantur). de Caseolini igitur codicis origine aetate
condicione nunc dicam.

Inventus est circa a. 1785 propter Cpolim, ut supra demon- 32
stravi, Curucismae (is suburbanus est ad fretum pagus) in villa Constantini Slutzaris, patricii viri, ubi libros Villoiso pertractabat aliquammultos, partim cudos partim mss, ex magna Nicolai Maurocordati bibliotheca superstites. erat enim is Ioannes Nicolaus Alexandri F. Maurocordatus, e Scarlatorum gente, tum excellenti ingenio praeditus, quod scriptis compluribus declaravit, tum librorum rariorum et veterum admodum studiosus. quare cum circa a. 1722 sultani nomine in Valachia regnaret, e Graecorum monasteriis, quae in omni Oriente multa porro supersunt, p. LXX
in Thessalia praesertim et in monte Atho, vetustissimos quosque libros cupide conquisivit. id erat ei tum perfacile factu propterea quod et apud purpuratos permultum gratia, in Graecos autem longe plurimum potentia valebat. ita brevi tempore magnae librorum copiae est compos factus, cum impressorum tum maxime manu exaratorum; quorum partim tunc intercedente Christianissimi regis legato Marchione de Villeneuve descripti, apographaque in Galliam ad bibliothecam Regiam missa sunt, ubi adhuc servantur. eiusmodi sunt codd. Gr. no. 2619, 2641, 2642, 2668, 2649. conf. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi*

in Catalog. libror. impress. biblioth. Reg. part. 1 p. LXVI. ex eadem Maurocordatina codicum copia IAFabricius prooemium ac priora capita Demonstrationis Evangelicae Eusebianaе literatorum usibus praeter spem restituit, ut ipse auctor est praefatus Delectui scriptor. pro verit. relig. Christ. Hamburg. 1725, 4. eandem bibliothecam et multi alii literis ac monumentis celebraverunt et novissime editores Actorum literariorum Graece scriptorum (*Ερμῆς ὁ λόγιος ἢ φιλολογικαὶ ἀγγελίαι*) Vindobonae, mens. Ian. 1811, 8, p. 19. sed Nicolao Maurocordato a. 1730 extincto, totaque familia eius perversa paulo post et spoliata (conf. *Sulzers Geschichte des Transalpinischen Daciens*. vol. 3 Vindob. 1782, 8, p. 37), omnis illa magno studio multisque imperiis Bucarestum congesta codicum copia non levi literarum Graecarum detrimento celeriter evanuit, praeter eos libros qui tum apud Sutzarin Curucismae asservabantur.

33 Inter illos igitur inventus est codex Caseolinus, principio et fine mutilus, scriptus in membrana, folio minori (ut vulgo dicimus), nono saeculo vel decimo ineunte, lineis 31 in singulis paginis; litera grandi, nitida, ad sinistram reclinata, non absimili illius quam Palaeograph. Graec. Paris 1708, fol., p. 274 no. 1 ex cod. Reg. 1962 (nunc 654) in aes incidit Montefalconius. eadem litera scripti sunt codices bibliothecae nostrae complures maximeque nobiles, Plato optimaе notae no. 1807, Eusebius no. 1430, Aristoteles no. 1853, Demosthenes no. 2934, item cod. no. 1470 sanctorum vitas continens; quem ideo commemoro, quod unus ex his libris tempus quo peraratus sit adiectum habet, *μηνὶ Ἀπριλίῳ Ἰνδικτιόνος* (sic) *ἢ ἔτους 574* id exit in annum Christi 890 Leonisque philosophi principatum. tametsi in Catalogo p. LXXII quidem impresso part. 2 p. 330 undecimo saeculo assignatur: sed perperam. Leonis autem philosophi principatu velut hic multique alii, sic fortasse etiam Caseolinus scriptus codex est. in quo duo potissimum singularia, alterum, cum plerique huius aetatis codices binis columnis scripti sint, in nostro uno tenore lineas legi, alterum, pro tempore illo Leonis philosophi, scholastico sane codicumque conficientissimo, insignes esse in illo cum itacismos tum aliusmodi errores. atque non ignoro Graecos Syllano tempore ε et αι, item ι et ει in sermone pressu oris et sono aegre distinxisse, Iustiniano ne ι quidem et η: id credo

obscurum non esse ex auctorum testimoniis, ex numis, ex inscriptionibus, e membranis pervetustis innumerabilibus. ego certe nullum vidi Graecum codicem, cum multos tractarim eosque veterrimos saeculorum 6 et 7, quin ibi offenderem quosdam itacismos. tot autem quot in codice Caseolino, in nullo memini, huius certe aetatis. nam confunduntur non modo ι et $\epsilon\iota$, ι et η , η et $\epsilon\iota$, item β et ν , ϵ et $\alpha\iota$, \omicron et ω , ν et $\omicron\iota$, quae sunt menda vulgaria: sed interdum etiam, quod rarius vidi in codicibus ante tempora Comneniana, ν atque $\omicron\iota$ cum ι $\epsilon\iota$ atque η : imo, quod rarissimum est in codicibus cuiuslibet aetatis, σ et ϑ , item $\omicron\nu$ et ω .

Alterum genus errorum non tam est ex pronuntiatione et incogitantia quam ex inscitia scribae natum; quae quanta fuerit inde potest cognosci, quod genitivos plurimos cum accusativis confudit, accusativos cum nominativis, quodque omnino in clausulis casibusque vocum prorsus iacet. nec minus in reduplicationibus perfectorum, in nominibus propriis, in vocabulis reliquis, in apicibus, in spiritibus; quod voces omisit lineasque integras (vid. varias lectiones textui edit. subiectas), ut perspicuum sit neque regulas grammaticae probe tenuisse eum, neque quid exararet semper intellexisse. tametsi codicem, unde suum duxerit, magnae vetustatis suspicor fuisse, saeculi fortasse 7 literisque ideo maiusculis. nam primo ν $\epsilon\varphi\epsilon\lambda\kappa\nu\sigma\tau\iota\kappa\acute{\omicron}\nu$ multis vocibus adhibetur etiam sequenti consonante. non me praeterit inveniri id in codicibus omnis aetatis bene multis. calligraphi tamen saeculi decimi in hac quidem re grammatices hodiernae leges iam studiosius sunt secuti: noster antiquam prorsus tenuit scribendi viam, qua illud ν verbis etiam non hiantibus interponitur ex certis oratoriisque praeceptis ad amplificandum complendunque vocis sonum. id opinor eum non temere sed ad exemplum sui codicis fecisse. deinde voces Latinas, si quae occurrunt, literis maiusculis scripsit. unde conicio in antiquiore illo Graeca quoque fuisse maiusculis. sed pro Graecis maiusculis calligraphus scripturam ligatam sui saeculi substituit: pro Latinis non item, quod nesciebat scripturam ligatam Latinam; quare literas Latinas, qua forma erant in antiquo codice, eadem expressit in suo. postremo multa sunt eius menda, quae facilius admittuntur, si habes ante oculos codicem maiusculae scripturae quam si ligatae. fol. 31

verso, ed. p. 129 19, scripsit *προβατορεύεται*, quia in *ΠΡΟΣΑΓΙΟΠΕΤΕΤΑΙ* facile confunduntur Σ et Β, Γ et Τ. fol. 39 *verso*, p. 150 9, *λόλος* pro *ΑΥΛΟC*, ratione simili. fol. 56 *recto*; p. 193 1, *ζονεῖσι*: quippe in *ΙΩΝΙCΙ* primum *I* habuit pro *P*. eiusdemmodi innumera sunt. quibus rebus omnibus inducor ut credam, saeculi circiter 7, ut praescripti, fortasseque satis bonae notae fuisse illum codicem unde noster manavit. nostri autem menda Graecus aliquis saeculi 16 vel 17, ut ex scriptura colligo, corrigere est conatus, probabiliter nonnunquam, sed plerumque infelicissime: ea manus illa est quae in notis editionis p. 126 22, 189 17, 219 8, 223 13, 274 3, 251 14, 252 20 recentior nominatur. eadem in toto libro de Magistratibus (nam librum de Ostentis non aequè retractavit) accentus et spiritus, in codice pro more saeculorum 9 et 10 negligentius notatos, superscripsit, quanquam in his quoque saepe erravit.

35 Hunc autem talem codicem tria olim Lydi opera continuisse non est dubium, hoc est, librum de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. sed liber de Mensibus quidem nunc totus perditus est, praeter duo folia a corpore codicis abiuncta, adeoque affecta ut legi non possint. vixque sum ex literarum vestigiis illud expiscatus, agi ibi de festis rei publicae Romanae diebus a kal. Novembribus, ubi Iovi pulvinar, lectisternium, ludi Circenses, usque ad 3 Nonas eiusdem mensis, ubi est hiemis initium et maria clauduntur: vid. kalendarium Roman. auctum in WStukeley *Medallic history of Carausius Book 2*. London. 1759, 4, p. 63 ii dies incidunt, opinor, in p. 125 excerptorum ed. Schovianae. ex libro de Ostentis folia 37 supersunt, nempe 11 aequè a codice nunc separata et 26 adhuc consuta. subsunt libri de Magistratibus folia 59 consuta, 4 separata: summa 63. igitur, praeter ea quae plane abierunt, exstant hodie in fronte codicis p. LXXVI folia abiuncta 13, in calce folia abiuncta 4, in medio folia 85 consuta, quae sola numeris notata sunt: in his liber de Magistratibus incipit fol. 27 *recto*. summa omnium foliorum est 102; quibus Lydi opera nunc sic continentur, ut liber de Mensibus totus desideretur praeter duo illa folia, librique de Ostentis desit circiter quarta pars, libri de Magistratibus circiter decima. quippe eius non solum ultima interierunt, sed ex consuta etiam colliga-

taque parte post fol. 44 folia exsecta duo sunt. omnia autem 102 folia illa madore ac vetustate valde sunt depravata, usque eo ut iam Villoiso scripserit (Prolegom. ad Iliad. p. 46) codicem mero magna ex parte ita corruptum esse, ut literarum ductus vix agnosci queant, inque cella vinaria potius eum quam in bibliotheca asservatum videri. quanquam ipsum corpus codicis paulo minus affectum est. multo magis vero abiuncta folia, lacera illa quidem et cariosa et partim penitus desperata; ut in legendis illis non minor hercle labor esse videatur quam in evolvendis interpretandisque Herculaneis voluminibus, quorum aliquot Neapoli Parisios translata interdum inspexi et tractavi. quamobrem, sicubi error editori obiectus est in tam longo labore, est ei, non dico venia danda (nec enim fieri potest ut in eiusmodi p. LXXVII quantumvis expurgato opere non aliqua supersit macula) sed, quod rem difficillimam suscepit quodque sic perfecit, laus perpetua tribuenda.

Quid quod ipse editor, sicut textum corrigens non semel 36 mecum amicissime communicavit, ita impresso nunc opere, ut de nonnullis suspectis mihi locis quae viderentur dissererem, me rogavit. cuius amicitiae gessissem sane morem, suspicionesque hic meas aliquot adiunxissem: sed ea hic persequi non minus me vetuit huius commentationis institutum quam religio, ne libri de Magistratibus editio per me longius trahatur. quare quaecumque supersunt eiusmodi, quaeque annotaram de ingenio Lydi, de fontibus, de graecitate, de eruditione Latina, ea notis in librum de Ostentis reservanda duco. statui enim ad istius libri editionem animum conferre, quandoquidem Graecorum ex Italia nobis allatorum codicum, quibus impertivi integra horum annorum studia, paene ad finem adducti catalogi sunt, sumque solutior, ea opera profligata, factus. accedit ut qua singulari liberalitate vir illustris de Choiseul opus de Magistratibus suo impendio e tenebris in lucem evocavit, eadem librum de Ostentis velit, aequae varium, p. LXXVIII unde Iulius Obsequens, qui praeterea rem auguralem tractaverunt vel qui attigerunt, passim illustrantur. cura autem adhibebitur ut haec editio, quantum poterimus, locupletetur, cum commemoratione auctorum quos Lydus consecutus est, tum additione fragmentorum quorundam ineditorum eiusdem ferme argumenti, Vettii Valentis inprimis, cuius Anthologia apud nos

delitescit. non quod verear ne nudus Lydi textus doctis hominibus non iucundus sit futurus, vel quod putem iuvenes meos conatus esse tanti: sed ut omnes intelligant elaboratum esse in ista qualicumque opera, ut liberalitati illustrissimi fautoris, si minus ceteris rebus, diligentia certe responderetur. neque vero si qua sunt in libro de Ostentis minus perfecta, sicut sunt, iccirco ab illo edendo deterrebtor. nam ut universe Lydus minime sit cum summis aureae aetatis auctoribus comparandus, iis certe adnumerandus est qui totius eruditionis antiquae, cuius nos perexiguam, maximam habebant facultatem. quibus in auctoribus nihil fere tam leve tamque exile aut tenue reperiri puto, quod non alicuius aliquando momenti esse, quodve recte cum aliis collatum non aliquam vetustatis partem nova luce collustrare possit. quid quod mihi, in studia haec nostra intuenti, eiusmodi librorum editio, si qui adhuc latent, ad eos potissimum, ubiubi sint, videtur pertinere, quibus custodia codicum manuscriptorum mandata est. sic enim existimo, magnum esse in literis Graecis, atque adeo maximum, veteres emendare ingenio, explicare doctrina, naturam sermonis perscrutari. acuta tamen ingenia usquequaque haec possunt. illa vero, fragmenta inedita eruere, glossatores, scholiastas, auctores secundarios delitescentes quamplurimos in lucem vindicare, doctisque hominibus sic nova adimenta comportare ad universae vetustatis intelligentiam, ea sine codicum copia nemo potest. hae praecipue sunt opinor partes nostrae, parum iucundae fortasse, sed utiles: quibus recte actis et satis officio nostro factum esse puto, et abunde praestitum existimationi vitaeque nostrae.

DOMINICUS FUSS

LECTORI.

p. LXXXI

Primae editioni Ioannis Lydi operis de Magistratibus rei publicae Romanae, quam mihi mandavit vir illustrissimus cuius e codice cuiusque munificentia nunc in lucem prodit, pauca haec de labore meo praefari non inutile iudicavi.

Codex, quo uno usus sum, tam male affectus est ut pluribus locis legenti prorsus sit desperandum, eiusque ut alia multa, sic ex opere de Magistratibus non pauca interierunt. quae vero ex hoc ipso opere casus superesse voluit, ea, quamvis paulo quam ceterae reliquiae laetiores sortem experta, multis tamen locis obscura tantum literarum vestigia, multis quoque ne haec quidem exhibent. p. LXXXII

Quare prima mihi cura fuit textum, quoad fieri posset, integrum tradere. huic ingratisimo muneri pro viribus satisfacere cupiens, investigandis literarum reliquiis comparando et coniectando plurimum temporis insumpsi; quo quidem id assecutus sum ut nonnisi paucissima omiserim aut manca reliquerim, neque tamen, quod maxime cavendum putabam, temere quidquam in textum receperim. nec minorem curam textus emendationi impendi, multo difficiliori, tum quod uno tantum codice utebar, tum quod orationis distinctionem aut nullam aut perversam plerumque reperiēbam. vitia autem multiplicis generis passim tot occurrebant, ut, sicubi sive mendam non deprehendero sive minus recte emendavero, vel propter corrigendorum ingentem copiam ab aequis lectoribus veniam sperare ausim. atque hoc loco nequeo quin CAR. BENED. HASIO et GREGORIO GEORGIADI ZALYCO Thessalonicensi, doctissimis viris, publice gratias agam: quippe p. LXXXIII

uterque emendatum textum legerunt, ab iisque admonitus non semel aut vitium aliquod non animadversum intellexi aut probabilius corrigere conatus sum. quae vero opere iam pridem typis excuso emendanda superesse vidi, ea una cum mendis typographicis ad extremum opusculi indicavi.

In vitis autem corrigendis hanc fere rationem servavi:
 p. LXXXIV emendationes, de quibus dubitari non posset, in textum recepi, ceteris in notis tantum propositis. in iisdem emendatas a me codicis lectiones notavi, exceptis quas nonnisi scripturae vitio laborare constabat. huius generis mendae in codice innumerae occurrebant, nullo passim inter eiusdem soni vocales diphthongosque discrimine servato. eandem sive ignorantiam sive negligentiam in accentu animadvertere licet, in quo saepissime peccatum; imo multis locis, ubi nunc desideratur, omnino defuisse videtur. ad *ν ἐφελκυστικόν* vero quod attinet, tametsi credere non ausim hanc literam non nisi eorum qui opus describere culpa ante consonantes non minus saepe atque ante vocales in codice reperiri, malui tamen, aliorum consilio, in re levioris momenti consuetum editorum morem sequi. ceterum textum in libros et capita divisum paragraphis insuper distinxi.

p. LXXXV Notis ad textum emendandum interpretandumque spectantibus alias, quibus res illustrarentur, addere constitueram: sed mox animadverti maius a me quam pro otio meo opus susceptum: itaque mutato proposito paucissimas huius generis notas inspersi. auctorum tamen loca a Lydo laudata quaesivi, reperiaque aut notis inserui aut certe indicavi. praeter laudata autem loca alia quoque non addito auctoris nomine occurrunt, veluti verba *οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῳ* (p. 211 16), quae sunt pars oraculi quod affert scholiastes ad Theocriti Id. 24 v. 48; et verba *ἔδει δὲ χρημάτων* etc. (p. 246 17), quae patet e Demosthenis Olynth. 1 petita esse, ubi legitur *δεῖ δὲ χρημάτων* etc. quae duo sero animadversa hic annotare iuvat, ceteris, quae reperire potui, suo loco indicatis. est omnino Lydus multus in veterum scriptorum locis, quae, olim lecta, memoriae eius confusa obversabantur, usurpandis. indicem quoque auctorum peculiarem adieci; quippe et indicem rerum eumque copiosum confeci.

p. LXXXVI

Ad versionem autem quod attinet, fateor me, quamvis nihil non fecerim nec ubi me auctoris sententia fugeret, vereri tamen ne aliquoties a vero aberraverim. etenim non pauca occurrebant, quae quomodo potissimum verterem dubitavi. obscuritatis autem culpa partim ipsis rebus partim auctori tribuenda, cuius oratio perspicuitate minime commendatur. nam et verba quandoque parum usitata aut insolentiori, ut mihi quidem videbatur, significatione usurpavit; ut nonnunquam in vertendo potius rem ipsam quam solitam verborum vim respiciendam putaverim. horum verborum pleraque in indice rerum notavi, adiectis aliis nonnullis, quae vel in lexicis non inveneram vel aliam ob causam notanda arbitrabar. ceterum versio eo magis addenda videbatur, quod quae lectu digna opusculum contineret, ad eos potissimum pertinere apertum erat quibus rarius curae est Graecarum literarum studium. eadem ut fida magis quam ut elegans esset, operam dedi, et in legendis verbis, cum utrumque praestare non possem, perspicuitati malui quam dictionis castitati consulere.

Exposui breviter quae laboris meae ratio fuerit, quibusque de Lydo bene mereri studuerim. equidem diligentiam mihi non defuisse scio: qua an operae pretium fecerim, aliorum fuit iudicare, quibus laborem meum publici iuris fieri placuit.

Scribebam Lutetiae, nonis Iul., anno 1811.

CAROLI BENEDICTI HASE
 IN LIBRUM IOANNIS LYDI
 DE OSTENTIS FRAGMENTUMQUE
 DE MENSIBUS
 P R A E F A T I O.

ARGUMENTA PRAEFATIONIS.

1. *Institutum editionis.* 2. *codex Caseolinus, nunc Regius.* 3. *eius conditio hodierna.* 4. *codicis prima folia lacera et corrosa.* 5. *pagellarum effigies cur passim sit proposita.* 6. *subsidia quibus usi sumus in principio libri restituendo.* 7. *quae adiumento fuerint in reliqua parte libri.* 8. *de interpretationis Latinae ratione.* 9. *de argumento ipsius libri.* 10. *mirabilia quaedam aut memoranda in hoc libello Lydi.* 11. *fragmentum libri De mensibus.* 12. *de ratione annotationum.*

1 **Q**uod receperam in praefatione libri Ioannis Lydi de magistratibus Romanis, collaturum me animum ad editionem tractatus De ostentis, eiusdem auctoris, id aliquamdiu ne efficerem interdictum mihi putavi. etenim evenit ut, quantam antea optare vix essem ausus, tanta nec opinanti offerretur facultas vulgandi, quae spissa sane ad historiam Byzantinam illustrandam dudum haberem comportata. qua re semel instituta verebar ne reperirentur inter fautores studiorum meorum, praestantissimos atque amplissimos viros, qui censerent non esse eiusdem, cuius fidei lentum sit commissum negotium, antequam id conclusissem (quod utinam recte possem), novo me implicare. et profecto

hac religione obstrictum me putavissem, nisi exisset denique primum volumen collectionis novae Byzantinae. nunc, quoniam profligata iam Leonis Diaconi et prorsus ad exitum deducta est impressio (detur venia verbo novo), nec multum abest quin Michaelis Pselli aequè absolvatur, pusillum laxamenti nactus editionem libri Lydiani nolui amplius differre, ne (ut labilis fluxusque est rerum humanarum status) accideret aliquid quod rem omnino interturbaret, utque antiquitatis Romanae studiosi cognitione disciplinae auguralis, quantulacunque tandem ex Lydo peti possit, ne fraudarentur. nec tamen minus, affecto quidem sed non confecto mandato prioreque negotio, verecundum putavi recens susceptum strictim transigere. itaque exemplar Graecum cum sola interpretatione Latina, quae commentarii perpetui loco esset, in has pagellas conieci: ab explicatione rerum me continui. sunt sane quaestiones infinitae, ad religiones Italiae veteris rerumque divinarum antiquitates pertinentes, de quibus in scriptione latiore atque ornatiore dici possit. sed harum rerum tametsi ego quoque quasi silvam collegissem, nec minus rerum Romanarum studio quam Graecarum oblecter, tamen partim quaestionum ut alienas ab auctoribus Byzantinis, a quibus discedere longius sine inconstantiae suspicione nullo modo possum, hominibus excellentibus in hoc genere, subtilibus et acutis non minus quam abundantibus eruditione, quibus aetas nostra recte p. III glorietur, tractandas reliqui: de capitibus aliis fortasse alio tempore singulari scripto lingua vernacula ipse agam. in praesenti primum de fonte instituto subsidiis editionis huius, deinde de interpretatione Latina, tum de mirandis quibusdam aut memorabilibus in hoc libello Lydi, denique de fragmento libri De mensibus, quod una prodit, postremo de notarum mearum ratione, partite strictimque dicam.

Codicis Caseolini quae sit origo aetas condicio, quique fuerint casus, exposui in Prolegomenis libri De magistratibus Ro-

manis, p. LXI — LXXVII. nec quicquam fere mihi huc addendum est, nisi illud, non multo post editionem libri De magistratibus possessorem codicis, virum illustrem G. A. de Choiseul-Gouffier, cum valetudinis causa Aquisgranum secessisset, subito morbo oppressum bonis omnibus, et praesertim iis qui literis mitioribus politi sunt, tristissimum sui desiderium reliquisset. commemorabant cuncti et olim contigisse ei illud quod paucis, ut florens aetate, in summa fortuna atque potentia constitutus, pluris tamen

p. iv homo ingeniosus ac disertus studia et ingenuas artes quam bona illa fortuita facere sit visus. et tunc quoque ipsius iactura communis contigit Galliae, patriae eius, ubi amplissimis erat honoribus perfunctus, communis Graeciae, cuius insulas verbis descripserat exquisitissimis, atque adeo Russiae, apud cuius imperatorem Paulum magno fuerat loco; communis praecipue his qui artes elegantes colunt, literatisque omnibus, iisque inprimis quos ille non amicitia solum sed familiaritate etiam sua non penitus indignos iudicaret. accedebat quod obiens luculentam copiam inscriptionum signorum tabularum anaglyphorum, scriptiones a sese inchoatas per plures, chartasque cuiusque modi aedibus villisque diversis dispersas relinqueret; nec quicquam propius est factum quam ut ea, non sine literarum artiumque detrimento, prorsus dissiparentur. quanquam huic quidem incommodo et ab heredibus eius, viris summa dignitate praeditis, et ab administratione (ut aiunt) res interiores Franciae magnificentissime atque diligentissime procurante, occursum est sic, ut signa lapidesque literis insigniti paene cuncta in museum Regium trans-

p. v ferrentur, codices manu scripti si qui erant (erant tamen pauci) in bibliothecam Regiam. ita denuo in manus meas venit Lydi codex, olim Caseolinus (sic appellatus ex priore possessore maioribusque eius, quod comitum *de Caseolo* nomine annalium monumentis celebrantur), nunc Regius. cuius de specie ac statu, postquam in bibliothecam nostram illatus est, etsi

aridum sit et exile id argumentum, tamen necessario pauca subiungam.

Dixi in Prolegomenis ad Magistratus, p. LXXV sq., codicem 3 membranaceum, IX vel X saeculi, continuisse olim tria Lydi opera, librum De mensibus, De ostentis, De magistratibus Romanis; sed cum iam ad Cpolim circa a. 1785 inveniretur initio et fine truncus, superesse ei hodie duntaxat folia 102; horum duo pertinere ad librum De mensibus, 37 ad librum De ostentis, reliqua ad Magistratus. ex illis 37 (De ostentis) 26 posteriora fuisse consuta numerata adiuncta ad corpus codicis; 11 priora, separata cum extra codicem tum inter se, adiuncta fuisse in involucro quodam, absque numerali nota ulla. ea ego 11 folia, ut primum aggressus hanc editionem sum, disiecta temereque ia- p. VI centia ita disponere ac numerare coepi, ut iubebant conspectus et summa operis p. 277 1 exposita. idque tam bene cessit ut, si exorsum libri p. 273 foliaque illa excipias quae in extremo capite de eclipsibus p. 285 2 exciderunt (quae tamen, quantum erat situm in nobis, Graece supplere conati sumus), item lacunam inter caput 15 et 16, p. 291 7, ut extra haec, inquam, nihil omnino ex toto libro mihi quidem in praesenti deesse videatur. conflictabar vero, tractans haec 37 folia, duobus praesertim incommodis, altero peculiari prioribus pagellis, altero generali, quo universus laborat codex. scatet enim mendis prope innumeris non modo in scriptura verborum, sed in spiritu quoque et accentuum ratione, prima manu positorum, sed perverse plerumque. quamque sit vitiose scriptus, praecipue apparuit, ubi licuit eum, post c. 20, cum aliis codd. Veneto et Regiis conferre; qui, quamvis recentes, omnes tamen Caseolino emendatiores sunt.

Alterum incommodum, idque longe maius, erat, ex 37 fo- 4 liis librum De ostentis continentibus praesertim 10 priora esse la- p. VII cera, madoreque et vetustate adeo affecta ut ea potissimum respexisse videatur vir multiplici doctrina insignis et cum in omni

genere literarum Graecarum tum vero in palaeographia apprime eruditus, d'Ansse de Villoison, cum scriberet Prolegomena ad Iliad. p. XLVI codicem Caseolinum vino ita corruptum esse ut literarum ductus vix agnosci quirent, eumque in cella vinaria potius quam in bibliotheca asservatum esse videri. et ipse arbitratur olim, intuens primas pagellas, earum verba omnia in integrum restituere opis non esse nostrae. sed (ut fit) ipsa difficultas incendebat ad tentandum. ita foliis (ut c. 3 dictum est) suo ordine collocatis, primo quae legi poterant descripsi cuncta. deinde ex his qualibuscunque reliquiis sententiam aliquam expiscari, restituere verba, lacunas ingentes explere conatus sum, spatii exactissima ratione habita. qua eadem ratione (opinor) in legendis monumentorum veterum inscriptionibus, itemque in restituendis libris Herculaneis, est utendum. tametsi (haec contra me ipse dico: quippe quantum difficultatis accedit lectioni, p. VIII tantum probabilitati restitutionum mearum adeoque auctoritati editionis detrahatur) in Herculani voluminibus titulisque lapideis legendis minus, nisi quid me fallit, operosus inanisque labor est. fac evanuisse aliquot unciales literas: cum sint inter se aequales paene omnes magnitudine, ex areola vacua, qua patet, de evanidarum numero coniectura prope certa duci potest. in nostro codice, ad regulam et lineam quamvis perarato, versus quidem sive lineae in pagellis singulis nusquam pauciores sunt quam 30 aut plures quam 32: sed literarum numerus in singulis versibus differt plurimum, non minus certe quam in cod. rescripto bibliothecae capitularis Veronensis, testante viro summae diligentiae eruditionisque singularis, Friderico Goeschen, praefat. ad Gaii institut. p. XXVI. in plerisque tamen versibus habentur literae quadragenae octonae aut quinquagenae: sed eae et cursivae fere sunt, et saepe in fine versuum paulo pressiores, et compendio scribendi uno et altero intermistae. exaratur eadem ipsa vox nunc suis literis nunc siglo. vel in lacuna trium literarum

explenda ..., arduum saepe dictu utrum *KAI* legendum sit, an, quod spatium non maius occupat, *SEN*, hoc est, $\kappa\acute{\iota}$ (per si- p. ix glum) $\acute{\epsilon}\nu$. sic centies.

Quapropter, quoniam in argumento, quod totum coniectu- 5
rale est, alii aliter atque ego sentire possunt, praesertim ubi propemodum desperata erant folia, eorum instar in parte superiore paginarum huius editionis saepius excudendum curavi, secutus exemplum viri summi Gustavi Hugonis, Ictorum nominatissimi, in fragmento Domitii Ulpiani Iur. civil. anteiustiniano t. 1, Berolini, 1815, 8, p. 5 — 101; omissis quidem spiritibus ac $\acute{\tau}\acute{o}\nu\omicron\iota\varsigma$, qui plerumque in cod. temere sunt positi, sed servatis lacunarum hiatibus literarumque evanidarum omnium intervallis. ita, sicubi in electione verborum aut constructione erraverim, quod nimis crebro arbitror accidisse (nam negotium magnum est supplere folia eiusmodi; nec quicquam venit saepius usu quam perlucente perperam apice, vel unica litera male lecta, in pudendum trahi errorem), unusquisque supplementa mea, ubique fere in textu uncinis [] indicata, ad iudicium proprium poterit revocare. alterum etiam proposita hac effigie consecutus sum, ut necesse non esset menda ex librarioli ruditate nata, quae p. x
innumera sunt eo in codice, ad oram editionis inve notis ubique percensere; possemque, mendis ipsis supra ante oculos positis, subter in textu transcripto lectiones eas tacite emendare. ita p. 288 23 $\epsilon\nu\epsilon\rho\gamma\iota\alpha\varsigma$ fol. 6 *recto* lin. 11, $\beta\lambda\eta\epsilon\pi\epsilon\iota$ lin. 12. — p. 291 16 fol. 7 *recto* lin. 9 $\mu\alpha\nu\tau\iota\alpha\nu$ et $\alpha\pi\epsilon\nu\theta\eta\nu\omicron\upsilon\varsigma$ — $\delta\alpha\psi\iota\lambda\iota\alpha\nu$ p. 293 1 fol. 7 *verso* lin. 4, $\sigma\nu\nu\epsilon\lambda\theta\omicron\upsilon\sigma\iota\nu$ *ibid.* lin. 7. utque exemplis nonnullis utar ex libro De mensibus petitis, $\iota\sigma\eta\delta\omicron\varsigma$ p. 113 15 fol. 1 *recto* lin. 19, $\kappa\tau\eta\sigma\alpha\iota$ p. 116 4 fol. 2 *recto* lin. 10, $\epsilon\tau\eta\eta$ pro $\acute{\Lambda}\tau\eta\eta$ *ibid.* lin. 12. haec et multa eiusmodi in effigie pagellarum non incuriae meae aut culpaee operarum, sed librarii incitiae sunt tribuenda.

Venio nunc ad subsidia quibus sum in constituendo textu 6

usus. qua quidem in re singulari fui fato: in partibus laceris libri, ubi maxime opus fuisset, nullo alio codice sublevabar; ad recensendas paginas paulo melius conservatas ad manum erant complura adventicia adiumenta. quippe cum in fragmento De mensibus, tum in foliis prioribus libri De ostentis, usque ad p. xi c. 21, pessime habitis illis quidem, eram omnino omni externo orbatus auxilio; nisi quod alicui usui fuerit C. Plinius maior, cuius Historiam naturalem Lydus tum alibi tum maxime c. 6, 7, 8 excrispsit. in capitibus de eclipsi, de constellationibus, non-nihil profeci ex I. Firmico Materno, eiusque libris 8 De mathesi hodie exstantibus. ibique praecipue, hoc est in prioribus 20 capitibus libri De ostentis, intellexi quantopere opus esset notis ad stabiliendas defendendas explicandas lectiones. nullus enim locus est in hac libelli parte, quo in loco ambigi de vocabulo possit, quin eundem tractarim compluriens, nec sine conficiente causa statuerim. sed et explanare eiusmodi causas infinitum fuisset neque huius temporis; et pugnaciter defendere coniecturas aliis displicentes, ut fortasse possim si velim, certe non velim etiamsi possim, cum contentiones eiusmodi tam a moribus meis quam ab hoc instituto sint alienissimae. inde ab exordio capitis 21 longe diversam rationem secutus sum in constituendo textu. nam cum in primis capitibus saepe sit a me compositus magis quam transcriptus, oppidoque pauca habeat prorsus definita aut certa, reliqua post c. 20, quod erant in aliis etiam codicibus, non in solo Caseolino, extra dubitationem iam sunt posita.

7 Etenim institutio tonitrualis c. 21 — 26 reperitur item cum in cod. Regio 2381, fol. 70 verso, tum in cod. Veneto 324 (vid. Catalog. biblioth. Graecae Divi Marci, digest. praesid. Laurent. Theupolo 1740, fol. p. 149 C), qui per annos decem et sex penes nos, in bibliotheca Regia, identidem a me tractatus est, donec temporis flamma a. 1815 eum abripuit. PNigidii Figuli

Diarium tonitruale, quod proxime sequitur, editum iam exstabat in Iani Rutgersii Variis Lectionibus Lugd. Bat. 1618, 4, p. 247—260, mendose admodum, non ita tamen ut eius quoque comparatio cum codice nostro non usui mihi ad tollenda menda nonnulla nostri fuerit; quod patebit legentibus ex lectionum prope dicam infinita varietate, in ora p. 306—331 apposita. Tonitruale Fonteii, Diario Nigidii subiunctum p. 332 habetur in cod. Regio 2381 fol. 70 *verso*-71 *recto*; isque codex saepe laudatus in lectionum varietate, sub siglo *cod. Reg.* intelligendus est. Labeonis Observatio de fulminibus, p. 336— p. XIII 338, exstat item in cod. Reg. 2381 fol. 71 *recto*; alteraque commentatio eiusdem argumenti, quae continetur p. 338—348, in Regio (nunc Veneto) 324, quem memoravi. Disquisitio de causis terraemotuum, p. 348, cum item in cod. 2381 fol. 70 *recto*, tum in Regio 1991 fol. 1 *recto*; ita tamen ut is quem posterius nominavi, verbis plurimis immutatis aut praetermissis, epitomen potius quam fragmentum Lydi continere videatur. sequentia inde a c. 54 non solum in duobus, quos dixi, codd. exstant, sed impressa quoque sunt in edit. Schowiana opusculi De mensibus p. 130—134, vitiose admodum, quod menda codicis bibliothecae Angelicae, unde hoc fragmentum protulit in lucem, ingeniosus literisque perpolitus editor tollere omnia non quivit; quod mihi, compluribus codd. tanquam adminiculis uso, multo fuit facilius. postremo Calendarium vetus Romanum cum ortu occasuque stellarum, quod *parapegma secundum Ptolemaei* vocat Harles. Bibl. Gr. 5 291 A, quodque e scriptis Claud. Tusci ad verbum se expressisse Lydus ait p. 357, Latine iam cusum erat in Petavii Uranologio (Lutet. Paris. 1630, fol. 94—101) sub p. XIV nomine Ptolemaei, per Nicolaum Leonicum e Graeco translatum. quam Leonici versionem passim retractavi: Graecum textum nunc primum edidi ex codd. tribus, nempe Caseolino, Reg. 2381 fol. 74 *recto*-75 *verso* (quem in notulis indicavi siglo illo, *Reg. A*),

et altero Regio 1991 fol. 17 verso-24 verso: hunc nominavi *Reg. B.* eorumque codicum omnium variantes partim apposui in ora, partim, ne nimis ista oppleretur, reieci in notas ad calcem textus.

8 His igitur auxiliis adiutus dedi operam textui recensendo lectionibusque colligendis emendandis, reiiciendis etiam quas oportebat. generatimque, quando utrobique rationes aderant aequae probabiles, potius ad cod. Caseolini ut antiquioris normam direxi editionem. *vñ* tamen euphonicum sive *ἐφελευστικόν*, quod nunquam ille non habet, *ελαυνουσιν την, πασιν τοις*, quodque antiquitas ponebat ubique (tot ea fuerunt quae grammatici iuniores, usumne secuti nescio an abusum, immutarunt), ne cuiuspiam fastidio essem, in vocibus non hiantibus sustuli. qua de
 p. xv re videris quae vir egregius abundansque doctrina Fridericus Jacobs multa exsequitur Prolegomen. ad edit. Achillis Tatii p. xcvi. capitum distinctionem a me factam (in cod. omnia uno et perpetuo tenore peraguntur) spero fore ut probet lector. quod ad versionem attinet, omnino haec duo volui consequi, primum ab auctoris, non ita luculenti, sententia ut ne aberraret; deinde ut loquendi morem suboleret eorum qui de veteribus super simili argumento scripta Latine reliquerunt. quapropter cum alia loca passim, tum maxime formulas solennes verbis Iulii Obsequentis reddidi illius qui libellum De prodigiis composuit, genere orationis usus satis Latino et probus (*Romani oris hominem vocat Barthius ad Statii Thebaid. 5 86*), sed verbis tamen paulo magis praeistincto. Claudii Tusci Calendarium vertens complura sum ex latinitate L. Iunii Columellae mutuatus, quem existimo vel ex ipso Tusco vel ex eodem fonte quo ille hausisse, libro undecimo praesertim. ex Calendariis item Romanis, a
 p. xvi Iacobo Mazochio, Aldo Manutio, Carolo Sigonio, Raphaële Cyl- lenio, Grutero, Blanchino editis, quod nonnulla videntur vel a nostro Claudii Tusci vel indidem quo illud manasse, eorum quo-

que voces formulasque, de rebus astronomicis constitutas, in versione, sicubi potui, frequentius adhibui. et omnino tenui hanc consuetudinem, ut quaecunque pateret a Latino in Graecum conversa esse, quemadmodum Campestrii commentata de stellis crinitis p. 285 sqq, PNigidii Figuli Diarium tonitruale p. 306, alia, ut in illis sermonem, qualis olim in Latino fuerit, coniectura assequi et, quantum possem, repraesentare conarer potius quam ut ea quae Lydus modo ineleganter modo inscite et ridicule vertisset, item ad verbum annumerarem lectori. velut, ut hoc utar, qui fieri potuit ut PNigidius Figulus, non dicam sana et tranquilla, sed tamen nondum prostrata atque sepulta re publica, notaret ad 16 Ian. si tonuerit, ab imperatore populum Romanum vexatum iri? atqui hoc certe valent, verbum e verbo, illa p. 322 24: ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ταραχθήσεται. putemus in Latino fuisse, a dominante, a principe, quales LSylla aut CMarius in rem publicam exstiterunt, idque a Lydo fuisse versum verbis magis ad sua quam ad praeterita tempora accommodatis. Πέρσας p. 286, 297, 336 verti Parthos: p. xvi nam etiam p. 280 8 Crassus ἐπὶ Πέρσας ἐλάσαι dicitur, ut pateat horum nomine illos intelligi. nec subibo (opinor) vituperationem, quod usquequaque in restituendis Latinis sermonem ipsis auctorum aetatibus usurpatum volui repraesentare.

Quanquam ne sic quidem (fatendum est enim) obtinere 9 potui ut non diceret aliquis desiderari in capitibus haud paucis quasi colorem incorruptae antiquitatis. nimirum, si tempore rei publicae primisve imperatoribus Campestrii, Figuli, Capitonis vaticinationes confectas esse contendamus, mirari se quid causae sit, quare neque Gallici nec Teutonici neque Germanici tumultus aut belli mentio fiat ulla; quae tamen bella temporibus illis maxime omnium diuturna atque periculosa putarentur. contra in imperium Cpolitanum magis convenire res in Oriente adversusque Persas gerendas, quas assidue canant coniectores illi. verba

p. 295 18: ἐπὶ τὴν βασιλείῳς ἤξει χάραν, apertissime indicare Caesarum firmas iam ac stabiles opes; αὐτῇ τῇ βασιλίδι καὶ τοῖς αὐτῆς
 XVIII τέκνοις, p. 346 15, vereri se ut aliter accipi possit quam de coniuge imperatoris eiusque liberis. quae legantur p. 287 in. de bello Africano, tantum de Vandalis quantum de Poenis posse intelligi; quae p. 347 4 (οἱ δῆμοι κ. τ. λ.), de Veneta Prasinaque factione: quin imo quae p. 320 8 ad Decembr. 3, de carnis esu legibus ecclesiae interdicto; quae p. 332, de dissidio religionis causa existente. ego ad haec singula nihil habeo dicere: tantum abest ut Lydi lucubrations praeter modum extollere laudando, levareque suspiciones atque ab illo removeere velim. editoris proprium est officium iudicare sine cupiditate, aut si ipse iudicium nullum interponat, sic certe auctorem tradere in manus, ut in eo iudicando elucere possit religiosi ac sapientis lectoris prudentia. tamen, ut ad superiora illa queat lector aliquid respondere, subiiciam haec, fortasse Lydum e libris haruspicinis ritualibusque selegisse ea potissimum quae ad sua quoque tempora regionesque sibi propinquas accommodari quodammodo posse existimaret; praetermisisse autem consulto vetera illa admodum antiqua, spectantia vel ad gentes Italiae, Aequos Latinos Samnites Picentes Tuscos,
 XIX vel ad administrationem rei publicae de comitiis auspicato edicendis obeundis dimittendis, vel ad loca augurata Latii agrique Romani, Albanum montem, lucum Maricae, arnilustrum, aedes urbanas. quae ut nobis fuissent acceptissima, ita Graecis hominibus saeculi VI, rerum Italicarum incredibiliter rudibus, fastidia ac monstra debebant videri.

10 Interdum quoque (opinor) res priscas vocabulis novis suoque tempore usitatis obscuravit. velut p. 309 10 in Nigidii Figuli Diario tonitruali *res urbanas* vertisse videtur sic, τὰ τῆς βασιλίδος πόλεως, tametsi his postremis verbis Graeci saeculo Iustiniano non Romam urbem sed Cpolim soleant designare. denique minime mirum fortasse debet videri vel de Caesarum fato obscure

memorare Lydum, vel rarius mentionem facere caerimoniarum in deos, eumque silentium huiusmodi non tutum modo sed honestissimum quoque esse arbitratum. inquisisse in vitam Caesarum capitale erat (adi in primis Iulium Firmicum Astronomic. 2 33); neque illud, agere de caerimoniis pristinis, molestia sua carere debebat aetate Lydi. ad religiones, divinas illas quidem sed p. xx novas, studio inflammato tunc rapiebantur plerique omnes; qui impium (nisi me fallo) reputassent proferre in lucem, quae ex pontificum libris eruisset aliquis de auspiciis cliviis, sacris novendialibus, lectisterniis faciundis, supplicationibus circa templa fana pulvinaria decernendis. quamobrem, opinor, haud sine gravi causa non nisi pauca, eaque obscura, antiquae persuasionis vestigia in excerptis suis reliquit Lydus. reliquit tamen, velut p. 288 10 de populi victi caerimoniis ad Romanos transferendis. item in fulgurum interpretationibus p. 342 — 348, ubi, si pauca exceperis, iam nihil erit causae quin credas sumptas illas esse ex libro vetere pontificio rituali fulgurali. quibus de libris, et omnino de fontibus unde hausit auctor noster, cum ea proprium opus desiderent, sintque non magis ambigua quam difficultia explicatu, conabor aliquando accuratius agere, eodem fere modo (si tamen possim) quo nuper vir summus AHLHeeren, cuius gloria longe clarior est quam ut nostro crescere possit testimonio, in commentatione De fontibus et auctoritate vitarum parallelarum Plutarchi, edita Gottingae 1820, 8. ac fortasse ad p. XXI hoc caput antiquitatum Romanarum aliquam potis ero afferre accessionem. nam fragmenta, quantulacunque sint, veteres populi Romani religiones explicantia, LCincii Alimenti, Anysii, Elpidiani, Fulvii Flacci, Iunii Gracchi, Bebi Macri, Masurii Sabini, Nisi, Rutilii Gemini aliorumque anonymorum, collegi iamdudum undecunque, cum ex libris editis, maximeque e grammaticis, tum ex codd. manuscriptis Regiis bibliothecarumque aliarum, quotquot in itineribus meis Italicis potui perscrutari.

sed haec egent disquisitionis longioris: in praesenti (ut dixi superius) non modo abstinui ab excursibus huiusmodi, sed univ-
erse etiam in notis et ad Ostenta et ad fragmentum libri De mensibus summa data est opera ut essemus quam brevissimi.

- 11 Erant enim in cod. Caseolino folia duo abiuncta (hodie affixa ad reliqua sunt), continentia fragmentum libri De mensibus, non epitomae illius editae Lipsiae 1794, 8, a Nicolao Schowio, clarissimo viro et doctissimo, sed particulam ipsius libri, antequam a brevioribus plurima researentur, turbarentur omnia, nec
- p. xxii fere vestigium dispositionis pristinae relinqueretur. sunt eae pagellae aequae miserandum in modum et lacerae et vetustate detritae; ut, cum meditarer Prolegomena in librum De magistratibus (vide § 35 p. LXXV), putarem lectionem illarum ne tentari quidem posse. postea eodem identidem relatus, intuendo inquirendo ariolando passim expiscatus sum nonnulla; quae simul ac primum aliquid lucis fundere visa sunt, et alacritatem (ut fit) et facultatem maiorem attulerunt ad reliqua quoque persequenda. postremo haec deformata quamvis et paucula fragmenta libello De ostentis subiungere p. 113 sqq. non dubitavi. quanquam ratio quidem dissimilis fuit haec atque illa restituendi. in Ostentis cum fontes, unde hausit Lydus, saepius deprehendi, tum omnino tracta magis est et fluens oratio: sunt circuitus verborum longiores, ut, ubi constitisset de mente interpuncti, supplere continuationem totam orationis vel posse vel audere coep-
erim. in libro De mensibus oratio est et pressior et lita multis luminibus doctrinae (prout Lydi facultas ferebat), plena commemorationibus auctorum, et proinde, sicubi laborat lacunis,
- p. xxiii difficilis ad restituendum. in redundante enim ac subinani loquendi figura, si ob casum aliquem desideratur membrum, affingi id potest ita ut probabilis et prope vera restitutio esse videatur. contra in genere dicendi referto rebus, fac narrationem rei, titulum libri, nomen solennitatis intercidissee; non ex alio codi-

cis loco sciri, non erui aliunde posse, quanquam divinas humanasque leges disciplinas religiones ritus historias veterum, quatenus literis eorum hodie continentur, probe teneas (tametsi in virorum sic doctorum numero minime ego me ponam): si ea te omnia deserunt, quo confugias? qui possis ariolari quae evanuerint? ita, licet plurimum sit temporis a me in hoc potissimum fragmento restituendo consumptum, non tamen arbitror multum me profecisse, illud unum pronuntiare ausus, me magno cum labore, diligentia, contentione animi ea in re esse versatum.

In notis, cum ad Ostenta tum ad fragmentum De mensibus, uno solo loco longius fere quam voluntas fuit (nam potuissem paene in singulis vocibus) a proposito sum degressus, p. 393 sqq. ubi egi de varia significatione verbi ἀρχικός. alio loco institueram dicere de codicibus rescriptis bibliothecae Regiae. etenim cum egregius antiquitatis vindex Angelus Maius, tum casu et felicitate tum maxime acri atque attenta codicum Ambrosianorum perscrutatione, tot veterum opera in membranarum palimpsestis latentia deprehendisset, ea ab interitu mirabiliter vindicata tantam expectationem attulerunt repente omnibus, ut cum ubique tum certe Parisiis in bibliotheca nostra, antiquos utilesque libros item delitescere suspicarentur. quapropter non putavi esse alienum studiis meis colligere quae et usu quotidiano codicum, et diligentia quam a me expectari maxime puto, potuerim eius generis in codicibus Graecis adhuc investigare. eaque erat in animo subiungere notis. postea vero, cum in molem iusti voluminis viderem excrescere, satius duxi conferre in descriptionem singularem, quae, ut spero, propediem prodibit, non quo credam ea esse tanti, sed ne in re quae nunc maxime in desiderio est rei publicae literariae inque ore et sermone omnium, nos soli Parisiis, bibliotheca copiosissima ac codicum refertissima, desidiosi inertesque esse videamur. verum ut ad notas revertar, si quando ibi locum vel interposui auctoris inediti vel

12

p. xxiv

p. xxv

editi emendavi, cum breviter egerim, non vereor ne sim vituperabilis hac parte. multo magis alibi; nec dubito esse restitutiones quae vel mihi ipsi paulo post forte sint displiciturae, qui, si per otium liceat, sperem in dies meliora praeteritis invenire. sed ut olim instruenda editione satis hercle temporis transmisi, ita nunc excudendae nonnisi tempora subseciva impendere potui, erepta scriptoribus Byzantinis, Psello, Georgio Hamartolo, chronographis variis, ad quos vulgandos omnem curam in praesenti atque operam confero. idque potissimum aut solum praestare interim volui, Lydi libello ut diutius docti homines ne carerent. quos oro ut hanc opellam boni consulant, et errata levicula, praesertim typica, si occurrant, accipiant aequae: titubatum enim non esse aliquando in his spinis, quis tam temerarius est ut audeat affirmare?

Scribebam Parisiis, Kalend. Maiis 1823.

ἸΩΑΝΝΟΥ ΛΥΔΟΥ.

Α.

1. ὀρθῶς ἄρα οἱ μυθικοὶ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀφανίζοντα ποιῶσιν, αἰνιτιζόμενοι δὴπου τὸν χρόνον πατέρα τε ἅμα καὶ ὕλεθρον τῶν ὑπ' αὐτοῦ φρομένων γίνεσθαι.

2. Θριάμβον ὠνόμαζον οἱ Διονύσου θεράποντες τὴν πομπὴν ἀπὸ τῶν θύρσων καὶ τῶν λάμβων οἰοῦντι τῶν σκιοματίων, ὡσανεὶ θυρσίαμβον· ἢ ἀπὸ τοῦ θροεῖν, κατὰ Πλούταρχον.

3. οἱ Ἄνδοι, φασίν, ἐφεῦρον τὸν οἶνον, καὶ οὐκ οἶνον μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ συκῆς φυτόν.

4. μούστον τὸν οἶνον οἱ Ῥωμαῖοι ἐγνώσαν, ὅτι μυστήριον πρῶτον Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, ὡσανεὶ μύστην.

1 μυθικὰ codex Vaticanus (V).
3084 (P).

4 ἐνόμαζον codex Parisiensis

9 duo fortasse fragmenta, alteram ὅτι μυστήριον πρῶτον Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, alteram μούστον τὸν οἶνον οἱ Ῥωμαῖοι ἔλεγον ὡσανεὶ μύστην.

E X I O A N N I S L Y D I
D E M E N S I B U S L I B R I S
E X C E R P T A
GUIL. ROETHERO INTERPRETE.

I.

1. recte igitur mythici Saturnum suos liberos devorare faciunt, significantes videlicet tempus gignere simul et interimere quae ab eo gignuntur.

2. Triumphum Bacchi ministri appellabant pompam, a thyrsis et iambis, id est dictis, tanquam thyrsiambum; aut a verbo θροεῖν, (id est clamare, tumultuari) auctore Plutarcho.

3. Lydos vinum invenisse dicunt, nec vinum solum verum etiam ficum.

4. Mustum vinum Romani noverant, quoniam mysterium primi Sardinianuncupabant, quasi mystam, id est sacris imbutum).

p. 2 5. Σαβίνος ἐκ τῆς περὶ τὸν οἶνον γεωργίας φερωνύμως ὀνομάσθη· τὸ γὰρ σαβίνος ὄνομα σπορέα καὶ φυτευτὴν οἴνου διασημαίνει.

6. Μεσσαπία ἢ Καλαβρία, ἀπὸ Μεσσάπου.

7. Λουκανίαν τὴν ἄλσωδεστιάτην· τὸ γὰρ ἄλσος κατὰ 5 στέρεσιν λοῦκον οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, παρὰ τὸ ἀφεγγές, ὡς ἄξυλον τὴν ὕλην.

8. [ὅτι Ἐρμυλον τὸν περὶ Ἰταλίαν, ὃν κατασχὼν Εὐνδρος ὁ τῆς μαντικῆς Καρμίντης υἱὸς ἔσχε τὴν χώραν, τριήμερον γενέσθαι ὁ μῦθος αἰνίττεται φιλοσοφώτατα· τριπλᾶς γὰρ ἔχει τὴν 10 ψυχὴν δυνάμεις ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης παραδίδωσιν, ἡνίοχον μὲν τὸν νοῦν, ἵππους δὲ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις. ταύτη καὶ χαλινῶσαι τὴν ψυχὴν θεσπίζει τὰ λόγια·

χρὴ δὲ χαλινῶσαι ψυχὴν βροτὸν ὄντα νοητόν,
ἄφρα μὴ ἐγκύρση χθονὶ δυσμόρῳ, ἀλλὰ σωθῆῃ.

15

τῆς γὰρ τῶν ὄλων φύσειως ἐξ ἐναντίων δυνάμεων τυγγανούσης, ἀνάγκη καὶ τῇ διὰ πάντων κεχωρηκίᾳ ψυχῇ τὰς ἐναντίας ἐφαρμύζειν ἀρχάς· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικὸν ἐκ τῆς μονάδος, ταυτί 15 ἐστι τοῦ νοῦ, τὸ δὲ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς δυάδος οἶον τῆς ὕλης ἐστί, καὶ εἰ τὸ λόγιον ὄλην τὴν ψυχὴν τριάδα θείαν 20 παραδίδωσι· φησὶ γὰρ ὁ αὐτός

p. 3 ψυχαῖον σπινθῆρα δυσὶ κράσας ὁμονοίαις,

8 Virg. Aen. 8 560, ibique Serv.

11 Plat. Phaedr. p. 253 St.

5. Sabini nomen a vitis cultura, nomine rei consentaneo, ductum est; significat enim hoc nomen satorem vitis.

6. Messapia, Calabria, a Messapo.

7. Lucaniam admodum silvestrem: silvam enim secundum privationem Incum Romani vocant, quod luce caret, quemadmodum Graece ἄξυλος dicitur silva.

8. Erylum Italum, quo superato Evander Carmentae fatiloquae filius tenebat regionem, trium animum fuisse perquam philosophice fabula significat: triplicem enim in animo inesse vim Socrates in Phaedone docet, aurigam rationem, equos autem animi vires. quare etiam frena iniici animo oracula iubent: "oportet hominem ratione praeditum frena iniicere animo, ne incidat in terram infaustam, sed conservetur salvus." universi enim natura cum ex contrariis viribus orta sit, etiam animo per omnia effuso contraria initia convenire necesse est: pars enim animi ea quae mentis est particeps, monade, id est mente, continetur, ea autem quae est animi et voluptate alitur, dyade tanquam materia; quanquam oraculum totum animum triadem divinam esse docet. dicit enim idem "animi scintillam duabus post-

νῆ καὶ νεύματι θείῳ, ἐφ' οἷς τρίτον ἄγρον ἔρωτα,
συνδειτικὸν πάντων ἐπιβήτορα σεμνόν, ἔθηκεν.]

9. ὁ Ἐὐάνδρος πρῶτος γράμματα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, τὰ
λεγόμενα Κάδμου, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκόμισεν, οὐ τοσαῦτα μὲν
5 ὄσα νῦν ἐστίν (οὐδὲ γὰρ οὕτως ἢ παλαιότης παραδέδωκε), μόνῃ
δὲ ἔξ πρὸς τοῖς δέκα, τοῦ ξ καὶ τοῦ ζ καὶ τοῦ ψ ἀντὶ διπλῶν,
τοῦ θ καὶ τοῦ φ καὶ τοῦ χ ἀντὶ δασέων, τοῦ ἦ καὶ τοῦ ῶ ἀντὶ
μακρῶν ὕστερον προσεξευρημένων. πέντε γὰρ ἦν τὰ πάλαι φω-
νήετα, τοῦ μὲν ε̄ στοιχείου τὴν τοῦ ἦ παρεχομένου χροίαν, τοῦ
10 δὲ ο̄ τὴν τοῦ ῶ, ὅπερ ἔτι καὶ νῦν παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶ καὶ μόνῃ
τῷ χρόνῳ τὴν δύναμιν ἀμείβει. ὕστερον δὲ Μάρκος Φλάβιος,
γραμματιστὴς Ἰταλός, τοῖς Ἑλλήσιν ἀκολουθήσας τὰ λοιπὰ
στοιχεῖα τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέγραψεν· φιλεῖ γὰρ ὁ χρόνος ἐναμείβειν
τὰ πράγματα.

10. Φοίνικες πρῶτοι τοκογλύφοι καὶ ὀβολοστάται τυγχά- p. 4
νοντες γράμματα καὶ σταθμοὺς καὶ ἀπλῶς τὸ κερδαίνειν ἐπενόησαν,
ὄθεν καὶ καπήλους αὐτοὺς οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν. ἀλλ' ἐπανώμεν
ὄθεν ἐξεκλίνομεν.

11. τρισώματον τὸν Γηρονόην φασίν, οὐχ ὅτι τοσοῦτοις
20 ἐχρήσατο σώμασιν, ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ κείμεναι
συνεμάχουν αὐτῷ.

12. [ὅτι εὐριπος ἠνομάσθη ἢ μέσον τοῦ ἵπποδρόμου

4 ἐκόμισεν P: apud Schoivium (S) ἀνεκόμισεν

μέμων P: apud S προσευρημένων.

8 προσεξευρη-

17 ἀλλ' — ἐξεκλίνομεν

add P.

quam miscuit concordiis, ratione et numine divino, quibus tertium amorem
castum, omnia coniungendi et secundandi vim habentem, venerandum, ad-
iunxit."

9. Evander primus ex Graecia literas Cadmeas, quae dicuntur, in Ita-
liam attulit, non totidem quidem quot nunc sunt (neque enim ita antiquitas
tradidit), sed sedecim tantum, cum literae ξ et ζ atque ψ duplices, θ et φ et
χ adspiratae, η et ω longae postea insuper invenirentur. quinque enim erant
antiquius vocales, litera ε̄ literae η usum praebente, ο̄ autem literae ω,
quod hodieque apud Romanos tenet, et solo tempore (id est mora) vim suam
mutat. post vero M. Flavius grammaticus Italus, secutus Graecos, Roma-
nis literis reliquas addidit. solet enim tempus res immutare.

10. Phoenices cum primi argentarii sordidique feneratoros essent, li-
teras librasque et omnino artem lucri faciendi excogitarunt, unde etiam in-
stitutores eos poetae nominant. sed redeamus unde digressi sumus.

11. Tria habuisse corpora Geryonem dicunt, non quod tot usus fuit
corporibus, sed quod tres insulae in Oceano sitae belli ei sociae fuerunt.

12. Euripus dicebatur crepido quae in medio Circo erat, a maritimo

κρηπίς, ἐκ τοῦ θαλαττίου ἴσως Εὐρίπου καὶ τῆς ἐπτάκις αὐτοῦ
 διαυλοδρομίας· οὕτω γὰρ ἐπ' ἐκείνου φυσὶ συμβαίνειν. καὶ πυ-
 ραμῖς δὲ ἔστιν ἐν μέσῳ τῷ σταδίῳ, ἣ δὲ πυραμῖς ἡλίου, ἐπεὶ
 ἄσκιος ὁ τοιοῦτος βωμὸς· πάντων γὰρ τῶν οὐρανίων φωσφόρων
 σωματίων σκιὰν ἀποτελούντων αὐτὸς μόνος ἔξω ταύτης ἔστί. καὶ 5
 ἀνωθεν μὲν τῆς πυραμίδος ἐπὶ τοῦ εὐρίπου βωμοὶ τρεῖς, Κρόνου
 Διὸς Ἄρεος, κάτωθεν δὲ Ἀφροδίτης Ἐρμοῦ καὶ Σελήνης, οὐ
 πλέον δὲ τῶν ἐπτά κύκλων ἦτοι σταδίων περὶ τὴν πυραμίδα, ἦν
 τῶν ὀβελὸν καλοῦσι, διεπληκτιζόντο οἱ ἀγωνισταὶ διὰ τὸ τοσοῦ-
 τους εἶναι τοὺς τῶν πλανήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα 10
 καλοῦσιν, ἄνευ τοῦ σεληνιακοῦ, διὰ τὸ μέχρις αὐτοῦ διήκειν τὸ
 τοῦ παντὸς ὑλικοῦ σκύβαλον. τέσσαρσι δὲ καὶ εἴκοσι βραβεῖοις
 τὴν πάντα συνετέλουν ἀγῶνα διὰ τὸν ἐν πυραμίδι λόγον· δυοκαί-
 δεκα γὰρ γωνίας ἡ πυραμῖς ἐπιδέχεται, τουτέστι στερεᾶς τέσσαρας,
 ἂν ἐκάστη ἐκ τριῶν· δις δὲ τὸν δώδεκα ἀριθμὸν εἰς δύο τέμνον- 15
 p. 5 τες τὸν τῆς ἡμέρας καιρὸν ἔτι καὶ νῦν τελοῦσι. καὶ ἄλλως δὲ πως
 ἡ πυραμῖς ἀρμοδία ἔστί τοῖς ἀγωνιζομένοις· Νεμέσεως γὰρ εἶναι
 νομίζεται.]

13. πλεύσας ἐκεῖθεν Αἰνείας μετὰ πολλὰς ὄσας πλάνυς
 κατάγεται ἐν πόλει τῆς Ἰταλίας λεγομένην Λαυρεντία, ἦν καὶ Ὀπ- 20
 πικὴν φασιν ἀνομασθῆναι ποτε, ἔξ ἧς καὶ ὀπικίζειν καὶ (ὡς τὸ

1 ἴσως add P, In quo totum hoc ita: Εὐρίπος καλεῖται ἐκ τοῦ θαλατ-
 τίου ἴσως εὐρίπου καὶ τῆς ἐπτάκις αὐτοῦ διαυλοδρομίας· πάντων
 γὰρ τῶν οὐρανίων φωσφόρων σωματίων σκιὰν ἀποτελούντων, ἡλίου
 μόνος ἔξω ταύτης ἔστιν. 16 πως Hasius; apud S περ, 19 ὄσας
 add P.

fortasse Euripo, qui septies recipitur; ita enim in illo dicunt accidere.
 et pyramis est in medio stadio; pyramis autem solis est, quoniam umbra
 caret eiusmodi ara: omnibus enim sideribus luciferis umbram efficientibus
 i. e. solus ejus expertus est. et supra pyramidem in Euripo arae sunt tres,
 Saturni Iovis Martis, infra Veneris Mercurii et Lunae. neque vero plus
 quam septem ourriculis, id est stadiis, circa pyramidem, quem nunc obelis-
 cum vocant, certabant cursores, propterea quod totidem sunt planetarum
 poli, quae Chaldaei firmamenta dicunt, excepto lunari, quoniam usque ad
 illum pervenit omnis materiae excrementum, quattuor autem et viginti
 missibus totum conficiebant certamen, secundum eam quae in pyramide est
 rationem; duodecim enim pyramis continet angulos, hoc est solidos quattuor,
 quorum quisque tres habet angulos planos: bis autem duodenarium numerum
 in duas partes dividentes diei tempus hodieque definimus. et alia qua ra-
 tione pyramis in eos convenit qui in curriculo certant; Nemesis enim esse
 putatur.

13. Aeneas cum illinc navigasset, post errores quam plurimos appelli-
 tur apud urbem Italiae, quae Laurentum dicebatur, quam etiam Opicam olim
 nominatam fuisse ferunt; unde et ὀπικίζειν (id est, opice loqui, opizare)

πλήθος) ὀφφικίζειν τὸ βαρβαρίζειν Ἴταλοι λέγουσιν. εἶτα ἐπι-
 γαμβρεύσας Λατίνῳ βασιλεύοντι τῆς χώρας, αὐτὸς τε βασιλεύσας
 τρισὶν ἐνιαυτοῖς, οἴχεται. τοσούτων οὖν ἐπιξενωθέντων τῆς Ἰτα-
 λίας, ὥσπερ ἐδείχθη, Λατίνους μὲν τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραι-
 5 κοὺς δὲ τοὺς ἐλληρίζοντας ἐκάλουν, ἀπὸ Λατίνου τοῦ ἄρτι ἡμῶν
 ῥιθέντος καὶ Γραικοῦ τῶν ἀδελφῶν, ὡς φησὶν Ἡσίοδος ἐν Κα-
 τολόγοις:

Ἄγριον ἤδὲ Λατῖνον.

κούρη δ' ἐν μεγάροισιν ἀγαοῦ Δευκαλίωνος

10 Πανδώρα Διὸς πατρί, θεῶν σημάντορι πάντων,
 μιχθεῖσ' ἐν φιλότῃ τέκε Γραικὸν μενεχάρμη.

14. Ῥωμύλος δὲ κτίζει τὴν Ῥώμην τῇ πρὸ δεκαμιᾶς κα-
 λανδῶν Μαΐου, κατὰ τὸ τρίτον τῆς ἔκτης ἢ (ὡς ἕτεροι) κατὰ τὸ
 δευτέρον τῆς ὀγδόης. ἢ δὲ ὥρα τῆς πόλεως ὥρα δευτέρα, πρὸ
 15 τρίτης, ὡς Ταρρούτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστήριξεν, ἡλίου μὲν p. 6
 ταύρω, σελήνης δὲ παρθένῳ, Κρόνου δὲ ζυγῷ, Διὸς δὲ λέοντι,
 Ἄρεος ζυγῷ, Ἀφροδίτης ταύρω, Ἐρμού κριῷ. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ
 δίδωσι Ῥωμύλος τὸν Μάρτιον μῆνα πρὸς τιμὴν Ἄρεος· ἐξ αὐτοῦ
 γὰρ αὐτὸν γενέσθαι λόγος δέκα μόνοις μηνσίν.

20 15. ἡ δεκάς πλήρης ἀριθμὸς ἐστίν, ὅθεν καὶ παντέλεια

3 ἐπιξενωθέντων P. malim τῇ Ἰταλίᾳ 4 ἐδείχθη] ἐδείχθη
 αὐτοῖς P. 8 εἶδε codex Barberinus (B). 12 Ῥωμύλος—]
 ὅτι ἡ ὥρα τῆς Ῥώμης, ὅτε Ῥωμύλος ταύτην κτίζειν ἤρξατο, ἐστὶν
 ὥρα δευτέρα πρὸ τρίτης, ὡς Ταρρούτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστή-
 ριξε, Διὸς μὲν ἰχθύσι, Κρόνου δὲ καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεος καὶ Ἐρ-
 μού σκορπιῳ, ἡλίου δὲ ταύρω καὶ σελήνης ζυγῷ. V. 17 ἀρχὴν
 δὲ ἐνιαυτοῦ S: ἀρχὴ δὲ μαρτίου codices.

et, ut vulgo pronunciatur, ὀφφικίζειν dicunt Itali pro barbaramente loqui. deinde cum Latini regionis illius regis filiam duxisset uxorem, atque ipse quoque tres annos regnasset, decessit. tam multi igitur postquam peregre venerunt in Italiam, ut docuimus, Latinos indigenas, Graecos vero Hellenum lingua loquentes appellabant, a Latino, quem paulo ante commemoravimus, et Graeco fratribus, ut dicit Hesiodus in Catalogis: "Agrum atque Latinum. puella autem in aedibus generosi Deucalionis, Pandora, Iovi patri, deorum omnium imperatori, mista concubitu Graecum peperit belli labores sustententem."

14. Romulus autem condit Romam 11 kal. Maias, anno tertio Olympiadis sextae, vel ut alii dicunt, secundo octavae: hora autem natae urbis secunda est, paulo ante tertiam, ut Tarutius Mathematicus censuit, cum sol in Tauro esset, luna in Virgine, Saturnus in Iugo, Iuppiter in Leone, Mars in Iugo, Venus in Tauro, Mercurius in Ariete. initium anni Romulus Martium mensem esse voluit in honorem Martis: ex illo enim eum natum fama est — decem tantum mensibus.

15. Decas plenus numerus est, unde et perfecta vocatur, quippe quae

καλεῖται, πάσας τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων ἀριθμῶν καὶ λόγων καὶ ἀναλογιῶν καὶ συμφωνιῶν περιέχουσα· γνώμων γὰρ ἐν τοῖς οὐσίῳ ἐστιν ἡ δεκάς πάντα χαρακτηρίζουσα, καὶ ἰδίως τὸ ἐν ἐκάστῳ ἄπειρον ὀρίζουσα, καὶ πάντων οὐσα συναγωγός τε καὶ συνακτικὴ καὶ ἀποτελεστικὴ τῶν ὄσα ἢ τε νοητὴ περιέχει φύσις ἢ τε ὑπὸ 5 σελήνην. οὕτως γὰρ ἡμῖν παραδίδωσιν ὁ Παρμενίδης, πρώτιστα μὲν τὰ νοητά, δεύτερα τὰ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, τρίτα τὰ συνεκτικά, τέταρτα τὰ τελεσιουργά, πέμπτα τὰ διαιρετικά, ἕκτα τὰ ζωογονικά, ἑβδομα τὰ δημιουργικά, ὄγδοα τὰ ἀφομοιωματικά, ἔννατα τὰ ἀπόλυτα, δέκατα τὰ ἐγκόσμια. ὁρθῶς οὖν αὐτὴν ὁ Φιλόλαος 10

P. 7 δεκάδα προσηγόρευσεν ὡς δεκτικὴν τοῦ ἄπειρου, Ὀρφεὺς δὲ κλαδοῦχον, ἐξ ἧς, ὡσεὶ κλάδοι τινές, πάντες οἱ ἀριθμοὶ φύονται.

16. Διέμεινεν ἀπὸ Κρόνου ἕως κτίσεως Ῥώμης κατὰ τὸν ἐν σελήνῃ δρόμον παραφυλαχθεὶς ὁ ἐνιαυτός· ἐπὶ δὲ Ῥωμύλου ὀρίζεται, ὡς ἐλέγομεν ἔμπροσθεν, δεκαμηνιαῖος, τῶν μὲν ὑπὲρ 15 τριάκοντα ἡμέρας πολλῶ, τῶν δὲ ἐλάττους λαχόντων μηνῶν· οὐπω γὰρ ἀπὸ τῆς ἡλίου κινήσεως ἐφυσιολογεῖτο αὐτοῖς τὸ τοῦ χρόνου διάστημα. [ὁ Πομπήλιος Νουμῆς, ἐφ' οὗ Πυθαγόρας ἦν, δυοκαίδεκα μηνὶ τοῦτον ἀριθμεῖσθαι διώρισεν κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην, ὅς φησι τὰς τῶν ὄλων τάξεις τῇ δωδεκάδι 20 περιειληφθαι· ἐπὶ τὸ πᾶν γὰρ ὁ θεὸς τῷ ἀριθμῷ τούτῳ κατεχορή-

11 δεκάδα Nokkius. κλειδοῦχον P. 16 τριετῆς V: cf. 3 7, ubi BP τρία ἔτη pro τριάκοντα. 18 πομπήλιος B, πομπήλιος V. 19 κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην ὅς] ὡς BP. 21 ἐπεὶ τὸ πᾶν ὁ B.

omnes reliquorum numerorum et rationum atque proportionum consonantiarumque species complectatur. norma enim in iis quae sunt decas est, omnia caractere notans et propria ratione id quod in quaque re infinitum est, definiens et coniungendi congregandique atque perficiendi vim habens omnia quae complectitur natura, et quae rationis et quae sub luna est. ita enim nobis tradit Parmenides, prima esse ea quae sunt rationis mentisque, secunda quae numeris continentur, tertia quae continendi vim habent, quarta quae perficiendi, quinta quae separandi, sexta quae gignendi, septima quae arte aliquid perficiendi, octava quae similia faciendi, nona quae absoluta sunt, decima quae ad ordinem pertinent. recte igitur eam Philolaus δεκάδα nominavit (a δέχεσθαι. accipere, capere), quippe quae capax sit infiniti: Orpheus autem κλαδοῦχον (id est ramos habentem), ex qua ut rami omnes numeri nascantur.

16. Permansit inde a Saturno usque ad conditam Romam secundum lunae cursum constitutus annus; apud Romulum autem, ut ante diximus, decem mensibus definitur, nonnullis mensibus plures quam triginta dies, nonnullis pauciores sortitis. nondum enim ex solis motu ratione physica temporis intervalla ab iis explorata erant. Numa Pompilius, sub quo Pythagoras fuit, ut in duodecim menses annus describeretur, constituit, secundum Socratem in Phaedro, qui universi ordines dodecade contineri ait: ad uni-

σατο διαζωγραφῶν αὐτό, ὡς γησιν ὁ Πλάτων.] οὐκ εἶον γὰρ τὸ σχῆμα τοῦτο τῆ τοῦ παντὸς ἰδέα· καὶ γὰρ κυκλικόν. ἐπεὶ καὶ θανυμαστή ἐστιν ἢ τῆς δωδεκάδος φύσις, διὰ τε ἄλλα καὶ ἐπειδὴ συνέστηκεν ἐκ τοῦ στοιχειωδεδεστώτου καὶ πρεσβυτώτου τῶν ἐν οὐ-
 5 σίαις εἰδῶν παραλαμβανομένων, ὡς φασιν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημά- p. 8
 των, ὀρθογωνίου τριγώνου (αἱ γὰρ τοῦδε πλευραί, ἐκ τριῶν οὔσαι καὶ τεττάρων καὶ πέντε, συμπληροῦσι τὸν ἀριθμὸν τὸν δώδεκα, τοῦ ζωοφόρου κύκλου τὸ παράδειγμα) καὶ ἐκ διπλασιασθείσης ἐξάδος τῆς γονιμιωτάτης, ἣτις ἐστὶν ἀρχὴ τελειότητος, ἐκ τῶν
 10 ἰδίων συμπληρουμένη μερῶν. διατάττει δὲ Νομᾶς δυοκαίδεκα μηνῶν τὸν ἐνιαυτὸν πρὸς συντέλειαν τῶν τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης δρόμων· καὶ ἐπὶ μὲν Ῥωμόλου ὁ νῦν καλούμενος Μάρτιος μὴν πρῶτος ἦν, ἐπὶ δὲ Νομᾶ προσετέθησαν Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ ὁ Νομᾶς ἄγειν ἐθέσπισε Ῥω-
 15 μαίοις, ὅταν ἡλῖος τὸν αἰγόκερον μεσάζων αὔξει τὴν ἡμέραν, ἀποστρέφων πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νοτίου καμπτήρος, προστιθεὶς τῇ ἡμέρᾳ ἡμῶριον. καὶ οὐ μόνον οὕτως τὸν ἐνιαυτὸν διετίπωσε, ἀλλὰ καὶ νόμισμα πρῶτος ἐχάραξεν, ὡς ἐξ αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν νομὸν οἰοῦναι Νομανὸν τὸν ὀβολὸν καλεῖσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ
 20 τὴν βασιλέων οἰκίαν, ἣ καλεῖται παλάτιον, κατὰ τὸν ἱερατικὸν διατάξατο θεισμόν.

17. Ἀδριανὸς ἐκ τῆς Αἰλίων ἐτύχχανε γαμιλίας οἰοῦναι

4 καὶ πρεσβυτώτου om P. 5 μαθημάτων om BP. 7 τὸν
 δώδεκα Nokkuis: codices: τῶν δώδ. 8 καὶ ἐκ om BP. 11
 τῶν om P. 14 ἐνιαυτοῦ Roetherus: codices ἐνιαυτῶν ἄγειν
 ὁ νομᾶς P. 16 ὁ προστιθεὶς P. 17 ἐτύπωσε P.

versum enim hoc deus numero usus est, illud describens, ut dicit Plato. accomodata enim haec forma universi speciei: est enim rotundum. etenim mira etiam est dodecadis natura, cum aliis de causis, tum quoniam constat ex simplicissima et antiquissima earum quae in essentiis comprehenduntur specierum, ut dicunt mathematici, triangulo rectangulo (huius enim latera, ex tribus constantia et quattuor et quinque, numerum duodenarium complent, tanquam circuli Zodiaci exemplum) atque ex duplicata hexade omnium fecundissima, quae est initium perfectionis, cum sit suis completa partibus (id est factoribus). describit autem Numa in duodecim menses annum, ut solis atque lunae cursus (non congruentes) inter se conciliaret. atque Romuli temporibus Martius mensis qui nunc dicitur, primus erat, sub Numa autem additi sunt Ianuarius et Februarius. initium autem anni ut esset Numa Romanis praecepit, quando sol Capricornum medium permeans diem auget, revertens ad nos a flexu meridionali, addens diei dimidiam horam. neque solum ita annum constituit, verum etiam numos primus signavit, ut ab eo hodieque numus (velut Numanus) obolus dicatur. verum enim vero etiam regum aedes, quod palatium dicitur, ad legem sacerdotalem instituit.

17. Adrianus ex Aeliorum fuit gente; unde visum est ei, ut Aeliorum

γενεᾶς· ὄθεν ἔδοξεν αὐτῷ τὸ Ἀλλίων ὄνομα τοὺς ὑπηκόους προ-
γράψαι. ὄθεν καὶ Ἀλλία ἢ Ἱερουσαλήμ· καὶ γὰρ αὐτὸς αὐτὴν
ἄλοῦσαν ἐπόλισεν.

p. 9 18. ἴδιον αἰεὶ γέγονε τῶν ἀρχιερέων τὴν κεφαλὴν σκέπειν
ἢ διαδεσμεῖν ταινίᾳ, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν Λατίνων. 5

19. ὁ δὲ Νουμῆς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν ἡλίου
καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διετύ-
πωσεν (ὄθεν καὶ Βλάττια ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνι-
κας), καλέσας αὐτὴν τὴν στολὴν πατριῶς τραβυῖαν, ἣν λέγεται
πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὐρεῖν. τραβυῖα δὲ εἴρηται 10
ὡσανεὶ τρίβαφος· ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφυ-
ρας κόκκου καὶ τῆς λεγομένης ἰσάτιδος βοτάνης, ἥτις ἐστὶν Ἄρεος.
εἶτα προσετήσατο τὸν τῆς πόλεως φύλακα· ὑπαρχον δὲ αὐτὸν νῦν
προσαγορεύομεν ἢ (ὡς τινες) πολίαρχον ἢ ἀστυδίκην, ὃν πάλαι
πραίτωρα οὐρβανὸν ἔλεγον, ὃς καὶ πρωτεύειν τῆς Ῥωμαίων γερου- 15
σίας φαίνεται. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, ἐν
οἷς σεληρίσκος τις ἐκτετύπεται εἰς τύπον τοῦ σίγμα στοιχείου, δι'
οὗ τὸν ἑκατὸν ἀριθμὸν οἱ Ῥωμαῖοι σημειοῦνται (ἐστὶ γὰρ παρ'
αὐτοῖς τὸ λεγόμενον κάππα μικρόν)· ὡς δῆλον εἶναι πρῶτον αὐ-
τὴν ἑκατὸν εὐπατριδῶν· τοσοῦτους γὰρ ὁ Ῥωμύλος ἐξελέξατο. 20

p. 10 20. Διὸς σύμβολον αἰετός, Ἡλίου λέοντες, Ἄρεος λύκος,
Ἐρμοῦ δράκοντες.

21. πριβιλέγια νόμοι τινὲς ἰδιωτικοὶ ἀλλ' οὐ γενικοί.

2 καὶ Ἀλλία] καὶ add P.

8 βλέπτου P.

17 σίγματος V.

nomen ii qui ipsius potes'ati subiecti essent suis nominibus praescriberent; unde et Aelia Hierosolyma nominatur: etenim ipse eam captam condidit.

18. Proprium semper fuit pontificum caput obtegere aut vitta redimire, atque hoc a Latinis repetitum esse apparet.

19. Numa regiam vestem in honorem Solis ac Veneris ex purpura et cocco parari voluit; unde etiam Blattae nomen est apud Phoenices Veneri, vestem ipsam patrio sermone trabeam nominavit, quam primus Agathocles Siculus invenisse dicitur, trabea autem dicta est quasi τρίβαφος: ex tribus enim conficitur coloribus, purpura cocca et herba quae isatis appellatur, quaeque Martis est. deinde instituit urbis custodem: ὑπαρχον eum nunc appellamus aut (ut nonnulli) πολίαρχον aut ἀστυδίκην, quem olim praetorem urbanum dicebant, qui etiam primas in senatu Romano partes habuisse videtur. atque hoc ex eius calceamentis cognoscitur, in quibus lunula expressa est ad literae C formam, qua Romani centenarium numerum significant (est enim apud illos Kappa minus, quod dicitur); ut appareat primum eum fuisse centum patriciorum: tot enim Romulus elegerat.

20. Iovis signum aquila, Solis leones, Martis lupus, Mercurii serpentes.

21. Privilegia leges quaedam ad privatos pertinentes, sed non generales.

22. δεκανοί οἱ ῥαβδούχοι κατὰ Ῥωμαίους.

23. ἄκη τὸ πρόσελθε σημαίνει.

24. τὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὀνόματα ἐπὶ σανίδος ἀπεγράφετο· λέγεται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον τὸ πλατὺ καὶ 5 παχὺ ξύλον. οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ γλοιοῖς καὶ φιλυρίοις πλάξι πρὸς γραφὴν ἐκέχρητο, ὅθεν ἔτι καὶ νῦν πρὸ τῶν ὑπάτων ἐπιφέρεται ὁ λεγόμενος τοῦ πραιτωρος σκριβας. [χρόνῳ δὲ ἕστερον ὁ Πτολεμαῖος, συμβουλευόντος, αὐτῷ Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ τὴν Ῥωμαίων ἀσπίσυσθαι προστασίαν, πρῶτος χάρτην 10 ἀποστείλας τὴν Ῥώμην ἐξέτισεν. ἀντενδοκιμεῖται δὲ ὅμως παρὰ τοῦ Περγαμηνοῦ Ἀττάλου, Κράτητος τοῦ γραμματικοῦ ἠγησαμένου τῆς σπουδῆς πρὸς ἔριν Ἀριστάρχου τοῦ ἀντιτέχνου αὐτοῦ· δέρματα γὰρ τὰ ἐκ προβάτων ἀποξέσας εἰς λεπτὸν ἔστειλε τοῖς Ῥωμαίοις τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῖς μέμβρανα. εἰς μνήμην p. 11 15 δὲ τοῦ ἀποστειλάντος ἔτι καὶ νῦν Ῥωμαῖοι τὰ μέμβρανα Περγαμηνὰ καλοῦσιν.] Πτολεμαῖος δὲ ἐφεῦρε τὸν χάρτην.

25. ἰστέον δὲ Ῥωμαίοις τὸ κανοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἱερῶν σατούραν, ἐπὶ δὲ τῶν εὐωχιῶν ἐπουλαρίαν, ἣν ἀπαλαρίαν οἱ πολλοὶ ἐξ ἀγνοίας προσαγορεύουσιν· ἐπούλας γὰρ τὰς εὐωχίας Ῥω- 20 μαίοις ἔθος καλεῖν.

26. ἰδόκει μὲν μηκέτι ἐπ' ἀγορᾶς ἀλλ' ἐν τῇ παλατίῃ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι (τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέντιον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν). σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς

2 aut ἄκηδε s. ἀκῆδε aut ἄδη Hasius. 3 στρατιωτῶν Osannus; codices στρατευμάτων. 5 παχὺ καὶ πλατὺ P. 22 κομβέντιον P.

22. Decani virgis instructi (lictores) apud Romanos.

23. ἄκη adi significat.

24. Reliquorum militum nomina in tabulam referebantur; dicitur autem Romanis matrix (sive matricula) latum et densum lignum. veteres enim lignis et corticibus tabulisque tiliaceis utebantur, in quibus scriberent, unde hodieque ante consules fert praetoris scriba qui dicitur. aliquo autem tempore post Ptolemaeus, suasore Aristarcho grammatico, ut Romanorum patrociniū amplecteretur, primus charta missa Romam hospitio excepit. nihilo autem secius gloria superatur a Pergameno Attalo, Cratete grammatico studium eius excitante propter contentionem Aristarchi, ipsius adversarii, pelles enim ovillas rasas politasque ut tenues fierent, misit Romanis, quas illi dicunt membranas, inque memoriam eius qui misit hodie etiam Romani membranas Pergamenas nominant. — Ptolemaeus autem invenit chartam.

25. Scire oportet Romanis canistrum in sacris saturam, in conviviis autem epulariam dici, quam vulgus ex ignorantia apalariam dicit: epulas enim convivia Romani nominare consueverunt.

26. Visum quidem est non amplius in foro sed in palatio senatum cogere: eiusmodi autem concilium conventum Romani dicere solent. silentio autem

βουλευομένοις δεῖ· διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέν-
τιον δ' αὐτὴν πατριῶς καλοῦσιν) σιλεντιαρίους ἔκριναν ὀνομάζειν
αὐτούς. πάντων δὲ σχεδὸν ἐνυλλαγέντων διέμεινε τὸ τοῦ λεγομένου
μαγίστρου φρόντισμα. ἐπέθετο δὲ αὐτῷ τάξις τις πεντήκοντα
τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, οἱ φρουμεντάριοι καὶ κουρίωσοι προσηγο-
5 ρέοντο ὡς σιτώναι καὶ περιεργοί· καὶ οἱ μὲν σιτώναι τῆς εὐθη-
νίας τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἀντεῖχοντο, οἱ δὲ περιεργοί ἤγοῦντο τοῦ
δημοσίου δρόμον.

27. κλαβουλάριος ὄχηματικός· κλάβον γὰρ τὸν οἶακα
καλοῦσιν. 10

p. 12 28. βήλωξ ὄξυς, ὃς καὶ βεραιδαρικὸς ἔτι καὶ νῦν λέγε-
ται. βεραιδούς δὲ Ἰταλοῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς ὑποζυγίους ἵππους,
ὅπερ ἴστιν ἔλκειν τὸ ὄχημα· ὅθεν καὶ δασύνουσι γράφοντες τὸ
ῥαίδας ὄνομα, ἐκ τοῦ ῥαδίως ἐπιρρήματος παρηγημένον· οἱ γὰρ
βεραιδούς τοὺς ῥαίδας ἐκτὸς λέγοντες σφόδρα πλανῶνται. 15

29. ἀντικουάριοι οἱ κατὰ Ἑλλάδας καλλιγράφοι.

30. ὁ δὲ Νουμῆς οὗτος βαρβαρικοῖς ταραττομένην θορό-
βοις τὴν Ἰταλίαν μεγάλην Ἑλλάδα ῥυκονόμησε κληθῆναι, πάντας
τε τοὺς κλεινοὺς τῶν φιλοσόφων ἐξ αὐτῆς προελθεῖν, Ἐμπεδοκλέα
λέγω τὸν φυσικὸν καὶ ἄλλους πολλοὺς πρὸ Ἀριστοτέλους. 20

31. καὶ τοῦτο δὲ πρὸς τοῦ Νουμῆ διατέθεται, ὥστε
τοὺς ἱερεῖς χαλκαῖς ψάλλειν ἀλλ' οὐ σιδηραῖς ἀποκείρεσθαι. ὁ
γὰρ σίδηρος κατὰ τοὺς Πυθαγορείους τῇ ὕλῃ ἀνάκειται· μέλας

1 διὰ τοῦτο add Lambec. Codin. p. 208.

5 κοριώσιοι apud S.

12 post ἵππους Hasius παρὰ τὸ βεραιδεύειν.

17 δὲ add P.

18 τὴν ἰταλίαν θορόβοις P.

21 πρὸ V.

multitudine deliberante opus est: ex silentio igitur silentiarios eos nominare
decreverunt. omnibus autem fere mutatis permansit magistri qui dicitur
munus, cui parebat cohors militum quinquaginta numero, qui frumentarii et
curiosi nuncupabantur; et frumentarii rem frumentariam eorum, qui in pa-
latio erant, curabant, curiosi autem publico cursui praeerant.

27. Clavularis vectorius: clavum enim gubernaculum appellant.

28. Velox celer, qui etiam veredarius hodie dicitur. veredi autem Ita-
lis esse videntur equi subiugi, quod est vehere currum; unde etiam
spiritu aspero rhedae nomen scribitur, ex ῥαδίως adverbio ductum; qui
enim veredos dictos aiunt quod absque rheda sint, ii vehementer errant.

29. Antiquarii iidem qui Graecis καλλιγράφοι.

30. Hic autem Numa Italiam, barbarorum quae perturbabatur tumul-
tibus, ita instituit ut Magna Graecia dicta sit omnesque clari philosophi ex
ea proficiscerentur, Empedoclem dico physicum et multos alios ante Aristo-
telem.

31. Id quoque a Numa institutum est, ut sacerdotes aeneis forficibus
sed non ferreis tonderentur. ferrum enim ex Pythagoreorum sententia ma-

γὰρ καὶ αὐτός, καὶ διὰ τοῦτο ἐγγὺς ἀνειδέον, πολυκάματός τε καὶ πολέχρηστος, ἀλλ' οὐκ ἀπαθής ἐστι.

B.

Π Ε Ρ Ι Ἡ Μ Ε Ρ Α Σ .

p. 13

1. ἡ φυσικὴ ἡμέρα ἀπὸ τῶν ἡλίου ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν λαμβάνεται. ἀλλ' οὐ παρὰ πᾶσιν οὕτως· Βαβυλώνιοι μὲν γὰρ 5 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως αὐτῶν λαμβάνουσι δυσμῶν, νυκτὸς οὐδ' ἔλως μνήμην ποιούμενοι, οἷον οὐ καθ' ὑπόστασιν ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ συμβεβηκὸς γινομένης· Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ ἑσπέρας τὴν ἐπι-
 10 γοιῶσαν συναριθμοῦνται ἡμέραν ἕως αὐθις ἑσπέρας, διὰ τὸ πρὸ τῆς τοῦ παντὸς διακοσμήσεως σκότον ὑποτίθεσθαι τοὺς κοσμο-
 15 γράφους, νύκτα τε πάντων μητέρα ὀνομάζειν. ὄθεν οἱ μυθικοὶ ἀπὸ Αἰητοῦς τεχθῆναι Ἄρτεμιν ποιοῦσι καὶ Ἀπόλλωνα, καὶ πρώτην Ἄρτεμιν οἰοῦν ἀερότεμιν σελήνην, μεθ' ἣν τὸν ἥλιον. [εἴη δὲ ἂν Αἰητὸς ἡ νύξ· καὶ γὰρ λήθη κατ' αὐτὴν καὶ ὕπνος ἐπιγίνεται.] οἱ γὰρ μὲν Οὐμβροί, ἔθνος Ἰταλικόν, ἀπὸ μεσημβρίας εἰς μεσημ-
 15 βρῖαν τὴν ἡμέραν ἔλαβον, [ὥσπερ καὶ οἱ ἀστρολόγοι ἐπὶ ταῖς γενέσεσιν.]

1 πολυκάματος apud S: corr Roetherus. usitatus πολὺκάματος. 6
 οὐ] μὴ Hasius. 8 τὸ τῆς πρὸ τοῦδε τοῦ P. 10 δὲ P. 11 καὶ
 πρώτην om P.

teriae tribuitur: namque nigrum etiam ipsum est et hanc ob causam prope accedit ad informem, et multum de illo laboratur multasque ad res utile est, sed non sine passione (sensu).

II.

D E D I E B U S .

1. dies naturalis a solis ortu ad eiusdem occasum numeratur, sed non apud omnes itidem. Babylonii enim ab ortu solis ad ipsum eius occasum eum pertinere statuunt, noctis nullam omnino mentionem facientes, quasi non secundum substantiam sed potius fortuito existeret. Aegyptii vero a vespere incipientes venientem adnumerant diem ad sequentem usque vesperam, propterea quod ante universi dispositionem caliginem fuisse statuunt cosmographi, noctemque omnium rerum matrem nominant. unde mythici a Latona Dianam et Apollinem genitos faciunt, et priorem quidem Dianam (Ἄρτεμιν, quasi ἀερότεμιν σελήνην, id est aëris secantem lunam), postea autem solem. fuerit autem Latona (Αἰητὸς) nox: nam oblivio (λήθη) per eam et somnus (hominibus) obvenit. Umbri vero, populus Italicus, a meridie inde ad meridiem diem accipiebant, ut etiam astrologi in genituris.

p. 14

2. πάντας τοὺς ῥυθμοὺς ἐκ τῆς τῶν πλανήτων κινήσεως εἶναι συμβαίνει· ὁ μὲν γὰρ Κρόνος τῷ Δωρίῳ, ὁ δὲ Ζεὺς τῷ Φοργίῳ, ὁ δὲ Ἄρης τῷ Λυδίῳ καὶ οἱ λοιποὶ τοῖς λοιποῖς κινεῖνται κατὰ τὸν Πυθαγόραν πρὸς τὸν ἦχον τῶν φωνηέντων· ὁ μὲν γὰρ Ἐρμῶ τὸν α , ὁ δὲ Ἀφροδίτης τὸν ϵ , ὁ δὲ ἥλιος τὸν η , καὶ 5 ὁ μὲν τοῦ Κρόνου τὸν ι , ὁ δὲ τοῦ Ἄρεος τὸν \omicron καὶ σελήνη τὸν υ , ὁ γε μὴν τοῦ Διὸς ἀστὴρ τὸν ω ῥυθμὸν ἀποτελοῦσιν. ὁ δὲ ἦχος τῶν ῥυθμῶν ὡς ἡμῶς οὐκ ἀφικνεῖται διὰ τὴν ἀπόστασιν.

3. [ὅτι οἱ περὶ Ζωροάστρην καὶ Ὑστάσπην Χαλδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλανήτων ἐν ἑβδομάδι τὰς ἡμέ- 10 ρας ἀνάλαβον, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν μίαν, ὡς καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, καλοῦσιν ἐκ τῆς μονάδος, ὅτι μόνη καὶ ἀκινώνητος ταῖς ἄλλαις·] πρώτη γὰρ λέγεται ἢ πρωτεύουσα τῶν μετ' αὐτήν, ἢ δὲ μονὰς ἀμερῆς καὶ ἀμετάβολος καὶ ἀντοκίνητος καὶ ὡσαύτως ἔχουσα· ὑπὲρ ἀριθμὸν γὰρ ἐστίν. ὥστε οὐκ ἂν τις αὐτὴν καλέ- 15 σοι πρώτην, ἀλλὰ μίαν· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ ἄρτιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν περι-
p. 15 τὸν οὐτ' ἐπ' ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν μεθίσταται. [δικαίως ἂν αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπέχοι τοῦ νοῦ, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν τε καὶ περιττόν, ἴσον τε καὶ πεπερασμένον, καὶ φῶς καὶ εὐθὺ καὶ μόνιμον, ἄρρεν τε καὶ δεξιόν. νοῦς γὰρ ἐστὶ (φησὶν ὁ μυστικὸς λόγος) οὐσιώ- 20 δης, ὁ ἅπαξ ἐπέκεινα μένων ἐν τῇ ἑαυτοῦ οὐσίᾳ καὶ πρὸς ἑαυτὸν συννεστραμμένους, ἐστὼς τε καὶ μένων. ἀναφέρεται δὲ ἡ μονὰς

5 τὸ α, τὸ ε, τὸ ι, τὸ ο codices: corr Roetherus. Hasius autem ubique τὸ, nec ῥυθμὸν, sed ῥυθμῶ. 6 σελήνης τὸ υ P. 9 ὅτι οἱ — ἄλλαις] τὴν πρώτην ἡμέραν μίαν κατὰ τοὺς Πυθαγορείους κλητέον (ἀλλ' οὐ πρώτην) ἐκ τῆς μονάδος, διὰ τὸ μόνην εἶναι καὶ ἀκινώνητον ταῖς ἄλλαις. BP. 13 ἢ] καὶ P.

2. Omnes toni planetarum motu efficiuntur: Saturnus enim Dorio, Iuppiter Phrygio, Mars Lydio, reliqui reliquis tonis moventur, ex Pythagorae sententia, ad sonum vocalium: Mercurii enim stella α , Veneris ϵ , Sol η , et Saturni stella ι , Martis \omicron , et Luna υ , Iovis autem stella ω tonum efficiunt. sonus autem tonorum ad nos non pervenit propter distantiam.

3. Zoroaster et Hystaspes eorumque sequaces Chaldaei atque Aegyptii a planetarum numero secundum hebdomadem distinxerunt dies, et primum quidem diem *μίαν* (id est unum) vocant, ut Pythagorei quoque, a monade, quoniam ea sola est nec cum reliquis quidquam habet commune. primus enim dicitur numerus, qui principatum tenet eorum qui ipsum sequuntur, monas autem in partes dividi et immutari non potest, et per se ipsa movetur semperque eundem modum tenet; supra enim numerum est; ut eam non facile aliquis dixerit primam, sed unam; neque enim in parem neque in imparem neque in ullum alium numerum transit. merito igitur ipsius vim habuerit rationis, quod est bonum et praestans, par et finitum, et lux et rectum et sempiternum, virile et dextrum. ratio enim, ut est in mystico dicto, essentiam habet, semel permanens in sua essentia, et ad se ipsa contracta,

εἰς Ἀπόλλωνα, τουτέστιν εἰς τὸν ἕνα ἥλιον, ὃς Ἀπόλλων λέγεται διὰ τὸ ἄπωθεν εἶναι τῶν πολλῶν· καὶ Ῥωμαῖοι δὲ αὐτὸν σὺν ἡτοὶ μόνον λέγουσι.]

4. πολλαῖς ὀνομασίαις καλεῖται ὁ ἥλιος.

5 Ἥλιος, Ὄρος, Ὅσιρις, Ἰναῖξ, Διὸς υἱός, Ἀπόλλων, ὠρῶν καὶ καιρῶν ταμίης ἀνέμων τε καὶ ὕμβρων, ἡοῦς καὶ νυκτὸς πολυαστέρος ἡρία νεύων.

5. ὁ Πυθαγόρας τὴν μονάδα Ὑπεριονίδα καλεῖ διὰ τὸ πάντων ὑπερεῖναι τῇ οὐσίᾳ, ὡσπερ καὶ ὁ νοητὸς ἥλιος, ὑπὲρ τὰ ὄντα ἔχων τὸ εἶναι, Ὑπεριονίδης κέκληται. ἀναφέρεται δὲ ἥλιος εἰς μονάδα ὡς εἰκὼν ἐκείνης, οὐκ αὐτὸς ὢν ἡ μονάς. ἀλλὰ μὲν καὶ ἀκάμας· κάματος γὰρ ἐν τοῖς συνθέτοις, ἡ δὲ μονὰς ἀπλή. p. 16 καὶ ἄρρητη, ὅτι δὴ γοιμιωτότη καὶ τῶν μετ' αὐτὴν αἰτία. [διαφέρει δὲ ἡ μονὰς ἐνός ὡς ἀρχέτυπον εἰκόνοσ καὶ παραδείγματοσ 15 μίμημα.] καὶ ὅπως, συνιδεῖν εἴκολον· εἰ γὰρ τις τὰ τέσσαρα καὶ εἴκοσι στοιχεῖα (τὰ γράμματα λέγω) εἰς ἀριθμοὺς συλλογίσεται, εὐρήσει τρισχιλίους ἑννακασίους ἑννεήκοντα ἑννέα τοὺς πάντας, οἷσ προστιθεμένησ τῆσ ἑξακισχιλίας μονάδοσ οἱ πάντεσ συλλογισθήσονται ἑννακισχιλιοὶ ἑννακόσιοι ἑννεήκοντα ἑννέα ἀριθμοὶ, μεθ' οἷσ 20 οὐδὲν παρὰ τὴν μονάδα λελεῖφεται. ὅθεν τὴν αὐτὴν ἐπέχει γραμ-

2 πνλῶν V. 5 Διόνυσος apud Euseb. Praepar. evang. 3. 7 νομῶν Eusebius, πολυαστέρον ἡμοιχεύων Iacobs A. P. 3 p. 949. 10 ἔσχε P. δὲ om P. 14 παράδειγμα μιμήματος Nokkius. 18 τῆσ ἑξεκ.] ἑξακισχιλιάκισ τῆσ idem. διμονάδοσ V. οἱ feci ex codicum εἰ.

constans ac permanens. refertur autem monas ad Apollinem, id est ad unum solem, qui Apollo vocatur propterea quod remotus est a multitudine; atque Romani eum solem velut solum vocant.

4. Multis nominibus appellatur sol: Helios, Horus, Osiris, rex, Iovis filius, Apollo, temporum tempestatumque arbiter, ventorumque et pluviarum, aurorae et noctis multis stellis distinctae habenas tenens.

5. Pythagoras monadem Hyperionida vocat, quoniam omnibus praestat natura sua, ut etiam sol, qui sensu percipitur, quod supra ea quae sunt essentia sua eminet, Hyperionides dictus est. refertur autem sol ad monadem, tanquam istius imago, ut qui non ipse sit monas, sed tamen et ipse inexhaustus: exhauriri enim possunt quae composita sunt. monas autem simplex atque mascula est, quoniam est fecundissima, et eorum qui ipsam sequuntur numerorum causa. differt autem monas ab uno, ut forma primigenia differt ab imagine et ab imitatione exemplum. quod quomodo sit, facile est ad intelligendum: si quis enim viginti quattuor elementa (litteras dico) in numeros computabit, ter mille nongentos nonaginta novem universos esse reperiet, quibus monade sexies millies addita omnes computati erunt novies mille nongentae novem monades erunt, post quas nihil praeter monadem reliquum erit. quocirca eandem tenet scripturam myrias atque monas, utpote

μὴν ἢ μυριάς τῆ μονάδι, ὡς ἀρχῆς αὐτῆς ἅμα καὶ πέρατος οὐσῆς τῶν ἀσωμάτων οὐσιῶν, ὧν εἰσὶ παραδείγματα οἱ ἀριθμοί. Ὅρφεὺς δὲ τὸν ἕνα ἀριθμὸν ἀγνεία καλεῖ, τουτέστιν ἀμερῆ· οὐδὲν γὰρ τῶν μερῶν τοῦ ἀριθμοῦ περὶ αὐτόν, οὐχ ἡμιόλιον, οὐκ ἐπίτριτον, τέλειος ἐπεὶ ὅλος. διαφέρει δὲ μονὰς ἐνδὸς ἢ διαφέρει ἀρχέντων 5 εἰκόνας· παράδειγμα μὲν γὰρ ἢ μονὰς, μίμημα δὲ μονάδος ἐν. τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς μιᾶς, ἦν, ὡς ἔφην, πρώτην τὸ πλῆθος καλεῖ, ἦν κατ' αἰσθησιν ἡλίω ἀνέθεντο, ταμίαι μὲν τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φωτός, δι' οὗ θερμαίνει τε ἅμα καὶ ἡρέμα ξηραίνει τὰ σώματα, ἐνὶ τῶν πλανήτων καθ' Ἑλληνας, κἂν εἰ Ζωροά- 10 στρης αὐτὸν πρὸ τῶν ἀπλανῶν τάττη.

p. 17

6. τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν τῆ σελήνῃ φαίνονται οἱ φυσικοὶ ἀναγράφοντες, ὑγραίνουσῃ τε ἅμα καὶ μετρίως θερμαίνουσῃ, τουτέστι τῆ τῆς ὕλης ἐφόρῳ. ὄθεν καὶ Ἄρτεμις λέγεται, ἀπὸ τοῦ ἀρτίου καὶ ὕλικου ἀριθμοῦ· [τὸ γὰρ ἄρτιον μέσον ὃν διασπᾶται, 15 διαιρουμένον τοῦ ἐνός, μόνος δὲ ἀδιαίρετος ὁ περιττός. ὁ μὲν γὰρ ἄρσην ἀριθμὸς τετραγῶνος, ἀγῆ καὶ φῶς, ἐξ ἰσότητος πλευρῶν συνεστῶς, ὁ δὲ θῆλυς ἑτερομήκης, νύκτα καὶ σκότον ἔχων διὰ τὴν ἀνισότητα. ὁ δὲ ἑτερομήκης τὴν μὲν ἐλάττονα πλευρὰν ἐλάττονα ἔχει ἐνί, τὴν δὲ μείζω περιττοτέραν ἐνί. ὥστε ὁ δύο 20 ἀριθμὸς οὐ καθαρὸς, πρῶτον μὲν ὅτι κενὸς ἐστὶ καὶ οὐ ναστός, τὸ δὲ μὴ πλήρες οὐ καθαρὸν. ἀρχὴ δὲ ἀπειρίας καὶ ἀνισότητος,

12 τῆ om P.

15 ὃν διασπᾶται] διασπᾶται οὐ Nokkiius.

quae initium simul et finis est essentialium corpore carentium, quarum sunt exempla numeri. Orpheus autem unum numerum ἀγνεία (hoc est membrorum expertem) vocat, id est eum qui in partes dividi non potest: nulla enim numeri partitio in eum cadit, neque sesquialtera neque sesquitertia, quoniam totus est perfectus. differt autem monas ab uno, ut differt forma primigenia ab imagine: exemplum enim monas est, imitatio autem monadis unum. haec quidem de uno die, quem, uti dixi, primum vulgus vocat, quem secundum sensum soli dicabant, distributori omnis lucis in sensus cadentis, qua calefacit simul et facile arefacit corpora, uni planetarum ex Graecorum sententia, quanquam Zoroaster eum ante fixas stellas collocat.

6. Secundum diem lunae attribueret physicos cognitum est, madefacienti simul et modice calefacienti, id est praesidi materiae. quocirca etiam Ἄρτεμις vocatur, a numero pari (qui ἄρτιος Graece dicitur) et materiali: par enim medium divellitur, utpote cum unum (non) dividatur; solus autem impar numerus dividi non potest. masculus enim numerus quadratus, splendor et lux, laterum aequalitate constans; femineus vero altera parte longior, noctem habens et tenebras propter inaequalitatem: longioris autem altera parte numeri minus latus minus est uno, maius vero maius uno. itaque secundarius numerus non purus est, primum quidem, quoniam vacuum est neque impletus: atqui quod non plenum, id impurum. principium autem in-

ἀπειρίας μὲν διὰ τὴν ἕλην, ἀνισότητος δὲ διὰ τοὺς ἑτερομήχεις. ὅθεν οἱ παλαιοὶ ὡς ἕλην καὶ ἑτερότητα τὴν δυάδα παραλαμβάνουσι. καὶ τόλμαν δὲ] οἱ περὶ Φερεκίδην ἐκάλεσαν τὴν δυάδα, [καὶ ὄρημν καὶ δόξαν καλοῦσιν, ὅτι τὸ ἀληθές καὶ ψευδές ἐν 5 δόξῃ ἐστί. πανσόβητος γὰρ ἡ ἕλη καὶ ἄστατος καὶ πολυμετάβολος, κακοπαθής τε καὶ πόνων ὑπομονητική, κατὰ φύσιν τὸ μεριστὸν καὶ διεστῶς ἔχουσα· ὁ γὰρ ἄξων μέσος, διὰ παντὸς ἦκων τοῦ οὐρανοῦ, πρῶτος τὴν εἰς δύο τομὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀπόστυσιν ἀποφαίνει, αἴτιος δὲ τῆς πάσης τοῦ αἰσθητοῦ κινήσεως, 10 καὶ πάντη τῶν νοητῶν κεχωρισμένος. ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὁ Νουμῆς ἐν ῥῶν Ῥωμαίοις τὸν δυϊκὸν ἀριθμὸν ἀπηγόρευεν ἐν ταῖς ἐορταῖς· οὐδὲ γὰρ ἀριθμοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὥσπερ πρὸ τεσσάρων p. 18 καὶ τριῶν, οὕτω καὶ πρὸ δύο λέγοντες, ὡς καὶ Ἀθηναῖοι τὸ πρὶν τὴν δευτέραν ἐξήρουν τοῦ Βοηδρομιῶνος, ὡς Πλούταρχος ἐν Συμ- 15 ποσίῳ φησί.]

7. [τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἀνέθεντο Πυρόεντι (Ἄρης δ' ἂν εἴη οὗτος παρ' Ἑλλησι), τουτέστι τῷ ἀερίῳ καὶ γονίμῳ πυρὶ, ὅπερ ἐξάπτει τὴν τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φύσιν καὶ ἀργεῖν οὐκ ἔβ, ξηραίνον ἅμα καὶ ῥοιζήδον θερμαῖνον. Ἡρας δὲ παῖδά φασὶ τὸν Ἄρεια, 20 τουτέστιν ἐκ τοῦ ἀερώδους τὸ διείδες καὶ λεπτομερές πῦρ· ὅθεν οἱ

4 ὄρημν] τομὴν BP. ἀποκαλοῦσιν BP. ἀψευδές P.
 9 ὑποφαίνει Hasius. 13 τρίτων apud S. 14 Sympos. pro-
 blem. 9 6. p. 1063 Wytt. 16 τὴν — Ἑλλησι] τὴν τρίτην τῶ
 ἄρει P. 18 ἐξάγει Hasius 19 ἐκθερμαῖνον P. 20 ἀερώ-
 δους] ἄρεος P, omissis τὸ διείδες καὶ

finitatis atque inaequalitatis, infinitatis propter materiam, inaequalitatis vero propter numeros altera parte longiores. quapropter veteres dyadem in materiam ac diversitatem accipiunt, et audaciam etiam Pherecydes nuncupavit dyadem, et impetum atque opinionem nominant, quoniam verum et falsum in opinione est. omnibus enim cedit materia et instabilis est atque in multas formas mutabilis, et malorum tolerans laborumque perpetuens, habens natura id quod dividi potest ac distat. axis enim medius, per totum caelum pertinens, primus in duas partes divisionem et ab uno distantiam prodit, omnemque eorum quae in sensus cadunt efficit motum, et ab iis quae mente percipiuntur omnino alienus est. haec ita se habere cum Numa repperisset, secundarii numeri usum in feriis interdixit: neque enim numerant Romani, ut, quemadmodum dicunt ante quartum et tertium, ita etiam ante secundum dicant; ut Athenienses quoque olim secundum ex Boëdromione mense eximebant, ut Plutarchus in Convivio tradit.

7. Tertium diem dicabant Pyroenti (Ἄρης hic Graecis fuerit), id est igni aërio et fetifico, qui accendit omnium rerum in sensus cadentium naturam, nec sinit esse inefficaces, arefaciens simul et magno cum impetu calefaciens. Junonis autem filium dicunt Martem, id est ignem perspi-

μυθικοὶ ζευγνύουσι τὴν Ἀφροδίτην ποτὲ μὲν Ἡφαίστῳ τῷ χθονίῳ πυρί, ποτὲ δὲ Ἄρει τῷ ἀερίῳ· διὰ γὰρ τούτων τὸ πᾶν αἰσθητὸν ζωογονεῖται, ὡς εἴρηται. μεγίστη δὲ ἡ τῆς τριάδος καὶ κατ' αἰσθησιν δύναμις· ὁ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀριθμὸς τοῖς γεννητοῖς ἐπιδέδωκε γένεσιν αὐξήσιν τροφήν· καὶ νῦν ὁπλῶς εἴρηται “τριχθὰ δὲ πάντα 5 δέδασται,” τριῶν ὄντων καὶ αὐτῶν τῶν οὐρανίων σωματίων, τοῦ τε ἀθερώδους ἀστρώδους τε καὶ λιθώδους. καὶ τῶν περιττῶν ἀριθμῶν ἀρχὴ ἡ τριάς, ὅθεν καὶ ἰδικὸς ἀριθμὸς ὁ τρία καλεῖται,

p. 19 μερισμὸν ἢ διαίρεσιν οὐκ ἐπιδεχόμενος· ὅτι πάντων ἄρχει τῶν ἀριθμῶν ἡ τριάς ὡς ἀρχὴ τυχάνουσα τῶν περιττῶν πάντων, πλη- 10 ρούντων καὶ μηδέποτε λειπομένων. καὶ τρεῖς πρῶται κατ' Ὀρφέα ἐξεβλάστησαν ἀρχαί, νῦν καὶ γῆ καὶ οὐρανός. θεῶν δὲ τῶν ἐν γενέσει τρία γένη, οὐράντων ἐπήγειον καὶ τὸ μεταξὺ τούτων. τρία δὲ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ κυριώτατα, λογικὸν θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν. τρία δὲ καὶ νοῦ εἶδη Ἀριστοτέλης παραδίδωσι, τὸ ὑλικόν, τὸ καθ' 15 ἕξιν, τὸ θύραθεν· ἕξ ὧν καὶ τρεῖς ἰδέαι, φύσις μάθησις ἄσκησις· καὶ αὐτῆς δὲ τῆς πάντα κινούσης μουσικῆς κατὰ τὸν Θεόφραστον τομαὶ τρεῖς, λύπη ἡδονὴ ἐνθουσιασμός. ἀλλὰ μὴν καὶ σώματος τρεῖς αἰ κινήσεις, φορὰ νόμος πρόβασις. τρεῖς δὲ καὶ ὄφαιρῶν αἰ

2 πᾶν] πνεῦμα BP. 3 ὡς εἴρηται add. P. 7 καὶ τῶν — ἀρχῆ] περιττῶν γὰρ ἀριθμῶν ἀρχὴ πέφυκεν εἶναι P. 11 καὶ τρεῖς — 31 τούτων] οὐράνια ἐπίγεια καὶ καταχθόνια P. 13 δὲ add P. 15 τὸν — τὸν — τὸν P. 17 κερνώσης P.

cum ac tenuem ex aërio ortum. quamobrem mythici iungunt Venerem modo Vulcano tanquam igni terrestri, modo Marti velut aërio: ex his enim quicquid in sensus cadit generatur, ut ante dictum est. maxima autem triadís ad sensum quoque est potestas: illius enim nimerus rébus genitis tribuit ortum incrementum nutrimentum. neque temere dictum est “tripliciter omnia partita sunt,” cum tria sint ipsorum quoque caelestium corporum genera, aethereum sidereum lapideumque. et imparium numerum principium trias est, quamobrem etiam proprie numerus vocatur ternarius numerus, utpote qui divisionem vel partitionem non patitur; quoniam omnium numerorum agmen ducit trias, cum principium sit omnium imparium, plenorum neque unquam intermittentium. et tria prima secundum Orphea prodierunt principia, nox et terra et caelum. deorum autem (eorum qui generati sunt) tria genera, caeleste, terrestre, et id quod inter haec medium collocatur. tres etiam animi partes principales, ea quae mentis est particeps; ea quae est animi, atque ea quae voluptate alitur (sive rationalis animosa et concupiscens). tres etiam rationis species Aristoteles tradit, materialem, rationem secundum habitum, extraneam; unde tres etiam ideae, natura disciplina exercitatio. et ipsius omnium moventis musicae secundum Theophrastum distinctiones tres, tristitia voluptas afflatus divinus. enim vero etiam corporis tres motus, latius variatio accretio. tres etiam globorum

συστάσεις, κέντρον διάμετρον περιφερέας. τρεῖς δὲ καὶ κινήσεις
 τῶν ἀστερέων, προποδισμὸς ὑποποδισμὸς ἀκρωνυχία. τρεῖς δὲ ὁμο-
 μιάτων διαφοραί· τὰ μὲν γὰρ ἔστιν ὑλικά, τὰ δὲ αἰρία, τὰ δὲ
 ἐμπύρια, ὡς ὁ Χαλδαῖος παραδίδωσι τρία δὲ καὶ ἐκάστου κινή-
 5 ματος σχήματα, πλάτος βάθος μήκος. τρεῖς δὲ καὶ οἱ τὸ ζωδια-
 κὸν πλάτος ὑψίζοντες κύκλοι; θερινὸς τροπικὸς, χειμερινὸς τροπι-
 κὸς, ἰσημερινός. τρία δὲ καὶ τὰ ὑπέρογια κέντρα, ἀνατολὴ δύσις
 μέσουρᾶνγημα καὶ ὁ σύμπας κόσμος ἐκ τριῶν δυνάμεων ὀυστῆναι
 λέγεται; ἀριθμητικῆς γεωμετρικῆς ἁρμονικῆς. καὶ πολλὰ ἄν τις
 10 εἴποι περὶ τῆς κατ' αἰσθησιν τριάδος. ἡ γὰρ νοητὴ ὑπερβέβληκε
 τὴν πυροῦσαν ἐξετάσιν. ἴσμεν γὰρ ὅτι ἡ τριάς τὴν τῶν θεῶν
 πρόοδον ἐκίνησε καὶ στάσιν αὐτοῖς τὴν αἰώνιον ἀπειργάσατο ἐν τῷ p. 20
 αὐτῷ εἶδει; ὡς φησιν ὁ Πυθαγόρειος Ὁκελλὸς φήμασι τούτοις·
 “ἡ τριάς πρώτη συνέστησεν ἀρχὴν μεσότητα καὶ τελευτήν” ἡ γὰρ
 15 περιττὴ καὶ περαινουσα ἰσότης δημιουργός ἐστι κατὰ τὴν τετρα-
 γωνὸν φύσιν· τὸ γὰρ θεῖον τρισὶ τούτοις χαρακτηρίζεται, τῷ ἐφετῷ,
 τῷ ἰκανῷ, τῷ τελείῳ· ἔτι μὲν καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης, ἀλλὰ
 μὴν καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ παραδίδωσιν ὅτι τὸ νοητὸν τρίτην τινὰ φύσιν
 ἐν τῷ θεῷ τίθεται· ἔστι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ἀκρότατον οὐσία, τὸ

3 ἔστιν add P. 4 κινήματος] σώματος Roetherus, κινήματα,
 idque post σχήματος, Nokkius. 8 καὶ ὁ — ἁρμονικῆς] haec post
 illa καὶ πολλὰ — τριάδος ponunt libri scripti et editi. 9 λέ-
 γεται συστήνται P. 12 αἰώνιον αὐτοῖς P. 13 ἔδει S. κενί-
 λιος V: 17 Phaedr: p: 253: 18 RP: 6 p: 507.

substantiæ; centrum diametris peripheria. tres etiam stellarum motus;
 progressus recessus statio summa (sive vertex). tres corporum varie-
 tates: quaedam enim sunt materialia; quaedam aëria, ignea quaedam, ut
 Chaldaeus tradit. tres praeterea corporis cuiusque dimensiones, lati-
 tudo altitudo longitudo. tres etiam signiferam latitudinem (i. e. plagam)
 terminantes circuli, tropicus aestivus, tropicus brumalis; aequinoctialis.
 tres etiam cardines caelestes, ortus occasus meridies. et multa (praeterea)
 aliquis dixerit de triade, quoad in sensus cadit: universus etiam mundus
 tribus viribus contineri dicitur; arithmetica geometrica harmonica: ea
 enim quae mente percipitur (intelligibilis); transcendit hanc quaestio-
 nem. scimus enim triadem divinarum rerum proventum movisse, et sta-
 tionem iis aeternam effecisse in ipsarum sede, ut ait Ocellus Pythagoreus
 verbis his: “trias prima constituit initium, medium et finem.” impar enim
 et definitens aequalitas creatrix est; secundum naturam quadratam: divi-
 num enim his tribus insigne est; eo quod summo studio appetimus atque
 exoptamus; eo quod sufficit; eo quod perfectum est. praeterea etiam
 Socrates in Phaedro et verò etiam in Republica docet rationale (s. id
 quod rationis particeps est) tertiam quandam naturam in divino consti-
 tuere: est enim eius pars suprema essentia, media vita, extrema verò
 ratio: sed dicat fortasse quispiam: quanam communio est inter sensi-

δὲ μέσον ζώῃ, τὸ δὲ ἔσχατον νοῦς. ἀλλ' ἴσως ἔρει τις "ποία κοι-
νωρία τοῖς αἰσθητοῖς πρὸς τὴν νοητὴν τριάδα;" ἰστέον τοίνυν ὅτι
τρεῖς τριάδας ὁ Τίμαιος παραδίδωσι, καὶ μάρτυς ὁ Πρόκλος ἐν
'Υποτυπώσει τῆς Πλάτωνος φιλοσοφίας φάσκων ὅτι ἡ τῶν νοητῶν
ἀκρότης τριάς οὕσα νοητὴ καὶ μονάς ἐστιν· ἐνὰς γὰρ τυγχάνειν 5
δύναται ἐν ἑαυτῇ, τὴν πασῶν δυνάμεων αἰτίαν ἔχουσα καὶ οὐσίαν,
ὡς φησιν ὁ Παρμενίδης. πάντα γὰρ τὰ νοητὰ ἐν τῇ τριάδι περιέ-
χεται, καὶ πᾶς ὁ θεὸς ἀριθμὸς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ προελήλυθεν,
ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Χαλδαῖος ἐν τοῖς λογίοις

"τῆσδε γὰρ ἐν τριάδος κόλποισιν ἐπάρχεθ' ἅπαντ' 10
καὶ πάλιν

"τῆσδε γὰρ ἐκ τριάδος πᾶν πνεῦμα πατὴρ ἐκέρυσε."

διὰ τοῦτο οἱ Πυθαγόρειοι τριάδα μὲν ἐν ἀριθμοῖς, ἐν δὲ σχήμασι
τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον ὑποτίθενται στοιχεῖον τῆς τῶν ὄλων γενέ-
p. 21 σεως. ἐν μὲν οὖν μέτρον ἐστί, καθ' ὃ συνέστη ὁ ἀσώματος καὶ 15
νοητὸς κόσμος· δεύτερον δὲ μέτρον, καθ' ὃ ἐπάγη ὁ αἰσθητὸς
οὐρανός, πέμπτην λαχὼν καὶ θειοτέραν οὐσίαν, ἄτρεπτον καὶ ἀμε-
τάβολον· τρίτον δέ, καθ' ὃ ἐδημιουργήθη τὰ ὑπὸ σελήνην, ἐκ
τῶν τεσσάρων δυνάμεων γένεσιν καὶ φθορὰν ἐπιδεχόμενα.]

8. [τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν Στίλβοντι, ἐν τῶν πλανήτων 20
κατ' Αἰγυπτίους οὕτω καλουμένῳ, ἀνέθεντο, ὃς ἐξ ἴσου ποτὲ μὲν
ὑγραίνει ποτὲ δὲ ξηραίνει, πνευματούμενος ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἥλιον

7 Plat. Parmen. p. 145.

20 Στίλβοντι — καλουμένῳ] τῷ ἔρημῳ
BP, omissis mox Ἐρμού — βούλονται.

bilia (s. ea quae in sensus cadunt) ac triadem intelligibilem (s. quae
intellectu percipitur)? tenendum igitur tres triades a Timaeo tradi, quod
testatur etiam Proclus in descriptione philosophiae Platonicae, dicens
summitatem (s. apicem) rerum intelligibilium (quae trias est intelligibilis)
etiam monadem esse: monas enim in se ipsa esse potest, utpote quae
omnium virium causam in se habet et substantiam, ut ait Parmenides.
omnia enim intelligibilia in triade continentur, et unusquisque divinus
numerus hoc ordine prodiit, ut ipse quoque Chaldaeus in oraculis "in huius
enim triadis gremio omnia esse coeperunt." et iterum "ex hac enim triade
omnem spiritum pater miscuit." propterea Pythagorei triadem in nume-
ris, in figuris autem triangulum rectangulum ponunt elementum genera-
tionis universi. unus igitur modus est, secundum quem exstitit incorpo-
reus et intelligibilis mundus; secundus modus, secundum quem constitutum
est sensibile caelum, quintam sortitum eamque diviniorem naturam, immo-
bilem atque immutabilem; tertius autem, secundum quem creata sunt ea
quae sub luna sunt, quae ex quattuor viribus ortum et interitum assumunt.

8. Quartum diem Stilboni (uni planetarum, qui secundum Aegyptios
ita vocatur) attribuebant, qui pariter modo madefacit modo arefacit, cum
praecipiti motu circum solem inflammatur: Mercurii autem stellam hanc

ὄξυκινήσιος· Ἐρμοῦ δὲ τοῦτον Ἕλληνες εἶναι βούλονται. αὐτῷ
 τοίνυν τὴν τετραύδα οἱ φιλοσοφοῦντες ἀνέθεντο ὡς ἐφόρου τῶν μι-
 γάδων ψυχῶν· τὰ γὰρ τῆς ψυχῆς στηρίγματα τέσσαρά ἐστι, τοῦς
 ἐπιστήμη δόξα αἰσθησις. ψυχὴ γὰρ ἀνθρώπου, γησὶν ὁ Πυθαγό-
 5 ρας, ἔστι τετραγώνιον ὀρθογώνιον. Αρχύτας δὲ τῆς ψυχῆς τὸν
 ὄρον οὐκ ἐν τετραγώνῳ ἀλλ' ἐν κύκλῳ ἀποδίδωσι, “διὰ τοῦτο ψυχὰ
 τὸ αὐτὸ κινεῖν, ἀνάγκα δὲ τὸ πρῶτον κινεῖν, κύκλος δὲ τοῦτο ἢ
 σφαῖρα.” καὶ οὕτω μὲν ἐπὶ τοῦ νοητοῦ. οὐδὲν δὲ ἦτρον καὶ π. 22
 αἰσθητοῦ ἔστι συνιδεῖν ἐν ταῖς τῶν ζώων γενέσεσι· πρῶτον μὲν
 10 γὰρ ἔστι σπέρματος καταβολή, δεύτερον δὲ ἢ εἰς τὰ γένη διαμοιγή,
 τρίτον αὔξησις καὶ τέταρτον τελειώσις. ἀλλὰ μὴν τέσσαρες τε
 ἡλίον τροπαί, καθ' ὧς τὰ ὄντα συντηρεῖται, ἰσημερίαί δύο, θερινή
 καὶ χειμερινή τροπή, τέσσαρες δὲ καὶ αὐτῆς τῆς σελήνης αἱ πρῶ-
 15 μοι δύο, ἐκάστης φάσεως ἀλλοιούσης τὴν ἐνέργειαν· ἀπὸ μὲν γὰρ
 συνόδου ἕως διχοτόμου ὑγραίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως πανσελήνου
 θερμαίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως τῆς δευτέρας διχοτόμου ξηραίνει,
 ἐκ δὲ ταύτης ἕως ἐπὶ σύνοδον ψύχει. ἔνθεν οἶμαι τοῦς περὶ γεωρ-
 20 γίαν ἔχοντας ἀσφαλῶς σπείρειν μὲν καὶ φυτεύειν περὶ συνόδους ἢ
 πανσελήνους, οἷα δὴ ἐν ὑγροτέρῳ τηρικυῖτα τῷ ἕρι καὶ πρὸς
 γένεσιν ἄλλων κεννημένῳ· περὶ δὲ τὰς διχοτόμους ὕλην τε, ὅση

4 ὡς πυθαγόρας ἔφη P.

5 εὐθυγώνιον V.

10 nonne δια-

νομή? 14 φανύσεις et mox 15 φανσεως BP, 17 ἀπό] ἐκ BP,

18 ἐκ — ψύχει om. BP.

Graeci esse censent. ei igitur tetradem philosophi dicabant, tanquam praesidi mixtorum animorum: animi enim elementa quattuor sunt, ratio intelligentia opinio sensus. animus enim humanus, ut ait Pythagoras, est quadratum rectangulum. Archytas autem animam non quadrato terminatum docet, sed circulo: “hanc ob causam animus est id quod se ipsum movet; necesse est autem ut sit id quod primum movet: circulus autem hoc vel globus.” et ita quidem in intelligibilibus. nihilo autem minus in sensibilibus quoque idem videre licet in animantium generationibus: primum enim est seminis injectio, secundum in genera transitio, tertium incrementum, et quartum perfectio. enim vero quattuor sunt solis conversiones, quibus ea quae sunt conservantur, aequinoctia duo, solstitium aestivum atque hibernum. quattuor etiam ipsius lunae apparitiones priores quasi radices et principia, interlunium, plenilunium, duo dichotomi, cum unaquaeque apparitio aham habeat efficientiam: ab interlunio enim usque ad dichotomon madefacit; inde ad plenilunium usque calefacit; hinc usque ad posteriorem dichotomon arefacit; ab hoc inde usque ad interlunium frigus efficit. quapropter eos qui in agricultura versantur, secure arbitror serere ac plantare circa interlunia aut plenilunia, utpote aere tunc humidior et ad generationem aliorum commoto; circa dichotomos autem materiem ad fabricam caedunt et fructus ad servandum col-

εργάσιμος, κόπτοισι, και τοὺς πρὸς ἀπόθεσιν καρπὸς συγκομίζουσι, οἷα δὴ ἐν ξηροτέρῃ τῇ ὥρῃ, και ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν και νοητῶν. περὶ δὲ τοῦ κατ' ἀριθμὸν ἀξιώματος ὁ τέσσαρα ἀριθμὸς τετραγώνος ἐστι· μόνος γὰρ ἰσάκις ἴσος ἰσομερῆς ἐκ τῶν αὐτῶν και συνθέσει και δυνάμει πέφυκε γεννᾶσθαι, σύνθεσιν μὲν 5 οὖν ἐκ δυοῖν και δυοῖν, δυνάμει δὲ ἐκ τοῦ δις δύο, πάγκαλόν τι συμφωνίας εἶδος ἐπιδεικνύμενος, ὃ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν

p. 23 συμβέβηκεν, ὅθεν και ἀποτελεσματικὸς καλεῖται· εἰ γὰρ ἀπὸ μονάδος μέχρι τετραδὸς ἐξῆς συντεθεῖεν ἀριθμοί, δεκάδα ἀποτελοῦσιν.

9. [τὴν δὲ πέμπτην Φαέθοντι, τῷ πάντων πλανήτων 10 εὐκρατοτάτῳ, Δία δὲ αὐτὸν Ἕλληνας ζωογόνον θεολογοῦσιν· ὅθεν και ἐν Κρήτῃ τεχθῆναι μυθικῶς αὐτὸν βούλονται, ἐν ἧ Ἰανασίμον οὐδὲν φύεται, ἀλλ' οὐδὲ λύκος ἢ γλαυξ εὐρίσκεται, ὡς φησιν Ἀντίγονος, και ἀθράκιος δὲ καλεῖται κατὰ τὴν ἐν πεντάδι κυκλοφορικὴν οὐσίαν, ἐξ ἧς φασὶν ἀποτελεσθῆναι τὸν οὐρανὸν κατὰ τὸν 15 Ἀριστοτέλην, ἡ γὰρ πεντάς, παραλαβοῦσα τὴν τετραδά ἕλης λόγον ἔχουσα τρόπον τινὰ και ὑποκείμενον τοῖς ἐξ αὐτῆς φουμένοις, ἠΐξήσεται αὐτὴν και προήγαγεν ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀξίσεως αἰώνιον ἀνακύκλησιν· μεθόριον γὰρ τῆς δεκάδος και ὡς ἂν εἰδωλὸν ἐστι τῆς κοινῆς τελειότητος ἢ πεντάς, και πλανώμενοι πλὴν ἡλίου και 20 σελήνης πάντες, και κύκλοι ἐν σφαίρᾳ πάντες, και ζῶναι πάντες, τῆς

3 τέσσαρα] libri τέταρτος 4 τετραγώνιος apud S. 14 Antigonus Caryl. H. M. 10 p. 18 Beckmann, ἐν πεντάδι om P, 15 ἐξ ἧς — p. 23 8 θεωροῦσι om P,

ligunt, utpote tempestate aridiora. et haec quidem in sensibilibus et intelligibilibus observantur. ad potestatem autem numeri quod attinet, numerus quaternarius quadratus est: solus enim natura ita comparatus est ut aequaliter aequalis aequalibus partibus ex iisdem et additione et multiplicatione nascatur, additionem igitur ex duobus et duobus, multiplicationem autem ex bis duobus, pulcherrimam consonantiae speciem exhibens, quae ceterorum numerorum nulli contigit; quamobrem etiam perfectior nuncupatur: si enim a monade usque ad tetradem deinceps computentur numeri, decadem efficiunt.

9. Quintum Phaëthonti, omnium planetarum optime temperato: Iovom eum Graeci fetificum esse secundum theologiam docent. hanc ob causam etiam in Creta natum fabulantur, in qua nihil mortiferum crescit, neque lupus neve noctua reperitur, ut ait Antigonus. et caelestis vocatur secundum naturam orbicularem, quae in pentade est, unde effectum caelum ferunt auctore Aristotele. pentas enim assumpta tetrade, materiae rationem habente, modo et ratione eorum quae ex illa nascuntur, auxit eam et produxit ad infinitam auctione circulationem: confinium enim (s. medietas) decadis et quasi simulacrum communis perfectionis pentas est. et planetae praeter solem et lunam quinque sunt, et circuli in sphaera

δὲ αἰσθήσεως λέγεται δημιουργὸς παρὰ φιλοσόφοις ὁ Ζεὺς, καὶ εἰκὸς ἦν [ἐν] αὐτῷ τὴν πεντάδα κατὰ φύσιν ὡσπερ ἀνατεθῆναι· συγγενὴς γὰρ ἡ πεντάς τῇ αἰσθήσει, ἣτις πενταχῶς τέμνεται. καὶ p. 24
τοῦτου χάριν ὁ Πυθαγόρας εἰμαρμένην τὸν πέντε ἀριθμὸν ἀνακεῖ-
5 τθαί φησιν, ἐπεὶ τῶν αἰσθητῶν κατάρχειν τὴν εἰμαρμένην λόγος,
καὶ τὴν τὰς ἀποκαθισταμένας ψυχὰς ὑπερβυβαίνειν τὴν εἰμαρμένην
φασὶ τὸ λόγιον·

“οὐ γὰρ ἕφ’ εἰμαρτὴν ἀγέλην πίπτοναι Θεουργοί.]

10 ἄμα καὶ γονίμως ὑγραίνονται· οὗτος δὲ ἂν εἴη ὁ Ἀφροδίτης, ὁ καὶ
Ἔσπερος, ὡς Ἕλλησι δοκεῖ. Ἀφροδίτην δὲ ἂν τις εἴποι τὴν τοῦ
παιτὸς αἰσθητοῦ φύσιν, τουτέστι τὴν πρωτογενῆ ὕλην, ἣν καὶ
Ἀστεριάν καὶ Οὐραγίαν καλεῖ τὰ λόγια. ὁ γὰρ ἕξ ἀριθμὸς γεννη-
15 οῦσίας κατὰ τὸν περιττὸν καὶ τῆς ὕλικῆς κατὰ τὸν ἄρτιον. ὅθεν
καὶ οἱ ἀρχαῖοι γάμον καὶ ἁρμονίαν αὐτὸν ἐκάλεσαν· τῶν γὰρ ἀπὸ
μονάδος μόνος τέλειός ἐστι τοῖς ἐναντιῷ μέρεσι, συμπληρούμενος ἐκ
τῶν αὐτῶν, ἡμίσεος μὲν τριάδος, τρίτου δὲ δυνάδος, ἕκτου δὲ
μονάδος. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἄρρηγ. τε καὶ θῆλυς εἶναι πέφυκεν, ὡς
20 καὶ αὐτὴ Ἀφροδίτη τὴν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἔχουσα φύσιν,
καὶ διὰ τοῦτα παρὰ τοῖς Θεολόγοις ἁρσεγάθῆλυς καλουμένη, καὶ p. 25

10 ἄμα — Ἀφροδίτης om BP. 16 καὶ ante οἱ om P. 18 ἕκτου
δὲ μονάδος om P. 19 ὡς καὶ αὐτῇ] καὶ γὰρ ἡ BP. 20 τοῦ
post καί, om B. 21 καὶ διὰ — Θεολόγοις om BP, καλεῖται BP.

quinque, itemque zonae quinque. sensus autem effector apud philosophos Iuppiter dicitur, et consentaneum erat ut ei pentas secundum naturam quasi consecraretur: cognata enim pentas sensui, qui in quinque partes dividitur. cuius rei causa Pythagoras necessitati numerum quinarium sacrum esse dicit, quandoquidem rebus sepsibilibus praeesse necessitas fertur. itaque ab animis in integrum restitutis superari necessitatem dicit oraculum: "nou enim sub gregem necessitati subiectum cadunt ii qui di-vine agunt."

10. Sextum Phosphoro dicant, calefacienti simul et modo fetifero. madefacienti: fuerit autem haec Venoris stella, quae etiam Hesperus, ut Graecis videtur. Venerem autem omnium rerum sensibilibum naturam dixeris, hoc est primigeniam materiam, quam etiam Astoriam et Uraniam nominant oracula. senarius enim numerus maxime fetificus est, ut qui pariter est impar, particeps et efficacis naturae secundum imparem et materialis secundum parem, quocirca etiam coniugium et harmoniam eum vocabant veteres; eorum enim qui inde a monade sunt numerorum solus suis ipso partibus perfectus est, utpote qui ex iisdem completur, parte dimidia triade, parte tertia dyade, parte autem sexta monade. et simpli-citer ut dicam, et mascula et feminea natura est, ut ipsa quoque Venus, ut quae maris simul et feminae habet naturam, qua de causa apud theo-

ἄλλος φησὶν "ὁ ἕξ ἀριθμὸς ψυχογονικός ἐστιν ἀπὸ ἐξιάδος ἐπιπε-
δούμενος τῇ τοῦ παντὸς σφαιρα, καὶ τὰ ἐναντία δὲ κατακεράννω-
σιν, εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν ἄγει, ἔπειτα δὲ ὑγίαν μὲν ἐμποιῶν
τοῖς σώμασι, συμφωνίαν δὲ ἐν λύρα καὶ μουσικῇ καὶ ἀρετὴν ἐν
ψυχῇ καὶ ἐν πόλει εὐθηνίαν ἐν τε τῷ παντὶ πρόνοιαν. ὄθεν καὶ
Ὁρφεὺς περὶ ἐξιάδος ταῦτά φησι·

"Ἰλαθι κύδιμ' ἀριθμέ, πάτερ μακάρων, πάτερ ἀνδρῶν."]

11. τὴν ἑβδόμην ἡμέραν Αἰγύπτιοι μὲν καὶ Χαλδαῖοι
προσφωνοῦσι Φαίνοντι, οὕτω κατ' αὐτοὺς προσαγορευομένῳ ἀστὴρι
τῷ πάντων ἀνωτάτῳ, ψύχοντι ἄκρως καὶ προσεχῶς ξηραίνοντι. 10
p. 26 Κρόνον δὲ αὐτὸν Ἑλλῆσιν ἕθρος καλεῖν κατὰ μὲν θεολογίαν οἷα
διακορῆ γούν, κατὰ δὲ ἐτυμολογίαν οἰονεὶ πλήρη καὶ μεστὸν ἐτῶν
ἀντὶ τοῦ μακραίωνα. οἱ γε μὴν Πυθαγόρειοι τῷ ἡγεμόνι τοῦ
παντὸς τὴν ἑβδόμην ἀνατίθενται, τουτέστι τῷ ἐνί· καὶ μάρτυς
Ὁρφεὺς λέγων οὕτως· 15

ἑβδόμη, ἣν ἐφίλησεν ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων.

Ἀπόλλωνα δὲ μυστικῶς τὸν ἕνα λέγεσθαι προειρήκαμεν διὰ τὸ
ἄνωθεν εἶναι τῶν πολλῶν, τουτέστι μόνον. ὁρθῶς οὖν ἀμήτορα
τὸν ἑπτὰ ἀριθμὸν ὁ Φιλόλαος προσηγόρευσε· μόνος γὰρ οὔτε γεν-
νῶν οὔτε γενιᾶσθαι πέφυκε. τὸ δὲ μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενον 20
ἀκίνητον· ἐν κινήσει γὰρ ἡ γέννησις, ἐπειδὴ καὶ τὸ γεννῶν καὶ τὸ

1 ἄλλος P. ἐπιτελουμένης τῆς τοῦ παντὸς σφαιρας Nokkiius.
3 φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν P. 12 διακορῆν, omisso γούν, B.
17 προειρήκαμεν] supra 2 3.

logos mascula simul et feminea appellatur. et alius quidam dicit "senarius numerus animorum progengerans est, quandoquidem ab hexade univarsi sphaera perficitur, idemque contraria permiscet, ad concordiam et amicitiam ducit, deinde vero sanitatem efficit in corporibus et consonantiam in lyra et musica et virtutem in animo, et in civitate felicitatem, in universo autem providentiam." quapropter Orpheus quoque de hexade haec dicit "propitius sis gloriose numere, genitor caelestium, genitor mortalium.

11. Septimum diem Aegyptii atque Chaldaei addicunt Phaenonti, stellae quae ita apud eos vocatur omnium summae, quae maximum frigus affert et continuo arefacit; Κρόνον eum Graeci nominare consuerunt secundum theologiam, secundum etymologiam vero Διακορῆν (quasi plenum et saturum annis) pro longaeuum. Pythagorei vero rectori universi diem septimum attribuunt, id est uni, id quod testatur Orpheus dicens "Septimus, quem dilexit rex longe operans Apollo." Apollinem autem mystice unum dici ante docuimus, propterea quod est a multitudine remotus, id est solus. recte igitur matris expertem septenarium numerum Philolaus nuncupavit: solus enim ita natura comparatus est ut neque generet neque generetur, quod autem neque generat neque generatur, immobile est: motu enim generatio continetur, partim ut generet, partim ut

γεννώμενον οὐκ ἄνευ κινήσεως ἔστι, τὸ μὲν ἵνα γεννήσῃ, τὸ δὲ ἵνα
γεννηθῆ, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ὁ Ταραντῖνος. φησὶ δὲ οὕτως·
“ἔστι γὰρ ἡγεμόν καὶ ἄρχων ἀπάντων εἰς αἰὲ ὧν θεός, μόνιμος,
ἀκίνητος, αὐτὸς ἑαυτῷ ὁμοίος.” οἱ δὲ μαθηματικοὶ πρὸς τὸ μυθι-
5 κώτερον ῥέποντες τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν προσφωνοῦσιν
οἰονεὶ τῷ πατρὶ τῶν ἐμφανῶν θεῶν· ἐπειδὴ γὰρ τῶν πλανωμένων
πάντων ὑψηλότερος ὁ τοῦ παρ’ αὐτοῖς Κρόνον λέγεται ἀστήρ, αὐτῷ
δῆθεν τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνέθεντο ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ τοί-
νυν ἑβδομάς συνέστηκεν ἐξ ἑνὸς καὶ δυοῖν καὶ τετάρων, ἔχουσα
10 δύο λόγους ἀρμονικωτάτους, τὸν τε τριπλάσιον καὶ τὸν τετραπλά- p. 27
σιον.] ἔχει δὲ καὶ διαιρέσεις ζυγάδην τρόπον τινὰ συνεστῶσας·
διαίρεται γὰρ πρῶτον εἰς μονάδα καὶ ἐξάδα, ἔπειτα εἰς πεν-
τάδα καὶ δυάδα, καὶ τελευταῖον εἰς τριάδα καὶ τετράδα· μου-
σικωτάτη δὲ ἡ τούτων τῶν ἀριθμῶν ἀναλογία. διατείνει δὲ αὐτῆς
15 ἡ φύσις καὶ ἐπὶ τὴν ὄρατὴν ἀπάντων οὐσίαν, οὐρανὸν καὶ γῆν.
αὐτίκα γοῦν οὐρανὸν φασιν ἑπτὰ διεξῶσθαι κύκλους, ὧν ὀνόματα
τάδε, ἀρκτικός, ἀνταρκτικός, θεινός, χειμερινός, ἰσημερι-
νός, ζωδιακός καὶ προσέτι γαλαξίας. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀριθμὸς
θεῖός ἐστιν. ὅθεν τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν διὰ τοῦ ἡγε-
20 μονικοῦ λόγου ἑπταχῆ σχίζεται, πρὸς τε πέντε αἰσθήσεις καὶ τὸ
γωνητικὸν ὄργανον καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ γόνιμον. καὶ τὸ πᾶν δὲ τοῦτο

4 οἱ δὲ — 9 ἑβδομάς] οἱ δὲ μυθικοὶ τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν
ἀνέθεντο, ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ ἑβδομάς BP. 9 ἔχοντων V.
10 τριπλ.] διπλάσιον V. 15 ἀπασαν P. 17 θεινός add
Nokkuis.

generetur, ut ipse quoque orator Tarentinus docet, cuius haec verba
sunt: “est enim dux et princeps omnium, unus semper cum sit deus
permanens, immobilis, sibi ipse par.” mathematici vero, quippe qui ad
fabulosa inclinant, Saturno septimum diem attribuant tanquam patri
manifestorum deorum. cum enim planetis omnibus superior Saturni quam
dicunt stella esse feratur, illi videlicet septimum diem consecrabant tan-
quam omnium summae. hebdomas igitur ex uno et duobus et quattuor
constat, habens duas rationes eximie consonas, triplicem et quadruplicem.
habet autem etiam divisiones iugatim quodammodo constantes: dividitur
enim primum in monadem atque hexadem, deinde in pentadem ac dyadem,
denique in triadem atque tetradem; maxime autem musica horum
numerorum ratio. pertinet vero etiam eius natura ad eam quae sub oculos
cedit omnium rerum naturam, caelum et terram. caelum igitur, ut
hoc utar, septem circulis cinctum dicunt, quorum nomina haec septen-
trionalis, meridionalis, aestivus, hibernus, aequinoctialis, signifer, et
praeterea via lactea. eiusmodi enim numerus divinus est. itaque animi
nostri vires per rationem, quae principatum tenet, septemplici modo
distinguntur, praeter quinque sensus etiam loquendi instrumentum, et
prae omnibus instrumentum procreandi. et universum hoc septem rebus

ἐν ἐπτὰ θεωρεῖται, ἐν σώματι, ἐν διαστάσει, ἐν σχήματι, ἐν μεγέθει, ἐν χρώματι, ἐν κινήσει, ἐν στάσει, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδὲν ἕτερον συμβέβηκε τοῖς ὁρωμένοις· τῶν γὰρ αἰσθητῶν τὰ στερεὰ προυπνοεῖται, τῶν δὲ στερεῶν τὰ ἐπίπεδα, τῶν δὲ ἐπιπέδων αἱ ἐπιφάνειαι, τῶν δὲ ἐπιφανειῶν αἱ γραμμαὶ, τῶν δὲ γραμμῶν αἱ 5
στιγμαί, τῶν δὲ στιγμῶν οἱ ἀριθμοί, οἳ δὴ καὶ τῷ σώματι τυγχάνουσιν, ἐπτὰ δὲ καὶ φωνῶν μεταβολαί, ὄξευ, βαρεῖα, περισπωμένη, σύμφθογος, ψιλή τε καὶ μακρὰ καὶ βραχεῖα. ἔνθεν καὶ τὰ ἐπτάμηνα βρέφη τελειογονεῖσθαι πέφυκεν, ὡς Ἱπποκράτης λέγει· ἡ γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ ψυχογονικὴ δύναμις τὰ ἐπτάμηνα τέλεια 10
p. 28 ἀποφαίνει, διότι τελείας περιόδου σφαιρικῆς καὶ ἀριθμῶν τελεία καὶ κοσμικῶ τῷ ψυχοκρατητικῶ καὶ ψυχογονικῶ περιέχεται· καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν ὁ Τίμαιος ἐξ ἐπτὰ ἀριθμῶν συνέστησε. καὶ κινήσεις δὲ αἱ πᾶσαι μόναι εἰσὶν ἐπτὰ, ἡ τε ἄνω ἡ τε κάτω, ἡ ἐπὶ δεξιὰ ἡ ἐξώνυμα, ἡ πρόσω, ἡ κατόπιν, ἡ ἐν κύκλῳ, στοιχείων 15
δὲ τὰ φωνήεντα ἐπτὰ, ἐπειδὴ καὶ ἐξ ἑαυτῶν ζοικε φωνεῖσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις συνταττόμενα φωνὰς ἐμάρθρους ἀποτελεῖν· τῶν γὰρ ἡμιφώνων ἀναπληροῦ τὸ ἐνδέον, ὀλακλήρους δὲ κατασχευάζει τοὺς φθόγγους, τῶν δὲ ἀφώνων τρέπει τε καὶ μεταβάλλει τὰς φύσεις, ἵνα γένηται τὰ ἄροχτα ῥητά, καὶ τί μακρογοροῦμεν, ὅταν οὐδὲ ἡ 20
τῶν ὑδάτων φύσις ἐξω τῆς δυνάμεως τῆς ἐπτάδος ἀπολλέιπται; ὁ γὰρ Διονύσιος ἐν ταῖς Κτίσεσιν φησι τὸν Χαλκιδικὸν Εὐριπον,

4 προυπνοεῖται Roetherus: apud S προῦπνοαεῖται 10 ψυχογονικῆ Ηαίμυς: libri ψυχαγαγμῆ.

conspicitur, corpore, distantia, forma, magnitudine, colore, motu, statione, et praeter haec nihil aliud contigit iis quae cernuntur: etenim in sensibilibus mente praecipiantur solida, in solidis plana, in planis superficies, in superficiebus lineae, in lineis puncta, in punctis numeri, quippe qui corpori quoque contingunt. vocum quoque septem varietates, acuta, gravis, producta, consona, tenuis, longa, brevis, idcirco etiam septimestres fetus ad pariendum natura maturi sunt, ut ait Hippocrates: numeri enim vis generandi animos septimestres partus perfectas facit, quoniam perfectae periodi orbicularis numero item perfecto et mundano, eo qui animos continendi et generandi vim habet comprehenduntur: etenim animum Timaeus septem numeris constare docuit. et motus omnes solummodo septem sunt, sursum, deorsum, ad dextram aut ad sinistram, antrorsum, retrorsum, in orbem. in literis autem vocales septem, quas et per se ipsas sonare et, si ceteris iunguntur, voces articulatas efficere notum est: semivocalium enim complent defectum et sonos efficiunt integros, mutarum autem vertunt mutantque naturas, ut, quae alioquin non protuleris, enuntiarum possint. quid multa? ne aquarum quidem natura extra heptadis vim relicta est. Dionysius igitur in Originibus ait Chalcidicum Euripon-

ἐπτάκις καθ' ἡμέραν στρεφόμενον, κατὰ μόνας τὰς ἑβδομάδας ἴσασθαι, καὶ ἕξ αὐτοῦ δὲ τοῦ νοητοῦ αἰῶνος ἔστι συνιδεῖν τοὺς ἀρτέμονας· συνάγονται γὰρ πρῶτον μὲν ἕξ ὥρων, εἶτα ἡμερῶν, εἶτα ἑβδομάδων, ἔπειτα μηνῶν, εἶτα ἐνιαυτῶν, ἐκεῖθεν καιρῶν, 5 καὶ τὸ λοιπὸν αἰῶνων, πρὸς τὸ ἀρχέτυπον εἶδος τοῦ νοητοῦ καὶ πατρογενοῦς αἰῶνος.

Γ.

1. μῆνες προσαγορεύονται ἀπὸ τῆς μηνῆς, τούτέστι τῆς ρ. 29 σελήνης, σελήνη δὲ παρὰ τὸ σέλας νέον ἔχει.

2. κύκλος παντὸς ἀριθμοῦ ἐστὶν ἡ δεκάς καὶ πέρας· περὶ 10 αὐτὴν γὰρ εἰλούμενοι καὶ κατακάμπτοντες ὥσπερ καμπτήρα δολιχείουσι οἱ ἀριθμοί, ὅρος γάρ ἐστι τῆς ἀπειρίας αὐτῶν· ἀπὸ γὰρ μονάδος ἄχρις αὐτῆς καὶ μόνης ἀριθμῆσαντες καὶ στάντες ἐπ' αὐτὴν αὐθις ἐπὶ τὴν μονάδα ἀναστρέφομεν. ὅτι δὲ παντὸς ἀριθμοῦ συνεκτικῆ ἡ δεκάς, μάρτυς ἡ φύσις, μὴ πλείους τῶν 15 δέκα δακτύλων, ἀλλὰ μηδὲ ἐλάττους, ἀνθρώπων παρασχοῦσα, οὕτως ἄρα καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ φύσεως ἔστιν εὐρεῖν, ὅτι συμπληρούμενος αὐθις, ὥσπερ ἡ δέκα ἀριθμὸς, εἰς ἑαυτὸν ἀνα-

16 καὶ om P,

pum, cum septies singulis diebus reciprocet, secundum solas hebdomadas stare. et vero in ipso intelligibili aevo videre licet artemones [sic: fortasse, totidem sola]; componuntur enim primum ex horis, deinde diebus, tum hebdomadibus, inde mensibus, post annis, denique temporibus et postremo aevis, ad speciem primigeniam intelligibilis et patrigeniti aevi,

III,

DE ANNO ET MENSIBUS IN UNIVERSUM.

1. Menses appellantur a μηνῆ, id est luna; luna autem inde quod lumen novum habet.

2. Orbis omnis numeri et finis decas est: circum illam enim sese torquentes et convertentes quasi circum flexum currunt numeri. terminus enim eorum infinitatis est: namque a monade usque ad eam solam si numeravimus atque substitimus, rursus ad ipsam monadem revertimur. omnem autem numerum contineri decade testatur natura, quae non plures quam decem digitos, neque tamen pauciores homini tribuit. sic igitur etiam in anni natura licet reperire, eum, cum completur, ut numerum denarium, rursus in se ipsum recurrere; et hanc ob causam ἐνιαυτός

στρέφει· καὶ ταύτη ἐνιαυτὸς ὠνομάσθη, παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ
κινεῖσθαι.

p. 30

3. [ὅτι ἐνιαυτὸς ὠνομάσθη παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι
αὐτόν· κύκλος γὰρ ἐστὶν ἐφ' ἑαυτὸν εἰλούμενος. ὅθεν καὶ Αἰ-
γύπτιοι καθ' ἱερὸν λόγον δράκοντα οὐρηθόλον ταῖς πυραμίσιν 5
ἐγγλύφουσιν· ἄβυσσον γὰρ ὑποτίθενται καὶ δράκοντα ἐν αὐτῇ,
ἐξ οὗ τοὺς αἰσθητοὺς θεοὺς καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πᾶν αἰσθητὸν γενέ-
σθαι βούλονται, ἔτι μὴν ἕθος αὐτοῖς καὶ κύκλον ἐπ' εὐθείας
χιούμενον τοῖς ἱεροῖς ἐγγράφειν διὰ τὸ τὸν ἐνιαυτὸν ἀρχὴν ἑαυ-
τοῦ γίνεσθαι καὶ πέρας.] ὁ κύκλος ἐπίπεδον σχῆμά ἐστιν ὑπὸ 10
μῖα γραμμῆς περιεχόμενον, καὶ ταύτη κυκλικὸν ὀνομάζεται σχῆμα
ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον καὶ εἰς ἑαυτὸ καταλήγον, ὃ δὴ ἴδιον τοῦ
χρόνου εἰς ἑαυτὸν ἀναστρέφοντος καὶ μηδαμοῦ περατουμένου,
διὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν τοῦ χρόνου οἱ Πυθαγόρειοι οὐχὶ πρώτην
ἀλλὰ μίαν ὠνόμασαν.

15

4. ἐτηρήθησαν οἱ σεληνιακοὶ μῆνες, προστεθέντων αὐτοῖς
τῶν ἑτέρων δύο ὑπὸ τοῦ Νανμαῦ, ὡς ἐλέγομεν, ἕως τῆς Γάϊον
Καίσαρος ἡγεμονίας· αὐτὸν δὲ φασὶ, τύχη καὶ σοφία καὶ διαφε-
ρόντως ἀστρολογία τοὺς ἄλλους ἀποκρύψαντα, ἀναβάνα εἰς τὴν
Ῥώμην δέκα καὶ μίαν ἐπεμβαλόμενον ἡμέραν τοῖς σεληνιακοῖς 20
p. 31 μῆσιν ἐπιδοῦναι, καὶ ταύτη ἡλιακὸν ἀποτελέσαι τὸν ἐνιαυτόν.

5 οὐρηθόρον Hasius.
om P.

12 ἀφ' P; apud S ὑφ'.

20 δέκα

(id est annus) nominatus est, inde quod ἐν ἑαυτῷ (id est in se ipso)
vertitur.

3. Ἐνιαυτός (hoc est annus) appellatus inde est quod ἐν ἑαυτῷ (in
se ipso) vertitur. orbis enim est in se ipsum convertens. unde etiam
Aegyptii ex doctrina sacra serpentem caudam mordentem pyramidibus
insculpunt: voraginem enim supponunt in eaque serpentem, unde deos
sensibus subiectos et ipsum universum quod sensibus percipitur ortum
esse volunt. etiam nunc vero iis mos est etiam orbem, qui rectis lineis
decussatur, templis inscribere, propterea quod annus sui ipsius et initium
est, et finis. circulus est figura plana, quam una linea amplectitur, eam-
que ob rem circularis figura dicitur ea, quae a se ipsa incipit et in se
ipsam desinit, id quod constat proprium esse temporis, quod in se ipsum
revertit nec unquam finitur. qua de causa temporis caput (i. e. initium)
Pythagorei non primum sed unum nominabant.

4. Observabantur lunares menses, posteaquam iis duo reliqui a
Numa additi sunt, uti diximus, usque ad Gai Caesaris imperium. hunc
autem dicunt, qui et fortuna et sapientia et potissimum astrologia reli-
quos superaverit, cum imperio Romano potitus esset, undecim insuper
diebus adiectis, lunaribus mensibus addidisse atque ita solarem confecisse

[ὅτι βίσεξτον λέγεται διὰ τὸ δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῶν παρὰ τετραετίαν Ῥωμαίους, καὶ ἐν τούτῳ τὸν ζωογονικὸν ἀριθμὸν ἐπιτηροῦντας· Ἀφροδίτης δὲ οὗτος, ἔφορος δὲ Ῥωμαίων Ἀφροδίτη.] τοῦ γὰρ μεταβολικοῦ σώματος κατὰ τὴν σφετέραν
 5 τοῦ βάρους ἀναλογίαν τῇ γῆ περιχυθέντος, ἀναγκαῖον ἦν τὸ μέλλον πλησιάζειν αὐτῇ πάσης μετέχειν δυνάμειος· διὸ περιωρισσάμενος ὁ θεὸς τὴν σεληνιακὴν σφαιρᾶν πάσης μετέχουσαν δυνάμειος τῶν δραστηρίων σφαιρῶν πλησίον τοῦ παντός αἰσθητοῦ παρεστήσατο ἔφορον τῶν στοιχείων. ὅθεν καὶ τετρακέφαλον τὴν Ἑκάτην
 10 ὁ μυστικὸς παραδίδωσι λόγος διὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· καὶ ἡ μὲν πυρίπνου τοῦ ἵππου κεφαλὴ δῆλον ὡς εἰς τὴν τοῦ πυρὸς σφαιρᾶν ἀναφέρεται, ἡ δὲ τοῦ ταύρου μυκώμενη δαιμόνιον τινα μυκηθμὸν εἰς τὴν τοῦ ἀέρος, ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς πικρὰ καὶ ἄστατος φύσις εἰς τὴν τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ τοῦ κυνὸς κολαστικὴ καὶ τιμωρὸς
 15 εἰς τὴν γῆν, ὅθεν καὶ Κέρβερον αὐτὴν οἰοῦναι κρεωβόρον οἱ ποιηταὶ προσαγορεύουσιν. αὐτῆς οὖν τῆς σελήνης τῶν τεσσάρων στοιχείων κρατούσης, εἰκότως οἱ παλαιοὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἀμφοτέροις ἅμα ἀνέθεντο τοῖς φωσίν.

5. [ὅτι ἡ σελήνη προσεχῶς ἐπιβέβηκε τῶν γεννητῶν παντί, καὶ
 20 πάντα κυβερνᾶται τὰ τῆδε ἐναργῶς ὑπ' αὐτῆς, ὡς τὰ λόγιά φασι·
 Νύμφαι πηγαῖμι καὶ ἐνὸδρια πνεύματα πάντα,
 καὶ χθόνιοι κόλποι τε καὶ ἡέριοι καὶ ὕπανγοι,

p. 32

1 ὅτι — 4 Ἀφροδίτη] βίσεξτον δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῶσαι δεῖ παρὰ τετραετίαν BP, ceteris omissis. 13 ἀνδρὸς] ὕδρου Hasius. 17 ἀμφοτέροις Rötherus: apud S ἀμφοτέρον. 21 Νύμφαι — p. 30 2 ἀβύσσων om P. 22 τε add S.

annum. — Bissexatum dicitur, quoniam a 6 Kal. Martias quarto quoque anno bis computabant Romani, hac quoque in re numeri secundi rationem habentes: Veneris enim hic est, praeses autem Romanorum Venus. — corpore enim mutabili pro sua ponderis ratione terrae circumfuso, necesse erat, quod ad eam accessurum erat, id omnis particeps esse potestatis. propterea deus cum aptasset orbem lunarem omnis participem potestatis efficacium orbium, prope ab universo sensibus subiecto collocavit tanquam praesidem elementorum. unde etiam quattuor capitibus praeditam Hecaten mystica tradit doctrina, propter quattuor elementa; et ignem vomens equi caput ad ignis orbem referri apparet, tauri mugiens ingenti quodam mugitu ad aëris, viri acerbam et instabilem naturam ad aquae, canis autem ad castigandum et ad custodiendum propensam ad terram. unde etiam Κέρβερον eam (quasi κρεωβόρον i. e. carnivoram) poetae appellant. ipsa igitur luna cum quattuor elementis praesit, merito veteres initium anni utrique simul dicarunt lumini.

5. Luna continuo cum quavis rerum generatarum coit (i. e. fecundam eam reddidit), et omnia quae sunt ab ea gubernari perspicuum est, ut est in oraculis "Nymphae fontium cunctaque numina aquatilia, et sinus ter-

μηναῖοι πάσης ἐπιβίτορες ἢ δ' ἐπιβήται
ἕλης οὐρανόθεν τε καὶ ἀστερίως καὶ ἀβύσσων.]

6. αἱ τῶν σπόρου ἑορταί, αἱ λεγόμεναι παρὰ Ῥωμαίοις
σημαντίβαι, τουτέστι σπόριοι, οὐκ ἔλαχον ἰδρισιμένην ἡμέραν,
ὅτι οὐκ εὐπρεπὴς πᾶς καιρὸς εἰς ἀρχὴν σπόρου· ἢ γὰρ πρώϊμος 5
διὰ τὰς ἐπομβροίας ἢ ὕψιμος διὰ τὰς βροαδότητας γίνεται. ἤγοντο
δὲ ἐπὶ δύο ἡμέρας, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλὰ μέσον γινόμενων ἐπτά.
καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἱεροποιούν Ἀθήμητροι, οἷον τῇ γῆ τῇ ὑποδεχομένη
τοῦς καρπούς, εἶτα μετὰ ἐπτά ἡμέρας Κόρη τῇ τῶν καρπιῶν
ἐφόρῳ, ἐπεὶ πᾶν σπέρμα ἐβδομαῖον προκύπτει καὶ οὐ σπέρμα 10
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμψύχων τὰ πτηνὰ τὸν ἐβδομαῖον ἐπὶ τριάδι
κατὰ τὴν γένεσιν φυλάττει λόγον; λόγῳ μὲν ξηραιομένων χυμῶν,
καὶ ὅσον οἱ φυσικοὶ σημειοῦνται· ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς τρίτης ἄρχεται
p. 33 ἢ καρδίᾳ κινεῖσθαι, ἐπὶ δὲ τῆς ἐβδόμης τὸ σύμπαν αἰμυτοῦσθαι,
ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης διαρθροῦσθαι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ 15
τῆς εἰκάδος πρώτης ῥηγνυμένου τοῦ κελύφους ἀφίεσθαι φωνήν.
μεγίστη γὰρ ἡ δύναμις τῆς ἐπτάδος· ὃ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀριθμὸς
ἀμυγῆς ἐστὶ καὶ ἀμήτωρ, μήτε γεινῶν μήτε γεννώμενος, ὡς
ἐκάστος τῶν ἐν τῇ δεκάδι ἀριθμῶν. ἔθεν οἱ Πυθαγόρειοι Ἀθηναῖ
τὴν ἐπτάδα ἀνατίθενται· τῇ γὰρ περιόδῳ, φασί, τῆς ἐβδομάδος 20
πάντα ἀθάνατοι διάσωζονται. καὶ διὰ τοῦτο καλοῦσιν αὐτὴν παρθέ-

2 οὐρανόθεν καὶ ἀστερίως καὶ ἀβύσσου Olympiodorus in Plat. Alcib. I.

4 σημαντίβαι V. ἢ γινόμενῃ V. 12 χημῶν BV. 16 κελύφου P.

festres atque aërii quique sunt sub luce; lunares ἐπιβήτορες αἰθέρε ἐπιβή-
ται, i. e. qui fecundatis omnem materiam et quae in caelo et quae in terra
est, ac profunditates."

6. Sementis feriae, quae dicuntur a Romanis sementivae, non statim
celebrabantur die, quandoquidem non quodvis tempus ad incipiendam se-
mentem idoneum est: aut enim fit tempestiva propter imbres, aut serā
propter cunctationes. agebantur autem biduum, non deinceps, sed se-
ptem intermissis diebus; et priori sacra faciebant Cereri tanquam Tel-
luri, quae recipit fruges; deinde septem post diebus Proserpinae frugum
praesidi, quandoquidem omne semen post septimum diem germinat. nec
semen solum, sed etiam ex animantibus aves praeter triadem septimanam
in generatione sequuntur rationem, cum ex ratione arescunt liquores. et
ut physici significant: tertia enim hebdomade cor moveri incipit, septima
universum converti in sanguinem, quartadecima corpus in articulos for-
mari, post primum autem viginti hebdomadam spatium, cum disrumpitur
putamenti, edere vocem. maxima enim heptadis vis est: eius enim nu-
merus non mixtus est et matre caret, ut qui neque generat neque genera-
tur, ut quisque numerorum in decade. unde Pythagorei Minervae hepta-
dem dicant: heptadis enim, aiunt, circuitu omnia immortalia servantur.
et hac de causa eam virginem potente patre natam dicunt; quoniam mo-

τον ὀμβριμοπάτραν, διότι τῆς μονάδος τῆς πάντα περιχοῦσης καὶ ὑποστησάσης μόνης ἐστὶ γέννημα· αἰτία γὰρ πάντων ἡ μοῖρα. λέγεται δὲ καὶ κρίσις διὰ τὸ τῷ ταύτης ἀριθμῷ πάντα λαμβάνειν τὴν ἐπὶ θάτερον ἔκβασιν καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς καθολικῆς 5 τῶν ἀνθρώπων ἡλικίας· ἐπὶ γὰρ τοῦ ἐξηκοστοῦ τρίτου ἐνιαυτοῦ (ἐπὶ τὰ δὲ ἐννεάδων ἐστὶ συνεκτικός) ἡ γένεσις [κρίνεται, τοῦ ψυχόκρατητικοῦ, ὅς ἐστιν ἔβδομος, καὶ τοῦ σωματοπλαστικοῦ, ὅς ἐστιν ἔννατος, συνιόντων ὁμοῦ.]

7. ὁ Νουμᾶς πανταχοῦ τὸν περιττὸν ἀλλ' οὐ τὸν ἄρτιον 10 ἀριθμὸν τιμῶν, τριχῆ τὰς ἐορτὰς τοῦ μηνὸς διετύπωσε. τρίπους γὰρ οἰκέος Ἀπόλλωνος· καὶ γὰρ τῆς μονάδος ἐστὶν εἰκὼν. ταύτη καὶ τὰς τοῦ μηνὸς ἐορτὰς διάταξε. τριῶν γὰρ εἶναι λεγομένων p. 34 τῶν τῆς σελήνης θρόμων, ὄξείος μέσου καὶ ἀνεμιμένου, δι' οὓς καὶ τριοδίτῃ τὴν Ἐκάτην (οἰοεὶ τὴν σελήνην) οἱ ποιεῖται καλοῦσι, 15 τρισὶν ἐορταῖς τὸν μῆνα διέλαβε. τρίμορτος γὰρ ἡ σελήνη. καὶ ὅπως, ἐκ τοῦ χρησιμοῦ γινώσκται. λέγει δὲ οὕτως·
 ἦδ' ἐγὼ εἰμι κόρη πολυφάσματος, οὐρανόφοιτος,
 τανρῶπις, τρικάρητος, ἀπηγῆς, χρυσοβέλεμος,
 Φοίβη, ἀπειροτέχνη, φεισίμβροτος, Εἰλέθνια,
 20 τριστοίχου φύσεως σὺνθήματα τριστὰ φέρουσα.
 ὄξυτέρην γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ, ποιεῖται τὴν ποθειάν τὴν πρὸς τῷ χειμερινῷ τροπικῷ, βραδυτέραν δὲ τὴν πρὸς τῷ θερινῷ;

1 διότι τὸ τῆς P. 9 ὁ Νουμᾶς — 10 διετύπωσεν] ὅτι Νουμᾶς, εἰς τρία τὸν μῆνα διελθὼν, τριχῆ τὰς ἐν αὐτῷ διετύπωσεν ἐορτὰς. V. 10 ἐτύπωσεν P. 19 ἀπειροτεχνῆς apud Euseb. Praepar. evang. 4 23, ἀπέρολεχῆς Lobekius.

nadis omnia atplectentis soliusque constituentis est progenies: causa enim omnium rerum monas est. dicitur autem discrimen propterea quod eius numero omnia habent ad alterutram partem exitum. et hoc ex universa hominum aetate apparet: ex anno enim sexagesimo tertio (septem autem enneades continet) generatio indicatur, anno qui ad animum formandum vim habet, qui est septimus, et eo qui ad corpora effingenda, qui est nonus, simul convenientibus.

7. Numa ubique impari, non pari numero, plurimum tribuens, tripartito mensis ferias distribuit. tripus enim proprius Apollinis; etenim est monadis simulacrum. ita etiam mensis ferias instituit. tres enim cum esse dicantur lunae cursus, celer medius et remissus, quamobrem etiam Triviam Hecaten (tanquam lunam) poetae vocant, ternis feriis mensem partitus est: triformis enim luna, et id quomodo sit, ex oraculo cognoscere licet. loquitur autem ita: "illa ego sum puella multiformis, caelum permeans, tauri vultum habens, triceps, saeva, aureas sagittas iaciens, Phoebe, artium imperita, lucem mortalibus afferens, llithyia, tripartitae naturae signa terna gestans." celeriore enim, ut ait Aristoteles, conficit cursum circa solstitium hibernum, tardiore circa aestivum, aequa-

ὁμαλήν δὲ τὴν πρὸς τῷ ἰσημεριῷ. πρώτη τοίνυν τοῦ μηνὸς ἑορτὴ ἐστὶν ἢ λεγομένη παρὰ μὲν Ῥωμαίοις καλάνδαι, παρὰ δὲ Ἑλλησι νομηγία. καλάνδας δὲ αὐτὰς οἱ παλαιοὶ προσηγόρευσαν ἕξ Ἑλληνικῆς σημασίας, ἀπὸ τοῦ καλεῖν τὸν ἀρχιερέα τὴν βουλὴν ἐν τῇ λεγομένη Καλαβροῦ βασιλικῇ, καὶ σημαίνειν εἴτε χορὴ κατὰ τὴν πεμ- 5 πταίαν εἴτε κατὰ τὴν διχότομον τῆς σελήνης ἐπιτελέσαι τὴν τῶν νῶν ἑορτὴν, ἕξ ἧς τὴν μεσομηγίαν ἐπετήρουν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν μηνῶν τῶν ἔτι καὶ νῦν τὰς σεληνιακὰς σωζόντων ἑορτὰς πεμπταίας

P. 35 τὰς νῶνας ἐσήμαινε, καθ' ὅς ἐπὶ τῆς τρισκαιδεκάτης καὶ μοιρῶν τινῶν οὐ τὴν τοῦ φωτὸς ἀλλὰ τὴν τοῦ σεληνιακοῦ σώματος εἰκὸς 10 ἐστὶ συντρέχειν μεσότητα. ὁ γὰρ τῶν δεκατριῶν ἀριθμὸς συνέστηκεν ἐκ τῶν πρώτων δυοῖν τετραγώνων τοῦ τέσσαρα καὶ τοῦ ἐννέα, ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ, πλευρὰς ἐχόντων τοῦ μὲν ἀρτίου τὸ ὑλικὸν εἶδος, δυάδα, τοῦ δὲ περιττοῦ τὴν δραστήριον ἰδέαν, τριάδα. οὗτος οὖν ὁ ἀριθμὸς ἢ μεγίστη καὶ τελειοτάτη τῶν ἑορ- 15 τῶν γέγονε τοῖς ἀρχαίοις ἐπιτήρησις. ἢ γὰρ πεντεκαιδεκάτη παρὰ μοίρας ἕξ κυρίως ἐστὶν ἢ μεσομηγία· αὐτοῦ γὰρ τοῦ φωτὸς ἐστὶν ἢ μεσότης. ὅθεν καὶ Διὸς αὐτὴν ἑορτὴν οἶον ἡλίου νενομίκασι, δι' οὗ σύμφαμεν φωτίζεσθαι τὴν σελήνην. ἐπὶ δὲ τῶν ἡλιακῶν ἑβδομαίας τὰς νῶνας ἐσήμαινον· ὁ γὰρ ἐπὶ ἀριθμὸς ἡλίου ἐστίν, 20 ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. | δῆλον γὰρ τὴν μὲν ἐλαχίστην τῆς σελή-

9 ἐσήμαινε] ἐπετέλουν V.

15 ἑορτῶν] ἑορταστικῶν θνυσιῶν V.

ἑβδομαίος Hasius.

10 τὴν post ἀλλὰ add Hasius.

20 ἐπὶ] ἑβδομος libri,

bilem circa aequinoctium. primus igitur mensis festus dies est qui Kalendae dicitur a Romanis, a Graecis *Νομηγία* (i. e. interlunium). Kalendas autem eas veteres vocaverunt ex Graeca significatione, inde quod pontifex maximus ἐκάλει (vocabat) senatum in Calabram quae dicebatur curiam, et significabat utrum oporteret quinto die an luna dimidiata agere Nonarum ferias, unde medium mensem constitutebant. in iis enim mensibus qui etiam nunc lunares habent ferias, quintanas Nonas promulgabat, secundum quas die tertio decimo et quibusdam gradibus non luminis sed lunaris corporis medietatem convenire consentaneum est. trium enim decem numerus duobus prioribus constat quadratis, quattuor et novem (paris et imparis) numerorum habentibus latera, paris materialem speciem, dyadem, imparis autem efficacem ideam (s. notionem effingentem), triadem. huius igitur numeri maxima ac diligentissima in feriis a veteribus ratio habebatur. quintus enim decimus exceptis gradibus sex ut plurimum est medius mensis: ipsius enim luminis est medietas. quare etiam Iovis has ferias (tanquam solis) instituerunt, a quo collustrari lunam constat. in solaribus autem septimanas Nonas indicabant: septimus enim numerus solis est, ut ante dixi. minimum enim lunae circuitum vi-

νης ἀποκατάστασιν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἡμερῶν εἶναι καὶ ὡρῶν τινῶν,
 τοῦ δὲ φωτὸς ἑγγὺς τριάκοντα. πρώτη τοίνυν ἡ νεομηρία, ἕξ ἧς
 ἕθους Ῥωμαίοις προκαλεῖν τὴν δευτέραν ἑορτήν, τουτέστι τὰς νῶ-
 νας. εἰσὶ δὲ μέσαι ἀπὸ τῆς νεομηρίας ἄχρι τῶν νωνῶν ἢ τέσσαρες
 5 ἢ ἕξ, ὡς γίνεσθαι τὰς πάσας σὺν καὶ αὐτῇ τῇ νεομηρίᾳ ἢ πέντε ἢ
 ἑπτὰ. εἴ τις σὺν ἀπὸ τῆς πεμπταίας καὶ αὐτῆς ἐννέα προσεπιλογίσεται
 ἡμέρας (αὐτὴ δὲ ἡ προσθήκη παρὰ Ῥωμαίοις νῶναι καλεῖται),
 ἀντὶ τοῦ ἐννέα (τοσαῦται γὰρ εἰσιν) εὐρήσει τὴν [ἐκ μικρᾶς σεληνια-
 κῆς ἀποκατάστασιν μέσην, τουτέστι τὴν τρισκαίδεκάτην. οὕτως p. 36
 10 καὶ ἐπὶ τῆς ἑβδομαίας, μετ' αὐτῆς ἀριθμῶν τὰς ἐννέα, εὐρήσει
 τὴν τοῦ φωτὸς μεσομηρίαν, τουτέστι τὴν πεντεκαίδεκάτην.] ἀπο-
 φράδας δὲ πάντως τὰς νῶνας εἶχον, νῶν μὲν ὡς ἀπὸ τῆς πεμπ-
 ταίας νῶν δὲ ὡς ἀπὸ διχοτόμου, μηδὲ ὠνομάσθαι ἢ ταύτην ἢ
 ἐκείνην τὴν φάσιν ὑπομένοντες, ἀλλὰ τὴν μετὰ ἐννέα ἡμέρας ἐπι-
 15 φοιτῶσαν μεσομηρίαν, τουτέστι τὰς εἰδούς, ἢ καὶ ἄλλως τιμῶν-
 τες διὰ τὴν τῶν φώτων ἐπιτήρησιν. ὅτι δὲ ἕξ Ἑλληνικῆς σημα-
 σίας τίττεται τὸ τῶν καλανδῶν ὄνομα, ἕξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς
 γραμμῆς· ἔτι γὰρ καὶ νῶν τῶ Ἑλληνικῷ κάππα τὰς καλάνδας γρά-
 φουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἰστέον δὲ ὅτι αἱ καλάνδαι Ἑρας ἑορτῇ
 20 ἐτύγχανον, τουτέστι σελήνης· οἱ γὰρ φυσικοί, ὡς ἐφθήμεν εἰπόν-
 τες, Δία μὲν τὸν ἥλιον Ἑραν δὲ τὴν σελήνην ἐνόμιζον εἶναι, καὶ
 τὴν μὲν νεομηρίαν ταύτη τὰς δὲ εἰδούς (τουτέστι τὴν μεσομηρίαν)

1 ἀποκατάστασιν] περίοδον BP.

2 τρία ἕτη BP.

3 προσκα-

λεῖν P.

6 προσεπιλογίσεται P.

7 καλοῦνται P.

11 ἀπο-

φράσας — εἶχεν P.

ginti septem dierum et horarum nonnullarum esse constat, lucis autem prope triginta. primae igitur feriae interlunium (Kalendae), a quibus solebant Romani ante dicere secundas ferias, id est Nonas. sunt autem medii inter Kalendas et Nonas vel quattuor vel sex dies, ut efficiantur universi cum ipsis Kalendis vel quinque vel septem. si quis igitur inde ab ipso quinto die novem adnumerabit dies (haec autem accessio a Romanis Nonae appellatur), pro novem (tot enim sunt) reperiet parvi mensis lunaris compensationem mediam, id est tertium decimum: ita in septimo quoque die novem ei addens reperiet medium mensem luminis ratione habita, id est quintum decimum. nefastas autem omnino Nonas habebant, modo ob quintum diem modo ob lunam dimidiatam, ne appellari quidem eas vel hac vel illa locutione patientes, sed novem post diebus venientem medium mensem, id est Idus; sive etiam aliam ob causam honorem iis tribuentes, sequentes luminum rationem. ex Graeca autem voce nasci Kalendarum nomen ex ipsa scribendi ratione percipere licet: etenim nunc quoque Graeco Kappa Kalendas scribunt Romani. sciendum autem Kalendas Iunonis ferias fuisse, id est lunae. physici enim, ut ante diximus, Iovem esse censebant solem, Iunonem autem lunam; et interlunium huic, Idus autem, id est medium mensem, Iovi tanquam soli dicabant, ple-

Ioannes Lydus.

Διὴ ἤγουν ἡλίω ἀνέφτερον, πληνιλοῦνιον τὰς εἰδοὺς καλοῦντες
 οἰονεὶ πληροσέληνον. τὸ δὲ τῶν εἰδῶν ὄνομα παρὰ μὲν τοῖς πο-
 λιτικοῖς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς σελήνης, παρὰ δὲ τοῖς ἱερεῦσιν ἀπὸ θυ-
 σίας τρόπου εὐρίσκομεν εἰσηνηγεμένον. [πεμπταίας δὲ ἢ ἑβδο-
 μαίας τὰς νῶνας μετὰ τὰς καλάνδας ἐκήρυττον, ὅτι ἐκάτερος τῶν 5
 ἀριθμῶν οἰκειότατος τοῖς φωσίν. ἀπὸ δὲ τῶν νωνῶν καὶ αὐ-
 τῶν ἕως τῶν εἰδῶν καὶ αὐτῶν μόνως ἐννέα μέσως παρετηρήσαντο,
 ὅτι οἰκειότατος καὶ προσφνης ὁ ἐννέα ἀριθμὸς τῆ σελήνῃ· οὗτος
 p. 37 γὰρ ἑαυτὸν γεννᾷ κατὰ Ξενοκράτην· ἀόριστος γὰρ ἢ ἄχρως ἐννεάδος
 πρόβασις καὶ πλήθει σύνοικος. τὴν μὲν οὖν νομηγίαν ἔλεγον 10
 καλάνδας, τὴν δὲ δευτέραν τοῦ μηνὸς πρὸ τεσσάρων ἢ πρὸ ἕξ,
 ὡς εἴρηται, νωνῶν, τὴν δὲ τετάρτην πρὸ μιᾶς νωνῶν διὰ τὸ ἀπο-
 φράζεσθαι τὴν δυάδα, τὴν πέμπτην νῶνας, τὴν ἕκτην πρὸ ὅκτω
 εἰδῶν, τὴν ἑβδόμην πρὸ ἑπτὰ εἰδῶν, τὴν ὄγδοήν πρὸ ἕξ εἰδῶν,
 τὴν ἐννάτην πρὸ πέντε εἰδῶν, τὴν δεκάτην πρὸ τεσσάρων εἰδῶν, 15
 τὴν ιὴ πρὸ τριῶν εἰδῶν, τὴν ιβ' πρὸ μιᾶς εἰδῶν, τὴν ιγ' εἰδοῦς,
 τὴν ιδ', εἰ μὲν πεμπταῖαι ἦσαν αἱ νῶναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λ',
 πρὸ ιή καλανδῶν τοῦ ἐπιόντος μηνός, εἰ δὲ πεμπταῖαι μὲν αἱ νῶ-
 ναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λά, πρὸ ιθ' καλανδῶν ὁμοίως· εἰ δὲ αἱ
 νῶναι μὲν ἑβδομαῖαι καὶ ὁ μὴν λά ἡμερῶν, τὴν ιε' πρὸ ιζ' καλαν- 20
 δῶν ὁμοίως. ἐπὶ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μόνου τὴν ιδ' πρὸ ις' κα-
 λανδῶν Μαρτίων, καὶ καθ' ἑξῆς καθ' ὑπόβασιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
 καλανδῶν. ἤνικα δὲ ἂν βίσεξτον ἦ, τὴν κέ καὶ τὴν κς' τῆ πρὸ

2 τὸ δὲ — 4 εἰσηνηγεμένον] τὴν δὲ μεσομηγίαν εἰδοῦς ἐκάλουν
 ἀπὸ τοῦ εἶδους τῆς σελήνης, ἢ ἀπὸ θυσίας τινός, ἧτις εἰδουλις
 ὠνομάζετο. V.

nilunium Idus vocantes. Iduum autem nomen apud politicos ex specie lu-
 nae, apud sacerdotes autem a sacrificii genere reperimus in linguam in-
 ductum. quintanas autem vel septimanas Nonas post Kalendas promulga-
 bant, quoniam uterque numerus aptissimus est luminibus. ab ipsis autem
 Nonis usque ad ipsas Idus novem solos medios dies interponebant ideo,
 quod aptissimus et natura coniunctus numerus novenarius lunae: hic enim
 se ipse gignit, ut videtur Xenocrati; infinita enim est usque ad enneadem
 progressio et multitudini coniuncta. interlunium igitur dicebant Kalendas,
 secundum autem mensis diem a. 4 vel a. 6, ut dictum est, Nonas; quar-
 tum pridie Nonas, propterea quod nefasta habebatur dyas; quintum Non-
 nas, sextum a. 8 Idus, septimum a. 7 Idus, octavum a. 6 Idus, nonum
 a. 5 Idus, decimum a. 4 Idus, undecimum a. 3 Idus, duodecimum pridie
 Idus, tertium decimum Idus; quartum decimum, si quintanae erant Nonae,
 et mensis dierum triginta, a. 18 Kalendas mensis sequentis, si quintanae
 Nonae et mensis dierum triginta unius, a. 19 Kalendas similiter; si autem
 Nonae septimanae et mensis triginta dierum, diem 15 a. 17 Kalendas si-
 militer. in solo autem Februario diem 14 a. 16 Kalendas Martias, et
 deinceps, diminuentes dierum ante Kalendas numerum. quando autem

ἔξ καλανδῶν Μαρτίων ἔλεγον, ὃ καὶ εἴρηται. ἔχουσι δὲ ἑβδομαίας μὲν τὰς νόνας Μάρτιος Μάιος Ἰούλιος Ὀκτώβριος, πεμπταιίας δὲ οἱ λοιποὶ πάντες.] ἤρσε δὲ ὁμοῦ τῷ Καίσαρι καὶ μετὰ τὴν ἡλιακὴν τῶν μηνῶν διατύπωσιν τὰς σεληνιακὰς ἑορτὰς τοῖς 5 μηνσὶ καταλείψαι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς δοκούσης ἀνωμαλίας τῶν πεμπταιίας καὶ ἑβδομαίας τὰς νόνας ἐχόντων μηνῶν.

8. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν ἐκ τῶν τοῖς ἀρχαίοις εἰρημένων διὰ p. 33 βραχέων εἰπεῖν ὃ τι ποτὲ ἄρου ἐστὶ νομηγία, καὶ τίνοσ χάριν παρὰ πᾶσι φαίνεται ἢ τῆς νομηγίας δύναμις τιμωμένη, ἢ τάλη- 10 θές εἰπεῖν, τῇ φύσει τῶν πραγμάτων θεωρουμένη. καὶ τούτου μάρτυς Ἀντίγονος, φάσκων τοὺς μύρμηκας ἐν ταῖς νομηγίαις ἀναπαύεσθαι· ἀδύνατον οὖν ἰδεῖν μύρμηκα ἐν ταῖς νομηγίαις ἐργαζόμενον. [ὅτι τοὺς μύρμηκας φασὶν ἐν ταῖς τῆς σελήνης νομηγίαις μὴ ἐργάζεσθαι ἀλλ' ἡσυχάζειν. καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν 15 κέρκωπα Αἰγυπτίοις ἔνθεν ἐδόκει τιμᾶν· ἀμφότερα γὰρ τὰ ζῷα σελήνῃ συμπαθῆ εἶναι προσεέικασται. ἢ μὲν ἴβις αὐτῷ τε τῷ σχήματι ἐμφερέης, ἄκρα μὲν ὀμιχλαίνουσα, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέσα καθάπερ ἢ αἰθερία μήνη· ὅτε γὰρ οὐρανὸς ἀσέληνος, οὐδ' ἴβιδες ὀρῶσι, μύουσι δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τουτοῖ τὸν χρόνον καὶ 20 ἄσιτοι ἐγκαρτεροῦσι τὸ συγγενὲς στοιχεῖον ἀναμένουσαι. ὃ δὲ κέρκωψ δηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας· ὅτε γὰρ αὖξει σελήνῃ, ὃ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τούτῳ εὐρύνεται, ὅτε δὲ μειοῦται, συστέλλεται.]

1 ἔλεγον Hasius: apud S ἔλεται.

9 ἢ] εἴη V, εἰ S. 11 Anti-

gonus Caryst. p. 189 Beckm.

15 cf. 4 52 extf.

bissextum erat, diem 25 et 26 a. 6 Kalendas Martias dicebant, id quod etiam dictum est. habent autem septimanas Nonas Martius, Maius, Iulius, October; quintanas reliqui omnes. verumtamen Caesari etiam post solarem mensium ordinationem lunares ferias mensibus relinquere placuit. haec quidem de anomalia, quae esse videtur, mensium quintanas et septimanas Nonas habentium.

8. Nihil autem impedit quo minus ex iis quae a veteribus tradita sunt, paucis referamus quid fere sit interlunium, et cuius rei gratia apud omnes, ut apparet, interlunii vis honore afficiatur (si verum dicamus); tibi ex natura rerum spectatur. atque huius rei auctor est Antigonus, qui formicas dicit interluniis requiescere; quare formica interluniis operans cerni nulla potest. — Formicas dicunt interluniis non operari, sed quiescere. et ibim ac cercopem iccirco Aegyptiis visum est venerari: utrumque enim animal lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, ut aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, neque ibides cernunt, sed connivent oculos illo tempore, et sine victu permanent, cognatum elementum expectantes. in cercope autem eius rei vis magis apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dila-

p. 39 Λίρκυλλος δὲ φησιν ὅτι γεννᾶται ἐν τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ λίθος
 λυχνίς καλούμενος· οὗτος σελήνης ἀξομένης ἤχον μελωδίας ἀπο-
 δίδωσι. καὶ ἐν Ἀράρει δὲ τῷ ποταμῷ τῆς Κελτικῆς τίκεται ἰχθύς
 (κλοπίαν αὐτὸν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν) ὃς ἀξομένης τῆς σελήνης λευ-
 κὸς γίνεται, μειομένης μελαίνεται. Ἀνάξιμένης τοίνυν κύκλον τὴν
 σελήνην εἶναι βούλεται ἐννεακαίδεκαπλασίονα τῆς γῆς, πλήρη
 πυρὸς ὡς ἐπὶ τοῦ ἡλίου, Ξενοφάνης δὲ νέφος εἶναι πεπυρωμένον,
 οἱ Στωϊκοὶ μικτὴν πυρὸς καὶ ἀέρος, Πλάτων ἐκ πλείονος τοῦ πυ-
 ρόδου, Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον, ἔχον
 ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας, Ἡράκλειτος γῆν ὁμίχλην
 περιελημμένην, Πυθαγόρας γε μὴν πυροειδὲς σῶμα. περὶ δὲ τοῦ
 κατ' αὐτὴν φωτὸς ἐροῦμεν ὡς Ἀναξίμανδρος μὲν ἴδιον αὐτὴν
 φῶς ἔχειν βούλεται, ἀραιότερον δὲ πως, ὃ δὲ Ἀντιφῶν ἰδίῳ μὲν
 φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δὲ ἀποκρυστάλλομενον περὶ αὐτὴν
 ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμαυροῦσθαι, πεφρικότος τοῦ ἰσχυ-
 ροτέρου φωτὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμαυροῦν, ὃ δὲ συμβαίνει καὶ
 περὶ τὰ ἄλλα ὕστρα. Θαλῆς δὲ καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου
 φωτίζεσθαι τὴν σελήνην ἐπέκριναν. ὃ γε μὴν Ἡράκλειτος τὸ
 αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἡλίον καὶ τὴν σελήνην φησὶ· σκαφοειδεῖς
 γὰρ ὄντας τοῖς σχήμασιν ἐκ τῆς ὑγρῆς ἀναθυμιάσεως φωτίζεσθαι
 πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπρότερον δὲ τὸν ἡλίον διὰ τὸ ἐν καθαρίῳ
 ἀέρι φαίνεσθαι. ἀφεστάναι δὲ λόγος ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ τὸν

2 λύχνης V. 7 πεπλημένον Plutarch. plac. philos. 2 25 p. 587
 Wyt. 10 Ἡρακλείδης Corsinius et Schleiernmacherus. 11 πε-
 ριελημμένην Plutarchus. 18 ἐκρίναν? 19 πεπονθέναι τὸν
 περὶ τὸν Θεῖκον V. correctum e Plutarcho.

tatur, quando autem senescit, contrahitur. Dercyllus autem in Hydaspi
 fluvio ait lapidem nasci qui lychnis dicatur: hic luna crescente sonum
 modulatum edit. et in Arare, Celticae regionis fluvio, nascitur piscis
 (clopiam eum incolae vocant), qui crescente luna albescit, senescente
 nigrescit. Anaximenes igitur orbem lunam esse vult novendecuplum
 proportionie terrae, plenum ignis, ut solis; Xenophanes nubem igneam,
 Stoici mixtam ex igne et aëre; Plato maiorem eius partem esse igne-
 am; Anaxagoras et Democritus corpus solidum ignitum, quod in se
 habeat planities et montes atque convalles; Heraclitus terram caliginosa
 nube contentam, Pythagoras vero corpus igneum. de luce autem eius di-
 cendum nobis, Anaximandro eam videri suam propriam habere lucem, sed
 rariorem quodammodo; Antiphonti autem suo quidem fulgore nitere lunam,
 eam autem illius partem quae occultatur appulsu solis obscurari, quando-
 quidem ita natura comparatum est ut ignis validior imbecilliolem obscuret,
 quod quidem aliis quoque in sideribus contingit. Thales autem et qui
 eius sequuntur decreta, a sole illustrari lunam iudicabant. Heraclitus vero
 eodem modo affici lunam ac solem dicit: scaphae enim figuram cum ha-
 beant, ex humido vapore eos collustrari, ut appareat; clariorem autem so-
 lem esse propterea quod in puro aëre appareat. distare autem dicitur a

Ἐρατοσθένην τὴν μὲν σελήνην σταδίων μυριάδας ἑβδομήκοντα p. 40
 ὀκτώ, τὸν δὲ ἥλιον τετρακοσίας καὶ ὀκτάκις μύρια· ἡ σελήνη γάρ,
 τὴν ἑβδόμην κατέχουσα ζώνην, προσγειότερα τῶν ἄλλων ἐστὶν
 ἀστέρων. ὅθεν οὐδὲ πύλημα ἄκροτον αἰθέρος αὐτὴν εἶναι φησι,
 5 χρῆμα δὲ αἰθερώδους καὶ ἀερώδους οὐσίας· τὸ γὰρ φαινόμενον
 αὐτῆς μέλαν, ὃ καλοῦσι πρόσωπόν τινες, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸν
 ἀναμειγμένον ἀέρα, ὃς φύσει μέλας ὢν ἄχρις αὐτῆς τείνεται.
 ἐκεῖνο δὲ μὴ παριδεῖν ἄξιον· ἡ νεομηρία κεφαλὴ μῆνός πρὸς τῶν
 ἀρχαίων προσαγορεύεται. δέκα δὲ εἰσηγοῦνται σελήνης σχήματα,
 10 ἀφ' ὧν ὁ τριακονθήμερος ἀναπληροῦται κύκλος· τὰ δὲ ἐστὶ σύντο-
 δος, ἀνατολή, μηνοειδής, διχότομος, ἀμφίκυρτος, πλήρης, αὐθις
 διχότομος, αὐθις ἀμφίκυρτος, αὐθις μηνοειδής, αὐθις . . . ἕτεροι
 δὲ ἑνδεκα σχήματα εἶναι βαλόνται· μετὰ γὰρ τὴν σύνοδον ἀριθ-
 μοῦσι καὶ τὴν γένναν, ὅταν μίαν μοῖραν ἀποστῇ ἡ σελήνη τοῦ
 15 ἡλίου.

9. τὰς τοίνυν Καλάνδας, ὡς ἐλέγομεν, οἷα νεομηρίαν
 ἐτίμησαν Ῥωμαῖοι, μετὰ δὲ ταύτας καθεξῆς τὰς νόνας, καὶ κατὰ
 τρίτην τάξιν τὰς εἰδούς. τρίμορφος μὲν γὰρ ἡ τῆς Ἐκάτης ἦτοι
 τῆς σελήνης δύναμις· ὃ γὰρ Ἀπόλλων ἐν ἡλίῳ, τοῦτο Ἐκάτη ἐν p. 41
 20 σελήνῃ.

10. [ὅτι ὁ τριάκοντα ἀριθμὸς φυσικώτατός ἐστιν· ὃ γὰρ
 ἐν μονάσι τριάς, τοῦτο ἐν δεκάσι τριακοντίας, ἐπεὶ καὶ ὁ τοῦ μη-

2 μύρια Plutarchus: libri μυρίας,

terra, ut Eratostheni videtur, luna stadiorum septingentis octoginta mili-
 bus, sol autem quater decies centenis octoginta milibus stadiorum. luna
 enim, quae septimam tenet zonam (i. e. septimum circulum), propior a
 terra est quam reliqua sidera; quamobrem nec merum aetheris globum
 eam esse dicunt, sed mixtam ex aetherea et aërea substantia: eam enim
 illius partem quae nigra appareat, quam faciem nonnulli dicunt, nihil aliud
 esse quam commixtum aërem, qui cum natura niger sit, usque ad eam
 pertinet. illud autem dignum est quod non praetermittatur. interlunium
 caput (initium) mensis a veteribus appellatur. decem autem memorantur
 lunae apparitiones, quibus triginta dierum orbis impletur: sunt autem haec,
 coitus, ortus, lunata, dimidiata, gibbosa, plena, rursus dimidiata, rursus
 gibbosa, rursus lunata, rursus . . . alii autem undecim apparitiones esse
 volunt: post coitum enim nativitatem quoque numerant, quando uno gradu
 distat luna a sole.

9. Kalendas igitur, uti diximus, tanquam interlunium honore afficie-
 bant Romani, post has deinceps Nonas, et tertio loco Idus. triplex enim
 Hecatae (id est lunae) vis: quod enim Apollo in sole, idem Hecate in
 Luna.

10. Tricenarius numerus naturae optime convenit: quod enim in
 monadibus trias, idem in decadibus triacontas, cum etiam mensis orbis

υὸς κύκλος συνέστηκεν ἐκ τεσσάρων τῶν ἀπὸ μονάδος ἕξῃς τετραγώνων, α', δ', θ', ις'. ὅθεν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ Ἡράκλειτος γενιὰν τὸν μῆνα καλεῖ.]

11. μετὰ δὲ τὰς Καλάνδας εὐρίσκομεν πολλαχῶς τὸν χρόνον διαιρεῖσθαι εἰς αἰῶνα, εἰς χρόνον, εἰς καιρὸν, εἰς ἐνιαυτὸν. 5 αἰὼν τοίνυν ἐστὶν ἄπειρός τις τῶν οὐρανίων σωματίων περιπόλησις ἢ αὐτοῦ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ παντελῆς ἀνακόκλησις, χρόνος δὲ ἢ ἕξ αἰῶνος ἀόριστος ἕκτασις, ταύτῃ καὶ Κρόνος παῖς Οὐρανοῦ λέγεται· ὁ γὰρ χρόνος ἐκ τῶν τοῦ οὐρανοῦ κινήσεων πρόβεισι. ὥστε καιρὸς ἐστὶ χρόνου παράδειγμα, καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ χρόνος. 10

12. [ὅτι Ἕλληνες μὲν ἀπὸ τῆς κέ Δεκεμβρίου τὴν ἀρχὴν ἔποιοῦντο τοῦ ἔτους ἦτοι τὴν τροπὴν, Ῥωμαῖοι δὲ μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας, κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, οἱ μὲν Ἕλληνες τὴν τροπὴν αὐτὴν τηροῦντες, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν τοῦ γνώμονος σκιάν, τότε συστέλλεσθαι ἄρξεται· μέχρι γὰρ τῶν ὀκτῶ ἀνεπαύσθητός ἐστιν 15 ἢ τῆς σκιᾶς μείωσις.]

13. [ὅτι διὰ τὴν γένεσιν διττὴ γέγονεν ἡ τῶν οὐρανίων κίνησις· εἰ γὰρ ἀπλῆ ἦν, οὐδὲν ἂν ἀπ' αὐτῆς παρήχθη, ὡς καὶ p. 42 Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς· “μῦς μὲν οὐσης τῆς φορᾶς οὐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι τὰ ἄμφω” γένεσιν 20 καὶ φθορὰν “διὰ τὸ ἐναντία εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως ἔχον ἂν τὸ αὐτὸ πέφυκε ποιεῖν, ὥστε ἦτοι γένεσις ἐστὶν αἰεὶ ἢ φθορά.

8 ἕκτασις P. vulgo ἕκστασις,
Aristotele p. 336 a 26,

20 φθορᾶς V: correctum ex

constet ex quattuor a monade delnoeps quadratis, 1, 4, 8, 16; unde non abs re Heraclitus generationem mensem dicit.

11. Post Kalendas autem reperimus multis modis tempus dividi in aevum (aeternitatem), in tempus, in tempestatem, in annum. aevum igitur est infinita quaedam corporum caelestium circuitus, sive ipsius universi caeli perfecta circulatio, tempus autem infinitus ex aevo progressus. Itaque etiam Saturnus Caeli filius vocatur: tempus enim ex caeli motibus prodit; ut tempestas temporis species sit, neque ipsum tempus.

12. Graeci a die 25 Decembris initium anni faciebant, solis videlicet conversionem (considerantes), Romani autem octo post diebus, primo Ianuarii die; Graeci conversionem solis ipsam sequentes, Romani autem gnomonis umbram, quando contrahi inciperet: ad diem enim usque octavum umbrae imminutio non sentitur.

13. Propter generationem duplex rerum caelestium motus factus est. si enim simplex esset, nihil eo procreatum esset, ut etiam Aristoteles libro secundo De generatione et corruptione: “unus si sit motus, ambo (generatio et corruptio) esse non possunt, propterea quod contraria sunt: idem enim quod est, et eodem modo se habet, id semper idem facere natura cogitur; ut aut generatio semper sit aut corruptio. oportet autem

δεῖ δὲ πλείους εἶναι τὰς κινήσεις καὶ ἐναντίας, ἢ τῇ φορᾷ ἢ τῇ ἀνωμαλίᾳ· τῶν γὰρ ἐναντίων αἰτία τὰ ἐναντία. διὸ οὐχ ἢ πρώτη φορὰ αἰτία ἐστὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀλλ' ἢ κατὰ τὸν λοξὸν κύκλον· ἐν ταύτῃ γὰρ καὶ τὸ συνεχὲς ἐνεσσι καὶ τὸ κινεῖσθαι δύο κινήσεις.”]

14. ὅτι δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ὡς θεὸν ἐτίμησαν, δῆλον ἐξ αὐτῆς τῆς Λυδῶν βασιλίδος πόλεως· Σάρδιον γὰρ αὐτὴν καὶ Ξυάριον δὲ Ξάνθος καλεῖ, τὸ δὲ Σάρδιον ὄνομα εἴ τις κατὰ ἀριθμὸν ἀπολογίσειται, πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίας ἐδράσει συνάγων
10 μονάδας, ὡς κἀντεῦθεν εἶναι δῆλον πρὸς τιμὴν ἡλίου τοῦ τοσαύταις ἡμέραις τὸν ἐνιαυτὸν συνάγοντος Σάρδιον ὀνομασθῆναι τὴν πόλιν. νέον δὲ Σάρδιον τὸ νέον ἔτος ἔτι καὶ νῦν λέγεσθαι τῷ πλήθει συνομολογεῖται· εἰσι δὲ οἱ φασὶ τῇ Λυδῶν ἀρχαίᾳ φωνῇ τὸν ἐνιαυτὸν καλεῖσθαι σάρδιον.

15. [ὅτι τρεῖς ἀρχὰς ἤγον Ῥωμαῖοι τοῦ ἐνιαυτοῦ, μίαν μὲν ἱερατικὴν, κατὰ τὸν Ἰανουάριον, ἀξαναούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, δευτέραν δὲ κατὰ τὴν τοῦ Μαρτίου πρώτην, ἣν πάτριον εἶχον, p. 43
καθ' ἣν καὶ τὰ ὄπλα ἔθος αὐτοῖς κινεῖν· τὴν δὲ πολιτικὴν ἢ μᾶλλον κυκλικὴν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου, ἣν ἡμεῖς
20 μὲν ἐπινέμησιν αὐτοὶ δὲ ἰνδικτιῶνα καλοῦσιν. τῆς γὰρ ἀρχαιότητος τὸν κύκλον ἐχούσης εἰς τὸ λεγόμενον παρ' αὐτοῖς λεῦστρον τουτέστιν εἰς τὴν πενταετηρίδα (καθαροῦς δὲ ἦν, καὶ μυστήριον Μητρὸς κατ' αὐτὴν ἐτελεῖτο), ἔδοξεν ὕστερον πρὸς τιμὴν Ἰαροῦ

1 φθορᾷ libri,

19 κατὰ add Roetherus.

plures esse motus eosque contrarios vel impetu vel anomalia: causa enim contrariorum contraria sunt. itaque non primus impetus generationis et corruptionis causa est, sed is qui obliquo fit circulo: in hoc enim et continuum unum est, et quod movetur duplici motus genere.”

14. Annum autem tanquam deum ab iis cultum fuisse, ex ipsa Lydorum urbe regia apparet. Sardin enim eam et Xyarin Xanthus vocat: Sardis autem nomen si quis ad numerum computabit, quinque et sexaginta et trecentas colligens reperiet monades; ut inde quoque appareat in honorem solis, tot diebus annum consummantis, Sardin urbem esse nominatam. νέον Σάρδιον autem novum annum etiam nunc a vulgo dici constat, sunt autem qui dicant antiqua Lydorum lingua annum vocari σάρδιον.

15. Tria anni initia agebant Romani, unum sacerdotale, mense Ianuario, crescente iam die, secundum primo Martii die, quem patrium habebant, quo die etiam arma movere iis mos erat; civile, sive potius cyclicum, primo Septembris die, quam nos ἐπινέμησιν dicimus, ipsi autem indictionem vocant. antiquitas enim cum cyclum (i. e. orbem) haberet Iustri, quod iis dicebatur, id est quinquenniū (Iustratio autem erat, et mysteria Matris tunc fiebant), visum est postea in honorem Martis (patrius

(πάτριος δὲ Ῥωμαίοις, ὡς φασι, θεός) παρὰ πεντεκαιδέκατον ἐνιαυτὸν ἀνανεοῦσθαι τὸν κύκλον· ἡ γὰρ τελεία ἀποκατάστασις Ἄρεος διχῶς παραφυλάττεται, μικρὰ μὲν πεντεκαίδεκα, μεγάλη δὲ ἑβδομήκοντα ἐννέα. ὅτι δὲ πάτριον ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ τὸν Μάρτιον οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, δῆλον καὶ ἀπὸ τοῦ τὰς λεγομένας 5 πικρ᾽ αὐτοῖς ματρῶνας, τουτέστι τὰς εὐγενίδας, τοὺς οἰκέτας ἐστιῶν, καθάπερ ἐν τοῖς Κρονίοις τουτὶ πράττειν ἔθος ἦν τοὺς κεκτημένους· ὧν αἱ μὲν δι' Ἄρεος τιμὴν δουλεύουσι τοῖς ἄρρεσι τῶν οἰκετῶν, διὰ τὴν κρείττονα φύσιν, οἱ δὲ (ἀποτρόπαιον ὡσπερ Θεραπείαν εἰσάγοντες τῷ Κρόνῳ) τοῖς ἑαυτῶν δούλοις ἐδούλευον, 10 ὅπως μὴ ταῖς ἀληθείαις νεμεσητόν τι παθόντες εἰς δουλείαν πολεμίων καταπέσωσιν.]

16. ἐπινέμησιν δὲ αὐτὴν Ἑλληνες ἐκ τοῦ πράγματος ὠνόμασαν· ἐπεὶ γὰρ Ζαγῶ γενόμενος ὁ ἥλιος δείκνυσι τὴν τῶν καρπῶν ποιότητα, κατ' αὐτὴν δὲ φιλανθρωπῶπως οἱ πάλαι τοὺς φόρους τοῖς 15 ὑπὸ φόρῳ ἐπένεμον, ὡς μὴ παρὰ τὴν τούτων ἐπίδοσιν ἀσεβῶς δο-
p. 44 κοῖτεν βαρύνεσθαι, τυχὸν οὐ φορολογούμενοι, εἰκότως αὐτὴν ἐπινέμησιν, οἷονεὶ διανομὴν τινα τῶν δασμῶν, ἐκάλεσαν. οὐ γὰρ ἦν οὕτως ἀδυσώπητος ἡ τῶν φόρων εἰσπραξις, οὐδ' ὠρισμένη τις ἢ μᾶλλον ἀξυμένῃ κατὰ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρεῖωδες τῶν 20 ἀνακλυπτόντων τοῖς κρατοῦσιν ἐγένετο. ταύτῃ καὶ ἐπιτάγματα

3 μεγάλη Roetherus: vulgo μέση.

11 ὅπως Hasius, ὅπερ V.

14 ἐπεὶ] vulgo ἐπὶ.

17 οὐ] οἱ Hasius.

21 ἐγένετο libri.

autem hic Romanis, ut dicunt, dens) quinto decimo quoque anno renovare orbem. perfecta enim restitutio Martis dupliciter observatur, minor quindecim, maior autem septuaginta novem (annorum). patrium autem anni initium Martium a Romanis acceptum fuisse inde quoque apparet, quod matronae, quae apud eos dicebantur (id est feminae ingenuae) servis victum praebebant, quemadmodum in Saturnalibus idem facere domini consueverant; ex quibus illae in Martis honorem maribus serviunt mancipiorum, ob naturam praestantioorem, hi cultum quasi ad mala averruncanda pertinentem instituentes Saturno, servis suis serviebant, ut ne re vera, postquam aliquid quod esset vituperandum accidisset, ab hostibus in servitutem redigerentur.

16. Ἐπινέμησιν autem eam Graeci ab eo quod res est vocabant. in libra enim cum sol est, frugum condicionem significat, secundum quam humaniter veteres tributa subiectis (civibus) ἐπένεμον (i. e. distribuabant), ut ne supra earum incrementum modo nefario viderentur eos premere, temere tributa exigentes. merito igitur eam ἐπινέμησιν, quasi distributionem aliquam vectigalium, vocabant: non enim erat adeo acerba vectigalium exactio, neque erat exactio aliqua stata, vel quae paulatim augetur, sed ad necessarium usum emergentium ab imperantibus fiebat. quamobrem etiam ἐπιτάγματα (i. e. imperata) vectigalia nunc quoque

τοὺς φόρους ἔτι καὶ νῦν Ἀσιανοὶ καλοῦσιν. ἔθεν ἐπ' εἰρήνης ἐναπομενόντων ἐπὶ πλεῖστον καὶ τὸ λοιπὸν συγχωρουμένων τοῖς συντελέσει τῶν φόρων, τοιαῦτα ταῖς πόλεσι περιέγεγε θαναμιστά, λουτρὰ λέγω καὶ ἀγοραὶ καὶ ὑδάτων ὄλκοι ἄπειρον εὐδαιμονίαν
5 τῶν οἰκητόρων κηρύττοντες.

17. [ὅτι ὁ δράκων πνευματικώτατον πάντων ἐρπετῶν καὶ πρῶδες· παρ' ὃ καὶ τάχος ἀνεπέσβλητόν διὰ τοῦ πνεύματος, χωρὶς ποδῶν καὶ χειρῶν ἢ ἄλλον τινὸς τῶν ἐκτός, δι' ὧν τὰ λοιπὰ ζῆα τὰς κινήσεις ποιεῖται καὶ ποικίλων σχημάτων τύπους ἀποτελεῖ.
10 πολυχρονώτατον δέ ἐστιν, οὐ μόνον τῷ ἐκδυόμενος τὸ γῆρας νεάζειν, ἀλλὰ καὶ αὐξήσιν ἐπιδέχεσθαι μείζονα πέφυκε· καὶ ἐπειδὴν τὸ ὠρισμένον μέτρον πληρώσῃ, εἰς ἑαυτὸν ἀναλίσκεται. ὁξύν-
τατα δὲ πάντων βλέπει, ὅθεν καὶ δράκων ὠνόμισται.]

18. [ὅτι οὐδαμοῦ τοῦ τῆς τύχης ὀνόματος Ὅμηρος μέμνη-
15 ται, Ἡσίοδος μέντοι.]

19. ὅτι τὸν πλοῦτον Ἰσοκράτης μᾶλλον κακίας ἢ καλο-
κάγαθίας εἶπεν ὑπὲρ τῆν· Πλάτων δὲ εἶπε μηδένα γίνεσθαι με- p. 45
γίστον πλούτου κύριον, εἰ μὴ τὸν προεξήμεωμένον τὴν ψυχὴν.]

20. [ὅτι οὐ μόνον ἡ μαγνήτις ἔλκει τὸν σίδηρον, ἀλλὰ
20 καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς μεταλλευθεὶς σίδηρος τὸν ἄλλον σίδηρον.]

21. [ὅτι ποτίφικες οἱ ἀρχιερεῖς παρὰ Ῥωμαίοις ἐλέγοντο,
καθάπερ ἐν Ἀθήναις τὸ πύλαι γεφυραῖοι πάντες οἱ περὶ τὰ πά-

16 Isocrat. ad Demon. 6.

Asiani vocant. unde, cum ut plurimum in pace permanerent ac posthac perpetuo condonarentur iis qui pendere debebant vectigalia, talia urbibus orta sunt admirabilia, balnea dico ac fora et aquarum ductus, infinitam incolarum felicitatem praedicantia.

17. Anguis omnium animalium repentium ventosissimum est et igneum; atque iccirco etiam celeritate insuperabile per spiritum, sine pedibus et manibus vel ullo alio eorum quibus reliqua animalia, movetur et variarum specierum modos efficit. diutissime autem vivit, non solum eo quod exuta senectute iuvenescit, sed etiam ita natura comparatus est ut maius incrementum capiat: et cum statum modum implevit, in se ipsum consumitur. omnium praeterea acerrime cernit; unde etiam δράκων (a verbo δέρω i. e. cerno) nominatus est.

18. Nusquam Fortunae nomen Homerus memorat, verum Hesiodus.

19. Divitias Isocrates magis pravitatis quam virtutis ministras esse dixit. Plato autem ait neminem fieri maximarum divitiarum dominum, nisi qui ante damnum ceperit animo.

20. Non solum magnas attrahit ferrum, sed etiam ferrum ex eo effossum aliud ferrum.

21. Pontifices apud Romanos sacerdotes principes dicebantur, quemadmodum Athenis antiquitus γεφυραῖοι appellabantur omnes patriorum

τρια ἱερά ἐξηγηταὶ καὶ ἀρχιερεῖς (διοικηταὶ τῶν ὄλων) ὀνομάζοντο, διὰ τὸ ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Σπερχαιοῦ ποταμοῦ ἱερατεύειν τῷ Παλλαδίῳ· πόντην γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν γέφυραν καλοῦσι, καὶ ποντίλια τὰ γεφύρια ξύλα. ὅθεν καὶ πραξιεργίαι δῆθεν ἐκαλοῦντο, ὡσανεὶ τελεσταί· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ποντίφες, ἀπὸ τοῦ δυνα-5 τοῦ ἐν ἔργοις.]

22. [ὅτι Διοσκούρους φασὶ τὸ ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον, ἀμοιβαδὸν μυθικῶς ζῶντας καὶ τελευτῶντας.]

23. [ὅτι Φάβιος ὁ βουλευτὴς κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς βου-
λῆς, ὅτι παρὰ τὸν διωρισμένον τῷ νόμῳ ἄρῃον ἐδείκνυτο κεκτη- 10
μένος· οὐδὲ γὰρ ἐφεῖτο παρὰ τὴν ἀξίαν κεκτησθαι τι, ἀλλ' οὐδὲ σηρικῆν χρῆσθαι ἐσθῆτι τοῖς τυχοῦσι, κἂν εὔποροι εἴεν, μό-
νοις δὲ τοῖς πατρικίοις τοῦτο κατ' ἐξίαιετον ἀνενήνεκτο.]

24. [ὅτι τὴν Ἀθηναίαν εἰς τὴν ψυχὴν ἀνάγουσιν, ὡς ἀθά-
νατον καὶ παῖδα τοῦ Διὸς ἐκ τῆς αὐτοῦ κορυφῆς ἦτοι ἐκ τῆς ἀκρό- 15
p. 46 τητος τοῦ οὐρανοῦ κατιοῦσαν, καὶ ἀπλῆν δὲ οὔσαν. τριτογένειάν
φασιν οὐκ ἀπὸ τρίτωνος ποταμοῦ, ἀλλ' ὅτι κατιοῦσα τὸ μὲν θυμι-
κὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος λαμβάνει, τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς σελή-
νιακῆς σειρᾶς· καὶ γὰρ ὑγρά τὴν φύσιν ἢ σελήνη, ὅθεν καὶ αἱ
περὶ ἐρώτων μαγγανεῖται πρὸς αὐτὴν γίνονται.] 20

8 ἀμοιβαδὸν Hasius: legebatur ἀμοιβαδὴν.
coll. 4_17.

18 ἀέρος Hasius

sacrorum interpretes et summi sacerdotes, qui praeerant rebus sacris omni-
bus), propterea quod in ponte Sperchii fluminis sacerdotio Palladii fun-
gebantur. pontem enim Romani τὴν γέφυραν vocant, et pontilia ad pon-
tem pertinentia ligna; unde et πραξιεργίαι fortasse vocabantur, quasi per-
fectores: hoc enim significat pontificis nomen, a potente operum (i. e. a
verbis posse et facere).

22. Dioscuros dicunt terrae hemisphaerium superius atque inferius,
per vices ex fabula viventes ac morientes.

23. Fabius senator condemnatus est a senatu, quod supra constitu-
tam lege pecuniam possidere arguebatur. neque enim cuiquam permitte-
batur plus quam per legem habere licebat possidere, verum ne serica
quidem veste uti cuivis, etiamsi opulentus esset, sed solis patriciis hoc
per exceptionem permissum erat.

24. Minervam ad animum referunt, tanquam immortalem et Iovis
filiam ex ipsius capite prognatam, id est de caeli vertice descendentem ac
sinceram. Tritoniam eam dicunt non a Tritone fluvio, sed quoniam de-
scendens naturam animosam (s. animositatem) ex aethere accipit, concu-
piscendi autem facultatem ex catena (serie) lunari: etenim humida natura
luna est; unde etiam veneficia amatoria ad eam fiunt.

25. [ὅτι ἀγὼν καὶ ἀγωνία ὁ τόπος λέγεται διὰ τὸ κυκλο-
 τερές, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν γωνίαν, ἧς εἰς τύπον καὶ στέφανοι κυ-
 κλοτερεῖς τοῖς νικῶσιν ἐπιτίθεντο. οἱ δὲ τρεῖς ὄβελοὶ τὴν τρι-
 5 στοιχον φέσιν δηλοῦσιν, ὕδατος πρὸς γῆς· ἐπ' αὐτῶν γὰρ καὶ
 μύθων ὁ θάνατος τὴν ἐνέργειαν ἔχει. ὄθεν καὶ τρικάρηνον ὁ μῦθος
 δίδωσι τῷ Πλούτωνι κύνα, ἀπὲρ τοῦ τριστοιχον· ὁ γὰρ ἀὴρ ζωο-
 ποιός ἐστι· διὰ τῶν ὄβελῶν οὖν δηλοῦται ὡς πρὸς τιμὴν τῶν
 ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνησκόντων τὴν ἀγωνίαν ἐπιτέλουν.]

26. [ὅτι οἱ μὲν ῥούσιοι Ἄρει ἀνέκειντο, οἱ δὲ λευκοὶ Διί,
 10 οἱ δὲ πράσινοι Ἀφροδίτῃ, οἱ δὲ βένετοι Κρόνῳ ἢ Ποσειδῶνι. βένε-
 τοι δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀδρίαν Ἑνετῶν τοιαύταις
 ἐσθῆσι χρωμένων· βένετον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ παρ' ἡμῶν καλλάϊνον
 χρῶμα προσαγορεύουσιν. ἢ καὶ κατὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· ῥού- p. 47
 σιοι μὲν ἀνέκειντο πρὸς διὰ τὸ χρῶμα, ὁμοίως πράσινοι γῆ διὰ τὰ
 15 ἄνθη, βένετοι Ἡρᾷ, λευκοὶ δὲ ὕδατι. οἱ δὲ φασὶ πράσινον μὲν τὸ
 ἔαρ, ῥούσιον δὲ τὸ θέρος, βένετον δὲ τὸ φθινόπωρον, λευκὸν δὲ
 τὸν χειμῶνα. κακοδαιμονίαν οὖν οἰωνίζοντο τὴν χειρόνα ψῆφον
 τὸν ἄνθηρον ἀπετέγκασθαι, ὡς αὐτῆς Ῥώμης ἡττηθείσης· τοῦ
 20 γὰρ δυτικῶς κέντρον εἰς τὸ τῆς γῆς στοιχεῖον ἀναφερομένον, εἰκὸς
 ἦν αὐτοῖς μέλειν αὐτῆς. ὄθεν καὶ Ἑστίαν πρὸ πάντων φαίνονται
 τιμῆσαντες Ῥωμαῖοι, ὥσπερ τὸν πετρογενῆ Μίθραν οἱ Πέρσαι,
 διὰ τὸ τοῦ πρὸς κέντρον, καὶ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν οἱ ὑπὸ τὴν ἄρκτον

ἀνθηροὶ
 10 πράσινοι V. 11 τὴν vulgo. 13 τὰ add Hasius.

25. Agon et agonia locus appellatur propter formam rotundam, quoniam non habet γωνίαν (i. e. angulum), ad cuius speciem etiam coronae rotundae victoribus imponebantur. tres autem obelisci naturam tribus constantem elementis, aqua igni terra, significant: ad ea enim sola mors vim habet. quare etiam tricipitem fabula attribuit Plutoni canem, pro constantem tribus elementis: aër enim vitam excitandi vim habet. per obeliscos igitur significatur, in honorem eorum qui pro patria moriuntur, certamen ab iis institutum fuisse.

26. Russati Marti consecrati erant, albatii Iovi, prasinati Veneri, veneti Saturno vel Neptuno. veneti autem dicti sunt a Venetis circa Adriam inhabitantibus, qui eiusmodi vestibus utuntur: venetum autem Romani eum colorem dicunt quem nos καλλάϊνον vocamus. sive etiam secundum quattuor elementa: russati consecrati erant igni propter colorem; similiter prasinati terrae propter flores; veneti Iunoni, albatii autem aquae. alii autem prasino colore ver significari dicunt, russo aestatem. veneto auctumnus, albo hiemem. infelicitatem igitur augurabantur, cum deteriore sortem floridus abstulerat, quasi ipsa Roma devicta esset. cum enim occidentale centrum ad terrae elementum referatur, merito iis illa curae erat. unde etiam Vestam prae omnibus, ut apparet, venerabantur Romani, ut Mithram ex rupe natum Persae, propter ignis centrum,

διὰ τὸ κέντρον τοῦ ὕδατος, καὶ Ἰσιν Αἰγύπτιοι ἀντὶ τοῦ τὴν σελή-
νην, τὴν τοῦ παντὸς ἀέρος ἔφορον.]

27. [ὅτι τὰ τῶν νεκρῶν σώματα ἕκαιον οἱ παλαιοί, συνέξ-
αιθεροῦντες αὐτὰ τῆ ψυχῆ.]

28. [ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀστέρες κακοποιοί, ἀλλὰ πάντες ἀγαθοί. 5
ἀλλ' ἐπεὶ καθ' ἁρμονίαν τὸ πᾶν συνίσταται, οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ
ξηροί, οἱ δὲ ὑγραίνουσιν, οἱ δὲ ἄλλο τι ἔχουσι· πρὸς τὰς κράσεις
αὐτῶν τοίνυν δοκοῦσι βλάπτειν κατὰ τὴν ἐνέργειαν, οὐ κατὰ τὴν
πρόθεσιν, καὶ ὅτι τὰς ἀκράτους αὐτῶν ἐνίοτε δυνάμεις οὐκ ὑπα-
μένοντα τὰ ἐν τῇ γῆ βλάπτονται, ὡς καὶ ὀφθαλμοὶ ὑπὸ σφοδρῶ- 10
τητος φωτός.]

p. 48

29. [ὅτι ἐν εἰδοῖς Μαρτίαις πομπῆς γινομένης ἤγετο καὶ
ἄνθρωπος περιβεβλημένος δαυαῖς, καὶ τοῦτον ἔπαιον ῥάβδοις λεπ-
ταῖς ἐπιμήκεσι, Μαιούριον αὐτὸν καλοῦντες, οὗτος δὲ τεχνίτης
ἐν ὀπλοποιίᾳ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετιῇ ἀγκιλία συνεχῶς 15
κινούμενα φθίρεισθαι, ὅμοια ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετόπων.
ὅθεν παροιμιάζοντες οἱ πολλοὶ ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντές
φασιν ὡς τὸν Μαιούριον αὐτῷ παιζοῖεν οἱ τύπτοντες· λόγος γὰρ
καὶ αὐτὸν Μαιούριον, δυσχερῶν τινῶν προσπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν
ἀρχετόπων ἀγκιλίων ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις 20
ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως.]

30. [ὅτι ἡ Ἀθηρᾶ εἰς ψυχὴν ἀλληγορουμένη καὶ γλαυκῶ-
πις λέγεται διὰ τὸ πυρῶδες. καὶ γλαῦκα αὐτῆ ἀνατιθέουσιν, ὅτι

et humidam substantiam gentes boreales propter centrum aquae, et Isin
Aegyptii (pro lunam), universi aëris praesidem.

27. Mortuorum corpora veteres comburebant, in aetherem ea con-
vertentes una cum anima.

28. Stellae non sunt noxiae, sed omnes bonae. sed cum univer-
sum ad harmoniam constet, aliae earum sunt aridae, aliae madefaciunt,
aliae aliud quippiam habent ad temperantiam earum; itaque nocere viden-
tur effectum, non propositum, et intemperatas earum vires cum interdum
non ferant res terrestres, damno afficiuntur, ut oculi quoque vehementia
luminis.

29. Idibus Martiis, quo die pompa ducebatur, etiam homo coriis
involutus agebatur, atque hunc verberabant virgis longis, Mamurium eum
vocantes. Hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caeli-
tus deciderant, semper movendo conficerentur, similia illorum fecit exem-
plarium. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco
dicit Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt. fertur enim
et ipse Mamurium, cum molestiae quaedam accidissent Romanis propterea
quod primigeniis illis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eie-
ctus esse.

30. Minerva, quae per ambages in animum accipitur, etiam oculos
caesios habere dicitur propter naturam igneam; et noctua ei consecratur,

περ ἐγρήγορε διὰ πάσης νυκτὸς οἰονεὶ ἀεικίνητος· τὸ γὰρ παῦλαν ἔχον κινήσεως παῦλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.]

31. [ὅτι καὶ ἐν Ῥώμῃ τὰς τῶν πολιτῶν ἀμαρτάδας ἐπὶ ἀμαξῶν διέπαιζον καὶ λανθανούσας ἐξῆγον, κατὰ τὴν Ἀθηναίων 5 συνθήειαν, οἱ τοῖς ἀμαρτάνουσι ἠπειλοῦν λέγειν τὰ ἐξ ἀμάξης.]

32. [ὅτι τὴν ἐν Ἀυδία Φιλαδέλφειαν Αἰγύπτιοι ἐπόλισαν.] p. 49

33. [ὅτι ψαλῖς ἐστὶν οἰκοδομῆς εἶδος ἡμικύλινδρον τὸ σχῆμα ἐχοῦσης.]

34. [ὅτι ἡ Δημήτηρ πόλεωσ ἐστὶ καταρκτηκὴ, οἰονεὶ ἡ Γῆ· 10 ὅθεν καὶ πυρογοφόρον αὐτὴν γράφουσι. λέγεται δὲ καὶ Κυβέλη ἀπὸ τοῦ κυβικοῦ σχήματος κατὰ γεωμετρίαν ἡ Γῆ, διὰ τὸ βάσιμόν τε καὶ στάσιμον, εἰ καὶ σφαιρικὴν οἱ Στωϊκοὶ ταύτην ὀρίζονται.]

35. [ὅτι Ἀστάρτην τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀφροδίτην φασί.]

36. [ὅτι Ἀριστοτέλης τὸν Καλλισθένην ἀπέσκιωψε τὸν μὲν 15 περιττὸν νοῦν ἔχειν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἀποβεβληκέναι.]

37. [ὅτι Νουμῆνιος ὁ Ῥωμαῖός φησιν ὡς οὐ πρότερον βρέφος φθέγγατο, πρὶν ἂν τῆς γῆς ἐφάψηται.]

38. [ὅτι τὰ πέρατα Πλάτων φησὶ κατὰ πρόσθεσιν ἢ ἀφαιρέσειν ἢ μετάθεσιν ἢ πνευμάτωσιν συμβαίνειν.]

39. [ὅτι Ἀύγουστος τὸν τοῦ Σοφοκλέους Αἴαντα εἰς τὴν 20 πάτριον φωνὴν μετήνεγκεν· εἶτα ἀκμαζούσης αὐτῷ μετὰ τὴν πρακτικὴν καὶ τῆς ἐκ λόγων ἀρετῆς, ὡς ἀναξίαν ἐκ παρυβολῆς πρὸς

1 ἀεικίνητος Plato Phaedr. p. 245: ἀκίνητος V.
vulgo

16 Νουμῆνιος

quandoquidem per totam noctem vigilat, id est semper movetur: quod enim terminum habet motus, id terminum habet etiam vitae, ut Plato docet.

31. Romae quoque civium vitia in plaustis eludebant et delitescencia proferebant, ex Atheniensium consuetudine, qui peccantibus minabantur dicturos se quae de plaustro dici solerent.

32. Philadelphiam Lydii Aegyptii condiderunt.

33. ψαλῖς aedificii species est hemicylindri formam habentis.

34. Ceres urbis principio praestet, tanquam terra; unde etiam turigeram eam pingunt. dicitur autem etiam Cybele a cubica figura secundum geometriam terra, propter naturam solidam ac stabilem, etsi rotundam hanc Stoici definiunt.

35. Astarten (Syriacam deam) Venerem dicunt.

36. Aristoteles Callistheni illudit, dicens eum impari quidem rationem habere, humanam autem perdidisse.

37. Numinius Romanus non prius infantem vocem edere ait quam terram attigerit.

38. Fines Plato dicit vel accessione vel demptione vel translatione vel inflatione existere.

39. Augustus Sophoclis Aiacem in patrium sermonem transtulit. deinde cum floreret ipsi post praestantiam agendo comparatam ea quo-

Σοφοκλέα τὴν ἑαυτοῦ διεγίνωσκε τραγωδίαν, ταύτην ἐξήλειπεν. εἶτα ἐρωτηθεὶς πρὸς τοῦ Κικέρωνος, παρ' ᾧ μετὰ σπουδῆς ἐπαίδευετο, ποῦ τῷ γγάνοι ὁ γραφόμενος Αἴας, αὐτὸν ἀστείως ἄμα καὶ νουνεχῶς ἀποκρίνασθαι σπόγγῳ τὸν αὐτοῦ Αἴαντα, καθάπερ σιδήρῳ τὸν τοῦ Σοφοκλέους, περιπτεεῖν. καὶ τοσαύτη τις αὐτῷ 5 φροντίς οὕσα περὶ λόγους ἐτύγγανεν, ὡς ἄρχοντος ἀπαιδευτοῦ γράψαι πρὸς αὐτὸν δημοσίαν τολμήσαντος ἐπιστολὴν οὕτως ἀγνακτῆσαι, ὡς παραλῦσαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἀπαιδευτον. καὶ μέτρον δὲ καὶ ὄρον ταῖς τε ἐδωχίαις καὶ ταῖς προδίζιν ἔθηκε, πρῶτος ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ τοῦτο ποιήσας. τῆς δὲ τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας 10 τοσοῦτον ἐφρόντιζεν ὥστε τινὸς τῶν κολάκων ἐπὶ τῆς βουλῆς δεσπότην αὐτὸν ὥσπερ ἐν ὑπεροχῆς τρόπῳ καλέσαντος, αὐτὸς ἐξαναστὰς "ἐγὼ δέ" ἔφη "ἐλευθέρους ἀλλ' οὐ δούλους, ἔμυθον διαλέγεσθαι."]

40. [ὅτι τῇ πρὸς τριῶν νωνῶν Ἀυγούστιων ἀνήρουν ἀκολύ- 15 τως ἐν Ῥώμῃ τοὺς κύνας εἰς τιμὴν τῶν χηρῶν, ὅτι τὸ Καπετώλιον οἱ μὲν κύνες προέδιδον ὑπνώσαντες, οἱ δὲ χῆρες ἐγορηγόρες διέσωσαν. οἱ δὲ φασιν ὅτι τοῦτο ἐποίουν, ἵνα μὴ ὀχληροὶ τοῖς νοσοῦσι νικτὸς γίνωνται. οἱ δὲ, ἵνα μὴ λυτιῶντες τοὺς ἀνθρώπους βλάπτωσι· τρηκαῦτα γὰρ ὁ Σείριος ἀνατέλλει, ὅς καὶ δοκεῖ τῆς λύττης 20 αὐτοῖς αἴτιος εἶναι.]

p. 51

41. [ὅτι οἱ Κομήται ἐν τοῖς ὑπὸ σελήην κόλποις συνί-

5 ἐπιπτεεῖν vulgo 15 τῇ add Hasius

que quam ex literis perceperat, atque ipse ex comparatione cum Sophocle indignam iudicasset suam tragoediam, hanc delēvit. post interrogatus a Cicerone, apud quem cum diligentia erudiebatur, ubinam esset qui ab ipso scriberetur Ajax, ille urbane simul ac considerate respondisse fertur in spongiam suam Aiace, quemadmodum in ferrum Sophocleum, incidisse. ac tantae ei curae literae erant ut, cum magistratus quidam imperitus ad eum publicas scribere literas ausus esset, adeo indignatus sit ut munere moveret imperitum. et vero modum et finem epulis ac donis constituit, postquam primus in sua ipsius filia hoc fecit. eorum autem qui ipsi subiecti erant libertatem tantopere curabat, ut cum adulatorum quidam in senatu dominum ipsum, tanquam excellentiae modo, vocasset, ipse exsurgeret et "ego vero" diceret "cum liberis, neque vero cum servis colloqui didici."

40. A. d. 3 Nonas Augustas libere Romae interficiebant canes, in honorem anserum, quod Capitolium canes prodiderant dormiendo, anseres vigilando servaverant. alii autem hoc eos facere solitos dicunt, ut ne molesti aegrotantibus noctu fierent; alii, ne in rabiem acti laederent homines: tunc enim Caniculá exoritur, quae etiam rabiei illis causa esse videtur.

41. Cometae in sinibus sub luna existunt, stellarem aliquam natu-

στανται, ἀστρώδη τινὰ φύσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γὰρ εἰσιν ἀστέρες, ἀλλὰ θρομβώσεις τινές ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμεναι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ συναγῆν ἐγκαταλαμβάνομένου τῷ αἰθέρι· ὅθεν καὶ ἰσοταχεῖς αὐτῶ μέχρι διαπτύσεως 5 συμπεριφέρονται. καὶ ἡνίκα μὲν τὴν ῥύσιν ἐπὶ τὸ κάτω φερομένην ἔχων ὁ αἰθήρ περιλήφθῃ, πωγωνίαί τε καὶ πίθοι ἀποτελοῦνται, ἡνίκα δὲ πλαγίως, κομῆται. τάχιον δὲ οἱ πωγωνίαί, πολὺ δὲ καὶ τούτων τάχιον πίθοι τε καὶ δοκίδες ἐκπίπτουσιν.]

42. [ὅτι χυμῶν διαφοραὶ πλείους μὲν, γενικαὶ δὲ ἑνέα, 10 γλυκεῖα, πικρά, ὄξεια, δριμεῖα, βριγχή, στρυγνή, βλενωδής, αὐστηρά, ἄλυμυρά.]

43. [ὅτι πλεονάσαντος μὲν πυρὸς πυρετὸς γίνεται, ἀμνημερινὸς δὲ ἀέρος, τριταῖος δὲ ὕδατος, τεταρταῖος δὲ γῆς. φιλεῖ δὲ τούτων προκατάρχειν τὸ ῥῆγος. ὁπόταν γὰρ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, 15 ἐπειδὴ τοῦτο ἴδιον ὕδατός τε καὶ γῆς, τὰ εἰρημένα ὑγρὰ παχυνθῆ, τηρικαῦτα φερόμενα διὰ τῶν ἀραιωμάτων ἐξωθεῖν μὲν οὐ δύναται τὰ πυκνότερα, ἐμπεσόντα δὲ ταῖς τούτων ἑδραῖς σύνωσιν καὶ θλίψιν ἐργάζεται, μέχρις ἂν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐπειγόμενα τμηθέντα διαχυνθῆ, ὕπερ ἀναγκαίως κλόνον τινὰ καὶ σεισμὸν ἐμποικῆ, ὃ δὴ 20 πάθος τρόμος καὶ ψῆχος ὀνομάζεται.]

44. [ὅτι τὸν Φεβρουάριον ἐπιτηδὲς φασὶ τοὺς Θούσκους p. 52 ἐλατῶσαι, ἐπειδὴ ταῖς τῶν καταχθονίων ἐορταῖς φαίνεται πρὸς

10 βριγχή Roetherus coll. 4 81 et auctore Xantho quodam Siphnio:
libri βριγχή. 12 ἀφημερινὸς vulgo. 17 ἐκπεσόντα apud S.

ram ostendentes. non enim sunt stellae, sed concretiones, quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aetherem; unde etiam pari atque ille celeritate una circumferuntur, dum dilabuntur. et quando fluxum ad partes inferiores delabentem habens aether corripitur, pogoniae et pithi efficiuntur, quando autem oblique, cometae. atque celerius pogoniae, multo autem his celerius pithi ac docides excidunt.

42. Saporum varietates plures quidem sunt, generales autem novem, dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salsus.

43. Si increbuit ignis, febris existit; quotidiana autem, si aër, tertiana, si aqua, quartana, si terra. solet autem iis antecedere frigus. cum enim a frigore (quando hoc proprium est et aquae et terrae) ii qui dicuntur sunt humores crassi redditi sunt, tum intrantes per intervalla partes densiores extrudere nequeunt; in quarum sedes ubi inciderunt, coartationem et compressionem efficiunt, cum ab igne compellantur et dissolutae diffundantur, quo necessario perturbatio aliqua et motus efficitur, qui quidem affectus tremor et frigus appellatur.

44. Februarium consulto dicunt a Tuscis breviorum redditum fuisse,

τοῦτοια χωρηθεῖς, καὶ οὐ θεμιτὸν ἦν ἴσα τοῖς οὐρανόις αὐτοῖς τιμᾶσθαι.]

45. [ὅτι παρ' Ἰταλοῖς ὁ δυνικὸς ἀριθμὸς ἀπογράφεται, σεκοῦνδον δὲ αὐτόν, οἶονει εἰδυγῆ, πατριῶς καλοῦσι κατὰ τὸν εὐφημισμὸν, ὡς Εὐμενίδας καὶ Ἀδράστειαν καὶ Πάρκας κατ' 5 αὐτοὺς τὰς μηδενὸς φειδομένας Μοίρας.]

46. [ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Ἄφρους καὶ τὰ ἐκείθεν Θηρία ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐκόμιζον καὶ ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐρόνεον, ὡς μηδὲ τὰ ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης Θηρία ἀδούλωτα μείνη.]

47. [ὅτι τὴν ἰσταμένην ἐν τῷ Βυζαντίῳ στήλην τῆς Τύχης 10 Πομπήϊος ὁ μέγας ἔστησεν, ἐνταῦθα τὸν Μιθριδάτην συγκλείσας μετὰ τῶν Γόθων, καὶ τούτους διασκεδάσας τὸ Βυζάντιον εἶλε. καὶ μαρτυρεῖ τὸ ἐπὶ τῆς σπείρας τοῦ κίονος ἐπιγράμματα Λατίνοις γράμμασιν, ὃ δηλοῖ τάδε· “τῇ Τύχῃ τῇ ἐπανασωστικῇ διὰ τοὺς νικηθέντας Γόθους.” ὁ δὲ τόπος ὕστερον καπηλεῖον ἐγένετο.] 15

p. 53 48. [ὅτι Πορφύριός φησι “τοὺς φαινομένους οὐρανόις θεοὺς τῇ Θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ διὰ τοῦ πυρὸς αὐτοῖς ἀπαθανατίζοντες τὰς τιμὰς, καὶ πῦρ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐφύλαττον αὐτοῖς ἀθάνατον ὡς ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιώτατον.”]

49. [ὅτι Πλάτων φησὶ τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν 20 Πενίαν προσαιτοῦσαν ἐλθεῖν, καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθυσθέντι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεύσαι, καὶ οὕτω κηθῆναι τὸν Ἔρωτα.]

1 παραχωρηθεῖς Hasius
20 Plato Conviv. p. 203.
erat ἀνελεθεῖν.

αὐτοὺς Roetherus: vulgo αὐτόν
21 ἐλθεῖν Roetherus pro eo quod

quandoquidem, ut ex nomine apparet, deorum inferorum feriis erat concessus, neque fas erat parem iis ac caelestibus honorem tribui.

45. Apud Italos dualis numerus nefastus habetur; secundum autem eum, tanquam faustum, patrio sermone dicunt ex euphemismo ut Eumenides et Adrasteam, et Parcas ipsorum lingua nemini parcentes Moeras.

46. Romani devictis Afris bestias quoque illinc Romam transportabant atque in arena interficiebant, ut ne bestiae quidem, quae ex illa regione venissent, liberae manserint.

47. Columnam Fortunae Byzantii stantem Pompeius Magnus posuit, postquam ibi Mithridatem circumvenit cum Gothis, quibus dissipatis Byzantium cepit. et testatur hoc inscriptio in basi columnae Latinis literis insculpta, qua significantur haec “Fortunae salvatrici ob devictos Gothos.” caupona autem locus postea evasis.

48. Porphyrius ait “praesentes deos caelestes hoc sacrificio colentes, et per ignem iis immortales reddentes honores, etiam in templis iis ignem servabant aeternum, utpote qui iis est longe simillimus.”

49. Plato refert Veneris natalicis Inopiam mendicantem ascendisse et Poro (i. e. affluentiae deo) nectare ebrio clam insidiatam ita concepisse Amorem.

50. [ὅτι σχημάτων ὁ κύκλος τελειότατος. ὅθεν Αἰγύπτιοι τὸν κόσμον γράφοντες περιφερῆ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρωπὸν χαράττουσι, καὶ μέσον τεταμένον ὅφιν ἰερακόμορφον, οἰοῦναι συνεκτικὸν ἀγαθὸν δαίμονα. καὶ ἔστι τὸ πᾶν σχῆμα ὡς τὸ παρ' ἡμῶν Θ.]

51. [ὅτι ὁ τῆς ὀγδοῦδος ἀριθμὸς θῆλος καὶ ἄπειρος καὶ ἀτελής. ὅθεν καὶ παρὰ τῷ Νικομάχῳ ἡλιτόμηρος καλεῖται· ὁ γὰρ ὀκτάμηρος χρόνος πρὸς οὐδένα τῶν ἀρμονικῶν ἔχων φαίνεται λόγον. ὅθεν οὐ τελεσφορεῖται τὰ ὀκταμηνιαῖα· μέσος γὰρ ὢν τῶν τελεσφόρων ἀριθμῶν αὐτὸς ἀτελής εὐρίσκεται. πάσης γὰρ ὕλικῆς δυνάμεως μετέχων τὰς περὶ τὴν ὕλην εἴληχε δυνάμεις.]

52. [ὅτι τοὺς κεραυνούς φασὶ γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται. τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἔξαφθείσης, τὸ ἔξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥοῖζον φέρεται. καὶ ἂν μὲν ὑγρότερα τυγχάνῃ τὰ νέφη, ἅμα τῇ κατιφορᾷ σβέννυται, εἰ δὲ γεωδέστερα, πυρώδεις ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κεραυνῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὄξυς καὶ μανὸς καὶ διάπυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βρωδὺς καὶ κυπνώδης πολόεις· καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι φερόμενος οἴχεται διὰ τάχους, ὡς μηδὲ ἐπιγλέξαι τι τῶν ἀραιότερων, ὁ δὲ βραδύτερος ἱκανὸς μὲν ἐπιχρῶσαι ὡς ἀπ' αἰθάλου, καὶ καῦσαι δέ τινα τῶν ὑποπεσόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ναίνης μερόντων ἀβλαβῶν, ὧν

7 Nicomach. Theologum. arithm. 8 p. 55 Ast.

60. Figurarum perfectissima orbis est; unde Aegyptii mundum pingentes orbem aërium et rutilum insculpunt mediumque extensum serpentem accipitris formam repraesentantem, tanquam bonum daemonem (s. deum) continentem; et est universa figura similis nostro (i. e. Graeco) Θ.

51. Octonarius numerus femineus et infinitus atque imperfectus est; unde etiam apud Nicomachum ante iustos menses natus vocatur. octo enim mensium tempus ad nullum harmonicorum (s. consentientium) numerorum habere aliquam videtur rationem. unde non ad maturitatem perducuntur octo mensium partus: medius enim cum sit eorum numerorum qui finem afferendi vim habent, ipse imperfectus reperitur. omnis enim materialis potestatis cum particeps sit, materiales sortitus est vires.

52. Fulmina existere dicunt, cum disrumpuntur nubes: substantia enim terrena, quae iis admixta est, incensa, ea pars quae accensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si humidiores nubes sunt, in ipso casu extinguuntur, sin vero magis terrena, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum igneumque, candidum vocatur, alterum, lentum et fumosum, flammum; et alterum propter raritatem iam priusquam incendatur cum celeritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et incendere quaedam eorum quae ipsi subiecta sunt, bulbis et fico et vitulo marino

καὶ ταῖς δορυῖς περιδιφθεροῦσθαι τὰ ἰστία τῶν νηῶν διὰ τοὺς κεραυνούς. τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἄταφα κατελίμπανον οἱ πάλαι, ἀδιάφθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπαζομένης ὑπὸ τοῦ πυρός, ὥσπερ ἀποπηθέντα διαμένειν πέφυκε.]

53. βροτὴ γίνεται ἐληθέντος πνεύματος ἐν νέφει παχεῖ τε καὶ νοτιωτέρῳ καὶ ἐξωσθέντος βιαίως δι' αὐτοῦ, ὅθεν ῥήγνυται τὰ συνεχῆ πιλλήματα τοῦ νέφους, καὶ βρόμον ἤγουν ἤχον καὶ πάταγον μέγαν ἀπεργάζονται, ὅπερ βροτὴ λέγεται, ὥσπερ ἐν ὕδατι πνεῦμα σφοδρῶς ἐλαννόμενον. κατὰ δὲ τὴν τοῦ νέφους ἔκρηξιν πρῶτον τὸ πνεῦμα λάμπραν ἀστραπὴν λέγεται.

Δ.

ΙΑΝΟΤΑΡΙΟΣ.

p. 55

1. Ἀποχρώντως ἡμῖν εἴρηται ἀρχὴν ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῖς Ῥωμαίοις παρὰ τοῦ βασιλέως Νομᾶ ὀρισθῆναι. ῥητέον τοίνυν περὶ Ἰανοῦ, τίς τε ἄρα ἐστὶ καὶ τίς ἡ περὶ αὐτοῦ δόξα γέγονε τοῖς ἀρχαίοις. ὁ Λαβειὼν οὖν φησὶν αὐτὸν καλεῖσθαι Ἰανὸν κοσίβιον, τοντέστι βουλαῖον, Ἰανὸν κήγουλον οἶον

atque hyaena manentibus illaesis, quorum etiam pellibus induci vela navium propter fulmina. ideoque fulmine ictorum corpora insepulta relinquiebantur a veteribus, utpote quae non erant incorrupta: cum enim humor qui in iis est ab igne abripiatur, velut extosta permanere solent.

53. Tonitru fit, cum spiritus in nube densa atque humidiore voluntatus et vehementer per eam explosus est, quo disrumpuntur cohaerentes inter se nubis partes constipatae, et fremitum sive sonitum magnumque strepitum edunt, quod tonitru dicitur, tanquam spiritus, qui in aqua vehementer agitur. in eruptione autem nubis incensus spiritus si fulsit, fulgur nuncupatur.

IV.

DE MENSIBUS SPECIATIM.

IANUARIUS.

1. Satis a nobis dictum est initium anni sacerdotalis Ianuarium mensem Romanis a Numa rege constitutum esse: dicendum igitur de Iano, nempe et quis sit et quae de eo fuerit veteribus opinio. Labeo igitur eum ait vocari Ianum consivium, id est consiliarium; Ianum cenulum,

εὐωχιαστικόν, πατρίκιον ὡσεὶ αὐτόχθονα, κλονσίβιον ἀντὶ τοῦ ὀδίαϊον, Ἰοννώνιον, τουτέστιν ἀέριον, κυρῖνον ὡσανεὶ πρόμαχον, πατούλιον καὶ κλούσιον οἶονεὶ θυρεόν, κουριάτιον οἶονεὶ ἔφορον εὐγενῶν. Κουριάτιοι γὰρ καὶ Ὀράτιοι ὀνόματα εὐπατριδῶν εἰσί.
 5 καὶ οἱ μὲν δίμορφον αὐτὸν μυθολογοῦσι, νῦν μὲν κλεῖς τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεόν, νῦν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ τριακοσίας τῇ δὲ ἑτέρα ἐξήκοντα πέντε ψήφους ἀριθμοῦντα, ὡσπερ τὸν ἐνιαυτὸν ἔνθεν καὶ τετράμορφον, ἀπὸ τῶν τεσσάρων τροπῶν. καὶ τοιοῦτον p. 56 αὐτοῦ ἄγαλμα ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Νερβᾶ ἔτι καὶ νῦν λέγεται σε-
 10 σωσμένον. ἄλλος δὲ Αἰωνιάριον αὐτὸν ἐρμηνεύσαι βιάζεται, ὡσεὶ τοῦ αἰῶνος πατέρα, ἢ ὅτι ἔννον τὸν ἐνιαυτὸν Ἕλληνες εἶπον, ὡς Καλλίμαχος ἐν πρώτῳ Αἰτιῶν

“τετράμενον Δαμάσου παῖδα Τελεστορίδην,”

ἢ ἀπὸ τῆς ἰᾶς, ἀντὶ τοῦ τῆς μιᾶς, κατὰ τοὺς Πυθαγορεοῦς. ὅθεν
 15 ὁ Μεσσαλᾶς τοῦτον εἶναι τὸν αἰῶνα νομίζει· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς πέμπτης τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτὴν αἰῶνος ἐπετέλουν οἱ πάλοι.

2. Διοκαίδεκα πρυτάνεις πρὸς τοῦ Νομῦ τοὺς καλουμένους Σαλίους ὀρισθῆναι φασιν, ἕμνοῦντας τὸν Ἰανὸν κατὰ τὸν τῶν Ἰταλικῶν μηνῶν ἀριθμὸν. ὁ δὲ Βάρρων ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδε-
 20 κάτῃ τῶν θεῶν πραγμάτων φησὶν αὐτὸν παρὰ Θεόσκοις οὐρανὸν p. 57 λέγεσθαι καὶ ἔφορον πάσης πράξεως, καὶ Ποπάνωνα διὰ τὸ ἐν ταῖς καλάνδαις ἀναφέρεσθαι πόπανα. Φωντήγιος δὲ ἐν τῷ περὶ

βιάζεται

10 βούλεται V.

22 φροντήγιος libri.

velut epularem; Patricium, tanquam indigenum; Clusivium, pro viatorum; Iunonium, id est aëreum; Quirium, velut propugnatorem; Patulcium et Clusium, tanquam ianitorem; Curiatium, tanquam praesidem nobilium: Curiatii enim et Horatii nomina patriciorum sunt. et alii eum bifrontem ex fabula fingunt, modo claves dextra ferentem, tanquam ianitorem, modo trecentos calculos dextra, altera autem sexaginta quinque dinumerantem, velut annum. inde etiam quadriformem (i. e. quattuor faciebus praeditum) fingunt, a quattuor solis conversionibus; et eiusmodi eius signum in foro Nervae etiam nunc dicitur exstare. alius autem quidam Aeoniarium eum violenter interpretari conatur, tanquam aëonis (i. e. aevi) patrem, vel quod ἔννον Graeci dicebant annum, ut Callimachus libro primo Causarum “τετράμενον (i. e. quadrimum) Damasi filium Telestoriden.” vel ab ἰα (pro, una, iuxta Pythagoreos); unde Messala eum esse aeonem (i. e. aevum) arbitratur: etenim quinto huius mensis die ferias Aeonis celebrabant veteres.

2. Duodecim prytanes (s. administratores), qui Salii vocabantur, a Numa constitutos dicunt, capentes Ianum secundum Italicorum mensium numerum. Varro autem quarto decimo Rerum divinarum eum apud Tuscos caelum dici auctor est et praesidem omnis actionis, et Popanone, quod Kalendis offerantur popana. Fronteius autem in libro De signis

ἀγαμάτων ἔφορον αὐτὸν οἶεται τοῦ παντὸς χρόνου τυγχάνειν, καὶ ταύτη δωδεκάβωμον εἶναι τὸν αὐτοῦ ναὸν κατὰ τὸν τῶν μηνῶν ἀριθμὸν. ὁ δὲ Γάιος Βάσσοσ ἐν τῷ περὶ θεῶν δαίμονα αὐτὸν εἶναι νομίζει τεταγμένον ἐπὶ τοῦ ἀέρος, καὶ δι' αὐτοῦ τὰς τῶν ἀνθρώπων εὐχὰς ἀναφέρεισθαι τοῖς κρείττοσι· ταύτη δὲμορφος εἶναι λέγεται ἕκ τε τῆς πρὸς ἡμᾶς ἕκ τε τῆς πρὸς θεοὺς ὕψεως. ὁ γε μὴν Λουτάτιος ἥλιον, παρὰ τὸ ἐφ' ἑκατέρας πύλης ἄρχειν, ἀνατολῆς ἴσως καὶ δύσεως. φασὶ δὲ τὸν αὐτὸν καὶ ἔφορον τῶν ἐπὶ πόλεμον ὁρμῶντων τυγχάνειν, καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς ὕψεως ἀποπέμπειν διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἀνακαλεῖσθαι τὸ στράτευμα. ὁ δὲ Πραι-10 τέξτατος ὁ ἱεροφάντης, ὁ Σωπάτριω τε τῷ τελεστῇ καὶ Κωνσταντίνω τῷ αὐτοκράτορι συλλαβὸν ἐπὶ τῷ πολισμῷ τῆς εὐδαίμονος ταύτης πόλεως, δύναμιν αὐτὸν εἶναι τινα βούλεται ἐφ' ἑκατέρας ἄρκτου τεταγμένην, καὶ τὰς θειοτέρας ψυχὰς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν χορὸν ἀποπέμπειν. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ῥωμαίων ἱεροφάνται, ἄλλοσ 15 δὲ φησὶ τὸν Ἰανὸν ἥρωα γενέσθαι, καὶ πρῶτον κατασκευάσαι τεμένη καὶ τιμὰς τοῖς θεοῖς ἐπιτελέσαι, καὶ διὰ τοῦτο μνήμην αὐτοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς γενέσθαι. ὁ γε μὴν Δημόφιλοσ πρῶτον αὐτὸν βούλεται οἴκουσ καὶ πυλεῶνασ κατασκευάσαι, καὶ ἀπὸ τῆσ ἱανούσ (θύρασ) Ἰανουάριον ὀνομασθῆναι, ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ ἀδελφὴν 20 τοῦνομα Καμισήνην. Ὀβίδιοσ ὁ Ῥωμαῖοσ Ἰανὸν ἀλληγορεῖ τὸ χάοσ εἶναι.

p. 58

3. Ἡ δὲ πρώτη τῶν καλανδῶν ἑορτὴ Ῥωμαίοις σεβασμιω-

4 αὐτοῦ P: apud S αὐτὸν 13 ἐφ' om P. 16 καὶ τὸν πρῶ-
τον apud S.

praesidem eum universi temporis esse arbitratur, ideoque duodecim aras habere eius templum secundum mensium numerum. Gaius Bassus autem in libro De diis daemonem (s. deum) eum esse putat constitutum in aëre, perque eum hominum preces perferri ad superos; quocirca biformis esse dicitur a facie et ad nos et ad deos conversa. Lutatius vero solem, inde quod in utraque porta imperet, orientis pariter atque occidentis. dicunt autem eundem praesidem esse eorum qui in bellum proficiscuntur, et altera facie dimittere altera revocare exercitum. Praetextatus autem pontifex, qui cum Sopatro consecratore et Constantino imperatore particeps fuit condendae fortunatae huius urbis, potestatem quandam eum esse vult in utraque Ursa collocatam, et diviniore animos in coetum lunarem ducere. et haec quidem Romanorum pontifices. alius autem Ianum heroem fuisse dicit, et primum confecisse lucos atque honores diis obtulisse, ob idque mentionem eius in sacris fieri solitam. Demophilus vero primum eum vult domos ac vestibula confecisse et a ianua appellatum Ianuarium esse, habere autem etiam sororem, cui nomen Camasene. Ovidius Romanus Ianum allegorice Chaos esse dicit.

3. Primae Kalendarum feriae Romanis longe sanctissimae erant. et

τάτη. καὶ ὁ ὕπατος ἵππῳ λευκῷ ἐποχούμενος καὶ αὐτὸς λευχείμων, ἠγοούμενος πομπῆς, ἀνέτρεχεν ἐν τῷ Καπετωλίῳ· τὸν δὲ τοιοῦτον τρόπον τῆς πομπῆς πατριῶς ὀβατίωνα ἐκάλουν ἐκ τῆς τῶν προβάτων θυσίας. καὶ τὸν μὲν ἵππον προσέφερον ὁ ὕπατος τῷ Δίῳ (καὶ 5 γὰρ ἥλιος αὐτὸς κατὰ Φερεκύδην), εἴτ' ἐκείθεν τὴν ὕπατον ἀναλαβὼν στολὴν προήρχετο. τοῦτο δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Διός, ὡσεὶ καταγωνισθέντων ἐκείνῳ τῶν Γιγάντων, ἀντὶ τοῦ νικηθέντος τοῦ χείματος ὑπὸ τοῦ ἡλίου. οἱ δὲ μυθικοὶ Βριάρεω τὸν χειμῶνα καλοῦσι, πολέχειρά τινα διὰ τὸ πολυσχιδῶς τὸ ὑγρὸν ἐκχεῖσθαι κατ' 10 αὐτόν. καὶ νῦν μὲν μάχεται ὁ Βριάρεως τῷ Δίῳ, οἷονεὶ τῷ ἡλίῳ, καὶ σύμμαχος αἰθῆς αὐτῷ γίνεται διὰ τὸ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν σύμμαχον εἶναι τῇ θερμῇ.

4. ἡλίου τοίνυν ἐπεκτείνοντος τὴν ἡμέραν πρόεισιν ὁ ὕπατος, καὶ ἡ μὲν ἡμέρα ἑορτῆς καὶ ἐκχειρίας, ὠλωνοῦ δὲ χάριν οἱ 15 ἄρχοντες ἐπὶ τῶν βημάτων ἐγίνοντο, καὶ πάντα τὰ στρατεύματα σὺν τοῖς ἐπισήμοις συνήγετο. καὶ πύλαι μὲν ἰσχύδας ἀλλήλοις ἐπέδιδosan, ἀπὰ γλυκείας τροφῆς δῆθεν ἀπαρχόμενοι. φύλλα δὲ p. 59 δάφνης ἐδίδosan, ἄπερ ἐκάλουν στρήνα, εἰς τιμὴν δαίμονός τινος οὕτω προσαγορευομένης, ἣτις ἔφορός ἐστι τῶν νικῶν. τὸ δὲ 20 στρήνα κατ' Ἑλληνας τὸν εὐαρχισμόν τὸν ἐπὶ ἐντρεχείας στρατιωτικῆς σημαίνει· οὐ γὰρ ὡς τὸ πλῆθος ἀπάγεται παιγνίου καὶ ὀρασιῶν χάριν. ὁ δὲ Ἐλπιδιανὸς ἐν τῷ περὶ ἑορτῶν στρήναν τὴν

2 ἠγουμένης V. 12 τῆς θερμῆς V. 13 τὰς ἡμέρας P.
17 ἐπέδιδosan ἀλλήλοις P. 18 στρήνας Roetherus 20 εὐαρχισμόν Roetherus: apud S εὐορχισμόν.

consul equo albo vectus et ipse albis vestimentis indutus, ducens pompam ascendebat in Capitolium (eiusmodi autem pompam patrio sermone ovationem vocabant, ab ovium immolatione); et equum offerebat consul Iovi (etenim sol ille est, ut docet Pherecydes); tum, sumpta toga consulari inde progrediebatur. hoc autem in honorem Iovis fiebat, utpote devictis ab illo Gigantibus, pro devicta hieme a sole. mythici autem hiemem vocant Briareum, «multis manibus praeditum quendam, idea quod materia humida in multas partes fissa effunditur ista tempestate. et nunc quidem pugnat Briareus contra Iovem, velut contra solem, et socius ei rursus fit pugnae, propterea quod humida materia socia est calidae.

4. Sole igitur extendente diem munus suum auspicatur consul, et dies festus est ac feriatus. auspicii autem causa magistratus in tribunaliis erant et omnes exercitus cum signis cogebantur, atque antiquitus quidem caricis inter se donabant, a dulci videlicet victu incipientes. et folia laurea dabant, quas dicebant strenas, in honorem deae cuiusdam quae ita vocatur, quae praeses est victoriarum. strena autem Graece εὐαρχισμόν (i. e. strenuitatem) in solertia militari significat: non enim, ut vulgus opinatur, tribuitur ludibrii et levitatis gratia. Elpidianus autem

ἡγίειαν τῇ Σαβίνων φωνῇ λέγεσθαι φησι, δι' ἣν φύλλα δάφνης ἐπεδίδοτο. ὑγιαστικὸν δὲ τὸ φυτόν· οὐδὲ γὰρ ἱερὰ νόσος ἢ δαίμων βαρὺς ἐνοχλήσει τῷ τόπῳ ἐν ᾧ δάφνη ἐστίν, ὡσπερ οὐδὲ κερυνὸς ὅπου συκῆ, ὅτι σκεδαστὴ φαρμάκων ἐστί. ταύτη οἱ δι' ὀνείρων θείας τυχεῖν ἐπιφανείας ὀρεγόμενοι ἰσχάδων καὶ μόνων 5 μεταλαμβάνουσι.

5. Ὅτι δὲ φύλλα δάφνης σὺν καὶ ταῖς ἰσχάσιν ἐπεδίδοτο, φανερὸν ἐκ τοῦ μέχρι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἀγγείοις τῶν ἰσχάδων καὶ φύλλα δάφνης ἐκ συνηθείας ἐμβάλλεσθαι. δέκεινε δὲ ὁμῶς τὸ ἔθος, ἐκ μόνης εὐπορίας ἐναλλαγέν· ἀντὶ μὲν γὰρ ἰσχάδων ἐπιδι- 10
p. 60 δόσασιν πόπανα, ἀντὶ δὲ τῶν φύλλων χρυσίον. πλακοῦντας δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἐκ μέλιτος πόπανα καλοῦσι διὰ τὸ ἐν Πλακεντία τῇ πόλει τῆς Ἰταλίας πρῶτον ἐξ Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον ἐκ Σαμίων, τὴν τοιαύτην ἔδωδὴν παρελθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως λέγεσθαι ὡς Τυραντῖνα ἀπὸ Τύραντος καὶ Κανουβικὰ ἀπὸ Κανούβου καὶ Κοπτὰ ἀπὸ 15 Κοπιτοῦ. Σάμιος δὲ τις πρῶτος μέλιτι φυρῶσας ἄρτον κατεσκεύασε, δι' ὧν καὶ τὴν λεγομένην σήσαμον ἐξεῦρεν ἐν τῇ Σάμῳ· ὄθεν καὶ συγγενὲς προσηγορία τῇ τοῦ καρποῦ τὸ χωρίον.

6. ἔδελοντο δὲ ἐπὶ τῆς Ῥώμης οἱ αὐτοκράτορες φιλήματι τοὺς ἄρχοντας, πρὸς τιμὴν ἐλευθερίας, ἀπελαθέντων τῶν τυράντων 20
των διὰ Βρούτου τοῦ Ῥωμαίων ὑπάτου.

1 γλώσση P. 4 σκεδαστικῆ? 7 nonne καὶ σὺν? 10 ἐπι-
δίδωσι libri: corr Roetherus 11 πλακέντας? 17 δι' ὧν]
διὸ P. σίσσαμον libri 18 συγγενῆς προσηγορία τούτου καρ-
ποῦ libri: corr Hasius.

in libro De feriis strenam sanitatem Sabinorum lingua dici auctor est, propter quam folia laurea donabantur: sanitatis autem efficiens est haec arbor. neque enim morbus sacer nec daemon molestus infestabit eum locum ubi laurus erit, ut nec fulmen ubi ficus, quoniam venena depellendi vim habet. quare ii qui per somnia divini compotes fieri visus student, solas caricas sumunt.

5. Folia autem laurea una cum caricis dono dari solita fuisse inde apparet, quod adhuc in caricarum vasa etiam folia laurea ex consuetudine iniiciuntur. attamen permansit mos ex sola opulentia mutatus: pro caricis enim donant placentas, pro foliis autem aurum. placentas autem Romani popana ex melle confecta vocant, propterea quod Placentiam, urbem Italiae, primum ex Graecis vel potius Samiis eiusmodi cibus perlatus est, et hanc ob rem ita dicebantur ut placentae Tarentinae a Tarento et Canubicae a Canubo et Copticae a Copto. Samius autem quidam primus melle admixto panem confecit, — et sesamum quod dicitur invenit in Samo; unde etiam cognata fructus nomini regio.

6. Excipiebantur autem Romae ab imperatoribus osculo magistratus, in honorem libertatis, eiectis tyrannis per Brutum Romanorum consulum.

7. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Τραϊανὸς τῇ πάντων τύχῃ καθιέρωσε ναὸν, θεοπίσας κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον μηδένα παρὰ τὸν θύσαντα γένεσθαι τῆς θυσίας.

εἰμαρομένη, οἰονεὶ εἰρομένη, διὰ τὸ χρόνον δεῖσθαι καὶ διαστάσεως, ἵνα ὁ εἰρμὸς τῶν ὑποκειμένων σώζεται.

θεοῦ γὰρ οὐδεὶς ἐκτὸς εὐτυχεῖ βροτός.

φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!

οἱ μὲν γὰρ εὖ πράσσουσι, τοῖς δὲ συμφοραῖ.

— πᾶρσιςιν εὐσεβοῦσι πρὸς θεοῦ.

10 οἱ Ῥωμαῖοι μηδὲν ἕτερον παρὰ τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν εἶναι p. 61

νομιζόντες αὐτὴν καὶ μόνην τῶν πάντων ἡγεῖσθαι νενομίκασι, φορτοῦναν αὐτὴν ἀπὸ τῆς φορᾶς ἐμπερωῶς ὀνομάσαντες. οἱ μὲν οὖν πρὸς ἀρετὴν ἔχοντες καὶ θεοῦ μεμνημένοι καὶ κρείττους ἐπὶ τῶν ἀνῶν καὶ μακαρίων πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες κατα-

15 φρονοῦσι τῶν τῆδε καλῶν. εἰ μὲν γὰρ τύχῃ ἐστίν, οὐδὲν δεῖ θεοῦ· εἰ δὲ θεὸς σθένει, οὐδὲν ἢ τύχῃ· εἰκαῖον γάρ τι καὶ ἀνούσιον τὸ τῆς τύχης ὄνομα. τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα κλίμακι πέφυκεν ἕξομοιοῦσθαι διὰ τὴν ἀνώμαλον αὐτῶν φορᾶν· ἐν μῦθῳ γάρ, ὡς ἔφη τις, ἡμέρᾳ τὸν μὲν καθεῖλεν ὑπόθεν, τὸν δ' ἤρ' ἄνω, μηδε-
20 γὸς ἐν ὁμοίῳ πεφυκότος μένειν τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παντοίαις μεταβάλλοντος τροπαῖς. ἢ οὐκ ἔρχοντες μὲν ἐξ ἰδιωτῶν, ἰδιῶται

4 τὸ χρόνον P, τὸ τοῦ χρόνον V. 6 ἐκτὸς οὐδεὶς libri βρο-
τῶν P. 12 οἱ μὲν οὖν S: εἰ μὲν οἱ V. an οἱ μὲν εὖ? 15 ἐστίν
om P. 20 τῶν add P.

7. Hoc die Traianus communi Fortunae sacravit templum, posteaquam sanxit sacra lege, ne quis praeter eum qui sacrificasset gustaret victimam.

Εἰμαρομένη (i. e. necessitas) velut εἰρομένη, propterea quod tempore opus est ac distantia, ut ὁ εἰρμὸς (i. e. nexus) substantiarum servetur. extra deum enim nemo mortalium beatus est. eheu mortalium quam iniquae res sunt! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata — contingunt, quamvis piis, a deo. Romani nihil aliud quam eam quae in hominibus est felicitatem esse putantes, eam solam in rerum universitate dominari censuerunt, Fortuna illa a ferendo, nomine consentaneo, appellata. ad virtutem igitur qui conversi et dei memores sunt melioresque in rebus materiae ac corporis expertibus et beatis vota agitant, ii parvi faciunt ea quae hic sunt (i. e. terrestria) bona. si enim Fortuna est, nihil opus est deo, si autem deus potest aliquid, nihil est Fortuna: temerarium enim quid et vanum Fortunae nomen est. res humanae gradatim solent exaequari propter inaequalem ipsarum motum: uno enim, ut dixit quidam, die alium abripuit deorsum, alium autem sustulit sursum, cum nihil eorum quae ad nos pertinent in eodem statu manere soleat, sed variis modis convertatur. an non prin-

δὲ ἐξ ἀρχόντων, πένητες δὲ ἐκ πλουσίων καὶ ἐκ πενήτων πολυχρή-
ματοι, καὶ ἔνδοξοι μὲν ἐξ ἡμελημένων, ἐπιφανέστατοι δὲ ἐξ ἀδό-
ξων γίνονται; χείρους οἱ τοῦ πλοῦτος παρὰ τὸ μέτρον ἐφιέμενοι·
πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας ὑπέρειτος ἐστὶ, φησὶν
ὁ ῥήτωρ, καὶ οἶμαι τούτοις προσσχόντα τὸν Πλάτωνα φάναι μη-
3 δένα γίνεσθαι μεγίστου πλοῦτος κύριον, εἰ μὴ τὸν προεξημιωμένον
τὴν ψυχὴν.

8. τῇ πρώτῃ τοίνυν, ὡς ἔφημεν, τῶν καλανδῶν ἐθέσπιζον
p. 62 οἱ ἱερεῖς κατὰ τοὺς Σιβυλλείους χρησμούς, ὑπὲρ ὑγιείας χρῆναι
πάντας ἀπὸ πρωῆ πρὸ πάσης ἐτέρας τροφῆς ἀπογεύεσθαι ἀκράτου 10
οἴνου εἰς ἀποτρόπαιον ποδαλγίας. ἰστέον δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν
καλανδῶν τὸν ἥλιον ἐφ' ὕψους γίνεσθαι, τὸν δὲ στέφανον δύνεσθαι
ἄρθρον.

9. τῇ δὲ ἐξῆς, ἥτις ἐστὶ πρὸ τεσσάρων νηυῶν Ἰανουαρίων,
ἐσχόλαζον διὰ τὰ ἱερά [διὰ] τὰ ἵπποδρομία. οἱ δὲ πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν 15
ἵπποδρομίαν προόδου, συμπυρόντων αὐτοῖς τῶν ἀρχιερέων, ἐνή-
γιζον τοῖς δαίμοσιν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀγνιῶν τὰ παρ' αὐτοῖς καλούμενα
μiliarisia τῷ πλήθει ἐπέδιδον εἰς τιμὴν Σκιπίωνος· πρῶτος
γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος δι' ἔνδειαν χρυ-
σίου τοῖς στρατιώταις τὰ miliarisia κατασκευάσας ἐπιδέδωκεν, 20
Ἀντίβου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένον. καὶ miliarisia ἀπὸ τῆς μιλι-
τίας οἰονεὶ τῆς στρατιᾶς ὠνομάσθησαν. ὁ δὲ Δαρδάνιος ἐν τῷ

4 κακίας μᾶλλον P, sicut legitur apud Isocratem. 9 Σιβυλλίους
vulgo 17 δαίμοσιν Roetherus, ubi libri δόγμασιν.

cipes ex privatis, privati ex principibus, pauperes ex ditibus atque ex
pauperibus opulenti, et celebres ex neglectis, clarissimi autem ex obscu-
ris evadunt? peiores evadunt qui divitias immodice appetunt: divitiae
enim pravitate magis quam probitate ministratae sunt, ut ait orator; et
opinor his animadversis Platonem dixisse neminem fieri maximarum divi-
tiarum dominum, nisi qui antea damnum cepisset animo.

8. Primo igitur, ut diximus, Kalendarum die edicebant sacerdotes
ex Sibyllinis oraculis, pro sanitate oportere omnes a primo mane ante
omnem ceterum victum gustare merum (vinum) ad averruncandam poda-
gram. sciendum autem Kalendarum die solem in summo statu esse, et
Coronam occidere mane.

9. Die postero, qui est a. 4 Nonas Ianuarias, ferias agebant pro-
pter Equiriorum solennia. illi autem antequam ad certamen equestre pro-
dissent, praesentibus una pontificibus, sacra faciebant Manibus, in viis
autem miliarisia, quae apud ipsos dicebantur, plebi largiebantur, in hono-
rem Scipionis: primus enim ille Olympiade centesima nona ob auri ino-
piam militibus miliarisia ab ipso confecta attribuit, Hannibale rebus im-
minente. et miliarisia a militia dicta sunt: Dardanius autem in libro De

περὶ σταθμῶν χιλίων ὀβολῶν λέγει πάλαι γενέσθαι τὸ μιλιαρίσιον, καὶ ἀπὸ τῆς χιλιάδος τῶν ὀβολῶν οὕτως ὀνομασθῆναι.

10. Μετ' αὐτὴν βοτὰ πούβλικα ὡσανεὶ δημόσια εὐχαί. καὶ ἄδεῶς τὸ πλῆθος ἀπέσκωπτεν εἰς τοὺς ἄρχοντας οὐ ῥήμασιν 5 ἀλλὰ καὶ σχήμασιν ἐπὶ τὸ γελοιῶδες ἔχουσι. τοῦτο δὲ ἔπραττον εἰς τιμὴν ἑλευθερίας, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐνεδίδουσιν ὡσανεὶ νόμῳ τῆ συν- ηθείᾳ παραχωροῦντες. καὶ ἀνέφερον τὴν οἰωνοσκοπίαν οἱ ἕπιτοιοι p. 63 τοῖς αὐτοκράτορσι, δι' ἧς ἐγινώσκετο ποταπὸς ἄρα ἔσται ὁ ἐνιαυ- τός. εἰ μὲν γὰρ συνέβη ἡμέρᾳ ἡλίου συνδραμεῖν τὴν ἑορτὴν τῶν 10 καλανδῶν, πολέμους καὶ ἀρχόντων διαφθορὰς καὶ τῶν ὑπηκόων δι' αὐτοὺς διχονοίας ἀνέμενον, τοὺς δὲ ἕξηρους καρποὺς ἀφθόνους καὶ φήμας παραδόξους· εἰ δὲ σελήνης, τοιαῦτα μὲν οὐκέτι, φθο- ρὰν δὲ βρεφῶν καὶ σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων ἕαρ τε ψυχρόν, τὰ δ' ἀκρόδρνα δαψιλῶς ἐπιδώσειν· εἰ δ' Ἄρεος, ἐμπρησμοὺς μὲν καὶ 15 νόσους, οἴνου δὲ καὶ ἐλαίου καὶ ὀσπρίων ἀφθονίαν, καὶ στάσιν ἐμφύλιον· ὅταν δὲ Ἐρμῶ, φθορὰν μὲν νηπίων καὶ νόσους ἐκ ῥέσεως γαστρὸς, καὶ ταῖς μέσους ἐν ἡλικίᾳ γυναιξὶ φθορὰν, καὶ λιμὸν ἀπενκταῖον καθόλον. ἐν γὰρ τῆ Διὸς ἡμέρᾳ ἐμπιπτούσης τῆς τῶν καλανδῶν ἑορτῆς πάντα μὲν ἀγαθὰ ἐδίδοτο προσδοκᾶν, 20 χιονώδη δὲ καὶ νέτιώδη τὸν καιρὸν, ὡς μηδὲ τοὺς ποταμοὺς ταῖς οἰκείαις ἀρκεσθῆναι κοίταις. ἐπὶ δὲ τῆς ἕκτης, ἧτις Ἀφροδίτης εἶναι νομίζεται, τοῖς μὲν ἄρχουσι θόρυβον, τοῖς δὲ καρποῖς ἐπί- δοσιν, καὶ τοῖς κοινοῖς πολέμους βαρεῖς φθορὰν τε ἀνθρώπων

8 ἔσται] εἴη P. 17 γαστρῶν P.

ponderibus mille obolis olim constitisse dicit miliarisium et a mille obolorum numero ita nominatum fuisse.

10. Post eum diem vota publica. et impune plebs illudebat magistratibus non dictis, verum etiam gestibus ad risum movendum spectantibus. hoc autem faciebant in honorem libertatis, et magistratus permittebant, cedentes, tanquam legi, consuetudini. et referebant de auguriis consules ad imperatores, ex quibus cognoscebatur qualis fere annus esset futurus. si enim contigerat ut in diem solis incidere Kalendarum feriae, bella et magistratum caedes et civium propter eos dissensus exspectabant, largos autem fructus aridos et rumores insperatos; si in lunae, talia quidem non amplius, sed interitum infantium et inopiam victus verque frigidum, fructuum autem testaceorum largum proventum; si in Martis, incendia et morbos, vini autem et olei atque leguminum copiam et seditionem intestinam; si vero in Mercurii, interitum infantium et morbos ex ventris fluxu, et mediae aetatis mulieribus mortem et famem exsecrandam universe. in Iovis enim diem incidentibus Kalendarum feriis omnia fausta exspectare licebat, niviosam autem et pluviam tempestatem, ut neque fluvii suis arcerentur alveis; sexto autem, qui Veneris esse putatur, magistratibus tumultum, fructibus autem incrementum et rei publicae bella gravia interitumque hominum, et praecipue iuventutis, exspe-

καὶ διαφερόντως τῆς νεολαίας ἀνέμενον. κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην χει-
μῶνα πάντως (καὶ γὰρ ψυχρὸς ὁ Κρόνος) εὐετηρίαν τε ὕσθη, ἐπεὶ
ἔφορος τῶν καρπῶν αὐτὸς εἶναι ὑπείληπται, νόσους τε καὶ κινδύ-
νους, καὶ ἀνέμους τῷ θέρει, καὶ χαλάζης ἐπιφορὰν περὶ τὸν καρ-
κῖνον, καὶ φήμην τοῖς πράγμασιν ἀδόκητον οἰωνίζοντο. 5

p. 64

11. ὅτι δὲ ἐμφορῆς κατὰ τινα δύναναι τῷ μαγνήτῃ ὁ σί-
δηρος, εὐμαρὲς ἰδεῖν· ὁ γὰρ ἐξ αὐτοῦ μεταλλευθεὶς σίδηρος οὐδὲν
ἦττον τὸν ἐξ ἄλλης μεταλλευθέντα σίδηρον, εἰς ὃν μετακινεῖται,
μεταφέρει· πλὴν εἰ μὴ χυλῶ κρομμύων ἀλιφῆ, ὡς τοῖς φυσικοῖς
δοκεῖ. αὐθις δὲ τραγιῶ αἵματι χριόμενος ὁ μαγνήτης τὴν ἑλκτι-10
κὴν ἀναδέχεται δύναμιν.

12. περὶ τοῦ πεπέρους ὁ Μάξιμος φησι “φυτὸν ἐστὶ
πρῶτον μὲν ἀνάκαρθον, φυτουργοῦμενον δὲ ὡς ἄμπελος ἀναδεν-
δρὰς ἢ ὑπὸ χάρακα, φέρον δὲ τὸν καρπὸν βοτρυνώδη ὅμοιον τερε-
βίνθῳ, τὸ δὲ φύλλον κισσοειδές, ὑπόμακρον. φυτευόμενον δὲ τριε-15
τὲς ἄρχεται καρποφορεῖν, θνήσκει δὲ ὄκταετές. τρυγηθὲν δὲ οὐ
φρυγόμενον μελαίνεται, ἀλλ’ ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ διατίθεσθαι, ὅθεν
συμβαίνει τὸ σκιδόψυκτον λευκὸν διαμένειν.”

13. Τῇ πρὸ δεκαοκτῶ καλανδῶν Φεβρουαρίων ἀνεμομα-
p. 65 χίαν ὁ Βάρρων λέγει γίνεσθαι, Δημόκριτος δὲ τὸν λίβα μετὰ ὅμ-20
βρον φησὶ γίνεσθαι.

οἱ φιλόσοφοι φασὶ Διοσκόρους εἶναι τὸ ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ
γῆν ἡμισφαίριον· τελευτῶσι δὲ ἀμοιβαδὸν μυθικῶς οἰονεὶ ὑπὸ

4 χαλάζη apud S. 8 ὄν Roetherus: apud S ὄ 9 εἰ μὴ —
ἀλιφῆ] libri εἰκει — ἀλοιφῆ. 17 ὅθεν om P.

ctabant; septimo autem hiemem omnino (frigidus enim Saturnus) fertilita-
temque quam maximam, quandoquidem praeses frugum ille esse putatur,
morbosque et pericula et ventos aestate, grandinisque impetum circa Can-
crum, et rumorem rebus insperatum augurabantur.

11. Simile autem vi quadam ferrum esse magneti facile est ad in-
telligendum: effossum enim ex eo ferrum nihilo minus ex alio lapide
effossum ferrum, ad quod transmovetur, alio transfert, at vero cedit
unguento ex caeparum succo confecto, ut physicis videtur: rursus autem
cruore hircino si ungitur magnes, attrahendi vim recipit.

12. De pipere Maximus dicit “Arbor est primum non aculeata, quae
colitur ut vitis, ad alias arbores alligata vel sub palo, et fructum fert
racemosum similiter ac terebinthus; folium est hederæ simile, oblongum;
si autem seritur, post triennium fructus ferre incipit, octavo autem anno
moritur; decerptum autem piper non torrendo nigrum fit, sed ponendo
in sole, unde fit ut illud, quod in umbra siccatum est, maneat album.”

13. A. d. 18 kalendas Februarias ventorum pugnam Varro ait fieri,
Democritus autem Africum cum pluvia ait exoriri.

Philosophi Dioscuro dicunt esse terræ hemisphaerium inferius atque

τοὺς ἀντίποδας ἐξ ἀμοιβῆς φερόμενοι, οἱ δὲ περὶ Ἐπιμενίδην ἄρρητα καὶ θήλειαν ἐμύθευσαν τοὺς Διοσκόρους, τὸν μὲν αἰῶνα ὡσπερ μονάδα, τὴν δὲ φύσιν ὡς δυάδα καλέσαντες· ἐκ γὰρ μονάδος καὶ δυάδος ὁ πᾶς ζωογονικὸς καὶ ψυχογονικὸς ἐξεβλάστησεν
5 ἀριθμός.

ἰστίον δὲ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τοὺς ἑλίφους δύεσθαι καὶ τροπὴν γίνεσθαι κατὰ Φίλιππον.

14. Πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος λέγει δύεσθαι τὸν δελφῖνα καὶ τροπὴν ὡς ἐπὶ πολὺ γίνεσθαι. πρὸ
10 δεκατριῶν καλανδῶν Φεβρουαρίων ὁ μὲν Εὐκτῆμων τὸν καρκῖνον δύεσθαι, ὁ δὲ Κάλλιππος τὸν ὑδροχόον ἀνίσχειν λέγει (ὃν Δευκαλίωνα Ἱππαρχος καλεῖ) βήσσις καὶ χαράδραις τῶν ὄρων. πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Φεβρουαρίων Εὐδοξὸς τὸν ὑδροχόον ἀνίσχειν λέγει. πρὸ δεκαμιᾶς καλανδῶν Φεβρουαρίων τὸν ἥλιον ἐν ὑδροχόῳ
15 γενέσθαι ὁ Καῖσαρ λέγει, ὁ δὲ Εὐδοξὸς ἀνίσχειν αὐτὸν καὶ βροχᾶς σημαίνειν. τῇ δὲ πρὸ δέκα καλανδῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος ἄνεμον λίβα πνεῦσαι λέγει.

15. τὸν Δομετιανὸν δεσπότην ἐκάλοιν, ἀλλ' οὐ βασιλέα, διὰ τὸ τυραννικὸν αὐτοῦ.

20 16. τὴν Ἦραν ἔνιοι τῶν φυσικῶν τὸ ὕδωρ εἶναι ἀξιοῦσι, p. 66 τὸν δὲ Δία τὸ πῦρ, μίξει δὲ ὑγρότητος τίκτεσθαι τοὺς καρπούς. ἀλλὰ καὶ σελήνην αὐτὴν θεολογοῦσιν οἷα ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας τεταγμένην. καὶ τὸν Ἄρεα ἐξ αὐτῆς τεχθῆναι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ

2 ἐμυθεύσαντο P.

superius; moriuntur autem alternis ex fabula, velut sub antipodas per vices feruntur. Epimenides autem marem et feminam esse Dioscuros per fabulam docuit, vocato hoc aevo, tanquam monade, illa natura, velut dyade: ex monade enim ac dyade omnis animantium animarumque generationem efficiens numerus natus est.

sciendum autem hoc die Haedos occidere et conversionem fieri auctore Philippo.

14. A. d. 15 kalendas Februarias Democritus ait occidere Delphina et conversionem ut plurimum fieri. a. d. 13 kalendas Februarias Euctemon Cancrum occidere, Callippus autem Aquarium oriri ait (quem Deucalionem Hipparchus dicit) convallibus et faucibus montium. a. 12 kal. Febr. Eudoxus Aquarium oriri ait. a. 11 kal. Febr. solem in Aquario esse Caesar ait, Eudoxus autem oriri eum et pluvias significare. a. 10 autem kal. Febr. Democritus Africum ventum flare dicit.

15. Domitianum dominum vocabant (neque vero regem) propter ipsius ingenium tyrannicum.

16. Iunonem nonnulli physicorum aquam esse censent, Iovem ignem; mixtione autem humoris nasci fructus. verum etiam lunam illam esse iuxta theologiam aiunt, utpote supra humidam substantiam constitutam.

ταῖς συνθλίψεσι τῶν νεφελῶν τὸ ἀέριον καὶ δραστικὸν πῦρ· καὶ ταῦτα τὸν ὄρνιθα τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἥρας οἱ φυσικοὶ διδύασιν οἰοεῖν, τὸν ἀστερωπὸν ἀέρα ἦτοι οὐρανόν.

17. οἱ μὲν Ἀθηναῖν τὴν ψυχὴν εἶπον, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρεῖς εἶναι τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς· οἱ δὲ Ἀθηναῖν 5 τὸν ἀέρα, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρισὶ μεταβολαῖς ἀλλοιοῦσθαι τὸν ἀέρα, εἰς ἕαρ δηλονότι θέρους τε καὶ χειμῶνα, γλαυκῶπιν δὲ διὰ τὸ τὴν τοῦ ἀέρος ὄψιν ἔγγλαυκον εἶναι. Περσεία δὲ τὸν ἥλιον καὶ Γοργόνα τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ τάχους οἶον εἰπεῖν, 10 ὅτι διὰ τοῦ ἀέρος ὁ ἥλιος ἀποτρέχων ἀποτέμνει τὰς ἡμέρας, ὑπὸ τῆς Ἀθηναῖς οἰοεῖ τῆς προνοίας τὴν ἄρπην (ἀντὶ τῆς ὀξύτητος) λαβίων· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὠρολογίοις ἔθος ἔγγλύφεισθαι Γοργόνα ἀντὶ τοῦ τὴν ἡμέραν.

ὑγεία ἐστὶν ἡ τῶν ἐναντίων ποιότητων κατὰ τὸν σωστικὸν λόγον ἐπικρατοῦσα δύναμις.

15

p. 67

18. Οὐλλίος ἐκαλεῖτο ὁ Τραϊανὸς κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς προσηγορίαν, κρινῖτον δὲ αὐτὸν οἰοεῖ ἐνπλόκαμον τοῖς Ῥωμαίοις ἐδόκει καλεῖν διὰ τὴν περὶ τὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τρίχας σπουδῆν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἦν βραχύς, τὰ δ' ἄλλα ἀγαθὸς τὸν τρόπον ἐν συνασκήσει ὄπλων τε καὶ γυμνασίᾳ σώματος, οὐκ εὐγενοῦς 20 τυγχάνων φαμιλίας· τριβοῦνος γὰρ ἦν πρότερον ἡγουν φύλαρχος. συναισθανόμενος δὲ ὡς ἐραστής ἐστιν ὁ Νερβῆς ὁ καλούμενος τοῦ ὄντος αὐτῷ προαστείου (καὶ γὰρ ὁμοροὶ μᾶλλον περὶ τὴν κτῆσιν

5 διὰ τὸ —
vulgo om

6 αὐτὴν om P.
10 ἀπό?

7 δῆλον vulgo.

8 τὸ

22 νερούας τὸ κεφάλαιον τοῦ P.

et Martem ex ea natum dicunt, pro compressionibus nubium ignem aërium atque efficacem; et pavonem avem sacris Iunonis physici attribuunt, velut stellis distinctum aërem, id est caelum.

17. Alii Minervam animam dixere, Tritoniam autem ipsam propterea quod tres sunt animi facultates; alii Minervam aërem, Tritoniam autem ipsam, quod tribus mutationibus variatur aër, in ver videlicet atque aestatem hiememque; caesiis oculis praeditam propterea quod aëris facies caerulea est. Perseum autem solem et Gorgonem diem, ex velocitate, ut dicat aliquis, quoniam per aërem decurrens sol abscindit dies, postquam a Minerva (velut providentia) falcem (pro velocitate) accepit; quam ob causam in horologiis Gorgo insculpi solet, pro dies. —

Sanitas est contrariarum qualitatum secundum rationem servatricem praevalens vis.

18. Ulpius nominabatur Traianus ex patris nomine; Crinitum autem eum (tanquam pulchram comam habentem) Romanis videbatur nominare propter curam circa capitis ipsius crines. et corpore fuit brevi, ceterum bonis moribus in armorum usu atque exercitatione, cum non nobili ortus esset familia: tribunus enim ante fuerat. sentiens autem Nervam, qui nominabatur, suburbani, quod ipsi erat, esse amantem (etenim proximi

ἀλλήλων ἐτύγγανον), συγγράφας αὐτίκα δωρεῦς γραμματεῖον ἐπὶ τῷ προαστείῳ τῷ Νερβᾷ προσεκόμισεν· ὁ δὲ ἀγασθεὶς τὸν Τραιανὸν εἰς υἰοθεσίαν ἔλαβεν. ἔνθα γίνεται αὐτῷ παράδοδος ἐπὶ τὴν βασιλείαν, ἐπὶ θάττον ὁ Νερβᾶς ἐτελεύτα. αἰσθόμενος δὲ ὅτι 5 διεβύλλετο ἐπὶ οἰνοφλυγία, παντελῶς οἰνοποσίας ἀπέιχετο. τὸ Ἀδραμύττειον, πόλιν Ἀσίας, ὁ Τραιανὸς ἔκτισεν, ἀπὸ Ἀδραμύττου τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ Κροίσου· ὄνομα δὲ αὐτῇ τὸ πάλαι Ὑποπλάκιοι Θῆβαι.

19. ὅτι μοι πλήθος τῶν θυσῶν ὑμῶν; λέγει κύριος. πλή-
 10 ρης εἰμί· ὀλοκαντώματα κριῶν καὶ στέαρ ἄρνων καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν ἀλήν μου οὐ προσθήσεσθε. ἐὰν φέρετε σμιδάλιν, μάταιον θυμίαμα, βδέ-
 15 μεγάλην [κλητὴν] οὐκ ἀνέχομαι· νηστείαν καὶ ἄργίαν καὶ τὰς p. 68
 νουμηνίας ὑμῶν καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγε-
 νήθητέ μοι εἰς πλησμονήν.

ΦΕΒΡΟΤΑΡΙΟΣ.

20. Τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἀπὸ Φεβρουά, θεῆς οὕτω προσ-
 αγορευομένης, τὸ ὄνομα γέγονεν· Φεβρουάν δὲ ἔφορον καθαρ-
 20 τικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ

5 παντελοῦς vulgo

6 Ἀδραμύττειον et mox Ἀδραμύττου Ha-
 sius: libri Ἀτραμύττειον et Ἀτραμύττου. 9 Τί Iesaias 1 11.

10 εἰμί ὀλοκαντωμάτων P.

14 σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου

καὶ P.

inter se circa possessionem erant), scriptum statim donationis libellum pro suburbano ad Nervam attulit; qui admiratus Traianum filium adoptavit. inde fit ei aditus ad regnum, postquam brevi Nerva defunctus est vita. cum autem se argui sensisset vinolentiae, omni vini potione abstinuit. Adramytteum, urbem Asiae Traianus condidit, ab Adramytto Croesi fratre nuncupatum: nomen autem illi antiquitus Hypoplaciae Thebae.

19. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus: plenus sum; holocausta arietum et adipem agnorum et sanguinem vitulorum et hircorum nolui, nec cum veneritis ante conspectum meum: quis enim quaesivit haec de manibus vestris? ambulare in atriis meis ne pergatis. si offeratis similam, sacrificium frustra incensum abominatio est mihi. neomenias vestras et sabbata et diem magnum [qui dictus est] non fero: ieiunium vestrum et cessationem ab operibus et neomenias vestras odit anima mea. facti mihi estis molesti.

FEBRUARIUS.

20. Februario mense a Februa, dea quae ita vocatur, nomen factum est: Februam autem praesidem rerum purgandi vim habentem Romani acceperant. Anysius autem in libro De mensibus Februum inferum esse

περὶ μηνῶν Φεβρουῶν τὸν καταχθόνιον εἶναι τῇ Θούσκων φωνῇ λέγει, καὶ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Λουπερκῶν ὑπὲρ ἐπιδόσεως τῶν καρπῶν. ὁ δὲ Λαβεῶν ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον· φέβερ γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται, κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοικομένους ἐτίμων. ἀλλὰ μὴν 5 καὶ φεβρουῶρε τὸ καθᾶραι τὰ ποντιφικᾶλία βιβλία καλεῖ, Φέβρον τὰν Πλοῦτωνα.

τὸν Φεβρουάριον μῆνα Ἦρα ἀνατεθῆναι ἀξιοῦσι διὰ τὸ τὴν Ἦραν παρὰ τοῖς φυσικοῖς δοκεῖν εἶναι τὸν ὑπτιον ἀέρα· ὁ δὲ καθαριμὸς ἀντικρυς τῷ ἀέρι ἀρμόδιος. οὐ μόνον δὲ Φεβρουάριος 10 ἀλλὰ καὶ Φεβρουάτος λέγεται, διὰ τὸ τὴν τούτου ἔφορον, καὶ Φεβρουάταν καὶ Φεβρουάλεμ, τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρεσθαι.

p. 69

21. Οἱ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν συγγράφοντες φασὶ σπέρμα τῇ μήτρᾳ καταβαλλόμενον ἐπὶ μὲν τῆς τρίτης ἡμέρας ἀλλοιοῦσθαι εἰς αἷμα καὶ πρώτην διαζωγραφεῖν τὴν καρδίαν, ἣτις πρώτη μὲν 15 διαπλάττεσθαι τελευταία δὲ ἀποθνήσκειν λέγεται (εἰ γὰρ ἀρχὴ ἀριθμῶν ὁ τρεῖς, περιττὸς δὲ ἐστὶν ἀριθμὸς, ἄρα καὶ ἀρχὴ γενέσεως ἕξ αὐτοῦ), ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς εἰς ὄψιν τελείαν καὶ διατύπωσιν ἀποτελεῖσθαι καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν τέλειον ἄνθρωπον. καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου μηνὸς ἐγκινεῖσθαι νηχόμενον τῇ μήτρᾳ, ἐπὶ δὲ τοῦ 20 ἐννάτου μηνὸς παντελῶς ἀπαρτίζειν καὶ πρὸς ἔξοδον σπεύδειν. καὶ εἰ μὲν ἐστὶ θῆλυ, κατὰ τὸν ἔννατον, εἰ δὲ κρεῖττον, κατὰ τὸν δέκατον ἀρχόμενον, διὰ τὸ τὸν μὲν ἐννέα ἀριθμόν, θῆλυν ὄντα καὶ σελήνης οἰκεῖον, πρὸς τὴν ὕλην ἀναφέρεσθαι, τὸν δὲ δέκα

11 τὸ add Roetherus. 23 ἐννέα — 24 δέκα] vulgo ἔννατον — δέκατον.

Thuscorum lingua ait, et coli a Lupercis pro fructuum incremento. Labeo autem a luctu ait nominatum Februarium: feber enim apud Romanos luctus dicitur, illo autem mense mortuos (i. e. Manes) colebant. verum etiam februlare purgare libri pontificales vocant, Februum Plutonem.

Februarium mensem Iunoni consecratum putant, propterea quod Iuno physicis videtur esse aër supinus (i. e. inferior): purgatio autem plane aëri convenit. non solum autem Februarium, verum etiam Februatius dicitur, propterea quod huius mensis praeses, et Februatia et Februalis, sacris celebratur.

21. Naturalis historiae scriptores aiunt semen, quod in matricem (s. uterum) iniicitur, tertio die mutari in sanguinem, et primum pingere (s. effingere) cor, quod primum quidem formari, postremum autem emori dicitur (si enim principium numerorum ternarius numerus est, impar autem est numerus, etiam principium generationis ex ipso fit); quadagesimo autem in speciem perfectam ac formam perfici, et ut paucis dicam, perfectum hominem. et tertio mense moveri natantem in utero, nono autem mense omnino absolvi atque ad exitum properare. atque si feminei sexus (partus) est, nono, si autem praestantior, ineunte decimo, propterea quod nonarius numerus, qui femineus est et Lunae proprius, ad materiam re-

παντέλειον εἶναι καὶ ἄρρενα. Θῆλυ δὲ καὶ ἄρρεν γίνεται κατὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ἐπικράτειαν· πλεονάζοντος μὲν τοῦ κατὰ τὸ σπέρμα θερμοῦ, ἅτε τῆς πῆξεως ταχείας γινομένης, ἄρρενοῦται τε, καὶ καταγωνιζομένου θηλένεται, βράδιον δὲ πηγνύμενον βρά-
 5 διον καὶ μορφοῦται. ὅτι δὲ ἀληθῆς ὁ λόγος, τὰ μὲν ἄρρενα καὶ τῶν τεσσαράκονθ' ἡμερῶν ἐντὸς ἐκτιρωσκόμενα μεμορφωμένα προπίπτει, τὰ δὲ θήλια καὶ μετὰ τὰς τεσσαράκοντα σαρκώδη τε p. 70 καὶ ἄδιατύπωτα. μετὰ δὲ τὴν κόησιν ἐπὶ τῆς τρίτης τεχθὲν ἀποσπαργανοῦσθαι τὸ βρέφος φασίν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης ἰσχυρο-
 10 ποιῆσθαι καὶ ἀφὴν ὑπομένειν, ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς προσλαμβάνειν τὸ γελαστικὸν καὶ ἄρχεσθαι ἐπιγινώσκον τὴν μητέρα. ἐπὶ δὲ τῆς ἀναστοιχειώσεως τοὺς ἴσους ἀριθμοὺς αὐτῆς ἕξ ὑποστροφῆς παραφυλάττειν τὴν φύσιν, καὶ δι' ὧν συνέστη, δι' αὐτῶν αὐτῆς ἀναλύεσθαι. τελευτήσαντος γοῦν ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν τῆς
 15 τρίτης ἀλλοιοῦται παντελῶς καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ὄψεως διαπόλλυσι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης διαρρεῖ σύμπαν, ἔτι σωζομένης αὐτῷ τῆς καρδίας· ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς καὶ αὐτὴ συναπόλλυται τῷ παντί. διὰ τοῦτο τρίτην ἐννάτην καὶ τεσσαρακοστήν ἐπὶ τῶν τεθνηκότων φυλάττουσιν οἱ ἐναγίζοντες αὐτοῖς, τῆς
 20 τέ ποτε συστάσεως τῆς τε μετ' ἐκείνην ἐπιδόσεως καὶ τὸ δὴ πέρας ἀναλύσεως ἐπιμνησκόμενοι.

1 ἄρρεν apud S

ἄρρεν apud S

ἄρρεν apud S

21 ἐπιμνησκόμενα apud S.

4 καταγωνιζομένου Roetherus: apud S κατα-

6 τεσσαρακονθημέρων vulgo.

6 τεσσαρακονθημέρων vulgo.

6 τεσσαρακονθημέρων vulgo.

ἐκτιρωσκομέ-

11 ἐπιγινώσκειν P.

fertur, decimus autem perfectus est ac masculus. feminei autem et masculini generis fit, prout caloris maior minorve vis est: praevalente quidem eo calore qui in semine est, quippe cum coagulatio acceleretur, masculus redditur; qui ubi supprimitur, femineus fit. tardius autem quod coagulatur, tardius etiam formatur. verum autem a nobis dici (hoc indicio est), quod masculi partus etiam intra quadraginta dies, si per abortum expelluntur, formati excidunt, feminei autem etiam post quadraginta dies carnei et informes. post graviditatem autem tertio die prognatum infantem fasciis exsolvi dicunt, nono autem confirmari et tactum sustinere, quadragesimo autem assumere facultatem ridendi et incipere matrem agnoscere. in dissolutione autem eosdem rursus numeros retroversus sequi naturam, et quibus constet, iisdem rursus dissolvi. tertio igitur postquam mortuus homo est die corpus omnino commutatur, et facies eius agnosci amplius non potest; nono diffluit universum, cum ei adhuc servetur cor; quadragesimo autem hoc quoque una cum universo conficitur. propterea tertium nonum et quadragesimum in mortuis sequuntur diem qui iis parentant, et pristini ortus et eum secuti incrementi et vero postremo dissolutionis memores.

22. ὁ Κάμιλλος ὤρισεν ἀποκείρειν τοὺς πύγωνας ἐπ' ἄκρου, ὡς μὴ δράπιτεσθαι αὐτῶν τοὺς ἐναντίους, διὰ τὴν συμβᾶσαν πρότερον μάχην, ἐν ἧ ἔλκον ἀλλήλους ἐκ τε τῶν λοφίων τῶν περικεφαλαιῶν καὶ ἐξ αὐτῶν μέντοι τῶν τοῦ πύγωνος τριχῶν.

23. ἐν τῇ πρὸς τὸν δῆμον ὠρατίῳνι, οἶονεὶ προσφωνήσει. 5

p. 71

24. εἰδοῖς Φεβρουαρίαις. ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀπὸ ὥρας ἕκτης διὰ τὰς τῶν κατοικομένων χοὰς τὰ ἱερὰ κατησφαλί- ζοντο, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν σχήματι ἰδιωτῶν προήεσαν ἕχρι τῆς πρὸ ὀκτῶ καλανδῶν Μαρτίων. αἱ δὲ σώφρονες γυναῖκες (ματρῶ- νας δὲ αὐτὰς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες οἰκοδεσποίνας) 10 τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναι- κῶν ὀμιλεῖν, ἀλλὰ καὶ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βυλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἐανταῖς ἀφορίζειν, οὓς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίκια καλοῦσιν. αὗται τοίνυν αἱ σώφρονες τοῖς Βρούτου δαίμοσιν ἐνήγιζον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Λουκρητία γυνὴ τις Ῥωμῖα περι- 15 τῶς εὐπρεπῆς τε καὶ σώφρων λέγεται βιασθῆναι ποτε ὑπὸ Ταρ- κυνίου τοῦ τελευταίου τῶν ῥηγῶν ἢ τοῦ αὐτοῦ παιδός. σούπερ- βον δὲ αὐτὸν ἢ ἱστορία καλεῖ οἶονεὶ ἀλαζόνα· πρῶτος γὰρ αὐτὸς ὄργανα ποινῶν καὶ μέταλλα ἐξεῦρεν, ὅπως δὲ μὴ μαλάττοιτο τοῖς αἰκισμοῖς τῶν τιμωρουμένων, βοτάνην αὐτοῖς ἐπέδιδον ἢ γέλωτα 20 ἐνεποίει παρὰ σκοπὸν τοῖς πάσχουσι· γίνεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ Σαρ- δοῦς τῆς νήσου ἢ τοιαύτη βοτάνη, ὅθεν καὶ Σαρδόνιον γέλωτά φασιν. ἔνθεν τὸν Ταρκύνιον σούπερβον ἀντὶ τοῦ ἀπηνῆ καὶ

17 cf. Suidas v. Σούπερβος.

22. Camillus instituit ut raderentur barbae summae, ne arriperent eas hostes, propter pugnam antea factam, in qua trahebant inter se ex cristis galearum et vero etiam ex ipsis barbae pilis.

23. In oratione ad populum, tanquam προσφωνήσει.

24. Idibus Februariis, ab hoc inde die, ab hora sexta, propter mortuorum libationes sacra instituebantur, et magistratus in plebeiorum habitu prodibant usque ad a. d. 8 kalendas Martias. feminae autem honestae (matronas eas Romani vocant, Graeci οἰκοδεσποίνας) usque adeo curae habebant pudicitiam, ut neque cum feminarum multitudine versarentur, verum etiam loca quaedam a turba vacua in balneis extra multitudinem sibi secernerent, quae etiam nunc matronicia vocant. haec igitur feminae honestae Bruti manibus parentabant hanc ob causam. Lucretiae feminae cuidam Romanae eximie formosae atque honestae vix olim illata esse dicitur a Tarquinio ultimo regum aut ab eius filio. Superbum autem eum historia vocat, velut ἀλαζόνα: primus enim ille instrumenta poenarum et metalla invenit; ut autem ne molliretur contumeliis eorum qui puniebantur, herbam iis dabat, quae risum movebat invitae iis qui afficiebantur poena (nascitur autem nunc quoque in Sardinia insula eiusmodi herba, unde et Sardonium risum dicunt). inde Superbum Tarqui-

ἄμὸν ἐκάλουν· οὐδὲν δὲ ἂν τέκοι μῖσος ὡς ταῦτα. ἐκείνη τοίνυν ἢ Λουκρητία κρείττονα τὴν σωφροσύνην τῆς βασιλικῆς ὀμιλίας p. 72 ἠγησαμένη, καὶ οὐκ αὐτῆς μόνης ἀλλὰ καὶ ζωῆς αὐτῆς, μεταπεψαμένη τοὺς ἑαυτῆς ἀφηγησαμένη τε τὴν, εἴγε ἄρα ἐβούλετο, λανθάνειν δυναμένην ἁμαρτίαν, ἑαυτὴν παρόντων τῶν τῆς σωφροσύνης μαρτύρων ἀπέσφαξε. κινεῖται οὖν ὁ δῆμος πρὸς τοῦτο, καὶ τὸ μῖσος τοῦ τυράννου προσεποιεῖτο — ὅς δραξάμενος καιροῦ ἠγεῖται τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δῆμον καὶ παρωθεῖται τῆς βασιλείας τὸν Ταρκύνιον. ἐτιμήθη οὖν, ὡς ἐλέγομεν, παρὰ ταῖς Ῥωμαίων γυναιξίν ὁ Βροῦτος μετὰ θάνατον δημοσίῳ πένθει οἷα ἔκδικος τῆς σωφροσύνης· καὶ Βρούτας ἑαυτὰς ἠξίον ὀνομάζεσθαι πρὸς τιμὴν Βρούτου.

25. βέρνακλον τὸν δημόσιον οἰκέτην οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ἐπειδὴ εἰς τρεῖς μοίρας ὁ Ῥωμαϊκὸς διήρητο δῆμος, τρίβους ἢ 15 φυλὴ παρ' αὐτοῖς ὀνομάσθη καὶ τριβοῦνοι οἱ δῆμαρχοι. φροντίς δὲ ἦν αὐτοῖς τῆς ἵπποδρομίας, ὡς ἐπιτελοῖτο προσηκόντως· καὶ διὰ τοῦτο τριβοῦνος ἔτι καὶ νῦν ἠγεῖται τῶν βολουπτάτων (ἀντὶ τοῦ τῶν τέρψεων). τριῶν ἀρμάτων, καὶ οὐ τεττάρων, ἁμιλλωμένων ἐπὶ τῆς ἵπποδρομίας, οἱ μὲν ῥουσσάτοι, οἰονεὶ ἐρυθροί, 20 οἱ δὲ ἀλβάτοι οἰονεὶ λευκοί, οἱ δὲ βίριδες οἰονεὶ ἀνθηροί· πρασίνοισι δὲ αὐτοὺς νῦν προσαγορεύουσι. καὶ οἱ μὲν ῥουσσάτοι ἠξίον τοῦ Ἄρεος εἶναι, οἱ δὲ λευκοὶ τοῦ Διός, οἱ δὲ ἀνθηροὶ τῆς Ἀφροδίτης. ὕστερον δὲ καὶ τὸ βένετον· βενέτους δὲ αὐτοὺς p. 73

17 βουλουπάτων V.

nium, pro saevum et crudelem, vocabant. nihil autem par genuerit odium atque haec. illa igitur Lucretia honestatem regia familiaritate praestantiorum rata, nec illa sola verum etiam vita ipsa, arcessitis suis atque commemorato suo delicto, quod, si quidem volebat, delitescere poterat, se ipsa, praesentibus pudicitiae testibus, interfecit. itaque movetur populus hoc facto, et odium tyranni simulabat — qui arrepta occasione populo Romano se ducem praebet, et regno expellit Tarquinius. colebatur igitur, ut diximus, a Romanorum feminis Brutus post mortem publico luctu, tanquam vindex pudicitiae; et Brutus sese volebant nominari in honorem Bruti.

25. Vernaculum servum publicum Romani vocant. cum in tres partes populus Romanus distributus esset, tribus (Graecorum) φυλὴ apud eos dicta est, et tribuni δῆμαρχοι. curabant autem certamen equestre, ut rite perageretur; atque hanc ob causam tribunus etiam nunc praest voluptatibus. tribus curribus, neque quattuor, certantibus in certamine equestri, pars erant russati, pars albat, alii virides; porraceos autem nunc appellant. et russati volebant Martis esse, albi Iovis, floridi autem Veneris. postea vero venetus quoque (currus accedebat): venetos autem eos patrio sermone vocant, (quasi) ferreo colore tinctos (s. ferrugineos):

ἐπιχωρίως καλοῦσι — σιδηροβάφους· τὸ γὰρ παρ' ἡμῶν λεγόμενον καλλάϊον χρῶμα Ῥωμαῖοι βένετον προσαγορεύουσιν. οἱ Γάλλοι τοίνυν ἴδιόν τινα τόπον ἐν τῷ ἰππικῷ θεωροῦντες ἐπλήρουν· καὶ Βενέτους αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσθημάτων ὠνόμαζον, καὶ Βενετίαν τὴν χώραν, διὰ τὸ μηδένα ποτὲ κατ' ἐκείνην εὐπορῆσαι στολῆς. διὰ 5 δὲ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐποίησαν τέσσαρας τοὺς ἀγῶνας· τὸ ἀνθηρὸν ἀντὶ πυρός, εἰς τὴν τῆς Ῥώμης τιμὴν (Φλωῶραν δὲ αὐτὴν ὠνόμαζον, ὡσπερ ἡμεῖς Ἄνθουσαν), δεύτερον τὸ λευκὸν διὰ τὸν αἶρα, τρίτην τάξιν Ἄρει, καὶ τετάρτην, ἄρτι προσληφθεῖσαν, Κρόνου ἢ Πόσειδῶν· ἐκατέρους γὰρ τὸ κνανοῦν προσενέμηται. 10

26. καθάπερ ἐν τῇ μήτρᾳ τυγχάνον τὸ βρέφος οὐ δεῖται ἑτέρας τροφῆς, ἀλλ' ἐξ αἵματος ἐλικρινοῦς τρέφεται, οὕτως οὐδὲ τοῖς τελευτήσασιν κατὰ τὸν πρότερον, ὡς ἐλέγομεν, ἐνιαυτὸν ἐπεχούζον, ὡσπερ ἐν μήτρᾳ παρὰ τῇ φύσει λανθάνουσιν. αἱ γὰρ p. 74 χοαὶ παραψυχή τις εἰσεφέρετο τοῖς εἰδώλοις τῶν τετελευτηκότων, 15 γάλα αἷμα καὶ οἶνος καὶ σεμίδαλις καὶ κόγχος καὶ ἕτερα ἅτινα. χοὰς δὲ αὐτὰς ὠνόμαζον ἐκ τοῦ ἐπεκχεῖσθαι τοῖς τάφοις. σώζεται δὲ καὶ νῦν ἴχνος· ἐν γὰρ τοῖς ἱεροῖς ἄρτον καὶ οἶνον προσφέρομεν.

M A P T I O Σ.

27. Οἱ μυθικοὶ φασιν, ὃ Ζεὺς συνελθὼν τῇ ἀδελφῇ 20 Ἑρᾷ ἔτεκεν Ἄρεα, οἶονεὶ ὃ αἰθῆρ συνναπτόμενος τῷ αἰέρι ἀποθλίβει

1 ἐπιχωρίους apud S.

qui enim apud nos καλλάϊνος dicitur color, eum Romani venetum appellant. Galli igitur proprium locum in certamine equestri spectantes complebant; et Venetos eos ex vestitu nominabant, et Venetiam regionem, propterea quod nemo unquam in illa copiam habet vestimenti. ob quatuor autem elementa quattuor fecerunt certamina, floridum pro igni, in honorem Romae (Floram autem eam vocabant, ut nos Ἄνθουσαν); secundum album, propter aërem; tertiam factionem Marti, et quartam, nuper additam, Saturno aut Neptuno: utriusque enim caeruleus color dicitur est.

26. Quemadmodum in utero dum est infans non indiget alio nutrimento, sed ex sanguine puro nutritur, ita neque defunctis primo, ut diximus, anno inferias afferebant, quasi in utero Naturae latentibus. inferiae enim tanquam aliquid solatium afferebantur Manibus defunctorum, lac, sanguis et vinum atque similago et concha et alia quaedam. χοὰς autem eas vocabant ἐκ τοῦ ἐπεκχεῖσθαι (i. e. ab insuper effundendo). exstat autem etiam nunc vestigium: in sacris enim panem et vinum sumimus.

M A R T I U S.

27. Mythici tradunt: Iuppiter ex concubitu cum Iunone sorore genuit Martem, velut aether cum aëre coniunctus excutit aëreum ignem.

τὸ ἀέριον πῦρ. οἱ δὲ φυσικοὶ Ἄρεα μὲν οὐχ ὡς οἱ γραμματικῶν
παῖδες ἐκ τῆς ἄρσεως καὶ ἀναιρέσεως αὐτὸν ὀνομασθῆναι φασιν,
ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀρήγειν καὶ συλλαμβάνειν τοῖς κατὰ βίαν καὶ μάχην
συμπύμασιν, ἢ ὡς ἀρκτικὸν καὶ μεταβολῆς αἴτιον (διδόουσι δὲ
5 αὐτῷ ἕψωμα τὸν αἰγόκερον)· ἢ Ἄρεα τὸν παρ' ἄρρένων καὶ μό-
νων τιμώμενον, ἢ ἐκ τοῦ μάρασθαι. ὁ Ἄρης χαλκοῦ καὶ σιδή-
ρου εὐρειτῆς ἐγένετο. τὴν δὲ Ἀφροδίτην οἱ φυσικοὶ ποτὲ μὲν αὐτῷ p. 75
ποτὲ δὲ Ἡφαίστιον συνάπτουσιν, οἷονεὶ τῇ ἕργῳ οὐσίᾳ τὴν πυρώδη,
ἐξ ἕργου δῆπουθεν καὶ θερμοῦ προίεναί τὴν γένεσιν αἰνιττόμενοι·
10 ἢ καὶ ἐπειδὴ κοινὸς αὐτοῖς ὁ σκορπίος, Ἄρεος μὲν τοῦ κέντρον,
τῶν δὲ χηλῶν Ἀφροδίτης. ὑποστρέφεται δὲ ὡσπερ κατὰ τὸν
μῦθον Ἀφροδίτη τὸν Ἄρην, ἐπειδὴ ὁ χειμῶν ἀκολουθεῖ τῷ τοῦ
Ἄρεος ἰδίῳ καταστήματι, ἢ δὲ Ἀφροδίτη εὔκρατος. ὥστε ἐναν-
τίως ἔχουσι πρὸς ἑαυτούς, ἀλλ' οὐ καθόλου· καὶ γὰρ ἀλλήλοις
15 κατὰ τὸ τοῦ καιροῦ προσεχῆς συνάπτεσθαι δοκοῦσι· μετὰ γὰρ
χειμῶνα τὸ ἔαρ ἀναφέρεται. Θεραπεύεται δὲ ὁ Ἄρης ἡχοῖς ὄπλων
καὶ σάλπιγξι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ τὴν πρώτην ἑορτὴν ἐπιτέλουσιν
οἱ Ῥωμαῖοι, καλοῦντες αὐτὴν ἀρμιλουστρίον, οἷονεὶ καθααρμὸν
ὄπλων, μὴ χειμάτος, μὴ ἐτέρας τινὸς περιστάσεως εἰργούσης τὴν
20 κίνησιν τῶν ὄπλων ἐπὶ τῷ τοῦ Ἄρεος πεδίῳ. ὄνομα δὲ αὐτῷ κατ'
Αἰγυπτίους Πυρώεις, ὅθεν καὶ Ξανθικὸς παρὰ Μακεδόσιν. Ἑλ-
ληνες δὲ αὐτόν, ὡς εἶρηται, Ἄρεα ἐκ τῶν πραγμάτων προσηγόρευ-

8 δὲ add Roetherus.

physici vero Martem, non ut Grammaticorum filii, ἐκ τῆς ἄρσεως (i. e. a sublatione) et ἀναιρέσεως (i. e. ab interfectione) eum nominatum dicunt, sed ἐκ τοῦ ἀρήγειν (i. e. a ferendo auxilium) et adiuvando casibus qui sunt in vi ac pugna, vel tanquam ἀρκτικὸν (i. e. initii efficientem) et mutationis auctorem (assignant autem ei summitatem s. summam stationem Capricornum): vel Ἄρεα eum qui a solis maribus colitur, vel ἐκ τοῦ μάρασθαι (i. e. a pugnando). Mars aeris et ferri inventor fuit. Venerem autem physici modo cum illo modo cum Vulcano coniungunt, velut cum humida essentia igneam, ex humida videlicet et calida natura prodire generationem obscure significantes: vel etiam quoniam communis inter eos Scorpium est, cum Martis stimulus sit, forcipes autem Veneris aversatur autem, ut est in fabula, Venus Martem, cum hyems comitetur Martis proprium statum, Venus autem sit bene temperata. itaque contrarii inter se sunt, nec tamen omnino: etenim ex tempestatis continuatione inter se cohaerere videntur; post hiemem enim ver oritur. colitur autem Mars armorum strepitu et tubis, et hanc ob causam ei primas ferias agebant Romani, vocantes eas armilustrum, velut purgationem s. lustrationem armorum, non hienste neque alio casu prohibente armorum tractationem in campo Martio. nomen autem ei apud Aegyptios Πυρώεις, unde et Ξανθικὸς apud Macedones; Graeci autem eum, ut dictum est, Ἄρεα a rebus appellant. neque enim quis invenerit generalem dei appel-

ον. οὐδὲ γὰρ ἄν τις εἶρη κυρίαν Θεοῦ προσηγορίαν κατὰ τὸν Ἀπολλόδορον, ἀλλ' οὐδὲ φύσεως γνώρισμα, ἐπεὶ νῦν μὲν ἄρρενας νῦν δὲ θηλείας τὰς ἰδέας εἰσάγουσιν οἱ φιλοσοφούντες· ἀλλ' ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ὀνομασίας αὐτοῖς ἔθεντο, ἄρρενας μὲν Θεοῦς δημιουργικὰς δυνάμεις, θηλείας δὲ τὰς ζωογόνους εἰσά-5 γοντες.

28. ὄρος γὰρ ἐστὶ κακοῦ οὐκ οὐσία ζῶσα καὶ ἔμψυχος, ἀλλὰ διάθεσις ἐν ψυχῇ ἐναντίως ἔχουσα πρὸς ἀρετὴν διὰ τὴν τοῦ καλοῦ ἀπόπτωσιν ταῖς ῥηθνύμαις ἐγγυνομένην.

p. 76 29. κατὰ δὲ τὴν πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς Ἦραν ἐτί-10 μων, οἷονεὶ τὴν σελήνην, διὰ τὴν νεομηνίαν· ἐκήρυττε δὲ ὁ ἱερεὺς χρῆναι γλυκέσι πόμασιν τε καὶ σιτίοις χρῆσθαι ἅπαντας πρὸς φυλακὴν ὑγείας, ἐκίνουν δὲ τὰ ὄπλα Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῷ τῷ Ἄρεος πεδίῳ ἢ τεμένει. Ἄρεος δὲ ὁ κύμιος, παρὰ τὸ κύειν αἷμα, ἐχρῖόν τε τὰς ἀλλήλων ὑφεις ἀντὶ αἵματος τὸ χρῆσμα τοῦ κύμιου λαμβά-15 νοντες, ταύτῃ γε τὸν Ἄρειον θεραπεύοντες. διαφερόντως δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους καρποὺς διεγείρει τὰ σώματα πρὸς συνουσίαν ἐσθιόμενος, καὶ ταύτῃ καθέλκει τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὴν γένεσιν. ὁ δὲ Ἡρακλείδης φησὶν ὡς εἴ τις τὸν κύμιον ἐν κενῇ θήκῃ ἐμβάλων ἀποκρίψει τῇ κόπρῳ ἐπὶ τετραράκοντα πάσας ἡμέρας, εἰς ὅψιν 20 ἀνθρώπου σεσαρκωμένου μεταβαλόντα τὸν κύμιον εὐρήσει, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν φάναι "ἴσόν τοι κύμιους τε φαγεῖν κεφαλὰς τε τοκίων." Διογένης δὲ φησὶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς σηπεδόνας

23 αὐτῆς add Roetherus e Porphyg. de vita Pythagorae 44.

lationem, ut docet Apollodorus, verum neque naturae significationem, cum modo masculinas modo femininas notiones introducant philosophi: sed ex effectibus nomina iis indiderunt, tanquam masculos deos vires creatrices s. opifices, femineas autem genitricis introducentes.

28. Finis enim est mali non essentia viva atque animalis, sed constitutio in animo contraria virtuti propter boni deminutionem quae fit in voluptatibus.

29. Primo autem Martii mensis die Iunonem colebant, tanquam Iunam, propter interlunium. edicebat autem sacerdos oportere dulcibus potibus ac cibis uti omnes ad tuendam sanitatem. movebant praeterea arma Romani in campo vel luco Martis. Martis autem faba est, propterea quod sanguine praegnans est; et ungebant inter se facies, pro sanguine unguentum fabae sumentes, colentes equidem hoc modo Martem. eximie autem prae ceteris fructibus, cum estur, corpora ad concubitum incitat atque ita animas ad generationem allicit. Heraclides autem ait, si quis fabam in vacuam cistam iniectam obtexisset stercore quadraginta totos dies, in faciem hominis carne oppleti immutatam eum reperturum fabam, atque hanc ob causam poëtam dicere "perinde sane fabis vesci et capitibus parentum." Diogenes autem ait ex eadem putredine et hominem ex-

ἀνθρώπους συστήναι καὶ κῶμον βλαστῆσαι. τούτου δὲ φανερὰ ἐπῆγε τεκμήρια· εἰ γὰρ τις διατραγῶν κῶμον καὶ τοῖς ὁδοῦσι p. 77 λειάνας ἐν ἀλέα τῆς τοῦ ἡλίου βολῆς καταθείη πρὸς ὀλίγον, εἴτα ἀποστὰς ἐπανέλθοι μετ' οὐ πολὺ, εὔροι ἂν ὁδωδοῦτα ἀνθρωπεῖου 5 γόνου· εἰ δὲ καὶ ἀνθοῦντος τοῦ ἀνθους βραχὺ ἐνδείη ἀγγεῖω κεραμείω καὶ ἐπίθεμα ἐνθεῖς ἐν τῇ γῆ τε κατορύξειε καὶ ἐνενήκοντα παραφυλάξειεν ἡμέρας μετὰ τὸ κατορυχθῆναι, εἴτα μετὰ ταῦτα ὀρύξειε καὶ λάβοι καὶ ἀφέλοι τὸ πῶμα, εὔροι ἂν ἀντὶ τοῦ κῶμου ἢ παιδὸς κεφαλὴν συνεσιῶσαν ἢ γυναικὸς αἰδοῖον. ὥστε 10 ἀφεκτίον κατὰ Πυθαγόραν κῶμον, ὡς καὶ τῶν λεγομένων χρυσολαχάνων, ἐπεὶ καὶ αὐτῶν ἡ γένεσις ἐξ ἐμμήνων γυναικῶν ἐστὶ. τούτου χάριν εἰς τοὺς τάφους κῶμοι ῥίπτονται ὑπὲρ σωτηρίας ἀνθρώπων. ὅτι δὲ κῶμος ἀπὸ τοῦ αἵματος εἴρηται, δυνατὸν τῇ πείρᾳ παραλαβεῖν· εἰ τις γὰρ αὐτὸν ἀποβρέξει ἐπὶ νυχθήμερον, 15 τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ λόθρον εὔρησει.

30. οἱ δὲ μάγγιπες, οἰονεὶ τεχνῖται τοῦ ἀνδραποδάδους ἄρτου, ἔπεμπον τοῖς ἐν λόγῳ Ῥωμυλίας ἀνώνυμα· οὕτω δὲ ταύτης ἐκάλουν διὰ τὸ κατὰ τὴν ἐννάτην ὥραν ἐπιδίδοσθαι πρὸς τοῦ Ῥωμύλου τὴν τροφήν τοῖς στρατιώταις.

20 καὶ γὰρ Οὐαλεντινιανὸς ἀπαίδευτος ἦν καὶ μόνον βαρῦμηγς.

1 ἀνθρώπου apud S 2 διατραγῶν P, διατρώγων V cum Porphyrio. 4 ἀποστὰς apud Porphyrium: ἀναστὰς V. 5 γόνου apud Origenem. καὶ add Roetherus e Porphyrio. 6 κατορύξειοι — 7 παραφυλάξειοι — 8 ὀρύξειοι V. ἂν om V. 17 αἰρτους V: corr Hasius coll. de Magistrat. 3 7. Ῥωμυλίας idem pro Ῥωμυλίας. praestat delere.

stitisse et fabam effloruisse. cuius rei manifesta afferebat argumenta: si quis enim fabam arrodantibusque comminutis ferventibus solis radiis paululum exponat, tum post exiguum temporis intervallum redeat, humani cruoris odorem in ea percipiet; praeterea si florem emittente faba paululum aliquid floris in vas fictile immisum et operculo obtectum humi defodiat, atque ita defossam dies nonaginta conservet, tumque effodiat et promat atque operculum tollat, loco fabae aut pueruli caput aut pudendum muliebre enatum reperiet. itaque abstinendum faba ex Pythagorae praecepto, ut et aureis oleribus, quae dicuntur (i. e. atriplice), cum ea quoque ex mulierum menstruationibus generentur. huius rei gratia in sepulcra fabae coniciuntur pro salute hominum. fabam autem a sanguine dictum esse, experiendum percipi potest: si quis enim eam madefecerit per noctis ac diei spatium, aquam quae in ea est cruorem factam reperiet.

30. Mancipes autem, velut opifices plebei ac servilis panis, mittebant principibus civitatis Romuleas annonas: ita autem has vocabant propterea quod nona hora a Romulo distribuebatur militibus victus. —

Etenim Valentinianus stupidus fuit et solum iracundus.

31. τῇ πρὸ τεσσάρων νωνῶν Μαρτίων ἄνεμον βριαύτερον ὡς ἐπίπλαν πνεῖν προλέγει ὁ Εὐδόξος.

p. 78 32. τῇ πρὸ τριῶν νωνῶν Μαρτίων ὁ πλοῦς τῆς Ἰσιδος ἐπετελεῖτο, ὃν ἔτι καὶ νῦν τελοῦντες καλοῦσι πλοιαφέσια. ἡ δὲ Ἰσις τῇ Αἰγυπτίων φωνῇ παλαιὰ σημαίνεται, τοιούστιν ἡ σελήνη* 5 καὶ προσηκόντως αὐτὴν τιμῶσιν ἐναρχόμενοι τῶν θαλαττίων ὁδῶν διὰ τὸ αὐτήν, ὡς ἐλέγομεν, τῇ φύσει τῶν ὑδάτων ἐφροσύναι. φασὶ δὲ ταύτην καὶ ὑγείας εἶναι δότεிரαν, καθάπερ ἡμεῖς τὸν Ἀσκληπιόν. ταῦτόν δ' ἂν εἴη· ὥσπερ γὰρ ἡμεῖς τὸν ἥλιον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν λαμβάνοντες μετὰ τὰς ἐκείνου δυσμὰς τῆς νυκτὸς 10 ἐπιγινομένης, αἴτιον αὐτὸν τοῦ ὕπνου καὶ νυκτὸς καὶ ἀναπαύσεως, αἴτιον καὶ δοτῆρα τῆς ὑγείας μυθεύουσιν. ὁ δὲ Χαιρωνεὺς Ἰσιν μὲν τὴν γῆν εἶναι βούλεται καὶ Ὅσιριν τὸν Νεῖλον, Τυφῶνα δὲ τὴν θάλατταν, εἰς ἣν ὁ Νεῖλος ἐμπίπτων ἀφανίζεται.

33. τὴν Τύχην οἱ Ἕλληνες γράφουσι βουπρόσωπον· ἐγὼ 15 δ' οἴμην τὴν ὑγρὰν εἶναι οὐσίαν, ὅθεν καὶ ἀκουὰν αὐτὴν Ῥωμαῖοις ἕθος καλεῖν ἀπὸ τῆς ἰσότητος (τὸ δ' ὕδωρ ὁμοιομερὲς καὶ ἴσον τὴν φύσιν)· καὶ καλῶς ἀκουὰ πρὸς αὐτῶν ὠνόμασται, ἐπειδὴ τὴν ἰσότητα ἦτοι ὁμοιομέρειαν ἀπὸ τοῦ ἀκουὰ κατὰ παραγωγὴν ἐπικαλοῦσιν. 20

34. ἐπὶ Ταρκυνίου Πρίσκου τοῦ ῥηγῶς Ἀμάλθεια τοῦτομαί τις γυνὴ ἦκεν ὡς αὐτόν, ἐπιφερομένη τρεῖς βίβλους (χρησ-

10 μετὰ] ἢ μετὰ P. 12 post ὑγείας fere haec excidisse videntur Roethero: οὕτως ἐκείνοι τὴν Ἰσιν, οἶονεὶ τὴν σελήνην, αἰτίαν καὶ δότεிரαν τῆς ὑγείας. 15 βουπρόσωπον V.

31. A. d. 4 Nonas Martias ventum vehementiorem ut plurimum flare praedicat Eudoxus.

32. A. d. 3 Nonas Martias Isidis navigium agebatur, quod etiam nunc agentes πλοιαφέσια vocant. Isis autem Aegyptiorum lingua idem quod antiqua valet, id est luna; et merito eam colunt ingredientes itinera marina, propterea quod illa, ut diximus, aquarum naturae praeest. dicunt autem hanc etiam sanitatis esse auctorem, quemadmodum nos Aesculapium. idem autem hoc fere fuerit: ut enim nos solem in Aesculapium accipientes post illius occasum, cum nox oboritur, auctorem eum somni et noctis et quietis, auctorem atque effectorem sanitatis, [sic illi —] fabulantur. scriptor autem Chaeronensis (Plutarchus) Isidem terram esse vult et Osirin, Nilum, Typhonem autem mare, in quod incidens Nilus evanescit.

33. Fortunam Graeci pingunt bovina facie: ego vero existimo humidam esse substantiam, unde etiam aquam eam Romani vocare solent, ab aequitate (aqua autem aequalibus partibus constat et aequa est natura), et bene aqua ab iis nominata est, cum aequitatem vel aequalitatem partium ab aqua ex derivatione vocent.

34. Regnante Tarquinio Prisco mulier quaedam Amalthea nomine

μοὶ δὲ Σιβύλλης τῆς Κυμαίας ἐτύγγανον), ἐπιζητεῖ δὲ [τὸν κατὰ] τριάκοντα τούτους ἀποδόσθαι χρυσοῦν. τοῦ δὲ καταφρονήσαντος ἀγανακτήσασσι ἡ γυνὴ τὸ ἐν τῶν βιβλίων ἔκανσεν. εἶτα αὐθις ὡς αὐτὸν γινομένη ἡξίου καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπολειπομένων δύο τοὺς 5 αὐτοὺς τριάκοντα λαβεῖν χρυσοῦς. τοῦ δὲ ἔτι μᾶλλον αὐτὴν παριδόντος καὶ τὸ ἕτερον ἔκανσε. πάλιν δὲ ὑπὲρ τοῦ λειπομένου ἑνὸς τὴν αὐτὴν ἐπιζητούσης τοῦ χρυσοῦ ποσότητα, στοχασάμενον εἰκὸς τὸν βασιλεῖα ὡς ἀναγκαῖα μᾶλλον ἐτύγγανε τὰ βιβλία, πρίασθαι παρ' αὐτῆς τὸ λειπούμενον, εἶτα, εὐρόντα ἐν αὐτῷ τὰς 10 Ῥωμαίων τύχας κατ' ἔξαιρετον καὶ μόνας ἐγγεγραμμένας, ἐξήκοντα πατρικίων συστήματι τὴν τούτων παραδοῦναι γυλακῆν.

35. νῶναις Μαρτίαις ὁ Βάρρων ὄρθρον τὸν στέφανον δῦεσθαι λέγει καὶ πνεῖν τὸν βορρᾶν.

36. εἰδοῖς Μαρτίαις ἑορτῇ Διὸς διὰ τὴν μεσομηρίαν, καὶ p. 80 15 εὐχαὶ δημόσιαι ὑπὲρ τοῦ ὑγιεινὸν γενέσθαι τὸν ἐνιαυτόν. ἱεράτειον δὲ καὶ ταῦρον ἐξέτη ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀγρῶν, ἡγουμένον τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν καθηγρόρων τῆς μητρόχου. ἤγετο δὲ καὶ ἄνθρωπος περιβεβλημένος δοραῖς, καὶ τοῦτον ἔπαιον ῥάβδοις λευκαῖς ἐπιμήκεσι, Μαιμούριον αὐτὸν καλοῦντες. οὗτος δὲ τεχ- 20 νίτης ἐν ὄπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκίλια συνεχῶς κινούμενα φθίρεσθαι, ὅμοια ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετύπων· ὅθεν παροιμιάζοντες οἱ πολλοί, ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντες, φασὶν ὡς τὸν Μαιμούριον αὐτῷ παίζοιεν οἱ τύπτον-

4 ὑπολειπομένων?

venit ad eum, offerens tres libros: oracula autem Sibyllae Cumanae erant. cupiebat autem triginta eos vendere numis aureis. ille vero cum eam contempsisset, irata mulier unum librorum combussit. post cum rursus eum adisset, etiam pro duobus reliquis eosdem triginta numos aureos poscebat. ille autem cum etiam magis eam neglexisset, alterum quoque combussit. rursus deinde pro reliquo uno eandem illa poscente auri summam, regem, ratum videlicet valde necessarios fuisse libellos, emisse ab ea eum qui reliquus erat; post, inventis in eo Romanorum fatis prae ceteris solis conscriptis, sexaginta patriciorum collegio eos custodiendos tradidisse.

35. Nonis Martiis Varro mane Coronam occidere ait, et flare Boream.

36. Idibus Martiis feriae Iovis, propterea quod medius mensis est, et preces publicae pro salubritate anni. sacrificabant autem etiam taurum sex annorum pro agris montanis, ducente (pompan) pontifice maximo et canephorarum ea quae ferebat vittas. agebatur autem et homo coriis involutus, atque hunc verberabant baculis albis longis, Mamurium eum vocantes. hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caelitus deciderant, semper movendo conficerentur, similia illorum fecit exemplarium. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco dicit, Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt: fertur enim et ipse

τες· λόγος γὰρ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον Μαιμούριον, δυσχερῶν τινῶν προσπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν ἀρχετύπων ἀγκιλίων ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως. ταύτην τὴν ἡμέραν ὁ Μητροόδωρος κακὴν παραδίδωσι.

37. ἡ πρὸ δεκαεπτὰ καλανδῶν Ἀπριλίων ἄπρακτος. ἐν 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Εὐδοξὸς τοὺς ἰχθύας ἀνίσχειν καὶ βορροῶν πνεῖν παραδίδωσι.

p. 81 38. Λίβερ παρὰ Ῥωμαίοις ὁ Διόνυσος, οἰονεὶ ἐλεύθερος, τουτέστιν ἥλιος. μυστήρια ἀπὸ τῆς στέρησεως τοῦ μύσου, ἀπὸ τοῦ ἄγνωστέου. Διόνυσος, δι' ὃν ἡ νύσσα (ὁ καμπτήρ) καὶ ἡ 10 82 περικύκλισις τοῦ χρόνου. Τέρπανδρὸς γε μὴν ὁ Ἀεσβίος Νύσσαν λέγει τετιθηγηκέναι τὸν Διόνυσον, τὸν ὑπὸ τινῶν Σαβάζιον ὀνομαζόμενον, ἐκ Διὸς καὶ Περσεφόνης γενόμενον, εἶτα ὑπὸ τῶν Τιτάνων σπαραχθέντα. φέρεται δὲ καὶ τις μῦθος περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸν Ἀπολλόδιωρον, ὡς εἴη γεγονὼς ἐκ Διὸς καὶ Γῆς, τῆς δὲ 15 Γῆς Θεμέλης προσυγορευομένης διὰ τὸ εἰς αὐτὴν πάντα καταθεμελιοῦσθαι, ἣν κατὰ συναλλαγὴν ἐνὸς στοιχείου, τοῦ σ, Σεμέλην οἱ ποιηταὶ προσηγορέουσι. κατὰ δὲ τοὺς ποιητὰς Διόνυσοι πέντε, πρῶτος Διὸς καὶ Ἀνσιθέας, δεῦτερος ὁ Νεῖλον, ὁ καὶ βασιλεύσας Λιβύης καὶ Αἰθιοπίας καὶ Ἀραβίας, τρίτος Καβίρου 20 παῖς, ὅστις τῆς Ἀσίας ἐβασίλευσεν, ἀφ' οὗ ἡ Καβιρικὴ τελετὴ· τέταρτος ὁ Διὸς καὶ Σεμέλης, ᾧ τὰ Ὀρφείως μυστήρια ἐτελεῖτο καὶ ὅφ' οὗ οἶνος ἐκεράσθη· πέμπτος ὁ Νίσου καὶ Θυνώνης, ὃς

12 τεθῆναι PV: corr S.

19 ὀνειλάου V.

21 an ὄς?

Ἀσίας add Creuzerus ad Cic. de N. D. 3 23. 22 φ̄ Creuzerus: libri ὧν

Σελήνης Cicero.

ille Mamurius, cum molestiae quaedam accidissent Romanis, propterea quod primigeniis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eiectus esse. hunc diem Metrodorus infaustum prodit.

37. Dies 17 ante kalendas Apriles feriatas. hoc die Eudoxus Pisces oriri et Boream flare prodit.

38. Liber apud Romanos vocatur Dionysus, velut ἐλεύθερος (liber), id est Sol. mysteria a privatione sceleris, pro sanctitate. Dionysus, per quem meta et rotatio s. conversio temporis. Terpander vero Lesbios a Nyssa dicit nutritum esse Dionysum eum qui a nonnullis Sabazius nominatur, Iove et Proserpina natum, post a Titanibus dilaniatum. fertur autem et fabula quaedam de eo, auctore Apollodoro, quasi natus sit Iove et Tellure, cum videlicet Tellus Themele appelletur, propterea quod in ea omnia fundantur; quam commutata una litera S Semelen poetae appellarunt. ex poetarum autem sententia Dionysi quinque sunt, primus e Iove et Lysithea natus; secundus Nilo, qui et Libyae et Aethiopiae atque Arabiae rex fuit; tertius Cabiro patre, qui in Asia regnavit, a quo initia Cabirica sunt instituta; quartus Iove et Semele, cui sacra Orphica conficiuntur, a quo et vinum mixtum est; quintus Niso natus et Thyone,

κατέδειξε τριετηρίδα. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ἕλληνες. οἱ δὲ γε Ῥωμαῖοι τὸν Διόνυσον βακχευτήν τοῦ Κιθαιρῶνός φασιν, οἰονεὶ βακχευτήν καὶ ἀνατρέχοντα ἀνὰ τὸν οὐρανόν, ὃν ἐκ τῆς τῶν ἑπτὰ συμφωνίας ἀστέρων Κιθάρανα ὠνόμασαν· ὅθεν Ἑρμῆς κιθάραν 5 δίδωσι μυθικῶς τῷ Ἀπόλλωνι, οἷον ὁ Λόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παντὸς ἁρμονίαν. ἐν ἀπορρήτῳ δὲ τῷ Διονύσῳ τὰ μυστήρια ἐτελεῖτο διὰ τὸ πᾶσιν ἀπόκρυφον εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ παντὸς φύσιν κοινωσίαν. καὶ φαλλοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ παρελάμβανον οἰονεὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα, καὶ ἔσοπτρον οἰονεὶ τὸν διαυγῆ οὐ-
 10 ρανόν, σφαιῖραν δὲ οἰονεὶ τὴν γῆν· ὁ γὰρ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ p. 83 φησὶν “Γῆ μὲν τὸ σφαιρικὸν εἶδος.” διὸ δὴ καὶ ὁ Πυθαγόρας ἐν ταῖς δέκα σφαιραῖς οὕτως καὶ αὐτῆς ψυχὰς ἐνεσπάρθαι φησὶ. πυριγενέα δὲ αὐτὸν καὶ παγκρατῆ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκάλουν, ὅτι τὴν μὲν φύσιν πυρώδης ἐστὶν ὁ ἥλιος, τοῦ δὲ παντὸς ἐπάρχει καὶ κρατεῖ.
 15 καὶ πάνθηρα δὲ παρ’ αὐτοῦ τὸννομα ποιοῦσιν ἀποδεχόμενοι, οἰονεὶ τὴν πάνθηρον γῆν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουσιν τὴν ζωοποιὸν καὶ εὐφραντικὴν τροφήν. καὶ Βάκχας αὐτῷ καὶ Νύμφας, οἰονεὶ τὰ ὕδατα, ποιοῦσι πειθαρχοῦντα, τῇ δὲ τοῦ ἡλίου κινήσει ἢ τῶν ὑδάτων φύσις ζωογονεῖται· κύμβαλα δὲ καὶ Θύρσους αὐταῖς δίδουσι, τὸν
 20 τῶν ὑδάτων ἦχον· καὶ ὑπὸ Σατύρων ἐλαυνομένας τὰς Μαινάδας, οἷον ὑπὸ τῶν ἀνέμων ὠθουμένης τῆς τῶν ὑδάτων φύσεως βροντὰς καὶ κτύπους ἀποτελεῖσθαι. Διόνυσον δὲ ὡσαυτεὶ τὸν τοῦ Διὸς

3 ὄν add Roetherus.
 apud S: corr Roetherus.

10 Τιμαίῳ] p. 55?
 20 ἐλαυνόμενος PV.

15 πάνθηρον

a quo Trieterides constitutae sunt. et haec quidem Graeci. Romani autem Dionysum Bacchantem Cithaeronis dicunt, velut bacchantem et salientem per caelum, quod ex septem concentu stellarum Citharonem nominaverunt; unde Mercurius citharam dat ex fabula Apollini, tanquam ratio soli universi harmoniam. in occulto autem Bacchi mysteria celebrabantur, propterea quod omnibus occulta est solis cum universi natura communio. et phallos in sacris eius assumebant, velut membra genitalia, et speculum, tanquam pellucidum caelum, globum autem tanquam tellurem: Plato enim in Timaeo ait “terrae globosam speciem (assignemus).” unde videlicet et Pythagoras in decem sphaeris ita etiam eius animas [sic] insitas dicit. ex igne autem progenitum et omnipotentem in sacris vocabant, quod igneus natura sol est, et universum regit ac comprehendit. et panthera ab eo nomen trahere faciunt, quasi terram, quae omnes feras capit, ab eo accipientem nutrimentum recreandi et laetificandi vim habens. et Bacchas ei Nymphasque, tanquam aquas, faciunt servire; solis autem motu aquarum natura fecundatur. cymbala autem et thyrsos ei dant, (tanquam) aquarum fremitum; et Maenades s. Bacchas, quae a Satyris agitantur, velut, cum a ventis aquarum natura impellatur, tonitrua et strepitus effici. Dionysum autem (eum vocabant), velut Iovis

νοῦν, οἷονεὶ τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν· πολλαχοῦ γὰρ εὐρίσκομεν ὡς ὁ σύμπας κόσμος Ζεὺς ὀνομάζεται διὰ τὸ ἀέλιον καὶ ἀτελεύτητον. Σεμέλης δὲ αὐτὸν ποιοῦσιν υἱὸν ὡς ὑπὸ γῆν κρυπτόμενον καὶ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ, τουτέστι τοῦ λόγου, προϊόντα, καὶ τῷ μηροῦ τοῦ Διὸς ἐντρεφόμενον οἷονεὶ ἐν τοῖς ἀπορρήτοις τοῦ κόσμου 5 λανθάνοντα, καὶ διθύραμβον καὶ διμήτορα τὸν δύο προόδους λαχόντα, τὴν μὲν ἀνατολικὴν πρὸς νότον ἐν χειμῶνι, τὴν δὲ βορείαν πρὸς δυσμὰς ἐν τῷ θερεί. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Διονύσου. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν Βακχαναλίων Δημόκριτος δύεσθαι τοὺς ἰχθύας λέγει, ὁ δὲ Βάρρων ἀνεμομαχίαν ἔσεσθαι παραδίδωσιν. 10 οὕτως μὲν ἡ παλαιότης περὶ τὰ Διονύσια. οἱ Χαλδαῖοι τὸν

p. 84 θεὸν Ἰαὺ λέγουσιν (ἀντὶ τοῦ φῶς νοητόν) τῇ Φοινίκων γλώσσῃ. καὶ Σαβαὼθ δὲ πολλαχοῦ λέγεται, οἷον ὁ ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ πόλους, τουτέστιν ὁ δημιουργός.

39. πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Ἀπριλίων ὁ Εὐκτῆμων ποι- 15 κίλους ἀνέμους πνέειν λέγει. κεφαλαίαν δὲ Ἀθηναίαν τὴν φρόνησιν ἂν τις εἴποι· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ βρέγματος, κατὰ τὸ ἀντικέφαλον, ἐναποκεῖσθαι λέγεται [πρὸς ταῖς ῥίζαις τοῦ ἐγκεφάλου] τοῖς ἀνθρώποις ἢ φρόνησις. ὄθεν ὀργιζόμενον Ἀχιλλεῖα Ὀμηρος ἐκ τοῦ βρέγματος πιεζόμενον ὑπὸ τῆς Ἀθηναῖς ἐποίησε, λέγων “ξανθῆς 20 δὲ κόμης ἔλε Πηλείωνα.” καὶ γλαυκῶπιν αὐτὴν διὰ τὸ πυρῶδες γράφουσι, καὶ γλαῦκα αὐτῇ τὸ ὄρνεον προσνέμουσιν, ὅπερ ἐγγή-

7 ἀνατολήν P.

22 γλαῦκαν V.

mentem, quasi mundi animam: saepe enim reperimus universum mundum Iovem nominari, propterea quod semper viget et infinitus est. Semeles autem eum faciunt filium, ut eum qui sub terra abditur et per Mercurium, id est orationem, prodit; et in femore Iovis nutriri, velut in secretis locis mundi latentem; et Dithyrambum et duabus matribus natum, tanquam eum qui duos exitus sortitus est, orientalem, meridiem versus, hieme, septentrionalem, occidentem versus, aestate. haec hactenus de Dionyso. Bacchanaliorum autem die Democritus occidere Pisces dicit, Varro ventorum pugnam futuram docet. ita antiquitas circa Bacchanalia. Chaldaei deum Iao dicunt (pro lumen quod mente percipitur) Phoenicum lingua, et Sabaoth vero saepe dicitur, velut is qui est super septem polos, id est deus opifex s. procreator mundi.

39. A. d. 15 kalendas Apriles Euctemon varios ventos flare dicit. Minervam capitalem mentem aliquis dicat: etenim in sincipite, ad occipitium, sita esse dicitur [prope radices cerebri] hominibus mens. unde irascentem Achillem Homerus sincipite premi s. apprehendi a Minerva fecit, dicens “et flava coma prehendit Pelidem.” et oculis caesiis eam propter naturam igneam pingunt, et noctuam ei avem attribuunt, ut quae

γορε διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ὡς ἂν τις καὶ ἀεικίνητος τὴν φύσιν· τὸ γὰρ παῦλαν ἔχον κινήσειως παῦλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.

40. πρὸ δεκατεσσάρων καλανδῶν Ἀπριλίων ἑορτὴ παρὰ Ῥωμαίοις τιμωμένη, οὐχ ὡς Ῥωμαϊκὴ ἀλλ' ὡς μεγίστην παρ' Αἰγυπτίοις ἔχουσα τιμὴν δι' αἰτίαν τοιαύτην. τοῦ Νείλου τὴν ἐτήσιον ἐπίδοσιν τῶν ὑδάτων ἀρνούμενου ποτέ, καὶ ταύτη τῶν Αἰγυπτίων ἀπολλυμένων, δαίμων τις ἀγαθὸς εἰς ἄνθρωπον φανεῖς, ὅλον τὸ σῶμα πεπηλωμένος, ἔξεβόα τοῖς Αἰγυπτίοις ἀναβλῦσαι τὸν Νεῖλον καὶ αὐτὸς ἐμπεσεῖν τοῖς ὕδασι· τῶν δὲ ἀπιστησάντων, ἔργω δὲ τὰλληθῆς εὐρόντων, ἑορτὴ παρ' αὐτοῖς τε καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὠρίσθη, λεγομένη Πηλούσιος.

μικρὰς Ἀθήνας ἐκάλουν τὴν Φιλαδέλφειαν διὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰ ἱερὰ τῶν εἰδώλων.

41. τῇ πρὸ δεκαμιᾶς καλανδῶν Ἀπριλίων δένδρον πίτυς παρὰ τῶν δειδροφόρων ἐφέρετο ἐν τῷ παλατίῳ. τὴν δὲ ἑορτὴν Κλαύδιος ὁ βασιλεὺς κατεστήσατο, ἀνὴρ οὕτω δίκαιος περὶ τὰς κρίσεις ὡς μητέρα τὸν ἐν τῆς παιδα ἀρνούμενην κλεῦσαι ὡσανεὶ ξένην γαμηθῆναι αὐτῷ, τὴν δὲ ἀποπτύουσαν εἶναι μητέρα.

42. τῇ πρὸ δέκα καλανδῶν Ἀπριλίων καθαρμὸς σάλπιγγος καὶ κινήσεις τῶν ὄπλων καὶ τιμαὶ Ἄρειος καὶ Νερίνης, θεᾶς οὕτω τῇ Σαβίνων γλώσση προσαγορευομένης, ἣν ἠξίον εἶναι τὴν Ἀθηναίων ἢ καὶ Ἀφροδίτην· νερίνη γὰρ ἡ ἀνδρία ἐστὶ, καὶ νέρω-

1 ἀκίνητος P.
corr Hasius.

9 αὐτὸν vulgo.

18 ἀποπίπτουσαν libri:

vigilat per totam noctem, sicut ipsa semper movetur natura: quod enim terminum habet motus, idem terminum habet vitae, ut Plato docet.

40. A. d. 14 kalendas Apriles feriae sunt, quae apud Romanos celebrantur, non tanquam Romanae, sed quod maximo honore apud Aegyptios afficiuntur, hanc fere ob causam. Nilus cum annuum incrementum aquarum recusaret aliquando ideoque Aegyptii interirent, bonus quidam daemon, specie humana assumpta, toto corpore luto obductus praedicabat Aegyptiis exundasse Nilum seque ipsum incidisse in aquas. illi vero cum fidem non habuissent, re autem verum esse comperissent, feriae apud ipsos et Graecos institutae sunt, quae dicebantur Pelusius (fort. Pelusium).

Parvas Athenas vocabant Philadelphiam propter ferias et templa idolorum.

41. A. d. 11 kalendas Apriles pinus arbor a dendrophoris in Palatium ferebatur. has autem ferias Claudius imperator instituit, vir tanta iustitia in iudiciis, ut matrem filium suum recusantem iuberet tanquam alienam ei nubere, illa autem respuens hoc esset mater (s. sese confiteretur matrem).

42. A. d. 10 kalendas Apriles tubilustrium et armorum motus, et honores Martis ac Nerinae deae, quae Sabinorum lingua ita appellatur, quam volebant esse Minervam vel etiam Venerem: nerine enim fortis est,

νας τοὺς ἀνδρείους οἱ Σαβῖνοι καλοῦσιν. αὐτὴν δὲ μετὰ Ἄρεος ἡγεῖσθαι τῶν πολέμων καὶ Ὅμηρος δεικνύσει, λέγων "ταῦτα δ' Ἄρηϊ θεῷ καὶ Ἀθηνᾷ πάντα μελήσει." οἱ γὰρ Ἀφροδίτην εἶναι νομίζοντες τὴν Νερῖνην πλανῶνται, καὶ μύρτους ἀνταῶθα Ὅμηρος "οὐ τοι, τέκνον ἐμόν, δέδοται πολεμῆϊα ἔργα." 5

p. 86 43. ὁ Φίλιππος δύεσθαι τῇ πρὸ ἐννέα καλανδῶν Ἀπριλίω τὰς ὑάδας μετὰ νότου, ἀνίσχειν λέγει ὁ Μητροδώρος. τῇ πρὸ ὀκτώ καλανδῶν Ἰσημερία ἑαρινή.

Ἀ π ρ ι λ ι ο ς.

44. Τοῦ πρώτου μηνός, ὡς ἐλέγομεν, κατὰ τὴν τῆς μονάδος ἔσοχὴν ταῖς τιμαῖς τῶν νοητῶν ἀνατεθέντος, εἰκότως ὁ μετ' 10 αὐτὸν, τουτέστιν ὁ δεύτερος, ὃν πατριῶς Ῥωμαῖοι Φεβρουάριον καλοῦσι, κατὰ τὸ ὑπεριον τοῦ ἀριθμοῦ Πλούτωνι καὶ τοῖς καταχθονίοις ἀφωρίσθη. Ἄϊδην δὲ αὐτὸν καλοῦσιν· ἡ γὰρ δυὰς ὡς ἀνείδεος καὶ ἀόριστός ἐστιν, ὅθεν αὐτὸς τῶν ἀειδῶν καὶ ἀπόστασιν ἐπὶ τῶν θεῶν ἰσχυρότων βασιλεὺς εἶναι λέγεται. ὁρθῶς οὖν ὁ 15 Φιλόλαος τὴν δυάδα Κρόνου σύνεινον εἶναι λέγει, ὃν κατὰ τὸ προφανές χρόνον ἂν τις εἴποι· συνάπτεται δὲ τῷ χρόνῳ ἡ δυὰς ὡς τῆς φθορᾶς αἰτίῳ. μήτηρ δὲ αὐτῷ τυχάνει τῆς ἑρευστῆς οὐσίας.

p. 87 τὸν δὲ τρίτον, τουτέστι τὸν Μάρτιον, εἴτε κατὰ τὸν πρώτον περιτόν, εἴτε ὡς πάτριον θεόν, εἰς τοῦτο τάξεως ἀριθμοῦ ἀνέθεντο· 20

15 ἀπὸ] ἐκ P.

et nerones a Sabinis fortes vocantur. ipsam autem cum Marte praeesse bellis Homerus quoque significat, dicens "haec autem Marti celeri et Minervae omnia cordi erunt." qui enim Venerem esse putant Nerinem, ii errant, et testis hac quoque in causa Homerus est: "non tibi, mea nata, concessa sunt opera bellica."

43. Philippus occidere a. d. 9 kalendas Apriles Hyades cum Noto, oriri ait Metrodorus.

A. d. 8 kalendas aequinoctium vernalis.

A P R I L I S.

44. Primo mense, ut diximus, ob monadis praestantiam honoribus eorum quae mente percipiuntur dicato, merito is qui eum sequitur, id est secundus, quem patrio sermone Romani Februarium vocant, ob imparem numeri naturam Plutoni et inferis consecratus est. Ἄϊδην autem eum vocant: dyas enim quasi figura carens et infinita est, unde ipse eorum quae cerni non possunt et distant a divinis rex esse dicitur. recte igitur Philolaus dyadem Saturni coniugem esse ait, quem cum veri specie tempus aliquis dixerit. coniungitur autem cum tempore dyas tanquam corruptionis causa. mater autem ei est fluidae essentiae [sic]. tertium autem, id est Martium, sive ob primum imparem sive tanquam patrium deum, in hoc ordine numeri posuerunt: trias enim principium numeri;

ἡ γὰρ τριὰς ἀρχὴ ἀριθμοῦ. ὥστε οὐκ ἔξω φιλοσοφίας τὸν Ἄρεα
 ξενγνώουσι τῇ Ἀφροδίτῃ· τῇ γὰρ δυάδι συνελθοῦσης μονάδος
 πρῶτος ἀριθμὸς ἐτέχθη, ὃς καλεῖται ὑπ' ἐνίων τέλειος, ὅτι πρῶ-
 5 τος τὰ πάντα σημαίνει καὶ πρῶτος ἔδειξεν ἀρχὴν μέσα τέλος. τὸν
 τῷ τετάρτῳ ἀριθμῷ ἀνέθεντο, τουτέστιν Ἀφροδίτῃ· ἡ γὰρ τοῦ
 παντὸς αἰσθητοῦ φύσις ἐκ τεσσάρων ἐστὶ στοιχείων, αὐτὴ δ' ἂν
 εἴη κατὰ τοὺς φυσιολόγους Ἀφροδίτῃ. πρῶτος οὖν τετραγώνος
 ἀριθμὸς οὗτος καὶ τετρακτύς. ἀλλὰ μὴν καὶ πρῶτος ἔδειξε τὴν
 10 στερεὰν φύσιν· σημεῖον γάρ, εἴτα γραμμὴ, εἴτα ἐπιφάνεια, εἴτα
 στερεόν, ὃ ἐστὶ σῶμα. ἐκ τεσσάρων δὲ ἡ τοῦ τετάρτου ἀριθμοῦ
 — — Ἀφροδίτῃ, τουτέστι τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ἀνέθεντο.
 ἀνθ' οὗτον δὲ οὕτως ἔδοξε Ῥωμαίοις τὸν τέταρτον ὀνομάσαι μῆνα,
 διὰ βραχέων ἑρῶ· τέως δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον ὀλίγα
 15 ἄλλα περὶ τῆς κατὰ Ἀφροδίτην θεωρίας διαλήψομαι.

οἱ φυσικοὶ τοιγαροῦν τὸν ἑαρινὸν εἶναι καιρὸν τὴν Ἀφροδί-
 την βούλονται, οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐν ταύρῳ ἥλιος. καὶ ἀποστρεφο- p. 88
 μένην αὐτὴν τὸν Ἄρεα ποιοῦσιν, ὡς λέγομεν, τὸν Ἄρεος μῆνα
 (οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ Μάρτιος), προστιθεμένην δὲ τῷ Ἀδώνιδι, τουτ-
 20 ἐστὶ τῷ Μαίῳ, καθ' ὃν ἤδη καὶ ἑρῶζει τὰ ὄρνεα. τοῦτον δὲ ἀναι-
 ρεθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἄρεος μεταβληθέντος εἰς ἕν, οἷονεὶ τὸ ἕαρ ὑπὸ
 τοῦ Θέρους ἀναιρεῖσθαι· θερμὴ γὰρ ἡ φύσις τοῦ ὕος, καὶ ἀντὶ
 τοῦ Θέρους αὐτὸν οἱ μυθικοὶ λαμβάνουσιν. ἢ ὡς ἄλλοις δοκεῖ,

14 τὸν apud S.

18 ἀέρα apud S: corr Roetherus coll. §. 27.
 λέγομεν] ἐλέγομεν, ὥσπερ Roetherus.

ut non extra philosophiam Martem iungant Veneri: cum dyade enim postquam coit monas, primus numerus genitus est, qui vocatur a nonnullis perfectus, quod primus universa significat et primus monstravit initium, medium, finem. quartum autem (Aprilem nominant) secundum elementorum naturam quaternario numero dicarunt, id est Veneri: universi enim sensibus subiecti natura quattuor constat elementis, ipsa autem forte sit ex physiologorum sententia Venus. primus igitur quadratus numerus hic est et quaternio, verum et primus monstravit solidam naturam: signum enim, deinde linea, tum superficies, post solidum, quod est corpus. ex quattuor autem quaternarii numeri — — Veneri, id est rerum naturae, dicarunt. quare autem ita visum sit Romanis quartum nominare mensem, paucis dicam: ante autem, ut prius significatum est, pauca quaedam de ea quae ad Venerem pertinet doctrina disseram. physici igitur vernum tempus Venerem esse volunt, id autem fere fuerit sol in Tauro; et avversari eam Martem faciunt, ut diximus, velut Martis mensem (hic autem sit Martius), coniungi autem cum Adonide, id est Maio, quo et iam vernant aves; hunc autem interfectum a Marte converso in suem, quasi ver ab aestate interfici: calida enim natura suis, et in aestatem eum mythici

Ἄδωνις μὲν ἐστὶν ὁ καρπός, Ἄρης δὲ ὁ σὺς· πολέμιον δὲ τὸ ζῶον τοῖς καρποῖς ὡσπερ σωτήριος βοῦς· καὶ διὰ τοῦτο Αἰγύπτιοι ἔτι καὶ νῦν βοῶν μὲν ὡς ἐπίπαι ἀπέχονται, τοῖς δὲ ὑείοις ὡς μάλιστα πρὸς ἐδωδὴν κατακέχρηται. Εὐριπίδης δὲ Ἀφροδίτην αὐτὴν ἀξιοῖ
 p. 89 ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ ἄφρονος τοὺς ἐρῶντας ἀποτελεῖν. ὁ δὲ Χρῦ-5
 σιππος οὐ Διώνην ἀλλὰ Διδώνην αὐτὴν ὀνομάζεισθαι ἀξιοῖ παρὰ τὸ ἐπιδιδόναι τὰς τῆς γενέσεως ἡδονάς, Κύπριν δὲ ὀνομασθῆναι παρὰ τὸ κύειν παρέχειν, καὶ Κυθηρείην ὁμοίως παρὰ τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις τὸ κύειν ἐπιδιδόναι. ἔθεν Ἐρμῆς ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ τὰ μὲν ὑπὲρ ὄσφυν ἄρρητα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ 10
 μετ' αὐτὴν θήλεα παραδίδωσιν· ὅθεν Πάμφυλοι καὶ πάγονα ἔχουσιν ἐτίμησαν Ἀφροδίτην ποτέ. τεχθῆναι δ' αὐτὴν ἀξιοῦσιν ἀπὸ τῶν Κρόνου μηδέων, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· ἡ δὲ φύσις τῶν πραγμάτων ἀίδιος καὶ ἄφθαρτος. βεῖσαι τὸ ἀφροδισιαίαι παρὰ τῷ πλήθει λέγεται. ὁ δὲ Πλάτων δύο παραδίδωσιν Ἀφροδί-15
 τας, οὐρανίαν καὶ πάνδημον, καὶ τὴν μὲν τοῖς θεοῖς τὴν δὲ τοῖς ἀνθρώποις παρέπεσθαι. οἱ δὲ ἄλλοι τῶν ποιητῶν τέσσαρας παρα-
 δίδουσι, μίαν μὲν ἔξ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας τεχθεῖσαν, ἑτέραν δὲ ἔξ Ἀφροῦ, ἔξ ἧς καὶ Ἐρμοῦ Ἔρωσ ἐτέχθη, τρίτην Διὸς καὶ Διὸς 20
 νης, ἔξ ἧς καὶ Ἄρεος τεχθῆναι φασιν, Ἀντιόρωτα, τετάρτην τῆς
 Συρίας καὶ Κύπρου, τὴν λεγομένην Ἀστάρτην. ἄλλοι δὲ φασι

6 διδόνην vulgo.
 11 παμφύλιοι P.

8 Κυθηρείην Roetherus: libri κυθηρίην

accipiunt. vel ut aliis videtur, Adonis fructus est, Mars sus: infestum autem animal fructibus, ut salutaris bos; quamobrem Aegyptii etiam nunc bovis ut plurimum abstinent, suillis autem carnibus quam maxime ad vescendum utuntur. Euripides autem Aphroditem eam vult nominatam inde quod insanos amantes reddat. Chrysippus autem non Dionem, verum Didonen eam nominari vult propterea quod dat generationis voluptates, Cyprin autem nominatam eo quod conceptum efficit, et Cytheream pariter eo quod non solum hominibus verum etiam bestiis concipiendi facultatem praebet. inde Hermes in libro super mundi creatione eas quae super coxam sunt masculas Veneris partes, quae autem post eam, femineas esse docet; unde Pamphyli et barbatam olim colebant Venerem. natam autem eam volunt ex Saturni virilibus, id est ex aevo s. aeternitate; rerum autem natura aeterna et corruptioni non obnoxia. βεῖσαι (fort. venizare) rebus venereis deditum esse vulgo dicitur. Plato autem duas memorat Veneres, Uraniam, i. e. Caelestem et Pandemon, i. e. popularem; et illam cum diis, hanc cum hominibus coniunctam esse. reliqui vero poetae quattuor tradunt, unam Caelo et Die natam; alteram Spuma procreatam, ex qua et Mercurio Cupido natus est; tertiam Iove natam et Diona, ex qua et Marte natum dicunt Anterota; quartam Syria Cyproque conceptam, quae Astarte vocatur. alii vero dicunt primam

πρώτην μὲν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας Οὐρανίαν καλουμένην, δευ-
 τέραν δὲ Ἀφροῦ καὶ Εὐρυνόμης τῆς Ὠκεανοῦ, καὶ τρίτην τὴν συν-
 αφθεῖσαν Ἐρμῆ τοῦ Νείλου, ἐξ ἧς καὶ ὁ δεύτερος Ἔρως ὁ ὑπόπτε-
 ρος, τετάρτην Διὸς καὶ Διώνης, ἣν ἔγνημεν Ἡμαιστος, λάθρα δὲ
 5 αὐτῇ συνελθῶν Ἀρης ἔτεκε τὸν Ἀντέρωτα. καλεῖται δὲ πολλαχοῦ
 καὶ Πασισάη, ἣ πᾶσιν ἐπαφειῖσα τὴν ἡδονήν, καὶ Ἐρυνίκη παρὰ
 τὸ τοὺς ἔρωτας κινεῖν. ἀπ' αὐτῆς δὲ καὶ Ἐρμοῦ τὸν Ἐρμαφρόδι-
 τον τεχθῆναι λόγος, οἷον τὸν εὐφραδῆ καὶ ἀστεῖον λόγον, τὸν ἐξ
 ἡδονῆς τὸ τραχὺ θηλύνοντα. τὸν δὲ ταύτης ἀστέρα τῆ σελήνῃ p. 90
 10 παρέπεσθαί φασι διὰ τὰς νυκτερινὰς συναφείας, ὅθεν καὶ σκιὰν
 αὐτὸν ἀποτελεῖν διὰ τὸ σωματίων εἶναι παρεκτικόν. ἱερούργουν δὲ
 αὐτῇ χῆνας καὶ πέδικας, ὅτι αἱ μὲν τοῖς ὕδασι χαίρουσι (πελαγία
 δὲ ἡ Ἀφροδίτη), οἱ δὲ ταῖς φωναῖς τῶν θηλειῶν ἀγόμενοι ἀλίσκον-
 ται. τσαῦται μὲν τοῖς παλαιοῖς αἱ περὶ Ἀφροδίτης κατὰ μυθικὴν
 15 καὶ φυσικὴν θεωρίαν δόξαι. οἱ δὲ φιλόσοφοι Διώνην τὴν Ἀφροδί-
 την εἶναι φασι τὴν διὰ πάντων οὔσαν τῶν ὄντων φύσιν· τεχθῆναι
 δὲ αὐτὴν ἐκ τῶν Οὐρανοῦ μηδέων καὶ τῆς Θαλάσσης, τουτέστιν
 ἐξ ἀρτίου ἀριθμοῦ καὶ περιττοῦ, καὶ περιττοῦ μὲν ἐκ τοῦ εἶδους,
 ἀρτίου δὲ ἐκ τῆς θαλάσσης, τουτέστι τῆς ἀπείρου ὕλης. Κίγκιος
 20 δὲ ὁ Ῥωμαῖος σοφιστής φησι τὴν Ἀφροδίτην ἐξ ἀφροῦ τεχθῆναι,
 οἰονεὶ ἐκ τοῦ χιονώδους ἀέρος καὶ τῆς ψυχρᾶς οὐσίας τὸ ἔαρ ἀπο-
 τεχθῆναι. τσαῦτα περὶ Ἀφροδίτης ἀνατεθῆναι. οὕτως μὲν οὖν p. 91

11 παρεκτικόν P, ταρακτικόν V.

15 φυσικὴν Boissonadus,

φασίν V, φασί P.

16 τεθῆναι V.

22 ἀνατεθῆναι] ἢ ἀνα-

τεθῆναι τὸν Ἀπρίλιον ἐλέγομεν. Roetherus.

esse Caelo et Die natam, quae Urania vocatur; secundam Spuma et Eu-
 rynome Oceani filia procreatam; et tertiam adiunctam Mercurio Nili
 filio, ex qua et Cupido secundus natus dicitur, is qui alis praeditus est;
 quartam Iove natam et Diona, quae nupsit Vulcano, cum qua postquam
 clam coit Mars, procreavit Anterota. vocatur autem saepe et Pasiphaë,
 i. e. quae in omnes immittit voluptatem; et Erycine ab excitando amo-
 res. illa autem et Mercurio Hermaphroditum procreatum docent, quasi
 disertam et urbanam orationem, quae voluptate ea quae dura sunt emol-
 lit. huius autem stellam lunam comitari dicunt propter nocturnas consue-
 tudines; unde et umbram illum efficere, propterea quod corpora conci-
 liandi vim habet. sacrificabant autem ei anseres ac perdices, quod illi
 aquis gaudet (marina autem Venus), hi vocibus feminarum allecti ca-
 piuntur. haec fere veterum sunt de Venere ex mythica et physica doctrina
 sententiae. philosophi vero Dionen Venerem esse dicunt tanquam eam
 quae per omnia est eorum quae sunt naturam; procreatam autem eam ex
 Caeli virilibus et Mari, id est ex pari numero atque impari, et impari
 quidem ex specie, pari autem ex mari, id est infinita materia. Cincius
 autem sophista Romanus Venerem ex spuma natam dicit, velut ex aëre
 nivoso et frigida essentia ver procreatum. haec hactenus de Venere —

Ἕλληνας. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Ἀπρίλιον αὐτὸν ὠσανεὶ ἀπερίλιον (οἰονεὶ ἀνοικτικὸν τοῦ καιροῦ) φασίν· ἐγκεκλεισμένον γὰρ ὡσπερ ἡδονήν — ἐν δὲ τοῖς ἕμνοις ἐγγυὲς τριακοσίοις ὀνόμασιν εὐρίσκομεν καλουμένην τὴν Ἀφροδίτην. οἱ δὲ Φοίνικες Ἀστάρτην τὴν σφῶν πολιοῦχον, οἰονεὶ τὴν ἄστεριαν ἢ τὴν τοῦ ἄστεος ἀρετήν, εἶναι τὴν Ἀφροδίτην βούλονται. ἐκ γὰρ τοῦ Λιβάνου (ὄρος δὲ ἐστὶν ἐκεῖ ἐκ τοῦ πρὸς Λίβανον ἄστεος οὕτω καλούμενον) δύο ποταμοὶ ἐκπίπτουσιν ἐπὶ τὴν θάλασσαν ὧν ὁ μὲν μεῖζων καὶ διειδέστερος Ἀδωνίς, ὁ δὲ ἐλάσσων καὶ γεωδέστερος Ἀρης προσαγορεύεται. ἐπεὶ οὖν Ἀδωνίς ὄλος ἐμιμῆνται τῷ πελάγει, δοκεῖ μᾶλλον αὐτὸς ἀγαπᾶσθαι πρὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἀντὶ τοῦ τῆς θαλάσσης.

45. ταῖς τοίνυν καλάνδαις Ἀπριλίαις αἱ σεμιναὶ γυναικῶν ὑπὲρ ὁμονοίας καὶ βίου σώφρονος ἐτίμων τὴν Ἀφροδίτην· αἱ δὲ τοῦ πλήθους γυναῖκες ἐν τοῖς τῶν ἀνδρῶν βαλανεῖσι ἐλοῦντο, πρὸς θεραπείαν αὐτῆς μυρσίνῃ ἐστεμμέναι, ἢ ὅτι μυρσίνῃ ἐπιτη-
 15 δεῖα τοῖς βρέφεσιν ἐστι (ῥώννυσι γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀρτιγενῶν, καὶ παρὰ τὰ ἄλλα δὴ τῶν ἀειθαλῶν φυτῶν εὐωδιστάτη τυγχάνει ἢ μυρσίνῃ), ἢ ὅτι μόνῃ ἐν φυτοῖς χαίρει τῇ θαλάσῃ.
 p. 92 ἐτιμᾶτο δὲ ἡ Ἀφροδίτη τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ ἡ Ἥρα. ἐν δὲ τῇ Κύπρῳ
 πρόβατον κωδίῳ ἐσκεπασμένον συνέθνον τῇ Ἀφροδίτῃ· ὁ δὲ τρόπος
 20 τῆς ἱερατείας ἐν τῇ Κύπρῳ ἀπὸ τῆς Κορίνθου παρῆλθε ποτε. εἴτα δὲ καὶ σύας ἀγρίους ἔθνον αὐτῇ διὰ τὴν κατὰ Ἀδωνίδος ἐπιβουλὴν, τῇ πρὸ τεσσάρων νωνῶν ἤγουν τῇ δευτέρῃ ἡμέρᾳ τοῦ Ἀπριλίου.

4 πολιτῆχον V.
 2ος libri.

7 ἐκ τοῦ Hasius pro ἐκ τοῦ

8 διειδέστα-

dicatum esse — — ita igitur Graeci. Romani autem Aprilem eum quasi aperilem (velut qui aperit tempus) dicunt: inclusi enim ut voluptatem — in hymnis autem prope trecentis nominibus reperimus vocari Venerem. Phoenices autem Astartem, suarum urbium praesidem, quasi stellatam vel urbis virtutem, esse Venerem volunt. ex Libano enim (mons autem ibi est qui ex oppido quodam ad Libanum sito ita nominatur) duo fluvii in mare effunduntur, quorum maior et magis perspicuus Adonis, minor et magis terrosus Mars appellatur. cum igitur Adonis totus immisceatur mari, videtur magis ille amari a Venere, pro mari.

45. Kalendis igitur Aprilibus nobiles feminae pro concordia et vita honesta colebant Venerem: plebeiae autem mulieres in virorum balneis lavabant, in honorem illius myrto coronatae, vel quod myrtus accommodata infantibus est (corroborat enim corpora infantium recens natorum et prae ceteris perpetuo virentibus plantis optime olet myrtus), vel quod sola inter plantas gaudet mari. colebatur autem Venus iisdem victimis quibus et Iuno: in Cypro autem ovem pelle ovilla involutam una immolabant Veneri (disciplina autem sacerdotii in Cyprum a Corintho olim perlata est); postea vero et apros ei immolabant propter insidias ab hac bestia in Adonidem factas, a. d. 4 Nonas, i. e. die secundo Aprilis.

46. Τῇ πρὸ τριῶν νωνῶν Ἀπριλίῳ Ἡρακλῆς ἐπινίκιος
 ἐτιμῶτο, οἷα ὑγείας δοτήρ. καὶ ραφάνιον νόμος κατὰ τὸν μῆνα
 τοῦτον ἀπέχεσθαι Ῥωμαίοις. Ἡρακλῆς δὲ ὁ χρόνος παρὰ τῷ Νι-
 κομάχῳ εἴρηται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιος, λέγοντι οὕτως “Ἡρακλῆς p. 93
 5 μὲν οὖν ὁ τὴν περὶ τὸν ἀέρα κλάσιν τῇ τῶν ὥρων περιτροπῇ ποιού-
 μενος, τουτέστιν ἥλιος.” διὸ δὴ καὶ ἐν τοῖς τούτου μυστηρίοις τοὺς
 ἄρρενας γυναικείαις στολαῖς κοσμοῦσιν, ἄτε δὴ ἐξ ἀγοριότητος καὶ
 ἀγονίας τῆς κατὰ τὸν χειμῶνα ἀρχομένου τοῦ σπερματικοῦ τόκου
 10 ἐν τῇ λαϊᾷ ταῖν χειροῖν τῆς χρόνου δι’ αὐτοῦ ἀναμερίσεως σύμβο-
 λον· μῆλον μὲν γὰρ διὰ τὴν πρὸς τὸν καιρὸν αὐτοῦ συμπάθειαν,
 ἀρχὴ δὲ χρόνου ἑαρινῆ τροπῆ. καὶ ἄλλως δὲ τρία, ὅτι τριμερῆς ὁ
 χρόνος. ἀνάγειν δὲ λέγεται τὸν κύνα τὸν τρικέφαλον ἐκ τοῦ Ἰαίδου,
 ὅτι φρουρητικὸς καὶ λυμαντικὸς ὁ χρόνος ὡσπερ δὴ καὶ ὁ κύων.
 15 τρεῖς δὲ αὐτῷ κεφαλαί, ὃ τε παρελθὼν καὶ ὁ ἐνεστὼς καὶ ὁ μέλ-
 λων καιρὸς. καὶ ἄλλως δὲ τὰ τρία μῆλα ληπτέον ἐπὶ Ἡρακλέους
 κατὰ φιλόσοφον δόγμα, ὅτι τὰς τρεῖς περιόδους ὁ ἦρωσ ἀνύσας
 τοῦ πρακτικοῦ βίου τέλειος εἶναι δοκεῖ. ταύτη καὶ τριέσπερος λέγε-
 ται κατὰ Ἀνκόφρονα· φησὶ γάρ” τριεσπέρον λέοντος, ὃν ποτε
 20 γνάθῳις Τρίτωνος ἡμάλαψε κάρχαρος κύων.” τὸ γὰρ τρισὶ νύξιν
 ἐσπάρθαι τὸν Ἡρακλέα μυθικόν ἐστιν. Ἡβην δὲ καλλίσφουρον

1 Ἀπριλίῳ om P. ἐπινίκιος P. 4 λέγων PV: corr S.
 5 κρᾶσιν Hasius. 8 ἀγονίας Creuzerus: ἀγορίας V. 16 μῆλα
 add P. 19 Lycophron 33.

46. A. d. 3 Nonas Apriles Hercules Victor colebatur, tanquam
 sanitatis dator. et raphanis hoc mense abstinere Romanis mos erat. Her-
 cules autem tempus a Nicomacho dictus est, verum et sol, ita dicente:
 “Hercules igitur is est, qui fractionem quae in aëre fit tempestatum
 conversione efficit, id est sol.” hanc nimirum ob causam et in eius
 mysteriis mares femineis vestibis ornant, quippe cum post feritatem et
 infecunditatem quae hieme obtinet incipiat germen seminale emolliri. et
 haec veri tribuebant. tria autem ei mala in manu sinistra, temporis
 quae per eum fit partitionis signum: malum enim ob eius cum tempe-
 state consensum, initium autem temporis solstitium vernum. et prae-
 terea tria, quoniam tripartitum tempus. educere autem dicitur canem
 tricipitem ex Tartaro, quod proprium est temporis ut custodiat et cor-
 rumpat, quemadmodum nimirum et canis: tria autem ei capita sunt,
 praeteritum praesens et futurum tempus. et praeterea tria mala acci-
 pienda in Hercule ex placito philosophico, quod tribus periodis vitae
 operosae peractis heros perfectus esse videtur. quare et trinocius vo-
 catur, auctore Lycophrone; dicit enim “trinocii leonis, quem olim
 maxillis Tritonis perdidit asper canis.” tribus enim noctibus generatum
 esse Herculem fabulosum est. Heben autem pulchros talos (s. pedes)

Ioannes Lydus.

6

αὐτῷ δίδωσιν οἷονεὶ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν καὶ τὸ καλὸν τὸ ἐγκάσμιον. ὁ δὲ στέφανος τελειότητος δεῖγμά ἐστι· διὸ δὴ θεοῖς
 p. 94 καὶ βασιλεῦσι καὶ ἱερεῦσιν ἐδίδοδοτο πρώτως· τῆς δὲ τύχης ἀφελο-
 μένης παρὰ τῆς ἀρετῆς τὸν στέφανον, οἱ ἱερεῖς τὸ λοιπὸν ἀποκει-
 ρόμενοι τὴν κόμην κύκλον τινὰ τριχῶν ἀντὶ στεφάνου τῇ κεφαλῇ 5
 περιποιοῦσι. δωδεκάμοχθὸν γε μὴν αὐτὸν φασὶ διὰ τὰ δώδεκα
 ζῴδια ἐκτρέχειν. καὶ τὴν Ἄλκηστιν δὲ τῷ Ἀδμήτῳ ἀναψυχῶσας
 ἀποδίδωσιν, οἷον τῷ κόσμῳ τὴν ζωογόνον φύσιν ἐν τῷ χειμῶνι
 κατανεκρωθεῖσαν ὃ ἥλιος ἀποκαθιστῶν· Ἀδμητος γὰρ ὁ κόσμος
 παρὰ τὸ ἀκάμαντα εἶναι καὶ ἀεῖζων. Ἀνγίαν δὲ διαφθεῖραι λέγε- 10
 ται· καὶ γὰρ ἀνίσχων ὃ ἥλιος τὸν ὄρθριον διασκορπίζει καιρόν,
 ἐν οἷ πολλοὶ ἀνγὴν ὀνομάζουσιν. ὑπὸ δὲ Εὐρουσθέως προστάττεται
 ὃ Ἡρακλῆς τοὺς δυοκαίδεκα ἔθλους ἐκτελεῖν, ἀντὶ τοῦ ὃ ἥλιος
 κελεύσει τοῦ μεγάλου θεοῦ, ἀντιβαινούσης τῆς Ἥρας (οἷονεὶ τῆς
 σφαίρας), ἀντίρροπος αὐτῇ τὸν δωδεκαζῴδιον διαφεύγει οὐρανόν. 15
 οὕτως μὲν οἱ φιλόσοφοι. ἀπὸ δὲ τῶν ἱστοριῶν ἐδρίσκομεν ἐπὶ
 Ἡρακλεῖς γενέσθαι, πρῶτον Διὸς τοῦ Αἰθέρους καὶ Ἀνσιθῆς τῆς
 Ὠκεανοῦ, δεύτερον Νείλου παιδα, τρίτον Ἑλλήνος τοῦ Διὸς καὶ
 Νύμφης Ἀγγιάλης, τέταρτον Διὸς καὶ Θήβης τῆς Αἰγυπτίας,
 πέμπτον Λιβάνου καὶ Νύσης τὸν ἐν Ἰνδοῖς γενόμενον, ἕκτον Διὸς 20
 καὶ Ἀλκμήνης, ἑβδομον Διὸς καὶ Μαίας τῆς Ἀτλαντος.

1 fort. διδόασιν. Roetherus. 4 ἀποκειράμενοι P. 7 ἀνα-
 ψυχῶσας P: apud S ἀναψυχῶσαν. 20 λιβάνου] τὸν λιβάνου V,
 τοῦ λιβάνου P. νύσης τὸν ἐν ἰουλοῖς P.

habentem ei attribuit (fort. attribuunt), tanquam vim creatricem, et pulchrum quod in mundo est. corona autem perfectionis signum est; quare diis ac regibus et sacerdotibus tribuebatur primum: fortuna autem postquam abripuit a virtute coronam, sacerdotes in posterum ton dentes capillum orbem crinium pro corona circum caput faciunt. duodecim autem eum exantlasse labores dicunt, quod duodecim signa caelestia percurrit. et vero Alcestin in vitam revocatam Admeto reddit, velut mundo naturam generandi vi praeditam per hiemem exstinctam sol restituit: Admetus enim mundus, eo quod indefessus est et semper viget. Augiam autem perdere dicitur: etenim oriens sol matutinum dissipat tempus, quod vulgus ἀνγὴν vocat. ab Eurystheo autem iubetur Hercules duodecim labores exantlare, pro sol iussu magni dei, refragante Iunone (quasi sphaera), in contrariam partem vergens, per caelum duodecim signis distinctum fugit. ita fere philosophi. ex historiis autem invenimus septem Hercules fuisse, primum Iove Aetheris filio et Lysithoa Oceani filia natum; alterum Nilo; tertium Hellene Iovis filio et Nympha Anchiale; quartum Iovis et Thebes Aegyptiae filium; quintum Libani et Nyssae, eum qui in Indis natus est; sextum Iove et Alcumena procreatum; septimum Iovis et Maiaie Atlantis filiae.

47. ἡ δὲ Μίλητος τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο Ἀνακτορία.

48. Ἀμάλθειαν δὲ τροφὸν Διός, τὴν [τοῦ] ἅμα καὶ ἄθρόως p. 95
καὶ ἐν χρόνῳ τὰ ὄντα τῷ Διὶ αὔξουσιν· ἄλθειν γὰρ τὸ αὔξειν.
Κράτης δὲ ἀπὸ τοῦ διαίνειν, τουτέστι πιαίνειν, τὴν γῆν βούλεται
5 ὀνομασθῆναι τὸν Δία τὸν εἰς πάντα διήκοντα· Ποσειδάωνιος τὸν
Δία τὸν πάντα διοικοῦντα, Χρύσιππος δὲ διὰ τὸ δι' αὐτὸν εἶναι
τὰ πάντα. ἄλλοι τὸν Δία βούλονται ὀνομασθῆναι ἀπὸ τοῦ δεῖν,
τουτέστι δεσμεύειν καὶ συνέχειν, τὸ σύμπαν αἰσθητόν· ἄλλοι ἀπὸ
τοῦ ζῆν. τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἡρωϊκὸν καὶ μεριστὸν λόγον τρεῖς Δίας
10 εἶναι βούλονται, ἓνα μὲν Αἰθέρος, τὸν δὲ ἕτερον ἐν Ἀρκαδίᾳ τε-
χθῆναι, ἕξ οὗ φασὶν Ἀθηναίαν, τρίτον δὲ τὸν Κρήτα. οἱ δὲ Φοίνι-
κες βασιλείᾳ φασὶν αὐτὸν γενέσθαι δικαιοτάτον, ὥστε τὴν περὶ
αὐτοῦ δόξαν κρείττονα γενέσθαι τοῦ χρόνου. ταύτῃ Κρόνον ἐκβα- p. 96
λεῖν τῆς βασιλείας λέγεται, οἶονεὶ τὸν χρόνον, καὶ τὴν ἕξ αὐτοῦ
15 λήθην ὑπερβαλεῖν. ὁ δὲ Μηλιάς ὑπὸ Ἀμαλθείας αὐτὸν τραφῆναι,
οἶον ἐκ τῆς δυνάμεως, τουτέστιν ἐκ τῆς ἀμαλακίας. ὁ δὲ Κράτης
τὸν Κρόνον φησὶ Σικελίας καὶ Ἰταλίας καὶ τοῦ πλείστου μέρους
τῆς Αἰβύης βασιλεῦσαι ἀπηνῶς, τὸν δὲ τούτου νῖδον ἐπιθέσθαι
τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν μὲν εἰς ἔσχατον ἐλάσαι τῆς δύσεως, ἡμερώ-
20 τατα δὲ τῆς βασιλείας ἀντιλαβέσθαι καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὡς
θεόν. Ἐρατοσθένης γε μὴν τὸν Δία ἐν τῇ Κρήτῃ τεχθῆναι λέγει,
κακείθεν διὰ τὸν Κρόνον φόβον μετενεχθῆναι εἰς Νάξον. Εὐμηλος

5 διοικοῦντα P.

9 ζεῖν V.

14 τοῦ χρόνον vulgo.

16 ἀμαλακιστίας Roetherus.

18 ἐπιθέσθαι Roetherus: libri

κείθεσθαι.

20 καὶ αὐτὸν διὰ P.

47. Miletus antea vocabatur Anaetoria.

48. Amaltheam nutricem Iovis vocabant tanquam eam, quae simul
et semel et uno eodemque tempore ea quae sunt Iovi auget: ἄλθειν
enim augere est. Crates autem a pinguefaciendo terram vult nominatum
Iovem, eum qui per omnia pertinet: Posidonius Δία tanquam eum qui
universa administrat; Chrysippus vero propterea quod δι' per eum sunt
universa. alii Δία volunt nominatum a coniungendo et continendo
omnia quae sensibus subiecta sunt; alii a vivendo. nonnulli autem ex
heroica et separabili doctrina tres Ioves esse volunt, unum Aetheris
filium, alterum in Arcadia natum, ex quo Minervam dicunt procreatam,
tertium Cretensem. Phoenices autem regem dicunt eum fuisse iustissi-
mum, ut eius fama superaverit tempus. ideoque Saturnum eiecisse ex
regno dicitur, quasi ex tempore, et eam quae inde oritur oblivionem
superasse. Melias ab Amalthea eum nutritum ait, tanquam a vi, id est
a duritie. Crates autem Saturnum dicit in Sicilia et Italia et maiore
Libyae parte regnasse crudeliter, eius autem filium invasisse patrem
eumque in extremas occidentis partes expulisse, lenissime autem capes-
sivisse regnum ideoque cultum esse ut deum. Eratosthenes vero Iovem
in Creta natum ait, indeque ob Saturni metum translatum in Naxum.

δὲ ὁ Κορίνθιος τὸν Δία ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Λυδία τεχθῆναι βούλεται, καὶ μᾶλλον ἀληθεύει ὅσον ἐν ἱστορίᾳ· ἔτι γὰρ καὶ νῦν πρὸς τῷ δυτικῷ τῆς Σαρδιανῶν πόλεως μέρει ἐπ' ἀκρωρείας τοῦ Τριώλου τόπος ἐστίν, ὃς πάλαι μὲν Γοναὶ Διὸς ὑετίου, νῦν δὲ παρατραπίσης τῷ χρόνῳ τῆς λέξεως Δευσίον προσαγορεύεται. — — 5
φύλακες ἦσαν οἱ Κοῦρητες. ἄλλοι Προμηθέως φασὶν εἶναι υἱόν, οἰονεὶ τῆς προνοίας. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν φυσικῶν τὸν Δία Ἰδαῖον εἶναι βούλονται, καὶ τεχθῆναι ἐν τῇ Ἰδῇ, τουτέστιν ἐν τῷ παρὰ Ἰδῇ ὄρωμένῳ οὐρανῷ. τῆς δὲ Κόρης πατέρα αὐτὸν φασιν, τουτέστι τοῦ κόρου καὶ τῆς εὐωχίας αἴτιον αὐτὸν γενέσθαι· πρῶτος 10
p. 97 γὰρ βασιλεύσας λέγεται τοὺς ἀνθρώπους διδάξαι γεωργεῖν. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄλου Διὸς Διοί, ὥσπερ Ἀπόλλωνες ἢ Διόνυσοι.

49. τῇ πρὸ δεκαεπτὰ καλανδῶν Μαΐων οἱ ἀρχιερεῖς ἐπὶ τὸ θείατρον γενόμενοι ἄνθη ἐπὶ τὸν δῆμον ἐρρίπτουν, καὶ περὶ τὰ σπόρια δὲ ὑπὲρ εὐετηρίας ἱερούτερον, καὶ ἐξῶθεν τῆς πόλεως 15
ἐπὶ ὠρισμένους σταθμοὺς ἤρχοντο ἱερατεύοντες Δήμητρι· ὄνομα δὲ τῇ θυσίᾳ Φορδικάλια. τοὺς γε μὴν σταθμοὺς μιλίαια πατρίως ἐκάλουν ἀπὸ τῆς χιλιάδος τῶν βημάτων. ὄθεν καὶ μίλιτες οἱ στρατιῶται παρ' αὐτοῖς· χιλίους γὰρ ὑπασπιστὰς ὁ Ῥωμύλος μόνους ἔταξε, καὶ μίλιτας αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκάλεισεν οἰονεὶ χιλίους, 20
τὸ πρὶν σαβέλλιτας προσαγορευόμενους. καὶ γὰρ ἐν χιλιάσι τὸ πλῆθος, οὐ μυριάσιν ἢ παλαιότης ἠρίθμησεν, ὡς αὐτὸς Ὅμηρος

3 μέρει Jacobs: libri μένει. 5 τῆς add P. [δεύσιον margo V.
7 Ἰδαῖον] ἠδῖον V. 8 παρὰ ἠδῖον V. 17 φορδικάλια V.
21 σαβέλλιτας P, σατέλλιτας Roetherus.

Eumelus autem Corinthius Iovem in nostra Lydia natum vult, et propius a veritate abest, quoad in historia (positum est): etiam enim nunc in Sardonorum urbis parte occidentali in vertice Tmoli locus est, qui olim i. e. locus natalis Iovis Pluvii, nunc autem, immutato per temporis decursum nomine, Deusium appellatur. — — custodes erant Curetes. alii Promethei dicunt eum esse filium, quasi providentiae. plurimi autem physiorum Iovem Idaeum esse volunt, et natum in Ida, hoc est in ea caeli parte quae ex Ida cernitur. Proserpinae autem patrem eum dicunt, id est satietatis et epuli auctorem eum fuisse: primus enim, cum rex esset, dicitur homines docuisse agriculturam. multi autem ex toto (solo?) Iove (fiunt) Ioves, quemadmodum Apollines vel Bacchi.

49. A. d. 17 Kalendas Maias pontifices theatrum ingressi flores populo spargebant, et circa sementem vero pro fertilitate sacra faciebant, atque extra urbem ad certas stationes precabantur sacra facientes Cereri: nomen autem huic sacrificio Fordicalia. stationes vero miliaria patrio sermone vocabant, a mille passibus; unde et milites apud eos (nomen traxerunt): mille enim stipatores Romulus solos instituit, et milites eos a numero vocavit (velut mille), cum antea satellites appellarentur: etenim millenario numero multitudinem, non decies millenario,

“ὅσσον τ' ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι.” ὁ γὰρ μῦθος ἀριθμὸς ἀοριστίως ἐστὶ δεκτικὸς.

50. τῇ πρὸ δεκαμῦς καλανδῶν Μαίτων ὁ Ῥωμύλος τὴν Ῥώμην ἐπόλισε, πάντας τοὺς πλησιοχώρους συγκαλεσάμενος, ἐν- p. 98
 5 τειλάμενός τε αὐτοῖς ἐκ τῆς ἑαυτῶν χώρας βῶλον ἐπικομίσεισθαι, ταύτη πάσης χώρας δεσπόσαι τὴν Ῥώμην οἰωνίζόμενος. αὐτός τε ἱερατικὴν σύμπλυγα ἀναλαβὼν (λίτουον δ' αὐτὴν πατριῶς Ῥωμαιοῖς ἔθος καλεῖν, ἀπὸ τῆς λιτῆς) ἐξεφώνησε τὸ τῆς πόλεως ὄνομα, πάσης ἱερατικῆς τελετῆς ἡγησάμενος. ὀνόματα δὲ τῇ πόλει τρία,
 10 τελεστικὸν ἱερατικὸν πολιτικὸν, τελεστικὸν μὲν οἰονεῖ Ἔρωσ, ὥστε πάντας ἔρωτι θεῖω περὶ τὴν πόλιν κατέχεσθαι, (διὸ καὶ Ἀμυρυλλίδα τὴν πόλιν ὁ ποιητὴς ἀνιγματοδῶς βουκολιάζων καλεῖ), ἱερατικὸν δὲ Φλωρα, οἰονεῖ ἄνθουσα, ὅθεν κατὰ ταύτην ἢ τῶν ἀντιστηρίων ἑορτῇ, πολιτικὸν δὲ Ῥώμα. καὶ τὸ μὲν ἱερατικὸν πᾶσιν
 15 ἦν δῆλον καὶ ἀδεῦς ἐξεφέρετο, τὸ δὲ τελεστικὸν μόνοις τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐξάγειν ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπιτέτραπτο· καὶ λόγος ποιῶν ὑποσχεῖν τινὰ τῶν ἐν τέλει ποτὲ ἀνθ' ὧν ἐπὶ τοῦ πλήθους τὸ τελεστικὸν ὄνομα τῆς πόλεως ἀναφανδὸν ἐθάρησεν ἐξεπεῖν. μετὰ δὲ τὴν
 20 ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει τῆς πόλεως τελετὴν ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμά-
 λειωσ περιῆλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄρρενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θήλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέρος, ὥστε τοὺς μὲν ἄρρενας τοῖς ἔξω γίνεσθαι φοβερούς, τὰς δὲ θηλείας τοῖς ἔνδον γονίμους. καὶ λαβὼν βῶλον ἐκ τῶν ἔξω τῆς πόλεως μετρῶν

1 ἐννεαχίλιοι — δεκαχίλιοι V.

17 ποτὲ] τούτου P.

antiquitas numerabat, ut ipse Homerus “quantum novies mille clamabant vel decies mille.” decies enim mille numerus infinitatem admittit.

50. A. d. 11 Kalendas Maias Romulus Romam condidit, postquam omnes accolae convocavit iussitque eos ex ipsorum terra glebam afferre, hac re omnibus terris imperaturam Romam augurans: et ipse sumpta taba sacerdotali (lituum autem eam patrio sermone Romani vocare solent, a voce λιτή i. e. precatio) pronuntiavit urbis nomen, omnem sacerdotalem initiationem auspicatus. nomina autem urbi tria erant, arcanum, sacerdotale, politicum: arcanum, velut Amor, ut omnes amore divino circa urbem tenerentur, unde et Amaryllida urbem poeta per amabages in carmine bucolico vocat; sacerdotale, Flora, velut florens, unde hoc die Floralia feriae; politicum autem Roma. et sacerdotale omnibus erat notum et libere efferebatur, arcanum vero solis pontificibus proferre in sacris permissum erat; et fama est poenas quondam luisse quendam magistratum propterea quod coram populo nomen arcanum urbis palam conatus esset eloqui. post initiationem autem quae fiebat in nomine urbi indendo, iuncto tauro cum iuvenca circumiit murum, mare adversus agri partem iuncto, femina adversus urbis partem, ut mares exteris fierent timendi, feminae domesticis fecundae; et sumptam

σὴν καὶ τοῖς πρὸς τῶν ἄλλων ἐπικομιζομένοις ἐπὶ τὴν πόλιν ἡκόν-
 p. 99 τιζε, ταύτη οἰωνισάμενος διὰ παντὸς αὐτὴν ἐκ τῆς τῶν ἔξωθεν
 ἐπαυξηθῆναι συνδόσεως, καὶ μετ' ὀλίγα. πολλῶν δὲ ξένων συνελ-
 θόντων ἐν αὐτῇ, οἱ τοῦ Ῥωμύλου λογάδες τὴν ἡμίσειαν τῆς ἑαυ-
 τῶν κτήσεως τοῖς ἐπὶ ἄλλοις παρεχώρησαν, οἰκῆσαι τὴν Ῥώμην αὐ- 5
 τοὺς πείσαντες· οὗς ὁ Ῥωμύλος πατρικίους πρώτους ἀνηγόρευσε
 διὰ τὸ εὐπατρίδας γενέσθαι καὶ τὴν ἑαυτῶν περιουσίαν τοῖς ξένοις
 ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐπιδοῦναι.

Ἴλια ἢ τοῦ Ῥωμύλου μήτηρ.

51. Ἐκ μὲν τῆς ὁποιασοῦν πρὸς ἓνια τῶν ζύλων παρατρι- 10
 ψεως κόρεις γίνονται, ἐκ δὲ παντὸς οὔρου ψύλλαι, μυῖαι δὲ ἐξ
 ἀποπάτου ἢ καὶ ἄλλης θερμασίας. Ῥώμη Φλώρα καὶ ἡ Κωνσταν-
 τινούπολις ἤγουν, ἀνθοῦσα.

Μ Α Ι Ο Σ.

52. Οὐ μικρὰν ἐν ἀριθμοῖς ἐδείκνυμεν τὴν τῆς τετραδος 15
 δύναμιν, ἣν ἂν τις καὶ τετρακτὴν καὶ πυραμίδα καλέσῃ, τετρα-
 κτὴν μὲν κατὰ τὸν τῶν στοιχείων ὄρον, πυραμίδα δὲ κατὰ τὸν ἐν
 θεωρίᾳ λόγον· ἡ γὰρ πυραμὶς ὑπὸ τεσσάρων βάσεων καὶ τεσσά-
 ρων γωνιῶν μόνη περιεχομένη, καὶ πρώτη τριχῆ διωστήτη κατὰ
 τὸ στοιχειωδέστατον τοῦ τριγώνου ἐπίπεδον, ὡς ὁ Πλάτων ἐν Τι- 20

10 τῆς ἀνοῦν V, τῆς ἀνθρώπων Hasius.

15 τριάδος P.

19 τριχηλιαστάτη V, τριχλιαστάτη P: corr Nokkiius.

glebam ab exteris urbis partibus una cum iis quae a reliquis afferebantur adversus urbem coniciebat, hac re auguratus perpetuo eam extraneorum confluxu auctum iri, idque non multo post. multi autem hospites ubi convenerunt in eam, Romuli milites electi partem dimidiam suae possessionis adventiciis concesserunt, posteaquam iis persuaserunt ut incolerent Romam; quos Romulus patricios primos nuncupavit, propterea quod nobiles fuerunt et suas facultates exteris pro patria concesserunt.

Ilia, Romuli mater.

51. Ex quovis ad nonnulla ligna affrictu cimices fiunt, ex omni urina pulices, muscae vero ex alvo aliove tepore. Roma Flora (vocatur) et Cpolis, id est florens.

Μ Α Ι Ο Σ.

52. Haud parvam in numeris demonstravimus tetradis esse vim, quam quis et quaternionem et pyramidem vocaverit, quaternionem ex elementorum termino, pyramidem ex ratione, quae in doctrina obtinet: pyramis enim, quae quattuor basibus et quattuor angulis sola continetur, et prima triplici modo distat iuxta simplicissimam trianguli planitiem,

μαίῳ φησίν, ἑμπερῆ τὴν συνεκτικὴν τοῦ παντός ἐνδείκνυται τάξιν. λείπεται ὁ πέμπτος· Μαίον δὲ αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, ὁ τῆς πεντάδος ἀρι- p. 100
 5 θμὸς τῶν θειοτέρων κατὰ τὸν Ἡσίοδον κεχώρισται, εἰκὸς ἦν αὐτὸν
 τοῖς κατοικομένοις ἀπογενηθῆναι. ἡ γὰρ πεντὰς τῆ αἰσθητῆ φύσει
 ἀνάκειται, σφαῖρα γὰρ ἐστίν· ὁσάκις γὰρ ἂν τὸν πέντε πολυπλα-
 σιάσῃ τις ἀριθμὸν, εἰς ἑαυτὸν ἀποκατιστήσεται· καὶ γὰρ ὁ πέντε
 παρεπόμενος τοῖς ἐν πλήθει ἀριθμοῖς εἰς τὴν αὐτὴν καὶ πολυπλα-
 σιαζόμενος καταλήγει ποσότητα. καὶ ἄλλως δὲ φαίνεται φυσικὴν
 10 τινὰ δύναμιν ἐν ἑαυτῷ ὁ πέντε περιλαβὼν ἀριθμὸς· τῶν γὰρ ἐν
 γενέσει ἕξ ἀρτίων καὶ περιττοῦ συνεσιώτων, αὐτὸς εἶναι τριοῦτος
 πέφυκεν ἐκ τριάδος καὶ δυάδος συναγόμενος. ταύτῃ γοῦν ταῖς τῶν
 προγόνων τιμαῖς οἱ Ῥωμαῖοι τὸν πέμπτον ἀνέφερον μῆνα, τῷ μὲν
 ἀρτίῳ τοὺς κατοικομένους τιμῶντες, τῷ δὲ περιττῷ τοὺς ἔτι σω-
 15 ζομένους· μετὰ γὰρ θεοὺς οὐχ ἦτονα τιμὴν τοῖς ἑαυτῶν προγό-
 νοις εἰσέφερον οἱ πάλοι. Μαίον δὲ μῆνα ἐκ τῆς ἐκείνων τιμῆς
 ὠνόμασαν, πατρῴως καλοῦντες τὴν τιμὴν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Μαίας
 τῆς Ἀτλαντος τῆς Ἐρμού ἀξιοῦντες ὀνομασθῆναι τὸν Μαίον πρὸς
 20 ἕτερον βλέποντες οὕτω φασίν, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς,
 ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα ἱερωθῆναι λέγεται. περὶ δὲ ὁ Πρόκλος p. 101
 φησὶν οὕτως· “ἡ Μαίᾶ ἐστίν ἡ τὰ ἐν ἀφανεῖ κεκοιμημένα εἰς τὸ
 ἐμφανὲς προάγουσα παραπλησίως ταῖς τῆδε μαίαις, Ἐρμῆς δὲ

20 δὲ] δὲ τῆς Μαίας S, δὲ αὐτῆς Roetherus. possis ἦς. 21 ἡ
 ante Μαῖα om P.

ut ait Plato in Timaeo, similem continentem universi indicat ordinem. restat quintus mensis: Maium eum Romani vocant.

Cum autem, ut saepe diximus, quinarium numerus a diviniorebus, teste Hesiodo, remotus sit, consentaneum erat ut defunctis attribueretur. pentas enim naturae sensibus subiectae consecrata est; sphaera enim est: quoties enim cunque aliquis quinarium multiplicaverit numerum, in se ipsum recurret: etenim quinarium numerus, consequens numeros eos qui ad multitudinem pertinent, in eandem, etiam si multiplicetur, desinit quantitatem. et praeterea videtur naturalem quandam vim in se quinarium continere numerus: res enim generatae cum ex pari et impari constant, ipse talis natura est, qui ex triade et dyade componatur. hanc igitur ob causam maiorum honoribus Romani quintum dicunt mensem, pari numero defunctos colentes, impari superstites: post deos enim non minorem maioribus suis veteres tribuebant honorem; Maium autem mensem ex illorum honore nominarunt, patrio sermone vocantes honorem. qui vero a Maia Atlantis filia, Mercurii matre, volunt nominatum Maium, ad aliud quippiam respicientes ita dicunt, verum etiam propter illius fanum, quod hoc mense sacratum dicitur. de hac autem Proclus loquitur ita: “Maia ea est quae abdita in occulto in lucem profert, similiter atque eae quae hic sunt (i. e. terrestres) μαῖαι (i. e.

ἐκείνης καὶς ὁ λόγος ἦκων διὰ πάντων, ὅς τὴν ἐν τῷ ἄφανει τῶν ὄντων περιοχὴν ἐν διαστάσει καὶ προνοίᾳ λόγων αἰδίως πρώτως ἐξέφηρεν, εἰρμὸν καὶ συνέχειαν καὶ ἀλληλουχίαν ποιήσας ὡς ἐκφαντικὸς τῶν παρ' ἡμῖν τῆς ψυχῆς ἀδήλων παθημάτων." ὁ δὲ Ἀκυλλῖνος ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν ἀριθμῶν οὕτω φησὶν· "ἡ Μαῖα ἀντι᾽ 5 αὐτῆς ἐς τοῦμφανὲς προδοῦσά ἐστι, κυρίου μὲν τοῦ λόγου τοῦ διὰ πάντων πεφυκότος διατακτικοῦ τῶν ὄντων, διὸ δὴ καὶ Ἐρμῶ μῆτέρα φυσί. τοιαύτη δὲ ἡ νοητὴ ὕλη τὸ κατακοσμεῖν τὴν εἰς τὸ ἐμφανὲς πρόοδον καὶ γένεσιν ἀπεργάζεσθαι τῶν ὄντων· ἐκ γὰρ ὕλης καὶ εἶδους τὰ ὄντα." οὕτως μὲν κατὰ θεολογίαν, κατὰ δὲ 10 τὸν τῆς φυσιολογίας τρόπον τὴν Μαῖαν οἱ πολλοὶ τὸ ὕδωρ εἶναι βούλονται· καὶ γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις βαρβαρίζουσι οὕτως ἔτι καὶ νῦν τὸ ὕδωρ προσαγορεύεται, ὡς καὶ μῆτουρι τὰ ὑδροφόρα καλεῖσθαι. καὶ οὐκ ἔξω λόγου ὁ Βύρρων φαίνεται ὡς καὶ μῆνα ἀναθέμενος αὐτῇ· κινήσει γὰρ τοῦ ὑποβρυχίου ὕδατος γίνεσθαι 15 σάλον τοῖς φιλοσόφοις δοκεῖ, πρώτη δὲ ἑορτὴ τοῦ Μαΐου παρὰ Ῥωμαίοις αἱ περὶ σεισμῶν ἱκεσίαι. ταύτη γὰρ Ἄτλαντος παῖδα τὴν Μαῖαν οἱ μυθικοὶ ποιοῦσι, καὶ ἔφορον δὲ τῶν ὑδάτων τὸν Ἐρμῆν εἶναι παραλαμβάνομεν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς αὐτοῦ πηγαῖ ἀνατίθενται ἢ φρέατα ὑρύττεται. 20

p. 102

Εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ Διὸς καὶ Μαίας τὸν Ἐρμῆν εἶναι ἀλληγορι-

3 ἐκφαντικὸν V.

4 ἀκυλλῖνος P.

5 ἀντι αὐτῆς] τὸ ἀφα-

πὲς Creuzerus.

13 προσαγορεύεται om P.

καὶ om P.

19 πάλαι λαμβάνομεν margo V.

obstetricis); Mercurius autem illius filius ratio per universa pertinens, qui cum qui est in occulto rerum complexum in distantia et providentia verborum ab aeterno primum patefecit, nexu et coniunctione mutuaque cohaerentia facta, et quae enuntiat occultas nostras animi affectiones." Aquilinus autem in Commentario numerorum ita dicit: "Maia ea est quae — — in apertum prodidit, cum dominetur ratio extensa natura per omnia quae sunt, unde nimirum et Mercurii matrem dicunt. talis autem materia est ea quae mente percipitur, ut componat exitum in lucem et generationem afficiat rerum: ex materia enim et forma res constant." ita quidem iuxta theologiam. ex physiologiae autem ratione Maiam multi aquam esse volunt: etenim apud Syros barbarea loquentur ita etiam nunc aqua appellatur, ut et *meiuri* aquae ductus vocentur. nec absque ratione Varro egisse videtur, ut qui et mensem illi attribuit: motu enim eius quae in profundo est aquae existere agitatio philosophis videtur; primae autem Maii feriae apud Romanos preces pro avertendis terrae motibus. ideo enim Atlantis filiam Maiam mythici faciunt, et praesidem vero aquarum Mercurium esse accipimus, et hanc ob causam in eius fanis fontes consecrantur aut putei fodiuntur.

Sunt autem qui dicant Iovis et Maiiae Mercurium esse ex allegoria

κῶς υἷόν, νοῦν μὲν εἶναι τὸν Δία, Μαΐαν δὲ τὴν φρόνησιν,
 παῖδα δὲ ἕξ ἄμφοῖν Ἑρμῆν λόγιον αἰνιτιτόμενοι. πάντων δὲ νεώ-
 τατον εἰργάσαντο ἕτε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου. ἔτι μὴν
 ὠκύτερον πεποιήνται τοῦτον ταρσώσαντες πτεροῖς, νοῦ δ᾽ξύτητα
 5 καὶ τάχος λόγου διὰ τῆς τοιαύδε τέχνης αἰνιτιτόμενοι· ὁ γοῦν
 ποιητῆς φησιν “ἔπεα πτερόεντα.” εἶτα δὲ τετραγώνον σχήματι
 Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι
 λόγον εἶναι τοῦτον, καὶ λόγον ἀληθῆ· ἔστι γὰρ καὶ λόγον σχή-
 ματα, ὁ μὲν ψευδὴς λόγος, ὁ δὲ ἀπατηλὸς πολυγωνότερος, ὁ δὲ
 10 ἀληθῆς αὐτὸς ἐαντιῶ ἐκ πάντων μερῶν ἴσος, ὅπου δὲ στρέφοιτο
 πύσαις βύσεσιν ἀορίστως στηρίζεται, ὃ δὴ τετραγωνικὸν σχῆμα
 τυγχάνει. εἰ τοίνυν νοῦς καὶ λόγος εἶναι δέδεικται, τούτῳ τὸν
 κέρκωπα εἰδωλοποιοῦσιν Αἰγύπτιοι, ἐπεὶ παρὰ πάντα τὰ ζῶα
 νοήμων τυγχάνει, συνέσεως δὲ καὶ ἐπιστήμης ἐστὶ δεκτικός. ἀλλὰ
 15 μὴν καὶ τὴν Αἰγυπτίαν ἴβιν τὸ ὄρνειον ἴσμεν ἀνακειμένην αὐτῷ· p. 103
 καρδίᾳ γὰρ ἔοικε λευκαινόμενον μὲν τὸ σῶμα, ἕξ ἄμφοῖν δὲ τῶν
 μερῶν μελαινομένη, ὅπερ ἐστὶ τοῦ κατὰ διάνοιαν λόγου σχῆμα·
 πρὶν μὲν γὰρ λεχθῆναι σκότιος, λεγόμενος δὲ φωτίζεται, καὶ ῥη-
 θείς εἰς ἀφανὲς οἴχεται. τρέφεται δὲ τὸ ζῶον παρὰ τοῖς ἕδασι,
 20 καθ’ ἅπερ ἐν ἡμῖν ἡ καρδίᾳ ἕξ ὑγροῦς οὐσίας τὴν δύναμιν λαμβάνει.
 μόνη δὲ πτηνῶν πάντων νεῖν ἡ ἴβις οὐκ ἐπίσταται, ἀδρανεστάτη
 δὲ εἰς μείζον βιάθος καθελκομένη. τὸ δ’ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς καρ-

5 λόγων P. 11 ἀορίστως Hasius: apud S ἀορίστου. 14 δὲ
 om V: Hasius τε.

filium; rationem esse Iovem, Maiam mentem s. intelligentiam, filium
 autem ex utroque Mercurium facundum per ambages significantes.
 omnium autem natu minimum finxerunt, quippe cum non senescat oratio.
 praeterea celerrimum fecerunt eum instructum alis, rationis celeritatem
 et velocitatem orationis per eiusmodi artem significantes. itaque poeta
 dicit “verba alata.” deinde quadratum forma Graeci hunc fingunt, ma-
 ximum argumentum praebentes orationem esse eum, et orationem veram.
 sunt enim et orationis species, et mendax oratio et fallax plures habens
 angulos; vera autem sibi ipsa ex omnibus partibus par, ubicunque au-
 tem versatur, omnibus basibus infinite stabilitur, quae videlicet qua-
 drata figura est. quodsi rationem et orationem eum esse demonstratum
 est, huic cercopem simulacrum (idolum) faciunt Aegyptii, quandoquidem
 praeter omnia animalia prudens est et peritiam artemque admittit. ve-
 rum et Aegyptiam ibim, avem, scimus illi esse consecratam: cordi enim
 simile est corpus eius album, ex utraque autem parte nigrum, quae
 quidem est orationis, uti cogitatur, figura: antequam enim proferatur,
 obscura est, cum autem profertur, collustratur, et prolata evanescit.
 vivit autem animal illud prope aquas, quemadmodum in nobis cor ex
 humida essentia vim suam accipit: sola autem avium omnium natate ibis
 nescit, et imbecillima quaeque in maiorem profunditatem detrahitur.

δίας παρατήρητέον· τῆς γὰρ ὑγρᾶς πόσεως συμμέτρως προσαχθείσης ῥώνυσθαι τε καὶ τοῖς λογισμοῖς διεστριχθῆναι πέφυκε, καὶ τῆς μὲν οἰκείας ἔδρας, ἣνπερ φρένα καλοῦσιν, οὐκ ἐξίστασθαι, νηφαλέαν τε εἶναι, ὑποβλυσθεῖσαν δὲ τοῖς παλμοῖς τὸν ἴδιον σάλον δι' ὅλου τοῦ σώματος ἐξεργάζεσθαι. πάσχουσι δὲ ταῦτα ὑπὸ 5 μέθης ἄνθρωποι τὸ ἄκρατον τῆς ἰδίας ἰσχύος προτετιμηκότες. καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν κέρκωπα σελήνη συμπαθῆ εἶναι προσεῖκασται· ἡ μὲν ἴβις αὐτῷ τῷ σχήματι ἐμφερῆς, τὰ ἄκρα μὲν ὀμχλαίνουσα, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέσα καθάπερ ἡ αἰθερία μήνη· ὅτε γὰρ οὐρανὸς ἀσέληνος, οὐδὲ ἴβιδες ὄρωσι, μύουσι δὲ τοῖς ὀφθαλ- 10 μοῖς τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἄσιτοι ἐγκατεροῦσι τὸ συγγενὲς στοιχεῖον ἀναμένουσαι. ὁ δὲ κέρκωπ δηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας· ὅτε γὰρ αὖξει σελήνη, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τότε εὐρύνεται, ὅτε δὲ μειοῦται, τὸ τῶν ὀμμάτων περιφερὲς συστέλλεται.

p. 104 53. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐκήρυττε μηδένα ποδῶν ἢ κεφαλῆς 15 οἰουδήποτε ζῆλον γεύσασθαι παρὰ πάντα τὸν μῆνα πρὸς φυλακὴν ἀρθρίτιδος νόσου. ἠύχοντο δὲ Μαίᾳ τε καὶ Ἑρμῇ οἱ πραγματευταὶ ἀκίνδυνα τὰ τῶν κερδῶν εἶναι· πάντα δὲ ἄρα τὰ κέρδη ἐν τῇ ὕλῃ καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναφύεται, καὶ ἐν αὐτῇ ὡσανεὶ ἔρμια εὐρίσκειται καὶ ἐπιδίδοται, ὡς φασί, κατ' ἀξίαν. Μοῦμμιος δὲ ὁ 20 Ῥωμαῖος τὸν Ἑρμῆν τὸν προχωρητικὸν λόγον εἶναι βούλεται· οὐδὲ γάρ, φησί, πρότερον βρέφος φθέγγετο πρὶν ἂν τῆς γῆς ἐφά-

4 νηχαλαίαν P. δὲ Hasius: libri καὶ. 22 πρῶτον apud S. cf. 3 37.

idem autem et in corde observare licet: liquida enim potione modice sumpta roborari et cogitationibus confirmari solet, neque ex sua sede, quae praecordia vocant, excedere, et sobrium esse; ubi autem exundavit, palpitationibus propriam motionem per totum corpus efficere. accidit autem hoc per ebrietatem hominibus, qui merum robori suo anteposuerunt. et ibim ac cercopem lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, quemadmodum aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, ne ibides quidem cernunt, sed connivent oculos eo tempore et sine victu permanent cognatum elementum exspectantes. in cercope autem eius rei vis magis etiam apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dilatatur, quando autem senescit, oculorum circulus contrahitur.

53. Pontifex autem edicebat ne quis pedes aut caput cuiuscunque animantis gustaret per totum mensem ad cautionem arthritidis. supplicabant autem Maiae et Mercurio negotiatores, ut res ad quaestum pertinentes sine periculo essent. omnia autem lucra in materia sunt atque ex ea proveniunt, et in ea tanquam ἔρμια (i. e. lucra insperata) inveniantur. Mummius autem Romanus Mercurium procedentem orationem esse vult: neque enim, ait, prius infans vocem ediderit quam ter-

πραίτο, ὥστε Μαΐαν εἰς γῆν καλῶς ἐξελάμβανον οἱ πολλοί. καὶ καθ' ἕτερον δὲ ἱερὸν λόγον ὁ Φωντήσιος χρῆναι τιμᾶσθαι τὴν γῆν ἐν ταῖς καλῆνδαις Μαΐαις λέγει, ὅτι θέρμην τὴν ἔμφυτον ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἢ γῆ ἀναβλύζουσα, γαυριᾶν ὡσπερ καὶ σκιρτῶν ἔξαγομένην, σάλους ἐμποιεῖ ὡς ἐπίπαιον κατὰ τὸν Μαΐιον μῆνα. τιμῶσιν οὖν κατὰ τοῦτον τὴν Μαΐαν, τουτέστι τὴν γῆν, θεραπεύοντες. μαίονμιζεν τὸ ἐορτάζειν ὀνομάζουσιν, ἐξ οὗ καὶ μαίονμῶν.

ἀρχὴ γενέσεως σελήνης.

54. Ἡφαιστοὶ τέσσαρες, πρῶτος Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας, p. 105
 10 πατὴρ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀθηναίων ἀρχηγέτου· δεύτερος Νείλου παῖς, ὃν Αἰγύπτιοι καλοῦσι Φθάν· τρίτος ὁ Κρόνου καὶ Ἥρας, ὁ Αἴμνιος, ὁ χαλκευτής· τέταρτος Ἡφαιστος ὁ μαντιῶς, ὁ Σικελιώτης, ἐξ οὗ Ἡφαιστιάδες αἱ νῆσοι. Ἡφαιστος γόνιμον πῦρ ἐστίν, ἢ τοῦ ἡλίου ζωογονικὴ θερμότης· διὸ δὴ καὶ χωλὸν ποιοῦσι
 15 τὸν Ἡφαιστον, καθὼ χωλεύει καθ' ἑαυτὴν ἢ τοῦ πυρὸς φύσις, ὅταν μὴ συγκεκρότηται τοῖς ἄλλοις. ἄλλος δὲ χωλῶ ποδὶ τὸν Ἡφαιστον λαμβάνεσθαι λέγει διὰ τὸ ἄνισον τῆς ἡλίου πορείας.

55. Ἰστίον δὲ ὡς ὁ Μανέθων ἐν τῷ περὶ ἐορτῶν λέγει τὴν ἡλιακὴν ἔκλειψιν πονηρὰν ἐπήρειαν ἀνθρώποις ἐπιφέρειν περὶ τῆς
 20 τὴν κενὴν καὶ τὸν στόμαχον.

1 οἱ παλαιοί?

2 φωντήσιος libri.

12 μαντιῶς Creuze-

rus: apud S μαντιῶς.

13 ἡφαιστιάδες V.

19 fort. περὶ

τὸν κενεῶνα S.

ram attigerit, ut Maiam recte in terram acceperit multitudo. atque ex alia traditione sacra Fronteius oportere coli terram Kalendis Maiis ait, quod calorem ingenitum ad superficiem terra sursum trudens, quasi gestire et exsultare conata, terrae motus efficit ut plurimum mense Maio. colunt igitur hoc mense Maiam, id est terram venerantes. μαίονμιζεν festos dies agere dicunt; unde et μαίονμῶν.

principium generationis luna.

54. Vulcani quattuor, primus Caelo et Die natus, pater Apollinis, Atheniensium praesidis; secundus in Nilo natus, quem Aegyptii appellant Phthan; tertius ex Saturno et Iunone, Lemnius, qui fabricae praest; quartus Vulcanus fatidicus, Siculus, ex quo insulae Vulcaniae. Vulcanus ignis genitalis est, solis calor generandi vim habens. unde videlicet et claudum faciunt Vulcanum, quod claudicat per se ipsa ignis natura, quando non conflatus est cum ceteris. alius vero claudio pede Vulcanum accipi dicit ob imparem solis cursum.

55. Sciendum autem Manethonem in libro de feriis dicere solis defectum malum damnum hominibus afferre circa illa et ventrem.

Ἰ Ο Τ Ν Ι Ο Σ.

p. 106

56. οὕτως οὖν τοῦ πέμπτου μηνὸς εἰς τιμὴν τῆς γερο-
σίας πρὸς τοῦ βασιλέως Νομίᾳ διατεθέντος, ἐλείπετο ἄρα τὸν
ἕκτον εἰς τιμὴν τῆς νεολαίας ὀρισθῆναι· βουλῇ γὰρ γερόντων καὶ
νεωτέρων ἀνδρῶν εἰκὸς διοικεῖσθαι, ὡς φησι Πλάτων, τὸ πολλ- 5
τευμα. οὐκ ἔξω δὲ λόγον τὸν ἕξ ἀριθμὸν φαίνεται ταύτῃ προσ-
νέμων· ζωογονικὸς γὰρ οὗτος ἀπὸ μονάδος ἕξῃς ἄχρι τριάδος ἕξ
αὐτοῦ συμπληρούμενος καὶ ἀρκῶν ἑαυτῷ. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Πυ-
θαγόρας τῇ πρώτῃ τῶν Μοιρῶν τοῦτον ἀνατέθεικεν.

57. καλένδαις Ἰουνίαις ἑορτὴ Ἦρας καὶ εὐχαὶ ἐν τῷ Κα- 10
πετωλίῳ, πάντων ὁμοῦ Ῥωμαίων ὑδάτος ἕξ ἑωθινῆς ἀπογενομέ-
νων ψυχροῦ πρὸς φυλακὴν νόσου παντοίας καὶ διαφερόντως πο-
δαλγικῆς, ὡς ὁ χρησιμὸς ἐβούλετο, καὶ ὥστε μὴ διδύμους ἢ τε-
ρατώδεις γενέσθαι τοὺς τοκετούς. ἢ δὲ τοιαύτη συνήθεια ἐπὶ
Ἀδριανοῦ εἰσενήγεται, πεμφθείσης γυναικὸς ὡς αὐτὸν Αἰγυπτίας, 15
ἢ ἀφηγεῖτο τέσσαρσιν ἡμέραις κατὰ διάστημα ἄνισον τέσσαρα τε-
p. 107 κείν, μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὸ πέμπτον, κατὰ τὸν Ἀρι-
στοτέλη, ὅς φησιν ἐν τέσσαρσι τοκετοῖς εἴκοσι κηθῆναι. ὁ δὲ
Ἰούνιος μὴν ἀνεπιτήδειος πρὸς γάμους.

58. τὸ σάγγος ὄνομα οὐρανὸν σημαίνει τῇ Σαβίῳν 20
γλώσση. — ὁ λαγὼς ἄρρηγν τίκτων πέφυκε τεραστίως. — λαρι-

7 ἕξῃς Nokkius: vulgo ἕξ ἤς.

15 ὡς αὐτὸν γυναικὸς P.

20 σάγγος P.

21 nonne ὁ λαγὼς ὁ ἄρρηγν τίκτειν?

I U N I U S.

56. Ita igitur quinto mense in honorem senectutis a Numa rege
constituito, reliquum nimirum erat ut sextus in honorem iuventutis in-
stitueretur: consilio enim senum et iuniorum virtute rem publicam, ut
ait Plato, administrari par est. non vero praeter rationem senarium
numerum huic ab eo attribui apparet: procreandi enim vim habet hic
(primus) a monade, e qua usque ad triadem ex eodem completur et
sufficit sibi ipse; unde Pythagoras primae Parcarum hunc numerum con-
secravit.

57. Kalendis Iunius feriae Iunonis et preces in Capitolio, omnibus
simul Romanis aquam frigidam tempore matutino gustantibus ad aver-
tendum morbum quemvis, et praecipue podagram, ut oraculum volebat,
utque ne gemini nascerentur aut prodigiosi fierent partus. quae consue-
tudo imperatore Hadriano inducta est, missa ad eum muliere Aegyptia,
quae narrabat quattuor se diebus, intervallo impari, quattuor peperisse,
diebus autem quadraginta post quintum, ut Aristoteles docet, qui quat-
tuor partibus viginti editos esse dicit. Iunius autem mensis non aptus
est ad nuptias.

58. Sanci nomen caelum significat Sabinorum lingua. — Lepus
mas prodigiose parere solet. — λαρινόν saginatum s. pingue significat;

νὸν τὸ λιπαρόν, ἔξ οὗ καὶ λάρδος. ἄλλοι δὲ ἄλλως φασί. —
 θυγατέρας Ἀνάγκης τὰς Μοίρας φασί, Λάχεσιν τε καὶ Κλω-
 θῶ — — δὲ τὰ ἐνιστώτα, Ἄτροπον δὲ τὰ μέλλοντα.

59. τῇ πρὸ πέντε εἰδῶν Ἰοννίων ἑορτῇ τῆς Ἑστίας. ἐν
 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐώρταζον οἱ ἀρτοποιοὶ διὰ τὸ τοὺς ἀρχαίους τὸν
 ἄρτον ἐν τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἑστίας κατασκευάζειν. ὄνοι δὲ ἐστε-
 φανωμένοι ἠγοῦντο τῆς πομπῆς διὰ τὸ τούτοις ἀλεῖσθαι τὸν
 σῖτον.

60. πρὸ τοῦ μεγάλου κατακλισμοῦ τὴν Σικελίαν μὴ νῆ- p. 108
 10 σον εἶναί φασιν ὡς σήμερον, ἀλλ' ἤπειρον γενέσθαι συνημμένην
 τῇ ὕστερον Ἰταλίᾳ, ἐκ δὲ τῆς φορᾶς τῶν ἐκ τῆς ἐπικλύσεως ῥευ-
 μάτων τῶν ῥιζῶν ἀποσπασθεῖσαν νῆσον ἀποκαταστῆναι, καὶ διὰ
 τοῦτο Ῥήγιον, ἀπὸ τῆς ῥήξεως, ὀνομασθῆναι τὸ πλευρὸν τῆς Ἰτα-
 15 λίας ἐκεῖνο, ἔξ οὗπερ ἀπέρρωγε. πρότερον δὲ Σικανία ἐλέγετο ἢ
 Σικελία. ἢ Ἰταλία ἐννεῦ ἐπαρχίας ἔσχε ταύτας, Καμπανίαν,
 Ἀπουλίαν, Θουσκίαν, Καλαβρίαν, Οὐμβρίαν, Δαλματίαν,
 Λουκανίαν, Βρεττανίαν, Σικελίαν.

πρὸς Προουσίαν τῆς Βιθυνίας βασιλεία.

61. παρὰ τοῖς Πυθαγορεῖοις ἡ δὴν ὡς θέσιν τινὰ καὶ
 20 ἐπιβύθραν τῷ ἀριθμῷ ἐπιδοῦσα ἐλευσίη καλεῖται, ὡς προέλευσιν
 ἐπὶ τὸ πλεῖον καὶ ἄπειρον παρέχουσα.

3 post Κλωθῶ Roetherus cum Hasio: καὶ Ἄτροπον, καὶ Λάχεσιν
 μὲν τὰ παρελθόντα διοικεῖν, Κλωθῶ 5 τὸ vulgo om
 7 ἠγοντο V: corr S. τὸ σῖτον P. 14 ἀπέρρωσε apud S.
 15 ἐπαρχίας om P. 16 ἀπουληϊαν V. Θυμβρίαν
 apud S.

unde et *lardum*. alii autem aliter dicunt. — filias Necessitatis *Parcas*
 dicunt, *Lachesin Clotho* (et *Atropon*; et *Lachesin* quidem *praeterita* cu-
 rare, *Clotho*) *praesentia*, *Atropon* autem *futura*.

59. A. d. 5 *Idus Iunias* *feriae Vestae*. hunc diem celebrabant pi-
 stores, quod veteres panem in *Vestae* templis parabant. asini autem
 coronati pompam ducebant, propterea quod ab his molitur frumentum.

60. Ante magnum diluvium Siciliam non insulam fuisse dicunt, ut
 hodie, sed terram continentem cohaerentem cum Italia, quae postea di-
 cebatur, impetu autem fluctuum ex diluvio radicitus avulsam insulam
 exstitisse, et hanc ob causam *Rhegium* a ruptura nominatum esse illud
 Italiae latus, unde avulsa est. antea autem *Sicania* dicebatur *Sicilia*.
 Italia novem provincias habuit has, *Campaniam*, *Apuliam*, *Etruriam*,
Calabriam, *Umbriam*, *Dalmatiam*, *Lucaniam*, *Britanniam*, *Siciliam*.
 ad *Prusiam Bithyniae* regem.

61. Apud *Pythagoreos* *dyas* tanquam ea, quae stationem quandam
 et scalam numero dedit, *ἐλευσίη* vocatur, utpote quae progressionem
 ad plus et infinitum praebet.

62. φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!
οἱ μὲν γὰρ εὖ πράσσοσι, τοῖς δὲ συμφοραὶ
σκληραὶ πάρειςιν εὐσεβοῦσι πρὸς Θεοῦ.

τὴν τύχην φορτοῦναν λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς φορᾶς, ἔνθον
ὠφέλειαν. Ἀριστοτέλης "εἰ ἔστιν ἀρετὴ, οὐκ ἔστι τύχη" ἄνω 5
γὰρ καὶ κάτω τὰ τῆς τύχης ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις γυμνάζεται πρῶ-
γμασι πλούτῳ τε καὶ διαφερόντως ἀδικίᾳ. οἱ δὲ πρὸς ἀρετὴν
ἔχοντες καὶ Θεοῦ μεμνημένοι, καὶ κρείττονας ἐπὶ τῶν μακαρίων
καὶ αὐτῶν πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες, καταφρονοῦσι τῶν
p. 109 τῆδε καλῶν· οὐδὲν γὰρ ἀσφαλὲς οὐδὲ κεκοιμένον ἔστιν ἐπὶ τῆς 10
τύχης, ὡς Εὐριπίδης φησί. χεῖρους οἱ τοῦ πλούτου τοῦ παρὰ
μέτρον ἐφιέμενοι· πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας
ἐπηρετής ἐστί, φησὶν ὁ ῥήτωρ."

Ι Ο Τ Α Ι Ο Σ.

63. τὸν Ἰούλιον μῆνα πέμπτον μὲν ἂν τις ἀπὸ τοῦ πολι- 15
τικοῦ, ἔβδομον δὲ ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ λάβοι ἐνιαυτοῦ· ἀπὸ γὰρ
τοῦ Μαρτίου (ἐκεῖνος δὲ ἦν ὁ παρὰ Ῥωμύλου τεθεὶς εἰς ἀρχὴν
τοῦ πολιτικοῦ ἐνιαυτοῦ) πέμπτος ἐστίν, ὅθεν καὶ Κυντίλιος τὸ
πρὶν ὠνομάζετο, ἔβδομος δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου· ἱερατικὸς δὲ
οὗτος κατὰ τὸν Νουμᾶν. ὁ τοίνυν Καῖσαρ οὐ τύχῃ μόνον ἀλλὰ 20

3 θεόν libri. cf. 4 7. apud Stobaeum εἰς Θεούς. 6 ψυχῆς V.
7 οἱ δ' εὖ? 16 λάβοιεν αὐτόν apud S: corr Roetherus.
18 τὸ πρώην P.

62. Eheu mortalium quam iniquae sortes! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata acerba contingunt, quamvis piis, a deo. Fortunam dicunt Romani τὴν Τύχην a ferendo, divinum auxilium. Aristoteles: "si est virtus, non est fortuna: sursum enim ac deorsum res ad fortunam pertinentes in humanis exercentur (s. agitantur) rebus, divitiis et maxime iniuria. ad virtutem autem qui conversi sunt et dei memores, et meliores in rebus beatis et materiae expertibus spes agitant, despiciunt ea quae hic sunt (i. e. terrestria) bona: nihil enim securum aut exploratum in fortuna est, ut ait Euripides. peiores evadunt qui divitiis immodicis inhiant: divitiae enim pravitatis magis quam probitatis ministrae sunt, ut ait orator."

I U L I U S.

63. Iulium mensem quintum aliquis a civili, septimum autem a sacerdotali accipiat anno: a Martio enim (ille autem is erat quem Romulus posuit in initio anni civilis) quintus est, unde et Quintilis antea nominabatur; septimus autem a Ianuario: sacerdotalis autem hic, ex instituto Numaе. Caesar igitur, qui non fortuna solum verum etiam

καὶ ἱερωσύνη κοσμούμενος (καὶ γὰρ ποῦντιφῆξ ἦν, οἷονεὶ γεφυ-
ραῖος ἀρχιερεὺς ἢ θεουργός, διὰ τὴν ἐξ Ἀφροδίτης σειρὰν), εὐ-
ρών τὸν Κυντίλιον μῆνα τὴν προσήγορίαν μετέβαλεν, οὐ διὰ τὴν
τοῦ ἀριθμοῦ μόνον τελειότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ αὐτὸν ἐκείνον p. 110

- 5 κατὰ τὴν πρὸ τεσσάρων εἰδῶν τοῦ μηνὸς τούτου τεχθῆναι. Καί-
σαρ δὲ ὠνομάσθη οὐ καθὼς φασιν οἱ παλαιοί, ἐκ τῆς ἀνατομῆς
τῆς γαστρὸς Ἀφροδίας τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἧς δῆθεν ἀποθανούσης
ἐγκύμονος αὐτὸν ἀνατιμηθείσης ἐκείνης ληφθῆναι, ἀλλ' οὕτως ἔχει
τὰ τῶν ἱστοριῶν. ἐπὶ τοῦ Φοινίκικοῦ πολέμου, ὅτε ὁ Σῦφαξ
10 Ἀννίβα συνεμάχει, λέγεται Γάϊον Ρουτίλιον (πρόγονος δὲ οὗτος
παλαιῶς τῷ Καίσαρι) ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει μαχόμενον τοσαύτη
δυνάμει ἐπιφεῖναι τὸ δόρυ κατὰ τοῦ Μαυρουσίου ὥστε τὸν ἐλέ-
φαντα, ᾧ ἐπὶ ὤχετο ὁ πολέμιος, καταβαλεῖν, κακείθεν τὴν Καί-
σαρος ἐπωνυμίαν λαβεῖν, ἐπεὶ παρὰ Φοίνιξιν ὁ ἐλέφας τὸ ζῶον
15 καίσαρ λέγεται. Οὐάλης δέ, ὅς καὶ αὐτὸς τὰ Καίσαρος ἔγραψε,
φησὶν ἀριστον μὲν αὐτὸν καὶ πρεπωδέστατον ἐν μεγέθει γενέσθαι,
ἔτι μὲν καὶ κόμητην· τὴν δὲ κόμην πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καισά-
ριεν προσαγορεύουσι, καὶ φησὶν ὡς διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς κάλλος Καί-
σαρ προσήγορεύετο. κέρριον δὲ αὐτῷ ὄνομα Γάϊος, ἐγγενείας δὲ
20 σημαντικὸν Ἰούλιος, ἀπὸ Ἰούλου τοῦ Αἰνείου τοῦ Ἀφροδίτης,
ἀρετῆς δὲ ὁ Καίσαρ.

64. Θεοδοσίος ὁ μικρὸς νεωτερίζων τὸ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐκ
τῶν χρόνων ἀπήλεσεν ὄνομα.

7 ἀπομειούσης V, ἀπομενούσης P, ἀπομνούσης Jacobs. cf. de
Magistr. 1 23. 20 τοῦ Ἀφρ.] vulgo τῆς Ἀφρ.

honore sacerdotali ornatus erat (etenim pontifex fuit, propterea quod a
Venere oriundus erat), cum reperisset Quintilem mensem, nomen mu-
tavit, non propter numeri solum perfectionem, verum etiam propterea
quod ipse a. d. 4 Idus huius mensis natus est. Caesar autem nominatus
est, non ut veteres dicunt, ex dissectione ventris Aureliae matris ipsius,
qua moriente gravida ipsum dissecta illa susceptum ferunt, sed (ita ha-
bent historiae) bello Punico, cum Syphax Hannibali socius belli esset,
Gaius Rutilius (fuit autem hic unus e veteribus Caesaris maioribus) in
ipsa acie pugnans tanta vi misisse iaculum contra Maurum dicitur, ut
elephantem, quo vehebatur hostis, sterneret humi, et inde Caesaris co-
gnomen accepisse, quandoquidem apud Poenos elephas (bestia) caesar
dicitur. Valens vero, qui et ipse Caesaris res scripsit, refert pulcher-
rima eum et summe decora magnitudine fuisse, et vero etiam comatum
(comam autem patrio sermone Romani caesariem appellant) eumque di-
cit propter pulchritudinem inde profectam Caesarem appellatum fuisse.
proprium vero ei nomen Gaius, nobilitatis indicans Iulius, ab Iulo Aeneae
Veneris filio, virtutis autem Caesar.

64. Theodosius Parvus novans Olympiadis ex temporum descri-
ptione delevit nomen.

p. 111 65. ἥπαρ γυπὸς σὺν τῷ αἵματι ὀπτόν, μετὰ μέλιτος δι-
 δόμενον ἐπὶ ἑβδομάδας τρεῖς, ἀπαλλάττει ἐπιληψίας. ὁμοίως δὲ
 καὶ τὴν καρδίαν τοῦ γυπός, ὅταν ξηρανθῇ, ἐν ὕδατι διδομένην
 τῷ ἴσῳ τρόπῳ ἰσχύειν.

66. φασὶ δὲ αὐτὸν τὸν Ἰούλιον ἐπτάμηνον τεθῆναι, καὶ 5
 διὰ τοῦτο τὸν ἑβδομον μῆνα τοῦ ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν οἰκείαν
 μεταβαλεῖν προσηγορίαν. οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἠνδραγάθισεν ὡς
 οὗτος.

67. χρησμὸς ἐδόθη Ῥωμαίοις πρὸς τῆς Μητρὸς, μηδ'
 ὅλως Ἀφροδισίοις χρῆσθαι ἀνὰ πάντα τὸν Ἰούλιον, ὅπως αὐτοῖς 10
 ὑγιαίνειν τὰ σώματα μέλλοι.

p. 112 68. κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἥλιον ἀναχεῖται ὁ Νεῖλος. Ἰλᾶς
 ὄνομα τῷ Νεῖλῳ πρότερον, εἶτα Αἴγυπιος ἐξ Αἰγύπτου, εἶτα
 Χρυσορροῦς, καὶ τὸ λοιπὸν Νεῖλος ἀπὸ βασιλέως οὕτω καλουμέ-
 νον· τὸ γὰρ δόξαι τοῖς γραμματικοῖς ἀπὸ τῆς νέας ἰλύος ὠνομά-
 15 σθαι τὸν Νεῖλον πρὸς ἐτυμολογίαν ὀρθῶ. περὶ τῆς ἐν θέρει τῶν
 ὑδάτων ἐπιδόσεως Ἀναξαγόρου φησὶ τὰς τῆς Αἰθιοπίας τηκομένας
 χιόνας ἀποστέλλειν τὸν Νεῖλον. καὶ ταύτης ἔστι τῆς δόξης ὁ τ'
 Αἰσχύλος καὶ Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης. ὁ δὲ μέγιστος ἐν φιλο-
 σόφοις Ῥωμαίοις Σενεκάς ἀντιλέγει φάσκων τὴν Αἰθιοπίαν (ἐνθὲν 20
 καὶ διακαίεσθαι τὰ σώματα τῶν Τρωγλοδυτῶν, οἵτινες οὐ φέρον-
 τες τὸν ἥλιον ὑπὸ τὴν γῆν οἰκοῦσιν, ὁ τε ἕργυρος κατ' ἐκείνον τὸν

3 διδομένη V, δεδομένη P. 6 ἱερατικοῦ om P. 12 Ἰλᾶς]
 Μέλας Roetherus. 20 Seneca Nat. Quaest. 4 2. 22 οἰκοῦ-
 σιν] ἰούσιν P.

65. Hepar vulturis cum cruore assatum, cum melle si datur per tres hebdomades, morbo comitali liberat. similiter autem et cor vulturis, cum siccatum est, si datur in aqua, pari modo efficax esse dicunt.

66. Dicunt autem ipsum Iulium septemmestrem natum, et propterea septimum mensem anni sacerdotalis in suum ipsius mutasse nomen. nemo vero alius tantam virtutem praestitit quantam hic.

67. Oraculum datum est Romanis a Matre (Magna), omnino rebus Veneris abstinerent per totum mensem Iulium, ut ipsis valeret corpora.

68. Sole in Leone Nilus superfunditur. Ilas nomen Nilo antea fuit, deinde Aegyptus, ab Aegypto, post Chrysorrhoeas, et postremo Nilus, a rege cui hoc nomen erat: nam quod grammaticis ἀπὸ τῆς νέας ἰλύος (i. e. a novo limo) videtur nominatus esse Nilus, id ad etymologiam spectat. de inundatione, quae per aestatem fit, Anaxagoras ait ab Aethiopiae solutis nivibus demitti Nilum. et in hac opinione Aeschylus Sophocles atque Euripides sunt. summus autem philosophorum Romanorum Seneca obloquitur, dicens per Aethiopiam (unde et adurantur corpora Troglodytarum, qui non ferentes solem sub terra habitant, ar-

τόπον ἀποιολιβοῦται, καὶ οὐδεμία ἔλη οὐκ ἀποτίηται) ἄλλως
 τε δὲ πολλοὺς εἶναι ποταμοὺς ἐκκειμένους τῷ νότῳ, ὧν οὐδένα
 ὀροῶμεν, καίπερ ὑπερκειμένων ὀρῶν, πλημμυροῦντα τῷ θέρει.
 Εὐθυμένης δὲ ὁ Μασσαλιώτης φησὶ διαπλεῦσαι τὴν Ἀτλαντικὴν
 5 θάλατταν, ἕξ ἐκείνης τε ἰδεῖν τὸν Νεῖλον ἐκτρέχοντα, καὶ τότε
 μᾶλλον ὀγκοῦσθαι, ὅταν οἱ λεγόμενοι ἐτήσιοι πνέουσι· τότε γὰρ
 φησὶν ἔξωθεισθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων τὴν θάλατταν, τούτων δὲ
 10 πανομένων ἡσυχάζειν. γλυκὺ δὲ σχεδὸν τὸ τῆς Ἀτλαντικῆς θα-
 λάττης ὕδωρ, καὶ ὅμοια τὰ ταύτης θηρία τοῖς τοῦ Νεῖλου. ἄν- p. 113
 10 τιλέγει δὲ καὶ ταύτῃ τῇ δόξῃ ὁ Σενεκάς φάσκων τὸ μὲν γλυκὺ καὶ
 λεπτὸν ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀναρπάζεσθαι, καὶ τρέποις ἄπασιν
 ἄλμυρὰν εἶναι πᾶσαν θάλασσαν, καὶ μηδὲν ἀληθές εἶναι τοῦτο·
 εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, καὶ τῷ χειμῶνι ἂν ἐπεδίδου ὁ Νεῖλος, καὶ ἔτι
 15 μᾶλλον ὕψω καὶ βιαιοτέρα ἢ τῶν ἀνέμων φορὰ. ἔτι δὲ καὶ ἰλυώ-
 15 δης μᾶλλον ἢ κωινοῦς φαίνεται, ὅπερ ἀλλότριον θαλαττίων ὑδά-
 των. μεθ' ὧν Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης φησὶ τοῦ ἡλίου ἀρπά-
 ζοντος τὴν ὑγρότητα ἔλκεσθαι ὑπὸ τῆς ξηραῖς τὸν Νεῖλον ἐκ τῆς
 θαλάττης· σηραγγώδης γὰρ κατὰ φύσιν ὑπάρχουσα καὶ διατετρα-
 20 τῆς Αἰγύπτου, τοσοῦτω πλέον ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὴν νοτιδα,
 καθάπερ τὸ ἔλαιον ἐπὶ τῶν λόγων ἐκείσε πλέον ὀρμῆ ὄρη καὶ
 δαπανᾷται ὑπὸ τοῦ πυρός. ὁ δὲ Ἡρόδοτος παρὰ πάντων τῶν
 ποταμῶν ἔλκειν τὸν ἡλίον τὸ ὑγρὸν φησὶ τὴν πρόσγειον νότου ζώ-

4 Εὐθυμένης V.
 ὑπάρχουσα P.

9 τὰ vulgo om.

18 καὶ διατετραμένη

gentum autem in illa regione replumbatur, et nulla non materia liquescit) multos praeterea esse fluvios expositos Noto, quorum nullum videmus, quanquam [sic] superiacent montes, qui fluvii aestate intumescunt. Euthymenes autem Massiliensis se navigasse dicit Atlanticum mare, et inde vidisse Nilum excurrentem, qui tunc maxime intumescat cum Etesiae qui dicuntur spirant: tunc enim ait eicci a ventis mare; quibus residentibus quietum fiat. dulcis autem prope Atlantici maris aqua, et similes eius beluae Niloticis. obloquitur autem huic quoque sententiae Seneca, dicens aquam dulcem ac levem a sole arripi et modis omnibus salsum esse omne mare, et nihil verum hoc: si enim hoc esset, etiam hieme redundaret Nilus, idque eo magis quo vehementior ventorum esset impetus. iam vero etiam magis turbidus quam caeruleus apparet, id quod abhorret ab aquis marinis. cum quibus Diogenes Apolloniatas ait sole humorem ad se rapiente Nilum a tellure exsiccata e mari duci: cum enim natura rimosa sit et perforata, ad se attrahit humorem, et quo aridior est terra Aegypti, eo plenius ad se adducit humorem, ut oleum in lucernis fusius illo fluit ubi et exuritur ab igne. Herodotus autem ex omnibus fluminibus trahere solem humorem dicit, cum zonam Noti (i. e.

Ioannes Lydus.

7

την διατρέχοντα, πρὸς δὲ τῷ θέρει πρὸς βορρᾶν ἐκκλίνοντα ἐκαλεῖσθαι τὸν Νεῖλον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν αὐτὸν ἀναχεῖσθαι κατὰ τὸ θέρος. οἱ δὲ Αἰγύπτιοί φασι τοὺς ἐτησίους πάσας ἐξ ὑπερτέρου τὰς νεφέλας ἐπὶ τὸν νότον ἐξωθεῖν, κακέϊθεν βαρείας καταφερομένης βροχῆς ἀναβλύζειν τὸν Νεῖλον. Ἐφορός γε 5
 μὴν ὁ Κυμαῖος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν φησὶν ἀραιὰν εἶναι
 p. 114 κατὰ φέσιν τὴν Αἰγύπτον, καὶ κατ' ἔτος ἐπαγομένης ἰλῆος ὑπὸ τοῦ Νεῖλου στεγανοῦσθαι, τὸν δὲ ποταμὸν δίκην ἰδρωῶτος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ καύματος ἐπὶ τὰ κουργότερα καὶ ἀραιότερα καταρρεῖν. ἀλλὰ καὶ Θρασυάλκης ὁ Θάσιος τοὺς ἐτησίους φησὶν 10
 ἐξωθεῖν τὸν Νεῖλον· τῆς γὰρ Αἰθιοπίας ὑψηλοῖς παρὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ὄρεσι διεξωσμένης, ὑποδεχομένης τε τὰς νεφέλας πρὸς τῶν ἐτησίων ὠθουμένης, ἐκδιδόναι τὸν Νεῖλον, ὡς καὶ Καλλισθένης ὁ περιπατητικὸς ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν Ἑλληνικῶν φησὶν εἰα-
 τὸν συστρατεύσασθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ γινόμενον 15
 ἐπὶ τῆς Αἰθιοπίας εὔρεῖν τὸν Νεῖλον ἐξ ἀπέριων ὕμβρων κατ' ἐκείνην γενομένων καταφερόμενον. ἀλλὰ καὶ Δικαίουρχος ἐν περιόδῳ γῆς ἐκ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης τὸν Νεῖλον ἀναχεῖσθαι βούλεται. ποικίλαι μὲν οὖν αἱ περὶ αὐτοῦ δόξαι, τὸ δ' ἀληθές κατὰ τοὺς ἀνθρώπους τέως οὐδαμοῦ· κατὰ γὰρ τὸ λόγιον τὸ δ' ἀτρεκές ἐν 20
 βαθεῖ ἔστι. Χρῆστος δὲ ὁ Ῥωμαῖός φησιν “ἐπὶ τῆς δύσεως ὄρη
 p. 115 μέγιστα καὶ ἰψηλότατά εἰσιν, ἃ τὴν Λιβύην ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας χωρίζουσι. τούτων ταῖς ἐσχάταις ῥίζαις τὸ Ἀτλαντικὸν ἐπιπίπτει

3 τοὺς] τὰς vulgo.

p. 213.

6 πρώτη] ἐνδεκάτῃ Marx Ephori fragm.

22 μεγάλα P.

23 ἐπιπίπτει Hasius.

meridionalem) terrae propinquam percurrit, sub aestatem vero Septentrionem versus inclinantem evocare (s. extollere) Nilum, et hanc ob causam eum superfundi aestate. Aegyptii autem dicunt ab Etesiiis omnes nubes ex superioribus regionibus meridiem versus detrudi et inde, cum gravis pluvia decidat, Nilum exaestuare. Ephorus vero Cumanus primo historiarum ait tenuem natura Aegyptum esse, et cum quotannis limus adducatur a Nilo, condensari, fluvium autem more sudoris tempore ardoris ad leviores ac tenuiores partes defluere. verum etiam Thrasyalces Thasius ab Etesiiis ait Nilum extrudi: Aethiopia enim cum altioribus quam qui apud nos sunt montibus circumdetur, atque excipiat nubes quae ab Etesiiis protruduntur, Nilum ab ea inundari; quemadmodum et Callisthenes Peripateticus quarto libro rerum Graecarum ait se una cum Alexandro Macedone expeditionem fecisse, et cum in Aethiopia fuisset, invenisse Nilum ex infinitis imbribus ibi ortis deferri. verum etiam Dicaearchus in Periodo terrae ex mari Atlantico Nilum vult effundi. variae igitur sunt de eo opiniones; interea verum apud homines nusquam est: nam ex oraculo “verum in profundo est.” Chrestus autem Romanus ait “in occidente montes maximi et altissimi sunt, qui Libyam ab Aethiopia disiungunt. horum extremas radices mare alluit Atlanti-

πέλαγος, ἔνθεν τὴν ἀρχὴν Αἰθιοπία ἀπὸ τῆς δύσεως λαμβάνει.
 ὑπὸ τοίνυν τούτοις τοῖς ὕδασι λίμναι εἰσὶν εἰς ἄπειρον πλατύτητος
 ἠπλωμέναι, παροικεῖ δὲ αὐτὰς γένος ἀνθρώπων τῶν λεγομένων
 Ἰχθυοφάγων, ὅπερ ἀπὸ πρώτης ὥρας ἄχρι δυσμῶν ἡλίου ἐν τῷ
 5 ὕδατι διατρίβει, καὶ τοῖς ἰχθύσι τρέφεται. τούτοις ὁμοροῦσιν
 οἱ λεγόμενοι Ἀνθρωποφάγοι, γένος ἀνθρώπων ἀνδρείοτατον, ῥῖσι
 στρογγύλαις χρώμενον, προσώποις ἐπικαμπέσιν, ὄνυξιν ἔγγυς
 λέουσιν ὁμοίως. ἐκ τῶν λιμνῶν οὖν ἐκείνων τὰς ἀφορμὰς ὁ πο-
 ταμὸς λαμβάνει· προϊόντα γὰρ ἐξ αὐτῶν τὰ ρεύματα συνηροφῆ
 10 ἀποτελοῦσιν. ἐκ τούτων δὴ τῶν λιμνῶν, ἃς καλοῦσιν ἐκεῖνοι
 Χαάς, ἐκρεῖ λεπτότατόν τι ρεῦμα καὶ μόλις ὁρώμενον, ὅπερ εἰς
 στενοὺς τόπους καὶ κατὰ μέρος ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς κοίτην
 ἰδίαν καταπίπτον ὄψιν ποταμοῦ λαμβάνει. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ
 Νεῖλος, ὅστις ἐπὶ διαφόρων κλιμάτων εἰλούμενος γίνεται διὰ τό-
 15 πων δασέων καὶ ἀνοδεύτων, ὧν τὰ ἐκεῖθεν εἰς ὀμαλὸν ἐκχεῖται,
 καὶ πάλιν εἰς ποταμοῦ κοίτην συνάγεται, καὶ ναυσίπορος λοιπὸν
 ἐπὶ τὴν Μερὸν διὰ τῶν ἀοικήτων τοῦ νότου μερῶν φέρεται, καὶ
 ταύτην περιρρέων νῆσον ἀποτελεῖ· ἔστι γὰρ πᾶσα ὀμαλή. κακεῖ-
 20 θεν τὸ λοιπὸν ὅτι πλεῖστον ἐγκλειόμενος ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ῥέπει
 καὶ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, κακεῖθεν εἰς Θάλασσαν σφοδρότερον πνεύ-
 ματος καταπνέοντος· ἐκ τῆς βίας γὰρ, ὡς εἴρηται, τοῦ βορείου
 πνεύματος ἀνακλώμενος ὁ ποταμὸς καὶ μᾶλλον ἀνεκχεόμενος πᾶ-

2 εἰς om P.

7 ἐπικαρπέσιν P. an ἐπικαρφέσιν?

8 λιμέ-

νων P.

16 κοίταν apud S, κοῖλος P.

ναυτηπόρος V.

17 εἰς P.

φέρεται Hasius: vulgo φαίνεται.

19 ὅτι Roe-

thorus: libri ὁ

cum, unde Aethiopia initium suum ab occidente capit. sub his igitur montibus lacus sunt in infinitam latitudinem extensi. accollit autem eos genus hominum qui dicuntur Ichthyophagi, qui inde a prima hora usque ad occasum solis in aqua degunt et piscibus aluntur. his confines sunt Anthropophagi qui dicuntur, hominum genus fortissimum, naribus rotundis utens, faciebus incurvis, unguibus prope ut leones. ex illis igitur lacubus initium an.nis capit: prodeuntia enim ex iis flumina occulta faciunt. ex his igitur lacubus, quos illi vocant Chaas, effluit minutissimum aliquod flumen et vix in oculos cadens, quod in angusta loca et partim ex diversis partibus in alveum proprium incidens amnis speciem accipit. hic autem fere sit Nilus, qui super variis clivis volvitur per loca aspera atque invia. inde in planitiem effunditur et rursus in fluvii alveum contrahitur, et navigabilis deinde ad Meroën per desertas partes meridionales defertur, et hanc circumfluens insulam efficit: est enim tota plana. et inde porro, dum maximam partem includitur, orientem versus inclinatur et ad Aegyptum versus indeque in mare vehementiore vento spirante: vi enim, ut dictum est, ventu septentrionalis dum re-

σαν καταλιμνάζει τὴν Αἴγυπτον· εὔρου δὲ ἐκ τῆς ἀνατολῆς τοῖς
 ἑτησίοις ἀντιπλότος, ἢ τόπον ἀπὸ μεσημβρίας ἕξωθοῦντος τὸν
 Νεῖλον, εἰκότως ὁ ποταμὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν λωπήσαντος ἡρέμα
 p. 116 τοῦ βορρᾶ κατατρέχει. καὶ αὐτὸν δὲ τεκμήριόν ἐστι τοῦ μὴ ἀπὸ
 τῆξεως χιόντων αὐξέσθαι αὐτόν, ὅτι οὐ ψυχρὸς ἐστὶν ἀλλὰ θερ- 5
 μός, καὶ διὰ τοῦτο ὑπονοστοῦντος τοῦ ὕδατος εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς
 ἰλῆος ζῶά τινα ἐκ μέρους διαπεπλασμένα καὶ ἐκ μέρους κνώδαλα·
 πέφκει δὲ τὰ τοιαῦτα θερμοῦτητι καὶ ὑγρότητι ζωογονεῖσθαι.
 ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων οὐκ ἔστιν· ἰχθύες γὰρ καὶ μόνους
 ἴχθυοι. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι στοχαζόμενοι λέγουσιν, ἐγὼ δὲ” φησὶν 10
 ὁ Χρῆστος “γενόμενος ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Μαυροσίας ἐν τῷ
 στομίῳ τοῦ Ὠκεανοῦ.”

69. Κέστιος ὁ ἑπαιτικός τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡγούμενος νυ-
 κτὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Νέρωνος ἀνέστησεν ἐν τῷ τῶν Ἑβραίων ἱερῷ,
 ὥστε κοινώνειν τῆς τιμῆς τῷ θεῷ τὸν Νέρωνα. οἱ δὲ ἀγανακτῆ- 15
 σαντες αὐτόν τε Κέστιον καὶ πάντας Ῥωμαίους τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνα-
 τολῆς εὐρεθέντας ἀνείλον, καὶ φανερώς τοῖς κρατοῦσιν ἀνεκήρυ-
 ξαν τὸν πόλεμον.

70. ἑρρουσάλους Ῥωμαῖοι τοὺς ἀλήτας καὶ πλανωμέ-
 νους καλοῦσιν, οἱ δὲ ἰδιῶται ἐροῦλλους αὐτοὺς ἐξ ἀγνοίας λέ- 20
 γουσιν.

4 τοῦ μὴ Roetherus: libri τὸ μὴ.

20 καλοῦσιν P.

flectitur fluvius et magis refunditur, totam inundat Aegyptum: Euro autem ab oriente adversus Etesias reflante, vel Noto a meridie detrudente Nilum, consentaneum est ut amnis in mare, cum intermisit paulum Boreas, decurrat. et illud quoque argumento est, non ex liquefactis nivibus eum augeri, quod non frigidus est sed tepidus; et hanc ob causam aqua revertente reperiuntur in limo animalia quaedam, partim efformata partim reptilia. solent autem eiusmodi animalia ex tepore et humore nasci; quod in reliquis aquis non est, quippe quae solos pisces habent. et ceteri quidem coniectantes dicunt; ego vero” ait Chrestus, “postquam ipse fui in promontorio Mauritaniae ad ostium Oceani.”

69. Cestius consularis cum Hierosolymam gubernaret, noctu imaginem Neronis posuit in Hebraeorum templo, ut particeps esset divini honoris Nero: illi vero aegre ferentes ipsum Cestium omnesque Romanos quos in oriente repperissent interfecerunt, et aperte dominis suis bellum denuntiarunt.

70. Errusalos (sic; fort. Errolus) Romani vagabundos atque erroneas vocant, indocti autem erullos eos ex ignorantia dicunt.

Α Τ Γ Ο Τ Σ Τ Ο Σ.

71. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ ἤρος ὁ ἕκτος, ἀπὸ δὲ τῆς λε- p. 117
γομένης ἀξιαφωτίας ἑορτῆς ὁ ὄγδοος. ὅτι δὲ ἕκτος ἀπὸ τοῦ Μαρ-
τίου, ἐξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς ἀρχαίας τοῦ μηνὸς τούτου προση-
5 γορίας· Σέξτιλιος γὰρ μετὰ τὸν Κυντίλιον ὠνομάζετο. ὅθεν οἱ
μετ' αὐτὸν ἄχρι τοῦ δεκάτου οὐ κυρίαν ἀλλὰ τὴν ἐξ ἀριθμῶν ἔλ-
κουσι προσηγορίαν.

72. Ὀκταβιανός, εἰδὸς Ὀκταβίου, νίκας πεποικῶς με-
γάλας πολλοῖς ὀνόμασιν ἐτιμᾶτο· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ὠνόμαζον Κυ-
10 ρῖνον, οἰονεὶ Ῥωμύλον, ἄλλοι Καίσαρα, ψήφῳ δὲ κοινῇ τῶν ἀρ-
χηρέων καὶ τῆς βουλῆς Αὐγουστος ἐπεκλήθη. Αὐγουστον δὲ Ῥω-
μαῖοι κατὰ τὴν πάτριον σημασίαν καλοῦσι τὸν καθιερούμενον καὶ
θεῶν ἀνοουρίῳ προαγόμενον [εἰς μαρτυρίαν].

73. Κομητῶν δὲ εἶδη κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη θ', κατὰ δὲ
15 τὸν Ῥωμαῖον Ἀπουλίῳν δέκα, ἰππίας, ξιφίας, πωγωνίας, δο-
κίας, πῖθος, λαμπυδίας, κομήτης, δυσκεύς, τύφων, κερύστις.
καὶ ὁ μὲν ἰππίας ἐκ τοῦ δρόμου καὶ τῆς ὀξύτητος οὕτως ὠνομά- p. 118
σθη, πλαγίας δὲ καὶ ἀμυδράς ἀκτῖνας διαρραίνει· ὁ δὲ ξιφίας
δίκην ξίφος ἢ λόγχης μακροῦς ἐκτεινόμενος φαίνεται, ὠχρὸς δὲ
20 καὶ νεφελοειδής· ὁ δὲ πωγωνίας τὴν λοφίαν οὐ κατὰ κεφαλῆς
ἀλλ' ὑποκάτω διαρραίνει δίκην πάγωνος· ὁ δὲ δοκίας ὅμοιος ἐγ-

5 γὰρ add Hasius. κυντιλιανὸν P. 12 καθιερούων (καθ-
ιερούων P) καὶ θεοῦ μαρτυρίαν (μαρτυρίαν P) προσαγόμενον PV:
corr Hasius.

AUGUSTUS.

71. Sequitur a vere sextus, a feriis incrementi luminis quae dicuntur octavus. sextum autem eum a Martio esse, ex ipsa vetere mensis huius appellatione percipere licet: Sextilis enim post Quintilem nominabatur, unde qui eum sequuntur usque ad decimum, non propriam habent, sed eam quam ex numeris trahunt appellationem.

72. Octavianus Octavii filius victoriis magnis deportatis multis nominibus celebrabatur: alii enim eum nominabant Quirinum, velut Romulum, alii Caesarem; communi autem pontificum et senatus consulto Augustus cognominatus est: Augustum autem Romani ex patria significatione vocant eum qui consecratur et deorum augurio producitur (s. praeoptatur) [in testimonium].

73. Cometarum genera, ut Aristoteles docet, novem sunt, ut Apuleius Romanus, decem: hippias, xiphias, pogonias, docias, pithus, lampadias, cometes, disceus, typhon, cerastes. et hippias quidem a cursu et velocitate ita nominatus est, obliquos autem et exiles radios dispergit; xiphias instar gladii vel lanceae longae se extendens apparet, pallidus autem et nebulosus; pogonias iubam non de capite sed deorsum dispergit instar barbae; docias prope similis est xiphiae, sed non acutos

γῆς ἔστι τῷ ξιφίᾳ, ἀλλ' οὐκ ὄξειας ἔχει ἀμβλείας δὲ τὰς ἀρχάς· ὁ δὲ πίθος ἐκ τοῦ σχήματος· ὁ δὲ λαμπαδίας πυρώδης, καὶ δίκην πυρώπιδος λίθου ἢ δένδρον καιομένου πέφνκε διαλάμπειν· ὁ δὲ κομήτης πλατύς ἔστι τὸ εἶδος καὶ ὡσπερ ἰλαρός, ἀργυροειδεῖς τινὰς πλοκάμους ἔλκων· ὁ δὲ δισκεὺς ἐξ αὐτῆς τῆς προσηγορίας 5 δίκην δίσκου φαίνεται, οὐ λαμπρὸς οὐδὲ ξυθρός, ἀλλ' ὡσπερ ἤλεκτρον· ὁ δὲ τύφων πυρώδης καὶ αἱματώδης φαίνεται, καὶ λεπτοὺς τινὰς διαρραίνων πλοκάμους· ὁ δὲ κεράστης δίκην σελήνης κερατοειδῆς, ὅς, ἠνίκα Ξέρξης κατὰ τῆς Ἀττικῆς ἦλθεν, λέγεται φανῆναι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος προστίθῃσι καὶ ἕτερον εἶδος κομήτου 10 καλούμενον σάλπιγγα, φαίνεται δὲ κατὰ τὸ ἀρκτιῶν κλίμα. οἱ δὲ φυσικοὶ φασιν ὡς συνίστανται οἱ κομήται ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην κόλποις ἀστρώδη τινὰ φύσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γὰρ εἰσιν ἀστέρες, ἀλλὰ θρομβώσεις τινὲς ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμενοι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ σφυγὴν ἐγκαταλαμβανομένου 1 τῷ αἰθέρι.

74. δύο Πᾶνας φασί. τινὲς δὲ φασὶ τὸν Πᾶνα ἐκ Κρόνου καὶ Ρέας γενέσθαι, ἀπὸ τοῦ ἐκ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας (οἷον τῆς ὑλικῆς ἀπειρίας) τότε τὸ πᾶν.

p. 119

75. ἀποτρεπόμενος τοῦ κατὰ Περσῶν πολέμου Ἰουλιανὸς 2 ὑπὸ τοῦ Λιβανίου καὶ ἄλλων πολλῶν οἰωνοσκόπων λέγεται φθέγγασθαι τὸ Ὀμηρικόν “αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἐλκεσιπέπλους.” ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Τίγρητα, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια Περσῶν παραστησάμενος, τὸ λοιπὸν ἀφόρητος ἦν τοῖς

1 τὰς ἀκτῖνας Roetherus.

habet verum hebetes fines (*fort.* radios); pithus a forma nominatur; lampadias igneus, et instar ignei lapidis aut arboris flagrantis solet perfulgere; cometes latus est forma, et tanquam hilaris [*sic*] argenteos aliquos cincinnos trahens; disceus ex ipsa appellatione instar disci apparet, non fulgens nec rubicundus, sed ut electrum; typhon igneus et rutilus apparet et exiles aliquos diffundens cincinnos; cerastes ut luna cornutus, qui, quo tempore Xerxes in Atticam venit, dicitur apparuisse. Ptolemaeus autem addit et aliud genus cometae, qui vocatur salpinx et in septentrionali climate apparet. physici autem cometas in sinubus sub luna existere dicunt, stellarem aliquam naturam ostendentes: non enim sunt stellae, sed concretiones quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aetherem.

74. Duo Panas esse dicunt. quidam autem Pana ex Saturno et Rhea natum dicunt, pro, ex ratione et humida substantia (velut materiali infinitate) τότε τὸ πᾶν (i. e. hocce universum).

75. Iulianus cum deterreretur a bello contra Persas a Libanio aliisque multis auguribus, dicitur exclamasse illud Homericum: “verecor Troianos et Troades longa vestium symmata trahentes.” traiecit autem Tigride et multis oppidis castellisque Persarum captis, in posterum in-

βαρβάρους. δόλῳ δὲ ὅμως ἀπέλλυται καὶ ἀμπληθεῖ· δύο γὰρ Πέρσαι, ἀκρωτηριάσαντες ἑαυτοὺς ὧτων τε καὶ μυκτῆρων, ἐλθόντες ἀπατῶσι τὸν Ἰουλιανόν, τοιαῦτα πρὸς τοῦ βασιλέως παθεῖν τῶν Περσῶν ὀδύρομενοι, δύνασθαι ὅμως, εἴπερ αὐτοῖς ἐφεσται ὁ Ἰουλιανός, ἐπ' αὐτῆς αὐτὸν Γοργοῦς, τῆς βασιλίδος τῶν Περσῶν, νικῶντα καταστῆσαι. ὁ δέ, τῆς πεπρωμένης ἐπειγούσης, Ζωπύρου τε ἅμα τοῦ Ἡροδοτείου καὶ Σίνωνος τοῦ Οὐριγίλιου ἐπιλελησμένους, τὰς ναῦς κατακλέξας δι' ὧν τὸν Εὐφράτην παρεφέρετο, ὡς μὴ δῆπουθιν Πέρσαις ἄδειαν τοῦ χρῆσασθαι αὐταῖς, μετρίαν τινὰ δαπάνην κομίζοντος τοῦ στρατοῦ, τοῖς ἀπατῶσιν ἠκολούθησεν. οἱ δὲ εἰς ξηρὰν καὶ ἄνυδρον ἀγαγόντες αὐτὸν δυσχωρίαν, τὸν δόλον ἀπεκάλυψαν, καὶ αὐτοὶ μὲν (τί γὰρ ἦν πλεόν;) ἀπώλοντο, ὁ δὲ βασιλεύς, οὐδὲ προελθεῖν ἐπέκεινα οὐδὲ ἀναστρέψαι τὸ λοιπὸν εὐρίσκων, οἰκτρῶς ἐφθείρετο. ὡς δὲ τὸ πολὺ μέρος τῆς στρατιᾶς διέπεσεν, ἀσθενούντι αὐτῷ ἐπῆλθον οἱ Πέρσαι. ἐλαττωθέντες δὲ καὶ οὕτως ἀνδρὶς ἐπιτίθενται μηδὲ δύο μυριάδας ἔχοντι, τῷ πρὶν ἐπτακαίδεκα ἐπαγομένῳ. ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἐμαχέσατο ἄριστα. εἰς δὲ ἐκ τῆς Περσικῆς φύλαγος, τῶν λεγομένων Σαρακηνῶν, ἐκ τῆς ἄλουργίδος βασιλεία ὑπολαβὼν ἀνέκραγε πατριῶς Μαλχάν, οἶονε βασιλεύς, καὶ ἐπαφείς ῥοῖζῳ τὴν λεγομένην ῥομφαίαν διήλυσεν αὐτὸν κατὰ τοῦ ἤτρου. τοῦ δὲ Ὀρειβασιῶν κομίσαντος αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ διαθέ-

3 τοσαῦτα P. 8 τὰς τε ναῦς Hasius. 9 Πέρσαις δοῦναι ἄδειαν Hasius. 11 ἄνυδρον Roetherus; vulgo ἄνυδρον. 13 προσελθεῖν libri: corr Roetherus. 20 ἀνέκραξε P.

tolerabilis erat barbaris. dolo autem nibilo minus perit cum omnibus adeo copiis: duo enim Persae, qui mutilatis auribus naribusque ad eum venerant, decipiunt Iulianum, talia se a Persarum rege passos plorantes; posse tamen, siquidem ipsos secuturus esset Iulianus, in ipsa eum Gorgone, regia Persarum, victorem reddere. ille autem fato adigente, Zopyri simul Herodotei et Sinonis Virgiliani oblitus, navibus incensis, quibus per Euphratem vectus erat, ne videlicet Persis daret facultatem iis utendi, mediocrem commeatum exercitu portante impostores secutus est; qui ubi eum in locum difficilem aridum et aqua carentem deduxerunt, dolum aperuerunt, et ipsi quidem (quid enim reliquum erat?) perierunt, imperator autem, neque quomodo progrediretur ulterius neque quomodo reverteretur amplius inveniēns, misere interfectus est. ubi autem maior pars exercitus effugit, laboranti ipsi supervenerunt Persae, et quanquam devicti vel sic eum adoriuntur ne viginti quidem milia habentem, cum antea centum et septuaginta milia adduxisset. Iulianus vero pugnabat summa virtute; unus autem ex Persica phalange, Saracenorum qui dicebantur, ex purpura imperatorem esse suspicatus, patrio sermone exclamavit *malchan*, i. e. rex, et misso cum stridore ense, qui ῥομφαία dicitur, traiecit eum circa abdomen. Oribasius au-

σθαι τὰ τελευταῖα παραινοῦντος, Ἰουβιανὸν μὲν αὐτὸς ψηφισά-
μενος βασιλεύειν ἐτελεύτα.

76. οἱ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς ῥέοντες ἄνεμοι εἰς δώδεκα
μέρη τοῦ ὀρίζοντος διαιροῦνται. καὶ οἱ μὲν ἀπ' αὐτῶν ἀρκτων
καὶ τοῦ κατ' αὐτὰς πόλου ῥέοντες ἀπαρκτῖαι καλοῦνται, οἱ δὲ 5
ἀπὸ δύσεως ἰσημερινῆς ζεφυροὶ, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγανοῦς νότου,
οἱ δὲ ἀπὸ ἀνατολῆς ἰσημερινῆς ἀπηλιῶται. τῶν δὲ μεταξὺ τῶν
εἰρημένων ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπαρκτῖα καικίας, ὃν ἔνιοι καὶ θρα-
σκίαν λέγουσιν, ὁ δὲ τῷ ζεφύρῳ ἀργέστης, ὃν οἱ μὲν ὀλυμπίαν
οἱ δὲ ἰάπυγα καλοῦσι· τῶν δὲ μεταξὺ ζεφύρου καὶ νότου ὁ μὲν 10
προσεχῆς τῷ ζεφύρῳ λίψ, ὁ δὲ τῷ νότῳ λιβόνωτος· τῶν δὲ με-
ταξὺ νότου τε καὶ εὐρου ὁ μὲν πλησίον φερόμενος τῷ νότῳ λιβό-
νωτος καλεῖται, ὁ δὲ τῷ ἀπηλιώτῃ εὐρος· ὁμοίως δὲ καὶ ἀπηλιώ-
του μεταξὺ καὶ ἀπαρκτῖου ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπηλιώτῃ καλεῖται
καικίας, ὁ δὲ τῷ ἀπαρκτῖα βορέας. τῶν δὲ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς 15
ὁ μὲν ἀπ' ὀλίγης φροῆς νέφους ἐκνεφίας, ὁ δὲ ἀπὸ κόλπων τινῶν
p. 121 καὶ διὰ φαρύγγων κολπίας, ὁ δὲ ἀπὸ γῆς καὶ συστροφῆς ἀέρος
γνοφίας. αὐταὶ γὰρ καὶ αὐταὶ καὶ ῥύσεις ἀέρων τυγχάνουσιν
οὔσαι, καὶ οὐκ ἀλόγως ἄνεμοι καλοῦνται, ὅτε ἢ ἀπὸ λιμνῶν ἢ
ποταμιῶν φέρονται· ὅμοιοι δὲ τούτων εἰσὶ καὶ οἱ ἀπόγειοι. ὅθεν 20
εὐλόγως ἀέρος ἡρεμοῦντος τὸ κατάστημα καλεῖται νηνεμία.

1 Ἰουβιανὸν P: intactum relinquendum Ἰουβιανόν; certe Nicephorus
patriarcha Chronographia ad calcem Syncelli p. 402 A aliique scri-
ptores Byzantini eodem modo scribunt. Has. 4 καὶ om P.
18 φύσεις libri, φουσήσεις Roetherus.

tem cum eum in castra transportasset et hortaretur ut suprema dispo-
neret, ipse Ioviano instituto rege mortuus est.

76. Qui a magno initio spirant venti (i. e. venti cardinales) in
duodecim horizontis partes dividuntur, et qui ab ipsis septentrionibus
et polo septentrionali spirant, aparcctiae vocantur; qui ab occidente ae-
quinoctiali, zephyri; qui a meridie, noti; qui autem ab oriente aequi-
noctiali, apeliotae (s. subsolani): eorum autem qui inter eos quos dixi-
mus ventos spirant, is qui proximus est Aparcctiae Caecias, quem non-
nulli et Thrascian dicunt, qui autem Zephyro, Argestes, quem alii Olym-
pian alii autem Iapyga vocant; eorum autem qui inter Zephyrum et
Notum, is qui proximus est Zephyro Lips, qui autem Noto Libonotus;
eorum autem qui inter Notum et Eurum, is qui prope Notum fertur Li-
bonotus vocatur, qui autem prope Apelioten Eurum; similiter autem et
Apelioten inter et Aparcctian, is qui proximus est Apeliotae vocatur Cae-
cias, qui autem Aparcctiae Boreas. eorum autem qui a magno initio, is
qui a parva motione nubis existit ecnephias, qui autem a sinibus et
per convalles colpias, qui autem a terra et collectione aëris gnophias.
aurae enim et ipsi et flatus aërum sunt, nec absque ratione ἄνεμοι
(venti) vocantur, cum vel a lacubus vel fluminibus feruntur: similes
autem horum sunt et terrestres, unde non temere is status, cum aër
quietus est, vocatur νηνεμία i. e. serenitas aëris.

77. κατὰ δὲ τὸν Ἀγούστον μῆνα μαλάχης ἀπέχεσθαι τοῖς γε βουλομένοις ὑγιαίνειν τὰ ὄρθρα τὸ λόγιον θεοπέζει.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

78. Ἀληθῆ λόγον ἐλέγομεν ὡς ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ τὸν Μάρ-
5 τιον μῆνα ἔταπτον οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς ἐκ τῆς τοῦ παρόντος ἡμῖν μη-
ρὸς ἔστι λαβεῖν προσηγορίας· Σεπτέμβριον γὰρ αὐτὸν ὠνόμασαν
οἷον ἑβδομον ἀπὸ τοῦ ἤρος, τουτέστι τοῦ Μαρτίου μηνός, οὗ
κατὰ τὴν τετάρτην καὶ εἰκοστὴν ὁ ἥλιος κριῶ γενόμενος τοῦ ἤρος
δίδωσι τὴν φύσιν ἄρχεσθαι. κἄπειτα οὐ δεήσει περὶ τῆς τῶν
10 ἐπομένων προσηγορίας μακροηγοεῖν· ὄγδοος γὰρ ὁ ἀπὸ τῶν αὐξι-
φωτίων.

θεῖος ὁ τῆς ἐννάδος ἀριθμὸς ἐκ τριῶν τριάδων πληρούμε-
νος, καὶ τὰς ἀκρότητας τῆς θεολογίας κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν φιλο-
σοφίαν, ὡς φησιν ὁ Πορφύριος, ἀποσώζων.

15 79. τῇ νεομηρίᾳ ὁ Μητροδώρος λέγει τὴν Ἀνδρομέδαν p. 122
ἀνίσχειν, τῶν τε ἄλλων παρομένων ἀνέμων τὸν εἶρον ἐπικρατεῖν.

80. τῇ πρὸ τεσσάρων νωνῶν Σεπτεμβριῶν ἐνίκησεν ὁ
Ἀγούστος παρὰ τὸν Λευκάτην τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ Ἀντωνίου
καὶ Κλεοπάτρας, καὶ τούτου χάριν τὸν τῆς λεγομένης ἰνδικτιῶνος
20 κύκλον ἐκ προοιμίων τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός ἀριθμεῖσθαι εἰσήγα-
γεν. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ Δημόκριτος λέγει ἐναλλαγὴν ἀνέμων
συμβαίνειν καὶ βροχῆς ἐπικράτειαν.

5 ἔκ τε τοῦ vulgo.

10 ὁ om P.

16 τε add Hasius.

77. Mense Augusto malva abstinere eos qui quidem cupiunt valere membris, oraculum iubet.

S E P T E M B E R.

78. Vere diximus initium anni Martium mensem a Romanis consti-
tutum esse, ut ex praesentis mensis nomine percipere nobis licet:
Septembrem enim cum vocarunt, tanquam septimum a vere, id est Martio
mense, cuius die vigesimo quarto sol in Arietem ingressus efficit ut ve-
ris natura incipiat; ac deinde non necesse erit, de sequentium appella-
tione multa verba facere: octavus enim a luminis incremento.

Divinus ennadis numerus, ut qui ex tribus triadibus completur et
fines theologiae ex Chaldaica philosophia, ut ait Porphyrius, servat.

79. Interlunio Metrodorus ait Andromedam oriri reliquisque inter-
mittentibus ventis Eurum invalescere.

80. A. d. 4 Nonas Septembres Augustus ad Leucaten Aegyptios
cum Antonio et Cleopatra vicit; cuius rei causa indictionis quae dici-
tur orbem (s. temporis spatium) inde ab initio mensis Septembris nu-
merari instituit. hoc die Democritus ait commutationem ventorum fieri
et pluviam invalescere.

81. πλείους μὲν αἱ χυμῶν διαφοραὶ κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον, γενικαὶ δὲ ἔννεα, γλυκεῖα, πικρά, ὄξεια, δριμεῖα, βρογχίη, στρουγνή, βλεννώδης, ἀσθηρά, ἄλιμυρά.

ὅθεν δὴ καὶ κατὰ τὸν ἔννατον μῆνα τοῦτον περὶ ὑγείας ἡχοῦτο οἱ Ῥωμαῖοι. 5

82. τῇ πρὸ ὀκτώ εἰδῶν Σεπτεμβρίων τὸν ἵππον δύνεσθαι Εὐδοξος σημειοῦται καὶ ζέφυρον ἢ ἀργέστην πνεῖν. ἴσμεν τῇ κράμβῃ ἐμφυόμενον σκώληκα, κάμπην ὀνομαζόμενον. οὗτος ἀποξηρανομένης τῆ ἕαρι τῆς κράμβης εἰς σκώληκα πτερωτὸν, ὡσὰν μύρμηκα, καὶ μεῖζονά πως, πέφυκε μεταβάλλεσθαι, πτε-
p. 123 ρύγων λευκῶν τριγῶνων ἀνεχουσῶν αὐτόν, καὶ περιπίπτει τοῖς κήποις χαμαιζήλῳ καὶ εὐαλώτῳ τῇ πτίσει· ψυχὴν δὲ πον τὸν τοιοῦτον σκώληκα καλεῖσθαι συμβαίνει.

83. πρὸ δεκαοκτῶ καλανδῶν Ὀκτωβρίων Δοσίθεος τὸν ἀρχιτοῦρον ἀνίσχειν σημειοῦται. τῇ πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Ὀκτω-
βρίων Καῖσαρ τὰς χελιδόνας ἐκδημεῖν λέγει. 15

Νικομήδους τοῦ Βιθυνίας τυράννου.

οἱ Γότθοι Γέται.

οἱ δὲ ἰδιῶται δέλφακά φασιν αὐτόν.

τὸ δὲ λόγιον ἀνὰ πάντα τὸν Σεπτέμβριον μῆνα γαλακτοπο-
τεῖν ὑπὲρ ὑγείας παρεγγυᾷ. 20

1 μὲν] δὲ P.
corr S.

10 ὡσανεὶ Roetherus.

12 κόποις V:

81. Plures quidem saporum varietates sunt auctore Apollonio, generales autem novem: dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salsus.

unde videlicet et hoc nono mense pro sanitate precabantur Romani.

82. A. d. 8 Idus Septembres Eudoxus Equum occidere et favonium vel argesten spirare significat. scimus in crambe nasci erucam, quae campe nominatur. haec, cum veris tempore arescit crambe, in erucam alis praeditam, ut formicam, et aliquanto maiorem solet commutari, alis albis triangulis eam ferentibus, et circumvolat in hortis humili volatu et ita ut facilis sit captus: ψυχὴν (Psychen) autem hanc fere vocant erucam.

83. A. d. 18 Kalendas Octobres Dositheus Arcturum oriri significat. a. d. 12 Kalendas Octobres Caesar hirtundines migrare ait.

Nicomedis, Bithyniae tyranni.

Gothi, Getae.

vulgus autem indoctum δέλφακα (i. e. porcellum) cum dicit.

oraculum autem per totum Septembrem mensem lac bibi pro sanitate iubet.

Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ.

84. καλάνδαις Ὀκτωβρίαις φησὶν ὁ Βάρρων τὰς Πλειάδας ἀπὸ ἀνατολῶν ἀνίσχειν. ἐδόκει δὲ τὸν ὄλον μῆνα πρῶσοφαγεῖν τοῖς Ῥωμαίοις ἕξ ἀρχαίας τινὸς παραδόσεως πρὸς ἀποφυγὴν 5 ἀρθροῖτιδος νόσου.

85. τῇ πρὸ ἕξ νωνῶν Ὀκτωβρίων Εὐδόξος περὶ τὴν ἐσπέραν βροχὴν ἔσεσθαι ὑπολαμβάνει.

ἐπὶ δὲ τῶν εἰς γῆν βαλλομένων σπερμάτων ἦν τις δύναμις, ἣν ὁ ἥλιος περὶ τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἰὼν ἔλκει κατὰ τὰς χειμέ- p. 124
10 ρίους τροπὰς. Κόρη μὲν ἡ δύναμις ἡ σπερματοῦχος, Πλούτων δὲ ὁ ὑπὸ γῆν ἥλιος, ὃς ἀρπάζειν λέγεται τὴν Κόρην, ἣν ζητεῖ ἡ Δημήτηρ κρυπτομένην ὑπὸ γῆς. ἐν Αἴτνῃ δὲ τῆς Σικελίας τὴν ἀρπαγὴν μυθολογοῦσι τῆς Κόρης· ἐκεῖ γὰρ λέγεται πρῶτον σίτου σπέρμα καταβληθῆναι.

15 86. ἐν τῷ Γουστείῳ, οἷον ἐν τῷ ὀυροπώλιῳ, εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Αἰγουστείον καλοῦσιν.

20 87. τῇ πρὸ μιᾶς νωνῶν Ὀκτωβρίων ὁ Δημόκριτος τοὺς ζῆφους ἀνίσχειν καὶ βορρᾶν πνεῖν δυσχυρίζεται, ὃ δὲ Εὐδόξος 20 δύνεσθαι τὸ μέσον τοῦ κριοῦ λέγει. νώναις Ὀκτωβρίαις ὁ Βάρρων ἐν ἐσπέρα τὰς Πλειάδας ἀνίσχειν καὶ ζέφυρον πνεῖν, εἶτα καὶ λίβρα προλέγει.

15 βουστίῳ libri: corr Hasins.

O C T O B E R.

84. Kalendis Octobribus Varro Vergilias ait ab oriente exoriri. visum autem erat Romanis per totum mensem porro vesci ex vetere quadam traditione ad cautionem arthritidis morbi.

85. A. d. 6 Nonas Octobres Eudoxus circa vesperam pluviam fore putat.

in seminibus autem, quae in terram coniciuntur, fuit vis quaedam, quam sol circum inferius hemisphaerium currens ad se trahit circa solstitium hybernium. Proserpina vis est semen alens, Pluto autem sol infra Terram stans, qui rapere dicitur Proserpinam, quam quaerit Ceres dum reconditur sub terra. in Aetna autem, Siciliae monte, Proserpinae raptum peractum esse per fabulam tradunt: ibi enim fertur primum frugum semen sparsum esse.

86. In Gusteio, velut in macello, in honorem Tiberii flamines Augustales saltabant. hunc autem locum vulgus indoctum Augusteum vocat.

87. Pridie Nonas Octobres Democritus Hoedos exoriri et Borean flare asseverat, Eudoxus autem occidere medium Arietem ait. Nonis Octobribus Varro vespere Vergilias exoriri et favonium flare, deinde et africanum praedicit.

88. περὶ τοῦ δουρείου ἵππου ὃ Εὐφορίων φησὶν πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἑλλήσιν ἵππον λεγόμενον. ἕτεροι δὲ φασὶ πύλην γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες.

89. τῇ πρὸ μιᾶς εἰδῶν Ὀκτωβρίων ὃ Εὐκτῆμων τὸ με-5
σαίτατον τοῦ φθινοπώρου εἶναι νομίζει. τῇ πρὸ δεκαπέντε κα-
λανδῶν Νοεμβρίων ὃ Μητροδόωρος τὰς ὑάδας ἐν ἐσπέρα ἀνίσχειν
λέγει, καὶ ἄνεμον βίαιον.

p. 125

90. Ἀσκληπιοὶ τρεῖς λέγονται γενέσθαι, πρῶτος Ἀπόλλω-
νος τοῦ Ἡφαίστου, ὃς ἐξεῦρε μήλην· δεύτερος Ἴσχυός τοῦ Ἑλά- 10
του καὶ Κορωνίδος, ὃς ἐν τοῖς Κυνοσοῦριδος ὄρεισις ἐτάφη· τρί-
τος Ἀρσίππου καὶ Ἀρσινόης τῆς Λευκίππου. οὗτος εἶρε τομῆν
καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τάφος αὐτῶ ἐν Ἀρκαδίᾳ· οἱ δὲ ἀστρονόμοι
αὐτόν φασιν εἶναι τὸν ὀφιοῦχον τὸν ἐπὶ τοῦ σκορπίου ἐσιτώτα.

91. τῇ πρὸ μιᾶς καλανδῶν Νοεμβρίων ὃ Βάρρων τὴν 15
λύραν ἕμα ἡλίῳ ἀνίσχειν λέγει.

Ν Ο Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

92. Κίγκιος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐορτῶν λέγει τὸν Νοέμβριον
παρὰ τοῖς παλαιοῖς Μερχηδῖνον ὀνομασθῆναι, ὥσανεὶ μισθοφό-
ρον· ἐν αὐτῷ γὰρ τοῖς κτήτορσιν οἱ μισθωτοὶ τὰς προσόδους εἰσέφε- 20
ρον τοῦ παρελθόντος κύκλου, ἐτέρων καρπῶν αὐθις ἐπερχομένων.

2 δὲ add P.

πύλην Hasius: libri πόλιν.

11 ὃς ἐν τοῖς

Κυνοσοῦριδος add Hasius.

15 ὀκτωβρίων P.

88. Ligneum (Troianum) equum Euphorion dicit navem fuisse, quae Graecis Ἴππος (Equus) diceretur. alii autem portam fuisse Troiae dicunt, quae ita appellaretur, per quam intraverint Graeci.

89. Pridie Idus Octobres Euctemou medium auctumnum esse putat. a. d. 15 Kalendas Novembres Metrodorus Suculas vespere exoriri dicit, et ventum vehementem.

90. Aesculapii tres fuisse dicuntur, primus Apollinis Vulcani, qui invenit specillum; secundus Ischyis Elati filii et Coronidis, qui in Cynosuridis finibus humatus est; tertius Arsiippi et Arsinoae Leucippi filiae. hic invenit amputationem dentisque evulsionem, et sepulchrum eius est in Arcadia: astronomi autem eum dicunt esse Ophiuchum, qui supra Scorpionem stat.

91. Pridie Kalendas Novembres Varro Lyram una cum sole oriri ait.

Ν Ο Υ Ε Μ Β Ε Ρ.

92. Cincius in libro de diebus festis ait Novembrem apud veteres Mercedonium nominatum fuisse, velut mercedis ferentem: illo enim mense dominis mercenarii tributa pendebant praeteriti spatii temporis, aliis

Νοέμβριος δὲ ἕστερον ὠνομάσθη ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ· ἔννατος γὰρ ἐκ τοῦ Μαρτίου.

93. τῇ πρὸς ἐπτὰ καλανδῶν Δεκεμβριῶν ὁ Δημόκριτος λέγει τὸν ἥλιον τοξότη γίνεσθαι.

8 φάβα Ῥωμαίοις τὸ ἔτνος ἐδόκει καλεῖν, ἀπὸ τοῦ ζεφύρου, οὗ καταρχομένου πνεῖν πρῶτος πέφυκεν οὗτος βλαστάνειν καρπός· p. 126
 φαβώνιος δὲ κατ' αὐτοὺς ὁ ζέφυρος καλεῖται. ὅθεν καὶ ζεφυρίτης ὁ Μάρτιος, ὡσερ μονίας ὁ Ἰανουάριος ἀπὸ τῆς μονάδος, καὶ σεμεντίλιος ὁ Ὀκτώβριος ἀπὸ τοῦ σπόρου, ὡς ἡ παλαιότης
 10 παραδέδωκεν.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

94. οἱ διπούνδιοι, οἵονεὶ νεοστράτευτοι, οὓς καὶ τίρωνες ἀπὸ τοῦ στρατεύεσθαι δι' ἔνδειαν τροφῆς Ἴταλοὶ καλοῦσι. διπουνδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἀπὸ τῶν ἄρτι παραγγελόντων ἐν 15 στρατείᾳ· οὗ γάρ — — διπουνδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἐκ τοῦ δύο μόνοις νομίμασιν ἄρχομένους ὑπομένειν στρατεύεσθαι· διπούνδιον γὰρ τὸ διώβολον Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν.

95. Διόνυσός ἐστι τὸ ἐν τῷ πυρὶ γενόμενον πνεῦμα, τουτέστι τὸ θερμόν, ὅθεν πυρίτοκος ἐκλήθη καὶ μηροτραφῆς καὶ

12 διπούντιοι P. 15 διπουνδίους] δίους libri.

fructibus rursus provenientibus. November autem postea nominatus est a numero: nonus enim est a Martio.

93. A. d. 7 Kalendas Decembres Democritus ait solem Sagittario esse.

fabam Romanis videbatur τὸ ἔτνος vocare, a zephyro, quo incipiente spirare primus solet germinare hic fructus: favonius autem apud eos zephyrus vocatur; unde et Zephyrites Martius, ut Monias Ianuarius a monade et Sementilis October a semente, ut antiquitas tradidit.

D E C E M B E R.

94. Dipondii, velut recens conscripti, quos et tirones a militando ob inopiam victus Itali vocant. dipondios autem eos vocabant ab iis qui modo conscripti erant ad militiam: non enim — — dios autem eos vocabant inde quod duobus solis numis contenti sustinebant militiam: dipondium enim τὸ διώβολον vocare Romani solent.

95. Bacchus est spiritus qui est in igne, id est calor, unde πυρίτοκος (i. e. ex igne progenitus) et μηροτραφῆς (i. e. in fe-

ἀρσενόθηλος ὑπὸ Ἑλλήνων, ἀγνοησάντων ἐκείνων τὴν περὶ αὐτὸν φιλοσοφίαν, καὶ τίς τετύχηκεν ὧν· οὗτος γὰρ ἔστι τὸ θεριμὸν πνεῦμα τὸ ἐκ πάσης σπορῆς παντὸς ζώου πνευματικῷ συγκατατιθέμενον εἰς ζωογονίαν καὶ αὐξήσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

p. 127 μηροτραφῆς δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ ἐν ταῖς μήνιξι καὶ τοῖς ὕγκοις τοῖς 5 γονίμοις καὶ ταῖς φλεβῖ ταῖς ἐν τοῖς μηροῖς ἐγκατατίθεται ἢ τοιαύτη οὐσία παντὸς ζώου, ἐξ ὅσων συνέστη τὰ πάντα. ἀρσενόθηλος δὲ ἐρρέθη διὰ τὸ τὰς ἀρσενόθελεις σπορὰς γίνεσθαι δύο, ἀρσενικήν τε καὶ θηλυκὴν φύσιν, καὶ οὐκ ἔστιν ἕτερον ἀπ' ἑτέρου τὸ δυνάμενον γεννηῖσαι, εἰ μὴ ὁμοῦ ἔλθοιεν καὶ ζωογονήσωσι τὰ ζῷα 10 τὰ ὑπὸ τούτου δεδημιουργημένα. ἀναλύεσθαι τε αὐτὸν ὑπειλήφισι καὶ πάλιν γεννᾶσθαι, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενα ὁμοίως ἀνεκλείπτως δαπανᾶται καὶ πάλιν ζωογονεῖται.

96. τοὺς κερανοὺς οἱ φιλόσοφοι φασὶ γενέσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐ- 15 σίας ἔξαφθείσης, τὸ ἔξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥοίζου φέρεται, καὶ ἂν μὲν ὑγρὰ τυγχάνει ὄντα τὰ νέφη, ἅμα τῇ καταφορᾷ σβέννυται, εἰ δὲ γεωδέστερα, πυροειδεῖς ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κερανῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὄξυν καὶ μανὸς καὶ διάπυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βραδὺς καὶ καπνώδης πολοίς· 20 καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτότητα, καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι, φερόμενος

10 ζωογονήσουσι libri: mutavit Roetherus.

more nutritus) et ἀρσενόθηλος (i. e. masculus simul et femineus) vocatus est a Graecis, ignorantibus illis de eo philosophiam, et quis fuerit: hic enim est spiritus calidus, qui ex omni procreatione cuiusque animantis spiritu praediti componitur ad generationem atque incrementum omnium quae in mundo sunt. μηροτραφῆς autem vocatus est, quandoquidem in membranis et in angulis genitalibus et venis, quae in femoribus sunt, inhabitat eiusmodi essentia omnis animantis, ex quo constant universa. ἀρσενόθηλος autem dictus est, quoniam fetus masculi simul et feminei fiunt duo, mascula ac feminea natura, nec est alterum ab altero quod possit gignere, nisi coierint et progenuerint animantia ab hoc creata. et resolvi eum censuerunt et rursus nasci, quandoquidem et ea quae ex illo nascuntur, similiter sine intermissione consumuntur et rursus generantur.

96. Fulmina philosophi existere dicunt, cum dirumpuntur nubes: substantia enim terrena, quae iis admixta est, incensa, ea pars quae incensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si forte humidae nubes sunt, in ipso casu exstinguuntur, sin vero magis terrena, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum atque igneum, κερανώς ἀργῆς (i. e. fulmen candidum) vocatur, alterum, lentum et fumosum, κερανώς πολοίς (i. e. fulmen flammense); et alterum propter raritatem iam prius quam incen-

οἴγεται διὰ τάχους, ὡς μηδὲ ἐπιφλέξει τι τῶν ἀραιοτέρων, ὃ δὲ βραδύτερος ἱκανὸς μὲν ἐπιχρῶσαι ὡς ἀπὸ αἰθάλης, καὶ κακῶσαι δὲ τινα τῶν ὑποπεσόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ὑαίνης μενύτιων ἀβλαβῶν, ὡς καὶ ταῖς δοραῖς περιδιφθεροῦσθαι 5 λόγος τοὺς ἰστοὺς τῶν νεῶν διὰ τοὺς κεραυνούς.

97. οἱ τῶν Ἑβραίων λόγιοι τὸν περὶ προγνώσεως λόγον p. 128 διχῆ τέμνουσιν, εἰς σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ σημεῖα μὲν εἶναι βούλονται τὰ ἐν μετεώροις συνιστάμενα, τέρατα δὲ τὰ ἐπὶ γῆς ὡς παρὰ γένει φαινόμενα, ὁποῖον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τῆς καλουμένης τῶν 10 Ἑβραίων ἔξοδον ἀναφερόμενον περὶ Μωϋσέως αὐτοῦ. “καὶ εἶδεν ὅτι ἡ βάτος καίεται, ἡ δὲ βάτος οὐ κατεκαίετο.” καὶ πάλιν “ἔρριψε Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ὄφις.” καὶ πάλιν “εἰσήνεγκε Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡσεὶ χιών.” εἶτα αὐθις “καὶ εἶπεν ὁ θεὸς 15 πρὸς Μωϋσῆν· λήψη ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὸ ξηρόν, καὶ ἔσται αἷμα.” εἶτα ὑποβάς “καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν· ἐὰν λαλήσῃ Φαραὼ πρὸς ὑμᾶς λέγων ‘δότε σημεῖον ἢ τέρας,’ λάβε τὴν ῥάβδον σου καὶ ῥίψον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔσται δράκων.” καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλ’ ἔτι τέρας ἄλλο φοβερώτερον ἢ τοῦ παντὸς 20 Αἰγυπτίου ὕδατος εἰς λυθρον μεταβολή, καὶ τῶν βατράχων τὸ πλῆθος, καὶ οἱ λεγόμενοι σκνῖπες, καὶ οἱ μύωπες, οὓς αὐτοὶ

3 καὶ ὑαίνης om P 10 μωσέως P, et sic deinde. 11 ἔρριψε] Exod. 4 3.

datur cum celeritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est, ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et laedere nonnulla eorum quae ei subiecta sunt, bulbis et fico et vitulo marino atque hyaena manentibus integris, ut et eorum pellibus induci dicant malos navium propter fulmina.

97. Hebraeorum docti praesagii rationem bifariam distribuunt, in σημεῖα et τέρατα (i. e. prodigia et signa); et σημεῖα esse volunt ea quae in aëre existunt, τέρατα vero ea quae in terra tanquam contra naturam apparent, quale illud quod in Hebraeorum Exodo, quae dicitur, de Moyse ipso refertur: “et videbat quod rubus arderet et rubus non combureretur.” et rursus “proiecit Moyses virgam in terram, et versa est in colubrum.” et rursus “misit Moyses manum in sinum suum, et facta est manus eius instar nivis.” deinde rursus “dixitque deus ad Moysen: sume aquam fluminis (et effunde eam) super aridam, et vertetur in sanguinem.” tum aliquanto inferius “dixitque dominus ad Moysen: cum dixerit vobis Pharaon, ostendite signum vel miraculum, tolle virgam tuam et proice eam in terram, et vertetur in colubrum.” neque haec solum, sed etiam miraculum aliud terribilius, omnis Aegyptiae aquae in cruorem conversio, et ranarum multitudo, et σκνῖπες (cul. ces) qui di-

καλοῦσι κυνομνίας, καὶ ἡ τῶν κτηνῶν φθορά, καὶ ὁ κονιορτὸς ὁ ἐλκώδης, φλυκταῖναι καὶ ἀκροίδες. ταῦτα πάντα τέρατα ἂν δικαίως λέγοντο. σημεῖα δὲ τὰ ἐξ ὑπερτίρων φαινόμενα, οἷον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς φέρεται γραφῆς “καὶ ἔβρεξε κύριος τὴν χάλαζαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου. ἦν δὲ ἡ χάλαζα, καὶ τὸ 5
 p. 129 πῦρ φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ.” καὶ πάλιν “ἐξέτεινέ δὲ Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν οὐρανόν, καὶ ἐγένετο σκότος γνόφος καὶ θύελλα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου.” τοιοῦτος τοίνυν Ἑβραίοις ὁ περὶ σημεῖων λόγος, ἐξ ὧν, οἶμαι, καὶ τᾶλλα τῶν ἐθνῶν διοσημίας ταῦτα καλεῖν ἔγωγ τὰ σήματα. Ζεὺς γὰρ ὁ ἀῆρ κατὰ τοὺς 10 φρυσικὸς λέγεται, ὅτι ζροποῖός ἐστιν, ὥστε διοσημία τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, ὅπερ εὐδιον τὸ πρᾶον καὶ γαληνὸν τοῦ ἀέρος καλεῖται σχῆμα. οὐ γὰρ ὄν πρὸς τὰ ὀνόματα ταραττομένους τοὺς ἀπλουστέρους ἀποπηδᾶν τοῦ μαθεῖν. “δώσω” γὰρ φησι “σημεῖα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ 15 καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα.”

98. Σαβαώθ τοῦ δημιουργοῦ· οὕτω γὰρ παρὰ Φοινίκων ὁ δημιουργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται.

11 διοσημεῖα P. 12 ὥσπερ S. 13 τοὺς ἀπλουστέρους om P.
 14 δώσω] Iocl. 2 30, Act. 2 19.

cuntur, et muscae quas ipsi vocant κυνομνίας, et pecorum interitus, et pulvis ulcera efficiens, pustulae et locustae, haec omnia signa iure dicantur. prodigia vero ea quae ex sublimioribus partibus cernuntur, quale illud quod in eodem scripto fertur: “pluitque dominus grandinem super omnem terram Aegypti; erat autem grando, et ignis flagrans in grandine.” et rursus “extenditque Moyses manum suam in caelum, et factae sunt tenebrae, turbo et procella in universa terra Aegypti.” talis igitur Hebraeis de ostentis est ratio, unde, arbitrator, reliquis quoque populis διοσημίας haec vocare visum est signa: Ζεὺς (Iuppiter) enim aër ex physicorum decretis dicitur, quod vim animandi habet, ut διοσημία sit τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, i. e. aëris signum, ut εὐδῖος mitis et tranquilla aëris vocatur species. non oportet igitur ad nomina confusos homines simpliciores deflectere a discendo: “dabo” enim dicit “prodigia in caelo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem et ignem et vaporem fumi; sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem.”

98. Sabaoth opificis mundi: ita enim a Phoenicibus numerus ad mundi opificem pertinens nominatur.

E.

καὶ πολλῶν ἀπολλυμένων ἔχρησεν ὁ Πύθιος παύσεσθαι τὴν νόσον, ἐὰν κατ' ἐνιαυτὸν θεοῖς ἀποτροπαίοις ἢ λυσίοις κληρωτῇ σφαγιασθῇ παρθένος. τῆς δὲ ἀνόμου δεισιδαιμονίας κατὰ 5 πᾶν φθινόπωρον τελουμένης, συνέπεσέ ποτε λαχεῖν τὴν Ἑλένην, Τυνδάρεως δὲ τὴν θυγατέρα ἐστεφανωμένην τοῖς βωμοῖς προσήγαγε. καταρχομένου δὲ αὐτοῦ τῆς ἀνόμου θυσίας, αἰτὸς καταπτὰς ἤρπασε τοῦ βασιλέως τὸ ξίφος καὶ παρὰ τινα λευκὴν δάμαλιν ἀφῆκεν. οἱ δὲ δορυφόροι κατόπιν ἀκολουθή-
10 σαντες, καὶ αὐτόπται γερόμενοι τοῦ συμβάντος, τὴν βοῦν πρὸς Τυνδάρεων ἤγαγον. ὁ δὲ θαναμάσας τὴν πρόνοιαν τῆς μὲν ἀνθρωποκτόνου συνηθείας ἐπαύσατο, τὴν δὲ δάμαλιν θύσας τοῦ λοιμικοῦ πάθους ἀπηλλάττετο.

τῇ πρὸ τεσσάρων καὶ τριῶν νωνῶν Νοεμβρίων ἐν τῷ 15 ναῷ τῆς Ἴσιδος συμπέρασμα τῶν ἑορτῶν. ἐπιτελεῖτο δὲ καὶ ὁ λεγόμενος δρεπαν*, καθ' ἣν ἑορτὴν ὁ Μητροδώρος νότον φνυσησαι λέγει· ἀλουτεῖν δὲ μέχρι πέρατος ἐδόκει τῷ πλήθει, ὡς λόγος, πρὸς ἀποφυγὴν νόσου.

τῇ πρὸ ὀκτώ εἰδῶν Νοεμβρίων τιμαὶ παρὰ τῶν γυναι-
20 κῶν ἐπιτελοῦντο Δήμητρος καὶ Ελλειθυίας (Ελλείθυια δὲ ἐστὶν ἡ τῶν τικτουσῶν ἔφορος), ὅπως τὸ ἐν, ὡς φησι Πλούταρχος,

V.

FRAGMENTA CASEOLINA.

multisque pereuntibus sortes hasce dedit Apollo, desitutum morbum, si quotannis diis averruncis sive liberatoribus virgo sorte ducta immoletur. ita cum impia religio quovis autumno expiaretur, accidit aliquando ut Helena sortem tolleret: Tyndareus ideo filiam coronatam ad aras adduxit. iamque auspicabatur dira sacra, cum aquila delapsa regis gladium raperet, demitteretque iuxta candidam aliquam iuvenecam. satellites pone secuti, cum rem ipsi spectassent, buculam ad Tyndareum deducunt: is providentiam admiratus, fatalem consuetudinem abrogat, et immolata vacca lue liberatur.

4 et 3 Nonas Novembres ad Isidis conclusio solennium. agebantur etiam quae dicuntur . . .; quo festo Metrodorus austrum flare ait. et lavationibus abstinendum ad finem usque videbatur plebi, ut ferunt, ad vitandum morbum.

8 Id. Nov. sacra per matronas conficiebantur Cereris et Lucinae (Lucina parturientium praeses est, Ilithyia a Graecis vocata) ut illud unum, quemadmodum ait Plutarchus, ad similitudinem proprii nominis

ὁμοίως ἑαυτῇ δύο ποιήσεις. τοιαύτην δὲ ἐν τῷ πάθει καὶ τὴν Ἄρτεμιν ταῖς κνούσαις εἶναι φασίν. Ἄρτεμις δὲ κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν λόγον ἐστὶν ἢ τὴν εἰς τὸ ἄρτιον λούσαν γένεσιν καὶ εἰς τοῦτο προβῆναι σπεύδουσιν ἐκβαλλομένη. διὸ δὴ καὶ μυθεύεται τὸν Ἀπόλλωνα παρὰ τῆς Ἀητοῦς τιτόμε-5 νον δειχθέντος αὐτοῦ, αὕτη τὴν μητέρα μαινεομένη δει..... πρὸς τὸν αὐτὸν προκα..... ἑαυτὴν τε καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ν μεθε

Τῇ πρὸ ἐπτά εἰδῶν Νοεμβρίων 10 δεκα δ

*** σα κατὰ τὸν Αἰγύπτιον Ἑρμῆν, ὃς ἐν τῷ λεγομένῳ τελείῳ λόγῳ φησὶν οὕτως· "αἱ δὲ παραβῆσαι ψυχὰς ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον αἰῶνα, ἐπὶ ἀπαλλαγῶσι τοῦ σώματος, πλανῶνται πολλοὺς τινὰς ἡλικίους, καὶ φέρονται κατὰ τοῦ ἀέρος σφενδονοῦ-15 μεναι εἰς τινὰς πυρώδεις καὶ φλογώδεις ζώνας, ἃς οἱ ποιηταὶ Πυριφλεγέθοντα καὶ Τάρταρον καλοῦσιν." ὁ μὲν Ἑρμῆς περὶ μόνου τοῦ καθαρμοῦ ψυχῶν, ὁ δὲ Ἰάμβλικος, ἐν τῷ πρώτῳ τῆς περὶ καθαρότητος ψυχικῆς πραγματείας, καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν μέμνηται..... ὅλη.... ἄλλως ἡλίου χω-20 ρον τῷ Ἄιδῃ διδούς, παρ' ᾧ φησὶ τὰς ἐκκεκαθαρμένας εἰ- ναι ψυχὰς, καὶ αὐτὸν μὲν εἶναι τὸν Πλούτωνα Περσεφόνην δὲ τὴν σελήνην. ταῦτα μὲν οἱ φιλόσοφοι· τῆς δὲ ἑορτῆς τὰ ἱερὰ εὐλογίαις ἐπιτελοῦντο ἐπὶ τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ τῆς Ἑστίας, περὶ οὗ Πορφύριος οὕτως φησὶ "ταύτη τούς φαινομένους οὐ-25

1 codex Caseolinus (C) ἑαυτὴν.
μὲν οὖν Hasius.

17 malim καὶ ὁ μὲν, aut ὁ

duo faceret. talem adiutricem in labore Dianam quoque praegnantibus esse ferunt. Diana vero, quam Graeci Ἄρτεμιν appellant, iuxta rationem numerorum ea est quae partum ad ἄρτιον, hoc est absolutum, tendentem atque in id progredi festinantem extrudit. ideo et fingitur apud matrem obstetricis officio functa, cum a Latona Apollo pareretur ***

*** 7 Id. Nov. inferorum parentationes *** iuxta Hermetem Aegyptium, qui in libro vocato "verbum perfectum" ait in hunc modum "animae transgressae hinc ad alterum aevum, ubi discesserint a corpore, vagantur multis turbibus, perque aërem rotatae raptantur ad ignitas quasdam et flammeas zonas, quas Pyriphlegethontem et Tartarum poëtae vocant." at Hermes de sola purificatione animarum, Iamblichus autem, libro primo commentationis de puritate spirituali, de restitutione quoque earum memorat ** alias solis locum Orco deo concedens, apud quem lustratas animas ait commorari, solemque esse Plutonem, Proserpiam lunam. sed haec philosophi: solennitatis autem caerimoniae gratulationibus peragebantur super igni aeterno Vestae, de quo Porphyrius ita

ρανλους θεοὺς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ πῦρ ἄβυστον αὐτοῖς ἀναφέροντες ὡς ὃν αὐτοῖς ὁμοιότατον." ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας Εὐδοξος χεμιῶνα λέγει.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ μνήμη Ῥέμου καὶ Ῥωμίλου· ὅτε Ἀμούλιος πρὸς Νουμίτωρα τυραννικῶς διακείμενος τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ ἀνείλε, τὴν δὲ θυγατέρα ἱερατεύειν προσέταξε, τῆσδὲ τε τεκούσης, ὡς λέγουσιν, ἐξ Ἀρειῶς δείσας αὐτὸς καταποντωθῆναι προσέταξε τὰ βρέφη. τῶν δὲ δορυφόρων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Θύβριδος ἐκτεμένων αὐτά, λύκαινα προσελθοῦσα τὰς θηλάς 10 αὐτοῖς προσένευε· ποιμὴν δὲ τοῦτο διασάμενος ἀνέλαβε τοὺς παῖδας καὶ ὡς ἰδίους ἀνέθρεψεν, οἳ καὶ κίξουσι τὴν Ῥώμην. ταῦτόν καὶ παρὰ Ζωπύρῳ τῷ

.....ος ἀρμονίας διελημμένης.....ους
15 φρ.....πάντα καὶ φρουρεῖται.....
τὸ Φαέθοντος πάθος καὶ τὰ ἐπὶ Δευκαλίωνος τοῦ ὕδατος δράματα ἰδέαν τινὰ αἰνίττεται τῶν ἐπὶ τοῖς ὅλοις δεδογμένων παθῶν. οἱ δὲ Φοίνικες κατὰ τὸν τῆς ὁμωνυμίας τρόπον, εἴτε κατὰ τινὰ ἀλληγορίαν ἄλλως πως περὶ Κρόνου ἔχουσι, ὡς ἐκ τῆς

1 δεξιούμενον C: correxit Hasius. 13 incipit hic folium alterum libri De mensibus: sed inter hoc et prius interciderunt folia ad minimum duo, et fortasse multo plura, in quibus agebatur de diebus festis reliquis, mense Novembri institutis, Iovis epulo, equorum probatione, pontificum cena in honorem Cybeles, Liberalibus II, Brumalibus, inferiis Plutoni factis: vide P. F. Fogginium in *Festorum anni Roman. reliquis, Romae 1779, fol. p. 114.* deinceps credendum est Lydum, ad Decembrem transferentem sese Saturno dicatum, arrepta inde occasione de Saturni origine, nomine, rebus gestis, suo more disserere coepisse. eo certe pertinent literarum vestigia in fronte folii lacri madoreque et vetustate valde affecti. HASIUS. 18 malim εἴτε κατὰ. HAS. 19 χρόνον C.

habet: "colentes hoc sacrificio caelites praesentes, et offerentes iis ignem aeternum, quod hic sit illis quam simillimus." inde ab hoc die hiemem esse Eudoxus auctor est.

Postridie eius diei memoria Romuli et Remi, cum Amulius, tyrannice se gerens adversus Numitorem, filium eius interemit, filiam sacerdotem esse iussit; quae cum ex Marte, ut ferunt, peperisset, ipse metu inductus infantes aquis mergi imperat. quos ubi ad fluminis ripam satellites exposuerant, lupa accedens ubera illis admovit. pastor, re visa, sustulit pueros et ut suos eduxit, qui posterius Romam condunt. id ipsum quoque apud Zopyrum, qui . . .

. . . Phaëthontis casus et diluvii Deucaleonei fabula figuram quandam ostentant calamitatum, quae universo existimantur imminere. Phoenices contra, sive nominis similitudine ducti sive per allegoriam aliquam, aliter

δευτέρας τῶν Φοινικικῶν τοῦ Ἐρηννίου Φίλωνος ἔστι λαβεῖν.
 καὶ βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν ἢ ἱστορία παραδίδωσιν, ὡς ἔμπρο-
 σθεν ἀφηγησάμην, κατὰ τε τὴν Λιβύην καὶ Σικελίαν, οἰκίσαι
 τε τοὺς τόπους, καὶ πόλιν κτίσαι, ὡς ὁ Χάραξ φησί, τὴν τότε
 μὲν λεγομένην Κρονίαν, νῦν δὲ Ἰερὰν πόλιν, ὡς Ἰσίγονος περὶ 5
 Ἑλληνικῶν θεῶν καὶ Πολέμων καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἴτνῃ
 παραδιδόασιν, ἢ ὡς πᾶσα ἢ ἱστορία κατὰ τὸν Εὐήμερον ποι-
 κίλλεται, σοφῶς τὴν τῶν λεγομένων θεῶν ὑπογράφουσα θεο-
 ρίαν..... ἀποκρύπτει..... ον.... δα.. εσεν.....
 ὥστε καὶ καλῶς ὁ Π..... ἐν τῷ περὶ Διονύσου φησί τοὺς 10
 δικαίους τῶν βασιλείων καὶ ἱερέων ταῖς ἕσταις τιμαῖς... ὑπ' αὐ-
 τῶν τῶν θεῶν καὶ προσηγορίαις τιμηθῆναι, καὶ ταύτῃ μὲν
 εἰρησθαι μυθικῶς, τὴν δὲ ἱστορίαν πεπλασμένως παραδεδοσθαι.
 εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ τὸν Κρόνον, ἢ κατὰ ἀντιστοιχείαν τὸν χρόνον,
 Οὐρανοῦ εἶναι παῖδα· καὶ γὰρ ἐκ τῆς οὐρανοῦ κινήσεως ὁ 15
 χρόνος. ἐν δὲ τῷ κατ' αὐτὸν ἱερῷ, ὡς φησὶ Φύλαρχος ἐν
 τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ καὶ Μένανδρός γε τῇ πρώτῃ, οὔτε γυνή
 οὔτε κύνων οὔτε μυῖα εἰσῆει. τοιαῦτα μὲν οὖν τοῖς ἔξωθεν
 εἰρηται· ὁ δὲ ἱερός λόγος (αὐτοῖς γὰρ τοῖς τοῦ μεγάλου Πρό-
 κλου χρησόμεθα ῥήμασι) πρὸς λέξιν οὕτως λέγει. ὁ δὲ δὴ 20
 Κρόνος, τέταρτος ὢν, καὶ βίᾳ δέχεται τὸ πατρὸς σκήπτρον
 καὶ παραδίδωσι τῷ παιδί βιασθείς, κατὰ τὸ τοῦ μύθου πρό-
 σχημα. τὸ δὲ αἴτιον τῆς τοιαύτης διασκευῆς οἱ μυθικοὶ δο-

- 12 malim ταῦτα. HALLIUS.
 τὸ τοῦ?

18 εἰσεῖη C.

21 τὸν C. quidni

de Saturno habent, quemadmodum ex libro secundo Phoeniciorum He-
 rennii Philonis licet deprehendere. et regnasse eum historia tradit, sicut
 superius exposui, in Africa Siciliaque, incolisque frequentasse loca, et
 condidisse urbem, ut Charax ait, quae Cronia vocaretur tunc, nunc
 Hierapolis, quemadmodum Isigonus de diis Graecis et Polemon et Ae-
 schylus in Aetna tradunt. vel ut omnis historia auctore Evemero illu-
 stratur, ingeniose eorum qui dii appellantur submonstrans cognitionem
 . . . abscondit . . . utque recte idcirco P . . . in commentatione de Bac-
 cho dixerit regibus et sacerdotibus iustis aequales esse honores atque
 appellationes ab ipsis diis immortalibus impertitos, et illos hac ratione
 fabulose celebratos, historiam autem esse traditam commentis obscura-
 tam. sunt qui dicant τὸν Κρόνον, sive litera permutata τὸν Χρόνον,
 hoc est tempus, Caeli esse filium: etenim e caeli motu tempus fit. in
 illius autem templum, ut ait Phylarchus libro decimo septimo et Menan-
 der primo, neque femina neque canis neque musca introibat. haec pro-
 duntur a profanis: sed doctrina sacra (ipsis utemur magni Procli voci-
 bus) ad verbum ita habet. Saturnus, qui quartus est, et per vim in-
 vadit scepra patris et coactus tradit filio, iuxta fabulae praetextum. cuius
 fictionis rationem fabularum conditores videntur ex dei proprietate pe-

κοῦσαι ἀπὸ τῆς ιδιότητος τοῦ θεοῦ λαβεῖν. ἐπειδὴ γὰρ τῆς Τιτανικῆς ἡγείται διακοσμήσεως παρὰ τὸ διαιρητικὸν καὶ τῶν νοερῶν τὸ ἀκρότατον, ἐν οἷς ἑτερότης ἐξέλαμψε· διὰ δὲ ταῦτα καὶ λαμβάνειν αὐτὸν φασὶ καὶ διδόναι τὴν βασιλείαν οἷον
 5 μαχητικῶς καὶ βιαίως, δύνανται τε τὴν ἐρίζουσαν τὰ δευτέρα τοῖς πρώτοις καθίστησι. δυσμενὲς γὰρ ὄντως ἐστὶ καὶ δυσκωνώνητον τὸ τῆς ἑτερότητος γένος, ὡς ὁ Πλάτωνος λόγος. ὅθεν δὴ καὶ διακρίνειν δεῖ πάντως αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ καταλαμβάνειν οὕτως τὴν ὑπὸ τοῦ Διὸς τὴν πρὸς ἐκάτερον ὁμό-
 10 νοίαν, διὰ τὴν ιδιότητα τὴν Τιτανικὴν αθάμενος. τοιαῦτα μὲν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς τῶν ἱερῶν μέθων ἀναπτύξεως.

Κατὰ δὲ τὴν νεομηριαν τοῦ μηνός, ἀπέχοντες κράμβης, ἤρχοντο Ποσειδῶνι καὶ Ἀφροδίτῃ καὶ Ἀμφιτριτῇ, προσέτι δὲ αἱ δυνάμεις τῷ Κρόνῳ, ὑπὲρ τοῦ ἔσομένου χειμῶνος· ὁμοίως
 15 δὲ καὶ Τύχῃ ἐφόρῳ, Σωφροσύνῃ τε καὶ Ἔρωτι, ὃν οἱ μυθικοὶ Ζεφύρου τοῦ γίγαντος εἶναι παῖδα ἀξιούσιν, ὡς φησὶν Εὐρύτος ὁ Λακεδαιμόνιος, ὁ μελοποιός· ἄρχεται δὲ οὕτως "ἀγαλμοειδὲς Ἔρως." ὁ δὲ Πλάτων ἐν Συμποσίῳ φησὶ τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν Πενίαν προσαιτοῦσαν ἀνελεθεῖν,
 20 καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθυσθέντι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεῦσαι, καὶ οὕτως κνηθῆναι τὸν Ἔρωτα· ὅθεν Μωϋσῆς ὁ πολὺς περὶ τῆς ἀνθρωπογονίας ἀλληγορεῖ. κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δύεσθαι τὰς ὑάδας καὶ τὸ λοιπὸν χειμῶνα ὁ Βάρρων λέγει.

3 fort. δῆ. HASIUS. 23 βόρρων C.

tuisse. nam cum praesit ordini Titanio ob vim discretivam et intellectualium summitatem, in quibus eluxit diversitas, idcirco eum quasi pugnantem ac vi adhibita cum accipere ferunt tum tradere regnum, potentianque secunda cum primis contendentem constituunt. inimicum enim profecto et insociabile est diversitatis genus auctore Platone. quapropter et distingui eum oportet omnino a patre, et sic intelligere Iovis cum utroque concordiam, ob proprietatem Titaniam. . . haec ille in sacrarum traditionum explicatione.

Nova luna huius mensis, cauli abstinentes, Neptuno Veneri Amphitritae supplicabant, insuperque potestates Saturno, pro hieme imminente; et simili modo Fortunae praesidi, Pudicitiae atque Amori, quem fabularum scriptores Zephyri gigantis filium esse volunt, quemadmodum Eurytus Lacedaemonius lyricus canit: orditur autem sic visu decore Amor." Plato contra in Convivio auctor est nataliciis Veneris Paupertatem mendicantem ascendisse, atque Poro ex nectare ebrio clam insidiatam ita concepisse Amorem; unde Moyses quoque vir magnus de hominum creatione allegoriam duxit. eodem die occidere suculas et in posterum hiemem esse Varro ait.

Κατὰ δὲ τὴν ἐξῆς Εὐδοξὸς τὸν τοξότην ἀνίσχειν καὶ χειμῶνα προλέγει· ἐπετέλουν δὲ καὶ ἑορτὴν λεγομένην Ἀγωνάλια δαφνηφόρῳ καὶ γενάρχη Ἑλλίῳ, ὡς περὶ Ἀθήνησιν ἢ ἐπὶ τοῖς δαφνηφορίοις τελετῆ. ἐν ταύτῃ καὶ ἡ λεγομένη παρ' αὐτῶν Σεπτιμούνδιος ἑορτὴ ἐπετελεῖτο, τουτέστιν ἡ περίοδος 5 τῆς πόλεως, ὅτι ἐπὶ ἑπτὰ λόφους τὰ τεῖχη τῆς Ῥώμης ἐκτέταται. ὀνόματα δὲ αὐτῶν ὄρος Παλατῖνον, Ἐσκύλιον, Ταρπήιον, Ἀβεντῖνον, Τιβορτῖνον ἢ Ἰανοῦκλον, Κίστιον, Βιμινάλιον. παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἑτέρως, οὕτως· Ἀβεντῖνος, Καλλιός, Ἐσκύλιος, Καπιτωλῖνος, Βελινήνσιος, Κυρινώλιος, Πα-10 λατῖνος.

Τῇ πρὸ τριῶν Νωνῶν δὲ ἡ ἡμέρα ἄπρακτος, καθ' ἣν ὁ Εὐκτῆμων τὸν κύνα δύνεσθαι καὶ τὸν χειμῶνα ἐνάρχεσθαι λέγει. καὶ ἦγετο ἵπποδρομία, καθ' ἣν ἄπε

2 Ἀγωνάλια C.

14 hic deficit folium alterum fragmentorum libri de Mensibus. HASIUS.

Postero die Eudoxus exoriri sagittarium et tempestatem praedicit. celebrabant quoque festum quod vocatur Agonalia, Soli victori ac genitori, velut Athenis lauriferorum solennia. eodem die ab illis dies Septimontius dictus festus agebatur, hoc est circuitus urbis, quod moenia Romae per septem colles extenduntur. quorum nomina haec sunt, mons Palatinus, Exquilius, Tarpeius, Aventinus, Tiburtinus seu Ianiculus, Cispius, Viminalis. apud priscos tamen aliter nominantur, in hunc modum: Aventinus, Coelius, Exquilius, Capitolinus, Velinensis, Quirinalis, Palatinus.

3 Nonas Decembres dies . . . feriatas, quo Euctemon canem occidere hiememque incipere ait. et agebatur ludicrum equestre, in quo
nb * * *

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Ἰερίας γενέσθαι τὸ πρὶν τοὺς ὕστερον ἄρχοντας τοῦ Ῥωμαίων πολιτεύματος οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγνόηται, Τυρρηνοῦ, ἐπὶ τὴν
5 ἐσπέραν ἐκ τῆς Λυδίας μεταναστάντος, τοὺς τότε καλουμένους
Ἐτρούσκους (ἔθνος δὲ ἦν Σικανὸν) τὰς Λυδῶν τελετὰς διδάξαν-
τος, οὗς ἐκ τῆς θυροσκοπίας Θούσκους συμβέβηκε μετονομασθῆ-
ναι. καὶ τούτων εἰς πλάτος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περὶ μηνῶν γρα-
φείσης ἡμῖν πραγματείας ἴσμεν μνημονεύσαντες. τὰ γὰρ ἐπίσημα
10 τῶν ἀρχόντων ἀπὸ Θούσκων λαβῶν ὁ βασιλεὺς Νουμῆς τῇ πολι-
τείᾳ εἰσήγαγεν, ὥσπερ καὶ τῶν ὀπλῶν τὸ δῦσμαχον ἀπὸ Γαλα-
τῶν. καὶ μάρτυρες μὲν τούτων ὁ τε Καπίτων καὶ Φωντήϊος, ἕξ
ῶν καὶ ὁ διδασκαλικώτατος Οὐάροων, Ῥωμαῖοι πάντες· μεθ' οὗς
Σαλούστιος οὗτος ὁ ἱστορικὸς ἐπὶ τῆς πρώτης ἱστορίας σαφῶς

3 huic prooemio in codice praepositum: τοῦ αὐτοῦ περὶ ἕξουσιῶν.
Fussius. 4 τυρρήνου codex Caseolinus (C): corr Fussius (F).
14 lego ἱστοριῶν. F.

Sacerdotes initio fuisse, qui postea magistratus rei publicae Romanae, vulgo nemo ignorat: Tyrrenus quippe cum e Lydia in Occidentem migrasset, quos Etruscos tum vocabant (erat autem gens Sicana), Lydorum mysteria edocuit; quos mutato nomine ab haruspicina Thuscos appellari contigit. ac de his prolixè scimus nos commemorasse in libro primo tractatus quem conscripsimus de mensibus. nam insignia magistratum rex Numa a Thuscis mutuata in rem publicam introduxit, sicuti et armorum robur a Gallis. testantur haec Capito et Fonteius, e quibus et doctissimus Varro, omnes Romani; post quos Sallustius ille historicus in libro primo historiarum rem perspicue docet. restat igitur ut de po-

ἀναδιδάσκει. ὥστε ὑπόλοιπον περὶ τῶν πολιτικῶν ἀφηγήσασθαι ἔξουσιῶν, καθότι ἀπὸ ἱερατικῆς τάξεως ἐπὶ τὸ πολιτικὸν μειεργήσαν σῆμα. μὴ οὖν ἡμᾶς ἀλλόλους πρὸς τὰ πάλαι δοθέντα κρήνοι τις, πλὴν εἰ μὴ τυχὸν ἀπηγῆς λογικῆς ἀσφαλείας ὑφιστάμενος φθόνῳ τὸν ἔπαινον μεταβάλοι. ὅτι δὲ καὶ Γρακχιανός τις πάλαι 5 περὶ τούτων ἔγραψεν, ἴσμεν τοὺς νομογράφους ἀναφέροντας· οὐδαμοῦ δὲ τὰ γράφέντα φέρεται ἴσως αὐτά; πάντως δὲ καὶ αὐτὰ τοῦ χρόνου τεκόντος ἅμα καὶ κρύψαντος.

2 καθότι] καὶ ὅτι vulgo. vulgo autem lecta dico quae a me sunt mutata.

testatibus civilibus exponamus, quod a sacerdotali ordine civilem ad formam translatae sunt. nemo itaque nos discrepare ab iis quae veteres tradidere existimet, nisi qui forte absonus certae rationi, invidiae cedens, laudem commutaverit. Gracchanum quendam de his etiam olim scripsisse scimus a iurisconsultis referri; scripta autem ipsa fortasse nusquam exstant, omninoque et illa tempus peperisse simul et abscondisse videtur.

Α Ο Γ Ο Σ Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Πόσος ἀνύεται χρόνος ἀπὸ τῆς Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου ἕως κτίσεως Ῥώμης, καὶ πόσος ἀπ' αὐτῆς γέγονεν ὁ τῶν ἡγῶν, καὶ πόσος ὁ τῶν ὑπάτων ἕως Καίσαρος, καὶ ἔξ αὐτοῦ πόσος ἄχρι Κωνσταντίνου, 5 ἔξ οὗ πόσος ἄχρι τῆς Ἀναστασίου βασιλείας τελευτῆς (1). τίς ἢ διαφορὰ τοῦ ἡγῶς καὶ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ Καίσαρος καὶ αὐτοκράτορος ἀξίωμα. τί σημαίνει τὸ Κυρίον ὄνομα (2). ὅτι Ῥωμύλος καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τῇ Αἰολίδι ἐφθέγγοντο φωνῇ. ὅτι οὐ δεῖ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας δεσπότας ἀποκαλεῖν. περὶ τῶν ἐπισήμων τοῦ ἡγῶς. τί ἐστὶ 10

8 κύριον C: corr F.

L I B E R I.

LIBRI PRIMI CAPITA.

Quantum temporis effluxerit ab Aeneae in Italiam adventu ad Romam conditam, quantumque ab eo sub regibus, et quantum sub consulibus usque ad Caesarem, quantumque ab eo usque ad Constantinum, a quo quantum ad Anastasii imperatoris obitum (1). quid inter regem tyrannum et principem intersit, nec non Caesaris et imperatoris dignitas. quid significet nomen Quirinus (2). Romulum et aequales eius Aetoliu lingua locutos esse. dominos non esse appellandos principes Romanorum. de insignibus regis.

- τόγα καὶ τραβέα. διὰ τί Ῥωμαῖοι τὴν βασιλείωσ καθέδραν σόλιον
 προσαγορεύουσι (3). διὰ τί τὰς λοφιάσ τινεσ τούφασ καλοῦσι (4).
 διὰ τί τὰσ ἀσπίδασ σκουῖτα καὶ κλίπεα καὶ πάρμασ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι,
 καὶ τίσ ἢ διαφορὰ τούτων. ὅτι ἀπὸ Αἰνείου παρελάβεν ὁ Ῥωμαῖκόσ
 5 στρατόσ οὕτω στέλλεσθαι ὡσ ἔτι καὶ νῦν οἱ καλούμενοι ἐσκουβίτωρεσ.
 διὰ τί τὴν βασιλικὴν ὑποζύγιον βασταγὴν ἀττηνσίωνα καλοῦσι (5).
 πρώτη προαγωγή, ὁ ἑπαρχοσ, καὶ ὅτι εἰσ τόπον αὐτοῦ ὁ τῶν πραιτω-
 ρίων ὑπαρχοσ προεβλήθη (6). δευτέρα προαγωγή, οἱ πατρίσιοι, καὶ
 τίνοσ χάριν πάτρεσ κοσμοκρίπτοσ αὐτοῦσ ἢ ἀρχαιότησ ἐκάλεσε. ποῖον
 10 εἶδοσ χιτῶνοσ ὁ λεγόμενοσ παραγαύδοσ· ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν λεγομένων
 καμπαγίων. τί σημαίνουσιν οἱ λεγόμενοι τίτλοι, καὶ ὅτι φιλότιμοι ἐτύγγα-
 νον οἱ πάλοι συγκλητικοί. πόθεν διώννμοι καὶ τριώννμοι οἱ ἀρχαῖοι
 ἐρηματίζον (7). τρίτη προαγωγή, οἱ κναίστωρεσ, καὶ ὅτι ἔτερον μὲν
 κναίστωρ ἔτερον δὲ κναισίτωρ. περὶ τῆσ ὑπατείασ καὶ τῶν αὐτῆσ ἐπι-
 15 σήμων (8). τετάρτη προαγωγή, ἡ κληθεῖσα δεκανδρικὴ ἐξουσία (9).
 πέμπτη προαγωγή, ἡ καλουμένη δικτατοῦρα, καὶ τί σημαίνει τὸ ὄνομα,
 πόσοι τε γεγόνασιν οἱ πάντεσ δικτάτωρεσ, καὶ ἕωσ τίνοσ (10). ἕκτη
 προαγωγή, ἡ καλουμένη κηρσοῦρα· ἐν ᾧ καὶ περὶ κομφοδίασ καὶ τραγω-
 δίασ, καὶ πότε Ῥωμαῖοισ ἐγνώσθησαν. διὰ τί Ῥωμαῖοι τοῦσ ἀσώτωσ
 20 ἅμα καὶ τοῦσ ἐγγόνουσ ὁμωνύμοσ καλοῦσι πατρίασ νέπωτασ (11).
 ἑβδόμη προαγωγή, ἡ δημοαρχία. πότε ἐδόθη τοῖσ στρατιώταισ τὰ λεγό-
 μενα καπιτά, καὶ διὰ τί καπιτὰ λέγεται. περὶ τῶν ἐν ὄπλοισ ταγμα-
 τῶν τε καὶ ὀνομάτων καὶ βαθμῶν καὶ τῶν λεγομένων τιρώνων (12).
 ὀγδόη προαγωγή, οἱ πραιτῶρεσ, καὶ ὅτι ὁ τῆσ πόλεωσ καθ' ἡμᾶσ
 25 ὑπαρχοσ εἰσ ἐτύγγανε τῶν πάλοι πραιτωρίων, φύλαξ πόλεωσ χρηματί-
 ζων (13). ἐνάτη προαγωγή, ὁ τῶν νυκτῶν ὑπαρχοσ (14).

14 corrigendum πέμπτη; est enim quinta electio. in sequentibus
 idem error. F.

quid sit toga et trabea. cur sedem regis solium appellent Romani (3).
 cur iugas nonnulli tufas dicant (4). scutum clipeum et parmam unde ap-
 pellent Romani, et quod horum discrimen. exercitum Romanum ad Ae-
 neae exemplum ita armatum ornatumque esse, uti etiamnum ii quos excu-
 bitores vocant. cur imperatoris iumentariam bastagam attentionem appel-
 lent (5). prima electio, magister equitum. in eius locum creatum esse
 praefectum praetorio (6). secunda electio, patricii. quare patres con-
 scripti antiquitus appellati. quale genus tunicae paragaudis; ubi et de
 campagis. quid significant tituli. munificos fuisse veteres senatores.
 unde duo et tria veteribus nomina fuerint (7). tertia electio, quaestores.
 alium esse quaestorem, alium quaesitorem. de consulatu eiusque insigni-
 bus (8). quarta electio, decemviralis potestas (9). quinta electio, dicta-
 tura, et huius nominis significatio. quot et ad quem usque fuerint dicta-
 tores (10). sexta electio, censura; in quo et de comoedia tragoediaque,
 et quo tempore eas noverint Romani. quare luxuriosos nepotesque eodem
 nomine patrio sermone appellent Romani (11). septima electio, tribunatum.
 quo tempore capita militibus data, et cur capita dicantur. de copiarum
 ordinibus nominibusque et gradibus, nec non de tironibus (12). octava
 electio, praetores. praefectum urbis hodiernum unum fuisse e veteribus
 praetoriis, custodem urbis appellatum (13). nona electio, praefectus vigi-
 lum (14).

Εγχειροῦντί μοι περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας διαλαμβάνειν ἀξιόλογον εἶναι παρέστη προσομίον δοῦναι τῷ λόγῳ ἀπὸ τοῦ πρεσβυτάτου καὶ τιμιωτάτου πάντων. Αἰνείας δὲ ἦν οὗτος, ὁ διὰ κάλλος καὶ ῥώμην ψυχῆς τε καὶ σώματος κρείττονος ἢ κατὰ ἀνθρώπους εἶναι νομισθεὶς υἱός. (2) ἀνύονται τοιγαροῦν ἐκ τῆς 5 Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου ἕως τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ῥώμης ἐνιαυτοὶ θ' καὶ λ' καὶ ν' κατὰ Κάτωνα τὸν πρῶτον καὶ Βάρρωνα τοὺς Ῥωμαίους, κατὰ δὲ Ἀφρικανὸν καὶ Κάστορα καὶ τὸν Παμφίλου ἔτη ζ' καὶ ι' καὶ ν'. ἀπὸ δὲ τοῦ πολιτισμοῦ μέχρι τῆς ἐκβολῆς τῶν ῥηγῶν διέδραμεν ἔτη γ' καὶ μ' καὶ σ'. οἱ δὲ τῶν ὑπά- 10 των ἄχρι Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐνιαυτοὶ ε' (ἢ κατ' ἐνόους ε') καὶ ζ' καὶ ν'. ἀπὸ δὲ Καίσαρος ἕως Κωνσταντίνου διαγέγονεν ἔτη τό' καὶ ε', ἐξ αὐτοῦ δὲ ἄχρι τῆς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως τελευτῆς ἔτη σκδ' πρὸς μηνὸν ζ'. ἐξ ὧν ἂν τις θ' ἐξέλῃ ἐνιαυτούς, οὓς ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἔτυχε βασιλεύσας Κωνσταντίνος. συνά- 15 γεται δὲ ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ τῆσδε τῆς εὐδαίμονος πόλεως ε' καὶ ι' καὶ σ' ἔτη πρὸς μηνὸν ζ'. συνέλῃ οὖν ἂν τις ἀπὸ Αἰνείου ἕως τῆς Ἀναστασίου τοῦ χρηστοῦ τελευτῆς τοὺς πάντας ἐνιαυτούς ε' καὶ μ' πρὸς ψ' καὶ χιλίους πρὸς μηνὸν ζ', ὡς Ἕλληνες οἰοῦνται κατὰ πάντας τοὺς ἑκατέρας φωνῆς συγγραφείας. τούτων οὕτως 20 ἡμῖν σὺν ἀληθείᾳ τεθέντων, καιρός ἐστι περὶ τῶν ἀρχῶν, ὡς εἴρηται, τοῦ καθ' ἡμᾶς διαλαβεῖν πολιτεύματος.

8 καὶ ante τὸν add F.

11 ἐνιαυτοῦ C: corr F.

Scripturus de magistratibus rei publicae Romanae, a vetustissimo omnium et honoratissimo initium operi dare dignum proposito existimavi. fuit vero hic Aeneas, quem ob pulchritudinem animique et corporis fortitudinem maioris quam hominis filium esse crediderunt. (2) sunt igitur ab Aeneae in Italiam adventu ad Romam conditam anni quadringenti triginta novem secundum Catonem maiorem et Varronem Romanos, secundum vero Africanum et Castorem et Eusebium Pamphili quadringenti et septendecim. a condita autem urbe ad reges eiectos anni effluerunt ducenti quadraginta tres. consulum autem usque ad Caesarem primum anni sunt quadringenti sexaginta quinque, vel secundum nonnullos sex. a Caesare vero ad Constantinum anni praeterierunt trecenti septuaginta quinque; a quo ad Anastasii imperatoris obitum ducenti viginti quattuor cum sex mensibus; de quibus deductis novem annis, quos in sacra urbe Roma Constantinus imperavit, a condita hacce beata civitate inveniuntur anni ducenti quindecim cum septem mensibus. colligas itaque ab Aenea ad optime Anastasii obitum summam annorum mille septingentorum quadraginta sex cum septem mensibus; quae est Graecorum opinio secundum omnes utriusque linguae scriptores. his ita vere positis tempus est de magistratibus, uti diximus, nostrae rei publicae explicare.

3. Ῥωμύλος τοίνυν ὀκτώ πρὸς τοῖς δέκα ἔτεσι γεγονὼς σὺν τῷ ἀδελφῷ Ῥέμῳ τὴν μητέρα τῆς βασιλείας Ῥώμην ἐδείματο. ὄνομα δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὃ Ἴταλοι λέγουσι ῥήγιον, οἶον τυραννικόν· οὐδὲ γὰρ βασιλείας Ῥωμαϊκῆς ἐννόμου ἐστὶ σημαντικόν, 5 ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι, τὸ ῥήγιον ὄνομα· ὅθεν οὐκέτι μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν ῥηγῶν παρὰ Ῥωμαίοις, καίτοι βασιλευμένους, ἐχρημάτισεν. ἕτερον γὰρ τὸ τῆς ἐννόμου βασιλείας καὶ ἕτερον τὸ τυραννίδος καὶ ἄλλο τὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἀξίωμα. καὶ ὅπως διὰ βραχείων ἐρῶ. βασιλεύς ἐστὶν ὁ τῶν ἑαυτοῦ ὑπηκόων πρῶτος 10 ψήφῳ ἐπιλεγμένος, ἐπιβάθραν τινὰ ὡσπερ καὶ κρηπίδα τύχης κρείττονος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους λαχών, ὡς Σοφοκλῆς περὶ Αἴαντος εἶπεν, ἔχειν αὐτὸν βάθραν τῆς ἀγχιάλου Σαλαμῖνος. ἴδιον δὲ βασιλέως ἐστὶ τὸ μηδένα κατὰ πάναξ τῶν τοῦ πολιτεύματος νόμων σαλεύειν, ἀλλ' ἐγκρατῶς τὴν ὄψιν τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας βασιλεία 15 διατηρεῖν, καὶ μηδὲν μὲν κατ' αὐθεντίαν ἔξω τῶν νόμων πράττειν, τὸ δὲ τοῖς ἀρίστοις τοῦ πολιτεύματος συναρέσκον ψήφοις οἰκείαις ἐπισφραγίζειν, πατρὸς ἕμα καὶ ἡγεμόνος στοργὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους ἐνδεικνύμενον, ὁποῖον ἡμῖν θεὸς καὶ καιροῦ δεξιότης ἐχαρίσατο. ἀλλ' οὐχ οὕτως ὁ τύραννος τοὺς ὑπ' αὐτῷ πεσόντας δια- 20 θήσεται, πρῶξι δὲ κατ' ἐξουσίαν ἀλόγως εἴ τι καὶ βούλεται, μηδὲ νόμους τιμᾶν ἀξίῳν, μηδὲ γράφειν μετὰ βουλῆς ἀνεχόμενος, ταῖς δὲ οἰκείαις ὁρμαῖς ἔξαγόμενος. ἔστι γὰρ βασιλέως μὲν τρόπος ὁ νόμος, τυράννου δὲ νόμος ὁ τρόπος. (4) τὸ γὰρ τῶν Και-

10 ἐπὶ βάθραν vulgo.
κείοις C: corr F.

13 τὸν—νόμον C: corr F.

16 οἰ-

20 εἴ τι] malim ὁ τι.

3. Romulus igitur duodeviginti annos natus cum fratre Remo Romanam, imperii matrem, condidit. nomen autem imperii illorum, quod Itali dicunt regium, id est tyrannicum: neque enim legitimum imperium Romanum, ut quidam existimant, nomen regium significat. unde post eiectos reges apud Romanos, quamvis principis imperio parentes, haud amplius usurpatum est. quippe alia est legitimi principatus, alia tyrannidis, alia etiam imperatoris dignitas; atque ut paucis dicam, princeps est qui civium suorum suffragio primus ad gradum quasi et fastigium evectus eminentem super alios fortunam sortitus est, veluti Sophocles de Aiace dixit, tenere eum sedem mari adiacentis Salaminis. est autem proprium principis nullam omnino civitatis legum concutere, sed statum ipsius rei publicae imperio constanter tueri, neque quicquam suo arbitratu neglectis legibus facere, sed quae visa optimatibus civitatis, suo suffragio comprobare, patris simul et ducis amorem in subiectos ostendentem; qualem nobis deus et temporum felicitas donaverunt. at non ita tyrannus sibi subiectos tractabit; sed pro potentia temere, quicquid voluerit, aget, leges et vereri recusans et cum senatu ferre, suae tantum parens libidini. est enim principis mos lex, et tyranni lex mos. (4) nam imperatorum, id est αὐτοκρατόρων, cognomen neque principa-

σάρων ἤγουν αὐτοκρατόρων ἐπώνυμον οὐδὲ βασιλείας, ἀλλ' οὐδὲ
 τυραννίδος ἐστὶ σημαντικόν, αὐταρχίας δὲ μᾶλλον καὶ αὐθεντίας
 τοῦ διοικεῖν τοὺς ἐξανισταμένους κατὰ τῶν κοινῶν θορόβους ἐπὶ
 τὸ κάλλιον, ἐπιτάττειν τε τῷ στρατεύματι πῶς ἂν δεοὶ μάχεσθαι
 τοῖς ἐναντίοις· imperare γὰρ τὸ ἐπιτάττειν παρ' Ἰταλοῖς λέγεται, 5
 ἔνθεν ἡπεράτωρ. ὅτι δὲ βασιλείας οὐκ ἔστι σημαντικὸν τὸ αὐτο-
 κράτορος ἢ Καίσαρος ὄνομα, δῆλον ἀντικρὺς τῷ καὶ τοὺς ὑπά-
 τους καὶ μετ' ἐκείνους τοὺς Καίσαρας τὸ τῶν λεγομένων ἡπερα-
 τῶρων ἀξίωμα τῆς ἐπιωνυμίας λαβεῖν· οὐδὲ γὰρ ἐπισήμοις τυραν-
 νικοῖς φαίνεται χρησαμένη ἢ τῶν Καισάρων ἀρχή, ἄλουργίδι δὲ 10
 μόνῃ τὴν Ῥωμαίων βουλήν ἀναβαίνουσα καὶ τὰς ἐν ὄπλοις δυνά-
 μεις αὐτοκρατῶς, ὡς ἔφη, ἰθύνουσα. ταύτῃ καὶ πρίγκιπας αὐ-
 τοὺς ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι οἰονεὶ πρώτην κεφαλὴν τῆς πάσης πολι-
 τείας. τὸ γὰρ Καίσαρος ὄνομα γένους ἐστὶ δεικτικὸν ἀπὸ τοῦ πρώ-
 του Καίσαρος, ὡσπερ Φαβίων καὶ Κορνηλίων καὶ Φλαβίων καὶ 15
 Ἀνικίων, τούτου πρότερον παρὰ βαρβάροις ἠροημένον· Αἰγύπτιοι
 μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶνος τοὺς σφῶν βασιλέας ἐπεφή-
 μιζον Φαραῶνας, καὶ Πτολεμαιοὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου. ἐφνύλαχθη
 οὖν παρὰ Ῥωμαίοις ἢ τοιαύτῃ τῶν Καισάρων ἐταξία ἄχρι Διο-
 κλητιανοῦ, ὅς πρῶτος στέφανον ἐκ λίθου τιμίας συγκείμενον τῇ 20
 κεφαλῇ περιδείξ, ἐσθῆτιά τε καὶ τοὺς πόδας ψηφώσας, ἐπὶ τὸ
 βασιλικὸν ἢ τάλυθές εἰπεῖν ἐπὶ τὸ τυραννικὸν ἔτρεψεν, ἀνεμετρή-

1 lego ἡπερατῶρων, quod sequentia postulant. F. 7 lego
 ἡπεράτορος. F. 11 ἀναβαίνουσαν et ἰθύνουσαν C: corr F.
 18 πρώτου] an πρώτου Πτολεμαίου?

tus neque vero tyrannidis habet significationem, sed imperii potius, au-
 ctoritatisque coortas contra rem publicam turbas salubriter componendi,
 copiisque, quomodo cum adversariis pugnandum, imperandi. imperare
 enim, unde imperator, τὸ ἐπιτάττειν Itali dicunt. principatus vero si-
 gnificationem non habere imperatoris nomen, inde omnino patet, quod et
 consules et post eos Caesares imperatorum titulum cognomen sumpse-
 runt. etenim nec tyrannorum insignibus principes Caesares usos esse
 constat, sed purpurea tantum cum veste in senatum Romanorum venisse,
 et copiis cum summo imperio, ut diximus, praefuisse. hinc quoque
 principes eos Romani appellarunt, videlicet primum totius rei publicae
 caput. (nam Caesaris nomen genus a primo Caesare indicat, sicut Fa-
 biorum, Corneliorum, Flaviorum et Aniciorum; quo more prius barbari
 usi sunt: Aegyptii enim a primo Pharaone reges suos Pharaones, item-
 que Ptolemaeos a primo dixere.) quae quidem Caesarum modestia ad
 Diocletianum usque apud Romanos servata est, qui primus gemmeo dia-
 demate caput cingens, vestemque et pedes gemmis ornans, ad regum
 vel, ut verum dicamus, tyrannorum morem transiit, demensamque terram

σατό τε τὴν ἠπειρον καὶ τοῖς φόροις ἐβάρυνεν. (5) ὥστε τύραν-
 νος ἦν ὁ Ῥωμύλος, πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφὸν ἀνελὼν καὶ τὸν μεί-
 ζονα, καὶ πρῶτων ἀλόγως τὰ προσπίπτοντα. ταύτη καὶ Κερῆ-
 νος προσηγορεύθη οἰονεὶ κύριος, κὰν εἰ Διογενιανῶ τῷ λεξικο-
 5 γράφῃ ἄλλως δοκῇ· οὐδὲ γὰρ ἀγνοήσας ὁ Ῥωμύλος ἢ οἱ κατ' αὐ-
 τὸν δείκνυται κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν Ἑλλάδα φωνήν, τὴν Αἰολίδα
 λέγω, ὡς φασιν ὁ τε Κάτων ἐν τῷ περὶ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος,
 Βάρρων τε ὁ πολυμαθέστατος ἐν προοιμίῳ τῶν πρὸς Πομπηίον
 αὐτῷ γεγραμμένων, Εὐάνδρου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχάδων εἰς Ἰτα-
 10 λίαν ἐλθόντων ποτὲ καὶ τὴν Αἰολίδα τοῖς βαρβάροις ἐνσπειράντων
 φωνήν. ἡ γὰρ γραμματικοῖς παρὰ ταύτην εἰσαγομένη ἐτυμολογία
 μετὰ συγγνώμης βεβίασται· ἀπὸ Κύρεως γάρ, πολίχνης Σαβί-
 νων, οὕτως αὐτὸν παρονομασθῆναι βούλονται, καίπερ οὐχ ὁρμώ-
 μενον ἐκεῖθεν, ἐπὶ δὲ τοῦ Παλατίνου βουνοῦ τεχθέντα τε παρὰ
 15 ταῖς ὄχθαις τοῦ Τιβέριδος καὶ τραφέντα ἐκεῖ. κυρίους γὰρ ἐαν-
 τοὺς καὶ δεσπότας, ἀλλ' οὐ βασιλέας τύραννοι φιλοῦσι καλεῖσθαι.
 (6) κρεῖττον δὲ βασιλείας τὸ Καίσαρος ἀξίωμα, ὅτι καὶ δοῦναι
 βασιλέας πάλαι τοῖς ἔθνεσιν ἐπ' ἕξουσίας εἶχε. μισητὸν γὰρ καὶ
 Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας ἀλλότριον δεσπότης, ἀλλὰ μὴ βασιλέας
 20 τοὺς κρατοῦντας ὀνομάζειν, καθότι δεσπότης ὄνομα κοινόν ἐστιν
 αὐτοῖς καὶ τοῖς ἕνα δραπέτην κεκτημένοις, τὸ δὲ βασιλέων αὐτῶν
 καὶ μόνων. καὶ δῆλον ἀντικρὺς ὅτι Ῥωμαῖοις ἕθος dominos τοὺς
 τυραννήσαντας ἀποκαλεῖν, ὡς δὴ Σύλλαν καὶ Μάριον, καὶ δομι-

5 λεξογράφῳ vulgo et hoc loco et 1 17.
 manus C.

9 ἀλκάδων C: corr F.

6 ἐκεῖνον prima
 22 μόνον C: corr F.

tributis oneravit. (5) quare tyrannus erat Romulus; qui quidem cum fratrem primo eumque natu maiorem interfecit, tum temere quicquid egit. hinc quoque Quirinus dictus est, id est κύριος (dominus); quamvis Diogeniano, vocabulorum scriptori, aliter placeat. nam constat Romulum et aequales eius linguam Graecam, Aeoliam dico, non ignorasse, ut aiunt Cato, in libro de antiquitate Romana, et doctissimus Varro, in prooemio illorum quae ad Pompeium scripsit: quippe Evander ceterique Arcades, in Italiam olim transgressi, Aeoliam linguam inter barbaros sparsere. nam quod praeterea a grammaticis affertur etymon, pace eorum vi attractum dixerim. a Cyre enim Sabinorum oppido eum ita nominatum volunt, quamvis non inde oriundum, sed in colle Palatino ad Tiberis ripam natum ibidemque educatum. dominos scilicet se tyranni, non principes appellari amant. (6) maior vero quam regis est Caesaris dignitas, qui vel reges gentibus dandi olim potestatem habuerit. quippe odiosum est atque a Romana alienum libertate, dominos, at non principes appellare imperantes, quatenus domini nomen commune ipsis et unum servum possidentibus, principis autem nullius nisi ipsorum est. ac manifestum prorsus est, Romanos solere dominos appellare eos qui tyranni fuere, sicuti Syllam videlicet Mariumque, et dominationem tyrannidem. depri-

νατίωνα τὴν τυραννίδα. ὡς καταρρίπτουσι τὴν βασιλείων μεγαλειότητα οἱ πονηροὶ κόλακες, ἐξ ἀμαθείας δούλων αὐτοὶ προσηύειν εἰσάγοντες. ὅτι δὲ ἀληθές, ἔξεστι καὶ ἐκ τούτων λαβεῖν. Ἀύγουστος ποτε, ἢ τάχα Τιβέριος ὁ μετ' αὐτόν, πρὸς ἑνὸς τῶν κολάκων δεσπότης ὀνομασθεὶς, ἐξαναστὰς ἀφῆκε τὸν σύλλογον, 5 ἀπαξιώσας, ὡς ἔφη, δούλοις διαλέγεσθαι. ἀλλ' ἤδη πρότερον ὥσπερ ἐν τιμῇ τῆς ὑβρεως εἰσαχθείσης, ἀνέχεται ἢ τοῦ ἡμεριωτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐπιείκεια, καίπερ ὑπὲρ πάντας τοὺς πώποτε βεβασιλευκότας μετριάζοντος, καὶ δεσπότης οἷον πατὴρ ἀγαθὸς ὀνομάζεσθαι, οὐχ ὅτι χαίρει, ἀλλ' ἐρωθριῶ μᾶλλον τοὺς τιμᾶν 10 οἰομένους δοκεῖν μὴ προσεῖσθαι.

7. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου ἐπίσημα τῆς Λατίνων βασιλείας ἦν θρόνος δρύφακτος καὶ στολὴ ἢ λεγομένη παρ' αὐτοῖς τραβαία· ποδαπὴ δὲ τις ἦν, μικρὸν ὕστερον ἐρω. ὅθεν ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς, ἐν βιβλίῳ ἐβδόμῳ τῆς Αἰνῆϊδος τὴν Λατίνου διαγράφων 15 βασιλείαν, θρόνου καὶ τραβαίας διαμέμνηται. τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν, καὶ σκῆπτρον αἰτὸν ἔχον ἐπ' ἄκρου, καὶ φαινόλης λευκὸς ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν, πορφυροῖς ὑφάσμασιν ἐρραβδωμένος (ὄνομα δὲ τῷ φαινόλῃ τόγα οἰονεὶ σκέπασμα, ἀπὸ τοῦ τέγερε κατ' ἀντίστοιχον· οὕτω 20 γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι), καὶ ὑπόδημα φοινικοῦν· κόθορνος ὄνομα αὐτῷ, κατὰ τὸν Κοκκήϊον. καὶ κοινὸν ἦν τουτὶ τὸ

2 an αὐτούς? 4 cf. de Mensibus p. 50. 15 Aen. 7 169 et 188. 19 ἐρραβδωμένος C. quem ubi simpliciter pono, correcta lectio debetur Fussia. φαινόλης C. 22 κοκκήϊον C, κοκκιον manus recentior.

munt igitur principum maiestatem pravi adultores, ignorantia morem, quo ipsi prius servorum sint, inducentes. quod verum esse ex his etiam colligere licet. Augustus aliquando, vel fortasse Tiberius, qui illi successit, ab adulatorum uno dominus appellatus, surrexit dimisitque concionem, indignum se, ut aiebat, reputans cum servis colloqui. verum cum iam antea ut honos ignominia introducta sit, mansuetissimi principis nostri modestia, quamvis moderatione omnes omnium temporum principes antecedit, et domini nomen veluti boni parentis patitur, non gaudens eo, sed verens potius ne qui venerari se arbitrentur relicere videatur.

7. Iam ante Romulum insignia Latinorum regni erant thronus cancellatus et vestis, quam ipsi trabeam dicunt; quae qualis fuerit, paulo post dicitur. unde vates Romanus, in libro septimo Aeneidos, Latini regiam describens throni et trabeae meminit. at Romulo corona insuper erat, sceptrumque in summo aquilam gerens, et penula alba, talaris, ab humeris in anteriori parte ad pedes pannis purpureis virgata (nomen autem penulae toga, id est tegumentum, idque per antistichum a tegere: sic enim Latine τὸ σκέπειν dicitur), et calcamentum puniceum, cui nomen cothurnus, secundum Cocceianum. eratque haec toga pacis tem-

σχῆμα τῆς λεγομένης τόγας αὐτῶ τε τῶ λεγομένῳ ῥηγί τοῖς τε ὑπηκόοις ἐπ' εἰρήνης· ἢ μέντοι τραβαία μόνου τοῦ ῥηγὸς ἐτύγγανε παρατοῦρα, οἰοῖνὲ σπολή ἐπίσημος. χιτῶν δὲ ἦν καὶ περιβόλαιον ἡμικύκλιον, ὃ πρῶτον Ἀγαθοκλέα τὸν Σικελίας τύραννον ἐξευρεῖν λό-
 5 γος. τὸν δὲ θρόνον σόλιον ἐπιχωρίως ὠνόμαζον ἀντὶ τοῦ σελλίον κατ' ἀντίστοιχον, ὡς φησιν ὁ Ῥωμαῖος Ἀσπρος. ἢ καὶ ἄλλως σόλιον ἀντὶ τοῦ σόλιδον ἐκάλουν, οἰοῖνὲ ὀλόκληρον· στέλεχος γὰρ ἄδρον εἰς κυτίδα καὶ καθέδρας τύπον ἐξορῦντοντες ἀπειτέλουν βῆμι τῆ βασιλείᾳ, ἵνα ὡσπερ ἐν τινι θήκῃ κατησφάλισται τὸ σῶμα τοῦ βα-
 10 σιλέως ἕκ τε νότον ἕκ τε πλευρᾶς ἐκατέρας, μηδεμιᾶς ἀρμογῆς ἢ προσθετοῦ ξύλου σφίγγοντος τὴν καθέδραν, ἕπαξ ὀλοτελῆ καὶ ὀλόκληρον τυγχάνουσαν. ταύτῃ σόλιον τὸν βασιλέως θρόνον ἐκά- λουν. (8) πρὸς τούτοις ἤγοντο Ῥωμύλου πελέκεις δυοκαίδεκα, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν γυπῶν ὧν εἶδεν ἀρχόμενος θεμελιῶν τὴν
 15 πόλιν. Πρίσκου δὲ Ταρκυνίου τοῦ ῥηγὸς ὕστερον Θούσκους καὶ Σαβίνους πολέμῳ νικήσαντος προστεθήσαν τοῖς τῆς βασιλείας γνωρίσμασι δόρατα ἐπιμήκη, ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἀκροξίφιδας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἤρωρημένας δὲ λοφιάς· καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἰούβας, οἱ δὲ βάρβαροι τούφας, βραχύ τι
 20 παραφθαρείσης τῆς λέξεως. βηξίλλα πρὸς τούτοις, οἰοῖνὲ δόρατα μακρά, ἐξηρητημένων ὑφασμάτων· γλάμμονλα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ φλογί- νου χρώματος καλοῦσι· περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἀποχρώντως ἀνήνεκται. τοιαῦτα μὲν τὰ ἐπίσημα τῆς τότε βασιλείας.

8 βῆματι βασιλέα C, βῆμα τῆ βασιλεία F.
 23 ἀνενηνέκται?

13 ἤγοντο C.

pore commune et regi ipsi et civibus indumentum, trabea vero solius regis paratura, id est vestis insignis. erat autem chlanys sive pallium semicircularē, quod primum Agathoclem Siciliae tyrannum invenisse ferunt. thronum autem solium patrio sermone pro sellium per antistichum vocabant, ut ait Asper Romanus; sive etiam secus solium pro solidum (id est integrum) dixerit. crassum quippe truncum in cistae et sellae formam excavantes suggestum quendam regi faciebant, in quo veluti in arca tutum corpus regis, nulla aut a tergo aut a binis lateribus compage additove ligno sedem vinciente integram prorsus atque ex uno constantem. hinc solium regis thronum appellarunt. (8) ad haec Romulo praeferrebantur secures duodecim, pro numero vulturum quos viderat urbis fundamenta locare incipiens. Thuscis vero et Sabinis a Prisco Tarquinio rege postea bello devictis, additae sunt regiae potestatis insignibus lanceae longiores, numero pariter duodecim, spiculis carentes et promissis iubis ornatae, quas Romani iubas, barbari autem nonnihil corrupta voce tufas vocant. vexilla praeterea, id est lanceae longae, dependentibus pannis: flammula illos a flammeo colore dicunt; de quibus in opere nostro de mensibus sat multa exposita sunt. haec illius temporis regum insignia.

9. Περὶ δὲ τῆς ἐν ὕλοις στρατιᾶς Πάτερνος ὁ Ῥωμαῖος ἐν πρώτῃ τακτικῶν αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἑρμηνείαν ταῦτα φησὶν. "ὁ Ῥωμύλος δὲ κορυβίωνας τῶν ἱερῶν φροντιστὰς προεστήσατο, τοὺς αὐτοὺς καὶ κεντουρίωνας τῶν πεζικῶν ταγμάτων ὀνομάσας. τρισχιλίων γὰρ ὄντων πεζῶν ἀσπιδιωτῶν, ἐκάστης ἑκατοντάδος 5 ἡγεμόνα προύθηκεν, ὃν Ἕλληγες μὲν ἑκατόνταρχον Ῥωμαῖοι δὲ κεντουρίωνα καλοῦσιν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἑκατοντάρχους λ'. καὶ τοσοῦτους δὲ μανιπλοῦς, οἷονεὶ σημειοφόρους. ἐκ δὲ τῆς στρατιᾶς τριακοσίους σκουτάτους, ὡς Ῥωμαῖοὶ φασιν ἀντὶ τοῦ ἀσπιδιώτας, πρὸς φυλακὴν ἰδίαν ἀφώρισε" (καὶ μικρὸν ὕστερον 10 εἰρήσεται, τί μὲν ἔστι κλιπεάτος, τί δὲ σκουτάτος στρατιώτης). "προστέθεικε δὲ καὶ τριακοσίους ἱππύτας ταῖς δυνάμεσι, Κελερίω τινὶ οὕτω καλουμένῳ τὴν φροντίδα τούτων παραδούς· ταύτῃ συνεκδοχικῶς ἅπας ὁ στρατὸς κελέριοι τότε προσηγορεύθησαν. ἐν τρισὶ δὲ ἑκατοντάσι συναγομένης τῆς ἱππικῆς δυνάμεώς, τρισὶν 15 ἐπωνύμοις αὐτὰς διέστειλε, Ῥαμνίτας καὶ Τιτίους ἰστών καὶ Λούκερας." τὰς δὲ αἰτίας τουτωνὶ τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς περὶ μηνῶν, ὡς εἴρηται, τεθεῖσιν ἡμῖν ἀποδεδώκαμεν.

10. Εἰπεῖν δὲ καιρὸς τί διαφέρει σκοῦτον κλιπέου. σκοῦτον τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι τὸ ἰσχυρὸν ἅμα καὶ ἰσχνόν, ὅπερ 20 Ἕλληγες στιπτὸν ὀνομάζουσιν, ἀντὶ τοῦ στιβαρόν, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι "στιπτοὶ γέροντες, Μαραθωνομάχοι, πρόινοι." ταύτῃ καὶ σκουτλάτα τὰ ἰσχνά τε καὶ στυγνὰ καὶ κοῦφα τῶν ἐσθη-

23 στεγνὰ?

9. De armata autem militia Paternus Romanus, in libro primo tacticorum, ipsis verbis secundum versionem haec ait: "Romulus autem curiones, qui sacris praeessent, constituit, eosdemque centuriones pedestrium ordinum nominavit. cum enim tria milia essent peditum scutatorum, cuivis centuriae ducem praefecit (quem Graeci ἑκατόνταρχον, Romani centurionem vocant), ut centuriones omnes essent triginta, totidemque manipuli, id est signiferi. ab exercitu autem trecentos scutatos (sic Romani ἀσπιδιώτας vocant) ad propriam custodiam secrevit. (quid clipeatus, quid scutatus miles, paulo post dicetur). adiecit vero copiis trecentos quoque equites, quos Celerem quendam nomine praefecit; unde synecdochice universus exercitus tum Celerum nomen traxit. tribus vero centuriis constantem equestrem manum tribus nominibus distinxit, Ramnium, Titiorum et Lucerum." quorum nominum causas in iis quae, uti diximus, de mensibus a nobis scripta sunt exposuimus.

10. Nunc inter scutum et clipeum quid intersit, dicendum. scutum igitur Romani dicunt quod firmum simul et tenue, quod idem Graeci στιπτόν, id est στιβαρόν, dicunt, veluti Aristophanes in Acharnensibus "densati senes, Marathonii proeliatores ilignei." hinc et vestimenta

μάτων καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. τοιαύτη δὲ ἡ τῆς ἀσπίδος κατασκευὴ· ἀβαρῆς μὲν γάρ ἐστιν ὡς ἰσχνή, καρτερωτάτη δὲ καὶ ταῖς πληγαῖς οὐκ εὐχερῶς ἐνδιδοῦσα. κλίπεον δὲ Ῥωμαῖοι τὸν θυρεὸν καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ κλέπτειν καὶ καλύπτειν τὸν ἐπιφερόμενον αὐτόν. Ἑλλήνων γὰρ ἴδιον καὶ μόνων ἀσπίσι τροχωτάταις ἐν πολέμῳ χρῆσθαι, βαρβάρων δὲ θυρεοῖς· πρὸς γὰρ τὸ κατεπεῖγον τῆς μάχης τὰς θύρας ἀνασπῶντες ὡς σκεπάσασιν αὐταῖς εἰῶθαι χρῆσθαι.

11. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος ἀσπίδος βραχυτέρας, ἧς 10 πείρομαχεῖν οἱ ὑπὲρ Ἰστρου οὐκ ἰσχύοντες ἐπὶ τῶν ἵππων κομίζουσι (πάρμαν αὐτὴν Ἴταλοι καλοῦσιν), ὡσεὶ πέλτας οἱ Σκύθαι. ἀγκίλιον πρὸς τούτοις τοῖς ἀρχαίοις γέγονεν (οὐδὲ γὰρ νῦν) εἶδος ἀσπίδοςκαρίου, ἕξ οὗ καὶ ἀγκίλιας τὰς δορικτήτους γυναικας ἠνόμασαν· τὴν γὰρ ἀρέσκουσαν αὐτῷ τυχὸν γυναικί οὐ στρατιώτης ἔσκεπε 15 τῷ ἀγκιλίῳ ἐπὶ τῆς ἐφόδου, ὡς μὴ βλάπτοιτο πρὸς τινος, οἷα φυλαττομένη τῷ σώσαντι ταύτην. καὶ σέρβους τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ φυλαχθῆναι ἐκ τοῦ πολέμου Ἴταλοι λέγουσι· τοὺς δὲ μὴ δορικτήτους, ἀλλ' ἑλευθέρους μὲν τὴν τύχην δι' ἔνδειαν δὲ δουλεύοντας, φημιούλους, ὅτι φάμις ὁ λιμὸς προσαγορεύεται. ἀγκίλια 20 δὲ ἕξ [Ἑλληνικῆς] Αἰολικῆς σημασίας εἴρηται ὡσανεὶ ἀμφίλια· τὰ γὰρ πελτάρια τῶν Ἀμυζόνων τοιαῦτα.

12. Στολὴ δὲ τότε παντὶ τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατεύματι μία, περικεφαλαία χαλκῇ καὶ θώραξ κρικωτὸς καὶ ξίφος πλατὺ κολο-

3 κλίπεον—καλοῦσιν. nempe Lydo clipeus est scutum, et vicissim. F.
5 βραχυτάταις? 19 προβατορεύεται C. 20 ἀμφί λεία F.

tenuia densaque et levia Romani scutulata vocant. talis autem fabricatur clipeus: levis enim est utpote tenuis, at firmissimus, nec plagis facile cedit. clipeum autem Romani τὸν θυρεὸν vocant, a κλέπτειν, quia eripit (κλέπτει) tegitque ferentem. Graecis enim proprium, iisque solis, clipeis rotundissimis in bello uti, barbaris vero scutis oblongis: quippe urgente certamine elatis scutis veluti tegminibus uti consueverunt.

11. Est autem et aliud scuti brevioris genus (parmam Itali vocant), quod pedites pugnare nescientes, qui ultra Istrum incolunt, in equis gerunt, quemadmodum peltas Scythae. ancile ad haec antiquis fuit (neque enim nunc eo utuntur), scutuli genus, a quo etiam ancillas bello captas mulieres dixere: quippe placentem sibi forte mulierem miles ancili in proelii concursu tegebat, ne ab aliquo laederetur, futura utpote illius qui eam servasset. et servos mancipia quasi e bello servatos Itali appellant: qui autem non bello capti, sed liberi quoad fortunam, propter egestatem serviunt, eos famulos dicunt, quoniam famis ὁ λιμὸς vocatur. ancilia autem a Graeca eaque Aeolica voce dicta sunt quasi ἀμφί λεία (utrinque laevia): tales enim sunt parvae Amazonum peltae.

12. Ornatus autem tum totius Romani exercitus idem: galea aerea, et lorica annulis conserta, et gladius latus, curtus, in sinistro femore

βόν, ἡωρημένον ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου μηροῦ, καὶ ἀκόντια ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δύο, γλωχίνας πλατείας ἔχοντα, περικνημιδές τε ὑφανταὶ μέλαινοι, καὶ ὑποδήματα τοῖς ποσίν, ἅπερ Ἕλληνες μὲν ἀρβύλας Ῥωμαῖοι δὲ γάρβουλα καὶ κρηπίδας ὀνομάζουσιν. οὐχ ἁπλῶς πως, οὐδὲ ἀλόγως· ἐν γὰρ ταῖς Εἰκόσι Τερέντιος ὁ ἐπίκλην Βάρ- 5 ρων (τὸ δὲ Βάρρωνος ἐπώνυμον τὸν ἀνδρείον κατὰ τὴν Κελτῶν φωνήν, κατὰ δὲ Φοίνικας τὸν Ἰουδαῖον σημαίνει, ὡς Ἐρέντιος φησιν) Αἰνεῖαν οὕτως ἐσταλμένον εἰς Ἰταλίαν ἐλθεῖν ποτὲ ἀνεγράψατο, ἰδὼν αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, ὡς εἶπεν, ἐκ λίθου λευκοῦ ἐξεσμένην ἐπὶ κρήνης ἐν τῇ Ἄλβη. καὶ πανάληθες μᾶλλον ἐστὶ· καὶ 10 γὰρ ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Αἰνῆϊδος οὕτως ἐσταλμένον αὐτὸν καὶ πλανώμενον σὺν Ἀχάτῃ ἐν τῇ Λιβύῃ εἰσήγαγε. σάρακας δὲ ἐπ' εἰρήνης θυριοῦς ἐξ ὧμων ἄνωθεν ἕως κνημιῶν ἐξηρημένους περιετίθειτο, κοσμοῦντες αὐτῶν τοὺς λεγομένους πο- 15 δεῶνας, καὶ γλόβας αὐτοὺς ὀνομάζοντες οἰονεὶ δοράς, ὅτι γλοβάρε 15 τὸ ἐκδεῖραι Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν. καὶ οὐ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐστάλθαι μόνοις ὄπλοφοροῦσι νόμος, ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτορσι. τῶν δὲ νῦν στρατιωτῶν βαρβάρους ζηλωσάντων, ἐκείνων δὲ αὐ- 20 τούς, παρὰ μόνοις τοῖς τοῦ παλατίου φύλαξι (λέγονται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ἐσκουβίτωρες οἰονεὶ φύλακες ἄγρουπνοι, οὓς πρῶτος 20 μετὰ Ῥωμύλον Τιβέριος Καῖσαρ ἐξεῖρε) τὸ τοιοῦτο παραπέμεινε

2 γλωχίνας πλατεῖς F, γλωχίνοι πλατυς C. 9 ἐξεσμένης ἐπὶ κρήνης C. 11 Virgilius Aen. 1 316 hoc tantum: ipse uno graeditur comitatus Achate, bina manu lato crispans hastilia ferro. sic Lydus passim auctoribus, quae minime dixere, tribuit. F. 13 σαράκας F. pro θυριοῦς recentior manus θυρεοῦς: an θηρεοῦς? ποικιλοπέδεων C.

pendens, et iacula in dextra duo, lata cuspide, et tibiurum tegumenta texta nigra, et calceamenta, quae Graeci ἀρβύλας, Romani garbula et crepidas vocant; neque haec casu temereve: etenim in imaginibus Terentius, cognomine Varro (Varronis vero cognomen Celtica lingua strenuum et Phoenicia Iudaeum sonat, ut testatur Herennius), Aeneam ita ornatum in Italiam olim venisse retulit, visa, ut ait, Albae ad fontem imagine eius e lapide condido scalpta. quo quidem nihil verius est: nam et Romanorum vates, in libro primo Aeneidos, eundem ita ornatum cumque Achate in Libya errantem induxit. sarracas vero pacis tempore... ab humeris superne ad tibias pertinentes gerebant, peronas suas, quas vocant, ornantes, globasque eas, id est pelles, appellantes, quia globare Romani τὸ ἐκδεῖραι (glubere) dicunt. neque milites tantum armigeros ita ornari moris fuit, sed imperatores quoque. hodierni autem milites cum barbaros hique illos aemulentur, solis palatii custodibus (excubitores a Romanis vocantur, id est custodes vigiles, quos primus post Romulum Tiberius Caesar instituit), ille ornatus mansit, a Romulo, ut dixi,

σῆμα, ἀπὸ Ῥωμύλου, ὡς ἔφην, ἐξ Αἰνείου τὴν ἀρχὴν ἔχον. οὐδὲ γὰρ ἔξην Ῥωμαίοις βαρβαρικὴν στολὴν περιθέσθαι· καὶ τοῦτο Τράγκυλλος ἐν τοῖς περὶ Ἀύγουστον διαμένηται. ἰδόντα γὰρ φησι τὸν Ἀύγουστον ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ τιπὰς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τὸ βαρβαρικὸν ἐσταλμένους ἀγανακτῆσαι, ὡς ἐν ἀκαρεῖ τοὺς καταγνωσθέντας ἀποβαλόντας τὸ βάρβαρον μόγις ἐπιγνωσθῆναι τῷ Καίσαρι. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ Ῥωμύλου στρατιά.

13. Καὶ τὰς λεγομένας δὲ ἀπτηνσίονας πρὸς Θεραπίαν τῶν ῥηγῶν ἐπινοηθῆναι στοχάζομαι, πρὸς βυσταγὴν καὶ φορὰν 10 τῶν ἀναγκαίων, ὡσπερ νοκτούρονος πρὸς ἔπιπλα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα πρὸς κοῖτόν ἐστι χρήσιμα· Κικέρων γὰρ ὁ πολὺς ἐν τοῖς κατὰ Βέρρον μένηται τουτουὶ τοῦ ὀνόματος. ἀπτήνσους τοὺς οἰκιακοὺς ὑπηρέτας τῶν ῥηγῶν ὠνόμαζον ἀπὸ τοῦ προσυνέχειν καὶ πειθαρχεῖν· ἀπτήνδερε γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ φιλονεικεῖν λέ- 15 γουσιν.

14. Ὡς οὖν εἴρηται μοι, τὴν μὲν πείσομαχον δυνάμιν τοῖς 20 ἑκατοντάρχοις, τὴν δὲ ἱππικὴν Κελέριον τῷ πρὶν τῆς ὅλης ἡγησα- μένῳ στρατιᾷς παραδέδωκε, πάσης αὐτὸν δυνάμειος καὶ τύχης καὶ διοικήσεως κρατεῖν ἐγκεινόμενος, ὡς ἕτερον οὐθὲν ἢ μόνον τὸν στέφανον τὴν βασιλείαν παρὰ τῶν ὑπάρχων κατασχεῖν ἔξου- σίαν ἀδέσποτον ἑαυτῇ. ταύτην τὴν ἀρχὴν οἱ τε ῥῆγες οἱ τε δικτά- τωρες ἔχον ἅπαντες, καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Καίσαρες, ἔπαρχον τὸν

3 v. Sueton. Aug. 40. F. 12 τουτι C, τουτουὶ F. 17 κελέ-
ριος C. 18 αὐτῶν C. 20 noune τῶν ἱππάρχων? an τὴν
ἱππαρχον? ἐξουσίας F.

ab Aenea initium habens. neque enim licebat Romanis barbarica veste uti; de quo meminit Tranquillus in Augusto. ait enim Augustum, cum in hippodromo Romanos quosdam barbarorum more vestitos vidisset, succensus: itaque animadversos confestim barbarum cultum abiecit, vixque cognitos esse a Caesare. talis igitur fuit Romuli exercitus.

13. Et attentiones vero, quas vocant, regum ministerio inventas suspicor, ad advehenda ferendaque necessaria, veluti nocturnos ad supellectilem et quaecunque ad lectum pertinent curanda. meminit huius nominis celeberrimus Cicero in oratione contra Verrem. attentos fidos regum ministros vocabant ab attendendo atque obtemperando: attendere enim τὸ φιλονεικεῖν Romani dicunt.

14. Igitur, ut diximus, pedestres copias centurionibus, equestres autem Celeri, qui ante totius exercitus praefuerat, tradidit; eumque omnis potestatis et fortunae et administrationis principem esse voluit, ut nihil aliud nisi solam coronam magistrorum equitum potestati exemptum sibi rex relinqueret. hoc magistratu et reges et dictatores omnes usi sunt, ac deinde Caesares, qui magistrum equitum praefectum praetorio co-

ἵπαρχον μετονομάσαντες· καὶ μάρτυς Αὐρήλιος ὁ νομικός, ῥή-
μασιν αὐτοῖς πρὸς ἑρμηναῖον τούτοις εἰπὼν “διὰ βραχείων εἰπεῖν
χρειῶδες ἔστι πόθεν τὴν ἀρχὴν ὁ τῶν πραιτωρίων ἵπαρχος ἔσχειν.
ἀπὸ τοῦ ἵπαρχου ἢ μᾶλλον· εἰς τόπον γὰρ ἐκείνου τὸν ἵπαρχον
προχειρισθῆναι φασίν. τοῖς ἀρχαίοις ἔστιν οἷς ἢ πῦσα πρὸς και- 5
ρὸν ἕξουσία τῶν πραγμάτων ἐπιστεύετο. ἐπελέγοντο γὰρ ἑαυτοῖς
ἡγεμόνα τῶν ἱπέων ἕκαστον, κοινωνὸν ὡσπερ τῆς ἀρχῆς καὶ διοι-
κήσεως τῶν πραγμάτων. τοῦ δὲ κράτους ὑστερον ἐπὶ τοὺς αὐτο-
κράτορας μετενεχθέντος, πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ ἵπαρχου ὁ τῶν
πραιτωρίων προῆλθεν ἵπαρχος. καὶ δέδοται αὐτῷ μείζων ἢ κατ’ 10
ἐκεῖνον ἰσχύς τῆς τε διοικήσεως τῶν πραγμάτων τῆς τε καταστά-
σεως καὶ ἀσκήσεως τῶν στρατευμάτων καὶ ἐπανορθώσεως ἀπά-
σης, καὶ εἰς τοσοῦτον ὑπεροχῆς προελθεῖν ὡς μηδεὶ ἐξῆναι πρὸς
ἔφεσιν ὁρμᾶν ἢ ὄλως ἐκκαλεῖσθαι τὴν αὐτοῦ κρίσιν.” καὶ τότε
μὲν ὁ νομογράφος.

15. Ὅτι δέ, κἂν εἰ τυχὸν πρεσβυτέρα καὶ μείζων τῶν
ἀρχῶν ἀπασῶν ἐπαρχότης τῶν πραιτωρίων εἶναι δέδοται, καὶ
χρειῶδες ἦν ἅμα καὶ ἀρμόδιον δι’ ὅλης αὐτῆς τῆς τάξεως καὶ δυ-
νάμεως ἔξαγαγεῖν τὸν λόγον· ἀλλ’ οὐκ ἐπειδὴ μὴ ἀπ’ ἀρχῆς, ἀπὸ
δὲ τοῦ Αὐγούστου ἀντὶ τοῦ ἵπαρχου, ὡς ἔφην, προχειρισθῆ, 20

1 locus Aurelii, qualis nunc in Digestis (1 tit. 11) exstat, non-
nulla habet a Lydo non expressa. F. 3 ὁ vulgo om. 4 ἢ,
ni fallor, delendum. cf. 1 33 et 2 12 μᾶλλον. F. 5 φασίν F,
πασιν C. 7 lego ἕκαστος. F. 9 ὁ vulgo om.
11 τε διοικ. F, δὲ διοικ. C. 14 ἔφεσιν F, ἄφεσιν C. mox
F ἐγκαλεῖσθαι. lego τόδε. F. 16 lego πρεσβυτέραν —
ἐπαρχότητα. F. mihi facilius visum μείζω mutare in μείζων.

gnominarunt. testis est Aurelius iurisconsultus, cuius ipsa verba se-
cundum versionem haec sunt: “breviter commemorare necesse est, unde
initium praefectus praetorio habuerit. a magistro equitum profecto: in
illius enim locum praefectum praetorio creatum esse aiunt. apud veteres
quibusdam omnis rerum administratio ad tempus credebatur. nam
eligebant sibi quisque magistrum equitum socium quasi imperii et rei
publicae administrandae. postea vero summa rerum ad imperatores
translata, ad similitudinem magistri equitum praefectus praetorio pro-
diit, dataque est ei maior quam fuerat illius potestas, cum in rebus ad-
ministrandis, tum in exercitiis et instituendis et exercendis, tum in
omni disciplina emendanda; quae quidem eo progressa est, ut nemini
appellare aut omnino incusare eius sententiam liceret.” haec iuriscon-
sultus.

15. Quoniam vero, quamvis forte vetustior omnibus magistratibus
ampliorque sit praefectura praetorii, ac necesse simul congruumque to-
tum eius officium potestatemque enarrando persequi: verum tamen,
quoniam non initio, sed ab Augusto pro magistro equitum, ut dixi,

ἀρχέσει τέως περὶ τῆς ἀρχαιότητος εἰπεῖν, καὶ ὅθεν ἡ ἐπαρχύτης ἔχει τὰ σπάργανα, εἶτα μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν παλαιότερων ἀρχῶν, ἐν προοιμίῳ τῆς Ἀγούστου βασιλείας, ἐξ ἧς, ὡς ἔφην, καὶ τὰ προοίμια ἔσχεν ἡ ἀρχή, ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅσων τε κατὰ 5 σμικρὸν ἀφηρέθη. εἶτα δὲ καὶ περὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν τελοῦσης μεγίστης ὡς ἀληθῶς τάξεως, ἐν ἧ καμὲ τελέσει συμβέβηκε, λεπτομερῶς ἀφηγήσομαι (καὶ γὰρ ἐπίσταμαι οὐ κακόν, ἀλλ' αὐτοῖς ἔργοις ὑπουργήσας τοῖς πράγμασιν) εὐχαριστήριον ὡσπερ ἀνάθημα προσφιλὲς τοῖς ἐφόροις τῆς ἀρχῆς ἀναφέρων, διαθρέψασιν 10 ἅμα κοσμίως ἡμῶς, καὶ μετὰ θεὸν τὸν πάντων κύριον γέρα τε τῶν πόνων καὶ πέρας ἐσθλὸν καὶ τύχην κρείττονα παρεσχηκόσιν.

16. Δῆλον ἀντικρὺς ἐκατὸν τὸν ἀριθμὸν γέροντας ἐκ πασῶν τῶν κουριῶν (ἀντὶ τοῦ φυλῶν) ἐπιλέξασθαι τὸν Ῥωμύλον πρὸς διάσκεψιν τῶν κοινῶν, οὓς αὐτὸς μὲν πατέρας Ἴτυλοὶ δὲ 15 πατρικίους ἐκάλεσαν ἀντὶ τοῦ εὐπατρίδας. μετὰ δὲ τὴν ἀρπαγὴν τῶν Σαβίνων conscriptos αὐτοὺς ἐπονομάσας οἰονεὶ συγγεγραμμένους, ὅθεν patres conscripti οἱ Ῥωμαίων ἄρχοντες ἔτι καὶ νῦν χρηματίζουσι, καὶ ἑτέρας δὲ τριάκοντα κουρίας καὶ τοσοῦτους ἐκατοντάρχους καὶ τριακοσίους ἑτέρους ἰππότας ἐκ τοῦ Σαβίνων 20 ἔθνους τῷ Ῥωμαϊκῷ συνηρίθμησε στρατιῶ, ὡς εἶναι πάντα ἑξακισχίλους μὲν πεζομάχους ἑξακοσίους δὲ ἰππότας. καὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν ὁ Μάριος ὕστερον διεφύλαξε, τὰς λεγομένας λεγιῶ-

4 ὅσον vulgo.
τρέψασιν vulgo.

7 legendum, ni fallor, κακῶς. F.
13 φίλον C.

9 δια-

creatus est, satis erit huc usque de antiquitate et incunabulis praefecturae dixisse, ac deinde, enarratis vetustioribus magistratibus, in prooemio Augusti imperii, ex quo, ut dixi, initium magistratus quoque habuit, omnia deinceps, quantumque paulatim imminutus sit, explicare. deinde autem et de eidem apparente officio, sane maximo, ad quod me quoque pertinere contigit, subtiliter exponam (etenim non male scio, quippe qui vere operam rebus dederim), in gratiarum actionem quasi consecratum acceptumque donum praesidibus imperii offerens, qui et liberaliter nos sustentant, et post deum, omnium dominum, praemia laborum nobis et optatum finem et fortunam potiore praebuerunt.

16. Constat omnino centum numero senes ex omnibus curiis (id est tribubus) elegisse Romulum, qui de re publica consultarent; quos ipse patres, Itali autem patricios (id est nobili genere ortos) dixerunt. post raptas Sabinas vero conscriptos eos cognominavit, id est συγγεγραμμένους: unde patres conscripti Romanorum magistratus etiamnum appellantur. nec non alias triginta curias totidemque centuriones atque alios trecentos equites de gente Sabinorum Romano exercitui adiecit, ut omnino essent peditum sex milia et equites sexcenti. atque hunc numerum Marius postea servavit, legiones quas vocant (id est delectas

νας οίονει λογάδας διατυπῶν. καὶ ὁ Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς πρῶτος τοὺς λεγομένους ἐσκουβίτωρας τῶν παρεξόδων τοῦ παλατίου φύλακας προστησάμενος τριακοσίους μόνους ἐστράτευσε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

17. Ἐπίσημα δὲ τοῖς πατρῶσιν ἦτοι πατρικίοις ἦν δίπλα-5
κες μὲν ἦτοι γλαμύδες ἄχρι κνημιῶν ἐξ ὤμων διήκουσαι, περόναις χρυσαῖς ἀνεσταλμέναι, τὸ χρώμα ξηρομπέλινον, πορφύρα κατὰ μέσον διάσημοι (λατικλαβίας αὐτὰς ὠνόμαζον, τὰς δὲ γλαμύδας ἀτραβαττικὰς ἐκ τοῦ χρώματος, ὅτι τὸ φαιὸν κατ' αὐτοὺς ἄτρον προσαγορεύεται), καὶ παραγῶδαι, χιτῶνες λογχοτοί, ἀκροπόρ-10
φουροι, λευκοὶ διόλου, περιχειρίδας ἔχοντες (μάνικας αὐτὰς ἐκείνοι λέγουσι, τοὺς δὲ τοιοῦτους χιτῶνας παραγῶδαι τὸ πλῆθος οἶδεν ὀνομάζειν· ἀρχαῖος ὁμοίως χιτῶν ὁ παραγῶδης, Πέρσαις καὶ Σαυρομάταις ἐπίσημος, ὡς Διογενιανῶ τῷ λεξικογράφῳ εἴρηται), περισκελίδες τε λευκαί, ὅλον τὸ σκέλος σὺν τοῖς ποσὶ σκέπουσαι, 15
καὶ ὑπόδημα μέλαν, ὑποσάνδαλον, δι' ὅλου γυμνόν, βραχῆϊ τινὶ ἀναστήματι τὴν πτέρην, ἐπ' ἄκρον δὲ τοὺς δακτύλους τοῦ ποδὸς συσφίγγων, ἱμάντων ἐκατέρωθεν ἐπὶ τοὺς ἀστραγάλους ὑπὸ τὸ ψάμι τοῦ ποδὸς διελκομένων ἐπὶ τὸ σιῆθος, ἀνθυπαντῶντων ἀλλήλοις καὶ διαδεσμούντων τὸν πόδα, ὥστε βραχὺ λίαν ἐκ τε 20
δακτύλων ἔμπροσθεν καὶ ἐξόπισθεν διαφαίνεσθαι τὸ ὑπόδημα, ὅλον δὲ τὸν πόδα τῇ περισκελίδι διαλάμπειν. κάμπαγον αὐτὸ καλοῦσιν ἐκ τῆς ἐπὶ τὸν κάμπον, οἶονει τὸ πεδίον, χρείας ἔτι καὶ

6—7 περόνες χρυσαῖς ἀνεσταλμέναις C.

19 ψάμα] an πέλαμα?

21 ἔμπρος C.

copias) constituens; primusque Leo imperator, cum excubitores, quos vocant, palatii liminum custodes constituisset, more antiquo non plus trecentos delegit.

17. Insignia autem patribus sive patriciis erant laenae duplices sive chlamydes, ab humeris ad tibias pertinentes, aureis fibulis adstrictae, colore xerampelino, mediae purpura insignes (laticlavias eas vocabant; chlamydes autem atrabatticas a colore, quoniam τὸ φαιὸν illorum sermone atrum dicitur): paragaudae tunicae lanciolatae, purpura praetextae, totae albae, manicis ornatae (sic illi περιχειρίδας vocant. tales vero tunicae paragaudas appellari vulgo notum est. antiqua tamen tunica paragaudis, Persarum et Sauromatarum insignis vestis, ut Diogenianus, vocabulorum scriptor, dixit); fasciae crurales albae, totum crus cum pede tegentes; et calceamentum nigrum, solea constans, apertum prorsus, exstante parva parte calcem, et in imo digitos premens; loris utrinque . . . pedemque vincientibus, ut perexigua calcei pars, cum a digitis tum a calce, appareret, totus vero pes cum fascia crurali cerneretur. campagum eum ab usu in campo etiamnum vocant: in campo

νῦν· ἐπὶ γὰρ τοῦ πεδίου γενόμενοι τὰς προαγωγὰς τῶν ἀρχόντων Ῥωμαῖοι ἐπετέλουν, ἐφ' οὗ τοῖς τοιοῦτοις ἐστέλλοντο ὑποδήμασι. τουτοὶ τὸν κάμπαγον Θούσκων γενέσθαι τὸ πρὶν ὃ Λέπιδος ἐν τῇ περὶ ἱερέων φησί.

5 18. Πρόεδρος δὲ τοῖς πατρικίοις ἐκ ποδὸς μὲν οὐδέποτε, ἀλλ' οὐδὲ ἵππική (κοινὴ γὰρ ἐδόκει), ὀχήμασι δὲ ἐπισήμοις, ἐφ' ὑψηλοῦ τῆς καθέδρας ἀναστρωννύμενοι, τεσσάρων ἡμιόνων ἐλκόντων τὸ ὄχημα, ἐκ χαλκοῦ Κορινθίου εἰς πλήθος σχημάτων καὶ τύπων ἀρχαιοφανῶν διαγεγλυμμένων. οὐδὲ γὰρ ἵππους ἐξῆν
10 ἔποξενῆσαι τῷ ὀχήματι, εἰ μὴ γε μόνοις τοῖς βασιλεῦσι· θριαμβικὴ γὰρ ἢ μετὰ τῶν ἵππων ἐν ὀχήματι πρόεδρος. βουριχάλλια δὲ τὰς ἀμάξας ἐκ τῶν βοῶν ἐκάλουν· ὧν ἄνευ, ἐπεὶ μὴ φορτίον ἐπέκειτο, ἡμιόνοις ἐπίστευον τὸν ζυγόν.

19. Τίτος Τάτιος Σαβίνων ἡγοούμενος, ὡς ἔφθην ἐπιῶν,
15 συναφθεὶς τοῖς Ῥωμαίοις οὕτως ἦνωσεν ἅμφω τὰ ἔθνη, ὡς μηκέτι δύο μίαν δὲ καὶ μόνην ἀναφέρεσθαι τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν· ὅτι δὲ Τίτος Τάτιος τὴν προσηγορίαν ἐκεῖνος εἶχεν, ὑποκοριστικῶς τίτουλον ἀπὸ τοῦ πρώτου Τίτου τὴν προγραφὴν τῆς εὐγενείας ἐκάλεσαν, καὶ Τίτους τοὺς ἐκ προγόνων εὐγενεῖς, ὡς φησι Πέρ-
20 σιος ὁ Ῥωμαῖος· τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῶν ἀξιωματίων.

20. Πάσης δὲ τιμῆς πρώτην ἐλογίζοντο οἱ τῆς Ῥώμης ἐπατρίδια τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐφημίαν, καὶ ὅσω πλείους

7 leg. ἀναστρωννυμένοις: refertur enim ad ὀχήμασιν. F. 9 ma-
lim διαγεγλυμμένον. 16 an ἀναφαίνεσθαι? 19 v. Pers.
Sat. 1 19 et 20. F.

enim magistratum electiones Romani peragebant, ubi huiusmodi calceos gerebant. hunc campagum Thuscorum antea fuisse ait Lepidus in libro de sacerdotibus.

18. Prodibant autem patricii pedibus quidem nunquam; at neque equo (vulgare quippe videbatur), sed curru insigni, cuius alta sedes instrata; quattuor mulis trahentibus currum ex aere Corinthio, plurimis figuris imaginibusque antiquis insculptis ornatum. neque enim equos curru iungere cuiquam nisi solis regibus licebat: triumphalis quippe cum equis in curru incessus. burichallia autem vehicula a bovis vocabant; quorum in vicem, cum onus impositum non esset, mulis iugum tradebant.

19. Titus Tatius Sabinorum rex, iunctus, ut supra diximus, Romanis, ita inter se ambos populos coniunxit, ut non amplius duae sed una solaque Romanorum res publica appellarentur. qui cum Titus Tatius vocaretur, diminutive titulum a primo Tito inscriptionem nobilitatis, et Titos nobili stirpe genitos dixerunt, ut ait Persius Romanus. haec de titulis.

20. Quovis autem honore maiorem ducebant Romani patricii bonam famam munificentia partam; et quo plures familiares habebant, eo

ἔχον τοὺς οἰκειομένους αὐτοῖς, τοσοῦτω μείζονα τὴν εὐδοξίαν παρὰ τοὺς ἐλάττονας ἔλογιζοντο. καὶ μάρτυς ὁ Ῥωμαῖος Ἰουβενάλιος, εἰπὼν καὶ ὑπατειῶν καὶ θριάμβων καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων πρώτην γενέσθαι τοῖς ἀρχαίοις τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐκλειαν. τοὺς δὲ οἰκειομένους αὐτοῖς κλιέντης ἀντὶ 5 τοῦ κολιέντης κατ' ἀντίστοιχον πατρῴως ἐκάλουν, οἷονεὶ τιμῶντας καὶ ἀγαπῶντας αὐτούς, σὺν πάσῃ τιμῇ καὶ μετριότητι τὰς δωρεὰς χαριζόμενοι, ὥστε φιλοτιμίας τὰς τῶν φίλων τιμὰς ὀνομάζειν. οὐδεὶς δὲ τυχὼν οἰκειώσεως εὐπατριδίου ἔχρηξεν ἑτέρου τὸ λοιπὸν πρὸς τὴν τοῦ ὄλου βίου παραμυθίαν, αἰσχος οἰομένων ἀν- 10 τῶν καὶ τῆς οἰκείας τύχης ἀπόστασιν, εἴ πού τις τῶν φίλων αὐτοῖς εἰς ἑτέρου κατέστη χρεῖαν. καὶ τουτοῦ ἴχνος ἀμαυρὸν ἕως ἄρτι παρὰ Ῥωμαίοις ἐφυλάττετο. περὶ γὰρ τὴν Ὀστιάν (πόλις δὲ ἔστιν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θύβριδος κειμένη) ἀπέστελλον οἱ τῆς Ῥώμης λογάδες τοὺς οἰκειοτάτους, καθάπερ τι θῆριον καλόν, 15 τοὺς ἀναγομένους ξένους λαμβάνοντας πρὸ τῶν ἄλλων ἄγειν ὡς αὐτούς, πρὸς πάσης ἀφθονίας ἐπίδοσιν ἀνεωχθειῶν ἅπασι τῶν αὐλείων θυρῶν τῆς οἰκίας τοῦ μείζονος, μηδενὸς φύλακος ἢ θυρωροῦ διακωλύοντος τοῖς δεομένοις τὴν εἴσοδον, αὐτῶν τῶν εὐπατριδῶν σὺν γαμεταῖς καὶ τέκνοις προφαινομένων τοῖς ξένοις 20 καὶ θαρρεῖν ἀξιούντων τοὺς οὐδέποτε ὀφθέντας αὐτοῖς. διῆλθε δὲ ὅμως καὶ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Ῥώμην ἢ τοιαύτη φιλανθρωπία,

2 excidit forte ἔχοντας. F. Iuvenalis Sat. 5 110: *namque et titulis et fascibus olim maior habebatur donandi gloria*. F.
9 ἔχρησεν vulgo. 16 malim καταγομένους. F.

maiores suam prae aliorum, quibus pauciores essent, gloriam existimabant. testis est Iuvenalis Romanus, cum ait et fascibus et triumphis et praeclaris bellorum facinoribus maiorem fuisse antiquis munificentiae gloriam. familiares autem suos clientes, per antistichum pro colientes, patrio sermone dicebant, id est honorantes amantesque ipsos, cum summo honore modestiaque dona largientes, ut munera sua amicorum honores appellarent. nemo autem patricii familiaritatem consecutus alius in posterum per totam vitam praesidio indigebat, turpe reputantibus illis et fortunae suae iacturam, si quis forte amicorum eorum ad alterius opem confugisset. cuius rei obscurum vestigium ad nostrum aevum apud Romanos servatum est. nam circa Ostiam, quae est urbs ostiis Tiberis adiacens, primores Romani familiarissimos suos mittebant, veluti egregiam praedam, e portu solventes hospites aliis praerepturos ipsisque adducturos; quo omnis generis abundantia praeberetur, apertis cuilibet vestibuli ianuis maioreque aedium parte, nullo custode aut ianitore introire cupientes impediante: ipsi patricii cum uxoribus liberisque hospitibus obvii, quos nunquam vidissent, salutabant. transiit vero et ad

καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔσθη, τῶν ἐν ἡμῶν ἐνδόξων ἄχρις αὐτῶν τὴν ὑπεροχὴν τῆς τύχης ἐνδεικνυμένων.

21. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου δὲ ἂν τις εὔροι Σιλβίους τοὺς βασιλέας τῆς χώρας ἐπονομαζομένους ἀπὸ Σιλβίου Αἰνείου τοῦ ἀπὸ
 5 Αἰνείου τοῦ πρώτου. ἐν γὰρ ταῖς ὕλαις τὰς οἰκίσεις ἔχοντες οἱ πρῶτον, καὶ τὸν νομαδικὸν τιμῶντες βίον, Σιλβίους σφᾶς σεμννόμενοι προσηγόρευον, μηδὲ αὐτῶν βασιλείων ἀπαξιούτων νέμειν ἀγέλας καὶ χρήματα συλλέγειν ἀπ' αὐτῶν· ὄφειν καὶ πεκουνίαν κατ' αὐτοὺς τὰ χρήματα καλοῦσι. ταύτη καὶ κύνας παρέπεσθαι
 10 Εὐάνδρῳ ποτὲ τῷ Τεγεάτῃ ἢ πυλαιότῃ οἶδε. καὶ οὐ μόνον ἀνδράσι τὸ Σιλβίων ἐπώνυμον ἀλλὰ καὶ γυναιξίν ἐπετίθετο, ὡς Ῥέα Σιλβία καὶ Ἴλια Σιλβία. μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης γένεσιν καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν Σαβίνων πρῶτος ὁ βασιλεὺς Νουμᾶς διώνυμος ἐχημάτισε, Πομπίλιος Νουμᾶς προσαγορευόμενος, ὧν τὸ μὲν Ῥω-
 15 μαίων τὸ δὲ Σαβίνων ἐπώνυμον ἦν· οὐδὲ γὰρ πρὸ αὐτοῦ εὔροι τις Ῥωμύλου ἢ τινα ὄλως πρὸ τῆς Σαβίνων πρὸς Ῥωμαίους συναφείας, παρὰ τὴν οὖσαν αὐτῷ κυρίαν, προσηγορίαν κτησάμενον. (22) καὶ τότε μὲν σπουδὴ καὶ κόσμος ἦν ἐκείνοις τῇ ἕξ
 20 ἐπωνυμίας εἰσήγαγε καινάς, νῦν μὲν ἀπὸ Τρωϊκῆς εὐγενείας, νῦν δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων Ἀβοριγίνων καὶ αὐτοχθόνων τῆς χώρας (καὶ γὰρ ἴσμεν Κέθηγον ἕξ ἐκείνων τῶν γηγενῶν ἔλκειν τὸ γένος

1 ἔσθη C. 8 ἀπ' vulgo om. πεκουνίαι vulgo. 20 κύνας C.
 22 καὶ θηγῶν C.

nostram Romam ea humanitas; at non duravit postea, claris inter nos hominibus fortunae culmen haud ultra sese ostendentibus.

21. Iam ante Romulum reperias Silvios eius regionis reges appellatos a Silvio Aenea, genus a primo Aenea ducente. quippe in silvis habitantes prisci homines, ac nomadum vitam colentes, Silvios se gloriantes dicebant, ne ipsis regibus quidem pascere greges et rem colligere dedignantibus; unde etiam pecuniae eorum sermone facultates dicuntur. hinc et canes Evandrum Tegeaeum olim comitatos esse veteres narrat. neque viris tantum Silviorum cognomen, sed mulieribus quoque dabatur, veluti Rhea Silvia et Ilia Silvia. post conditam autem Romam et raptas Sabinas primus rex Numa duobus nominibus usus est, Pompilius Numa appellatus; quorum illud Romanorum, hoc Sabinorum cognomen erat. neque enim ante illum reperias Romulum, neque omnino quenquam ante Sabinorum cum Romanis coniunctionem praeter proprium eius nomen aliud accepisse. (22) ac tum quidem studium ornamentumque illis erat nomine ab utraque stirpe gloriari. succedens autem aetas nova cognomina introduxit, nunc a Troiana nobilitate, nunc ab Aboriginibus, quos vocant, autochthonibusque regionis (etenim scimus Cethegum, a terrigenis illis genus iactantem, nudum veste, toga tantum

ἀξιοῦντι γυμνὸν ἐσθῆτος, μόνης αὐτῷ τόγης τραχείας περὶ τοῖς στέροισι κειμένης, ἐπ' ἀγορᾶς γενόμενον, καίτοι βουλευτικοῖς ἐγκωμιόμενον γνωρίσμασιν), εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τρόπου ἢ διαθέσεως, ὡς Πούβλιος Βαλέριος Πουπλικόλας, ὧν αἱ μὲν δύο ἐπωνυμίαι τὴν ἐκ Ῥωμαίων, ὡς ἔφην, καὶ Σαβίνιον παρεδήλουν λαμπρό-5 τητα, ἢ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς περὶ τὸν δῆμον στοργῆς ἐδείκνυε διάθεσιν. καὶ τάχα χρεῖωδες ἀντὶ πολλῶν μετρίων ἐπιμνησθῆναι τοιοντωδῶν περιτωμάτων· οὐδὲ γὰρ σχολὴν ἔγωγε περὶ ταύτην ἀπραγῆσαι τὴν ζήτησιν, ἱκανὴν οὖσαν καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνην μεγίστας ἀπασχολῆσαι βίβλους.

10

23. Πρόκουλον τοιγαροῦν τὸν ἀποδημοῦντι τεχθέντα τῷ πατρὶ καὶ Πόστομον τελευτήσαντι, καὶ Βόπισκον τὸν δίδυμον μὲν συλληφθέντα τοῦ δὲ ἐτέρου φθαρέντος σωζόμενον, καὶ Καί-15 σαρα τὸν ἀνατιμειθείσης τῆς μητρὸς γαστρὸς θανούσης ἀποσωθέντα ἐκάλουν, καὶ Φλάκκον τὸν ὄτ' ἀ μείζονα ἔχοντα, καὶ Ναί-15 βιον τὸν ἀλφώδη, καὶ Λούκιον Λικίνιον Κράσσον, ὧν τὸ μὲν πρῶτον τὸν ἀνίσχοντος ἡλίου τεχθέντα, τὸ δὲ δεῦτερον τὸν ἀκρόουλον τὴν κόμην, τὸ δὲ τρίτον τὸν κριώδη καὶ εὐσώματον διασημαίνει· κράσσος γὰρ ὁ παχὺς τὸ σῶμα κατὰ φύσιν παρ' Ἰταλοῖς τοῖς ἀρχαιοτέροις εἴρηται. Πειναγῆϊος δὲ ὁ πειῶν, καὶ 20 Στάτης ὁ εὐῆλιξ, καὶ Φαῦστος καὶ Φλάβιος ὁ εὐνοος, καὶ Γάϊος (οἰονεὶ γαύδιος) ὁ χαρίεις, καὶ Τιβέριος ὁ παρὰ Τίβεριν τὸν ποταμὸν τεχθεὶς, καὶ Τίτος ὁ ἀπὸ Τατίου τοῦ Σαβίνου, καὶ Ἀππιος ὁ ἐν Ἀππία οἰκῶν (ὁδὸς δὲ ἐστὶν ἐπίσημος), καὶ Σέρβιος

1 τὸ γῆς C.

17 τὸν ante ἀνίσχ. vulgo om.

20 lego

πινάριος δὲ ὁ πεινῶν. F.

aspera pectus tegente, in forum venisse, quamvis senatoriis ornamentis insignem), deinde vero a moribus etiam aut indole, veluti Publius Valerius Publicola; quorum nomen duo a Romanis, ut dixi, Sabinisque generis claritudinem, tertium affectionem ab amore in populum ostendebat. ac necesse, opinor, erit e multa hac farragine pauca quaedam commemorare. neque enim otium ago, tali investigatione quod perdam, quae per se solam maximis voluminibus implendis sufficiat.

23. Proculum igitur peregre profecto et Postumum mortuo patri natum vocabant, et Vopiscum, qui, geminus susceptus, extincto altero, et Caesarem, qui incisa mortuae matris alvo servatus, et Flaccum, cui maiores aures, et Naevium, cui maculae genitivae. nomen Lucii Licinii Crassi primum oriente sole natum, secundum coma crispum, tertium carnosum et corpulentum sonat: crassus enim ab antiquioribus Italis dictus est, qui natura corpore obeso. Pinarius sonat esurientem, States aetate vigentem, Faustus et Flavius benevolum, Caius (id est gaudium) iucundum, Tiberius ad Tiberim flumen natum, Titus a Tatio Sabino ortum, Appius in Appia (quae est via insignis) habitantem, Ser-

ὁ Θανοῦσης αὐτῷ τῆς μητρὸς ἐγκύμονος διασώθεις, καὶ Νέριον ὁ ἰσχυρὸς τῆ Σαβίνων φωνῇ, καὶ Νάσιον ὁ εὖριος, καὶ Τούκκιος ὁ κρεωβόρος, ὃν οἱ ἰδιῶται ζικκὰν ἐκάλεσαν καθ' ἡμᾶς, καὶ Βάρος καὶ Βλαισὸς ὁ πλαγιόσκελος, καὶ Σερρανὸς ὁ γεωργικὸς ἀπὸ τοῦ σπείρειν, καὶ Αὐγουστος ὁ καλοιώνιστος, καὶ Βιτέλλιος ὁ κροκοειδῆς τὴν ὄψιν, ὅτι βιτέλλον οἱ Ῥωμαῖοι τὴν λέκνυτον τοῦ ὄψου ἐπικαλοῦσι, καὶ Βάρων ὁ κατὰ μὲν Φοίνικας Ἰουδαῖος κατὰ δὲ Κέλτας ἀνδρεῖος. καὶ πολλὰ ἄν τις τοιαῦτα συνάγοι κατὰ σχολήν, εἰ τυχὸν αὐτόν, οὐκ ἔχοντα ὅ τι πράττοι, ἀφρόντιδα 50 συμβαίνοι διαβιοῦν, καὶ τοιούτοις ὁποίοις ἐγώ, καίπερ μυρῖαις συμπεπλεγμένους φροντίσιν, ἐναγρυνῶ μωραίων ἀθύρμασιν.

24. Τὸ πιστὸν τοῖς γράφουσιν ἢ τῶν ἀρχαίων ἐπιτίθησι μαρτυρία. Ἰούνιος τοίνυν Γρακχιανός, ἐν τῷ περὶ ἐξουσιῶν, αὐτοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ καλουμένου παρὰ Ῥωμαίοις κραιστώρος 15^α προεχειρίζοντο ψήφῳ τοῦ δήμου. Τοῦλος δὲ ὁ ῥήξ μετὰ τούτους ἀναγκαίαν εἶναι τὴν τῶν κραιστώρων ἀρχὴν ἔκριεν, ὡς τοὺς πλείους τῶν ἱστορικῶν αὐτῷ τὴν τοιαύτην προαγωγὴν ἀναγράψαι καὶ μόνῳ. ἀπὸ δὲ τῆς ζητήσεως οὕτως ὀνομασθῆναι αὐτοὺς Ἰούνιος καὶ Τρεβάτιος καὶ Φερεστέλα εἶπον.” καὶ μεθ' 20 ἕτερα “πλὴν ὕστερον ἐξηρέθησαν οἱ κανδιδάτοι τοῦ βουσιλέως κραιστώρες, οἱ πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν βασιλικῶν γραμμῶν καὶ μόνῃ ἐσχόλαζον· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ψήφους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς

4 βλῆσος C.

30, 46.

an ἀπὸ τοῦ σέρρε οἰονεὶ σπείρειν? cf. c. 25,

6 βιτέλλιον C.

10 καὶ] κᾶν?

15 προεχω-

ρήσαντο vulgo.

18 ἀπὸ — εἶπον] patet et haec, et quae sequuntur post καὶ μεθ' ἕτερα, Gracchano falso tribui, priora quidem, quia Iunius idem qui Gracchanus, posteriora autem, quia Gracchani aevo necdum erant quaestores candidati. F.

vius mortuae matris ex utero servatum, Nero Sabinorum lingua fortem, Naso nasonem, Tucca carnivorum (quem nunc Ziccam idiotae appellant), Varus et Blaesus, cui crura obliqua, Serranus agricolam a serendo, Augustus boni ominis et Vitellius crocea facie hominem, quia vitellum Romani flavum ovi vocant, Varro Phoenicia lingua Iudaeum, Celtica strenuum. talia multa colligere per otium possit, cui forte, quod agat non habenti, sine cura vivere contingat, atque eiusmodi quibus stolidus ego, quamvis innumeris implicitus curis, oblectamentis vigilare.

24. Fidem scriptoribus addunt veterum testimonia. Iunius igitur Gracchanus, in libro de Potestatibus, his ipsis verbis de quaestore Romanorum. “creabantur populi suffragio. Tullus vero rex deinceps, ut necessarius esset quaestorum magistratus, decrevit; unde plerique historici eorum electionem illi solique tribuerunt. a quaerendo autem eos ita dictos esse Iunius, Trebatius et Fenestella dixerunt.” et post alia “verum postea excepti sunt candidati principis quaestores, qui solis principalibus libris legendis vacabant. iidem autem et sententias uni-

βουλῆς ἀνεγίνωσκον ὑπὲρ τῶν εἰς ἀξιώματα προαγομένων.” ταῦτα μὲν ὁ Ἰούνιος, ὁ νομικὸς δὲ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ de officio quaestoris (ἀντὶ τοῦ περὶ κvaisίτωρος) ἀποχρώντως διαλέγεται.

25. Ζητῆσαι δὲ ἀξιόλογον εἶναι νομίζω, τί μὲν ἐστι κvaisίτωρ, τί δὲ κvaisίτωρ, καὶ τί μὲν σημαίνει διὰ τῆς διφθόγγου 5 γραφόμενον, τί δὲ ψιλῆς. κvaisίτωρ τοίνυν ὁ ζητητής, ἀπὸ τοῦ quaerere οἷον ἔρευνᾶν· οἱ γὰρ παρ’ Ἑλλήσιν ἔρευνάδες παρὰ Ῥωμαίοις κvaisίτωρες ὠνομάσθησαν. κvaisίτωρ δὲ ὁ τιμωρὸς (τὸ μὲν γὰρ πρῶτόν ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις δισύλλαβον, τὸ δὲ τρισύλλαβον)· ἐπὶ γὰρ τοῦ μόνου Μίνωος τοῦ Κρητός, ὃς γενέσθαι 10 τιμωρὸς κατὰ τὸ μυθικὸν τῶν ἐν Αἴδου ψυχῶν ἐνομίσθη, τὸ κvaisίτωρος ὄνομα ὁ Ῥωμαίων ποιητής ἐν ἔκτῳ τῆς Αἰνήϊδος τέθεικεν. ὅθεν καὶ κvaisιστίωνας τὺς τιμωρίας καὶ κvaisιστιοναρίους τοὺς τῶν ποινῶν ὑπηρετίας Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν καλεῖν. ὁ μὲν γὰρ κvaisίτωρ ζητητής ἐστιν ἐπὶ χρήμασιν, ὁ δὲ κατ’ ἐπέκτασιν καὶ 15 συλλαβῆς προσθήκῃ ἐπ’ ἐγκλήμασιν· ἐκάτερον δὲ διὰ τῆς διφθόγγου γραφήσεται, κᾶν εἰ τὸν ταμίαν διασημαίῃ, ὅτι κvaisίτους ὁ πόρος παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. ὅτε δὲ μὴ δίφθογγος ἦ ἐν προοιμίῳ ἢ λέξις ἀλλὰ ψιλῆ γράφεται, οὐδέτερον μὲν τῶν εἰρημένων σημαίνει, τὸν δὲ μέμψιμον καὶ βλάσφημον διὰ τῆς γραφῆς ἐπι- 20 δείξει, ὅτι queror μέμφομαι, ῥήματι κοινῷ, πάθος ἅμα καὶ

1 προσαγομένων C. 3 κvaisίτωρος C. sed hiat locus, ita fortasse supplendus: (ἀντὶ τοῦ περὶ τῆς τοῦ κvaisίτωρος τάξεως) περὶ κvaisίτωρος. cf. c. 28. 6 excidit forte διά. F. an ψιλῆ, ut c. extr. ? 10 τοῦ ante Μίνωος aut delendum aut cum καὶ mutandum. 20 an μεμψίμορον ?

versi senatus de iis qui ad honores provehebantur legebant.” haec Iunius. proluxe de quaestore explicat Ulpianus iuriconsultus in libro de Officio quaestoris.

25. Quaerere autem operae pretium existimo, quid quaestor et quid quaesitor, quidque sonet cum diphthongo, quid, cum simplici vocali scribitur. quaestor igitur est qui quaerit, a quaerere, id est ἔρευνᾶν: qui enim apud Graecos ἔρευνάδες, apud Romanos quaestores dicti sunt. quaesitor vero est vindex (scilicet prius apud Romanos dissyllabum, hoc autem trisyllabum est): etenim soli Minoi Cretensi, qui animarum apud inferos vindex secundum fabulam credebatur, vates Romanus, in libro sexto Aeneidos, quaesitoris nomen tribuit. unde etiam quaestiones poenas et quaestionarios poenarum ministros Romani dixerunt. nempe quaestor est qui de facultatibus, quaesitor autem, quod fit extenta voce additaque syllaba, qui de criminibus quaerit. utrumque vero diphthongo scribendum; neque minus quaestor, quoniam quaestus a Romanis reditus vocatur. cum autem non diphthongo prima vocis syllaba, sed simplici vocali scribitur, neutrum illorum quae diximus, sed querulum et calumniatorem vi scripturae significabit, quia queror

ἐνέργειαν παραδηλοῦντι, λέγουσι, καὶ κτεριμονίας καὶ κτερήλας τὰς μέμψεις.

26. Ὅπως δὲ μὴ τυχὸν τεχνολογίαις τάληθές δόξωμεν σοφίεσθαι, πρὸς τῶν περὶ ταῦτα ἡσχολημένων μάθωμεν. Γάϊος 5 τοίνυν ὁ νομικὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ παρ' αὐτοῦ ad legem 12 tabularum (οἶον εἰς τὸν νόμον τοῦ δυοκαίδεκαδέλτου) αὐτοῖς ῥήμασι πρὸς ἐρηγείαν ταῦτά φησιν. “ὡς δὲ τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ δήμου εἰς ἐπίδοσιν ἤλθε, προεχειρίσθησαν κναίστωρες ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ φροντίδος, ἀπὸ τῆς περιποιήσεως καὶ φυλακῆς τῶν χρημά- 10 των οὕτως ὀνομασθέντες. ἐπειδὴ δὲ περὶ κεφαλικῆς τιμωρίας οὐκ ἔξην τοῖς ἄρχουσι κατὰ Ῥωμαίων πολίτου ψηφίσασθαι, προεβλήθησαν κναίστωρες παρρικίδιοι” ὡσανεὶ κριταὶ καὶ δικασταὶ τῶν πολίτης ἀνελόντων. παρρικίδας δὲ Ῥωμαῖοι ὁμωνύμως τοὺς τε γονέων τοὺς τε πολιτῶν φονεὺς ἀποκαλοῦσι, παρέντης ἐκατέ- 15 ρους προσαγορεύοντες. διαφορὰν δὲ ἐπὶ τῆς ἐπωνυμίας ταύτην παρέχουσί τινα· συστέλλοντες γὰρ τὴν πρώτην συλλαβὴν καὶ βραχεῖαν ποιοῦντες τοὺς γονεῖς, ἐκτείνοντες δὲ τοὺς ὑπηκόους σημαίνουσι.

27. Τῷ δὲ τρίτῳ καὶ διακοσιοστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, 20 ἐπὶ τῆς ὑπατείας Ῥηγούλου καὶ Ἰοννίου, κρινάντων Ῥωμαίων πολεμεῖν τοῖς συμμαχήσασι Πύρρῳ τῷ Ἠπειρώτῃ, κατεσκευάσθη στόλος καὶ προεβλήθησαν οἱ καλούμενοι κλασσικοὶ (οἰονεὶ ναυῶρ-

7 forsitan et hic Lydus erravit, ac Pomponii verba (Digest. 1 tit. 2 2) Caio tribuit. F. 16 βραχεῖαν ποιοῦντες F, βροχὴν ποροῦντες C. 22 προεβλήθησαν vulgo.

τὸ μέφομαι, verbo communi, affectum simul actionemque declarante, dicunt, nec non querimonias et querelas τὰς μέμψεις.

26. Ne autem forte verborum argutiis veritatis speciem quaerere videamur, ab iis qui in hoc argumento versati sunt discamus. Caius igitur iurisconsultus, in libro quem inscripsit ad legem 12 tabularum, haec ait. “cum autem aerarium populi auctius esse coepisset, ut essent qui ei praeessent, constituti quaestores, dicti ab eo quod conquirendae et conservandae pecuniae causa creati erant. et quia de capite civis Romani non licebat magistratibus ius dicere, propterea constituebantur quaestores parricidii (quasi quaesitores iudicesque eorum qui cives occidissent).” parricidas autem Romani et parentem et civium interfectores iuxta vocant, parentes utrosque appellantes. discrimen autem nominis afferunt hoc: nempe primam syllabam cum corripiunt, parentes, cum producant, cives indicant.

27. Tertio autem et ducentesimo a consulatu anno, Regulo et Iunio consulibus, cum Romani iis qui Pyrrhi Epirotae socii fuerant bellum inferre statuisent, aedificata classis, et additi sunt qui vocantur classici (id est navarchi), numero duodecim quaestores, distributores

χα) τῷ ἀριθμῷ δυοκαίδεκα κvaisτωρες, ὅν ταμίαι καὶ συναγωγεῖς χρημάτων· τίνι δὲ διαφέρει κvaisτωρ κvaisίτωρος, προειρήκαμεν. καὶ διεφυλάχθη ἡ τοιαύτη συνήθεια καὶ συναγωγή τῶν πόρων τοῖς τε ὑπάτοις τοῖς τε πραίτωρσιν ἐκδημοῦσιν.

28. Περὶ δὲ τῶν τοῦ παλατίου κvaisιτώρων πυθέσθαι χα-5
λεπὸν οὐδὲν Οὐλπιανοῦ τοῦ νομικοῦ· λέγει δὲ ὧδε ἐν μονοβίβλω
περὶ τῆς τοῦ κvaisιτωρος τάξεως. “πλὴν ἐξήρηντο οἱ κvaisιτωρες
οἱ κvaisιδάτοι τοῦ Καίσαρος· οὗτοι γὰρ μόνοις τοῖς βιβλίους τοῖς
ἐπὶ τῆς βουλῆς ἀναγινωσκομένοις ἐσχόλαζον, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς
τῶν βασιλέων ὑπόρουν.” κvaisιδάτους δὲ τοὺς λευχείμενας 10
Ῥωμαίους ἔθος καλεῖν· οὐδεὶς δὲ λόγον ὄντινα ὄν ἀναγινωσόμενος,
καὶ μάλιστα ἐκ προσώπου βασιλέων, μὴ λευχείμων ἐπέβη τῆς
ἀναγνώσεως. κvaisιδάτοι δὲ καὶ οἱ μέλλοντες εἰς ἀρχὰς τῶν ἐπαρ-
χιῶν παριέναι ἐλέγοντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ λευχειμονοῦντες προήεσαν,
ταύτη παριδηλοῦντες ὡς ἀρχοντιῶσιν. καὶ τούτων μάρτυς πᾶς 15
ὁ Ῥωμαϊκῆς οὐκ ἄμοιρος ἱστορίας. τὸ γὰρ μηδένα τῶν ἀρχόν-
των ἐτέρα παρὰ τὴν ἐν ἐορταῖς στολῇ χρῆσασθαι πᾶσιν ἐστι γνω-
ριμώτατον· καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς Ῥώμης μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ ταῖς
ἐπαρχίαις τοῦτο κρατήσαν αὐτὸς ἐγὼ διαμέμνημαι, ἕως ἂν τὰ
βουλευτήρια διώκουν τὰς πόλεις, ὧν ἀπολομένων συνέξώλισθε 20
τοῖς ἐν γένει τὰ ἐν εἶδει.

29. Τοσοῦτους ἀρχοντας τὰ Ῥωμαίων ἰθῦναι ὑπὸ τοῖς

1 συναγωγῆς C.

7 Ulpianus Digest. 1 tit. 13: *verum excepti erant candidati principis: hi etenim solis libris principalibus in senatu legendis vacant.* F.

8 μόνοι C.

videlicet exactoresque pecuniarum. quaestor et quaesitor quo differant, supra diximus. et servata haec consuetudo ac reditus colligendi ratio tum a consulibus tum a praetoribus, cum in exteris regiones proficiscerentur.

28. De palatii quaestoribus autem licet Ulpianum iurisconsultum audiamus: ait autem sic in libro singulari de Officio quaestoris. “verum excepti erant quaestores candidati principis: hi etenim solis libris in senatu legendis et epistolis imperatorum vacabant.” candidatos autem Romani candidam vestem gerentes vocare solent. nemo autem orationem qualemcunque lecturus, ac praesertim coram imperatore, non cum candida veste ad lectionem accedebat. candidati vero ii quoque dicebantur qui in provinciis magistratus erant gesturi, quia et hi cum candida veste prodibant, hoc se studiosos magistratum esse indicantes. testatur haec quisquis Romanae haud experts historiae: nam e magistratibus neminem, praeterquam solennibus diebus, alia veste usum esse, omnibus notissimum est. neque vero id Romae tantum, sed in provinciis etiam moris fuisse ipse memini, quamdiu quidem a curialibus civitates regebantur: quibus sublatis cum universis singula simul evanuerunt.

29. Tot magistratus rem Romanam sub regibus, per annos ducent-

ῥήξιν ἐπὶ τοὺς τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακοσίους ἐνιαυτοὺς, ἐφ' ὅσους οἱ ῥήγες ἐκράτησαν, ἢ καθόλου ἱστορία παραδέδωκεν. καὶ τὸ λοιπὸν ὡσπερ ἐν σκότῳ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἐξέλαμψεν ὄνομα.

5 30. Ὑπάτους Ἕλληνας τοὺς ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους λέγουσιν, οὐ στοχασάμενοι τῆς ἀληθοῦς τοῦ ὀνόματος προσηγορίας. τὸ γὰρ κόνσουλ, ὡς Ἴταλοῖς ἢ φύσις παραδέδωκεν, οὐ τὸν ὑψηλὸν ἀλλὰ τὸν πρότανιν σημαίνει. Κόνσος γὰρ αὐτοῖς ὁ Ποσειδῶν ἐρομίσθη· κρῦφιός δὲ αὐτὸς καὶ ὑποβρόχιος; καὶ ὡς τοῖς ποιη-
10 ταῖς ἤρρεσεν, ἐνοσιγάιος καὶ ἐνοσιγθῶν· ἴτι δὲ κρῦφιον τοῦτο λεληθῶς. ταύτῃ καὶ κοινῶν τὰ βουλευμάτα καὶ μυστικὰ σκέμματα λέγεται παρ' ἐκείνοις, ἀπὸ τοῦ κόνδερε οἰονεῖ τοῦ κρύπτειν, καὶ κόνσουλ ὁ κρυψίνους, ἀπὸ τοῦ προνοεῖν καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν κοινῶν σκεπτόμενον ἀγρονπεῖν. ταύτῃ καὶ κοινουάλια
15 τὰ ἵπποδρόμια καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι· ἵππειον γὰρ ὁ μῦθος τὸν Ποσειδῶνα λέγει. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῆς Ἰταλικῆς τῶν ὑπάτων προσηγορίας.

31. Ὅτι δὲ τῶν πάντων ἠγνόησεν οὐδεὶς τὰ ὀνόματα τῶν πρώτως ὑπατευσάντων, μέτριά τινα περὶ Βρούτου λεκτέον. Ἰού-
20 νιος μὲν κύριον ὄνομα τάνδρῳ γέγονε, Βρούτον δὲ αὐτὸν κατὰ τὸν τῆς ἐπωνυμίας τρόπον ἔλεγον ἀπὸ τῆς ὑποκεκριμένης αὐτοῦ μωρίας· βροῦτον γὰρ τὸν μωρὸν ἐπεχωρίζον Ἴταλοὶ τὸ πάλαι ἀπὸ τῆς βαρύτητος τῶν φρενῶν. οὗτος, ὡς ἔφη, εὐήθειαν σκη-

8 κόνσον C.
ἀληθῶς?

9 αὐτὸς] οὗτος?
12 κονδόρε C.

10 ἴτι] ἔστι F. an
21 ὑποκεκρυμμένης vulgo.

tos quadraginta tres, quos penes reges imperium fuit, rexisse in universum historia tradidit. ac deinde velut in tenebris libertatis nomen eluxit.

30. Ὑπάτους Graeci excelsos magnosque vocant, neglecta vera nominis significatione. etenim τὸ consul Itolorum, ut res ipsa fert, non excelsum sed prytanem significat. Consum enim illi Neptunum dicebant: occultus vero ille, sub undis latens, atque, ut poetis placuit, terrae quassator . . . eadem ratione consilia ab iis consultationes deliberationesque secretae a condere (id est occultare) dicuntur, et consul tanquam mentem celans, quippe qui prospiciat proque re publica secum cogitans vigilet. hinc etiam consualia antiqui cursus equestres ludicros dicunt: equestrem enim fabula appellat Neptunum. haec de Italo consulum nomine.

31. Quoniam vero primorum consulum nomina nemo ignorat, pauca quaedam de Bruto dicenda. Iunius proprium viri nomen erat, Brutum autem, secundum cognominandi morem, eum a simulata eius stultitia vocabant: Brutum enim Itali olim patrio sermone stultum a torpore mentis appellabant. hic, ut dixi, stultitiam fingens tempus quaerebat Tar-

νερόμενος ἐξήτει καιρὸν τὸν Ταρκύνιον, ἄνδρα τῶν πάποτε τυραννῶν ἀπηνέστατον, ἐξωθῆσαι τῆς ἀρχῆς. ὡς δὲ βραδύνων Ἀθήνησι διὰ τοὺς νόμους σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ πρὸς τοῦτο σταλεῖσιν ὑπὸ Ῥωμαίων ἦται τὸν θεὸν ὁδὸν ὑποδείξει καὶ συλλαβεῖν αὐτῷ πρὸς τοῦτο, ἔχρησεν αὐτῷ τὸ δαιμόνιον ὅτι εἰ τῆς πατρίδος ἐπιβὰς πρὸ πάσης τάξεως τὴν μητέρα περιπτύξεται καὶ λιπαρῶς περιβάλοι, περιέσται τοῦ σκοποῦ. καὶ δὴ ἐπανελθὼν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τὴν γῆν περιβαλὼν (αὕτη δὲ μήτηρ τῶν πάντων) ἠλευθέρωσε Ῥωμαίους τυραννίδος, ἀρχὴν ἔξευρὼν παρ' οὐδενὶ τῶν ἐθνῶν γνωρίζομένην, καὶ εἰ παρ' Ἑβραίοις Δανιὴλ ὁ προφητῶν θεῖο-10 τatos ὑπάτων παρὰ Ἀσσυριοῖς γενομένων ποτὲ μνημονεύει. οὐδὲ γὰρ οὗτος αὐτὸς ἐπὶ τῆς Ἑβραϊδος ἀπέθετο φωνῆς, ὡς Ἀρισταῖος λέγει· ἀλλ' οἱ ἐρμηνεύσαντες παρὰ Πτολεμαίῳ τὰ λόγιά ποτε ἀντὶ δυναστῶν καὶ βουλευτῶν ὑπάτους εἶπον, μήπω τότε παρὰ Ῥωμαίοις ἀνισχούσης τῆς ἀρχῆς καὶ παρὰ πᾶσιν ἐπὶ τῷ καινῷ 15 μεγέθει [τῆς ἀρχῆς] θαυμαζομένης. τούτων οὕτως ἐχόντων περὶ τῶν τῆς ὑπατείας συμβόλων ῥητέον.

32. Λευκοὶ φαινόλαι ποδήρεις, καὶ κολοβοὶ μετροῖς παρὰ τοὺς φαινόλας ἀνεσταλμένοι, πλατύσημοι, πορφύρα διάσημος ἐξ ἐκατέρων τῶν ὤμων, τοῖς μὲν φαινόλαις πρόσθεν τοῖς δὲ κολοβοῖς 20 καὶ ἐξόπισθεν, καὶ ὑποδήματα λευκὰ (ἀλούταν δὲ τὸ ἀπὸ στυπτηρίας δέρμα καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἄλουμεν κατ' αὐτοὺς ἢ

5 ὅτι vulgo om.

6 pro τάξεως malim πράξεως.

12 οὕτως?

ἐπέθετο vulgo: cf. 3 70.

14 immo μήποτε.

19 διά-

σημα vulgo. 22 ἀλονμον C.

quinium, virum omnium, qui unquam tyranni fuere crudelissimum, regno expellendi. qui cum (Athenis cum iis degens qui legum causa cum eo a Romanis erant missi) deum rogasset ut viam monstraret seque in eo adiuvaret, respondit ei numen, si in patriam ingressus matrem autem omnia amplectatur avideque osculetur, voti compotem futurum. et vero, Romam reversus, terramque (est autem haec omnium mater) osculatus, tyrannide Romanos liberavit, magistratumque repperit nulli populorum cognitum; quamvis apud Hebraeos Daniel, prophetarum sanctissimus, ὑπάτων, qui olim apud Assyrios fuere, mentionem faciat. neque enim hic ipse, ut ait Aristaeus, in Hebraeo sermone ita scripserat: sed qui apud Ptolemaeum sacras literas olim vertere, principes et senatores ὑπάτους dixerunt, necdum tum eminente apud Romanos imperio, neque nova magnitudine omnium admirationem in se convertente. restat ut de insignibus consulatus dicamus.

32. Consulium insignia toga alba talaris, et colobus, paenula aliquanto restrictior, laticlavus, purpura ex utroque humero insignes, et paenula quidem in adversa, colobus autem in aversa etiam parte; calceamenta alba (alutam autem alumine subactum corium appellant Romani,

στυπτηρία λέγεται), καὶ ἐκμαγεῖον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀπὸ λίνου λευκόν, τὰ ἐπίσημα τῶν ὑπάτων ἦν (μάππαν καὶ φακιόλην ἐπιχωρίως ὠνόμασαν, ὅτι φακίης κατ' αὐτοὺς ἢ ὄψις λέγεται), καὶ πέλεκεις ἡγούμενοι, εἰς ὕψος ἀρθέντες, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν ῥάβδους ἐπι-
 5 φερομένων, ἕξ ὧν ἱμάντες φοινικῶ χρώματι βεβαμμένοι ἐξήρτηντο, ἢ ἀπὸ Σερανοῦ τοῦ δικτάτωρος, ὃς ἐν ὕλαις ξυλοτομῶν καὶ πέλεκυν εἰκότως ἐπιφερόμενος ῥάβδον τε ἐξηρητημένην ἠνίας πρὸς ἔλασιν τῶν βοῶν τῆς ἀμάξης ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετε-
 στάλη, ὡς Πέρσιος ὁ Ῥωμαῖος σατυρικός ἔφη, ἢ καὶ ὅτι πέλεκυς
 10 ἕξουσίας ἐστὶ δεικτικός· πρὸς τούτοις καθέδρα (σέλλαν αὐτὴν ἐκεῖνοι καλοῦσιν) ἕξ ἐλέφαντος, ἐφ' ἣ καθήμενον τὸν ὑπάτον οἱ πολῖται, σχίδακας ἐπιμήκεις ὑποβαλόντες, ἔφερον προϊόντα.

33. Ὅπως δὲ μὴ τῇ τοῦ ἐνὸς ἕξουσίᾳ ἀδυσώπητος ἢ ἀρχὴ τοῦ ὑπάτου γένοιτο, δύο καὶ ἐπὶ μόνον ἐνιαυτὸν προεχειρίσαντο,
 15 ὡς εἴρηται, Βροῦτον τὸν τῆς ἐλευθερίας ἐκδικον, σὺν αὐτῷ Πουπλικόλαν (τὸ δὲ ὄνομα τὸν δημαγωγὸν σημαίνει)· οἷς ἕξῃν καὶ νόμους γράφειν καὶ αὐτοκρατῶς τοὺς πολέμους διοικεῖν, οἷα τὴν τῶν ὄλων διοίκησιν ἀνημμένοις. τελευτήσαντος δὲ τὸν βίον τοῦ Βρούτου δημοσίᾳ πένθει ἐτίμησαν τὸν νεκρόν, καὶ βρούτας τὰς
 20 σφῶν γυναῖκας ὠνόμασαν ἕξ αὐτοῦ διὰ τὴν σωφροσύνην· τὸν δὲ ἕτερον ὁ θάτερος ἔτι περιῶν ἐπικηδείῳ πρῶτος ἐτίμησε. λέγεται

4 πλῆθους C.

6 ἢ ἀπὸ Σερανοῦ F, μησεράννου C.

7 ῥάβδου — ἠνίαν F.

9 locum Persii, quem certe haec scribens non inspexit Lydus, vide in Sat. 1 37. F.

12 ὑπομή-
 κεις vulgo.

προϊόντα F, προϊόντας C.

15 lego καὶ
 σὺν F.

quia alumen eorum sermone ἢ *στυπτηρία* vocatur); sudarium in dextra lineum, candidum (mappam et faciolem patrio sermone dixerunt, quia facies apud eos vultus dicitur); secures, quae praeferebantur alte elatae, et multitudo hominum fasces gestantium, a quibus lora puniceo tincta colore pendebant; sive a Serano dictatore, qui in silvis ligna caedens, ideoque securim, et quo boves plaustrum pelleret, lorum virgae alligatum ferens, ad Romanorum imperium, ut refert Persius Romanus satyrarum scriptor, accersitus est, sive etiam quia securis potestatis indicium. ad haec sella (ut illi *καθέδραν* vocant) eburnea, in qua sedentem recens creatum consullem cives, subiectis perticis longioribus, ferebant.

33. Ne autem singulari potestate immite consulis imperium evaderet, duos eosque in annum tantum creare, Brutum, ut diximus, libertatis vindicem, et cum eo Publicolam (quod nomen popularem virum significat); quibus licebat et leges ferre et suo arbitrio bella administrare, quippe quibus summa rerum tradita esset. Bruti autem vita functi corpus publico luctu honoraverunt, et Brutus uxores suas ab illo propter pudicitiam appellarunt; mortuumque consullem superstes funebri oratione

δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ ἐπιτάφιον νηγία, ἐξ Ἑλληνικῆς μᾶλλον ἐτυμολογίας, ὅτι νήτην τὴν ἐσχάτην τῶν ἐν κιθάρα χορδῶν Ἑλληνες καλοῦσιν.

34. Γάιος ὁ νομογράφος μετὰ τὴν τῶν κvaisιτώρων τὴν δεκανδρικὴν ἀρχὴν ἀναφέρει, ῥήμασι πρὸς ἐριμηναίαν τούτοις. 5
 "πολλῆς δὲ συγχύσεως τῶν νόμων, οἷα μὴ γράμμασι τεθειμένω, τοῖς πράγμασι γινομένης ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ δήμου διαφορᾶς, δόγματι κοινῷ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου πάντες μὲν οἱ ἀρχοντες ἐκινήθησαν, δέκα δὲ μόνους ἀνδράσι τὴν φροντίδα τῆς πολιτείας παρέδωσαν. αὐτοὶ δὲ στέλλουσιν (ἢ ἱστορία φησὶν) 10
 εἰς Ἀθήνας Σπούριον Ποστούμιον, Ἀύλον Μάρκιον καὶ Πούπλιον Σουλπίκιον. τῶν δὲ ἐπὶ τριετῇ χρόνον ἐκεῖ βραδυνόντων, ἕως καὶ τοὺς λειπομένους Ἀθηναίων νόμους ταῖς δέκα δέλτοις ἀναλάβωσι, δέκα προειβάλετο ὁ δῆμος ἄνδρας ἀνδεξομένους τῶν πραγμάτων, ὧν ὁ πρῶτος τῆς πόλεως φύλαξ προσηγορεύθη, ὁ κατ' 15
 ἡμᾶς πολιάρχος. ἐπίσημα δὲ τῆς ἐξουσίας ἦν αὐτῷ δυοκαίδεκα ῥάβδοι, τοῖς δὲ λοιποῖς οὐχ οὕτως, ὄπλοφόρος δὲ ἀν' ἕκαστον εἷς καὶ μόνος. τῷ γε μὴν πολιάρχῳ καὶ τάξις ἀνδρῶν τογατηφόρων καὶ ῥαβδοῦχοι καὶ δεσμά, καὶ ὄσα ἴσμεν, παρῆν." ἀπέτρεφον δὲ αὐτοὺς οἱ κτῆσιν εὐφορον κεκτημένοι ὅθεν τὸ γλέβης 20
 προσέλαβον ὄνομα, ὅτι γλέβαν τὴν λεῖαν γῆν, ἀντὶ τοῦ τὴν κάρπιμον, οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι. τὸ γὰρ τῶν ἔργων σκρινίον, οὐκ

9 ἀπεικινήθησαν?

11 καὶ Πούπλιον] πούπλιον καὶ C.

13 ἀναλάβωσι C, ut saepe ου pro ω. F.

18 legendum τογάτη

(ἀντὶ τοῦ φαιολοφόρων). F.

21 λίαν C.

tum primus ornavit. dicitur autem apud eos funebris cantus nenia, a graeco potius etymo, quia νήτην Graeci imam citharae chordarum vocant.

34. Caius iurisconsultus post quaestorum magistratum de decemviri tali his verbis, secundum versionem, explicat. magna autem perturbatione legum, quippe quae scriptae non essent, in re publica e discordia magistratum plebisque coorta, communi senatus populique voluntate omnes magistratus sublatis ac decem tantum viris cura civitatis mandata est. hi, teste historia, Athenas miserunt Sp. Postumium, A. Marcium et P. Sulpicium; qui dum ibi per triennium commorantur, donec reliquas etiam Atheniensium leges decem tabulis collegissent, plebs decem viros rei publicae praefuturos creavit, quorum primus custos urbis dictus est (quem nunc praefectum urbis vocamus). insignia autem potestatis illi erant duodecim fasces: at ceteris non item, sed singulis unus tantum armatus. praefecto urbis vero cohors... quoque et lictores et vincula, et quae alia scimus, aderant. sustentabant autem eos qui divites possessiones habebant; unde glebae nomen acceperunt, quia glebam Romani aequam, id est fertilem, terram dicunt. nam operum

ὄν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ Αὐγουστος προσένευε τῇ ἀρχῇ, τὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ βασιλικὴν ἀνεγείρων, ὡς ὁ Τράγκυλλος εἶπε φιλολόγος. τῶν δὲ εἰρημένων ἀρχόντων πρὸς ἀλαζονείαν ἀρθέντων καὶ τυραννικῶς διαγινόμενων, ταραχθεὶς ὁ δῆμος τὴν πόλιν ἀπέλιπε καὶ

5 περὶ τὸν βουνὸν τὸν λεγόμενον Ἀβεντῖνον ὤκησεν· ὁ δὲ τόπος ἔλκει τὴν προσηγορίαν ἕξ ἐνὸς τῶν Ἡρακλειδῶν, ὡς ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς παραδέδωκε. καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὁ δῆμος ἀγανακτῶν πλείστων μὲν ἕνεκα, ἕξαιρέτως δὲ Βεργίνιου χάριν καὶ τῆς αὐτοῦ παιδὸς Ἰναγκος βιασθέντων. τὴν δὲ ἱστορίαν οἶμαι πρόδηλον εἶναι.

10 35. Ἀρχοντες μὲν οὗτοι, πλὴν εἰ μὴ τις καὶ τοὺς λεγόμενους παρ' αὐτοῖς ποτίφικας (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερεῖς νεωκόρους) εἰς ἀρχοντας ἀριθμεῖν ἐθέλλῃσι· γνώμη γὰρ αὐτῶν καὶ κρίσει τοὺς νόμους ἔγραφον οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὰ ὄνια διετύπον· ὅθεν aediles τοὺς ἀγορονόμους ἔτι καὶ νῦν συμβαίνει καλεῖσθαι, καθὸ

15 τοὺς ναοὺς οἱ Ῥωμαῖοι αἰδῆς καλοῦσιν. μετὰ δὲ τὴν ἐκβολὴν τῶν ῥηγῶν καὶ προβολὴν τῶν ὑπάτων Θορύβων ἐνισταμένων, ὡς εἴρηται τοῖς συγγραφεῦσιν ἐκτέρας φωνῆς, ἐπὶ πενήκοντα σύνεργος ἐνιαυτοὺς χιλίαρχοι τῶν πραγμάτων ἐξηγήσαντο· εἴτα ἐπὶ πενταετίαν ἀναρχίαν ἐδυστύχει τὸ πολίτευμα, καὶ τὸ λοιπὸν τρεῖς

20 νομοθέτας καὶ δικαστὰς προβληθῆναι πρὸς βραχὺ συμβέβηκε διὰ τὰς ἐμφυλίους στάσεις.

36. Οὕτως οὖν Ῥωμαίοις ταραττομένων τῶν πραγμάτων

2 locum Suetonii frustra quaesivi. F. 4 ἀπέλειπε C. 6 Virgil. Aen. 7 657. 11 καὶ νεωκόρους F. praestat fortasse γεφυραίους, coll. 2 4. 15 αἰεῖδεις C. 17 συγγράφουσιν vulgo.

scrinium, cum initio non fuisset, Augustus magistratui addidit, basilicam Romae condens, ut Tranquillus philologus refert. memorati autem magistratus cum ad arrogantiam proveci tyrannorum more agerent, terita plebs, relicta urbe, circa collem quem Aventinum vocant consedit; qui locus ab Heraclidarum aliquo, ut narrat vates Romanus, nomen invenit. et commorata ibi plebs infensa cum ob plurima alia, tum praecipue Virginii eiusque filiae gratia, quibus nuper vis illata fuerat; quam historiam satis notam esse existimo.

35. Magistratus quidem hi, nisi quis pontifices quoque (id est summos sacerdotes) et aedituos connumerare magistratibus velit: horum enim sententia iudicioque leges ferebant veteres et res venales constatuebant, unde agoranomi etiamnum aediles vocantur, quatenus templa Romani aedes vocant. post exactos reges autem consulesque creatos turbatae rei publicae, quemadmodum utriusque linguae scriptores tradidere, tribuni militares per quinquaginta fere annos praefuerunt: deinde per quinquennium afflictata est civitas, principe carens; posteaque tres legislatores ac iudices creati sunt, iique propter domesticas factiones ad breve tempus.

36. Tali igitur modo perturbatis Romanorum rebus complacuit,

συνήρῃσε τὸν καλούμενον προστήσασθαι δικτάτωρα, ἐπεὶ οὐκ ἔγαθὸν πολυκοιρανίη. δισσαῖς οὖν ταῖς φροντίσιν ἐταλαιπώρων, καὶ τὸ βασιλέων δεδιότες ὄνομα, μὴ λάθοιεν ἀδῆς Ταρκυνίους περιπίπτοντες ἢ πολλοῖς καὶ μὴ συμφωνοῦσιν ἄρχουσι διασπαθιζόμενοι. ἔδοξε τοιγαροῦν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, τὸν καλούμενον 5 δικτάτωρα (ἀντὶ τοῦ μεσοβασιλέυ) προστήσασθαι, ἕξ καὶ μόνους μῆσὶ τοῦ κράτους αὐτῷ περιγραφόμενου. καὶ τέως ἄρμόδιον εἶναί μοι δοκεῖ ἐρμηνεῦσαι τοῖς Ἑλλησι τὸ δικτάτωρος ὄνομα. πατριῶς τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐπὶ καιρὸν μονάρχη οὕτω καλοῦσι, τὸν μὴ νόμων γραφαῖς τὰ τῶν ὑπηκόων διατιθέντα προϊστάμενον, 10 οἷα ἐν βραχεῖ τῆς ἀρχῆς πυνόμενον. δίκκιον γὰρ τὴν ἔξουσίαν αὐτὴν καλοῦσιν οὐ τὴν καθόλου, ἀλλὰ πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τοῖς πράγμασιν ἐπὶ χρόνον βραχὺν διδομένην, ὥστε λόγῳ καὶ μόνῳ διορθωθέντων τῶν μὴ καθεστηκότων τὸ λοιπὸν τὸν προαγόμενον εἰς τὴν προτέραν τύχην ἀναστρέφειν. ἅμα γὰρ τὰ πεπονηκότα 15 ἐθεράπευσεν ὁ δικτάτωρ, ἅμα τῆς ἀρχῆς ἀπεπαύσατο.

37. Χειροτονοῦσι τοίνυν δικτάτωρα πρῶτον οἱ Ῥωμαῖοι Τίτον Μάρκιον, ὃς ἅμα τῆς ἀρχῆς ἐπελάβετο, δύο ὑπάτους προεστήσατο. οὐ μὴν χρόνον ὥρισε καθ' ὃν ἂν χειροτονοῖντο οἱ ὑπατοί· νεώτερον γὰρ ἔστι τὸ κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα προϊέναι 20 τὸν ὑπατον. ἐνιαυτῷ δὲ μόνῳ τὴν ὑπατον ἐπίστευσε τιμῆν, πανταχοῦ Ῥωμαίων ταῖς ἐναλλαγαῖς χαιρόντων. πάντα δὲ τὰ τῆς

3 post Ταρκυνίους omisi, quod ex postremis syllabis male iteratis enatum erat, κοινοῖς. 4 διασπαθιζομένοις C. 7 περιγραφόμενῳ C. 10 an πράγματα? 11 δικτατοῦραν?

quem dictatorem vocant, creari, quia non bona multorum dominatio. duplici itaque curaangebantur, et regum nomen metuentes, ne opinione citius aut in Tarquinius iterum inciderent, aut a multis nec concordibus magistratibus dilacerarentur. quare visum iis, ut diximus, dictatorem (id est interregem) creare, cuius imperium sex tantum mensibus circumscriberetur. atque hoc loco consentaneum mihi videtur Graecis dictatoris nomen interpretari. patrio sermone igitur ita vocant Romani eum qui singularem potestatem ad tempus tenet, neque, dum praeest rei publicae, scriptis eam legibus ordinat, quippe brevi imperium positurus. iustam enim illi potestatem vocant non omnem, sed pro rei publicae utilitate ad breve tempus datam; ut hac in integrum consilio tantum restituta, deinceps is, cui data sit, ad priorem condicionem revertatur. etenim simul ac laborantem rei publicae partem sanasset, dictator imperium ponebat.

37. Primum igitur dictatorem creant Romani T. Marcium, qui simul atque imperium capessivit, duos consules nominavit. neque tamen tempus constituit quo eligerentur consules: nam ut mense Ianuario crearetur consul, posterius institutum. annum vero amplius consulatui non concessit, mutationibus ubique gaudentibus Romanis. omnia autem re-

βασιλείας σύμβολα παρῆν τῷ δικτάτωρι στεφάνου χωρίς, οἱ τε δυοκαίδεκα πελέκεις, πορφύρα καὶ σέλλα καὶ δόρατα, καὶ ὅσοις ἐπισήμοις οἱ ῥῆγες ἐγνωρίζοντο. ἰππάρχην τε πρῶτον Σπούριον Κάσιον ὑπαρχον ἐαυτῷ προεβάλετο, καθάπερ Ῥωμύλος τὸν Κε-
 5 λέριον τριβούνον τῶν ἰππέων. ἤγοῦντο δὲ αὐτῷ ῥάβδοι ἐπιμήκεις, λοφίῳν χωρίς· ὅπερ ἔτι καὶ νῦν ἔθος, καθάπερ ἠγνοημένον, φυλάττεται· κινουμένοις γὰρ τοῖς τῶν ἰππέων στρατηγοῖς οὐκέτι μὲν ῥάβδοι ἤγοῦνται αὐτῶν ὡς τὸ πάλαι, ἐξόπισθεν δὲ δορυφόρος εἰς ῥάβδους ἐπιμήκεις καθ' ὁμαλοῦ συνδήσας εἴωθεν ἐπιφέρεισθαι,
 10 οὐδὲ αὐτὸς εἰδὼς τὴν αἰτίαν τῆς φορᾶς, μόνῃ δὲ συνηθείᾳ ἀκολουθῶν. πασῶν δὲ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας ὁ ἵππαρχος ἐκράτει, καὶ οὐκ ἦν ἐπιτόν τινα αὐτοῦ δικάζοντος ἐπὶ ἔφεσιν χωρεῖν. πλέον δὲ ἕξ μηνῶν οὐδεὶς τῶν δικτατῶρων τοῦ κράτους τῆς μοναρχίας ἀντελάβετο, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἔλαττον, καὶ ἐπὶ μίαν μόνῃν ἡμέ-
 15 ραν. καὶ χαλεπὸν οὐδὲν αὐτῶν τῶν δικτατῶρων ἐπιμνησθῆναι, καὶ ὅσοι γεγόνασι καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον.

38. Πρῶτος δικτάτωρ Τίτος Μάρκιος, ὁ τοὺς πρῶτους ὑπάτους Τίτον καὶ Βαλέριον αὔθις προαγαγίων. στάσεως δὲ γε-
 νομένης καὶ τῶν ὑπᾶτων ἀναχωρησάντων, ὁ δικτάτωρ ἑτέρους
 20 ἀντ' ἐκείνων προεβάλετο καλάνδαις Σεπτεμβρίαις. τῷ ἑπτακαι-
 δεκάτῳ ἔτει τῶν ὑπᾶτων, στάσεως γενομένης οὐ μικρᾶς τῇ τε γε-
 ρουσίᾳ τῷ τε δήμῳ, δύο τὸ πλῆθος προεχειρίσατο δημάρχους,

8 ῥαβδοῦχοι F.
 ὁμαλοῦς vulgo.
 θεμιτόν.

ἤγοῦντο vulgo.

9 ῥαβδούχους C.
 12 ἐπιτόν recurrit 1 47. F. utrobique malim

giae potestatis insignia, praeter coronam, aderant dictatori, duodecim secures, purpura, sella, lanceae, et quaecunque regum insignia fuerant. idem primum magistrum equitum, Sp. Cassium, ministrum sibi elegit, sicuti Romulus Celerem equitum tribunum. praeferebantur autem huic, praeter iubas, fascēs longi; qui mos hodieque, quamvis ignoratus, servatur: proficiscentibus enim equitum ducibus non amplius quidem lictores, ut olim, praeceunt, sed a tergo armatus unus longarum virgarum fascem ferre solet, ne ipse quidem causam, cur ferat, sciens, tantumque consuetudinem sequens. omnium vero civitatis magistratum princeps erat magister equitum, neque cuiquam eo iudice ad appellationem progredi licebat. amplius sex menses nemo dictatorum singulare imperium tenuit; at fuit et multo brevius et unius tantum diei. ac nihil impedit quominus ipsos dictatores, et quot quamdiuque fuerint, commemoremus.

38. Primus dictator T. Marcius, qui primos consules, Titum et Valerium, denuo creavit. orta autem discordia cum consules abdicassent, dictator alios in eorum locum calendis septembribus nominavit. decimo septimo a consulatu anno, non parvo dissidio senatum inter plebemque coorto, plebs duos tribunos creavit, qui plebeiis ius dice-

ἵστανε αὐτοὺς διαιτῶν τοῖς δημόταις καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπισκέπτεσθαι· οἱ πρὸς ἀλαζονείαν ἀρθέντες οὐκ ἠροθρίων καὶ αὐτῶν τῶν πατρικίων καταψηφίζεσθαι. τῷ δὲ εἰκοστῷ τρίτῳ τῶν ὑπάτων ἔτει εἰς τρεῖς μοίρας τὰ τῆς ἀρχῆς διηρέθη, εἰς τοὺς ὑπάτους, εἰς τὸν τῆς πόλεως ὑπαρχον καὶ τὸν δῆμον· καὶ οἱ μὲν ὑπατοὶ διαφύκουν 5 τοὺς πολέμους, ὁ δὲ δῆμος ἐστρατεύετο, ὃ γε μὴν ὑπαρχος τὴν πόλιν ἐφύλαττε, *custos urbis* προσαγορευόμενος ὡσανεὶ φύλαξ τῆς πόλεως. τῷ δὲ ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν ὑπάτων ἔτει, διαφερομένων τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς, Ἀῦλος Σεμπρόνιος προσηγορεύθη δικτάτωρ, ὃς ἐκ μὲν τῆς βουλῆς Γάϊον Ἰούλιον ἐκ δὲ τοῦ 10 δήμου Κόϊντον Φάβιον χειροτονήσας ὑπάτους ἀπέθετο τὴν δικτατοῦραν. αὐτῶν ἐπὶ τοῦ τεσσαρακοστοῦ καὶ ὀγδόου τῶν ὑπάτων ἔτους προεβλήθη δικτάτωρ Γάϊος Μάμερκος. τοῦ δὲ δήμου παλινστατοῦντος προεβλήθησαν χιλιαρχοὶ τρεῖς· ὧν σαλευόντων τὰ πράγματα ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Τίτος Κόντιος, ὃς ἐν μόναις 15 τρισὶ καὶ δέκα ἡμέραις κατευνασθείσης τῆς στάσεως ἀπέθετο τὴν ἀρχήν. τῷ δὲ ἐβδομηκοστῷ τετάρτῳ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, τῶν Τυρρηνοῶν ταραττόντων τὰ πράγματα, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Μάρκος Αἰμίλιος· μεθ' ὃν Πούπλιος, ὃς ἐν ἕξ καὶ δέκα μόναις ἡμέραις τὸν πρὸς τοὺς Τυρρηνοὺς διαι- 20 κήσας πόλεμον ἀπέθετο. αὐτῶν δὲ τοῦ δήμου προστησαμένου χιλιαρχοῦ καὶ τῆς βουλῆς ἀνθισταμένης ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Κόϊντος, ὃς ἐν ὀκτῶ ἡμέραις διαλλάξας τὴν πόλιν ἀπεπαύσατο·

9 λόλος C.

μεγέθους vulgo.

11 κόϊνθον vulgo, et infra κόϊνθος.

19 μέσον C, uti et alibi. F.

18 τοῦ

rent foroque praeessent; qui ad arrogantiam proveci ipsos patricios condemnare non erubuere. anno autem a consulatu vigesimo tertio trifariam imperium divisum est, inter consules, praefectum urbi et plebem; et consules quidem bella administrabant, plebs militabat, praefectus vero urbem custodiebat dicebaturque custos urbis. vigesimo autem octavo a consulatu anno, plebe a senatu dissentiente, dictator dictus est A. Sempronius, qui cum e senatu C. Iulium, e plebe Q. Fabium consules nominasset, dictaturam deposuit. rursus anno a consulatu quadragesimo octavo dictator creatus est C. Mamercus. plebe vero iterum . . . tribuni militum tres creati sunt; qui cum rem publicam agerent, dictator dictus est T. Quintius, qui intra tredecim tantum dies sedato dissidio imperium posuit. anno autem a consulatu septuagesimo quarto, Tyrrhenis rem publicam perturbantibus, propter belli magnitudinem dictator creatus est M. Aemilius, et post eum Publius, qui intra sedecim tantum dies, cum bellum contra Tyrrhenos administrasset, abdicavit. rursus a plebe creatis tribunis, et senatu obnitente, dictator dictus est Quintus, qui intra octo dies reconciliata civitate abdicavit.

μεθ' ὃν Πούπλιος Κορνήλιος Κόσσος· μεθ' ὃν Κύντιος. ἀπὸ δὲ τοῦ ἑκατοστοῦ τριακαστοῦ ἕκτου τῶν ὑπάτων ἐνιαυτοῦ, τρίτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐνισταμένης, ἄναρχος ἢ πόλις διετέλει ἐπὶ πενταετῇ χρόνον. αὐθις δὲ προαχθέντων ὑπάτων προεβλήθησαν ἐκ τῶν πατρικίων ἀγορανόμοι τέσσαρες καὶ ταμίαι δύο, καὶ πραιτωρ οἰονεὶ στρατηγός, ληγγάτοι οἰονεὶ ὑποστράτηγαι, καὶ δυοκαίδεκα χιλίαρχοι, διὰ τὸ προσδοκᾶσθαι Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα κατὰ Ῥωμαίων στρατεύειν. ταραχθέντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι Παπίριον μὲν Κούρσορα στρατηγὸν ὑπαντήσαι Ἀλεξάνδρῳ ἐψηφίσαντο, καὶ προεβάλλοντο οἰωνοσκόπους καὶ ἱεροφάντας· σαφῆς δὲ προσδοχία ἤτις τοῖς ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς λιτὰς καταφεύγουσιν. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἑξηκαστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ ἐνιαυτοῦ πραιτωρ ἕτερος προεχειρίσθη, ὁ λεγόμενος οὐρβανὸς ἀντὶ τοῦ πολιτικός, καὶ ὁ λεγόμενος περεγρῖνος οἰονεὶ ξενοδόχης· τοῦ δὲ δήμου εἰς μέρη μὲν τέσσαρα εἰς πέντε δὲ καὶ τριάκοντα φυλὰς διηρημένον, τοῖς μνημονευθεῖσι τρεῖς ἕτεροι προσετέθησαν πραιτωρες. τῷ δὲ ἐνενηκαστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, Ἀννίβου ἐνσκήψαντος τῇ Ἰταλίᾳ, διὰ τὸν ὄγκον τοῦ πολέμου οὐ μόνον δικτάτωρ ἀλλὰ καὶ ἀντιδικτάτωρ, ἱππάρχης τε καὶ ἀντιππάρχης προεχειρίσθησαν, ὥστε θύτερον τῇ θυτέρου γνώμῃ ἐπόμενον μὴ ἐκ μονήρους ἀθροεντίας βλάβην ἐπενεγκεῖν τῇ πολιτείᾳ. τούτων καὶ μόνων τῶν δικτατόρων ἦτοι μεσοβασιλέων μνήμην ἀναφέρει ἢ Ῥω-

1 ἀπὸ F, ἐπὶ C.

5 πατριῶν C.

11 ἤττας C.

17 patet aliquid excidisse. F.

18 δικτάτορα et ἀντιδικτάτορα C.

hunc secutus P. Cornelius Cossus, quem T. Quintius. ab anno autem a consulatu centesimo tricesimo sexto, qui est Olympiadis centesimae tertiae primus, quinquennium principe caruit civitas. postquam vero iterum consules creati, e patriciis quattuor aediles duoque quaestores et praetor (id est dux), legati (id est inferioris ordinis duces) et duodecim tribuni electi sunt, quia Alexander Macedo bellum illaturus Romanis putabatur. conturbati autem Romani, ut Papirius Cursor obviam imperator Alexandro iret, decrevere, auguresque et pontifices creaverunt. aperte autem cladem exspectant, qui tempore belli ad preces confugiunt. anno autem ducesimo sexagesimo tertio praetor alius, quem urbanum, alius etiam, quem peregrinum, id est peregrinos recipientem, vocant, creati sunt. postquam vero populus quattuor in partes et triginta quinque in tribus divisus est, memoratis praetoribus alii tres adiuncti. anno autem a consulatu nonagesimo, cum Hannibal Italiam invasisset, propter belli molem non tantum dictatorem sed et predictatorem, nec non magistro equitum vicarium creavere, ut, altero alterius sequente consilium, nullum rei publicae e singulari potestate malum existeret. hos solos dictatores commemorat Romanorum historia:

μαϊκή ιστορία. μετὰ δὲ τούτους Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ κατὰ τῆς συγκλήτου καὶ Πομπηίου τὸν ἀλέθριον τοῖς πράγμασιν ἀναζωσάμενος πόλεμον, αὐτὸς ἑαυτὸν μόναρχον ἀπέδειξε, Λεπίδῳ ἱπάρχη χρησάμενος.

39. Ὁ δῆμος ἀνέκαθεν καὶ σύμπαν ἄπλῶς τὸ πολίτευμα ἔστρατεύετο, καὶ αὐτῶν τῶν ἱερέων τοῖς πολεμίοις ἐπεξίοντων· καὶ πάντες ἀπέτρεφον ἑαυτούς. ἐδέησε τοίνυν Ῥωμαίοις προβαλέσθαι τοὺς λεγομένους παρ' αὐτοῖς κήνσωρας, οἳ τὰς τῶν πολιτῶν οὐσίας ἀπεγράφοντο, διὰ τὰς ἐν πολέμῳ δαπάνας· οὐπω γάρ, ὡς νῦν, τὸ δημόσιον ἐχορήγει τοῖς στρατιώταις, οἷα οὐκ ὄντων αὐτοῖς τέως ὑποτελῶν. ὅθεν τοὺς κήνσωρας Ἕλληνες τιμητὰς καθ' ἐριμνησίαν ἐκάλεσαν.

40. Τότε Τίνιος ὁ Ῥωμαῖος κωμικὸς μῦθον ἐπεδείξατο ἐν τῇ Ῥώμῃ. ὁ δὲ μῦθος τέμνεται εἰς δύο, εἰς κρηπιδάταν καὶ πραιτεξτάταν, ὧν ἡ μὲν κρηπιδάτα Ἑλληνικὰς ἔχει ὑποθέσεις ἢ 15 δὲ πραιτεξτάτα Ῥωμαϊκὰς. ἡ μέντοι κωμωδία τέμνεται εἰς ἑπτὰ, εἰς παλλιάταν τογάταν Ἀτελλάνην ταβερναρίαν Ῥινθωνικὴν πλανιπεδαρίαν καὶ μιμικὴν· καὶ παλλιάτα μὲν ἔστιν ἡ Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἔχουσα κωμωδία, τογάτα δὲ ἡ Ῥωμαϊκὴν ἀρχαίαν· Ἀτελλάνη δὲ ἔστιν ἡ τῶν λεγομένων ἐξοδιαρίων, ταβερναρία δὲ ἡ σκη-20 νωτὴ ἢ θεατρικὴ κωμωδία, Ῥινθωνικὴ ἢ ἐξωτικὴ, πλανιπεδαρία

9 δαπάνας vulgo post ἐχορήγει
νιος F, Δίβιος Reuvens Collectan. literar. p. 20.
δύο Reuvens εἰς τραγωδίαν καὶ κωμωδίαν, καὶ ἡ μὲν τραγωδία.
κρηπιδώτην καὶ πραιτεξάντα C.

11 ὄντος C.

13 Τιτί-

14 post

15 κρηπιδώτη C.

15 κρηπιδώτη C.

16 πραι-

τέξτα C.

post eos vero C. Iulius Caesar, suscepto contra senatum Pompeiumque exitiali rei publicae bello, ipse se solum principem constituit, Lepido usus magistro equitum.

39. Initio populus ac tota omnino civitas militabat, vel ipsis sacerdotibus in hostem euntibus; omnesque se ipsi sustentabant. itaque necesse fuit Romanis, quos censores ipsi vocant, creare, qui facultates civium perscribebant propter belli sumptus; necdum enim e publico eos, ut nunc, militibus praebebant, quippe quibus nulli tum vectigales essent. inde censores Graeci *τιμητὰς* (aestimatores) dixerunt.

40. Illo tempore Tinius Romanus comicus fabulam Romae dedit. dividitur autem fabula bifariam, in crepidatam et praetextatam; habetque crepidata Graecum, praetextata Romanum argumentum. comoedia vero in septem genera dividitur, in palliatam, togatam, Atellanam, tabernariam, Rhinthonicam, planipedariam et mimicam; et palliata quidem est, quae Graecum, togata, quae vetus Romanum argumentum habet: Atellana illorum est quos exodiarios vocant; tabernaria est scenica sive theatralis, Rhinthonica alienigena, planipedaria ..., mimica ea quae

ἡ καταστολαρία, μιμικὴ ἢ νῦν δῆθεν μόνῃ σωζομένη, τεχνικὸν μὲν ἔχουσα οὐδέν, λόγῳ μόνον τὸ πλῆθος ἐπάγουσα γέλωτι.

41. Ὅτι δὲ ἀναγκαῖον οἶμαι ἐμβρυδῦναι τῷ λόγῳ, προσθήσω καὶ τοῦτο. Ῥίνθωνα καὶ Ἀσκήραν καὶ Βλέσον καὶ τοὺς 5 ἄλλους τῶν Πυθαγόρων ἴσμεν οὐ μικρῶν διδαγμάτων ἐπὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος γενέσθαι καθηγητῆς, καὶ διαφερόντως τὸν Ῥίνθωνα, ὃς ἕξαμέτροις ἔγραψε πρῶτος κωμῳδίαν· ἔξ ἧς πρῶτος 10 λαβὼν τὰς ἀφορμὰς Λουκίλιος ὁ Ῥωμαῖος ἠρωϊκοῖς ἔπεσιν ἐκωμῳόησε. μεθ' ὃν καὶ τοὺς μετ' αὐτόν, οὓς καλοῦσι Ῥωμαῖοι σατυρικοὺς, οἱ νεώτεροι τὸν Κρατῖνον καὶ Εὐπόλιδος χαρακτηῖρα 15 ζηλώσαντες, τοῖς μὲν Ῥίνθωνος μέτροις τοῖς δὲ τῶν μνημονευθέντων διασυρμοῖς χρησάμενοι, τὴν σατυρικὴν ἐκράτυναν κωμῳδίαν, Ὀράτιος μὲν οὐκ ἔξω τῆς τέχνης χωρῶν, Πέρσιος δὲ τὸν ποιητὴν Σόφρονα μιμήσασθαι θέλων τὸ Λυκόφρονος παρῆλθεν ἀμυρόν· 20 Τοῦρνος δὲ καὶ Ἰουβενάλιος καὶ Πετρώνιος, αὐτόθεν ταῖς λοιδορῖαις ἐπεξελθόντες, τὸν σατυρικὸν νόμον παρέτρωσαν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας τε καὶ τραγῳδίας.

42. Τῆς δὲ τύχης τὰ Ῥωμαίων εἰς ἕψος ἀναφερούσης 20 ἠκολούθησαν εἰκότως καὶ πταίσματα, καὶ διαφερόντως ἀσωτία, ὥστε μετὰ τῶν δωδέκα δέλτων καὶ τὸν περὶ ἀσωτίας νόμον, παρὰ Κορινθίων πάλαι τεθέντα, γράψαι Ῥωμαίους. τίτλος δὲ ἦτοι

1 καταστολαρία quid sit, nescio. F. convenire eam riciniatis apud Festum mimis docebat Reuvens. 2 οὐδὲν λόγῳ, μόνον δὲ τὸ Osannus Analect. crit. p. 78. 4 Σκίραν καὶ Βλαῖσον καὶ τοὺς ἄλλους τῶν φλυαιογράφων Reuvens. 5 οὐ μικρῶν] κωμικῶν Adolphus Langius (Schriften und Reden p. 99). 15 Τοῦρνος corruptum putat F, tuetur Reuvens. 20 τὸν δωδεκάδελτον F. νόμον F, μόνον C.

nunc sola restat comoedia, artificiosi nil habens, sermone tantum risum novens multitudini.

41. Quoniam vero in argumento immorandum existimo, hoc etiam addam. Rhinthonem Asceram et Blesum aliosque Pythagoreorum constat egregiarum disciplinarum in magna Graecia auctores fuisse, ac praecipue Rhinthonem, qui primus hexametris comoediam scripsit; quem primus imitatus Lucilius Romanus heroicis versibus comoedias composuit. post hunc et qui eum secuti, quos satyricos Romani vocant, recentiores, Cratini et Eupolidis aemuli characteris, Rhinthonis metro et memoratorum dicacitate uti, satyricam comoediam firmarunt: et Horatius quidem ab arte non aberravit, Persius autem, Sophronem poetam imitari cupiens, Lycophronis caliginem superavit; Turnus, Juvenalis et Petronius, continuo conviciis irruentes, satyrici carminis legem violarunt. haec de vetere comoedia tragediaeque.

42. Fortuna autem extollente rem Romanam, secuta, ut fieri amat, vitia sunt, ac praesertim luxuria, ut praeter duodecim tabulas legem quoque de luxuria, a Corinthiis olim latam, scripserint Romani. cuius

προγραφή τῷ νόμῳ de nepotibus· οἰονεὶ ἢ σημασία τοῦ ὀνόματος τουτέστι παρὰ Ῥωμαίοις (νέπωτας γὰρ καὶ τοὺς ἐγγόνους καὶ τοὺς ἀσώτους ὁμιονύμως καλοῦσιν); ἤρεσεν ἐμοὶ διὰ βραχέων τὴν διαφορὰν εἰπεῖν. νέπως (ὁ νέος παῖς) ἐξ Ἑλληνικῆς ἐτυμολογίας ὁ ἐγγονος λέγεται, ὡς καλῶς ὁ Φιλόξενος εἶπεν. νέπως 5 δὲ καὶ ὁ ἀσώτος, ὅπερ καὶ αὐτὸς τροπικῶς, καὶ κατὰ θεωρίαν τάχα τοῖς Ἕλλησι παραχωρητέον, ὅτι τὸν σκορπίον οἱ Ῥωμαῖοι πατριῶς νέπαν καλοῦσιν οἰονεὶ ἄποδα, κατὰ στέρεσιν (τὴν γὰρ ἄε συλλαβὴν στερητικῶν τρόπῳ λαμβάνουσι Ῥωμαῖοι, ὡς περ Ἕλληες νήλιπος, νήχυτος, νήγρετος, νήδυμος), ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν 10 συμβαίνοντος τῷ θηρίῳ. ὥρα γὰρ χειμῶνος καὶ αὐτὸς εἰκότως ὁ σκορπίος τῇ γῆ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἐρπετῶν, ὑπονεκρωθεὶς κεῖται; μηδὲν ἕτερον παρ' αὐτὴν ἐσθίων. ἤνικα οὖν πῦσαν τὴν περὶ ἑαυτὸν ἐδώδιμον γῆν ἑαυτῷ δαπανήσῃ, τῶν ἰδίων καθάπτεται πλεκτανῶν καὶ πύσας αὐτὰς ἀνεπαισθήτως καταναλί- 15 σκει. ἤρος δὲ ἀνακαλοῦντος αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς φῶς νόμῳ τῆς φύσεως ἀναποδοῦται, καὶ πρὸς καλαμίνθην τὸ φυτὸν ἐρχόμενος μόνη τῇ ἀφῆ τῆς βοτάνης ἀναλαμβάνει τὸ δριμύ καὶ στεγανοῦται, καθάπερ ὄφεις τῇ μαράθῳ· ὅθεν καὶ νέπεταν τὴν καλαμίνθην Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ταύτῃ σκορπιστὰς νεώτας ἀπόκα- 20 λοῦσιν αὐτοί, οἷα τῶν ἰδίων μελῶν διαφθορεῖς. τοιαῦτα μὲν τινα παρατραπεῖς τοῦ σκοποῦ εἶπομι' ἂν περὶ τούτων.

1 οἰονεὶ — τουτέστι] sententia haec fere postulat: ἐπεὶ δ' οὐχ ἀπλῆ (vel οὐ μία) ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος τούτου ἐστὶ. 4 ὁ] οἰονεὶ? 5 ὡς] vulgo καὶ. 10 νήλυπος vulgo. 11 ὥρα] σαῦρα vulgo. 20 σκορπίους τοὺς ἀσώτους F. fuit cum τοὺς σκορπιστὰς νέπωτας malle.

legis titulus sive inscriptio est de nepotibus: ita scilicet Romani luxuriosos appellant: nepotes enim et ἐγγόνους et ἀσώτους (luxuriosos) pariter vocant. nobis differentiam paucis explicare visum est. nepos ὁ ἐγγονος a graeco etymo dicitur quasi νέος παῖς (iuvenis puer); quod recte dixit Philoxenus. nepos vero et luxuriosus, isque tropice dicitur (videtur enim in investigatione Graecis assentiendum), quoniam scorpionum Romani patrio sermone nepam, id est pedibus carentem, syllaba privativa (ne enim privativo utuntur Romani, quemadmodum Graeci in νήλιπος, νήχυτος, νήγρετος, νήδυμος) vocant, ex eo quod natura huic animanti accidit. hieme enim, ut cetera reptilia, sic et ipse scorpium sub terra torpens iacet, nil praeter eam edens. ubi igitur circum se omnem esulentam sibi terram consumpsit, cirros suos aggreditur, omnesque sine sensu depascit. vere autem cum ceteris naturae lege in lucem revocatus pedes recipit; progressusque ad calamintham plantam solo tactu acre eius trahit, adstringiturque, quemadmodum serpens marathro; unde etiam nepetam Romani calamintham dicunt. scorpius itaque illi luxuriosus vocat, utpote membra sua consumentes. talia quaedam, a proposito aberrantes, de his dicenda habebamus.

43. Βαρεῖς δὲ τινες καὶ ἀναιδεῖς ἀστεμφεῖς τε καὶ στιβαροὶ τὸν τρόπον οἱ κήσωρες τοῖς ἀσώτοις ἐτύχανον, μὴ τύχης, μὴ ἀξιώματος ἔξαιρουμένον τὸν αἴτιον. ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, μάρτυς ἢ ἱστορία. λέγει δὲ οὕτως. πρῶτος Ἀππιος Κλαύδιος κήσωρ προεβλήθη. ἀρχὴ δὲ ἦν αὕτη τῶν μεγίστων, καὶ ἔργον ἦν αὐτοῖς τοὺς τῶν πολιτῶν διερευνᾶσθαι τε καὶ κρίνειν βίους, τιμωρίας τε ἐπόγειν τοῖς ἁμαρτάνουσι κατὰ πάσης δυναστείας· καὶ οὐδεὶς ἦν ἔξω τῆς τοῦ κήσωρος ἔξουσίας. κύριοι δὲ ἦσαν οἱ κήσωρες καὶ ἔργοις κοινοῖς κατακοσμεῖν τὴν πόλιν.

10 44. Οὕτως οὖν τῶν τιμητῶν ἐκταρατιόντων τοὺς ὑπηκόους καὶ πικρότερον ἐπεξιόντων τοῖς πολίταις, καὶ διαφερόντως ἀδυσωπήτως διακειμένων τῶν δανειστῶν περὶ τοὺς χρήστας, χειροτόνησεν ὁ δῆμος δύο δημάρχους ἑαυτῶ, Γάϊον Λικίνιον καὶ Λούκιον Ἀλβῖνον, διαιτήσοντας τῷ πλήθει καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπι-
15 ομομένους. αὐτοὶ δὲ οἱ δήμαρχοι μαχαίρας διεζώνοντο, δημοσίου δὲ οἰκέτας πρὸς ὑπηρεσίαν εἶχον, οὓς ἐκάλουν βερνάκλους· σημαίνει δὲ τοῦνομα τοὺς οἰκογενεῖς οἰκέτας. ἐφ' ὧν τὸ μέτριον ὁ δῆμος ἐκβὰς καὶ αὐτοὺς τοὺς εὐπατρίδας καλεῖσθαι πρὸς τῶν βαναύσων εἰς δίκην ἐνομοθέτησεν, ὥστε τὸν ὑπατον πρὸς θερα-
20 πείαν τοῦ πλήθους νόμον ἐνεγκεῖν, μὴ ἔξεῖναι τοῖς ἄρχουσι δίχα ψήφου τοῦ δημάρχου τιμωρεῖσθαι πολίτην.

45. Εἶτα αὖθις διαφερομένων τῶν λογάδων πρὸς τὸ πλῆθος, ψήφῳ κοινῇ τοὺς μὲν ὑπάτους ἀπεκίνησαν, δέκα δὲ νομοθέταις τὴν διάσκεψιν τῶν κοινῶν ἐπέτρεψαν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξήκο-

43. Graves atque impudentes imotosque et duros censores se luxuriosis praebebant, neque fortuna neque dignitate noxium tuente. quae vera esse his verbis historia testatur. primus App. Claudius censor creatus est. erat autem unus de maximis hic magistratus, munusque eius inquirere et iudicare civium mores, data omni peccantes puniendi potestate; cui nemo non erat obnoxius. erat vero etiam penes censores publicis operibus civitatem ornare.

44. Tali igitur modo cum populum terrerent censores, ac praecipue feneratores immites sese debitoribus praeberent, plebs duos sibi tribunos, C. Licinium et L. Albinum, creavit, qui ius dicerent multitudini foroque praeesent. hi tribuni gladios gerebant, utebanturque ministerio servorum publicorum, quos vernaculos vocabant (significat autem vox servos domi natos). qua in re modum excedens plebs, ut ipsi patricii a sordido vulgo in ius vocarentur, lege sanxit; unde consul, quo gratificaretur multitudini, legem tulit ne liceret magistratibus sine tribuni suffragio civem plectere.

45. Deinde, cum iterum a plebe primores dissentirent, communi suffragio amotis consulibus, decem legislatoribus curam rei publicae mandarunt. ab anno autem a consulatu sexagesimo per annos quinqu-

στοῦ ἔτους τῶν ὑπάτων ἐπὶ πενήκοντα ἔνιαυτοῦς, ποτὲ μὲν χιλιάρχων ποτὲ δὲ μεσοβασιλέων προβαλλομένων, ἐθορυβεῖτο τὰ πράγματα. τότε σιτηρέσιον τὸ δημόσιον πρῶτον τοῖς στρατιώταις ἐπιδέδωκεν ὠρισμένον, τὸ πρὶν ἑαυτοῦς ἀποτρέφουσιν ἐν πολέμῳ. ἔνθεν ἀναρχίαν ἐδυστύχησε τὸ πολίτευμα ἐπὶ πενταετῆ χρόνον· 5 καὶ πάλιν ὑπατοὶ, εἶτα ἀγορανόμοι τέσσαρες ἐκ τῶν πατρικίων καὶ ταμίαι δύο καὶ πραίτωρ ἕτερος· καὶ πάλιν ὁ δῆμος προχειρίσατο πέντε μὲν ὀλιγοσκόπους τέσσαρας δὲ ἱεροφάντας. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἑξηκοστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ τῶν ὑπάτων ἔτους ἕτερος προεβλήθη πραίτωρ, ὥστε τοῖς ξένοις διαιτῶν. τὸν δ' ἔνιαυτὸν 10 οἱ πραίτωρες ἐπὶ τῆς ἀρχῆς οὐ παρέβαινον. ἄχρι δὲ Καίσαρος ὑπατοὶ μὲν τὰ τῶν πολέμων, τὰ δὲ κατ' οἶκον οἱ πολιτικοὶ διώκησαν ἄρχοντες.

46. Τῷ πέμπτῳ καὶ ἑξηκοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ τῆς πόλεως ἔτει, Λουκίου Γενουκίου καὶ Κοῖντου Σεργιλίου ὑπάτων, 15 πολεμούντων Βηθίοις τοῖς γέτοσι τῶν Ῥωμαίων, ἀνάγκη γέγονε μὴ διαθερῆσαι μόνον ἀλλὰ μὴν καὶ διαχειμάσαι αὐτοῖς πυρὰ τοῖς πολεμίοις. τότε πρῶτον διωρίσθη τοῖς στρατιώταις πυρασχεῖν τὸ δημόσιον καὶ ὑπὲρ ἵππου δαπάνης τὰ λεγόμενα καπιτά· οὗτω δὲ τοὺς ἀπὸ ῥάβδων κοφίνους ἐκάλεσαν, ἀπὸ τοῦ κάπερε οἶονεὶ 20 χωρεῖν. ἔνθεν ὑποκοριστικῶς τὰ λεγόμενα καπιτούλια πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι ὀνομάζουσι. τοῦ δὲ δήμου ἀνέκαθεν στρατευομένου παντός, συνείδον ὠρισμένην καὶ εὐτρεπῆ συστήσασθαι βοθήειαν,

12 μὲν] C με, recentior manus μετήρχοντο.
κτίον et Κοῖνθου.

15 vulgo Γενου-

ginta, modo tribunis militaribus modo interregibus creatis, perturbata est res publica. tum primo militibus, qui antea de suo se in bello sustentaverant, certum stipendium e publico datum. deinde quinquennium afflictata civitas, principe carens; iterumque consules, ac deinceps quattuor aediles, duo censores alterque praetor e patriciis creati; rursumque plebs quinque augures et quattuor pontifices constituit. anno autem a consulatu ducentesimo sexagesimo tertio alter praetor creatus est, qui peregrinis ius diceret. annum praetores in magistratu non excedebant. ad Caesarem vero usque res bellicas consules, domesticas civiles magistratus administrarunt.

46. Anno urbis trecentesimo sexagesimo quinto, L. Genucio et Q. Servilio consulibus, Romanis adversus Veios vicinos bellum gerentibus necesse fuit non aestivare tantum, sed et hiemare apud hostes: tum primo statutum ut militibus etiam ad equum alendum, quae capita dicuntur (sic autem corbes vimineas vocabant a verbo *capere*, unde diminutiva voce capitulia patrio sermone Romani appellant), de publico praeberentur; cumque inde ab initio populus universus militasset, certas

σπείρας μὲν ἀπὸ τριακοσίων ἀσπιδιωτῶν, ἃς καλοῦσι κοόρτης, ἄλλας δὲ (ἀντὶ τοῦ Ἰλας) ἀπὸ ἑξακοσίων ἰππέων, βηξιλλατίωνας ἀπὸ πεντακοσίων τοξοτῶν ἰππέων, καὶ λεγιῶνας ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν καὶ ῥητῶν ἰππέων. τομαὶ δὲ ταῖς λεγεῶσιν αὗται.

- 5 Ἰλαι ἀπὸ χ' ἰππέων,
βηξιλλατίωνες ἀπὸ φ' ἰππέων,
τοῦρμαι ἀπὸ φ' τοξοτῶν ἰππέων,
λεγεῶνες ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν.
τριβοῦνοι, δῆμαρχοι.
- 10 ὀρδινάριοι, ταξίαρχοι.
σιγνηφῆραι, σημειοφόροι.
ὀπτίωνες, αἵρετοὶ ἢ γραμματεῖς.
βηξιλλάριοι, δόρυφόροι.
μήνσορες, προμέτραι.
- 15 τούβικες, συλλισταὶ πεζῶν.
βουκινάτορες, σαλπισταὶ ἰππέων.
κόρνικες, κεραῦλαι.
ἀνδραβάται, κατάφρακτοι.
μητάτορες, χωρομέτραι.
- 20 ἀρκύτιες καὶ σαγιττάριοι, τοξόται καὶ βελοφόροι.
πραιτωριανοί, στρατηγικοί.
λαγκιάριοι, ἀκοντοβόλοι.
δεκέμπριμοι, δεκάπρωτοι.
βενεφικιῶνιοι, οἱ ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν βετερανῶν τεταγμένοι.
- 25 τουρκονάτοι, στρεπτοφόροι, οἱ τοὺς μανιάκας φοροῦντες.
βραχιῶται ἦτοι ἀρμιλλιγέροι, ψελιοφόροι.
ἀρμιγέροισι, ὀπλοφόροι.
μοννεράριοι, λειτουργοί.
δηπουτάτοι, ἀφωρισμένοι.
- 30 ἀξιλιῶριοι, ὑπασπισταί.

2 ἄλλας C. 5 εἶναι C, σπείραι F. 18 legendum suspicor ἀνδαβάται: quippe et hic errasse Lydus videtur. F. 24 μετεράνων C. 25 οἱ — φοροῦντες] in C haec referuntur ad βραχιῶται, male utique; unde deinceps ψελιοφόροι ad ἀρμιγέροισι ἦτοι ἀρμιλλιγέροι, ὀπλοφόροι ad μοννεράριοι et λειτουργοὶ ad δεπουτάτοι ἀφωρισμένοι referuntur. F.

expeditasque copias constituere statuerunt, cohortes scilicet scutorum trecentorum, alas (id est Ἰλας) equitum sexcentorum, vexillationes equitum sagittariorum quingentorum, legiones sex milium peditum, addito certo equitum numero. partes autem legionum hae.

κουσπάτορες, φυλακισταί· κούπους γὰρ Ῥωμαῖοι τὰς ξυ-
λοπέδας καλοῦσιν ὡσανεὶ κουστώδης ποδῶν, οἷονεὶ ποδοκάκας
καὶ ποδοφύλακας.

ἰμαγινεφέρης; εἰκονοφόροι.

δοκρεάτοι πεζοί, σιδήρῳ τὰς κνήμας περιπεφραγμένοι. 5

ἄρματοῦρα πρίμα, ὄπλομελέτη πρώτη.

ἄρματοῦρα σημισσάλια, ὄπλομελέτη μελλῶν.

ἄστατοι, δορυφόροι.

τεσσεράριοι, οἱ τὰ σύμβολα ἐν τῷ καιρῷ τῆς συμβολῆς τῷ
πλήθει περιφημιζόντες. 10

δρακονάριοι, δρακοντοφόροι.

ἄδιούτορες, ὑποβοηθοί.

σαμιάριοι, οἱ τῶν ὄπλων στιλπνωταί.

βαγινάριοι, θηκοποιοί.

ἄρκονάριοι, τοξοποιοί. 15

πιλάριοι, ἀκοντισταί.

βεροντάριοι, δισκοβόλοι.

φουνδίτορες, σφενδονῆται.

βαλλιστάριοι, καταπελτισταί· καταπέλτης δέ ἐστιν εἶδος
ἐλεπόλεως, καλεῖται δὲ τῷ πλήθει ὄναγρος. 20

βινεάριοι, τειχομάχοι.

πριμοσκουτάριοι, ὑπερασπισταί, οἱ νῦν λεγόμενοι προ-
τίκτορες.

πριμοσαγιττάριοι, τοξόται πρῶτοι.

κλιβανάριοι, ὀλοσίδηροι· κηλίβανα γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σι- 25
δηρᾶ καλύμματα καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ κηλάμινου.

φλαμουλάριοι, ὧν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ δόρατος φοινικᾶ ῥάκη
ἐξήρτηντο.

ἐξπεδίτοι, εὐζωνοί, γυμνοί, ἔτοιμοι πρὸς μάχην.

φερεντάριοι, ἀκροβολισταί. 30

κιρκίτορες, οἱ περὶ τοὺς μαχομένους περιμόντες καὶ χορη-
γοῦντες ὄπλα, μήπω ἐπιστάμενοι μάχεσθαι.

ἄδωράτορες, βετερανοί, τίρωνες· περὶ ὧν εἰς πλάτος οἶμαι δει-
κτέον.

2 πεδῶν vulgo.
tum enim.

9 συμβουλῆς C.

26 vel κηλέμνα: incer-

adoratores, veterani, tirones; de quibus prolixius explicandum esse
censeo.

47. Ἀδωράτορας οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπομάχους καλοῦσιν (ἀδωρέα γὰρ κατ' αὐτοὺς ἢ τοῦ πολέμου λέγεται δόξα, ἀπὸ τῆς ζείας καὶ τῆς τιμῆς τῶν ποτὲ τιμηθέντων αὐτοῖς), βετερανούς δὲ τοὺς ἐγγεγραφοτάς τοῖς ὅπλοις (μάρτυρες Κέλσος τε καὶ Πάτερ-
5νος καὶ Κατιλίνας, οὐχ ὁ συνωμότης ἀλλ' ἕτερος, Κάτων πρὸ αὐτῶν ὁ πρῶτος καὶ Φροντῖνος, μεθ' οὓς καὶ Ῥενάτος, Ῥωμαῖοι πάντες, Ἑλλήνων δὲ Αἰλιανὸς καὶ Ἀρριανὸς, Αἰνείας, Ὀνό-
σανδρος, Πάτρων, Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Πολιορκητικοῖς, μεθ'
οὓς Ἰουλιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς Μηχανικοῖς, ὧν ὁ Φροντῖνος ἐν
10 τῷ de officati, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ περὶ στρατηγίας, μνήμην ποιεῖται, καὶ Κλαυδιανὸς δὲ οὗτος ὁ Παφλαγῶν, ὁ ποιητὴς, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Στιλικῶνος ἐγκωμίων), τίρωνας δὲ τοὺς ταπεινοὺς, ὁποίους εἶναι συμβαίνει καθ' ἡμᾶς τοὺς λεγομένους Τριβυλλοὺς· οὕτως δὲ τοὺς Βέσους Ἀρριανὸς ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου προσηγόρευσε.
15 διὰ γὰρ πενίαν καὶ μόνην διδοῦσιν ἑαυτοὺς οἱ λεγόμενοι τίρωνες εἰς ἔπηρεσίαν τῶν ἀληθῶς στρατευομένων, οὐ μὴν ἄξιοι τέως στρατιῶται καλεῖσθαι ἢ ὅλως ἐν ἀριθμῷ [τέως] τετάχθαι διὰ [δέ] τὸ πτωχὸν τῆς τύχης καὶ ἄπειρον τῆς μάχης. οὐδὲ γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν ἦν ὑπὲρ πατρίδος εἰ μὴ γε τοὺς εὐπατρίδας ἀγωνίσασθαι. Διόδωρος
20 γοῦν ἐν δευτέρᾳ Βιβλιοθηκῶν φησὶ Σόλωνά, ἐν Αἰγύπτῳ μα-

7 ὁ νήσανδρος C. 9 Ἰουλιανός] nomen aperte depravatum, si vera sunt quae sequuntur. F. 10 legendum forte de officio legati (id est ducis). ceterum hic novo ac valido argumento constat Frontinum praeter stratagemata aliud de scientia militari opus scripsisse. cf. 3 3. F. 11 locum, quem Lydus respicere videtur, v. in carmine de cons. Mall. Theod. v. 181. F. 14 προσηγόρευσε C. 15 δίδωσιν C. 18 v. ad 1 37.

47. Adoratores Romani emeritos milites vocant (adorea enim illorum sermone belli gloria dicitur, a farre et honore eorum quos quondam honoraverunt), veteranos autem, qui armis insenuere. testes sunt Celsus, Paternus, Catilina (non coniuratus ille, sed alius), ante illos Cato maior et Frontinus, post quos et Renatus, qui omnes Romani; e Graecis vero Aelianus, Arrianus, Aeneas, Onosander, Patron, Apollodorus in Poliorceticis, post quos Iulianus imperator in Mechanicis (quorum Frontinus mentionem facit in libro de scientia militari), nec non Claudianus ille Paphlagon, poeta, in libro primo de laudibus Stilichonis. tirones autem appellant humiles, quales nunc sunt qui Triballi vocantur (quo nomine Bessos Arrianus in iis quae de Alexandro scripsit appellavit). etenim solam propter egestatem, qui tirones vocantur, vere militantibus serviunt; neque vero milites iam appellandi sunt aut omnino aliquo in numero ponendi, tum propter fortunae humilitatem tum propter pugnandi incertiam. neque enim pro patria pugnare cuiquam licebat nisi honesto genere nato. Diodorus quidem, in libro secundo Bibliothecae, ait Solonem hanc, quam in Aegypto didicisset, legem Athenien-

θόντα, νόμον Ἀθηναίους γράψαι τοιοῦτον ὥστε εἰς τρεῖς μοῖρας τὴν πολιτείαν διατάττεσθαι, εἰς εὐπατριδας, οἱ περὶ σοφίαν καὶ λόγους ἐσχόλαζον, δευτέραν δὲ τὴν γεωργικὴν ἅμα καὶ πρόμαχον, τρίτην τὴν βάνανσον καὶ τεχνουργόν· τὴν δὲ μετὰ ταύτας ἄτιμον, ἐξ ἧς οἱ δῆθεν χρειωδέστεροι ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἅμα καὶ μαχίμοις 5 προσήδρευον, δουλεύοντες αὐτοῖς καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ γεωργεῖν διδασκόμενοι. τούτους Ἰταλοὶ τίρωνας ἐκάλεσαν ἀπὸ τοῦ τερεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν τῷ δουλεύειν. Ἀθηναίους γὰρ ἐν ἅπασιν οἱ Ῥωμαῖοι ζηλώσαντες οὕτω καὶ αὐτοὶ τὸν δῆμον διέθηκαν. ταύτῃ γὰρ καὶ τρεῖς τὰς φυλὰς ἐπωνόμασαν ἐκ τῆς εἰς τρεῖς 10 μοῖρας τῆς πολιτείας διανομῆς.

48. Καὶ οὗτοι μὲν ἐκ προσθήκης ἐτάχθησαν, ὡς τινες τῶν ἱστορικῶν φασίν, ὑπὸ Μαρῖου τοῦ ὕστερον τυραννήσαντος. οἱ δὲ ἀνέκαθεν τῷ ἰππάρχῳ ἐπόμενοι προμῶνται καθ' ὁμαλοῦ προσηγορεύθησαν, συνεστῶτες εἰς τάγματα τέσσαρα, βιάρχους, 15 δουκηναρτίους, κεντουρίωνας μὲν πάντων δέκα μὲν δῆμαρχοι, δύο δὲ ἕπατοι καὶ ὀκτὼ πραιτώρες καὶ ἐξ ἀγορανόμοι ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπέμειναν καὶ μόνοι. ταῦτα ὁ Πομπώνιος, ὡς ἔοικε, τὸ πλῆθος καὶ ποικίλον τῆς ἱστορίας διαφυγών. ὁ γε μὴν Οὐλπιανὸς ἐν τοῖς προγραφομένοις Προτριβου- 20 ναλίοις λεπτοτέρως τοὺς περὶ τῶν πραιτῶρων διεξῆλθε λόγους,

14 ἀνέθηκαν C. 15 προσηγορεύθησαν C. 16 cf. 3 2 et 21.
desideratur huius capituli extrema et sequentis (de praetoribus)
maior pars. in codice, ut videre licet, duo folia resecta sunt. F.
19 nonne διαφεύγων?

sibus dedisse, ut tres partes civitatis constituerent, unam generosorum, qui sapientiae literisque vacabant, alteram eorum qui agricolae simul et milites, tertiam opificum atque artificum, ceteris ab honore exclusis; e quibus si qui erant utiliores, agricolis iisdemque militibus iuncti serviebant, bellumque et agriculturam docebantur. hos Itali tirones, quasi aerumnosa in servitute tritos, dixerunt. Athenienses enim in omnibus imitati Romani et ipsi civitatem ita constituere. etenim hinc quoque tribus populi partes appellavere, scilicet a civitatis in tres partes divisione.

48. Et hi quidem tanquam additamentum, ut nonnulli historici referunt, a Mario, qui tyrannus postea evasit, constituti. ii vero qui inde ab initio magistrum equitum secuti, communi nomine promoti appellati sunt; quorum erant quattuor ordines, biarchi, ducenarii, centuriones

decem tribuni, duo consules, octo praetores et sex aediles tantum in urbe manebant. haec Pomponius, evitata, ut videtur, copia et varietate historiae. Ulpianus autem, in iis quae Protribunalia inscribuntur,

τοὺς μὲν τῶν τελαρίων τοὺς δὲ φιδεῖκομισσαρίους ὀνομάζων· ὧν ἅπασι σχολάζοντων οὐ συνείδον μνησθῆναι.

49. Τοσοῦτων ἀρχόντων ἐκ προομιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας μέχρι τῆς ἐπιεικεστάτης βασιλείας Τίτου μνήμην ἐν ταῖς 5 ἱστορίαις εὐρῶν πέρας ἐπιθήσω τῷ λόγῳ. οὐδὲ γὰρ τῶν Δομιτιανοῦ δυοκαίδεκα πολιάρχων, οὐδὲ μὴν τῶν Βασιανοῦ τοῦ ἐπικλην Καρακάλλον νεωτερισμῶν μνήμην ποιήσασθαι συνείδον· τὰ γὰρ πῦρὰ τῶν κακῶς βεβασιλευκότων γενόμενα, κἂν ὡσι χρηστά, καταφρονείσθω.

10 50. Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικόν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου πυρανεμόμενοι, ὅπου καὶ Τρίβυρις ἢ πόλις, (Συγάμβρους αὐτοὺς Ἴταλοί, οἱ δὲ Γαλάται Φράγκους καθ' ἡμᾶς ἐπιφημιζουσιν) ἐπὶ Βρέννου ποτὲ διὰ τῶν Ἄλπειων σποράδην ἀλώμενοι ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξηρέθησαν διὰ τῶν ἀνοδέντων καὶ ἀκανθωδῶν ἐρημιῶν, 15 ὡς φησὶν Οὐεργίλιος. εἶτα καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων ἐπελθόντες τὴν Ῥώμην καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Καπειώλιον ἐκράτησαν, ὅτε τῶν ἐν τῷ ἱερῷ χηνῶν ταραχθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀκράτῳ νυκτὶ φανέντων διεγερθεὶς Μάλλιος ὁ στρατηγὸς (γείτων δὲ ἦν) τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξώθησε, τοῖς δὲ χησὶν ἑορτὴν καὶ ἵπποδρομίαν 20 ἄγειν Ῥωμαίοις, τοῖς δὲ κυσὶν ἕλεθρον κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἥλιον διώρισε. τούτων οὕτως τότε γενομένων νόμος ἐτέθη ὁ προάγων τοὺς φύλακας τῶν νυκτῶν. καὶ ὅσον μὲν πρὸς τὸ μῆκος τοῦ χρό-

6 τοῦ F, τὸ C.

11 συγάμβρους C.

12 οἱ F, οἶον C.

15 Aen. 8 657: Galli per dumos aderant. F.

subtilius de praetoribus disseruit, alios tutelarios, alios fideicommissarios appellans; de quibus, quoniam semel abrogati, nolui commemorare.

49. Expositis magistratibus, quorum ab incunabulis Romanae rei publicae ad mansuetissimum Titi imperium, in historiis memoriam reperi, finem libro imponam. neque enim Domitiani duodecim praefectorum urbis, neque vero Bassiani cognomine Caracallae innovationum mentionem facere volui: quae enim a pravis principibus facta, quamvis utilissima sint, contemnuntur.

50. Treveri, gens Gallica, ripas Rheni accolentes, ubi et Treviri urbs, (Sygambros eos Itali, Galli autem nunc Francos appellant) Brenno duce quondam per Alpes sparsim errantes in Italiam irruerunt per deserta invia et dumosa, ut ait Virgilius. deinde per cuniculos ingressi Romam atque ipsum Capitolium tenuere, cum a barbaris intempesta nocte apparentibus terrii, qui in templo erant anseres, Manlium ducem (vicinus autem erat) excitarunt, qui barbaros deiecit, anseribus autem ut festum et cursus equestres ludicros Romani celebrarent, canibus vero perniciem sole leonem percurrente, decrevit. quae cum ita tum accidissent, lex lata est custodes nocturnos instituens. et quantum

του, ἐχρῆν ἡμᾶς ἔμπροσθεν τούτων ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ ταῖς ἀρχαῖς τῆς πολιτείας καὶ τουτὶ συναριθμεῖσθαι τὸ φρόντισμα νόμος, σύστημα δὲ καὶ σῶμα τυγχάνει λειτουργίας χάριν ἐπινοηθέν, εἰκὸς ἦν καὶ αὐτὸ ὡς γούν πέρατι τῶν ἀρχῶν παραθεῖσθαι. οὐ γὰρ μόνον τὴν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ λανθανούσης ἐφόδου πολεμίων ἀπήμαντον καὶ ἀστυσίαστον ἐμφυλίου βλάβης φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐμπρησμῶν βλαπτομένοις ἀμύνουσι. καὶ μάρτυς Παῦλος ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἐρημνείαν οὕτως. “τὸ τριανδρικὸν σύστημα παρὰ τοῖς παλαιοῖς διὰ τοὺς ἐμπρησμοὺς προεβάλλοντο· οἳ καὶ νυκτερινοὶ ἐκ τοῦ πρύ-
γματος ἐλέγοντο. συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἀγορανόμοι καὶ δήμαρχοι ὑπουργοί, κολλήγιον (ἀντὶ τοῦ σύστημα), ὅπερ τὰς πύλας τῆς πόλεως ᾤκει καὶ τὰ τεύχη, ὥστε τῆς χρεΐας καλούσης εὐχερῶς εὐρισκομένους συντρέχειν.” οὕτω μὲν ὁ Παῦλος· ὅτι δὲ ἀληθῆς ὁ λόγος ἐστί, καὶ νῦν τοιοῦτον τινὸς ἄπει συμβαίνοντος ἀνὰ τὴν
πόλιν οἱ τυχόν ἐπικαίρως ἐξ αὐτῶν εὐρισκόμενοι βοῶντες τῇ πατρίῳ Ῥωμαίων φωνῇ omnes collegiati, οἷον εἰπεῖν “πάντες ἐταῖροι συνδράμετε.”

51. Τούτων οὕτω προαχθέντων ἕκτον καὶ ἑπτακοσιοστὸν ἔτος τῇ πόλει κεχωρήκει. Καῖσαρ δὲ μοναρχῶν πάσας μὲν ἀπέ-
παυσε τὰς ἀρχάς, τὴν δὲ τῶν ὅλων δύναμιν ἀρχῶν ἀνεξίωσατο

9 ipsis Pauli verbis (Digest. 1 tit. 15) in versione usus sum, excepto tantum familia publica, pro quo in textu quem Lydus vertit collegium fuisse, ex eius versione intelligitur. F. 11 ἀρχαὶ, ὑπουργοὶ δὲ κολλήγιον? et mox ὁ περὶ vel παρὰ. 17 omnis colliciatas C. ἐταῖροι F, ἕτεροι C. 19 προαχθέντων F, προσαχθέντων C.

quidem ad temporis spatium, nos prius de his commemorare oportebat: verum quoniam hoc munus magistratibus rei publicae annumerari non solet, estque collegium et corpus ministerii causa inventum, par erat quasi extremo utique magistratuum illud adiungere. etenim non tantum ab incursu et clandestina irruptione hostium ac domesticarum factionum malo incolumem civitatem praestant, verum etiam incendio afflictis succurrunt. testis est Paulus iurisconsultus, cuius ipsa verba secundum versionem haec sunt. “apud vetustiores incendiis triumviri praeerant, qui ab eo quod excubias agebant nocturni dicti sunt. interveniebant nonnunquam et aediles et tribuni plebis. erat autem collegium circa portas et muros dispositum, unde, si opus esset, vocabatur.” ita Paulus; quem verum dixisse argumento est, quod etiamnum, ubi tale quid in urbe accidit, qui ex illis opportune forte inveniuntur, patrio Romanorum sermone clamant “omnes collegiati!” id est, omnes collegae adeste!

51. Sub hisce magistratibus annum septingentesimum sextum urbs implevit. Caesar autem rerum potitus, omnibus abrogatis magistratibus,

μόνος· καὶ τρισὶν ἐνιαυτοῖς διαρκέσας αὐτὸς μὲν ἐν τῇ βουλῇ κατ-
εσφάγη, τὸ δὲ λοιπὸν Καῖσαρ ὁ νέος, ἀδελφιδουῶς ἐκείνου, μεθ'
ὄν τὸ κράτος εἰς τοὺς Καίσαρας περιέστη.

2 scilicet Augusti mater Lydo est soror Caesaris. cf. 2 3 ἀδελ-
φῆς. F.

universam rem publicam imperio solus rexit; quod cum triennium te-
nisset, ipse in curia caesus est; Caesar vero deinde factus adolescens,
sororis eius filius, post quem imperium ad Caesares pervenit.

A O T O Σ B.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Περὶ Καίσαρος καὶ τῶν Καίσαρος ἐπισήμων. (1). περὶ Αὐγούστου,
καὶ ὅτι πρῶτος αὐτός, ἐκβαλὼν τὴν ὑπαρχον ἐξουσίαν, τὴν πραιτωρια-
νὴν ἐπαρχότητα προεβάλετο. (2). περὶ τῶν βασιλικῶν στολῶν. (3).
περὶ τοῦ ἐπαρχον τῶν πραιτωρίων καὶ τῆς πειθομένης αὐτῷ τάξεως.
5 περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἐπαρχότητος καὶ τῶν αὐτῆς μεγίστων δικαστη-
ρίων. ὅτι οὐκ ἦν ἀνέκαθεν πραιτωρίον ὠρισμένον τῇ πρώτῃ τῶν
ἀρχῶν. (4). περὶ τῶν μαγίστρων, καὶ τίνα πρῶτον προαχθῆναι ἢ
ἱστορία ἀναφέρει. ὅτι οἱ καθ' ἡμᾶς λεγόμενοι μαγιστριανοὶ τὸ πρὶν
φρουμεντάριοι ἐκαλοῦντο. (5). περὶ τοῦ ἐπαρχον Σκυθίας καὶ τοῦ
10 Ἰουστινιανοῦ πραιτωρός καὶ τοῦ μαγίστρου τῶν κήνσεων καὶ τοῦ κναι-

L I B E R II.

LIBRI SECUNDI CAPITA.

De Caesare et eius insignibus. (1). de Augusto. cum primum sub-
lata magistrorum equitum potestate praefectum praetorio creasse. (2).
de vestibus imperatoriis. (3). de praefecto praetorio et apparente ei offi-
cio. de insignibus praefecturae praetorii, deque summis eius iudiciis.
primo magistratui destinatum praetorium olim non fuisse. (4). de ma-
gistris, et quem primum electum esse historia referat. olim frumentarios
vocatos esse, quos nunc magistrianos vocant. (5). de praefecto Scythiae,
de praetore Iustiniano, de magistro censuum et de quaesitore; hos magi-

σίτωρος, καὶ ὅτι οὐ πρότως αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἐπενοήθησαν, ἀλλ' ἡμελη-
 μέναι ἀνεκλήθησαν. (6). περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐπαρχῶν, καὶ τῶν ἐν
 αὐτῇ καταλόγων ἡθῶν τε καὶ σχημάτων καὶ γραμμάτων καὶ τῶν ἄλλων
 τῆς ἀρχαιότητος γνωρισμάτων, καὶ ἐκ ποίων αἰτιῶν ἡμέληται. (7).
 διὰ τί τὸν ποταμὸν νῦν μὲν Ἴστρον νῦν δὲ Δανούβιον συμβαίνει προσ- 5
 αγορεύεσθαι. πῶς Πέρσαις πολεμητέον κατὰ τοὺς τακτικούς. (8). ποτε
 καὶ τίνος χάριν ἐξηρρέθη τὸ τῶν σκρινιαρίων σῶμα. πόθεν εἰσηγήθη
 τὸ τῶν καγκελλαρίων ὄνομα, καὶ διὰ τί οὕτως ὀνομάσθησαν. ἐκ ποίων
 αἰτιῶν ὑπεσύρη ἡ τάξις, καὶ ὅτι Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς διὰ Μαρίνου
 αἴτιος τούτου. (9). πόθεν Δυρράχιον ἢ πάλαι Ἐπίδαμνος. (10). 10
 ὑποτύπωσις τῆς Ἀναστασίου βασιλείας. (11). διὰ τί Πέρσαι Ῥωμαίους
 παρὰ τὴν παλαιότητα χρυσοῖον ἐφ' ἐκάστης ὡσπερ ὀφειλόμενον εἰσπράτ-
 τουσι. περὶ τοῦ πτώματος Ἀντιοχείας τῆς πρὸς Δάφνην, καὶ τῆς Περ-
 σῶν ἐφόδου. (12). περὶ τῆς εὐτυχεστάτης βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ
 ἀηττήτου βασιλέως, καὶ ὅσοις ἀγαθοῖς τὰ Ῥωμαίων ἐκόσμησε, καὶ ὅπως 15
 ἐν βραχεῖ Λιβύην ὄλην Ῥωμαίοις ἀπέσωσεν. (13). περὶ τῶν παρὰ τὴν
 βασιλέως ἐμμένειαν οὐ καλῶς τοῖς πράγμασιν ἀποχωρησαμένων, ῥασιῶν
 δὲ συζητάντων· ἐν ᾧ καὶ περὶ ἀσωτίας καὶ τοῦ λεγομένου ἀκινησίου.
 ποῖον εἶδος ἐσθήματος ὁ λεγόμενος σάνδνξ, καὶ πόθεν οὕτως ὀνομά-
 σθη. (14). περὶ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ δήμου, καὶ ὅπως ἐνέπηρσε 20
 τὴν πόλιν· ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ λεγομένου Ζευξίππου, καὶ τίνος χάριν
 οὕτως ὀνομάσθη. ὅπως ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ τὸ πρῶτον
 ἱερὸν καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν ἀνέστησεν. περὶ τῶν εὐσεβῶς καὶ
 δικαίως τὰς ἀρχὰς διανυσάντων. περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλίδος Θεοδο-
 ρας, καὶ ὅπως τὰ κοινὰ ἀφέλησεν. (15). περὶ τοῦ ἀπενκταιοτάτου 25
 λοιμοῦ, καὶ ὅπως ἀπεπαύσατο. (16).

18 περὶ ἀσωτίας vulgo bis ponunt.
 σάνδνξ F.

19 ἄνδνξ C, sed 3 64

*stratus non tum primum excogitatos, sed neglectos revocatos fuisse. (6).
 de officio praefectorum praetorio, eiusque catalogis, consuetudine, insti-
 tutis, chartis, deque reliquis antiquitatis ornamentis, et quas ob causas
 neglecta fuerint. (7). cur idem flumen nunc Ister nunc Danubius appelletur.
 quomodo cum Persis pugnandum secundum tacticos. (8). quando
 et quam ob causam inventum scriniariorum corpus. unde introductum
 cancellariorum nomen, et cur ita appellati fuerint. quas ob causas corrue-
 rit officium; huius rei Anastasium imperatorem per Marinum causam
 fuisse. (9). unde Durrhachium dicatur quae olim Epidamnus. (10).
 regni Anastasii descriptio. (11). cur Persae a Romanis, cum antiquitus
 id factum non sit, pecuniam perpetuo quasi debitam exigant. de lapsu
 Antiochiae Daphnae adiacentis, deque Persarum invasione (12). de fe-
 licissimo imperio Iustiniani, invicti imperatoris; quantis rem Romanam
 bonis ornarit, et quomodo brevi totam Romanis Africam restituerit. (13).
 de iis qui contra imperatoris benevolentiam prave abusi sunt re publica
 seque ignaviae dederunt; in quo et de luxuria. de luxuria et de acipense,
 quale genus vestimenti sandyx, et cur ita appellatus. (14). de furore
 populi, et quomodo urbem incenderit; in quo et de Zeuzippo, et quare ita
 dictus. quomodo imperator cum deo et princeps templum et universam
 simul urbem restituerit. de iis qui pie iusteque magistratus gessere. de
 pia imperatrice Theodora, et quomodo rem publicam adiuvavit. (15).
 de funestissima peste, et quomodo cessavit. (16).*

Οἱ τυραννίδα καθ' ὄντιναοῦν καιρὸν τολμήσαντες οὐ μόνον τοὺς ἐν οἷς ἐγένοντο καιροῖς ἐλυμήναντο, ἀλλὰ καὶ τοῖς μεταγενεστοτέροις πρὸς βλάβης ἐγένοντο, ζηλωτὰς κακῶν τοῖς ὑπηκόοις ἀπολιμπάνοντες. Μαρίου τοίνυν τυραννήσαντος καὶ ὑποουρησαντος
 5 Σύλλας ἀναστὰς ἀντετυράνησεν· αὐτῶν δὲ ἀλλήλοις ἀντιφερομένων ἢ Ῥωμαίων μεταίχμιον οὕσα τοῖς τυράννοις ἐσπαθίζετο πολιτεία. καὶ Μάριος μὲν ἐν προσιμίοις τῶν Σύλλου ἐκράτει δυνάμεων, τῆς δὲ τύχης ἐκάτερον διαφθεῖραι σπουδαζούσης νῦν μὲν ὁ Σύλλας νῦν δὲ ὁ Μάριος ἐκράτει. πέρας δὲ ἐκατέροις ὕλεθρος·
 10 Μάριος γὰρ ἐλαττωθεὶς εἰς τεμάχη λεπτὰ πρὸς τοῦ Σύλλου κατετριμήθη, Σύλλας δὲ μετὰ τὴν νίκην σκώληκας ἀναβλίσας καὶ ἕτερον οὐδὲν παρὰ τὴν εὐτυχοῦς προσηγορίαν ἐκ τῆς νίκης λαβῶν ἀπεφθάρη. περιόντι δὲ ἔτι τῷ Σύλλῃ προσπελάσας ὁ Πομπηῖος ἐξήλου τε αὐτὸν καὶ γαμβρὸς ἐγένετο, Ἀντιστίαν τὴν ἐγγόνην αὐ-
 15 τοῦ πρὸς γάμον ἐλὼν, καὶ ὄλος ἦν ἐκείνου. ῥοσῶν δὲ Καῖσαρ ἔξ ἀρχῆς πρὸς Πομπηῖον, Ἰουλίαν ἤδη τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς τελευτησούσης, ἦν ἔτιχε πρὸς γάμον Πομπηῖῳ δούς, τὴν ἐναντίαν ἠσπύσατο καὶ Μάριον ἐτίμα καὶ τοῖς αὐτοῦ τρόποις ἀπήγετο. συγγέονται οὖν ἄμφω κατ' ἀλλήλων ὡσεὶ κληρονόμοι τῶν τυράν-
 20 των, ἔθρους μὲν παντός, ὅσον ἦν πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον, Πομπηῖῳ, βαρβάρων δὲ πάντων, ὅσοι πρὸς δύνοντα ἤλιον καὶ τὴν ἄρκτον ἐνέμοιτο, τῷ Καίσαρι ἅμα τῷ στρατιωτικῷ συναϊρομένων·

10 τε μαχην C.

14 τὰ ἐαυτῶν C, τε αὐτὸν F.

15 νεύων?

22 συναϊρομένων vulgo.

Tyrannidem quotquot unquam ausi sunt, non solum quibus ipsi vivere tempora afflixere, sed posterioribus quoque nocuerunt, aemulos pravitate civibus relinquentes. sic Marii tyrannide adiutus Sylla prodiiit, seque tyrannum tyranno obiecit; qui dum inter sese confligebant, Romana res publica tyrannorum armis interiecta dilacerabatur. ac Marius quidem initio copias Syllae superavit: fortuna autem perdere utrumque studente, modo hic modo ille superior discessit; finis vero utriusque exitum. victus enim Marius a Sylla minutatim concisus est; Sylla autem post victoriam vermibus gemens, nec quicquam ea praeter felicis nomen adeptus, interiit. cui cum se iunxisset Pompeius, superstitem etiam aemulatus est, ductaque in matrimonium nepte eius Antistia socerum habuit, seque totum ei dedit. Caesar autem, qui initio Pompeii studio laborasset, mortua iam Iulia filia, quam in matrimonium ei dederat, contrarias partes amplexus Marium coluit eiusque aemulatus est mores. igitur ambo inter se congregiuntur, quasi heredes tyrannorum, praeter copias, populis quotquot ad orientem solem, a Pompeio, barbaris autem, quotquot ad occidentem solem et septentriones debebant, a Cae-

καὶ δῆλα τὰ λοιπὰ. (2) κρατεῖ δὲ τῶν ὄλων ὁ Καῖσαρ, καὶ ἐπὶ τριακοσίοις αἰχμαλώτοις θριαμβεύων βασιλεῦσιν ἀναβὰς εἰς τὴν Ῥώμην οὐ βασιλέως (τί δ' ἂν εἴη μεῖζον;) ἤγουν μονάρχου τινὸς ὑπέμεινεν ὑπελθεῖν προσηγορίαν, ἄλλην δέ τινα καὶ τῇ τύχῃ ἠγροημένην ἐζητεῖ τιμῆν. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου μετὰ τὸν 5 θρίαμβον ἐπὶ τὴν βουλὴν ἐφέρετο, ἐκδραμόντος τινὸς τῶν ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς καὶ στέφανόν ἀγροοῦντι περιθεμένου λαβὼν αὐτὸς ἔρριψεν ἀγανακτῶν, ὡς ὕβριν ὑπομένειν ὑπολαβῶν, εἰ βασιλεὺς χρηματίσει ὁ τοσοῦτους βασιλέας εἰς δουλείαν ὑπαγαγὼν καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τύχην ἐλῶν. οὕτως ἐμφορηθεῖς ταῖς ἐνπραγίαις ἤξιωσε 10 μόλις θεὸς τε ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς καὶ ὑπάτος καὶ μονάρχος Ἰσαεὶ, καὶ Ῥωμαίων μὲν πρῶτος ἐπίτροπος δὲ τῶν ἄπανταχοῦ βασιλέων, καὶ ἵππαρχος καὶ πατὴρ πατρίδος καὶ στρατηγὸς καὶ φύλαξ πόλεως καὶ πρῶτος δημάρχων χρηματίσαι, στολὴν ταῦτα πάντα σημαίνουσαν ὑποδύς. καὶ ὄνομα μὲν αὐτῇ τριουμφάλια (οὐδὲ γὰρ ἦν 15 εὔπορον οὕτω πολυσήμαντον ἐξευρεῖν τῇ στολῇ προσηγορίαν), χιτῶν δὲ ἦν ἔνδον μὲν ἐκ πορφύρας, ἄνωθεν δὲ χρυσοῦς ὄλος, ὡσπερ ἔλασθέντος διεστηκῶς τοῦ χρυσοῦ, καὶ λῶρος ἄνωθεν οὕτω δὲ τὴν χρυσήλατον ἐπωμίδα Ῥωμαίοις ἀρέσκει καλεῖν. ταύτην τὴν στολὴν ἔθος ἐκράτησεν ἐξ ἐκεῖνου τοῦς Ῥωμαίων αὐτοκρά- 20 τορας ἀμπέχεσθαι, ὅταν ἐπὶ βασιλεῦσιν αἰχμαλώτοις θριαμβεύσωσι. καὶ τοῦτο δῆλον ἐν ἡμῖν ἀπεδείχθη, ὅτε Γελίμερα τὸν

17 χρυσοῦς ὄλος?

τὸν F, Γελίμερετῶν C.

21 nonne θριαμβεύοις?

22 Γελίμερα

sare stantibus. reliqua nota. (2) rerum vero potitur Caesar; qui cum de trecentis captis regibus triumphans Romam rediisset, non principis (quid autem maius foret?) aut summi rectoris nomen subire sustinuit, verum alium quendam et fortunae ignotum honorem quaesivit. nam e Capitolio post triumphum in curiam vehens, cum e principibus exercitus quidam procurrisset coronamque ignaro imposuisset, ipse prehensam iratus proiecit, quasi ignominiosum sibi ratus, si, qui tot reges in servitutem rede-gisset ipsamque fortunam superasset, rex appellaretur. ita felicitate repletus, vix deus simul et pontifex et consul et perpetuus rector, Romanorumque primus, tutor vero omnium orbis terrarum regum, et magister equitum et pater patriae et imperator et custos urbis et primus tribunorum plebis appellari voluit, vestem haec omnia indicantem indutus; quae quidem triumphalis dicta est: neque enim facile erat tam multa significans nomen vesti reperire. erat autem tunica interius purpurea, exterius vero tota aurea, quasi ducto auro rigida, nec non loro superne ornata: ita autem ex auro factum humerale ornamentum Romani vocare solent. hanc vestem induere Romanorum imperatores, cum de captivis regibus triumpharent, ex illo moris fuit; quod apud nos manifeste patuit, quo tempore Gelimerem, Vandalorum et Libyae re-

Βανδήλων καὶ Διβύης βασιλέα πανεθνεί θεὸς αἰχμάλωτον τῇ καθ' ἡμᾶς παρεστήσατο βουσιλεία. οὐδὲ γὰρ ἦν δημοσχήμονα τὸν νικητὴν πορφόραν περικεμένῳ γίνεσθαι τῷ κρατηθέντι. τοιούτοις τὸν Καίσαρα τῆς τύχης ἐπὶ τριετῇ χρόνον διαπαιζούσης φρονάγμασιν, ἢ φύσει ἐπεισεν ἄνθρωπον εἶναι.

3. Ὀκταβιανὸς δὲ μετ' αὐτόν, ἀδελφιδούς ἐξ Ἀτίας τοῦνομα τῆς ἀδελφῆς αὐτῷ γενόμενος καὶ θεὸς παῖς, διαδεξάμενος τὴν αὐτοκράτορα τιμὴν, θεὸς μὲν δῆθεν εὐσεβεῶς μετριάζων ὀνομάζεσθαι παρητεῖτο, θεῖος δὲ μᾶλλον (καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς μετ' αὐτόν τὸ ἄξιωμα περιετέθη)· τὸ μὲν γὰρ τῶν φύσει πεφυκότων ἐστὶ, τὸ δὲ τῶν θέσει, τιμῆς ἢ μᾶλλον βλασφήμου κολακείας χάριν τοῖς βασιλεῦσι περιτιθέμενον. τοῖς δὲ ἐπισήμοις χρήσιμα οἷς Καίσαρ ὁ μέγας, τέως οὐκ ἔσχε, πρῶτον μὲν ὅτι κοινωνοὺς εἶχε τῆς ἀρχῆς Ἀντώνιον καὶ Λέπιδον. νέος δὲ ὢν κομιδῇ, καὶ τὴν λεγομένην παρὰ Ῥωμαίοις βοῦλλαν οἰονεὶ ψῆφον, τῆς Καίσαρος ἡξιοῦτο προσηγορίας· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τοῖς εἰς βασιλείαν προαγομένοις οὐ πρότερον τὰ ταύτης ἐπιτίθεται σύμβολα, πρὶν στρεπτόν τῷ τραχήλῳ περιτιθέντες αὐτῷ οἱ ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς ἄξιον εἶναι τῆς βασιλείας ἀποφήνωσι, Καίσαρα δεικνύντες αὐτόν καθάπερ τὸν νέον Καίσαρα, καὶ τῆς τοῦ πρώτου Καίσαρος ἄξιον τιμῆς τε καὶ προσηγορίας. ὥσπερ γὰρ Πέρσαις ἐστὶ νόμιμον τὸν ἐκ βασιλέως τεχθέντα προάγειν ἑαυτοῖς εἰς βασιλείαν, οὕτω Ῥωμαίοις τὸ πάλαι μὴ τῷ τυχόντι ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐκ τῆς Καίσαρος

15 ψῆφον] ψῆφον φορῶν?

17 τὰ ταύτης] ταῦτά τις vulgo.

23 τὸ] οἷς τὸ vulgo, ἦν τὸ F.

gem, cum universa gente deus captivum imperatoriae nostrae urbi exhibuit: neque enim fas erat victorem victo, purpura velato, habitu similem esse. sic superbientem Caesarem cum triennium fortuna lusisset, natura hominem esse persuasit.

3. Octavianus autem, quem ex Atia sorore natum Caesar adoptaverat, imperatoria dignitate post eum potitus, divinus (quod nomen omnes post eum imperatores habuere) potius quam deus, pia scilicet modestia, appellari voluit: illud quippe eorum est qui natura sua dii, hoc eorum qui adoptione, honoris seu potius ignominiosae adulationis gratia datum imperatoribus. insignibus vero uti, quaeis magnus Caesar, interim non poterat, primum quidem, quia socios imperii, Antonium et Lepidum, habebat. admodum vero adolescens, et quam bullam, id est gemmam, Romani vocant, gerens, Caesaris nomine honoratus est; unde etiamnum ad imperium provehendo non prius haec insignia imponuntur, quam principes exercitus, torque collum eius circumdantes, dignum esse imperio declaraverint, Caesarem eum ostendentes, veluti adolescentem Caesarem et primi Caesaris honore nomineque dignum. quemadmodum enim Persis mos est ex rege nato regnum deferre, sic Romanis olim fuit non cuilibet,

σειρᾶς κατιοῦσιν ἐγχειρίζειν τὸ κράτος. μέσος οὖν ἦν ὁ νέος Καῖσαρ, μήτε τῆς ὄλης ἐπειλημμένος τοῦ κράτους τιμῆς διὰ τοὺς κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς, μήτε μὴν ἀμοιρῶν, τὸ δὲ πλεόν ἔχων παρ' ἐκείνους διὰ τὸ Καίσαρος ἐπώνυμον, ὃ περιῶν ἔτι ὁ θεῖος αὐτῷ περιέθηκε, διάδοχον ἑαυτοῦ καταλείψαι ψηφισάμενος. ὡς δὲ 5 Λέπιδος μὲν ἐτελεύτα, Ἀντώνιος δὲ πρὸς Κλεοπάτραν ἔρεψε, Φουλβίαν τὴν ἀδελφὴν τοῦ νέου Καίσαρος συνοικοῦσαν αὐτῷ τὸ πρὶν ἀποπύσας, Αἴγυπτόν τε εἶλε μετ' Ἀντωνίου, καὶ τοὺς ἐμ- φυλίους ἔπανσε θορύβους τῆς Ῥώμης, ὀγκωθεὶς καὶ αὐτὸς θεὸς τε ἐξηρατίσεν ὁ ἄρτι μετριάζων, καὶ ναοὺς ὠσιωμένους πρὸς 10 τιμῆς αὐτῷ ἀπεδέξατο, καὶ ἀρχιερέα ὡσεὶ θεὸς ἐπεμβόλιμος προ- χειρίσατο, πρῶτον αὐτὸν τῶν ἱερέων τῶν τότε νομισθέντων θεῶν ἀποδείξας. ἐπισήμοις τε πᾶσιν ἐχρήσατο οἷς ὁ πατήρ, καὶ στρα- τείαις καὶ τάξεσι καὶ δορυφόροις ὅσις ὁ Ῥωμύλος τε καὶ πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τούτων ἐχρήσαντο, μόνον τὸν ἵππουρχον εἰς 15 ἔπαρχον μεταβαλὼν, ὀχῆματι τιμήσας ὑπερηφάνῳ, ἐξ ἀργύρου πεποιημένῳ, καὶ τάξιν πολιτικὴν ἀπονείμας αὐτῷ πειθαρχεῖν, Ἀγουσταλίους ἐξ αὐτοῦ καλέσας αὐτούς· περὶ ὧν ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῶν ὑπάρχων μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἠπίως δὲ ὁμως ἐχρήσατο τοῖς ὑπηκόοις· ὥστε τοὺς Ῥωμαίους εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ τῇ 20 πατρὶν φωνῇ *utinam nec natus nec mortuus fuisset!* ἀπηύχοντο γὰρ αὐτοῦ τὴν γένεσιν, ὅτι μόνος ἐστήριξε τὴν τῶν Καισάρων ἡγε- μονίαν, καὶ ὁμοίως τὴν τελευτὴν διὰ τὸ ἦπιον ἅμα καὶ τὸ τῶν

3 ἄμοιρον vulgo. 4 ἐκείνους F, ἐκείνοις C.

sed nonnisi a Caesaris stirpe ortis imperium tradere. medius igitur erat adolescens Caesar, neque expertus imperii honoris, neque propter socios principatus omnem consecutus, prae illis vero praecipuum habens Caesaris cognomen, quod superstes etiam avunculus ei dederat, cum successor sibi eum relinquere constituisset. postquam vero, mortuo Lepido, Aegyptum cum Antonio, qui, Fulvia sorore eius repudiata, Cleopatrae sese dederat, superavit, ac domesticas Romanorum turbas composuit, inflatus et ipse cum dei nomen usurpavit, qui nuper modeste egisset, tum templa honori suo consecrata recepit, et pontificem, tanquam intercalatus deus, creavit, quem primum inter sacerdotes deorum, qui tum colebantur, constituit. insignibus autem omnibus usus est quibus pater; militiis vero, officiis et satellitibus, quot Romulus et omnes deinceps ad eum usque usi erant. solum magistrum equitum in praefectum praetorio mutavit, curruque insigni, ex argento facto, honoravit, nec non civili officio eum praefecit, quos Augustales a semet nominavit; de quibus in libro de officio praefectorum praetorio paulo post disseremus. mansuetum tamen se civibus praebuit; unde Romani de eo patrio sermone dixerunt "*utinam nec natus, nec mortuus fuisset!*" optabant quippe natum non fuisse, qui solus Caesarum principatum firmasset; iidem mortuum

ἐμφυλίων στάσεων ἀναιρετικόν· οὐδὲ γὰρ μετ' αὐτὸν ἐμφύλιος ἀνήφθη πόλεμος.

4. Ἐχρήτο δὲ στολῇ ἐπ' εἰρήνης, οἷα ποντίφεξ (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερέως γεφυραῖος), πορφυρᾷ, ποδήρει, ἱερατικῇ, χρυσοῦ λε-
 5 λογχομένη, ἀμφιβλήματι δὲ ὁμοίως πορφυρῶ, εἰς χρυσοῦς αὐλά-
 κας τελευτῶντι· τὴν τε κεφαλὴν ἔσκεπε δι' ἃς ἐν τῇ γραφεΐσῃ μοι
 περὶ μηνῶν πραγματεία ἀποδέδωκα αἰτίας· ἐπὶ δὲ τῶν πολέμων
 πλουδαμέντοις (αἱ δὲ εἰσι δίπλακες ἀπὸ κόκκον, πρωτείας μετά-
 10 ὤμοις· ἡμεῖς μὲν φίβουσαν ὡς Ἴταλοὶ καλοῦμεν, κορονοκόπιον δὲ
 ἰδίᾳ πως ἐν τοῖς βασιλείοις ἔτι καὶ νῦν λέγουσιν), ἐν δὲ ταῖς εὐω-
 χίαις λιμβοῖς (πορφυροῖ δὲ εἰσι τρίβωνες, ποδήρεις, μαιανδρείαις
 γραμμαῖς, ἐπὶ τῶν ὤμων χρυσοῖς τουβαλαμέντοις οἰονεὶ σωληνω-
 τοῖς ὑφάσμασι διαλάμποντες) καὶ παραγώδαις αὐριγάμοις, ἀντὶ
 15 τοῦ χιτῶσι χρυσοῖς γαμματίσκοις ἀναλελογχομένοις, ἀπὸ τῆς περὶ
 τοὺς πόδας ὡς καὶ τελευτῆς τοῦ ἐσθήματος ἕξ ἑκατέρων τῶν
 πλαγίων εἰς γάμμα στοιχεῖον διαζωγραφοῦσι χρυσοῦ τὸν χιτῶνα·
 ἐν δὲ τῇ βουλῇ χλαμύσι πορφυραῖς μὲν (πῶς γὰρ οὐχί;) πρὸς δὲ
 τὸ πέρας τῆς ποδήρους ὡς γραμμαῖς τετραγώνοις, δίδυμον χρυσοῦ
 20 κοσμομέναις (σηγμένα αὐτὰς οἱ τῆς ἀλλῆς καλοῦσιν ἀντὶ τοῦ
 χρυσοῦσημα, τὸ δὲ πλήθος ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν χλαμύδων σηγμένα),
 βραττεολάταις καὶ γεμμιάταις καὶ λαγκιολάταις, ἀντὶ τοῦ χρυσο-

6 de Mens. p. 1 19.

9 ἀναπαζόμεναι C.

13 post ἐπὶ vide

tur excidisse δέ. F.

15 γαμματισκίοις? an γαμματισμοῖς?

20 αὐτὰς οἱ] αὐτὰρ C.

22 βραττεολάτοις καὶ γεμμάτοις καὶ

λακιολάτοις C.

non fuisse, qui et mansuetus fuisset et domesticas factiones sustulisset. neque enim post illum bellum civile conflatum est.

4. Veste autem utebatur, pace, utpote pontifex (id est ἀρχιερέως γεφυραῖος), purpurea, talari, sacerdotali, auro lanciolata, et pallio pariter purpureo, in aureos sulcos desinente; caputque operiebat, ob causas quas in libro meo de mensibus memoravi; bello autem paludamentis (quae sunt duplices laenae, e cocco, torta metaxa praestantissima, fibula aurea, gemmata, in humeris coercitae; quam fibulam nos, sicut Itali, vocamus, cornucopium vero peculiari quodam nomine in aula etiamnum vocatur): in conviviis limbis (sunt autem lacernae purpureae, talares, maeandris ornatae, circa humeros aureis tubulamentis, id est pannis canaliculatis, fulgentes) et paragaude aurigamma, id est tunica aureis gammis lanciolata, a limbo circa pedes imoque vestis, ab utroque latere, in formam literae gamma tunicam auro distinguuntibus; in senatu chlamyde, purpurea (quidni enim?), in imo autem ad pedes pertinentis limbi figuris quadrangularibus (segmenta eas aulici, id est clavos aureos, vocant, vulgus autem in privatorum chlamydibus sementa). tota vero auro ornata, bracteolata, gemmata, lanceolata, id est aureis foliis, gemmis, lancio-

πετάλοις καὶ διαλίθοις καὶ λογχωταῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς τῆς βασιλείας ἐπισήμοις, περὶ ὧν κατὰ λεπτὸν ἀφηγήσασθαι περιττὸν ὑπολαμβάνων παρήγημι, τοῦ λόγου μετὰ τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς ποτὲ πρώτης τῶν ἀρχῶν κατὰ τάξιν ἄγοντος.

5. Τὸ μὲν περιβλεπτόν τῆς ἀρχῆς καὶ μόνῳ τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦν καὶ ἕξ αὐτῆς τῆς ἀμυδροῦς σκιᾶς, ἣν ἔτι καὶ μόνῃ δοκεῖ διασάξιν, ἱκανοῖς ἂν τις καταλάβοι γνωρίσμασι· πέφυκε γὰρ τὰ τῶν πραγμάτων ὑπέροπτα καὶ ἕξ αὐτῆς καταλαμβάνεσθαι τῆς ἐλαττώσεως. δεινὸς δὲ ὁ χρόνος ἐκφαγεῖν τε καὶ ὑπερβάσσειν τὰ γένησιν ἅμα καὶ φθορὰν εἰληχότα. ἀλλ' ἡ βασιλείως ἀρετὴ τοσαύτη τίς ἐστίν ὥστε παλιγγενεσίαν δι' αὐτοῦ τὰ πρὶν ἐξολωλότα καθαδοκεῖν.

6. Οὕτως οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἐφθην εἰπὼν, ἄχρι τῆς Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐπικρατείας προελθουσῶν, αὐτὸς μετὰ τῆς τύχης ἐπιστάς τοῖς πράγμασι ξύμπαν ἐξηλλοίωσε τὸ πολίτευμα, ὑπάτοις μὲν μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ὑπολιπὼν εἰς μήνυμα τοῦ χρόνου δῆθεν· ὅφ' ἑαυτῶν δὲ τάξας τὸν σύμπαντα στρατόν, δέδωκε τοῖς μετ' αὐτὸν ἢ δι' ἑαυτῶν, πλὴν εἰ μή γε τὸ τροφῶν προτιμῶεν, ἢ διὰ στρατηγῶν ὧν ἂν θέλωσιν, ἢ δι' ὑποστρατήγων τῶν παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένων ληγάτων, τοὺς ἐνισταμένους διεργάζεσθαι πολέμους, μόνῳ τῷ ἱπάρχῳ, ὅς ἦν αὐτῷ Δέπιδος μοναρχοῦντι, καταλιπὼν μετὰ μεῖζονος ἀφθεντίας τὴν δύναμιν· ὃν μετ' αὐτὸν Ὀκταβιανὸς Καῖσαρ, ὡς εἴρηται, ὑπαρχὸν ἑαυτῷ

1 λογχωτοῖς C.
τιμῶμεν vulgo.

18 τοὺς μετ' αὐτῶν C: corr F.
22 καταλιπὼν F, καταλεπτον C.

19 προ-

lis distincta, et ceteris principatus insignibus; de quibus subtiliter explicare supervacaneum existimans, operis ordine ductus, ad primum quondam inter magistratus deinceps enarrandum transeo.

5. Illustre huius magistratus, soli sceptro cedentis, vel ex ipsa obscura umbra, quam unam nunc retinere videtur, sufficientibus indiciis colligas: solent quippe excelsa rerum vel ex ipsa imminutione intelligi. magna autem temporis vis consumendi ac subigendi, quae ortum simul et interitum sortita. verum ea est imperatoris virtus, ut novum ortum per eum ante exstincta exspectent.

6. Cum igitur, ut supra dixi, ad Caesaris primi principatum usque magistratus prodiissent, ipse comite fortuna rerum potitus, totam mutavit rem publicam, consulibus quidem nil praeter nomen, temporis videlicet indicandi gratia, relinquens, copias vero universas sibi subiciens; unde successores eius vel per sese vel, si forte mollietiam praeferant, per quos volunt duces, vel per quos legatos Romani vocant, id est inferioris ordinis duces, obvia bella administrant. soli magistro equitum, quo solus regnans Lepido usus est, potestatem eamque auctoritate auctam reliquit; quem cum post eum Octavianus Caesar, uti diximus, praefec-

οὐ τῆς αὐτῆς μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ στρατιῆς ἀπάσης καὶ πολιτικῆς
τάξεως, ἣν οὐκ εἶχε πρότερον, ἀναδείξας, ὡς βραχὺ παρατρα-
πίσης τῆς λέξεως ἐξ ἀφυλάκτου συνηθείας, ἀντὶ ἰππάρχου ἕπαρ-
χος προσηγορεύθη. καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Ῥώμης, ἐφ' ἧς καὶ μόνης
5 τὴν αὐτὴν παλιῖον καλεῖσθαι νόμος, ἕπαρχος τοῦ Καίσαρος
ἐνόμιζεν οἷονεὶ δεύτερος μετ' ἐκεῖνον, ἐπὶ δὲ τῶν κάστρων (οὗτω
δὲ τὰς ἐν πολέμῳ παρεμβολὰς Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν) πραιφεκτος
πραιτωρίῳ οἷονεὶ προεστηκὼς τοῦ πραιτωρίου· τὸ γὰρ στρατηγι-
κὸν ἐπὶ ξένης κατάλυμα πραιτώριον ἐκεῖνοις ἔδοξεν ὀνομάζειν, καὶ
10 εἰ τυχὸν αὐτὸν τὸν Καίσαρα ἀδύξασθαι ἐπ' ἐκεῖνου συμβαίη.
ἡδρὸν δὲ καὶ στερεὴν αἰτίαν, ἧς ἕνεκα τῇ τοῦ ἐπάρχου προσηγορία
καὶ τὸ τῶν πραιτωρίων προστίθεται γνώρισμα, ὡς εἶναι τὴν ἀρχὴν
τῶν πρὸς τι, καὶ μὴ δοκεῖν ἀσήμαντον ἔχειν τὴν ἔσοχὴν, συνώνυ-
μον δὲ τῷ πολιάρχῳ, ὃν καὶ αὐτὸν ἕπαρχον ὀνομασθῆναι προδε-
15 δήλωται, πραιτωρα οὐρβανὸν τὸ πρὶν προσαγορευόμενον. Τράγ-
κυλλος τοίνυν τοὺς τῶν Καισάρων βίους ἐν γράμμασιν ἀποτίνων
Σεπτίμιῳ, ὃς ἦν ἕπαρχος τῶν πραιτωριανῶν σπειρωῶν ἐπ' αὐτοῦ,
πραιφεκτον αὐτὸν τῶν πραιτωριανῶν ταγματίων καὶ φαλάγγων
ἡγεμόνα τυγχάνειν ἐδήλωσεν. ὥστε οὐ μόνον ἂν τις λάβοι τὸν
20 ἕπαρχον τῆς αὐτῆς, ἣν καὶ πραιτώριον πολλαχῶς καλουμένην
κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐδηλώσαμεν, ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὸν
πληθυντικὸν καλῶς ὀνομασμένον (οὐ μόνον γὰρ λέγεται πραιφε-

6 ἐχορηγίατιζεν?

8 πραιτωρίων C.

15 videtur Suetonius,

quod Lydus refert, in praefatione ostendisse, in qua vitas Caesa-

rum Septimio dedicaverit. F.

16 ὑποτείνων?

21 ἐδηλώ-

σαμεν post καλουμένην F.

ctum non aulae tantum verum etiam omnium copiarum, nec non civilis
officii, cui antea non praefuerat, constituisset, quasi paululum immutata
voce e consuetudine non observata, ἕπαρχος pro ἰππάρχος (praefectus
praetorio pro magistro equitum) dictus est. ac Romae quidem, qua sola
in urbe aula palatium vocari solet, praefectus Caesaris dicebatur utpote
primus ab illo, in castris vero (ita autem Romani dicunt quod Graeci in
bello παρεμβολὰς) praefectus praetorio: ducis enim apud externos domi-
cilium praetorium illis vocare placuit, quamvis forte ipsum Caesarem in
eo degere contingat. gravem vero etiam causam repperi, cur praefecti
nomen etiam addito *praetiorum* distinguatur, ut ad aliquid referatur
magistratus, exprimaturque eius eminentia, neque idem praefecto urbis
nomen habere videatur, quem pariter praefectum appellatum esse supra
ostendimus, cum antea praetor urbanus dictus fuisset. Tranquillus igitur
Septimio, qui tum erat praefectus praetorianarum cohortium, Caesarum
vitas exponens, praefectum eum praetorianorum ordinum et phalangum
ducem esse ostendit. quare praefectum aulae, quam et praetorium saepe
vocari demonstravimus, non singulari tantum verum etiam plurali numero
recte appellaveris (non enim praefectus praetorio tantum dicitur), vide-

κτος πραιτωρίον) οἰονεὶ ἡγεμόνα τῶν πραιτωριανῶν, ὑπακουόμενον ταγματίων ἢ σπειρῶν ἢ στρατευμάτων ἢ δυνάμεων.

7. Αἰτίας μὲν οὖν ἂν τις τοιαύτας οὐκ ἔξω λόγου ἐπὶ τῆς προσηγορίας τῆς ἀρχῆς ἀποδοίη, ἣτις καθάπερ ὠκεανός τις τῶν ποταμῶν τῆς πολιτείας ἐστίν, ἐξ ἧσπερ πάντες ποταμοὶ καὶ 5 πᾶσα θάλασσα. σπινθῆρες γάρ τινες ὡσπερ ἀετοῦ πυρὸς αἱ λοιπαὶ τῆς πολιτείας ἀρχαὶ ἐκείνης τῆς ἀληθῶς ἀρχῆς τῶν ἀρχῶν δείκνυνται οὐσαί. οὐδὲ γὰρ εἶναι ἄνευ ἐκείνης δύναιντό ποτε, καθὼ μὴδὲ αὐταὶ μὴδὲ μὴν αἱ τελοῦσαι ὑπ' αὐτὰς ὡσανεὶ τάξεις τινὲς συνεστάναι δύναιντο μὴ τὴν δαπάνην αὐταῖς τε καὶ τοῖς σὺν 10 αὐτῶν ἡγουμένοις χορηγούσης τῆς ἐπαρχότητος. ὃν γὰρ τρόπον τις σκεῦος μέγιστον ἐξ ἀργυρίου πεποιημένον οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ ἀλλ' ἐκ προγόνων ἔχει κεκτημένος, εἴτα πρὸς πενίαν ὑποσυρόμενος καταλύει μὲν τὸ σκεῦος, ὀλίγα φροντίσας ἰσχύος τε καὶ κάλλους, πολλὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ ἐξ αὐτοῦ σκευύφια κατασκευάζων πολὺν ἄρ- 15 γυρον ἐξ εὐτελείας ἢ μέγιστον ἐξ ἐνὸς καὶ ἀρχαῖον ἔχειν φαντάζεται, οὕτως τῆς μεγίστης ἀρχῆς καταλυομένης πολλαὶ τινες καὶ τάχα περιτταὶ ἀνέφυσαν ἀρχαί, μᾶλλον τῆς τύχης ἀπαρεσθείσης τῷ ποιητῇ εἰπόντι "οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη" εἷς κοίρανος ἔστω." οἱ μὲν γὰρ λεγόμενοι στρατηλάται τὴν τῶν κομῆτων ἔχουσιν ἐκ 20 τῆς ἀρχαιότητος καὶ μόνην τιμὴν. ταύτη καὶ κομητιωνοὺς τοὺς

1 ἡγεμῶν C. 5 lego οὐπερ. F. 6 lego ταυτοῦ. F. non nimis ineptum Αἰτναίου, si compares τοὺς ἐν Αἰπάρῃ κρατῆρας 2 29. 8 εἶναι ἂν ἄνευ? 9 καθ' ὃν δὲ vulgo. 10 σὺν, ni fallor, delendum. F. 17 καταδυομένης vulgo. 18 ἀνεφύησαν? μετεφύησαν certe p. 120 2, μετεφύη de magistr. p. 2 23, παραφνέντων p. 3 10.

licet ducem praetorianorum, subintellecto ordinum vel cohortium vel exercituum vel copiarum.

7. Causas quidem tales haud absurde attuleris de nomine huius magistratus, qui quasi oceanus administrationis rei publicae est, e quo cuncta flumina mariaque ducuntur. scintillas enim quasi eiusdem ignis, reliquos civitatis magistratus illius vere magistratus magistratum esse patet. neque enim sine illo esse unquam possent. quemadmodum vero ipsi, sic nec ipsis subiecti tanquam ordines quidam congregari possent, nisi iis eorumque praepositis sumptum praefectura praerberet. nam quemadmodum aliquis vas maximum, ex argento factum, non a sese sed a maioribus relictum possidet; deinde ad paupertatem delapsus dissolvit illud, parvi faciens firmitatem et pulchritudinem; multa autem et fragilia pocula ex eo fabricatus vilium multitudine quam uno maximo et antiquo magis gloriatur: sic intereunte maximo magistratu plurimi et fortasse supervacui prodiere, minime favente fortuna poetae dicenti "non bona multorum dominatio: unus dominus sit." nam qui στρατηλάται (duces) dicuntur, comitum honorem, eumque solum, ab antiquitate tenent. hinc

δευτεροστρατηλατιανούς ἢ παλαιότης οἶδε. κόμητας δὲ τοὺς φίλους καὶ συνεκδήμους Ἴταλοι λέγουσι, καὶ κομιτάτον ἀπλῶς τὴν βασιλείως συνοδίαν. ἢ δὲ τοῦ λεγομένου μαγίστρον φροντὶς ἀρχὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὕτως ἐγκεκρυμμένη, μεγίστη δὲ ὁμως, καὶ ἐγγὺς 5 τῆς ὑπάρχων ἀνίπταται τιμῆς τε καὶ δυνάμεως· περὶ ἧς πρὸς τὸ τέλος τῆσδε τῆς ἱστορίας ἐρῶ· δεῖ γὰρ αὐτὴν νεωτέραν οὖσαν μὴ ταῖς πρεσβυτέραις τῶν ἀρχῶν συναριθμεῖν, δοῦναι δὲ αὐτῇ χῶρον ὃν ὁ χρόνος αὐτῇ παρεχώρησεν.

8. Ἐξήρηται δὲ ὁμως καὶ πάσας ἀναβέβηκε τὰς ἀρχὰς ἢ 10 ὑπατος τιμῆ, καὶ τῇ μὲν δυνάμει τῆς ἐπαρχότητος μείων, τῇ δὲ τιμῇ μείζων· ἢ μὲν γὰρ τὴν ὅλην διέπει πολιτείαν οἴκοθεν μὲν οὐδὲν παρέχουσα, τὸ δὲ δημόσιον διοικοῦσα, ἢ δὲ πλοῦτόν τε βαθρὸν οἴκοθεν νιφάδων δίκην ἐξαυλακίζει τοῖς πολίταις, καὶ τῷ χρόνῳ τὴν προσηγορίαν χαρίζεται, καὶ πλάνης ἀπαλλάττει τὰ 15 συναλλάγματα, πολέμους μὲν τὸ λοιπὸν οὐκ ἀναδεχομένη, μίτηρ δὲ ὡσπερ τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας τυγχάνουσα. ἐναντίως γὰρ ἔχει πρὸς τυραννίδα, καὶ κρατούσης ἐκείνης οὐχ ὑψίσταται· τοιγαροῦν ἅμα Βροῦτος ὁ τῆς σωφροσύνης ἐκδικος καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπέρμαχος τὴν ὑπατον ἐξέλιμψε τιμὴν, ἅμα Ταρκύνιος ὁ 20 τύραννος ἀπολώλει. ὁ δὲ ἡμέτερος πατὴρ τε ἅμα καὶ βασιλεὺς ἡμερώτατος ταῖς μὲν ἐπανορθώσεσι τῶν πραγμάτων καὶ δωρεαῖς τῶν ὑψηλῶν ὑπατός ἐστιν ἐφ' ὅσον ἔστι, τῇ δὲ στολῇ γίνεται,

4 ἐκεκρυμμένη? 9 ἀναβέβηκε C.

et δευτεροστρατηλατιανοὶ ab antiquis comitiani appellati sunt. comites vero Itali amicos sociosque itineris vocant, et comitatum omnino, qui principem proficiscentem comitantur. magistrī autem, quem vocant, munus tam abstrusus quidem magistratus non est, maximus tamen, atque ad praefecti praetorio honorem potestatemque prope accedit; de quo ad extremum huius historiae dicturus sum: recentiorem enim antiquioribus magistratibus annumerare non oportet, sed quem tempus concessit locum ei tribuere.

8. Exceptus tamen est omnesque magistratus super eminuit consulatus, potentia quidem praefectura minor, honore autem maior: illa enim totam rem publicam regit, domo nihil afferens et publicum administrans; hic vero ingentes domo opes nivis instar civibus profundit, et tempori nomen largitur, pactionesque errore prohibet; ac bella quidem non amplius administrat, parens vero quodam modo est Romanorum libertatis. contrarius enim tyrannidi est, neque eam dominari patitur: itaque simul atque Brutus, pudicitiae vindex et libertatis propugnator, consulis honore effulsit, Tarquinius tyrannus interiit. noster vero pater simul et mansuetissimus imperator, rem publicam emendando et cives donando

ὅταν κοσμεῖν τὴν τύχην ἐθελήσοι, βαθμὸν ἀνώτερον βασιλείας τὴν ὑπατον τιμὴν ὀριζόμενος.

9. Ὅτι δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον μόνῳ τῷ σκήπτρῳ ἀνέκαθεν ἢ ἀρχὴ παρεχώρησε, τὴν ἴσην ἐκείνῳ λαχοῦσα τιμὴν, ἀντικρὸς ἐκ τῆς βασιλείας ἔστι λαβεῖν. συναγομένης γὰρ τῆς βου-5 λῆς, πάλαι μὲν ἐν τοῖς καλουμένοις σενάτοις οἰονεὶ γερουσίαις, καθ' ἡμᾶς δ' ἐπὶ τοῦ παλατίου, οἱ τῶν ἐκεῖ πρωτεύοντες στρατευμάτων προϊόντες πορρωτέρω τῶν οἰκειῶν ἐδρῶν ἀποδέχονται γονυπετεῖς τὴν ἐπαρχότητα, ἢ δὲ φιλήματος ἀξιοῖ προσιόντας αὐ-10 τοὺς εἰς Θεραπείαν τοῦ στρατοῦ. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Καῖσαρ, οἰονεὶ τῶν Ῥωμαίων βασιλεύς, τῆς βασιλείας ἐκλείπων πρόσσεισιν ἐκ ποδός, δι' ἑαυτοῦ ἀποδεχόμενος τὸν ἄρχοντα· οὗ ἔνδον ἄμα αὐτῷ γενομένου φυλακῆ πᾶσα, μηδεμίαν μετ' αὐτὸν εἶσω γενέσθαι τῶν ἀρχῶν συγχωροῦσα, ἀλλ' οὐδὲ διαλυθέντος τοῦ συλλόγου πρὸ αὐ-15 τοῦ ἀναχωρεῖν τινὰ τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπιτρέπουσα. καὶ τοῦτο ἐγκρατῶς ἐφυλάχθη ἄχρι τῶν Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ὅς ἐπεὶ νέος ἦν καὶ δι' ἑαυτοῦ προϊὼν κατὰ τὸ συνειδυμένον τὴν τιμὴν προσφέρειν οὐκ ἴσχυσε τῇ ἀρχῇ, εἰκόνα στήσας ὤρισεν ἀντ' αὐτοῦ ἀποδέχεσθαι τὸν ὑπαρχον. καὶ τραπέισης τῆς ὀρθῆς ἐκφωνήσεως περὶ οἰκίον τὸ σκήπτρον ὁ δῆμος καλεῖ, ὅτι περ ση κατὰ Ῥωμαίους 20 τὸ δι' ἑαυτοῦ λέγεται. ταύτης δὲ τῆς τιμῆς καὶ ὁ τῆς πόλεως φύλαξ ἀπολαύει διὰ τοῦ μείζονος ἄρχοντος τῇ ὁμωνυμίᾳ τῆς ἰσο-

5 an forte ἐκ τῆς βουλῆς?

7 δ' add F.

10 αὐτοῖς C.

11 lego τὴν βασιλείαν. F.

12 αὐτοῦ C.

14 αὐτοῦ F.

αὐτῆς C.

22 τὴν ὁμωνυμίαν?

consul est, ut magis non possit; veste autem est, cum ornare fortunam vult, altiore imperio consulatus honori gradum decernens.

9. Soli autem sceptro, ut supra dictum est, olim cessisse praefecturam, parem cum eo honorem sortientem, in palatio manifeste cernere licet. congregante enim se senatu (olim quidem in senatis, id est γερουσίαις, nunc autem in palatio) primores degentium ibi copiarum, a sedibus suis longius progressi, praefectum in genua procumbentes excipiunt, qui osculo accedentes dignatur, exercitum colens; atque ipse Caesar, id est Romanorum imperator, relicto palatio pedibus accedit, magistratum ipse excipiens; qui cum una intus sunt, severa custodia, nemini magistratum post eum introire, neque soluta concione cuiquam e senatoribus ante eum exire permittens. atque hoc constanter observatum est ad Theodosii iunioris tempora; qui quoniam puer erat, neque ipse secundum consuetudinem obviam procedens honorem magistratui poterat exhibere, ut posita effigies ipsius loco praefectum exciperet decrevit. et mutata genuina pronuntiatione persicium vulgus sceptrum appellat, quia per se Romanorum sermone τὸ δι' ἑαυτοῦ dicitur. hoc ipso honore autem et praefectus urbi a maiori magistratu afficitur, nominis

τιμίας ἀξιοθείς. ξίφος δὲ ἐζώνοντο ἀνέκαθεν ὁ ἕπαρχος, οἷα καὶ τῶν ὄπλων ἔχων τὴν δύναμιν· καὶ τοῦτο δυνατὸν αὐτοῖς ὕψεσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶρεῖν, εἶγε τις φιλόραχος ὢν ἐπὶ τὴν Καλιχιδόνα περαιοθεὶς τὴν Φιλίππου τοῦ ὑπάρχου εἰκόνα καταμάθοι. 5 οἰκὴν δὲ τὸ ὑποζώνιον ξίφος Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, ἐξ οὗ σικαρίους τοὺς κρεουργοὺς καὶ σικάτα τὴν ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακοπεῖσαν ἰδωδὴν.

10. Ἄλλ' ἀρχὴν ὅσα λέλογχεν, ἔχει τέλος, τὸ ποιητικὸν εἰπεῖν. Κωνσταντίνου γὰρ μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώμην ἀπολιπόντος, 10 καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσαι τὸν Ἴστρον ἐφρούρουν, ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφῳ τοῦ βασιλέως διασπαρεισῶν, Σκυθίαν μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐξημιώθη τὸ δημόσιον, τῶν ὑπὲρ Ἴστρον βαρβάρων μηδεὶος ἀνθισταμένοι κατατρεχόντων τὴν Εὐρώπην, τῶν δὲ πρὸς τὴν ἕω παρὰ τὸ πάλαι δασμοῖς οὐ μετρίοις 15 βαρυνθέντων ἀνάγκη γέγονε τὸν ἕπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγίστρῳ παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι κατασταθεῖσι στρατηγοῖς ἐκτεθεισῶν, τὴν δὲ ἀνατολὴν πρὸς τῇ κάτω Ἀσίᾳ, καὶ ὅσα αὐτῆς, διοικοῦντα τὸ λοιπὸν τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν ἕπαρχον. 20 διεσύρη δὲ οὐδὲν ἦττον ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία ἄχρι τῶν Ἀρκαδίου τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥομφῖνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὃς ἦν ἕπαρχός αὐτοῦ, τυραννίδα

8 ὅσω C. an ὅσα? 9 a Κωνσταντίνου ad finem huius capituli usque enarrata, paucis exceptis, § 40—42, ad verbum repetuntur. F. . . 20 ἦττον ἢ add F e 3 40.

communitate pari honore dignus habitus. ense inde ab initio praefectus praetorio gerebat, quippe qui copiis etiam praeesset; quod hodieque ipso aspectu reperire licet, si quis antiquitatis amator Chalcedonem transvectus Philippi praefecti praetorio effigiem intueatur. sicam autem Romani ense, qui sub cingulo geritur, vocant; unde sicarii qui carnem secant, et sicata cibus carne in frustula concisa constans.

10. Sed enim initium quaecunque sortita finem habent, ut ait poeta. posteaquam enim Constantinus cum fortuna Romam reliquit, atque omnes quae Istrum custodierant copiae decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris, qui ultra Istrum habitabant, Europam nemine resistente incursantibus; Orientis autem populis contra pristinum morem tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed Orientem cum Asia inferiori, et quae ad eam pertinent, administrare, ac praefectum Orientis in posterum appellari. neque vero minus potestas magistratus dilacerata est ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, tempora; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utebatur, tyrannidem meditatus a

μελετήσαντά τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κοινῶν ἐκπε-
σεῖν, εἰς βάρυθρον δὲ τὴν ἀρχὴν καταρροῖσαι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ
βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὄπλων ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχὴν, εἶτα τῆς
τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ ὀπλοποιῶν φροντίδος τῆς τε τοῦ
δημοσίου δρόμου καὶ πάσης ἐτέρας, δι' ὧν τὸ λεγόμενον συνέστη 5
μαγιστέριον. ὡς δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνά
τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφεστῆτας,
ἐτέρους δὲ κεκτῆσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν τε καὶ διοίκησιν,
νόμος ἐτέθη θεσπίζων ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημο-
σίου δρόμου φροντίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων 10
(πρίγκιπα αὐτὸν σήμερον συμβαίνει καλεῖσθαι) παρεῖναι διὰ παν-
τὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχου καὶ πολυπραγ-
μονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἕνεκα πολλοὶ πηριζόμενοι
παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέχρηται
δρόμῳ (ταύτη καὶ κορυώσος ὠνομάσθη ἀντὶ τοῦ περιέρχου, καὶ 15
οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κἂν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς
δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προσεπιγράφοντος τοῖς ἐπὶ τῶν
δρόμων συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως,
αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ πάλαι Θεοδο-
σιανῷ κειμένης, ἐν δὲ τῷ νεαρῷ παροφθεῖσης. 20

11. Οὕτως οὖν ὡσπερ δι' ὑποβάθρων τινῶν καταφερομένης
τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικούς καταλόγους ἔταξεν ἡ βα-

3 πολλῶν C, sed 3 40 ὄπλων. 6 ἀποστρέφειν C. 10 τοι
add F. 11 καλεῖσθαι add F e 3 40. 17 lego, ut 3' 40,
προῦπογράφοντος. τῷ δρόμῳ 3 40. 21 ὑποβαράθρων C.

proposito quidem, hono rei publicae, aberravit, in barathrum vero magi-
stratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis
magistratui adimit, deinde fabricarum, id est armorum conficiendorum,
nec non cursus publici curam, et ceteras omnes, e quibus magisterium
quod vocant conflatum est. cum autem incommodum esset praefectum
praetorio equos publicos iisque praepositos in provinciis sustentare, alio-
rum vero sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cur-
sus publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen
frumentariorum (principem eum hodie vocant) in auditorio eius semper
adesset, et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi,
impetratis a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde
etiam curiosus dictus est; neque ille solus, sed quicumque equis publicis
in provinciis praepositi), utque synthemata ad cursus et magister, quem
vocant, isque primus subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet,
in vetere codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

11. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus
catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem

σιλεία ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τάξεις ὑπὸ τῷ πρῶτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς ἀλλῆς, περὶ οὗ πρὸς τέλος, ὡς ὑπεσχόμεν, ξρῶ, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρόν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρ-
 5 χότιτος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομη-
 μάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν
 τοὺς βασιλέας ἐπέξιεναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχέ
 τινα ἢ ἀρχή, εἰ μὴ τοσαύτην, πλὴν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν
 τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ Θεοδοσίος πρῶτος, τῆς τῶν οἰκείων
 10 παιδῶν ῥηστώτης προνοούμενος, νόμῳ [δὲ] τὴν ἀνδριάν ἐχαλίνωσε,
 κωλύσας δι' ἐκείνους τὴν βασιλέως Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμους ὄρην,
 τὸ λοιπὸν τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ
 διοικεῖν τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρα, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὴν
 ἐπαρχότητα ἢ μόνην τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός
 15 ἔστι γίνεσθαι κατὰ τὸ ἀνάγκαϊόν περὶ τε τοὺς ἐξ αὐτῆς ἄρχον-
 τας, ὡς ἔφην, καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ ἄρχειν ἐτά-
 χθησαν.

12. Εἰ δέ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προρρήσεων στοχασμοὺς, οὓς τινὲς καλοῦσι χρησιμοὺς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο-
 20 μένοι, πέρας ἔλαβε τὰ Φωντηῶ τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ· ἐκεῖ-
 νος γὰρ στίχους δοθέντας τινὰς δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥή-
 μασις ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν
 τόχην ἀπολείψειν, ὅταν αὐτοὶ τῆς πατρίου φωνῆς ἐπιλάθωνται.

1 καὶ C, sed 3 41 ἦ.

14 ἄς F, ἦν C.

19 lego ἄς. F.

20 τὰ vulgo om.

21 immo τινὰς δοθέντας.

palatii principem aulicarum copiarum praefecit, de quo ad extremum, ut pollicitus sum, explicabo; quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti quos στρατηλάτας vocant, praefecturae imminutiones reddidere: quippe magnifica aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficiunt. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, super alias tamen omnes potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius primus, filiorum suorum ignaviae prospiciens, lege frenum virtuti iniiecit, imperatorem Romanum in bella ire per eos prohibens, deinceps quae ad bellum pertinent, ducum, quae ad palatium, magistrum provinciam fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi solam sumptuum administrationem, quos perspicuum est fieri in obvias necessitates, inque magistratus ex illa, ut dixi, ortos, neque minus in eos quibus ipsi praepositi sunt.

12. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum habuere a Fonteio Romano quondam dicta. ille enim versus quosdam olim scilicet Romulo datos patrio sermone refert, aperte praedicentes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae obliti fuissent;

καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἐντε-
θείκαμεν, πέρασ δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντεύματα· Κύρου
γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ καὶ νῦν θαυμαζομένου, ἅμα
τὴν πολλαρχον ἅμα τὴν τῶν προιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ
μηδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμιένου, εἶτα παραβῆναι θαρ- 5
ρήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήθειαν καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ
προενεγκόντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν ἢ
ἀρχή.

13. Ὡς οὖν ἔφην, τοῦ μὲν ἱππάρχου πρὸς τοῦ Ἀνγούστου
ἐκ τῶν ἀρχῶν περιαιρεθέντος, τοῦ δὲ ἐπάρχου τῶν προιτωρίων 10
τὴν ἐκείνου δύναμιν διαδεξαμένου, εἰκὸς ὀγκωθῆναι πλέον τὴν
ἀρχήν, τοῖς ὄπλοις προστεθείσης καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμά-
των διοικήσεως· οὐδὲν δὲ ἦτιον ἔχνη τινὰ τῆς ἱππαρχίας παραπέ-
μεινεν αὐτῇ, μικρᾶς τινὸς παραλλαγῆς ἐμπεισούσης. μανδύην μὲν
γὰρ ὁ ἐπαρχος περιεβάλλετο Κῶων· ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς νήσου καὶ 15
μόνης ἢ βαθυτέρα βαφή τοῦ φοινικοῦ χρώματος τὸ πρὶν ἐπηνεῖτο
κατασκευαζομένη· ἢ γὰρ ἠρέμα πως ἐπὶ τὸ φλόγινον καὶ οὐ σφό-
δρα βαθὺ ἀναπτομένη πρὸς Παρθυαίων ἐξήύρηται, ὅθεν καὶ
Παρθηκὰ τὰ φλογοβαφῆ δέρματα συμβαίνει καλεῖσθαι. ὁ δὲ μαν-
δύης γλαμύδος εἶδος ἐστί, τὸ παρὰ τῷ πλήθει μαντίον λεγόμενον, 20
μὴ πλέον ἄχρι γονάτων ἐξ ὤμων ἠρτημένον, σηγμέντων οὐκ ἐπι-
βαλλομένων τῷ μανδύῃ, τῶν δ' ἐν ἡμῖν λεγομένων ταυλιῶν ἀντὶ
τοῦ πτυχιῶν· ἐκείνων γὰρ ἐπιτιθεμένων οὐκ ἐξῆν ἑτέρω ἢ μόνω
χοῆσθαι τῷ Καίσαρι. σηγμένα δὲ τὰ χρυσόσημα Ῥωμαίοις

15 Κῶων vulgo.

21 ἢ addit F.

22 δ' add F.

quod oraculum, ut vocant, nostro de mensibus tractatui inseruimus. exi-
tum vero utique haec vaticinia habuere: postquam enim Cyrus quidam
Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefectura urbis et
praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens,
veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone
protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit.

13. Magistro equitum, ut dixi, ab Augusto e magistratibus exem-
pto, eiusque potestate ad praefectum praetorio delata, necesse fuit magis
efferrī magistratum, armis adiuncta civilium rerum administratione: ni-
hilo vero minus vestigia quaedam magistri equitum muneris, parva in-
tercedente mutatione, ei manserunt. mandyen enim praefectus praetorio
gerebat Coam (illa quippe insula, eaque sola, arte saturatori puniceo
colore inficiendi celebris olim fuit: nam qui flammeo quasi propior cla-
riorque, a Parthis inventus est; unde etiam parthica pelles flammeo co-
lore tinctae dicuntur. est autem mandyes chlamydis genus, quod man-
tium vulgus appellat, ab humeris haud altius quam ad genua promissum),
non segmentis sed sinibus, quas taulias (tabulas) apud nos vocant, orna-
tam: illis enim ornare vestem nemini nisi uni Caesari licebat. segmenta

ἔθος καλεῖν, ὡς προέφημεν. τοιαύτη μὲν ἡ χλιμύς, παραγώδης δὲ χιτῶν καταπόρευτος, καὶ ζωστήρ ἐκ φοινικοῦ δέρματος, ἐφ' ἑαυτὸν μὲν ἀνακεκολλημένος, ἐξ ἄκρων δὲ τῶν πλευρῶν εἰς λεπτήν καταρραφὴν ἐσποδασμένος, καὶ σεληνίσκον μὲν ἔχων τινὰ ἐξ εὐω-
 5 νόμων χρυσοῦ πεποιημένον, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας γλωσσίδα τινὰ ἄγρον διάβλημα, χρυσοτελές καὶ αὐτό, εἰς βότρυός σχῆμα πεποιημένον δι' ἣν ἐν τῇ περὶ μηνῶν συγγραφῇ ἀποδεδώκαμεν αἰτίαν· ὅπερ διάβλημα ἀπὸ δεξιᾶς φερόμενον καὶ ἐπὶ τὸν σεληνίσκον βαλλόμε-
 10 νον διαζώνησι τὸν περιτιθέμενον ἀσφαλῶς, περόνης καὶ αὐτῆς χρυσῆς ἐνδακνούσης τὸν ἱμάντα καὶ συναπτούσης τὸν βότρυν τῷ σεληνίσκῳ. φιβουλαν αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βάλτεον τὸν ζωστήρα λέγουσι. τὴν δὲ ὄλην κατασκευὴν τοῦ περιζώματος οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρτάλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τοῦτ' ἐστὶν ὀνομασθέν, μάστιγος δὲ Ῥω-
 15 μαῖος Βάρρων ἐν βιβλίῳ πέμπτῳ περὶ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾧ διαρθροῦται ποία μὲν τις λέξις ἐστὶν Αἰολικὴ ποία δὲ Γαλλικὴ, καὶ ὅτι ἑτέρα μὲν ἡ Θούσκων ἄλλη δὲ Ἐτρούσκων, ὧν συγχυθει-
 σῶν ἡ τῶν κρατούσα τῶν Ῥωμαίων ἀπετέλεσθη φωνή.

14. Τοιαύτη μὲν τῆς ἀρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη
 20 παρατοῦρα, ἀντὶ τοῦ στολή· ὄχημα δὲ ὁποῖον ἴσμεν, καὶ θῆκαι. οὕτω δὲ τὸ λεγόμενον τῷ πλήθει καλαμάριον ἐκείνοι λέγουσιν·

12 ὀζώματος C: corr F.

13 καρταμέρα et in Varrone et alibi frustra quaesivi. suspicor autem hanc vocem desiderari in lib. 4 de Ling. Lat. § 24, ubi mendose legitur: *postea succederunt Galli e ferro sub id vocabulum etc.* F.

autem aureos clavos Romani solent appellare, ut supra diximus. haec chlamys. accedebant paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio puniceo, sibimet agglutinato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtiliter elaboratus, habensque in sinistra parte lunulam quandam auream, in altera autem lingulam sive insertorium, pariter auream, in uvae formam elaboratam, ob eam quam in opere de mensibus rettulimus rationem; quae quidem lingula a dextra iuncta lunulaeque imposita firme cingit gementem, fibula, et ipsa aurea, lorum mordente uvamque cum lunula coniungente. fibulam illam Romani patrio sermone, et balteum cingulum vocant. totum vero cinguli ornatum Galli cartameram, vulgus ignorantia cartalamum appellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est Varro Romanus, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat quaeenam vox Aeolica, quaeenam Gallica; atque aliam esse Thuscorum, aliam Etruscorum, quibus inter se mixtis quae nunc habetur Romanorum lingua conflata est.

14. Haec magistratus paratura, ut illi vocant, id est ornatus: currus vero, qualem scimus, et thecae. sic autem illi vocant, quod vulgus calamarium; quod quidem splendoris tantum causa (ea magnitudine ex auro ductum erat) centum auri libras pendere creditum est. aliud vero

ὅπερ ὄγκον καὶ μόνον χάριν εἰς τύπον τοιοῦτον χρυσίλατον κατέ-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσοῦ λίτρας ὑπέληπται. ἕτερον δὲ ἕξ
 ἀργυρίου βαθὺ πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυπηρετεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλίκλιον αὐτό, οἰονεὶ κναθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κάνθαρος ὡς λεκάνη τις ἕξ ἀργύρου, ἐπὶ 5
 τρίποδος ἀργυρέου, καὶ κρατῆρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμους δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακροηγορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρίνων ἕξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωθοῦμαι,
 ἐκεῖνο προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθημίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἠπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμωνας πατρίως
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινάς, ὅτι κέλερ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχύς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας ἀντὶ τοῦ ὀλκάδας,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἔρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αὐθις ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἔκκλητον
 νόμον ἀναπέμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκεῖνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο- 20
 ραλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμου, ταύτας δὲ σάκρας οἰονεὶ θείας,
 διὰ τό, ὡς ἔφην, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 πέμπεσθαι. θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχειν? 4 αὐτῶ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ —
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, iique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicens, esse etiamnum naviculas tres
 magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχύς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. hactenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interiit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaeoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, hae autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βασιλεὺς Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ὑφίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφόδρα γλίσχρης ὑποθέσεως ἀνεχόμενος, καθάπερ ὁ ἡμερώτατος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργήν, καίτοι τὰ πλείστα κατὰ πο-
 5 λεμίων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος θειλάτοις διχονοίαις ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνεκα βαρύτεραν τὸ δημόσιον δαπάνην ὑφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχαιτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἢ τῶν λεγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορμὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαίων. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβασιλευκότας ῥηστοῖν διέλυσε, πῶς ἂν ἠρέμησεν οὗτος, ὑπνω μὲν μηδὲ ὄλως χαλῶμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἀπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφήν
 15 ἀναλθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὄπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἀκροάσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδείξαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τὸ πάλαι
 20 θειότητα. λευχείμων μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ τάξις ἀρμοδία ὡσαύτως ἰσταμένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγὴ κατασκεπέουσα τὸ δικαστήριον, καὶ ῥητόρων οἱ διαφανέστατοι ἀξίας ἑορτῶν ἀμπεχόμενοι στολῆς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρητημένον

6 διχονοίας C.

7 ἢς C.

9 ἔνθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariorum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenuis curam rei publicae aspernati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

κατὰ μέσον τοῦ κανθάρου, καὶ κρατῆρ παρακείμενος, δι' οὗ ποτὲ πληρούμενος ὁ κἀνθάρος ὕδατος τοσοῦτον ἐδίδου καιρὸν τῷ τῆς δίκης τέροματι ἕξ' ὅσον διὰ τινος γνώμονος τοῦ ἐνόητος αὐτῷ ὕδατος διηθουμένου ὁ κύαθος ἀπηλλάττετο, καὶ ὁ λόγος τοῖς λέγουσιν ὅλως πρὸς θεῖον δικαστὴν ἀνυψούμενος. τούτων πάντων ἀπολο- 5 μένων οὐδὲ ἕγχοσ τὸ λοιπὸν ἀπέμεινε τῷ δικαστηρίῳ, τῶν συνεδρευόντων μόνον ἐν παρὰβύστῳ, μετὰ γέλωτος τῶν περιεστηκότων, ὡσπερ ἐν μίμοις τινῶν δῆθεν δικάων ἀκρωμένων. καὶ τάξις οὐδεμία ἢ μήνυμα κατὰ τὸ πρόσθεν συνειθισμένον παραδηλοῦν τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας. ὁ γὰρ τῆς τάξεως προεσθηκὸς (σουβα- 10 διούβαν αὐτὸν ὠνόμασαν οἰονεὶ ὑποβοηθόν), πραττούσης τῆς ἀρχῆς ἐστὼς ἐπὶ κορυφῆς τῶν ὑπηρετουμένων τροχίσκους τινὰς οὐκ εὐτελεῖς, ἕξ ἀργύρου πεποιημένους, γραμμὰς τῶν ὥρων ἔχοντας τῆς ἡμέρας τοῖς Ἰταλῶν ἀριθμοῖς καὶ γραμμασιν, ἐμβροθῶς ἀφίεις ἕξαπίνης ἐπὶ τὸ ἔδαφος θροῦν ἀπετέλει σεμνόν, παραδηλοῦντος 15 τοῦ βαλλομένου τροχίσκου κατὰ τοῦ μαρμάρου τὴν τῆς ἡμέρας ὥραν. (17) καὶ τούτου τοῦ σεμνοῦ καὶ οὕτως ἀξιοπρεποῦς σχήματος ἀπολομένου, οἶα τῆς ἀρχῆς ἢ μηδ' ὅλως ὀρωμένης ἐπὶ τοῦ βήματος ἢ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ ὕστερον ἔρω, ἐν κοιτῶνί τινι λανθανούσης, οὐδεὶς τὸ λοιπὸν ἀξιόλογος 20 παρῆλθεν ἐπὶ τὴν τάξιν οὕτως ἀπεῤορμημένην καὶ μᾶλλον αἰσχύνῃ ἢ τιμῇ τινα τῷ προσίοντι φέρουσαν. συγκατέπεσε οὖν ἑαυτοῖς τὰ πράγματα, καὶ προσευτελίσθη παρὰ πᾶσιν ἢ πρώτη καὶ ἀνίσχουσα τῶν ἀρχῶν, καθ' ὅντιναοῦν καιρὸν ἐπὶ τὴν ἀλλῆν εὐτελεῖς

auditorio, suspenso in medio eius cantharo, appositusque crater; quo cum olim aqua impleretur cantharus, tantum temporis dabat causae transigendae quanto, aqua infusa per gnomonem quendam perfliente, crater vacuabatur; et dicentium oratio tota ad divinum iudicem conversa. quae omnia interiere, ut ne vestigium quidem eorum in iudicio exinde manserit, iudicibus non nisi in occulto, cum risu adstantibus, quasi in mimis causas quasdam audientibus. neque est ullum officium, neque, quod prioris erat consuetudinis, indicium tempus diei indicans. nam officio praepositus (subadiuvam eum vocabant, id est ὑποβοηθόν), munere fungente magistratu, apparitorum in fronte stans, globulos quosdam haud viles, ex argento factos, horas diei Italorum numeris literisque inscriptos, cum gravitate marmoreum in pavementum subito demittens strepitum ciebat, iacto trochisco horam diei splendide indicante. (17) atque hac veneranda tamque decora institutione sublata, quippe magistratu vel omnino ne apparente quidem in tribunali vel secundum leges Cappadocis, de quo post dicturus sum, in cubiculo quodam latente, nemo porro egregius vir ad officium accessit adeo abiectum ac dedecus potius quam honorem accedenti afferens. itaque cuncta simul corruere; elevatusque prae omnibus primus atque eminentissimus magistratum, quocumque tempore in aulam nulla observantia arcessitus est, qui antea

έλκομένη, τὸ πρὶν μηδέποτε, μήτεγε πάσης τῆς βουλῆς προτρι-
χούσης ἐν τοῖς λεγομένοις σιλεντίοις, ἐπὶ τῆς ἀλλῆς φαινομένη
κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον, τελευταία μὲν πασῶν εἰσιούσα τῶν
ἀρχῶν, πρώτη δὲ προιούσα, τῆς βασιλέως εἰκόνας ἀντ' αὐτοῦ
5 παραπεμπούσης αὐτήν, ἔνθεν τοῦ πρώτου τῶν λεγομένων σιλεν-
τιαρίων (ἀμισσιονάλιος καλεῖται) ἕξ ἑβδομοῦ πρὸς τῆς βασιλείας
πρὸς αὐτήν στελλομένου καὶ γονυπετῶς προτρέποντος ἐπὶ τὴν ἀν-
λήν παρελθεῖν· ἡ δὲ μόγις καὶ ἀπαξιούσα τὸν σκυλμὸν ἐκινεῖτο.

18. Ὑπόλοιπον περὶ τῆς χάξεως κατὰ λεπτὸν ἀφηγήσα-
10 σθαι, πόσοις τε καὶ ποίοις συμπληροῦνται καταλόγοις, ἔδη τε καὶ
νόμους ἀπαριθμήσασθαι. πέπεισμαι γὰρ ἤδη μηδὲ μῆμην τινα
σῶζεσθαι τῶν ἄρτι διαπεσόντων, ἀπαιδευτῶν οἷα καὶ μηδεμίαν
πεῖραν δικαστηρίου παρειληφόντων ἐπεμβαινόντων τοῖς ποτὲ μόγις
πρὸς τῶν ἐμπειροτάτων καὶ πρὸς γῆρας ἤδη σεμνοφανῆς ἀφικομέ-
15 νων μετ' εὐχῆς χειριζομένοις. νόμος γὰρ ἦν, οὐ ψιλῶς ἀλλ' ἐν
γράμμασι, μηδενὶ παντελῶς ἐπιτρέπων ἐπὶ τὸ τοῦ βοηθοῦ ἀναβαί-
νειν φρόντισμα, πρὶν ἂν γένους τε μετριότητι καὶ λόγων ἔλευθερίων
παρασκευῇ κοσμούμενος καὶ ἔνατον ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῆς δέλτου δια-
πρέψας, δι' ὅλης τε ἔλθῶν τῆς τῶν πραγμάτων πείρας καὶ τὴν
20 ἀπὸ τῆς νεότητος τόλμαν εἰς ἐπιείκειαν μεταβαλὼν, τιμῆς οὕτω
σεμνῆς καὶ δύναμιν οὐ μικρὰν ἐχούσης καὶ κέρδος εἰς χιλίους ποτὲ
συναγόμενον χρυσοῦς ἄξιός εἶναι φανείη.

1 εἰ μή γε. F. an μήτι γε? cf. μῆ γοῦν c. 22.
ψιλός. F.

15 lego

nunquam nisi in silentiis quae vocant, toto praecurrente senatu, in aula apparebat, postremum omnium magistratum, ut supra diximus, ingrediens, primusque egrediens, imperatoris effigie ipsius loco comitatus, mane inde imperatore primum silentiariorum (admissionalis vocatur) ad eum mittente, qui flexis genibus eum, ut in aulam veniret, invitabat; ille autem vix, et quod vexationem se indignam putabat, movebatur.

18. Restat ut de officialibus accurate explicemus, quot et quibus catalogis comprehendantur, consuetudinesque et mores enarremus. etenim persuasum habeo, iam ne memoriam quidem eorum qui nuper interierint superesse, quippe cum homines ignari, neque ullum iudicii usum habentes, iis insultent quae olim peritissimi ac venerandam iam ad senectutem proveci cum votis vix tractaverint. lex enim erat, eaque scripta, nemini prorsus ad munus adiutoris adscendere permittens, priusquam et generis honestate et liberalium literarum copia ornatus, novemque annos in codicillo (inter exceptores) egregie versatus atque omnem rerum usum adeptus, iuvenili quoque audacia in modestiam mutata, honoris tam splendidi, potestate non parva et lucro olim mille aureorum gaudentis, dignus videretur.

19. Ἄλλ' ἴσως τῶν ἀναγνωσομένων οἱ νουνεχότεροι οὐκ ἔξω λόγου καταδραμοῦνται φήσοντες "τί δὴ ποτε περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἀρχῆς ὑποσχόμενος εἰπεῖν, μὴ καὶ βήξιλλων καὶ πελέκεων καὶ κλημάτων ἐμνημόνευσας; ταῦτα γὰρ ἦν τῷ ἱππάρχῳ τὸ πάλαι, ἀντ' ἐκεῖνον δὲ τῶν πραιτωρίων ὑπαρχον ὁ πρῶτος τῶν βασιλείων ἦτοι Καισάρων ἐχειροτόνησεν." ἦν μὲν οὖν, φημί, καὶ ταῦτα γνωρίσματα τῶν πραιτωρίων ὑπαρχῶν ἄχρι Δομειτιανοῦ. αὐτὸς δὲ Φοῦσκον τοῦνομα τῆς ἀρχῆς προστησάμενος ἐγγὺς ὅλην τὴν τῆς ἱππαρχίας μνήμην ἀπήλειπε, μὴ πέλεκυν, μὴ βήξιλλα μηδὲ τὰ λεγόμενα κλήματα καταλιπών. τὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος τῷ πρίγκιπι κλημα φερόμενον οὐδὲν ἕτερον παρὰ τὴν προσηγορίαν διασώζει τῆς ἀρχαιότητος. πάλαι γάρ, καὶ νῦν δὲ παρὰ τοῖς τῶν ὄπλων στρατεύμασιν ἐπιφέρεται ὁ τῶν λεγομένων βιάρχων πρῶτος ῥάβδον κληματι ἐξ ἀργύρου πεποιημένῳ περιπελεγμένην, πρὸς τιμῆς τοῦ ποτὲ τιμηθέντος Διονύσου, ὡς ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ὑποχρώντως 15 ἡμῖν ἀνήνεται. πέλεκυν δὲ μόνῳ τῷ ὑπάτῳ καὶ ταῖς ὑπατικαῖς ἀρχαῖς τῶν ἐπαρχιῶν καταλέλοιπεν ὁ χρόνος ἐναλλαγίς, ἴσως ἐρυθριάσας καὶ τούτου τοῦ γνωρίσματος τὴν ὑπατον ἀφελέσθαι τιμῆν. βήξιλλα γὰρ αὐτὸς μόνος ὁ Καῖσαρ ἔχειν τὸ λοιπὸν γνωρίζεται· τίνα δὲ ταῦτα, ἐν τῷ περὶ μηνῶν ἐπεδείξαμεν. κενόδοξος γὰρ ὢν ὁ Δο-20 μετιανὸς τοῖς νεωτερισμοῖς ἔχαιρεν· ἴδιον δὲ τυράννου ἀνατρέπειν τὰ πάλαι καθεστηκότα. ὅθεν οὐ μόνον τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραι-

2 δὴ F, δέ vulgo. 8 γῆν C, ut saepius γ pro τ. F. 11 οὐδέτερον vulgo. 12 παρὰ τοῖς F, παρ' αὐτοῖς C. 16 πελέκι C. 17 ἐναλλαγίς F, ἐναλλαγῆς C.

19. At fortasse prudentiores lectorum haud absurde occurrent, dicentes "quid tandem, de insignibus magistratus dicere pollicitus, non et vexillum et securium et palmitum mentionem fecisti? haec enim magistro equitum olim fuere, pro quo praefectum praetorio primus imperatorum sive Caesarum creavit." fuere igitur, inquam, et haec praefectorum praetorio insignia ad Domitianum usque: is autem cum Fuscum quendam praefecturae praeposisset, totam fere magistri equitum muneris memoriam exstinxit, non securim, non vexilla, neque palmites quos vocant, relinquens. nam qui hodie a principe fertur palmes, nihil praeter nomen de antiquitate servat. quippe ut olim, ita etiamnum apud armatam militiam primus biarchorum, quos vocant, virgam palmite ex auro facto circumplicatam gestat, in honorem quondam culti Bacchi, quemadmodum in opere de mensibus sufficienter exposuimus. securim autem soli consuli et consularibus provinciarum magistratibus mutata aetas reliquit, erubescens forte et hoc consulatum ornamento spoliare. nam vexilla quidem nunc solius imperatoris insignia; quae qualia sint, in opere de mensibus ostendimus. quippe in inanibus gloriam quaerens Domitianus innovationibus gaudebat: proprium autem tyranno antiqua instituta evertere. itaque non modo de praefecturae praetorii vetere honore detraxit, verum

τωρίων τῆς αὔσης αὐτῇ τὸ πρὶν τιμῆς ἐξημίωσεν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν πολίταρχον ἔξουσίαν τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦκον διεσπάθησε, δύο πρὸς τοῖς δέκα ὑπάρχους πόλεως ἀνθ' ἑνός, ὡς δὴ καθ' ἕκαστον τιμῆμα τῆς Ῥώμης, πρόχειρισάμενος.

5 20. Οὐκ ἦν δὲ καταγώγιον ὠρισμένον ἀνέκαθεν οὐδὲμιῦ τούτων τῶν ἀρχῶν, οὐκ ἐπὶ τῆς πρώτης, οὐκ ἐπὶ τῆς καθ' ἡμῶς βασιλίδος, ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλ' ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐδρῶν ὁ τὴν ἀρχὴν ἔπων ἔπραττε. καὶ τοῦτο ἄχρι τοῦ καθ' ἡμῶς Λέοντος διέμεινεν, ἐφ' οὗ Κωνσταντῖνος τὴν ὑπάρχον ἔχων τιμῆν, ἀνήρ
10 εὐπατριδῆς, ἐκ Μαζακῆς μὲν καὶ αὐτὸς ὀρμηθεὶς, ἀνάλογον δὲ τὴν ἀρετὴν τῇ κακίᾳ τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου κεκτημένος, διὰ λόγων τε ἄριστα καὶ διαφερόντως τῶν παρ' Ἰταλοῖς τότε μάλιστα τιμωμένων ἡγμένος, ἀγορὰν ἐδείματο διαπρεπεσιτάτην, Λέοντος αὐτὴν προσαγορεύσας, ἐν ἣ καὶ τὴν προάγωγὴν ἐκείνου ψηφῖδι
15 κατεγράψατο. ταύτην, ὡς εἶπον, αὐτὸς οἰκείοις ἀναλώμασι κατασκευάσας, οἷα γειτνιῶν τῷ χωρίῳ καὶ Ῥούφῳ τῷ καθ' ἡμῶς πάππος γενόμενος, παρεχώρησε τῇ ἀρχῇ, δίαιταν εὐτελεῆ καὶ σώφρονα πρὸς θεραπείαν τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένου κατασκευάσας, πρᾶγμα πάσης ἀποδοχῆς ἄξιον. ἡ πρώτη καὶ
20 ἀνέχουσα τῶν ἀρχῶν, ἡ μόνη τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦσα, ἐπὶ μικρᾶς... οὕτως ἦν παρὰ τοῖς παλαιοτέροις τὰ τῆς τροφῆς ἡμελημένα, οἱ μόνη ἀπέλανον τῆς τῶν ὑποτελῶν εὐθυμίας.

8 lego διέπων. F. an ἔχων?
οὕτως aliquid excidisse. F.

17 ἐν τῇ C.

21 patet ante

et praefecturam urbis, quantum quidem in ipso fuit, dilaceravit, duodecim pro uno praefectos urbis, singulos videlicet singulis Romae partibus, constituens.

20. Nulli vero horum magistratuum initio, ut nunc, certum domicilium fuit, neque in prima neque in nostra imperatoria urbe; sed in suis sedibus, qui magistratum gerebant, munere fungebantur. atque hoc usque ad Leonem nostrum mansit, sub quo Constantinus, vir claro genere, e Mazaca quidem et ipse oriundus, virtute autem improbi Cappadocis pravitatem aequiparans, literis quoque, ac praecipue iis quas tum Itali maxime colebant, optime eruditus, cum praefecturam praetorii gereret, curiam iudicalem splendidissimam condidit, Leonisque appellavit, in qua et electionem illius tessellis descripsit. hanc suo, uti diximus, sumptu exstructam, utpote vicinus loco, et Rufi nostrae memoriae avus, modicum magistratui modestumque domicilium concessit, succedentem tum in magistratu colens, remque fecit summa laude dignam. primus summusque magistratum, qui soli sceptro cedebat, in parva... adeo quae ad luxum pertinebant, neglecta apud veteres erant, qui sola civium laetitia perfruerentur.

21. Σέργιος δὲ ὕστερον ἐκ τῶν δικανικῶν ῥητόρων, ἀνὴρ σοφιστῆς καὶ διὰ τοὺς λόγους αἰδέσιμος Ἀναστασίῳ τῷ χρηστῷ, τὴν εἰρημένην δίκαιαν ὑπερώϊον φορτώσας καταγωγίῳ τὸ μὲν σῶφρον ὑπερεῖδε, μείζονα δὲ τρυφήν τῆς ἀρχῆς ἤδη μαραινομένης εἰσήγαγεν, οὐ προθεωρήσας (οὐδὲ γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ 5 ἐσόμενον στοχάζεσθαι) φωλεὸν τῷ Καππαδόκῃ κατασκευάζειν. τῷ γε μὴν βαλανεῖῳ τῆς διαίτης ἠρκέσθη, ἐπὶ γοῦν αὐτοῦ τιμήσας τὸ μέτριον. ὁ δὲ Καππαδόκης (τίς δὲ οὗτος, μικρὸν ὕστερον ἐρῶ) ἐνσκήψας τῇ ἀρχῇ τὴν μὲν παλαιὰν καὶ οὕτω σεμνὴν τῆς ἀρχῆς δίκαιαν ταῖς φάλαγξι τῶν θεραπόντων αὐτοῦ παρεχώρησεν, αὐτὸς 10 δὲ ἐπὶ τῆς ὑπερώϊας κατακοιταζόμενος, οὔρου καὶ ἀφόδου περισκοποῦντος τὸν κοιτῶνα, γυμνὸς ἐπὶ τῆς κλίνης ἐξεκέχυτο, πάντας τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ὡσεὶ πονηροὺς οἰκέτας πρὸ τοῦ κοιτῶνος παραφυλάττειν ἐγκελευόμενος, αὐτὸς δὲ τοὺς ἀρέσκοτας ἐπιλεγόμενος καὶ τοῖς θηριωδεστάτοις τῶν οἰκετῶν, βαρβάρους καὶ λύκοις 15 ταῖς ψυχαῖς ἅμα καὶ ταῖς προσηγορίαις, πρὸς τιμωρίαν ἐκτιθέμενος. τρυφῶν οὖν ἐκτόπως, τὸ πάλαι βαλανεῖον εἰς ἔπυλιν ὑποζυγίων μεταθέμενος ταῖς ἀγέλαις τῶν ἵππων εἰς μέρος βραχὺ παρεχώρησεν, ἕτερον δὲ ἐπὶ τοῦ ἀέρος κρεμάσας βαλανεῖον, καὶ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων εἰς ὕψος ἄτακτον ἀναρρεῖν συναθῆσας, 20 ἐλούετο ἐν αὐτῷ οὕτως ὡς προτετραγῶδηται. εἴτα ἐκεῖθεν τὰ τε ἀέρος τὰ τε γῆς τὰ τε νηκτὰ πάντα μετὰ τῶν ἀπανταχόθεν οἴνων κατέπινε, καὶ μυρίαῖς συνδιεφθείρετο μίξεσιν ἀδιακρίτοις αὐτός· ἐπὶ τῆς γλαμύδος φεριστρίῳ ὡσεὶ κρηδέμῳ τὴν κεφαλὴν περι-

. 24 lego ἐπὶ τε. F.

21. Postea vero Sergius, unus forensium oratorum, sophista, quem propter doctrinam optimus Anastasius verebatur, memorato domicilio deversorii molem imponens modestiam neglexit, maioremque luxum languescente iam magistratu introduxit, non praevidens (neque enim humanae naturae, futurum divinare) lustrum se Cappadoci exstruere. balneo tamen domicilli contentus fuit, in eo utique modestiam colens. at Cappadox (quis vero hic, paulo post dicam) cum in praefecturam irruisset, antiquum adeoque venerabile magistratus domicilium phalangibus ministrorum suorum permisit: ipse vero in supera illa parte cubans, urina et stercore circum cubile spectantibus, nudus in lecto extendebatur, apparitorum quemvis, veluti improbum servum, ante cubile praestolari iubens, quosque eligere ei visum, ferocissimis servorum, barbaris et lupis animis simul et nominibus, poena afficiendos tradens. luxurians igitur mirum in modum, vetus balneum, in stabulum iumentorum mutatum, gregum equorum parvae parti permisit; aliud autem in aere, aquarum natura ad enormem altitudinem adscendere coacta, balneum suspendit, in quo tragico illo, quo diximus, more lavabatur. inde porro terrestria aereaque ac natantia omnia cum vinis undique advectis devorabat, et mille promiscuis coitibus simul ipse consumebatur; eumque super chla-

δεσμῶν, καὶ τὰς τρίχας ἐνειλῶν τῇ καλύπτρῃ ὡς Πομπηίου πα-
 ράσιτος κατὰ τὸν Πλούταρχον ἢ τᾶληθῆς εἰπεῖν ὡς οἱ τῆς σκηνῆς
 ἄρχοντες, διεβαστάζετο ἐπὶ τὰς αὐλὰς ἅς αὐτὸς κατεσκεύασεν ἐαν-
 τῷ· ὧν εἴ τις θέλοι τὴν ἀσωτίαν καὶ τὴν τῶν κτισμάτων διεξιέναι
 5 τῷ λόγῳ λαμπρότητα, Σεσώστριος ὁμοῦ καὶ Ἀμάσιος καὶ τῶν
 ἄλλων μανσῶλεία τε καὶ πυραμίδας, καὶ τᾶλλα ὅσων οἱ τὰς
 Αἰγυπτιακὰς ἀναγράφαντες ὑπερηφανίας μνημονεύουσι, μέτρια
 καὶ φιλοσοφοῦσι πρέποντα καταυλήματα λέγων οὐ σφαλῆσεται.

22. Ὑπόλοιπὸν ἔστι κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον περὶ
 10 τῆς τάξεως εἰπεῖν, ποία τέ τις ἦν ποτὲ παρὰ τῷ ἱπάρχῳ καὶ ποία
 γέγονε μετ' ἐκείνον ὑπὸ τῷ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχῳ, περὶ τε τῶν
 ἐν αὐτῇ καταλόγων προσηγοριῶν τε καὶ λειτουργιῶν, περὶ τε ἐθῶν
 καὶ συμβόλων καὶ τῶν ἐν τοῖς συνταττομένοις χύρταις ῥημάτων,
 καὶ ἀπλῶς ὅσα ἡμῶν ἄχρι τηρούμενα τῆς ἀρχῆς ἐλαττωθείσης καὶ
 15 τῆς ὑπηρετουμένης αὐτῇ τάξεως συμπεσούσης παραπόλωλεν, ὅπως
 μὴ τοῖς ἴχνησι τῆς ἀρχαιότητος καὶ αὐτῇ ἢ τῶν ἀρετῶν μνήμη,
 μὴ γοῦν γράμμασιν ἀναφερομένη, παντελῆ λάχῃ τὴν ἀναίρεσιν.
 τέως δὲ περὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς πολιτείας ἀρχῶν καὶ τὸ δὴ πέρας
 ἰδίῳν τινα περὶ τῆς τάξεως λόγον ἐκθήσομαι· οὐδὲ γὰρ εὐπρεπὲς
 20 ταῖς ἀρχαῖς τοὺς ἀρχομένους συναριθμεῖν.

5 σεσώστριν ὁμοῦ καὶ ἄσμοσιν C. τοῖς ἄλλοις C. 13 lego
 σσημάτων. F. 16 lego σὺν τοῖς. F. 20 τοῦ ἀρχομέ-
 νου vulgo.

myde caput aestiva veste quasi vitta cinxisset, capillosque calyptrae,
 veluti Pompeii parasitus secundum Plutarchum, sive, ut verum dicamus,
 veluti scenae magistri, involvisset, in aulas, quas ipse sibi aedificaverat,
 ferebatur; quarum si quis luxuriam velit et aedificiorum magnificentiam
 describere, Sesostris una Amasisque et aliorum mausolea ac pyramides,
 et quaecunque alia commemorant qui Aegyptiorum superbiam literis
 prodidere, modesta ac philosophos decentia domicilia appellans non
 falletur.

22. Restat, quod supra promisimus, ut de officio explicemus, quale
 quondam sub magistro equitum fuerit, et post illum quale sub praefecto
 praetorii exstiterit, nec non de catalogis eiusdem appellationibusque et
 muneribus, deque consuetudine et instrumentis institutisque ad chartarum
 compositionem spectantibus, atque omnino quae ad nos usque servata,
 imminuto magistratu, et officio quae ei apparebat collapse, una interi-
 ere, ne cum vestigiis antiquitatis ipsa quoque virtutum memoria, quippe
 literis non mandata, penitus exstinguatur. interim vero reliquos rei
 publicae magistratus persequar, ac postremo scilicet proprium de officio
 libellum componam: neque enim convenit magistratibus officiales annu-
 merare.

23. Πάντα τὰ ὄντα καὶ γίνεται καὶ ἔστι κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, τὰ μὲν ὄντα ὡς ἔστι, τὰ δὲ γινόμενα οὐκ ὄντα μὲν αἰεὶ οὐδὲ ὡσαύτως ἔχοντα, διὰ δὲ τῆς γενέσεως ἐπὶ τὴν φθορὰν, εἴτα ἕξ ἐκείνης ἐπὶ τὴν γένεσιν ἀναστρέφοντα, καὶ τὸ εἶναι μὲν ἀθάνατα, τὸ δὲ μεταβάλλεσθαι ἀλλοιότερα· εἰς ἑαυτὰ γὰρ 5 ἀναχωροῦντα τῇ μὲν οὐσίᾳ ἔστι, τῇ δὲ φθορᾷ γίνεται, τηρούσης αὐτὰ τῆς φύσεως παρ' ἑαυτῇ προαγοῦσης τε αὐθις εἰς τοῦμφανές κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τεθέντας ὅρους. ταῦτά φησιν ὁ λόγος διὰ τὴν ἀρχέτυπον τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας ὕψιν, ἕφ' ἧς ἴσμεν πρὸ πάσης ἀρχῆς τὴν τοῦ ἱππάρχου δύναμιν, ὡς εἴρηται, 10 γενέσθαι· εἴτα ὡς ἀπαλιφεῖσα ἐκείνη τῷ χρόνῳ εἰς τὴν ὑπαρχον μεταφύη τιμῆν. αὐτῆς δὲ τὸ πολίτευμα παραλαβούσης, αὐθις ἡ βασιλεία εἰς τὴν τοῦ ἱππάρχου περιέστη χρεῖαν· καὶ προῆλθεν εἰς τὸ μέσον, μᾶλλον δὲ προηρέχθη ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως ἢ πρὶν ἀπαλιφεῖσα δι' εἰτέρας προσηγορίας ἀρχῆς, κατὰ μηδὲν μὲν 15 ἀποδέουσα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως, μεῖζονι δὲ δυνάμει καὶ προσθήκῃ τῶν οὐκ ὄντων αὐτῇ τὸ πρὶν ὠχρωμένη.

24. Καὶ μηδεὶς πρὸς τὸ καινὸν τῆς προσηγορίας ἀποπηδάτω· εἰ γὰρ ἀπίδοι ἐμμελῶς εἰς τὰ πράγματα, οὐδὲ αὐτὴν τὴν ἐπιωνυμίαν τῆς ἀρχῆς διαφωνοῦσαν πρὸς ἑαυτὴν εὐρήσει. ὁ μὲν 20 γὰρ ἱππαρχος παρῆν αἰεὶ τῷ ἄρχῳ ἢ τῷ μονάρχῳ, τῆς μὲν ἱππικῆς δυνάμειως ἡγοούμενος, τῆς δὲ αὐτῆς πάσης προεστηκώς, ὥστε ὁ

4 εἴτε vulgo.
vulgo.

τῷ — τῷ?

11 et 15 ἀπολοιφεῖσα

23. Omnia quae sunt, et gignuntur et sunt secundum boni naturam: partim quippe sunt, ut sunt; partim vero gignuntur, neque semper sunt, neque eadem manent, sed per ortum ad interitum sive ab hoc ad ortum vertuntur; quatenus sunt, immortalia, quatenus autem mutantur, a semet diversa: in semet enim redeuntia quoad substantiam sunt, quoad interitum vero gignuntur, natura ea apud se servante, iterumque in lucem proferente iuxta leges a rerum opifice constitutas. haec commemoramus ob antiquam rei publicae nostrae faciem, in qua scimus ante omnes magistratus magistri equitum potestatem, sicuti diximus, fuisse, deinde quomodo illa tempore extincta in praefecturam praetorii abierit. qua administrante rem publicam, accidit ut rursus magistro equitum imperator indigeret; processitque in medium, seu potius a rerum natura productus est, deletus olim alio nomine magistratus, neque quicquam eorum quae propria illi fuerant non tenens, et maiori potestate, additisque quae antea non fuerant, firmata.

24. Ac nemo propter nominis novitatem a nobis dissentiat: etenim si recte consideraverit rem, ne ipsam quidem appellationem magistratus a semet discrepare reperiet. nam magister equitum semper aderat regi aut singulare imperium tenenti, equestrium copiarum dux totique

λεγόμενος κατὰ νεωτέραν προσηγορίαν μάγιστρος οὐδὲν ἕτερον ἢ ἵππαρχός ἐστι· τῆς δὲ μεταβολῆς τοῦ ὀνόματος αἰτία ἢ τῆς πλειό-
 5 ὄνος ἐξουσίας ἐπιζράτεια γέγονε. τὸ γὰρ μάγιστρος ὀφθαλμίων
 ὄνομα οὐδὲν ἤτιον ἠγοούμενον τῶν ἀντικῶν καταλόγων σημαίνει,
 βασιλείας θεωρεῖται, εἰς μυρίους συναγομένη πολεμιστάς. καὶ
 τοῦτο μὲν μόνον εἶχεν ὁ ἵππαρχος τὸ προνόμιον, ὃ δὲ μάγιστρος
 τὸ πλέον, τῆς βασιλείας εἰς τοσοῦτον ὕψος ἀνερχθείσης· τότε
 μὲν γὰρ μόνην τὴν Ἰταλίαν ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι, νῦν δὲ θεοῦ προί-
 10 σταμένον πᾶσαν ὁμοῦ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἔχουσιν.

25. Καὶ ὅστις μὲν οὖν ὠνομάσθη τὴν ἀρχὴν μάγιστρος,
 οὐκ ἔχω λέγειν τῆς ἱστορίας σιγῶσης· οὐδὲ γὰρ πρὸ Μαρτινιανοῦ,
 ὃς ἦν ὑπὸ Λικινίῳ μάγιστρος, ἄλλου τινὸς προσηγορίαν ἢ ἱστορία
 παραδίδωσιν. αὐτοῦ δὲ τούτου ὑπὸ Λικινίῳ ὁ Κωνσταντῖνος τὴν
 15 ὅλην τῆς βασιλείας μόνος κατασχὼν ἐξουσίαν Παλλάδιον μάγι-
 στρον τῆς ἀλλῆς χειροτόνησεν, ἄνδρα συνετὸν καὶ Πέρσας Ῥω-
 μαίοις πρότερον καὶ Μαξιμιανῷ τῷ Γαλερίῳ διὰ πρεσβείας φιλώ-
 σαντα. τοῖς δὲ ἡμιρομένοις τοὺς ἐφεξῆς μὴ ἀγνοῆσαι μαγίστρον
 ἀχρὶς ἡμῶν ἀρκέσει πρὸς διδασκαλίαν Πέτρος ὁ πάντα μεγαλό-
 20 φρων καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας ἀσφαλῆς διδάσκαλος, δι' ὧν
 αὐτὸς ἐπὶ τοῦ λεγομένου μαγιστηρίου ἀνεγράψατο.

26. Προῆλθεν οὖν ἡ δύναμις ἐπὶ πλέον τῆς ἀρχῆς· οὐ

16 ἀλλῆς] αὐτῆς C.
 18 ὀμηρομένοις C.

17 recentior manus φιλιώσαντα.

aulae praefectus; quare qui recentiori nomine magister appellatur, nil aliud nisi magister equitum est; mutati autem nominis causa fuit maior potestas illi attributa. quippe magistri officiorum nomen aequae aulicorum catalogorum ducem, ut praediximus, significat, quibus cum equestres tum pedestres imperatoris copiae, numero decem milia armatorum, continentur. et hoc quidem uno constabat magistri equitum potestas: at magister potior, imperio ad tantam altitudinem evecto. tum enim solam Italiam possidebant Romani: nunc autem, deo gubernante, omnem simul terram mareque tenent.

25. Quis vero primus magister nominatus sit, dicere nequeo tante historia: neque enim ante Martinianum, qui sub Licinio magister fuit, alius cuiusquam nomen historia prodit. sub hoc ipso autem Licinio Constantinus, solus tota imperii potestate potitus, magistrum aulae Palladium creavit, virum prudentem, qui Persas Romanis et Galerio Maximiano antea legatus conciliaverat. cupientes vero succedentes deinceps ad nos usque magistros non ignorare satis docebit Petrus ille in omnibus excelsus et universae historiae certus auctor, in iis quae de magisterio quod vocant conscripsit.

26. Crevit igitur potestas magistratus: etenim non tantum depre-

μόνον γὰρ τὰς τῶν ἔθνῶν πρεσβείας ὑφ' ἑαυτῆς τελούσας ὁ μάγιστρος ἔχειν πιστεύεται, τὸν τε δημόσιον δρόμον, καὶ πλῆθος ἐμβροθῆς τῶν πάλαι μὲν φρουμενταρίων νῦν δὲ μαγιστριανῶν, τὴν τε τῶν ὀπλων κατασκευὴν καὶ ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ διαφερόντως Πέτρος οὗτος ὁ πολὺς, 5 ὁ μηδενὶ ταῖς ἀρεταῖς κατὰ μηδὲν δεύτερος. διασώζει μὲν γὰρ καὶ φρουρεῖ τὴν ἀσπίδα, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀποπτύει μεγαλειότητα, ἣν ἐγγὺς ἀπολομένην ἀβελτερία τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷα σοφὸς καὶ διὰ παντὸς τοῖς βιβλίοις προσανέχων, ἀποκαθίστησι. τοὺς δὲ νόμους εἰδὼς εἶπερ τις ἄλλος, οἷς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων 10 ἀνετράφη, συνηγορῶν τοῖς δεομένοις, ἄρχων τε μέγιστος καὶ ἀξίαν ὄφρον τῆς ἐξουσίας ἀνατείνων ἐδείχθη, καὶ δικαστὴς ὄξυς καὶ τὸ δίκαιον κρίνειν εἰλικρινῶς ἐπιστάμενος, κατὰ μηδὲν αὐτὸν ὑπτιάζουσας τῆς τύχης. πρῶτος μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ μειλίχιος, ἀλλ' οὐκ εὐχερῆς οὐδὲ πρὸς τὰς αἰτήσεις ἔξω τοῦ νόμου καμπτόμενος, 15 ἀσφαλῆς δὲ ὁμοῦ καὶ προβλέπων τὰς ὁρμὰς τῶν προσιόντων, μηδένα καιρὸν ταῖς ῥαθυμίαις παραχωρῶν, τὴν μὲν νύκτι τοῖς βιβλίοις τὴν δὲ ἡμέραν τοῖς πράγμασι ἐκκείμενος, μηδὲ αὐτὴν τὴν μέχρι τῆς ἀσπίδος ἐκ τῆς οἰκίας ἐν ὁμιλίαις διασπρόζων ἀπλῶς, ζητήμιοι δὲ λογικοῖς καὶ ἀφηγήσεσι πραγμάτων ἀρχαιοτέρων μετὰ 20 τῶν περὶ ταῦτα σχολάζοντων εἰλούμενος. καὶ καιρὸς οὐδεὶς αὐτῷ διδασμάτων ἐστὶν ἀμέριμος, ὡς τοὺς τῶν λόγων ἐξηγητὰς δεδιέναι τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντυχίαν· πράγμασι γὰρ αὐτοὺς καὶ στροφαῖς

11 ἐνετράφη?

16 προϊόντων C.

17 μηδὲν ἀκαιρον C.

18 ἐγκείμενος F.

cationes populorum magistro creduntur, et cursus publicus, et gravis multitudo magistrianorum, qui olim frumentarii dicti sunt, et fabricae potestasque armorum, verum et civilium literatis et antiquarum rerum administratio, ac praecipue Petro illi clarissimo, virtutibus nulla in re cuiquam secundo. conservat enim custoditque aulam, nec Romanam respuit magnificentiam, quam paene extinctam priorum incitiam, utpote sapiens et libris usque deditus, restituit. leges autem, si quis omnino, callens, quibus a teneris unguiculis imbutus est, petentium defensorem se ac summum magistratum, dignamque potestate gravitatem, idemque acutum se iudicem et nudae iustitiae in iudicando cultorem ostendit; neque eum unquam facilem fortuna reddidit. mansuetus enim est et humanus, at non levis; neque precibus a lege flectitur, sed firmus simul est, praevidetque adeuntium conatus. nullum vero tempus remissionibus concedens nocte libris, die negotiis vacat; quin domo in aulam iens, non quolibet sermone contentus, quaestionibus literatis et antiquarum rerum commemoratione cum harum studiosis tenetur. neque est uilum ei tempus doctrinarum incuriosum, ut literarum doctores occursum eius metuant: angustiis enim eos dolisque implicat, modeste sciscitans, ut lo-

περιβάλλει, μετρίως ἐπελέγχων ὡς λέγοντο μόνον, οὐκ εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι ὅποιους αὐτοὺς ἢ φήμη διαθρλεῖ. ἐμοὶ δὲ μάλιστα σκοποδινίας οὐ μικρὰς ἀνακινεῖ ἢ πρὸς αὐτὸν συνήθεια· χαίρω γὰρ αὐτῷ, ὅτι καλὸς ἕμα καὶ ἐλεύθερος καὶ τύφου καὶ κορυζῆς 5 ἐκτὸς ἀστεῖός τε καὶ κοινός· ἀλλ' ἐπισηεῖ μοι, ὡς εἴρηται, φροντίδας οὐ μικρὰς, μηδὲν ὦν ἐπίστασθαι δοκῶ προτείνων εἰς ζήτησιν, τὰ δὲ παντελῶς ἠγνοημένα παρεισάγων, ὥστε με τὰς πασῶν ἰσχυροτάτας εὐχὰς μελετᾶν, μηδεμίαν αὐτὸν ἄβρατον ἐμοί, ὥσπερ εἶωθεν, ἐπιροῖζῆσαι θεωρίαν.

10 27. Τοσοῦτων ἀρχόντων τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης τῷ νόμῳ γνωρίζομένων μνήμην ἢ καθόλου ἱστορία ἐκ προοιμιῶν ποιεῖται τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἄχρι τῆς Ἀναστασίον τοῦ βασιλέως τελευτηῆς. κόμητα γὰρ λαργιτιῶνων (Ἴταλοι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ προεσιῶντα τῶν τῆς βασιλείας θησαυρῶν) καὶ κόμητα πριβάτων 15 (ἀντὶ τοῦ τῶν ἰδίᾳ πως τοῖς βασιλεῦσι προσηκόντων) οὐκ ἂν τις ἐν ἀρχόντων ἀριθμήσειε ποτε καταλόγῳ, θεραπόντων δὲ· προαγωγῆς ἄρχουσι προεπούσης ἀξιοῦνται, κατὰ δὲ τὸ δοκοῦν τῇ βασιλείᾳ πρόσφατον ἔχουσι καὶ λανθάνουσιν τὴν γένεσιν, ὥσπερ ὁ λεγόμενος πατριμώνιος, ἀντὶ τοῦ φύλαξ τῆς ἰδίᾳ πως ἀνηκούσης 20 τῷ βασιλεῖ καὶ τυχὸν ἐκ προγόνων περιουσίας, ὃν καὶ αὐτὸν οὐ πρὶν ἀριθμοῦμενον Ἀναστάσιος ὁ πάντα ἔμφρων ἀνεστήσατο, διακρισιν, ὥσπερ εἶωθει, περινοῶν τοῖς πράγμασιν, ὅπως μὴ συγχύσει κάμνοικεν.

13 lego ὡς Ἴταλοι. F.

16 lego οὐδὲ γὰρ προαγωγῆς. F.

quantur modo: non sunt autem isti tales quales eos fama circumfert. mihi vero praecipue caligines non parvas movet eius consuetudo: etenim delector eo, quia bonus simul et liberalis remotaque stolidi arrogancia comis communisque est: verum, ut dixi, sollicitudines haud parvas mihi incutit, nihil eorum quae scire videar investigandum proponens, sed prorsus ignota protrahens; quare ego omnium vehementissimas preces meditor, ne quam inexpertam mihi, ut solet, quaestionem proferat.

27. Tot magistratus, Romae lege constitutos historia, ab incunabulis rei publicae Romanae ad Anastasii imperatoris obitum, in universum commemorat. nam comitem largitionum (ut Itali dicunt, id est thesauris imperii praepositum) et comitem privatarum (id est peculiarium quodammodo imperatoris facultatum) nunquam, opinor, magistratibus aliquis, sed ministris annumerabit: neque enim electione magistratibus conveniente dignantur, sed prout videtur imperatori, subito occulteque prodeunt, veluti qui patrimonius dicitur (id est custos peculiarium quodammodo imperatoris ac forte a maioribus relictarum facultatum), quem et ipsum antea ignotum in omnibus prudens Anastasius instituit, discrimen, ut solebat, rebus excogitans, ne confusae laborarent.

28. Μετ' ἐκεῖνον δὲ Ἰουστίνου ἐν ἰσχυρίᾳ βιοῦντος καὶ μηδὲν νεώτερον ἔξευρόντος, ὃ μετὰ ταῦτα, ἀδελφιδοῦς αὐτῷ γε- νόμενος, πᾶν ὃ τι χρήσιμον περιποιεῖν τοῖς κοινοῖς ἐπιγόμενος, ὄλην τε τὴν ὄφρον τῆς ἀρχαίας ὕφειος ἀνακαλούμενος, πρῶτον μὲν ἔξευρε τὸν λεγόμενον τῆς Σκυθίας ἑπαρχον. σοφὸς γὰρ ὢν, 5 καὶ διὰ τῶν βιβλίων εὐρῶν ὡς εὐδαίμων μὲν ἢ χῶρα τοῖς χρήμα- σιν ἰσχυρὰ δὲ τοῖς ὄπλοις ἔστι τε νῦν καὶ πάλαι γέγονεν, ἦν πρῶ- τος ἐλὼν σὺν Δεκεβάλῳ τῷ Γετῶν ἡγησαμένῳ Τρωϊανὸς ὁ πολὺς πεντακοσίας μυριάδας χρυσοῦ λιτρῶν, διπλασίας δὲ ἀργύρου, ἐκπωμάτων ἄνευ καὶ σκευῶν τιμῆς ὄρον ἐκβεβηκότων ἀγελῶν τε 10 καὶ ὄπλων, καὶ ἀνδρῶν μαχιμωτάτων ὑπὲρ πεντήκοντα μυριάδας σὺν τοῖς ὄπλοις Ῥωμαίοις εἰσῆγαγεν, ὡς Ἀκρίτων παρῶν τῷ πο- λέμῳ δυσχρῆστο, συνεῖδεν αὐτός, κατὰ μηδὲν Τρωϊανοῦ παρη- χωρῶν, περισῶσαι Ῥωμαίοις ἤδη ποτὲ ἀφηνιάζουσαν τὴν βορείαν. καὶ θαναμαστὸν οὐδὲν εἰ πάντα κατ' εὐχὰς προῆλθεν αὐτῷ· οὐδὲ 15 γὰρ Τρωϊανὸν τοῖς ὄπλοις ἐζήλωσε μόνον, ἀλλ' αὐτὸν Ἀγρουστον τῇ περὶ θεῶν εὐσεβείᾳ καὶ τρόπων μετριότητι καὶ Τίτον τῇ καλοκα- γαθίᾳ, Μάρκον δὲ τῇ συνέσει πάρωθῃσεν. (29) ὡς ἔφθην εἰπὼν, προάγει τοίνυν ἑπαρχον ἐπόπτην τῶν Σκυθικῶν δυνάμεων, ἀφορίσας αὐτῷ ἑπαρχίας τρεῖς τὰς πασιῶν ἐγγυὲς εὐποροσιτάτας, 20 Κερασιίδα τὴν καθ' ἡμᾶς Κύπρον, ἀπὸ Κύπριδος κατὰ τὸν μῦθον τιμηθείσης ἐν αὐτῇ μεταβαλοῦσαν τὴν προσηγορίαν, Κα-

1 Ἰουστινιανοῦ C.

7 ἦν add F.

8 τῷ F, τῶν C.

10 τε F, δὲ C.

12 ὁ Κρίτων F.

13 μηδένα vulgo.

17 θεῶν C.

28. Post illum vero cum in otio egisset Iustinus, neque quicquam novi repperisset, qui deinde successit, sororis eius filius, utile quodvis parare rei publicae festinans omnemque antiqui status splendorem revocans, primum quidem, quem praefectum Scythiae vocant, excogitavit. nam cum esset sapiens, et scripta volvens repperisset regionem cum opibus fortunatam tum armis validam et nunc esse et olim fuisse, (quam cum primus cum Decebalo Getarum rege summus princeps Traianus viciisset, quinquagies centena milia auri ac duplicem argenti librarum numerum, praeter pocula et vasa quovis pretio maiora, gregesque et arma, virorum autem bellicosissimorum plus quinquies centena milia una cum armis, Romanis abduxit, quemadmodum Crito, qui bello interfuerat, affirmavit), ipse nulla in re Traiano cedens Septentrionem, qui iam aliquando iugum abiecerat, Romanis servare constituit. nec mirari licet ei omnia e voto cecidisse: neque enim Traianum tantum armis aemulatus est, verum ipsum Augustum pietate in deum morumque modestia, et Titum integritate, et Marcum prudentia superavit. (29) igitur, ut modo dixi, praefectum Scythicarum copiarum moderatorem creat, additis tribus omnium fere ditissimis provinciis, Cerastide, quae nunc mutato nomine a Cypride, secundum fabulam in ea culta, Cyprus vocatur,

ρίαν τε ὄλην σὺν ταῖς Ἰωνίσι νήσοις, ὡς ἄρτι τελούσας ὑπὸ τὴν
 πρώτην τῶν ἀρχῶν, ὥσπερ τὰς ἄλλας ἀπάσας, συνείδεν ὁ βασι-
 λεὺς χωρισθείσας αὐτῆς τελεῖν ὑπὸ τῷ Σκυθίας ἐπάρχῳ· καὶ φό-
 ρον ἴδιον ἀπένειμε πρὸς δικαστήριον καὶ τάξιν ὄλην, ὡσεὶ σπιν-
 5 θῆρά τινα τῶν ἐν Λιπάρῃ κρατήριον ἀνάψας ἐκ τῆς ἐπαρχότητος,
 πολλὰ καθ' ὁμαλοῦ χρηστὰ τοῖς κοινοῖς τεχνησάμενος. τὴν τε
 γὰρ μεγίστην καὶ δευτέραν ἐξουσίαν αὐτὸς καὶ μόνος οὐ μετρίως
 ἐκούφισε πόναν, διελὼν τὰς φροντίδας τῶν πραγμάτων ἄρχουσι
 πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς εὐχειρίστους κατέστησε τὰς ἀρχάς, καὶ
 10 τοῖς φιλοπράγμοσι τὴν λύσσαν ἐμέτρησε. γλίσχρον δὲ νομίσας μὴ
 καὶ τὴν πολιαρχίαν ἀπαλλάξαι μοχθημάτων οὐ μικρῶν, καὶ τοῦτο
 τὸν Τίτον ἐκμιμούμενος, τὸν οὐρβανὸν πρᾶτῳρα τοῖς ἄρχουσι
 παρεισήγαγεν, ἀρκεῖν οἰόμενος τῷ πολιάρχῳ τὴν πάντα σοβοῦσαν
 τοῦ δήμου διχόνοιαν, καὶ μετ' αὐτούς, μᾶλλον δὲ πρὸ αὐτῶν
 15 κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὡς προέφαμεν, τὸν λεγόμενον κναισίτῳρα,
 ἀντὶ τοῦ τῶν βιωτικῶν ἐγκλημάτων ἱρεννάδα σεμνότατον.

30. Ὡσπερ ἀρχέτυπον εἶδος ἢ μονάς, παράδειγμα δὲ μο-
 νάδος ἔν, οὕτως ἐν προοιμίῳις ἢ καθ' ἡμᾶς εὐδαίμων πόλις τῆς
 τότε πᾶσαν ὑπεροχὴν ἐκβεβηκυίας Ῥώμης ἐνομίσθη. ὅθεν ὁ
 20 Κωνσταντῖνος οὐδαμοῦ πρὸ τῆς ἐπ' αὐτῇ κονσεκρατίωνος (οὕτω
 δὲ τὴν ἀποθέωσιν Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσι) Ῥώμην νέαν δείκνυ-
 ται καλῶν, κάστρα δὲ καὶ αὐτὴν ἴσα ταῖς ἄλλαις τῶν χωρῶν·

1 ἄρτι] ἀντὶ vulgo.
 κᾶν τούτῳ?

11 ἀπαλλάξῃ vulgo.

μικρὸν C.

14 τῷ δήμῳ C.

Cariaque tota cum Ioniis insulis; quas, cum antea sub summo magistra-
 tuum, sicut ceterae omnes, fuissent, ab eo seiunctas imperator Scythiae
 praefectum tenere voluit; propriumque redditum constituendo iudicio et
 totum officium concessit, quasi scintillam quandam Liparae craterum e
 praefectura praetorii accendens, multa simul rei publicae utilissima me-
 ditatus. quippe tum amplissimam secundamque potestatem ipse solusque
 non parum sublevavit laboribus, rerum administrationem in multos magi-
 stratus dispertiens; tum etiam faciliora iis munera reddidit, litiumque
 amantibus furorem est moderatus. parvum autem putans, nisi et prae-
 fecturam urbis molestiis haud levibus liberaret, in hoc quoque Titum
 imitatus, praetorem urbanum magistratibus adiecit, sufficere praefecto
 urbi omnia concutientem populi discordiam reputans; nec non post illos,
 (seu potius, si antiquitatem spectes, ante illos, ut supra rettulimus,)
 quaesitorem quem vocant, id est rerum capitalium investigatorem gra-
 vissimum.

30. Quemadmodum originalis species monas, exemplum autem mo-
 nadis unum, sic felix nostra civitas Romae, tum super omne culmen
 eminentis, initio putabatur. unde Constantinus ante eius consecrationem
 (ita autem apotheosin Romani dicunt) nullibi eam Romam novam, sed
 castra, pariter ceteris locis, ipsam quoque appellavit: cuius rei argu-

καὶ τούτων ἂν τις ἐπιστήσεται τοῖς ἐλέγχοις, εἰ ταῖς διαλέξεσι Κωνσταντίνου, ὡς αὐτὸς οἰκεία φωνῇ γράψας ἀπολέλοιπεν, ἐντεύξεται. εἰκόνα τοίνυν καὶ στοχασμὸν ἀμυδροῦ παραδείγματος εἶναι κρίνων αὐτὴν πρὸς ἐκείνην, δύο πραιτώρων ἀρχεσθῆναι συνεῖδε διὰ τὸ τῶν οἰκητόρων μέτριον καὶ τῶν πραγμάτων σμικρόν. 5 ἐκ τῆς φάλαγγος οὖν τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πραιτόρων τὸν τουτηλάριον προχειρίζεται ... τὸν μὲν Κωνσταντιανὸν τὸν δὲ μάγιστρον τοῦ κήσου ἐπιφημίσας, οἷον ἐὶ ἄρχοντα τῶν ἀρχετύπων συμβολαίων, ὅτι κήσον μὲν τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἀρχείων, ῥέγεσται δὲ λέγουσι· καὶ σκρίβαν μὲν ἐκείνω (ἀντὶ τοῦ ὑπογραφεία), κην-10 σουάλης δὲ τούτω (ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοφύλακας) ὑπηρετεῖσθαι διώρισε. τῆς δὲ ἡμετέρας Ῥώμης, καὶ νεμέσειως ἔξω, καὶ τὴν πρώτην τῆς δυνάμεως ἀποκρυπτούσης, συνεῖδεν ὁ κράτιστος καὶ τῆς τοῦ οὐρβανοῦ πραιτόρος δεῖσθαι παρόδου. προάγει τοίνυν αὐτὸν τῇ οἰκείᾳ σεμνύνων προσηγορίᾳ, ἕνα τῶν τοῦ δήμου παραπτω-15 μάτων ἀπόμμενον, ἕνα τὴν πολιαρχίαν φροντίδων ἀμετρίας ἐπικουφίσας ἐμφρόνως.

2 an καταλέλοιπεν? sed cf. 3 33: συγγραφὴν Κέλσος ἀπολέλοιπεν. ἐντεύξεται vulgo. 7 patet excidisse nomen alterius praetoris. F.

9 ἀρχαίων vulgo, et mox ἀρχαιοφύλακας. 16 ἀπόμμενος F.

menta reppererit, qui tractatus Constantini legerit, quos ipse patrio sermone scriptos reliquit. simulacrum igitur eam et speciem obscuri exempli ad illam esse iudicans, duos ei praetores sufficere arbitratus est propter incolarum et causarum paucitatem. e phalange itaque urbis Romae praetorum tutelarium creat... illum Constantianum, hunc magistrum census (id est archetypis instrumentis praepositum, quia censum vocant instrumentorum perscriptionem, quam eandem et regesta dicunt) appellavit; scribamque illi, id est exceptorem, et censuales huic, id est instrumentarios, apparere voluit. nostra autem Roma (sit dicto venia!) primam adeo potentia obscurante, optimus noster imperator urbano etiam praetore opus esse duxit. creat itaque eum suoque nomine illustrat, simul populi delicta aggressurus, simul praefecturam urbis immensa curarum mole sapienter levans.

Λ Ο Γ Ο Σ Γ.

Τοῦ νόμου τῆς ἱστορίας, ὡς οἶμαι, τηρηθέντος, καὶ τὸ πρόσθεν ἐπαγγελμένον, τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διὰ τοῦ λόγου παρελθουσῶν, ἐπῆλθεν ἔμοι ἰδιὸν τινα καὶ μονήρη λόγον περὶ τῆς μεγίστης τάξεως τῆς πρώτης τῶν ἀρχῶν ὑποθεῖναι τῇ ἱστορίᾳ, δι' οὗ ἂν τις ἀμν-
 5 δρῶς ἐσοπιρίσαιοι τὴν πάλαι κρατήσασάν ἐν αὐτῇ λαμπρότητα καὶ εὐταξίαν, ἣν ἐγγὺς ἀπολομένην ὁ γενναῖος ἡμῶν βασιλεὺς οὐκ εἴασε παντελῶς ἀποσβεσθῆναι, συνέχει δὲ ὥσπερ καὶ σφίγγει διαρ-
 10 σης (οὐ μικρὸν δὲ τὸ κτῆμα, τῆς δὲ Εὐρώπης τὸ πλεῖστον· κοι-
 νῶναι γὰρ αὐτῇ τοῦ ζεφύρου, καθὼ τὸν εὐρὸν ὅλον δίδωσιν ἢ Ἀσία καὶ μόνῃ), καὶ αὐτῆς δὲ Ρώμης, τῆς τῶν πραγμάτων μη-
 τρός, ἀπυλλαγείσης ἰδρῶτι τῆς βασιλείας δεσμῶν καὶ βαρβαρικῆς
 15 ἐξουσίας. πάντα δέ, ὅσα ἦν ποτὲ τῆς πολιτείας γνωρίσματα,
 μετὰ κρείττονος ἀποσώζεται δυναστείας· οἱ τε νόμοι θορόβων
 καὶ πολυφόρου συγχύσεως ἀπηλλάγησαν, καὶ προφανές ἐστι τὸ
 δίκαιον, καὶ μεταμέλει τοῖς φιλοδικαίοις τὸ πρὶν ἐναργυρῆσαι
 ταῖς φιλονεικίαις, μάχης οὐδεμιᾶς τὸ λοιπὸν διὰ τῆς τῶν νόμων
 καθαρότητος ὑπολιμπανομένης. καὶ κρείττων μὲν ἢ βασιλείως

5 ἐσοπτρον σοι τα C: corr F. 16 προφανές vulgo. 17 lego φιλοδίκους F.

L I B E R III.

Historiae lege, ut opinor, observata, et secundum quod ante pollicitus sum magistratibus civilibus enarratis, visum est mihi proprium quendam ac singularem libellum de maximo officio primi magistratum historiae subiicere, in quo quis pristinum eius splendorem egregiamque disciplinam obscure intueatur; quam pene perditam generosus noster imperator non passus est funditus extingui, continetque quodammodo et constringit dilabentem tempore antiquitatem. ac maior quidem quam nuper per illum est res publica, Libya nobis reddita, non parvo bono, Europaque maximam partem (hac enim in Occidentem porrigitur, sicut Orientem totum Asia solaque tribuit), ipsa autem Roma, imperii matre, vinculis et barbarica potestate sudore imperatoris liberata. omnia vero quae quondam fuere rei publicae ornamenta, maiori cum potestate restituantur, legesque turbis ac multiplicis onere confusionis liberatae; patetque iustum, ac litium amantes paenitet contentionibus olim vigilasse, nulla in posterum propter legum claritatem pugna relicta. ac virtus qui-

ἀρετῇ ἐπαίνου παντός, ἔμοι δὲ καὶ καιρὸς ἐπὶ τὸν σκοπὸν διαβῆ-
ναι τῷ λόγῳ.

2. Ἡ τοίνυν τῷ ἑπάρχῳ πενταρχήσασα τάξις ποτὲ ἐν
ἔπλοις μὲν ἦν ἅπασα, ὀνόματα δὲ αὐτῇ καθ' ὅμαλοῦ προμῶται,
ὅπερ ὄνομα εἰς τέσσαρας τέμνεται καταλόγους, εἰς δουκηναρίους, 5
εἰς κεντουρίωνας, εἰς βιάρχους· περὶ ὧν ἂν κατὰ τὴν τῶν τακτι-
κῶν παράδοσιν ἀφηγησάμην, εἰ μὴ πόρρω που τοῦ σκοποῦ παρω-
θούμην. καὶ ταύτης τῆς προσηγορίας, τῆς τῶν προμωτῶν λέγω,
ἔτι καὶ νῦν αἱ λεγόμεναι μάτρικες (ἀντὶ τοῦ ἀπογραφὰι τῶν κατα-
λόγων) μνήμην ἀναφέρουσιν. ἀπὸ δ' Ἀυγούστου εἰς ἕτερον σχῆμα 10
τῆς ἀρχῆς περιστάσης, ὡς πολλάκις εἴρηται, προσετέθησαν οἱ
λεγόμενοι ἀδιούτῳρες, οἰονεὶ βοηθοί· καὶ ταύτης μόνης τῆς
προσηγορίας μνημονεύουσιν αἱ παρὰ τῶν βασιλέων παρεχόμεναι
τοῖς εἰς στρατείαν παριοῦσι προβατωρίαί, οἰονεὶ συστάσεις καὶ
ἀποδείξεις· οὐδὲ γὰρ ἄπλῶς τὸ πρὶν ἄδειαν εἶχεν ὁ βουλόμενος 15
ζῶνην περιθέσθαι οἰανοῦν, μὴ πρότερον ἀποδείξας ὡς εἶη πρὸς
αὐτὴν ἐπιτήδειος· προβῆρε γὰρ τὸ μετὰ δοκιμῆς ἐπιδείξαι τὸ
ὑποκείμενον λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. νῦν δὲ τὸ πλήθος αὐτὰς ἔξ
ἁμαθοῦς μαντίας, τάληθές παραδηλούσης, πριβατωρία καλεῖ,
αὐτόθεν τὴν ἰδιώτου τύχην εἰσαγούσης· οὐδὲ γὰρ ἰδιώτου διαφέ- 20
ρουσιν οἱ μόνη προσηγορία στρατείαν οἰανοῦν ὑπερχόμενοι, οὐχ
ὅτι τὰ πράγματα μὴ τὴν κρείττονα καὶ καρπιμωτέραν εἴληχεν ὄψιν

5 τέσσαρα—λόγους C, τέσσαρας—καταλόγους F, coll. 1 48.
8 λόγῳ C. 10 δ' vulgo om. 13 παρασχόμεναι vulgo.
15 ἄ...ν C, extinctis mediis literis.

dem imperatoris quavis laude maior; iamque tempus est me ad propo-
situm progredi.

2. Cohors igitur, cui praefuit magister equitum, armata olim tota
fuit, dictaque communi nomine promoti, quod quidem nomen in quat-
tuor catalogos dividitur, in ducenarios, centenarios, biarchos; de qui-
bus quae tactici tradidere, exponerem, si non a proposito longius essem
aberraturus. atque huius appellationis, promotorum dico, etiamnum
matrices quas vocant, id est catalogorum indices, mentionem faciunt.
ab Augusto mutata, ut saepe diximus, magistratus forma, additi sunt
qui adiutores vocantur, id est βοηθοί; atque hanc solam appellationem
commemorant quae ad militiam accedentibus ab imperatoribus praeben-
tur probatoriae, id est testimonia et specimina (neque enim olim nullo
discrimine cuilibet cingulum quaecunque induere licuit, antequam se ad
illud aptum esse probasset): probare enim Romanis est rem specimine
ostendere. nunc autem vulgus eas rudi divinatione, verum prodente,
privatorias appellat, privati condicionem inde arguens: neque enim a
privato differunt qui solo nomine militiam quaecunque incunt, non

τῆ βασιλέως ἐμμελεία, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ οὐκ εὐπρεπεῖς πρὸς τὰς λειτουργίας πυρίασιν.

3. Κοινῇ μὲν οὖν ἄπασιν τοῖς καταλόγοις ἐκ τῆς βασιλέως ὑποσημειώσεως ἀδιούτῳρες, ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς παρατάξεως τὸ 5 πάλαι ταττόμενοι. φησὶ γὰρ οὕτως, et colloca eum in legione prima adiutrice nostra, οἷον εἰπεῖν “καὶ τάξεως αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ τάγματι τῷ βοηθοῦντι ἡμῖν.” ὅθεν ὁ πρωτεύων τοῦ παντὸς καταλόγου ἔτι καὶ νῦν κορνικουλάριος ἀναφέρεται, ἀντὶ τοῦ κεραιῆτης ἢ πρόμαχος. μέσος μὲν γὰρ ἦν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τῆς 10 συμπλοκῆς μονομάχος ἤγον ὑπαρχος ἢ ὁ Καῖσαρ. τὸ δὲ ἱμπεράτωρος ἐπώνυμον κοινὸν ἦν αὐτοῖς, ὡς ἔφη· οὐδὲ γὰρ μόνων τῶν βασιλέων ἐστίν, ἀλλ' ἀπολύτως τοῦ αὐτοκρατῶς διοικεῖν εἰληχότος τὸν πόλεμον. καὶ μέσος μὲν ἦν, ὡς εἴρηται, ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς Φροντῖνος λέγει, ἐξ ἐωνύμου δὲ πλευρῶς ὁ ὑπαρχος 15 ἤγον ὑπαρχος, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας οἱ πραιῖτωρες ἢ ληγᾶτοι (ἀντὶ τοῦ στρατηγῶν καὶ πραιβευταί), οὓς κατελίμπανον οἱ ὑπάτοι ἀνθ' ἑαυτῶν ἤδη τοῦ τῆς ὑπατείας αὐτοῖς συντελουμένου χρόνου, εἰς τὸ ἐφειστάναι τῷ στρατῷ ἄχρι τῆς τοῦ μέλλοντος ὑπάτου ἐπὶ τὸν πόλεμον παρουσίας. τῆς δὲ καλουμένης λεγιῶνος εἰς ἕξακισχι- 20 λίους τελούσης πεζομάχους τὸν ἀριθμὸν (οὐσῶν δέκα μόνων τῶν

5 et colloca scripsi pro essere, quod, si recte lego, habet C. verba prima adiutrice nostra, in C pariter depravata, e loco codicis Iustianiani (12 tit. 53 3) petivi, ubi legitur: cum in legione prima adiutrice nostra militant. F. 9 legendum, ni fallor, κεραιῆτης. F. 10 lego ὁ μονομάχος. F. 12 αὐτοκράτορος C. 14 nempe, ni fallor, in opere de scientia militari, 1 47. F. 16 πραιβεύται vulgo. 18 ἐφειστάναι vulgo. 20 δέκα F, δὲ καὶ C.

quod non melior rebus imperatoris solertia fructuosiorque status contigit, sed quoniam ipsi ad munera inepti accedunt.

3. Ac communiter quidem in omnibus catalogis ex imperatoris subscriptione adiutores in fronte aciei olim collocabantur. ait enim sic “et colloca eum in legione prima, adiutrice nostra.” unde totius catalogi princeps etiamnum cornicularius, id est cornutus sive in prima acie pugnans, appellatur. medius quippe exercitus in conflictu erat, qui summam imperii tenebat, praefectus praetorio scilicet vel Caesar. imperatoris autem nomen, ut diximus, commune iis erat: neque enim Caesarum tantum est, sed omnino eius qui bellum suo arbitratu administrandum sortitus est. ac medius quidem, ut diximus, erat imperator, quemadmodum Frontinus ait, a sinistro autem latere magister equitum sive praefectus praetorio, et ab altero praetores aut legati (id est duces et legati), quos pro se consules, iam exeunte consulatus eorum tempore, relinquebant, qui, donec futurus consul ad bellum adesset, exercitui praessent. legio autem (ut vocant) cum sex milia peditum numero complecteretur (erant autem initio decem omnino legiones, prae-

πασῶν λεγιῶνῶν ἀνέκαθεν, ἔξωθεν ἰππικῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ αὐξιλιαρίας καὶ κοορταλίας καὶ τουρμαλίας καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων, εἶτα δὲ καὶ ξενικῆς), ὡς ἔφην, πρῶτος ἐτέτακτο ὁ κορνικουλάριος, καὶ διὰ τοῦτο προύστηκεν ἔτι καὶ νῦν τῆς πάσης τάξεως, ἐπεὶ μηκέτι ἐπὶ τοὺς πολέμους ἀφικνεῖσθαι τὸν ὑπαρχον ἔδοξεν, 5 δι' οὓς εἰρήκαμεν λογισμούς.

4. Τῶν οὖν ἄλλων πάντων ἀδιουτῶρων ὄντων, ὁ ὑπαρχος δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως δίδωσι τῷ πρὸς τὴν στρατείαν ἐρχομένῳ εἰς ὃν αὐτὸς ἔλοιτο ταχθῆναι κατάλογον. αἱ δὲ προσηγο-
ρίαι τῶν πάντων καταλόγων τῆς τάξεως αὐταί. ὁ κορνικουλά- 10
ριος πρῶτος, τῇ τοῦ λεγομένου κόμητος ἐμπρέπων λαμπρότητι, μήπω τὴν ζώνην ἀποθέμενος καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας τιμὴν καὶ τὴν τῶν λεγομένων κωδικίλλων (ἀντὶ τοῦ δέλτων) ἐπίδοσιν ἀνελθῶν, οὐδενὶ τῶν ἐν ἄλλοις στρατεύμασι πρωτευόντων ταύτης τῆς προνομίας ὑπαρχούσης. μετὰ δὲ τὸν κορνικουλάριον πριμι- 15
σκρίνιοι δύο, οὓς Ἕλληνες πρῶτους τῆς τάξεως καλοῦσι, κομμεν-
ταρίσιοι δύο (οὕτω δὲ τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπομνηματογραφῶν πρᾶκτο-
μένων ὁ νόμος καλεῖ), ἄγευδάριοι δύο οἱ τὸν δημόσιον δρόμον ἰθύνοντες, κοῦρα ἐπιστολάρουμ Ποντικῆς δύο.

5. Ἄλλ' ἴσως ἂν τις οὐκ ἔξω λόγου πύθοιτο, τὴν αἰτίαν 20
ἐπιζητῶν, τίνος χάριν, πασῶν τῶν διοικήσεων ἔχουσῶν τοὺς κα-
λουμένους κοῦρα ἐπιστολάρουμ, τὸ πόλεως σκρινίον τὸ τε τῶν
ὄπλων καὶ τῶν ἔργων οὐκ εἴληχε; δηλονότι τὸ μὲν τῆς πόλεως εἰς

5 ἐπεὶ μηκέτι vulgo om.
v. 1 48. F.

6 nempe in iis, puto, quae periere.
17 ἐπὶ τῇ τῶν ὑπομνημάτων γραφῇ ταττομέ-
νους ὁ?

ter equitatum Romanum, auxiliarium, cohortalem, turmalem, ceterasque copias, nec non mercenarios), primus, ut dixi, collocabatur cornicularius; ideoque etiamnum toti officio praeest. praefectum praetorio bella administrare placuit, ob quas commemoravimus rationes.

4. Cum igitur ceteri omnes adiutores sint, praefectus praetorio sua subscriptione ad militiam accedenti, in quo ipse velit catalogo collocari, permittit. nomina autem omnium officii catalogorum haec: cornicularius, qui primus comitis, ut vocant, splendore eminet, necdum cingulo liberatus, neque solitum ab imperatore honorem et codicillos quos vocant (id est δέλτους) consecutus; qua praerogativa nemo in aliis exercitiis princeps gaudet. post cornicularium vero primiscrinii duo, quos Graeci primos officii appellant; commentarienses duo (ita autem vocari solent qui hypomnemata scribunt); regendarii duo, qui cursum publicum regunt; curae epistolarum Ponticae provinciae duo.

5. At fortasse aliquis haud absque ratione interroget, causam inquirens, quare, cum omnes administrationes habeant qui curae epistolarum vocantur, urbis armorum operumque scrinia iis careant? videlicet

τὴν Θρακικὴν διοίκησιν ἀναφέρεται, τὸ δὲ τῶν ἔργων εἰς ἄλλας τυχὸν ἐπαρχίας συμβαίη τὰς ἀνανεώσεις γίνεσθαι τῶν ἔργων· ὅτι δὲ οὐ σφόδρα συνεχεῖς, ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς διοικήσεσιν ἐκείναις κοῦρα ἐπιστολάρουμ τὰ προστάγματα τῆς ἐπιδιδομένης ἀπὸ τοῦ δημοσίου 5 δαπάνης γίνεται. τὸ γὰρ τῶν ὄπλων σκρινίων ὠρισμένους μὲν ἔχει τὰς ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν συντελείας, νεῦρα λέγω καὶ κέρατα καὶ τὰ λοιπά, πρὸς δὲ τὰς ἀνακνυτούσας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις ὑπουργεῖ τοῖς προστάγμασιν.

6. Πολλῆς δὲ οὔσης ὑπὲρ ἀριθμὸν τῆς τῶν ταχυγρόφων 10 πληθῆος, καὶ οὐ μικρὰς ἐχούσης ἀφορμὰς ἐπὶ κέρδους ἐργασίας, οἱ τούτων καὶ λογικώτεροι καὶ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἀρκοῦντες ἐν πεντεκαίδεκα συναγωγαῖς, ἄς καλοῦσι σχολὰς, συλλεγόμενοι, [οἱ] τὴν οὔσαν αὐτοῖς πείραν τοῖς πράγμασιν ἐπιδειξάμενοι ἐπὶ τὸ τάγμα τῶν Ἀγροσταλιῶν, εἶγε ἄρα θέλουσι, παρίαισι καὶ εἰς τὸ 15 τοῦ κορινικουλαρίου πλήρωμα καταντῶσι, μετὰ μέντοι τὴν λεγομένην βοηθοῦραν· οἱ μένοντες ἐπὶ τῆς δέλτου εἰς τὸ τοῦ πριμίσκρινίου ἀναφέρονται πλήρωμα. καὶ περὶ μὲν τούτου ἀκριβέστερον οὐ το πῶς εἴρηται, (7) μετὰ δὲ τοὺς ἐπὶ ταῖς λογικαῖς 20 τεταγμένους λειτουργίαις εἰσὶν οἱ λεγόμενοι σιγγουλάριοι, ἄνδρες ἐντρεχεῖς, ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας δημοσίων ἕνεκα χρεῶν ἀποστελλόμενοι· ὧν ἀνέκαθεν τὰς ἀναγκαιοτάτας καὶ εἰς αὐτὴν συντελούσας τὴν ὅλην πολιτείαν χρείας ἐγχειριζομένων παρεισέδν, τῆς ἐπαρχότητος ἤδη μαραινόμενης, ἧ τῶν λεγομένων μαγιστριανῶν

2 ἐπαρχίας ἐν αἷς συμβαίη F.
καὶ ὑπὲρ? cf. c. 14.
πῶς. F.

3 ἐν vulgo om.

11 οἱ] τῇ vulgo.

9 οὔσης
18 lego ἐντό-

urbis scriinium ad Thraciam administrationem refertur, operum vero ad alias forte provincias, in queis operum restorationem fieri contingit; quae quoniam non admodum crebrae, ab illarum dioecesium curis epistolarum addendus e publico sumptus imperatur. nam armorum scriinium certa habet a provinciis tributa, nervos inquam, arcus et reliqua, necessitatibus autem in bello obviis imperando subvenit.

6. Innumera autem cum sit notariorum multitudo, magnasque lucrī parandi opportunitates habeant, literatiores eorum et ministerio pares in quindecim ordinibus, quas scholas vocant, colliguntur; e quibus qui suum tractandis rebus usum probavere, in Augustalium ordinem, si quidem volunt, neque tamen nisi post boethuram, ut vocant, recepti, militiam cornicularii, qui autem in codicillo manent, eandem primiscrinii munere implent. ac de his quidem suo loco accuratius explicavimus. (7) literatis vero ministeriis praepositos sequuntur quos singulares dicunt, viri solertes, publicorum negotiorum gratia in provincias proficiscentes; qui cum maxime necessaria et ad ipsam summam rei publicae pertinentia negotia inde ab initio curassent, languescente iam praefectura praetorii, magistrianorum, quos vocant, inanis ostentatio irrepsit. sin-

κομποφακελλορημοσύνη. συγγουλαρίους δὲ τοὺς εἰρημένους κα-
 λιῖσθαι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ ἐνὶ βεραίδῳ χρωμένους (ἤγουν ἐνὸς
 δηλονότι παρίππου) ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας ὀρμῶν· συγγουλάριον γὰρ
 τὸν μονήρη Ἰταλοῖς ἔθος καλεῖν. μεθ' οὗς μάγκιπες, οἱ τοῦ δη-
 μῶδους καὶ ἀνδραποδώδους ἄρτου δημιουργοί· ὕφ' οἷς ἄρτοποιοὶ 5
 καὶ οἱ λεγόμενοι καθολικῶς συστήματα διαψηφιστῶν, οἱ πᾶσι
 τοῖς ὄπωσοῦν σίτησιν δημοσίαν ἔχειν ἤξιωμένοις ὑπακούουσι· καὶ
 Ῥωμαῖοι μὲν αὐτοὺς ῥατιωναλίους καλοῦσιν, ὅτι κατ' αὐτοὺς
 ῥατιῶνες οἱ λογισμοὶ λέγονται, οἱ δὲ Ἕλληνες καθολικοὺς μετω-
 νόμασαν ἐκ τῆς καθόλου περὶ τοὺς δημοσίους λογισμοὺς ἀγρου- 10
 πνίας. ἔνθεν σιτώναι, οὗς Οὐτίκτωρ ὁ ἱστορικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ
 τῶν ἐμφυλίων φρουμενταρίους οἶδε τὸ πρὶν ὀνομασθῆναι, ὅτι τῆς
 τοῦ παλατίου εὐθηνίας τὸ πρὶν ἐφρόντιζον. Ῥουφίνου δὲ τηρι-
 καῦτα τὴν ὑπάρχον ἀρχὴν τυραννίδι κρημνίσαντος καὶ αὐτοὶ παρ-
 ἀπώλοντο. τελευταῖοι πάντων οἱ τὸ πρὶν πρωτεύοντες οἷα τὴν 15
 τοῦ ἱππάρχου κατ' ἀρχὰς πληροῦντες θεραπεῖαν, δουκηνάριοι καὶ
 βίαρχοι καὶ κεντηνάριοι καὶ κεντουρίωνες· ὧν πάντων τὰς Ἕλλη-
 νικὰς σημυσίας προαποδεδώκαμεν. ὅτι δὲ τῆς τοῦ ἱππάρχου ἐτύγ-
 χανον τύξεως, γινῶναι δυνατὸν διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐκ τῆς ἀλλῆς
 προφερομένων κωδικίλλων, οἱ περὶ ἀξιωματῶν τινῶν καὶ οὐ περὶ 20
 αὐτῶν διαγορεύουσιν.

2 βερέθῳ C. 3 ὀρῶν C. 11 σιτόνας C. locus Vi-
 ctoris est in libro de Caesaribus c. 39. 15 τελευταῖον C.
 17 lego ἤ: sunt enim centenarii iidem qui centuriones. F. 18 sci-
 licet in iis quae desiderari diximus 1 48. 20 lego ἐν κωδικίλ-
 λοις. F.

gularium autem illis nomen inde venit, quod uno veredo (uno videlicet parhippo) in provincias proficiscentes utebantur: singulare enim apud Italos sonat unum. sequuntur mancipes, qui plebeium ac servilem panem conficiunt; sub quibus pistores, et qui communi nomine collegia rationalium appellantur, qui omnibus quocumque modo victu publico gaudentibus operam dant. et Romani quidem illos rationales vocant, quia computationes eorum sermone rationes dicuntur; Graeci vero mutato nomine catholicos dixere, quod in universum publicis rationibus vacant. sequuntur sitonae, quos Victor historicus, in historia Caesarum, frumentarios olim appellatos esse novit, quoniam palatii annonae olim praerant. Rufini autem tyrannide tunc praecipitata praefectura praetorii et ipsi periere. postremi omnium, qui olim primi, quippe qui magistri equitum ministerium initio compleverint, ducenarii, biarchi, centenarii sive centuriones; quorum omnium Graeca nomina supra retulimus. militasse vero eos in magistri equitum officio, arguunt quae super iis ex aula proferuntur in codicillis, in quibus de honoribus quibusdam neque de ipsis agitur.

8. Τοιαῦται μὲν καὶ τόσαῦται τομαὶ τῶν καταλόγων τῆς ἀρχῆς. κούρσωρες γάρ, οἰονεὶ ταχυδρόμοι, τὴν τῆς στρατείας ἀπαλλαγὴν ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς εὐρίσκουσιν· ἀπλικιτύριοί γε μὴν καὶ κλαβικουλάριοι, ὧν οἱ μὲν τοὺς ῥαβδούχους μόνον τοὺς συλλαμ-
 5 βάνοντας τοὺς ἐγκλημάτων ἕνεκα πιεζομένους, οἱ δὲ τοὺς δεσμιὰ περιτιθεμένους αὐτοῖς διασημαίνουσι, λειτουργίας, οὐ μὴν στρα-
 10 τείας καὶ βαθμοῦ πέρας ...ξ...ενον ὧν εἰσὶ δεικτικοί· ὑπασπί-
 ζουσι γὰρ τοῖς κομμενταρίοις, οὗς ὑπομνηματογράφους ἢ τάξις Ῥωμαίων ὠνόμασεν, ὡς ἔφαμεν. ὃν γὰρ τρόπον οἱ νομενκλάτω-
 15 ρες φρόντισμα πληροῦσι καὶ τοὺς ῥήτορας ...λέγουσιν, ἔξ ὀνόμα-
 τος ἀναφωνοῦντες αὐτούς, οὕτως ἐκεῖνοι ταῖς ἐγκληματικαῖς ὑπη-
 ρετοῦνται δίκαις. οἱ δὲ νομενκλάτωρες, ὡς φησιν ὁ Αἰμίλιος ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν Σαλλουστιίου ἱστοριῶν, ὀνομασταὶ καὶ ἀνα-
 φωνῆται τῶν τογάτων (ἀντὶ τοῦ τῶν δικολόγων) εἰσίν. τογάτους
 20 δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς μὴ στρατευομένους καλοῦσι, φαινόλας δὲ περι-
 κειμένους καὶ τοῖς λέγουσι τὰς δίκας μισθοῦ συναγορεύοντας· ἐπὶ
 γὰρ τῆς ἀγορᾶς αὐτοὺς καὶ περὶ τὰ βιβλίῳ σχολάζοντας καὶ ταῖς
 νομικαῖς δυσκαλίαις ἀγρυπνοῦντες οἱ τὰς δίκας λέγοντες ἐπὶ τοὺς
 πεδανέους (ἀντὶ τοῦ χαμαιδικαστᾶς) περὶ τὸν καιρὸν τῆς δια-
 25 γνώσεως ἐκάλουν πρὸς συνηγορίαν. ταύτη καὶ advocati, οἰονεὶ
 προσκαλούμενοι, ἔτι καὶ νῦν λέγονται. τουρμαρίους γὰρ ἔτι
 φθάσας διαμένημαι παρόντας τῷ σκρινίῳ τῶν σουβαδιουβῶν καὶ

6 lego λειτουργιῶν. F.

7 literas in C extinctas punctis indi-

cavi. F. an ἀναδεξαμένων εἰσὶ? 8 τοὺς C. 12 οἱ δὲ F:

in C literae extinctae. 13 ὑ...ματι C. ἀνα...νηται C:

cf. c. 20. 16 ψισθῶ C, μισθῶ F. 18 lego δυσκο-

λίαις. F.

8. Tales totque partes catalogorum officii. nam cursores (id est ταχυδρόμοι) finem militiae in aula reperiunt: applicitarii vero et clavicularii, quorum illi lictores tantum reos vinciendos comprehendentes, hi autem vincula iisdem circumdantes significant, munera, quae eorum nomine indicantur, non autem militiae gradusque finem consequuntur: apparent enim commentariensibus, qui, ut diximus, hypomnematographi in officio Romano appellantur. nam quemadmodum nomenclatores munere funguntur, rhetoresque, clamantes eorum nomina, indicant, sic illi criminalibus in causis apparent. nomenclatores autem, ut Aemilius in commentariis ad Sallustii historias ait, nominatores indicesque togatorum (id est advocatorum) sunt. togatos autem Romani vocant eos qui non militant, sed togam gerunt et causas dicentes mercede adiuvant: in foro enim versantes, literisque et iuris difficultatibus vacantes, ab iis quibus causa dicenda ad pedaneos iudices (id est χαμαιδικαστᾶς) circa tempus cognitionis patroni vocabantur. quare etiam advocati, id est προσκαλούμενοι, etiamnum dicuntur. turmarios quidem egomet memini apparentes etiam in scrinio subadiuvarum, et completionibus (id est

ταῖς κομπλετίωσι τῶν ἐντυχιῶν (οἷονεὶ πληρώσει) προσλειτου-
ροῦντας καὶ παραψυχὴν οὐ μικρὰν ἀναλεγομένους· τοσαύτη τις
ἦν ἢ τῶν προαιτομένων κάρπιμος ἀφθονία. διαιτάριοι πρὸς τού-
τοις καὶ θηκοφόροι καὶ προαίκωνες λειτουργίας μὲν ἀναδέχονται,
ἐν δὲ ἐτέροις τάγμασιν ἀναφέρονται. 5

9. Εἴρηται πρόσθεν ἐν μὲν ἀνέκαθεν εἶναι τὸ τῶν ταχυ-
γράφων σῶμα, εἰς δύο δὲ τάγματα διηροῦσθαι καὶ πληρώματα·
οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τῆς δέλτου μένοντες τὸν χρόνον διώκουσι
καὶ εἰς τὸ τοῦ πριμισκρινίου πλήρωμα παρίασιν, οἱ δὲ εἰς τὸ τῶν
Αὐγουσταλιῶν τάγμα μεθιστάμενοι καὶ θῦττον τὴν στρατείαν 10
πληροῦντες πρὸς τοὺς ταχυγράφους καὶ εἰς τὸ τοῦ κορνικουλαρίου
καταντῶσιν ἀξίωμα. ὅπως δὲ μὴ καὶ τοὺς ἕξωθεν λάθῃ τὰ τῆς
διαίρέσεως (καὶ γὰρ ὁσημέραι ἀγνοοῦντες μάλιστα ζητοῦσιν οἱ πολ-
λοί, πρὸς τὰς εἰρημένας προσηγορίας ... τόμενοι), τὴν αἰτίαν
τῆς εἰς δύο τοῦ ἐνὸς σώματος τομῆς ὑποδείξω τῷ λόγῳ. οἱ ταχυ- 15
γράφοι πολλῶν ἐ...ονται, καθάπερ οἱ τριβοῦνοι, πρὸς τὸ δια-
νύσαι τὴν στρατείαν· καὶ γὰρ εἰς πληθὸς εἰσιν ὥσπερ ἐκεῖνοι.
...τι δὲ τυχὸν ὁ χρόνος αὐτοὺς ἐπὶ τὸ πέρας τῶν πόνων καλεῖ,
γῆρα κάμνουσι πάντως πρὸς καμιάτους ἀχρήστῳ. εἰκὸς οὖν οὐκ
ἀρκοῦντες πρὸς τὰς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν λειτουργίας, πρὸς ἕς 20

1 ἐντυχία et hic et 3 11 est charta sententias sive iudicatum continens, quem alibi usitatior voce *χάρτην* appellat Lydus. cf. 3 68. F. 4 *πρέκωνες* C. 7 *διειροῦσθαι* C. 11 *καὶ delendum* censet F. 12 *λάθῃ τὰ τῆς*] coniectura ex reliquiis literarum. F. 13 *μάτην ζητοῦσιν*] coniectura ex reliquiis literarum. integrum mansit *σιν*. F. 14 *lego ταραττόμενοι*. F. 16 *lego ἐτῶν δέονται*. F. 18 *lego εἴ τι*. F. ἐπὶ] *περὶ* vulgo. 19 *ὡς εἰκός? an εἰκότως?* cf. 3 19, 27, 69.

πληρώσει) chartarum operam dantes, ac non parvo solatio gaudentes: ea erat rerum agendarum fructuosa abundantia. diaetarii porro et cistiferi et praecones ministeriis funguntur quidem, alios autem ad ordines pertinent.

9. Diximus supra unum initio esse notariorum corpus, duos autem in ordines, diversis militiae terminis, dividi: alii enim illorum in codicillo manentes tempus agunt, ac militiam primiscrinii, alii vero, in Augustalium ordinem transgressi, eandem, cito prae notariis, cornicularii munere implent. cuius divisionis ne vel profanos ratio lateat (etenim quotidie ignorans frustra quaerit vulgus, memoratis nonnibus perturbatum), causam, cur in duas partes unum corpus divisum, explicabo. notarii, sicut tribuni (quippe et pari cum iis numero sunt), multis annis indigent ad militiam implendam; quos si forte tempus circa finem laborum vocat, senectute gravantur ad labores prorsus inutili. necessario igitur impares superiorum graduum ministeriis, ad quae corporis vigore

μόγισ οἱ νεότητι σώματος καὶ πείρα πραγμάτων ὠχυρωμένοι κιν-
 δύνων ἕξω διαρκοῦσι, δέονται βοηθῶν. καὶ ἀνέκαθεν μὲν ἕκα-
 στος τρεῖς ἄνδρους τοὺς πάντα ἀρίστους ἐκ τῶν ταχυγράφων ἐπε-
 λέγετο (οὐδὲ γὰρ ἕξῃν μὴ τοὺς πείρα τε καὶ λόγοις κοσμουμένους
 5 τὴν λειτουργίαν τοῦ δικαστηρίου πληροῦν), νῦν δὲ τὰ μὲν τῆς
 ἐπιλογῆς οἴχεται, ὃ δὲ ἀριθμὸς ἔτι καὶ νῦν σώζεται. ἔνθεν ἕξ
 βοηθῶν παρεῖναι συμβαίνει τῷ τε σκρινίου τῷ τε κομμενταρισίου
 καὶ τῷ τοῦ προμισκρινίου, ἐπειδήπερ, ὡς προδεδήλωται, ἀνὰ δύο
 ἐπ' ἕτος ἕκαστον ἐκ τῶν ταχυγράφων τῆς ζώνης ὁ νόμος ἀπαλλάτ-
 10 τει. καὶ τίς οὐκ ἂν στοχάσῃται, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν βοηθού-
 των ἀφορῶν, τὴν τοῦ δικαστηρίου μεγαλειότητα καὶ τὴν τῶν ἐν
 αὐτῷ πραττομένων τὸ πρὶν ἀπειρίαν; ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος, пра-
 γμάτων μὲν μὴ ὄντων τοῖς ὑπηκόοις καλῶν πρὸς τὴν ἀρχὴν... τῶν
 ἀπανταχῇ συρρέοντων, τῶν δὲ ... αλίων ἴσως κατ' αὐθεντίαν
 15 (μετὰ συγγνώμης εἰρησθῶ· καὶ γὰρ λόγων εἰσὶν ἐρασταὶ) ἐπὶ
 δικαστὰς ἑτέρους καὶ θυμῆρεις τοῖς πράττουσι τὰς δίκας διὰ τῶν
 λεγομένων θείων κελεύσειων ἀπαγόντων. (10) κερδῶν δὲ οὐ
 σμικρῶν τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης καὶ τιμῆς ἕξοχωτάτης μετὰ δυνάμεως
 ἰσχυρᾶς περιγινομένων τοῖς τῶν εἰρημένων σκρινίων βοηθοῖς, εἰκὸς
 20 ἦν ἐμφυρομένους αὐτοὺς ἀπαξιῶν αὐθις ἐπὶ τὴν δέλτον καὶ τὴν
 ἕξ ἀκερδείας ἐπιείκειαν ἀναστρέφειν. ἔνθεν ἐκ δεήσεως αὐτῶν

7 lego τῷ τε τοῦ ἀβ ἄκτις σκρινίω, τῷ τε τοῦ. scrinia, quibus
 adiutores leguntur (v. 3 11, 16, 20), tria sunt, videlicet primi-
 scriniorum, commentariensium et actis praefectorum. F. 8 ὡς
 προδεδήλωται] nempe in iis quae periisse diximus 1 48. F.
 13 καλὸν C. post ἀρχὴν plures literae extinctae. F.
 14 βασιλείων?

et rerum experientia roborati vix sine periculo sufficiunt, adiutoribus
 egent. et olim quidem singuli tres viros omnia praestantissimos de no-
 tariis eligebant: neque enim licebat non usu literisque ornatos iudicii
 ministeria implere. nunc autem electio negligitur, numerus vero etiam-
 num servatur. inde actis praepositorum et commentariensium et primi-
 scriniorum scrinio sex adiutores apparent, quandoquidem, ut supra
 ostendimus, binos quotannis notarios lex cingulo liberat. ac quis non,
 adiutorum multitudinem intuens, splendorem iudicii rerumque agendarum
 infinitam olim in eo copiam fuisse intelligat? cum nunc nullae sint civi-
 bus lites, (quicquid usquam egregii ... ad principium conflante,) et ...
 tamen pro suo arbitrio (bona venia dixerim: sunt enim literarum aman-
 tes) ad alios gratosque litigantibus iudices per sacras iussiones, ut vo-
 cant, causas deferant. (10) quoniam vero non parvo lucro, olim in
 pace, atque eminentissimo honore magna cum potestate praedictorum
 scriniorum adiutores gaudebant, necesse erat repletos dedignari iterum
 ad codicillum moderatumque lucrum reverti. inde rogatu illorum lex ab

νόμος πρὸς Ἀρκαδίου τίθεται, θεσπίζων ἰδιάζον καὶ πάντα κεχωρισμένον σύστημα τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ἤδη πρότερον ἐν τῷ βοηθεῖν διαφαινομένων, συστήσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς ὑπηρεσίαν ἑαυτῆς. οὐδὲ γὰρ εὐχερὲς ἦν τὸ τηρικαῦτα, τῶν βασιλέων ἅμα τῇ βουλῇ δίκας ἀκροωμένων, τοῖς πάντα ἀρίστοις ὑπη-5 ρετῆϊ· ὥστε καὶ πεντεκαίδεκα ἐξ αὐτῶν τῶν πεπανωτέρων πείρατε καὶ τῷ χρόνῳ κρείττωνων πρὸς ὑπογραφὴν τοῖς βασιλεῦσιν ἀφορισθῆναι, οὓς ἔτι καὶ νῦν δηπουτάτους καλοῦσιν, οἱ τοῦ τάγματος τῶν Ἀύγουσταλίων πρωτεύουσιν· οὐπω γὰρ ἦν τὸ τῶν ἄρτι παραφνέντων ἀσηκρήτις ὄνομα, μετρίων σφόδρα τῶν χρη-10 ματικῶν ζητήσεων οὐσῶν, τῶν μὲν ἔμπροσθεν βασιλέων ἐπὶ τοὺς πολέμους ὀρμῶντων, καὶ τῶν τὰς ἐπαρχίας ἰθυνόντων τοῖς νόμοις ἀλλ' οὐ ταῖς κλοπαῖς προσαγρυπνούστων. τῷ δὲ συστήματι τῶν εἰρημένων τριάκοντα ἀνδρῶν τὴν τῶν Ἀύγουσταλίων ὁ νόμος ἔθετο προσηγορίαν, οὐ κεινὴν οὐδὲ πρόσφατον, τὴν δὲ τοῦ πρώτου τῶν 15 βασιλέων ὀνομασίαν ἀνακαλεσάμενος, ὡς πολλάκις ἔφαμεν, ὃς πρῶτος τὴν ἐπαρχότητα συστησάμενος τῶν πραιτωρίων τοὺς ὑπ' αὐτῇ τελούστας Ἀύγουσταλίους ἐκ τῆς οἰκείας προσηγορίας καλεῖσθαι διώρισεν.

11. Τῶν πλείστων, τάχα δὲ πάντων τῶν ἰχνῶν ἀπαλι-20 φέντων τῆς ἔμφρονος παλαιότητος, οὐκ ἔξω διακρύων τις διατελῶν ὑπομεινοί, γινώσκων ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὅπως ἀντίεχτο πρὶν ὁ νόμος τῆς τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας, καὶ ὅσων κατὰ σμι-

1 ἰδιάζον C.

5 τοὺς πάντας ἀρίστους C.

16 ὁ C.

20 ἀπαλοιφέντων vulgo.

21 lego διατελεῖν ὑπομεινοί. F.

Arcadio lata, sanciens ut peculiare ac prorsus separatum collegium triginta numero virorum, qui iam antea inter adiutores eminuissent, praefectura ministerium sibi constitueret. neque enim tum, imperatoribus una cum senatu causas audientibus, omnia praestantissimis facile ministerium fuit, adeo ut ex ipsis maturioribus usuque ac tempore praestantibus, quindecim imperatoribus exceptores selecti sint, quos etiamnum deputatos vocant, qui Augustalium ordinis principes sunt. necdum enim nuper creatorum a secretis nomen erat, modicis admodum pecuniariis quaestionibus, cum priores imperatores in bella proficiscerentur, rectores autem provinciarum legibus, non rapinis vigilarent. collegio autem illorum triginta virorum Augustalium nomen lex posuit, non novum neque recens, sed primi principum nominis memoriam revocans, qui, uti saepe diximus, cum praefecturam praetorii primus instituisset, in ea militantes Augustales a suo nomine appellari voluit.

11. Vestigiis prudentis antiquitatis maximam partem ac fortasse omnibus extinctis, a lacrimis sibi non temperaverit, qui e sequentibus intelliget quomodo olim civium libertati lex consuluerit, quotque paula-

χρόν ἀγαθῶν ἐκ τῆς τῶν ἀρχομένων κακοδαιμονίας ὃ καθ' ἡμῶς
 χρόνος ἐξέπεσεν. ἔθος ἀρχαῖον ἦν μηδὲν ἐξῴθεν πράττεσθαι τοῦ
 τῆς δίκης ἱεροῦ, ὃ καλεῖται σήκητον οἰονεὶ ἀτάραχον καὶ σιγῆ
 σμινὸν καὶ ὁποῖον οὐκέτι κατ' οὐδένα τρόπον, ὅπως μὴ τι πρὸς
 5 ὕβρειος ἢ βλάβης τῶν συντελῶν ἀμαρτηθεῖη. μετὰ δὲ τὴν ἐν-
 θεσμον τῶν ψήφων ἀπόφασιν νόμος καὶ τοὺς συνδρεύοντας τῆ
 ἀρχῆ ἄνδρας νομικωτάτους, ἀναγινώσκοντας πρῶτον τὰς ψήφους
 καὶ ὑποτάττοντας τῷ λεγομένῳ σχεδαρίῳ τὸ παρ' Ἰταλοῖς καλού-
 μενον ῥέκινον (ἀντὶ τοῦ ἀντιβολῆν) διδόναι πρὸς ὑπογραφὴν τῆς
 10 ἀρχῆς τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις· καγκελλαρίους αὐτοὺς ἐν τοῖς
 δικαστηρίοις ἐπιφημιζοῦσι, περὶ ὧν πρὸς πέρας ἐρῶ. εἶτα ἐκεῖ-
 θεν πρὸς τῶν σηκηταρίων ἐμμελῶς ἀναγινωσκομένου τοῦ λεγομέ-
 νου καθαροῦ, οὕτω τε ἀπολυνομένου τῷ λιτιγάτωρι (οἰονεὶ δίκης
 ἔνεκα παρφυλάττοντι), σύνῳψιν ὃ σηκητάριος ἐποιεῖτο τῆς τοῦ
 15 πεπραγμένου δυνάμειος τοῖς Ἰταλῶν ῥήμασι, καὶ ταύτην ἐτήρει
 παρ' ἑαυτῷ πρὸς κώλυμα τολμηρᾶς προσθήκης ἢ ὑφαιρέσειος.
 οὗ δὴ γενομένου λαβὼν ὃ πράξας, καὶ τῆς ἀκριβείας θανμάσας
 τὸ δικαστήριον, παρῆει πρὸς τοὺς πριμισκρινίους τάξαντας ἐκβι-
 βαστῆν τοῖς ἀποπεφασμένοις· οἱ δὲ διὰ τῶν βοηθεῖν αὐτοῖς τετα-
 20 γμένων, ἀνδρῶν καὶ διδασκάλους αὐτοῖς πράγματα περὶ λόγων
 ζητήσεις παρεχόντων, ἐπλήρουν, ἐπὶ τοῦ νώτον τῆς ἐντυχίας
 γράμμασιν αἰδοῦς αὐτόθεν ὑπάσης καὶ ἐξουσίας ὄγκῳ σεσοβημέ-
 νοις, πρὸς τὴν προσηγορίαν τοῦ πληρωτοῦ προσγράφοντες.

4 οὐκ ἔστι? 8 τὸ F, τῷ C. 9 ῥέκινον depravatam vide-
 tur. F. 18 παρίει C. τάξοντας? 21 ἐπλήρου C.
 22 σεσοβημένος C.

tim bonis, infelici illorum fato, aetas nostra exciderit. mos antiquus
 erat nihil agi extra templum iustitiae, quod secretum dicitur, inturbidum
 videlicet ac silentio venerabile, et quale nunc nullo modo est; ne quid
 cum iniuria damnove civium peccaretur. sententiis vero legitime pron-
 nuntiatis, lex erat et assidentes praefecturae viros iuris peritissimos
 lectas primum sententias schedario, ut vocant, subiicere, et quod reci-
 num Itali vocant (id est ἀντιβολῆν), a magistratu subscribendum huic
 rei praepositis tradere: cancellarios eos in iudiciis vocant; de quibus ad
 extremum dicturus sum. inde porro a secretariis puro, ut vocant, rite
 lecto, sicque tradito litigatori (quippe causae gratia adstanti), syno-
 psin summae acti secretarius Latino sermone faciebat, eamque apud se
 servabat, ne quid audacia adderet demeretve, impediens. quo facto,
 cum (pulum) recepisset litigator, rigorem iudicii admiratus ad primi-
 scrinios, qui sententiarum executorem constituerant, progrediebatur: hi
 autem per apparentes ipsis adiutores, viros vel ipsis magistris circa li-
 terarum quaestiones negotium facessentes, implebant, in aversa charta,
 literis omnem statim reverentiam ac potestatem prae se ferentibus, ad
 nomen completoris adscribentes.

12. Ἐμοὶ δὲ δακρύειν ἐπέρχεται τὴν τοῦ νόμου συνίοντι δύναμιν, καὶ ὅπως πάσης ἡμᾶς ἀρετῆς ἀφείλετο καταξῶν ὁ δαίμων. ὑποπεύων γὰρ ὁ νόμος, καὶ οὐκ ἔξω λόγου, τὴν τῶν ποριζομένων τὰς ψήφους πρὸς τοὺς πληρωτάς, αὐτῶν τὰς καθ' ὧν προσφέρουσιν αὐθάδεις ὁμονοίας, ἀσθηροῖς καὶ ποινὰς ἀπει- 5 λοῦσι ῥήμασι παραγγέλλεσθαι διώρισε πρὸς τῶν ὑπηρετουμένων τῇ δίκῃ τοὺς ἐγχειριζομένους, καὶ ταῦτα γράφεσθαι πρὸς ἐντροπὴν τῶν πάντα τολμώντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκβιβασιῶν. ἐπιτρέπων γὰρ ὡσπερ ὁ βοηθὸς τοῖς πρωτεύουσι τοῦ τάγματος, ἐν ᾧ συνέβαινε καταλέγεσθαι τὸν ἐπὶ τὴν πλήρωσιν τῶν ψήφων στελ- 10 λόμενον· τούτοις γὰρ γράφων ἐχοῖτο τοῖς ῥήμασιν, ὡς ἂν τις καθ' ἑρμηνείαν εἴποι, πρὸς τοὺς πρωτεύοντας, ὡς ἔφην, τοῦ καταλόγου ἐν ᾧ τελεῖ τυχὸν ὁ τὰς ψήφους ἐγχειριζόμενος· ὥστε μὴ περὶ τὸν βαθμὸν ἑαυτοῦ ἔξ ἀπολείψεως βλάβην ὑποστῆναι, ἀφορίσατε τόνδε ἐκ τάξεως, ἀπὸ τῆς παρουσίας ἡμέρας ἄχρι τῆσδε, 15 ὑπατείας τοῦδε, εἰ μέντοι ἐστὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῖς θεοῖς μεμνημένος μυστηρίοις, καὶ μὴ δημοσίοις τελέσμασιν ἐπεύθυνός ἐστι, μηδὲ πρὸς γένους συνάπτεται τῷ τὴν αἴτησιν ἀποθεμένῳ, μηδὲ μὴν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ ἐνεχειρίσθη ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, δημοσίας ἕνεκεν ἢ ἰδιωτικῆς χρείας, οὕτω μέντοι ὥστε 20 μὴ παραβῆναι τὴν δύναμιν τῶν νενομοθετημένων.” τούτοις μὲν τοῖς ῥήμασιν ὁ βοηθὸς τοῦ προμίσκρινίου τοὺς πρῆστομένους κατ-

1 συνορῶντι?

4 lego ἢ αὐτῶν. F.

11 post ῥήμασιν in

C sequuntur Latina adiutoris verba, a Lydo in Graecum versa; sed haec penitus atque, ut cernere licet, data opera erasa sunt. F.

18 γένος vulgo.

20 ἢ ἰδιωτικῆς F, ἡδιωτικῆς C.

12. Mihi vero lacrimae oboriuntur legis vim, ac quomodo nos dilaceraverit omnique virtute spoliaverit daemon, mecum reputanti. suspicans enim lex, neque sine causa, eorum qui porrigerent sententias cum completoribus, aut horum cum iis contra quos ferrentur, audaces consensus, severis poenasque minitantibus verbis admoneri a ministris iustitiae eos quibus crederentur praecepit, haecque scribi, quo omnia audentes provinciarum executores pudore reprimerentur. adiutor enim, quasi permittens principibus ordinis, in quo forte militabat, eum qui ad implendum sententias mittebatur: his enim verbis, uti secundum versionem dicere possis, utebatur, ad principes, ut dixi, catalogi, ad quem forte pertinet, cui sententiae creduntur, scribens “ita, ut circa gradum ipsius nullum ex intermissione damnum patiatur, hunc ex officio seligite, a praesenti die ad hanc, consulatus huius; si quidem orthodoxae fidei divinis mysteriis initiatus, neque aut publicorum tributorum reddendae rationi obnoxius, aut cum eo qui postulavit genere coniunctus est, neque vero elapso anno in eadem provincia, publica vel privata in re, cura ei mandata fuit; ita tamen ut vim lege sancitorum non violetis.” his verbis adiutor primiscrinii agentes omnes firmabat; post eum vero

ησφαλιζέτο πάντας. μεθ' ὃν ὁ πρίγκιψ, ὅϊον ὁ πρωτεύων, περὶ οὗ τέως εἰπεῖν οὐ καιρός· οὐδὲ γὰρ μέρος τῆς τάξεώς ἐστι καὶ αὐτός, αὐτὸς δὲ τῶν μαγιστριανῶν κατὰ βαθμὸν παραγίνεται ἐπὶ τὰ μέγιστά ποτε δικαστήρια· καὶ μικρὸν ὕστερον τὴν ἐπ' αὐτῷ ἱστο-
 5 ρίαν ἐκθήσομαι. μεθ' οὗς ὁ κορινθουλάριος, οἷα τὴν ὅλην τοῦ νόμου δύναμιν διατηρῶν καὶ τῶν πραττομένων πάντων κύριος, δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως τὴν ὄφρὸν ἐδίδου τοῖς ἀποπεφασμένοις.

13. Τοσαῦτα δὲ ἦν τὰ τότε πραττόμενα ὡς δεκάτῳ τόμῳ μόγις ἀναλαμβάνεσθαι πρὸς σύννοψιν. καὶ τί χυλεπὸν ἐμβραδῦναι
 10 τῷ λόγῳ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου; τοσοῦτον ἦν τὸ πλήθος τῶν πραττομένων ὡς ὅλον τὸ ἔτος μὴ ἀρκεῖν τοὺς βοηθοῦντας πρὸς πλήρωσιν αὐτῶν, ὥστε μετὰ τὸ πέρας τῆς λεγομένης βοηθούρας ἔχειν χῶρον ἀπονεμεμημένον αὐτοῖς ἐπὶ τῆς μέσης εισόδου τῆς πραιτωρίας αὐλῆς πρὸς τοῦ σκρινίου τῆς Εὐρώπης, ἐν ᾧ συντρέ-
 15 χοντες ἐπλήρουν τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῶν λειτουργίας πραχθέντα. καὶ αὐτοὶ μὲν οἱ ἄρτι τοῦ βοηθεῖν τοῖς τρέχουσι σκρινίοις πεπανμένοι τοῖτοις ἐνησχολοῦντο, παραψυχὴν οὐ μικρὰν κερδῶν ἐκλεγόμενοι· οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν καὶ ἤδη πρότερον σχολάζοντες ἐκεῖ συνέρροεν τὰς
 20 μεγίστας καὶ λαμπρὰς τῶν τῆς ἀρχῆς προστάξεων ἐγχειριζόμενοι, καὶ ὅσαις ἕτερός τις πέρας οὐκ ἴσχυσεν ἐπιθεῖναι, μηδὲ τὸν τῆς ἀρχῆς καιρὸν ἔρημον λογικῶν ζητημάτων ἀπολαμβάνοντες, τῶν ἐνόξων ἐν διδασκάλοις λόγων συντρεχόντων ὡς αὐτοὺς καὶ περὶ τῶν ἀγνοουμένων συζητούντων. ἀπέσβη δὲ οὕτως ἅπαντα ὡς τοῦ

1 ... τας C.

9 σύννοψιν C.

3 αὐτὸς δὲ] ἀπὸ δὲ?

14 ᾧ F, ἡ C.

καταβάθμων C.

23 ἀπεσόβη vulgo.

princeps, de quo dicere necdum tempus est (neque enim et ille pars est officii, verum e magistrarianis gradatim ad maxima olim iudicia accedit; eiusque historiam paulo post explicabo); post quos cornicularius, quippe totam legis vim custodiens, agentiumque omnium primus, sua subscriptione auctoritatem iudicatis dabat.

13. Tanta autem tum erat agendorum copia, synopsis eorum ut vix decimum volumen complecteretur. quidni ad rem declarandam longiores simus? ea erat agendorum multitudo, ut toto anno iis implendis adiutores non sufficerent, ideoque post boethuram quam vocant locum ipsis destinatum, in medio introitu praetoriae aulae, prope scrinium Europae, haberent, in quo concurrentes sub ipsorum ministerio acta implebant. et ipsi quidem, qui nuper adiuvere currentia scrinia desiderant, his operam dabant, non parvo lucri solatio gaudentes: qui vero ante illos ac prius etiam cessaverant, eodem confluebant, iisque maximae et gravissimae magistratus iussiones, et quibuscunque finem imponere alius haud potuisset, mandabantur; qui ne otii quidem tempore ab literatis quaestionibus vacabant, cum clari inter literarum magistros ad eos concurrerent, incognita simul investigantes. quae cuncta sic evanuerunt, ut

τόπου τὸ λοιπὸν σχολάζοντος τοὺς λεγομένους ἐκσκεπταρίους (οἷον εἰ ὑποδέκτας τοῦ σίτου) κατασχεῖν τὸ σκρινίον, τῶν πάλαι θανατωμένων ἀφανισθέντων.

14. Πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν τῶν ἐξολωλότων τῆς πάλαι σεμνότητος γνωρισμάτων, καὶ χάρτην ἀπαιτεῖν οἱ τῆς τάξεως ὑπομένονσι τοὺς πρῶττους, τὸ πρὶν εἰωθὸς μὴ μόνον μὴ τοιοῦτοις γλίσχοις ἐγείρειν, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πάντων διειδεδότους χάρτας ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἀναλίσκεσθαι, ἀναλόγως ἐμπρεπόντων τοῖς κῆτεσι τῶν γραφῶν. τὸ δὲ λοιπὸν ἐκάτερον ἐκποδῶν, καὶ χαλκὸν κάρτα μέτριον καὶ αἰσχρὸν εἰσπράττουσιν ἐξ ἀκερμίας, καὶ χόρτον ἀντὶ χάρτου γράμμασι φαύλοις καὶ πενίαν ὄζουσιν ἐκδιδοῦσι. ταῦτα πάντα παραπόλωλε καὶ ἀνυπόστροφον ἀπῆλθεν ὁδὸν τῷ τε μὴ εἶναι πράγματα τοῖς ὑπηκόοις πενία καταφθειρομένοις, τῷ τε τὰ τυχὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον φερόμενα νῦν μὲν ἀπειρία τῶν ἐν αὐτῷ τελούντων, νῦν δὲ σφετερισμοῖς νεωτέρων, ὡς ἔτυχε τὰς ἡρίας τῶν πρῶτων τιμῶν παιδαριώδεσιν ἀθαδείαις ἀναρριπτούντων. τσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν γράμμασιν ἐθῶν.

15. Πλήθος δὲ δουκηνარიῶν ὑπόρχει τῷ τῶν πριμισκρινίων βήματι, ταῖς ἐξ ἀγράφων προστάξεων διαγνώσεσιν, ἃς ἐκάστον ζευκτάς, ἐξυπηρετουμένων, πράγμα, μετὰ τὴν ἐκ τῶν πραττομένων ἀπειρον τῶν κερδῶν εἰσαγωγὴν, πλείστην ὀπὴν χρημάτων περιποιῶν τῷ τοῦ πριμισκρινίου φροντισματι. ἀπὸ μὲν γὰρ

4 δὲ ὄντων καί? 6 μόνον F, μόνους C. 7 ἐγχειρεῖν?
 11 πενία C. 12 ἐκδιδοῦσι C. 17 patet aliquid excidisse. F.
 sententiam expleveris e c. 9 extr. 21 ἐξυπηρετούμενον?

vacante deinde loco, qui exceptarii vocantur (id est frumenti exceptores), scrinium occupaverint, deletis quae olim in admiratione fuerant.

14. Multa autem et innumera antiqui splendoris monumenta cum interierint chartam etiam a litigantibus petere officiales sustinent, soliti antea non tantum non surgere ob minutas eiusmodi res, verum etiam omnium lucidissimas chartas causis adhibere, congruente membranarum cum scribentium nitore. quod utrumque postea evanuit; aesque admodum modicum et turpe, mendici velut, exigunt, et χόρτον (fenum) pro charta vilibus ac paupertatem redolentibus literis edunt. haec omnia una perierunt viamque irremabilem abiere, tum quia lites civibus inopia deperditis nullae sunt, tum quia, quae forte ad iudicium deferuntur, nunc inscitia in eo apparentium, nunc usurpationibus iuniorum, puerili arrogantia primorum honorum habenas temere agitantium . . . haec de consuetudine ad chartas spectante.

15. Magnus autem ducenariorum numerus primiscriniorum tribunali apparebat, qui operam dabant in cognitionibus e iussionibus non scriptis, quas ζευκτάς dicebant; quae res post immensam a causis lucrorum affluentiam maximam pecuniae vim primiscriniorum muneri conciliabat.

ἄωρον νυκτὸς πρῶτιον ὃ ὑπαρχος ἀνατολῶν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταῖς
 διαγνώσει νυκτηγρετῶν ἐνησχολεῖτο· μεθ' ἣν τὸν [ἄχρι] ἐπὶ κα-
 μάτω νενομισμένον καιρὸν τῆς ἡμέρας τοῖς δημοσίοις καὶ ταῖς ὑπο-
 βολαῖς τῶν πραγματικῶν διδασκαλικῶν τε καὶ μονομερῶν ἑδαιπάνια
 5 χρόνον, τὸν δὲ πρὸς ἐσπέραν ταῖς τῶν λεγομένων ζευκτῶν ἀπαλλα-
 γαῖς ἐπιδιδούς· δι' ὧν πάσης ἐπιθυμίας τοὺς τε λειτουργοὺς τῆς
 δίκης τοὺς τε τηγγάνοντας τῶν πρακτικῶν καὶ τοὺς ἀπαλλαιτομέ-
 νους τῶν δικῶν ἐνεφόρει. καὶ παραχωρεῖν μὲν τῷ δικαστηρίῳ ἢ
 γαλαῶσθαι τοῖς πόνοις οὐδεὶς ... νων ὑπέμενον· ὃ δὲ ὑπαρχος τὸν
 10 ὅρον τῆς ἀρχῆς ἔγνω σοφῶς, ἐπιστάμενος ὅτι καὶ ἔλευθέρων ἀρχεῖ
 καὶ οὐδ' ὅ... παντός, καὶ τῇ τάξει συνεχεῖς ἐδίδου ἀνοχὰς τῶν κα-
 μάτων, τὰ νῦν καὶ αὐτῇ τῇ προσηγορίᾳ τὸ λοιπὸν ἀγνοούμενα
 παρέχων μονόμισσα· οὕτω δὲ τὴν καθάπαξ ἀνάπαυλαν ἐκ μέσης
 τῆς ἡμέρας διδομένην τῇ τάξει ἢ παλαιότης ἐκάλεσε, τῶν τηρι-
 15 καῦτα διοικούντων τὰ πράγματα (σοφοὶ δὲ ἦσαν καὶ παιδευθέν-
 τες) ἐπισταμένων νύκτι μὲν ταῖς ἀναπαύσεσιν ἡμέραν δὲ τοῖς πό-
 νοις ὑπὸ τῆς φύσεως παρακεχωρῆσθαι, καὶ ἀνόσιον οἰομένων τοὺς
 ἐν πράγμασι νυκτηγρετοῦντας καὶ τῆς μετὰ ἥλιον ζημιῶσαι βρα-
 χείας οὖν τινὸς τῶν πόνων ἐνδόσεως. οὐκ ἀρκοῦσης δὲ τῆς ἐπὶ τὸ
 20 χεῖρον περιουλαγῆς, καὶ αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ σχήματος παραιφυχῆς
 τε καὶ τιμῆς ἀγρηρέθησαν οἱ πριμισκρίνιοι, κινδύνῳ τῆσδε παρα-
 μνθίας, ὡς ἔφην, ἀποστερούμενοι.

3 ὑπονόλαις C. 8 ἐν τῷ F. 9 ἐκείνων F. 10 ἀρ. . C.
 cf. 3 39. F. σοφὸς C. 11 διὰ? συνέχειν C. 13 lego
 μονόμισσα F. 16 ἐπισταμένων F, ἐπίσταντο C. 21 κιν-
 δύνῳ ut corruptum in versione omisi. suspicor legendum κοινῆς. F.

ab intempesta nocte enim laborans praefectus praetorio, ad lucis ortum
 usque cognitionibus lucubrans vacabat; deinde usque ad partem diei la-
 bori constitutam publicis rebus et pragmaticis didascalisque et unimem-
 bribus tempus impendebat, vespertinum autem ζευκταῖς, ut vocant, ab-
 solvendis tribuens; quibus summa alacritate et iustitiae ministros et
 agenda sortientes et causas absolventes implebat. ac cedere quidem in
 iudicio aut frangi laboribus nemo illorum sustinebat: at praefectus mo-
 dum imperii sapienter noverat, sciens et liberis se hominibus neque
 servo cuilibet imperare, ac perpetua officio laborum intervalla dabat,
 manumissa nunc vel ipsa appellatione ignota concedens (sic autem quo-
 tidianam requiem, quae a media die officio dabatur, antiqui vocabant):
 quippe qui tum rebus praeerant (sapientes enim doctique erant), scie-
 bant noctem remissionibus, diem laboribus esse a natura concessam, ac
 nefas reputabant iis, qui nocte negotiis vacarent, parvam etiam post
 solis occasum laborum remissionem eripere. at enim cum non satis es-
 set in peius res abiisse, ipsum quoque ab habitu solatio honoremque
 primiscrinii amisere hoc solatio, ut diximus, spoliati.

16. Δύο τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὡς ἔφθηνεν ἐλπόντες, τυγχανόντων κομμενταρισίων, οὓς ὁ χρόνος ἐκ τῶν ταχυγράφων ἔφερε τῆς φροντίδος, ἔξ καὶ αὐτοῖς, καθάπερ τοῖς πρὸ αὐτῶν, ὑπέτρεχον βοηθοί, ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Αὐγουσταλιῶν προσλαμβάνομενοι, ἄνδρες ἄστεμφεῖς καὶ νόμῳ πρέπουσαν ἀσθηρίαν ἀνατεί-5 νοντες, παρ' οἷς ἐτύγχανεν ἡ πᾶσα δύναμις τῆς ἀρχῆς. οὗτοι τὰς μὲν ἐγκληματικὰς ἐξετάσεις ἔφερον τῷ δικαστηρίῳ, ὑπασπιζόντων αὐτοῖς, ὡς προέφαμεν, ἀπλικιταρίων καὶ κλαβικουλαρίων, μετὰ ... ῥαβδούχων, σιδηρέοις δεσμοῖς καὶ ποιναίων ὀργάνων καὶ πλήκτρων ποικιλίᾳ σαλευόντων τῷ φόβῳ τὸ δικαστήριον· δουκη-10 ναρίων δὲ σῆφος θέμενοι καὶ χωρὶς ἀθθεντίας τοῦ νόμου ἤρκουον πρὸς σωφρονισμὸν ἀμαρτάνουσιν.

17. Ἐγὼ δὲ ἐκπλήττομαι ἀναπολιῶν ... τα νοῦν πρὸς ἐκεί- νους τοὺς ἄνδρας ἀνατρέχων, οἷος ἦν ὁ φόβος τῶν κομμενταρι- σίων παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ὅπως ἦγονμένοις τῆς τάξεως, δια-15 φερόντως δὲ παρὰ τοῖς σκρινιαρίοις, καὶ ὅπως παραπορευομένου κομμενταρισίου τυχῶν ὀμιλίας ἤξιοῦτο. δι' αὐτῶν γὰρ οὐ τὰ τῆς ἀρχῆς μόνον κινήματα ἀλλὰ καὶ ἡ βασιλείως ἀγανάκτησις ἐθερα- πεύετο. τοιγαροῦν ἐγὼ διαμέμνημαι, τὴν τοῦ λεγομένου χαρ- τουλαρίου τηνικαῦτα χάριν πληρῶν τοῖς κομμενταρισίοις, ὡς Ἀνα-20 στασίῳ τοῦ βασιλείως κινήθέντος κατὰ Ἀπίωνος, ἀνδρὸς ἔξοχω-

1 ἀριθμὸν καὶ αὐτῶν? et mox τυγχανόντων τῶν κ.? cf. c. 20.
 ἔφθηνεν C. 8 πρὸ.... C. 9 lego τούτους. F. ποινείων
 ὄργ... ν... πλήκτρων ποικιλίας ἀλευόντων C. 11 ἀθθεντίας]
 coniectura ex reliquiis literarum. F. 13 lego κατὰ. F.

16. Duo cum, ut supra rettulimus, commentarienses essent, quos tempus notariorum e munere provehebat, sicuti prioribus, iis quoque sex adiutores, ex Augustalium ordine lecti apparebant, viri graves et dignam lege austeritatem ostendentes, penes quos erat omnis praefecturae potestas. hi criminales causas ad iudicium deferebant, apparentibus iis, ut praediximus, applicitariis et claviculariis; quibus accedebant lictores, ferreis vinculis et poenaliu instrumentorum flagellorumque multiplici copia iudicium pavore agitantes. constituto autem ducenariorum agmine, et sine legis auctoritate noxiis castigandis sufficiebant.

17. Ego vero non sine terrore, animo ad illos viros recurrens, reputo quantus esset commentariensium metus, tum apud omnes officio quomodocunque praepositos, tum praecipue apud scriniarios, quantusque honor, si cui praetereunte cum commentariensi sermo contigisset. etenim illi non magistratus modo offensionis, verum imperatoriae quoque indignationis ministri erant. itaque ego memini, tum chartularii munere commentariensibus functus, cum Anastasius imperator commotus esset in Appionem, virum splendidissimum et qui imperium cum eo

τάτου καὶ κοινωνήσαντος αὐτῷ τῆς βασιλείας, ὅτε Κωάδης ὁ Πέρσης ἐφλέγμαине, Λεοντίου τὴν ἐπαρχότητα διέποντος, ἀνδρὸς νομικωτάτου, ἢ τε βασιλέως ὀργῇ δημεύσεις τε καὶ ἀφορισμοὺς οὐκ ἄλλη τινὲ τῶν ἄρχῶν ἢ μόνη τῇ ἐπαρχότητι τὰ τῆς ἀγανακτίσεως 5 ἐπίστευεν· ἐν ἧ τσοαύτην ἐπεδείξαντο δυναστείαν τε καὶ σύντονον ἐντρέχειαν οἱ τότε κομμενταρίσιοι, μετὰ πάσης καθαρότητος καὶ ἀποχῆς παντοίας ἐπὶ κλοπὴν ἐστώσης περινοίας, ὥστε τὸν βασιλέα θαναμάσαντα τὴν ἀρετὴν τῶν τότε στρατευομένων πάσας ἀνακωπτούσας χρείας, μεθ' ἧς καὶ τὴν κατὰ Μακεδονίου, τότε τὴν 10 βασιλίδα πόλιν ἐπισκοποῦντος, ἀγανάκτησιν ὡς λόγος περὶ νεωτερισμοῦ δογμάτων ἀποκλείοντος, αὐτοῖς ἐγχειρίσαι, λέγω δὲ τοῖς τῶν ἐπάρχων κομμενταρίσιοις, καίτοι Κέλερος τοῦ πάντων φιλτάτου παρόντος τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου μαγίστρον φροντίδα κοσμίως ἀνύοντος.

15 18. Καὶ ταῦτα μὲν ἔκ τε Θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλωλε· τὸ γὰρ λοιπὸν οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ. ἐκόσμει δὲ οὐδὲν ἤτιον τὴν πολύτροπον δυναστείαν τοῦ σκρινίου καὶ ἢ τῶν λεγομένων κομέντων ἔξουσία ὑπερφυῆς. ὁ γὰρ ὑπαρχος, ἢ παρὰ βασιλέως θαρρούμενος ἢ αὐτὸς κατὰ τὸν νόμον κινούμενος, καὶ 20 σπουδάζων ἄρχοντα ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τινὰ παραστήσαι τῷ

1 eum Theodorus Lector (Collect. 2) Coadem et Evagrius (Histor. Eccles. 3 37) Cabadem appellat. C infra c. 53 pariter κωάδης. F. 3 ἢ τε] lego ἢ τοῦ. F. 7 ἐστώσης] coniectura ex reliquiis literarum. F. 10 lego λόγον. de Macedonio vide Evagrii Hist. Eccles. (3 32) et Theodori Lect. collectanea. F. quidni λόγους? 15 τε vulgo om. 18 ...των C. cf. κομέντων 3 19. F. ὁ add F. 19 κατὰ]. α. α. C. κινούμενος] coniectura ex reliquiis literarum. F, perinde atque ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τινὰ,

communicaverat, quo tempore Coades Persa furebat, Leontio, viro legum peritissimo, praefecturam praetorii tenente, imperatoris indignationem bonorum publicationes et relegationes non alii cuiquam e magistratibus, sed soli praefecturae ultionem mandavisse; in qua tantam potentiam tamque acrem solertiam tunc temporis commentarienses, cum summa innocentia et a multiplici furandi studio abstinentia, exhibuere, ut virtutem tum militantium admiratus imperator obvias quasque necessitates, ac deinde etiam Macedonii, imperatoriae urbis eo tempore episcopi, ultionem, quippe orationem circa dogmatum innovationem excludentis, iis, praefectorum praetorii commentariensibus inquam, mandaverit, quamvis Celer omnium ei carissimus imperatori adesset, magistri, ut vocant, munere cum laude fungens.

18. Atque haec quidem et divinitus et hominum culpa interiire: quippe nunc prorsus neglecta iacent. nec minus multiplicem scrinii potentiam ornabat commentorum, ut vocant, insignis potestas. cupiens enim praefectus praetorio, sive ab imperatore auctoritatem habens sive ipse secundum legem commotus, magistratum qualemcunque aut subiecto-

νόμῳ, τὸν κομμενταρίσιον μυστογράφον λαμβάνων τὸ πρακτικόν ἐπέτρεπεν αὐτῷ. ὁ δὲ λ... τὸν πιστότατον ἅμα ... μενον τῶν οἰκείων χαρτουλαρίων παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ, ὑπηγόρευε Ῥωμαϊκῶν ὀγκῶν ῥημάτων τὸ σ... θημα, ... ὅσα τῶν ἐκ τάξεως πιστικωτάτῳ ἅμα καὶ διαπρέποντι καταπιστεύων, ὡσπερ πορνῶν 5 τὸν ἀγανακτούμενον παριστῶν τῷ βήματι. τῆς δὲ βυσιλείας ἐπιεικείας καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων ἔτι περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργῆς συγγνώμης ἀξιουσῶν τοὺς καταρρηθέντας, εἰκὸς ἦν τὸν ἐλευθερούμενον εὐχαριστίας δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τοῖς μέσοις ὁμολογεῖν ... 10

19. Καὶ συνῆπτο σχεδὸν τῷ σκρινίῳ τῶν κομμένων ὁ καλούμενος ἱστρουμεντάριος (ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλαξ τῶν ἀρχείων τοῦ δικαστηρίου) εἰς τὸ ὑπογράφειν καὶ πληροῦν τὰς ψήφους· καὶ χῶρος μὲν αὐτῷ ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ὑπὸ τῷ τῆς βασιλείας βήματι ἐπὶ τὸν νότον ἄχρι τῆς καλουμένης σφενδόνης ἐξ ἀρχαίου 15 παρακεχώρηται, πάντα δὲ τὰ ἀπὸ τῆς βασιλείας Οὐάλεντος ἐν τοῖς τότε μεγίστοις δικαστηρίοις πεπραγμένα αὐτόθι σώζεται, καὶ τοῖς ἐπιζητοῦσιν οὕτως ἐστὶν ἔτοιμα ὡσεὶ χθὲς τυχὸν πεπραγμένα. ἀπώλετο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἱστρουμεντάριος, καὶ ἔρημος ἡ καθέδρα μένει, μόνοις οἰκέταις ἀναμένουσι τοὺς κεκτημένους ἐγκεχωρημένη· 20 διαγνώσεως γὰρ οὐκ οὔσης, ἢ ἄλλου πρακτικόν τινὸς εἰκὸς οὐδὲ

unde integrum mansit οὖν ἦ, et κομμενταρίσιον μυστογράφον, unde mansit ἦσιον μυστ. 2 videtur fuisse λαθῶν τούτου. F. videtur fuisse καὶ μάλιστα τετιμένον. F. 4 lego σύνθημα κατ' ὅσα. F. 10 post ὁμολογεῖν aliquot literae exstinctae. F. 12 ἀρχίων C. 15 σφενδόνης C. 20 ἐγκεχωρημένη C. 21 πρακτικόν C. εἰκὸς] v. ad p. 202 19.

rum quendam legi sistere, commentariensem scribam secreto sumebat, eique negotium permittebat. hic autem, illum latens, adsumpto fidelissimo simul et maxime honorato de suis chartulariis, latino sermone grave synthema dictabat, coram apparitoribus fidelissimo simul et eminenti mandans ... ut indignationi obnoxium ad tribunal adduceret. quodsi imperatoris benignitas, et qui etiam tum erat magistratum in subiectos amor, damnatos venia dignassent, necesse erat liberatum re ipsa mediatoribus gratiam polliceri ...

19. Iunctus quoque commentorum scrinio, qui instrumentarius (id est instrumentorum iudicii custos) dicebatur, cuius munus erat subscribere et complere sententias. et locus quidem ei in hippodromo, sub imperatoris tribunali, meridiem versus, usque ad Σφενδόνην (Fundam), ut vocant, antiquitus attributus est. omnia autem ab imperio Valentis in maximis tum iudiciis acta ibi servantur, suntque quaerentibus ita in promptu quasi quae heri forte acta forent. periit vero et ipse instrumentarius, desertaque cathedra manet, servis tantum locupletes manen-

κινουμένης ἐν τῷ δικαστηρίῳ, πῶς ἂν αὐτὸς ἀναγκαῖος εἶναι τοῖς πράγμασι νομισθεῖη;

20. Ἄβ ἄκτις μὲν ὄνομα τῷ φροντίσματι, σημαίνει δὲ καθ' ἑρμηνείαν τὸν τοῖς ἐπὶ χρήμασι πραττομένοις ἐφεστῶτα, ... 5 πηγμέντις τοὺς ἐπὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ ἄσηκρήτις τοὺς ἐπὶ τῶν σηκρήτων (οὐδὲ γὰρ ἄσηκρήτις κατὰ τοὺς ἰδιώτας, ἕξ ἀγνοίας μετὰ τοῦ δέλτα στοιχείου τῆς προθέσεως ἐπιβαλλομένης) καὶ ἄσαβάνις τοὺς ἐπὶ τῶν βαλανείων τῆς ἀλλῆς. δύο δὲ καὶ αὐτῶν ὄντων τῶν ἄβ ἄκτις, οὓς κατὰ βαθμὸν ὁ χρόνος ἀπὸ τῶν ταχυγρά- 10 φων, καθάπερ τοὺς πρὸ αὐτῶν, καλεῖ, ἕξ ἄνδρες ἑραστοὶ καὶ νομνεχέστατοι καὶ σφριγῶντες ἔτι, ἀπὸ τοῦ τάγματος τῶν Αὐγουσταλιῶν, βοηθοῦσι δῆθεν ἔτι καὶ νῦν τῷ ὀνόματι. ἔργον δὲ αὐτοῖς τὰς χρηματικὰς ὑποθέσεις τρακτεύειν (ἀντὶ τοῦ διαψηλαφῶν) καὶ εἰσφέρειν κριθησομένας τῷ βήματι, ὑπουργούντων αὐτοῖς τῶν 15 νομεικολατώρων, οὓς ἀναφωνήτας καὶ συνάγωγεῖς πύλαι μὲν τῶν συγκλητικῶν νῦν δὲ τῶν δικανικῶν ῥητόρων εἶναι προειρήκαμεν. νόμος δὲ ἦν (καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν, ἄρτι παροφθεῖς ἕξ ἀβελτερίας ἢ τάληθῆς εἰπεῖν κακοδαιμονίας) πάντα διὰ τῶν παρόντων αὐτοῖς χαρτουλαρίων, καὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ταχυγράφων, ἀναφαίνεσθαι 20 ἐπὶ τῶν λεγομένων ῥεγέστων ἢ κοττιδιανῶν (ἀντὶ τοῦ ἐφημέρων· ῥεγέστα δὲ Ῥωμαῖοι τὰς βίβλους αἷς ἐνέγραφον τὰ πραττόμενα συνκῆδον ὀνομάζουσιν, ὅτι ῥήγεστα τὰς πράξεις τοῦ πολιτεύματος

1 κινουμένην F.

4 lego ὡς ἄ. F.

6 ἕξ ἀγνοίας] coniectura ex reliquiis literarum. F.

10 lego σεβαστολ. cf. αἰδεσίμους 3 35. F.

8 ἀλλῆς F, ... λῆς C.

19 ἀναφέρεσθαι?

22 lego ῥῆς γέστας. F.

16 δεκανικῶν C.

tibus permissa. etenim cum cognitio nulla sit neque aliud quicquam in iudicio agatur, quomodo ille necessarius rebus existimetur?

20. Ab actis nomen muneri; significat autem, iuxta versionem, pecuniariis actis praepositum, sicuti a pigmentis, qui aromatis, a secretis (neque enim ad secretis secundum idiotas dicendum, praepositione cum litera δ per ignorantiam adiecta), qui secretis, et a sabanis, qui balneis aulae praefecti sunt. cum autem et ipsi actorum praefecti duo sint, quos gradatim a notariis, sicuti priores, tempus vocat, sex eos viri venerabiles et prudentissimi, ac vigentes etiam, ex Augustalium ordine, etiamnum, nomine scilicet, adiuvant. munus vero eorum pecuniarias causas tractare atque ad tribunal iudicandas deferre, apparentibus iis nomenclatoribus, quos clamatores congregatoresque, senatorum quidem olim, nunc vero forensium oratorum, esse praediximus. lex autem erat (neque enim est, nuper ob stoliditatem sive, ut verum dicamus, insaniam neglecta), omnia per apparentes iis chartularios, qui et ipsi e notariis legebantur, in regestis, ut vocant, vel cotidianis, id est ἐφημέροις, notari, (regesta autem Romanis libros, in quibus acta notabant, appellare placuit, quia res gestas vocant acta rei publicae), in

εἶναι βούλονται), ἔνθεν τοῖς ὀτεδῆποτε ζητοῦσι τα ὀτεδῆποτε πε-
 πραγμένα σύντομος περὶ τὴν εὐρεσιν εὐκολία· ἐξ αὐτῶν γὰρ τῶν
 ρεγέστων καὶ κοττιδιανῶν ἡ δύναμις τῶν πεπραγμένων ἐγινώσκετο.
 Θᾶττον δὲ ὁ τῆς τάξεως ἰστρομεντάριος λαμβάνων ἀπὸ τῶν ἀβ
 ἄκτις, τὸν χρόνον καὶ τὸν ὕπατον ἐν ἐπιτόμῳ σημειούμενος πρὸς 5
 ταχεῖαν ἀνάμνησιν λόγῳ, Θᾶττον ἀπηλλάττετο πόνων. καὶ τοῦτο
 μὲν τὸ θαυμαστὸν γνώρισμα τῆς εὐταξίας ἐπράττετο μετὰ σπου-
 δῆς, καὶ πᾶς καιρὸς τοῖς ἐφημέροις ἐγράφετο, μηδὲ τῶν ἀπρά-
 κτων ἡμερῶν παραλιμπανομένων τοῖς ἀναγράφουσι, ἀλλ' ἔτι
 καὶ τὰς αἰτίας ὧν ἕνεκα ἀργὰς αὐτὰς εἶναι συνέβαινε ἀναγραφόν- 10
 των. καὶ τοῦτο μὲν θαυμαστὸν ἦν, ἡ δὲ τῶν λεγομένων περσο-
 ναλίῳ ἀναγραφῇ παντὸς ἐπαίνου κρείττων δικαίως ἐνομιζέτο. τὰς
 γὰρ διαγνώσεις περιέφραζεν Ἰταλιστὶ ὁ τῶν βοηθοῦντων λογικώ-
 τατος οὕτω κατὰ λεπτὸν ὥστε, κἂν εἰ τυχὸν παραπολέσθαι τὴν
 διάγνωσιν συνέβη ποτέ, ἐξ αὐτῆς μόνης τῆς παραφράσεως καὶ ὡς 15
 ὑποτυπώσεως αὐτὸς δύνασθαι στήναι τὴν διάγνωσιν. καὶ τοῦτο
 συμβὰν ἐγὼ αὐτὸς διαμémημαι· διαγνώσεως γὰρ εἰσαχθείσης
 μὲν, τῶν δὲ ἐπ' αὐτῇ προχθέντων οὐδαμοῦ φαινομένων, εἰσα-
 χθέντος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ λεγομένου περσοναλίῳ ἔστη διάγνωσις
 κατ' οὐδὲν ἐνδέουσα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἐπιδακρύσῃ τῶν ἐγκωμίῳ 20
 εἰς μνήμην ἐρχόμενος, οἷς ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ τῶν τοιούτων τῆς
 ἀρετῆς γνωρισμάτων ἐχρήσατο Σέργιος τε ὁ πολὺς καὶ Πρόκλος ὁ
 δικαιοτάτος Τριβωνιανὸς τε ὁ πολυμαθέστατος, ὧν ὁ μὲν ὕπαρ-

2 εὐκολίας· ἐξ αὐτῶν τῶν γὰρ ῥηγέστων C.

4 ὁ vulgo om.

13 Ἰταλίδι vulgo.

19 ἐστὶ vulgo.

quibus quandocunque quaerentibus quandocunque acta facile brevique
 inveniuntur: ex ipsis enim registis et cotidianis actorum summa nosce-
 batur. quae cum officii instrumentarius ab actorum praepositis sumpsis-
 set, tempus et consulem ad celerem memoriam compendio citissime no-
 tabat. et hoc quidem, admirabile disciplinae indicium, diligenter fiebat,
 et omne tempus in cotidianis notabatur; ac ne vacantes quidem dies
 perscriptores omittebant, causas quoque, quare vacare eos contingeret,
 annotantes. et hoc quidem admirabile erat: personalium vero, quae voc-
 cant, perscriptio quavis laude maior iure existimabatur. cognitiones
 quippe adiutorum literatissimus Latino sermone tam accurate circumlo-
 quens efferebat, ut, licet forte perire aliquando cognitionem contigisset,
 ex ipsa sola paraphrasi et quasi descriptione restitui posset; quod acci-
 disse egomet memini: introducta enim cognitione, cum quae super ea
 acta sunt nusquam apparent, illato in praefecturam personali, ut vocant,
 cognitio datur nulla in re manca. ac quis non illacrimet laudum mem-
 oriam repetens, quae officium et talia virtutis monumenta celebrare
 clarissimus Sergius et iustissimus Proclus et doctissimus Tribonianus,

χος οἷος οὐκ ἄλλος, οἱ δὲ ἄμφω κραιστωρες γενόμενοι τὴν πολι-
 τείαν ἐκόσμησαν, συλλαμβανομένων αὐτοῖς περὶ τοὺς ἐπαίνους
 πάντων ὁμοῦ τῶν τότε δικολόγων, περὶ ὧν σιγᾶν ἄμεινον ἢ παρ'
 ἄξιαν ἐπαινεῖν κοσμιώτερον οἶμαι. καὶ ταῦτα μὲν ποτε· νῦν δὲ
 5 οὐ μόνον οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ μνήμης τινὸς ἀξιοῦνται, δι' ἃς
 οὐχ ἅπαξ ἀπεδώκαμεν αἰτίας.

21. Μετὰ δὲ τὸν ἄβ ἄκτις ὁ ῥηγενδάριος ἐπὶ τῆς φροντί-
 δος τῶν συνθημάτων τοῦ δημοσίου δρόμιον τεταγμένος ἔτι καὶ νῦν
 λέγεται μὲν, πράττει δὲ οὐδέν, τοῦ μαγίστρου τῆς αὐλῆς τὴν ὅλην
 10 ὑφελομένου τοῦ πράγματος ἔξουσίαν. μεθ' ὃν οἱ τῶν διοικήσεων
 κοῦρα ἐπιστολόρουμ, οἱ τὰς μὲν ἐπὶ τοῖς δημοσίοις φοιτώσας
 ψήφους γράφουσι μόνον, τὸ λοιπὸν καταφρονούμενοι· οἱ δὲ λε-
 γόμενοι τρακτευταί, τὴν ἐγνωσμένην αὐτοῖς διδασκαλίαν ὑποτι-
 θέντες τῷ προστάγματι, τὴν ὅλην ὑφήρπαζον ἔξουσίαν, μάλιστα
 15 ἔξ ὅτου τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς ἐθάρρουν περιποιεῖν οἱ σκρινιάριοι.

Πέρασ μὲν ὧδε τῶν λογι... τῆς τάξεως συστημάτων. δου-
 κηνάριοι καὶ κεντηνάριοι βίραχοί τε καὶ ἀδιούτῳρες καὶ τὰ λοιπὰ
 τῆς τάξεως μέλη, ἀνύοντα τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένην αὐτοῖς
 λειτουργίαν, τέρμα τῆς στρατείας ὁποῖον ἢ τύχη δοίη καταλαμ-
 20 βάνουσι, τῶν λεγομένων θηκοφόρων, οἱ τὰς προτομὰς τῆς ἀρχῆς
 φέρουσι, καὶ διαιτηρίων ἐν ἑτέροις μὲν τάγμασι τῆς τάξεως κατα-
 λεγομένων, λειτουργίαν δὲ πληρούντων.

2 τῶν αὐτοῖς C. 10 μέσον C. 15 σκρινιάριοι C.
 16 lego λογικῶν. cf. 3 7 λογικαῖς λειτουργίαις. F. δουκηνά-
 ριοι γὰρ καί? 20 οἱ τῶν C.

quorum ille praefectus praetorio, qualis nemo alius, hi vero ambo quae-
 stores rem publicam ornavunt; quae laudes ab omnibus una tum tempo-
 ris advocatis augebantur; de quibus tacere satius quam citra meritum
 laudare decentius existimo. et haec quidem olim: nunc vero non tantum
 non sunt, sed ne memoria quidem ulla dignantur, ob quas non semel
 rettulimus causas.

21. Actis praefectum sequitur regendarius, qui muneri synthema-
 tum cursus publici praepositus etiamnum dicitur quidem, facit autem ni-
 hil, tota rei potestate per magistrum aulae surrepta. hunc sequuntur
 dioecesium curae epistolarum, qui super publicis procedentia decreta
 scribunt tantum, nunc neglecti; tractatores autem, ut vocant, visam
 ipsis suggestionem mandato subiicientes, totam potestatem surripuere,
 maxime ex quo scriniarii praefecturam sibi ausi sunt arrogare.

Hi postremi literatorum officii ordinum. ducenarii, centenarii,
 biarchi et adiutores, et reliqua officii membra, quae lege constitutum
 ipsius ministerium implent, terminum militiae, qualem fortuna dat, sor-
 tiuntur: cistophori autem, qui praefecturae dimidiatas effigies ferunt,
 et diaetarii in aliis officii ordinibus annumerantur ministeriumque im-
 plent.

22. Πάντων, οἶμαι, τῶν καταλόγων, εἰ μὴ τι σφάλλωμαι, παρελθόντων τῷ λόγῳ, ὑπόλοιπόν ἐστιν αὐθις, καθάπερ ἡγεμόνα σεμνόν, ἐπὶ τέλους τὸν κορνικουλάριον ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἀναδεῖξαι· διὲ γὰρ αὐτόν, τὴν ὄλην συνέχοντα τάξιν, ἀρχὴν ἅμα καὶ πέρας αὐτῆς ἀποδεῖξαι. ἀρκεῖ μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἀξιοπιστίαν 5 καὶ μόνος ὁ χρόνος, ὑπὲρ τριακοσίους καὶ χιλίους ἐνιαυτοὺς ἡγουμένῳ τοῦ τάγματος καὶ σὺν αὐτῷ τῷ πολισμῷ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἐπιφανέντι τοῖς πράγμασι· παρῆν γὰρ ἀνέκαθεν τῷ ἱππάρχῳ, ὃ δὲ ἱππαρχος τῷ τε ῥηγί. ὥστε ἐκ προουμίων τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας γνώριμος ὁ κορνικουλάριός ἐστιν, κὰν εἰ μηδὲν αὐτῷ παρὰ 10 τὴν προσηγορίαν ἀπολέλειπται. ἔξοτε Φοῦσκον (οὕτω δὲ τὸν μελάγχρωτα Ῥωμαῖοι καλοῦσι) Δομετιανὸς πραιτωρίον ὑπαρχον κατὰ τὴν Αὐγούστου ἐγχείρησιν προβαλόμενος, τὴν τοῦ ἱππάρχου περιττὴν ἀπέδειξε προαγωγὴν, ὅπλων ἡγούμενος, μετηνέχθη πάντα. (23) τοιγαροῦν τὰ ὄπωσοῦν παρὰ τοῖς ὑπάρχοις πρατ- 15 τόμενα μόνος διέταπεν ὁ κορνικουλάριος, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους εἰς οἰκίαν ἀπεφέρετο παραψυχῆν. καὶ τοῦτο ἀπὸ Δομετιανοῦ ἕως τοῦ καθ' ἡμᾶς Θεοδοσίου κρατοῦν ἡμεῖς διὰ τὴν Ῥουφίνου τυραννίδα. νόμον γὰρ ἔθετο ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, τὸ τῆς ἀρχῆς δυνατὸν δεδιττόμενος, ὥστε τὸν πρίγκιπα τῆς τάξεως 20 τοῦ μαγίστρου, παρίοντα ... τὰ μέγιστα δικαστήρια, περιεργάζεσθαι καὶ ... νεῖν τὴν δύναμιν τῶν πραττομένων ἐν αὐτοῖς, καὶ

5 malim sane ἀξιοπρέπειαν. F. 9 lego τότε τῷ. F. vel τῷ τότε. 11 post ἔξοτε suspicor excidisse γὰρ. F. τὸν vulgo om. 12 ὑπαρχος C. 13 προβαλλόμενος vulgo. 21 lego ἐπὶ. F. 22 πολυπραγμονεῖν F, ut 2 10.

22. Omnibus, opinor, catalogis, n̄ quid fallor, enarratis, restat ut rursus, quasi venerabilem ducem, postremum cornicularium in historia ostendamus: oportet enim illum, totum continentem officium, principium simul finemque eius exhibere. cui quidem ad fidem vel solum tempus sufficit, super mille trecentos annos ordinem ducenti, ipsoque, quo sacra Roma condita, tempore in rem publicam introducto: aderat quippe initio magistro equitum, magister equitum vero tum regi. quare ab incunabulis rei publicae Romanae notus est cornicularius, quamvis nihil ei praeter nomen relictum sit: ex quo enim Domitianus, cum Fuscum (sic autem Romani colore nigrum vocant) praefectum praetorii iuxta Augusti institutionem creasset, magistri equitum electionem, ipse exercitum ducens, supervacaneam ostendit, cuncta mutata sunt. (23) igitur quae quomodocunque apud praefectos praetorii agebantur, solus cornicularius regebat, ex iisque reditus in suum solatium ferebat; quod cum a Domitiano usque ad Theodosium nostrum obtinuisset, Rufini tyrannide mutatum est. legem enim tulit imperator Arcadius, magistratus potentiam metuens, ut princeps apparitorum magistri, maxima iudicia obiens, diligenter curioseque vim in iis agendorum inquireret, et quare cursus

οὗ τινὸς χάριν γίνονται τὰ τοῦ δρόμου συνθήματα εὐρίσκειν. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Ρουφῖνος, ἐξότε δι' ἑαυτοῦ ἐπὶ τὴν ἔω ἦλθε, τὸν λεγόμενον κόμητα τῆς ἀνατολῆς μαστίξας ἀπώλεσεν ἀνθ' ὧν ἐτόλμησε ζηλωῶσαι τῷ λόγῳ τὴν ἐπαρχότητα. καὶ ἡ μὲν Ἀρκαδίου, 5 ὡς ἔφη, διάταξις ἐν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κώδικι ἀνεγέγραπτο· οἱ δὲ τὸν νεαρὸν καταστησάμενοι παρεῖδον αὐτὴν ὡς περιττὴν αὐτοῖς εἶναι φανείσαν. (24) παρὼν οὖν ὁ πρίγκιψ τῶν μαγιστρια- νῶν τοῖς μεγίστοις ποτὲ δικαστηρίοις, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἔχων, λόγους ἔειπε πρὸς τὸν τότε τῆς τάξεως κορνικουλά- 10 ριον ὥστε πάροδον αὐτῷ δοῦναι τινα πρὸς τὰ πραττόμενα· καὶ δόξαν οὕτως, ἐτύπωσε ὁ πρίγκιψ μίαν χρυσίου λίτραν καθ' ἕκα- στον μῆνα προσφέρειν τῷ κορνικουλαρίῳ, μετὰ τὸ πᾶσι τοῖς ἐκ τάξεως, κατὰ συνήθειαν λαμβάνουσι μοῖρᾶν τινα τῶν πόρων, ἀμελλητὶ διδόναι τὰ εἰωθότα. τούτων οὕτως συντεθειμένων αὐ- 15 τοῖς, λαμβάνων ὁ κατὰ καιρὸν κορνικουλάριος παρὰ τοῦ πρίγκι- πος τὰς δώδεκα τοῦ χρυσίου λίτρας δίχα τινὸς ἑλλείμματος, μετὰ πάσης τιμῆς παρεχώρει τῷ κρείττονι μᾶλλον τὴν τῶν μονομερῶν ἐντυχιῶν εἰσαγωγήν, φυλάξας ἑαυτῷ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῶν ἄλλων κερδῶν προνομίαν τὸ πληροῦν δι' οἰκείας ὑποσημειώ- 20 σεως τὰ πραττόμενα, οὐκ ἔλαττον χιλίων χρυσῶν πόρον αὐτῷ περικοιοῦντα.

25. Τὰ δ' ἔνθεν οὐκέτ' ἂν φράσαι λόγῳ δακρύων δυναί- μην χωρὶς, κατὰ τὸν Εὐριπίδου Πηλέα. πάντων γὰρ ἤδη πρό-

1 οὗ τινὸς et ἦλθε conjecturae: in C literae extinctae. F. 6 τῶν νεαρῶν C. 8 μηδὲνα C. 13 μοῖρᾶν] μίαν vulgo. 14 συν- τιθειμένων vulgo. 18 εἰσάγων C.

synthemata fierent cognosceret. ceterum Rufinus, postquam sua sponte in Orientem venit, comitem Orientis, ut vocant, flagellatum interemit, quod verbis aemulari praefecturam ausus esset. et Arcadii quidem, ut dixi, constitutio, in vetere codice Theodosiano exstabat; recentioris vero conditores eam, ut supervacuum ipsis visam, neglexerunt. (24) cum igitur princeps magistrianorum maximis olim iudiciis adesset, neque quicquam praeter nomen haberet, cum officii tum temporis corniculario egit ut aditum quendam ipsi ad agenda concederet; cumque ita placuisset, constituit princeps ut unam auri libram singulis mensibus corniculario ferret, atque insuper cuius apparitorum, ex consuetudine partem aliquam redditum sortienti, solita continuo daret. his ita inter eos constitutis, qui tum erat cornicularius, duodecim illas auri libras sine ulla deductione a principe accipiens, summo cum honore unimembrum actionum redditum potiori concedebat, sibi, praeter quae a gradu aliisque lucris praecipua habebat, actorum sua subscriptione completionem servans, quae non minorem mille aureis redditum ei ferebant.

25. Sequentia vero, ut cum Euripidis Peleo loquar, enarrare sine lacrimis non possum. omnia quippe haec cum prius iam, quo modo et

τερον τούτων, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἄλλων, ἀπολομένων παρὰ πέ-
 λανσα καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ χρόνου, καταντήσας
 εἰς τὸ πέρας τῶν τῆς στρατείας βαθμῶν μηδὲν παρὰ τὴν προση-
 γορίαν κτησάμενος. καὶ μάρτυρα τὴν δίκην ἀληθεύων οὐκ ἐρυ-
 θριῶ ἐπικαλούμενος· ἕως ἑνὸς ὀβολοῦ οὐκ ἀπὸ τοῦ πρίγκιπος, 5
 οὐκ ἀπὸ τῶν λεγομένων κομπλευσίμων οἶδα κομισάμενος. πόθεν
 γὰρ ἔμελλον λαμβάνειν, τῆς μὲν ἀρχαίας συνθηθείας ἐχούσης ἑπτὰ
 καὶ τριάκοντα χρυσίνους παρέχεσθαι τῇ τάξει ὑπὲρ μονομεροῦς
 ἐντεῦξέως πρὸς τῶν ὀπισθοῦν εἰσβαλλόντων ἐν τοῖς τότε μεγίστοις
 δικαστηρίοις, τὸ δὲ λοιπὸν χαλκοῦ κάρτα μετρίου (οὐ γὰρ χρυ- 10
 σίου), ὡς περ εἰς ἔλαιον, οἰκτρῶς καὶ οὐδὲ συνεχῶς ἐπιδιδόμενου;
 ἢ ὅπως ὁ πρίγκιψ πρὸς τὰ πάλαι διδόμενα παρ' αὐτοῦ τῷ κατὰ
 καιρὸν κορινκουλαρίῳ συνωθεῖτο, μηδὲ εἰς μνήμην ψιλῆς γοῦν
 προσηγορίας ἀναφερόμενος, μηδὲ παρεῖναι τὸ λοιπὸν ὑπομένων
 τῷ δικαστηρίῳ οὐδενὸς οὐδενὶ ἐν βαθμῷ στρατευομένου; ἐμοὶ δὲ 15
 μεταμέλει ὄψια τοῦ καιροῦ τὸ προσῆκον ἀναλογιζομένῳ, ἀντὶ τίνος
 τοσοῦτον προσήδρευσα χρόνον τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἔξ αὐτοῦ
 πρὸς παραψυχὴν εὐραμένῳ. καὶ δικαίως ταῦτά μοι συμβέβηκεν
 εἰς ταύτην ἐμβαλόντι τὴν λειτουργίαν. ὥστε χαλεπὸν οὐδὲν τὴν
 ἐκ προοιμίων ἐπ' ἐμοὶ διελθεῖν ἄχρι τοῦδε τῷ λόγῳ διήγησιν. 20

26. Ἐνα καὶ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἄγων ἐνιαυτόν, ἐπὶ τῆς
 Σεκουνδιανοῦ ὑπατείας, ἐκ τῆς ἐνεγκούσης με Φιλαδελφείας, τῆς
 ὑπὸ τῷ Τιμόλῳ καὶ Λυδία κειμένης, παρῆλθον εἰς ταύτην τὴν

2 ἐγὼ] ἔσω vulgo.

8 χρυσίνους vulgo.

12 lego πῶς. F.

16 ἂν τις C.

23 καὶ ἐν Λυδία F.

reliqua, interiissent, ipse quoque afflictatus sum, qui intra temporum in-
 felicitatem finem militiae graduum attigerim, nihil praeter nomen assecu-
 tus; neque erubesco, vera dicens, iustitiam testem invocare: ad unum
 obolum neque a principe me neque a completionibus, ut vocant, scio
 accepisse. unde enim accepturus eram, cum antiquus mos fuisset ut qui
 ad maxima tum iudicia causam qualemcunque deferrent, septem et tri-
 ginta aureos pro unimembri actione officio praeberent, postea vero aes
 modicum admodum (neque enim aurum), quasi in oleum, misere, ac ne
 semper quidem daretur? aut quomodo princeps ad ea quae olim corni-
 culario dederat coactus fuisset, ne nudi quidem nominis eius memoria
 relicta, cum adesse porro in iudicio non sustinuisset, nemine ullo in
 gradu militante. me vero paenitet, sero quod oportuerat reputantem,
 qua mercede tamdiu in iudicio assederim, nihil ex eo in solatium con-
 secutum; et iure haec mihi contingere, qui ad illud ministerium accesserim.
 quare operae pretium erit meam ab initio ad hocce tempus histo-
 riam persequi.

26. Unum et vicesimum aetatis annum agens, Secundiano consule,
 e patria mea, Philadelphia ad Tmolium in Lydia iacente, in hancce bea-

εὐδαίμονα πόλιν, καὶ πολλὰ μετ' αὐτῶν σκεψάμενος ἐπὶ τοὺς με-
μοριαλίους τῆς ἀλλῆς συνεΐδον ἔλθειν καὶ πρὸς στρατείαν ἀναζώ-
σασθαι μετ' ἐκείνων. ὅπως δὲ μὴ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον δόξαιμι
ζημιουῖσθαι, εἰς φιλοσόφου φοιτᾶν διέγων. Ἀγάπιος ἦν κατ'
5 ἐκείνον τὸν χρόνον, περὶ οὗ Χριστόδωρος ὁ ποιητὴς ἐν τῷ περὶ
τῶν ἀκροατῶν τοῦ μεγάλου Πρόκλου μονοβίβλῳ φησὶν οὕτως
"Ἀγάπιος πύματος μὲν, ἀτὰρ πρώτιστος ἀπάντων." παρ' ᾧ
τὰ ... τῶν Ἀριστοτελικῶν διδαγμάτων εἰπὼν, ἔτυχον καὶ τινῶν
ἐ...ς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀκροούσασθαι. ἡ δὲ τύχη μᾶλλον
10 εἰς ταύτην με παρωθῆσαι τὴν λειτουργίαν σκεψαμένη Ζωτικόν,
πολίτην ἐμὸν καὶ χαίροντά μοι μετρίως, ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραι-
τωρίων ὑπὸ τῷ πάντων βασιλέων ἡμερωτάτῳ Ἀναστασίῳ προήγα-
γεν· ὅς οὐ πείθειν με μόνον ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζειν δυνάμενος τοῖς
ταχυγράφοις τῆς ἀρχῆς συνηρίθμησεν, ἐν ᾗ καὶ Ἀμμιανὸν τὸν
15 ἐπιεικέστατον, ἀδελφιδοῦν τῷ ἐμῷ πατρὶ γενόμενον, συνέβαινε δια-
φαινεσθαι. (27) ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ῥηθυμήσω, πῶσάν μοι κέρ-
δους ὁδὸν ὁ ὑπαρχος ἔδειξεν, ὥστε παρ' ὅλον τὸν τῆς ἀρχῆς χρό-
νον αὐτοῦ (μέτριος δὲ ἦν καὶ βραχεῖ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκβὰς) οὐκ ἐλάτ-
τους χιλίων χρυσῶν ἀποκερδᾶναι σωφρόνως. εἰκὸς οὖν εὐχαρι-
20 στῶν ἐγὼ (πῶς γὰρ οὐ;) ἐγκώμιον βραχὺ πρὸς αὐτὸν διεξῆλθον·
ὁ δὲ ἦσθεις ἀνὰ στίχον μὲν ἔκιστον χρύσειον ἀπὸ τῆς τρυπέλης

1 lego ἔμαντοῦ. F.

fuit στοιχεῖα. F.

utique videtur. F.

ἐπαρωθῆσαι C.

v. ad p. 202 19.

7 post τὰ aliquot literae extinctae. forte

8 εἰπὼν recentior manus delevit. vitiosum

lego ἐκ τῆς. F.

10 με παρωθῆσαι F,

τὴν vulgo om.

11 οὐ μετρίως F.

19 εἰκὸς]

20 οὐκ C.

tam civitatem perveni; cumque multa mecum deliberassem, ad memoriales aulae accedere meque ad militiam cum iis accingere constitui. ne autem intermedii temporis iacturam facere viderer, philosophum audire decrevi. Agapius erat eo tempore, de quo Christodorus poeta in libro singulari de auditoribus magni Procli ita ait "Agapius ultimus quidem, sed princeps omnium;" apud quem... Aristotelicae doctrinae percipiens, nonnulla etiam e Platonica philosophia audiebam. at fortuna in illud potius me detrudere ministerium meditata, Zoticum civem meum, qui me non parum delectabatur, ad praefecturam praetorio, sub omnium imperatorum mansuetissimo Anastasio, provexit; qui cum non persuadere tantum verum etiam cogere posset, notariis praefecturae me annumeravit, in qua et humanissimum Ammianum, fratrem meum patruelium, eminere contingebat. (27) ne autem otio forte me traderem, omnes mihi lucri vias praefectus ostendit; ut per totum praefecturae eius tempus (modicum vero erat neque anno multo longius) non minus mille aureos caste lucratus sim. gratias itaque ego, ut par erat, agens (qui enim non egissem?) laudationem brevem ad eum composui; quo ille laetatus in singulos ver-

με κομίσασθαι παρεκελεύσατο, οἱ δὲ πρὸς τὸ βοηθεῖν ἀπὸ τοῦ
 λεγομένου ἀβ ἄκτις καλούμενοι, τὸ μήποτε γενόμενον, παρακα-
 λοῦντες προσελάβοντό με εἰς πρῶτον χαρτουλάριον, ἑτέρων δύο
 μόνων, ἤδη γερόντων, πρότερον μετὰ χρυσίου δόσεως συνταξαμέ-
 των αὐτοῖς· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τέσσαρας πρὸς εἴκοσι 5
 χρυσοῦς κατ' ἔτος ὥρισαν ἕκαστον. ὁμοίως τε ποιεῖν ἀντ' αὐτῶν
 τὸ λεγόμενον περσονάλιον καὶ κοττιδιανόν, περὶ ὧν ἄρτι διεξῆλ-
 θον, συγγεστίωνας ἐπιθέμην, ὧν ὁ λόγος ὧδε. πάντες μὲν ἀτέ-
 καθεν οἱ παρὰ τῆ ποτὲ πρώτῃ τῶν ἀρχῶν βοηθοῦντες τοῖς τρέ-
 χουσι σκρινίοις δ...ης ἐξέλαμπον παιδείας, περὶ δὲ τὴν Ῥωμαίων 10
 φωνὴν τὸ πλεόν ἔχειν ἐσπούδαζον· χρειώδης γὰρ ἦν αὐτοῖς κατὰ
 τὰναγκαῖον. δίκης οὖν ἐφεισίμου τυχὸν γενομένης, εἶτα πρὸς τὴν
 σύγκλητον ἀνάγομένης πρὸς δίορθωσιν, ὁ τῶν ἄλλων κρείτ-
 των συνέταπτε τὴν λεγομένην συγγεστίωνα (ἀντὶ τοῦ διδασκαλίαν)
 πρὸς ἀκρόασιν τῆς βουλῆς οὕτω μάλιστα ὡς ἐκπλήττειν τὸν τε τῆς 15
 βουλῆς κναίστωρα καὶ τοὺς λεγομένους πάλαι μὲν ἀντεκίνσωρας
 καθ' ἡμῶς δὲ ἀντιγραφεῖς. τοῦ δὲ θεοῦ συλλαμβάνοντος, καὶ
 τῆς ἀπὸ τῶν περιγινομένων μοι παραμυθιῶν προθυμίας ἀνεπαί-
 σθητον ἀποτελούσης τὸν κάματον, οὐ μόνον ἐπλήρουν τὰς εἰρημέ-
 νους λειτουργίας ἐπὶ τοῦ σκρινίου, ἀλλὰ μὴν ἐπισηκροητεον παρὰ 20
 τοῖς ταχυγράφοις ἔτι καὶ ἐβοήθουν ἑτέροις ἐν τῷ τεμένει τῆς δίκης
 ταχυγραφοῦσιν, ὃ καλεῖται σήκροητον· καὶ οὐ μικρὰ ἢ τε δόξα

1 an ὑπό? 6 ποιῶν F. 9 οί] η C. 10 διὰ πολλῆς F.
 13 post ἄλλων literae nonnullae extinctae. suspicor fuisse βοη-
 θῶν. F. 20 lego ἐπισηκροῦτεον. F. 21 ἐβοήθουν F,
 βοηθῶν C.

sus aureum me a mensa ferre inssit: illi vero quos adiutores legerat
 quem ab actis vocant, invitatum me, quod nunquam usu venerat, primum
 chartularium sumpsere, cum quidem duo tantum alii, iam senes, antea
 cum iis data pecunia egissent; neque id solum, verum etiam quattuor et
 viginti aureos in singulos annos constituerunt. personalium item et co-
 tidianum, ut vocant, de quibus modo rettuli, iisdem conficiens suggestio-
 nes componebam; quarum haec est ratio. omnes olim apud primum
 quondam magistratum currentibus in scriniis adiutores multa doctrina
 splendebant, Romana autem lingua excellere studebant; quippe necessa-
 ria iis quandoque erat. nam cum forte appellatum in causa, eaque dein-
 cept ad senatum, ut iudicaretur, deferenda esset; qui ceteris praestabat,
 quam suggestionem vocant (id est διδασκαλίαν), senatui recitandam,
 componebat, ita maxime ut et quaestorem senatus et antecessores (ut olim
 vocabant quos nunc ἀντιγραφεῖς) obstupefaceret. deo autem adiuvante,
 et alacritate a contingentibus mihi solatiis, ne sentirem laborem, facien-
 te, non tantum memorata ministeria in scrinio implebam, sed secretarii
 insuper munere apud notarios fungebar, aliisque in templo iustitiae, quod
 secretum vocatur, notariis operam dabam; nec parva erat cum ab operi-

διὰ τῶν ἔργων ἢ τε τῆς παραμυθίας ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἀφθονία. ἔν-
 θεν ὡσπερ ἀναπερωθεὶς ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἀσηκρήτις τῆς ἀλλῆς
 ἠπειγόμεν. (28) ὁ δὲ Ζωτικός, ὑποβάλλοντος αὐτῷ τοῦ πάντα
 χρηστοῦ καὶ ἐπεικοῦς φιλομαθοῦς τε καὶ φιλοσόφου τὸν βίον Ἀμ-
 5 μιανοῦ, καὶ γαμετήν μοι περιποιεῖ ἑκατόν μοι χρυσίου λιτρῶν φέρ-
 νην προσάγουσαν, τὰ δὲ ἄλλα κρείττονα τῶν ὀτεδήποτε ἐπὶ σω-
 φροσύνῃ θαυμάζομένων γυναικῶν. ἐγὼ δὲ κρείττονα πολλῶ τοῦ
 χρόνου προϊόντος ἐλπίζων προσελθεῖν μοι τὰ πράγματα, τῆς μὲν
 ἐπὶ τὴν ἀλλήν σπουδῆς ἀπεισχόμεν, ὅλον δὲ μου τὸν βίον τῇ στρα-
 10 τείᾳ παρεχώρησα. τῶν οὖν κοινῶν τοιούτων ἀποτελεσθέντων ἐπὶ
 πᾶσιν ὁποῖων ὁ λόγος ἐμνημόνευσε, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς λογικοῖς,
 ὡς τὸ πρῖν, τῆς τύχης ἀπαρεσκομένης, ἐμίσησα τὴν στρατείαν,
 ὅλον ἐμαυτὸν τοῖς βιβλίοις ἐκδούς. γνούς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐμὴν
 περὶ τοὺς λόγους ἀγρυπνίαν, πρῶτον μὲν ἐγκώμιον εἰπεῖν με πρὸς
 15 αὐτὸν κατηξίωσε, παρόντων ἐκ τύχης καὶ τῶν ἀπὸ τῆς μελίζονος
 Ῥώμης λογάδων, οἷς αἰεὶ μέλει, καὶ τοῦτο ταλαιπωροῦσι, τῆς
 περὶ λόγους σπουδῆς. οὗ γενομένου καὶ συγγράψαι με τὸν πρὸς
 Πέρσας αἰσίμως αὐτῷ χειρισθέντα πόλεμον παρεκελεύσατο, ὅτε
 Δάραν τὴν πόλιν, ἣν ὁ πολὺς Ἀναστάσιος ταῖς φάουγξι τῶν πολε-
 20 μίων ἐπιτέθεικεν, ἐνοχλοῦντες εἰ... οὗ μετὰ μικρᾶς ζημίας ὑπενό-
 στησαν, οὐκ ἐπ' αὐτοῦ πάλιν προελθόντες.

3 τοῦ F, τὰ C.

5 ἑκατόν μὲν χρ.?

8 malim προσελθεῖν.

9 ἀπειγόμεν vulgo.

τῆς στρατείας C.

11 ὁποῖον vulgo.

12 lego οὐχ ὡς. F.

16 αἰεὶ μελεῖ F, ἀ... μέλλει C.

18 αἰ-

σμως C.

19 C... ρυγγῆν. eadem verba occurrunt 3 47. F.

20 lego ἐκεῖθεν. F.

21 πάλιν coniectura. in C literae extinctae. F.

bus gloria, tum solatii in iis abundantia. deinde, quasi assumptis alis, ad a secretis (ut vocant) aulae properabam. (28) Zoticus autem, adiutus ab optimo prorsus et humano literarumque amante et in vita sapiente Ammiano, uxorem quoque mihi conciliat, centum mihi auri librarum dotem ferentem, ceterum omnibus, quorum unquam in admiratione pudicitia fuit, mulieribus praestantem. ego vero sperans fore ut successu temporis multo meliora mihi contingerent, relicto aulae studio totam vitam meam militiae tribui. postquam igitur tales omnino factae sunt res publicae quales eas exposuimus, fortuna deinceps literatis non, ut antea, succensente, perosus militiam totum me libris tradidi. imperator autem cum me literis vigilare cognovisset, praemium quidem dignum me habuit qui laudationem ad ipsum dicerem, praesentibus forte et maioris Romae primoribus, quibus semper, quamvis afflictis, curae est literarum studium. quo facto et contra Persas a se feliciter administratum bellum scribere me iussit; quo tempore cum Daram urbem, quam clarus Anastasius faucibus hostium imposuit, turbasent, haud parvo cum damno inde abiire, sub eo nondum reversi.

29. Πραγματικὸν πρὸς τὴν ἐπαρχότητα γραφῶν ὁ βασι-
 λεὺς ἐπ' ἐμοὶ τοιοῦτοις ἐχρήσατο ῥήμασιν. "Ἰωάννη τῷ λογιω-
 τάτῳ πολλὴν μὲν σύνισμεν τὴν ἐν λόγοις παιδείαν, τὴν τε ἐν γραμι-
 ματικοῖς ἀκρίβειαν τὴν τε ἐν ποιηταῖς χάριν καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ
 πολυμάθειαν, καὶ ὅπως τὴν Ῥωμαίων φωνὴν τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις 5
 ἀποδείξει σεμνότεραν, καίτοι τῆς στρατείας αὐτῷ τῆς ἐν τοῖς δι-
 καστηρίοις τῆς σῆς ὑπεροχῆς ὀρθῶς φερομένης, ἐλέσθαι μετ' αὐ-
 τῆς καὶ τὸν ἐν βιβλίοις ἀσκῆσαι βίον καὶ ὅλον ἑαυτὸν ἀναθεῖναι
 τοῖς λόγοις. τὸν τοίνυν εἰς τοσοῦτον ἀρετῆς ἀναβάντα ἀγέραστον
 ἀπολιπεῖν ἀνάξιον τῶν ἡμετέρων χρόνων εἶναι κρίνοντες, προστάτ-10
 τομεν τῇ σῇ ὑπεροχῇ ἐπιδοῦναι αὐτῷ τοῦ δημοσίου τόδε. ἴστω
 δὲ ὁ εἰρημένος σοφώτατος ἀνὴρ ὡς οὐ μέχρι τούτου στησόμεθα,
 ἀλλὰ καὶ ἀξιώμασι καὶ ἱεραῖς μείζοσι φιλοτιμίαις τιμήσομεν αὐ-
 τόν, ἅτις ἡγούμενοι τοιαύτην εὐγλωττίαν οὕτω μικρᾶς ἀμοιβῆς
 ἀξιοθῆναι, ἐπαινοῦντες αὐτὸν εἰ καὶ πολλοῖς ἑτέροις τῆς οὔσης 15
 αὐτῷ μεταδῶη παρασκευῆς." τούτοις ἐπιψηφισαμένου τοῦ τηρι-
 καῦτα τὴν πολιαρχίαν ἰθύνοντος, καὶ τόπον διδασκάλους ἀπονενε-
 μημένον ἀφορίσαντός μοι ἐπὶ τῆς Καπετωλίδος ἀλλῆς, ἐχόμενος
 τῆς στρατείας ἐπαίδεον καὶ μεγαλοφρονεῖν ἐξηγόμεν.

30. Παρὰ μέντοι τῆς στρατείας, βαθμῶν τε καὶ πόρων 20
 ἄνευ τινὸς ἐλαττώσεως, ὡς περ ἀνεπαισθήτως τοῦ χρόνου τροχά-
 ζοντος, ἐπὶ τὸ πέρας τῆς στρατείας ἀνῆλθον. καὶ κερδῶν μὲν
 ἔνεκα ὡσεὶ μηδ' ἐν στρατείᾳ τελῶν παρηνέχθη, ἔτυχον δὲ τιμῆς

4 lego ποιητικοῖς. F. 6 ἀπέδειξε vulgo. 17 C πολυαρχίαν,
 ut saepius. F. ἀπονενημένον C. 23 μηδ' ἐν F, μηδὲν C.

29. Pragmaticum de me ad praefecturam scribens imperator his usus est verbis. "Ioanni doctissimo multam cognovimus esse cum literarum scientiam, tum in grammaticis acumen, tum in poeticis suavitatem, aliamque eius multiplicem doctrinam; et quo Romanorum linguam suis laboribus splendidiorem reddat, quamvis militia in tui culminis iudiciis cum laude fungentem, voluisse praeter eam libris quoque vitam impendere seque totum literis dicare. ad tantam igitur virtutem progressum inhonoratum relinquere indignum temporibus nostris iudicantes, imperamus tuo culmini hoc ei de publico dare. sciat vero nominatus sapientissimus vir nos hoc satis non habituros, sed et dignitatibus eum et maioribus sacris muneribus culturos, ineptum reputantes talem facundiam tam parvo praemio dignari; laudaturos eum, si et cum multis aliis suam communicet facultatem." his assensus tum urbi praefectus, cum mihi locum magistris destinatum in aula Capitolina tribuisset, militiam retinens docebam, magnusque mihi coeperam videri.

30. Militiae interim tempore, nulla graduum redituumve imminutione, quasi occulte labente, ad finem militiae perveni. et quantum quidem ad lucra, quasi omnino non militassem, transii; honor autem mihi

καὶ τῆς ἀπὸ τῶν κρατούντων αἰδοῦς, καὶ τὸ δὴ πάντων γλυκύτερον, ἐν ἀνέσει τὸν βίον παρέδραμον. ἡ δὲ πάνσοφος δίκη δικαίους με παραμυθουμένη τρόποις τοῖς μὲν στρατιώταις, ὡς ἔφην, αἰδέσιμον ἔδειξε, τοῖς δὲ ἄρχουσιν οὐκ ἀπάξιον τιμῆς. καὶ τοῦτο 5 δῆλον ἐκ τῆς προελθούσης ἐπ' ἐμοὶ ψήφου, ὅτε τὴν ζώνην ἀφείς ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἐχώρουν. πρῶτον μὲν γὰρ ἀναβάντα με ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς ἐπαρχότητος, κατὰ τοῦτο δὴ τὸ σύνθηρες, εὐχαριστῆσαι τῷ κρείττονι καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπόσασθαι, τιμήσας ὁ ὑπαρχος ("Ἡφαιστος δὲ ἦν ὁ χρηστός, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐκ μόνης τῆς 10 προσηγορίας τὴν οὖσαν εὐγένειαν αὐτῷ δεικνύς· Ἡφαίστου γὰρ τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κατὰ τὸν Σικελιώτην ἀπόγονος εἶναι διεφημίζετο) ἐγερωθεὶς ἀντησπάσατό με λιπαρῶς, καὶ περιβαλὼν αὐτίκα μὲν τὸ πρόσταγμα τῶν ἀγνωσῶν χερσὶν ἰδίαις ἐπιδίδωσιν εὐχαριστῶν, μετὰ δὲ μυρίους ἐπαίνους πάσης τῆς τύ- 15 ξεως παρούσης ψῆφον ἀνέγνω ἔχουσαν ὧδε. "Ἰωάννης μὲν ὁ λογιώτατος (τούτῳ γὰρ χαιρεῖ τῷ προσρήματι μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τῶν ὑπαρξάντων αὐτῷ γερωῶν προσγενομένοις γνωρίσμασιν) ἤδη φθάσας τοῖς ἀπάντων ἑαυτὸν καλλίστοις (παιδείᾳ τε καὶ λόγοις φαιμέν) τοιοῦτον ἀπέδειξεν ὡς οὐκ αὐτὸν θαυμάζεσθαι μόνον ἀλλὰ 20 καὶ πολλοὺς ἑτέρους, οἳ δὴ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἔργον γεγόνασιν. μικρὸν δέ, ὡς εἴοικεν, εἶναι νενομικῶς εἰ μόνοις κοσμοῖτο τοῖς ἐκ λόγων ἐπιτηδεύμασι (καίτοιγε τί ἂν τις τούτων ἠγῆσαιτο μείζον;)

8 ὁ ante ὑπαρχος vulgo om.
prior περιβαλῶν.

13 recentior manus περιβαλῶν,
16 προσήματι C.

contigit, et a principibus reverentia, et quod sane omnium dulcissimum, tranquillam per vitam cucurri. sapientissima vero iustitia, iustis me consolans modis, militibus, ut dixi, venerabilem me praebeuit et principibus non indignum honore; id quod patet e decreto super me prolato, cum, posito cingulo, in aulam concederem. nam cum in tribunal praefecturae adscendissem, iuxta consuetudinem illam videlicet gratias potiori acturus magistratumque positurus, primum honorans me praefectus (erat autem optimus ille Hephaestus, vir bonus, solo nomine nobilitatem suam ostendens: ab Hephaesto enim, primo Aegyptiorum rege secundum Siculum, genus ducere ferebatur) surrexit, meque suaviter resalutavit; cumque osculatus esset, statim quidem mandatum annonarum suis manibus dedit, gratias agens; post innumeras vero laudes, toto praesente officio, decretum legit hoc. "Ioannes doctissimus (hac enim appellatione potius quam ornamentis a collatis in ipsum muneribus delectatur) iam antea omnium rerum pulcherrimis, scientia literisque inquam, talem se exhibuit ut non ipse tantum admirationi esset, verum multi etiam alii, eius videlicet opera instituti. parvum autem, ut videtur, ratus, si solis ornaretur literarum studiis (atqui quid his maius quisquam existimet?), et

καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐνέμιξε πράγμασι. ὑπηρετησάμενος δὲ τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις μίαν τινὰ διὰ πάντων ἐφύλαξεν ἁρμονίαν, τοῖς οἰκείοις πανταχοῦ κατακολουθῶν παραδείγμασι, καὶ δι' αὐτῶν διδάσκων τῶν ἔργων ὡς φύσις ἀγαθὴ καὶ τίκτειν οἷα τε οὖσα τὰ χρησιμώτερα, πρὸς ὅπερ ἂν βίου σχῆμα τραπέη, τῶν οἰκείων οὐκ ἐξίσταται πλεονεκτημάτων, σεμνοτέρην δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπεργάζεται, λόγοις αὐτὴν καὶ πολιτικοῖς ποικίλλουσα πράγμασι. τούτοις τοίνυν ἅπασιν ἐνευδοκιμηκῶς Ἰωάννης ὁ λαμπρότατος, τοὺς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις βαθμούς τε καὶ πόρους διανύσας, ἐπὶ τὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως δραμεῖται ἴχνη καὶ μειζόνων ἐκεῖθεν ἄπολαύσει δωρεῶν. ἔστι γὰρ δὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτημασι καὶ φιλόλογος ὁ βασιλεύς, τοῦτο καλῶς ἐφ' ἡμῶν πεποιηκότος τοῦ χρόνου, ὅπως ἂν ἡ τοῦ προστατοῦντος σεμνότης καὶ τὴν λοιπὴν ἅπασαν τάξιν ἐπὶ τι φέροι λαμπρότερον." ταύτην τὴν τιμὴν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἐκ τοῦ δικαστηρίου λαβῶν, ἡγουμένων τῶν πάντων μοι γλυκνυτάτων ἐταίρων ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀνεχώρησα στρατευσάμενος τοὺς πάντας τεσσαράκοντι ἐνιαυτοὺς πρὸς μῆσὶ τέσσαρσι, καὶ τυχὼν τοῦ εἰωθότος παρὰ τῆς βασιλείας ἀξιώματος τοῖς πληροῦσιν ἐπιδίδοσθαι αὐθις ἐπὶ τὰ βιβλία παρῆλθον.

31. Εἰ πᾶσάν τις ἐπέλθοι κατὰ πόδα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, οὐποτε εὐρήσει πρὸ τῆς Κωνσταντίνου βασιλείας τὸ σκρινιάριον ὄνομα· σκρινίον μὲν γὰρ καὶ σκρίβαν καὶ τὰ τούτων δὴ παραγωγή εὐρήσει, τὸ δὲ σκρινιάριον ἐπώνυμον οὐδαμοῦ. ὥστε

16 ἑτέρων C.

civilibus se rebus miscuit. apparens autem in nostris iudiciis unum quendam per omnia concentum servavit, sua ubique exempla sequens, ac re ipsa docens naturam egregiam et utilioribus parem gignendis, ad quamcunque vitae formam se converterit, a suis excellentiis non aberrare, splendidiorem autem reddere virtutem, literis eam et civilibus rebus exornantem. his igitur omnibus laudem meritus Ioannes clarissimus, gradibus laboribusque iudiciorum nostrorum impletis, ad magni imperatoris vestigia properabit ac maioribus inde muneribus perfruetur. est enim, praeter alias excellentias, et literarum amans imperator, egregie id nostro tribuente tempore, ut regentis maiestas ceterum etiam omne officium ad splendidius quiddam evehat." hunc honorem pro multa pecunia e iudicio nactus, comitantibus omnia dulcissimis mihi sociis, in aulam concessi, militia functus annos omnino quadraginta et septem menses; acceptaque, quae ab imperatore implentibus tribui solet, dignitate ad libros rursus me contuli.

31. Si quis per universam Romanorum historiam pedetentim incedat, nunquam ante Constantini imperium scriniariorum nomen reperiet: scrinium enim et scriba et horum videlicet derivata reperiet, scriniariorum vero nomen nusquam. quare non novit eos initio res publica, ne-

οὐκ οἶδε μὲν αὐτοὺς ἀνέκαθεν τὸ πολίτευμα, οὐδ' εἰς μέρος οὐ
 τῆς τοῦ ἰππάρχου οὐδὲ μὴν τῆς τῶν ἐπάρχων τάξεως, ἰδιωτεύον-
 τες δὲ παρῆλθον κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ τὰ πράγματα. καὶ ὅπως
 ἐρῶ. Κωνσταντῖνος πρῶτος, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, Σκυθίαν
 5 τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἄκων ἐξημίωσε τὴν
 Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν, τὰς φρουρούσας δυνάμεις τὴν ὄχθην τοῦ
 πρὸς βορέαν Ἰστρον ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν δέμει τυραννίδος διασκε-
 δασάμενος. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, βραχὺ παρατραπέντι τοῦ σκοποῦ,
 περὶ τῆς προσηγορίας τοῦ ποταμοῦ διὰ βραχέων εἰπεῖν· νῦν μὲν
 10 γὰρ Ἰστρον νῦν δὲ Δανούβιον τὸν αὐτὸν εὐρίσκομεν ὀνομαζόμενον,
 ὥστε δεήσει διδασκαλίας.

32. Ἐκ τῶν Ῥαιτικῶν ὄρων, ἃ τῆς Κελτικῆς ὄρεινῆς εἶναι
 φησιν ὁ Καῖσαρ ἐν βιβλίῳ τῷ πρώτῳ τῆς κατ' αὐτὸν Γαλλικῆς
 ἐφημερίδος, ἐκ μιᾶς πηγῆς ὃ τε Ῥῆνος ὃ τε Ἰστρος, οὐδέτερος
 15 δὲ αὐτῶν μὴ τὴν ἐπωνυμίαν ἀμείψας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐξωθεῖται.
 ὃ μὲν γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχῆ διηρημέ-
 νην εἰς Κελτικὴν Γερμανικὴν καὶ Γαλατικὴν, διατρέχων οὐκ ἄρδει
 μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανόν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνέφο-
 20 μόν, γείτονα τοῦ βορείου πρὸς δύοσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθαίνων ἀπο-
 βάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου
 δὲ τοῖς τῆς Βρετανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις. ὃ δὲ Ἰστρος
 εἶσας τὸν ἀδελφὸν πρὸς δύνοντα ἥλιον ἀναχωρεῖν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν

12 ἡτορικῶν C. 16 διειρημένην C. 20 ὀλισθεύων vulgo.
 cf. p. 232 10 ὀλισθενούσης. 23 ἀναχωροῦν C.

que pars sunt magistri equitum neque vero praefectorum praetorio offi-
 cii. privati autem cogente necessitate ad rem publicam pervenere, atque
 ut exponam. Constantinus primus, uti supra dictum, Scythia Mysiaque
 et earum tributis invitus rem publicam Romanam privavit, copias ripam
 borealis Istri custodientes per Asiam inferiorem metu tyrannidis disper-
 gens. mihi autem a proposito paululum aberranti de nomine fluminis
 paucis explicare videtur: nunc enim Istrum nunc Danubium eundem ap-
 pellationem invenimus; quare explicatione opus erit.

32. E Raeticis montibus, quos montosae Galliae esse ait Caesar in
 libro primo suae de Gallia ephemeridis, ex uno fonte et Rhenus et Ister;
 neuter vero non mutato nomine in mare devolvitur. nam Rhenus om-
 nem Galliae interiorem terram, trifariam divisam, in Celticam Germani-
 cam et Gallicam, percurrans, non irrigat solum eam cum Rhodano, sed
 custodit etiam, inaccessam servans. ad finem autem fere cursus, in Mo-
 sam flumen, vicinum boreali Occidentem versus oceano, illabens, ponit
 quod initio gerit nomen, cumque illo in Britannici maris sinus defertur.
 Ister vero, fratrem ad occidentem solem passus recedere, ipse in Orien-

ἔψαν μερίζεται, καὶ ἄχρι μὲν Πανωνίας, ἣν Ἕλληνες Παιονίαν δι' εὐφωνίαν καὶ φυγὴν βαρβαρισμοῦ καινοτομοῦντες ἐκάλεσαν, καὶ Σιρμίον τῆς πάλαι μὲν Ῥωμαίων εὐδαίμονος πόλεως νῦν δὲ Γηπαιδῶν, τὴν ἰδίαν διασώζει προσηγορίαν, περὶ δὲ τὴν Θρακίαν εἰλούμενος ἀποβάλλει μὲν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις τὸ ἔμπροσθεν ὄνομα, Δανούβιος δὲ μεταβάλλει. οὕτω δὲ αὐτὸν οἱ Θραῖκες ἐκάλεσαν, διότι περὶ τὰ πρὸς ἄρκτον ὄρη καὶ Θρασκίαν ἄνεμον συννεφῆς ὁ ἀῆρ ἐκ τῆς ὑποκειμένης τῶν ὑγρῶν ἀμετρίας σχεδὸν διὰ παντὸς ἀποτελούμενος αἴτιος αὐτοῖς συνεχοῦς ἐπομβρίας [ἀποτελεῖσθαι] νομίζεται. Δανούβιον δὲ τὸν νεφελοφόρον ἐκείνοι καλοῦσι 10 πατριῶς. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ποταμῶν, ὡς ἐν παρεκβάσει, κατὰ Σαμωνικὸν τὸν Ῥωμαῖον ἱστορικόν, ὃς πρὸς Διοκλητιανὸν καὶ Γαλέριον τὸν γέροντα περὶ ποικίλων ζητημάτων διελέχθη.

33. Κωνσταντῖνος οὖν Σκυθίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς 15 ἕξ αὐτῶν φόρους, ὡς ἔφην, ἀπώλεσε. Συρίαν δὲ ὅλην καὶ Παλαιστίνην (μία δὲ ἔστι χώρα, καὶ διὰ μόνον ἀριθμὸν εἰς πλῆθος ἀνάγεται) ἐπαρχίας ἀναδείξας, ἐδεήθη ὑπαρχον, μετὰ τὸν Αἰθῶνης καὶ Γαλατίας Ἰλλυρίδος τε καὶ Ἰταλίας, καὶ τῆς ἑώρας προχειρίσασθαι, σκεπτόμενος, ὡς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λέγει συγγράμμασι, Πέρσαις ἀδοκῆτως ἐπελθεῖν. ἡπίστατο γὰρ Κων- 20 σταντῖνος, πολὺς ὢν ἐν τε παιδεύσει λόγων καὶ συνασκήσει ὀπλων (οὐδὲ γὰρ, εἰ μὴ καθ' ἑτέραν παιδευσιν ἔνυχέ τις διαπρέπων,

6 δὲ add F. 7 περὶ τὰ] ἐπὶ vulgo. 8 θρασκίαν C. 12 incertum sicne habeat C an σαμωνικον. F. 13 ὃς F, ὡς C. 15 φρούρους C. 18 προχωρίσασθαι C. 21 ἐν τῇ C. 22 καθ' ἑκατέραν F.

tem flectitur. ac Pannoniam quidem usque, quam Graeci, suavioris soni et barbarismi vitandi gratia nomen mutantes, Paeoniam dixere, et Sirmium, olim Romanorum felicem civitatem, nunc autem Gepidarum, proprium nomen retinet, circum vero Thraciam fluens, amisso apud indigenas priori nomine, Danubius vocatur. sic autem eum Thraces dixere propterea quod, quoniam ad boreales montes Thraciamque ventum subiecta humidorum abundantia nubilum fere semper aërem efficit, causa ipsis crebrorum imbrum esse existimatur. Danubium autem illi nubiferum patrio sermone vocant. et haec quidem de fluminibus, quasi in digressione, secundum Samocum Romanum historicum, qui ad Diocletianum et Galerium senem de Variis Quaestionibus scripsit.

33. Constantinus igitur Scythiam Mysiamque et earum tributa, ut dixi, perdidit. Syriam autem totam et Palaestinam (una vero est regio, ac singulari numero plerumque effertur) cum provincias constituisset, necesse ei fuit, praeter Libyae Galliae Illyriae et Italiae, Orientis quoque praefectum creare, meditantem, ut ipse imperator in scriptis suis ait, Persas de improvviso aggredi. noverat enim Constantinus, literarum scientia atque armorum usu praestans (neque enim, nisi quis utraque scientia

βασιλεὺς Ῥωμαίων προεχειρίζετο), μὴ εἶναι ῥάδιον ἄλλως κατα-
 πολεμηθῆναι Πέρσας μὴ ἔξαπίνης αὐτοῖς ἐπιχειρομένης ἐφόδου. καὶ
 συγγραφὴν περὶ τούτου μονήρη Κέλσος ὁ Ῥωμαῖος τακτικὸς ἀπο-
 λέλοιπε, σαφῶς ἀναδιδάσκων ὡς οὐκ ἄλλως Πέρσαι Ῥωμαῖοις
 5 παρυστήσονται, εἰ μὴ αἰφνιδίως εἰς τὴν ἐκείνων χώραν Ῥωμαῖοι
 γνόφου δίκην ἐνοσκήψουσιν, αἰτίαν οὐκ ἔξω λόγον παρασχόμενος.
 ἣ δὲ τοιαύτη ἐστίν. (34) Περσῶν ὁ δῆμος ὅλως καὶ σύμπαν
 ἀπλῶς τὸ ἔθνος εἴωθεν ἐπὶ πόλεμον ὀρμῶν, ὡς καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ
 τῆς Μαρίου τῶν λεγομένων λεγιῶνων διατάξεως. διχοτομοῦντες
 10 οὖν ἄνθρωπον αὐτοὶ διὰ μέσον τῶν δύο τοῦ σώματος τομῶν δια-
 βιβάζουσι τὸν στρατόν. δῆλον γὰρ ὡς οὐχ ὠρισμένᾶ οὐδὲ εὐτρεπῆ
 στρατεύματα τρέφουσιν οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτοιμοὺς εἶναι πρὸς τὰς
 μάχας, ὡσπερ Ῥωμαῖοι. χρόνον δεῖ τοίνυν αὐτοῖς εἰς παρασκευὴν
 στρατοῦ καὶ δαπάνης ἀποχρώσης τῷ πολέμῳ· ὥστε ἀρμόδιον, φη-
 15 σὶν ὁ Κέλσος, ἀδοκῆτως αὐτοῖς ἐπελθεῖν, καὶ μάλιστα διὰ τῆς
 Κολχίδος τὰ προοίμια τῆς ἐφόδου λαμβανούσης· Λαζικὴν αὐτὴν
 ἐξ ἡγεμόνος ἐπιφημιζουσιν οἱ καθ' ἡμᾶς. ἣ γὰρ δυσχωρία Πέρ-
 σαις ἱππιλατοῦσι δυσέμβατος· ὄθεν ἀφόρητος αὐτοῖς ὁ Κουρβο-
 λῶν ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐφάνη· τὰς γὰρ ἐκδρομὰς αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς
 20 ἔρημίαις τῆς Περσίδος διὰ τῆς Ὑρκάνης ἀποκλείσας τὴν ἐκ τῆς
 φυγῆς νίκην ἀφείλεν, ὡς ἐν στενωπῷ, ὅσον ἦκεν εἰς Περσικὰς
 πολυπληθείας, ζωγρηθέντας εἰς μόνην τὴν πρὸς τῷ Μυγδονίῳ

5 εἰ vulgo om. 7 malim ὅλος. F. 16 κάλιχος C. 20 ἀπο-
 κλίσεως C. 22 μυγδωνι ἀντιστοιχίαν C.

emineret, imperator Romanorum creabatur), non esse facile aliter Per-
 sas debellare nisi subito in eos impetu facto. de quo librum singularem
 Celsus Romanus tacticus reliquit, in quo perspicue docet non aliter Per-
 sas Romanis succubituros, nisi repente in eorum terram Romani caliginis
 instar irruant; causam probabilem addens, quae est eiusmodi.
 (34) Persarum populus in universum ac tota omnino natio in bellum ire
 consuevit, sicuti Romani quoque necdum a Mario, quas legiones vocant,
 constitutis. qui cum hominem bifariam divisere, per medium duarum
 corporis partium exercitum ducunt. patet enim neque certas neque ex-
 peditas copias sustentari a Persis, queis ad pugnas, sicuti Romani, pa-
 rati sint. tempore itaque iis opus est ad exercitum et sumptum bello
 sufficientem parandos; quare congruum, ait Celsus, de improviso eos
 aggredi, ac maxime per Colchidem (Lazicam eam a duce nunc vocant)
 initium invasionis facere. difficilibus quippe locis Persae, utpote equi-
 tes, aegrius incedunt. unde intolerabilis iis Corbulo sub Nerone visus
 est: nam cum excursions eorum e Persidis desertis per Hyrcaniam in-
 terelussisset, victoriam a fuga eripuit; ut in angustiis, quantum in ipsis
 erat, capta Persarum multitudo in solam Antiochiam Mygdonio adiacen-

Ἀντιόχειαν (Νίσιβιν αὐτὴν ἐλόντες μετεκάλισαν οἱ Πέρσαι) καταφυγεῖν, ἣν καὶ αὐτὴν ἀπέλιπον τὸ τηρικαῦτα δίκην προσητήρων τῶν Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπικειμένων.

35. Ταύτης οὖν τῆς ἐννοίας ὁ Κωνσταντῖνος γενόμενος, καὶ ὑπαρχον ἐπὶ τῆς ἑω χειροτονήσας, διαψηφιστὰς αὐτῷ κατε- 5 στήσατο τῶν φόρων ἄνδρας αἰδεσίμους καὶ περὶ λεπτότητα λογισμῶν παρασκευασαμένους. ἰδιωτικῶ τοίνυν σχήματι στελλόμενοι παρῆσαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἕτερον παρὰ τοὺς λογισμοὺς ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες, σκρινιάριοι χρηματίζοντες (ἀντὶ τοῦ χαροφύλακες), ὅτι σκρινίον τὴν δρυφάκτην λάρνακα Ῥωμαῖοι καλοῦσι· 10 καὶ διέμεινεν ἡ προσηγορία παρ' αὐτοῖς μόνη. οὐ μὲν ἐν στρατείᾳ ἐτέλεσαν, οὐδὲ τὴν ἰδιωτῶν τύχην ἐξῆλθον, ὡς αἱ παλαιαὶ διδάσκουσι μάρτικες. ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ πρώτου, ὡς εἶδον ἑαυτοὺς μὲν ἡμελημένους τοὺς δὲ τῆς τάξεως διοικοῦντας τότε τὰ πρῶγματα, ἑαυτοὺς διαγράψαντες καὶ χρυσίον εἰς φίλτρας δια- 15 θροίσαντες ἐδεήθησαν τῆς βασιλείας συναριθμηθῆναι τῇ τάξει· καὶ τυχόντες, καὶ τὰς λεγομένας προβατορίας πορισάμενοι, εἰς μὲν ἀδιούτωρας (οἰονεὶ βοηθοὺς) ἀννήχθησαν ἴσα τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ Ἀύγουσταλιῶν ὄνομα προίμενοι τιμίως, ἄχρι Λέοντος ὡσεὶ μηδὲ στρατευόμενοι ὅσον πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ἐνομισθῆσαν. 20 οὐδὲ γὰρ οἶδεν αὐτοὺς ἡ Ῥωμαίων παλαιότης· ὅθεν τῆς ἀρχῆς ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος προιούσης ἐξόπισθεν ὑποχωροῦντες παρέ-

5 διαψηφίας C.

14 τατε C.

16 διαθροίσαντες C.

17 πραιβατορίας C.

tem (Nisibim eam Persae, postquam cepere, appellarunt) confugeret; quam et ipsam reliquere, fulminum instar tum eos urgentibus Romanis.

35. Hac igitur mente cum esset Constantinus praefectumque Orientis creasset, rationales illi tributorum constituit, viros venerabiles et in rationum subtilitatibus exercitados. privato itaque habitu utentes in iudicio aderant, nihil aliud praeter rationes in manibus habentes, et scriniarii (id est chartophylaces) dicebantur, quia scrinium cancellatam ci-stam Romani vocant; mansitque iis nomen tantum. neque vero militia fungebantur, neque privatorum condicione excesserant, quemadmodum antiquae matricēs docent. sub Theodosio primo autem, cum se neglectos, officiales vero tum res administrare viderent, datis inter se nominibus et collecto in illecebram auro, ab imperatore, ut officio annumerarentur, petiverunt; qua re impetrata, comparatisque quas probatorias vocant, in adiutores (id est βοηθοὺς) quidem ceteris pariter provec-ti sunt, Augustalium vero nomen magno mercantes, ad Leonem usque quasi omnino non militantes, quantum ad officiales, reputati sunt. neque enim novit eos Romana antiquitas; unde etiamnum, praefectura in tribunal progrediente, retro recedentes iuxta sequuntur, solo officio compositis

πονται, μόνης τῆς τάξεως στιχηδὸν διθυνοῦσης τὸν ὑπαρχον. εἰκόνα οὖν τῷ βασιλεῖ ἀργυρήλατον ὄλην ἐπὶ κίονος ἀναστήσαντες, τὸ πύλαι καλούμενον Πλάκωτον, πρὸς τῷ ὠρολογίῳ τῆς πόλεως, διεκόσμησαν, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαῖς τοῦ δημοσίου ἱστορουμένου ἡδ-
 5 ρον ἱστορημένον. καὶ ἡ μὲν στήλη καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τῷ χρειωδέ-
 στερα ἔργα τῆς πόλεως προαχώρησεν, ὃ δὲ κίων πρὸ τῆς ἐν τῷ
 λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ἀγορᾶς ἀναστὰς τῇ τοῦ κρατίστου ἡμῶν βασι-
 λέως εἰκὼν σεμνύνεται.

36. *Ἡδῆθη* δὲ λοιπὸν τὰ τῶν σκρινιαρίων ἀπὸ τῆς Ζή-
 10 νωνος βασιλείας τοσοῦτον ὅσον τὰ τῆς τάξεως ἔληξε· πολλῶν μὲν
 γὰρ ἄλλων καὶ Πολυκάρπου δὲ ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρπα-
 σθέντος ὑπὸ τῷ Ἀναστασίῳ, εἴτα καὶ Μαρίνου τὴν ὄλην ἀναξω-
 σαμένον τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὃς καὶ αὐτὸς εἰς τῶν τῆς Συ-
 ρίας σκρινιαρίων ἐτύγχανε, καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ἑτέρου ἢ αὐτῶν
 15 σχεδὸν καὶ μόνων τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένων, διὰ τὴν τῶν φόρων
 ἐλάττωσιν εἰς παντελῆ ἀπώλειαν τὰ τῆς τάξεως κατέστη. καγκελ-
 λάριοι γὰρ αὐτοὶ καὶ λογοθέται καὶ τῆς θείας καὶ γενικῆς τραπέζης
 διοικηταί, τῆς ἀρχαίας συνθηθείας ἐχούσης μηδένα εἰς τὸ τοῦ λεγο-
 μένου καγκελλαρίου λειτούργημα ἢ μόνους τοὺς εὐδοκιμοῦντας ἐκ
 20 τῶν Ἀνγουσταλιῶν καὶ ταχυγράφων παριέναι, ἐπεὶ καὶ δύο μό-
 νους καγκελλαρίους τὸ δικαστήριον ἐγνώριζεν, οἷς καὶ χρόσινος εἰς
 καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ἀφώριστο. ἡ δὲ αἰτία τῆς προσ-

1 διθυνοῦσης C. cf. 3 70 διευθυνοῦσαι. F. 4 lego ἀρ-
 χαιοῖς. cf. 2 30 et 3 19 ἀρχαίων. F. 7 cf. 2 20 ἀγορᾶν. F.
 12 τῶν C. 13 ὡς C. 15 μόνων C. 16 τὰ τῆς τάξεως
 κατέστη] coniectura ex reliquiis literarum. integrum mansit εσση. F.
 17 καὶ τῆς θείας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 18 τὸ]
 τὴν C.

praefectum ordinibus comitante. igitur effigiem imperatori auream totam in columna posuere, et Placotum quod olim vocabant, iuxta horologium urbis, ornare, sicuti in documentis publici instrumenti commemoratum repperi. et effigies quidem nostro tempore utilioribus urbis operibus cessit; columna autem ante curiam, quae est in Hebdomo, ut vocant, posita, optimi imperatoris nostri effigie decoratur.

36. Ceterum scriniariorum res a Zenonis imperio tantum auctae sunt quantum officii imminutae: postquam enim cum alios multos tum Polycarpum in praefecturam sub Anastasio traxere, deinde etiam Marinus totam rei publicae administrationem suscepit, qui et ipse unus e Syriae scriniariis erat, ac deinceps ipsi fere soli magistratum exceperere, ob tributorum imminutionem officium funditus periit. cancellarii enim iidem et discussores et divinae generalisque mensae curatores, cum antiqua consuetudo fuerit neminem ad cancellarii munus nisi probatos tantum ex Augustalibus notariisque admitti. nam et duos tantum cancellarios iudicium noverat; quibus etiam aureus singulis diebus de publico

ηγορίας ὧδε. (37) τὸ πρῖν καθ' ὁμαλοῦ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὡσπερ ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἐστίν, ἔρμα καὶ ὡς ἂν τις εἴποι διάφραγμα ξυλόφυγες, ἀπὸ σχιδάκιων μακρῶν ἀντιπλαγιάζομένων ἐφ' αὐτοὺς καὶ διόπτρας ὀξυτελεῖς καθάπερ δικτύου τινὸς ἀποτελούντων, ἐπὶ μέσον διέτεινε τοῦ δικαστηρίου, χωρίζον τὸν ἄρχοντα τῶν ὑπ... κάγκελλον αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑποκοριστικῶς ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὅτι πρωτοτύπως κάσσης αὐτοὶ τὰ δίκτυα λέγουσιν, ὑποκοριστικῶς δὲ καγκέλλους. ἐπὶ τούτου τοῦ διατηρήματος ἴσταντο δύο καγκελλάριοι ἐκ τοῦ πράγματος ἐπιφημιζόμενοι, δι' ὧν, ἐπεὶ μηδεὶς ἐθάρρει ἀλλ' οὐδὲ συνεχωρεῖτο προσπαῦσαι τῷ βήματι, οἱ τε πρὸς ὑπογραφήν χάριται τῇ ἀρχῇ προσεφέροντο ἢ τε τῶν ἀναγκαίων ἐγένετο μήνυσις. ἀλλ' ἤδη πρότερον εἰς πλήθος τοῦ ἀξιώματος ὑβρισθέντος, τὸ μὲν δημόσιον ἀνήρησε τὴν ἐπίδοσιν, πάντες δὲ σχεδὸν οἱ ὅπως οὖν... περικείμενοι καγκελλάριοι καθ' ἡμᾶς χρηματίζουσι· καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις χαλκολογοῦντες τὸ καγκελλαρίον περιόπτουσιν ἑαυτοῖς ἀξιώματα, ὅπως αὐτοῖς τὰ τῶν εὐηφενῶν ἀδεῆς προσάγοιτο. τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς συγχύσεως καὶ τοῦδε τοῦ σχήματος.

38. Τοῖς δὲ σκρινιαρίοις προστέθενται καὶ οἱ σίτου στρατιωτικοῦ οἰονεὶ ἀννωνιακοῦ προεσθηκότες φροντίσματος, οὗ ὅτι

3 διαφραγμου C. 6 lego ὑπ' αὐτόν. F. in Cangii Gloss. med. Graec. v. καγκελλάριος hanc glossam repperi: κάγκελλον ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὑποκοριστικῶς, ὅτι κάσσεις Ῥωμαῖοι τὰ δίκτυα λέγουσι, καὶ ὑποκοριστικῶς κάγκελλον· ἐνθεν καγκελλάριοι οἱ ἐν αὐτῷ ἐσθηκότες. δύο δὲ οὗτοι μόνον. F. 7 δικτύδιον C. 8 τοῦ vulgo om. 10 θαρρεῖ C. 14 post ὅπως οὖν aliquot literae exstinctae. F. 17 εὐηφενῶν] coniectura ex reliquiis literarum. F.

dabatur. causa autem nominis haec. (37) sicuti etiamnum nostra, ita olim in universum auditoria septum atque, ut aliquis dicat, paries intergerinus ligneus, e perticis longis oblique inter se positus foraminaque acuta quasi retis efficientibus, media dividebat, principem ab apparentibus seiungens. cancellum id Romani diminutive vocant, id est reticulum: retia enim primitiva voce casses et diminutiva cancellos dicunt. ad hoc septum stabant duo cancellarii, ex re nomen habentes; qui, quoniam nemo audebat neque vero licebat tribunal attingere, cum subscribendas chartas praefecturae afferebant, tum quae opus erant indicabant. verum iam prius in contemptum vulgo adducta dignitate, quod de publico additum fuerat, cessavit: omnes autem fere, munere qualicumque fungentes, nunc cancellarii appellantur; neque ipsi tantum, sed ii quoque qui in provinciis pecuniam exigunt, cancellariorum sibi nomen, quo opulentorum rebus abunde potiantur, adiungunt. haec de perturbatione huius quoque instituti.

38. Scriniariis vero adiuncti sunt frumento militari, id est annonarum muneri, praepositi, non quod et ipsi ad antiquam iudicii speciem

καὶ αὐτοὶ μέρος ἐτύγγανον τῆς παλαιᾶς ὄψεως τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὅτι τῶν στρατηγικῶν παρωθηθέντων σκρινιαρίων καὶ τούτων συνέβη ἀποτελεσθῆναι τὸν κατάλογον. τῇ δὲ βασιλέως ἀρετῇ τὸ πρὸς ἄλλων ἐπηρείας ἐξηρησθαι νομισθὲν εἰς λυσιτελοῦν καλῶς
 5 διοικούμενον ἀπεδείχθη. τοῦ γε μὴν σιτωνικοῦ ἀνέκαθεν ὑπὸ τὴν πολιαρχίαν τελοῦντος, δυνάμει δὲ καὶ αὐθεντίᾳ τοῦ βδελυροῦ Κιππαδόκου, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ξρῶ, ἀφαιρεθέντος (προσδεῖν γὰρ ὤφειτο τοῖς κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἀδικήμασιν αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλέως πόλιν ὑπαγαγεῖν), μόνος Γαβριήλιος πολιαρχῶν ἀπο-
 10 κατέστησεν ἐκείνῳ τῷ δικαστηρίῳ· πέφυκε γὰρ ὁ βασιλεὺς καλὸς ὢν καὶ ἐλεύθερος ἐρῶθριᾶν τοὺς γένοι καὶ βίῳ καὶ φιλοτιμίᾳ ζηλοῦντας αὐτὸν κατὰ δύναμιν. αὐτοῦ δὲ Γαβριηλίου τὴν ἀρχὴν ἀπο... μένου ἀδῖς πρὸς τὸ μείζον ἢ φροντίς τῆς εὐθηνίας δικαστήριον ἐπανῆλθεν, ὡς δῆλον ἀντικρὺ πᾶσιν ἀποδειχθῆναι ὅτι
 15 Γαβριηλῖω κατ' ἀξίαν χαίρων ὁ βασιλεὺς ἐνδεδῶκεν· ἔδει γὰρ αὐτόν, ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντα καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἀσύγκριτον, τὸ πλεονεῦρεῖν παρὰ βασιλεῖ τιμῶντι δικαιοσύνην τε καὶ θεοφιλίαν καὶ γένους λαμπρότητα.

39. Ὑπόλοιπον ἄρα τυγχάνει τὰς αἰτίας τῆς ἐλαττώσεως
 20 καὶ τῆς τοσαύτης τῶν πραγμάτων παραλλαγῆς ἀποδοῦναι, κὰν εἰ τυχὸν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἑαυτῆς καὶ μείζονα καὶ κλεινοτέραν τῇ βασιλέως ἀγρουπνία ἔτι καὶ νῦν ἔστι σννιδεῖν· οὐδὲ γὰρ μέλος ἔστι τῆς ὅλης πολιτείας ὃ μὴ καθόλου εἰς ὕψος τε ἅμα καὶ δύναμιν

6 τελούτων C.

10 ἐκεῖνῳ?

13 lego ἀποδεξαμένου. F.

pertinuerint, sed quoniam militaribus scriniariis sublatis horum quoque catalogum existere contigit. imperatoris autem virtute, quod aliorum damno repertum videbatur, in commodum egregie administrari patuit. sitioniam vero praefecturae urbis, cui inde ab initio subiecta fuerat, potentia arbitrioque improbi Cappadocis (de quo paulo post dicturus sum) ereptam (superesse enim putabat ut suis in provincias iniuriis ipsam quoque imperatoris urbem obnoxiam redderet) solus Gabriel, praefectura urbis fungens, illi iudicio restituit. solet enim imperator, utpote bonus et liberalis, genere vitaeque et munificentia ipsum pro viribus aemulantes revereri. ipso autem Gabriele praefectura praetorii potito annonae munus iterum ad maius iudicium rediit, omnibus ut prorsus manifestum fuerit imperatorem, cum Gabriele pro eius merito delectaretur, indulsisse. etenim necesse erat eum, cum esset vir bonus et virtutibus incomparabilis, apud imperatorem iustitiam et sanctitatem et generis splendorem honorantem plus valere.

39. Restat igitur ut causas imminutionis tantaeque rerum commutationis exponamus, quamvis forte ipsum magistratum et maiorem sese imperatoris vigilantia et clariorem etiamnum est videre: neque enim pars est totius rei publicae, quam non in universum ad fastigium simul fir-

ἰσχυρὰν ὁ βασιλεὺς μετὰ καλ... ἀνέστησε, περινοστίων ἅμα καὶ περιθειώμενος, μήτε τῶν ἀνέκαθεν ὑπαρξάντων αὐτῇ γνωρισμάτων ὁ μὴ μετὰ προσθήκης τῶν ἀρετῶν ὑπολάβοι. ἀλλ' ὅτι ὁ χρόνος, λυμαντικὸς ὢν κατὰ φύσιν, τὰ πολλὰ τῶν τῆς πειθομένης τῆ ἀρχῆς τάξεως χρειώδη ἅμα καὶ κόσμια ἢ παντελῶς ἔσβεσεν ἢ 5 τοσοῦτον ἐνήμειψεν ὡς ἴχνος ἀμυδρὸν τῶν ποτὲ θαυμαζομένων τὸ λοιπὸν διασώζειν, τῆς μὲν ἀρχῆς ἐν τῇ σφετέρῃ δυνάμει συνισταμένης, τῆς δὲ τάξεως νῦν μὲν ἐκ τῶν ἐκείνης παραλλαγῶν νῦν δὲ ἐκ τῶν οἰκείων ῥαθυμιῶν, εἰ μὴ θεὸς καὶ βασιλεὺς οὗτος ὁ πάντα καλὸς ἐπεκούρει, ἐγγὺς εἰς παντελῆ κατάλυσιν ὀλισθαινούσης. εἰ 10 δέ που τυχόν, τῷ περὶ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν ζήλω, τινὸς τῶν μὴ κατὰ σκοπὸν τῆς βασιλείας καλοκαγαθίας τὰς ἀρχὰς διανυσάντων δριμύτερον ἤρέμα προῖων ὁ λόγος καθάψεται, μὴ ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς ἀλλὰ τοῖς οὐ προσηκόντως ἀποχρησαμένοις αὐταῖς τὴν ἀγανάκτησιν οἱ σωφρόνως εἰς τὰ πράγματα βλέποντες ἀναγέτωσαν. 15 οὐδὲ γὰρ τοὺς κακοὺς ἐλέγχειν μόνον ὁ λόγος ἐτόλμησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, εἰ καὶ μὴ κατ' ἄξιαν, ἐκόσμησεν. οὕτω γὰρ ὑβρίζειν μὲν τὴν ἐλευθερίαν καὶ σπαράττειν τοὺς ὑπηκόους οἱ τὸν ὄρον τῆς ἀρχῆς ἀγνοοῦντες ἐντραπήσονται, οἱ τε ζηλοῦντες τὴν βασιλείας προῖότητα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ ὄξει τῷ δρόμῳ σπου- 20 δάσουσι. καιρὸς δὲ ἄρα τὴν ἀφήγησιν διελθεῖν καὶ τὰς αἰτίας εἰπεῖν ὢν ἕνεκα τὰ τῆς τάξεως ἐπὶ τοσαύτην ἐναλλαγὴν κατηνέχθη.

1 videtur fuisse καλός. F. 3 ἀλλ' ὅτι] coniectura ex reliquiis
literarum. F. aptius ἀλλ' οὖν. 10 ὀλισθενούσης C. 20 αὐτοὺς C.

mamque potentiam imperator cum bonis extulerit, circumiens una circumspiciensque, neque ullum antiquorum eius ornamentorum, quod non additis virtutibus restituerit. sed enim tempus, natura sua nocens, plurima apparentis magistratui officii utilia simul et decora aut penitus exstinxit, aut tantum immutavit ut admirabilium quondam obscurum nunc vestigium conservet, stante quidem sua magistratui potestate, officio autem, modo ex eius immutationibus modo ex apparitorum ignavia (nisi deus et hic in omnibus egregius imperator opem ferant), paene funditus pereunte. sicubi vero, communis libertatis studio, eorum aliquem qui non secundum propositum generosi imperatoris magistratibus praefuerunt acerbius forte, placide progrediente enarratione, incusavero, non ipsis magistratibus sed iis male abusus sapientes rerum aestimatores indignationem tribuant. neque enim tantummodo malos accusare ausus sum, sed et bonos, etsi non pro meritis, ornavi. sic quippe insultare libertati et dilacerare cives, qui modum imperii ignorant, erubescunt; et qui imperatoris mansuetudinem aemulantur, ad reliquas etiam eius virtutes citato gradu contendunt. tempus itaque est enarrationem persequi, causasque ob quas tanta officii mutatio exstitit referre.

40. Κωνσταντίνου, ὡσπερ ἔφη, μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώ-
 μιν ἀπολιπόντος, καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσαι τὸν Ἰστρον ἐφρούρουσαν,
 ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφω τοῦ βασιλέως διασπαρισθῶν, Σκυθίαν
 μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐξημιώθη τὸ δημό-
 5 σιον, τῶν ὑπὲρ Ἰστρον βαρβάρων μηδενὸς ἀνδισταμένου κατα-
 τρεχόντων τὴν Εὐρώπην· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἑὸ δασμοῖς οὐ μετρίως
 βαρυνθέντων, ἀνάγκη γέγονε τὸν ὑπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐλῆς
 καὶ τῶν ἐν ὅπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγί-
 στρῷ παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι προελθοῦσι στρατηγοῖς ἐκ-
 10 τεθείσων, ἀλλ' οὐκ ὑπαρχον τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν. διεσῶρη
 δὲ οὐδὲν ἤτιον θανατώσῃ καθ' ἐκάστην ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία
 ἄχρι τῆς Ἀρκαδίου, τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου, βασιλείας,
 ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ρουφῖνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὃς ἦν ὑπαρ-
 χος αὐτῷ, τυραννίδα μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσίτε-
 15 λείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάρβαρον δ' ἀγανὲς τὴν ἀρχὴν
 καταρῶψαι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὅπλων ἰσχύος
 ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχὴν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ
 ὄπλοποιῶν ἐξουσίας, τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος καὶ τῆς
 ἐτέρας ἀθηντίας, δι' ὧν τὸ λεγόμενον συνέστη μαγιστήριον. ὡς
 20 δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς
 δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφροστώτας, ἐτέρους δὲ κεκτῆ-
 σθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν, νόμος ἐτέθη θεσι-
 ζῶν ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φρον-

6 δασμῶν C, sed 2 10 δασμοῖς. 7 βαρυνθέντων 2 10: hic enim
 C βαρηθέντων. 9 στρατηγικοῖς C. 10 ἀλλ' οὐκ] ἄλλων C.

40. Constantinus postquam, ut dixi, cum fortuna Romam reliquit, et quot Istrum custodierant copiae, decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris qui ultra Istrum habitabant Europam, nullo resistente, incursantibus: Orientis autem populis tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed praefectum Orientis appellari. neque minus potestas magistratus, morti in dies propior, ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, imperium dilacerata est; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefectum praetorii ille utebatur, tyrannidem meditatus a proposito quidem, bono rei publicae, aberravit, in barathrum autem immane magistratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit, deinde fabricarum, ut vocant (id est armorum conficiendorum) potestatem, cursus publici curam, aliamque auctoritatem; quibus magisterium quod vocant conflatum est. verum cum incommodum esset praefectum praetorio equos publicos iis praepositos in provinciis sustentare, aliorum autem sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cursus

τίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρούμενταρίων (πρόγκιπα αὐτὸν σήμερον τοῦ μαγίστρου καλεῖσθαι συμβαίνει) παρεῖναι διὰ παντὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πρωτεωρίων ὑπάρχον καὶ κληπάρημονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνῶν ὧν ἕνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέχρηται δρόμῳ (ταύτη 5 καὶ κουριῶσος ὠνομάσθη ἀντὶ τοῦ περιέρχος, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κὰν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προὔπογράφοντος τοῖς ἐπὶ τῷ δρόμῳ συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ παλαιῷ Θεοδοσιανῷ κειμένης; ἐν 10 δὲ τῷ νεωρῷ παροφθείσης.

41. Οὕτως οὖν ὡσπερ δι' ὑποβάθρων τινῶν καταγερομένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικούς καταλόγους ἔταξεν ἡ βασιλεία ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐ- 15 λῆς, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρὸν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκῆ πρὸς οἰκοδομίην· καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπέξιέναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἴχεν τινα ἢ ἀρχή, εἰ καὶ μὴ τοσαύτην, πλὴν 20 ἔπερ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ συνέβη τελευταῖον Θεοδόσιον νέον κομιδῆ τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσθαι καὶ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς νομοθεσίαν μὴ συγχωρεῖσθαι τοῖς πολέμοις παρεῖναι, καὶ τούτου νόμῳ γενικῶ κωλυθέντος, ἀπολέγοντι βασι-

1 μέντοι F, μὲν C. 23 πολέμοις vulgo.

publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen frumentariorum (principem magistri eum hodie vocant) in auditorio eius semper adesset et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi, impetratis a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est, neque ille solus, sed quicumque equis publicis in provinciis praepositi); utque synthemata ad cursum et magister, isque primus, subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet, in vetere codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

41. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officii autem palatii principem aulicarum copiarum praefecit; quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti στρατηλάτας quos vocant, praefectura imminuta reddidit: quippe magnifica aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficiunt. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, maiorem tamen quam ceteri omnes, potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius postremus imperium admodum adolescens capessivit, patris lege quo minus contra hostes iret impeditus, generalique lege in bellum proficisci prohibiti sunt imperatores

λαί Ῥωμαίων ὁρμῶν ἐπὶ πόλεμον, εἰκότως τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χάρις, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὸ λοιπὸν τὴν ἐπαρχότητα ἢ μόνον τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός ἐστι γενέσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ
5 τε τοὺς ἐξ αὐτῆς παραφρομένους ἄρχοντας καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ δῆθεν ἐτάχθησαν ἄρχειν.

42. Εἰ δέ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προρρήσεων στοχασμούς, οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο-
10 γὰρ ἐκεῖνος, καὶ στίχους τινὰς δοθέντας δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥήμασιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείψειν, ὅτε αὐτοὶ τῆς πατρίον φωνῆς ἐπιλάθωνται. καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἐντεθεῖκαμεν, πέρασ δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα
15 μαντεύματα. Κύρου γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ ἔτι καὶ νῦν θαυμάζομενον, ἅμα τὴν πολιάρχον ἅμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμένου, εἶτα παραβῆναι θαρρήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήδιαν καὶ τὰς ψή-
20 τύχην ἀπέβαλεν ἢ ἀρχή. νόμον γὰρ αὐτιγράψειν ὁ βασιλεὺς ἀνε-
πίσθη πάσης ἀφαιρούμενον ἔξουσίας τὴν ἐπαρχότητα· ἡ γὰρ ἄρτι καὶ κομφίσι ὄρος καὶ σιτήσεις καὶ φῶτα καὶ θείας καὶ ἀνανεώσεις

4 ὡς F, ἦν C.
αὐτιγράψειν C.

12 ἀπέλειπεν C.

22 lego φόρους. F.

20 ἀπέβαλεν add F e 2 12.

Romani, ut necesse erat, quae ad bella pertinent, ducum, quae ad palatium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi solum sumptuum administrationem, qui, ut perspicuum est, cum in obvias necessitates tum in magistratus ex illa, ut dixi, ortos, adeoque in eos quibus hi praefecti sunt, impenduntur.

42. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum habuere a Fonteio Romano quondam dicta. ait enim ille, et versus quosdam Romulo scilicet olim datos patrio sermone refert, aperte praedicentes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae obliti fuissent; quod oraculum (ut vocant) nostro de Mensibus tractatui inseruimus. exitum vero utique haec vaticinia habuere. quippe postquam Cyrus quidam Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefectura urbis et praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens, veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit. legem enim autographam ferre persuasus est imperator, omni magistratum potestate spoliantem. nam qui nuper et tributa levandi et

ἔργων ἀθροεντοῦσα ταῖς πόλεσιν ἐπιδοῦναι οὐκ ἤρκεσε τὸ λοιπὸν οὐδὲ ἐτόλμησε μικρᾶς γοῦν τινὸς παραφυγῆς ἐκ τῶν δημοσίων μεταδοῦναι τι. ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς Δημοσθένης, ὃς καὶ αὐτὸς ὕπαρχος ἦν, οὐδὲ μετὰ κέλυσιν τῆς βασιλείας, γραμμῶν χωρὶς, εἰ μὴ πραγματικὸς ἠργήσεται νόμος, ἄδειαν ἔχειν τὴν ἐπαρχότητα 5 ἐπιδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις κατεπράξατο, μὴ μόνος αὐτὸς εἶποι τὸς ὑποτελεῖς παραφυσλαξάμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις τὸ λοιπὸν ἀποκλείσας. τῆς δὲ ἀρχῆς ἤδη καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιπόλαιον ὄψιν ζημιωθείσης, ἠκολούθησε τοῖς τὰς δίκας λέγουσιν ἐκκλήτοις εὐτελείσαι τὸ δικαστήριον παρὰ τὸ πάντῃ κεκωλυμένον. καὶ νόμῳ τοῦτο διω- 10 ρίσθη· οὐ γὰρ ὑπέμεινεν ἡ βασιλέως πραότης τοῖς δικαζομένοις τὴν ἀπὸ τῆς ἐφέσεως περικόπτειν ἐλπίδα, ἣν προθεωροῦντες οἱ δικάζοντες ἴσως ἀδεκάστως εἰς τὰ πράγματα εἰσβλέψουσι. τὸσαῦτα περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιδακρύσας φημί.

43. Κωλύσει δὲ οὐδὲν ὥσπερ ἐν ὑποτυπώσει μνησθῆναι 15 τῆς κατὰ μικρὸν ἐλαττώσεως· οὐ γὰρ ἂν τις ἐπιδείξει σαφῶς τὴν ἀφαίρεσιν, μὴ προαριθμησάμενος ταῦθ' ἄπερ ὄντα τὸ πρὶν ὕστερον ἀφηρέθη. μετὰ γοῦν Θεοδοσίον καὶ Μαρκιανὸν τὸν μέτριον ἔλθων ὁ Λέων καὶ τὸν πλοῦτον εὐρῶν δὴ Ἀτίλλας ὁ τῆς οἰκουμένης πολέμιος λαμβάνειν ἐμελλεν (ἦν δὲ ὑπὲρ τὰς χίλιας ἑκατοντά- 20 δας τοῦ χρυσοῦ λιτρῶν), ὀγκωθεὶς τῇ δυνάμει ἔγνω Βανδήλοις,

1 λοιπὸν F, λόγιον C.
vulgo. 10 τούτω C.
21 τοῦ deleverim.

5 πραγματικῶς C. 8 ἐπὶ πόλεων
17 ἂ παρόντα? an ἂ ὑπάρχοντα?

victum et lumina et spectacula operumque refectiones civitatibus concedendi potestatem habuisset, non habuit deinde, neque ausa est vel parvum quoddam solatium de publicis cuiquam dare. noster vero Demosthenes, qui et ipse praefectus praetorio erat, ut ne post iussionem imperatoris quidem sine literis praefectura, nisi si pragmatica lex dedisset, licentiam haberet civibus largiendi effecit, non ipse tantum ne civibus bene faceret cavens, verum alios quoque in posterum impediens. ipsa autem specie externa iam adempta magistratui, deinceps per electos causarum actores elevatum est iudicium, contra quod omnibus modis prohibitum. atque id lege temperatum est: neque enim sustinuit imperatoris mansuetudo litigantibus spem ab appellatione imminuere, quam praevidentes iudices integre fortasse res intuebuntur. haec de magistratu col-lacrimans commemoro.

43. Nihil autem impediēt quominus paulatim progressae imminutionis quasi imaginem quandam exprimamus: nec enim imminutionem perspicue ostenderit, nisi qui prius, quae olim fuere posteaque erepta sunt, enumeraverit. post Theodosium igitur prudentemque Marcianum secutus Leo, cum divitias quae Attalus orbis terrarum hostis potiturus erat (erant autem super centum auri librarum milia) invenisset, potentia inflatus

ἔθνει Γερμανικῷ ἀπὸ τῆς ἀρκτιώας ἐπὶ τὰς Ἰσπανίας διὰ τοῦ Πυ-
ρηναίου ἐνσκήψαντι τῇ Λιβύῃ, πολεμεῖν. μυριάς οὖν ναυσὶ
μακραῖς, ὡς καλοῦσι λιβύρας, ἐπιστήσας στρατὸν οἷον ὁ μακρὸς
ἀπεθαύμασε χρόνος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν περιέστησε τὴν ἀρχήν,
5 ἀποτεινὼν αὐτὴν καὶ βιαζόμενος καὶ δαπάνην τεσσαράκοντα μυ-
ριάσιν ἀνδρῶν πρὸς μάχην διαπόντιον καὶ γῆς ἀλιμένοις ὄρμοις
ὠχρωμένης δυσχωρίαν καὶ βαρβάρων ὑπὲρ λόγον πλουτούντων
δύναμιν ἀρκεῖν. ἀνάλωται γὰρ περὶ τὸν κακοδαίμονα πόλεμον
ἐκείνον, Βασιλίσκου τῶν δεινῶν ἡγησαμένου, χρυσίον μὲν λιτρῶν
10 μυριάδες ἕξ πρὸς πεντακισχιλίας, ἀργύρου δὲ χιλιάδες λιτρῶν
ἑπτακόσιοι, ἵππων δὲ καὶ ὄπλων καὶ ἀνδρῶν τοσοῦτον ὅσον ἂν τις
τῷ παντὶ χρόνῳ ἔλλείπειν καλῶς ἀφορίσεται. (44) καὶ μετὰ ταῦτα
πάντα ναυάγιον τῆς ὅλης πολιτείας. οὐ γὰρ ἀρκέσαντος τοῦ δη-
μοσίου χρήματος καὶ ὅσον ἦν ἴδιον τῇ βασιλείᾳ, πάντα τὰ τῶν
15 στρατιῶν πληρώματα ταῖς ἀστοχίαις ἐναπώλετο τοῦ πολέμου. καὶ
ἵνα μὴ μακρηγορῶ, ἕξ ἐκείνου τοῦ συμπτώματος οὐκέτι τὸ ταμι-
εῖον ἐπῆρκεσεν ἑαυτῷ, ἀλλὰ προσδαπανᾷ τοῖς πράγμασι πρὸ και-
ροῦ τὰ μήπω ἐν ἐλπίδι γοῦν τοῖς ὑποτελέσειν ὄντι, ὡς ἀπέραντον
εἶναι τὴν ἀπορίαν τοῦ δημοσίου. ἐπιλείπει δ' ἂν ἡμῶς ὁ χρόνος,
20 εἰ τὰς ὑπὸ Λέοντι πεσοῦσης τῆς πολιτείας ἀπαριθμησώμεθα συμ-
φοράς, τῶν τότε οἴκοι κακῶν, τῶν ἐν μέσῳ περὶ δαπανηθέντων,
συνέμιξαν τῶν τότε πολέμων τὸ δυστυχές καὶ ἄλλων μυρίων ἀτι-

1 γερμανικῶς C. patet aliquid excidisse. F. 5 καὶ] an
εἰς? 7 ὠχρωμένην C. 10 μυριάδων-πεντακισχιλίας —
χιλίας C. 12 lego ἐκλιπεῖν. F. ἀφορήσεται C. 18 ἡγον C,
ἡγον F. 21 τῶν-κακῶν-συνέμιξαν. legendum, ni fallor,
τοῖς-κακοῖς-συνμίξαν. F.

Vandalis, nationi Germanicae, quae a Septentrione in Hispanias per Pyreneum montem transgressa Libyam invaserat, bellum inferre decrevit. itaque cum decem milia navium longarum, quas liburnas vocant, exercitu, qualem nulla aetas mirata est, implesset, magistratum ad incitas redegit, intentum coactumque quadringentis hominum milibus, trans mare contra terrae importuosius sinibus defensae difficultatem et barbarorum mirum quantum opulentorum potentiam dimicaturis, sumptum sufficere. insumpta quippe fatali illi bello, Basilisco malorum duce, auri sexaginta quinque, argenti autem septingenta librarum milia, equorum vero armorumque et hominum tantus numerus quantum omni aevo interiisse quis iure negaverit. (44) et post haec omnia naufragium totius rei publicae. nam cum non sufficeret pecunia publica, quantumque privatae erat imperatori, omnia exercituum complementa belli cladibus una perierunt. ac ne longus sim, ex illo casu aerarium haud amplius suffecit, sed ante tempus, quae nondum in spe, id est collatoribus sunt, in rem publicam impendit, ut infinita sit aerarii angustia. tempus autem, opinor, nos deficiat, lapsae sub Leone rei publicae clades si enarremus, domesticis tum malis, media urbis parte igne consumpta, mixtam bellorum infelicitatem aliorumque

χημάτων· ὡς αὐτὸν ἐκεῖνον, τὸν βασιλέα λέγω, τοῖς οἰκείοις κακοῖς ταραττόμενον μὴ μόνον τὴν ἀλλήν ἀπολιπεῖν, φασμάτων αὐτὸν ὡσπερ Ὀρέστην ἄναδρον ἐνοχλούντων ἐτέρωθι διαιτᾶσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν δὲ τὴν πάγχρυσον ἀπολιπεῖν διασκέψασθαι ἀπολεῖ καὶ εἷς τοιαύτην βασιλείαν μετατρέψαι, εἰ μὴ θεὸς τοῦθ' ὃ δέδωκε τῇ 5 πόλει διεσώσατο κράτος. (45) καὶ Λέων μὲν ποτε ἀπηλλάττετο, ἣ δὲ ἀρχὴ τοῖς ἐκείνου κατακλυσμοῖς ἐβυθίζετο, Ζήνωνος ἔνθεν τὸ τοῦ κηδεστοῦ κράτος ὑπέξελθόντος. δειλὸς δὲ ἦν, μᾶλλον δὲ δέλιαιος, καὶ τοὺς πολέμους ἀπυρορρίζετο, μηδὲ ἐν εἰκόσι μάχην ὑπομένων ὄρᾶν, καὶ συνώθει τὸν ὑπαρχὸν χρυσίῳ πολλῶ τὴν εἰρή- 10 νην ὠνεῖσθαι, αὐτὸς περὶ δημεύσεις καὶ ὄλεθρον τῶν ἐν τέλει τῆς πολιτείας ἀγρονπῶν. ἔσχε δὲ ὅμως καὶ αὐτὸς ἀναίσιον πέρας. τοσοῦτων κακῶν ἐπιχεθέντων τῇ πρόσθεν εὐδαίμονι τῶν ἀρχῶν, ἔ τύχη βραχὺ τι γνήσιον δὲ γελῶσα τὸν Ἀναστάσιον θανατῶσιν ἐπέστησε τοῖς ὑπηκόοις, ὅς διὰ πάσης ἤλθεν ὁδοῦ τὴν ἑνδειαν τῶν 15 κοινῶν ἀποτίσασθαι, καὶ δίκην οἰκοδεσπότου τινὸς τοὺς φόρους, ὅσοι σώζεσθαι δύναντο, ταῖς ἀληθείαις ταῖς δαπάναις προσαρμόσας, καὶ λογισμοὺς ἀπῆγει τῶν δαπανῶν καὶ δικαίως ἐτίθετο, τὴν ἀμετρίαν διαφεύγων, οὐχ ὡσπερ ὁ Νέρων ποτέ, καὶ εἰ τινες ἐκεῖνον ζηλώσαντες δαπάνας μὲν ἀμέτρους ἐποίησαντο, λογισμοὺς δὲ 20 μέχρι μνήμης ἢ λαβεῖν πρὸς τῆς ἐπαρχότητος ἢ προᾶξαι πρὸς αὐ-

2 τὸν C. 4 πόλιν? 8 κηδεστοῦ C. 10 θραῦν C. 14 θα-
 νατωσεν C. 17 ταῖς ἀληθεστάταις δ.? 19 οὐχ add F.

innumerarum calamitatum; ut ipse ille, imperator inquam, suis perturbatus malis, non modo aula relicta, spectris quasi ignavus Orestes exagitatus, alibi habitaverit, verum ipsam quoque auream civitatem exitio relinquere cogitaverit, unusque tantam imperii sedem evertisset, ni deus, quod dedit urbi imperium, conservasset. (45) et Leo quidem aliquando esse desiit: at praefectura concitatis ab eo inundationibus submersa est, Zenone deinde soceri imperium tenente. erat autem timidus, seu potius miser, et bella pecunia redimebat, ne in imaginibus quidem pugnam sustinens videre, praefectumque multo auro pacem mercari cogebat, ipse bonis publicandis et principum in re publica virorum exitio intentus. habuit vero et ipse pariter infelicem exitum. tantis malis submerso felici quondam magistratu, fortuna paulisper quidem sed sincere arridens Anastasium moribundis civibus praeposuit; qui ut publicae inopiae mederetur, nullam non iniit rationem, et more patrisfamilias cuiusdam tributa, quanta servari poterant, sumptibus re ipsa accommodans, rationes sumptuum et exigebat et iuste reddebat, immodicum fugiens; neque quemadmodum Nero olim, et si qui eum aemulati, sumptus quidem immodicos fecere, rationes autem mentione tenus aut accipere a praefecto aut ei

τὴν ἡξίωσαν, ποταμοὺς ἢ τὰχα θάλασσαν ὄλην βλύζειν αὐτοῖς τὸ χρυσίον οἰόμενοι.

46. Νέμισσα δ' οἰμῶς ἢ τύχῃ, καὶ σκοπιῶ διοικήσεως τὰ νεῦρα παρέλκεσε τῆς πολιτείας. τῶν γὰρ βουλευτικῶν συστημάτων 5 διοικούντων τὰς πόλεις καὶ τὸν στρατιωτικὴν ἀποτρεφόντων καὶ ἀληθῶς πολιτενομένων τοῖς πράγμασι, Μαρτῖνός τις ἐκ τῶν λεγομένων σκρινιαρίων τῆς ἐνάτης διοικήσεως παρεισδὺς ἐντέχνως τῷ βασιλεῖ ἀναπείθει πᾶσαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν, διαψηφίσαντι τοὺς φόρους, καταπιστεῦσαι, ὁμολογήσας χρυσίον τῷ βασιλεῖ περιποιεῖν. φιλο- 10 κερδῆς δὲ ἡρέμα ἐτύγγανεν ἐκεῖνος οἷα Ταυλάντιος καὶ Ἐπιδάμνου τῆς Ἰλλυρίδος· Δυρράχιον αὐτὴν Κοῦτες ἀποικήσαντες ἐκεῖ προσ- ἠγόρευσαν, ἀπὸ Δουρράχου τότε βασιλεύοντος Κορητῶν, ὡς ὁ Ῥωμαῖος Λουκανὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἐμφυλίων φησίν, ἢ Κορκυραῖοι Κορινθίων ἀποικοὶ κατὰ τὸν συγγραφέα. καὶ πολὺς ἦν λόγος 15 ἀπληστίας κατηγορῶν τὸν Ἀναστάσιον, ὡς καὶ ἐλεγείας τινὰς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρομίου ἀνατεθῆναι πρὸς τοῦ δήμου κατ' αὐτοῦ, εἰκόνας αὐτῷ σιδηρᾶς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ἀνατεθείσης. οἱ δὲ στίχοι τοῦ λεγομένου παρὰ μὲν Ῥωμαίοις φαμῶσου καθ' ἡμᾶς δὲ βλασφημίας οἶδε.

20 εἰκόνα σοί, βασιλεῦ κοσμοφθόρε, τήνδε σιδήρου
στήσαμεν ὡς χαλκῆς οὔσαν ἀτιμοτέρην,

1 lego οὐκ ἡξίωσαν. F. vel ἀπηξίωσαν. 3 νεμεσᾶ δ' ὅμως?
8 ἀναπείθειν C. 10 καὶ] ἐξ? 11 ἀποικήσαν C. 13 Lucanus 2 610, de Brundusio: urbs est Dictaeis quondam possessa colonis. haec Lydus de Epidamno poetam dixisse putavit, eidemque, quod alimunde acceperat de nomine huius urbis, attribuit. F. 13 ἢ F, οἱ C. 15 ἐλεγεία τινα F. 19 ὄδε vulgo. 21 Anthologia: ἀνθεσαν ὡς χαλκοῦ πολλὸν ἀτιμοτέρην. F.

reddere non sunt dignati, flumina vel totum forte mare aurum sibi profundere arbitantes.

46. At fortuna crudeliter dominata specie quoque administrationis nervos rei publicae solvit. nam cum curialia collegia civitatibus praessent ac militem sustentarent vereque rem publicam moderarentur, Marinus quidam e scriniariis, ut vocant, orientalis dioecesis, cum se callide rebus insinuasset, imperatori persuadet ut totam sibi rem publicam, tributa vendituro, credat, aurum se imperatori conciliaturum pollicitus. erat autem ille lucri paulo amantior, ut pote Taulantius et Epidamno Illyriae civitate oriundus (Durrhachium eam Cretenses, qui coloni illuc venerant, a Durrhacho tum Cretensium rege appellarunt, ut ait Lucanus Romanus in libro secundo de bello civili; vel Corcyraei, Corinthiorum colonia secundum historicum). incusabantque vulgo Anastasium insatiabilis avaritiae, adeo ut disticha quaedam in eum in Hippodromo populus suspenderet, cum ferrea ei imago in illo posita fuisset. versus autem famosi (ut Romani vocant, quam nos blasphemiam) hi sunt: "imaginem tibi, imperator mundum destruens, hancce e ferro posuimus ut aenea vilio-

ἀντὶ φόβου πενίης τ' ὀλοῆς λιμοῦ τε καὶ ὀργῆς,
 οἷς πάντα φθείρει σὴ φιλοχρημοσύνη.
 γέιτονα δὲ Σκύλλης ὀλοὴν ἀνέθεντο Χάρουβδιν,
 ἄγριον ὠμηστὴν τοῦτον Ἀναστάσιον.
 δείδιδι καὶ σύ, Σκύλλα, τεαῖς φρεσὶ, μὴ σε καὶ αὐτὴν 5
 βρώξῃ, χαλκίην δαίμονα κερματίσας.

διαβάλλονται γὰρ πρὸς τῶν ἀρχαίων οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντες
 σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ φιλαργυρία, ἅμα κερδαίνοντες ἅμα δαπανῶν-
 τες τὰ περιγινόμενα αὐτοῖς, οἱ δ' Ἡπειρῶται μάλιστα, Σύρων
 ὄντες ἄποικοι, ὡς ὁ Πολέμων ἐν πέμπτῃ ἐξηγήσειεν τῆς κατὰ Λου- 10
 κανὸν τὸν Ῥωμαῖον ἐμφυλίου συγγραφῆς ἀπεφίηνατο. ὄθεν καὶ
 Παλαιστὴν πρὸς τῶν ἀρχαίων καλεῖται, ἐν ἣ Ἡρώδης ποτὲ πρὸς
 τιμῆς Ἀγροῦστου Νικόπολιν ἐδείματο τὴν πόλιν, παρὰ Λευκάτην
 καὶ τὸν Ἄκτιον κόλπον, ὅπου Κλεοπάτραν μετ' Ἀντωνίου παρε-
 στήσατο. 15

47. Ἦν μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ βασιλεύς, τὰ δὲ ἄλλα συνειτός
 καὶ πεπαιδευμένος, ἐπιεικὴς τε ἅμα καὶ δραστήριος, μεγαλόδωρός
 τε καὶ κρείττων ὀργῆς, ἐρυθριῶν τε τοὺς λόγους, ὡς καὶ πλήρωμα
 χρόνου καὶ βαθμὸν τοῖς τῶν λόγων διδασκάλοις βουλευθέντα παρη-
 σχεῖν ταῖς αὐτῶν διχονοίαις ἐμποδισθῆναι· πέφυκε γὰρ ἐξ ἀπυρ- 20
 γμοσύνης τὸ λογικὸν πρὸς ἑαυτὸ διαφωνεῖν. ἦν οὖν ἀγαθός, ὡς

1 δὲ ὀλοῆς λιμοῦ C.

2 οἷς πάντα φθείρει σὴ F, οἷς πάντα φθείρεις ἐκ φιλοχρημοσύνης Anthologia, ἢ πάντα φθειρέσει C.
 3 Anthologia: ἐγγύθι τῆς Σκύλλης χαλεπὴν στήσαντο Χάρουβδιν.
 Lydus manifestum putavit posteriora duo disticha unum cum praece-
 dentibus epigramma efficere, unde patet cur scripserit δὲ, non τῆς. F.
 10 ἐξῆ... σεων C. 11 ἐμφυλίου F, ἐμφυλίων C. 12 lego
 Παλαίστη. cf. Caes. Bell. Civ. 3 6 et Lucan. 5 460.

rem, pro caede paupertateque exitiosa fameque et ira, queis omnia de-
 struit tua avaritia. vicinam autem Scyllae exitiosam posuere Charybdim,
 ferum crudivorum hunc Anastasium. time et tu, Scylla, tuo animo, ne
 te quoque ipsam devoret, aeneam deam postquam signavit." etenim apud
 antiquos omnes fere Europam incolentes ob avaritiam male audiunt, simul
 lucro studentes, simul parta consumentes, Epirotae autem maxime, Sy-
 rorum colonia, ut Polemo in libro quinto commentariorum ad Lucani
 Romani de bello civili carmen ostendit. unde etiam Palaeste ab anti-
 quis vocatur, in qua Herodes quondam in honorem Augusti Nicopolin
 urbem ad Leucaten Actiumque sinum aedificavit, ubi Cleopatram cum
 Antonio ille devicit.

47. Erat igitur talis imperator, at cetera prudens et eruditus, hu-
 manusque simul et diligens, munificentissimusque et ira fortior, literarumque
 adeo reverens ut temporis complementum et gradum literarum
 magistris concedere cupientem dissensiones eorum impedierint: solent
 enim docti, utpote otiosi, inter sese dissentire. erat igitur bonus, ut

ἔφην, καὶ μηδένα τῶν δεομένων σκυθρωπὸν ἀποπέμπων, ὡς μὴ πόλιν, μὴ φρούριον [μὴ εὐσίνιον] ἢ λιμένα ἢ τόπον οὖν τινὰ τῆς πάσης Ῥωμαίων πολιτείας ἀμοιρεῖν τῶν ἐκείνου κατὰ τὸ ἀναγκαῖον δωρεῶν. ὅτι δὲ μόνος αὐτὸς μετὰ Κωνσταντῖνον τὴν τῶν ψυχῶν 5 ἐκούφισε δασμολογίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν (οὐδὲ γὰρ ἔφθασε), θεὸν ἐχέτω ἴλεω τῶν ὀπωσδήποτε πλημμυληθέντων αὐτῶ· καὶ γὰρ ἄνθρωπος ἦν. πολλῶν δὲ ὄντων καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν Ἀναστάσιος ἔπραξεν, ἀρκέσει μόνη πρὸς ἀπόδειξιν ἢ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ Εὐφράτην κατασκευασθεῖσα πόλις (Δάραν αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι, Ἀναστα- 10 σίου δὲ πόλιν ἐξ αὐτοῦ προσαγορεύουσι καθ' ἡμᾶς), ἦν εἰ μὴ θεὸς πρὸς ἐκείνου ταῖς φάρυγγι Περσῶν ἐπέβρισεν, ἔκπαλαι ἂν τὰ Ῥωμαίων Πέρσαι, οἷον προσεχῆ αὐτοῖς ἐστί, κατεσχέκισαν.

48. Χαλεπὸν δὲ οὐδὲν καὶ μιᾶς αὐτοῦ σκοτίας καὶ λανθανούσης ἔτι ἐπιμησοῦμαι πράξεως· δεῖ γὰρ καὶ τῶν εἰδικῶν τάν- 15 δρὸς ἀρετῶν μίαν ἐναποθέσθαι τῷ λόγῳ. Παῦλος ἀνὴρ εὐπατριδης ἐκ Βιβιανοῦ πατρὸς ἐπισημοτάτου γέγονεν ὑπ' αὐτῷ, ὃς καὶ τοὺς πάποτε τῶν ἐμπροσθεν ἐπὶ μεγαλοφροσύνη θανμασθέντων ὑπάτων ταῖς φιλοτιμίαις ἀπέκρουεν. οὗτος χρεῖων ἰδιωτικῶν ἕνεκα λυσιτελῶν αὐτῷ ἐπωφείλησε Ζηνοδότῳ, ὡς καὶ αὐτὸς τοῖς ὑπάτοις 20 πρὸς ἀξιώματος καὶ μόνου τυχῶν, ἀναφαίρετον χρυσίον, εἰς χιλίας χρυσίου λίτρας συναγόμενον. τοῦ δὲ Παύλου πρὸς τὴν ἔκτισιν ἀτονοῦντος, ὃ Ζηνόδοτος ποτινῶμενος τὸν Ἀναστάσιον ἀντεβόλει

7 καὶ] ᾧ F. malim καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ᾧ. 12 ὄσα? 19 ἐπο-
φέλησεν C. lego τῆς ὑπατείας. F. 20 ἀναφέρετον C.

dixi, neque quemquam petentem tristi vultu dimittebat; ut non urbs, non castellum... non limen, nullus denique totius rei publicae Romanae locus munerum eius, postulante necessitate, expers esset. quod vero solus ipse post Constantinum animarum tributum, quamvis non omne (quippe mors praeventit eum), levavit, deum propitium experiatur suis qualibuscunque peccatis: etenim homo erat. multa autem cum sint quae pro re publica Anastasius fecit, ad rem declarandam satis erit una trans Euphratem ab eo aedificata urbs (Daram eam indigenae, nos Anastasii urbem ab ipso appellamus); quam nisi deus cum illo Persarum faucibus imposuisset, iam olim, opinor, Persae, quae finitima iis sunt Romanorum, occupassent.

48. Nihil vero nocebit unum quoque obscurum eius atque etiam latens factum commemorare: oportet enim et privatarum viri virtutum unam literis mandare. Paulus, vir patricius, Bibiano splendidissimo patre ortus, sub eo vixit; qui quidem priores consules, quorum unquam in admiratione magnificentia fuit, liberalitate obscuravit. hic, privatas propter necessitates Anastasio utilis, Zenodoto, quippe et ipse consulatu honorem tantum consecutus, pecuniam, quae negari non posset, ad summam mille auri librarum debebat. cui solvendae cum par non esset Paulus, Zenodotus Anastasii opem imploravit; qui intelligens neque Paulum

ἀμύνειν αὐτῷ. ὁ δὲ σνορῶν μηδὲ τὸν Παῦλον ἀρκεῖν πρὸς ἀπόδοσιν μηδὲ Ζηνόδοτον πρὸς ἔνδοσιν, δύο χιλιάδας χρυσίου δέδωκε λιτρῶν αὐτῷ, τὰς μὲν χιλίας τῷ χρήστῃ, τὰς δὲ λειπομένους (τοσαῦται δὲ ἦσαν) τῷ Παύλῳ χαρισάμενος.

49. Ἐγὼ δὲ ἀναστρέφω τῷ λόγῳ πρὸς Μαρίνον. ἐκλαβὼν 5 τοῖνον Σύρος ἀνὴρ καὶ πονηρὸς ὡς ἐπιεικῆς τοὺς φόρους, τὰ μὲν βουλευτήρια πασῶν παρέλυσε τῶν πόλεων, ἀπεμπολῶν τοὺς ὑπηκόους παντὶ ὡς ἔτυχεν, εἰ μόνον αὐτῷ τὸ πλεόν ὑπόσχοιτο, καὶ ἀντὶ τῶν ἀνέκαθεν στηριζόντων τὰ πράγματα βουλευτῶν προχειρίζεται τοὺς λεγομένους βίνδικας (Ἴταλοῖς θεὸν ἀποκαλεῖν), οἱ 10 παραλαβόντες τοὺς συντελεῖς οὐδὲν πολεμίων ἤσσαν τὰς πόλεις διέθηκαν. καὶ γίνεται μὲν πολύχρυσος, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ βασιλεὺς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Μαρίνος καὶ ὅσοι Μαρινιῶντες ἀπλῶς ἀπορία δὲ παντελῆς καὶ πενίας βάρθος κατέπειε τὰ πράγματα, τὸ λοιπὸν τῆς ἐπιρχώτητος τρόπῳ χαμαιζήλου δικαστοῦ μόναις ταῖς 15 ἰδιωτικαῖς διαδικασίαις σχολαζούσης. ἡρωθρία δὲ ὁμοῦς ὁ Μαρίνος, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐδόκει τιμᾶν, τέχνη τὸν φθόνον ἀπωθούμενος. ἔνθεν τῶν δημοσίων ὡσπερ ὑφ' ἑτέροισι τελούντων καὶ μὴ κατὰ τάξιν πραττομένων, ὑπώλισθεν ἡ τάξις καὶ πενίας ἐνήρχετο· τί γὰρ περιεγίνετο αὐτῇ μόναις ταῖς δίκαις τῶν ἰδιωτῶν ἐξυψηρε- 20 τουμένη;

50. Οὕτως οὖν τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῷ Μαρίνῳ πεσόντων, συνεῖδεν ὁ βασιλεὺς ἑτέρα τιμῇ τὴν ἀτιμίαν παρομυθῆσασθαι

10 patet aliquid excidisse. F. 13 μαρινιόντες C, μαρίνοι ὄντες F. 19 πενία συνείχετο?

solvere neque Zenodotum remittere posse, duo milia auri librarum ei dedit, mille creditori, reliquas (erant autem totidem) Paulo largiens.

49. Ego vero enarratione ad Marinum redeo. cum igitur Syrus homo improbusque tributa quasi aequus suscepisset, curialia omnium urbium sustulit, cives cuilibet temere, dummodo plus ei polliceretur, vendens; proque curialibus, antiquis publicorum moderatoribus, creat quos vindices (quo nomine Itali deum appellare solent) vocant, qui nacti in collatores potestatem, nihilo quam hostes melius civitates habuere. et auro quidem, si quis fuit alius, ditissimus fit imperator, post eumque Marinus, et quot omnino Marini: summa vero angustia et paupertatis abyssus causas absorbit, praefectura deinceps more pedanei iudicis privatis tantum litibus vacante. verebatur tamen Marinus videbaturque colere magistratum, arte invidiam repellens. inde, cum quasi ad alios publica pertinerent neque rite exigenterentur, collapsum officium est coepitque paupertate laborare: solis enim privatorum causis operam dans quid reliqui habuit?

50. Sic igitur rebus sub Marino ruentibus, imperator alio honore contemptum magistratus solari constituit. nam forensium oratorum opti-

τῆς ἀρχῆς· τῶν γοῶν δικανικῶν ῥητόρων τοὺς ἀρίστους ἐπὶ τὴν ἀρχὴν προύφερε· καὶ ποτε πρὸς τῆς γαμετῆς Ἀριάδνης ὄχλούμενος Ἀνθεμίῳ τῷ Ἀνθεμίου τοῦ Ῥώμης βεβασιλευκότος παιδί τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίσαι ἠγανάκτησεν, εἰπὼν δὲ μηδεὶν ἢ μόνων λογικῶν
 5 ἄξιαν εἶναι τὴν ἐπαρχότητα. ὅπως δὲ ἤρυσθρία τὴν ἀρχὴν, γνώσεται τις ἐκ τούτου. Ἐρμίας τις τοῖς Ἀυδίας σκρινιαρίοις συναριθμούμενος ὑπὸ μίμψιν γέγονε, Σεργίου τοῦ τότε τὴν ἐπαρχότητα διέποντος ἀγανακτήσαντος. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τῆς Ἐρμίου μητρὸς ὄχλούμενος πολὺς ἐγένετο τὸν ὑπαρχον παρακαλῶν παρα-
 10 χωρεῖν Ἐρμίᾳ· ἐκεῖνος δὲ μέχρι παντὸς ἀνεβάλλετο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐνεδίδου, τὴν τε ἀρχὴν τὴν τε Σεργίου σεμνότητα παρατηρούμενος· ἴσχυσε δ' ὅμως ὑπὲρ δικαίου παρακαλῶν. αὐτῶν οὖν τῶν ἐν λόγῳ ἀμοιβυδὸν τὴν ἀρχὴν παραλαμβάνόντων, παραδίδωσιν ἐκ τῶν λεγομένων Ἀγουσταλιῶν οἱ μάλιστα τοῖς λόγοις ἐπέπρε-
 15 πον, καὶ μὴν καὶ ταχυγράφων τοῖς ἀκολούθοις, παριέναι καὶ λόγους παραδίδοναι καὶ ἀκροῦσεσι δημοσίαις ἐπιδείκνυσθαι τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς λόγοις παρασκευὴν, γερωῶν τε οὐ μικρῶν τυγχάνειν.

51. Τοιαῦτα μὲν τινα τότε ἐπράττετο, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτρέ-
 20 φα, ταῖς Μαρίνου περινοίαις πλουτῶν καὶ ταῖς τῶν ὑπάτων εὐφημίαις ἐναβρυνόμενος. εἰρήνη δὲ βαθεῖα τὴν πᾶσαν ἐχαίνου πολιτείαν, καὶ οὐχ ἥκιστα τὸν στρατιώτην, πάντων ὁμοῦ τὴν τῆς ἀλλῆς ῥησιώνην ζηλοῦντων καὶ διωκόντων τὰ βασιλέως ἐπιτηδεύ-

9 μὴ πρὸς C. ἐγένετο vulgo.
 δῶσιν? 16 δημοσίαις C.

13 παράδωσιν C. ἀν δίδωσιν?

mos ad praefecturam evexit; atque aliquando ab uxore Ariadne sollicitatus ut Anthemio Anthemii, qui Romae imperavit, filio praefecturam deferret, succensens nemine nisi literatis dignam esse praefecturam dixit. quomodo autem veritas sit magistratum, ex hoc licet intelligere. Hermias quidam e Lydiae scriniariis reprehensionem incurrit, Sergio, qui tum praefectura fungebatur, succensente. imperator autem, ab Hermiae matre sollicitatus, multum hortabatur praefectum ut Hermiae concederet. at ille usque differebat; indulisitque imperator, et magistratum et Sergii splendorem reverens, quamvis causa esset fortior, quippe qui ad iustam rem hortaretur. cum igitur clarissimus quisque magistratu vicissim potiretur, ex Augustalibus, ut vocant, iis qui maxime eloquentia praestabant, nec non aemulantibus eos inter notarios, accedere concessit, orationesque tradere, et publicis in auditoriis suam in dicendo facultatem ostendere, praemiaque non exigua consequi.

51. Talia quaedam tum fiebant. imperator autem mollitiei indulgebat, Marini artibus dives, et consulum laudibus elatus. pax vero profunda totam laxabat rem publicam, et maxime militem, omnibus una aulae otium aemulantibus sectantibusque studia imperatoris. ac finis cete-

ματα. καὶ πέρας ἦν λοιπὸν Ἀναστασίῳ τοῦ βίου τοῖς ἀπὸ τῶν δογματικῶν καὶ Βιταλιανοῦ θορύβοις ταραττόμενον. Ἰουστίνου δὲ τὴν βυσιλείαν παραλαβόντος (ἀνὴρ δὲ ἦν ἀπρόγμων καὶ μηδὲν ἀπλῶς παρὰ τὴν τῶν ὄπλων πείραν ἐπιστάμενος) Μαρίνος μὲν καὶ ὅσοι Ἀναστασίῳ τῆς ἀξίσεως . . . οὐκ ὄντων δὲ τὸ λοιπὸν τοῖς 5 κρατοῦσι κερδῶν ὡσπερ τὸ πρότερον (καὶ γὰρ ἀπεστρέφοντο τὰς κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐπηρείας), ἅπας μὲν ὁ πλοῦτος Ἀναστασίῳ, εἰς ἀπείρους μυριάδας χρυσίου λιτρῶν συναγόμενος, διερρῦη, ὄχλος δὲ πολέμων τὰ Ῥωμαίων ἐδόνει, Περσῶν τὴν αἰθερῶδητον ἐπὶ ταῖς Κασπίαις πύλαις ἀπαιτούντων δαπάνην. ὁ δὲ περὶ αὐτῆς λόγος 10 τοιοῦτος.

52. Πρὸς ἀνίσχοντα ὑπὸ λέοντι ἥλιον, ἐν ἀρχῇ στενῆ τοῦ Κανκάσου, πρὸς Βορέαν ἄνεμον κατὰ τὴν Κασπίαν χωριζομένων φύσει τῶν τοῦ Κανκάσου σφυρῶν εἴσοδος ἀπετελέσθη βαρβάρων τοῖς ἀγνοουμένοις ἡμῶν τε καὶ Πέρσαις, οἳ περὶ τὴν Ὑρκάνην 15 νέμονται, δι' ἧς εἰσβάλλοντες τὰ τε πρὸς Εὐρον Πέρσαις τὰ τε πρὸς Βορέαν Ῥωμαίοις ἀνήκοντα ἐδήγουν. καὶ ἕως μὲν Ἀρτιάξατα καὶ ἔτι ἐπέκεινα εἶχον ὑφ' ἑαυτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι, ἀντέβαινον παρόντες ἐκεῖ· ὡς δὲ τούτων ἐξέστησαν καὶ ὅσων ἄλλων ἐπὶ Ἰοβιανοῦ, οὐκ ἐξήρουν οἱ Πέρσαις τὰ τε ἑαυτῶν τὰ τε πάλαι Ῥωμαίων φρου- 20 ρεῖν, καὶ θόρυβος αἰεὶ τὰς ἐκατέρων Ἀρμενίας εἶχεν ἀφόρητος. γίνονται δὲ οὖν λόγοι μετὰ τὴν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ Ῥωμαίων ἀστοχίαν Σαλουστίῳ τε, ὃς ἦν ὑπαρχος, ἕξ ἡμῶν καὶ Περσῶν τοῖς ἐξοχω-

5 post ἀξίσεως aliquid excidit. F.

19 ὅσον ἄλλον C.

rum vitae Anastasii cum dogmaticis tum Vitaliani tumultibus perturbata est. Iustino autem imperium tenente (erat vero vir ignavus, nihil omnino praeter armorum usum sciens) Marinus quidem, et quot ab Anastasio aucti fuerant . . . sed cum deinceps nulla, ut antea, imperantibus lucra essent (etenim aversabantur subditorum iniurias), omnes Anastasii divitiae, innumera auri librarum milia, dilapsae sunt. bellorum vero turba rem Romanam agitabat, Persis semper celebratum de Portis Caspiis sumptum repetentibus; de quo sumptu haec traduntur.

52. Orientem sub leone solem versus, angusto in aditu Caucasi, ventum Boream versus Caspiumque mare divisus natura Caucasi radicibus, introitus patefactus est barbaris, nobis Persisque ignotis, qui circa Hyrcaniam incolunt; per quem irruentes et Eurum versus, quae Persarum, et Boream versus, quae Romanorum erant, populabantur. ac dum quidem Artaxata et ulteriora etiam possidebant Romani, praesentes ibi occurrebant: cum vero haec et quae alia sub Ioviano perdidissent, non sufficiebant Persae ad sua simul, et quae prius Romanorum fuerant, custodienda; semperque tumultus utrorumque Armenias intolerabilis agitabat. itaque post Romanorum sub Iuliano cladem inter Sallustium praefectum praetorio, ab nostra parte, et Persarum nobilissimos posteaque

τάτοις καὶ Ἰσδιγέρδῃ ὕστερον, ὥστε κοιναῖς δαπάναις ἄμφω τὰ πολιτεύματα φρούριον ἐπὶ τῆς εἰρημένης εἰσόδου κατασκευάσαι, ἐπιστῆσαι τε βοήθειαν τοῖς τόποις πρὸς ἀναχαιτισμὸν τῶν κατατρεχόντων δι' αὐτῆς βαρβάρων. Ῥωμαίων δὲ τοῖς περὶ τὴν ἐσπέραν 5 καὶ τὴν ἄρκτον πολέμοις ἐνοχλουμένων, οἱ Πέρσαι ἔσχον ἀνάγκην οἷα προσεχέστεροι ταῖς τῶν βαρβάρων ἐφόδοις ἀντοικοδομεῖν φρούριον ἐκεῖ, Βιραπαράχ αὐτὸ πατριῶς καλέσαντες, καὶ δυνάμεις ἐπέστησαν, καὶ πολέμιος οὐκ εἰσῆι.

53. Ἐκ ταύτης τῆς ἀφορμῆς οἱ Πέρσαι Ῥωμαίοις ἐπετέ-
 10 θησαν κατὰ σμικρὸν ἐπὶ τὰς Συρίας καὶ Καππαδοκίας ἐκχεόμενοι, ὡς δῆθεν ἀδικούμενοι καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν γενομένην δαπάνην κατὰ τὸ ἐπιβάλλον Ῥωμαίοις ἀποστερούμενοι, ὥστε Σποράκιον τὸν πρῶτον ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μείζονος ἐκπεμφθῆναι διαλεχθ-
 15 ῶμενον Πέρσαις. ὁ δὲ δυνάμει τε χρημάτων καὶ συνέσει λόγων ἐγγὺς ἐπειθε Πέρσαις, Ῥωμαίων ὡσπερ χαριζομένων αὐτοῖς, [ὑπὸ Ῥωμαίων] ἡσυχάζειν καὶ φίλους εἶναι. καὶ ταῦτα ἕως τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀναστασίου διεσύρη λαλούμενά τε καὶ τυπούμενά καὶ ἄπλῶς ἤρτημένα. ἐπὶ δὲ αὐτοῦ, Κωάδου τοῦ γέροντος ὄλην Περσίδα κατὰ Ῥωμαίων ἄγοντος, γίνεται πόλεμος· καὶ χειρὶ μὲν νικᾷν
 20 Ῥωμαῖοι δυνάμενοι, ἀσωτία δὲ καὶ τρωφῆ Ἀρεοβίνδου τοῦ τελευταίου (ἦν γὰρ φιλοφθὸς καὶ φίλανλος καὶ φιλορχήμων καὶ ἀπειρία καὶ δειλία Πατρικῶν καὶ Ὑπατίου τῶν στρατηγῶν ἠλαττώθησαν

2 εἰρήνης C.

4 τοῖς] τῆς C.

7 3, 53, C βιραπαραχ.

15 Πέρσαις vulgo.

21 φιλορχήμων C.

22 legendum Πα-

τρικίων. F.

Isdigerdem convenit, ut communibus utriusque imperii sumptibus castellum ad dictum introitum aedificaretur praesidiumque locis imponeretur, quo barbari per eum irruentes arcerentur. Romanis autem bellis, quae in Occidente et Septentrione coorta erant, perturbatis, Persae, utpote propiores barbarorum incursionibus, coacti sunt castellum ibi contra eos aedificare, quod Biraparach patrio sermone dixerunt, praesidiumque imponere; nec hostis ingressus est.

53. Hac occasione utentes Persae Romanos aggressi sunt, paulatim in Syrias Cappadociasque irruentes, quippe utique iniuriam passi et sumptu communem in rem facto pro parte Romanorum spoliati; quare Sporacius primus a Theodosio maiori ad colloquium cum Persis missus est. hic autem cum pecuniae vi tum orationis prudentia prope persuasit Persis ut, quasi concedentibus ipsis Romanis, quiescerent amicique essent; atque ita res ad Anastasium nostrum usque colloquiis pactionibusque tracta et omnino suspensa est. sub eo autem, Coade sene omnem in Romanos Persidem agente, bellum existit; cumque manu vincere possent Romani, luxuria mollitiaeque Areovindi postremi (erat enim cantus, tibiae et saltationis amator), et inscitia ignaviaque ducum, Patricii et

μὲν τὸ πρότερον, ἑξαπίνης τῶν Περσῶν ἐπιγεθέντων· τῶν δὲ λοιπῶν τοὺς τε Πέρσας διωξάντων καὶ Ἀμίδαν ἀλοῦσαν ἠνυσσάμενων αὐθις, ὁ Πέρσης λόγους ἐκίνησε πρὸς Κέλερα, ὃς ἦν μάγιστρος τῶν τῷ Ἀναστασίῳ, περὶ Βιριπαράχ, ὡς προέφημεν, καὶ τῆς κατὰ μόνας ὑπὸ Περσῶν γενομένης περὶ αὐτοῦ δαπάνης. καὶ πέρας 5 ἔσχεν ἡ φιλοεικία μετρίων τινῶν ὑπὸ Ἀναστασίου χαρισθέντων Κιοάδῃ· τὸ γὰρ μεγαλόφρον Ἀναστασίον καὶ εὐμέθοδον εὐσεβεῶς τὴν ὑπὲρ εἰρήνης ζημίαν ὑπέμενε. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ περὶ τῶν Κασπίων πυλῶν τοῖς Ῥωμαίων συγγραφεῦσιν ὁ λόγος. Ἀρριανὸς ἐπὶ τῆς Ἀλανικῆς ἱστορίας καὶ οὐχ ἥμιστα ἐπὶ τῆς ὀρθότητος τῶν 10 Παρθικῶν ἀκριβέστερον διεξέρχεται, αὐτὸς τοῖς τόποις ἐπιστάς οἷα τῆς χώρας αὐτῆς ἠγησάμενος ὑπὸ Τραιανῷ τῷ χρηστῷ· τοιοῦτους γὰρ ἄρχοντας ἐκεῖνος ἔσχεν, οἳ τοῖς τε λόγοις τοῖς τε ἔργοις εἰς τοσαύτην εὐκλειαν τὴν πολιτείαν ἀνέστησαν.

54. Τοιούτων μὲν περὶ Πέρσας, μυρίων δὲ ἄλλων πολέ- 15 μων ἀναπτομένων τὸ λοιπὸν λογικοῖς πάροδος οὐκ ἦν ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα. ἴδει δὲ χρημάτων, καὶ οὐδὲν ἦν ἄνευ αὐτῶν προαχθῆναι τῶν δεόντων. ὅπως δὲ μηδὲν τῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς πρόσθεν εὐπραγίας παροφθῆ, σάλιοι σκιριτῶντες καὶ διστιῶντες τὴν γῆν ὀρίζοιεν τὴν Σελεύκου Ἀντιόχειαν κατέαξαν, τῷ ὑπερκειμένῳ βοννῷ 20 τὴν πόλιν σκεπάσαντες, ὡς μηδεμίαν διαφορὰν ὄρους καὶ πόλειως

1 ἐπιγεθέντων C. 2 ἐδίωξεν τῶν C. 4 τῶν] addo ὄφφικίων.
 cf. 2 24 ὄφφικίων et 3 17 in fine. F. 5 πέρας C. 9 ὄν
 Ἀρριανὸς? 10 σαλανικῆς C. ὄχ C. 11 Παρθικῶν]
 παροίκων vulgo. αὐτοῖς vulgo.

Hypatii, primo quidem superati sunt, repente irruentibus Persis: at reliqui cum reppulissent Persas Amidamque captam recepissent, Persa cum Celere, qui erat magister officiorum Anastasio, collocutus est de castello Biraparach, ut praediximus, deque sumptu quem in illud Persae soli impenderant. finemque habuit contentio, modicis quibusdam ab Anastasio Coadae concessis: quippe Anastasii generosus moderatusque animus iacturam pacis gratia pie ferebat. haec igitur de Portis Caspiis Romanorum historici tradunt. Arrianus in historia Alanica, et maxime in libro octavo Parthicorum accuratius explicat; quippe ipsa loca lustravit, utpote ipsi regioni sub optimo Traiano praefectus: tales enim illi magistratus fuere, qui rem publicam et literis et factis ad tantam gloriam eveherent.

54. His quoad Persas, innumeris vero aliis bellis coortis, in posterum literatis ad praefecturam aditus non patuit. pecunia autem opus erat, nec sine ea quicquam eorum quae oportebat fieri poterat. ac ne quid in evertenda pristina felicitate praetermitteretur, exultantes terramque findentes motus Seleuci Antiochiam radicitus eruerunt, superiacenti colle urbem tegentes, nullo ut discrimine montis urbisque locis re-

ἀπολειφθῆναι τῷ χωρίῳ, νάπην δὲ τὸ πᾶν καὶ σκοπέλους, οἳ πάλαι τὸν Ὀρόντην παρολισθαίνοντα τῇ πόλει ἐσκίαζον. χρυσίον οὖν ἄπειρον ἐχρῆν ἐπομβρῆσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς ἐκφορὰν τέως τῶν ἀπὸ τοῦ πτώματος ἐξογκωθέντων καὶ εἰς ἡλίβατον δυσχωρίαν ἀνοι-
 5 δησάντων χωμάτων· οὐδὲ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς τὴν Σύρων πρωτεύου-
 σαν παριδιῆν ἐρριμμένην εἰς ἔδαφος. ὡς δὲ κόπων πολλῶν καὶ χρη-
 μάτων ἀφθονία καὶ τεχνῶν συνεργία ὥσπερ ξεβόθεν ἡ πόλις ἀνε-
 φύετο Ἰουστίνου τέλος λαμβάνοντος, Χοσρόης ὁ κακοδαίμων διὰ
 τῆς Ἀραβίας ἐμπεσὼν σὺν ἀπείρῳ στρατιᾷ ταῖς Συρίαις αὐτὴν μὲν
 10 τὴν ἄρτι καταπεσοῦσαν, εὐχείρωτον αὐτῷ φανείσαν ὡς ἄφρακτον,
 λαβὼν πολέμῳ κατέφλεξε, φόνον ἄπειρον κατεργασάμενος, τοὺς
 δὲ ἀνδριάντας, οἷς ἐκοσμεῖτο τὸ ἄστυ, σὺν πλαξὶ καὶ λίθοις καὶ
 πίναξιν ὅπλῳς ἀναρπάσας ὅλην εἰς Πέρσας Συρίαν ἀπήλασε.
 γεωργὸς δὲ οὐκ ἦν, οὐχ ὑποτελὴς τῷ δήμοσίῳ λοιπὸν· καὶ δασμὸς
 15 μὲν οὐκ εἰσεφέρετο τῇ βασιλείᾳ, τὸν δὲ στρατιώτην ἀποτρέφειν ὁ
 ἕναρχος ἠναγκάζετο καὶ πάσας τὰς συνήθεις ἐπιδιδόναι τῇ πολι-
 τεῖᾳ δαπάνας, οὐ μόνον τοὺς ἀπὸ Σύρων φόρους ζημιούμενος, οἳ
 καὶ μόνον ῥοπήν τοῖς κρατοῦσιν ἐποίουν, ἀλλ' ἔτι καὶ προσεπιδιδό-
 ναι δαπάνας ἀριθμοῦ κρείττονας συνωθούμενος περὶ τε τὰς ἀλού-
 20 σας τῶν πόλειων περὶ τε τοὺς συντελεῖς, εἴ ποὺ τινὰς τὰ Περσῶν
 δεσμὰ διαφυγόντας ἐμπλανᾶσθαι ἐν ταῖς ἐρημίαις τῶν πάλαι θαν-
 μαζομένων χωρίων συνέβαινεν.

3 recentior manus ἐπομβρῆσαι.

16 συνηθείας C.

licto totum valles et scopuli occuparent, qui praeterfluenti urbem Orontae umbram quondam praebuerant. immensam itaque auri copiam effundere praefectus cogebatur, quo elatae ruina moles, quae in excelsa aviaque iuga intumuerant, interim auferrentur: etenim periculosum erat Syrorum principem urbem deiectam negligere. cum autem multo labore et pecuniae vi artiumque ope quasi ex erebo urbs enascetur, Iustino fato fungente, fatalis Chosroes per Arabiam cum innumerabili exercitu in Syrias irruit, ipsamque nuper collapsam urbem, facilem sibi, utpote apertam, superatu visam, bello captam, infinita caede patrata, combussit; signis autem, quae ornata erat, cum tabulis lapidibus picturisque omnibus una ablatis, totam in Persas Syriam abegit. neque vero agricola aut collator fisco relictus erat; et tributum quidem nullum imperatori inferebatur, at militem sustentare praefectus cogebatur, omnesque consuetos rei publicae sumptus praebere, qui non tantum Syrorum tributa, quae quidem sola magni imperantibus momenti erant, amisisset, sed addere insuper sumptus numero maiores cogebatur, cum in captas urbes tum in collatores, si quos elapsos Persarum vinculis in desertis admirabilium quondam locorum errare contingeret.

55. Τοιούτοις κλύδωσί τοῦ πολιτεύματος καὶ θυέλλαις κακῶν ῥιπιζομένου, ἀντίροπον προύθηκεν ἡ τύχη τῆς πάλαι ῥαθυμίας τὴν ἐμμέλειαν Ἰουστινιανοῦ, τὸν πάντων βασιλέων ἀγρυπνότατον ἐπιστήσασα τοῖς κοινοῖς, ὃς ζημίαν τῆς οἰκείας ζωῆς ὄρετο συμβαίνειν αὐτῷ, εἰ μὴ πάντες κατ' αὐτὸν ἀγρυπνοῖεν καὶ 5 ὑπερμάχοντο τῆς πολιτείας, μὴ τὰ Ῥωμαίοις διενεγκόντα ποτέ, εἶτα ῥαστώγη τῶν ἔμπροσθεν ἐξολωλότα μόνα, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ πολεμίων πρὸς ἐκείνοις λαμβάνοιεν. καὶ Πέρσας μὲν σὺν καὶ Χοσρόην τὸν ἄτακτον χρυσίῳ μὲν πρῶτον, εἶτα παλιμμαχοῦντα καὶ σιδήρῳ κατέχωσε· Βανδήλοις δέ, ἔθνει Γερμανικῷ, τὴν Αι-10 βύην κατεσθίουσι πόλεμον ἑξαπίνης ἐπιχέων ἐν μόναϊς δύο σελήναις εἰλέ τε αὐτοὺς καὶ πολέμῳ λαβῶν παρεστήσατο τῇ βασιλείᾳ, Γελίμερα αὐτὸν σὺν τοῖς ἐνδόξοις τοῦ ἔθνους, οὓς ἐκάλουν ἀστίγους οἱ βάρβαροι, γαμετῆ τε καὶ παισι καὶ πλούτῳ βαθεῖ, καθάπερ οἰκείας ἀχρειοτάτους, πρὸς δουλείαν Ῥωμαίοις ἐκδούς. μι-15 κροῦ δὲ τούτου φανέντος αὐτῷ, Γέταις τὴν τε ἱερὰν Ῥώμην καὶ πάντα ὅσα ὑπ' ἐκείνην ἐτέλει διασπῶσι, Ῥωμαίων τε τοὺς ἀνέκαθεν εὐπατρίδας ὑβρίζουσιν, ἐπελθὼν ἠρπασεν αὐτοὺς πανεστίους, σὺν Οὐϊτίγῃ τῷ τυράννῳ παρεστήσατο, τῇ δὲ Ῥώμῃ τὰ Ῥώμης ἀπέσωσεν.

56. Ὡς δὲ καὶ Συναμβροῖς ἐπαγρυπνεῖν ἠπέλλει (Φράγκους αὐτοὺς ἐξ ἠγεμόνος καλοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥῆνον καὶ

6 lego ὡς μὴ. F.

9 χρυσίον C.

πάλιν μαχοῦντα vulgo.

16 τὴν add F.

19 lego καὶ σὺν. F.

55. Talibus fluctibus malorumque procellis iactata re publica, parem fortuna priori ignaviae diligentiam Iustiniani opposuit, omnium imperatorum vigilantissimum rebus praeficiens, qui vitae suae iacturam reputabat, si non omnes secundum ipsum vigilarent proque re publica pugnarent, ut non tantum Romanis quondam subiectis, priorum deinde ignavia perditis, verum insuper hostium ad haec rebus potirentur. et Persas quidem immanemque Chosroem auro primum, deinde iterum pugnantem ferro quoque obruit. Vandalos vero, populum Germanicum, Libyam exedentes, cum bello repente invasisset, duobus tantum mensibus vicitque eos, et bello captos imperatoriae urbi exhibuit, Gelimerem ipsum cum illustribus gentis, quos Astingos barbari vocabant, uxoreque et liberis atque ingentibus divitiis, quasi vilissimos servorum, Romanis in servitutem tradens. quod cum ei parvum videretur, Getas sacram Romanam, et quaecunque ei subiecta, lacerantes, Romanorumque priscis patriciis insultantes, aggressus, raptam universam gentem cum Vittige tyranno nobis adduxit, Romaeque sua restituit.

56. Cum autem et Sicambri invigilare minitaretur (Francos eos a duce nunc vocant, qui circa Rhenum Rhodanumque incolunt), iterum

Ῥοδανόν), αἴθις Χοσρόης ὡς μηδενὸς ἄρτι πραχθέντος ἐπὶ τὰς
 Συρίας ἀπροόπτως ἐξεχύθη, τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων Λιβύης τε
 πρὸς Μαυρουσίων σειομένης καὶ τῆς ἐσπέρας πρὸς Γετῶν ὅλης
 ταραττομένης ὑπερμαχουσῶν, Κολχούς τε καὶ τὸν Καύκασον Σκυ-
 5 θῶν καὶ τὴν Θρακικὴν μυρίων ὄσων θηρίων ἐνοχλούντων. καὶ
 ὁ μὲν βασιλεὺς ἤρκει πρὸς πάντας τοὺς πολέμους ὡσεὶ πρὸς ἓνα
 μαχόμενος, ἡ δὲ ἐπαρχότης θεηλάτοις συνείχετο θυέλλαις, τῶν
 μὲν ὑπηκόων ταῖς ἀκινήτοις κτήσεσι δι' ἔνδειαν ἀπολεγόντων, τῶν
 δὲ πρακτόρων μηκέτι τοὺς φόρους εἰσάγειν, οὐκ ὄντων ὑποτελῶν,
 10 τοῖς κρατοῦσιν ἰσχυρόντων. ὑπουργεῖν δὲ ὅμως ταῖς δαπάναις
 τοσαύταις οὔσαις καὶ οὕτως ἀνευδότηις ὁ κατὰ κείρον ὑπαρχος
 συνωθεῖτο. εἰκότως οὖν ἄλλος ἐξ ἄλλου συνεχεῖς ὁμοῦ καὶ βαρεῖς
 ἐξ ἀνάγκης διαδεχόμενοι τὴν ἀρχὴν διέσπασαν. ἡ δὲ τάξις οὐδ'
 ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ, ἀπολώλει δὲ παντελῶς· τῶν γὰρ περι-
 15 εχόντων ἀπολλυμένων εἰκὸς ἦν ἀπολέσθαι τὰ περιεχόμενα.

57. Καί ποῦ μετὰ τὸ δαιμόνιον συνῶθει, πρὸς ἀνάμνη-
 σιν ἐξάγων μυρίων κακῶν, Ἰωάννης τις ἐκ Μαζακῶν ὀρμώμενος.
 Καισάρειαν τὴν πόλιν Τιβέριος Καῖσαρ μετωνόμασεν, Ἀρχέλαον
 τὸν Καππαδοκῶν βασιλέα δόλῳ μεταστειλόμενος ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ
 20 κατασχὼν ἐν αὐτῇ· τὴν δὲ Καππαδοκίαν, οὐκ οὔσαν ἄνωθεν,
 πρῶτος ἐπαρχίαν Ῥωμαίοις ὑπόφορον ἀπέφηεν. οὗτος ὠρηγο
 μὲν, ὡς ἔφην, ἐξ ἐκείνης, τοῖς δὲ τῆς στρατηγίδος ἀρχῆς σκρινια-

3 ὄλων C.
 τῶν C.

11 ὁ add F.

14 οὐδὲ ἀριθμῷ C.

19 τὸν F,

Chosroes, quasi nuper nil actum, Syrias de improviso invasit, Romano-
 rum copiis pro Libya, quam Mauri agitabant, et Occidente, quem totum
 Getae turbabant, pugnantis, Colchos vero et Caucasum Scythis et
 Thraciam innumeris veluti belluis vexantibus. et imperator quidem om-
 nibus bellis sufficiebat, quasi contra unum pugnans: at praefectura fata-
 libus procellis agebatur, cum subditi immotis possessionibus inopia re-
 nuntiarent, exactoresque tributa, quod tributarii nulli essent, imperanti-
 bus porro inferre non possent. sufficere tamen tantis tamque necessariis
 sumptibus tum temporis praefectus cogebatur. itaque, quod necesse erat,
 alius ex alio, frequentes simul succedentes et necessitate graves, magi-
 stratum dilacerare. officium vero omni amisso honore peribat: per-
 euntibus enim quibus steterat, necesse erat ipsum quoque perire.

57. Et impellebat quodammodo fatum, qui memoriam mille malorum
 revocat, Ioannes quidam Mazacis oriundus. Caesaream hanc urbem Ti-
 berius Caesar nominavit, Archelaum Cappadocum regem dolo accersitum
 Romae retinens. Cappadociam idem, cum initio non fuisset, primus
 provinciam tributariam Romanis constituit. hic, ex illa, ut dixi, oriun-
 dus, cum militaris praefecturae scriniariis annumeratus fuisset, seque

ρίοις συναριθμούμενος, δολερῶς οἷα Καππαδόκης παρεισδύς, οἰ-
κειοῦται τῷ βασιλεῖ, καὶ κρείττονα πίστεως ἐπαγγειλάμενος προῦ-
ξι ὑπὲρ τῆς πολιτείας εἰς λογοθέτις προῆλθεν. εἰτ' ἐκίϋθεν,
ὡσπερ κατ' ἐπιβάθραν, ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἰλλουστρίους ἀνελ-
θών, καὶ μήπω γνωσθεὶς ὁποῖός τις ἐστι τὴν φύσιν, ἀθρόως εἰς 5
τὴν ὑπαρχον ἀνηράσθη τιμὴν· οὐδὲ γὰρ ὁ... ὑπέμενεν ὁ βυσι-
λεύς, καλὸς καὶ ἐπιεικὴς τυγχάνων, πονηροῖς ἄρχουσι καταπιστεῦ-
σαι τὴν ἀρχήν, ἤδη μαθὼν καὶ τοῖς ἔργοις εὐρύων ὡς

Καππαδόκαι φαῦλοι μὲν αἰεὶ, ζώνης δὲ τυχόντες

φαιλότεροι, κέρδους δ' εἵνεκα φαιλότατοι·

10

ἦν δ' ἄρα δις καὶ τρις μεγάλης δράζωνται ἀπήνης,

δὴ ἴα τότε' εἰς ὥρας φαυλεπιφαιλότεροι.

οὕτως οἶν, ὡς ἔφθην εἰπών, ὁ πονηρὸς Καππαδόκης δυνάμειος
ἐπιλαβόμενος δημοσίως ἀπειργάσατο συμφοράς, πρῶτον μὲν δεσμῶ
καὶ πέδας καὶ ποδοκάκας καὶ σίδηρα προθεῖς, ἔνδον τῆς πραιτω- 15
ρίας ἀλλῆς ἰδιωτικὴν ἐν σκότῳ φυλακὴν ἀφορίσας ταῖς ποιναιῖς
τῶν ὑπ' αὐτῷ τελούντων, Φάλαρις ὡσπερ ἄνανδρος καὶ μόνοις
τοῖς δούλοις ἰσχυρότατος, ἐκεῖ τε ἐνείργων τοὺς πιεζομένους, οὐ-
δένα τύχης οἴασοῦν ἐξαιρούμενος τῶν αἰκισμῶν, ἀναρτῶν τε ἀπλῶς
ἀζητήτως τοὺς μόνον ἔχειν χρυσίον διαβαλλομένους, καὶ ἢ γυμνοὺς 20
ἢ νεκροὺς ἀπολύων. καὶ τούτων μάρτυς μὲν ὁ δῆμος, ἐγὼ δὲ
οἶδα θειωρὸς γενόμενος καὶ παρῶν τοῖς πραιτομένοις. καὶ ὅπως

4 ἐπιβαράθραν C.

6 lego ὕστερον. F.

10 δ' Anthologia

om. ἔνεκα ἐστι (vel ἐτι) φαιλότατοι C.

12 δράζωνται

μεγάλως ἀπήμεις δ' ἤρατό τις ὥρας φαιλ' ἐπιφανλοτέρας C, An-
thologia δὴ τότε γίνονται φαυλεπιφαιλότατοι. 15 πεδοκάκας C.

19 ἀναρτῶνται ἀπλῶς C.

callide, utpote Cappadox, insinasset, familiaris imperatori factus, fide-
que maiora pro re publica se facturum pollicitus, inter discussores recep-
tus est. inde porro quasi per gradus ad illustres quos vocant evectus,
neque dum qualis natura esset notus, praefecturae honorem subito inva-
sit: neque enim postea sustinuit imperator, utpote bonus atque benignus,
improbis rectoribus magistratum credere, cum iam didicisset reque cogno-
visset quod "Cappadoces mali quidem semper, cingulo autem potitū pe-
iores, lucri autem causa pessimi: si vero bis et ter magnum tetigere cur-
rum, utique tum in horas peiores." sic igitur, uti praedixi, potestatem
adeptus improbus Cappadox publicarum calamitatum auctor exstitit, pri-
mum vincula ac pedicas nervosque et catenas proferens, intus in prae-
toria aula privatam in tenebris custodiam poenis apparitorum suorum
constituens, Phalaris veluti ignavus et servis tantum fortissimus, ibique
vinctos includens, neminem, qualiscunque fortunae, cruciatibus excipiens,
omninoque nulla cognitione aurum tantummodo in simulatos habere suspen-
dens, atque aut nudos aut mortuos solvens. quorum testis quidem
est populus: ego vero memini spectatorem me, cum fierent, adstitisse,

ἐρῶ. Ἀντιόχος τις, ἤδη γέρον τὴν ἡλικίαν, ἐξηνήθη αὐτῷ χρυσίου δεσπότης εἶναι τινος· συσχὼν οὖν αὐτὸν καλωδίσις στιβυροῖς ἀνέδησεν ἐκ χειροῖν, ἕως ἔξαρκος γενόμενος ὁ γέρον νεκρὸς τῶν δεσμιῶν ἤλευθερώθη. ταύτης ἕγὼ τῆς μαιφονίας γέγονα θεωρὸς·
5 ἠπιστάμην γὰρ τὸν Ἀντιόχον.

58. Προῦξις μὲν οὖν αὕτη τῷ Καππαδόκῃ πιασῶν μετρωτάτη. καὶ εἶθε γοῶν μόνος ταῖς ἀδικίαις ἐνηγρῶνται! Βριάρεως δὲ καθάπερ ὁ τοῦ μύθου μυρίας χεῖρας ἔχειν τοῖς ποιηταῖς λέγεται, οὕτως ... ἐκεῖνος ἀλάστωρ ἀπείρους ὑπουργοὺς τῶν κακῶν
10 ἔχων οὐκ ἐπὶ τῆς βασιλέως μόνον εἰργάζετο, ἀλλ' ἐπὶ πάντα τόπον τε καὶ χώραν ἀπέστειλε τοὺς ὁμοίους αὐτῷ, δόκην ἐξειπότηρος τὸν ἀπανταχοῦ λανθάνοντα τέως ὀβολὸν ἀνιμώμενος. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἐνὸς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τῶν λοιπῶν βδελυρίας ἀναμνησθήσομαι. ὁμῶνυμός τις ἦν αὐτῷ, πρὸς γένους ἑγγύς, ἀνὴρ ὑπὲρ πᾶσαν
15 ἐπίνοιαν θεηλάτου κακίας, Καππαδόκης μὲν καὶ αὐτός, καὶ ἐκ μόνης τῆς τοῦ σώματος διασκευῆς τὸ βδελυρὸν τῆς ψυχῆς ἐκαλύπτων. ἦν μὲν γὰρ τις πολύσαρκος καὶ περιττός τὴν ὕψιν, πλάττει μὲν ἀμόρφω καὶ κρεῶν περιττώμασι τὰς σιαγόνους ἐξηρημένους, καὶ τῷ βάρει τῶν σαρκῶν οἶα μανδύην ἀποκρεμάσας τοῦ προσώπου·
20 τῶν θυλάκων μαξιλλοπλουμάκιον αὐτὸν ὁ δῆμος ἀπεκάλει. οὗτος ὁ Κέρβερος ὁ καρχαρόδους κοινὸς μὲν ἐτύγγανεν ἀπάντων ὄλεθρος, τὴν δ' ἐμὴν Φιλαδέλφειαν οὕτως εἰς λεπτὸν ἀπεμασή-

7 μόναις C.

9 post οὕτως literae aliquot extinctae. F. ὑπουργοὺς] coniectura ex reliquiis literarum. F. 14 recentior manus πρὸς γένους: prima enim πρὸς γένος.

18 ἐξοιδημένους C.

quemadmodum exponam. Antiochum quendam iam senem auri nonnihil possidere, ei indicaverant. correptum itaque duris funiculis e manibus suspendit, donec solutis iuncturis senex mortuus e vinculis liberatus est. huius ego necis spectator fui: noveram enim Antiochum.

58. Facinus quidem hoc omnium Cappadocis moderatissimum: atque utinam solus utique iniuriis invigilasset! verum Briareus veluti fabulae sexcentas manus habere a poetis dicitur, sic ... nefarius ille innumeros malorum ministros habens non tantum imperatoria in urbe agebat, sed in omnem locum regionemque sui similes mittebat, haustri more ubicunque latentem hucusque obolum hauriens. e multis vero ad declandam ceterorum impietatem unius mentionem faciam. erat quidam eiusdem cum illo nominis, vir super omnem cogitationem fatalis improbitatis, Cappadox et ipse, soloque corporis habitu impurum animum prodens. erat enim admodum carnosus quidam, et redundanti facie; latitudine quidem informi, et maxillis luxuriante carne tumentibus, carniū pondere quasi manduen a vultu demittens. ab utribus Maxillothylacium eum vulgo vocabant. Cerberus hic acutis dentibus communis quidem erat omnium perniciēs: meam vero Philadelphiam ita penitus exhaustit,

σατο ὡς μετ' αὐτόν, ἔρημον οὐ χρημάτων μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων γενομένην, μηδεμίαν ἐπιδέχεσθαι τὸ λοιπὸν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῆς. περιηχηθεὶς γὰρ ὁ μηδὲν ἢ νεοτέριος δαίμων ὡς Εὐριπίδης εἶπε *Αὐδῶν ὑπάρχειν τὰς πολυχρόσους γύας, στίφος θηρίων καὶ Καππαδοκῶν στρατὸν ἐπαγόμενος ἐνσκήπτει τῇ* 5 *χώρᾳ, οὐδὲν κοινόν, οὐδὲν μέσον, ἀλλ' ἔπαρχος πραιτωρίων χρηματίζων. εἶτα διατρίβων ἐν αὐτῇ οὐδενὶ τῶν δειλαιῶν τῆς χώρας οἰκητόρων οὐ σκεῦος οἰονοῦν, οὐ γαμετήν, οὐ παρθένον, οὐ μειράκιον ἀπῆμαντον καὶ φθορᾶς ἔξω καταλέλοιπε, ταῖς μὲν ποιναιῖς τῶν ἀναιτιῶν ὡς Φάλαρις, ταῖς δὲ ξενοκτονίαις ὡς Βούσιρις, ταῖς δὲ* 10 *ῥαθυμίαις καὶ τρυφαῖς ὡς Σαρδανάπαλος διατελῶν.*

59. Καὶ εἶθε . . . τούτων καὶ μόνων καὶ μὴ καὶ φόβων ὑπὲρ τραγωδίας ἐγίνετο τοῖς ὑπηκόοις αἰτιώτατος. τὰ πλεῖστα δὲ ὄν τῶν αὐτοῦ μισμμάτων ἐξηγεῖσθαι φρίττων (ὑπεῖρα δὲ ἐστίν, ὡς καὶ αὐτῶν μόνων μεγίστας βίβλους πενθήρεις ἀποτελεῖν) μίαν 15 αὐτοῦ πρῶξιν τέως χρημάτων ἔνεκα τραγωδήσω τῷ λόγῳ. Πιτρώνιος τις ἐπὶ τῆς ἑμῆς Φιλαδελφείας ἀνὴρ ἀξιόλογος, γένει τε καὶ περιουσίᾳ καὶ λόγοις διαπρεπής. οὗτος ἐκ προγόνων κύριος ἦν λίθου τιμίας πολλῆς ἅμα καὶ διὰ κάλλος καὶ μέγεθος τοῖς ἰδιώταις ἀχρήστως. τοῦτον ἀρπάσας ὁ Κύνκλωψ, σίδηρά τε περιθεῖς, 20 γυμνὸν ῥάβδοις ἔξιαινε διὰ βαρβάρων ἀφειδῶς, ἐνεῖξας αὐτὸν ἐπὶ

4 γαίας vulgo.

12 videtur fuisse ἄχρι. F.

καὶ μὴ καὶ

μόνων καὶ vulgo.

14 φρίττω vulgo.

17 καὶ post τε add F.

20 ἀχρήστως] recentior manus ἀπόβλεπτος.

21 ἐνείξας C.

ut post eum, non pecunia tantum sed hominibus quoque vacua, nullam in posterum spem melioris condicionis recipiat. nam cum circumsonasset illum vere infernalem daemonem, quod Euripides dixit, Lydorum esse auro abundantes terras, agmen belluarum et Cappadocum exercitum trahens in regionem irruit, nullum commune, nullum medium, sed praefecti praetorio nomen usurpans. deinde in ea commorans nulli miserorum regionis incolarum aut vas quodcunque aut uxorem virginemve aut adolescentem incolumem et stupri expertem reliquit, innocentium poenis Phalarin, hospitem caedibus Busirin, voluptatibus et luxuria Sardanapalum referens.

59. Atque utinam his contentus, neque et . . . et terrorum tragicis maiorum civibus auctor fuisset! plurima quidem eius facinora sane horreo referre: innumera autem sunt, ut vel iis solis maxima volumina lugubria conficias. unum tragicum eius facinus pecuniae causa patratum hic depingam. Petronius quidam Philadelpiae, in patria mea, habitabat, vir honoratus et genere facultatibus literisque clarus. hic a maioribus gemmas multas possidebat, simul et pulchritudine et magnitudine conspicuus multitudini. quem cum rapuisset Cyclops catenisque onerasset, nudum virgis per barbaros crudeliter laceravit, mulorum in stabulo

τῆς ἐπαύλειος τῶν ἡμιόνων· σιάβλον αὐτὸν Ἴταλοὶ λέγουσιν. οὗ
δὴ γνωσθέντος

ὦρτο πόλις πτήξασα καὶ ὄμμασι πῆξατο χεῖρας,
ἀνεκώκνέ τε ὁ δῆμος, βοηθεῖν τῷ διασπωμένῳ μηδὲ πείθειν τολ-
5 μῶν τὸν ἀλάστορα. ὁ γε μὴν τὴν πόλιν ἐπισκοπῶν σὺν τοῖς ἱερω-
μένοις ἄπυσιν, ἀναλαβὼν καὶ τὰ θεῖα λόγια, ἔδραμεν ὡς αὐτόν,
πέθειν δι' αὐτῶν ἐνοήσας· ὁ δὲ Σαλμωνεὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους
καὶ θεὸν ὄρων ἐκέλευσεν ἐπὶ σκηνῆς ἐλθόντας πρῶττειν τὰ ἑαυτῶν,
μηδὲν ὑποστελλόμενος τῶν ὅσα ἐν πορνείοις κεκλημένοις τοῖς ἀκο-
10 λάστοις λόγοις ἀσελγαίνεσθαι. καὶ ἀσκεπῆ καὶ πᾶσι κάτοπτα
παρῆν τὰ θεοῦ γνωρίσματα, καὶ ὁ ἱερεὺς μετ' αὐτῶν ὑβριζόμενος
ἐθρήνει πικρῶς, οὕτως ὄρων τὸ θεῖον περιορῶμενον ἀτίμως. ὁ δὲ
Πετρώνιος τῆς οἰκειᾶς περιοσίᾳς πρῶτον ὄρων τὸν θεόν, πέμψας
εἰς οἶκον, πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ σὺν καὶ ταῖς λίθοις ἐκείναις ἐνεργῶν
15 ἔρριπεν ἐπὶ αὐλείου τοῦ Κύκλωπος. καὶ... τό τε χρυσίον λαβῶν
ἐπὶ τόκῳ κατέθηκεν ἐπὶ τοὺς τιμωροὺς, ὡς δὴ κεκηκῶτας ἐπ'
αὐτῷ, σπορτούλων ἕνεκα· οὕτω δὲ τὸν ἔρανον οἱ Ῥωμαῖοι προσ-
αγορεύουσιν.

60. Μετρίον δὲ τοῦτου δόξαντος εἶναι, συνείδεν ὁ Κέρβερος
20 καὶ μαιφονίας ἐργάσασθαι. Πρόκλον οὖν τινά, ἀπόμαχον τῆς ἐπι-
χωρίου στρατιᾶς, εἴκοσι χρυσίνους ἀπαιτῶν εἰσφέρειν αὐτῷ συνώ-
θει οὐκ ἔχοντα, καὶ πάντα τὰ τῶν ποινῶν ὄργανα ἀπῆμβλυνε τοῖς
νεύροισι τοῦ ἀθλίου πένητος· ὅς τὸ λοιπὸν μηδὲ ζῆν ὑπομένων μηδὲ

4 lego μηδὲ βοηθεῖν. F.
λίθοις ἐκείνοις C.

9 ὑποστελλόμενους C.

14 τοῖς

15 ἄλλου C.

(ut Romani dicunt) inclusum. qua re cognita, excita civitas consternata, et oculis admovit manus: ingemuitque populus, neque adiuvare quem lacerabat, neque persuadere nefandum audens. episcopus tamen urbis cum omnibus sacerdotibus, assumptis etiam sacris literis, ad eum accurrit, his movere meditatus: at Salmoneus ille in homines et deum intuens, in scenam progressos sua agere iussit, nihil eorum quae in lustris audire licet promere proterva lingua veritus. et intacta cunctisque conspicua aderant divina signa, et sacerdos cum iis ludibrio habitus amare flebat, numen tam ignominiose contemptum cernens. Petronius autem, facultatum suarum primum videns deum, postquam domum misit, omnia quae ei erant una cum gemmis illis ferens, ante vestibulum Cyclopi proiecit. et... aurumque vindicibus, utpote sane in eo fatigatis, sportularum (sic Romani dicunt Graecum ἔρανος) causa in fenere posuit.

60. Quod cum ei parum videretur, caedes etiam patrare Cerberus constituit; veluti Proclum quendam, emeritum indigeni exercitus, viginti aureos poscens ferre non habentem cogebat, et cuncta poenarum instrumenta nervis miseri pauperis obtundebat; qui deinde, neque vivere su-

τελευτῶν συγχωρούμενος τέχνη μετέλθε τὸν θάνατον. λαβὼν οὖν τοὺς ποινουρογούς, καὶ δοῦναι τοὺς εἰκοσι χρουσοὺς ἐξ ἀνάγκης ἐπαγγειλάμενος, εἰ τυχὸν ἔψονται ἐπὶ τὸ καταγώγιον αὐτῷ γινόμενῳ, ὡς ἦλθεν ἑκεῖ, παρελθὼν τῶν φυλάκων ἔξωθεν προστηρούτων, βρόχον ἐνάψας τῷ τραχήλῳ τῆς ζωῆς ἀπηλλάγη. ὡς 5 δὲ τὸ λοιπὸν οὐ προῆλθεν, εἰσφρόησαντες ἐκεῖνοι καὶ ἐξηρητημένον αὐτὸν ἰδόντες τὸν μὲν νεκρὸν αὐτοῦ ἔρριψαν ἐπ' ἀγορᾶς συμπατοῦντες ὡς δῆθεν ἠπατημένοι, τὰ δὲ ὄντα αὐτῷ διήρπισαν, μηδὲ πρὸς ταφὴν οἰκτροῦ τινὸς ἐπιβλήματος ἀξιῶσυντες.

61. Τοιούτοις κατορθώμασιν ἐνασχολούμενος ὁ Λαιστρυ- 10 γῶν ἢ μᾶλλον ὁ τεκνοραίστης λυμεὼν ἐμῆς πάτρης, ὡς φησὶν ὁ Ἀνκόφρων ἐκεῖνος, ἐφ' ὅλον ἔτος τὴν πόρθησιν τῶν Ἀυδῶν διέτεινε. γλίσχρον δὲ καὶ φαῦλον ἠγούμενος εἰ μόνην τὴν πρόσθεν εὐδαίμονα Ἀυδίαν ὑπάγει τοῖς ἀδικήμασιν, ἐφ' ὅλην ὁμοῦ τὴν τῆς Ἀσιανῆς ῥάχεως διοίκησιν συνεῖδεν ἐκτεῖναι τὴν ἀσέβειαν. νόμος 15 ἄνωθεν ἐκράτησε πλατὺν ἄμα καὶ ὄξυν δρόμον ἐνιδρῦσθαι ταῖς ἐπαρχίαις, ὧν ὁ μὲν πλατὺς ὀχθήμασιν ἐχορήτο, ὁ δὲ ὄξυν ὑποζυγίοις ἵπποις· βεραιδούς αὐτοὺς οἱ κρατουῦντες ὠνόμασαν, καὶ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἴσμεν ἀποθέμενοι. τῆς γὰρ ἠπείρου σχεδὸν ἀπάσης ὑπ' αὐτοῖς, οἶκ ἦν εὐχερὲς τὰ πρὸς τὴν ἕω συμ- 20 βαίνοντα ἐπὶ τοὺς κυρίους τοῦ πολιτεύματος ὡς θᾶττον ἀναφέρειν,

3 ἀπαγγειλάμενος vulgo.

9 ἐπιβλήματος F, ἐπιρρήματος C.

11 τεκνορέστης λυ.εων C.

12 versus est Cass. 38.

13 ἐπο-
λον C, et mox ἐπολην.

16 ὄξυνδρομον C.

19 v. de Mens.

p. 12.

20 ὑπ' αὐτοῖς τελούσης?

stinens neque moriendi facultatem habens, arte mortem quaesivit. sumptis itaque carnificibus, viginti aureos se daturum necessitate pollicitus, si forte se in deversorium euntem sequi velint, ubi eo venit, progressus, dum custodes foris praestolantur, in laqueum inserto collo vita liberatus est. inde cum non prodiret, ingressi illi et suspensum conspicati cadaver quidem in foro proiectum, quippe utique decepti, conculcarunt, facultates vero eius diripuerunt, ne vili tegumento quidem ad sepulturam eum dignantes.

61. Huiusmodi praeclaris facinoribus intentus Laestrygon, seu potius infanticida, perdidit patriae meae, ut Lycophron ille ait, annum integrum Lydorum vastationem continuavit. parvum autem et vile reputans, si solam felicem ante Lydiam iniuriis subiceret, per totam simul Asiani dorsi provinciam impietatem extendere noverat. secundum antiquam legem in provinciis latus simul et celer cursus constituti erant, quorum ille carpentis, hic autem subiugibus equis (veredos eos imperatores vocavere, causamque in opere de mensibus a nobis relatum esse scimus) utebatur. quippe tota fere continente iis subiecta, non erat facile, quae in Oriente acciderant, ad principes rei publicae quam celer-

ἔστιν ὅτε καὶ αὐτὸν ὠκεανὸν τοῖς ὅπλοις ... ἄγοντας. τῷ γοῦν
 ὀξείᾳ δρόμῳ τὰ τῆς μηνύσεως πρὸ τῆς ἀκοῆς ἐγίνετο. καὶ ταύτην
 τὴν οὕτω σωτηριώδη τοῖς πράγμασιν ἐπινοίαν συνεῖδεν ὁ πλατύ-
 γραθος ἀπαλειψάει δι' οἰκείας μηνύσεως, ἀναπέισας τὸν ὁμόγνιον
 5 καὶ ὁμόψυχον τῆς αὐτοῦ βδελυρίας ὑπαρχον, περιττὴν εἶναι δια-
 γνοῦς τὴν τῶν δημοσίων ἵππων ὑπηρεσίαν, οὐ συνορῶν ὁ Νιόβης
 αὐτῆς λιθωδέστερος τὸ τοῦ πράγματος χρήσιμον· ὁ δὲ ὑπαρχος
 ἀγροοῦσης τῆς βασιλείας (πῶς γὰρ ἐνεδίδου τοῖς κοινοῖς ἀτυχή-
 μασι;) καὶ ταύτην τὴν ὕψιν τῆς πολιτείας ἠφάνισεν. ἐνθὲν τῶν
 10 εἰδῶν ἀπρότων ἐνσηπομένων ταῖς κτήσεις, ἐξυλτρον σχεδὸν τῆς
 Ἀσιανῆς τυγχανούσης, ὁ συντελέστης ἀπώλειτο, χρυσίον πρὸς τῶν
 δισμολογούντων ἀντὶ τῶν εἰδῶν εἰσπραττόμενος, μηδὲ διαπωλεῖν
 τὰ εἶδη δυνάμενος πόρρω θαλάσσης ἀπωκισμένος, μηδὲ δαπανᾶν
 ὡς πάλοι τῷ δημοσίῳ συγχαρούμενος. τούτοις ἠκολούθησε καὶ
 15 ἡ τῶν ἐνιδρυμένων τοῖς τόποις στρατευμάτων μετάθεσις πρὸς τὸ
 χρειῶδες ὑπὸ τῶν κοινῶν γενομένη, ὡς καὶ τούτου τοῦ συγκυρή-
 ματος τῶν καρπῶν ἐναπομεινόντων τῇ χώρᾳ, [καὶ] τοὺς μὲν φόρους
 εἰς χρυσίον μεταβληθῆναι, τοὺς δὲ καρποὺς ἀπογεοῦσθαι κατ'
 ἔτος. καὶ εἴθε μόνος αὐτὸς καὶ μόνην ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν ἔτυχε
 20 διατρώγων, καὶ μὴ κατ' ἐκάστην πόλιν τε καὶ χώραν οἷος αὐτὸς
 ἄλλοι, καὶ χεῖρους αὐτοῦ, τὸν ὁποῖα δ' ἂν κατορωρυγμένον ὕβο-
 λὸν ἀνασπῶντες παρήλθον, στρατὸν ἀλαστόρων καὶ στίφη Καππα-
 δοκῶν ἐπισυρόμενοι!

1 lego περιάγοντας. F. 7 τὸ vulgo om. 10 ἐξ ἀλεύρου F.
 13 ἀποκείμενα F, ἀπωκισμένον C. 16 an ὑπὲρ? 22 ἀνα-
 πῶντες C.

rime afferre, quandoque ipsum oceanum armis lustrantes. celeri itaque cursu nuntiatio ante famam fiebat. et hoc tam salutare rei publicae institutum lata illa maxilla delere sua nuntiatione constituit, et consanguineum ipsiusque concordem nequitiae praefectum persuasit, supervacaneum iudicans publicorum equorum ministerium, neque intelligens, Niobe ipsa lapidosior, rei utilitatem. praefectus vero inscio imperatore (qui enim publicis calamitatibus indulsisset?) et hoc rei publicae institutum exstinxit. inde cum species non venditae in possessionibus putrescerent, Asiana provincia fere in frumentum conversa, collator periiit, aurum specierum loco ab exactoribus postulatus, cum neque vendere species posset, procul a mari habitans, neque fisco eas impendere, ut antea, liceret. his accessere constituti in regionibus exercitus, contra utilitatem a concordibus illis translati; quippe et hac mutatione fruges in regione manebant, dumque tributa in aurum, ipsae in terram quotannis convertebantur. atque utinam solus ipse solamque illam provinciam exhausisset, neque in unaquaque civitate provinciaeque, qualis ipse, alii, ipso etiam peiores, ubicunque demum defossum obolum retrahentes prodissent, exercitu nefariorum et agminibus Cappadocum stipati!

62. Συνήχθη οὖν πλοῦτος ἄπειρος τῷ δικαιοτάτῳ ὑπάρχῳ, ὥστε αὐτὸν καὶ πρὸς τυραννίδα παρακαλεῖν, τῆς ἀθάδεστέρας μοίρας τοῦ δήμου συνούσης αὐτῷ καὶ τοῖς ἐγγχειρουμένοις συναυτομένης. Θεραπέων οὖν καὶ προσοικειούμενος αὐτὴν οὐκ ᾔετο πείθειν ὡς ἐραστής εἴη τοῦ κατ' αὐτὴν κόμματος, εἰ μὴ πρὸς τὴν 5 εἰω διαβαίνων αὐτὸς καὶ στολὴν ἀνθηρῶν χλοάζουσαν χρώματι περιθέμενός διαφανῆς ἅπασι γένοιτο. οἷα μὲν οὖν ἐπύραξε περὶ Κίλικας, καὶ ὅσοις τοὺς δασμοὺς ἐπέβρισην ἄχθεισι παρὰ τὴν βασιλέως ἐδμένειαν, οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγγόηται. ἐπανελθὼν δὲ πρὸς ἡμᾶς, ὡς εἶδεν ὠκεανὸς χρημάτων περιρρέοντος αὐτόν, πάντας 10 μὲν ὠκειωμένους αὐτῷ, καὶ τοὺς ὀψοποιούς γε μὴν, ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν τῆς πολιτείας ἀξιομάτων ἀνήρπασεν, ὡς μηδένα καὶ τῶν ἀργυρωνήτων αὐτοῦ ἔξω πλούτου βαθέος καὶ τιμῆς βουλευταῖς εὐκταίας ἀφειθῆναι γυμνόν, αὐτὸς δὲ ἐτρύφα, μεираκίοις ψιλοῖς καὶ μήπω λίω τοῦ σώματος ἀρρενοφανέσι καὶ πορνῶν ταῖς ἀκολά- 15 στοις συμβαλανευόμενος, καὶ ἀκολασταίνων τὸ πράττειν ἅμα καὶ πύσχειν, ἐξ ἑκατέρας ὠχρῶν νόσου, ἔλκων τε ἐπὶ τῶν ἐμπύρων τὸν ἄκρατον οὕτως ἀφειδῶς ὡς φοράδην ἐκκεχυμένον ὑπὸ τῶν γυμνῶν ἀναβαστάζεσθαι, πρὸς ἀντιβολὴν ὄψων ἐπιχωρνύντων τὸν οἶνον. οὐκ ἔξαρχοῦντος τῇ τρυφῇ οὐ τοῦ ὑποκειμένου τῇ πόλει 20 πορθηοῦ, οὐχ Ἑλλησπόντιου σύμπαντος, τὸ λοιπὸν οὐ κτενός, οὐκ ἔλοπος, χρυσοστάθμου λχθύων ποικιλίας καταλειφθείσης τῷ πελά-

6 ἀνθηροχλοάζουσαν C.

7 διαφανῆ C.

8 δεσμούς C.

15 λείω F.

17 νόσους C. cf. Iuvenalis Sat. 2 50: morbo

pallet utroque.

19 ἐπιχωρνύντος C.

20 τῇ] δὲ τῇ?

22 χρυσοστάθμους vulgo.

62. Collectae igitur immensae divitiae iustissimo praefecto, adeo ut ad tyrannidem eum hortarentur, audacissima populi parte cum eo stante conatusque adiuvante. quam colens conciliansque sibi, non putavit se persuasurum eius se notae amantem esse, nisi in Orientem traiciens ipse, et florida virentem colore vestem indutus, omnibus manifestus fieret. et apud Cilices quidem quae egerit, quantisque tributa oneribus contra imperatoris benevolentiam gravavit, nemo est qui ignoret. ad nos autem reversus cum oceanos pecuniarum se circumfluentes videret, omnes familiares suos, quin etiam coquos, ad primas rei publicae dignitates rapuit, ut neminem vel e mancipiis suis ingentium opum et honoris curialibus optandi expertem reliquerit. ipse autem luxuriabatur, cum adolescentulis depilibus et impubere etiam propter corporis laevitatem adpectu, cumque scortorum impudicissimis una lavans, ac faciendo simul et patiendo libidinans, utroque pallens morbo, merumque ad tosta tam immoderate hauriens, ut in sella extensus ab nudis referretur, vicissim obsoniorum acervo vinum operiente. cui luxuriae cum non subiectum urbi fretum, non totus Hellespontus sufficeret, postea, non pectine, non acipensere, non aureorum piscium varia copia in pelago relictā, ad

γει, ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον οἱ τῆς τροφῆς ὑπηρετεῖται ἐτρέποντο, μὴ τῇ θαλάττῃ ἰχθύος, μὴ τοῖς ὕρῃσιν ἢ τοῖς ἄλσεσιν ὀρνέου συγχωρο-
 μένου, μὴ Φάσιδος ὄλου ταῖς εὐωχίαις ἀποχρῶντος, ὡς ἀφίστα-
 σθαι τοὺς κτένας, μὴ τῇ κατὰ φύσιν ἐκ τόπου εἰς τόπον πτήσει
 5 καταπιστεύοντας ἑαυτούς, ἀλλ' εἰς ἕρα, τοῖς ὀστράκοις ὡσεὶ πτέ-
 ρουσι χρωμένους, δοκεῖν ἐκκλίνειν τὴν Καππαδοκῶν ἀδηφάγαν.

63. Ὅτι δὲ τυχὸν ἔλοπος τοῦ ἰχθύος μνήμη παρήλθε,
 περὶ αὐτοῦ τὰ γνωσθέντα μοι παραθήσομαι. ἰχθύς ἐστὶν ἀπα-
 λός, διαυγής, ὡσεὶ πηκτὴν καὶ κρυσταλλώδη ἀλλ' οὐ ναστὴν καὶ
 10 ἐνώδη δοκῶν ἔχειν τὴν σάρκα, ζωτόκος μὲν καὶ μηρुकисμὸν τινα
 ἀνάγων. πέφυκε δὲ τοῖς εὐτυχέσιν ἐνδιατρίβειν τόποις· ὄθεν μετ'
 ἀλλῶν καὶ κυβάλων τοῖς Ῥωμαίοις παρετίθετο, ὡς φησὶν Ἀθή-
 ναιος. ἐν δὲ τῷ νήχεσθαι σκέπει τοὺς ὀφθαλμοὺς ταῖς παραπε-
 φυκίαις αὐτῷ πτέρουσι. καὶ ἔλοπι μὲν αὐτὸν Ἀριστοτέλης καὶ
 15 πάντες οἱ φυσικοὶ καλοῦσι, καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν
 τῇ ἐπιτομῇ τῶν ἐν ἰχθύσι φυσικῶν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀκνιπίνσερα,
 δι' ἧς αὐτοὶ γεγράφασιν αἰτίας. Κορνήλιος Νέπωσ καὶ Λαβέριος
 ὁ ποιητής, ἄμφω Ῥωμαῖοι, φασὶν Ὀπτάταν τινὰ ναύκληρον τοῦ
 Καρπαθίου στόλου, οἰκεῖον Κλαυδίου βασιλέως, ἐνεγκόντα ἐκ
 20 τῆς κάτω θαλάσσης ἔλοπας ἀνὰ μέσον τῆς Ὀστιγσίας καὶ Κυμ-

9 *οσι πικτην C.*

10 *ἐνώδη C.*

δοκεῖν C.

17 *Νέπωσ F, δὲ πῶς C. Lydus, e Plinii loco (H. N. 9 17) haec, ut videtur, fallente memoria petens, de Cornelio Laberioque, ante Claudii principatum extinctis, plane aliud, de Optato idem fere atque Plinius rettulit, mutato tamen piscium nomine; in eo enim scari sunt, non acipenseris. F.*

19 *οἰκίον C.*

20 *ανανα C.*

Euxinum se luxuriae ministri converterunt, non mari piscem, non montibus silvisve avem concedentes, toto Phaside epulis haud sufficiente, ut refugere pectines, non naturali e loco in locum volatui sese confidentes, sed per aërem, ostracis veluti alis utentes, evitare Cappadocum voracitatem viderentur.

63. Quod vero acipenseris piscis forte mentio incidit, de eo mihi cognita proponam. piscis est mollis, pellucidus, ut quasi glaciei et crystallo similem neque densam et nervosam carnem habere videatur; viviparus idem, et quodammodo ruminat. solet autem felicibus locis immorari; unde cum tibiis cymbalisque apud Romanos apponebatur, ut ait Athenaeus. natans autem succrescentibus ipsi pinnis oculos tegit. et elopem quidem eum Aristoteles omnesque physici vocant, nec non Aristophanes Byzantius in epitome de piscium proprietatibus: Romani vero aquipenserem, ob quas ipsi tradidere causas. Cornelius Nepos et Laberius poeta, ambo Romani, aiunt Optatum quendam, Carpathiae classis naulerum, Claudii imperatoris familiarem, elopes ex infero mari

Ioannes Lydus.

17

πάνης περισπείραι θαλάσσης. τοιαῦτα μὲν τινα τοῦ ἰχθύος χάριν εἰρήσθω.

64. Περὶ δὲ τὴν ἄνοδον, μᾶλλον δὲ ἀνακομιδὴν τοῦ Καππαδόκου στιχηδὸν αὐτῷ παρεφαίνοντο κόραι σάνδυξι περιεχυμέναι τὰ μέλη, προφανῶς ἐκκαλύπτουσαι ὅσα καλύπτειν ὄμματ' 5 ἄρσένων ἐχοῖν. πρὸς βραχὺ δὲ τὸ προκείμενον ἄφεις, ὅ τι τυγχάνει σάνδυξ καὶ ποῖον εἶδος ἐσθήματος γέγονε Ἀνδοῖς τὸ πάλοι, ἐρμηνεῦσαι πειράσομαι. σπουδῇ γέγονε τοῖς πολυχρόστοις τὸ πάλοι Ἀνδοῖς εὐπορία χρυσίου, ὅσον αὐτοῖς ὁ Πακτωλὸς μετὰ τὸν Ἑρμῶν ἐχορήγει, καὶ χρυσοστήμονας διεργάζεσθαι χιτῶνας (καὶ 10 μάρτυς ὁ Πείσανδρος εἰπὼν Ἀνδοὶ χρυσοχίτωνες), καὶ οὐκ αὐτοὺς μόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς καλουμένους σάνδυκας (χιτῶνες δὲ ἦσαν ὑπ' αὐτῶν εἰρημένοι, λινῶν μὲν οἱ διειδέστατοι, σάνδυκος δὲ χυλῷ τῆς βοτάνης καταβάπτοντες αὐτούς· σαρκοειδῆς δὲ ὁ χρῶς τῆς βοτάνης), οὓς αἱ γυναῖκες τῶν Ἀνδῶν γυμνῷ τῷ σώ- 15 ματι ἐπισκιάζουσαι οὐδὲν μὲν ἐδόκουν ἢ ἀέρα μόνον περιεῖσθαι, κάλλει δὲ ἕξω τοῦ καλοῦ καὶ σώφρονος ἐφείλοντο τοὺς θεωμένους. τοιοῦτῳ τὸν Ἡρακλέα χιτῶνι περιβαλοῦσα Ὀμφάλη ποτὲ αἰσχρῶς ἐρωῶντα παρεθίγη. ταύτῃ καὶ Σανδῶν Ἡρακλῆς ἀννήχθη, ὡς Ἀπουλήγιος ὁ Ῥωμαῖος φιλόσοφος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ἐρωτικῷ, 20 καὶ Τράγκυλλος δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ ἐπισήμων πορνῶν ἀνενηνόχασιν. ἐνθεν οἶμαι σανδόνας ἔτι καὶ νῦν πρὸς διασυρμιῶν λέγεσθαι, οὓς τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν σινδόνων σαν-

7 τυγχάνοι vulgo.

11 πείσανδρος C.

14 κατέβαπτον?

attulisse atque inter Ostiense et Campanum mare sparsisse. hæc de pisce.

64. Revertebatur autem Cappadox, seu referebatur potius, serie puellarum utrinque comitatus, quae sandycibus membra circumfundentes cuncta aperte ostendebant quae celare viriles oculos oportebat. ego vero, relicto paulisper proposito, quid sandyx et quale vestis genus antiquis Lydis fuerit, exponere conabor. auro olim abundantes Lydi, quod Pactolus iis Hermusque praebebant, tunicas adeo aureis staminibus texere studuerunt (quod testatur Pisander, dicens "Lydi aureas tunicas gerentes"); neque illas tantum, verum etiam sandyces quos vocant (erant autem tunicae ab iis inventae, linearum lucidissimae, quas succo sandycis plantae tingebant: carnosus autem plantae color); quibus nudum corpus inumbrantes Lydorum mulieres aëre tantum indutae videbantur, formaque, decore et pudore remotis, intuentes alliciebant. tali Herculem tunica Omphale olim circumdedit, cum turpiter amantem effeminavit. hinc et Sandon Hercules dictus est, ut Apuleius Romanus philosophus, in libro qui amatorium inscribitur, et ante eum Tranquillus in opere de insignibus meretricibus rettulit. inde existimo sandonas etiamnum ignominiae causa dici, quos vulgus ab habitu sindonum san-

δόνας ὡσανεὶ σινδόνας οἶεται χρηματίζειν. τοιαῦτα μὲν ἂν τις ὡς ἐν παρεκβάσει λέγοι, (65) ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν Καππαδόκην ἐπάνειμι. ἐπεσπῶντο δὲ αὐτὸν πόρνοι, ὑπ' ἄλλων πόρνῶν γυμνοφάνῶν βασταζόμενον, φιλήμασιν ἐκλύτοις, πρὸς μῖξιν αὐτίκα βιαζόμενοις· ὁ δὲ κεχρμένος ἐκ τῶν προτεινομένων ὄψων τε καὶ ποτῶν πρὸς κινάιδων ἄλλων ἐλάμβανε· τοσαῦτα δὲ ἦν καὶ οὕτω μαλακὰ ὡς ἐμετὸν αὐτῷ κινεῖν, μηκέτι χωροῦντος τοῦ στόματος, χειμάρρου δὲ δίκην ἔξανλακίζοντός τὴν ἐστίαν, καὶ κίνδυνον οὐ μικρὸν ἐξολισθαιίνουσι τοῖς κόλαξι τῷ στυλινῷ τῶν ψηφολογημάτων ἐπιφέροντος. οὕτω διετέλει σηπόμενος, συνάπτων ταῖς νυξὶ τὰς ἡμέρας, ὥστε πέρασ μὲν αὐτῷ ἐστιωμένῳ τὸν φωσφόρον, ἀρχὴν δὲ πραγμάτων τὸν ἕσπερον γίνεσθαι. ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ἐμπόδισμα ταῖς ῥαθυμίαις ἐγγένοιτο, ἀπολέγειν καθάπαξ τῷ τεμένει τῆς δίκης (σήμερον αὐτὸ καλοῦσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις), φαίνεσθαι μόνον ὑπομένων ἐν αὐτῷ, ὅτε περιφερόμενος τῇ ἀμειρία τῶν σίτων τοὺς ἐπιφανεστάτους τῆς τάξεως ταῖς ποιναῖς ἐξέθετο. δικιστὺς δὲ προβάλλεται ἐπὶ τῆς βασιλείως στοᾶς, ὥστε ἐκείνων τῶν ἐπὶ χρήμασι δικῶν ἀκροωμένων αὐτόν, ὡς ἔφθην εἰπῶν, ἀγρυπνεῖν.

20 66. Οὐκ ἦν οὖν τὸ λοιπὸν οὐ δικηγόρῳ σπουδὴ λόγων κοσμίῃσαι τὴν συνηγορίαν ἢ πείθειν ἄρχοντα δυναμένων μέγιστον, οὐδενὸς τὸ λοιπὸν ἐπὶ σηκρήτου πραιτομένου, οὐ πρεσβείας ἢ

7 αἵμετον C.

13 excidit aliquid, aut legendum ἀπολέγει. F.

15 αὐτοῖς C.

18 αὐτῶν C.

19 εἰπόντες C. an οἷς ἔφθην

εἰπῶν ἐναγρυπνεῖν?

20 οὐδὲ δ.?

21 ἢ vulgo om.

δυναμένῳ vulgo.

donas, quasi sindonas, appellari arbitratur. haec quasi in digressione. (65) ego vero ad Cappadocem redeo. quem dum alia scorta nuda, ut videbantur, ferebant, alia eundem osculis enervantibus, ad coitum statim cogentibus, pelliciebant: ipse autem extensus de porrectis obsoniis potibusque ab aliis cinaedis accipiebat. tanta autem erant tamque mollia, ut vomitum ei moverent, non amplius capiente ore, sed torrentis instar epulas eructante, periculoque non parvo labentes splendido pavimento adulators exponente. sic agebat, putrescens, noctibus dies iungens; ut finis epulanti Lucifer, initium vero negotiorum Hesperus esset. ne autem impedimentum forte voluptatibus incidat, semel templo iustitiae (secretum illud in iudiciis vocant) renuntiat, tantum apparere in eo sustinens, cum, dum ob ciborum immensam copiam circumferebatur, eminentissimos apparitorum poenis obiiceret. iudices autem creat in porticu imperatoris, ut, dum illi pecuniarias causas audirent, ipse, ut modo diximus, vigilaret.

66. Nemo itaque advocatus, qui ornare defensionem et summum magistratum movere posset, porro eloquentiae studuit, cum postea nihil in secreto tractaretur, neque deprecatio, neque unimembris actio, neque

μονομερουῶς ἐντυχίας ἢ διδασκαλικοῦ ἢ μετρήσεως ἢ ἐξιούσεως ἢ τινος ἑτέρου τῶν πάντων, ὥστε λοιπὸν οὐδένα τῶν ἔμπροσθεν εἰωθότων εὐδοκιμεῖν περὶ λόγους τοιοῦτοις τισὶν ἐπαγροπνεῖν. τίνι γὰρ ἔμελλέ τις ἀρκέσειν, ἢ τίνος χάριν τῶν ἐπαίνων ἀντέχεται, ὅτε μηδὲ μάρτυς ἦν τις ἢ ὄλως ἐπαινεῖν τὸ σχῆμα τῶν δικαστηρίων δυνάμενος; ἔνθεν ἀπόβωλεν ἡ τάξις, καὶ πραγμάτων οὐκ ὄντων ἀσχήμων ἐρημία κατερρύπτωσε τὸ δικαστήριον, οἰωγαί τε καὶ δάκρυα τῶν πρὸς τὸ πέρας τῆς στρατείας ἀφικνουμένων εἰς γῆρας ἄπορον καταφερομένων. εἰκότως οὖν οὐδεὶς ἐπὶ στρατείαν ἀπήγγελλε, τὸ πρὶν εἰωθὸς ὑπὲρ χιλίους κατ' ἔτος ταχυγρό-10 φους στρατευομένους τοῖς παυομένοις τῶν πόνων, μάλιστα τῷ λεγομένῳ ματρικουλαρίῳ (ἀντὶ τοῦ τῶν καταλόγων φύλακι) πόρον οὐ μικρὸν περιποιεῖν. καὶ ταύτης ἐγὼ μετέσχον τῆς ἀστοχίας, μηδὲ τὴν ἐφήμερον δαπάνην ἐν τῷ πληροῦν τὴν στρατείαν εὐρά-15 μενος. μαρτυρούσης γὰρ μοι τῆς ἀληθείας, ἓνα ταχυγρόφον παρ' ὄλον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πληρώματος οὐκ οἶδα στρατευσάμενον, πολυτρόπου τῆς ἀφορμῆς τυγχανούσης, πρῶτον μὲν τῆς ἐν τοῖς πράγμασι παντελοῦς ἀπορίας, εἶτα δὲ καὶ τῆς τῶν καλουμένων προβατοριῶν δυσπορίστον μεταλήψεως. καὶ ὅπως ἐρῶ. (67) ἡ παλαιότης πέντε χρυσίνους οἶδε παρεχομένους τοῖς μεμοριαλίοις 20 ὑπὲρ προβατορίας ἀδιούτῳ πρὸς τὴν ἔπαρχον ἔξουσίαν καταπεμπομένης, καὶ τότε ἦν ἡλικία κατὰ τὸ μυθικὸν ὁ χρυσοῦς αἰὼν ἐξέ-

3 τοιοῦτους vulgo.

4 ἀρέσκειν?

7 κατερρύπτωσε vulgo.

9 πηρας C.

11 μάλιστα δὲ τῶ? an καὶ μάλιστα τῶ?

17 τῆς] τοῖς C.

22 τὸν C: cf. 1 25. quanquam utroque loco

nescio an praestet, quod est 2 29, κατὰ τὸν μῦθον.

aestimatio, neque aequatio, neque aliud omnino; quare nemo eorum qui antea eiusmodi in orationibus cum laude versari consueverant, in ullis porro operam posuit. cui enim opem tulisset, aut cur laudibus vacasset, cum ne testis quidem quisquam adesset, aut omnino qui laudare iudiciorum formam posset? inde periit officium; et cum causae nullae essent, deformis solitudo iudicium evertit, cum gemitu lacrimisque eorum qui ad finem militiae perveniebant, inopem senectutem sortientes. iure igitur nemo militiae nomen dabat, cum antiqua consuetudine plus mille quotannis notarii militantes laboribus perfunctis, praesertim matriculario, ut vocant (id est catalogorum custodi), non parvum reditum conciliasent. atque huius ego particeps fui infortunii, ne quotidianum quidem victum complendo militiam consecutus. etenim, testante mihi veritate, unum notarium per totum completionis annum haud scio militasse. cuius rei variae erant causae, primum quidem summa litium penuria, deinde vero et quas probatorias vocant parandi difficultas, quemadmodum exponam. (67) more antiquo memorialibus pro probatoria adiutoris, quae ad praefecturam mittebatur, quinque aurei praebebantur tum quoque, cum secundum fabulam aurea aetas splendebat: nunc autem,

λαμπε· ἤν δέ, ὅτι οὐδὲ ὄνομα ἔστιν εὐρεῖν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ ἀρκοῦν ἐπιδειῖσαι τὴν ἐν αὐτῷ μοχθηρίαν, εἴκοσι χρυσῶν ἔκριναν αὐτοῖς ἀποδίδοσθαι τὴν προβατορίαν. ὡς δὲ ἔγνωσαν μηδένα τολμῶν, μᾶλλον δὲ μὴ ἔχειν τοσοῦτον χρήματος προβατορίαν πορίζεσθαι, τύπον πραγματικὸν ἑαυτοῖς ἐξεμύζησαν μηδενὶ συγχωροῦντα γραμμῶν ἄνευ βασιλικῶν ἐπὶ στρατείαν ὑπὸ τοῖς ἐπάροχοις διαβαίνειν. τὸ δὲ ὅλον πρὸς ἀτιμίας ἐπράττετο τῆς ἀρχῆς, τοῦ νόμου δόντος ἀνέκαθεν αὐτῇ δι' οὐκείων ψήφων οὓς ἂν ἐθέλη τοῖς ταχυγράφοις τοῦ δικαστηρίου συναριθμεῖν· καὶ πολλοὺς 10 αὐτοὺς ἐπίσταμαι ἀπὸ διαλαλιᾶς στρατευσάμενους, διαπρέψαντάς τε ἅμα καὶ τὴν ζώνην ἐντίμως ἀποθεμένους. καὶ ταύτης δὴ οὖν τῆς ὁδοῦ τὸ λοιπὸν σχολαζούσης εἰς παντελῆ δυστυχίαν ἤλασε τὰ τῆς τάξεως, τὸ δὲ τῶν καλουμένων ματρικουλαρίων ριζόθεν ἀνασπασθὲν ὄλωλε φρόντισμα. καὶ τί λέγω, αὐτῶν πάντων καθ' 20 ὁμαλοῦ μετὰ τὸ τῆς στρατείας πέρας ἐν ἀπορίᾳ ἀσχυρῆ ὀδυνηρὸν τὸν λοιπὸν τῆς ζωῆς χρόνον παρασυρόντων; τὴν οὖν στρατείαν ἀπεθίμην τεσσαρῶκοντα ἐνιαυτοὺς προσεδρεύσας καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πληρώματος ἀπενεγκάμενος. καὶ καλὸν μὲν ἀναχωρήσει τὸ λοιπὸν τῆσδε τῆς τραγωδίας, ἀποχρώσης τῆς ἐκ- 25 βάσεως ἐπιδειῖσαι τὴν ἀλήθειαν· πλὴν καὶ ἄλλης χρῆναι νομίζω ἀφηγήσεως ἕψασθαι.

68. Νόμος ἀρχαῖος ἦν πάντα μὲν τὰ ὀπωσοῦν πραττόμενα παρὰ τοῖς ἐπάροχοις, τάχα δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις τῶν ἀρχῶν,

5 ἐξεμύζησαν C.

10 αὐτοὺς C.

cum ne nomen quidem est reperire temporis nostro par eius pravitate exprimendae, viginti aureis probatoriam iis vendi decreverunt. cum autem intelligerent neminem audere, imo neminem posse tanti pretii probatoriam sibi parare, pragmaticam formam sibi extorsere nemini permittentem sine literis imperatoriis ad militiam praefectis subiectam accedere. totum vero in contemptum magistratus fiebat, cui inde ab initio lex concessisset, suo suffragio quos vellet notariis iudicii annumerare; multosque ipse scio colloquio receptos militasse, et eminuisse simul cingulumque cum honore posuisse. et hac itaque via in posterum occlusa penitus res apparitorum concidere, matriculariorum vero, ut vocant, munus radicitus evulsum interiit; de quo quid multa, cum omnes una post finem militiae aerumnose turpi in inopia reliquum vitae tempus trabant? militiam igitur post quadraginta annorum operam deposui, nihil ea praeter nomen completionis consecutus. iamque congruum huic tragoediae finem imponere, exitu ad declarandam veritatem sufficiente. unam tamen rem etiam mihi commemorandam esse existimo.

68. Lex antiqua erat, omnia, quae quomodocumque apud praefectos ac forte alios etiam magistratus agerentur, Latino sermone efferri;

τοῖς Ἰταλῶν ἐκφρονεῖσθαι ῥήμασιν· οὗ παραβαθέντος ὡς εἴρηται (οὐ γὰρ ἄλλως) τὰ τῆς ἐλαττώσεως πρόβαινε. τὰ δὲ περὶ τὴν Ἐυρώπην πραττόμενα πάντα τὴν ἀρχαιότητα διεφύλαξεν ἕξ ἀνάγκης διὰ τὸ τοὺς αὐτῆς οἰκήτορας, καίπερ Ἕλληνας ἐκ τοῦ πλείονος ὄντας, τῇ τῶν Ἰταλῶν φθέγγεσθαι φωνῇ, καὶ μάλιστα τοὺς 5 δημοσιεύοντας. ταῦτα μετέβαλεν ὁ Καππαδόκης εἰς γραῶδη τινὰ καὶ χαμαιζήλον ἀπαγγελίαν, οὐχ ὡς σαφηνεῖας φροντίζων, ἀλλ' ὅπως πρόχειρα ὄντα καὶ κοινὰ μηδεμίαν ἐμποιῇ δυσχέρειαν τοῖς κατὰ σκοπὸν αὐτοῦ πληροῦν τὰ μηδαμόθεν αὐτοῖς ἀνήκοντα τολμῶσι. πράττων γὰρ καὶ γραῶν καὶ καινοτομιῶν καὶ ἐκ παντὸς 10 τρόπον συλεύων τὴν ἀρχαιότητα, οὐ τοῖς ἁρμοδίους τῶν χωρῶν ἐπιστάταις (οὓς καλοῦσι τρακτεύτας ἀντὶ τοῦ κληματούρχου) ἢ διαψηφισταῖς ἐδίδου κατὰ τὸ σύνηδες τὰ πραττόμενα πρὸς πλήρωσιν, ὥστε μηδὲν παρὰ τὸν νόμον γίνεσθαι· ἀλλ' αὐτὸς διὰ τῶν οἰκείων πληροῦσθαι τὰ σύμβολα ἐκέλευσε, τῶν εἰωθότων παρέχε- 15 σθαι δαπανημάτων τοῖς ἁρμοδίους πληρωταῖς αὐτὸς γενόμενος κύριος. εἶτα ἐκ τῆς μὴ κατὰ τὸ προσῆχον τολμωμένης τῶν χαρτῶν ἐκδόσεως μεγίστων ἀνισταμένων τοῖς ὑποτελέσει δυσχερεῶν, αὐτὸς ἠγανάκτει καὶ θανάτους ἐπέφερε τοῖς οὐκ ἐπισταμένοις τὴν τῶν ἀναίδην καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπολελυμένων χαρτῶν δύναμιν. καὶ νόμος 20 ἐκράτησεν ἕξ ἐκείνου, καὶ πάντες ὡς ἔτυχε καὶ γραῶνσι καὶ πληροῦσι καὶ ἀπολύουσι τὰ παντελῶς αὐτοῖς ἀγνοούμενα, τὸ πρὶν μυρίοις κατησφυλισμένα τρόποις, τοῖς τε λεγομένοις κοττιδιανοῖς

12 forte legendum κλιματόρχας. F.
20 lego ἀνείδην. F.

18 δυσχερῶν vulgo.

qua neglecta res, ut diximus (neque enim aliter), prolabi coeperunt. quae vero circa Europam agebantur, cuncta antiquitatem necessario servaverant, quoniam eius incolae, quamvis maiori ex parte Graeci, latina lingua utebantur, maxime qui publica munera gerebant. haec Cappadox in anilem quandam humilemque expositionem mutavit, non quod perspicuitas ei curae erat, sed ut in promptu res communisque esset, neque ullam iis difficultatem exhiberet qui ex eius voluntate implere nequaquam ad se pertinentia auderent. agendo enim et scribendo et innovando, omnibus denique modis antiquitatem concutiens, non congruis regionum praesidibus (quos tractatores vocant, id est regionum praefectos) aut rationalibus, secundum consuetudinem, acta implenda dabat, ne quid contra legem fieret; verum per suos chartas compleri iussit, sumptibus, quos congruis completoribus praeberi mos fuerat, ipse potitus. deinde cum ob chartas temerarie illiciteque editas maxima subiectis incommoda existerent, ipse iratus chartarum audacter temereque absolutarum vim ignorantes morte afficiebat. atque ex illo mos obtinuit, omnesque et scribunt et complent et absolvunt sibi prorsus ignota, olim mille modis firmata, cum cotidianis (ut vocant, id est

εἶον ἐφημέροις τοῦ ἄβ ἄκτις, τοῖς τε προσφόροις σκρινίοις, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἔξ αὐτῶν ἔχουσι τὸν πόρον. καὶ τί μακρηγορᾷ; πάντα παντελῶς διαπέπτωκε, μηδεμίαν ἐπίγνωσιν τῶν πρὶν καταρρωμάτων διασώζοντα.

5 69. Οὕτω τοῦ μιαιωτάτου πολεμίου τῶν νόμων διαγενομένου θεὸς ἐπεστράφη, ἐκδοῦναι τὸν αἴτιον τῶν κακῶν ταῖς ἰδίαις πράξεσι ψηφισάμενος, πείθων αὐτὸν ὡς

ἔστι δίκη νέμεσις τε κακοῖς κακότητα φέρουσα.

τοῦ γὰρ ἠπιωτάτου βασιλέως μηδὲν τούτων ἐπισταμένου, πάντων 10 δὲ διὰ τὴν ἄκρατον δυναστείαν, καίπερ ἀδικουμένων, συνηγορούντων τῷ πονηρῷ Καππαδόκῃ καὶ τοῖς πάντων ἔξοχωτάτοις ἐπαίνοις ἐπ' αὐτῷ παρὰ βασιλεῖ χρωμένων (τίς γὰρ ἂν ἐτόλμησε καὶ μόνῃς ἐπαίνων χωρὶς μνησθῆναι τῆς αὐτοῦ προσηγορίας;) μόνῃ ἢ ὁμόζυγος γυνή, κρείττων τῶν ὄντων ὅτεδήποτε ἐπὶ συνέσει, 15 καὶ συμπαθείᾳ τῶν ἀδικουμένων ἀγρυπνοῦσα, μὴ φέρουσα τὸ λοιπὸν περιορᾶν τὴν πολιτείαν βυθιζομένην, οὐ μετρίοις λόγοις ὡς τὸν βασιλέα ὀπλισθεῖσα διαβαίνει, ἅπαντα αὐτὸν τὰ τέως διαλανθάνοντα διδάσκουσα, καὶ ὡς κινδυνεοί οὐ τὸ ὑπήκοον μόνον 20 βασιλείαν. εἰκὸς οὖν ὁ βασιλεύς, καλὸς ὢν καὶ πρὸς ἄμνην τῶν κακῶν βραδύς, ἀμηχάνοις ἀπορίαις εἶχετο, μηδὲ ἀποκινεῖν τὸν καταστροφέα τοῦ πολιτεύματος εὐρίσκων· οὕτως ἔτυχεν, οἷα κακός, ταράζεις τὰ πράγματα καὶ τοὺς πόρους ἀπορία καὶ συγχύ-

9 ἠπιστάτου C.
p. 202 19.

14 κρείττων C.
23 κακῶς C.

20 εἰκὸς C. v. ad

ἐφημέροις) actis praefecti, tum competentibus scriniis, tum vero per eos ipsos qui ex illis reditum habebant. paucis dicam: omnia penitus interiere, nullo prioris eorum excellentiae indicio relicto.

69. Sic cum egisset sceleratissimus legum hostis, respiciens deus malorum auctorem ipsius tradere factis decrevit, persuadens ei "esse Iustitiam Nemesinque, malis mala ferentem." nam cum horum nil sciret mansuetissimus imperator, omnes vero propter immodicam eius potentiam, quamvis iniuria affecti, improbum Cappadocem tuerentur, longe omnium maximis laudibus eum apud imperatorem celebrantes (quis enim vel solius nominis eius sine laude mentionem facere ausus fuisset?), sola coniuix, omnibus quae unquam fuere ingenio praestans, et iniuriarum miseratione vigilans, diutius negligere praecipitantem rem publicam non sustinens, haud levibus instructa rationibus ad imperatorem accedit, cunctaque eum hucusque occulta edocet, nec subiectos tantum malis interire periclitari, sed ipsi quoque imperio ruinam imminere. itaque, quod necesse erat, imperator, utpote bonus et in malorum ultione lentus, summa consilii inopia laborabat, ne, quemadmodum rei publicae eversorem amoveret, reperiens quidem: adeo, utpote improbus, res perturbaverat, ac reditus difficultate et inexplicabili confu-

σει ἀδιακρίτῳ σκοτώσας, ἀλλήλαις τὰς λεγομένας ἐπινημήσεις ἐμ-
 μίξας, ὡς μηδέποτε πέρασ αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἀρχῆς, μηδέ τινα
 τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἢ ὅλως τοῦ δικαίου περιωγροῦντα τολμῶν ἐπι-
 λαβέσθαι τῆς διοικήσεως. ἐπεκούρει δὲ ὅμως τοῖς ὑπηκόοις ὁ
 βασιλεὺς καθ' ὅσον ἀνθρώποις δυνατὸν. (70) οἱ δὲ ὑποτελεῖς 5
 τὸ λοιπὸν οὐκ οὔσης αὐτοῖς οὐδὲ ἀφεθείσης περιουσίας διὰ τὰς
 συνωνὰς καὶ ἀγγαρίους καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους, γυναικῶν τε
 σὺν ἐπιμαζλοῖς βρέφεσιν ἀχθοφοροῦσῶν καὶ διακομιζουσῶν τὰ εἶδη
 ἐκ μεσογείου μακρῶς ἐπὶ θάλασσαν ἀνηλεῖς καὶ ἄτιφοι ἐπὶ τῆς
 ὁδοιπορίας θάνατοι, τῶν τε τοὺς δασμοὺς προτιτομένων πολυτρόβ-10
 πους καὶ πολυσημάντους κηρσουάλια, ὀλογραφικά, βουλευ-
 τικά, ὁμόδουλα, ὁμόκηρσα, ἀφαντικά, ἐγκαταλελειμμένα, πο-
 λιτικά, ταμιακά, δεπουτάτα, ῥεκολάτα, ῥέφουσα, κερραστι-
 σμούς, ῥοπῆς, παραλλα.α, τόπους, ἐνδοματικά, μητατορικά,
 καὶ μετὰ τὴν τούτων ... ἐλληφορον ἀπαίτησιν, ἐπὶ τοῦ νομίσμα-15
 τος ἄλλων μυθρίων ὡσπερ ἐξ ὕδρας ἀνισταμένων κακῶν τοῖς ὑπο-
 τελέσιν ὑπὲρ ἀνωμερικῶν σουσος παιδων μων, κομιτατη-
 σίων, μονοπτέρων, μονα... ἀπηλλημένων, λευκοχρόσων ... περας
 τας ἐν ... καὶ ... ὑπερμαχοῦντων τὰς κατὰ ... προνοουμένων
 λαφυραγωγὸς ἄρπαγῆς, βίας τε καὶ φθορᾶς τῶν παραπορευομέ-20
 νων διὰ τῶν ἐπαρχιῶν στρατευμάτων, ὅσα κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ
 τοὺς πολέμους ὁρμῶν συμβαίνει, διὸ κορυφότεραν τὴν ἐπιδρομὴν
 τῶν βαρβάρων τῆς ἐπιστασίας τῶν οἰκείων τὸ ὑπήκοον ἐαυτῷ συλ-
 λογίζεται. διὰ ταύτας τοίνυν τὰς αἰτίας, μᾶλλον δὲ περιστάσεις,

3 περιαλοῦντα? an περιεργοῦντα? 4 ὅμως τοῖς F, ὁμοίως C.
 11 tributorum nomina, quoniam alia non intelligo, alia Latina sunt
 aut depravata, in versione omisi. F. 24 ἀρτίας C.

sione, quas indictiones vocant inter se miscens, involverat, nunquam
 ut finem eius magistratus haberet, neque quisquam e senatu, aut omnino
 cui cordi esset iustitia, suscipere administrationem auderet. succurre-
 bat nihilominus subiectis imperator quantum ab homine fieri poterat.
 (70) collatores vero cum porro neque facultates neque eas acquirendi
 copiam haberent ob coemptiones et angarios atque inde nascentes labo-
 res, mulierum, lactantibus cum infantibus onera ferentium, dum species
 longinquum ad mare portant, immiserabiles et sepultura carentes in iti-
 nere obitus; et tributa exigentium multiplices multorumque nominum
 ad quorum exactionem alia innumera mala accedebant, e numismate
 subiectis veluti ex hydra nascentia tum ob propugnatorum, quibus
 prospiciebant, praedantium rapinas, vimque et populationes per provin-
 cias iter facientium exercituum, quos obvia necessitate in hostes ire
 contingit; quam ob rem leviolem sibi barbarorum incursionem quam
 suorum moram subiecti reputant: has igitur ob causas seu potius cala-

τὰς ἐνεγκούσας αὐτοὺς ἀπολείποντες ἅπαντες, καὶ ῥαθυμεῖν μᾶλλον ἢ κάμνειν σωφρόνως ἐθέλοντες οἷα μηδὲ συγχωρούμενοι, τὴν βασιλείῳ πόλιν ὄχλον ἀχρήστου ἐνεφόρησαν. καὶ πολλὰς ἦν ὁ νόμος πρὸς ἀπειρίαν πταισμάτων τῷ πλήθει συνεκτεινόμενος, ὥστε 5 καὶ τοὺς τὸ πρὶν ἡμελημένους ἄρχοντας προαγαγεῖν, προαίτωράς τε καὶ κναισίτωρας, κατὰ τὴν ποτε κρατήσασαν παρὰ Ῥωμαίοις συνήθειαν, ὡς προαφηγησάμεθα. τῶν δὲ τοῖς ἁμαρτήμασι τοῦ δήμου ἐπεξιόντων σφοδρότερον, ἀνυστὰν τὸ πλήθος καὶ εἰς κακοδαίμονα συναχθὲν ὁμόνοιαν πᾶσαν ἐγγὺς τὴν πόλιν ἐνέπηρσε. καὶ 10 ὁ μὲν Καππαδόκης ἄφικτος ἐγένετο, ἀρχῆς δὲ λαβόμενον τὸ πῦρ ἐκ τῶν τῆς αὐτῆς εἰσόδων, εἶτα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἱερόν, ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν Ἰουλιανοῦ γερουσίαν, ἣν καλοῦσι σένατον κατὰ τὴν Ἀυγούστου πανήγυριν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἦν καλοῦσι Ζευξιππον ἀπὸ Ζευξιππου βασιλείῳ, ὑφ' ᾧ ἐπὶ τῆς τριακοστῆς ὀγδόης 15 Ὀλυμπιάδος Μεγαρεῖς εἰς Βυζάντιον ἀποικήσαντες πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τὴν ἀγορὰν οὕτως ἐπωνόμασαν, καθάπερ τὰς Χαριδήμου στοῦς οἱ Κύζικον οἰκίσαντες Μεγαρεῖς· καὶ ... βασιλεῦσαι Ἑλλήνων μνημονεύεται, ὡς ὁ Κάστωρ ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν ἀπέθετο. τὸ γὰρ δημόσιον βαλανεῖον Σεβήρειον ἀπὸ Σεβήρου Ῥωμαίων ἡγη- 20 σαμένον παρωνόμασται, ὃς ἀρθρίτιδι νόσῳ ... υμενος ἐδείματο τὸ βαλανεῖον, προσκαρτερῶν τῇ Θράκῃ διὰ τὴν πρὸς Νίγηρον δια-

3 ὄχλον ἀχρηστον vulgo.

9 κακοδαίμονας C: quo servato F

ὁμονοίας.

15 μεγαρεῖς C.

πρὸς τιμῆς usitatus: v. p. 168

10, 240 12.

16 χαριδήμους C.

17 οἰκήσαντες C.

lego καὶ γὰρ. F.

mitates, suam quisque patriam relinquentes, cum otiosi quam sapienter laborare mallent, quippe ne copiam quidem habentes, imperatoriam urbem inutili turba replebant. crescebatque contra innumera delicta una cum multitudine legis severitas, adeo ut antea neglectos magistratus, praetores et quaesitores, iuxta priscam apud Romanos, ut supra memoravimus, consuetudinem, creaverit. qui cum populi peccata persequerentur acrius, excita multitudo, et fatales in consensiones compulsas, totam paene urbem incendio delevit. et Cappadox quidem evanuit, ignis vero, initio ex aulae aditibus capto, ab iis porro ad primum templum, ab hoc ad Iuliani curiam, quem senatum secundum Augusti congregationem vocant, indeque ad forum progressus est, quod Zeuxippum a Zeuxippo rege vocant, sub quo octogesima octava olympiade Megarensium colonia Byzantium missa in eius honorem forum ita appellavit, quemadmodum Charidemi porticibus, qui Cyzicum condiderunt Megarenses, nomen posuere: etenim imperasse Graecis traditur, uti Castor in epitome Chronicorum commemoravit. balneum publicum autem Severium a Severo Romanorum imperatore nominatum est, qui articulari morbo laborans balneum illud extruxit, propter ortam inter eum et Ni-

γοράν. τῶν δὲ τηλικούτων σωμάτων εἰς πῦρ μεταβαλόντων, ἤρ-
πάγησαν αἱ μέχρι τῆς Κωνσταντίνου ἀγορᾶς τὴν πόλιν διευθύ-
νουσαι στοαί, κάλλει καὶ μεγέθει κίωνων ἐγγράμμως διασκηνοῦσαι
τὴν πλατεῖαν. Καμπάνοι ταύτας εἰς χάριν Κωνσταντίνου λέγον-
ται κατασκευάσαι, ἀπὸ Παρθενόπης τῆς καθ' ἡμᾶς Νεαπόλεως⁵
καὶ τῆς ποτὲ Δικαιορχίας νῦν δὲ Πουτεόλων εἰς Βυζάντιον πρὸς
χάριν, ὡς εἶρηται, τοῦ βασιλέως παραγενόμενοι. συναπετε-
φρώθη οὖν (πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον;) τὰ συντημένα τοῖς μέσοις
πρὸς τὸ βόρειον καὶ νότον ἄνεμον οἰκοδομήματα, καὶ ὄρος ἦν ἡ
πόλις καὶ βουνοὶ μέλανες ἀπερρωγότες, καθάπερ ἐν Διπάρῃ ἢ¹⁰
Βεσβίῳ, κόνει καὶ καπνῷ καὶ δυσωδίᾳ τῶν ἀποτεφρουμένων ὑλῶν
ἀοίκητος, φόβον ἐλλεινὸν τοῖς θεωμένοις ἐνσείουσα. καὶ ὁ μὲν
δῆμος, μᾶλλον δὲ τὸ βάρβαρον καὶ ἀνηλεὲς πλῆθος, ποιναῖς ταῖς
ἀξίαις πρὸς αὐτῆς ὑπεστάλη τῆς νίκης, εἰς πέντε σύνεγγυς μυριά-
δας σιδήρῳ χύδην διαφθαρέν· ἡ δὲ πόλις ἔρριπτο πυρὶ καὶ χῶ-¹⁵
μασι καὶ λειψάνων ἀμορφία κατάπληκτος. ἀλλὰ θεὸς (μόνον
γὰρ ἦν αὐτοῦ τὴν τοσαύτην παραμυθῆσασθαι

71. ἐνίκησε δὲ ὁμοῦ μετὰ θεὸν ἡ βασιλείως τύχη, κατὰ
πάντα συνειπών. καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κρείττων δὲ ἡ πόλις καὶ ...
ἰσχυρὰ τε ὁμοῦ καὶ ἀσφαλῆς, καθάπερ ἐξ ἀμόρφου ὄλου αὐθις²⁰

1 μεταβαλλόντων C.

2 αἱ F, μὴ C.

διευθῆναι C.

7 παραγενόμενων C.

9 οἰκοδομητά vulgo.

18 ante ἐνί-

κησε aut paucae tantum lineae, quas legere non potui, aut, quod
verisimilius est, praeter has duae saltem paginae desiderantur. F.

καθάπερ ἔφθην εἰπών?

19 post καὶ aliquot literae extin-

ctae. F.

grum discordiam in Thracia commorans. tantis autem molibus in ignem
mutatis, correptae usque ad forum Constantini per urbem pertinentes
porticus (Campani eas in gratiam Constantini extruxisse dicuntur),
pulchritudine et magnitudine columnarum, Parthenope (quae nunc Nea-
polis) et Dicaearchia (qui nunc Puteoli) Byzantium in gratiam, ut dixi,
imperatoris advectarum, in tabernacula scite descripta plateam partien-
tes. simul igitur in cineres redacta (qui enim non fuissent?) mediis ad
Septentrionem et Meridiem cohaerentia aedificia; monsque erat urbs et
nigri praeruptique colles, veluti in Lipare aut Vesuvio, pulvere fumo et
foetore combustae materiae inhabitabilis, miserandum intuentibus terro-
rem incutiens. et populum quidem seu potius barbarum et immiseri-
cors vulgus meritis poenis ipsa victoria subiecit, ad quinquaginta fere
milia acervatim ferro necatum: urbs vero iacebat, igne et ruderibus et
reliquiarum deformitate horrenda. sed deus (etenim ille solus poterat)
tantam solatus

71. vicit tamen post deum imperatoris, quae in omnibus ei affuit,
fortuna; brevique et praestantior urbs et ... firmaque simul et segura

τοῦ δημοσιοῦ, καθάπερ τότε, πᾶν εἰς φῶς μόνῃ τῇ δυνάμει τῆς βουλῆς ἀνακαλοῦντος.

72. Πέρας οὖν τοῦτο τῆς πρώτης ληστιαρχίας τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου. ἀντίρροπον δὲ θεὸς τῇ κακίᾳ εὐμένειαν ταῖς 5 συμφοραῖς ἐπιδέδωκε. Φωκᾶς γέγονεν ἀνὴρ εὐπατριδῆς, Σαλβίου μὲν τοῦ δικαιοτάτου ἕγγονος, Κρατέρου δὲ τοῦ πάντων εὐσεβιστάτου παῖς, ὅς τὰ πρῶτα τοῖς λεγομένοις σιλεντιαριοῖς τῆς ἀλλῆς διαπρέψας, τοὺς πώποτε ἐπὶ τῇ μεγαλότητι ψυχῆς μετὰ δόσειον ἀμετρίως ὑπερβαλλόμενος, ἐπὶ τοὺς πατέρας τῆς βασιλείας κατ' 10 ἀξίαν ἀνελέλυθε, πλοῦτῳ κομῶν καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, αὐτὸς ἐαντιῷ μόνῃ φειδωλίαν διέσωζεν· δίαιτα γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ τροφῆς ἄσιτία τὸσαύτη ὅση τοῖς ἄγαν μεμετρημένοις τὸν βίον ἐν εὐτελείᾳ ἤριθμῆτο. καὶ τῆς μὲν περιοσιᾶς τύχης αὐτοῦ ἀξίως τὰ τῆς ἐστίας διε... τοῖς φίλοις, αὐτὸς δὲ μόναις ταῖς τῶν δαι- 15 τυμόνων εὐθυμίαις ἐτρέφετο, σεμνὸς μὲν καὶ φιλόκαλος ὢν, ἀλλ' οὐ καλλωπιστής, ἔξ αὐτοῦ καὶ μόνου ...

73. ... καὶ δόλους ῥάπτειν, αἰτεῖν μὲν ἡρωθρία τῶν ἀναγκαιῶν δεόμενος, ἔστιτε δὲ καὶ ὄμιωζε, καὶ δάκρυσι πεφορτωμένος τὰς ὄψεις δῆλος ἦν καὶ τοῖς ἄγαν ἀγνοοῦσιν αὐτὸν ὡς εἴη 20 λυπούμενος. τοῦτον ὁ Φωκᾶς ἐκ τύχης ἰδὼν, καὶ ὡς ἀνὴρ ἀγα-

1 το... C. 2 versu post ἀνακαλοῦντος sequente C ΛΟΓΟΣ, nullo addito numero. in indice neque haec, neque libri tertii inscriptio reperitur. 7 ἐν τοῖς F. 8 μεγαλητι C. 10 ἀνήλυθε vulgo. πλοῦτῳ δὲ κ.? 11 lego διασώζων. F. 12 τροφῆς? μεμετρημένοις C. 14 forte legendum διένεμε. F. δαιμόνων vulgo. 15 ἐτρέφετο F, ἐστρέφετο C. σεμνή C. 16 post μόνου sequitur pagina, quam legere frustra conatus sum. nihil praeterea desideratur ante καὶ δολοῦράπτειν. F. ita enim vulgo legebatur. 18 οἴμοζεν C.

exstitit, quasi ex infirmi mole rerum opifice iterum, quemadmodum olim, cuncta in lucem sola voluntatis potestate revocante.

72. Finis igitur hic primae latrocinialis improbi Cappadocis praefecturae. parem autem deus improbitati benevolentiam calamitatibus concessit. Phocas fuit vir nobili genere, Salvii iustissimi nepos et Crateri longe piissimi filius, qui cum primo inter quos silentiarios aulae vocant eminisset, magnitudine animi et donorum immensa copia, quotquot unquam fuere, vincens, ad patres imperii pro merito pervenit, opibus splendidus, egentesque iuvans, sibi uni parsimoniam servans: is enim victus illi, ea luxuriae abstinentia erat, quam vel parcissime viventes vilem putarent. et abundantiam quidem fortuna dignam amicis mensam adornabat; ipse autem solis convivarum oblectationibus alebatur, splendidus et pulchri, at non fuci amans, ex se solo ...

73. ... et dolos suere: rogare quidem erubescibat, necessariis egens, ingemiscebat autem, et oculis fletu gravatis vel prorsus ignorantibus ipsum manifeste tristitiam prodebat. hunc casu cum vidisset

θός καὶ λαβεῖν ἱκανὸς ψυχῆς ὀδύνην ἐκ μόνης ὀλιγορίας τοῦ προσ-
 ὄπου γνωρίζομένην, εἰπεῖν τι πρὸς αὐτὸν ἄν... λετο· ἐμὲ δὲ με-
 ταστειλάμενος (καὶ γὰρ ἀγαπᾷν παρὰ τοὺς ἄλλους ἤξιον, ἀπα-
 τώμενος μᾶλλον ὡσεὶ περὶ λογυδρίων τιῶν δῆθεν οὐκ ἄφροντις)
 καὶ χάριν ἐθέλων παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἤξιον περινοῆσαί τινα πρὸς 5
 διδασκαλίαν αὐτῷ τῆς Ἰταλίδος φωνῆς, Λίβυν ἐπίζητῶν· αὐτοὺς
 γὰρ ἔφασκεν ἐγνωκέναι στωμυλωτέρας παρὰ τοὺς Ἰταλοὺς διαλέ-
 γεσθαι. ἐνὸς δὲ τῶν παρόντων Σπεκιώσου μνήμην ἀνάγοντος,
 ἔξαναστὰς ἐμὲ τε καὶ τὸν ἐπόντα ἀντεβόλει, πρὸς ἔντευξιν ἐκείνου
 παρακαλῶν. ἐγὼ δὲ ἔρμαιον ἠγησάμενος ὡς τάχος τὸν Σπεκιώσον 10
 ἄγω πρὸς αὐτόν· καὶ γὰρ ἠπιστάμην τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ λαβὼν
 αὐτὸν κατ' ἰδίαν γονυπετῶν διετέλει, καὶ σωφρόνως ἐκλιπαρῶν
 ἤτει τῆς οὐσῆς αὐτῷ μεταδοῦναι φωνῆς. ἐμὲ δὲ χωρίσας βραχὺ
 τοῦ λόγου ἕκατὸν χρυσίους λαβεῖν ἤξιώσε δοθησομένους ἐκείνῳ·
 ὁ δὲ πρᾶξας ἐγὼ, καὶ τῶν λεγομένων συστατικῶν ἕνεκα τῷ Σπε- 15
 κιώσῳ δούς, ἔπεισα συγχρότερον πρὸς τὸν πάντα ἀγαθὸν ἐκείνον
 ἄνθρωπον φοιτᾶν. (πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν;) ὄρθριος παρῆν,
 πρὸ τῆς ἀυλείου τοῦ δῆθεν ἠξιωκότος αὐτὸν παραφυλάττων· ὁ δὲ
 μεταστειλάμενος καὶ θεραπεύσας ἀντεβόλησε μὴ πρότερον προσε-
 δρεύειν αὐτῷ, πρὶν αὐτὸς διαστειλάμενος ἀξίως γενέσθαι παρ' 20
 αὐτόν. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Σπεκιώσος συμβάλλων τῇ τέχνῃ περιόδῳ
 τοῦ σκέμματος ... θει τῆς προσεδρίας· οὐδὲ γὰρ ἔμελλε τῷ

2 lego ἀντεβάλλετο. F.

4 ὡς εἶην?

λογοιδρύων C.

5 ἐθέλων] coniectura. in C literae extinctae. F.

6 αὐτὸς C.

12 καθιδίαν C.

17 lego ὁ δὲ (πῶς etc. F.)

20 ἀξιώση?

Phocas, atque ut vir bonus et qui dolorem animi e solo vultus neglectu colligeret, alloqui tum quidem distulit; me autem arcessitum (etenim prae aliis diligere dignabatur) decipiens, quasi scilicet, ... quibusdam occupatus gratiam a me accipere vellet, rogavit ut aliquem sibi reperirem linguae latinae magistrum, Libyn quaerens: hos enim aiebat se animadvertisse lepidius prae Italis loqui. cum vero e praesentibus aliquis de Specioso mentionem fecisset, surrexit, meque et illum orans ut eum adiremus hortatus est. quod ego in lucro ponens, Speciosum quam celerrime ad eum adduco: noveram enim hominem. ille, postquam eum seduxit, genibus usque flexis, modesta prece petivit ut suam ipsi linguam velit communicare. me autem, a sermone paulisper avocatum, centum aureos petere iussit, quos illi darem; quod cum ego fecissem et commendaticiarum, ut aiunt, causa Specioso dedissem, suasi ei ut sapius ad optimum illum virum iret. ille autem (qui enim aliter fecisset?) mane aderat, ante vestibulum eius a quo fuerat videlicet rogatus praestolans. qui cum arcessitum coluisset, petivit ut non prius sibi adsideret, quam ipse digne instructus ad eum venisset. ac Speciosus deinde, antequam assedisset, solertes consilii ambages coniecit: neque enim iis

Φωκῆ, μάλα πρὸς ἑκατέραν παρεσκευασμένην παιδείαν, μαθη-
 τείαν εὔρειν ἔκείνοις ἢ παρὰ τοὺς πολλοὺς ἀξιολόγως ἤπιστατο.

Καὶ τις στοχάζεται ἐκ τῶν περὶ ἀνθρώπους τάνδρὸς κατορ-
 θωμάτων, πόσης ἦν περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας. μιᾶς οὖν πρῶξεως
 5 αὐτοῦ ἐπιμησθεὶς πέρας ἐπιθήσω ταῖς ὑπὲρ ἀριθμὸν αὐτοῦ τῶν
 ἀγαθῶν ἀφηγήσεσιν. (74) πρὸς Πεσσινοῦντι πόλει τῆς Γαλα-
 τίας (οὕτω δὲ τὸ χωρίον ὀνομασθῆναι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ πεσεῖν
 ἀπείρους ἐκεῖ, Γαλατῶν τῶν περὶ Ῥοδανὸν ἐπιπεσόντων τῇ χώρῃ
 Βρέννον ἠγῆσαμένου, καὶ τὴν δμῶνυμον αὐτοῖς χώραν ἐκδικεῖν
 10 βιαζομένων, ὡς Φενεσιτέλλας καὶ Σισένας οἱ Ῥωμαῖοί φασιν, ὧν
 τὰς χρήσεις ὁ Βάρρων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνήγαγεν·
 ἐγὼ δὲ τὰς βίβλους οὕτω τιθέαμαι) ἐκεῖ τοίνυν τέμενος ἦν τῇ
 ἀχράντῳ στρατιᾷ τῶν ἱερῶν ἀγγέλων τοῦ ἀρρήτου θεοῦ καθωσιω-
 μένον, περὶ οὗ μετὰ πάντας ἀνθρώπους γινόμενος ὁ Φωκῆς ὡς Ἑλλα-
 15 μός τις τῷ θεῷ χρυσίου λίτρας εἴκοσιν ὑφὲν ἐπιδούς, τοῖς ἱερου-
 μένοις πρόσδοτον ὀγδοήκοντα χρυσῶν προσγενέσθαι τῷ ἱερῷ εἰς
 φιλοξενίαν ἐσπούδασεν.

75. Τοιαύταις μὲν οὖν τέχναις ἐπὶ τῆς πόλεως ἐχοῖτο,
 χρυσίον δὲ κατ' ἔτος ἕκαστον ἐπὶ λύτροις αἰχμυλώτων λαθρευίως
 20 ἐκχέων διετέλει, δακρύων εἴ ποῦ τις περὶ πολεμίων ἐφόδου καὶ
 ἀπαγωγῆς αἰχμυλώτων πρὸς αὐτὸν διεξίτοι τῷ λόγῳ. καὶ μάρτυρα
 τὴν ἀλήθειαν οὐκ αἰδοῦμαι καλεῖν ἀληθεύων· οἶδα κυτονίστων ...

2 εὐρ C. 4 πόσος C. 13 τῷ ἀρρήτῳ θεῷ C. 22 legen-
 dum, ni fallor, κοιτανιτῶν αὐτῷ (cum eius essem cubicular-
 rius). F.

quae prae vulgo probabiliter sciebat, Phocae utrisque literis admodum
 ornato disciplinam repperisset.

Ac coniciet aliquis ex egregiis viri orga homines factis, quanta in
 deum pietate fuerit. ego ex innumeris eius virtutibus unam etiam rem
 commemorabo. (74) ad Pessinuntem urbem Galatiae (ita autem appel-
 lari locum contigit, quod innumera ibi Gallorum, circa Rhodanum habi-
 tantium, multitudo cecidit, qui Brenno duce regionem invaserant, co-
 gnominem ipsis terram ulcisci conantes, ut aiunt Fenestella et Sisena
 Romani, quorum loca Varro in libro de Rebus Humanis protulit; ego
 autem libros necdum vidi) ibi igitur templum erat immaculato sanctorum
 angelorum exercitui indicti dei consecratum; de quo Phocas, sicut
 omnes, sciens, Ellamum quendam deo viginti auri libras donasse, octo-
 ginta aureorum reditum, hospitibus in templo excipiendis destinandum,
 sacerdotibus adiungi curavit.

75. Eiusmodi quidem artibus in civitate utebatur. aurum vero
 quotannis captivis redimendis occulte effundebat, lacrimans, cum forte
 aliquis de hostium incursione captivisque abductis ei narraret. et veri-
 tatem testem invocare non vereor, vera dicens: scio ... me tantum

χρονίου τοσούτου τῶν, ἀπόντος αὐτοῦ, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν λυτρομένων (ταύτης γὰρ ... ἀνθούσης ἰσθῆτα διεπώλεσεν ... καὶ προσθεὶς ὅσον ἦν αὐτῷ δυνατόν προ...αν τῶν λύτρων ἐξέπεμψε τοῦτον ἀμύνην ἀντίτροπον καὶ θεοπρεποῦς ἀνέλαβε τὸν νῆδον κατὰ πάντα τρόπον ἐκπαιδεύσας τούτοις ἐνασχολεῖσθαι. ὁ δὲ τὸν 5 παρίοντα καὶ μαρτυροῦντα τοῖς γινομένοις κατ' εὐχὰς ἀπενίκησεν, ὡς ἐκείνων χάριτας εἰδέναι τῷ θεῷ, ὅτι τῷ σώματι τελευτῶν ταῖς εὐσεβείαις ἀθάνατος διὰ τῶν παρὰ τοῦ παιδὸς πραττομένων δια- μένοι.

76. Τοσοῦτον ὄντα τὸν ἄνδρα χαίρων ὁ βασιλεὺς πείθει 10 καμιάτῳ πολλῷ κοινήν εἰς ἕπαντας ἐπιδέξασθαι τὴν οὔσαν αὐτῇ τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀναδέξασθαι φροντίδα, καὶ διυθῆναι τὸν οἶακα βυθιζομένης ἤδη τοῖς κακοῖς τῆς ὅλης πολιτείας. ὁ δὲ ἄκων (οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς βασιλείως αἰτησιν παρακρούσασθαι τοιούτου) τὴν μὲν λειτουργίαν ἐπῆλθε, 15 δεδιὼς δὲ ὅμως καὶ τῷ μεγέθει τῶν φο... ἰλιγγιῶν εἶδε τὸν θεὸν παρόντα βοηθεῖν αὐτῷ προθυμούμενον. ἅμα γὰρ τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν καὶ τῆς ἀδλῆς προφανεῖς ἐπὶ τῆς ἀπήνης ἀνεφέρετο, σύμπας ὁ δῆμος ἡλικία τε πῦσα καὶ φύσις, ὁμοῦ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείναντες, ἕμνους εὐχαριστηρίους μετὰ δακρύων 20 ἀνέφερον τῷ θεῷ τοσαύτης ἀξιώσαντι προνοίας τοὺς μυρίοις κακοῖς κατεστρωμένους. πείθειν δὲ θεὸς ἀνθρώπους ἀξιώσας, δεικνυσι παρεῖναι τοῖς πραττομένοις καὶ βουλαῖς αὐτοῦ προῖεναι τὰ

2 post γὰρ aliquot literae extinctae. F. post διεπώλεσεν duae saltem paginae desiderantur. F. 3 καὶ — 5 ἐνασχολεῖσθαι in versione omisi. F. 13 οἶακα C. 16 ...ιὼς C. lego φόσον. F. 22 πείθει C.

auri ipso absente pro redimendorum captivorum multitudine accepisse (hac enim vigente ... vestem quoque vendidisset) ... ille autem supervenientem et facta testantem obsecravit ut propterea gratias deo ageret, quod corpore piis operibus moriturus, immortalis per filii facta maneret.

76. Tanto viro laetus imperator multo labore persuadet communem omnibus suam animi bonitatem ostendere, et rerum publicarum cura suscepta, totius malis iam depereuntis imperii clavum regere. ille autem invitus (etenim periculosum erat talem imperatorem petentem reii-cere) munus subiit: timens tamen, et magnitudine terrorum quasi vertigine correptus, vidit deum praesentem se adiuvaré paratum. nam simul atque suscepto magistratu extra aulam curru vehens apparuit, universus populus omnisque aetas ac sexus, una extensis in coelum manibus, hymnos in gratiarum actionem cum lacrimis deo cantavere, tanta providentia innumeris malis prostratos dignato. persuadere autem hominibus dignatus deus, ostendit sese adesse rebus suisque consiliis optima

χορηστά. ὡς γὰρ ἔστι τῆς ὑπὸ τῆς ἐμπροσθεν ὀ ὑπαρχος, βέλος ἀναθῆς τόξῳ πονηρός τις (ἔτι γὰρ ὁ δῆμος ἀτυχῆσειν ἐχρήτο) στοχάζεται μὲν αὐτοῦ, τοῦ δὲ βέλους ἀμπλακόντος αὐτὸς μὲν ἀβλαβὴς ὡς θεόπαις τῆς προνοίας φανερός ἀπεδείχθη. τούτου
 5 δὲ συμβάντος ὁ μὲν δῆμος τῶν ὄπλων καὶ θορόβων παρεχώρει, τὸν τε κράτιστον ἀνυμνῶν βασιλέα ἐν εὐθυμίαις ἡδυπαθῶν καὶ σκιρτήμασι διετέλει, ἀθρόως ἐκ μεγίστων θορόβων καὶ φόβων εἰς αὐλοὺς καὶ χορείας μεταβαλὼν, πᾶσα δὲ ἀφθονία τῶν ἐπιτιθείων κατελήλυθε τὴν πόλιν, ἀδεῶς καὶ μετ' εὐφροσύνης πάντων τῶν
 10 ὀπουδήποτε κρυπτομένων καὶ διαφυγόντων τοὺς κινδύνους εἰσρεόντων τῇ πόλει καὶ παντοίαν συμφορούντων ἐδετηρίαν· ἦδει γὰρ ἅπας ... τις οὖν ἀβλαβῆ καὶ λυσιτελῆ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τοῖς ὑπηκόοις τὴν τοῦ βίου μέθοδον, τῶν γε ἀγαθῶν ἐν αὐτῇ πλημμυρούντων. ἔχων ὁ βουσιλεύς μετὰ τὸν αὐτὸν ὑπαρχον ἐνάρχεται
 15 προθύμως ἀνιστᾶν τὸ τοῦ μεγάλου θεοῦ τέμενος· καὶ ποταμὸς ἔρρει χρημάτων ταῖς βασιλέως εὐχαῖς καὶ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ ὑπαρχου χεόμενος. τέσσαρας οὖν χιλιάδας αὐτίκα χρυσίου λιτρῶν ὁ ὑπαρχος τοῖς ἔργοις ἐπέχεε τοῦ ἱεροῦ, μηδεὶς ἀδικουμένον, μηδὲ τῆς τυχούσης ἐδετηρίας εἰς ἀσεβῆ ποιήσιν ἐπινοηθείσης· ἔχαιρε
 20 γὰρ ἡξιωμένος, εἰς θεοῦ τιμὴν καὶ σπουδὴν εὐσεβείας περατερόμενος. καὶ θανμάζειν οὐκ ἔνεστιν, εἰ θεοῦ παρόντος πάντα παρεῖναι συμβαίνει τοῖς αὐτῶ μᾶλλον ἢ περινοίαις ἀνθρώπων τὴν

2 ἀναφῆς vulgo.

ἀτυχῆσειν C.

3 ἐμπλακόντος vulgo.

4 ὡς θεόπαις] coniectura ex reliquiis literarum. F. ἀπεδέχθη C.

11 ἦδη C. 12 post ἅπας aliquot literae extinctae. F.

14 lego ἐξ ὧν. F. 18 ἐπέχεεν C, ἐπέσχε F. 22 αὐτὸν C.

procedere. dum enim in primori curru praefectus stabat, arcum improbus aliquis (etenim calamitatibus adhuc populo opus erat) in eum dirigit: at erravit telum, ipseque incolumis veluti divinae providentiae filius manifeste apparuit. quo facto populus ab armis turbisque destitit, optimumque celebrans imperatorem oblectationibus saltibusque indulsit, maximis e turbis ac terroribus ad tibias subito et saltationes transgressus. summa vero necessariarum rerum abundantia in urbem rediit, cum securi laetique omnes, quocumque latentes loco pericula effugissent, in urbem influerent atque omnis generis copiam conferrent: noverat enim quisque incolumem in posterum et salutarem civibus fore vitae condicionem, bonis nimirum in ea redundantibus. post quae imperator cum eodem praefecto magni dei templum alacriter exstruere coepit; fluebatque flumen pecuniae, votis imperatoris et praefecti iustitia effusum. quattuor igitur auri librarum milia statim praefectus operibus fani impendit, nemine iniuriam patiente, neque in malum usum praesenti abundantia quaesita: etenim bona fama gaudebat, honori dei et pietatis studio intentus. neque est mirandum, si, cum deus adest, omnia adessee contingit ad eum potius quam ad hominum consilia bonorum abundan-

ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν ἀναφέρουσιν. ἡ δὲ τάξις, καθάπερ τις σβεννυμένης ἤδη φλογὸς ἔλαιον ἀφθόνως ἐπιχέει, ἀνέλαμψε· καὶ θόρυβος ἦν τοῖς πραττομένοις χαρίεις, καὶ κέρδη σώφρονα καὶ φίλα τῷ νόμῳ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἠκολούθει, καὶ τὸ τέμενος τῆς δίκης ἀνεώγει, καὶ ῥήτορες τοῖς λόγοις ἐνέπρεπον, καὶ βιβλίων⁵ προαγωγαί, καὶ φιλονεικία ἐφ' ὅλον τὸ χρῶμα ἐπανήγει τοῦ πολιτεύματος, ὃ

6 φιλονεικία ἐφ' ὅλον C.
tae codicis partis ultima pagina. F.

ἐπανήγει C.

7 hic desinit serva-

tiam referentibus. officium autem, veluti cum quis emoriente iam flamma oleum abunde infundit, refulsit; eratque turba laborantibus iucunda, et lucra casta legique accepta ministrantes sequebantur, et iustitiae templum patebat, et oratorum eloquentia splendebat, et libri prodibant, et aemulatio per totam rei publicae faciem redibat

ΠΕΡΙ ΔΙΟΣΗΜΕΙΩΝ.

LIBRI DE OSTENTIS ARGUMENTA.

Exordium, initio mutilum, de divinationis apud Romanos origine ac progressu, cap. 1—8. (1). de effectibus defectibusque solis, c. 9 et 10. (2). excerpta e Campestrio, de stellis crinitis, c. 11—16. (3). de habitu lunae, per duodecim signa, c. 17—20. (4). de tonitribus, c. 21—26. (5). diarium tonitruale secundum P Nigidium Figulum, ex scriptis Tagetis expressum, c. 27—38. (6). tonitruale ex scriptis Fonteii, c. 39—41. (7). generalis observatio de fulminibus, ex Labeone translata, c. 42. (8). de fulgurali disciplina veterum commentarius, confectus ab ipso Lydo, secundum auctores Latinos, c. 43—52. (9). de terraemotibus exordium, c. 53 et 54. (10). de terraemotibus, per duodecim signa, ex Vicellio secundum Tagae carmina, c. 55—58. (11). ortus atque occasus siderum, e scriptis Claudii Tusci, c. 59—70. (12). conclusio, c. 71. (13).

τουτὶ πράττειν ἐπαγγειλάμενοι. τῆς μὲν οὖν τῶν πολλῶν δόξης καὶ γὰρ πρόην ἐτύγγανον ὄν, καὶ γράμματα μόνα τὰ περὶ τούτων γεγραμμένα τοῖς ἀρχαίοις ἐνόμιζον. ἐπειδὴ δὲ ἡ πείρα τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν ἔδειξε καὶ ἡ γενομένη τοῦ 5 κομήτου πρόην ἐπιτολὴ (ἵππεὺς δὲ ἄρα ἦν τὸ γενόμενον σχῆμα) καὶ ἡ διὰ ταύτην συμβᾶσα τῶν κακοδαιμόνων Περσῶν ἔφοδος, μέχρι μὲν τῶν Ὀρόντου γενομένη μερῶν, συντομωτάτην δὲ τὴν ὑποστροφὴν ὡς οἷόν τε λαβοῦσα (ἐδήλου

5 num λεγόμενον? Hasius (H).

id facere professi. ita dudum eadem opinione qua vulgus ego quoque fui, et scripturas, nec quicquam amplius, quae hac super re a priscis scripta sunt esse arbitrabar. sed postquam earum rerum veritatem cum observatio constans comprobavit, tum nuper factus stellae crinitae ortus (ea figura quam hippea vocant), et ob hunc ortum consecuta impurorum Persarum irruptio, quae ad Orontis usque partes evagata receptum tamen quam celerrimum habuit (nam fortissimi principis victoriam stella

γὰρ δὴ καὶ τὴν τοῦ κραταιοτάτου βασιλέως νίκην), ὑπ' αὐτῶν λοιπὸν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν μαρτυρίας γράφειν περὶ τῶν τοιούτων προήχθη, ἅμα μὲν πρὸς τῆς ἐμῆς ἔσεσθαι μνήμης τὸ πρᾶγμα νομίζων, ἅμα δὲ ἄτοπον καὶ φθόνου γέμον ἠγούμενος εἶναι τὸ πόνους τοσοῦτους 5 τοῖς ἀρχαίοις καταβεβλημένους εἰς τοὺς περὶ τούτων λόγους ἄχρι παντὸς μεῖναι λανθάνοντας.

2. Ἀρμόδιον δὲ εἶναι νομίζω τῶ περὶ τῶν τοιούτων γράφειν ἐθέλοντι, πόθεν τε ἢ τῶν τοιούτων κατάληψις ἤρξατο, λέγειν, καὶ ὅθεν ἔσχε τὰς ἀφορμὰς, καὶ ὅπως ἐπὶ 10 τοσοῦτον προῆλθεν ὡς καὶ αὐτούς, εἰ θέμις εἰπεῖν, Αἰγυπτίους ὑπερβαλεῖν. τούτων γὰρ δὴ, μετὰ Ζωροάστρη τὸν πολύν, Πετόσιρις τοῖς εἰδικοῖς τὰ ἐν γένει διαπλέξας πολλὰ μὲν κατ' αὐτὸν παραδοῦναι βιάζεται, οὐ πᾶσι δὲ παραδίδωσι ταῦτα, μόνοις δὲ τοῖς καθ' αὐτόν, μᾶλλον δὲ ὅσοι καὶ 15 αὐτῶν πρὸς στοχασμούς ἐπιτηδειότεροι. Ἀντίγονος δὲ μετ' ἐκείνων διέκρινε μὲν καὶ διήρθησε τὴν παράδοσιν, πρὸς δὲ τὸ πυκνὸν τῶν ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ γραμμῶν ἀποκλίνας ἀμύθητον ὄχλον καὶ ἀσφείας πάσης ἀνάμεστον τῇ γραφῇ συγκατέθετο. τὰ γὰρ Ἀριστοτέλει εἰρημένα γνωριμώτατα. Ἡλιό- 20 δωρος δὲ καὶ Ἀσκλητίων, ἔτι καὶ Δαφὸς ὁ Θηβαῖος..... καὶ Πολλῆς καὶ ὁ θεϊότατος πρὸ αὐτῶν Πτολεμαῖος, οὐ μέχρι παντὸς ἴσχυσαν τὴν παλαιὰν ἀσάφειαν τοῦ πράγματος ἐκβαλεῖν, καίτοι γε σφόδρα καὶ τοῦτο ποιῆσαι σπεύσαντες.

13 ἰδικοῖς C.

item declarabat), iccirco ipsis eventibus eorumque testimonio ad scriptionem de rebus huiusmodi sum adductus, et memoriam id meam commendaturum existimans, et incommodo invidiaeque rem non carere censens, si tot labores a veteribus in disciplinas illas impensi in omne tempus absconditi manerent.

2. Appositum autem esse arbitror, si quis de rebus eiusmodi scribere velit, primum a quo earum cognitio coeperit dicere, undequae sit subsidia nacta, quoque pacto eatenus processerit ut vel ipsos, si hoc fas est dictu, Aegyptios superemus. ex his enim, post Zoroastrem ingentem, Petosiris locos singulares permiscens generatim dictis, multa iuxta illum conatur docere: sed tamen non quemvis unum ea docet, sed solos suos, horumque illos potius qui sint ad contemplationem habiliores. post hunc Antigonus divisit quidem et distinxit disciplinam, sed ad crebra astronomica lineamenta conversus inexplicabilem molestiam omnique obscuritate refertam in scriptionem introduxit suam. quae Aristoteles prodidit, admodum cognita sunt. Heliodorus autem et Ascletrario, Dapsus Thebanus et Polles Aegiensis, qui que hos aetate antecessit divinus Ptolemaeus, antiquam a scientia prorsus dispellere caliginem non potuerunt, quamvis id quoque efficere oppido conati. nobis

ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν, τοὺς ἐξ Ἰταλίας φημί, Τάγης ἀρχηγὸς τοῦ πράγματος γέγονεν, ἀκόλουθον τοῖς αὐτοῦ ῥήμασι χρήσασθαι, μᾶλλον δὲ τῇ τούτων ἐννοίᾳ· τοῖς γὰρ ἀρχαιοτέροις ὀνόμασιν ἐκεῖνα συγκείμενα δυσπαρακολούθητά πῶς ἔστι 5 καὶ οὐ σφόδρα σαφῆ λοιποῖς, Τάρχοντί τε τῷ θυοσκόπῳ καὶ Ταρκύντῳ τῷ τελεστῇ καὶ Καπίτωνι ἱερεῖ, ὥστε ἐκ τῶν πᾶσι τούτοις εἰρημένων γλαφυράν τινα διαπλέξαι τοῦ πράγματος ἀμονίαν. δεῖ τοίνυν ἀφηγήσασθαι πρῶτον τίς τε οὗτος ὁ Τάγης καὶ τίνες οἱ λοιποί, καὶ ὅπως γράμμασιν 10 ἐνεπιστεύθη παρὰ τὸ κρατοῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τὰ τοιαῦτα.

3. Τάρχων, ταύτῃ ἔχων τὴν προσηγορίαν, ἀνὴρ γέγονε μὲν θυοσκόπος, ὡς αὐτὸς ἐπὶ τῆς γραφῆς εἰσηνήκεται, εἰς τῶν ὑπὸ Τυρρηνοῦ τοῦ Λυδοῦ διδαχθέντων. καὶ γὰρ δὴ τοῖς Θούσκων γράμμασι ταῦτα δηλοῦται, οὕτω τηρικαῦτα 15 τοῖς τόποις ἐκείνοις Εὐάνδρου τοῦ Ἀρκάδος ἐπιφανέντος. ἦν δὲ ἄλλοιός τις ὁ τῶν γραμμάτων τύπος, καὶ οὐδὲ ὅλως καθημαξευμένος ἡμῖν· ἦ γὰρ ἂν τῶν ἀπορρήτων τε καὶ ἀναγκαιοτέρων οὐδὲν ἔμεινεν ἄχρι τοῦ παρόντος λανθάνον. φησὶ τοίνυν ὁ Τάρχων ἐπὶ τοῦ συγγράμματος, ὅπερ εἶναι 20 τινες Τάγητος ὑποπιτεύουσιν, ἐπειδήπερ ἐκεῖ κατὰ τινα διαλογικὴν ὁμιλίαν ἐρωτᾷ μὲν δῆθεν ὁ Τάρχων, ἀποκρίνεται δὲ ὁ Τάγης ὡς προσκαρτερῶν ἐκάστοτε τοῖς ἱεροῖς, ὡς τυχὸν συμβέβηκεν αὐτῷ κατὰ τινα χρόνον ἀροτριῶντι θαναμάσιόν τι, οἷον οὐδὲ ἀκήκοέ τις ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ γενόμενον·

1 τοῖς malim. . . 17 καθημαξευμένος C.

vero, hoc est Italis hominibus, quandoquidem Tages auctor disciplinae fuit, consentaneum est dictis eius vel potius sententia menteque illorum uti. etenim verbis priscis concepta ea difficilia intellectu neque ita dilucida sunt. neque minus utemur reliquis, Tarchonte aruspice, LTarquiritio rege sacrorum, Capitone pontifice, ut ex omnium horum dictis concinnam efficiamus argumenti compositionem. oportet igitur enarrare primum quis fuerit is Tages, qui reliqui, quoque modo, iuxta morem in sacris servatum, id genus disciplinae literis sit mandatum.

3. Tarchon (id ei nomen) aruspex fuit, ut ipse in scripto affert, unus de illis qui a Tyrreno Lydo edocti sunt. Etruscorum literis aperiuntur haec, neque dum in locis illis Evander Arcas apparuerat. erat autem tunc alia literarum figura, nec prorsus pervagata apud nos: aliter enim ex secretis necessariisque nihil ad hanc diem mansisset occultum. ait igitur Tarchon in scripto, quod Tagae esse sunt qui suspicentur, quod ibi, in personas distributo sermone, interrogat videlicet Tarchon, respondet Tages utpote assidue operam dans sacris: sed ait forte accidisse sibi cum araret quodam die rem mirabilem, et qualem nemo audierit unquam omni memoria evenisse. exstitisse enim e sulco

ἀναδοθῆναι γὰρ τοῦ αὐλακος παιδίου, ἄρτι μὲν τεχθῆναι δοκοῦν, ὀδόντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν ἡλικίᾳ γνωρισμάτων ἀπροσδεῆς. ἦν δὲ ἄρα τὸ παιδίον ὁ Τάγης, ὃν δὴ καὶ χθόνιον Ἑρμῆν εἶναι τοῖς Ἑλλησιν ἔδοξεν, ὡς πού καὶ Πρόκλος φησὶν ὁ διάδοχος. τοῦτο δὲ ἀλληγορικῶς⁵ παρὰ τὸν ἱερατικὸν παρακεκάλυπται νόμον, ἐπεὶ οὐ προφανῶς ὁ περὶ θειοτέρων πραγμάτων λόγος διὰ τοὺς ἀνιέρους, ἀλλὰ νῦν μὲν μυθικῶς νῦν δὲ παραβολικῶς παραδέδοται· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν ψυχὴν τελειοτάτην καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἀπροσδεῆ ἐπὶ τὴν ὕλην ἔλθεῖν, βρέφος ἄρ-¹⁰τιγενὲς ἐκ τοῦ αὐλακος ἀναδοθῆναι φησι. Τάρχων δὲ ὁ πρεσβύτερος (γέγονε γὰρ δὴ καὶ νεώτερος, ἐπὶ τῶν Αλνείου στρατευσάμενος χρόνων) τὸ παιδίον ἀναλαβὼν καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐναποθέμενος τόποις ἡξίου τι παρ' αὐτοῦ τῶν ἀπορρήτων μαθεῖν. τοῦ δὲ αἰτουμένου τυχὼν βιβλίον ἐκ τῶν εἰ-¹⁵ρημένων συνέγραψεν, ἐν ᾧ πυνθάνεται μὲν ὁ Τάρχων τῇ τῶν Ἰταλῶν ταύτῃ τῇ συνήθει φωνῇ, ἀποκρίνεται δὲ ὁ Τάγης γράμμασιν ἀρχαίοις τε καὶ οὐ σφόδρα γνωρίμοις ἡμῖν γε ἐμμένον τῶν ἀποκρίσεων. πλὴν ἀλλ' ὅσον μοι γέγονε δυνατόν, ἐκ τε τῶν πεύσεων ἐκ τε τῶν ἄλλων ὅσοι²⁰ τούτους ἠρμήνευσαν, Καπίτωνός τε φημι καὶ Φωντηίου καὶ Ἀπουληίου Βικελλίου τε καὶ Λαβεῶνος καὶ Φιγούλου Πλινίου τε τοῦ φυσικοῦ, πειράσομαι ταῦτα πρὸς ὑμᾶς διελθεῖν.

1 τετεχθῆναι C.

22 βικελλίου C. sed vide infra ad c. 54. H.

puerum, specie quidem eorum qui recentes a partu sunt, dentibus tamen instructum ceterisque aetatis adultae signis. hic igitur puer erat Tages, quem eundem Mercurium inferum esse Graeci opinantur, sicut Proclus alijubi ait Diadochus. idque allegoriis lege sacrorum velatum fuit: neque enim dilucide rerum divinarum disciplina propter profanos, sed modo fabulis modo parabolis involuta traditur. ita pro hoc, animum perfectissimum propriisque facultatibus minime egentem ad materiam accessisse, illud ait, infantem recens natum exstitisse sic e sulco. Tarchon maior (nam alter quoque inferioris aetatis fuit, Aeneae temporibus in bello versatus) cum puerum sublato locis sacris deposuisset, petit ut ipsum quid arcanorum edoceat. quae rogaverat impetrat. e pronuntiatis librum conscribit, in quo interrogat Tarchon Italo nostro vulgari sermone, respondet Tages, literas vetustas neque ita nobis cognititas retinens in responsis. sed tamen, quantum in me fuit, cum ex interrogationibus, tum ex auctoribus aliis qui hos interpretati sunt, hoc est ex Ateio Capitone, Fonteio, LApuleio, Vicellio, Antistio Labeone, PNigidio Figulo, CPlinio naturalis historiae scriptore, conabor ea vobis enarrare.

4. Σπουδὴ δὲ ἡμῖν ἔστιν εἰπεῖν περὶ τε ἡλιακῶν καὶ
 σεληνιακῶν ἐπισκιασμάτων (οὕτω γὰρ τὰς ἐκλειπτικὰς τῶν
 φώτων ὀλισθήσεις ἐκείνοι καλοῦσι), κομητῶν τε καὶ τῆς
 5 κατ' αὐτοὺς διαφορᾶς, ἀύλακισμῶν τε καὶ διατιόντων,
 ἀστραπῶν τε καὶ βροντῶν καὶ κεραινῶν καὶ τῶν ἄλλων
 ἀερίων τερατισμῶν, καὶ τὸ δὴ πέρας περὶ σεισμῶν καὶ ἐμ-
 πρησμῶν καὶ τῆς ἐκ τούτων μαντείας, οὐχ ὥστε τὰς φυσικὰς
 αἰτίας ἢ τὰ περὶ τούτων εἰπεῖν θεωρήματα (φιλοσόφοις
 γὰρ δὴ τὰ περὶ τούτων ἀνεῖσθαι), ἀλλ' εἴ πως οἷόν τε ἔστιν
 10 ἐκ τούτων δὴ τῶν διοσημειῶν τὴν τῶν ἔσομένων ἕως προ-
 μαυθάνειν ἀπόβασιν. ἔστι γὰρ ἐκ τῆς πολυμαθεστάτης ἱστο-
 ρίας λαβεῖν ὡς ἥλιός τε πλείους κατὰ ταῦτόν καὶ σελήναι
 πεφήνασι, γινομένου μὲν ἐξ ἀνακλάσεως τούτου. τοιγαροῦν
 οὐχ ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην, ἀλλ' ἐκ πλαγίου τὴν
 15 λεγομένην ἀντιδίσκωσιν θεωρεῖσθαι συμβαίνει, καὶ ἀνισχόν-
 των αὐτῶν ἢ δυομένων. βασιλέων δὲ τοῦτο δυνατῶν κατ'
 ἀλλήλων ἐπαναστάσεις σημαίνει, ὡς ἐκ τῆς Καμβύσου κατ'
 Αἰγυπτίων ἐφόδου λαβεῖν ἔστι δυνατόν, καὶ ἐπὶ τῇ Νέρω-
 νος καταστροφῇ, καθ' ἣν ἐπὶ μὲν τῆς Ἰουδαίας διάγων
 20 Οὐεσπασιανὸς πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνεφέρετο, κατὰ
 δὲ τὴν ἐσπέραν Βιτέλλιος, Γάλβας δὲ καὶ Ὄθων ἐτέρωθεν
 ἀντανίσταντο. Ἀπουλήσιος δὲ περὶ τῶν τοιούτων γράφων
 καὶ ὑπὸ Κλαυδίῳ Καίσαρι τρεῖς ἡλίους ὀφθῆναί φησιν,
 ὁμοίως δὲ καὶ σελήνας τοσαύτας ἐπὶ Γναίου καὶ Δομιτίου

4 διατιόντων C. 9 ὅπως C. 15 καὶ] num legendum ἢ? H.
 22 ἀντανίσταντο C. 23 φασίν C.

4. Propositum nobis est dicere de solis lunaeque obumbrationibus (sic ecliptica luminum decremēta illi vocant), de cometis deque discrimine inter ipsos, de sulcis et traiectionibus stellarum, de fulgetris, tonitribus, fulminibus, de reliquis per aërem prodigiis, postremo de terraemotibus, incendiis, et de divinatione quae inde fiat. neque id, ut naturales ostentorum causas commentationesque super illis exponamus; philosophis id liceat: sed si quid eius fieri possit, ut ex his de caelo signis rerum futurarum forte praenoscamus eventum. possumus ex historia, eruditionis omnis fonte, deprehendere soles plures eodem tempore lunasque fulsisse. id repercussu accidit. quamobrem nec supra solem lunamve, sed ex obliquo, geminationem orbis quam aiunt cernimus fieri, oriente sidere utroque aut obeunte. principum potentium infestus motus hoc significat, ut ex Cambysis in Aegyptios impetu animadverti potest; item in Neronis Caesaris exitu, cum et Vespasianus Iudaeam tenens ad imperium est evectus, et contra per Occidentem Vitellius Galba Otho, exstiterunt. de simili argumento scribens LApuleius et Claudii Caesaris principatu soles tres visos esse auctor est, ac lunas totidem CnDomitio CFannio coss.; quibus haud obscure declarabatur

τῶν ὑπάτων· ᾧ ἄντικρος ἐδηλοῦτο Γάλλους τε καὶ Σαυρομάτας τὰ Ῥωμαίων δηώσειν· τὸ δὲ θῆ-
 ναι. πολλὰς δὲ καὶ διάπυρος ἀστήρ, ἀσπίδος ἀπομιμούμενος
 τύπον, ἐκ τῆς ἐφ᾽ αὐτῆς ἐπὶ τὴν δύσιν σπινθῆρας ἐκπέμπων διατρέ-
 χει, τῶν Παρθυαίων ἔφοδον μαντευόμενος. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῶν 5
 πρωτοτύπων κέντρων, ἀνατολὴν λέγω καὶ δύσιν, οὕτως ἔστι λα-
 βεῖν· ἀπὸ δὲ γε ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, οὐκέτι ἐφόδους βαρβα-
 ρικὰς ταῦτα ἡμῖν προδηλοῖ, ἀλλὰ βιαιοτέρας ἀνέμων ἐκρήξεις. καὶ
 εἰ μὲν ἐξ ἄρκτου διάττων ἐκτρέχει αὐλακὰς τε πυρὸς ἐπὶ τὸν
 ἄερα ποιεῖ, βροντώδεις λέγεται διοσημείας, συστροφὴν ἄερος 10
 καὶ βορρᾶν βιαιοτέρον ἀναστήσασθαι, ἐκ δὲ τοῦ ἐναντίου φερό-
 μενος νότον ἐπάγει. τῶν γὰρ πνευμάτων ἐκ τῶν ἐσχάτων
 τοῦ κόσμου μερῶν διανισταμένων καὶ τὸν ἄερα πρῶτον
 πληττόντων, μηδενὸς σώματος ἀντιτυποῦντος, εἰκὸς ἐστὶ
 τοὺς ἐκ τῶν ἀστέρων τούτων ἀφορίζεσθαι σπινθῆρας. 15

5. Ὅμοίως ἔστιν ἐτέρους ἀστέρας εὐρεῖν ποτὲ μὲν ἐν
 γῆ ποτὲ δὲ ἐν θαλάττῃ τὰς ἰδίας ἐνεργείας δεικνύντας. ἐπὶ
 τε γὰρ στρατιωτικῶν ἀκοντίων πολλὰς ὄφθησαν ἐπιζά-
 νοντες ἐπὶ τε τῶν ἰσθίων τῶν νεῶν, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ μέ-
 ρεσι, λιγυρόν τι σύριγμα προσηγοῦντες καὶ ὀρνέων δίκην 20
 εἰς τόπον ἐκ τόπου τῆς νεῶς μεδιστάμενοι, ὡς ἂν καταδύ-
 σωσι ταύτην. ὅθεν καὶ τοῖς ξηροτέροις τῆς νεῶς ἐμπίπτουσι
 μέρεσιν, ἐξ ὧν συντομωτέραν εἰκὸς γενέσθαι τὴν ἐκπύρω-
 σιν. τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα ἦτοι κατάστημα οἱ τὴν θάλατ-

2 incipit hic codicis fol. 2 versum, cuius prima linea ex dimidia parte prorsus est desperata. H.

Gallos Sarmatasque rei publicae vastitatem illaturos. id autem
 eri. saepenumero quoque ardens stella, clipei effigiem refe-
 rens, ab oriente ad occasum igniculos iaciens transcurrit: ea Parthorum
 motum portendit. atque emicantia e primitivis punctis, hoc est ex
 oriente et occasu, sic oportet intelligi: quae ruunt a septentrione et
 meridie, non iam barbariei motus significant, sed procellarum vehemen-
 tiorum coortus. quodsi stella micans e septentrione prosilit sulcosque
 igneos efficit per aërem, tonitrualia dicitur signa, concretionem aëris
 et aquilonem truciores, ut ita dicam, ciere: sin contra rapitur, austrum
 apportat. etenim cum in extremis mundi partibus coorianur flatus ibi-
 que primum aërem feriant, corpore nullo renitente, e sideribus quae
 ibi sint scintillas seiungi credendum est.

5. Inveniuntur et aliae stellae, modo in terra modo in mari certas
 quasdam efficientias ostendentes. pilis militum saepenumero insidere
 visae sunt et velis aliisque partibus navium, vocali quodam sibilo edito,
 tanquam volucres sedem ex sede in navi mutantes, ut eam mergant.
 quocirca et in sicciores navigii partes decidunt, unde facilius exustio.
 hanc speciem sive statum navigantes in mari Helenam vocant. sed ibi

ταν πλείοντες Ἑλένην καλοῦσιν. ἀλλὰ κἀνταῦθα τὰ ἐξ αὐ-
 τῆς ἢ πρόνοια δεικνύσιν· δύο γὰρ ἀστέρες εὐθὺς κατασκῆ-
 πτουσι τῆς τοιαύτης φορᾶς, οὓς Κάστορα καὶ Πολυδεύκη
 καλοῦσιν, οἳ παρακαρῆμα πρὸς φυγὴν τὴν λεγομένην ἐλαύ-
 5 νουσι. τὰ δὲ τῶν ἱστοριῶν μὴ καὶ περιττὸν ἐν ὑμῖν ἢ λέ-
 γειν, ὡς ἐπὶ κεφαλῆς πολλάκις ἀνθρώπων διοσημεῖαι γεγό-
 νασιν, ἐπὶ τε τῆς Ἀσκανίου καὶ Σερβίου Τύλλου τοῦ ῥηγὸς
 καὶ Κωνσταντίνου τοῦ τὴν μεγάλην ταύτην συστησαμένου
 πόλιν. οἷς ἅπασιν τὸ μὲν τῆς βασιλείας ἐντεῦθεν κατεμη-
 15 νύετο κράτος, οὐ μὴν εἰρηρικὸν οὐδὲ ἥσυχον, ἀλλὰ μυρίων
 γέμον κακῶν αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἔσομένοις,
 μᾶλλον δὲ καὶ πλεον ἐκείνοις, ὅσῳ καὶ ἐλάττωσι τύχαις παρὰ
 τοὺς βασιλεύοντας τὸ ὑπήκοον χοῖται. Ἀσκάσιος μὲν γὰρ ἐν
 Ἄλβη τὴν μητροῖαν καὶ τὴν προσηγορίαν τῆς
 20 πόλεως ὁ δὲ γε Τύλλος οὕτω πολέμων τὴν πόλιν
 ἐπλήρωσεν ὥστε μὴ δυνηθῆναι τῆς ὑπὸ Νουμᾶ κατασταθείσης
 εἰρήνης Ῥωμαίους ἀπολαῦσαι. περὶ δὲ Κωνσταντίνου μα-
 κρηγορεῖν οὐκ ἀναγκαῖον, ἐν βιβλίοις τὴν μνήμην τῶν περὶ
 αὐτὸν συμβεβηκότων ἐχόντων ἡμῶν.

6. . πολλάκις δὲ καὶ σπινθὴρ βραχὺς ἐκ μετεώρων κα-
 ταφέρεισθαι δόξας ἐπὶ τῆς γῆς, εἶτα ἐξ ἐπιδόσεως εἰς κύκλον
 τινὰ σελήνης ὅμοιον ὠφθη δισκωθεῖς. τοῦτο, ὅπερ ἔναγχος
 γέγονεν, οὐ μετρίων προδοσιῶν τε καὶ τυχῶν παρεδήλωσε

4 fortasse τὴν λεγομένην Ἑλένην. H. 5 ἐν ἡμῖν C, ἂν ἡμῖν H.
 cf. πρὸς ὑμᾶς p. 276 23. 19 an ὑμῶν?

quoque suum numen monstrat providentia: nam illico in hunc motum
 stellae duae deferuntur (Castorem et Pollucem nominant), quae e ve-
 stigio illam quae appellatur Helena in fugam agunt. ex historia autem
 vereor ne supervacaneum sit apud nos dicere in capitibus hominum sae-
 penumero praesagia facta, velut in Ascanii, in Servii Tullii regis, in
 Constantini, qui amplam hanc civitatem constituit. quibus omnibus im-
 perii opes inde portendebantur, nec tamen pacati aut tranquilli; sed
 referti calamitatibus infinitis, affligentibus cum ipsos, tum futuros sub
 ipsis: eo magis tamen et gravius hos, quo duriore quam imperantes
 fortuna subiectum vulgus solet conflictari. Ascanius enim Albae nover-
 cam et nomen quoque rei publicae immutavit. tum Tul-
 lus adeo urbem bellis miscuit, ut nequiret Romani stabilitae a Numa
 pacis fructum ullum capere. de Constantino denique verbosius dicere
 quid attinet, cum fortunarum ipsius memoriam librorum monumentis te-
 statam habeamus?

6. Saepe quoque scintilla exigua, e stellis in terram cadere visa,
 ibique aucta in orbem lunae magnitudine, conglobata illuxit. id, quod
 nuper obvenit, haud communium prodigionum casuumque periculum prae-

κίνδυνον. καὶ ὄμβρων δὲ τινὰς τεραστίους διοσημείας ἐπὶ τῆς ἱστορίας εὐρίσκομεν. ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀκελίου Μάρκου καὶ Πορκίου τῶν ὑπάτων γάλα πρῶτον, εἶτα δὲ καὶ αἷμα κατενεχθῆναί φασι. καὶ κρέα δὲ παραδόξως ἀνθ' ὑετοῦ κατὰ τὴν Βολουμνίου κατέπεσεν ὑπατείαν, καὶ ἔμεινεν οὕτως· οὐδ' γὰρ ἂν θηρίου ἢ πτηνὸν ἢ τι τῶν ἐμψύχων λιμῶξαν καθάψαιτο ἐκείνου τοῦ σώματος. κατερρῦη δὲ καὶ σίδηρος ἐπὶ Λευκανίας ἀνθ' ὑετοῦ, Κράσσου τὴν ἐπὶ Πέρσας ἐλαύνοντοςαν. Μαρκέλλου δὲ τὴν ὑπατον ἀρχὴν διανύοντος ἔριον κατενεχθῆναί φασι περὶ Κάψαν τὸ φρούριον ἐπὶ Μίλωνος· ὃ τοῦ τὴν χώραν ἐπιτροπεύοντος ἀναίρεσιν ἔμαντεύετο. κατηνέχθησαν δὲ πλίνθοι πολλάκις ὅπται καὶ κόνις, ὥσπερ ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ καθ' ἡμᾶς. ὄπλων τε καὶ σαλπύγγων ἀπ' οὐρανοῦ γενέσθαι διαφόρως ἔδοξεν ἤχος, ὅπερ λέγεται συμβῆναι κατὰ τὴν Κίμβρων ἐπιδρομὴν, καὶ ἡνίκα 15 τοῖς ἐμφυλίοις ἐκείνοις πάθει τὸ Ῥωμαϊκὸν διαταράττετο. ἔστι δὲ καὶ ὅτε κατ' αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐκπύρωσις ἔδοξε γίνεσθαι, καθάπερ καθ' ἡμᾶς, Ἀναστασίου ἕξ πρόσθεν ἐνιαυτοῖς τῆς τελευτῆς, ἡνίκα τοιαύτη μὲν ἡλίου γέγονεν ἔκλειψις ὡς ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ καὶ τοὺς ἀλαμπεστάτους τῶν ἀστέρων 20 διαφανῆναι, τὰ δὲ ἀεροπόρα καθάπερ ἐν νυκτὶ μέσῃ καταπεσεῖν. εἶτα τῆς ἐπιούσης νυκτὸς πῦρ ἀνεφλέχθη τοσοῦτον ὥστε σπινθήρων τὸν ἄερα γενέσθαι μεστόν. ἐδηλοῦτο δὲ ἄρα ὁ μὲν δῆμος ἐπαναστησόμενος τῷ βασιλεύοντι, ἢ δὲ

9 hic aliquot verba lacerato folio interciderunt. num ἐλαύνοντος στρατιάν, aut ὀρμώντος ἐπιστρατείαν? H. 10 Plinius 2 56 Carissanum.

significat. pluviarum quoque portentosa prodigia invenimus in monumentis. MAcilio CPorcio eoss. lacte primo, deinde et sanguine pluisse ferunt. carne prodigiose pluit PVolumnio Amentino cos. frustra que illa sic iacuerunt: neque enim aut gradens aut volucris aut omnino ulla quamvis esuriens bestia ea tetigisset. ferrum manavit imbris loco in Lucanis, MCrasso expeditionem in Parthos parante. CMarcello fasces habente lana pluisse memorant circa Capsam castellum, TAnnii Milonis tempore; id quod caedem curatoris regionum illarum praenuntiabat. et lateres cocti delapsi sunt saepe et cinis, velut nostra memoria Zenonis principatu. armorum et tubarum sonitum e caelo fieri passim crediderunt; idque accidisse fertur sub motus Cimbricos, cumque domesticis tunc malis res publica perturbaretur. interdum ipsum ardere caelum visum est, sicut nostra memoria, annis sex ante obitum Anastasii Augusti; ubi solis defectus tantus accidit ut meridie stellae vel obscurissimae pellucerent, volucresque tanquam media nocte delaberentur. nocte autem insequenti ignis exarsit tantus ut scintillis repletus aër esset. quare portendebatur, cum plebem seditionem facturam adversus principem,

πρὸς τῇ Μυσίᾳ στρατιὰ ἔργον τῆς Βιταλιανοῦ γενησομένην χειρός· αὐτὸς δὲ μέχρι τῶν τῆς πόλεως τειχῶν ἐλάσας παρὰ μικρὸν ἤλθε τῶν πραγμάτων κρατῆσαι. καὶ τὸ δὴ πέρασ, οὕτως ἀτιμοτάτης βαρβάρων γενομένης ἐφόδου, μικροῦ 5 προήκατο καὶ τὴν βασιλείαν ἐκὼν Ἀναστάσιος, καὶ φαῦλα δὲ συνέβη πάντα, ὅσα ἐν εἰδόσι λέγειν ἀδολεσχίας ἐστίν.

7. Καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ προθεωροῦσιν ἄνθρωποι τὰ ἐσόμενα, τῆς φύσεως αὐτῆς προδεικνυούσης τὰ πράγματα. ὡς πού καὶ Ἀναξαγόρας ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ ὀγδόης 10 Ὀλυμπιάδος λίθον μέγιστον ἐκ τοῦ ἡλίου ἐκπεσεῖν ἔμαντεύσατο, ὅπερ καὶ συμβέβηκεν ὕστερον ἐπὶ Θράκης· καὶ μέχρι νῦν ἔστιν ὁ λίθος, καὶ ἐξ αὐτῆς εὐθύς τῆς θείας περιπεφλέχθαι δοκῶν. ταῦτὸ δὲ τοῦτο κατὰ τε Ἄβυδου καὶ Κύζικου συμβῆναι φησὶν Ἀπουλήϊος· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν λίθος 15 ἐστὶ παρ' αὐτοῖς πυρώδης μὲν τὸ χρωμα, σιδήρῳ δὲ ἅπας καταβεσημασμένος· παραδεδόσθαι γὰρ λόγος Κυζικηνοῖς ὡς συναπολέσθαι τῷ λίθῳ τὴν πόλιν ἀνάγκη. Ἰππαρχος δὲ ἑξακοσίοις ἔμπροσθεν ἐνιαυτοῖς ἡλιακὴν προκατέλαβεν ἔκλειψιν. ἐπὶ δὲ τῆς φυσικῆς ἱστορίας ὁ Ῥωμαῖος Πλίνιος 20 λίθον ἑωρακέναι φησὶν ἐν Βοκοντίῳ τῆς Ἰταλίας ἐξ οὐρανοῦ κατενηνεγμένον· ὥστε πολλὴ κοινωνία ταῖς διοσημεΐαις πρὸς τὰ γήϊνα, καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς μὴ δοκῇ. ὥσπερ ἢ μὲν ἐπιτολὴ τῶν ὑδάτων ὄμβρον πολύν, ἢ δὲ τῶν ἐρίφων καὶ τοῦ ἀρκτοῦρου χαλαζώδη τοῦτον ἀποτελεῖ. περὶ δὲ τῆς

23 ἡμῖν C. corr H.

tum exercitus Moesiacos manu Vitaliani caesum iri: ipse quoque Vitalianus, ad urbis moenia promotis signis, parum abfuit quin rerum potiretur. ad postremum, foedissima adeo barbarorum incursione existente, propius nihil est factum quam ut sponte imperio Anastasius cederet, omniaque tunc perversa acciderunt, quae nimium esset apud scientes persequi.

7. Nec mirum, si prospiciunt homines futura, cum ipsa natura eventa praemonstret. Anaxagoras Olympiade 78 saxum casurum esse e sole praedixit, idque factum est posterius in Thracia. et ostenditur etiam nunc lapis, statim ipso aspectu ambustum se prodens. illud ipsum ad Abydum Cyzicumque accidisse Lapuleius memorat; unde adhuc lapis servatur apud illos, colore igneus, ferri ex omni parte vestigia retinens. et memorant opinionem ductam apud Cyzicenos, esse in fatis ut simul cum lapide illo civitas intercidat. defectus solis in sexcentos annos praecoccupavit Hipparchus. apud Vocontios in Italia vidisse se lapidem e caelo delatum CPlinius Secundus in Historia naturali refert; ut igitur signorum de supero rerumque terrestrium magna sit coniunctio, tametsi Stoicis minime id videatur. ita sucularum exortus imbrem largum, hoedorum et arcturi grandinosum efficit. nam de caniculae ortu vereor ne

τοῦ κυνός ἐπιτολῆς μὴ καὶ περιττὸν εἶη λέγειν ὡς τῆς ἡλιακῆς ἀναπτομένης θερμότητος λυτῶσιν οἱ κύνες, καὶ τοῦτο τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν γέρονεν αἴτιον, ὡς ἂν μὴ δάκνοντες ἀναιρῶσιν. ἀναβλύζειν δὲ πέφυκε καὶ τὰ θαλάττια ὕδατα ἐν ὠρισμέναις τισὶ περιόδοις, ἄνθρωποι γε 5 μὴν νεύροις ἢ κεφαλῇ ἢ καὶ αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἀσθενεῖν. αἰγριοὶ μὲν γὰρ καὶ πετέλαι περὶ τὰς ἡλίον τροπὰς μεταβάλλειν τὴν κόμην πεφύκασιν, (8) ὁ δὲ λεγόμενος γλήχων ὑπ' αὐτὴν τὴν τοῦ ἡλίου θάλλει τροπὴν· ἢ δὲ ἡλιότροπος καλουμένη βοτάνη πρὸς τὴν ἡλιακὴν μεταστρέφεται φορᾶν, ἀνί- 10 σχοντι αὐτῷ καὶ δυομένῳ συμμετατιθεῖσα τὸ σχῆμα. περὶ γὰρ τῶν ἐναλίω τούτων, ὀστρέων λέγω καὶ χημῶν καὶ κτενῶν καὶ τῶν ἄλλων, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖται ὅτι αὖξεται καὶ συμφθίνει ταῖς σεληνιακαῖς φάσεσιν ὡς καὶ τὰ τῶν μυῶν ἥπατα καὶ πλεῖστα ἕτερα, περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ Μηνῶν 15 γραφεῖσιν ἡμῖν διελάβομεν. πρὸς τούτοις ἐμπροσμούς γινεσθαι συμβαίνει, ὅταν ἢ σελήνη κατ' ἔλλειψιν ὑπὸ Ἄρειως θεωρηθῆ. ὡς γὰρ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ γήινα δηλωτικὰ τυγχάνει τῶν ἐσομένων, περιττὸν ἂν εἶη μακροηροεῖν. ὅταν μὲν ἰδρῶν ἢ θακρῶν δοκῇ τὰ ἀγάλματα ἢ εἰκόνες, ἢ ὅταν 20 κάμινος ἢ ἰπνὸς περιπεφραγμένος ἐκλάμψη, στάσεις ἐμφυλίους ἀπειλεῖ. ἢ ὅταν ποταμοὶ τὰς ἑαυτῶν ὑπερχέωσι κοίτας, ἔφοδον πολεμίων φράζουσιν. αἱ γὰρ ἰδρώσεις προβατείων σπλάγχων τί σημαίνουσιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. ἢ καὶ ὅταν

1 εἶη C: sed forte legendum ἦ. vide supra 279 5. H.
 13 ἀμφισβητή... C. 20 δοκεῖ C. 21 an περιπεφραγμένος?
 22 κοίτας vulgo.

supervacaneum sit dicere, accenso solis aestu in rabiem agi canes, idque occisionis eorum factam esse causam, ne ipsi morsu homines tollant. solent et marinae aquae fervere statis temporibus, et homines nervis, capite, ipsa mente, commoveri. populis ulmisque id inest natura ut folia solstitio circumagant. (8) floret quod appellant pulegium sub ipso solstitio: herba quae vocatur heliotropium, ad solarem circumvertitur motum, oriente illo et abeunte habitum simul mutans. nam de marinis his, ostreis chamis pectunculis, reliquis, nemo est qui ambigat, lunae varietatibus augeri ea ac rursus minui: quin et soricum iecuscula et plurima alia, de quibus in scripto nostro De mensibus egimus. praeter haec, incendia fieri contingit, quando luna laborans sub Marte conspicitur. nam terrestria per se vim habere praenuntiandi futura, vereor ne supervacuum sit pluribus edisserere. signa aut simulacra quando sudare vel flere videntur, aut fornax lucernave circumclusa siquando eluxerit, motus id civiles minatur. annes ultra alveos redundantes incursum hostium indicant. sudores viscerum ovorum quid significant, nemo est qui nesciat. putei quando aquam turbidam emittunt, res pu-

ἐπίθολον ὕδωρ αἱ φρεαταῖαι ἀναβλύζωσι, καθ' ἑαυτῆς ἢ πολιτεία. ἢ καὶ ὅταν ἱκτῖνος ἐν θεάτρῳ συνηγμένῳ τῷ πλήθει ἀνακίδην περιίπταται, ὁποῖον ἱπποδρομίας ἐπιτελουμένης εἶδομεν ἐπὶ τῆς ἄρτι διελθούσης ἐνάτης ἐπινεμησίως, 5 ἢς ἀγομένης ἱκτῖνος τὸ βέλος, τὴν λεγομένην σαγίτταν, τῷ ῥέμφει φέρων, ὅλον ἐπικυκλώσας τὸν δῆμον, ἐπὶ τοῦ ὄβελου ταύτην διωλύγιον συρίττων ἀπέθετο. ὁ δὲ δῆμος οὐδὲν βραδύνας, καθ' ἑαυτοῦ δὲ κινήθεις, αὐτὸς μὲν ἀπώλλυτο, ἢ δὲ πόλις πυρὶ πᾶσα διεφθείρετο, ὡς καὶ αὐτὴν 10 τὴν βασιλείαν, εἰ μὴ θεὸς ἀντέπραττεν, οὐ πόρρω κινδύων ἔλθειν. τὰ γὰρ περὶ ἐπόπων καὶ νυκτικοράκων λύκων τε καὶ ἀλωπέκων, ὅταν ἐν πόλεσι φαίνωνται, τὰ εἰρημένα τοῖς ἀρχαίοις μεταπολλητα, καὶ τοὺς ἐξ ὧν αὐτοῖς διαλέγεται, περιττὸν ἀντικρὺς ἀναφέρειν.

15 Τοσαῦτα μὲν οὖν πρὸς τοὺς ταῖς διοσημείαις ἐνισταμένους καὶ Πτολεμαῖῳ τολμῶντας ἀντιλέγειν ἐκ πολλῶν ὀλίγα λελέχθω. καιρὸς δὲ ἄρξασθαι τῆς ἐπαγγελίας, ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀποτελεσμάτων λαμβάνοντας τὰ προοίμια.

9. Ἰστέον ἐν πρώτοις ὡς μόνος ὁ ἥλιος καθολικὰς 20 ἔχει ἐνεργείας, τῶν ἄλλων διοσημειῶν τοπικὰς ἐχουσῶν. δέδοται γὰρ ἅπαξ ἡλίῳ μὲν καλύπτεσθαι τῇ παρεμπιπτόσει τῆς σελήνης, αὐτῇ δὲ τῇ ἀντιπτώσει τῆς γῆς, καὶ τὸν μὲν ἐν συνόδῳ πάντων, τὴν σελήνην δέ, ὅταν ἦ πλησιφαῆς. καὶ

2 fort. add. κινήθῃσεται. H. 7 διαλύγιον C. 13 num
μετ' ἀπόρητα, sive μήτ' ἀπόλυτα? sed neque haec placent. H.
22 malim ταύτη. H.

blica contra se ipsa concitabitur; vel quando milvus in circo considerentem multitudinem impudenter circumvolat, quemadmodum ludorum equestrium celebratione vidimus, indictione nona ea quae modo peracta est. quibus commissis milvus telum, quod sagittam vocant, rostro ferens, cum omnem ambisset populum, sagittam argutum stridens in obelisco deposuit. neque ulla mora interposita populus in se concitatus et ipse interiit et urbs omnis incendio absumpta est, ut vel ipsum imperium, nisi numen obstitisset, non multum abfuisset a discrimine. nam de urupis cicumis lupis vulpibus, quando in civitatibus conspiciuntur, supervacaneum est ea quae veteres inter abscondita memoraverunt, quibusque auctoribus ea exponunt, palam proferre.

Haec iis qui auguriis adversantes contra Ptolemaeum argutari audent, e multis pauca dicta sunt. sed iam tempus est solvendi promissa, ita ut ab effectibus solaribus exordium capiamus.

9. Sciendum est in primis solem solum universales habere efficiencias, cum cetera sidera locales habeant. etenim datum est omnino soli ut interventu lunae, huic ut obiectu terrae occultetur, sol in constellatione omnium, luna, quando est pleno lumine. atque hac de re nemo

τούτου χάριν οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσειε. προγνωσθῆναι δὲ τοῦτο λέγεται παρὰ μὲν Ἑλλήσιν ὑπὸ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου ἐπὶ τῆς ἐνάτης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἔτι εβδομηκοστῶ καὶ ἑκατοστῶ τῆς κτίσεως Ῥώμης ὕστερον, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ὑπὸ Σουλπικίου Γάλλου, μιᾶ πρόσθεν ἡμέρᾳ τῆς Περσέως τοῦ 5 Μακεδόνοσ ἦττης. ἐπὶ δὲ Οὐεσπασιανοῦ τοῦ Καίσαρος ἐν πέντε καὶ δέκα ἡμέραισ ἀμφοτέροισ τοῖσ φωσί τοῦτο συνέβη παθεῖν. οὐ μὴν αἰ τοῦτο τὸ πάθος τὰ αὐτὰ προμηνύει· οὐδὲ γὰρ μονοειδεῖσ αἰ ἐκλείψεισ, ἡλίου μὲν τὴν Ἀσίαν διέποντος, σελήνης δὲ τὴν Εὐρώπην, καὶ μάλιστα ὅταν πρὸσ 10 τοὺσ λεγομένουσ κακοποιούσ ἢ ἐκλείψισ γένηται, κακουμένων μὲν τῶν βασιλικῶν ζωδίων καὶ τῆσ τῶν ἀγαθῶν ἐπικουρίας ἀργούσῃ. ταύρω μὲν γὰρ ἢ παρθένω ἢ αἰγόκερω συμβαινούσῃ ἐκλείψεωσ ὁποτέρω τῶν φώτων κατὰ τοὺσ προκειμένουσ λόγουσ, καρπῶν ἔνδεια καὶ διαφερόντως τῶν 15 ὠρίμων συμβαίνει, καθὸ σταχυηφόροσ μὲν ἢ παρθένωσ, ἀροτρεὺσ δὲ ὁ ταῦρωσ, ὁ δὲ αἰγόκερωσ πρῶτοσ τῶν τοιούτων καρπῶν ἀπογεύεται· εἰ δὲ διδύμοισ ἢ ζυγῶ ἢ ὑδροχόω γένηται τὸ τοιοῦτον, ἀνθρωποειδοῦσ ὄντοσ τοῦ τριγώνου, οἱ λοιμοὶ τε καὶ λιμοὶ ἐνσκήψουσιν· ὅταν δὲ καρκίνω ἢ 20 σκορπίω ἢ ἰχθύσι συμβαίῃ, ὄχλων φθοραὶ καὶ πολέμων στάσεισ καὶ ἐναλίων ὄλεθροσ ἐπικείμεται. τηρητέον δὲ πρὸσ τὰσ καθόλου περιστάσεισ τὰ κατὰ τὰσ ἐκλείψεισ χρώματα ἢ τῶν φώτων αὐτῶν ἢ τῶν περὶ αὐτὰ συστημάτων, οἷον

5 Κάλβον C. 7 Plinius 2 13 duodecim diebus. 21 συμβαίνει C. fort. πόλεων. H.

fere est qui ambigat. praecognitum defectum esse aiunt apud Graecos a Thalete Milesio, Olympiade 49, urbis conditae anno 170; apud Romanos a Sulpicio Gallo, pridie pugnae die qua Perseus rex Macedoniae superatus est. sub Vespasiano quoque Caesare ut intra 15 dies utrumque sidus id pateretur accidit. nec tamen ea affectio idem semper praenuntiat, neque uniusmodi sunt defectus, cum sol Asiam regat, luna Europam; maxime, quando sub maleficis, ut vocant, fit defectus, ubi vexantur signa regia et auxilium tardat benevolentium. nam si in tauro virgine capricorno, utri siderum hac ratione accidit defectus, fructuum, et praecipue maturorum, penuria contingit; quippe spicifera virgo, taurus arator, capricornus autem primus fructus eiusmodi degustat. quodsi in geminis aut libra aut aquario id accidit, cum sit specie humana hoc triangulum, pestes et annonae durae ingruent. quando fit in canero vel scorpione vel piscibus, populorum strages, civitatum motus et maritimarum interitus ingruent. observandi autem praeter generales rationes colores in defectibus vel ipsorum luminum, vel concretionum quae cir-

θάβδων ἢ τινων τοιούτων. μέλανα μὲν ἢ ὑπόχλωρα φανέντα σημαίνει

... βανει τόξον καὶ μανιακῶς πυρῶδες. τοιαῦτά τινα οἱ περὶ τὸν Ῥωμαῖον Βάρωνα Νιγίδιον τε καὶ Ἀπουλήιον προύθησαν. ὁ μὲντοι Καμπέτριος, ἐξειλεγμένην τινὰ περὶ τούτων συντάξας πραγματείαν, αὐταῖς λέξεσι καθ' ἑρμηνείαν περὶ κομητῶν, καὶ ὃ τι ἀπειλοῦσι, ταῦτα λέγει.

11. Ὁ καλούμενος ἵππεὺς ἔστι μὲν Ἀφροδίτης, ἐκ δὲ τῆς ὀξύτητος οὕτως ἀνόμασται· πλαγίους δὲ ἔλκει καὶ πυρῶ-
10 θεις πλοκάμους, αὐλακὰς τινὰς φωτὸς ἀποτείνει, καὶ πάλιν

2 hic exciderunt ad minimum duo folia, et fortasse multo plura, ubi de defectibus solis de coloribusque eius orientis et obeuntis exposuisse auctorem verisimile est; item de arcibus, et circulis repetitis. deinceps ad disputationem de cometis (vide supra c. 4) cum convertisset se existimo, ita ut more suo allatis ex historia exemplis certis hominibus potestatibusve exitium eos portendere demonstraret, causamque aperiret quare variis nominibus distinguerentur, ex Plinio 2 25. postea, ratione habita verborum statim sequentium, coniectura fieri possit Lydum sumpsisse a Plinio summam eorum quae habet de caeli coloribus, flammis caeli, et coronis caelestibus. sunt autem ea haec fere, H. N. 2 26—30: emicant et trabes simili modo, quas docos vocant; fit et caeli ipsius hiatus, quod vocant chasma. fit et incendium, sicut Olympiadis centesimae septimae anno tertio, cum rex Philippus Graeciam quateret. cernuntur et stellae cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem, ceu spicae coronae; et versicolores circuli, qualiter Augusto Caesare in prima iuventa urbem intrante, post obitum patris, ad nomen ingens capessendum. circa solem apparuit etiam aliquid quae [sequentia exstant hic] quae sic Graece convertat aliquis, imitans non Attici quidem sermonis suavitatem, sed cum usum peculiarem saec. 6, tum maxime proprietatem, interdum etiam stuporem Lydi: 10. φαίνονται δὲ καὶ δοκίδες, καὶ οὕτως αὐτὰς καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες· γίγνεται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον χάσμα ἐν οὐρανῷ. καὶ ἕτερον δὲ τι ἐμπρησμοῦ παραπλήσιον πολλάκις φαίνεται, ὡς ἐπὶ τῆς ἐβδόμης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος (vide supra 284 4), ὅτε Φίλιππος ὁ Ἀνύντων τὴν Ἑλλάδα ἐσάλευε. φαίνονται δὲ καὶ σὺν ἡλίῳ ἀστέρες διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, καὶ μάλιστα περὶ τὸν δίσκον αὐτόν, καθάπερ στέφανοι σταχύϊνοι· καὶ ποικιλόχροοί τινες κύκλοι, ὅποιοι ἐφάνησαν ὅτε Ἀγρουστος νέος κομιδῆ μετὰ τὴν τοῦ Καίσαρος τελευτήν εἰς Ῥώμην, τὸν πατέρα ἀνανεούμενος, εἰσῆλθεν. οὐδὲν δὲ ἤττον φαίνεσθαι συνέβη τι περὶ τὸν ἥλιον ὡ- 9 malim ἔλκων. H.

cum sunt, velut virgarum aut specierum eiusmodi. quae si nigra sive subpallida apparent, significant.....

... si arcus et prodigiose rubens. haec fere in scriptis MVarro civis Romanus, PNigidius, LAPuleius proposuerunt. at Campestris, qui amplum de eodem argumento conscripsit commentarium, de cometis deque iis quae munitantur totidem verbis translata haec ait.

11. Hippeus qui vocatur Veneris est: a celeritate invenit nomen: obliquas trahens atque ardentis iugas, proicit radios lucis, rursusque

εἰς βραχύν τινα κύκλον συνάγεται, ἀπειρώ τινὶ συντομίᾳ καὶ ὀξύτητι ποτὲ μὲν περιρραίνων ποτὲ δὲ συνάγων τοὺς λεγομένους ἀύλακισμούς. οὗτος ὅταν πυρώδης ἀνίσχη καὶ ἀπὸ δύσεως πρὸς ἀνατολὰς ἀκοντίζη τοὺς αὐτοῦ πλοκάμους, τήν τε Περσῶν ἀπειλεῖ ἐπανάστασιν, ὥστε καὶ δυνάμεις πολλὰς 5 στρατευμάτων ἐπὶ τὴν ἀνατολήν συνδραμεῖν, τὰς τε Συρίας πληρῶσαι τὸν ὁποιδήποτε γῆς ἀποσταλέντα στρατιώτην, καὶ ὡς οὐκ ἀρκούσης τῆς παρασκευῆς πρὸς ... κίνημα καὶ νεωτέραν γενέσθαι στρατολογίαν. ἡγήσεται δὲ λοιμός, καὶ διαφερόντως τοῖς ἵπποις ἐνσκήψει, οὐ τοῖς Περσῶν ἀλλὰ τοῖς ἐξ 10 Εὐρώπης ἐπ' ἐκείνους φερομένοις. καὶ τοῦτο ἐλάττωσις ἔσται πρώτη τοῖς λοιμώττουσιν. ἀλλ' οὐ μέχρι παντὸς τὰ Περσῶν εὐτυχῆσει· μεγάλης γὰρ συντρεχούσης κατ' αὐτῶν παρασκευῆς φεύξονται, καὶ αἱ ληφθεῖσαι παρ' αὐτῶν πόλεις ἀφεθήσονται, ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν φεύγων ἀπολείται ταῖν ἰδίαν χερσῶν. 15 εἶτα καὶ διασπαγήσεται ὁ πλοῦτος Περσῶν. τὰ δὲ λήια ἄχρηστα, τῶν γεωργῶν ἀναιρεθέντων ἢ καὶ λοιμῶ διαφθαρέντων γενήσεται. οὐ μὴν ἐμμενοῦσι τοῖς Περσῶν οὐδὲ ἐμβραδυνοῦσι τοῖς αὐτῶν οἱ ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐκάτερον ἔθνος ὥσπερ τετελεσμένης τῆς μάχης ἐν τοῖς οἰκείοις ἐπανήξει. ταῦτα 20 μὲν οὖν ἀπειλεῖ, ὅταν πυρώδης ἀνίσχη· εἰ δὲ ὄχρος, πολέμους μὲν τινας, ἀλλ' οὐ Περσικούς, σημαίνει, σεισμοὶ δὲ πάντως καὶ πένθη τινὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐνσκήψουσι. λοιμὸς δὲ τοῖς βοσκήμασιν ἐπιπεσεῖται καὶ λιμὸς κάρτα βίαιος.

3 ἀνίσχει ἀπὸ C. corr H. 5 τε] fort. τῶν. H. 8 fort. πρὸς τὸ πολεμίων κ. H.

in angustum glomerat orbem, velocitate atque impetu incredibili, modo circumspargens modo contrahens crines quos vocant. is quando ardens oritur et ab Occidente ad orientem iaculatur iubar, tumultum Parthicum nuntiat: exercituum magnam vim raptum iri in orientem, militem undique terrarum missum repleturum Syrias, et velut non sufficiente apparatu motui hostium novos exercitus scriptum iri. antegredietur autem lues, et equos praecipue invadet, non Parthicos, sed eos qui ex Europa in barbaros transmittentur. atque hoc primum incommodum erit lue laborantibus. nec tamen Parthi diuturna cum fortuna erunt. nam ingentibus copiis convenientibus adversus eos in fugam se conferent, opida populi Romani a se capta dimittent. rex Parthorum fugiens peribit propria manu. gaza Parthorum diripietur. fruges tenues erunt, agricolis aut occisis aut tabe sublatis. neque instabunt Parthis ex Europa adversus illos profecti, neque in finibus eorum commorabuntur: sed uterque populus quasi debellato ad propria redibit. haec minitatur, quando ardens oritur: quodsi luridus, bella quidem, sed non Parthica significat; terraeque motus haud dubie et acerbitates homines invadent. lues et fames admodum gravis pecudibus accidet.

12. Εἰ δὲ ὁ τοιοῦτος κομήτης ἐπὶ μεσημβρίαν ὄρᾳ, ὠχρούς καὶ ὄξεις ἐπ' ἐκείνην βάλλων τοὺς πυρσούς, περὶ τὴν θερινὴν τροπὴν λοιμὸς βαρὺς ἐπιπεσεῖται τῇ Λιβύῃ καὶ πληθὸς ποικίλων κακῶν. ὅταν δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἴδῃ, ἐκ τοῦ ἐναντίου ἢ Λιβύῃ κατὰ τῶν βορείων στρατεύεται, μεγίστης αὐτῇ συμμαχούσης δυνάμεως. ἐλαττωθεῖσα δέ, εἴτα καὶ δύναμιν ξενικὴν συλλαβοῦσα, τὴν μὲν ἀρχὴν οὐκ ἀγεννῶς καθοπλίσεται τῶν ἐναντίων, οὐ μετὰ πολὺ δὲ εἰς παντελῆ κακοδαιμονίαν πεσεῖται, ὥστε μετὰ τὸ ἀναιρεθῆναι ἐγγὺς ἅπαντας καὶ αὐτὸν ἀνδραποδισθῆναι καὶ δεθῆναι τὸν ἡγεμόνα τοῦ ἔθνους. Ἰστίον δὲ ὡς Λιβύην τὴν ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἄρξι Γαδείρων ἢ Ταρτησοῦ ἢ τῆς λεγομένης τοῖς πλείστοις Γάδεως λαμβάνειν χρεῶν. οὐδὲ γὰρ περὶ Αἴγυπτον τὴν λέξι ταύτην, ἀλλ' ἀπολύτως περὶ τὴν Λιβυκὴν ἐπαρχίαν οἱ παλαιοὶ ἀπελαμβάνοντο, καὶ διαφερόντως τὴν Μαυρουσίαν, καὶ ὅσαι προσεχείς εἰσὶ πρὸς τὰς δύσεις Εὐρώπῃ, μόνῳ τῷ λεγομένῳ Σεπτῷ κατὰ τοὺς ἐπιχωρίους οἶονεὶ πορθμῷ ἀπ' αὐτῆς διακεχωρισμένα. πέρας δὲ λοιμοὶ ἐκνικήσαντες, ὡς ἀπαρτίσαι περὶ γένος ἕναστον τὴν ἐν πολέμῳ ἀπώλειαν, ἀνχμὸς δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ λιμὸς εἰσαυθις διαφερόντως ἐνσηψεί, ὡς ἔλειπν τὴν ζωὴν τοῖς περιλειφθεῖσιν εἶναι. νόσος γὰρ βαρεῖα ἐπιπεσεῖται τῇ νέᾳ ἡλικίᾳ, καὶ ὁ ἥλιος ἀποστραφήσεται, καὶ ἀνομβρία λοιμώδης ἔσται. εἰ δὲ ἐπὶ δίσκῳ ἀπίδοι,

12 γαδῆρον ἢ ταρτησοῦ C.
prope iam deleta. H.

13 γάνδεως C, secunda litera
15 τὴν] malim περὶ τὴν. H. 15 conf.
Procop. de aedific. 2 117 C.

12. Quodsi eiusmodi cometes in meridiem spectat, pallidas et celeres eo proiciens faces, circa solstitium aestivale fames gravis et variarium calamitatum multitudo Africae accidet. sin vero spectat in septentriones, Africa contra in aquilonios movebit bellum, magnis ad sui auxilium adiunctis opibus. victa nihilominus, inde ascitis copiis peregrinis, primo haud ignave repugnabit contra hostes. sed non multo post in consummatissimam miseriam incidet, ut post omnium paene interuentionem vel princeps gentis ipse servitutem et vincula non sit evitaturus. sciendum autem Africam accipiendam esse de regione omni a Rubro mari usque Gadira sive Tartessum, seu, ut a plerisque vocatur, Gades. non enim de Aegypto veteres hanc vocem, sed quando absolute proferatur, de Africa provincia et praecipue de Mauritania usurpabant, et quotquot aliae regiones ad occidentem finitimae sunt Europae, solo Septo, ut incolae nominant, quasi freto, ab ea distinctae. ad postremum pestes obtinentes adeo ut consummaturae sint belli calamitatem, siccitas deinceps et fames magna incidet, ut miserabilis vita superstitibus sit futura. nam morbus gravis invadet inventutem, sol retro convertetur, pluviae inopia pestifera erit. quodsi in occidentem vergit, ad Gadita-

ἕως τῶν Ἡρακλέους στηλῶν πόλεμος καὶ ἀπόλεια ἔσται στρα-
τευμάτων καὶ λιμὸς καὶ πτώσεις τῶν βοσκημάτων. εἰ δὲ ἐπὶ
τὸν Βοώτην νεύοι, κρύος ἀπὸ πηρῆς ἄχρι Εὐξείνου, καὶ χειμῶ-
νες ἀήθεις ἐπιχειθήσονται, καὶ πολέμιοι καταδραμοῦνται τὴν
χώραν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐλαττωθήσονται οἱ ἐγγῶριοι, 5
δυνάμει δ' ὕστερον συντρεχούσης οὐ μόνον ἠττηθήσονται
οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ καὶ αἰχμάλωτοι οἱ ἠγεμόνες αὐτῶν ἐν
δεσμοῖς ἔσονται. εἶτα ἐκεῖθεν ἐπὶ μεσημβρίαν μετελεύσονται
ὁ νικήσας στρατός, καὶ τῶν ἐκεῖ ἀντιέξεται πόλεων, καὶ ἐν
ἐπαίνοις ἔσται· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ θεῖα καταλείψουσι τοὺς 10
πολεμίους ὥστε ἐκ περισσοῦ προστεθῆναι τοῖς νικηταῖς.
τοσαῦτα τὰ σημαίνόμενα, ὅταν ὠχρὸς φαίνηται ὁ ἵππεὺς μετρίως·
ὅταν δὲ καθ' ὁμαλοῦ ὠχρότατος, ξζωτικὸν μὲν οὐκ ἀπειλεῖ,
ἐμφυλίους δὲ φράζει πολέμους, οὐκ ἐλάττους τῶν πρὸς τοὺς
ἕξωθεν ἀπειλοῦντας τὰς συμφοράς, καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἀλλὰ 15
καὶ ἐλάττωσιν. ἐκείνῳ δὲ μάλιστα προσεκτέον, ὡς ἐπὶ χρό-
νον φαίνόμενος, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τὸν γαλαξίαν (οὐδὲ γὰρ
πρὸς ἀνατολὰς ὑπὲρ τὰς ἐπτὰ φανήσεται ἡμέρας ὁ τοιοῦτος
ἀστὴρ), χρόνια τὰ κακά, πρὸς βραχὺν δὲ καιρὸν, ἐπίκαιρα
σημαίνει.

20

13. Κομήτης ξιφίας. οὗτος ὁ ἀστὴρ ἀναφέρεται
μὲν Ἐρμῆ, οὐχ ἦττον δὲ τοῦ προτέρου, δολιωτέρας μέντοι
ἐνεργείας ποιεῖται. ἂν μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν βλέπη, οἱ

3 νέοι C. 16 post ἐλάττωσιν vox videtur praetermissa esse ab
ipso librario qui codicem exaravit. H.

num fretum usque bellum et internecio erit legionum, item fames et lues
pecudum. sin declinat in Bootem, frigus immitte usque ad Euxinum
Pontum et tempestates insuetae incident, hostes incurrent provincias.
ac primo quidem detrimentum accipient provinciales, post autem, copiis
in unum convenientibus, non solum superabuntur barbari, sed duces
etiam eorum captivi facti in vinculis erunt. posthaec inde remeans vi-
ctor exercitus meridiem versus in civitatibus ibi sitis stativa ponet erit-
que in laude. ipsae quoque sanctitates relinquent hostes, ut in cumu-
lum ad victores accessurae. haec significantur, quando mediocriter pal-
lidus existit cometa Hippeus: quodsi totus aequabiliter pallidissimus,
barbara quidem non minatur, sed civilia indicat bella, non minores quam
externa allatura calamitates. neque id solum, sed detrimentum quoque...
illud vero maxime notandum, cometam, ut dictum est, diutius in lacteo
circulo conspectum (ad orientem enim nunquam ultra septem dierum
spatium se aperiet eiusmodi sidus) diuturna mala significare; sin per
breve tempus ardeat, temporaria.

13. Cometes xiphias. id sidus attribuitur Mercurio; nec
minus quam superius, imo magis infestas efficientias habet. nam si spe-

δυνατοὶ Περσῶν καὶ Αἰθιοπῶν τοὺς ἑαυτῶν βασιλεῖς φαρμά-
 κῳ διαφθείρουσι. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ Φοινίκῃς πρὸς τινῶν
 τοῦ πλήθους κατὰ τῶν ἐν τέλει ἀμαρτηθήσεται. φῆμαι δὲ
 ἔσονται οὐκ ἀληθεῖς, ἐκδειματοῦσαι τοὺς ἀπανταχοῦ. εἰ δὲ ἐπὶ
 5 μεσημβρίας ἀνίσχοι, Αἰγυπτίαις καὶ ἄλλοις Λιβυκοῖς ἔθνεσι δό-
 λους ὡσαύτως θανατηφόρους ἐπιφέρει, καὶ Αἰγύπτιοι μὲν ἔξουσι
 μεταβολὴν τῶν κακῶν, Λίβυες δὲ ἐμφυλίοις πολέμοις δαπα-
 νηθήσονται. ὅτε δὲ ἐπὶ τὴν δύσιν ὄρᾳ, τοῖς ἐκεῖσε δυνατοῖς
 τὰ ὅμοια ἀπειλεῖ, ὡς ἐξ ὑπονοίας κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθῆναι
 10 εἰς φανερόν πόλεμον. ὅτε δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ὄρᾳ, ἐπιμιξίαν
 δηλοῖ τῶν ἀρκτιῶν καὶ Λιβυκῶν ἔθνων, ὥστε θυγατέρα Λι-
 βυος δυνάστου δοθῆναι πρὸς γάμον ἀρκτιῶν τυράνῳ, καὶ
 ἐπιβουλεύσαι τῷ πατρὶ τὴν παῖδα, καὶ προδοῦναι αὐτόν,
 ἔρωτι ἀσεβεῖ πρὸς τὸν ἄνδρα κρατουμένην.

14. Λαμπαδίας κομήτης, οὗτω προσαγορευόμενος ἐκ
 τοῦ σχήματος, ἔστι μὲν Ἑρμοῦ καὶ αὐτός, ὅταν δὲ ἐπὶ ἀνατο-
 λὰς ἴδῃ, ἀγλυῶδη τὸν αἴρα καὶ ἐξ αὐτοῦ βλάβην τῇ ἀμπέλῳ
 μαντεύεται· ἐκ γὰρ τῆς ἀγλύος τίκονται σκώληκες οἱ λεγόμενοι
 ἴπες. καὶ ἡ βλάβη καθολικὴ, μάλιστα μέντοι περὶ τὴν ἄνω
 20 Ἀρμενίαν, Εὐφρατῆσιαν τε καὶ Φοινίκην καὶ Ταυροκιλικίαν
 γενήσεται. καὶ οὐ μόνον ἐν ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτὶ οὐ-
 τως ἢ ἀγλὺς πυκνωθήσεται ὡς καὶ λαμπάδας ἀνημμένας
 ἐναποσβέννυσθαι. τοῖς δὲ καρποῖς ἐμφυήσεται ἡ λεγομένη

19 μέντοι] num μὲν τοῖς? H.

ctat in primam partem caeli, megistanes Parthorum et Aethiopum reges
 suos veneno tollent. idem facinus in Phoenicia a quibusdam e plebe in
 magistratus admittetur. rumores spargentur inanes, orbem terrarum per-
 terrentes. quodsi meridiem versus emicat, Aegyptiis ceterisque Africae
 gentibus fraudes similiter mortiferas affert. sed Aegyptii commutatio-
 nem habebunt malorum, Afri autem intestinis bellis consumentur. quando
 occidentem spectat, potentibus per eas oras similia minuitur, adeo ut
 propter suspiciones mutuas in apertum bellum erupturi sint. quando
 septentriones aspectat, commixturam nationum septentrionalium et Afri-
 canarum significat; inde filiam principis Afri regnatori aquilonari in ma-
 trimonium datum iri; eandemque succumbentem scelesto erga coniugem
 amoris insidias facturam patri, eumque prodituram.

14. Lampadias cometes, a forma sic vocatus, ipse quoque
 Mercurii est. is ad orientem conversus nebulosum aërem, indeque viti
 detrimentum fore praenuntiat. etenim nascuntur e nebula vermes, qui
 ipes vocantur. malum illud universe quidem, sed maxime tamen in Ar-
 menia superiore, Syria Euphratensi, Phoenicia, Taurocilia, accidet.
 nec solum interdiu sed noctu quoque adeo spissabitur nebula, ut lumina
 accensa exstinctura sit. frugibus innascetur lolium, quod vocant, mes-

αἶρα καὶ ὑγρασία τις σηπτικὴ καὶ βλαπτικὴ τοῖς ἀμητοῖς· ἐκτροπαί τε ποταμῶν καὶ ὄμβρων ῥήξεις βιαιοτέρων καὶ κεραινωῶν βολαὶ ἔσονται, καὶ οὐδὲν ἦττον ὁ ἀνχμὸς ἐπιτείνῃ, ὡς καὶ τοὺς ἀεννάους τῶν ποταμῶν ἀναφρουγῆναι. εἰ δὲ ἐπὶ νότον, ἔτι μᾶλλον ξηρότερον καὶ λοιμωδέστερον⁵ τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα, τοῦ Νείλου ὑποξηραίνοντος, ὥστε ἐρπετῶν πάντα πληρωθῆναι. εἰ δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον, ὁ μὲν ἀνχμὸς τῷ ψυχρῷ τοῦ κέντρου ἠττηθῆσεται, πῦρ δὲ ταῖς ὕλαις ἀδοκῆτως καὶ τοῖς ὄρεσιν ἐμπεσεῖται, ὡς μὴδὲ τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς ἢ φρουρίοις διατρίβοντας ἔξω τῆς βλάβης¹⁰ γενέσθαι· θάνατός τε πολὺς ἔσται, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου. ὅταν δὲ ἀνίσχων πρὸς δυσμὰς ὄρᾳ, κεραινοὺς μὲν τῇ χώρᾳ, πτώσιν δὲ τοῖς βοσκήμασι μαντεύεται, ἐμπρησμοὶ τε ἔσονται βαρεῖς.

15. Κομήτης. οὗτος ὁ ἀστήρ Διὸς μὲν ἔστιν, οὕτω¹⁵ δὲ ἔστιν ἐπίσημος ὡς ἐξ αὐτοῦ πάντας τοὺς ἄλλους διοσημειακοὺς ἀστέρας κομήτας προσαγορεύεσθαι. οὗτος ἠνίκα λαμπροὺς καὶ ἀργυροειδεῖς τοὺς πλοκάμους καὶ ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ἀκοντίσῃ, Διὸς καρκίνῳ ἢ σκορπίῳ ἢ ἰχθύσιν ὄντος, Πέρσαις ἀγαθὰ μεγάλα μαντεύεται. ἀναστήσονται γάρ, καὶ²⁰ ἐπὶ τὰ Ῥωμαίων ἐκχυθέντες πόλεις τε καὶ φρούρια κατέξουσιν, αἰχμαλώτων τε ἀπέιρων πλῆθος καὶ πλοῦτον πολὺν λαβόντες νικηταὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν ἀνασεύξουσι, μήτε συμβαλεῖν ὅλως τινὸς τολμῶντος αὐτοῖς. ὅταν δὲ ἀπόστροφος ἀνί-

22 praestat ἄπειρον· ac sic verti. H.

23 malim μηδέ. H.

sibus humor putrefaciens ac laedens. amnium eluvies, imbrum vehementiorum delapsus, fulminum elisiones erunt. et tamen nihilominus gliscet siccitas: inde perennes quoque amnes exarescent. si meridiem spectat, magis etiam arida ac pestifera erit aëris temperatio. siccescet Nilus: inde serpentibus referta erunt omnia. si septentriones, siccitas superabitur a frigore centri; ignis in silvas montesque de improviso incidet, ut neque rusticantes neque castellani extra noxam futuri sint. mortes multae erunt, praecipue per Aegyptum. quando idem exoriens in occidentem spectat, terrae fulgura, pecudibus interitum praedicit; incendia acerba erunt.

15. Cometes proprie sic dictus. id sidus Iovi attribuitur: est adeo insigne ut ex illo omnes aliae prodigosae stellae crinitae nuncupentur. is quando ardentes argenteosque crines in orientem iaculatur, Iove in cancro aut scorpione aut piscibus morante, Parthis bona magna praedicit. etenim concitati et effervescentes in provincias populi Romani oppida et castella tenebunt; captivorum infinita multitudine gazaque ingente potiti victores in suos se fines recipient, nemine omnino ne ad manum quidem venire illis audente. quodsi aversus exoritur cometa

σχη ὁ κομήτης οὗτος, τοῖς καθ' ὧν ἀποστρέφεται τὰς ἀστο-
 χίας ἐπιφέρει. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν νότον ἴδῃ, ἐπιδώσει ὁ Νεῖλος
 ἀφθονώτερον, εἰρήνη τε καὶ εὐετηρία ἔσται ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου,
 ὁμόνοιά τε καὶ εἰλικρινῆς τοῖς πᾶσιν ἡσυχία. εἰ δὲ ἀπο-
 5 στρεφόμενος καὶ κατὰ νότον ἔχων τὴν ἀνατολὴν ἐπὶ τὴν δύ-
 σιν ὄρᾳ, ἄπειρος ἔσται τοῖς Ῥωμαίοις εὐδαιμονία· Πέρσας
 τε...

16.γενεσίαν τῷ παντὶ παρέχουσα· καὶ ὅσα ἀπλῶς
 ἐν τῷ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ὁ φιλόσοφος ἀναφέρει. ὥστε
 10 ἀνάγκη πᾶσα τῶν ὑπὸ σελήνην πάντων μὴ μίαν μηδὲ τὴν
 αὐτὴν εἶναι φύσιν. εἰ γὰρ ἀρχὴ γενέσεως καὶ φθορᾶς σε-
 λήνη, εἰκός ἐστι μὴ αἰεὶ ὡσαύτως θεωρεῖσθαι τὰ ὑπ' αὐτὴν
 φνόμενα συμβάντα. εἰ γὰρ ἔκκεντρος παρὰ τοὺς ἄλλους τῶν
 15 πλανωμένων αὐτή, λοξῶς καὶ οὐ πρὸς ὄξυ τὰ τῶν ἀποτε-
 λεσμάτων γίνεται. οἱ μὲν γὰρ κατὰ τοὺς διαπλόκους πόλους
 τὴν ἐπὶ ταῖς διοσημεῖαις μαντείαν ἀπευθύνουσιν, ἄλλοι δὲ κατὰ
 τὰς ἐπιτολάς ἢ κατὰ τὰς φάσεις· καὶ οὗτοι μὲν πρὸς τὰ

4 ... κρηνησ C. 5 νότον] ad sensum melius esset νότα. cf.
 cap. 61. H. 7 hic desideratur folium certe unum, in quo credibile
 est de reliquis generibus cometarum disputasse Lydum, velut de dis-
 sceo rogonia typhone, ac deinceps ad observationes lunares [σελη-
 νιακὰς ἐπιτηρήσεις] transiisse. ibi suspicor (ex peroratione capi-
 tis 16) suscepisse auctorem defensionem disciplinae auguralis contra
 voces quorundam, negantium consociari eam posse cum pietate re-
 ctaque persuasione de numine ac mente dei. cui opinioni oppo-
 sisse videtur ratiunculas e libris Aristotelis de caelo deque gene-
 ratione et corruptione conquisitas: tempestatum vicissitudines re-
 rumque humanarum commutationes, modo leges a providentia fixas
 noveris, non minus a mortalibus sciri praedicique posse quam side-
 rum cursum impetumque caeli. qua ex argumentatione supersunt
 illa cap. 16, fugientibus plerumque literis, quae hunc in modum
 restituere atque vertere sum conatus. 13 fort. εἴ γε. H.

ille, iis in quos devertit frustrationes expectationum affert. si in au-
 strum spectat, Nilus incremento maiore abundabit; pax et abundantia
 erit per Aegyptum: concordia et tranquillitas sincera per orbem ter-
 rarum. si devertens et austrum versus exortum habens in occidentem
 spectat, summa erit populi Romani felicitas: Parthos...

16. conversio caeli vim genitalem huic universitati tri-
 buens; et quicquid omnino in libro De generatione et corruptione prin-
 ceptis Peripateticorum commemorat. ut necesse plane sit rerum sublun-
 narium omnium non unam neque eandem esse naturam. nam si luna
 principium est generationis et corruptionis, sequitur non semper eodem
 modo apparere quae sub illa forte existant. si enim a centro magis re-
 cedit quam alia errantia, obliqua fit nec praerapida efficientiarum ratio.
 divinationem quae ex prodigiis fit, ad polos deflexos moderantur alii,
 alii ad ortus aut praefulsiones: hi servato ad duodecim signa sole, illi

ζώδια τὸν ἥλιον ἐπιτηρήσαντες, ἐκεῖνοι δὲ πρὸς τὰς σεληνιακάς συνόδους καὶ ἀποστάσεις, ἄλλοι κατὰ φυσικὰς τινὰς ἐπιτηρήσεις. κῆρυξ δὲ τῶν ἀπορρήτων ἢ φύσις. ὥστ' οὐκ ἔξω φρενοβλαβείας μέμφονται ταῖς μεθόδοις δι' ὧν τοῦ μέλλοντος στοχάζεσθαι εἰσαγόμεθα. οὐδὲ τὸ περὶ τὴν τῶν ἀστέρων θεω-5 ρίαν ἀπασχολοῦν ἔξω θεοσεβείας ποιεῖ· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τὴν πάνσοφον ἔστι διὰ τῶν ἔργων· αὐτῶν θεωρῆσαι πρόνοιαν τοῦ πάντων ἀρρήτου πατρός, καὶ θαυμάσαι τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου δύνασθαι ἡγουμένου θεοῦ καὶ περὶ τῶν οὐρανίων, ὡς δυνατόν, διαλέγεσθαι. ταῦτα μὲν οὖν Φούλβιός φησιν, ἐκ τῶν 10 τοῦ Νουμᾶ ἱστορήσας. ἡμεῖς δὲ μετὰ τὰς ἐκ διαφόρων συνειλεγμένας δόξας καὶ τὰς ἐξ ὁμαλοῦ τοῖς παλαιοῖς γραφείσας ὑποθήσομεν, ἐκ τῶν περὶ σελήνης σχηματισμῶν κατὰ τὰ ζώδια τῆς θεωρίας λαμβάνοντες.

17. Σελήνη ἀιγρόκερως. εἰ κατὰ τὴν διχομηρίαν ἢ σε-15 λήνη ἀμυδρὰ φανῆ, εὐθηνία ἔσται. εἰ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ ὁμοίως ἀμυδρὰ φαίνεται, ἔφοδον πολεμίων σημαίνει. εἰας τεκμήριον. εἰ δὲ ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἄστρον διαδράμη, ἀπώλειαν ἀνθρώπων σημαίνει. εἰ δὲ ὀμίχλη γένηται, χάλαζα πεσεῖται. εἰ δὲ ἄνεμοι 20 βιασιότερος πνεύσουσιν, ἔφοδους πολεμίων φράξουσιν.

Σελήνη ὑδροχόω. εἰ κατὰ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν φυλακὴν ἢ σελήνη ἀμυδρὰ φαίνοιτο, πόλεμος ἔσται· εἰ δὲ κατὰ τὴν ἑωθινήν, εἰρήνην μετὰ ἐλλείψεως τῶν ἐπιτηδείων δηλοῖ.

12 συνειλιγμένας C.

13 υποθήσωμεν C.

ad lunares congressus recessusque. alii moderantur ad observationes certas naturales. magistra autem occultorum natura est. quare non sine amentia improbant rationes, quibus perducimur ad conicienda futura: nec sidereae scientiae studium a pietate avertit: sed vel magis licet ex ipsis operibus sapientissimam perspicere providentiam parentis ineffabilis huius universitatis, et admirari, quod potis est mens humana, duce deo, de caelestibus quoque rebus pro facultate disserere. haec Fulvius Nobilior ait, e scriptis Numae mutuatus. nos, post opiniones ex variis auctoribus collectas, item quae in eandem sententiam a priscis hominibus scripta sunt subiiciemus, ita ut ab habitu lunae secundum duodecim signa commentationem aggrediamur.

17. Luna in capricorno. luna pleno orbe quando pallida videtur, abundantia erit. secunda vigilia si item pallida conspicitur, incursionem hostium significat. si . . .ae signum. sin vero . . . minatur. traiectio stellae interitum hominum significat. nebula si existit, grando cadet. venti si spirant violentius, accessum hostium indicant.

Luna aquario. si prima aut secunda vigilia luna pallida videtur, bellum erit. si quarta vigilia, post defectum annonae pacem decla-

εἰ δὲ σεισμὸς ἢ ἤχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γένηται, νόσους σημαίνει. εἰ δὲ ὀμίχλη γένηται, σίτου καὶ οἴνου διαψίλειαν δηλοῖ. εἰ δὲ παρ' ὄλον τὸν μῆνα ἐπιτείνουσι πνεύματα, ὑετὸς ἔξει. εἰ ὁ ἔσπερος ἐν τῇ σελήνῃ εἰσέλθῃ, ἴδιοι ἰδίοις δυνατοὶ ἐπιβουλεύσουσιν. εἰ δὲ δόξη ἐκλιπεῖν ἢ σελήνη... εἰ δὲ αἱ κεραῖαι τῆς σελήνης συνέλθωσι, σίτου ἀφθονία ἔσται. εἰ δὲ ἄστρον ἐκτρέχον ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀυλακίξει, κίνδυνον τοῖς παραλίοις ἀπειλεῖ.

Σελήνη ἰχθύσιν. εἰ ὁ ἥλιος φάυλως ἐκλάμπειν δόξη, φθορὰ ἔσται ἀνθρώπων. εἰ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ἢ σελήνη τὰς κεραίας συνάγῃ, εἰρήνη ἔσται. εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, ἀπορίαν σημαίνει τοῖς συναλλάγμασιν. ἐὰν ἄστρον ἐν ἡμέρᾳ φανῇ, ἀνάγκη τὰ κοινὰ περιστήσεται. ἐὰν κεραυνοὶ εἰς γῆν πέσῃ, παῦλα τῶν κακῶν. ἐὰν ὀμίχλη εἰς τὴν γῆν πέσῃ, συνοίσει τοῖς καρποῖς.

18. Σελήνη κριῶν. εἰ ἢ σελήνη ταραχώδης φαίνεται, πόλεμοι ἔσονται καὶ ἐπαναστάσεις. εἰ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν φυλακὴν ἢ σελήνη αἱματώδης φανῇ, ὁ σῖτος ἔσται ἀφθονώτατος. ἐὰν ὁ ἔσπερος ἐγγίξῃ τῇ σελήνῃ, πόλεις πόλεις συρραγῆσονται καὶ λιμὸς ἔσται. εἰ νυκτὸς προηστῆρ κατανεχθεῖη, βασιλεὺς τοῖς ἑαυτοῦ ἐπιβουλεύσει. εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, ἔνδειαν σίτου σημαίνει. εἰ δὲ ἤχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γένηται, οἱ τῆς Εὐρώπης τοῖς τῆς ἄνω Ἀσίας πολεμήσουσιν. ἐὰν ἢ

5 omisit librarius clausulam prioris sensiculi et initium sequentis. neque ego supplere illam quidem ausus sum. H. 9 φανυλος C. 16 φανῆται vulgo. 20 .. εχεθειη C.

rat. si terraemotus fit aut caelum boat, morbos significat. si nebula fit, abundantiam frumenti et vini declarat. sed si per totum mensem se intendunt flatus, pluvia incidet. si vespere in lunam ingreditur, potentes suis ipsi insidiabuntur. si videtur deliquium pati luna... cornua si lunae conveniunt, frumenti copia erit. si stella traiciens per caelum sulcum ducit, periculum oris maritimis minuitur.

Luna piscibus. sol si videtur lucere languidius, strages erit mortalium. prima vigilia si luna cornua coniungit, pax erit. si terraemotus fit, difficultatem commerciorum significat. si stella interdiu se aperit, tempora rei publicae aspera incurrent. fulmine si terra tangitur, cessatio erit calamitatum. nebula si in terram funditur, proderit frugibus.

18. Luna ariete. luna si turbida videtur, bella erunt et rebeliones. sub secundam vigiliam luna si cruenta videtur, frumentum erit copiosissimum. vespere si accedit propius ad lunam, civitates cum civitatibus conflictabuntur et fames erit. turbo accensus si delabitur noctu, rex suis insidiabitur. terraemotus si fit, penuriam frumenti significat. caelum si crepat, Europaei bellum inferent gentibus Asiae supe-

ἀριστερὰ κεραία τῆς σελήνης δόξῃ ὑπερβάλλειν τὴν ἄλλην, αὐχμὸς ἔσται καὶ σίτου ἀπορία. ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς φωνῆς ἄνεμοι τὸν μῆνα καταπνεύσουσιν.

Σελήνη τὰ ὄρφ. εἰ ἐκλίπη ἥλιος, ἐρήμωσιν ἀπειλεῖ τοῖς ἀνθρώποις. εἰ ἡ σελήνη ἐπὶ τῆς δευτέρας φυλακῆς ταρα-5 χιάδης φανῆ, φθορὰ ἀνθρώπων ἔσται. εἰ ἡ σελήνη ἐξ ἴσου τὰς κεραίας ἀνίσχουσα ἔχη, θόρυβον τῇ βασιλείᾳ ἀπειλεῖ· εἰ δὲ κατὰ τὴν μίαν μόνον ἐξέχη, θόρυβοι ἔσονται καὶ φυγαί. εἰ δὲ σεισμὸς γένηται ἀπὸ πρώτης Μαΐου ἕως δωδεκάτης, ἀφαίρεσιν τῆς ἀρχῆς τῶ ἡγουμένου τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ γένηται, καὶ 10 φόβον οὐκ ἀκίνδυνον ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ δωδεκάτης γένηται, οὐ μόνον ἀποκινεῖται ὁ ἐπιτροπεύων τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ ἀπόλλυται. καθολικῶς δέ, ὅποι ἂν σεισμὸς ἀπὸ δεκάτης ἕως τριακοστῆς τοῦδε τοῦ μηνὸς συμβῆ, θορύβους καὶ 15 πολέμους ἀποτελεῖ. εἰ ἀπὸ πρώτης φυλακῆς ἕως ἑκτῆς σε-15 σμὸς γένηται, πολέμου ἔθνικου κίνησις ἔσται, ὃ δὲ ἡγούμενος τοῦ κινήματος ἀναιρεθήσεται.

Σελήνη διδύμοις. εἰ ἐκλειψίς γένηται ἡλιακὴ, μεταβολὴ ἔσται καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἕτεροι ἔσονται. εἰ δὲ τῆς πρώτης φυλακῆς ἐκλίπη ἡ σελήνη, ἀκρίδες ἔσονται· εἰ 20 δὲ ταραχιάδης φανῆ, πόλεις πρὸς πόλεις καταφεύξονται. ἐὰν ὁ τῆς Ἀφροδίτης ἀστὴρ ταραχιάδης γένηται, ἀνθρώπων φθορὰ ἔσται. ἐὰν νυκτὸς ἀστὴρ πέση, κακῶν σημεῖον,

1 malim τὴν ἑτέραν. H. 10 fort. ἐφ' οὗ ἂν γένηται. H.
12 μόνον οὐκ C. 15 ἑκτῆς] num ἑκτῆς ὥρας? H. 20 fort.
ἐπὶ τῆς. H.

rioris. laevum cornu lunae si excedere videtur alterum, siccitas erit et rei frumentariae inopia. si die primo vocis . . . venti per mensem spirabunt.

Luna tauro. sol si deficit, vastationem minatur hominibus. luna sub secundam vigiliam si turbida videtur, interitus hominum erit. luna exoriens si cornua habet aequalia, turbas rei publicae minatur: sin autem altero prominat, tumultus erunt et exilia. terraemotus si fit a Kalendis Maiis ad 4 Id. Mai. praeposito regionis, ubi fit, ademptionem imperii et formidinem non sine periculis minatur. sin vero fit inde a 4 Id. Mai., non modo removebitur procurator gentis, sed interibit quoque. universe autem, ubicunque terraemotus accidit a 6 Id. Mai. ad 3 Kalend. Iun., tumultus ac bella efficit. terraemotus si fit prima vigilia ad extremam, bellum civile movebitur, sed auctor motus illius tolletur de medio.

Luna geminis. si defectio solis accidit, conversio erit rerum, civitatemque alii obtinebunt. luna si deficit prima vigilia, locustae existant: si turbida videtur, civitates ad civitates confugient. Veneris stella si turbida conspicitur, hominum erit strages. stella noctu traiciens ca-

ὡσπερ εἰ ἐν ἡμέρᾳ ὀφθῆ. ἐὰν προσητὴρ πέση, θόρουβος ἔσται ταῖς πόλεσι ταῖς πρὸς τὴν ἀνατολήν. εἰ σεισμὸς γένηται, χάσματα τοπικὰ ἔσται. ἐὰν οὐίχλη πυκνωθεῖσα εἰς γῆν πέση, σῆτος ἔσται πολὺς. εἰ ὁ ἥλιος αἵματώδης γένηται, ἀποβολὴ ἔσται ἀνθρώπων. ἐὰν πνεῦμα ἐξαίσιον πνεύσῃ ἐπὶ ἐπτά ἡμέρας, σῆτος ἔσται πολὺς. ἐὰν ἀπὸ νεομηνίας ἕως ἐννάτης τοῦ μηνὸς τούτου σεισμὸς γένηται, φθορὰν ἀνθρώπων ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ ἐννάτης ἕως δεκαεννάτης σεισμὸς γένηται, ὁ κρατῶν τῶν πραγμάτων κάκιστα διαγενήσεται, ἔσται δὲ καὶ λιμὸς τοῖς κτήνεσι καὶ ὕδατος λεῖψις. εἰ ἀπὸ εἰκοστῆς σεισμὸς γένηται, ταπείνωσιν τοῖς διὰ λόγων ἀπειλεῖ, τῷ δὲ τόπῳ ἐναλλαγὴν ἄρχοντος. εἰ ἀπὸ εἰκοστῆς πέμπτης ἕως τριακοστῆς σεισμὸς γένηται, χειμῶνας μεγάλους σημαίνει, καὶ πόλεμος ἔσται καὶ ἀπόπτωσις ἄρχοντος καινοῦ. εἰ ἐπὶ τῆς τριακάδος σεισμὸς γένηται, χειμῶνας μεγάλους σημαίνει.

19. Σελήνη καρκίνῳ. εἰ ἡ σελήνη ἀμυδρὰ ὀφθείη, στρατεύμα ἀλλότριον ἐπὶ τὴν βασιλέως ἤξει χώραν. ἐὰν ἦχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, τύραννος ἀναιρεθήσεται. ἐὰν κεραυνὸς πέση εἰς γῆν, πόλεις παράλιοι ἐρημωθήσονται καὶ ἀπορία ἔσται ἀνθρώπων. ἐὰν ἡ σελήνη αἵματώδης φανῆ, ἄνδρες δυνατοὶ κακοδαιμονήσουσιν· ἐὰν ἡ σελήνη ἐξ ἔσου ἔχη τὰς κεραίας, εἰρήνη ἔσται καὶ εὐθηνία· εἰ δὲ ὑπερέχη ἢ ἑτέρα τὴν ἑτέραν, ὕδατος ἔσται λεῖψις. εἰ σεισμὸς γένηται ἀπὸ

12 ἀπὸ ιέ C.

15 num κλεινοῦ? H.

23 ἡ vulgo om.

lamitatum indicium, itemque si interdiu conspicitur. turbo accensus si defertur, tumultus erit in urbibus per Orientem. si movetur terra, habit passim. nebula crassa si in terram delabitur, frumentum erit copiosum: sol si fit sanguinolentus, interitus hominum erit. ventus ingens si fiat per dies septem, frumentum erit copiosum. si a nova luna usque ad diem nonum huius mensis movetur terra, hominum stragem minitatur. idem si accidit a luna nona usque ad decimam nonam, is qui rem publicam tenet miserrime vitam peraget, inediaque conflictabuntur pecora, et aqua deficiet. si terraemotus fit inde a die vigesimo, literatis hominibus imminutionem auctoritatis denuntiat, regioni commutationem principis. si terra movetur a die vigesimo quinto ad trigesimum, tempestates magnas significat, eritque bellum et recentis principis ruina. si terraemotus fit die trigesimo, tempestates magnas significat.

19. Luna cancro. luna si obscura videtur, exercitus peregrinus in Caesaris fines veniet. si sonitus fit e terra, tyrannus tolletur de medio. terra si fulmine tangitur, urbes maritimae vastabuntur, hominumque erit inopia. luna si sanguinolenta videtur, viris potentibus dura erit fortuna; si aequalia habet cornua, pax erit et copia rerum; si alterum supereminet, aquae erit defectio. terra si quatitur a mane diei ad

πρωτῆ ἕως μεσημβρίας, θεοχολωσίαν ἀπειλεῖ· εἰ ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως τριακάδος σεισμός γένηται, τοῖς μὲν πρωτεύουσι τῆς χώρας μετανάστασιν, τοῖς δὲ λοιποῖς θόρουβον ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ πρώτης φυλακῆς τῆς νυκτός ἕως τρίτης ἀρχομένης σεισμός γένηται, τοῖς μὲν διὰ λόγων ὀφθεῖσιν ἀτιμίαν 5 ἀπειλεῖ, τοῖς δὲ βιβλλοῖς φθορὰν καὶ τοῖς περὶ τὴν ἀνατολὴν πολέμους.

Σελήνη λεόντι. εἰ ὁ ἥλιος ἀμαυρὸς γενήσεται, μέγας ἀνῆρ ἀπολείται, ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων ἕτερος ἔσται ἀρχικώτερος. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται τῇ ἑωθινῇ φυλα- 10 κῇ, στράτευμα ἀλλότριον ἐπελεύσεται τῇ τοῦ βασιλέως χώρᾳ. ἐὰν σεισμός γένηται, θόρουβος ἔσται καὶ ἀνδρὸς δυνατοῦ ἀνά- ρξεις. εἰ κεραννὸς πεσεῖται, πόλεις παράλιοι ἐρημωθήσονται. εἰ ἡ σελήνη αἱματοειδῆς φανῇ, ἀπώλειαν δυνατῶν δηλοῖ. εἰ ἄνεμος βορρῶν πνεύσῃ, τῇ χώρᾳ συνοίσει. ἐὰν ὁμίχλη 15 πῆσῃ, ἀνάγκη συμπεσεῖται ἀνδρὶ μεγάλῳ. ἐὰν σεισμός γένηται ἀπὸ νοσηρίας ἕως δεκάτης, φόνους καὶ στενώσεις καὶ φθορὰν τῶν κτηνῶν ἀπειλεῖ ἢ λιμὸν, μεταλλάξει δὲ καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς χώρας. εἰ ἀπὸ δεκάτης ἕως τριακοστῆς σει- σμός γένηται, σημαίνει μὲν ταραχὰς καὶ φυγὰς, ἐλπίδα δὲ 20 ἀγαθῶν. εἰ σεισμός γένηται νυκτός παρ' ἀμφιλύκῃ, πρὸς μὲν βραχὺ ἀγαθὰ ἔσται, ἀκολουθήσει δὲ τὰ πάντων ἀλγεινότερα.

3 λοιποῖς] num κοινοῖς? quod Lydus opposuisset τοῖς πρωτεύουσιν. H. 11 restitui ex phrasi simili p. 295 18. H. 14 num αἱματώδης? certe αἱματοειδῆς nusquam alibi repperi. 21 num νυκτός ἢ παρ' H.

meridiem, numina irata minitatur; si motus fit a hora sexta ad tricesimam, principibus regionis exilium, reliquis turbas denuntiat. terraemotus si fit a prima vigilia noctis ad tertiam ineuntem, viris doctrina spectatis dehonestamentum, libris interitum, gentibus Orientis bella minatur.

Luna leone. sol si obscuratur, vir magnus interibit, rerumque potietur alter aptior ad imperium. luna si obscuratur quarta vigilia, exercitus peregrinus invadet provincias Caesaris. terra si quatitur, tumultus erit et viri potentis ruina. fulmen si defertur, urbes maritimae vastabuntur. luna si cruenta videtur, interitum potentium declarat. si ventus flat vehemens, proderit regioni. nebula fusa necessitas obveniet viro magno. terraemotus si fit a nova luna ad decimam, caedes angustiasque et interitum pecudum minitatur aut famem; princeps quoque regionis mutabitur. si motus fit a die decimo ad tricesimum, turbas quidem et exilia, sed spem tamen prosperitatis significat. terra si movetur noctu anteluculo, per exiguum tempus prosperitates erunt, sed casus omnium acerbissimi sequentur.

Σελήνη παρθένω. εἰ ὁ ἥλιος ξρουθρός γένηται, σύμμαχοι ἀποστήσονται. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται τῇ πρώτῃ φυλακῇ, φθορὰ κτηνῶν ἔσται. εἰ τῇ ἑωθινῇ φυλακῇ τὸ αὐτὸ γένηται, μέγας ἀνὴρ ἀπολείται. εἰ ὁ τῆς Ἀφροδίτης 5 ἀστήρ πλησίον τῇ σελήνῃ γένηται, πολέμους ἐμφυλίους ἀπειλεῖ. εἰ πρηστὴρ πέση, αἱ παράλιοι πόλεις ἀφανισθήσονται. εἰ ἀπὸ γῆς ἤχος γένηται, πόλεμον τοῖς παραλλοῖς ἀπειλεῖ. εἰ σελήνης ἀνισχύσεως αἱ κεραῖαι αὐτῆς ἀλλήλαις πλησιάζωσι, κατομβρίαν δηλοῖ εἰς ἀπώλειαν καρπῶν. εἰ ἐκλίπη ἢ σελήνη, μέγας 10 ἀνὴρ ἀπολείται. εἰ σεισμός γένηται, ἀνθρώπων φθορὰν ἀπειλεῖ. εἰ ἐν ἡμέρᾳ ἀστέρες φανῶσιν, ἀναίρεσις ἔσται ἀνθρώπων. εἰ ἄνεμος βίαιος πνεύσῃ, εἰρήνην παρ' ὄλον τὸν ἐνιαυτὸν δηλοῖ. εἰ σεισμός γένηται ἀπὸ νουμηνίας ἕως ἑβδόμης, εὐθηνίαν, ἅμα δὲ καὶ βίαιον θάνατον προσδοκητέον 15 καὶ Περσῶν ἔφοδον. εἰ ἀπὸ ὀγδόης ἕως δεκάτης σεισμός γένηται, ἔνδειαν σίτου ἀπειλεῖ. εἰ σεισμός γένηται νυκτός, φθορὰν τῶν πρωτευόντων τοῦ ἔθνους καὶ ἀλλοίωσιν τῶν πραγμάτων ἀπειλεῖ. εἰ πολλάκις γένηται σάλος, ταραχὰς καθολικὰς προλέγει καὶ τῶν δυναστῶν μεταπτώσιν.

20 20. Σελήνη ζυγῶ. εἰ ὁ οὐρανὸς ταραχώδης γένηται ἐπὶ τῆς πρώτης φυλακῆς τῆς νυκτός, λιμὸν ἀπειλεῖ· εἰ δὲ ἐπὶ δευτέρας, δυτικαὶ πόλεις αἰχμαλωτισθήσονται· εἰ δὲ ἐπὶ τῆς ἑωθινῆς, λικητὸν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ. εἰ ἤχος ἀπὸ τῆς γῆς γένηται, φθόνους ἀπειλεῖ. εἰ πρηστὴρ πέση, παλαιαὶ

24 fort. φόνους. H.

Luna virgine. sol si rubet, socii deficient. luna si prima vigilia obscura fit, strages pecudum erit. idem si fit vigilia quarta, vir magnus interibit. Veneris stella si propius accedit ad lunam, bella civilia minatur. prester si cadit, civitates maritimae delebuntur. fremitus terrae si auditur, maritimis bellum denuntiat. lunae orientis cornua, si alterum alteri appropinquat, vim imbrium significant ad perniciem frugum. si luna deficit, vir magnus interibit. terra si quassatur, interitum minatur hominum. si stellae luce apparent, internecio hominum erit. ventus vehemens si fiat, pacem declarat per totum annum: si terraemotus fit a nova luna ad septimam, copia rerum simulque mors violenta exspectanda et Parthorum irruptio. si ab octava luna ad decimam quassatur terra, penuriam frumenti minatur: idem si fit noctu, populo exitium principum rerumque immutationem minatur. procella mare crebro agitans turbas omnia miscentes praedicat hominumque potentium ruinam.

20. Luna libra. caelum si prima vigilia noctis turbidum videtur, famem minatur: si secunda, civitates Occidentis in servitutem rediguntur: si quarta, dispersionem hominibus minatur. si sonitus fit e terra, invidias denuntiat. prester si cadit, civitates antiquae vastabun-

πόλεις ἐρημωθήσονται. εἰ ὁ ἕσπερος ὑπὸ τῆς σελήνης διέλθῃ, ἀνὴρ δυνατὸς ἀναιρεθήσεται. εἰ παρὰ πάντα τὸν μῆνα βίαιος ἄνεμος ρεύσῃ, ταραχὰς ἀπειλεῖ. εἰ σεισμὸς ἀπὸ νομηνίας ἕως δεκάτης γένηται, φθορὰ κτηνῶν ἔσται καὶ πῶσις τοῦ ἡγουμένου τῆς χώρας· εἰ δὲ ἀπὸ ἐνδεκάτης ἕως λ, 5 προνομὴν ἀπειλεῖ τῆς χώρας.

Σελήνη σκορπίω. εἰ κατὰ τὴν πρώτην τῆς νυκτὸς φυλακὴν αἱματώδης ἢ σελήνη φανῇ, ἀνταρσίαν καὶ ἐτέρου προαγωγὴν δηλοῖ. εἰ ὀμιχλᾶν ὁ ἀήρ ἢ ἐπὶ γῆς ρίψῃ τὴν ἀχλύν, φθορὰ ἔσται σίτου. εἰ δὲ διάττη ἀστὴρ, φθορὰν σί-10 του καὶ ἀνθρώπων ἀπειλεῖ, ὅταν μίντοι ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς ἐκτρέχοι. εἰ δὲ ἤχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, φυγὴν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ αἱ κεραεῖαι τῆς σελήνης συμπέσωσι, σίτος μὲν ἔσται πολὺς, τετραπόδων δὲ θάνατος καὶ θηρίων ἔσται. εἰ σεισμὸς γένηται, ἀνὴρ ἀπολεῖται μέγας. εἰ δ' ὁ ἕσπερος ἐγγίσῃ τῆς σε-15 λήνης, θόρουβοι ἔσονται.

Σελήνη τοξότη. εἰ ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, πόλεις μεγάλαι ἀνάστατοι ἔσονται. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν ἢ κατὰ τὴν μεσομηνίαν, οἱ περὶ τὰ βασιλεια ταραχθήσονται· εἰ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν φυλακὴν, 20 τοῖς ἐν θαλάσσαις πόλεμον δηλοῖ· εἰ δὲ τῇ ἑωθινῇ, ἀνὴρ δυνατὸς ὑπὸ βασιλείως ταραχθήσεται. εἰ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, σφαγὰς ἀπειλεῖ. εἰ πνεῦμα βίαιον παρ' ὅλον πνεύσῃ τὸν μῆνα, ἄνδρες μεγάλοι

5 ἀπὸ ιε C.

9 nam ῥήξη? H.

12 φυγεῖν C.

tur. Vesperus si sub luna transit, vir potens tolletur de medio. ventus vehemens si flat per totum mensem, turbas minatur. terra si quassatur a luna nova ad decimam, lues pecuaria erit et ruina eius qui praeest regioni. si ab undecima ad trigesimam, vastationem minatur tractui illi.

Luna scorpione. luna si prima noctis vigilia cruenta videtur, seditionem novique principis eversionem declarat. caelo nebuloso aut caliginem in terram fundente, calamitas frumenti futura est. traiectiones ignium calamitatem et frumento et hominibus minitantur, quando nimirum stella ab oriente occidentem versus emicat. sonitus si fit ex terra, fugam minatur. si lunae cornua confundunt sese, frumentum copiosum, sed strages quoque erit quadrupedum et belluarum. si terra movetur, vir magnus interibit. Vesperus si ad lunam appropinquat, turbae erunt.

Luna sagittario. luna si cruenta videtur, civitates amplae solum vertent. luna si obscura fit sub primam vigiliam aut sub idus, palatini conturbabuntur. si circa secundam vigiliam, maris incolis bellum declarat: si vigilia tertia, vir potens a Caesare vexabitur. eodem tempore luna si cruenta videtur, caedes minatur. flatus vehemens si spirat

ἀπολοῦνται. εἰ ἀστὴρ διάττοι ἀπὸ τοῦ νότου ἐπὶ τὸν βορρᾶν, οὐ μόνον αὐτὸν πνεῦσαι τὸν νότον ἀλλὰ καὶ πόλεμον τοῖς ἐπιθαλασσίοις δηλοῖ. εἰ ὁμίχλη πέσῃ εἰς τὴν γῆν, βλαβερὸν τῷ σπόρῳ. εἰ ἐκλείψῃ ἢ σελήνη, φθορὰ ὑποζυγίων ἔσται. εἰ ἤχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, ἀνθρώπων φυγὴ ἔσται. εἰ αἱ κεραῖαι τῆς σελήνης συμπέσωσι, σίτος ἔσται πολὺς καὶ θάνατος τετραπόδων καὶ φθίσις ἀνθρώπων.

Π Ε Ρ Ι Β Ρ Ο Ν Τ Ω Ν.

21. Πολλῶν καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντων ὅσα τοῖς φυσικοῖς 10 περὶ βροντῶν ἐδόκει, κέκριται συμβαίνειν αὐτὰς ἀπορρηγνυμένων τῶν νεφῶν καὶ ἐπικυλιωμένων ἑαυτοῖς κινήσει σφοδρᾷ, τῇ τε προσρήξει ἐξαπτομένων εἰς ἀστραπὰς καὶ ἤχους κάρτα βιαιοῦς, ἀλλοιοῦσθαι δὲ τὸν ἀνάμεσον τῆς ὑπηνέμον ζώνης καὶ τῆς γῆς ἀέρα. Χαλδαῖοι γε μὴν δυνάμεων ἀερίων εἶναι φωνὰς μὲν τὰς βροντὰς 15 φυσί, δρόμους δὲ τὰς ἀστραπὰς. τῷ δὲ Ἐπικούρῳ ἀπὸ ξηραῦς ὀγκώσεως ἐκ τῆς γῆς, εἴτα συγκλειομένης τοῖς ὄρεσι, δίκην τῶν ἐν τοῖς σώμασιν ὕγκων, οὕτω διεξόδων τυχόντων, οἱ στρόφοις καὶ τροχῶσις ἐμποιοῦσι τῷ κατ' αὐτὸν λεγομένῳ κενῷ. οὐδὲ γὰρ 20 δυνάμεων εἶναι πλήρη τὸν ἀνάμεσον οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δίδωσι κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. καὶ ἀληθῆ ἀξιοῖ λέγειν τῷ μὴ κατ' ἑτέραν ἢ κατὰ τὴν θερινὸν ὡς ἐκ τοῦ πλείονος ὥραν βρον-

16 ἐγκλειομένης C.
om C. τὸ C.

18 αὐτῶν C, αὐτούς R.
21 ὄρᾶν RV.

20 ἀληθῆ

per totum mensem, viri magni interibunt. stella si emicat ab austro ad aquilonem, non modo spiraturum austrum sed bellum quoque maritimis declarat. nebula si in terram funditur, damnosum sementi: luna si deficit, interitus iumentorum erit. sonitus si fit e terra, hominum erit fuga. cornua lunae si confundunt sese, frumentum erit copiosum, incidentque mortes quadrupedum et hominum tabes.

DE TONITRIBUS.

21. Cum multae sint atque innumerae physicorum de tonitribus opiniones, obtinuit sententia, accidere illa, quod diffractae nubes aliae super alias volvantur citato motu, adeo ut collisus accensae in fulgetra strepitibus immanes admodum erumpant, immuteturque aër qui inter tranquillam a ventis zonam et terram intersit. Chaldaei potestatum aëriarum voces tonitrua esse aiunt, fulgura eorundem discursus. iuxta Epicurum e sicca mole atomorum ex terra manante montibusque conclusa, ritu uncorum (ita enim atomos, hoc est individua, vocat) in corporibus, qui tormina efficiunt et rotationes in eo quod inane auctore eodem appellatur: haudquaquam enim concedit Epicurus refertum esse secundum Pythagoreos potestatibus interiectum inter caelum et terram locum. atque ideo perhibet vera se dicere, quod plerumque nonnisi

τὰς ἐπιρροήγνησθαι, καὶ διαφερόντως ἐκδίδοσθαι ξηροτέρας, ἤνικα βαθείας οὔσης τῆς ἐν τῷ μέσῳ χώρας ὕρσειν ὑψηλοῖς ὁ τόπος ἐκκλείοιτο. καὶ ἅμα μὲν οὖν αὐτὸν ἐκάτερον γίνεται, ἢ βροντὴ ἢ τε ἀστραπή· ἐπειδὴ δὲ ὀξυτέρα τῆς ἀκοῆς ἢ ὄψις τῷ θᾶπτον ἐπὶ πᾶν ἐκτείνεσθαι, πρώτην ὀρᾶσθαι πολλάκις συμβαίνει τὴν 5 ἀστραπήν.

22. Πᾶσα δὲ βροντὴ, καὶ τούτων αἱ μετέωροι καὶ διηχέ-
 σιταται μάλιστα, σημαίνουσί τι, καὶ διαφερόντως ἐκ τοῦ ἀριστε-
 ροῦ μέρους τοῦ κόσμου· τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ νότιον. αἱ γὰρ πρὸς
 νότον εἰσὶ θεϊότεραι κατὰ τὸν ποιητὴν, ἐπεὶ καὶ πρὸς τοῦ τῆς γῆς 10
 ἐφόρου ἐπιτροπεύεται, ὡς Αἰγυπτίοις δοκεῖ, τοῦ Κρόνου λέγω,
 ὡσπερ τὸ βόρειον ὑπὸ τοῦ τῆς γενέσεως αἰτίου· ὅθεν καὶ πρὸς
 νότον τὰ ἱερὰ ἀπευθύνεσθαι Ἑβραίοις καὶ Αἰγυπτίοις δοκεῖ. τὰ
 δὴ οὖν χρησιμώτατα τῶν περὶ τούτου θεωρημάτων καταμαθῶν,
 καὶ τῶν κιβδήλων ἐκκαθάρας, τὴν θεωρίαν ὑποθήσω τῷ λόγῳ· 15
 ποικίλως γε μὴν οὔσης καὶ πολυσχιδοῦς τῆς θεωρίας, τέως χρεῖω-
 δες διαρθρῶσαι τὴν παράδοσιν. οἱ μὲν δὴ παλαιοὶ τῶν περὶ
 ταῦτα σπουδαίων πρὸς τὴν σελήνην καὶ τὰς ἐν αὐτῇ φάσεις τὸν
 περὶ βροντῶν σκοπὸν ἀπευθύνουσιν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐπιβέβηκεν
 αὕτη τῷ γένει τῷ παντὶ καὶ πάντα προσεχῶς διοικεῖται δι' αὐτῆς, 20
 ὅθεν καὶ τύχη πρὸς τινων καὶ πρόνοια λέγεται· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι
 πρὸς ἥλιον καὶ τοὺς τῶν ἐν οὐρανῷ ζῳδίων οἴκους τὸν στοχασμὸν

3 malim ἐκκλείοιτο. H. leg. αὐτῶν sive αὐτοῖν. H. 7 αἱ
 ἔρωροι C. 8 fort. αἱ ἐκ. H. 10 καὶ C. 17 μὲν δὴ om C.
 18 τὴν σελήνην καὶ om C. τῶν C et σκοπῶν.

aestatis tempore tonitrua displodantur, et sicciora maxime evadant, quando, depressa media regione, celsis montibus locus concludatur. fiunt autem ambo simul, tonitruum et fulgetrum: sed quoniam auditu visus velocior ociosque ad omnia extenditur, saepe ut fulgetrum prius cernatur accidit.

22. Omne tonitruum, eorumque potissimum quae sunt maxime sublimia et resonantia, significat unum quid, ac praecipue quae audiuntur a parte laeva mundi, quam australem nuncupare possis. nam quae vergunt ad austrum, diviniora sunt, Homero teste, quandoquidem, ut Aegyptii autumant, a praeside terrae administrantur, nimirum a Saturno, sicut pars septentrionalis ab eo qui generationis est principium. quocirca Hebraei quoque et Aegyptii ad austrum versus peragere sacra solent. ego percognitis utilissimis ex disciplinae huius capitibus, doctrinam expurgatis adulterinis subiungam sermoni: sed cum varia sit disciplina et multiplex, ex usu est prius articulatim distinguere principia. ex studiosis disciplinae antiquiores ad lunam eiusque praefulsiones observationem tonitrualem dirigunt, quod illa potius praesit generi universo, et omnia continuo ab ea administrantur; quare et fortuna a nonnullis et providentia nominatur. contra Aegyptii ad solem et caelestium

ἀρμόζειν δυσχρρίζονται. καὶ οἱ μὲν καθ' ἐκάστην ἡμέραν τοῦ ἡλιακοῦ μηνός, οἱ δὲ ὡσαύτως ἐφῆμερον τὸν σεληνιακὸν μῆνα διαλαμβάνουσι. καὶ οὗτοι μὲν πρὸς τὰ ζώδια τὸν ἥλιον, ἐκεῖνοι δὲ τὴν σελήνην ἀνιχνεύουσιν. ὥστε χρεῖσδες πάντων ἀνὰ μέρος καὶ 5 ὕφ' ἐν ἐπιμνησθῆναι, καὶ πρῶτον τῶν ἡλιακῶν σημείων· δεῖ γὰρ ἥλιον κάλλει καὶ δυνάμει τὴν πᾶσαν διακόσμησιν ἀναβεβηκότα, καὶ τοσοῦτω κρείττονα τῶν αἰσθητῶν ὅσα τὰγαθὸν τῶν νοητῶν, κἀνταῦθα τὰ πρῶτα λυβεῖν.

23. Ὁ ἥλιος αἰγοκέρωτι μηνὶ Ἰανουαρίῳ. ἡλίου 10 πρὸς αἰγόκερων περιόντος, εἰ βροντὴν ἐπιρραγῆναι συμβαίη, ἀγλὸς ἔσται παχεῖα καὶ καπνώδης, ὡς ἀώρους τοὺς καρποὺς ἐναπομυρανθῆναι τοῖς φυτοῖς, καὶ ἄποιος ὁ οἶνος. εἰ δὲ μέχρι τῆς ἐπιτολῆς τοῦ κυνὸς ἢ ἀγλὸς ἐπιμένοι, ἐπίνοσος ὁ ἐνιαυτὸς ἔσται καὶ σίτου ἐνδεής. διαφερόντως δὲ ταῦτα συμβήσεται ἐπὶ τε Μα- 15 κεδονίας Θράκης Ἰλλυρίδος καὶ τῆς ἄνω Ἰνδικῆς Ἀριανῆς τε καὶ Γεδρωσίας· καὶ γὰρ αὗται ὑπὸ τὸν αἰγόκερων. ταραχαὶ δὲ καὶ φόβοι τοῖς θῆλεσι τῶν ζώων, λογικῶν τε καὶ ἀλόγων, ἐπιγενήσονται, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ αἰγόκερος.

Ὁ ἥλιος ὑδροχόῳ μηνὶ Φεβρουαρίῳ. ἡλίου ἐπὶ ὕδρο- 20 χόον ἰόντος εἰ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, Σαρρομάταις Ὀξιονοῖς Σογδιανοῖς, Ἀραβία μικρᾷ, Ἀζανία μέση, Αἰθιοπία (ὑδροχόῳ δὲ ἀνάκεινται αὗται αἱ χῶραι) ἀφθονίαν μὲν τοῦ σίτου διασημαίνει, πτωσιν δὲ ἀνδρῶν ἐνδόξων ἐν ταῖς εἰρημέναις διαφαινομένων

8 κἀνταῦθα πρῶτον V.

20 βροχὴν C.

signorum domos contemplationem accommodari a se contendunt. hi quotidie diem mensis solaris, illi aequae quovis die mensem lunarem distinguunt: hi per duodecim signa solem, illi lunam investigant. ita non ab re fuerit omnium sigillatim et ad unum meminisse, ac primo quidem augurii solaris. oportet enim solem, qui specie ac vi toti huic ordinationi antecellat, tantumque inter sensibilia praestet quantum bonum inter intelligibilia, hic quoque prima tenere.

23. Sol capricorno, mense Ianuario. sole ad capricornum accedente, si tonitrum edi contingat, nebula existet spissa et fumida, ut fruges in ipsis stipitibus ante tempus marcidiae futurae sint vinumque fatuum. nebula si usque ad ortum caniculae perseveret, morbis obnoxius annus erit et sterilis frumenti. in primis ea accident per Macedoniam, Thraciam, Illyriam, Indiam superiorem, Arianam, Gedrosiam: hae enim sub capricorno sitae sunt. turbae quoque et formidines invadent feminas inter animantia cum rationalia tum ratione destituta, quia femineum signum est capricornus.

Sol aquario, mense Februario. sol quando ad aquarium accedit tonitrumque fieri contingit, Sarmatis, Oxianis, Sogdianis, Arabiae minori, Azaniae mediae, Aethiopiae (ad aquarium referuntur hae regiones) frumenti abundantiam significat, ruinamque item virorum nobilium, elu-

χώραις, καὶ οὐκ ἀνδρῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἀρσενικῶν, ὅτι ἄρρην ζῴδιον ὁ ὕδροχόος.

‘Ο ἥλιος ἰχθύσι μηνὶ Μαρτίῳ. ἡλίον ἰχθύσι γενομένου εἰ τυχὸν ἐν ἡμέρᾳ βροντῇ γένηται, ὁ ἄμητος ἔσται γεννημάτων ἀφθονώτατος, οἳ τε ὕγροὶ καρποὶ οὐχ ἥκιστα ἐπιδώσουσιν. 5 ἐπὶ τε τῆς καθ’ ἡμᾶς Λυδίας Κιλικίας Παμφυλίας Φαζανίας Νασαμωνίτιδος καὶ Γαρμαντικῆς (καὶ γὰρ ὑπὸ τοῖς ἰχθύσιν αἱ χῶραι) τὰ θήλεα τῶν ζώων ἀπὸ λογικῶν ἕως ἀλόγων σκυθροπάσει, ὅτι θῆλυ ζῴδιον οἱ ἰχθύες.

24. ‘Ο ἥλιος κριῶ μηνὶ Ἀπριλίῳ. ἡλίον ἐπὶ τὸν κριὸν 10 ἀνιόντος εἰ βροντῇ γενέσθαι συμβαίη ἀλλὰ μὴ βροχῇ ἐπακολουθῆσαι, ἐπὶ Βρεταννίας, Γαλατίας, Γερμανίας, Βασιτυρῶν, Συρίας κοίλης, Ἰουδαίας, Ἰδουμαίας πτώσις ἀνθρώπων ἔσται θόρυβοί τε κατὰ πόλεις καὶ πνιγμοὶ καὶ ἀγχοὶ καὶ τῶν φυτῶν ἀκαρπία, καὶ διαφερόντως τῶν ἀρρενωπῶν, ὅτι ἄρρην ζῴδιον ὁ 15 κριός.

‘Ο ἥλιος ταύρω μηνὶ Μαΐῳ. κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ εἰ βροντῇ ἐπιτροχάσαι συμβαίη, ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων προσδοκητέον, οὐχ ἥκιστα δὲ τὰ ἀκρόδρα ἀποτιέξεται· καὶ γὰρ ἀπαλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους καρποὺς μαλακώτατα. οὐδὲν δὲ 20 ἦρτον καὶ πόλεις αἱ πρὸς τῇ θαλάττῃ πολεμίῳις παραστήσονται, ἐπὶ τε τῶν Κυκλάδων καὶ τῶν παραλίῳν τῆς μικρῆς Ἀσίας (καὶ γὰρ Ἀφροδίτης ἢ Θάλαττα), Κύπρου Μηδίας τε καὶ Περσίδος

8 τὰ vulgo om.

σκυθροπάξει C.

19 ἐπιτεύξεται R.

centium in regionibus modo dictis. neque hominum solum, sed masculorum quoque inter alias animantes: quippe masculum signum aquarius.

Sol piscibus mense Martio. sole pisces ingresso, si forte interdum tonet, messis erit frugibus abundantissima, nec minimus baccarum pomorumque fetus. sed per nostram Lydiam, Ciliciam, Pamphyliam, Phazaniam, Nasamonitidem, Garamanticam (nam sub piscibus tractus illi) feminae animantium, ab iis quae ratione utuntur usque ad bruta, contristabuntur: nam signum feminineum sunt pisces.

24. Sol ariete mense Aprili. sole ad arietem se tollente si forte tonet, ita tamen ut pluvia non subsequatur, per Britanniam, Galliam, Germaniam, per Bastarnas, Coelesyriam, Iudaeam, Idumaeam, strages hominum erit, tumultus per civitates, aestus, siccitates, frugum interitus, praesertim in plantis speciei virilis: nam signum masculum aries.

Sol tauro mense Maio. sub id tempus si contingit ut tonitruum fiat, inopia victus exspectanda, nec minimam calamitatem baccae accipient: tenerae enim sunt et cum aliis frugibus collatae mollissimae. neque minus civitates maritimae ab hostibus subigentur, per Cyclades orasque Asiae minoris (quippe mare Veneri proprium est), per Cyprum,

αὐτῆς, ἐπεὶ καὶ μαλακώτερα τὰ ἔθνη, ὅτι θῆλυ ζώδιον ὁ ταῦρος. ταύτη γὰρ καὶ ταῦρος Εὐρώπης ἐρασθῆναι λέγεται, ὅτι τοῦ ἀνατολικοῦ κέντρον κριῶ, ἔστι δ' ὄπον καὶ πρὸ αὐτοῦ, νέους ὄρωντος καρποὺς μόλις Εὐρώπῃ ὑπὸ τῷ ταύρῳ βλέπει.

5 Μηνὶ Ἰουνίῳ. εἰ ἐν διδύμοις ἡλίου ὄντος βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, ἕρῳν μὲν καὶ ξηρῶν καρπῶν ἀφθονίαν ἐλπιστέον, ἀνδρὸς δὲ δυνατοῦ ἀθρόαν ἀπόπτωσιν. Ἐρχανία δὲ καὶ Ἀρμενίαι δύο, Ἀμαδιανή, Μαρμαρική, Αἴγυπτος ἢ κάτω, παρὰ τὰς ἄλλας χώρας ἀτυχήσουσι, καὶ διαφερόντως περὶ τοὺς ἀν-
10 δρας· καὶ γὰρ ἀρσενικὸν ζώδιον οἱ δίδυμοι καὶ ἀνθρωποειδὲς καὶ φίλιον.

25. Μηνὶ Ἰουλίῳ. ὅτι μὲν ὁ μὴν Κοῦντίλλιος οὗτος τὸ πρὶν ὠνομάζετο, πρὸς δὲ τιμῆς Ἰουλίου Καίσαρος εἰς ταύτην μετετέθη τὴν προσηγορίαν, εἰς πλάτος ἡμῶν εἴρηται ἐν τῇ περὶ
15 Μηνῶν πραγματείᾳ. εἰ τοίνυν καρκίνῳ ἡλίου γενομένου βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, οἴνου μὲν δαψίλεια, τοῦ δὲ αἵρος ξηρότης ἔσται. νόσοι τε φρικώδεις καὶ πυρεκτικοὶ καὶ κινδύνων ἐγγὺς ἐπὶ τε Βιθυνίας καὶ Φρυγίας ὅλης, Κολχικῆς, Νομυδίας, Καρτάπων καὶ Ἀφρικῆς ταῖς θηλείαις διαφερόντως προσπεσοῦνται.
20 φθαρήσονται δὲ καὶ τὰ ἐνάλια τὰ ὄστρακώδη μάλιστα· καὶ γὰρ θῆλυ ζώδιον καὶ σελήνης θῆκος ὁ καρκίνος.

4 ὄρα R.

9 ἄλλας] ἄκρας V.

20 τὰ ὄστρακ.] τὰ om C.

Mediam, Persiam ipsam, quia molliores gentes illae et taurus femininum signum est. ideo quoque taurus Europae amore captus esse traditur, quod, cum orientalis cardo sub ariete [hoc est mense Aprili] atque adeo prius nonnusquam fruges novas videat, Europa vix sub tauro eas conspicit.

Mense Iunio. sole in geminis commorante si forte tonitrus editur, udarum siccarumque frugum copia exspectanda, itemque viri potentis subita ruina. Hyrcania, Armeniae ambae, Amadiana, Marmarica, Aegyptus inferior praeter ceteras regiones vexabuntur, praecipue in viris: etenim signum masculinum sunt gemini, specie humana et benevolentia praediti.

25. Mense Iulio. mensem hunc prius Quintilem appellatum in honorem Divi Iulii id ipsum nomen invenisse, in opere De mensibus fuse demonstratum a nobis est. ibi si sole cancrum ingresso accidat tonitruum fieri, vini abundantia aërisque siccitas erit. morbi horrendi, febriculosi, ancipites, per Bithyniam et Phrygiam totam, per Colchidem, Numidiam, Carthaginem, Africam, feminarum praesertim sexum invadent. peribunt item praecipue ex animalibus marinis quae sunt testacei operimenti. etenim feminineum signum est cancer, et domus lunae.

Μηνὶ Ἀγούστῳ. Σεξτίλιος τὸ πάλαι καὶ οὗτος ὁ μὴν· Ἀγούστος δὲ τῷ ἴσῳ τρόπῳ πρὸς μνήμης Ἀγούστου Καίσαρος μετεκλήθη, ὡς ἡ ἱστορία λέγει. ἐφ' οὗ ἡ βροντὴ γενομένη θόρουβον ἑξαισίον τοῖς πράγμασι καὶ φθορὰν τοῖς καρποῖς ἐκ θηρίων ἀπειλεῖ ἐπὶ τε Ἰταλίας Γαλλῶν Σικελίας Φοινίκης Ὀρχηνίας 5 ἤτοι Ἀντορχηνίας. οὐχ ἥκιστα δὲ ταραχθήσονται οἱ ἄνδρες τῶν ἐθνῶν τούτων· καὶ γὰρ ἄρρεν ζῴδιον ὁ λέων.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ. ἡλίον παρθένῳ γενομένου εἰ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, φθορὰν ζῴων εὐλαβητέον, ἀρπαγὰς τε πολεμίων καὶ ἀνδραποδισμοὺς ἀνήβων, καὶ διαφερόντως τῶν παρ- 10 θένων, ἐπειδὴ θῆλυ ζῴδιον ἡ παρθένος. οὐκ ἀπ* ταῦτα συμβήσεται, ἀλλ' ἐπὶ Ἑλλάδος Κρήτης Βαβυλωνίας Μεσοποταμίας καὶ Κοίλης Συρίας.

26. Ἡλιος ζυγῷ μηνὶ Ὀκτωβρίῳ. ἡλίον ζυγῷ γενομένου ἐὰν βροντὴ γένηται, θορούβους καὶ στάσεις σφαλερὰς μετὰ 15 δυσμὰς ἡλίον ἀναφθῆναι προλέγει, καὶ τῇ ἀμπέλῳ τὴν ἐκ θηρίων βλάβην ἀπειλεῖ, ἐπὶ τε Βακτρίας, Κασπίας, Σηρικῆς, Θηβῶν τῶν ἄνω, Ὀάσεως, Τρωγλοδυτικῆς. ἡ δὲ ἐκ τοῦ θορούβου βλάβη οὐ γυναικῶν, ἀνδρῶν δὲ μᾶλλον καθάψεται, ἐπεὶ καὶ ἄρρεν τὸ ζῴδιον. 20

Ἡλιος σκορπίῳ μηνὶ Νοεμβρίῳ. εἰ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, ἀνὴρ μὲν δυνατὸς ἐκ τοῦ πο-

11 οὐκ — Συρίας] ea in solo C exstant, ibique 4 circiter vocabula hic sunt deleta. H. 13 ὄλης R. 17 num Κασίας? H. 18 Θάσεως CR.

Mense Augusto. is quoque mensis antiquitus Sextilis, postea item in memoriam Divi Augusti mutato nomine Augustus, teste historia, vocatus est. in eo tonitruum factum rebus tumultum ingentem, frugibus calamitatem ab animalibus illatam, per Italiam, Gallias, Siciliam, Phoeniciam, Orcheniam sive Antorcheniam, minitatur. nec minime conturbantur mares gentium illarum, quia signum masculum leo est.

Mense Septembri. sole virginem ingresso si accidit tonitruum fieri, strages animalium, direptiones hostiles, impuberum captivitates verendae, et praecipue puellarum, quia signum femineum est virgo. neque tamen * haec accident, sed per Graeciam, Cretam, Babyloniam, Mesopotamiam et Syriam coelen.

26. Sol libra mense Octobri. sole libram ingresso si tonat, turbas et seditiones periculosas post solis occasum exarsuras id portendit, vitique calamitatem ab animalibus inferendam minitatur, per Bactriam, Caspium, Sericam, Thebas superiores, Oasim, Troglodyticam. tametsi barbarum incommoda non feminas sed mares magis afficient: quippe signum masculum est.

Mense Novembri. si per id tempus tonitru audiatur, vir potens in

λιτεύματος πεσεῖται, ὃ δὲ σῖτος ἄφθονος ἔσται ἐπὶ τε Κομμαγεν-
νης καὶ Συρίας, Κασπίας, Μανριτανίας καὶ Γαιτουλίας. τὸ δὲ
θῆλυ γένος τῶν ζώων κακωθήσεται, καὶ διαφερόντως ἐπὶ τῶν
χωρῶν τούτων, ὅτι θῆλυ ζώδιον ὁ σκορπιός.

5 Μηνὶ Δεκεμβρίῳ. ἥλιον ἐπὶ τοξότην ἰόντος εἰ βρον-
τὴν ἐπιρραγῆναι συμβαίη, τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι κίνδυνος ἐπι-
πεσεῖται τῷ τε ἔθνει παντί. ἡ δὲ Κελτικὴ πρὸς Ἰσπανίας καὶ
Τυρρηνία καὶ ἡ εὐδαίμων Ἀραβία σφόδρα ταραχθήσεται, καὶ
διαφερόντως τοῖς ὅπλοις, ἐπὶ καὶ ἄρρην ὁ τοξότης.

8 τῇ εὐδαίμονι Ἀραβία C.

re publica corruet; frumentum copiosum erit per Commagenem, Syriam,
Caspian, Mauritaniam, Gaetuliam. sexus muliebris animantium vexa-
bitur, et praecipue in regionibus illis: nam femineum signum est
scorpio.

Mense Decembri. quando sole ad sagittarium accedente contingit
tonitruum cieri, regibus Parthorum totique populo periculum afferetur.
Celtica Hispaniam versus, Etruria, Arabia felix conturbabuntur admo-
dum, et praecipue armis, quia masculini sexus sagittarius est.

ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΡΩΜΑΙΟΝ ΦΙΓΟΥΛΟΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΑΓΗΤΟΣ

ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΛΕΞΙΝ.

5

27. Εἰ ἐπὶ πάσαις τῆς διοσημείας παραδόσει τὴν σελήνην φαίνονται λαβόντες οἱ ἀρχαῖοι (ὕπ' αὐτὴν γὰρ τὰ τε βροντιῶν τὰ τε κεραυνῶν ἐκδέδοται σημεῖα), καλῶς ἂν τις ἄρα καὶ τὸν σελήνης οἶκον ἐπιλέξαιτο. ὥστε ἀπὸ τοῦ κυρκίνου καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νομηνιας κατὰ τοὺς σεληνια- 10 κοὺς μῆνας ληψόμεθα τῶν βροντιῶν ἐπίσκεψιν· ἐξ ἧς τὰς τοπικάς, ἐφ' ὧν ῥήγνυνται χωρίων αἱ βρονταί, παρατηρήσεις οἱ Θεῶσχοι παρέδοσαν.

6 πάσης Rutgersius.

11 τοπικάς δὲ ἐφ' Rutgers.

DIARIUM TONITRUALE

ET LOCALE IUXTA LUNAM

SECUNDUM P. NIGIDIUM FIGULUM

EX SCRIPTIS TAGETIS

EXPRESSUM AD VERBUM.

27. Si palam est in omni augurali disciplina lunam ducem sumpsisse sibi veteres (sub ea enim tonitrualia et fulguralia iuxta eduntur signa), recte aliquis lunae stationem item ducem eligat. quamobrem inde a cancro hic quoque a novilunio secundum menses lunares diurnam de tonitribus cognitionem instituemus; ex qua observationes locales de regionibus e caelo ictis Tusci tradiderunt.

ΜΗΝΙ ΙΟΥΝΙΩ.

- Σελ. α'. εὐν βροντήση, τῶν καρπῶν εὐφορία ἔσται, ἔξηρημένων κριθῶν· νοσήματα δὲ ἐπισφαλῆ τοῖς σώμασιν ἐπισκῆπει.
- 5 β'. εὐν βροντήση, ταῖς μὲν ὠδινοῦσαις ἀπαλλαγὴ μᾶλλον ῥαδία, τοῖς δὲ θρέμμασι φθορά, ἰχθύων γε μὴν ἀφθονία ἔσται.
- γ'. βροντῆς γενομένης καύσων ἔσται ξηρότατος, ὥστε μὴ τοὺς ξηροὺς μόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑγροὺς καρποὺς διαφρυνέτας
- 10 ἀποκυνθῆναι.
- δ'. εὐν βροντήση, νεφελώδης καὶ ὑετώδης ὁ ἀῆρ ἔσται, ὡς ἐκ σηπτικῆς ὑγρότητος φθαρῆναι τοὺς καρπούς.
- ε'. εὐν βροντήση, ἀπαισίον τοῖς ἀγροῖς· οἱ δὲ χωρίοις ἢ πολίχναις ἐφεσιῶτες ταραχθήσονται.
- 15 ς'. εὐν βροντήση, ἀκμάσσει τοῖς καρποῖς ἐντεχθήσεται τι θηρίον τὸ βλάπτον αὐτούς.
- ζ'. εὐν βροντήση, νοσήματα μὲν ἐνσκήψει, ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τεθνήξονται· καὶ οἱ μὲν ξηροὶ καρποὶ ἐπιτεύξονται, οἱ δὲ ὑγροὶ ξηρανθήσονται.
- 20 η'. εὐν βροντήση, ἐπομβρίαν καὶ φθορὰν σίτου δηλοῖ.
- θ'. εὐν βροντήση, φθορὰ τοῖς θρέμμασιν ἔσται ἐξ ἐπιδρομῆς λύκων.
- ι'. εὐν βροντήση, θάνατος μὲν ἔσται συχνός, εὐθηνία δὲ ὅμως.

2 βροντῆ Rutg., et ita semper.

21 φθορὰ] θάνατος Rutg.

MENSE IUNIO.

Luna 1. si tonuerit, frugum abundantia erit, hordeo excepto: morbi periculosi corpora invadent. 2. si tonuerit, parturientium enixus erit facilius, pecudes interibunt, piscium copia erit. 3. tonitru facto aestus erit siccissimus, ut non siccanae solum sed udae quoque fruges arefactae deurantur. 4. si tonuerit, nubilus et pluvius aër erit, ut ex humiditate putrida interiturae fruges sint. 5. si tonuerit, infautum ruri. qui pagis aut oppidulis praesunt turbabuntur. 6. si tonuerit, frugibus maturis innascetur bestiola nociva. 7. si tonuerit, morbi incident, nec tamen multi inde interibunt. fruges siccae provenient, udae arescent. 8. si tonuerit, vis imbrum et interitus frumenti praenuntiantur. 9. si tonuerit, pecudes interibunt ex incursione luporum, 10. si tonuerit, crebrae erunt mortes, fertilitas tamen.

α'. ἐὰν βροντήσῃ, καύματα μὲν ἀβλαβῆ, τὰ δὲ πολιτικὰ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁμοίως ὡς ἐπὶ τῇ πρὸ ταύτης.

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνάστου πιῶσιν ἀπειλεῖ.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, καυσῶδες μὲν τὸ περιέχον ἔσται, εὐφρο-
ρία δὲ τῶν καρπῶν καὶ εὐροια * τῶν ποταμίων οὐχ ἥκιστα ἰχθύων.
τὰ σώματά γε μὴν ἔξασθενήσῃ.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ μὲν πτηνὰ λυμανθήσεται τῷ θέρει,
οἱ δὲ ἰχθύες φθαρήσονται.

ις'. ἐὰν βροντήσῃ, οὐκ ἐλάττωσιν μόνον τῶν ἐπιτηδείων 10
ἀλλὰ καὶ πόλεμον ἀπειλεῖ, ἀνὴρ δὲ τις εὐτυχῆς ἀφανεῖται.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, καύματα ἔσται καὶ μυιῶν καὶ ἀσφαλά-
κων καὶ ἀκριδῶν φθορά· εὐθηνίαν δὲ ὁμοῦ καὶ φόνους τῷ δήμῳ
φέρει.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, φθορὰν τῶν καρπῶν ἀπειλεῖ. 15

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ λυμαινόμενα τοὺς καρποὺς θηρία
φθαρήσεται.

κ'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοιαν ἀπειλεῖ τῷ δήμῳ.

κα'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐλάττωσιν μὲν οἴνου, ἐπίδοσιν δὲ τῶν
ἄλλων καρπῶν δηλοῖ καὶ ἀφθονίαν ἰχθύων. 20

1 τοῖς δὲ πολιτικοῖς Rutg. 3 ἐπὶ τῆς ἐνδεκάτης Rutg.
6 fortasse ποταμῶν, sequenti diastole, quemadmodum habet Rut-
gersius, ut supplendum sit aliquid in phrasi sequenti. scaturigines
fluviatilium aquarum infra quoque numerantur in rebus salutaribus
310 7 Iul. 10. H. 11 ἀφανεῖται C, ἀναφανεῖται Rutg. sed
legendum fortasse ἀφανεῖται. H. 12 prius καὶ om Rutg. μυιῶν
ambo, sed scribendum arbitror μυῶν, et sic verti. vide 316 3,
319 7, 322 20, 325 1, 327 4, sine controversia quoque 319 13
οἱ μύες φθαρήσονται, et 329 1, 329 22, μυῶν ἀρουραίων. H.
13 φθορά C, non male fortasse. H. εὐθηνία δὲ ὁμοῦ φόνους
Rutg. fortasse leg. ὁμοῦ καὶ, ut ἄμα καὶ 313 3, καὶ ὁμοῦ 312 6. H.
15 φθορά Rutg. 16 τοῖς καρποῖς Rutg. melius fortasse. H.

11. si tonuerit, calores innocii, laetitia rei publicae. 12. si tonuerit,
fiet idem quod die proxime superiore. 13. si tonuerit, viri praepo-
tentis ruinam minitatur. 14. si tonuerit, aestuosus erit aër, sed tamen
laetus proventus frugum, nec minime commoditas * piscium fluviatilium.
corpora nihilominus in languorem incident. 15. si tonuerit, volucres
bestiae incommotis afficientur aestate, nantes interibunt. 16. si ton-
uerit, non modo imminutionem annonae sed bellum quoque minitatur.
homo florentissimus de medio tolletur. 17. si tonuerit, calores erunt
et murium talparum locustarum interitus. populo Romano tamen abun-
dantiam et caedes annus feret. 18. si tonuerit, calamitatem fructuum
minitatur. 19. si tonuerit, animalia fructibus nociva interibunt.
20. si tonuerit, dissensionem minatur populo Romano. 21. si tonue-
rit, penuriam vini, proventum reliquarum frugum declarat et copiam pi-

- κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπίφθορον ἔσται τὸ καῦμα.
 κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐφροσύνην καὶ κακῶν ἀπαλλαγὴν καὶ νόσων ἀφανισμόν δηλοῖ.
 κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνίαν δηλοῖ.
 5 κέ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμοι καὶ μυρία ἔσονται κακά.
 κς'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁ χειμῶν τοῖς καρποῖς ἐπιβλαβὴς ἔσται.
 κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, κίνδυνος στρατιωτικὸς τοῖς κρατοῦσιν ἔσται.
 κη'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρία ἔσται καρπῶν.
 10 κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ τῆς βασιλίδος πόλεως ἔσται κρείττονα.
 λ. ἐὰν βροντήσῃ, πρὸς βραχὺ θάνατος ἔσται συχνός.

Ι Ο Τ Α Ι Ο Σ.

28. α'. Ἐπὶ τῆς σεληνιακῆς νομηνίας ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνία 15 μὲν ἔσται, τῶν δὲ θρεμμάτων πτώσις.
 β'. ἐὰν βροντήσῃ, καλὸν τῷ φθινοπώρῳ.
 γ'. ἐὰν βροντήσῃ, χειμῶνα βαρὺν σημαίνει.
 δ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀέριοι ἔσονται ταραχαί, ὡς ἐξ αὐτῶν σπάνιν γενέσθαι.
 20 ε'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν σίτου, ἄρχοντος δὲ ἀγαθοῦ πτώσις ἔσται.
 ς'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους θανατηφόρους ταῖς δουλικαῖς τύχαις ἀπειλεῖ.

7 στρατικός C.

9 ἐλευθερία Rutg.

14 ἐλευθερία Rutg.

scium. 22. si tonuerit, detrimentosus erit calor. 23. si tonuerit, laetitiam, propulsationem malorum, morborum finem declarat. 24. si tonuerit, abundantiam rerum declarat. 25. si tonuerit, bella erunt et mala innumera. 26. si tonuerit, hiems frugibus nocebit. 27. si tonuerit, a militia periculum erit principibus rei publicae. 28. si tonuerit, ubertas erit frugum. 29. si tonuerit, res urbanae erunt meliore statu. 30. si tonuerit, ad breve mortes crebrae erunt.

I U L I U S.

28. 1. Luna nova si tonuerit, abundantia erit, sed lues pecorum. 2. si tonuerit, bonum autumno. 3. si tonuerit, hiemem gravem significat. 4. si tonuerit, aëris erunt turbationes, ut inde penuria nascitura sit. 5. si tonuerit, abundantia erit annonae et principis boni eversio. 6. si tonuerit, morbos fortunae servilibus mortiferos minita-

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρία ἔσται βλαβερὰ τοῖς σπο-
ρίμοις.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰρήνην μὲν τοῖς κοινοῖς, ἄλεθρον δὲ
τοῖς βοσκήμασι καὶ βῆχα ξηρὸν ἐνσκῆψαι δηλοῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐποψίαν θεῶν καὶ ἀγαθῶν πολλῶν πρόο-5
δον δηλοῖ.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, σωτηριώδη ἔσται τὰ ποτάμια ὕδατα.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, καῦμα σημαίνει καὶ ὄμβρον βίαιον καὶ
σπάνιν σίτου.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ψυχὸς τῷ θεῶν ἔσται ἀδόκητον, δι' οὗ 10
φθαρήσεται τὰ ἐπιτήδεια.

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐρπετὰ φανεῖται βλαβερώτατα.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰς ἓνα τὴν πάντων δύναμιν ἐλθεῖν φρά-
ζει· οὗτος δὲ ἔσται τοῖς πράγμασιν ἀδικώτατος.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τοῦ δήμου καὶ τοῦ σίτου 15
ἔνδεια.

ισ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον ὃ τῆς ἀνατολῆς βασιλεὺς · ·
ἐκδέχεσθαι καὶ νόσον ἀπὸ ξηροῦ καύματος.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, διαδοχὴν μεγάλου ἄρχοντος δηλοῖ.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, ἔνδειαν καρπῶν ἕξ ἐπομβρίας δηλοῖ. 20

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον δηλοῖ καὶ ἀπώλειαν δυνατῶν·
ἀφθονία δὲ ἔσται τῶν ξηρῶν καρπῶν.

κ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀρχμὸν νοσώδη ἀπειλεῖ.

5 θεῶν Rutg.

10 δι' οὗ] καὶ οὗ Rutg.

13 τῶν Rutg.

17 βασιλεὺς ἐκδέχέσθω Rutg. in C hic membrana lacerata est:

fortasse excidit μέλλει et commate sequenti verbum aliud. H.

20 ὑπομβρίας ἀπειλεῖ Rutg. sed vide p. 314 14. H. 22 καρπῶν

om Rutg.

tur. 7. si tonuerit, pluvia erit nociva segetibus. 8. si tonuerit,
declarat rem publicam pacatam fore, perniciem autem et siccam tussim
pecora invasuram. 9. si tonuerit, deorum immortalium praesentiam,
bonorum complurium incrementum declarat. 10. si tonuerit, aquae
fluviales salubres erunt. 11. si tonuerit, calorem, imbrem vehemen-
tem, penuriam frumenti significat. 12. si tonuerit, aestate erit frigus
insperatum, quo peribunt alimenta. 13. si tonuerit, reptilia existent
nocentissima. 14. si tonuerit, indicat ad unum summam rerum redi-
turam; isque erit rei publicae iniquissimus. 15. si tonuerit, dissensio
erit populi Romani et frumenti penuria. 16. si tonuerit, rex Orientis
bello gravabitur et morbo ex calore sicco. 17. si tonuerit, successio-
nem magni principis significat. 18. si tonuerit, defectum frugum de-
clarat ob imbres perpetuos. 19. si tonuerit, bellum declarat et stra-
gem potentium hominum; ubertasque erit fructuum siccorum. 20. si

- κα'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τοῖς ὑπηκόοις, ἀλλ' οὐκ εἰς μακράν.
- κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀγαθὰ μὲν τοῖς κοινοῖς πράγμασι, νόσους δὲ τοῖς σώμασι περὶ τὴν κεφαλὴν σημαίνει.
- 5 κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἡ διχόνοια τοῦ δήμου παυθήσεται.
- κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνατοῦ ἀνθρώπου δηλοῖ δυνατόν ἀτύχημα.
- κε'. ἐὰν βροντήσῃ, τῇ νεολαίᾳ κακῶς καὶ τοῖς καρποῖς μετ' αὐτῆς· νοσώδης δὲ ὁ καιρὸς ἔσται.
- 10 κς'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπὸ μεγάλης εὐθηνίας ἔνδεια ἔσται.
- κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐκβρασμὸν τοῖς σώμασιν ἀπειλεῖ.
- κη'. ἐὰν βροντήσῃ, ἔνδεια ὑδάτων καὶ ὄχλος ἐρπετῶν ἐπιβλαβῶν ἔσται.
- κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρίαν δηλοῖ.
- 15 λ'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι ἐκ ποινηλασίας ἐπὶ τὰ χεῖριστα τῶν πταισμάτων ὀλισθήσονται.

Α Τ Γ Ο Τ Σ Τ Ο Σ.

29. α'. Ἐὰν βροντήσῃ, καὶ τὰ τῆς πολιτείας ἡρέμα πως καλλίονα, καὶ εὐθηνία ἔσται.
- 20 β'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους ἅμα καὶ ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἀπειλεῖ.
- γ'. ἐὰν βροντήσῃ, δίκας καὶ λέσχας τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

2 μακρόν C. cf. 324 13. H.
18 καὶ om Rutg.

16 ὀλισθήσουσιν Rutg.

tonuerit, aestum morbidum minatur. 21. si tonuerit, dissensio erit inter provinciales, nec tamen diu. 22. si tonuerit, bona rebus publicis significat, corporibus morbos capitis. 23. si tonuerit, dissensio populi Romani finem reperiet. 24. si tonuerit, summi viri summum infortunium declarat. 25. si tonuerit, dirum publi, simulque frugibus; tempusque erit morbidum. 26. si tonuerit, post magnam abundantiam erit inopia. 27. si tonuerit, eruptiones corporibus minatur. 28. si tonuerit, erit penuria aquarum et reptilium nocentium turba. 29. si tonuerit, prosperitatem declarat. 30. si tonuerit, homines a furiis acti ad delicta atrocissima delabentur.

AUGUSTUS.

29. 1. Si tonuerit, et respublica erit paulo meliore condicione, et abundantia futura est. 2. si tonuerit, morbos simul et penuriam victus minatur. 3. si tonuerit, contentiones forenses et rumores mi-

δ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἔνδεια τροφῶν λογικοῖς ἕμα καὶ ἀλόγοις ἔσται.

ε'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰς γυναῖκας συνεπιτέρας δηλοῖ.

ς'. ἐὰν βροντήσῃ, μέλιτος μὲν ἀφθονία ἔσται, ὕδατος δὲ καὶ τῶν λοιπῶν τροφίμων λεῖψις. 5

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀνέμους τραχεῖς καὶ νόσους ὁμοῦ σημαίνει.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσον ἀκίνδυνον τοῖς τετραπόδοις ἀπειλεῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὑγίειαν μὲν ἀνθρώποις ὡς ἐκ τοῦ πλείονος ἐπαγγέλλει. 10

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, λύπας καὶ μοχθηρίας τῷ πλήθει ἀπειλεῖ.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρία μὲν ἔσται, πτώσις δὲ ἐρπετῶν καὶ βλάβη τοῖς ἀνθρώποις.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, χόρτον καὶ βαλάνου ἀφθονία ἔσται, τῇ δὲ πρώτῃ ἡλικίᾳ κακῶς. 15

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὄλεθρος ἔσται τοῖς σώμασι λογικῶν τε καὶ ἀλόγων.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον μὲν τοῖς κοινοῖς, ἀφθονίαν δὲ τοῖς καρποῖς δηλοῖ.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπὶ τὸ χειρὸν τὰ πράγματα. 20

ισ'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰρήνην βαθεῖαν ἐπαγγέλλεται.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ χεῖρους τῶν ἀνθρώπων στεγνάζουσιν.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον ἐμφύλιον ἀπειλεῖ.

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, φόνους αἱ γυναῖκες καὶ τὸ δουλικὸν τολμήσει. 25

1 λογικοῖς τε Rutg.

3 ἔσεσθαι δηλοῖ Rutg.

10 Rutg.

ἐπαγγέλλεται, quod videtur melius. cf. vs. 21 et cap. 51. H.

16 τε om Rutg.

22 στεγνάζουσιν Rutg.

natur populo Romano. 4. si tonuerit, penuria alimentorum aequè rationalia et irrationalia vexabit. 5. si tonuerit, declarat mulieres sapientiores fore. 6. si tonuerit, mellis erit abundantia, sed defectus aquae victusque reliqui. 7. si tonat, ventos truces simulque morbos significat. 8. si tonat, morbum, periculo tamen vacantem, quadrupedibus minatur. 9. si tonat, bonam valetudinem hominibus ut plurimum annuntiat. 10. si tonat, dolores et facinora multitudini minatur. 11. si tonuerit, feracitas erit, delapsus reptilium, damnum hominibus. 12. si tonuerit, pabuli et glandis copia erit, sed cum ineunte aetate male agetur. 13. si tonuerit, exitium invadet corpora cum rationalium tum brutorum. 14. si tonat, bellum rei publicae, abundantiam frugibus declarat. 15. si tonuerit, in peiorem partem res vertentur. 16. si tonat, altam pacem pollicetur. 17. si tonuerit, perversi inter homines contristabuntur. 18. si tonat, bellum civile minatur. 19. si tonuerit, mulieres et servitium caedes audebunt. 20. si

- κ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὕλεθρον βοῶν καὶ ταραχὰς τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ.
- κα'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηρίαν ἅμα καὶ διχόνοιαν τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.
- 5 κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, καλὰ μετρίως τὰ πράγματα ἀνὰ πάντα τὸν ἐνιαυτόν.
- κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, κεραυνὸν πεσεῖσθαι δηλοῖ καὶ φόνους ἀπειλεῖ.
- κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπώλειαν ἐγγενῶν νέων ἀπειλεῖ.
- 10 κε'. ἐὰν βροντήσῃ, χειμῶνα καὶ σπάνιν ὄπωρῶν ἔσεσθαι προλέγει.
- κς'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον σημαίνει.
- κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, πολέμους ἅμα καὶ δόλους ἀπειλεῖ.
- κη'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν τῶν καρπῶν φθορὰν δὲ 15 τῶν βοῶν σημαίνει.
- κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, οὐδεμίαν ἐναλλαγὴν σημαίνει.
- λ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους τῇ πόλει, ἐφ' ἧς ῥαγήσεται, ἀπειλεῖ.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

- 20 30. α'. Ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρίαν ἅμα καὶ εὐφροσύνην δηλοῖ.
- β'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια τῷ δήμῳ ἔσται.
- γ'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ πόλεμον δηλοῖ.
- δ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνατοῦ πτώσειν καὶ πολέμον παρασκευῆν δηλοῖ.

7 κεραυνούς Rutg.

11 δηλοῖ Rutg.

ἔσεσθαι Rutg.

φόνους δὲ C.

17 νόσους om Rutg.

10 καὶ om Rutg.

23 παρ. δι' αὐτήν

tonat, bobus interitum, rebus publicis turbas minatur. 21. si tonat, abundantiam, simulque dissensionem populo Romano minatur. 22. si tonuerit, res per totum annum tolerabili statu erunt. 23. si tonat, declarat fulmen casurum, et caedes minatur. 24. si tonat, minatur interitum pubis patriciae. 25. si tonat, hiemem foedam et penuriam pomorum fore praedicit. 26. si tonat, bellum significat. 27. si tonat, bella simul et dolos minatur. 28. si tonat, copiam frugum, sed interitum boum significat. 29. si tonat, conversionem rerum nullam declarat. 30. si tonat, morbos minatur urbi, super quam erumpet.

S E P T E M B E R.

30. 1. Si tonat, fertilitatem simul et gaudium declarat. 2. si tonuerit, dissensio erit in populo Romano. 3. si tonat, imbrem futurum et bellum declarat. 4. si tonat, declarat ruinam viri potentis et

ε'. ἐὰν βροντήσῃ, κριθῆς μὲν ἀφθονίαν σίτου δὲ ἐλάττω-
σιν δηλοῖ.

ς'. ἐὰν βροντήσῃ, δύναμις ἔσται ταῖς γυναιξὶ κρείττων ἢ
κατ' αὐτάς.

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσον καὶ πτώσιν τῷ δουλικῷ ἐξ αὐτῆς 5
ἀπειλεῖ.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, τοὺς μάλιστα δυνατοὺς τοῦ πολιτεύμα-
τος σχολιὰ ἐννοεῖν, ἀποτεύξεσθαι δὲ τῶν ἐσομένων κατηγορεῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἄνεμον πνεῦσαι ἐπίνοσον ἀπειλεῖ.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, ἔρις ἔσται τῷ τόπῳ ἐφ' οὗ ῥήγνυτο, 10
πρὸς ἕτερον οὐκ ἄλογος.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ ὑπέξούσιοι τῶν ἐγγενῶν σκέπονται τι
καιρὸν ἐν τοῖς κοινοῖς.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπόμβριον τὸν τοῦ ἀμητοῦ καιρὸν καὶ
λιμὸν ἔσεσθαι λέγει. 15

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, λιμὸν βαρὸν ἀπειλεῖ.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους ἀπειλεῖ.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρίαν μὲν δηλοῖ, εὐθηνίαν δὲ
ὁμως.

ισ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁ σπόρος πολὺς ἄκαρπος δὲ δηλοῦται. 20

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων ἀπειλεῖ.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν ἅμα καὶ πολέμους σημαίνει.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ μὲν δενδρώδης καρπὸς ἐπιτεύξεται, νό-
σοι δὲ καὶ στάσεις δημοτικαὶ ἔσονται.

5 τῶν δουλικῶν Rutg. 8 fortasse legendum ἐπιζομένων. H.

13 τι καιρὸν H, τι κοινὸν C, τὸ κοινὸν Rutg. 14 ἐπόμ-

βριον H, ἐπομβρίαν C, ὑπομβρον Rutg. 16 βαρεῖαν C.

21 ἀπειλῶν Rutg.

belli praeparationem. 5. si tonat, hordei copiam, tritici imminutio-
nem declarat. 6. si tonuerit, potestas erit apud mulieres maior quam
pro sexus debilitate. 7. si tonat, morbum et inde stragem servitio-
rum minatur. 8. si tonat, praepotentes in re publica praepostera
agere consilia enuntiat, sed tamen eos repulsum iri de futuro statu rei
publicae. 9. si tonat, ventum morbidum flaturum minatur. 10. si
tonuerit, inter regionem super quam erumpit, aliamque dissidium erit non
sine causa. 11. si tonuerit, clientelae patriciorum aliquid novi mo-
lientur in re publica. 12. si tonat, tempus messis aquosum famem-
que fore praedicit. 13. si tonat, famem gravem minatur. 14. si
tonat, minatur morbos. 15. si tonat, vim imbrium, sed tamen abun-
dantiam, declarat. 16. si tonat, sementes magnas, sed steriles fore
declaratur. 17. si tonat, penuriam victus necessarii minatur. 18. si
tonat, famem simul et bella significat. 19. si tonuerit, fruges arbo-
reae provenient, erunt autem morbi et seditiones populares. 20. si

κ'. εἰ βροντήσῃ, ἀπώλειαν κλεινοῦ ἀνθρώπου καὶ πόλεμον ἀπειλεῖ.

κα'. εἰ βροντήσῃ, λύπας καὶ ζημίας τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν μὲν, χειμῶνα δὲ βαρὺν καὶ ὑγρὸν σημαίνει.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐνδεᾶ προλέγει.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, λειψυδρίαν ἀπειλεῖ. τῶν δὲ ἀκροδρῶν εὐφορία ἔσται· περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον θυέλλαις διαφθαρήσονται.

10 κέ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ διχονοίας τοῦ πολιτεύματος τύραννος ἀναστήσεται, καὶ αὐτὸς μὲν ἀπολεῖται, ζημίαις δὲ ἀφορήτοις οἱ δυνατοὶ ὑποστήσονται.

κε'. εἰ βροντήσῃ, ὁ κακὸς δυνάστης βουλῇ θεοῦ πεσεῖται.

15 κς'. εἰ βροντήσῃ, δυνατοὶ πρὸς ἑαυτοὺς διενεχθήσονται καὶ ἀλλήλους διαλάβωσιν.

κη'. εἰ βροντήσῃ, σημεῖα ἔσται πραγμάτων μεγάλων μηνυτικά. εὐλαβητέον δὲ μὴ καὶ πυρὶ ἐπομβρῖσει λαχοῦ.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, αὐχμὸν ἐπιβλαβῆ ἀπειλεῖ.

λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀπὸ χειρόνων ἐπὶ τὰ κρεῖττω τὰ κοινά.

2 σημαίνει Rutg.

7 τῶν δέκα C.

15 an διαβάλωσιν?

16 ἔστι mavult Rutg.

17 καὶ — λαχοῦ] haec non sunt sana, nec quid Lydus scripserit adhuc affirmare licet. pro λαχοῦ tamen in promptu est ἐνιαχοῦ alicubi, uspiam: vide cap. 58. Rutgersius habet ἐπομβρῆση: reliqua concordant. H.

tonat, interitum clari hominis bellumque minatur. 21. si tonat, aegritudines et detrimenta minatur populo Romano. 22. si tonat, abundantiam, sed hiemem gravem et aquosam significat. 23. si tonat, hiemem anni illius rerum necessariorum indigam fore praedicit. 24. si tonat, penuriam aquae minatur. baccarum in arboribus uber erit proventus, sed sub autumnum procellis peribunt. 25. si tonuerit, ex dissensione rei publicae unus imperio potietur. is peribit, sed potentes in republica malis intolerabilibus afficientur. 26. si tonuerit, improbus dominator voluntate deorum immortalium corruet. 27. si tonuerit, potentes inter se dissident seque circumvenient. 28. si tonuerit, prodigia erunt de rebus magnis admonentia. cavendum autem ne igni quoque *. 29. si tonat, siccitatem noxiam minatur. 30. si tonuerit, res publica a deteriore in meliorem statum perveniet.

Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ.

31. α'. *Εἰ βροντήσῃ, κακὸν τύραννον τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ.*
 β'. *εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, φθορὰ δὲ τῶν χειρ-
 σαίων μινῶν.*
 γ'. *εἰ βροντήσῃ, θυέλλας καὶ ταραχὰς δηλοῖ, δι' ὧν τὰ 5
 μὲν δένδρα φθαρήσεται· μεγάλων δὲ ζαλῶν ἔσται τοῖς κοινοῖς
 μήνυμα.*
 δ'. *εἰ βροντήσῃ, οἱ ἐλάττους τῶν κρειτόνων καθέξουσιν,
 ὕγμινόν δὲ ἔσται τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα.*
 ε'. *εἰ βροντήσῃ, πάντων ἐπιδόσεις τῶν ἀναγκαίων, ἔξηρη- 10
 μένου σίτου.*
 ς'. *εἰ βροντήσῃ, ἣ ὄψις μὲν εὐθηνίας, ἀμητὸς δὲ ἐλάττων,
 καὶ τὸ φθινόπωρον ἐγγὺς ἄκαρπον.*
 ζ'. *εἰ βροντήσῃ, ὑσπρια μὲν ἀφθονα, οἶνος δὲ ἐλάττων
 ἔσται.* 15
 η'. *εἰ βροντήσῃ, σεισμὸν μετὰ μυκήματος προσδοκῆτέον.*
 θ'. *εἰ βροντήσῃ, ὕλεθρον θηρίοις ἀπειλεῖ.*
 ι'. *εἰ βροντήσῃ, ἀνδρὸς ἐπαινουμένου πτώσιν δηλοῖ.*
 ια'. *εἰ βροντήσῃ, ἀλληλανεμίαν ἐπωφελεῖ ταῖς βοτάναις
 δηλοῖ.* 20
 ιβ'. *εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, σκηπτοὶ δὲ ἐκθλιβή-
 σονται.*
 ιγ'. *εἰ βροντήσῃ, καλὰ τὰ συναλλάγματα, καὶ εὐθηνία
 πρὸς αὐτοῖς· ὁ δὲ ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ βαρὺς οὐκ ἐπὶ πλέον ἰσχύσει.*

4 μινῶν H, μινῶν C, om Rutg. vide p. 308 12.

τὰ τῶν malit H.
 λιὰ βήσονται C.

10 ἐπίδοσις Rutg.

8 τῶν]
 21 δὲ σκο-

O C T O B E R.

31. 1. Si tonat, tetrum tyrannum rem publicam occupaturum mi-
 nitatur. 2. si tonuerit, abundantia erit et interitus murium terre-
 strium. 3. si tonat, procellas turbinesque declarat, quibus arbores
 evertentur; idque erit magnarum tempestatum rei publicae indicium.
 4. si tonuerit, inferiores in superiores dominabuntur, et aëris tempera-
 tio erit salubrior. 5. si tonuerit, erit incrementum omnium quae sunt
 ad victum necessaria, excepto frumento. 6. si tonuerit, species abun-
 dantiae futurae, sed messis erit minus laeta et autumnus propemodum
 fructu vacans. 7. si tonuerit, legumina copiosa erunt, vinum rarius.
 8. si tonat, terrae motus cum mugitu exspectandus. 9. si tonat, feris
 interitum minatur. 10. si tonat, probati viri ruinam declarat. 11. si
 tonat, declarat mutationem variam ventorum herbis utilem. 12. si to-
 nuerit, abundantia erit; vortices ignei delabentur. 13. si tonuerit,
 commercia iucunda et insuper abundantia. dominator rei publicae im-

- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον καὶ φθορὰν βοσκημάτων ἀπειλεῖ.
 ιε'. εἰ βροντήσῃ, σπάνις ἔσται πνεύματος ξηροῦ καὶ καν-
 στικοῦ ἐμπίπτοντος τοῖς καρποῖς.
 ις'. εἰ βροντήσῃ, ἔξασθενήσουσιν οὕτως ἄνθρωποι ὡς ἀγνώ-
 5 στους εἶναι δοκεῖν.
 ιζ'. εἰ βροντήσῃ, πλουσίου ἀνδρὸς καὶ ἀνδρῶν εὐγενῶν εὐ-
 τυχήματα.
 ιη'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίσακτον εὐθηρίαν δηλοῖ.
 ιθ'. εἰ βροντήσῃ, δυνάστου πτώσιν ἢ βασιλέως ἐκβολὴν
 10 ἀπειλεῖ, διχονοίαν τε τῷ δήμῳ καὶ ἀφθονίαν ἀπειλεῖ.
 κ'. εἰ βροντήσῃ, ἔλκη ξένα ἀπειλεῖ, τῷ δὲ πλήθει ἐκ διχο-
 νοίας ἐσχάτην ἀτυχίαν.
 κα'. εἰ βροντήσῃ, νόσοι βηχῶδεις ἔσονται καὶ στηθῶν κα-
 κώσεις.
 15 κβ'. εἰ βροντήσῃ, μοχθηρίας τῷ δήμῳ καὶ νόσους ποικίλας
 ἀπειλεῖ.
 κγ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ δῆμος εὐφρανθήσεται παραδόξως.
 κδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ διχονοίας τῶν κρατούντων ὁ δῆμος πε-
 ριέσται.
 20 κε'. εἰ βροντήσῃ, βαρεῖα ἔσται ἀπὸ τῶν κακῶν δειλία.
 κς'. εἰ βροντήσῃ, αὐξηθήσεται μὲν τὰ θηρία, λιμῶξει δὲ
 ὄμως.
 κζ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπομβρίαν δηλοῖ.
 κη'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδεια ἔσται τῶν ἀναγκαίων.

2 σπάνη C.
Rutg.

4 οὕτως οἱ Rutg.
21 εὐξυνθήσεται Rutg.

6 πλουσίου] Λουσίαν
23 ἐπομβρίας R.

portunus non diu valebit. 14. si tonat, bellum et interitum pecoris minatur. 15. si tonuerit, penuria erit flatu sicco et urente frugibus incidente. 16. si tonuerit, ita homines debilitabuntur ut propemodum non agnoscendi futuri sint. 17. si tonat, viri opulenti hominumque genere praestantium felicitates. 18. si tonat, annonam copiosam sed aliunde importatam declarat. 19. si tonat, potentis ruinam regisve exactionem minatur; item dissensionem et copiam populo Romano. 20. si tonat, ulcera insolita minatur, et multitudini ob discordiam miseriam summam. 21. si tonuerit, morbi tussiculares erunt et thoracum tabes. 22. si tonat, populo Romano flagitia morbosque varios minatur. 23. si tonuerit, populus praeter spem laetitiam capiet. 24. si tonuerit, ex dissensione principum plebs superior erit. 25. si tonuerit, erit immanis a calamitatibus formido. 26. si tonuerit, augebuntur bestiae, sed esurient. 27. si tonat, pluvias crebras declarat. 28. si tonuerit, penuria erit rerum ad victum necessariarum. 29. si

κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίνοσος ὁ ἐνιαυτός.

λ'. εἰ βροντήσῃ, οὐκ εὐθηνίαν μόνον ἀλλὰ καὶ ἐλάττωσιν τῶν πολεμίων καὶ εὐφροσύνην τοῖς πράγμασι δηλοῖ.

N O E M B P I O Σ.

32. α'. Εἰ βροντήσῃ, διχόνοιαν δηλοῖ τῇ πόλει. 5

β'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν προλέγει.

γ'. εἰ βροντήσῃ, πράγματα ἀναφέρεται, δι' οὓς οἱ ἐλάττους περιέσσονται τῶν μειζόνων.

δ'. εἰ βροντήσῃ, κρείττων ὁ σῖτος.

ε'. εἰ βροντήσῃ, ζάλην τοῖς πράγμασι δηλοῖ, αἰσθητοῖς τε 10 καὶ ἀλόγοις νόσον.

ς'. εἰ βροντήσῃ, σκώληκες τῷ σίτῳ λυματοῦνται.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς ὑπὸ τὴν δύσιν ἀνθρώποις τε καὶ ἀλόγοις νόσοι.

η'. εἰ βροντήσῃ, ἀδδηφαγίας ἔσεσθαι δεῖ διὰ νόσους ἀπει- 15 λουμένας.

θ'. εἰ βροντήσῃ, δημοτῶν ἀνασκολοπισμοὶ ἔσονται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων.

ι'. εἰ βροντήσῃ, πέρας ἔχει τὰ κακῶς βουλευθέντα τοῖς κρατοῦσιν, ἄνεμος δὲ καυσώδης τοῖς δένδροις λυμῆνεται. 20

ια'. εἰ βροντήσῃ, εὐχαριστεῖταισαν ἄνθρωποι τῷ θεῷ· ἄε- μος γὰρ ἔξ ἀνατολῶν ρεύσει.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, ἐνύπνια τοῖς ἀνθρώποις πλείονα δόξει.

7 an δι' ὧν? 10 δὲ? 15 num εἴργεσθαι? ἔχεσθαι (nam in his rebus nihil potest videri nimis absurdum)? ἀπέχεσθαι? H.

tonuerit, annus morbis obnoxius. 30. si tonat, non abundantiam solum sed hostium quoque imminutionem et laetitiam rei publicae declarat.

N O V E M B E R.

32. 1. Si tonat, discordiam civitati annuntiat. 2. si tonat, abundantiam praedicit. 3. si tonuerit, res obtingent per quas inferiores superiores superabunt. 4. si tonuerit, frumentum melius. 5. si tonat, turbas rei publicae nuntiat, rationalibus et brutis morbum. 6. si tonuerit, vermes frumento nocebunt. 7. si tonat, iis qui sub occidente sunt, tum hominibus tum bestiis, morbi impendent. 8. si tonat, edacitate * oportet ob morbos imminentes. 9. si tonuerit, plebeii in crucem agentur. erit annona copiosa. 10. si tonuerit, praepostera principum consilia ad finem pervenient. ventus urens arbores vexabit. 11. si tonat, supplicatio diis immortalibus decernenda est, quod ventus ex oriente spirabit. 12. si tonuerit, insomnia com-

- ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπικερδῆ μὲν τὸν καιρὸν λοιμικὸν δὲ ἀπει-
λει, ἔλμισι δὲ ἐντοσθίοις κακοῖ τὰ σώματα.
- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐρπετὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡρέμα πως λυ-
μῆνεται.
- 5 ιε'. εἰ βροντήσῃ, ὁ μὲν ἰχθὺς ἀφθονώτατος, λοιμώξει δὲ
τὰ ἔνυδρα θηρία, καὶ τὰ κοινὰ δῆθεν καλλίονα.
- ις'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδες καὶ μυῶν ἀρουραίων γένεσις, τῷ
δὲ βασιλεῖ κίνδυνος, καὶ σίτου ἀφθονία ἔσται.
- ιζ'. εἰ βροντήσῃ, νομῆν ἀφθονον τοῖς κτήνεσι δηλοῖ.
- 10 ιη'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον δηλοῖ καὶ τοῖς ὑστειοτέροις λύπας.
- ιθ'. εἰ βροντήσῃ, γυναικῶν εὐπραγίας.
- κ'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν οὐ μακρὸν δηλοῖ.
- κα'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μύες φθαρήσονται, εὐθηρία δὲ οὐ σί-
του μόνον ἀλλὰ καὶ νομῆς, καὶ ἰχθύων πληθος.
- 15 κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐετηρίαν δηλοῖ.
- κγ'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμος νοσώδης πνεύσει.
- κδ'. εἰ βροντήσῃ, φρούριον τῇ πολιτείᾳ χρηστὸν ὑπὸ πολε-
μίοις τελέσει.
- κε'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμος ἐπικίνδυνος ἔσται.
- 20 κς'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον ἐμφύλιον καὶ πτώσιν πολλῶν
δηλοῖ.
- κζ'. εἰ βροντήσῃ, τὰ αὐτὰ ἀπειλεῖ.
- κη'. εἰ βροντήσῃ, τῆς συγκλήτου πολλοὶ ἀθρυμῆ φθαρή-
σονται.

2 κάμα Rutg.
μοῖς Rutg.

7 ἀκρίδων Rutg.

9 τομῆν Rutg.

17 πολέ-

plura hominibus obiciuntur. 13. si tonat, tempus lucrificum sed mor-
bidum minatur, lumbricis interaneis corpora vexans. 14. si tonuerit,
reptilia aliquantum hominibus nocebunt. 15. si tonuerit, piscium in-
gens copia, sed lue laborabunt bestiae aquatiles. rei publicae status
commodior. 16. si tonuerit, locustae et murium agrestium generatio.
principi periculum, frumenti copia erit. 17. si tonat, pabulum abun-
dans pecudibus annuntiat. 18. si tonat, bellum declarat et aegritudi-
nes urbanis. 19. si tonuerit, mulierum prosperitates. 20. si tonat,
famem non diuturnam declarat. 21. si tonuerit, mures interibunt;
abundantia non frumenti solum sed pabuli quoque, et copia piscium.
22. si tonat, annum felicem declarat. 23. si tonuerit, ventus morbi-
dus flabit. 24. si tonuerit, castrum rei publicae opportunum in pote-
statem hostium veniet. 25. si tonuerit, bellum periculosum erit.
26. si tonat, bellum civile multorumque caedem declarat. 27. si ton-
nat, eadem illa minitatur. 28. si tonuerit, magna pars amplissimi or-

κθ'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μὲν χείρους κάλλιον πράξουσιν, αἱ δὲ ἐσόμεναι ὀπῶραι φθαρήσονται.

λ'. εἰ βροντήσῃ, Θεοφιλέστερον οἱ ἄνθρωποι ζήσονται· εἰκότως συμμετρία τὰ κακά.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ 5

33. α'. Εἰ βροντήσῃ, εὐετηρίαν μεθ' ὁμοιοῦς δηλοῖ.

β'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονία ἰχθύων καὶ καρπῶν διαφερόντως.

γ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς θρέμμασιν ἄνθρωποι καταχρήσονται δι' ἔνδειαν ἰχθύων.

δ'. εἰ βροντήσῃ, βαρὺς ἔσται χειμῶν, εὐθηνία δὲ ὁμῶς. 10

ε'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ψωριώδεις ἀπειλεῖ.

ς'. εἰ βροντήσῃ, ὁσίοις ὀνειροῖς οἱ ἄνθρωποι ἐνυπνιασθήσονται, οἳ κακὸν πέρας ἔξουσιν.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, τὸ αὐτὸ δηλοῖ πᾶσιν.

η'. εἰ βροντήσῃ, νόσος ἐπικρατήσ· ἔξ οὗ εὐθηνία μὲν καρπῶν ἔσται, ὄλεθρος δὲ θρεμμάτων. 15

θ'. εἰ βροντήσῃ, κλεινοῦ ἀνδρὸς πτώσις ἔσται.

ι'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν ἀνθρώποις ἐκ νοσημάτων ἀπειλεῖ, οἱ δὲ ἰχθύες ἐπιδιδάσκουσιν.

ια'. εἰ βροντήσῃ, καυσώδης ἢ θερυνὴ ἔσται τροπή, καὶ ἀφθονία ἐπείσρακτος. 20

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ γαστρορροίας νόσους ἀπειλεῖ.

2 fortasse legendum ἐπιζόμεναι. H. 3 verti ac si esset καὶ εἰκότως συμμετρία. H. 11 δηλοῖ Rutg. 14 πᾶσιν Rutg. 15 ἐπικρατήσει Rutg.

dinis maerore animi extinguetur. 29. si tonuerit, deteriores melius agent; poma sperata interibunt. 30. si tonuerit, homines religiones sanctius tuebuntur; ideoque non mirum, si mala mediocria.

D E C E M B E R.

33. 1. si tonat, annum felicem atque concordiam declarat. 2. si tonuerit, copia piscium, et praecipue frugum. 3. si tonuerit, ob penuriam piscium homines pecudibus abutentur. 4. si tonuerit, gravis erit hiems, sed tamen abundantia. 5. si tonat, morbos scabiosos minatur. 6. si tonuerit, visa divina hominibus secundum quietem occurrent, quae calamitosum exitum habitura sunt. 7. si tonat, id ipsum declaratur omnibus. 8. si tonuerit, morbus vehemens; inde abundantia frugum erit, perniciēs pecudum. 9. si tonuerit, viri clari ruina erit. 10. si tonat, hominibus mortem ex morbis minatur; pisces provenient. 11. si tonuerit, solstitium aestuosum erit et copia rerum aliunde invecta. 12. si tonat, minatur morbos e fluxu ventris. 13. si

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν, νόσους δὲ ἀπειλεῖ.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιον ἅμα πόλεμον καὶ εὐθηρίαν δηλοῖ.

ιε'. εἰ βροντήσῃ, πολλοὶ ἐπὶ πόλεμον πορεύονται, ὀλίγοι δὲ ἀναστρέφουσιν.

5 ις'. εἰ βροντήσῃ, καινοπρεπῆ πράγματα ἐπὶ τῆς πολιτείας.

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδας φύσεσθαι λεπτὰς ἀπειλεῖ, εὐθηρίαν δὲ ὅμως.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμος ἔσται βαρῦς.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίτασιν τοῦ πολέμου ἀπειλεῖ.

10 ιι'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων λέγει.

ια'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμον θερμοὺν καὶ νοσοποιὸν ῥεῦσαι ἀπειλεῖ.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, καυσῶδες ἔσται τὸ θέρους καὶ πολύκαρπον.

ικγ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις νόσον δηλοῖ, ἀλλ' ἀκίνδυνον.

15 ικδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐμφυλίους πολέμους τῇ πόλει καὶ ὕλεθρον τοῖς ὑλαίοις θηρίοις ἀπειλεῖ.

ικε'. εἰ βροντήσῃ, ἐκστρατείας κινήσεις ἐπὶ πόλεμον, ἀλλ' εὐτυχῆσει.

ικς'. εἰ βροντήσῃ, νόσους τοῖς θεράπουσιν ἀπειλεῖ.

20 ικζ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ βασιλεὺς πολλοὺς ὠφελήσει.

ικη'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδων γένεσις.

ικθ'. εἰ βροντήσῃ, ἰσχνότητα τοῖς σώμασιν ὑγιεινὴν δηλοῖ.

ικι'. εἰ βροντήσῃ, ἀνταρσίαν κατὰ τῆς βασιλείας δηλοῖ καὶ εἰκότως πόλεμον.

1 εὐθηρία Rutg.

22 ἰσχνότητα C.

6 φύσεσθαι C.

ὑγιεινοῖς Rutg.

18 εὐτυχῆς Rutg.

tonat, abundantiam, sed morbos quoque minatur. 14. si tonat, simul bellum intestinum et abundantiam declarat. 15. si tonuerit, multi proficiscentur ad bellum, pauci redibunt. 16. si tonuerit, res novae in re publica. 17. si tonat, locustas minutas nascituras minatur, sed tamen erit abundantia. 18. si tonuerit, bellum erit grave. 19. si tonat, intentionem belli minatur. 20. si tonat, penuriam rerum necessarium praedicit. 21. si tonat, ventum calidum ac morbidum spirantium minatur. 22. si tonuerit, torrida erit aestas et frugifera admodum. 23. si tonat, hominibus morbum, sed periculo vacuum, nuntiat. 24. si tonat, rei publicae bella civilia, bestiis silvestribus interitum minatur. 25. si tonuerit, militiae profectio ad bellum, sed bene rem geret. 26. si tonat, morbos servientibus minatur. 27. si tonuerit, princeps civitatis multis proderit. 28. si tonuerit, locustarum generatio. 29. si tonat, corporibus gracilitatem salutiferam annuntiat. 30. si tonat, rebellionem contra populi Romani imperium declarat, atque adeo bellum.

Ioannes Lydus.

21

ΙΑΝΟΤΑΡΙΟΣ.

34. α'. Εἰ βροντήσῃ, ἑλαφρὸς ἄνεμος ῥεύσει, ἀλλ' ἀκίνδυνος.
 β'. εἰ βροντήσῃ, ἀδόκητος ἔσται πόλεμος.
 γ'. εἰ βροντήσῃ, μετὰ νίκην ἦταν τοῖς ἐν πολέμῳ φράζει·
 εὐθηνία δὲ ἔσται. 5
 δ'. εἰ βροντήσῃ, ὁμοιοῦσι ὁ δῆμος πρὸς εἰρήνην.
 ε'. εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν τοῖς κτήνεσι σημαίνει.
 ς'. εἰ βροντήσῃ, βηχῶδη νόσον ἀπειλεῖ, ἀφθονίαν δὲ ἰχθύων
 καὶ καρπῶν δηλοῖ.
 ζ'. εἰ βροντήσῃ, δουλομαχία ἔσται καὶ νόσος συχνή. 10
 η'. εἰ βροντήσῃ, ὁ δυνάστης τῆς πολιτείας πρὸς τοῦ δήμου
 κινδυνεύσει.
 θ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ τῆς ἀνατολῆς βασιλεὺς κινδυνεύσει.
 ι'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμον κίνησιν σφοδρὰν καὶ σίτον μὲν
 εὐφορίαν τῶν δ' ἄλλων καρπῶν ἀφορίαν δηλοῖ. 15
 ια'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν σημαίνει καὶ μέχρις ἀλόγων.
 ιβ'. εἰ βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι τὰς ὄψεις νοσήσουσιν, ἔσται
 δὲ πολὺς χόρτος καὶ ἰχθύων ἐπίδοσις.
 ιγ'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀπειλεῖ.
 ιδ'. εἰ βροντήσῃ, σπάνιν καὶ μυῶν γένεσιν καὶ ὄλεθρον τε- 20
 τραπόδων ἀπειλεῖ.
 ιε'. εἰ βροντήσῃ, στάσιν δουλικὴν καὶ τιμωρίαν αὐτοῖς καὶ
 εὐθηνίαν καρπῶν.
 ις'. εἰ βροντήσῃ, ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τυραχθήσεται.

2 ἄνεμος] κίνδυνος Rutg.
 Rutg. 24 ὁ om Rutg.

11 ὁ om Rutg.

18 καὶ om

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.

34. 1. Si tonuerit, ventus flabit celer, sed innoxius. 2. si tonuerit, inexpectatum erit bellum. 3. si tonat, belligerantibus post victoriam damnum praemonstrat, eritque abundantia. 4. si tonuerit, populus Romanus consentiet ad pacem faciendam. 5. si tonat, sanitatem pecudibus significat. 6. si tonat, morbum tussicularem minatur, copiam piscium frugumque declarat. 7. si tonuerit, bellum servile erit et morbus frequens. 8. si tonuerit, dominatori civitatis a populo periculum afferetur. 9. si tonuerit, rex Orientis periculum adibit. 10. si tonat, venti motum vehementem, frumenti proventum, reliquarum frugum sterilitatem declarat. 11. si tonat, famem significat vel bestias vexantem. 12. si tonuerit, homines visu laborabunt; erit pabulum copiosum et piscium proventus. 13. si tonat, morbos minatur. 14. si tonat, penuriam, murium generationem, interitum quadrupedum minatur. 15. si tonat, seditionem servitiorum, animadversionem in ea, et abundantiam frugum. 16. si tonuerit, populus Romanus ab

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀκινδύνους ἀπειλεῖ.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, πράγματα ἐκδειματοῦντα τὸν δῆμον ἀναστίθονται.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς νικήσει καὶ ὁ δῆμος τὴν 5 κρείττονα τάξιν ἔξει.

κ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἐπίσακτος ἔσται, βηχώδης δὲ νόσος ἐνοχλήσει τοῖς σώμασιν.

κα'. εἰ βροντήσῃ, ὁ βασιλεὺς πολλοῖς ἐπιβουλεύσας τέλος ἐπιβουλεύεται.

10 κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, μυῶν δὲ καὶ ἐλάφων πλῆθος.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐταξίαν τῇ πόλει δηλοῖ.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, νόσον μετὰ ἐνδείας δηλοῖ.

κε'. εἰ βροντήσῃ, δουλομαχία ἔσται.

15 κς'. εἰ βροντήσῃ, πολλοὶ πρὸς τοῦ κρατοῦντος ἀναιρεθήσονται, τέλος δὲ καὶ αὐτός.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀκινδύνους δηλοῖ.

κη'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μὲν ἐνάλιοι ἰχθύες ἐπιδώσουσι, τὰ δὲ θρέμματα φθαρήσεται.

20 κθ'. εἰ βροντήσῃ, λοιμικὸν καὶ νοσῶδες ἐπὶ πᾶσι τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα.

λ'. εἰ βροντήσῃ, θάνατον συχνὸν ἀπειλεῖ.

1 δηλοῖ Rutg.

7 ἐνοχλήσει om Rutg.

8 βασιλεύσας Rutg.

19 φθαρήσεται C, φθαρήσονται Rutg.

imperante vexabitur. 17. si tonat, morbos periculo vacuos minatur. 18. si tonuerit, res existent populum Romanum timore percipientes. 19. si tonuerit, cum imperator populi Romani vincet, tum populus ipse superiorem locum obtinebit. 20. si tonuerit, abundantia erit aliunde importata; morbus tussicularis vexabit corpora. 21. si tonuerit, princeps civitatis multis insidiatus ad extremum ipse insidiis appetetur. 22. si tonuerit, abundantia erit, sed etiam murium ac cervorum multitudo. 23. si tonat, rem publicam incolumem ac pacatam fore declarat. 24. si tonat, morbum cum abundantia declarat. 25. si tonuerit, tumultus servilis erit. 26. si tonuerit, multi obtruncabuntur a principe civitatis, sed postremo ipse quoque. 27. si tonat, morbos periculo vacuos declarat. 28. si tonuerit, pisces marini provenient, pecudes interibunt. 29. si tonuerit, aëris temperies pestilens et morbifera omnibus. 30. si tonat, mortes crebras minatur.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.

35. α'. Εἰ βροντήσῃ, πόλεμον καὶ πτώσιν ἀνδρῶν εὐπόρων ἀπειλεῖ.

β'. εἰ βροντήσῃ, ὃ μὲν σῖτος ἐλάττων, ἣ δὲ κριθὴ κρείττων, καὶ θηρίων μὲν αὐξησις, φθίσις δὲ ἀνθρώπων ἔσται. 5

γ'. εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιος ἔσται στάσις.

δ'. εἰ βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι οὐ προσώποις μόνον ἀλλὰ καὶ διανοαῖς αὐταῖς ταραχθήσονται.

ε'. εἰ βροντήσῃ, ἄμητος πολὺς καὶ ἀνθρώπων ἀπόλειψις ἔσται. 10

ς'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τῶν ξηρῶν καρπῶν, καὶ διαφερόντως τῶν κριθῶν.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν οὐκ εἰς μακρὸν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ.

η'. εἰ βροντήσῃ, πρᾶγμα μέγιστον ἀναφυήσεται τῇ πολιτείᾳ, καὶ οἱ μὲν ἰχθύες ἐπιδώσουσι, τὰ δὲ θηρία φθαρήσεται. 15

θ'. εἰ βροντήσῃ, ἐλάττων ἢ κριθὴ.

ι'. εἰ βροντήσῃ, τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις λυμανεῖται.

ια'. εἰ βροντήσῃ, εὐτοκία γυναικῶν.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, θάνατον συχνὸν ἀπειλεῖ καὶ ἀνέμους ἀήθεις. 20

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, στάσις δὲ ὅμως πολιτικῇ.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἀποβολὴν τέκνων καὶ ἔφοδον ἔρπετῶν ἐπιβλαβῆ ἀπειλεῖ.

10 ἔσται om Rutg.
24 ἀπειλήν C.

14 fort. ἀναφύσεται: cf. p. 327 20. H.

FEBRUARIUS.

35. 1. Si tonat, bellum et ruinam virorum locupletum minatur. 2. si tonnerit, triticum minus bene, hordeum laetius proveniet; bestiarum auctus, hominum diminutio erit. 3. si tonuerit, seditio erit civilis. 4. si tonuerit, homines non solum visu sed vel mente turbabuntur. 5. si tonuerit, messis uber, hominum exitium erit. 6. si tonuerit, interitus frugum siccarum, et praecipue hordei. 7. si tonat, interitionem non diurnam hominibus minatur. 8. si tonuerit, negotium maximum conflabitur civitati; pisces provenient, belluae peribunt. 9. si tonuerit, hordeum tenue. 10. si tonuerit, belluae hominibus nocebunt. 11. si tonuerit, puerperia fausta matronarum. 12. si tonat, mortes crebras minatur, ventos intempestivos. 13. si tonuerit, abundantia quidem erit, sed tamen seditio civilis. 14. si tonat, iacturam liberorum, aggressionem infestam reptilium minatur.

- ιέ'. εἰ βροντήσῃ, λοιμικὸς ἀήρ ἔσται, θηρίων τε καὶ μυῶν γένεσις.
- ις'. εἰ βροντήσῃ, τῷ μὲν δήμῳ αἰσιον, τῶν δὲ δυνατῶν ἐκ διχονοίας κακόν.
- 5 ιζ'. εἰ βροντήσῃ, θέρους ἔσται ἀφθονώτατον.
- ιη'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμον βαρὺν καὶ φλυκτίδων ἀνάστημα τοῖς σώμασιν ἀπειλεῖ.
- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐρπετῶν καὶ ἐλμίνθων πρὸς αὐτοῖς ὄχλος ἔσται.
- 10 κ'. εἰ βροντήσῃ, καλοὺς ἀέρας δηλοῖ.
- κα'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν δηλοῖ.
- κβ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίνοσος ὁ ἀήρ ἀλλ' οὐ φθαρτικὸς ἔσται.
- κγ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις μὲν δυσμορφίαν ὀρνέοις δὲ φθορὰν ἀπειλεῖ.
- 15 κδ'. εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν μὲν ἀνθρώποις ἰχθύσι δὲ καὶ ἐρπετοῖς ὕλεθρον ἀπειλεῖ.
- κε'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς τρυφῶσιν ἐναντίον· πόλεμοι γὰρ ἔσονται, καὶ ζάλη βαρεῖα.
- κς'. εἰ βροντήσῃ, ἀρχμὸν καὶ λειψυδρίαν καὶ ψύρωσιν τοῖς 20 σώμασιν ἀπειλεῖ.
- κζ'. εἰ βροντήσῃ, στύσειν τῷ δήμῳ δηλοῖ.
- κη'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν, ἄνεμον δὲ νοσοποιὸν ῥεῦσαι μαντεύεται.
- κθ'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον καὶ εὐθηρίαν δηλοῖ.

1 μυῶν Rutg.

5 ἀέρος Rutg.

6 φλυκτίδων Rutg.,

φλυκτῆνων C: num φλυκταινῶν? H.

8 καὶ om C.

11 εὐθηρίας Rutg.

19 καὶ utramque om Rutg.

24 καὶ

om Rutg.

15. si tonuerit, pestilens aër erit belluarumque et murium generatio.
 16. si tonuerit, populo Romano prosperum, potentibus ob dissensionem infaustum. 17. si tonuerit, aestas erit uberrima. 18. si tonat, ventum gravem corporibusque pustularum eruptiones minatur. 19. si tonuerit, reptilium et insuper lumbricorum multitudo erit. 20 si tonat, aërem purum declarat. 21. si tonat, declarat abundantiam. 22. si tonuerit, aër morbidus nec tamen letalis erit. 23. si tonat, hominibus deformitatem, avibus interitum minatur. 24. si tonat, hominibus sanitatem, piscibus ac reptilibus exitium praenuntiat. 25. si tonuerit, voluptariis contrarium: nam bella erunt, et procella gravis. 26. si tonat, aestum, aquae defectum, scabiem corporibus minatur. 27. si tonat, seditionem populo Romano declarat. 28. si tonat, abundantiam, sed simul ventum morbidum spiraturum portendit. 29. si

λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγαθὰ σημαίνει μετὰ μακροῦς τινὸς τοῦ δήμου διχοστασίας.

Μ Α Ρ Τ Ϊ Ο Σ.

36. α'. Εἰ βροντήσῃ, ἅπαν τὸ ἔτος ἀψιμαχίαι καὶ διχόνοιαί ἔσονται. 5

β'. εἰ βροντήσῃ, παύσει τὰ προαπειλούμενα.

γ'. εἰ βροντήσῃ, κακοδαιμονία μετὰ ἐνδείας τοῖς πράγμασιν.

δ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία ἀφθονιωτάτη ἔσται.

ε'. εἰ βροντήσῃ, εὐήλιον τὸ ἔαρ καὶ εὐκαρπον τὸ θέρος ἔσται.

ς'. εἰ βροντήσῃ, ὅμοια τοῖς πρὸ ταύτης. 10

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμος βαρὺς ἀναστήσεται, ὃ δὲ κρατῶν τὰ πράγματα κινήσει.

η'. εἰ βροντήσῃ, βροχὰς σημαίνει.

θ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν μὲν ἀνθρώπων γένεσιν δὲ θηρίων ἀπειλεί. 15

ι'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τοῖς τετραπόδοις.

ια'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ ἀκρίδων γένεσιν δηλοῖ.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατὸς τοῦ πολιτεύματος ἢ στρατηγὸς κινδυνεύσει, διὸ μάχαι συρραγήσονται, καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλθῃ. 20

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία ἔσται, τὰ δὲ θηρία φθαρήσεται, καὶ οἱ ἰχθύες ἐπιδώσουσι· καὶ ἐρπετὰ τοῖς οἰκήμασιν ἐνοχλήσει, οὐ μὴν βλάψει.

1 nonne μικροῦς?

9 ἄκαρπον Rutg.

11 στήσεται C.

ὃ δὲ τῶν πραγμάτων κρατῶν ἀποικνηθήσεται. H. Rutg.

13 βροχὴν

tonat, bellum et abundantiam declarat. 30. si tonat, bona significat cum diuturna quadam populi Romani dissensione.

M A R T I U S.

36. 1. Si tonuerit, per totum annum rixae et dissidia erunt. 2. si tonuerit, modo interminata finem habebunt. 3. si tonuerit, civitati res adversae cum egestate. 4. si tonuerit, abundantia erit infinita. 5. si tonuerit, ver erit apricum, aestas frugifera. 6. si tonuerit, eadem ac proxime superiora. 7. si tonuerit, ventus gravis surget; princeps civitatis res commovebit. 8. si tonat, imbres significat. 9. si tonat, exitium hominum, generationem belluarum minatur. 10. si tonuerit, interitus quadrupedum. 11. si tonat, vim imbrum et locustarum generationem declarat. 12. si tonuerit, homo potens in civitate aut imperator periculum adibit, cuius causa praelia committentur, belluaeque homines invadent. 13. si tonuerit, abundantia erit; bestiae interibunt, pisces provenient; reptilia habitationibus molesta

- ω'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν σημαίνει, θάνατον δὲ ἀνθρώπων καὶ γένεσιν θηρίων ἀπειλεῖ.
- ιέ'. εἰ βροντήσῃ, καύματα σημαίνει καὶ λεηλυδρίαν καὶ μυνῶν ὄχλον καὶ ἰχθύων πολύν.
- 5 ις'. εἰ βροντήσῃ, ὑγιεινὸν μὲν τὸ ἔτος, ἀλλ' ἐνδεῆς τῶν ἐπιτηδείων.
- ιζ'. εἰ βροντήσῃ, πρᾶγμα παράδοξον τῷ δήμῳ συμβήσεται, συχὴν δὲ φθορὰ ἀνθρώποις τε καὶ θηρίοις τετραύποσιν.
- ιη'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ νόσον καὶ ἀκρίδων γένεσιν
10 καὶ ἔγγυς ἀπαρτίαν δηλοῖ.
- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἀρχμὸς ξηρότατος καὶ φθοροποιός.
- ιθ'. εἰ βροντήσῃ, εὐτροπώτερον οἱ ἄνθρωποι ἅμα καὶ ἀφθωρότερον ζήσονται.
- κά'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μετὰ πολέμους καὶ φθορώδεις
15 ἀρχμὸς δηλοῖ.
- κβ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν μὲν ὀρνέων, ἐπίδοσιν δὲ τῶν ἐπιτηδείων.
- κγ'. εἰ βροντήσῃ, στάσεις δηλοῖ.
- κδ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν σημαίνει.
- 20 κέ'. εἰ βροντήσῃ, καινὰ πράγματα τῷ δήμῳ ἀναφέεται.
- κς'. εἰ βροντήσῃ, κτήσιν ἐπίσασκτον ἀνδραπύδων δηλοῖ.
- κζ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίσασκτον εὐθηρίαν δηλοῖ.
- κη'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονία ἰχθύων θαλαττίων ἔσται.
- κθ'. εἰ βροντήσῃ, αἱ γυναῖκες τῆς κρείττονος δόξης ἀντέξονται.

4 μυῶν C et Rutg.

7 δήμῳ om Rutg.

Rutg. H.

πολὸν om Rutg.

23 ἔσται om Rutg.

5 ἐνδεῖς Rutg.

24 ἐνδέξονται

erunt, nec tamen nocebunt. 14. si tonat, abundantiam declarat; mortem hominum et generationem bestiarum minatur. 15. si tonat, calores significat, defectum aquae, murium et piscium turbam magnam. 16. si tonuerit, annus salubris, sed rebus necessariis destitutus. 17. si tonuerit, res inopinata populo Romano accidet; exitium crebrum hominibus et bestiis quadrupedibus. 18. si tonat, vim imbrum, morbum, locustarum generationem et paene frugum defectum declarat. 19. si tonuerit, aestus siccissimus et pestifer. 20. si tonuerit, homines rectius simul et opimius vivent. 21. si tonat, abundantiam post bella et calores exitiosos declarat. 22. si tonat, interitum avium, copiam rei cibariae. 23. si tonat, seditiones declarat. 24. si tonat, abundantiam significat. 25. si tonuerit, negotia nova populo Romano subnascentur. 26. si tonat, comparisonem mancipiorum peregrinorum declarat. 27. si tonat, declarat abundantiam aliunde importatam. 28. si tonuerit, copia piscium marinorum erit. 29. si tonuerit, maio-

λ. εἰ βροντήσῃ, δυνατός τις τῆς βουσιλείας ἐγκρατής ἔσται, δι' οὗ εὐφροσύνη.

Α Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ.

37. α'. Εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιον στάσιν καὶ ἀποπτώσεις οὐσιῶν ἀπειλεῖ. 5

β'. εἰ βροντήσῃ, δίχης σημεῖον, ἐσθλοῖς ἐσθλά φεροῦσης καὶ φαύλοις φαῦλα.

γ'. εἰ βροντήσῃ, κέρδη ἐξ ἐπεισύκτου εὐθηνίας δηλοῖ.

δ'. εἰ βροντήσῃ, ὄργην τῶν κρειπτόνων ἀπειλεῖ τοῖς ἀξίοις.

ε'. εἰ βροντήσῃ, ἀρχμὸν μὲν τῷ ἤρι, ὑγιεινὸν δὲ τὸν ἐνιαυ- 10 τὸν σημαίνει.

ς'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμοι ἐμφύλιοι ἀναστήσονται.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγαθὰ πάντα καὶ ἀφθονον εὐετηρίαν δηλοῖ.

η'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν δηλοῖ ἐπίνοσον.

θ'. εἰ βροντήσῃ, νίκην τῇ βουσιλείᾳ δηλοῖ καὶ τοῖς δυνα- 15 τοῖς εὐφροσύνην.

ι'. εἰ βροντήσῃ, ἀνδρῶν ἀγαθῶν προκοπαὶ ἔσονται.

ια'. εἰ βροντήσῃ, τὰ αὐτὰ σημαίνει.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, βροχὰς καὶ εὐθηνίας καὶ φθορὰν ἰχθύων 20 δηλοῖ.

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι φθορὰν ἀπειλεῖ.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν καὶ εὐθηνίαν δηλοῖ.

ιε'. εἰ βροντήσῃ, λοιμὸν σημαίνει.

6 φέρουσα Rutg. cum C. 10 τὸ ἔαρ Rutg. 13 φθόνου C.
15 τῷ βασιλεῖ Rutg. 22 ὑγείας καὶ εὐθηνίας Rutg.

rem gloriam mulieres consequentur. 30. si tonuerit, vir magnis opibus praeditus rerum potietur; quod laetitiam afferet.

A P R I L I S.

37. 1. Si tonat, seditionem civilem et ruinas fortunarum minatur. 2. si tonat, signum iustitiae, bona bonis, malis mala afferentis. 3. si tonat, lucra ex abundantia aliunde invecata declarat. 4. si tonat, iram potentium adversus dignos minatur. 5. si tonat, aestum vere annumque salubrem significat. 6. si tonuerit, bella civilia surgent. 7. si tonat, omnia fausta et copiosam ubertatem declarat. 8. si tonat, declarat vim imbrium morbiferam. 9. si tonat, victoriam imperio populi Romani declarat et potentibus gaudium. 10. si tonuerit, viri probi incrementa capient. 11. si tonat, illa ipsa significat. 12. si tonat, imbres abundantiam et interitum piscium minatur. 13. si tonat, hominibus et iumentis exitum minatur. 14. si tonat, sanitatem et abundantiam declarat. 15. si tonat, pestem significat. 16. si tonat,

15. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν μὲν, μυῶν δὲ ἄρουραίων γένε-
σιν δηλοῖ.
16. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων σημαίνει.
17. εἰ βροντήσῃ, διχόνοιαν καὶ ἀνδρῶν ἀστοχίαν σημαίνει.
- 5 18. εἰ βροντήσῃ, δυνατὸς ἀνὴρ τῆς πολιτείας οὐσίας ἅμα
καὶ δόξης ἀφαιρεθήσεται.
19. εἰ βροντήσῃ, θεοχολωσίαν σημαίνει.
20. εἰ βροντήσῃ, τοῖς μὲν καρποῖς δεξιόν, τῇ δὲ πολιτείᾳ
πόλεμον σημαίνει.
21. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τῶν μυῶν ἔσται.
22. εἰ βροντήσῃ, βροχὴν ὠφέλιμον τοῖς σπορίμοις δηλοῖ.
23. εἰ βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τῶν δυνατῶν, τὰ δὲ σκέμ-
ματα αὐτῶν ἀναφανήσεται.
24. εἰ βροντήσῃ, εἰρήνη ἀνὰ πάντα τὸν ἐνιαυτόν.
- 15 25. εἰ βροντήσῃ, ἐλπίδα καρπῶν μεγάλην καὶ ἀμήτων σπά-
ριν δηλοῖ.
26. εἰ βροντήσῃ, διοσημεῖα παραδόξως ὀφθήσεται.
27. εἰ βροντήσῃ, ὅπλοις ὁ δῆμος ἀναζώσεται.
28. εἰ βροντήσῃ, ἐπικρατήσῃ ὁ ζέφυρος.
- 20 29. εἰ βροντήσῃ, πραγμάτων καλῶν ἐπομβρία.

Μ Α Ι Ο Σ.

38. α'. Εἰ βροντήσῃ, φυγὴν τῷ δήμῳ καὶ ἀτιμίαν δηλοῖ.
- β'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν ἀπειλεῖ.
- γ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίσακτον εὐθηνίαν δηλοῖ.

1 εὐθηνίας Rutg.

8 δεξιάν C.

10 num μυῶν? H.

14 εἰρήνη om C. supplevi ex Rutg. H.

15 ἀμφοῦ Rutg.

17 παράδοξος Rutg.

21 ἀγῆν et ἀτιμίας Rutg.

abundantiam, sed item murium agrestium generationem declarat. 17. si tonat, copiam annonae significat. 18. si tonat, dissensionem spesque hominum frustratum iri significat. 19. si tonuerit, vir in civitate potens cum rei familiaris tum auctoritatis iacturam faciet. 20. si tonat, numina irata indicat. 21. si tonat, frugibus faustum, sed rei publicae bellum portendit. 22. si tonuerit, erit interitus muscarum. 23. si tonat, pluviam sementibus utilem declarat. 24. si tonuerit, erit dissensio potentium, sed consilia eorum patefient. 25. si tonuerit, pax per totum annum. 26. si tonat, magnam spem frugum et messium exiguitatem declarat. 27. si tonuerit, prodigia mirum in modum apparebunt. 28. si tonuerit, populus Romanus saga sumet. 29. si tonuerit, favonius praevalabit. 30. si tonuerit, rerum faustarum abundantia.

Μ Α Ι Ο Σ.

38. 1. Si tonat, secessum populo et ignominiam declarat. 2. si tonat, famem minatur. 3. si tonat, abundantiam aliunde importatam

δ'. εἰ βροντήσῃ, εὐκρατος ἀήρ, καὶ οἱ καρποὶ εὐθρηνοὶ ἔσονται.

ε'. εἰ βροντήσῃ, ἐναλλαγὴ τῶν λυπηρῶν τοῖς πράγμασιν ἔσται, καὶ πλείων ὁ οἶτος ἢ περὶ ἡ κριθῆ· τὰ δὲ ὕσπρια φθαρήσεται.

ς'. εἰ βροντήσῃ, θῦττον ἀκμάσαι τοὺς καρποὺς καὶ φθα- 5
ρῆναι δηλοῖ.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ὀρνέων καὶ ἰχθύων ἀφθονία ἔσται.

η'. εἰ βροντήσῃ, ἀπαίσιον τῷ δήμῳ.

θ'. εἰ βροντήσῃ, λοιμὸν σημαίνει, ἀλλὰ μετρίως ἐπικίν-
δυνον.

ι'. εἰ βροντήσῃ, ταραχὰς κατομβρίας καὶ ὑπερχύσεις πο-
ταμῶν ἐπιβλαβεῖς δηλοῖ, συνρῶν τε καὶ ἐρπετῶν πλῆθος.

ια'. εἰ βροντήσῃ, εὐθρηνίαν κατὰ τε τὴν γῆν κατὰ τε τὴν
θάλασσαν ἔλπιστέον.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ ἰχθύων ἔσται.

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίδοσιν ποταμίων ὑδάτων δηλοῖ, νόσους
δὲ τοῖς ἀνθρώποις.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνατολικὸς ἔσται πύλεμος καὶ φθορὰ
πολλή.

ιε'. εἰ βροντήσῃ, εὐθρηνίαν δηλοῖ.

ις'. εἰ βροντήσῃ, εὐχεσθαι δεῖ διὰ τὰ ἀπειλούμενα.

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, νεῖτον σημαίνει.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, στάσιν καὶ ἔξ αὐτῆς πόλεμον καὶ ἔνδειαν
τῶν ἐπιτηδείων.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, εὐνοία τοῦ δήμου ἀνὴρ τις εἰς ἄκρον εὐ- 25
δαιμονίας ἀρθῆσεται.

3 ἀναλλαγὴ Rutg.

8 ἀναίσιον C.

declarat. 4. si tonuerit, bene temperatus aër et fructus abundantes erunt. 5. si tonuerit, erit commutatio aerumnarum in rebus, et triticum abundantius quam hordeum; legumina autem interibunt. 6. si tonat, declarat fruges citius maturas fore et perituras. 7. si tonuerit, erit avium et piscium copia. 8. si tonat, inauspicatum populo Romano. 9. si tonat, pestem significat, sed non adeo perniciosam. 10. si tonat, turbas, vim imbrium, eluviones annium calamitosas, laertarum reptiliumque vim declarat. 11. si tonat, abundantia terra marique speranda. 12. si tonuerit, erit interitus piscium. 13. si tonat, augmen aquarum fluviatilium declarat, et hominibus morbos. 14. si tonuerit, erit bellum orientale et strages magna. 15. si tonat, abundantiam declarat. 16. si tonat, obsecratio facienda propter diras obnuntiatas. 17. si tonat, pluviam significat. 18. si tonat, seditionem et inde bellum et penuriam victus. 19. si tonuerit, favore (ut hoc verbo utar) populi Romani aliquis ad summam fortunam efferetur.

κ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς μὲν περὶ τὴν ἀνατολὴν εὐθηρία, τοῖς δὲ ἐπὶ δύσιν οὐχ οὕτως.

κα'. εἰ βροντήσῃ, εὐχῶν δεῖ διὰ τὰ ἀπειλούμενα.

κβ'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ φθορὰν τῶν θαλαττίων
5 ἰχθύων σημαίνει.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐομβρίαν καρποφόρον δηλοῖ.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, μεγάλα κακά, ὡς ἐξ ἀθυμίας λειποθυ-
μῆσαι τοὺς ὑπηκόους.

κε'. εἰ βροντήσῃ, ἀνάπαυλαν καὶ ὕφεσιν τῶν κακῶν ἐπι-
10 στέον.

κς'. εἰ βροντήσῃ, καλὸν τοῖς περὶ γεωργίαν ἔχουσιν.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, διοσημεῖα ἔσται καὶ κομήτης ἔξαφθήσεται.

κη'. εἰ βροντήσῃ, ὡσαύτως ἔσται.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον ἀρκιῶον σημαίνει, ἀλλ' ἀκίνδυ-
15 νον τοῖς πράγμασιν.

λ'. εἰ βροντήσῃ, τὰ φυτὰ τῶν ἀνέμων συντριβήσεται.

Ταύτην τὴν ἐφήμερον βροντοσκοπίαν ὁ Νιγλιδίος οὐ καθολικὴν
ἀλλὰ μόνης εἶναι τῆς Ρώμης ἔκρινεν.

3 εὐχεσθαι Rutg.

5 δηλοῖ Rutg.

6 ἀνομβρίαν Rutg.

9 ἄφεσιν Rutg.

12 διοσ. — ἔξαφθήσεται] haec ex Rut-

gersio. in C iteratur nota proxime superior καλόν — ἔχουσιν. H.

16 τῶν] num ὑπὸ τῶν? H.

20. si tonuerit, orientalibus abundantia, occidentalibus non item.

21. si tonat, obsecratio instituenda propter diras obnuntiatas. 22. si

tonat, vim imbrium et interitum piscium marinorum significat. 23. si

tonat, imbrem largum et fertilem declarat. 24. si tonuerit, mala

magna, ut qui sint dicionis populi Romani, prae maerore animo defe-

cturi sint. 25. si tonat, remissio deminutioque malorum speranda.

26. si tonat, faustum iis qui agris colendis operam dant. 27. si to-

nuerit, prodigia erunt et cometes emicabit. 28. si tonuerit, erit item.

29. si tonat, bellum septentrionale significat, sed tamen citra periculum

rerum. 30. si tonuerit, stipites a ventis confringentur.

*Hoc diarium tonitruale Nigidius non generale, sed solius
Romae esse censuit.*

ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΦΩΝΤΗΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ

ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΛΕΞΙΝ.

39. Σελήνης ἐχούσης τὸν αἰγόκερων εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντὴ γένηται, τύραννον ἐπιναστήσεσθαι ἀπειλεῖ τοῖς ἀπὸ τῆς σιενῆς θαλάσσης ἄχρῳ Νείλου χωρίοις, ἐκπείσειν δὲ ὅμως αὐτὸν τῆς ἐγχειρήσεως. οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἔσται ἐλάττωσις. ὑπόνοστήσει δὲ καὶ ὁ Νείλος, καὶ διχόνοια ἔσται τέκνοις 5 πρὸς γονεῖς, καὶ ταραχαὶ τῶν ἀρχόντων ἐνίοις. Πέρσαι δὲ καὶ οἱ τῆς Εὐρώπης τὸ δυτικὸν ἔχοντες ἠρεμήσουσιν. εἰ δὲ νυκτός, ἔθνη βάρβαρα κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθήσεται, καὶ δογματίων ἕνεκα τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς εἰρήνης σαλευθήσεται, καὶ τόπους δὲ τινὰς τοῦ πολιτεύματος πολέμοι πρὸς βραχὺν καθέξουσιν. ἀρχοντες ἐκ τῶν 10 δυτικῶν ὀρμώμενοι ἠγῆσονται παρανόμως τῶν κοινῶν. δυσδαίμονες δὲ ἔσονται οἱ τῶν ἀνθρώπων πλείους, καὶ χειμῶνες πικροί, καὶ ναυάγια, καὶ σάλιοι σφαλεροί.

Σελήνης ὑδροχόῳ οὐσης εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντῆσιν, κλεινῶν ἀνθρώπων καταλύσεις ἐμπρησμούς τε βουαῖς. καὶ ὁ μὲν 15 ἄμητος ἰλαρός, ἀχρῶσι δὲ καὶ θηρίοις ἐκδοθήσεται, ἢ δὲ στα-

4 καὶ τῶν] ἢ τῶν C.

11 ναυτικῶν R.

16 εὐδοθήσεται C.

TONITRUALE EX SCRIPTIS FONTEII

TRANSLATUM AD VERBUM.

39. Luna capricornum occupante, si interdiu tonuerit, minatur exstiturum tyrannum in regionibus a freto ad Nilum: sed conatum ei haudquaquam successurum. nec minime erit rei cibariae defectus: Nilus refluet, dissensio erit liberis cum parentibus, et turbae procerum nonnullis. Parthi, et qui in Europa occidentem tenent, quiescent. sin autem noctu, gentes barbarae inter se concurrent, pax orbis Romani propter persuasiones turbabitur, hostes loca nonnulla imp. Romani ad breve tempus occupabunt. factiosi ab obeuntis solis partibus existentes per nefas rem publicam administrabunt. plerique homines duriore fortuna conflictabuntur, eruntque tempestates acerbae, naufragia, procellae periculosae.

Luna aquario, si interdiu tonuerit, hominum illustrium ruinas, incendia gravia significat. messis laeta, sed locustis bestiisque, et uvae

ἄφνη σφιγξί. καὶ τὸ πάντων σχετικώτερον; γάσματα τοῖς σώμασιν ἐνοχλήσει μετὰ νόσων, καὶ τῶν ὑδάτων διαμαρτήσῃ τὸ νόστιμον. καὶ οἱ μὲν ἐλάττονες τὰς τύχας ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀρπασθήσονται, οἱ δὲ μείζους ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκπεσοῦνται. ἀμετρία τε τῶν νόμων τὴν εἰρήην ταράξει, καὶ ἐθνικῶν ἔσται ἐπὶ τῆς πολιτείας πάροδος. εἰ δὲ νυκτὸς βροντήσῃ, ἀπολεγέτω μὲν τῇ εἰρήνῃ τὸ δυτικόν, ὃ δὲ ἄμητος τῆς Ἀσίας ἐνταυτίστος, καὶ οἱ ἄρχοντες παρὰ τὸ κρατοῦν ἐν αὐτοῖς οὐ σφόδρα τοὺς ὑπηκόους λυπήσουσι.

Σελήνης ἰχθύσιν οὔσης ἐὰν βροντῇ ἐν ἡμέρᾳ γένηται, ὑδάτων ἐπίδοσιν δηλοῖ οὐ ποταμίων μόνον ἀλλὰ καὶ θαλαττίων, ἀγλὺν τε τῷ ἀέρι, ἀλλὰ καὶ ἀφανισμὸν τοῖς ἰχθύσιν ἀπειλεῖ. τὰ δὲ θηρία πρὸς τὰς παγίδας ἀτομολήσει· φυτεύειν δ' ὁμῶς φυτὰ ἐπευκταῖον. καὶ νοσῶδες μὲν τὸ κατάστημα, οἱ δὲ ἄρχοντες ἀνωμάλως διακείσονται.

40. Σελήνης οὔσης κριῶν ἐὰν βροντῇ γένηται ἐν ἡμέρᾳ, φυγὴν μὲν Ἀραβίοις, λοιμὸν δὲ Πέρσαις ἀπειλεῖ. εἰ δὲ νυκτὶ, Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην ταράξουσι πολέμιοι, οἳ τε ναυτιλλόμενοι οὐκ ἔξω κινδύνων ἔσονται. καὶ ἀφθονία μὲν τῶν καρπῶν ἔσται, δυνατοῦ δὲ προσώπου πτώσις· καὶ τὰ κοινὰ ἐγγὺς εὐθηνίας ἔσται.

Σελήνης οὔσης ταύρω εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, ἐπομβρίαν δηλοῖ καὶ χαλαζώδη τὸν ἀέρα, καὶ ποταμίων παροχέυματα. καὶ ὃ μὲν ἰχθύς ἀφθονος, οἱ δὲ περὶ τοὺς θαλαττίους πόρους

3 ἀνασπασθήσονται C.

8 ἄρα C.

17 πόλεμοι R.

22 fort. legendum παροχετεύματα. H.

sphingis profundentur. quodque omnium erit miserrimum, spectra infestabunt corpora cum morbis, et aquarum dulcedo corrumpetur. homines inferioris fortunae ad meliorem rapiuntur: fortunatiores ad peiores decident. legum inaequalitas pacem turbabit, gentiumque erit in rem publicam ingressio. noctu si tonuerit, secernatur paci Occidens: in Asia messis erit optatissima; et praefecti, praeterquam quod sint cum imperio, non valde provincialibus molesti erunt.

Luna piscibus, si interdiu tonitruum factum fuerit, aquarum incrementum declarat non fluvialium modo, sed marinarum quoque: caliginem aëri, interitum piscibus minatur. bestiae ultro ad laqueos accedent: sed tamen ut semina seras optabile est. aëris temperatio erit morbida: praefecti inique se gerent.

40. Luna ariete, si interdiu tonitruum factum fuerit, fugam Arabibus, pestem Parthis minatur. sin noctu, Asiam et Europam turbabunt hostes, nec navigantes defuncti periculis erunt. frugum erit copia, et ruina personae potentis: nec res publica longe ab abundantia aberit.

Luna tauro, si interdiu tonuerit, vim imbrum declarat, aërem grandinosum, derivationes fluminum. piscis copiosus: qui quaestui ma-

ἀγροπνοῦντες λυπηρότατοι. καὶ ὁ μὲν ἄμητος ἀγαθός, τοῖς δὲ κτήνεσι λοιμός. εἰ δὲ νύκτωρ, καρπῶν μὲν ἔνδειαν, ὑετιῶδες δὲ καὶ χαλαζῶδες τὸ θερινὸν κατάστημα. ἄμβλωσις τε γυναικῶν συμβήσεται, καὶ τὸ νόστιμον ὕδωρ ἐπιλείψει· καὶ κινήσεις μὲν στρατευμάτων λυπηραί, τῇ δὲ ἀνατολῇ τύραννος οὐκ εὐτυχῆς ἐνο-5
χλήσει.

Σελήνης οὕσης διδύμοις εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, θεοσεβέστατα ἔσται τὰ κοινά· εἰ δὲ ἐν νυκτί, τὰ ἐναντία.

Σελήνης οὕσης κυρκίνῳ εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντῇ γένηται καὶ νεκρὰ συμβαίῃ, ταρχαὶ τοῖς κοινοῖς πράγμασιν ἔσονται 10 καινοτομίαι τε [τοῖς πράγμασιν] ἐπὶ τὸ χεῖρον. οἱ δὲ καρποὶ ψεύσονται. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ θάλασσα τοῖς ναυτιλλομένοις ὀλεθρία ἔσται, καὶ φθορὰ μὲν ἀνθρώπων, ἀφθονία δὲ ἰχθύων. εἰ δὲ νυκτί, Αἰθίοφι καὶ Πέρσαις ὕλεθρος ἐνσκήψει· τὰ δὲ δυτικὰ οὕτως λιμώξει ὡς καὶ εἰς Αἴγυπτον δι' ἔνδειαν καταφυγεῖν. 15

Σελήνης οὕσης λέοντι ἐὰν βροντῇ ἐν ἡμέρᾳ γενέσθαι συμβαίῃ, δόλον κατὰ τῆς βασιλείας μελετᾶσθαι δηλοῖ. καινισμοὶ τε νόσων ἔσονται, καὶ θάνατοι τοῦ πλήθους ἐκ τιμωριῶν. καὶ ὁ μὲν ἄμητος ἀφθονός ἔσται, ὑπὸ δὲ πολεμίων διαρπαγήσονται, καὶ διαφερόντως κατὰ τὸ δυτικόν. κατισχύσουσι τε 20 καὶ ἀδικήσουσιν οἱ ὑπερέχοντες τὸ ὑπήκοον. εἰ δὲ νυκτός, καὶ οὕτως ἡ βασιλεία ἐπιβουλευθήσεται, καὶ μέρος τῆς ἀνατολῆς ὑπὸ

10 καὶ νεκρὰ συμβαίῃ om R. 14 δ' ἐν ν. R. 15 φυγεῖν R,
καταφυγήν C. 18 fort. leg. νόμων. H. ἔσονται
om C.

ritimo operam dant, aerumnosissimi erunt. messis bona, sed iumenta pestis invadet. sin noctu, frugum penuriam, caelum vernum, pluviosum et grandinosum significat. mulieres abortum facient, et aqua dulcis deficiet: eruntque molesti exercituum motus, et tyrannus minime felix Orientem vexabit.

Luna geminis, si interdiu tonuerit, religiosissima erit civitas: sin noctu, contra.

Luna cancro, si interdiu tonitruum emortuum factum fuerit, turbae in re publica fient, rerumque in peiorem partem mutationes. fruges spem fallent; mare navigantibus exitiosum erit, peribunt homines, deficient pisces. sin noctu, in Aethiopes et Persas perniciēs irruet: Occidensque adeo fame premetur, ut inediae causa homines Aegyptum usque se in fugam daturi sint.

Luna leone, si tonitruum interdiu fieri accidit, insidias imperio populi Romani parari declarat. erunt morbi insolentes, et caedes vulgi per supplicia. messis copiosa ab hostibus diripietur, praecipue per Occidentem. dominabuntur in provinciales opprimentque eos praefecti. sin noctu, sic quoque imperium populi Romani insidiis appetetur, pars-

βαρβάρους τελέσει. κατόμβροισι δὲ τοῖς ὑγροῖς καρποῖς λυμανεῖται. ἐπισυρήσονται δὲ τοῖς κτήνεσιν ἐρπετὰ θανατηφόρα· δυνατοὶ δὲ τῆς πολιτείας πεσοῦνται.

41. Σελήνης οὕσης παρθένῳ εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, 5 ὑγρότερον ἔσται τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα, ἀφθονία δὲ τῶν ξηρῶν καρπῶν, ὡς ἡρέμα πως ἐπιρροεστέρους γενέσθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τὰ πταίσματα. ἔσται δὲ καὶ φθορὰ τοῦ γυναικίου ἔθιους. εἰ δὲ νυκτός, λοιμὸς ἐνσκήψει τοῖς δυτικοῖς· τὰ δὲ θηρία οὕτως ἐπελεύσεται τοῖς ἀνθρώποις ὡς φωλεῖς αὐτοὺς ἐγκατα- 10 κρύπτεσθαι· καὶ δυνατῶν δὲ ἀνδρῶν ἔσται πτώσις, καὶ ἔνδεια ξηρῶν καρπῶν.

Σελήνης οὕσης ζυγῷ εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, ἀγαθὰ 15 ἐκδεχέσθωσαν ἄνθρωποι, ἔξηρημένων Αἰγυπτίων. εἰ δὲ νυκτός, ἢ μὲν νεολαία ἐν ὅπλοις τελέσει καὶ ἐν πολέμοις φθαρήσεται, 15 ἀφθονία γε μὴν τῶν καρπῶν ἔσται, ὑπὸ δὲ βαρβάρων διαπυρήσεται.

Σελήνης οὕσης σκορπίῳ ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ βροντὴν ἢ 20 ἀστραπὴν γενέσθαι συμβαίῃ, Ἀράβιοι ταραχθήσονται, ἔνδεια δὲ τῶν καρπῶν ἔσται, καὶ οἱ ἄνθρωποι κατ' ἀλλήλων χωρήσουσιν. 20 Ἀσσυρία γε μὴν πιεσθήσεται λιμῷ. εἰ δὲ νυκτός, πυρκαϊαὶ μὲν ἔσονται, πτώσεις δὲ πόλεων παραλίων καὶ διαφθορὰ καρπῶν καὶ τετραπόδων, θηρίων δὲ παντοίων ἐπιδρομή· ὅθεν εὐχεσθαι δεῖ, ὅπως μὴ καὶ κερωνῶν ἐνσκήψουσιν ἀναλωθῶσι.

1 δὲ καὶ R. 20 λοιμῷ C.

que Orientis redigetur in ditionem barbarorum. imbrium vis frugibus uvidis nocebit. reptilia letifera iumentis advolvent sese: potentes in re publica ruent.

41. Luna virgine, si interdiu tonuerit, uvidior erit aëris status, frugumque siccarum copia, ut facilius iam ad delicta inclinaturi homines sint. erit quoque interitio feminei generis. sin noctu, pestis Occidentales occupabit: belluae adeo infestabunt homines, ut ipsi in lustra ferarum se abdituri sint. hominum potentium erit ruina, et penuria frugum siccarum.

Luna libra, si interdiu tonuerit, fausta expectent homines, exceptis Aegyptiis. sin noctu, pubes saga sumet, et in bellis interibit: copia frugum erit, sed a barbaris absumetur.

Luna scorpiōne, si interdiu tonitruum aut fulgur fieri accidit, Arabes turbabuntur: penuria frugum erit, et homines inter se concurrant. Assyria fame premetur. sin noctu, incendia erunt, ruinae urbium maritimarum, interitus frugum et quadrupedum, belluarum cuiusquemodi incursus: ut obsecratio habenda sit, ne fulminum quoque iaculationibus homines extinguantur.

Σελήνης ούσης τοξότη ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ; Πέ-
σαις ἀφανισμόν ἀπειλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ αὐτιῶν δολοφονηθή-
σεται, εὐκαρπία δὲ ἔσται καὶ χειμῶνες εὐδιοὶ ἔσονται, φθορὰ μὲν
ἀνθρώπων, ἀνδραποδισμοὶ δὲ πόλεων. εἰ δὲ ἐν νυκτί, ἐπομ-
βρίαν δηλοῖ, καὶ κάματον δὲ τοῖς ἐγκύμοσι καὶ νόσους καὶ θανά-5
τους αἰφνιδίους, ὡς περιτιτέειν μὲν τοὺς καρπούς, ἀπολείπεσθαι
δὲ τοὺς δαπανῶντας. ἔσονται δὲ σάλιοι καὶ ἄνεμοι βίαιοι, καὶ
ἀφανισθήσεται ἀνὴρ δυνατὸς καὶ βαρὺς τοῖς πράγμασιν.

Luna sagittario, si interdiu tonuerit, Parthis excidium minatur, rex eorum insidiis interficietur, eritque fructuum uber proventus et tempestates serenae, interitus hominum, et civitatum redactiones in servitutem. sin noctu, vim imbrium praesagit, laborem praegnantibus, morbos, mortes subitas: ad abundantiam usque frugum, et defectum consummentium. erunt procellae et venti vehementes, virque potens et rei publicae gravis peribit.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΣΕΛΗΝΗΝ

ΠΕΡΙ ΚΕΡΑΤΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ,

ἐκ τῶν Λαβεῶνος καθ' ἐρμηνείαν πρὸς λέξιν,
ἀπὸ τῆς θερυνῆς τροπῆς.

42. Εἰ κατὰ τὴν ἑνδεκάτην τοῦ καρκίνου μοῖραν σελήνη
εἴη κριῶ, ἔσονται ἀχλύες καὶ βρονταὶ καὶ χάλαζαι, ταραχαὶ δὲ
τοῖς δένδροις ἐκ βιαιοτέρων πνευμάτων, καὶ ζάλη ἀερίᾳ, τίμιοι τε
οἱ καρποί, καὶ ἀχμηρόν τὸ περιέχον ἐκ λοιμικῆς θερμυσίας. εἰ
δὲ ταύρω, ἔνδεια μὲν ἔσται τῶν ἐπιτηδείων, ἐλαίου δὲ διαφερόν-5

1 σελήνη] καὶ C.

3 ἀνέμων R.

GENERALIS OBSERVATIO

SECUNDUM LUNAM,

DE FULMINIBUS STATIBUSQUE ALIIS,

ex Labeone translata ad verbum, e solstitio aestivo.

42. Si undecimo cancri gradu luna in ariete invenitur, erunt nimbi, tonitrua, grandines, concussiones arborum propter flatus vehementiores, turbo aërius, fruges carae, aër siccus ob calorem pestilentem. si tauro, inopia erit rei cibariae, olei praesertim: tamen quae trutina pensantur,

τως, τὰ μέντοι σταθμῶ ἀποδιδόμενα εὐτελεῖ ἔσται. διδίμοις γε μὴν οὐσης τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς ἀμφίβολος ἔσται ὁ ἐνιαυτός· ἠγήσεται μὲν γὰρ ὑγρότης, ἔψεται δὲ ξηρότης, καὶ ὁ μὲν σῖτος ἐλάσσων, κρείττων δὲ ὁ οἶνος, καὶ οὐχ ἠκιστα τὸ ἔλαιον 5 ἀφθονώτατα διαρκέσει. καρκίνῳ δὲ οὐσης σελήνης ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς, ὡς προϋποδέδεικται, εὐφορος ὁ ἐνιαυτός ἔσται περὶ πάντας τοὺς καρπούς, ξηρούς τε καὶ ὑγρούς· εἰκότως οὖν εὐθηνίαν προσδοκῆτέον. εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ λέοντος σελήνης οὐσης ἡ θερυνῆ συνέλθοι τροπή, βροντώδη καὶ θυελλώδη ἂν τις ἐκδέξαίτο τὸν 10 ἀέρα· νεφώδης γὰρ ἔσται καὶ ἀχλυώδης, ὡς περιπετεούσης τῆς ἕξ ὑπερώων ὑγρασίας τοὺς μὲν ξηροὺς καρπούς ἐλαττωθῆναι, τοὺς δὲ ὑγροὺς ἐπιδοῦναι. ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς σελήνη τὴν παρθένον ἔχοι, στείρος μὲν καὶ ἐγγὺς ἀκαρπος ὁ ἐνιαυτός, ἐκ δὲ ἀδοκῆτου περὶ τε τοὺς ξηροὺς καρπούς καὶ ὑγροὺς ἔσται τις πα-

15 ραυρυχή. ζυγῶ οὐσης σελήνης εἰ τὴν θερυνῆν καταλάβοι τροπήν, εὐφορον μὲν καὶ ἀτάρακην τὸν ἐνιαυτὸν ἐμφαίνει περὶ τοὺς ξηροὺς καρπούς, ὑγρὸν δὲ ὅμως καὶ ἔπομβρον· καὶ τὰ σταθμῶ διδόμενα τίμια ἔσται, τὸ δὲ ἔλαιον σὺν καὶ τῷ οἴνῳ ἔσται τιμιώτατα. σκορπίῳ σελήνης ἐπὶ τῆς μὲν θερυνῆς τροπῆς τυγχανούσης ξηρὸς 20 καὶ ὄψιμος ὁ ἐνιαυτός ἐπὶ τοῖς καρποῖς ἔσται, χαλαζώδης δὲ οὐχ ἠκιστα καὶ ταρακτικός· ὁ γε μὴν σπόρος, καὶ εἴ τι ὑπὸ γῆν, ἕξω ἐλπίδος· λιμὸς οὖν ἔσται πάντως καὶ φθορὰ τῶν ἀνθρώπων. τοξότην ἐχούσης σελήνης ἐπὶ τῆς τοῦ θερυνῆ κέντρον τροπῆς,

6 εὐφορος C.
πάνν R.

9 θυελλώδη C.
20 χαλαζώδης C.

ἐκδέξοιτο C.

18 ἔσται

parvi erunt. si luna in geminis est tempore solstitii, anceps erit annus: nam humida tempestas praeibit, sequetur siccitas; et frumentum erit minore proventu, vinum largiore, nec minime oleum copiosissime suppeditabit. si luna invenitur cancro solstitio aestivo, sicut demonstratum est, ferax annus erit frugum omnium cum siccarum tum uvidarum; quare credibiliter abundantia est exspectanda. quodsi luna in leone existente solstitium aestivum accidit, aërem tonitrualem ac procellosum exspectet aliquis; eritque nebulosus atque caliginosus adeo ut propter abundantiam humoris superne manantis siccae fruges minoris proventus futurae sint, uvidae uberiores. si solstitio aestivo luna virginem occupat, sterilis omnique prope fructu vacans annus: sed tamen ex insperato in frugibus siccis et humidis erit aliquod levamen. si in libra est luna cum ad solstitium aestivum advenerit, fertilem quidem suppeditantemque sibi omnia annum indicat quantum ad fruges siccas, sed humidum tamen et pluviosum: quae trutina pensantur cara erunt, vinum cum oleo carissima. si solstitio aestivo luna in scorpioneprehenditur, siccus annus in frugibusque serotinus erit, nec minime grandinosus ac turbidus; sementis, et quicquid sub terram est, desperata: ita utique fames erit et interitus hominum. si sagittarium luna occupat in conversione centri

πλημμύρα ἔσται ὑδάτων ἄτμοι τε καὶ χαλαζώδεις ὄμβροι, καὶ φθορὰ τῶν πτηνῶν, καὶ νανάγια οὐ μικρά, καὶ ἐλαττώσεις μὲν τῶν ὑγρῶν καρπῶν, ἀφθονία δὲ τῶν ξηρῶν. ὅταν γε μὴν τὸν αἰγόκερων ἔχη σελήνη ἐπὶ τῆς ἐν θέρει τροπῆς, οὕτως ἐπομβροῆσει ὁ ἀήρ ὡς ἐμποδῶν γενέσθαι τῇ συναγωγῇ τῶν καρπῶν καὶ μετα-5 μελῆσαι τοῖς γεωργοῖς τῆς ἐπὶ τῷ σπόρῳ σπουδῆς· ἐκ παραδόξου δὲ οἰονεὶ τῆς προνοίας οἴνου μὲν καὶ ἐλαίου ἀφθονία, ἥκιστα δὲ λοιμῶδες τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα. τῷ δ' ὑδροχόῳ ἦτοι τοῖς ἰχθύσιν ἐνδιαιτριβούσης σελήνης τὰ αὐτὰ μὲν ἔσται σχεδὸν περὶ τὴν τῶν καρπῶν ἐκδοχὴν. ἐλάττους γὰρ ἔσονται οἱ ἰχθύες πρὸς 10 αὐτοῖς, καὶ διαφερόντως οἱ ποτάμωι καὶ ὅσοι θαλάσσης ἔξω μειωθήσονται.

ΠΕΡΙ ΚΕΡΑΥΝΩΝ.

43. Τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ ὅπως γίνεσθαι κεραυνούς ἢ παλαιότης ὑπολαμβάνει, τοῖς ἀρχαιοτέροις 15 ἀποχρώντως τῆς περὶ τῶν τοιούτων θεωρίας διαληφθείσης οὐ τούτου καιρός, οὐδὲ τὸ ἐπάγγελμα τουτὶ προὔθηκεν, ἀλλ' ὅπως κατὰ τὴν Θούσκων παράδοσιν ἐπιγνωσθεῖεν οἱ κεραυνοί, τί ἄρα παραδηλοῦσιν ἐκίπτοντες. ἐν τούτοις μὲν εἰδέναι χρὴ ὡς οὐ κατὰ πάντα τὸν ἐνιαυτὸν κεραυνοὶ ἀποθλίβονται· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ 20 θέρους οὐδὲ ἐπὶ χειμῶνος τοῦτο συμβαίνειν πέφυκε καθόλου, ἀλλ'

11 ἔξωμωθήσονται C, ἔξω μαιωθήσονται R. corr H. 14 οὕτως C.
15 ὑπολαμβάνειν τοῖς ἀρχαίοις C. 20 οὐκ ἅπαντα C. an οὐκ ἀνὰ πάντα?

aestivi, eluvio erit aquarum, vapores, imbres grandinei, interitus volucrum, naufragia non parva, imminutio frugum uvidarum, siccarum abundantia. si capricornum occupat luna solstitio aestivo, adeo imbre abundabit aër ut futurus sit impedimento collectioni frugum, et paenitentiam acturi sint agricolae studii in sationem collati: sed ex insperato quasi divino consilio vini erit et olei copia, aërisque status minime morbidus. luna in aquario aut piscibus commorante in frugum exspectatione eadem fere usuvenient. praeterea minores erunt pisces, inprimisque fluviales, et quicunque extra mare sunt, decrescent.

DE FULMINIBUS.

43. Naturas rerum dicere, et quo pacto nasci fulmina vetustas crediderit, cum harum rerum ratio sufficienter antiquioribus sit pertractata, nec iam tempestivum est, nec proposuit id institutum, sed quemadmodum iuxta Tuscorum disciplinam dignoscantur fulmina, quid casu obnuntient. qua in re sciendum est non per totum annum excuti fulmina: neque enim aestate neque hieme id accidit omnino, sed vere vel

ἐν ἤρι ἢ μετοπώρῳ, περὶ τὴν πλειάδος καὶ ἀρκτούρου ἐπιτολήν. ὄθεν οὐδὲ ἐν Σκυθία ἢ συνελόντι εἰπεῖν ἐπὶ τὸ ἀρκτούρον κέντρον κεραυνοὺς βάλλεσθαι, ἤγουν ἐπὶ τὸ νότιον, κέκριται, διὰ τὸ ψυχρὸν καὶ θερμὸν τοῦ κατὰ τοὺς χώρους ἐκείνους καταστήματος. 5 ἐπὶ δὲ τῆς Ἰταλίας ὡς μάλιστα· εὐκράτος γὰρ σχεδὸν παρὰ πᾶν χωρίον ὃ κατ' ἐκείνην ἀήρ, ἀπὸ μὲν νότου πλευρᾶς ἐκατέρας τῶ βορρᾶ ἰάπυγί τε κώρῳ τε ἕξ Ἀλπεων καταπνεομένης πάσης τῆς ὑποκειμένης τῶ Ἀπεννίνῳ βαθείας, ἀπὸ δὲ τοῦ πρὸς λίβα νεύματος τῶ νότῳ, καὶ νότῳ οὐ τῶ ξηρῷ καὶ βαρεῖ ἀλλὰ τῶ γονιμω- 10 τάτῳ πάντων, ὅσον εἶναι τοιοῦτον ἢ παρήκουσα πρὸς Γάδειρα ἐπὶ τὸ Ἀτλαντικὸν μεγάλῃ παρασκευάζει θάλασσα, κινῶσα ταῖς ψυχραῖς ἀναθυμιάσεσι τὴν ἀτμώδη καὶ λοιμικὴν τοῦ μεσημβρινοῦ νότου θερμοῦτητα. καὶ τὸ δὴ πάντων τῇ χώρᾳ τῆς εὐκρασίας αἰτιώτατον, ἀνωθεν τῶ Ἰονίῳ, κάτωθεν δὲ τῶ Τυρσηνικῷ παρα- 15 κλύζεται πελάγει. ὄθεν δὲς τε τὰ θρέμματα τοῦ ἔτους ἀπογεννῶν πέφυκε, τυρὸς δὲ οὐ λείπει οὔτ' ἐν θέρει οὔτ' ἐν ὀπώρῃ. τοιαῦτα μὲν ἂν τις περὶ Ἰταλίας εἴποι.

44. Διύφορος δὲ καὶ οὐ μονοειδῆς ἡ τῶν κεραυνῶν φύσις. τοὺς μὲν γὰρ ψολόεντας ἢ παλαιώτης καλεῖ, τοὺς δὲ ἀργῆτας, 20 σκηπτούς τε καὶ πρηστῆρας. οὐδὲ γὰρ πάντες ταῦτ' ἰσχύουσιν. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ἀναστρέφουσι πρὸς τὰς ῥήξεις τῶν νεφῶν, ὄθεν καὶ ἕξειθλίβησαν. καὶ οἱ μὲν διάπυροι πρηστῆρες, οἱ δὲ μὴ

2 συνελόντα C cum Rutg. 3 ἤγουν] malim οὐδέ. H. 7 κώρῳ
 τε H, κώρῳ δὲ C, κώρῳ καὶ R. 10 sic ambo: sed malim τοῦ-
 τον, vel ὄν εἶναι τοιοῦτον. H. 16 malim τέ· et sic verti. H.
 Hom. Od. 12 76. 18 καὶ om C.

autumno, sub vergiliarum et arcturi ortum. unde neque in Scythia neque, ut brevi dicam, circa aquilonarem cardinem nec circa australem, cadere fulmina iudicatum est, ob frigidum atque calidum per loca ea caeli statum. in Italia quam creberrime, siquidem ibi ubivis fere temperatus aër, cum, australi latere utroque, omnis Apennino subiecta profunditas aquilone favonio coro ex Alpibus, in flexu autem africanum versus austro perspiretur, neque austro sicco et gravi illo, sed omnium maxime genitali, qualem eum mare magnum reddit, ad Atlanticum usque per Gades pertinens, afflatuque refrigerante temperans vaporiferum ac pestilentem meridionalis austri aestum. et quod regioni illi conficientissima omnium causa temperiei est, superius Ionio, inferius Tyrrheno alluitur mari. quare et bis quotannis pecudes pariunt, et caseus "nec Bacchi deest nec tempore messis" (Hom. Od. 12 76). haec de laudibus Italiae.

44. Diversa autem est neque uniusmodi fulminum natura. alia fumida vocat antiquitas, alia candida, irruentia, presteres: non enim omnia idem efficiunt. sunt etiam quae redeant ad diruptiones nubium, unde elisa fuerant. ardentia presteres appellantur; quae sunt sine igne

πυρώδεις τυφῶνες, οἱ δ' ἔτι μᾶλλον ἀνειμένοι ἐκνεφίαι. αἰγίδες γε μὴν λέγονται οἱ ἐν συστροφῇ πυρὸς φερόμενοι. ταύτη αἰγίδα Διὶ περιτίθησιν ὁ λόγος, οἷονεὶ τὸν ἀέρα καταιγίδος καὶ συσσεισμοῦ αἴτιον παραινιττόμενος. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα σχήματα κεραυνῶν· ἐλικίας αὐτοὺς τὰ βιβλία καλεῖ, ὅτι ἐλικοειδῆ γραμμὴν ἐν τῷ κα-5 ταφέρεσθαι παραδεικνῦσιν. ἔστι δὲ θανμάσαι κἂν τούτῳ τὴν φύσιν καὶ τὸ ἄβατον τῶν ἐν αὐτῇ θεωρημάτων. οὐδὲ γὰρ πάντες (καίτοι πάντες ἐξ ἀέρος καὶ συστροφῆς νεφῶν φερόμενοι) τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις δρῶσιν. ὁ γὰρ ἐν αὐτοῖς λεγόμενος ἀργῆς, ὃν καὶ λαμπρὸν ἐξαιρέτως καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι, πολλάκις ἐμπεσὼν ἐπὶ πίθον 10 ἢ ἄγγος ἄπλῶς ἢ οἴνου ἢ ὕδατος, τὸ μὲν περιέχον ἀπήμαντον τὸ δὲ ἐμπεριεχόμενον ἄφαντον ἐποίησεν. οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐν σκεύεσι χρυσίον ἢ ἀργύριον φέρουσιν ἐμπεσὼν τῷ ἴσῳ τρόπῳ τὰ μὲν ἔνδον ἔτηξε, τὰ δὲ ἔξωθεν ἔσωσε. καὶ τὸ δὴ πάντων θανμασιώτατον καὶ ἐπὶ γυναικὸς ἐγκύμονος συμβῆναί φησιν ὁ μέγας Ἀπουλήσιος, 15 καὶ γυναικὸς οὐκ ἠγνωσμένης, Μαρτίας δὲ ἐκείνης τῆς Κάτωνι τῷ τελευταίῳ συνοικησάσης. ἐμπεσὼν γὰρ αὐτῇ κεραυνὸς ὁ λεγόμενος ἀργῆς ἦτοι λαμπρὸς αὐτὴν μὲν παντελῶς ἐφύλαξεν ἀβλαβῆ, τὸ δὲ ἐν αὐτῇ διεφόρησεν οὕτως ἀνεπίαισθήτως ὥς μηδὲ αὐτὴν συνιδεῖν ὅ τι γέγονε τὸ ἐν αὐτῇ, καίτοι πρὸς ἔξοδον ἔχον. τοιαύ-20 τὴν μὲν κατ' ἐξαιρέτον ἐνέργειαν ἢ τοῦ ἀργῆτος εἴληχε φύσις.

1 ἀνειμένοι C.

4 παραινιττόμενοι C.

8 στρεφόμενοι C.

11 ἢ οἴνου] ἢ om C.

ἀπήμαντος C.

12 περιεχόμενον R.

15 fortasse Πλίνιος dictum oportebat,

Hist. nat. 2 51. H.

21 ἐνέργειαν om R.

typhones, magis etiam remissa ecnephae. αἰγίδες, quae prae fracta possumus dicere, vocantur quae globo igneo deferuntur; unde aegidem Iovi circumponit traditio, quasi insinuans aërem procellae concussionisque esse causam. sunt quoque alia fulminum genera: intorta libri vocant, quod lineam tortuosam lapsu ostendunt. in quo item mirari subit naturam difficultatemque contemplationum eius. non enim omnia (licet omnia ex aëre concursuque nubium eliciantur) operantur eadem. de illis quod nominant candidum, quod idem clarum prae ceteris vocant veteres, saepe incidens in dolium aut omnino in vas sive vini seu aquae operimentum integrum reliquit, intus conclusum fecit evanidum. nec minus in oculis aurum aut argentum continentibus, simili modo irruens, quae intrinsecus erant liquefecit, quae exterius, reliquit intacta. et omnium maxime mirandum mulieri gravidae accidisse ait magnus Apuleius, nec ignobili illi, Marciae nimirum, quae M Catoni minori nupsit. decidens in eam fulmen clarum seu candidum vocatum ipsam prorsus illaesam servavit, partum eius discussit sine omni doloris sensu, adeo ut ne ipsa quidem animadverteret quid de fetu, licet haud procul abisset ab enisu, factum esset. eiusmodi eximia vis naturae candidi fulminis propria est.

45. Γενικῶς δ' εἰπεῖν, ἀβλαβῶς φυλάττεται ἀπὸ κεραυνῶν καὶ οὐδὲ βάλλεται τὴν ἀρχὴν ἐν μὲν φυτοῖς δάφνη καὶ συκῆ· καὶ γὰρ ἡλίου ταῦτα. ὅθεν καὶ δάφνην φιλεῖν Ἀπόλλων μνθεύεται, ὅσον ὁ ἥλιος· καὶ εἰς λέοντα μεταβαλλόμενος, ἀντὶ τοῦ εἰς 5 πῦρ, οὗ φθείρει τὴν δάφνην. ἐν δὲ πτηνοῖς ἀετὸς, ἐν δὲ ὕδροις φώκη· ὅθεν καὶ κεραυνοφόρος ὁ ἀετὸς καὶ Διὸς εἶναι νενόμισται. ἡ δὲ φώκη ὡς ἀπήμαντος ἐπιβόλῃ κεραυνοῦ, μάρτυς ἢ πείρα ἀποδέδωκε· τῶν γὰρ νεῶν τὰ ἰστία, ἐν αἷς οἱ βασιλεῖς πλέουσι, φρακείοις εἰθίσται ἀποδιφθεροῦσθαι δέρομασιν. οὐ πλέον δὲ πέντε 10 ποδῶν κατακρύπτεσθαι κεραυνὸς πέφυκεν εἰς γῆν, ἔξωθούμενος ἄνωθεν· ὁ γὰρ ἀριθμὸς γηινώτατος. ἔστι δ' ὅτε καὶ ὑπ' αἰθρίῳ τῷ ἀέρι πίπτουσι κεραυνοί· ὅπερ εἰ συμβαίῃ, οὐκέτι τὸν ἐπὶ τοῖς ζῳδίοις ἡλίον ἢ ἑτέραν γοῦν τῶν ἐγνωσμένων δέοι ἐρημνεῖαν τοῦ ἐσομένου θηρᾶσθαι, ἀλλ' αὐτόθεν ἀποφίγυσθαι ἀνατροπὴν μὲν 15 τοῖς κοινοῖς, ἀπώλειαν δὲ τῷ παντελεῖ χωρίῳ, ἐν ᾧ τοιοῦτό τι συμβήσεται. ἄλλην δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ Νιγίδιος ἐν τῇ τῶν Ὀνειρων ἐπισκέψει παραδίδωσιν ἐπὶ τοῖς κεραυνοῖς ἐρημνεῖαν. φησὶ γὰρ πᾶσι μὲν καθόλου ἀπενκαταίαν εἶναι τὴν τῶν σκηπτῶν φορᾶν, καὶ εἰ μὴ τυχὸν βλάπτειν, τοῖς δ' ὄναρ τουτὶ πάσχειν φανταζο- 20 μένοις αἰσιώτατον καὶ λαμπρᾶς τύχης προμάντευμα.

46. Ἄξιον δὲ ζητῆσαι τίνος χάριν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων διοσημειῶν τὴν σελήνην, ἐπὶ δὲ μόνων τῶν κεραυνῶν τὸν ἥλιον ἢ

7 ἐπιβουλή C.

8 ἐν οἷς C.

9 φρακείοις ἡθίσται C.

10 κεραυνούς C.

14 ἀποφίβασθαι C. an voluit ἀποφοιβάσαι?

17 ἐπισκίφει C. 22 τῆς σελήνης C.

45. In universum autem illaesae servantur neque omnino feriuntur fulminibus ex iis quae terra gignuntur laurus et ficus: nam soli peculiare sunt. unde laurum quoque gratam fabulantur Apollini, hoc est soli; et in leonem mutatus, quasi dicas in ignem, laurum non laedit. e volucris aquila, ex marinis vitulus: ob hoc aquila armiger fulminis Iovique peculiaris esse creditur. minime laedi phocam percussione fulminum testis experientia demonstravit: ita vela navium, quas imperatores descendunt, pellibus phocarum induci consuerunt. nec unquam usuenit quinque altius pedibus descendere in terram fulmen superne elisum: est enim is numerus maxime terrester. interdum quoque sereno die cadunt fulmina; quod si accidit, non amplius solem in signis aut aliquam comprobata interpretationem rei futurae scrutari oportet, verum extemplo rei publicae eversionem, ac regioni universae, ubi eiusmodi quid acciderit, interitum denuntiare. contra PNigidius Disputatione de somniis aliam prodit fulminum explicationem. ait enim omnibus omnino fulminum ictum esse abominandum, etiamsi forte nihil laedant: auspiciatissimum contra esse iis qui per quietem viderint, et splendidae fortunae omen.

46. Iam vero operae pretium est disquirere quam ob rem in aliis prodigiis lunam, in fulminibus solis solem observitarit antiquitas. at

ἀρχαιότης ἐπετήρησεν. εἴρηται τοίνυν πολλαχῶς ὡς πάσης τῆς ὀποιδήποτε τυγχανούσης θερμῆς φύσεως καὶ πυρὸς ταμίαις καὶ αἴτιος ἥλιός ἐστι, καὶ διαφερόντως ἐκείνον τοῦ πυρὸς λέγω τοῦ κατ' ἐνέργειαν δραστικοῦ, καὶ ἐν ᾧ οὐδεμίαν ἢ σελήνη μετουσίαν ἔχειν φαίνεται. τί γὰρ κεραυνῶ δραστικώτερον ἢ πυρωδέστερον; 5 ἐν ᾧ τοσαύτη τίς ἐστίν ἢ κατὰ φύσιν ὀξύτης ὡς μηδὲ ἐν σώμα παντελῶς ὑπομένειν αὐτόν· ὥστε ἐπειδὴ μὴ μόνον ἐστὶν ὑγρότητος ἔξω, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς ὀπωσδήποτε ὑποπιπτούσης αὐτῷ φύσεως σκεδαστής, δῆλον ὅτι ἡ σελήνη ἀλλοτρία κεραυνῶν ἐστὶ. καὶ γὰρ ὑγρὰ τὴν φύσιν καὶ ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς τεταγμένη ζώνης, εἰ- 10 κότως τε οὐ δυναμένη τὰ διὰ τῶν κεραυνῶν προλεγόμενα δηλῶσαι. ὥστε ἥλιος αἴτιος κεραυνῶν. ταύτη Ζεὺς ὁ αὐτὸς καὶ Ἥλιος τοῖς μινθικοῖς λέγεται, καὶ κεραυνὸν ἐπιφέρειται, καὶ ἀετὸς ὑπηρέτης αὐτοῦ. καὶ ὅσα κατὰ φύσιν θερμά, καὶ ἡλίω προσφυῆ. ὄρθῶς οὖν τὸν ἥλιον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ οὐ τὴν σελήνην, ἐπὶ τῆς τῶν κεραυνῶν 15 θεωρίας ἐπετήρησαν. ἐκείνοις τοίνυν ἀκολουθοῦντες τὰ εἰρημένα αὐτοῖς κατ' ἐριμνησίαν ἐροῦμεν.

47. Ἥλιος κριῶ. κεραυνὸς ἐνσκήπτων ἐπὶ γῆς εἰ μὲν δένδρῳ ἐμπέσει, τηρεῖν δεῖ ποίῳ τούτῳ· οὐδὲ γὰρ πλανῶσθαι πέφυκε καταφερόμενος, ἀλλὰ ροιζηδὸν καὶ κατ' εὐθεΐαν καὶ οὐ- 20 τως ἀπλανῶς καταφέρεται. καὶ εἰ μὲν ἀμπέλον καθάψεται, ἐλάττωσις ἐστὶ τοῦ οἴνου, εἰ δὲ ἐτέρου τινὸς τῶν δένδρων, τὴν ἔξ

1 sic ambo: verti ac si esset πολλαχῶς. H. 2 sic utrobique: fort. ὀποιδήποτε. H. καὶ C. 10 ὑγρῆς C. 11 δηλώσει C. 20 ὀξύτητος C.

enim demonstratum est compluriens solem omnis, ubiubi sit, naturae calidae ignisque dispensatorem esse atque causam, et praesertim illius ignis, inquam, actu efficientissimi, quocum lunam consortium habere nullum constat. nam quid efficientius fulmine? quid ignitius? in quo tanta est natura celeritas ut nullum omnino corpus perferre id queat; quapropter, cum non modo sit ab humore remotum, sed omnem quoque qualemcunque naturam obviam sibi factam dissipet, patet a fulminibus alienam esse lunam. etenim humida suapte natura et in cingulo humido collocata, ideo augurium fulgurale declarare nequit. contra sol fulminum causa. quocirca idem a mythicis et Iuppiter et Helios appellatur, fulmenque gestat, eiusque ministra aquila est. et quaecumque res natura sunt calidae, eae item soli sunt cognatae. recte igitur solem, non lunam, in fulgurali disciplina observaverunt veteres. quos consequentes eorum dictata interpretatione conversa hic subiciemus.

47. Sol ariete. fulmen terrae illisum si incidit, arborem servari oportet quatenus ea sit: non enim vagari solet delabens, sed cum stridore, recta, atque adeo absque erratione, defertur. quodsi vitem tangit, imminutio erit vini, sin aliquam arborem, penuriam frugum illius

ἐκείνου κυρπτῶν ἔνδειαν παραδηλοῖ. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμὸν κατενεχθεῖη, ἔνδεής μὲν ὁ ποταμὸς ὑδάτων ἔσται, ὅσον πρὸς αὐτόν, ὄλεθρος δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ νηχομένοις ἐπιγενήσεται. εἰ δὲ ἐπὶ θαλάσῃ, τὸν τόπον ἐπιτηρεῖν δεῖ καθ' οὗ φέρηται ἢ φλόξ· πάντως γὰρ ἐκεῖνος 5 ὁ τόπος, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κλίμα, ἢ πολέμῳ ἢ πειρατῶν δόλοισι ταραχθήσεται. εἰ δὲ ἐν πολιτικῷ ἢ δημοσίῳ κατενεχθεῖη τόπῳ, ἐμφυλίους τε πολέμους καὶ στάσεις καὶ τοῦ πολιτεύματος ἀνατροπὴν δηλοῖ· αὐτὸν δὲ τὸν τόπον, καθ' οὗ ἔξαιρέτως φέρηται, οὐκ ἀλλοιώσει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν 10 ἐν αὐτῷ τύχην παντελῶς ἀναβάλλη. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους πέση, βλάβη δὲ μηδέν, πολεμίων μὲν ἔφοδον σημαίνει· εἰ δὲ διαφθεῖρη τοῦ τείχους μέρος τι, σκοπητέον κατὰ ποίου τινὸς μέρους καὶ πρὸς ποῖον ἀφορῶντος κέντρον τὸ τῆς διοσημασίας γένοικο· ἔξ ἐκείνου γὰρ πάντως τοῦ κλίματος πολεμίους ἀναμένειν δεῖ κατὰ τοῦ τεί- 15 χους. εἰ δὲ καθ' ἱεροῦ πέση κεραυνός, τοῖς ἐνδόξοις τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῖς περὶ τὴν βυσιλείαν αὐτὴν ὁ κίνδυνος ἐνσκήψει. εἰ δὲ κατ' ἀγαλμάτων κατενεχθῆ, ποικίλους καὶ ἐπαλλήλους τὰς συμφορὰς τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ· εἰ γὰρ χαρικτῆρες εἰδεῶν τινῶν καὶ κόσμια πόλεων τὰ ἀγάλματα ὑπωπτεύθη τοῖς πυλαμοῖς, 20 ἀρὰ τοῖς πράγμασιν ἢ περὶ αὐτὰ ὕβρις.

48. Ἡλίου ταύρω. ἐὰν κεραυνὸς κατενεχθεῖη ἐπὶ καρποφόρον δένδρον, εὐκαρπλίαν τοῖς κατ' αὐτὸ καρποῖς σημαί-

1 ἐκείνων C.
φέρηται. H.
μων C.

4 legendum aut φέρεται, ut est in R, aut an
9 v. ad vers. 4.
21 κατενεχθῆ ἢ ἐπὶ C.

10 πέσει C. 11 πολέ-

declarat. si in flumen defertur, flumen per semetipsum aqua egebit, innantes exitio interibunt. sin in mare, locum animadverti oportet quo flamma rapitur: omnino enim locus ille, neque is solus sed regio quoque circa ipsum, aut bello aut piratarum insidiis turbabitur. si in locum publicum aut communem delabitur, bella civilia, seditiones, eversionem rei publicae declarat: locum ipsum, in quem praecipue fertur, non immutabit modo, sed etiam fortunam eius prorsus disturbabit. quodsi murum tetigerit, nec nocuerit quicquam, hostium adventum significat: sin pars muri vitium fecerit, observandum qua in parte, quamque templi auguralis regionem spectante, prodigium factum sit: ex hoc enim tractu hostes contra murum expectari utique oportet. locum consecratum si fulmen petit, illustribus rei publicae iisque qui imperium ipsum tractant periculum iniicietur. si in statuas delabitur, varios continuosque casus rebus minatur. nam si quidem velut signa specierum ornamentaque civitatum statuas observaverunt veteres, pro diro in rem publicam omine habetur earum dehonestamentum.

48. Sol tauro. fulmen si defertur in arborem fructiferam, laetum proventum frugum, quas fundit, significat: at saeclo buccero damnosa

νει· τῷ δὲ γένηι τῶν βοῶν ἐπιβλαβὲς τὸ σημεῖον τοῦτο. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμὸν κατενεχθεῖη ὁ κεραυνός, λοιμῶξι τὸ ὕδωρ καὶ τρόμος ἐπιγενήσεται τοῖς σώμασι τῶν ἀνθρώπων, ἀνατροπὴ δὲ τῶν ποταμίων ἰχθύων γενήσεται. εἰ δὲ εἰς θάλασσαν κατὰ τούδε καιροῦ κατενεχθεῖη ὁ κεραυνός, ἀγαθὰ σημαίνει τοῖς πλησιοχώροις· 5 οἱ γὰρ πειρατεύοντες χεῖρω πράξουσιν. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους κατενεχθεῖη, οὐ καλὸν τοῖς βοσκήμασι· ἢ γὰρ διαφθαρήσονται ἢ ὑπὸ πολεμίων διαρπαγῆσονται. εἰ δὲ καὶ μέρος τοῦ τείχους τῇ βολῇ τοῦ κεραυνοῦ καταφθαρεῖη, ταῖς νομαῖς τῶν χωρίων ἔσται λοιμὸς καὶ ἔφοδος πολεμίων οὐκ εὐχερῆς εἰς ἄμυναν, καὶ ἄλλαι δὲ τινες 10 βλάβαι κάρτα σφυλεραὶ προσγενήσονται. εἰ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐπὶ ἱερὸν ὁ κεραυνὸς κατενεχθεῖη, χωρίων δημοσίας ζημίας ἀπειλεῖ· δεῖ δὲ ὅμως τοὺς ἐφόρους τῶν τοιούτων ἱερῶν θεραπεύειν εἰς τὸ ἀποστρέψαι τὰ ἀπειλούμενα. εἰ δὲ κατ' ἰδιωτικῆς ἢ βασιλικῆς οἰκίας κατενεχθεῖη κεραυνός, συμφορὰς ἀναισίους παραδη- 15 λοῖ τοῖς κερτημένους.

49. Ἡλιος διδύμοις. κατὰ τὴν ἐπιτολὴν ταύτην εἰ κεραυνὸς ἐπὶ δένδρου καρπίμου κατενεχθεῖη, βλάψει τοὺς γεωργικοὺς καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα, οὐχ ἥκιστα δὲ ποταμοὺς καὶ πηγὰς· λοιμῶξι δὲ τὸ ὕδωρ ὡς πᾶσαν καταφθεῖραι ἠλικίαν. εἰ δὲ 20 ἐπὶ θαλάσσης, πολεμίων ἔφοδον ἀπειλεῖ· τὸ δὲ πολὺ μέρος ἢ νόσῳ φθαρήσεται ἢ πολεμίσι παραδοθήσεται, ὡς σφόδρα μετρίους ἀπολιφθῆναι. εἰ δὲ νότου πνέοντος κατὰ δημοσίου χωρίου κατε-

6 οὐ χειρωπράξουσιν C. 8 βουλῇ C.

est haec significatio. si in flumen delabitur fulmen, tabo aqua corrumpetur, tremor corpora hominum invadet, piscium fluviatilium erit subversio. si sub id tempus in mare se praecipitat fulmen, fausta accolis portendit: nam qui piraticam faciunt, deteriore erunt statu. si in murum defertur, inauspicatum pecudibus: nam aut interibunt aut ab hostibus rapiuntur. sin vero et pars muri iactu fulminis disturbatur, gregibus agrorum lues impendet hostiumque incursus haud facilis ad repellendum: accedent alia detrimenta admodum noxia. sub idem tempus si in locum consecratum defertur fulmen, calamitates publicas agris minitatur: sed oportet qui eiusmodi fanis praesint ut procurent quo prodigia averruncentur. si in privatum aut augustum aedificium ruit fulmen, calamitates inauspicatas possessoribus obnuntiat.

49. Sol geminis. circa hunc exortum, si fulmen in arborem fructiferam delabitur, damnosum erit agricolis. arboribus fructuosis, nec minime fluviis fontibusque: aqua tabo inficietur, ut omnem pubem vitiatura sit. sin in mare, adventum hostium minatur: accolarum maior pars aut morbo interibit aut hostibus tradetur, ut admodum pauci superstitēs futuri sint. si austro spirante in locum publicum defertur fulmen,

νεχθείη κεραυνός, παντελῆ φθορὰν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ· δύο δέ
 τινες κατὰ τῆς βασιλείας ἐπαναστήσονται, ὡς μερισθῆναι τὴν βου-
 λὴν καθ' ἑαυτὴν· μικρὸν δὲ ὕστερον ἐκάτερος αὐτῶν ἀποφθαρή-
 σεται, πολλοὶ δὲ χάριν ἐκείνων κινδυνεύσουσιν. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους
 5 κατὰ τόδε καιροῦ σκηπτὸς ἐκπέσῃ, τὰ αὐτὰ σημαίνει· πόλεμοι
 γὰρ ἔσονται, ἀλλ' οὐκ εὐτυχεῖς τοῖς πολεμίοις. ἐπισημῆνασθαι
 δὲ χρεῶν ἐκ ποίου κλίματος τοῦ ἀέρος ἐκπίπτει ἢ φλόξ· ἐπ' ἐκεί-
 νου γὰρ φυλακῆς καὶ ἀσφαλείας δέον· καὶ γὰρ ἐξ αὐτοῦ πολεμίων
 ἔφοδος ἔσται.

10 Ἡλιος καρκίνῳ. εἰ κατὰ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ καρκίνου κε-
 ραυνός ἐπὶ ὕλην κατενεχθείη, μετριώτερον ἔσται τὸ καυσῶδες τοῦ
 καιροῦ, λιγνυδρία δὲ ἔσται. εἰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης κατενεχθείη,
 στόλοις πολεμίων καὶ ναυμαχίαις ταραχθήσεται τὸ κλίμα, ἀλλ'
 οὐκ ἐπιμενεῖ χρόνῳ, ἔσται δὲ κρείττονα τὰ πρῶγματα, καὶ οἱ πο-
 15 λέμιοι ἡττηθήσονται, καὶ ὁ στόλος αὐτῶν καταβυθισθήσεται. εἰ
 δὲ κατὰ δημοσίου τόπου κατενεχθείη τὸ πῦρ, θηρία ἐρπετὰ τοῖς
 κτήνεσιν ἐνοχλήσουσι, καὶ οὐχ ἥκιστα ἀνθρώποις· βιαιοτέρα δὲ
 ἔσται ἢ ἐξ αὐτῶν βλάβη τῷ τοῦ ἀέρος βαρεῖ καταστήματι θερ-
 μαινομένη. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους κατενεχθείη, ἐμπρησμοὺς σημαίνει·
 20 καὶ πόλεμος δὲ κινήσεται οὐκ εὐτυχῆς τοῖς πρῶγμασιν. εἰ δὲ
 παντελῶς καταφθαρεῖ τῷ σκηπτῷ τὸ τεῖχος, ἐμπρησμοὺς κατὰ
 τῶν ἀναγκαίων τῆς πόλεως μερῶν προσδοκῆτέον, καὶ ἐμπρησμοὶ

10 εἰ] ἡ C.
 et 347 11.

16 δημοσίους τόπους ambo: corr H coll. 346 4,
 18 αὐτῶ C.

exitium summum hominibus minatur: duo in imperium surgent, bipartitis
 amplissimi ordinis studiis; paulo post ambo interibunt; eorum causa
 multi in periculum venient. sub id tempus si fulmen impetu in murum
 adigitur, eadem portendit: nam bella erunt, at hostibus minime secunda.
 notandum quoque ex qua regione aëris elisa sit flamma: quippe custo-
 dia opus est et cautione ex parte illa, quod inde impetus hostilis effe-
 vescet.

Sol cancro. si circa cancri exortum in silvam defertur fulmen,
 tolerabilior erit calor tempestatis, sed tamen aquae penuria. sin in
 mare delabitur, classibus hostium praeliisque navalibus turbabitur plaga
 illa, sed absque diurnitate: nam incipiet res melius ire, hostes fun-
 dentur, classis eorum demergetur. sin in locum publicum defertur flamma,
 animalia serpentina iumenta, nec minime homines, vexabunt; eritque
 noxa ab illis illata immanior utpote incensa gravi aëris statu. si in mu-
 rum ruit, incendia significat, bellumque commovebitur haud prosperum
 rei publicae. si fulminis impetu prorsus destruitur murus, incendia in
 capitalibus urbis partibus expectanda; quae incendia dolis insidiisque

δόλοις καὶ ἐπιβουλαῖς γενήσονται, ἐμφεται δὲ καὶ πόλεμος οὐ μὴ-
κρός, καὶ βλάβη γενήσεται τοῖς τόποις.

50. Ἡλιος λέοντι. κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν εἰ κατε-
νεχθεὶ κεραινὸς καθ' οἷον δήποτε τόπου ἢ μέρους ἢ ποταμοῦ ἢ
θαλάσσης, ὄλεθρον τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἐν δυναστείαις σημαί-5
νει· καὶ οὐκ ἔσται τις διαφορὰ περὶ τούτου. εἰκότως τε κοινὰ
συμφορὰι τοῖς δημοσίοις βλαστήσονται· συγκινδυνεύσειν γὰρ εἰκὸς
αὐτοῖς τοῖς βασιλεῦσι. καὶ οὐκ ἔσται ὁ νικῶν ἐν τοῖς μαχομένοις,
ἀλλὰ καθολικὴ φθορὰ αὐτῶν τε τῶν ἐν δυνάμει καὶ οὐκ ἤκιστα
τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἐνισταμένων ταῖς μάχαις. καὶ τὸ δὴ πάντων 10
σχετλιώτερον, καταφθαρήσονται καὶ αἱ περιουσίαι τῶν πολλῶν,
καὶ αἱ πόλεις πύρριπλεκτοι ἔσονται.

Ἡλιος παρθένῳ. ἡλίον δὲ ἐπὶ τὴν παρθένον ἰόντος εἰ
κατενεχθεὶ κεραινός, φθορὰν γυναικῶν ἀπειλεῖ σωφρόνων, πτω-
σιν δὲ καὶ αὐτῇ τῇ βασιλίδι καὶ τοῖς αὐτῆς τέκνοις. ἐλάττωσις δὲ 15
ἔσται τῶν δήμων, ἀποτεύζεται δὲ καὶ ἡ ἄμπελος· ταῖς δὲ παρ-
θένοις καὶ γυναιξὶ γενήσονται συμφορὰι ὡς καὶ ὑπὸ πολεμίων
ἀλώωναι.

Ἡλιος ζυγῷ. ἐὰν δὲ ζυγῷ ὁ ἥλιος γένηται, εἰ συμβῆ
κεραινὸν καταβληθῆναι, πᾶσα ἀδικία καὶ ἀπληστία καὶ φιλαρχία 20
κατακρατήσει τῶν πραγμάτων, ὡς καὶ περὶ τὰ θεῖα αὐτὰ τὰ τῆς
ἔβρεως ἀνεχθῆναι. ἀπορριφήσονται δὲ ὑπὸ τῶν βασιλέων οἱ

1 δόλοις δὲ οὗτοι καὶ R.	6 ἔστιν C.	7 δημοῖς C. num
δήμοις?	βλαστήσονται codices.	11 σχετλιώτερον C.
15 αὐτῆς] αὐτοῖς C.	21 περὶ] πρὸς H.	22 ὑπὸ H:
codices ἀπὸ.		

excitabuntur. subsequetur bellum haud exiguum, et detrimentum regio-
nibus inferetur.

50. Sol leone. sub id tempus si fulmen in quemlibet locum par-
temve sive fluminis sive maris ruit, exitium significat regibus iisque qui
potestatem habent; nec poterit id in controversiam vocari. nec mirum
si universae calamitates publicis hominibus subnascentur: nam, ut fit,
discrimen una cum imperantibus subibunt. nec tamen victor erit inter
dimicantes, sed fiet interitus universus cum ipsarum potestatum, ac non
minime eorum qui pro illis depugnauerint. et id quod omnium miserri-
mum, plebis census diruentur, civitatesque cadent incendio conflagra-
tae.

Sol virgine. sol ubi ad virginem accessit, si defertur fulmen,
minatur exitium pudicarum mulierum, casumque ipsi Augustae eiusque
liberis. eritque deminutio tribuum; vitis spem fallat; calamitates affli-
gent virgines ac matronas, adeo ut vel in potestatem hostium venturae
sint.

Sol libra. sole libram ingresso si accidit ut fulmen delabatur,
iniquitas, avaritia, ambitus cuiusquemodi invadent rem publicam, adeo
ut ad ipsas religiones iniuria perventura sit. cives boni a principibus

χρηστοὶ τοῦ πολιτεύματος. τὰ δὲ μέτρον ἢ σταθμῶν ἀποδιδόμενα οὐχ ἔξει τὸ δίκαιον. πάντων δὲ βαρυτέρα ἔσται ἢ περὶ τὰ δημόσια τελέσματι σπουδή, οἳ τε νόμοι καταφρονηθήσονται, καὶ οἱ δῆμοι ἐξ ἀλογίας ταραχθήσονται, καὶ ἐκ παντὸς τρόπου καὶ ἡ 5 τοῦ Θεοῦ δειχθήσεται ὁργή.

51. Ἡλίου σκορπίω. ὅταν δὲ σκορπίω γένηται, εἰ κατὰ δένδρον κατενεχθεῖη κεραυνός, πλοῦτον μὲν τοῖς κυρίοις τοῦ δένδρου ἐπαγγέλλεται, τὸ δὲ γεωργικὸν ἐλαττωθήσεται. ἐπικίνδυνος δὲ καὶ ὁ πλοῦς ἔσται, καὶ συχνοὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐκπε- 10 σοῦνται κεραυνοί, ναυαγία τε πολλὰ συμβήσεται. εἰ δὲ κατὰ δημοσίου τόπου ἐνσκήψει κεραυνός, νεανίας ἀναιδῆς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται, ἀσώτων καὶ διεφθορότων συντρεχόντων αὐτῷ. εἰ δὲ κατὰ τειχῶν κατενεχθεῖη κεραυνός, πολέμους ἐκ τῶν πλησιοχώρων καὶ φθορὰν τῇ νεολαίᾳ δεδιέναι χρή. οἱ δὲ πολέμοι μυρίοις 15 εἰσπεσοῦνται κακοῖς, ὡς εὐκταῖον αὐτοῖς νομισθῆναι τὸν θάνατον.

Ἡλίου τοξότῃ. ὅταν δὲ ἥλιος ἐπὶ τοξότῃ γένηται, εἰ κατενεχθεῖη κεραυνός ἐπὶ ὕλην, ἐμπρησμοὺς ταῖς ναυσὶν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμοῦ κατενεχθεῖη, πολέμους καὶ ναυμαχίας σημαίνει, ὡς ἐρήμους πολλοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης ἐφόδον γενέσθαι. κίνησιν 20 δὲ οὐχ ἡκιστα ἀπειλεῖ Περσῶν, καὶ ἔνδειαν ταῖς πολιορκουμέναις ὑπὸ πολεμίων πόλεσιν. εἰ δὲ πρὸς ταῖς ἡλίου δυσμαῖς σκηπτὸς κατενεχθεῖη, ἐμφυλίους σημαίνει μάχας· ἀλλ' οὐκ εἰς χρόνον ἐκταθήσεται τὰ τῆς διχονοίας, κρείττονα δὲ ἔσται τὰ πράγματα,

9 ἀπλοῦς C. 15 εὐκτέον C.

removebuntur re publica. quae mensura et pondere dividuntur, iustum non habebunt. omnium autem gravissimum erit vectigalium publicorum acerba exactio: contemnentur leges, tribus populi Romani dementia turbabuntur; omni modo numinis ira manifestabitur.

51. Sol scorpione. sole scorpionem ingresso si in arborem defertur fulmen, opulentiam pollicetur dominis arboris, sed agricultura imminuetur. periculosa erit navigatio, crebris mare fulminibus impetetur, naufragia multa fient. quodsi locum publicum ruens tetigerit fulmen, adolescens protervus principatum invadet, concurrentibus ad eum perditis et contaminatis. si in muros defertur fulmen, bellum e vicinis et clades publi metuenda. verum hostes in mala infinita incident, ut iam mors illis exoptanda videatur.

Sol sagittario. sole sagittarium ingresso si fulmine silva tangitur, navibus incendium minitatur. fulmen si in flumen defertur, bella pugnasque navales significat, ut ex hac incursione multi orbi futuri sint. nec minime motum Parthicum minatur, penuriamque civitatibus ab hostibus obsessis. quodsi solis occasum versus vis fulminis defertur, pugnas civiles significat: nec tamen in tempus dissensio producet, inci-

αὐτῶν τῶν αἰτίων τῆς στάσεως ἀπολλυμένων, ὥστε τὸ πολίτευμα εἰρήνης ἀπολαῦσαι.

52. Ἡλιος αἰγόκερῳ. κατὰ τὸδε καιροῦ κεραννὸς καταφερόμενος ἐφ' ὃν ἂν κατενεχθῆι τόπον, γενικὴν ἰλαρίαν ση-
μαίνει, εἰρήνην τε ταῖς πόλεσι καὶ εὐκαρπίαν τοῖς ἀγροῖς ἔπαινόν 5
τε τοῖς βασιλεῦσι τῆς πολιτείας.

Ἡλιος ὑδροχόῳ. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰ κεραν-
νὸς κατενεχθῆι, ἐκδρομὰς τῶν ποταμῶν ἀπειλεῖ καὶ ἀφανισμοὺς
τῶν χωρίων. τὸ δὲ θέρος καυσῶδες ἔσται, καὶ ἐλάττωσις οἴνου
καὶ ἐλαίου, ὡς πολλοὺς ἐκ τῆς ἐνδείας μετανάστας γενέσθαι. 10

Ἡλιος ἰχθύσιν. ὅταν δὲ ἰχθύσιν ἥλιος γένηται, εἰ κε-
ραννὸς κατενεχθῆι, ζάλην τῇ θάλασσῃ ἀπειλεῖ, ναυαγία δὲ ἔσται
βαρεῖα, καὶ ἀνατροπὴ μὲν τῶν ἰχθύων, ὀχληθήσεται δὲ οὐδὲν
ἥττον ἢ θάλασσα ἀπὸ πειρατῶν. νέος δὲ τις εὐγενὴς στρατευσά-
μενος ἀπολέσει τὸ πειρατικὸν καὶ ἐνδοξος ἐπὶ τὴν νίκην γενήσεται. 15
καὶ εἴρηται μὲν πρότερον ὡς οὔτε ἐν Σκυθίᾳ οὔτε ἐν Αἰγύπτῳ κε-
ραννοὶ καταφέρονται· εἰ δὲ τυχὸν κατενεχθῆι κατὰ τὸδε καιροῦ
ἐπὶ τὰ εἰρημένα κλίματα κεραννὸς, ἀγαθὰ τοῖς ἐκεῖ σημαίνει.

Π Ε Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Μ Ω Ν.

53. Δήλων οὐσῶν τῶν εἰρημένων τοῖς πάλαι φιλοσοφήσα- 20
σιν αἰτιῶν ἐπὶ τοῖς περὶ τὴν γῆν πάθεισι, μίαν ἐκ πασῶν, τὴν

13 vide supra p. 344 3. H.

14 sic ambo: malim ὑπό. H.

15 fort. ἐπὶ τῇ νίκῃ. H.

pietque res melius ire, ipsis turbarum auctoribus oppressis, ut pace frui-
tura res publica sit.

52. Sol capricorno. id temporis fulmen si in quemlibet locum
accidit, laetitiam universam significat, pacem civitatibus, fertilitatem
agris, laudem principibus rei publicae.

Sol a quario. sub id tempus si fulmen defertur, eluviones flu-
minum minatur et pagorum interitum. aestas torrida erit, diminuetur-
que vinum et oleum, adeo ut multi propter inopiam extorres profugii-
turi sint.

Sol piscibus. sole pisces ingresso si fulmen deiicitur, tempe-
statem mari minatur, eruntque naufragia dira et piscium subversio,
nec minus mare a praedonibus infestabitur. nobilis tamen adolescens
bello illato tollet haec latrocinia, et victoria illustrabitur. demonstra-
tum est superius neque in Scythia neque in Aegypto deferrī fulmina:
tamen id temporis si forte delabuntur in hos tractus, fausta habitatori-
bus significant.

DE TERRAEMOTIBUS.

53. Cum nota sint quae de causis affectuum terrae veteres memo-
raverunt philosophi, unam ex omnibus adhuc admittens, ignem subter-

περὶ τοῦ καταγείου πυρός, τέως ἀποδεχόμενος, ἐπεὶ καὶ τοῖς τό-
ποις, ἐν οἷς συνεχῶς σάλοι συμβαίνουσιν, οἶδα γινόμενον ἐμαυ-
τόν, ὀλίγα ἄττα περὶ τῶν ὕψεσιν αὐταῖς ὑποπεσόντων ἡμῖν ἀφη-
γησόμεθα. καὶ γὰρ τὸ πῦρ, διεργαζόμενον καὶ ἐξαραιοῦν τὴν ἐν
5 βάρθει γῆν, τουτὶ παρασκευάζει συμβαίνειν. ἧ ἀμέλει τὰ πλη-
σιάζοντα τοῖς ἀναφυσήμασι καὶ ταῖς τῶν θερμοῶν ἀναβολαῖς ὑδά-
των πυκνότερον σείεται, οἷα τὰ περὶ τὴν Φρυγίας Λαοδίκειαν
καὶ τὴν παρ' αὐτῇ Ἱερὰν πόλιν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Φιλαδέλφειαν,
καὶ καθ' ὅλου τὴν ἐπὶ τάδε Ἀσίαν, καὶ τὰ πλεῖστα δὲ τῆς πρὸς
10 δένοντα ἥλιον Εὐρώπης, Σικελίαν λέγω καὶ Ἰταλίαν. καὶ γὰρ
ἡ τῶν σεισμῶν γενέσις πνεύματός ἐστι ξηροῦ διὰ σηραγγώδους
φθαρτοῦ ** πρώτη μὲν καὶ μεγίστη ἡ τοῦ καταγείου πυρός ἐξα-
ραίωσις, δευτέρα δὲ ἡ τῆς θαλάσσης εἰς τοὺς σηραγγώδεις τόπους
ἐπιδρομή. συνεργεῖ δὲ καὶ πολυομβρία χειμῶνος, καὶ θέρος
15 ἀνομβρία· ἡ μὲν γὰρ πιλοῦσα τὴν γῆν καὶ εἰς τὸ βάθος ἀπωθου-
μένη τὸ πνεῦμα ἀρχὴν αὐτῷ θλίψεως πυρασκευάζει, ἡ δὲ ἐπι-
σπωμένη καὶ σύρουσα. (54) τῶν δὲ σεισμῶν οἱ μὲν εἰσιν ἐπι-
κλίνται οἱ δὲ βράσται, ἐπικλίνται μὲν οἱ κυματηδὸν ἐπὶ τὰ πλάγια
σειόντες, βράσται δὲ οἱ τινύσσοντες καὶ σειόντες ἄνω καὶ κάτω.
20 εἰσὶ δ' αὐτῶν οἱ μὲν ῥῆκται, οἱ δὲ σεισται μόνον, οἱ δὲ ἰζηματῖαι,
καὶ σεισται μὲν οἱ τρόμον τινὰ τῆς γῆς ἢ καὶ σύμπτωσιν τῶν δεδο-

1 malim κἄν. H.

5 ἦ H: codices ἦ.

7 αἶεται C.

12 lacunam hic neuter codex indicat: puto tamen aut deesse aut depravatam aut certe transpositum esse aliquid. H.

15 πηλοῦσα C.

16 πνεῦμα καὶ ἀρχὴν C.

17 ἐπικλινῖαι CR. corr H ex Ari-

stot. de mundo 1 373 ed. Casaub. et Apuleio ib. 730 ed. Delph.

20 εἰσῆματῖαι C.

21 ἦ] οἱ C.

raneum, quandoquidem in regionibus, ubi crebro commotiones fiant, versatum me memini, de iis quae oculis ipsis usurpavimus pauca quaedam exponemus. ignis, terram in profundo destruens ac resolvens, ea ut fiant efficit. quare profecto loca propinqua evaporationibus scatebrisque fontium calidorum quassantur crebrius, velut vicina Laodiceae Phrygiae, Hierapoleos quae iuxta est, Philadelphiae oppidi nostri, et omnino cum tractus ille Asiae, tum plurimus Europae occidentalis, Siciliam dico et Italiam. nam concussionum causa spiritus est sicci per cavernosum ** prima ac maxima extenuatio quae fit per ignem subterraneum, altera causa est maris in loca cavernosa irruptio. facit quoque ad rem pluvia, hieme si cadit multa, aestate si nulla. illa stipans humum, pessumque detrudens spiritum, initium dat compressionis: siccitas sursum trahendo eliciendoque item movet. (54) terraemotuum alii appellantur epiclintae, quasi in transversum se agentes, alii brastae, a similitudine aquae effervescentis, epiclintae, qui fluctuum modo in transversum movent, brastae, qui sursum deorsum quatiunt succutiuntque. sunt alii eorum rumpentes, alii concutientes solum, alii subsidentes,

νημένων ἐργαζόμενοι, ἰζηματῖαι δὲ οἱ τοῖς κοιλώμασι τὴν ὑπερ-
κειμένην εἰσκαθίζουσι γῆν, ῥῆκται δὲ οἱ τὰς καταπύσεις καὶ τὰ
χάσματα διαπηδώσης τῆς γῆς ἀποσχίζοντες. ἔτι τῶν ῥηκτῶν οἱ
μὲν πνεύματα ἀναβάλλουσιν, οἱ δὲ ὑγρὰ καὶ πηλόν, οἱ δὲ μνη-
ματα, ἐνίοτε μὲν σὺν σεισμῷ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τούτου πιλού-5
μενον τὸ πνεῦμα καὶ μετεπιπτόν βρόμον τε καὶ ψόφον ῥηγνυμέ-
νων τινῶν (ὡς εἰκὸς) ὑπὸ γῆν πετρῶν ποιεῖ. συμβαίνουσι δ'²
ὡς ἐκ πλείονος ἐν ἔαρι ἢ ἐν μετοπίωρί, καὶ νημεῖα μᾶλλον ἢ
ἀνέμων φορᾷ, περὶ πλειάδος καὶ ἀρκτούρου ἐπιτολήν.

Ταῦτα μὲν ἂν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας ἀφορῶν εἰκο-10
νίσῃ· προνοία δὲ ὁμῶς καὶ ἐπισκοπῇ τῆς δίκης πάντα γίνεται. οὐ
γὰρ εἰκῆ, ἐπεὶ τότε τὸ πᾶν νόμοις μὲν φυσικοῖς συγκροτεῖται,
προνοία δὲ Θεοῦ καὶ λόγῳ σιγῆς ἐπέκειντα διοικεῖται. ὅθεν οὐ μόν-
ον αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ σεισμοὶ βλάβητοις τὸν καθ' ὧν συμ-
βαίνουσιν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλων πόρρω που τόπῳ τε καὶ χρόνῳ 15
μεριζομένων γίνονται μηνυταὶ οὐ μετρίων κακῶν. ὅτι δὲ οὕτω
καὶ οὐκ ἄλλως τὴν τυχεράν ὃ περὶ αὐτῶν λόγος φεύζεται σύμβα-
σιν, ἐκ τῶν ὑποκειμένων γινῶναι δυνατόν. αὐτὸς γὰρ Βικέλλιος
ὁ Ῥωμαῖος ἐκ τῶν Τύγῃτος στίχων (περὶ οὗ καὶ Ἀπολλήμιος ἔστι-

1 κνιλώμασι C.

2 εἰσκαθίζουσι C.

5 πειλούμενον C.

6 μεταπίπτον R.

9 φθορᾷ C.

10 εἰκονίζεται S. for-

tasse scribendum εἰκονίσαι. H.

12 μόνοις CS. legendum aut

νόμοις aut, ut habet R, λόγοις. H.

13 σιγῆς] num τύχης?

δίκης? H.

15 τόπων τε καὶ χρόνων codices: corr H.

17 αὐτήν apud S.

concutientes, qui tremorem terrae ruinamve rerum quassatarum efficiunt;
subsidentes, qui in cava humum superstratam detrudunt; rumpentes, qui
voragine et hiatus dissiliente terra ducunt. porro ex rumpentibus alii
spiritum eructant, alii humores et coenum, alii mugitus, cum quassa-
tione nonnunquam. interdum quoque, absque hac, compressus agitated-
que huc et illuc aër fremitum fragoremque fractorum quasi (ut videtur)
sub terra lapidum edit. moventur terrae plerumque vere vel autumno,
et caelo tranquillo potius quam spirantibus ventis, circa ortum vergilia-
rum et arcturi.

Atque istaec, rationes physicas respiciens, coniciat aliquis: sed
tamen providentia atque cura summae iustitiae omnia geruntur. nec
sane fortuito, quandoquidem hoc universum legibus naturalibus compo-
situm est quidem, at consilio numinis menteque silenti dehinc admini-
stratur. quocirca non solum terraemotus ipsi per se damno sunt iis ubi
contingunt, sed aliis quoque intervallo locorum et temporum procul dis-
iunctis indicia fiunt non mediocrium calamitatum. disputationemque de
iis hoc modo, neque aliter, evitare posse ne caeco casu rapi omnia di-
cantur, ex subiunctis intelligi licet. ipse enim Vicellius civis Romanus

ρον πλατεῖ καὶ ἑλευθέρον ποδὸς ἀφηγήσατο λόγῳ) ταῦτα ῥήμασιν αὐτοῖς κατ' ἐρμηνείαν φησίν.

55. Ἡλῖος κριῶ. ἐὰν γένηται σεισμὸς ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας, κακὸν τῇ Συρίᾳ τῇ κοίλῃ καὶ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ τῇ Ἰουδαίᾳ ἀπειλεῖ. ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Βρεταννίαις, Γαλατίας, Γερμανίαις, Βαστάρναις. οἱ δὲ βασιλεῖς στρατεύονται κατὰ τῶν πολεμίων, ἀλλ' οὐκ ἐντυχῶς· ἐλαττωθέντων γὰρ αὐτοῖς τῶν στρατευμάτων οἱ στρατηγοὶ ἄπρακτοι ἀναξέζουσι. πλείων δὲ ἔσται ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς κατ' ἀνδρῶν βλάβη παρὰ τὰς γυναῖ-
10 κας, ὅτι ἄρρεν ζῳδιον ὁ κριός.

Ἡλῖος ταύρω. εἰ σάλον συμβαίη γενέσθαι ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας, καὶ Αἰθίοψι τοῖς παρ' Ἰνδὸν ποταμὸν τῇ τε πυραλίᾳ τῆς μικρᾶς Κυνκλάσι τε καὶ Κύπρῳ ταῖς νήσοις ὄλεθρος ἐπικείσεται λοιμώδης, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ ὑποζύγια τῶν εἰρημένων χωρίων
15 φθαρήναι· ἐκπύρωσις τε αὐτοῖς βαρεῖα καὶ λοιμώδης, ἐκτροπαί τε ποταμῶν ἄσχετοι συμβήσονται, καὶ ἐπὶ τοῦ θέρους λείψις τῶν ποταμίων ὑδάτων. ταῖς δὲ θήλεσι τῶν ζῳίων, λογικῶν τε καὶ ἀλόγων, πλείων ἢ βλάβη, ὅτι θῆλυ ζῳδιον ὁ ταῦρος.

Ἡλῖος διδύμοις. εἰ κίνημα γῆς ὑποιδήποτε συμβήσεται,
20 ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλης Ἀσίας Ὑρκανίαν, Ἀρμενίαν ἐκατέραν, Ἀδια-

1 ἑλευθέρω CS. πόδες ἀφηγήσαντο H. 6 βαστέρνας CR, βασταρνίαις S: vide supra p. 302 12. BASTARNARUM quoque est in titulo Tib. Plautii Silvani in Mausoleo celeberrimo Plautiorum prope Romam, lin. 18, apud Gruterum p. ccccliii. H. 9 βλάβη ἢ γυναῖων R. 16 συμβήσονται add R. 19 εἰ — συμβήσεται om S. malim ὀπουδήποτε. H.

e Tagae carminibus (de quo Apuleius quoque posterius ampla oratione pedequo libero exposuit) haec, eisdem verbis translata, ait.

55. Sol ariete. terraemotus si fit in Asia, Coelesyriae, Palaestinae, Iudaeae malum minatur; si in Europa, Britannis, Gallis, Germanis, Bastarnis. principes in hostes expeditionem suscipient, sed improspere: nam imminutis legionibus et nulla re gesta duces signa retro movebunt. maiusque erit per Orientem virorum detrimentum quam mulierum; quippe masculum signum aries.

Sol tauro. si per Asiam superiorem quassationem fieri contingit, et Aethiopicis ad Indum flumen et litori Asiae minoris Cycladibusque et Cypro insulis exitium ex contagione incumbet, ut vel ipsae veterinae dictarum regionum periturae sint; eritque in his partibus aestus gravis ac pestilens, eluviones fluminum immanes, et aestate defectio fluvialium aquarum. feminarum autem inter animantia, cum rationalia tum ratione destituta, maior erit pernicietas, quia femineum signum est taurus.

Sol geminis. terraemotus ubicunque si accidit, in Asia maiore Hyrcaniam, Armeniam utramque, Adiabenen, in Africa seu potius Eu-

βηγήν, ἐπὶ δὲ Λιβύης ἢ μᾶλλον Εὐρώπης (ὅτι μέρος Εὐρώπης Λιβύη) Μαρμαρικὴν καὶ Νασαμωνίτιδα καὶ ἀπλῶς τὴν παρατεταμένην ταῖς μεγάλαις Σύρτεσι ξηρὰν ἔσχατος περιστήσεται λιμός, ὡς ἐξ ἀνάγκης τοῖς λογύσι τῶν χωρῶν ἐπαναστῆναι τὸ πλῆθος ἐξωθῆσαι αὐτούς. ἐκ δὲ τῶν συμφορῶν οὐδεὶς οὐδενὶ ἔσται πι- 5 στός, ἀλλ' οὐδὲ μητέρες τέκνοις. πτώσεις τε καὶ ἀφανισμοὶ οἰκῶν, ἐμπρησμοὶ τε βαρεῖς. τύραννος πρὸς τούτοις ὠμότατος ταρᾶξει τοὺς νόμους, ὡς μηδὲ αὐτῶν τῶν ἱερῶν φείσασθαι. τὰ δὲ τῶν συμφορῶν τοῖς ἄρρεσι τῶν ζῳῶν, καὶ λογικῶν διαφερόντως, πλείον ἐπιπεσεῖται, ὅτι ἄρρεν καὶ ἀνθρωποειδὲς τὸ ζῳῶν οἱ δι- 10 δυμοί.

56. Ἡλιος καρκίνῳ. εἰ σάλον ἐπιγενέσθαι συμβαίη καθ' ὄντινα οὖν τόπον, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας τὰ προσεχῆ Πέρσαις ταραχθήσονται, νόσοι τε λοιμώδεις ἐμπεσοῦνται τοῖς σώμασι τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδόξων, ὡς ἐρήμους ἀρχόντων γενέσθαι τὰς πόλεις 15 αὐτῶν. οἱ δὲ μετ' αὐτούς τῶν πραγμάτων ἀνθεξόμενοι, ψήφῳ τοῦ πλῆθους καὶ αὐτῶν ἀρίστων ἀφελκῶσουσι τὰ τέκνα τῶν γονέων, καὶ ἀποδῶνται μακράν. ἐπὶ δὲ τῆς κάτω Βιθυνία Φρυγία τε πᾶσα, καὶ Εὐρώπης μὲν ἢ Κολχική, ἢ νῦν προσυγορευοῦσι Λαζικήν, Λιβύης δὲ ἢ μέχρι Νουμιδίας Ἀφρικὴ τοῖς αὐτοῖς ὁμι- 20

- 2 ἄσαμωνίτιδα S, ἄμωνίτιδα S. 3 Σύρτεσι apud S.
 6 ἀλλ' om CR. μητράσι τέκνα S. 7 καὶ ἐμπρ. τε apud S.
 ὠμότατα apud S. 8 fort. τό. H. 16 ψόφῳ C. 17 malim
 αὐτῶν τῶν. H. ἀφελκῶσαντες R, omissa mox καί. 18 ἀπό-
 δονται μακράν C, ἀπολοῦνται μακράν S, μακράν ἀποδώσουσιν R.
 corr H. τῇ CR. κάτω] S hic addit Ἀσίας, R Ἀσία.
 19 Εὐρώπη apud S. 20 Λιβύη δὲ καὶ ἢ RS.

ropa (quippe pars Europae Africa est) Marmaricam, Nasamonicum agrum et omnino praetentam magnis Syrtibus oram extrema affliget fames, adeo ut necessitate adactum vulgus in proceres regionum illarum insurrecturum sit ad exigendos eos. nec quisquam ob calamitates alteri fidem servabit, ne matres quidem liberis. eruntque ruinae domuum et dissipationes et incendia acerba. ad haec tyrannus cruentissimus leges miscebit adeo ut ne sacris quidem parciturus sit. damnaque ea magis masculis inter animantes, iisque praesertim quae ratione utuntur, inferentur, quia signum masculum specieiue humana praeditum sunt gemini.

56. Sol cancro. quassationem si fieri contingit ubicunque terrarum, in Asia superiore finitima Persis turbabuntur, morbique pestilentes corpora nobilem in his partibus invadent, ut civitates a principibus orbae futurae sint. quique post eos potentiorum rerum, e vulgi ipsorumque optimatum decreto liberos a parentibus abstractos peregre abdent. in Asia inferiore Bithynia Phrygiaque omnis, in Europa Colchis (nunc Lazicam dicunt), in Libya Africa Numidiam usque iisdem malis

λήσει κακοῖς. ἐκλείψεις τε σεληνιακαὶ ἔσονται, ὅτι σελήνης οἶκος ὁ καρκίνος. πλείων δὲ ὕβρις γυναιξὶ γενήσεται, καὶ διαφερόντως ταῖς ἑταιριζομέναις, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ καρκίνος, καὶ Ἀφροδίτης, ὅτι ταυτὸν Ἀφροδίτη σελήνη.

5 "Ἡλιος λέοντι. ἐὰν σάλος γένηται, οὐκ ἀγαθὸν ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας Φοινίκη πάση καὶ Ὀρχηνία, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Ἰταλοῖς τε καὶ Σικελοῖς καὶ Γάλλοις, ἔτι γε μὴν καὶ Λιβύῃ πάση οὐκ ἀγαθόν· τὰ γὰρ βοσκήματα λιμῶ φθαρήσεται, ἐπομβρία δὲ ἔσται καὶ ἀκριδῶν νέφη. ὁ δὲ λεγόμενος βροῦχος τοῖς καρποῖς λυμα-
10 νεῖται, φθοραὶ δὲ ἔσονται ἀνδρῶν, ὡς πάντα ἐγγὺς μονωθῆναι τὰ συνοικέσια. οἱ δὲ λέοντες ἐν οἷς γίνονται χωρίοις φονικωτέρως κατ' ἀνδρῶν ὀρμήσουσι· τοῖς δὲ ἐν οἷς οὐ πεφύκασι φαίνεσθαι, πυρετὸς ὄξυς ἐπιπυρεῖται. οἱ δὲ ἄρρενες πλείον αἰσθήσονται βλάβης, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ὅτι ἄρρεν καὶ ἡλια-
15 κὸν ζῴδιον ὁ λέων.

"Ἡλιος παρθένω. ἡλίον ἐπὶ τὴν παρθένον ἰόντος εἰ σάλος γένηται, Ἑλλάς Ἀχαΐα Κρήτη Βαβυλῶν Μεσοποταμία Ἀσσυρία τε καὶ Κυκλάδες νῆσοι οὐ μετρίαις περιπεσοῦνται συμφοραῖς· χάσματα γὰρ κατ' αὐτὰς γενήσεται, οἱ τε γονεῖς θρηνη-
20 σονται τοὺς ἐαυτῶν παῖδας· οὐχ ἥκιστα δὲ χειμῶνες ἕηροι καὶ παρθένων ἀνδραποδισμοί. ἡ δὲ ἐλαία πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῦ φθινο-

1 σελήνη οἶκος καρκίνου S. 3 Ἀφροδίτης — Ἀφροδίτη] Ἄρης — Ἄρης S. 4 σελήνης R. 8 φθαρήσονται S. 9 ὁ δὲ γε βροῦχος S. 10 πάντων ἐγγυμνωθῆναι RS. 13 πρὸς C. 14 οἱ προσανίσχοντες ἥλιω S. 18 μετρίοις S. 19 θρηνησουσι RS.

vexabuntur; eruntque defectiones lunae, quia lunae domus est cancer. maior autem offensio accidet mulieribus, et praecipue iis quae meretricium faciunt: quippe femineum signum cancer et Veneri proprium: idem enim est Venus quod luna.

Sol leone. quassatio si fit, infaustum, et in Asia Phoeniciae omni et Orcheniae, in Europa Italis Siculis Gallis, Libyae quoque omni minime bonum. nam pecora inedia interibunt; ingruent imbres et locustarum nubes. bruchus qui vocatur frugibus nocebit; clades virorum erunt, usque ad omnis fere coniugii diiunctionem. leones in quibus nascuntur locis, saevius homines invadent: in locis ubi natura non existunt, febris acuta superveniet. magis autem calamitatem sentient mares, et maxime qui ad orientem solem terras colunt, quia masculum et solare signum leo est.

Sol virgine. sol quando ad virginem accedit, si fit quassatio, Graecia, Achaia, Creta, Babylon, Mesopotamia, Assyria, Cyclades insulae in non mediocria incident mala. nam labes terrae ibi fient; parentes luctu prosequuntur filios; nec minime hiemes siccae erunt, et re-digentur in servitatem virgines. praeter alios fructus autumnales oliva

πύρον καρποῖς ἐπιτεύξεται. τὰ δὲ κακὰ ταῖς θηλείαις μᾶλλον τῶν ζώων ἢ τοῖς ἄρρεσι συμβήσεται, ὅτι θῆλυ ζώδιον ἢ παρθένος.

57. Ἡ λ ι ο ς ζ υ γ ῶ. εἰ κατὰ τόδε καιροῦ σεισμός γένηται, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Βακτρία Κασπία Σηρικὴ, ἐπὶ δὲ Λιβύης Τρωγλοδυτικὴ Θῆβαι τε Αἰγύπτιαὶ καὶ πρὸς αὐταῖς Ὅασις 5 οὐ μετρίως στυγνάσουσιν. οἱ γὰρ κρατοῦντες καταπράξονται τῶν εἰρημένων χωρίων, ὡς ἐξ ἀπογνώσεως τὸ πλῆθος ἐπαναστήναι αὐτοῖς. τὰ δὲ ἱερὰ παραβαθήσεται οὕτω βεβήλως ὡς μηδένα τυχεῖν τῶν εὐχῶν. καὶ οἱ μὲν αὐτόχθονες πόρρω πον τῶν ἐνεγκουσῶν ἐλαθήσονται, στρατεύμασι δὲ βαρβαρικοῖς οἱ εἰρημένοι ταραχθῆ-10 σονται τόποι. λιμὸς οὖν ἄρα· πῶς γὰρ οὐχί; καὶ ἐλαττουμένης πανταχοῦ τῆς ἀνδρικής φύσεως, ὅτι ἄρρεν ζώδιον ὁ ζυγός.

Ἡ λ ι ο ς σ κ ο ρ π ῖ ω. ἐπὶ τὸν σκορπίον ἡλίου διαβαίνοντος εἰ σάλον γενέσθαι συμβαίη, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Συρία μέση ἤτοι Κομμαγηγὴ καὶ Κασπία, ἐπὶ δὲ Εὐρώπῃς Ἰταλία καὶ Τυρ-15 σηνία καὶ ἕως δύνοντος ἡλίου Μανρουσία τε καὶ Γαιτουλία ἐμψημοῖς ἀσχέτοις ἐκτεφρωθήσονται, οὐδ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν περιωζομένων τοῖς τόποις. πόλεμοι τε ἔσονται ἀτυχεῖς τῇ νεολαίᾳ, ἐπικερδαῖς δὲ τοῖς στρατηγοῖς· βάρβαροι δὲ καθέξουσι Ῥωμαίοις ἀνίκηοντα χωρία. πλείων δὲ ἢ κατὰ γυναικῶν τοῖς πράγμασι ζημίαι, 20 ὅτι θῆλυ ζώδιον ὁ σκορπίος.

4 Συρία R, Σηρικὴ S.
ἄρα S.
ἔωσιν C.

7 ἐπαναστήσεται S.
15 κώμης ἀγίνη C.

Τυρηνσία R.

11 λιμὸς
19 καθέ-

proveniet. mala autem feminis potius inter animantia quam maribus accidunt: nam virgo femineum signum est.

57. Sol libra. per id tempus si fit terraemotus, in Asia superiore Bactria Caspia Serica, in Africa autem Troglodytica, Thebae Aegyptiae, ad haec quoque Oasis, molestia haud mediocri afficientur. nam dominantes in locis illis conficient ea, ut multitudo desperata rebellatura sit adversus ipsos. sacra, pervertentur tam inexpiabili scelere, ut optata impetraturus nemo sit. indigenae procul a civitatibus suis exterminabuntur; exercitibus barbaris dicta conturbabuntur loca, famesque (quidni non fiat?) subsequetur, quantumvis redacta ad paucitatem ubique pube mascula: nam signum masculum libra est.

Sol scorpione. sol quando per scorpionem transit quassationemque contingit fieri, in Asia superiore Syria media sive Commagene et Caspia, in Europa Italia Etruriaque, et ad occidentem solem usque Mauritania et Gaetulia incendiis vehementibus conflagrabit, ne ipsis quidem fanis per tractus illos incolumibus. bella erunt perniciose iuventuti, lucrosa ducibus: barbari loca Romanae ditionis occupabunt. maius autem erit in his rebus mulierum detrimentum, quia femineum signum est scorpio.

Ἡλιος τοξότη. ὅταν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὸν τοξότην ἔλθῃ, εἰ
σεισμὸν συμβαίη γενέσθαι, ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλης Ἀσίας τῇ εὐδαί-
μονι Ἀραβίᾳ, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Τυρσηνίᾳ Κελτικῇ καὶ Ἰσπανίᾳ
βλάβη οὐχ αἰ τυχοῦσαι συμβήσονται. φθαρθήσεται γὰρ λιμῶν
5 τὰ βοσκήματα, ὁ δὲ ὠκεανὸς παρὰ τὸ πεφυκὸς ἐκχυθήσεται ὡς
καὶ αὐτὴν Κάλπην ἐπικλυσθήναι, πόλεις τε κατομβραία κινδυνεύ-
σουσιν. ἡ δὲ ἀνδρεία φύσις ἐξ ἐνδειίας τῶν ἀναγκαίων πανταχοῦ
φθαρθήσεται, ὅτι ἄρρεν ζῴδιον ὁ τοξότης.

58. Ἡλιος αἰγόκερω. ὅταν δὲ ἥλιος ἀποστρέφων
10 ἀπὸ τοῦ νοτίου καμπτήρος ἐπὶ τὸν αἰγόκερον ἔλθῃ, εἰ σεισμὸν
συμβαίη γενέσθαι, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας πᾶσα ἢ Ἰνδικῇ Ἀριανῇ
τε καὶ Γεδρωσίᾳ, ἐπὶ δὲ τῆς κάτω Φρυγίᾳ τε πᾶσα καὶ Ἑλλή-
σποντος, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Μακεδονίᾳ καὶ Θράκη πρὸς τῷ
Ἰλλυρικῷ ἕως Ἰστρου ποταμοῦ οὐ μετρίως ταραχθήσονται πρὸς
15 τῶν πλησιοχώρων, καὶ οἱ χεῖμαρροι τα λήϊα καταχώσουσι, προσ-
επιλοιμωττόντων τῶν βοσκημάτων. ἐμφύλιοι τε πόλεμοι ἔσονται,
ὄνείρων δὲ καὶ μαντευμάτων ψευδῆς ὄχλος· ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πό-
λεις ἀθρόως καταποντισθήσονται.

Ἡλιος ὑδροχώω. ἥλιον ἐπὶ ὑδροχόον ἰόντος εἰ γένηται
20 σεισμός, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Ὀξιανῇ Σογδιανῇ Ἀραβίᾳ μικρὰ
καὶ Ἀζανία, τῆς δὲ Εὐρώπης ἢ Θράκη ἕως Ἰλλυρικοῦ σφόδρα
ταραχθήσονται· πόλεμοι γὰρ βαρεῖς ἐπιπεσοῦνται ταῖς χώραις.

1 εἰ — 2 γενέσθαι ex R add H. 6 Κάσπιν R, Κάλπιν S.
8 τὸ ζῴδιον C. 11 Ἀριανῇ S. 12 Γεδρωσίᾳ RS.
15 προσεπιλοιμωττόντων S, fortasse non male. H. 17 ὁ ὄχλος C.
20 ὄξειν σουβδιανῇ C, ὄξινῃ σογδιανῇ RS. corr H, coll. p. 382 21.

Sol sagittario. sol ubi ad sagittarium pervenerit, si terram
contingit contremiscere, in Asia maiore Arabia felix, in Europa Etruria,
Gallia Lugdunensis, Hispania detrimenta haud levia accipient. etenim
pecora inedia interibunt; oceanus praeter modum redundabit, ut ipsam
Calpen sit obruturus; oppidis vis imbrium periculum creabit. pressus-
que difficultate necessariorum ubique occidet virilis sexus: quippe mascu-
lum signum sagittarius.

58. Sol capricorno. sol quando ab australi meta aversus ad
capricornum venit, si forte fit terraemotus, in Asia superiore India uni-
versa, Ariana, Gedrosia, in inferiore Phrygia omnis et Hellespontus,
in Europa Macedonia Thraciaque ab Illyrico Istrum usque ab accolis
haud mediocriter turbabuntur; torrentes sata obruent, pecudibus simul
tabe infectis. existent bella civilia, somniorumque et vaticiniorum fal-
sorum multitudo; oppida quoque integra passim undis marinis invol-
ventur.

Sol aquario. sole ad aquarium accedente si fit terraemotus, in
Asia superiori Oxiana, Sogdiana, Arabia minor, Azania, in Europa
Thracia ad Illyricum usque admodum turbabuntur. nam bella gravia

τῇ δὲ Μακεδόνων χώρα τὰ χερίστα συμβήσεται, ὡς ἔγγυς ἀφαι-
νισμοῦ γενέσθαι.

Ἡλιος ἰχθύσιν. ὅταν δὲ ἰχθύσι γένηται ἥλιος, εἰ συμβῆ
σάλος, ἐπὶ μὲν τῆς κάτω Ἀσίας ἢ κατ' ἡμᾶς Λυδία Κιλικία τε
καὶ Παμφυλία, ἐπὶ Λιβύης Νασαμωνίτις καὶ Γαραμαντικῆ ὑπὸ 5
πολεμίων ξένων τε καὶ ἰμφυλίων δηρωθήσονται. αἱ δὲ πρὸς τῷ
Πόντῳ κείμεναι πόλεις καὶ ἐπίνεια πειρατικαῖς ἐφόδοις ταραχθή-
σονται, οἱ δὲ δῆμοι τῶν εἰρημένων χωρῶν μηδεμιᾶς ὑποκειμένης
αἰτίας κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθήσονται· κατομβραῖαι τε ἔσονται οὐχ
ἦττους κατακλυσμοῦ, καὶ εὐχαι ἄπρακτοι καὶ ἔνδεια τροφίμων 10
καρπῶν. ἐκ δὲ τῆς περὶ τὴν γῆν ὑγρότητος ὁ σπόρος ἀχρηστος,
ἢ δὲ θάλασσα ταραχώδης καὶ ἔγγυς ἀπλους. ἐκ δὲ παραδόξου
μετ' οὐ πολὺ τὰ πράγματα ἐπὶ τὸ βέλτιον ἔσται, καὶ συντόμως
εἰπεῖν ἀναλόγως τοῖς κακοῖς εὐφροσύνη.

2 γενέσθαι] ἔσται RS. 5 Νασαμωνίτις R. 6 τε ξένων S.
8 ἐπικειμένης R. 10 τροφίμων τε καὶ καρπῶν S. 11 ὑγρό-
της C. 12 ἀπλωτος margo R.

supervenient regionibus illis; ac durissima fortuna Macedonia provincia
conflictabitur, nec quicquam propius fiet quam ut omnino pereat.

Sol piscibus. sol si pisces ingressus est intremittitque terra, in-
ferioris Asiae Lydia patria nostra, Cilicia et Pamphylia, in Libya Na-
samonitis et Garamantica ab hostibus peregrinis et domesticis vasta-
buntur. oppida et portus Ponti vexabuntur appulsibus piratarum; mul-
titude regionum, quas diximus, inter se sine causa concitabitur; erunt-
que imbres largi, pluvialibus non minores, item obsecrationes irritae et
frugum nutrientium inopia. ob telluris madorem sementes amissae; mare
turbidum erit, nec fere poterit navigari. sed non multo postea praeter
spem incipient res melius ire, et ut strictim dicam, respondens erit
antecedentibus malis felicitas.

ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ ΕΝΙΑΥΤΟΥ

ΗΓΟΥΝ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΕΠΙΤΟΛΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΔΥΣΜΩΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΟΥΡΑΝΩ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΤΟΥ ΘΟΥΣΚΟΥ

5

ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΛΕΞΙΝ.

59. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ. α'. Καλένδαις ὁ ἥλιος ὑψοῦται, ὁ δ' αἰτὸς σὺν τῷ στεφάνῳ δύνεται.

β'. τῇ πρὸ δ' νωνῶν Ἰανουαρίων ὁ μὲν ἥλιος πηδᾶ, τὸ δὲ μέσον τοῦ καρκίνου δύνεται, καὶ οἱ ἄνεμοι ἐναλλάττονται.

10 γ'. τῇ πρὸ γ' νωνῶν τὸ λοιπὸν τοῦ καρκίνου δύνεται, καὶ τροπὴ τοῦ αἴερος ποικίλη.

δ'. τῇ πρὸ α' τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος καὶ νότος πολὺς, εἴτα καὶ βορραῖ συνεχεῖς. καὶ ὁ δελφὶς ἀνίσχει ἅμα τῷ κυνὶ περὶ τὸν ὄρθρον.

15 ε'. νῶναις Ἰανουαρίαις ἡ λύρα ἀνίσχει, καὶ ὁ μὲν αἰτὸς δύνεται, ὁ δὲ δελφὶν ὄλος ἐπιτέλλει. καὶ εἰκότως ἀνεμομαχία.

ς'. τῇ πρὸ η' εἰδῶν Ἰανουαρίων ἐν μὲν ἑσπέρα ὁ αἰτὸς δύνεται, νότος δὲ πνεῖ.

13 num. βορραῖ συνεχής? H.

DIARIUM TOTIUS ANNI

SIVE NOTATIO ORTUS ATQUE OCCASUS SIDERUM
CAELESTIUM

E SCRIPTIS CLAUDII TUSCI

EXPRESSA AD VERBUM.

59. IANUARIUS. 1. Kalendis Ianuariis sol attollitur, aquila cum corona occidit. 2. iv Non. Ian. sol magis ascendit. medium cancri occidit, et venti commutantur. 3. iii Non. reliqua pars cancri occidit: fit aëris mutatio varia. 4. prid. Non. Ian. hiemis medietas; auster multus; postea aquilones continui. delphin oritur cum cane circa diluculum. 5. Nonis Ian. fidicula oritur: aquila occidit, delphin totus se aperit. nec mirum, si sit ventorum conflictus. 6. viii Idus Ian.

- ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀπαρктиας καὶ βορέας κατάλληλος.
 η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν οἶκος Ἄρειος· νότος ἅμα καὶ ζέφυρος·
 ὁ δὲ αἰγόκερος ἄρχεται. βροχή τε ἅμα, καὶ ἐν ἐσπέρα νότος
 πυκνός.
- θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν νότος καὶ ὄμβρος. 5
 ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ὁμοίως· ὁ δὲ νότος βιαιότερος.
 ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ἀπαρктиας μετὰ βροχῆς καὶ χιόνος.
 ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν νότος πνεῖ.
 ιγ'. εἰδοῖς Ἰανουαρίαις ἄστρον κρυπτόν. καὶ πρῶτον μὲν
 λόγος τὸν οἰστὸν δύεσθαι, ἐν δὲ τῆ νυκτὶ βρέχειν. 10
 ιδ'. τῆ πρὸ ιθ' καλενδῶν Φεβρουαρίων ἄστρον κρυπτόν,
 καὶ ποικίλη τροπὴ βορέου ἅμα καὶ ἀπαρκτηίου. καὶ ὁ μὲν λέων
 ἄρχεται δύεσθαι, ἔσθ' ὅτε δὲ βρέχει.
 ιε'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν ἀπαρκτηας καὶ βορραῦς σφοδρῶς.
 ις'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ὁ μὲν ἥλιος ὑδροχόω, εὔρος δὲ 15
 μετὰ βροχῆς.
 ιζ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ἡ μὲν λύρα ἄρχεται δύεσθαι, περὶ
 δὲ τὸν ὕρθρον ἀνεμομαχία.
 ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἔωθεν μὲν δύεται ὁ λέων. βορέου
 ἅμα καὶ νότου καὶ ἀπαρκτηίου διαφορὰ, καὶ βροχῆς. ὁ δὲ δελφίν 20
 μετὰ λέοντι δύεται.
 ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν τροπή, καὶ τὸ μεσούτατον τοῦ
 χειμῶνος.
 κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν βορραῦς καὶ νότος. καὶ τὸ μέσον
 μὲν τοῦ καρκίνου δύεται, ὁ δὲ ὑδροχόος ἄρχεται ἀνίσχειν. 25

1 ἀπαρκτηος C. κατ' ἀλλήλων R^a. 3 ἄρχεται] videtur deesse
 δύεσθαι. H. νότος] Leonicus caligo: videtur legisse σκότος. H.
 10 οἰστὸν H, ἰστον codices. 14 fortasse legendum σφοδρός. H.
 20 καὶ βρ.] μετὰ βρ. H, ut est p. 360 2.

vespere aquila occidit, auster flat. 7. vii Id. septentrio et aquilo
 sibi respondentes. 8. vi Id. domus Martis; auster simul et favonius:
 capricornus occidere incipit. simul erit pluvia, et vespere auster fre-
 quens. 9. v Id. auster et imber. 10. iv Id. item: sed auster
 erit vehementior. 11. iii Id. septentrio cum pluvia et nive. 12. prid.
 Id. auster flat. 13. Idibus Ian. sidus occultatur. credibile est quo-
 que sagittam occidere et noctu pluviam fieri. 14. xix Kalendas Fe-
 bruarias sidus occultatur, et varia commutatio aquilonis simul et septen-
 trionis. leo occidere incipit: interim pluit. 15. xviii Kal. septen-
 trio et aquilo vehemens. 16. xvii Kal. sol in aquario. vulturnus
 cum pluvia. 17. xvi Kal. lyra occidere incipit. matutino ventorum
 conflictus. 18. xv Kal. mane leo occidit. aquilonis austri et septen-
 trionis certatio, cum pluvia. delphin post leonem occidit. 19. xiv Kal.
 conversio, et hiems bipartita. 20. xiii Kal. aquilo et auster. pars

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος παντελῆς ἀνίσχει, πνεῖ δὲ ὁ λύρα, καὶ ὕει.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἡ λύρα δύεται σὺν τῷ καρκίνῳ, καὶ πρὸς ἐσπέραν ὕει.

5 κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν βορρᾶς πνεύσει μετὰ βροχῆς.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν χειμῶν καὶ βορέου ἐπίτασις ἕμα καὶ εὖρος.

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὡσαύτως.

10 κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν χειμάζει, πνεῖ δὲ ὁ βορρᾶς σὺν τῷ εὖρῳ, καὶ ἄρχεται δύεσθαι ἡ λύρα.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἄστρον λαμπρὸν ἐν τῷ στήθει τοῦ λέοντος ἄρχεται δύεσθαι, ἡ δὲ λύρα ἐν ἐσπέρᾳ. καὶ βορρᾶς πνεῖ, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὕει.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀνεμομαχία μετὰ χιόνος.

15 κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ δελφίν δύεσθαι μελετᾷ.

λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἡ λύρα περὶ τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἄρχεται δύεσθαι ἐκ μέρους. καὶ συννεφία ἔσται, καὶ σφοδρὸς βορρᾶς μετὰ βροχῆς.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Φεβρουαρίων ὑετὸς χιόνι μιμι-
20 γμένος.

60. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Φεβρουαρίαις κρηπτὸν ἄστρον, νότος καὶ εὖρος· καὶ ἡ λύρα ἄρχεται δύεσθαι.

β'. τῆ πρὸ δ' ἡμερῶν Φεβρουαρίων θυελλώδης ὁ ἀήρ, καὶ παραπνεύσει ὁ ζέφυρος.

25 γ'. τῆ πρὸ γ' ἡμερῶν τὸ μέσον τοῦ λέοντος σὺν τῆ λύρᾳ δύεται. ἀπαρκτίας δὲ ἕμα καὶ βορρᾶς.

7 εὖρον R^a. 12 καὶ βορρᾶς om C. 13 ὅτι C. 14 ἀνεμο-
μαχίαν C. 25 Λιβύη C.

media cancri conditur; aqvarius incipit apparere. 21. xii Kal. aquarius integer oritur: flat africanus, et pluit. 22. xi Kal. fidicula occidit cum cancro: ad vesperum pluit. 23. x Kal. aquilo flabit cum pluvia. 24. ix Kal. tempestas et aquilonis incrementum; simul spirabit vultur-nus. 25. viii Kal. item. 26. vii Kal. hiemat; flat aquilo cum vulturno; fidicula occidere incipit. 27. vi Kal. stella clara in pectore leonis occidere incipit, item ut fidicula vesperi. aquilo flat, et quandoque pluit. 28. v Kal. ventorum conflictus cum nive. 29. iv Kal. delphin parat occasum. 30. iii Kal. fidicula circa primam vigiliam noctis ex parte occidere incipit. eritque caelum nubilum, et aquilo vehemens cum pluvia. 31. prid. Kal. Februar. pluvia ningore mixta.

60. FEBRUARIUS. 1. Kalendis Februariis sidus occultatur. auster et vultur-nus; fidicula occidere incipit. 2. iv Non. Februar. procellosus aër, et flabit per intervalla favonius. 3. iii Non. media pars leonis cum fidicula occidit. simul septentrio spirat et aquilo.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν δύνεται δελφίν· καὶ ἐν ἑσπέρῃ νότος ἐπιτείνει μετὰ βροχῆς.

ε'. νῶναις Φεβρουαρίαις τοῦ ὑδροχόου τὰ μέσα ἀνίσχει· ταραχώδης δὲ ὁ ἀήρ ἐκ τοῦ ζεφύρου.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Φεβρουαρίων δύνεται ἡ λύρα, καὶ ὁ 5 ζέφυρος ἀπὸ δυσμῶν πνεῖ.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀρχὴ ἔαρος, καθ' ὃ ζέφυρος.

η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ζέφυρος σὺν τῷ βορρᾷ.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἄστρον κρυπτόν· καὶ ἀνίσχει ὁ ὑδρο- 10 χόος.

ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ἀπαρκτηίας μετὰ ζεφύρου· ἔστι δ' ὅτε καὶ βροχαί.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ἀπηλιώτης πνεῖ, καὶ ἀνίσχει ὁ ἀρ- κτοῦρος.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν Φεβρουαρίων ἀνεμομαχία. 15

ιγ'. εἰδοῖς Φεβρουαρίαις ὁ τοξότης ἐν ἑσπέρῃ δύνεται, καὶ σφοδρὸς χειμῶν.

ιδ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν Μαρτίων ὁ κρατῆρ ἀνίσχει ἐν ἑσπέρῃ, καὶ ἐναλλαγέντων τῶν ἀνέμων ὁ νότος ἐπικρατεῖ.

ιε'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἰχθύσιν, καὶ ὁ ἀήρ χειμῶν. 20

ισ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ἀπαρκτηίας πνεύσει μετὰ τοῦ νότου· νέος δὲ ἥλιος.

ις'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν δύνεται ἡ παρθένος· ῥεύσει δὲ νό- τος μετὰ ζεφύρου καὶ βορρᾶς.

ιη'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν δύνεται ὁ λεγόμενος οἰστός. ἐν 25 ἑσπέρῃ δὲ ζέφυρος πνεῖ, καὶ ἄρχεται ἡ παρθένος δύνεσθαι.

2 ἐπιπνεῖ R^a. βροντῆς C. 20 num χειμάζει, ut p. 361 10?
Leonice quoque hicmat aer. H.

4. prid. Non. occidit delphin; vespere increbrescit auster cum pluvia.
5. Nonis Februariis. media pars aquarii oritur; turbidus aër flatu favonii.
6. viii Idus Februar. occidit fidicula, et favonius ab occidente flat.
7. vii Id. initium veris, ibique favonius. 8. vi Id. favonius cum aquilone.
9. v Id. sidus occultatur; oritur aquarius.
10. iv Id. septentrio cum favonio; interdum quoque pluviae. 11. iii Id. subsolanus flat; arcturus oritur. 12. prid. Id. ventorum conflictus.
13. Idibus Februariis sagittarius vesperi occidit; tempestas vehemens.
14. xvi Kal. Martias crater oritur vesperi; et post vicissitudines ventorum auster superat. 15. xv Kal. sol in piscibus, et hiemat aër.
16. xiv Kal. septentrio flat cum austro; sol novus. 17. xiii Kal. occidit virgo; incidet auster cum favonio et aquilo. 18. xii Kal. occidit sidus sagitta vocatum. vesperi favonius flat, et virgo occidere

ιθ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἀπυρκτίας ρεύσει μετὰ νότου· τὸν δὲ δίστον φασὶ δύεσθαι.

κα'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν βορραῦς μετὰ βοροχῆς, καὶ ὁ λέων δύεται· ἄρχονται δὲ οἱ βορραῖ οἱ λεγόμενοι χελιδόνιοι, οἱ πεφύ-
5 κασιν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας πνεῖν, καὶ φαίνεται χελιδῶν.

καί'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος τῆ πρώτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἄρχεται δύεσθαι, καὶ πνεῖ ζέφυρος. ἡ δὲ νύξ συννεφής.

κβ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν τὰ λεγόμενα Ἀλκύνονεα.

κγ'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος ἄρχεται ἀνίσχειν, ἡ δὲ
10 πρῶνιῃ χειμάζει.

κδ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀργέστης πνεῖ ἅμα καὶ βορραῦς.

κε'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει, καὶ ὕει.

κς'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει ἐν ἡμέρᾳ.

κζ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν δύεται ἐν ἐσπέρᾳ ὁ παρ' Ἑλλήσι
15 λεγόμενος δίστος.

κη'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Μαρτίων ὁ ζέφυρος πλατύς, καὶ ἦ ἡμέρα πᾶσα ἑαρινή.

61. ΜΑΡΤΙΟΣ. α'. καλένδαις Μαρτίαις νότος καὶ λίψ.

β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν Μαρτίων λίψ, καὶ ὁ τροχητῆς ἄρχεται
20 φαίνεσθαι. βορέας δὲ ψυχρὸς πνεῖ ἕως τῆς ἐωθινῆς δύσεως τοῦ ἀρκτούρου.

γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν δυσαιερία καὶ βοροχή· καὶ ὁ ἀρκτοῦ-
ρος ἀνίσχει ἡλίον ἐγειρομένου, καὶ βορραῦς πνεῖ.

δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἐν ἡμέρᾳ ἀνίσχει.

25 ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ὡσαύτως.

ς'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ὁ ὑετὸς χιόνι μεμιγμένος.

5 ἀναφαίνεται R^a.

10 προσηῆ C.

11 ἐργάτης C.

incipit.

19. xi Kal. septentrio ingruet cum austro; sagittam ainnt occidere. 20. x Kal. aquilo cum pluvia, et leo occidit; incipiunt quod aquilones chelidoniae vocati, qui flare per triginta dies solent; et hirundo apparet. 21. ix Kal. arcturus prima vigilia noctis occidere incipit, et flat favonius. nox nubila. 22. viii Kal. Alcyonei dies qui vocantur. 23. vii Kal. aquarius oriri incipit; matutinum hiemat. 24. vi Kal. corus flat, et simul aquilo. 25. v Kal. arcturus oritur, et pluit. 26. iv Kal. arcturus emergit interdiu. 27. iii Kal. occidit vespera sidus quod Graeci sagittam vocant. 28. prid. Kal. favonius late spirat, et totius diei species verna est.

61. MARTIUS. 1. Kalendis Martiis auster et africanus. 2. vi Nonas Martias africanus, et vindemiator incipit apparere. aquilo frigidus flat usque ad occasum matutinum arcturi. 3. v Non. aër caliginosus et pluvia. arcturus oritur sole elevato, et aquilo flat. 4. iv Non. arcturus interdiu oritur. 5. iii Non. item. 6. prid. Non. pluvia

ζ'. νύκταις Μαρτίαις δύνεται ὁ ἵππος ἀπὸ πρωῆ, καὶ βορρᾶς φουσᾷ. δύνεται δὲ καὶ ὁ στέφανος ὄρθρου.

η'. τῇ πρὸς ἡ' εἰδῶν Μαρτίων ἄρχεται τὰ ὄρνεα φαίνεσθαι ἐπὶ τῆς θαλάσσης, βορρᾶς δὲ καὶ ἀπαρκτίας φουσᾷ, καὶ προοίμιον τοῦ ἕαρος. καὶ ὁ μὲν ἥλιος περὶ τὸ μέσον τῶν ἰχθύων, ὁ δὲ ἵππος δύνεται.

θ'. τῇ πρὸς ζ' εἰδῶν ἰκτίνος ἄρχεται φαίνεσθαι, νότος δὲ πνεῖ, καὶ ὄρθρου ὁ ἰχθύς ἀπὸ τοῦ νότου ἄρχεται κρύπτεσθαι.

ι'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ ἵππος δύνεται ὄρθρου, ὁ δὲ ἰκτίνος ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ἐπὶ τὰ χθαμαλὰ καθίπτεται· καὶ ὁ μὲν τρογγη-10 τῆς δύνεται, ὁ δὲ ἀρκοῦρος ἀνίσχει. βορρᾶς δὲ ψυχρὸς ρεύσει.

ια'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν χωρισμὸς μὲν τοῦ χειμῶνος, τροπή δὲ ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπαρκτίου.

ιβ'. τῇ πρὸς δ' εἰδῶν παύεται μὲν ἰχθύς ἀπὸ τοῦ νότου ἀνίσχειν, ἀπαρκτίας δ' ἡ νότος φουσᾷ.

ιγ'. τῇ πρὸς γ' εἰδῶν ἡ μὲν Ἀργὴ ἀνίσχει ἐν ἐσπέρα, ζέφυρος δὲ καὶ νότος πνεύσει.

ιδ'. τῇ πρὸς α' εἰδῶν βορρᾶς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

ιε'. εἰδοῖς Μαρτίαις ὁ ἵππος δύνεται, βορέας δὲ ψυχρὸς πνεῖ.

ισ'. τῇ πρὸς ιζ' καλενδῶν Ἀπριλίων

ιζ'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν ἥλιος κραιῶ γίνεται· ὁ δὲ ζέφυρος κατὰ πλάτος.

ιη'. τῇ πρὸς ιε' καλενδῶν ἀνεμομαχία, ὁ δὲ βορρᾶς ἐπικρατεῖ.

2 ὄρθρος C. 3 ἄρχονται C. 5 ἕαρος C: sed vide p. 366 4. H. 8 νότου H et hoc loco et infra, perperam, iudice Idelero. num φαίνεσθαι? Leonicus tamen habet *matutino occupari incipit*. H. 13 ἀπαρκτία codices. 20 hic in codicibus omissus est status caeli. in Leonici versione legitur: *sol in arietate. favonius late spirat: ci-conia apparet et mare transmittit*. H.

ningore mixta. 7. Nonis Martiis occidit equus a mane, et aquilo flat. occidit quoque corona matutino. 8. viii Idus Mart. incipiunt aves apparere per mare. aquilo et septentrio flant, et principium est veris. sol in mediis piscibus est: equus occidit. 9. vii Id. milvus incipit apparere; auster spirat, et mane piscis austrinus incipit occultari. 10. vi Id. equus occidit matutino. milvus ex alto deorsum fertur; vindemiator occidit, et arcturus oritur. aquilo frigidus fundetur. 11. v Id. recessio hiemis; conversio ab aquilone et septentrione. 12. iv Id. desinit piscis austrinus elevari; septentrio sive auster flat. 13. iii Id. Argo oritur vesperi; favonius et auster spirant. 14. prid. Id. aquilo per totum diem. 15. Idibus Martiis equus occidit; aquilo frigidus spirat. 16. xvii Kal. April. 17. xvi Kal. sol in arietem transit; favonius late flat. 18. xv Kal. ventorum conflictus: sed

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν νότος πνεῖ, ὃ δὲ ἰκτίνος φαίνεται ἕως τῆς ἰσημερίας.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν βορέας πνεῖ εὐδίου.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὃ μὲν ἵππος ἕωθεν δύνεται, βορέας δὲ ἢ ἀπαρκτίας πνεῖ.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὃ κριὸς εἰς πλάτος ἀνίσχει, ἔστι δ' ὅτε ἢ βρέχει ἢ ρίφει.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὡσαύτως.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἰσημερία ἔαρινή, καὶ βροχὴ ἢ 10 βροντώδης τροπή.

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ἀπαρκτίας ἢ βορρῶς, καὶ ὃ ἵππος ἕωθεν δύνεται.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν οἱ ἰχθύες ἀνίσχουσι, καὶ ἐκ τοῦ νότου βρέχει μετὰ χιόνος· ὃ δὲ κριὸς ἕωθεν ἀνίσχει.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἰσημερία ἔαρινή. ἔστι δ' ὅτε βρέχει καὶ βροντᾷ.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἐξισοῦται ἢ ἡμέρα τῆ νυκτί.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὃ μὲν σκορπίος δύνεται, μέγας δὲ ῥέων ἄνεμος βροχὰς βροντώδεις συστρέφει.

20 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ὃ μὲν σκορπίος δύνεται, ἀπαρκτίας δὲ φουσᾷ μετὰ βροχῆς.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν βρέχειν πέφυκε, καὶ ἐκ τοῦ νότου βροντᾷ.

62. ΑΠΡΙΛΙΟΣ. α'. καλένδαις Ἀπριλίαις ὃ μὲν σκορπίος δύνεται, καὶ ὃ ἥλιος μίαν προστίθησι μοῖραν, καὶ συννεφία γίνεται ἐκ τοῦ βορρῶ.

2 φ. ἐπὶ τῆς ἡμέρας R^b. 9 ἰσημερινή C. καὶ βροχὴ βροντώδης R^a. 19 βροχαὶ βροντώδη C.

praevallet aquilo. 19. xiv Kal. auster spirat: milvus apparet usque ad aequinoctium. 20. xiii Kal. auster spirat serenans. 21. xii Kal. equus a mane occidit: aquilo aut septentrio spirant. 22. xi Kal. aries in latum emergit: interdum pluit aut ningit. 23. x Kal. item. 24. ix Kal. aequinoctium vernum: pluvia, sive mutatio aëris cum tonitru. 25. viii Kal. septentrio vel aquilo: et equus a manu occidit. 26. vii Kal. pisces emergunt: ab austro pluit cum nive: aries matutino oritur. 27. vi Kal. aequinoctium vernum. interdum pluit et tonat. 28. v Kal. aequalis fit dies nocti. 29. iv Kal. nepa occidit: magnusque se fundens ventus pluvias et tonitrua coacervat. 30. iii Kal. nepa occidit: septentrio fiat cum pluvia. 31. prid. Kal. pluere solet, et ab austro tonat.

62. APRILIS. 1. Kalendis Aprilibus nepa occidit: sol unam addit partem diei. fit nubilum caelum ex aquilone. 2. iv Non. Apriles

- β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Ἀπριλίῳν συννεφία καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.
- γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ἐν ἑσπέρα αἱ πλειάδες δύνονται.
- δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ρεύσει ὁ λίψ.
- ε'. νύκτις Ἀπριλίαις αἱ ὑάδες ἀνίσχουσι, καὶ βροχαὶ ἐκ 5 τοῦ νότου ἐπιτείνουσιν.
- ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν καταπνεῖ ὁ ζέφυρος.
- ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν νότος φυσᾷ, καὶ τὸ λοιπὸν τῶν ὑάδων δύεται.
- η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ ζέφυρος ὄρθρου ἄρχεται δύεσθαι. 10
- θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ζάλη ἐκ τοῦ νότου.
- ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν βορρᾶς μὲν πᾶσαν καταπνεῖ τὴν ἡμέραν, ἡ δὲ ἑσπέρα ἔσται ἐπίβροχος.
- ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ψυχροὶ ἄνεμοι καὶ βροχαί.
- ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν αἱ ὑάδες κρύπτονται. 15
- ιγ'. εἰδοῖς Ἀπριλίαις βορρᾶς ρεύσει.
- ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Μαΐων κρύφιον ἄστρον καὶ ἄνεμοι καὶ ὄμβροι.
- ιε'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ἡ ὑὰς δύεται καὶ ἄνεμοι ψυχροὶ πνέουσιν. 20
- ισ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν αἱ ὑάδες δύνονται καὶ ζέφυρος πνεῖ.
- ις'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ μὲν ἥλιος ταίρω, ἡ δὲ ὑὰς δύεται.
- ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν λίψ καταπνεύσει.
- ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν καθόλου δύνονται αἱ ὑάδες, ὁ δὲ 25 λίψ ἐν ἑσπέρα ἐπέρχεται.

3 δύνουσιν R^a. 8 πλειάδων R^a. 10 Leonicus vertit: *favonius flare incipit matutino; vergiliae occidunt*. H. 18 ὄμβρος R^a.

nubilum caelum per totum diem. 3. III Non. vesperi vergiliae occidunt. 4. prid. Non. diffundet se africanus. 5. Nonis Aprilibus succulae oriuntur, et pluviae ex austro adaugescunt. 6. VIII Id. April. perflat favonius. 7. VII Id. auster spirat, et reliqua pars saecularum celatur. 8. VI Id. favonius mane incipit.... 9. V Id. tempestas ex austro. 10. IV Id. aquilo toto perflat die: vespera erit pluvialis. 11. III Id. venti frigidi et pluviae. 12. prid. Id. succulae se celant. 13. Idibus Aprilibus aquilo fluet. 14. XVIII Kal. Maias occultatur sidus; venti et imbres. 15. XVII Kal. succula occidit, et venti frigidi spirant. 16. XVI Kal. succulae occidunt, et favonius spirat. 17. XV Kal. sol in tauro: succula occidit. 18. XIV Kal. africanus perflabit. 19. XIII Kal. penitus occidunt succulae; africanus vesperi supervenit.

κ'. τῆς πρὸς ιβ' καλενδῶν ὁ ζέφυρος καταπνεῖ.

κα'. τῆς πρὸς ια' καλενδῶν ἡ κεφαλὴ τοῦ ταύρου δύεται, καὶ οὐχ ἤκιστα ὕει.

κβ'. τῆς πρὸς ι' καλενδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι καὶ ζέφυρος
5 πνεῖ.

κγ'. τῆς πρὸς θ' καλενδῶν ἡ λύρα τῆς πρώτης φυλακῆς τῆς
νυκτὸς φαίνεται, καὶ ἔσται τροπή.

κδ'. τῆς πρὸς η' καλενδῶν φαίνεται ἡ λύρα, καὶ βροχῶν ση-
μασία.

10 κε'. τῆς πρὸς ζ' καλενδῶν ὁ σκορπίος δύεται καὶ ὁ κύων κρύ-
πτεται.

κς'. τῆς πρὸς ε' καλενδῶν δύεται καθόλου ἡ ὑὰς, καὶ ἀέρος
ἔσται τροπή.

κζ'. τῆς πρὸς ε' καλενδῶν νότος καταπνεῖ.

15 κη'. τῆς πρὸς δ' καλενδῶν ὕει ἐκ τοῦ νότου.

κθ'. τῆς πρὸς γ' καλενδῶν κρύπτεται ὁ κύων ἐν ἑσπέρῃ, καὶ
τροπή ἐκ τοῦ νότου· ἄμα δὲ καὶ βορρῶς ταράττει.

λ'. τῆς πρὸς α' καλενδῶν οἱ ἔριφοι ἀνίσχουσι, καὶ ἐξ ἑωθι-
νῆς ὁ νότος πνεῖ.

20 63. ΜΑΙΟΣ. α'. καλένδαις Μαΐταις ὁ μὲν κύων κρύ-
πτεται, δρόσος δὲ καταφέρεται.

β'. τῆς πρὸς ε' νωνῶν ἡ ὑὰς μετὰ τοῦ ἡλίου ἀνίσχει.

γ'. τῆς πρὸς ε' νωνῶν ὁ κένταυρος ὅλος φαίνεται καὶ ζέφυ-
ρος πνεῖ.

25 δ'. τῆς πρὸς δ' νωνῶν ὁ σκορπίος ἔωθεν ἀνίσχει, καὶ βορρῶς
πνεῖ, καὶ δρόσος καταφέρεται.

ε'. τῆς πρὸς γ' νωνῶν ἡ λύρα ἔωθεν ἀνίσχει.

12 ἡ δνὰς C. 21 καταφαίνεται C.

20. xii Kal. favonius flat. 21. xi Kal. caput tauri occidit: nec mini-
me pluit. 22. x Kal. vergiliae oriuntur, et favonius spirat. 23. ix
Kal. fidicula prima vigilia noctis apparet, eritque conversio. 24. viii
Kal. apparet fidicula, et pluvias significat. 25. vii Kal. nepa occidit,
et canis se celat. 26. vi Kal. sricula penitus occidit, et aëris erit
conversio. 27. v Kal. auster perflabit. 28. iv Kal. pluit ex austro.
29. iii Kal. absconditur canis vesperi, et conversio ab austro; simul
quoque aquilo aërem turbat. 30. prid. Kal. hoedi oriuntur, et a mane
auster spirat.

63. MAIUS. 1. Kalendis Maiis canis absconditur; ros descendit.
2. vi Non. Maias sricula cum sole exoritur. 3. v Non. centaurus to-
tus apparet, et favonius spirat. 4. iv Non. nepa a mani exoritur;
aquilo spirat, et ros descendit. 5. iii Non. fidicula oritur matutino.

- ζ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ σκορπίου δύνεται.
 ζ'. νώναις Μαΐταις αἱ πλειάδες ἀνίσχουσιν ἕωθεν, ζέφυρος
 δὲ πνεῖ.
 η'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Μαΐων προοίμιον θέρους, καὶ ζέφυρος
 ἐπικρατεῖ. 5
 θ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν Μαΐων ὠσαύτως.
 ι'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἡ μὲν λύρα ἀνίσχει, ἡ δὲ ὑὰς δύνεται
 καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ταύρου ἀναφαίνεται.
 ια'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν αἱ πλειάδες ἀναφαίνονται.
 ιβ'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ἀνίσχουσιν αἱ πλειάδες, καὶ νότος 10
 πνεῖ.
 ιγ'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν αἱ ὑάδες δύνονται καὶ νότος πνεῖ.
 ιδ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ὁ σκορπίος δύνεται, ἡ δὲ λύρα ὄρθρον
 ἀνίσχει.
 ιε'. εἰδοῖς Μαΐταις ὁ καρκίνος ἀνίσχει καὶ νότος πνεῖ. 15
 ις'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν δύνεται ὁ κύων.
 ιζ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ὠσαύτως.
 ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος διδύμοις.
 ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν νότος ἐν ἑσπέρῃ πνεῖ.
 ι'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν αἱ ὑάδες ἀνίσχουσι καὶ βορρᾶς 20
 πνεῖ.
 ια'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν δύνεται ὁ ἀρκτοῦρος καὶ ταράττι-
 ται ὁ ἀήρ.
 ιβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ τοξότης δύνεται καὶ νότος πνεῖ.
 ιγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν οἱ διδυμοὶ ἀνίσχουσιν καὶ ὁ αἰτός. 25
 ιδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἄρχονται ἀνίσχειν αἱ ὑάδες, καὶ
 εἰκότως βοροχή.

1 τῆ πρὸ β' C.
 15 καταπνεῖ R^a.

7 οἰᾶς C.

12 αἱ οἰάδες λύνονται C.

6. prid. Non. nepa medius occidit. 7. Nonis Maiis vergiliae ex-
 oriuntur mane; favonius spirat. 8. viii Id. Maias principium aesta-
 tis; et favonius praevalet. 9. vii Id. item. 10. vi Id. fidicula
 oritur, sucula occidit: caput tauri apparet. 11. v Id. vergiliae emer-
 gunt. 12. iv Id. exoriuntur vergiliae, et auster spirat. 13. iii Id.
 suculae occidunt, et auster spirat. 14. prid. Id. nepa occidit; fidi-
 cula matutino oritur. 15. Idibus Maiis cancer oritur, et auster spirat.
 16. xvii Kal. Iunias canis occidit. 17. xvi Kal. item. 18. xv Kal.
 sol in geminis. 19. xiv Kal. auster spirat vesperi. 20. xiii Kal.
 suculae oriuntur, et aquilo spirat. 21. xii Kal. occidit arcturus, et
 turbatur aër. 22. xi Kal. sagittarius occidit, et spirat auster.
 23. x Kal. gemini oriuntur, et aquila. 24. ix Kal. suculae incipiunt

κέ. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὁ ἕριφος ἀνίσχει ἕωθεν καὶ βοροῦς πνεῖ.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν δύνεται ὁ ταῦρος, καὶ νότος μετὰ βορέου πνεῖ.

5 κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀνίσχει ὡσαύτως.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν νότος πνεῖ, καὶ ἡ λύρα ἕωθεν ἀνίσχει.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν νότος πολὺς.

λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι, καὶ βροχὴ 10 μετὰ βροντῶν.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Ἰουνίων χειμᾶζει ὁ ἀήρ καὶ βροντῆ, περὶ δὲ τὴν ἐσπέραν σφοδρότερον ταράττει.

64. ΙΟΥΝΙΟΣ. α'. καλένδαις Ἰουνίαις αἱ ὑάδες ὅλαι ἀνίσχουσι καὶ νότος πνεῖ.

15 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Ἰουνίων ὁ ἀετὸς ἀνίσχει, ταραχὴ τε τοῦ ἀέρος, καὶ ζέφυρος πνεῖ.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν βρονταὶ νότιοι.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν νότος πνεῖ, καὶ ὡς εἰκὸς βροχαί.

20 ε'. νώναις Ἰουνίαις ὁ ἀετὸς ἀνίσχει, καὶ ὕει τε ἄμα καὶ νότος πνεῖ.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ἰουνίων βοροῦς πνεῖ, καὶ ὕει.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ ὄμιος τοῦ Ὠρίωνος ἀνίσχει.

η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ὄρθρου δύνεται καὶ ζέφυρος πνεῖ.

25 θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ δελφὶν ἄρχεται ἀνίσχειν, ὁ δὲ ἀρκτοῦρος δύνεται.

5 ἀνίσχει ὁ νότος R^a et R^b. 19 ὕεται ἄμα C.

exoriri; et probabiliter erit pluvia. 25. viii Kal. capella oritur a mane, et aquilo spirat. 26. vii Kal. occidit taurus; et auster flat cum aquilone. 27. vi Kal. increbrescit idem. 28. v Kal. auster spirat; et fidicula a mane exoritur. 29. iv Kal. auster multus. 30. iii Kal. vergiliae exoriuntur; fit pluvia cum tonitribus. 31. prid. Kal. Iunias hiemat aër et tonat: ad vesperam vehementius turbatur.

64. IUNIUS. 1. Kalendis Iuniis suculae totae oriuntur, et auster spirat. 2. iv Non. Iunias aquila exoritur: turbatio aëris, et favonius spirat. 3. iii Non. tonitrua ab austro. 4. prid. Non. auster spirat, et inde pluviae. 5. Nonis Iuniis aquila exoritur, simulque pluit, et auster spirat. 6. viii Id. Iunias aquilo spirat, et pluit. 7. vii Id. humerus Orionis apparet. 8. vi Id. arcturus matutino occidit, et favonius spirat. 9. v Id. delphin incipit exoriri; arcturus occidit.

ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ὠσαύτως· βορρᾶς δὲ πνεῖ, καὶ ἡρέ-
μα ὕει.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν βροντώδης ὁ ἀήρ καὶ ὑετώδης ἐκ τοῦ
νότου.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ταραχώδης ὁ ἀήρ μετὰ βροχῆς. 5

ιγ'. εἰδοῖς Ἰουνίαις ζέφυρος ἢ ἀργέστης πνεύσει· εἰκὸς δὲ
καὶ βροντήσῃ.

ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Ἰουλίῶν ὁ δελφὶν ἀνίσχει καὶ νό-
τος πνεῖ.

ιε'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν οἱ ὦμοι τοῦ Ὠρίωνος ἀνίσχουσι, 10
καὶ προοίμια κανυμάτων.

ισ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἄστρον κρυφίον καὶ ζέφυρος σὺν
τῷ νότῳ.

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζάλη μετρία τοῦ ἀέρος καὶ πνοή
τοῦ βορέου. 15

ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ζέφυρος μετὰ νότου, καὶ οἱ ὦμοι
τοῦ Ὠρίωνος φαίνονται.

ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος καρκίνῳ, καὶ ὁ Ὠρίων
ἀνίσχει ἔωθεν.

κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν νότος ἅμα καὶ ζέφυρος, καὶ βρον- 20
τώδης ὑετός.

κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ ὀφιοῦχος ὄρθρον δύνεται.

κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν νότος ἅμα καὶ βορέας.

κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἐπιτολή τοῦ Ὠρίωνος.

κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν κρυφίον ἄστρον ἐπιτολή καὶ ἐπίτα- 25
σις κανυμάτων.

6 ἐργάτης C, ἐργαστής R^b. 7 malim βροντήσῃεν. H. 20 νότοι C.

10. iv Id. item . aquilo spirat; et rorat. 11. iii Id. tonitribus ple-
nus aër, et pluvius ob austrum. 12. prid. Id. turbidus aër cum plu-
via.

13. Idibus Iuniis favonius aut corus spirabunt. credibile est
tonitrus quoque fieri. 14. xviii Kal. Iulias delphin exoritur et auster
spirat.

15. xvii Kal. humeri Orionis emergunt; calores incipiunt.
16. xvi Kal. sidus occultatur; favonius cum austro. 17. xv Kal.
tempestas modica aëris et flatus aquilonis. 18. xiv Kal. favonius
cum austro; humeri Orionis apparent.

19. xiii Kal. sol in cancro; et Orion a mane oritur. 20. xii Kal. auster et favonius; pluvia cum
tonitribus. 21. xi Kal. anguifer, qui Graecis dicitur ophiuchos, mane
occidit. 22. x Kal. auster simul et aquilo. 23. ix Kal. ortus
Orionis. 24. viii Kal. obscuri astri exortus, et intentio calorum.

κε'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ἢ θερινὴ τροπή, αἰφνιδίως τε τα-
ραχὴ τοῦ ἀέρος.

κς'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν λίη ἅμα καὶ ζέφυρος.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν βροχεῖα ἢ νύξ, καὶ ὁ μὲν Ὁρίων
5 ἀνίσχει, νότος δὲ φεύσει.

κη'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἐν μὲν ἑσπέρα βρέχει, ὁ δὲ κύων
ἀνίσχειν ἄρχεται.

κθ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἀνεμομαχία.

λ'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν ἔωθεν μὲν ὁ κύων ἀνίσχει, ἢ δὲ
10 ζώνη τοῦ Ὁρίωνος ἀναφαίνεται.

65. **ΙΟΥΛΙΟΣ.** α'. καλὲνδαις Ἰουλίαις ταράττεται ὁ
ἀῆρ ἐκ τοῦ βορρᾶ.

β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν Ἰουλίω κρῦφιον ἄστρον καὶ ζέφυρος
ἢ νότος.

15 γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν ταραχαὶ τοῦ ἀέρος ἐκ τοῦ νότου.

δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν ὁ Ὁρίων ἀνίσχει καὶ ὁ στέφανος δύνε-
ται, καὶ ζέφυρος πνεῖ.

ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ καρκίνου ἀνίσχει.

ς'. τῆ πρὸ α' νωνῶν οἱ ἐτησίαι καὶ μετὰ νότον βορρᾶς.

20 ζ'. νώναις Ἰουλίαις δύνεται ὁ ῥθρου ὁ στέφανος καὶ νότος
πνεῖ.

η'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ἰουλίω ὁ Κηφίδς ἀνίσχει, καὶ τροπή
τοῦ ἀέρος νοτία.

θ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ Ὁρίων ὅλος ἀνίσχει καὶ νότος πνεῖ.

25 ι'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν οἱ πρόδρομοι τῶν ἐτησίων πνέουσιν.

ια'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν βροχὴ μετὰ βροντῶν καὶ βορρᾶς βίαιος.

19 R^a et hic et semper ἐτήσιοι.

25. vii Kal. solstitium aestivum, et turbatio subita aëris. 26. vi Kal. africanus simul et favonius. 27. v Kal. nox brevissima; Orion oritur, et auster se diffundet. 28. iv Kal. vesperī pluit; canis exoriri incipit. 29. iii Kal. ventorum conflictus. 30. prid. Kal. a mani canis oritur: zona Orionis apparet.

65. IULIUS. 1. Kalendis Iuliis turbatur aër ex aquilone. 2. vi Non. Iulias sidus occultatur; favonius, vel auster. 3. v Non. turbationes aëris ex austro. 4. iv Non. Orion exoritur, et corona occidit; spirat favonius. 5. iii Non. cancer medius oritur. 6. prid. Non. etesiae, et post austrum aquilo. 7. Nonis Iuliis occidit matutino corona, et auster spirat. 8. viii Id. Iulias Cepheus exoritur. conversio aëris ab austro. 9. vii Id. Orion totus exoritur et auster spirat. 10. vi Id. flant etesiarum prodromi. 11. v Id. pluvia cum

ιβ'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ὁ Ὠρίων ὅλος ὄρθρου ἀνίσχει, καὶ ἐπι-
τείνουσιν οἱ λεγόμενοι πρόδρομοι.

ιγ'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν λίψ ταραχώδης.

ιδ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ἀνίσχει ... καὶ πνεῖ ὁ βορρῶς.

ιε'. εἶδοις Ἰουλίαις ὁ προκύων ἀνίσχει. 5

ισ'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν Ἀυγούστων ὁ Ὠρίων ἀνίσχει καὶ
βορρῶς βίαιος πνεῖ.

ιζ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ μεσαίτατον τοῦ θέρους, καὶ
ψυχροτέρα ἢ ἡμέρα ἐκ τοῦ βορρῶ.

ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζέφυρος, ἴσως δὲ καὶ νότος. καὶ 10
ὁ μὲν κύων ὄρθρου ἀνίσχει, οἱ δὲ ἐτησίαι ἐπιτείνουσιν.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ἀνίσχει καὶ ἀργέστης
φυσῆ, καὶ ὅλος ὁ Ὠρίων φθίνειται.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος λέντι, ἀργέστης τε φυσῆ,
καὶ οἱ πρόδρομοι τῶν ἐτησίων. 15

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας οἱ ἐτη-
σίαι σὺν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνέμοις ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας
πνέουσιν.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν οἱ πρόδρομοι καταφυσῶσιν.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὅλος ὁ καρκίνος μετὰ τοῦ κυνὸς 20
ἀνίσχει, καὶ ὁ ἀετὸς δύεται.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ λέων σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνίσχει μετὰ
τοῦ κυνὸς, ὁ δὲ καρκίνος λήγει.

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος ἄρχεται δύεσθαι, ὁ δὲ
κύων περὶ ἀμφιλύκην ἀνίσχει, καὶ νότος φυσῆ. 25

1 ὄρθρου om R^a. 4 καὶ πνεῖ ὁ βορρῶς om C, post lacunam
ponit R^a, non indicata lacuna R^b. 10 τε C. 12 ἐργάτης, ut
semper, ὅλως C.

tonitribus, et aquilo vehemens. 12. iv Id. Orion totus matutino ex-
oritur, et prodromi qui dicuntur increbrescunt. 13. iii Id. africanus
turbidus. 14. prid. Idus oritur et spirat aquilo. 15. Idibus Iu-
lii Procyon exoritur. 16. xvii Kal. August. Orion exoritur, et
aquilo vehemens spirat. 17. xvi Kal. medietas aetatis, et dies fri-
gidior ob aquilonem. 18. xv Kal. favonius; fortasse etiam auster.
canis matutino exoritur; etesiae increbrescunt. 19. xiv Kal. Orion
exoritur; corus flat; Orion totus apparet. 20. xiii Kal. sol in leo-
nem transitum facit; corus flat, et prodromi etesiarum. 21. xii Kal.
inde ab hoc die etesiae cum ventis aliis per dies quadraginta spirant.
22. xi Kal. prodromi se diffundunt. 23. x Kal. cancer totus cum
cane oritur, et aquila occidit. 24. ix Kal. leo cum sole exoritur,
una cum cane. 25. viii Kal. aquarius incipit occidere. canis primo

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ἀχλὺς καυσώδης, ὁ δὲ ἀετὸς δύνεται, ὁ δὲ λέων ἀνίσχει, καὶ νότος πνεῖ.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν καῦμα ἐκ τοῦ κυνός· ἡ δὲ σταφυλὴ ἄρχεται περκαίνει.

5 κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν καύσων βαρῦς καὶ οἱ ἐτησίαι σφοδρότεροι.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἐν τῷ στήθει τοῦ λέοντος ἄστρον λαμπρὸν ἀνατέλλει, καὶ γλιαρὸς ὡσπερ ὁ βορρᾶς ἐκ τοῦ καύματος.

10 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἄρχονται ὀπῶραι φαίνεσθαι, ὁ δὲ ἀετὸς ἔωθεν δύνεται, καὶ ταραχώδης ὁ ἀήρ.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Ἀυγουστῶν νότος μετὰ λιβὸς πνεῖ.

66. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. α'. καλένδαις Ἀυγούσταις ὁ ἀετὸς δύνεται ὀρθρον· λιψ πνεύσει, καὶ καῦμα ξηρόν.

15 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Ἀυγούστων ἔτι δύνεται ὁ ἀετὸς, καὶ ὁ ἀήρ νότιος.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν τὸ αὐτὸ σημαίνει.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ λέοντος ἀνίσχει, φαίνεται δὲ καὶ τὸ δένδρον. ἐν τῷ διημέρῳ τούτῳ ὁ ἥλιος μίαν μοῖραν
20 κρατεῖ· ὁ νότος δὲ ἀχλυώδης [κρατεῖ καὶ] πνεῖ.

ε'. νώναις Ἀυγούσταις δύνεται μὲν ὁ στέφανος, τὸ δὲ μέσον τοῦ λέοντος ἀνίσχει καὶ γέραναι φαίνονται, καὶ νότος πυκνὸς πνεῖ.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ἀυγούστων ἡ λῆρα συστέλλεται, καὶ
25 ἐκ τοῦ νότου καύσων.

1 malim καὶ ὁ μὲν. H.

diluculo oritur, et auster flat. 26. vii Kal. caligo aestuosa. aquila occidit; leo oritur, et auster spirat. 27. vi Kal. calor ex canicula; uvae incipiunt nigrescere. 28. v Kal. calor gravis; et etesiae vehementiores. 29. iv Kal. leonis in pectore clara stella exoritur; aquilo quasi tepidus ob calorem. 30. iii Kal. autumnales fructus apparere incipiunt. aquila a mane occidit; aër turbidus. 31. prid. Kal. auster spirat cum africo.

66. AUGUSTUS. 1. Kalendis Augustis aquila occidit matutino: spirabit africanus, eritque calor siccus. 2. iv Non. Augustas etiam occidit aquila: aura austrina. 3. iii Non. idem notat. 4. prid. Non. leo medius exoritur; apparet quoque arbor. hoc biduo sol unum gradum emetitur. auster caliginosus praevallet, et spirat. 5. Nonis Augustis occidit corona: leo medius exoritur, grues apparent, et auster creber spirat. 6. viii Id. August. fidis se demittit; aestus ex austro.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν τὸ μέσον τοῦ ὑδροχόου δύεται, καὶ ἐκ τοῦ νότου καῦμα ἀχλυῶδες.

η'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ λέων ἀνίσχει, καὶ καῦμα βαρὺ. ἐπινεφῆς ὁ ἀήρ, καὶ τὸ μέσον τοῦ ὑδροχόου ἀνίσχει.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἄστρον κρυπτόν, ἀπαρκτίας πρῶος καὶ 5 μέτριον καῦμα.

ί'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν. ἐν ταύτῃ τῆ ἡμέρᾳ ἔκλειψις σεληνιακῆ, καὶ νότος ἅμα καὶ βορέον διαφορὰ καὶ καύματα.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν δύεται ἡ λύρα ὄρθρον. τὸ φθινόπωρον ἄρχεται, καὶ ἀνεμομαχία. 10

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ὠσαύτως.

ιγ'. εἰδοῖς Αὐγούσταις ὁ δελφίν δύεται σὺν τῷ λαγωῦ.

ιδ'. τῆ πρὸ ιθ' καλενδῶν Σεπτεμβρίων αὐχμὸς καυσώδης.

ιε'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν ἄστρον κρυπτόν. ζέφυρος σὺν τῷ νότῳ πνεῖ. 15

ισ'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ὄρθρου ὁ δελφίν δύεται καὶ νότος πνεῖ.

ιζ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ἀρχὴ φθινοπώρου.

ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν δύνει ἡ λύρα, καὶ νότος πνεῖ.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν μέτριον τὸ καῦμα, καὶ δύεται ὁ 20 δελφίν.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ἡ μὲν λύρα δύεται ὄρθρον, ὁ δὲ ἥλιος παρθένω. νότος ἄνεμος, καὶ βροντώδης ὑέτος.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐφ' ὕλης παρθένου.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἀνίσχει ἡ παρθένος. 25

8 malim νότον· atque sic verti. H. 19 νότος om C.

7. vii Id. aquarius occidit medius, et ob austrum nebulosus aestus. 8. vi Id. leo exoritur, et aestus gravis. caelum nubilum, et aquarius medius oritur. 9. v Id. sidus occultatur. septentrio lenis et calor mediocris. 10. iv Id. hoc die defectus lunae. austri et aquilonis contentio, calores. 11. iii Id. lyra occidit matutino. autumnus incipit. ventorum conflictus. 12. prid. Idus item. 13. Idibus Augustis delphin occidit cum lepore. 14. xix Kal. Septembres caligo aestuosa. 15. xviii Kal. sidus occultatur. favonius cum austro spirat. 16. xvii Kal. mane delphin occidit et auster spirat. 17. xvi Kal. initium autumni. 18. xv Kal. fidis occidit, et auster spirat. 19. xiv Kal. calor mediocris, et delphin occidit. 20. xiii Kal. fidis occidit mane; sol in virginem transitum facit. auster ventus, et pluvia cum tonitribus. 21. xii Kal. sol in tota virgine. 22. xi Kal. oritur

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ἀπυρκτίας πνεύσει μέτριος, καὶ ὀλική ἢ παρθένος.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν τὸ μὲν αὐτὸ ζῴδιον, ἄνεμος δὲ βορρᾶς.

5 κέ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν παύονται οἱ ἐτησῖαι, καὶ ψυχρότερος ἄρχεται πνεῖν βορρᾶς.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ μὲν δελφῖν ἀνίσχει, νότος δὲ πνεῖ.

10 κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ τρογγητῆς ἀνίσχει, νότος δὲ πνεῖ καὶ ζέφυρος ἄμα.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἢ παρθένος ἄρχεται φαίνεσθαι.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν μέτριος ὁ ζέφυρος.

λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ὁμοίως, τῆς παρθένου ἀνισχοῦσης.

15 λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Σεπτεμβρίων ἢ Ἀνδρομέδα ἀνίσχει· εὖρος πνεῖ, καὶ ἐναλλάττονται οἱ ἄνεμοι.

67. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Σεπτεμβρίαις βροντιάδης ὑέτος, καὶ ἡ Ἀνδρομέδα ἀνίσχει. εὖρος πνεῖ, καὶ ἐναλλάττονται οἱ ἄνεμοι.

20 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Σεπτεμβρίων ὁ ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ νότου παύεται δύεσθαι.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν βροντᾶ καὶ ὑει.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ἄρκτουρος ἀνίσχει σὺν τῷ τρογγητῆ, καὶ τὸν μὲν διόστιον ἀποκρύπτει.

25 ε'. νώναις Σεπτεμβρίαις οἶκος Ἑρμοῦ. ζέφυρος δὲ πνεῖ, καὶ ἐκ τῆς τῶν ἀνέμων ἐναλλαγῆς ὑέτος.

ς'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν Σεπτεμβρίων ὡσαύτως.

1 ἀνεύσει C.

2 supplendum, opinor, ἀνίσχει. H.

9 τρογγη-
τός C.

virgo. 23. x Kal. septentrio leniter spirabit, et virgo tota exoritur.

24. ix Kal. idem sidus; flat aquilo.

25. viii Kal. etesiae desinunt

flare; aquilo frigidior incipit spirare.

26. vii Kal. delphin oritur;

spirat auster.

27. vi Kal. vindemiator oritur; spirat auster, simul-

que favonius.

28. v Kal. virgo incipit apparere.

29. iv Kal. fa-

vonius lenis.

30. iii Kal. similiter exoriente virgine.

31. prid.

Kal. Septembres Andromeda exoritur; vulturnus spirat, et immutantur venti.

67. SEPTEMBER. 1. Kalendis Septembribus pluvia cum toni-

tribus, et Andromeda oritur. vulturnus spirat, et immutantur venti.

2. iv Non. Septembr. piscis austrinus desinit occidere.

3. iii Non.

tonat et pluit.

4. prid. Non. arcturus exoritur cum vindemiatore, et

sagittam abscondit.

5. Nonis Septembribus domus Mercurii. spirat

favonius; et ob ventorum immutationem pluvia delabitur.

6. viii Id.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀνίσχει ἢ αἰ'ξ'. ἐν δὲ τῆ ἐσπέρῃ λιψ μετὰ ὑετοῦ.

η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἀναφαίνεται ὁ ἀρκτοῦρος, βορρῆς δὲ φουσῆ· ἔσθ' ὅτε καὶ βοροντῆ.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν τὸ μέσον τῆς παρθένου ἀνίσχει, ζέφυ-5 ρος δὲ μετὰ λιβὸς πνεῖ.

ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν τὰ αὐτά.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ὡσαύτως.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν Σεπτεμβρίων ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει.

ιγ'. εἰδοῖς Σεπτεμβρίαις ὑεὶ διὰ τῆς ἐπιτολῆς τοῦ ἀρκτούρου. 10

ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Ὀκτωβρίων αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι σὺν τῷ ἵππῳ.

ιε'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ἢ χελιδῶν οὐδαμοῦ· ἀνίσχει δὲ καὶ ἢ αἰ'ξ', καὶ ὑεὶ.

ισ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ δωδεκατημέριον ἄρχεται τοῦ 15 μετοπώρου.

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζέφυρος μετὰ λιβὸς καὶ εὔρος πλατύς.

ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ ἰχθὺς ἀνίσχει, καὶ ἡρέμα ἀπαρ- 20 κτίας.

ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ζυγῶ· ὁ κρατῆρ φαίνεται· νότος πνεῖ. τὸ μέσον τοῦ ἀρκτούρου ὕρθρου φαίνεται.

κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἐπιτολὴ τοῦ ἀρκτούρου καὶ ὑετός.

κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἢ μετοπωρινὴ ἰσημερία, καὶ οἱ 25 ἰχθῦες δύνονται.

κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν δύνεται ἢ Ἀργώ, καὶ τροπὴ τοῦ ἀέ- ρος ὑετώδης.

1 ἢ βίξ C.

6 δέ μου λιβὸς C.

11 Καλ. Σεπτεμβρίων C.

Sept. item. 7. vii Id. capella oritur; vesperi africanus cum pluvia. 8. vi Id. arcturus apparet; aquilo flat; interdum tonat. 9. v Id. virgo media exoritur; favonius spirat cum africo. 10. iv Id. eadem. 11. iii Id. item. 12. prid. Id. Sept. arcturus exoritur. 13. Idibus Septembribus pluit ob ortum arcturi. 14. xviii Kal. Octobr. vergiliae exoriuntur cum equo. 15. xvii Kal. hirundo nusquam; exoritur quoque capella, et pluit. 16. xvi Kal. portio 12 autumnus incipit. 17. xv Kal. favonius cum africo; et vulturus late fusus. 18. xiv Kal. piscis oritur. septentrio leniter spirans. 19. xiii Kal. sol in libram transitum facit; crater apparet; spirat auster. arcturus medius apparet matutino. 20. xii Kal. arcturi ortus, et pluvia. 21. xi Kal. aequinoctium autumnale. pisces occidunt. 22. x Kal. Argo navis occi-

κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν δύνονται οἱ ἰχθύες, καὶ ἕτοι ἐκ τοῦ νότου.

κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ἔκλειψις σεληνιακὴ καὶ ἐπιτολὴ τοῦ κενταύρου.

5 κέ'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν συννεφῆς ὁ ἀήρ καὶ ταραχώδης.

κς'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν οἱ ἔριφοι ἀνίσχουσι, καὶ νότος ψυχρός.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν παύεται ἡ παρθένος ἀνίσχει, αἱ δὲ πλειάδες ἐν ἑσπέρᾳ φαίνονται, καὶ οἱ ἔριφοι σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνί-
10 σχουσιν.

κη'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἔτι μᾶλλον ὁ νότος.

κθ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν αἱ πλειάδες ὄρθρου φαίνονται, καὶ πνεῖ νότος ὑετώδης.

λ'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν ἡ αἴξ ἀνίσχει μέχρι τῆς ἑσπερινῆς
15 δύσεως τῶν πλειάδων.

68. ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Ὀκτωβρίαις αἱ πλειάδες ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἄρχονται φαίνεσθαι, καὶ νότος ὄρθρου πνεῖ.

β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν Ὀκτωβρίων ὡσαύτως ὁ τε ἀήρ αἱ τε
20 πλειάδες.

γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν ὁ ἡνίοχος δύνεται, καὶ ἀπὸ βορέου βροντᾷ.

δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν οἱ ἔριφοι ἀνίσχουσι καὶ ὑεῖ.

ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ὡσαύτως.

25 ς'. τῆ πρὸ α' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ κριοῦ δύνεται, καὶ ὁ σκορπίος σὺν αὐτῷ.

4 τοῦ κέντρον C. 7 ἰσχυρός R^b. 8 παύεται—9 ἀνίσχου-
σιν R^b cum Leonico: vulgo παύεται ἡ παρθένος, ἀνίσχει ἡ
πλειάς ἐν ἑσπέρᾳ, φαίνονται καὶ οἱ ἔριφοι σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνίσχουσιν.
16 ἀπὸ] εἴσω R^b. 23 ἀνίσχουσι· καὶ νότος πνεῖ R^a.

dit; et conversio aëris ad pluviam. 23. ix Kal. pisces occidunt; et
pluviae ob austrum. 24. viii Kal. defectus lunae, et oritur centaurus.
25. vii Kal. aër nubilus ac turbulentus. 26. vi Kal. hoedi exoriun-
tur. auster frigidus. 27. v Kal. virgo desinit oriri: apparent vergi-
liae vesperi. aperiunt se hoedi quoque una cum sole oriente. 28. iv
Kal. increbrescit auster. 29. iii Kal. vergiliae matutino apparent, et
spirat auster pluvius. 30. prid. Kal. capella emergit usque ad occa-
sum vespertinum vergiliarum.

68. OCTOBER. 1. Kalendis Octobribus vergiliae ab oriente ap-
parere incipiunt, et auster spirat matutino. 2. vi Non. Octobr. item,
quod ad aërem vergiliasque attinet. 3. v Non. auriga occidit, et ab
aquilone tonat. 4. iv Non. hoedi oriuntur, et pluit. 5. iii Non.
item. 6. prid. nonas aries medius occidit, et una cum illo scorpio.

ζ'. νωνῶν Ὀκτωβρίων ὠσαύτως.

η'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ὀκτωβρίων ὁ στέφανος σὺν τοῖς ἔριφοις ἀνίσχων τρέπει τὸν ἀέρα.

θ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν οἱ ἔριφοι σὺν ταῖς πλειάσιν ἀνίσχουσι, καὶ πνεῖ ἄνεμος λήψ. 5

ι'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ ζυγὸς ἄρχεται ἀνίσχειν, καὶ ζέφυρος πνεῖ.

ια'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ στέφανος ὄρθρον ἀνίσχων ἐναλλάττει τοὺς ἀνέμους.

ιβ'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι καὶ νότος πνεῖ. 10

ιγ'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ὁ στέφανος ἀνίσχων ἐναλλάττει τοὺς ἀνέμους.

ιδ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν βορρᾶς πλατὺς πνεῖ.

ιε'. εἰδοῖς Ὀκτωβρίαις τὸ μέσον τοῦ φθινοπώρου καὶ ἄνεμος νότος. 15

ις'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ἀνίσχει, καὶ δροσώδης ὁ ἀήρ.

ιζ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ὠσαύτως.

ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἡ πᾶσα ἡμέρα συννεφής.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ ἥλιος σκορπίω, καὶ ζέφυρος πνεῖ. 20

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν δύνονται αἱ πλειάδες, καὶ τροπή τοῦ ἀέρος.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὠσαύτως· ἀλλὰ καὶ ὕει.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἡ οὐρὰ τοῦ ταύρου, καὶ νότος πνεῖ ἐτεώδης. 25

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν δύεται ὁ σκορπίος, καὶ βορρᾶς πνεῖ.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν δύνονται αἱ πλειάδες.

7 πνεῖ om C. 11 ἀλλάττεται C. 24 num supplendum δύνεται? H. 26 δύνεται—πνεῖ] ὠσαύτως· ἀλλὰ καὶ ὕει C.

7. Nonis Octobribus item.

8. viii Id. Octobr. corona cum hoedis

oriens mutat tempestatem.

9. vii Id. hoedi oriuntur cum vergiliis;

spirat ventus africanus.

10. vi Id. libra oriri incipit: favonius spirat.

11. v Id. corona mane exoriens immutat ventos.

12. iv Id. vergiliae oriuntur, et auster spirat.

13. iii Id. corona oriens immutat ventos.

14. prid. Id. aquilo late fusus spirat.

15. Idibus Octobribus autumnii medium: et auster spirat.

16. xvii Kal. Novembr. Orion exoritur: aër roscidus.

17. xvi Kal. item.

18. xv Kal. dies totus nubilus.

19. xiv Kal. sol in scorpionem transitum facit, et spirat favonius.

20. xiii Kal. vergiliae occidunt, et conversio aëris.

21. xii Kal. item: et praeterea pluit.

22. xi Kal. cauda tauri occidit, et spirat auster pluvius.

23. x Kal. nepa occidit: spirat aquilo.

24. ix Kal.

κε'. τῆ πρὸς ἠ' καλενδῶν ὁ κένταυρος ὄρθρον δύεται.

κς'. τῆ πρὸς ζ' καλενδῶν τὸ μέτωπον τοῦ σκορπίου δύεται.

κζ'. τῆ πρὸς ε' καλενδῶν αἱ ὑάδες δύνονται, καὶ βορρῶς ψυχρός.

5 κη'. τῆ πρὸς ε' καλενδῶν αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων παντελῶς δύνονται.

κη'. τῆ πρὸς δ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος δύεται, καὶ οἱ ἄνεμοι βιαιότεροι.

λ'. τῆ πρὸς γ' καλενδῶν ἡ Κασσιόπεια ἄρχεται δύεσθαι.

10 λα'. τῆ πρὸς α' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ὄλος ἀποκρύπτεται, καὶ ὁ μὲν ἀετὸς ἐν ἐσπέρῃ, ἡ δὲ λύρα ἀνίσχει.

69. NOEMBRIOS. α'. καλένδαις Νοεμβρίαις αἱ πλειάδες δύνονται. ἔωθεν πάχνη, καὶ τοῦ ἀρκτούρου δυομένου τροπῆ τοῦ ἀέρος ἐπὶ τὸ ψυχρότερον.

15 β'. τῆ πρὸς δ' ἠωνῶν Νοεμβρίων ἄνεμοι ψυχροὶ καὶ βορραί.

γ'. τῆ πρὸς γ' ἠωνῶν ἡ λύρα ὄρθρον ἀνίσχει, καὶ πρῶτα βορρῶς, εἶτα καὶ νότος.

δ'. τῆ πρὸς α' ἠωνῶν νότος σὺν τῷ ζεφύρῳ καὶ ὑετός.

20 ε'. νῶναις Νοεμβρίαις ἡ λύρα ἀνίσχει· ἥλιος φαίνεται, καὶ ἄνεμος βορέας.

ς'. τῆ πρὸς ἠ' εἰδῶν Νοεμβρίων ὄρθρον ὁ ἀρκτοῦρος δύεται, καὶ συννεφία.

ζ'. τῆ πρὸς ζ' εἰδῶν αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων δύνονται, καὶ πνεῖ ὁ βορρῶς.

2 τὸ μετόπωρον C.

11 ἀνίσχει] num legendum ὄρθρον ἀνί-

σχει? H. 14 ψυχρόν CR^b. 18 ἀετός C. 19 ἡλίου C.

occidunt vergiliae. 25. viii Kal. centaurus matutino occidit. 26. vii Kal. nepae frons occidit. 27. vi Kal. suculae occidunt: aquilo gelidus. 28. v Kal. vergiliae et Orion penitus occidunt. 29. iv Kal. arcturus occidit; venti vehementiores. 30. iii Kal. cassiope incipit occidere. 31. prid. Kal. Orion totus, aquila vesperi occultatur. fidis exoritur.

69. NOVEMBER. 1. Kalendis Novembribus vergiliae occidunt; matutino gelicidium, et ob occasum arcturi conversio aëris ad frigus. 2. iv Non. Novembr. venti frigidi et pluviae. 3. iii Non. fidis matutino exoritur; et primo aquilo, deinde auster. 4. prid. Non. auster cum favonio, et pluvia. 5. Nonis Novembribus fidis exoritur; sol se aperit; pluit. 6. viii Id. Nov. ante lucem arcturus occidit: caelum nubilum. 7. vii Id. vergiliae et Orion occidunt, et spirat aquilo.

η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν στυγνὸς ὁ ἀήρ.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν λαμπρὸν ἄστρον τοῦ σκορπίου, καὶ χειμερινὴ τροπή.

ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ἄρχεται ὁ χειμῶν.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν αἱ πλειάδες ὑποκρύπτονται. 5

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν τοῦ σκορπίου μέσον ἄστρον ἀνίσχει.

ιγ'. εἰδοῖς Νοεμβρίου αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων ὄρθρου δύνονται.

ιδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν Δεκεμβρίου ὄρθρου ὁ σκορπίος δύνεται. 10

ιε'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ἡ λύρα ἀνίσχει ἔωθεν, εὐρὸς τε πνεῖ ἄμα καὶ νότος σὺν τῷ βορρᾷ.

ισ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ αὐτό.

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν χειμᾶζει, καὶ νότος ἔπεται.

ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ ἥλιος τοξότη. καὶ ὁ Ὠρίων ἀνί- 15
σχει σὺν τῆ λύρα, καὶ ταραχὴ τοῦ ἀέρος.

ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν τὸ κέρασ τοῦ ταύρου σὺν ἡλίῳ δύνεται, καὶ πνεῖ βορρᾷς.

κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἀηδὴς χειμῶν.

κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν αἱ ὑάδες σὺν τῷ λαγωῷ ὄρθρου 20
δύνονται.

κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὑετὸς ψυχρὸς.

κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ Ὠρίων καὶ τὰ κέρατα τοῦ ταύρου δύνονται.

κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν προοίμια τῆς χειμερινῆς τροπῆς. 25
δύνεται ὁ κύων, καὶ δρόσος φέρεται ψυχρῶ.

2 σκορπίου] σκορπίον ἐπιτέλλει R^a.
14 χειμῶν R^a.

4 ὁ ἀήρ R^b.
26 φαίνεται R^b.

6 τὸ?

8. vi Id. caelum triste. 9. v Id. stella clara scorpionis exoritur; conversio ad hiemem. 10. iv Id. hiemis initium. 11. iii Id. vergiliae occultantur. 12. prid. Id. media stella scorpionis exoritur. 13. Idibus Novembr. vergiliae et Orion mane occidunt. 14. xviii Kal. Decembr. mane scorpio occidit. 15. xvii Kal. fidis exoritur matutino; vultur et auster simul flant cum aquilone. 16. xvi Kal. idem. 17. xv Kal. hiemat, et sequitur auster. 18. xiv Kal. sol in sagittarium transitum facit. Orion exoritur cum fidicula. 19. xiii Kal. tauri cornu cum sole occidit; spirat aquilo. 20. xii Kal. tempestas foeda. 21. xi Kal. suculae cum lepore mane occidunt. 22. x Kal. pluvia frigida. 23. ix Kal. Orion et tauri cornua occidunt. 24. viii Kal. initia conversionis hibernae. occidit canis; cadit ros gelidus.

κε'. τῆ πρὸς ζ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐπὶ τῆς πρώτης μοίρας τοῦ τοξότου.

κς'. τῆ πρὸς ς' καλενδῶν ὡσαύτως.

κζ'. τῆ πρὸς ε' καλενδῶν δύεται ὁ κύων, καὶ βροχὴ ἔσται

5 νοτιά.

κη'. τῆ πρὸς δ' καλενδῶν ἄρχεται ὁ κύων δύεσθαι, καὶ νεφώδης ὁ ἀήρ.

κθ'. τῆ πρὸς γ' καλενδῶν ὄρθρου δύεται ὁ κύων, καὶ ἐκ τοῦ λιβὸς ἔει.

10 λ'. τῆ πρὸς α' καλενδῶν δύεται ὁ κύων, καὶ ζέφυρος μετὰ νότον καὶ βροχῆς.

70. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Δεκεμβρίαις σύγχυσις τοῦ ἀέρος· ἀπαρκτίας φυσᾶ, καὶ ὁ Ὠρίων ὅλος ὄρθρου δύεται.

15 β'. τῆ πρὸς δ' νωνῶν Δεκεμβρίων ὁ κύων δύεται ἐν ἐσπέρα· ἀπαρκτίας ἐπιτείνει.

γ'. τῆ πρὸς γ' νωνῶν χειμᾶζει σὺν ὑετῶ.

δ'. τῆ πρὸς α' νωνῶν δύεται ὁ τοξότης καὶ βορρᾶς πνεῖ.

ε'. νώναις Δεκεμβρίαις βροχὴ καὶ πολυομβρία.

20 ς'. τῆ πρὸς η' ειδῶν Δεκεμβρίων τὸ μέσον τοῦ τοξότου ἀνίσχει.

ζ'. τῆ πρὸς ζ' ειδῶν ἀνίσχει ὁ ἀετὸς καὶ πνεῖ ὁ λίψ.

η'. τῆ πρὸς ς' ειδῶν ὁ σκορπίος ὅλος ἀνίσχει.

θ'. τῆ πρὸς ε' ειδῶν ὁ κύων ἐν ἐσπέρα ἀνίσχει καὶ ὁ νότος

25 πνεῖ.

ι'. τῆ πρὸς δ' ειδῶν βορέας σιγνός, καὶ ὁ οὐρανὸς μέλας ἐκ τῆς χιόνος.

4 κύων] num Ὠρίων? Leonicus certe Orion occidit. H. 15 ὁ κύων om C. 17 νώναις C. 19 sequentia om R^b. 27 τοῦ C.

25. vii Kal. sol in primo gradu sagittarii. 26. vi Kal. item. 27. v Kal. occidit canis; erit auster cum pluvia. 28. iv Kal. canis incipit occidere; aër nebulosus. 29. iii Kal. matutino occidit canis, et africo flante pluit. 30. prid. Kal. occidit canis; favonius cum austro et pluvia.

70. DECEMBER. 1. Kalendis Decembris turbatio aëris: septentrio flat, et Orion totus mane occidit. 2. iv Non. Decembr. canis occidit vesperi; septentrio increbrescit. 3. iii Non. hiemat cum pluvia. 4. prid. Non. occidit sagittarius, et spirat aquilo. 5. Nonis Decembris pluvia imberque multus. 6. viii Id. Decembr. sagittarius medius oritur. 7. vii Id. oritur aquila, spirat africus. 8. vi Id. scorpio totus exoritur. 9. v Id. canis vesperi oritur: spirat auster. 10. iv Id. aquilo creber; caelum nigrescens a nive.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν κρούφιον ἄστρον· ἀπαρκτίας ἄμα καὶ καικίας.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν βορρῶς πρώτως, ἔπειτα δὲ νότος βαρύς.

ιγ'. εἰδοῖς Δεκεμβρίας ὄλος ὁ σκορπίος ἀνίσχει· βορρῶς δὲ 5 καὶ νότος ὑετὸν ἐπισπώμενοι.

ιδ'. τῆ πρὸ ιθ' καλενδῶν Ἰανουαρίων δύεται ἡ αἰξ.

ιε'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν νότος ἄμα καὶ βορρῶς, καὶ σύγ-
χυσις τοῦ ἀέρος.

ισ'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ὠσαύτως. 10

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὸν αἰγοκέρωτα.

ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἄστρον κρυπτὸν καὶ ἀνεμομαχία.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ἡ αἰξ ἀνίσχει.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἀετὸς ἀνίσχει καὶ ὁ αἰγόκερος.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν βορέας μὲν κατάρχεται, νότος δὲ 15 τὴν πῦσαν ἡμέραν ἐπικρατεῖ.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ ἀετὸς ἐν ἑσπέρῃ ἀνίσχει.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὄρθρον ἡ αἰξ δύεται· καὶ συμπλη-
ροῦται ἡ βροῦμα, οἶονεὶ ἡ χειμερινὴ τροπή.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν χειμέριος ὁ ἀήρ. 20

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὄρθρον ἡ αἰξ δύεται.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν δύεται ἐν ἑσπέρῃ ἡ αἰξ, καὶ χει-
μύζει.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ δελφὶν ἔωθεν ἀνίσχει, ἔχων τὸν
ἀέρα. 25

1 καὶ οὐ καικίας C. 3 fort. πρώτα, ut p. 377 16. H. ἐπὶ τὰδε C.
5 Δεκεμβρίων C. 11 αἰγοκέρωτον C. 13 ἡ αἰξ ἀνίσχει C^a
manu secunda. 14 καὶ ἄμα καὶ R^a. 16 ἐπικρατῆ C.
18 δύεται] sequentia desunt in versione Leonici. H. 21 ἡ αἰξ
ὄρθρον R^a. 24 δέλφις C.

11. III Id. sidus occultatur; septentrio simul et caecias. 12. prid.
Idus primo aquilo, deinde auster ingravans. 13. Idibus Decembr.
scorpio totus exoritur; aquilo et auster pluviam inducentes. 14. XIX
Kal. Ianuar. capra occidit. 15. XVIII Kal. auster simul et aquilo;
turbatio aëris. 16. XVII Kal. item. 17. XVI Kal. sol in capricor-
num transitum facit. 18. XV Kal. sidus occultatum, et ventorum
conflictus. 19. XIV Kal. capra oritur. 20. XIII Kal. aquila oritur
et capricornus. 21. XII Kal. aquilo inchoat: sed auster praevalet
toto die. 22. XI Kal. aquila vesperi oritur. 23. X Kal. mane ca-
pra occidit; et consummatur bruma h. e. solstitium hibernum. 24. IX
Kal. aër hiemalis. 25. VIII Kal. mane capra occidit. 26. VII Kal.
vesperi occidit capra; et hiemat. 27. VI Kal. delphin a mane ex-

κη'. τῆι πρὸς ε' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἀποστρέφεται ἀπὸ τοῦ νο-
τιαίου καμπτήρος.

κθ'. τῆι πρὸς δ' καλενδῶν ὁ ἥλιος λαμπρός, ὁ δὲ ἕτερος δύε-
ται, καὶ ὕει.

5 κ'. τῆι πρὸς γ' καλενδῶν ὁ μὲν δελφὶν ἀνίσχει, ὁ δὲ κύων
δύεται.

λα'. τῆι πρὸς α' καλενδῶν Ἰανουαρίων κρυφία ταραχὴ καὶ
ἀνεμώδης. ἄρχεται ἀνίσχειν ὁ δελφίν, καὶ ὁ ἥλιος εἰς ὕψος.

71. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κλαύδιος ἐκ τῶν παρὰ Θούσκοις
10 ἱερῶν πρὸς λέξιν· καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ μὴν καὶ Εὐδόξος
τε ὁ πολὺς, Δημόκριτος πρῶτος αὐτῶν, Βάρρων τε ὁ Ῥωμαῖος,
Ἱππαρχος, Μητροδῶρος, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Καῖσαρ, περὶ τῆς
ἐφημέρου τῶν φαινομένων ἐπιτολῆς τε καὶ δυσμῶν. ἐπειδὴ δέ
15 τινες ἀπαιδευτῶς φερόμενοι φάσκουσι μὴ ἐπὶ παντὸς τόπου τὰ
αὐτὰ πρὸς τῶν ἐπιτολῶν ἢ δύσεων τῶν ἄστρων ἐνεργεῖσθαι, φέρε
τῆς πλάνης αὐτοὺς καίπερ ἀντιμαχομένους ἀπαλλάξωμεν. καὶ
τάχα διὰ βραχέων τοῦτο παρασχεῖν αὐτοῖς δυνατόν. τῶν τοίνυν
ζωδίων ὕφ' ἓν μὲν τῶν ὅλων πλανωμένων οὐρανὸν διειληφῶτων,
20 δεῖ ποῖά τινα τῶν ἐπὶ γῆς κλιμάτων ὑπὸ ποίῳ ζωδίῳ τέτακται
τελεῖν· οὕτω γὰρ ἂν τάληθές τοὺς μὴ πρὸς ἀπέχθειαν ζητοῦντας
οὐ φεύξεται.

7 Ἰανουαρίου C. 8 ἀνίσχειν· ὁ δὲ δελφίν C. 9 κλώδιος C.
11 αὐτῶν R^a, πρῶτος αὐτῶ C: malim τε πρότερος αὐτῶν, atque
sic verti. H. 12 μετ' αὐτοῦ R^a. 13 δέ
add R^a. 14 ἀπ. φερ. φάσκ.] τὴν ἀπαιδευσίαν νομίζοντες φασὶ C.
18 malim μὲν τὸν ὅλον τῶν πλ. H. 19 οὐκ ἔξω δὲ τῶν αὐ-
τῶν R^a. 21 οὕτω γὰρ ἂν] καὶ οὕτω R^a. num ζηλοῦν-
τας? H. 22 sequentia supersunt in solo Caseolino.

oritur; aërem dominatur. 23. v Kal. sol revertitur a meta australi.
29. iv Kal. sol fulgens; aquila occidit, et pluit. 30. iii Kal. del-
phin oritur, canis occidit. 31. prid. Kal. Ianuariás. conturbatio
latens et ventosa. delphin incipit oriri; sol attollitur.

71. Et haec quidem habet Claudius e sacris Etruscorum, ad ver-
bum expressus; neque is solus, sed Eudoxus quoque auctor multiplex,
et qui eos aetate anteivit Democritus, M. Terentius Varro civis Ro-
manus, Hipparchus, Metrodorus, et cum illo Divus Iulius, de quoti-
diano ortu occasibusque siderum. cumque sint qui, inscientia ducti,
obiiciant non ubique eadem ortibus occasibusve astrorum effici, age,
et ab errore illos quamvis repugnantes avertamus. ac quia signa duo-
decim pro se quodque universum errantium caelum complectuntur, nec
tamen universe eadem in terra efficiunt, observitandum est, quae ter-
restria climata cui signo sint subiecta. ita enim veritas eos qui animo
non infenso eam investigent, minime fugiet.

κριῶ Βρετανία, Γαλατία, Γερμανία, Βαστέρναι, Κοίλη Συρία, Ἰδουμαία.

ταύρω Κυκλάδες, τῆς μικρῆς Ἀσίας τὰ παράλια, Κύπρος, Πάρθοι, Μῆδοι, Περσίς.

διδύμοις Ὑρκανία, Ἀρμενία δύο, [Ἀμαδιανή, Μαρμαρική, 5 Αἴγυπτος ἢ κάτω.

καρκίνω Βιθυνία, Φρυγία δύο,] Κολχική, Νουμιδία, Καρχηδών, Ἀφρική.

λέοντι Ἰταλία, Ἀπουλία, Γαλλία, Σικελία, Φοινίκη, Ὀρχη- 10 νία ἢτοι Ἀντορχηνία.

παρθένω Ἑλλάς, Ἀχάα, Κρήτη, Βαβυλών, Μεσοποταμία, Συρία.

σκορπίω Συρία ἢ μέση ἢ Κομμαγενή, Κασπία, Μανριτανία, Γαιτουλία.

ζυγῶ Βακτρία, Κασπία, Σηρική, Θῆβαι, Ὀάσεις, Τρωγλο- 15 δυτική.

τοξότη Τυρρηνία καὶ Κελτική, Ἰσπανία, Ἀραβία εὐδαίμων ἢ μεγάλη.

αἰγοκέρωτι Μακεδονία, Θράκη, Ἰλλυρίς, Ἰνδική, Ἀριανή, 20 Γεδρωσία.

ὑδροχόω Σαυρομάται, Ὄξιανή, Σωγδιανή, Ἀραβία ἢ μικρά, Ἀζανία μέση, Αἰθιοπία.

ἰχθύσι Λυδία, Κιλικία, Παμφυλία, Φαζανία, Νασαμῶνες, 25 Γαραμαντική.

3 Κυκλάδες C. Κύπρων C. 5 Ἀμαδιανή — 7 Φρυγία δύο] haec ex codice Leidensi add Creuzerus. is codex non Ἀμαδιανή sed μαθία, nec Βιθυνία sed σιθυνία. 9 Ὀρχηνίας ἢτη Ἀντορχηνίας C. 13 συρία ἢμενεὶς κομμαγενή C. restitui e p. 354 14. H. 15 Συρική C. Ὀάσεις C. 17 ταυρηνή. καὶ βελτική. σπανία C. dedi ex p. 305 7. H. 20 γερονσίας C. 21 Σουβδιανή C. 23 Νασαμῶν C.

Arieti subiecti sunt Britannia, Gallia, Germania, Bastarnae, Coele-syria, Idumaea; Tauro Cyclades, maritima Asiae minoris, Cyprus, Parthi, Medi, Persis; Geminis Hyrcania, Armeniae duae, Colchis, Numidia, Carthago, Africa; Leoni Italia, Apulia, Gallia, Sicilia, Phoenicia, Orchenia sive Antorchenia; Virgini Graecia, Achaia, Creta, Babylon, Mesopotamia, Syria; Scorpioni Syria media sive Commagene, Caspia, Mauritania, Gaetulia; Librae Bactria, Caspia, Serica, Thebae, Oases, Troglodytica; Sagittario Etruria, Gallia Lugdunensis, Hispania, Arabia felix magna; Capricorno Macedonia, Thracia, Illyria, India, Ariana, Gedrosia; Aquario Sarmatae, Oxiana, Sogdiana, Arabia minor, Azania media, Aethiopia; Piscibus Lydia, Cilicia, Pamphylia, Phazania, Nasamones, Garamantica.

CAROLI BEN. HASE

ANIMADVERSIONES.

IN FRAGMENTA DE MENSIBUS.

p. 113 v. 2. καὶ πολλῶν] priores sex versus adeo sunt detriti ut nullam inde sententiam elicere sim ausus. quae legi possunt, videntur esse huiusmodi.

..... παρθένος τῆς δαίμονος τὸ φιλόφρονον τὴν ὄψιν
 πᾶσαν κατοικίαν παρήλαθε, καὶ τοῖς διήγειρεν, ὡς
 ὁ Ῥωμαῖος Βάρ[ρων] Λακε[δαιμ]ονίοις γεν[έσθ]αι λόγος
 Ἀριστείδης, ὃς ἐν τῇ πέ[μπτῃ] φη]σί,ν,
 ἤνικα οὗτος

Aristidis Milesii *Σικελικά* laudantur a Plutarcho Parallel. in Opp. moral. 305 D, *Ἰταλικά* 308 D. num *Λακωνικά* quoque scripsit?

p. 114 v. 13. αἱ δὲ παραβᾶσαι ζώνας] haec hodie non reperiuntur in τοῦ τελείου λόγου (Graece intercidit) versione Latina semibarbara, quae sub titulo, *Hermetis Trismegisti de natura deorum allocuta*, Apuleio Madaurensi adscribitur; nisi eo vis trahere (p. 93 lin. 15 sqq. ed. Elmenhorst. Francofurti 1621, 8) illa: *cum fuerit animae a corpore facta discessio ... desuper ad ima deturbans [summus daemon animam] procellis turbinibusque aëris ... saepe discordantibus tradet, ut inter caelum et terram mundanis fluctibus in diversa semper aeternis poenis agitata raptatur [sic].*

ib. v. 19. τῆς περὶ καθαρότητος ψυχικῆς πραγματείας] non opus est moneam supplevisse me ea levibus quibusdam argumentis nisum, quibus cum ipse non stem, neque alios stare velim. περὶ ψυχῆς scripsisse Iamblichum constat ex Stobaei Florilegio 1 434 A ed. viri egregie docti Thomae Gaisford; de huius libri parte, περὶ ἀποκαταστάσεως (vide B lin. 4), a Damascio laudato, confer Harlesium Bibl. Graec. 5 771 C. sequentia ..θλη.. mirifice me torserunt; nec tamen adhuc de restitutione liquet.

ib. v. 11 ima. de inferorum parentationibus 7 Id. Novemb. actis vide Wilh. Stukeley, *The medallic History of Carausius*, London 1757, 4, lib. 2 p. 63 B.

ib. v. 25. Πορφύριος οὕτως φησί] usus sum in restituendo loco epitoma libri De mens. ed. Schow. 53 A.

p. 116 v. 1. τῶν Φοινικικῶν τοῦ Ἐρεννίου Φίλωνος] Herennii Philonis, Byblii grammatici, qui imperante Domitiano ac deinceps quamplurimis scriptis inclaruit (vid. Eudociae Violar. ed. Villois. 424 C), celebrantur praecipue libri novem Φοινικικῶν, quos ex Sanchoniathone interpretatum se esse ferebat. huius historiae Phoenicum fragmenta luculenta servavit Eusebius Praeparat. evang. 30 D et sqq.

ib. v. 5. Ἰσίγονος] hic videtur esse Isigonus Nicaeensis, memoratus ab A. Gellio 9 4 inter scriptores haud parvae auctoritatis, quorum libri pleni sunt rerum incredibilium. Isigoni nomen non invenitur in Indice generali scriptorum Bibliothecae Fabricianae. eius librum secundum Ἀπίστον sive *Incredibilium* laudari video a Sotione, cuius commentatio de fluviis fontibusque mirabilibus per epitomen cusa exstat ad calcem Aristotelis de mirab. auscult. ed. Sylburg. 5 123 lin. 22.

ib. v. 10. ὁ Π*] num Πλούταρχος? quod mirifice congruit cum areola vacua: in textum tamen recipere non sum ausus.

ib. v. 11. τιμαῖς*] subest vocula trium literarum, quam supplere non audeo. an καί? sequentium restitutionem, καὶ ταύτη μὲν ... παραδεδοσθαι, varie tentavi, et nunc quoque vereor ut lectori probem, praesertim si in ταύτη non est scribae error.

ib. v. 17. γε τῇ πρώτῃ] in C est γε..α, hoc est γε [τῇ] πρώτῃ, siquidem in mss litera ᾱ modo valet ἐνί, μιᾶ, modo πρώτῳ, πρώτῃ: utrum autem quamvis plerumque contextus orationis doceat, tamen ex hoc breviandi modo varii variorum errores emanaverunt. sic apud Geminum Elementis astronom. 2 D, ἐν κριοῦ μιᾶ μοίρᾳ, lege ἐν κ. πρώτῃ μοίρᾳ, et paulo post ἐν καρκίνου μιᾶ μοίρᾳ aequae πρώτῃ: item apud alios quoque non uno loco. etenim tam prompti sunt lapsus in literis numeralem significationem habentibus, ut vix unam evolvere possis paulo copiosorem inscriptionum Graecarum syllogen (antiquiores dico, quae saeculo superiore et ante exierunt), quin passim in ea parte videas esse suboffensum. verbi gratia, in uno M. Antonio Boldetti, *Cimiteri de' Santi Martiri di Roma* (Roma 1720, fol.), in titulo illo, 365 A,

CEPHNΛΑΑ ΠΑΡΘΕΝΟC

ZHCACA ENIATTONKAIMINACI

quis non videt interpretandum: *vixit annum unum et menses decem*, non, ut habet Boldetti, *mensem unum*? aut 392 C, in monumento Iulii Theodori, filio dulcissimo a parentibus statuto, haec, EZHCENETEIZ. MZ. non valent, ut vertit Boldetti, *vixit annos 47*, sed *vixit ann. 17* [aut 7], *menses 7*. porro, 405 A,

ANTIOXIS EZHSEN

ENIATTON MZ HA

ubi editor mire *Antiochis vixit annos quadraginta septem, menses quattuor*, annon certissima est interpretatio, *A. vixit annum, menses 7, dies 4?* eademque opera explicemus inscriptionem Metensem, quam ipsi Montefalconio, totius antiquitatis viro observantissimo, negotium video exhibuisse *Supplément à l'Antiquité expliquée*, 5 99 D. ea est huiusmodi, Pl. 39 4:

Θ. K.

H. P. Ω.

ET. MI. MI.

MHTHP

XAIPE

eamque Montef. *nonnisi divinando legi posse* ait, quod a primis tantum literis nomina efferat. at apud Gruterum, qui a Boissardo acceperat, legitur 730 6 HPΩ, sine interpunctione, et post lin. 3 additur alterum MI., quo plana fiunt omnia: nam quis est qui non videat esse sensum, *θεοῖς καταχθονίοις. Ἡρώ ἐτῶν μγ', μηνῶν γ', ἡμερῶν ιγ'.* D. M. Hero, quae vita excessit *annorum 43, mensium 3, dierum 13?* Herusque nomen quam fuerit usitatum, cum ex Leandri fabula tum ex Plutarcho patet Vit. Alex. 696 D. ipsam autem inscriptionem (ut hoc obiter notem), ut Graecam in regionibus nostris satis insignem, neque ipse, cum peregrinans triduum Metis constitissem, investigare potui, et iam ante a. 1760 incuria casuve arbitror intercidissem: certe Iosephus Cajot, cuius *Antiquités de Metz* illo anno Metis in-8° prodierunt, eius non meminit. similique modo, literas disiectas in unam vocem coniungendo, restitue titulum quem vidi Lausonnae, consecratum L. Sept. Severo et M. Aur. Antonino, relatumque iam a I. Iac. Scheuchzero, *Ὀὐρσειποτήη* Helvetico (Lugdun. Batav. 1723, in-4°) 3 499 B. illa enim, v. 5 et deinceps,

IMP. CAES. M. AV. I.

ANTONINO . PO AI.

COS.

AV. N. . CE.

sic refingas:

IMP. CAES. M. AV[R]E[L.

ANTONINO P[I]O [F.] AV[G].

COS.

AV[E]N[TI]CE[NSes]

referque ad a. Chr. 202, quo solo Severus Augustus III et Antoninus Caracalla eius filius simul consules processerunt. AVENTICENSes autem, splendidissimae per Helvetios florentissimaeque coloniae incolae, cum alibi in titulis tum apud ipsum Scheuchzerum memorantur 3 501 C et 502 A C. sed ad Lydum, unde discedere non oportuit, aliquando revertamur.

p. 117 v. 2. *παρὰ τὸ διαιρετικόν*] restitui et verti has spinas ut potui, in illo usus Proclo, ex quo universo, opinor, Lydus

congessit, in altero latinitate Aemilii Porti, Procli theologiam Platonicam (non male plerumque) interpretati ex Graeco. voculam παρά non ausus sum mutare: supra quoque Lydus παρά adhibet miro sensu p. 275 10, 276 6.

p. 117 v. 4. καὶ λαμβάνειν — βιαίως] ex Proclo Theolog. Platon. 258 C paene ad verbum. confer quae auctor ait supra de Saturno p. 300 11.

ib. v. 12. ἀπέχοντες κράμβης] vetus proverbium, *crambe bis posita mors*; neque religione carebat haec herba: adi Erasmi. Adag. 2 197 B. pupillam quoque et visum credebatur hebetare.

ib. v. 18. vox ἀγαλμοειδής adhuc, opinor, e lexicis exulat; nec scio an Euryti Lacedaemonii lyrici mentio aliunde extet. Eurytum Crotoniatem, Philolai discipulum, Pythagoreum memorat Iamblichus Vita Pythagor. 117 A et 125 B ed. Kuster.

ib. v. 20. καὶ λάθρα τῶ Πόρρω] supplevi ex epitome libri de mensib. p. 48 21. sed ibi pro Πόρρω legendum Πόρρω, et in argumento latino *Porrhō* similiter mutandum.

p. 118 v. 2. Ἀγῶάλια] sic exaratum, vitio aut librarioli aut ipsius Lydi. idem Agonalia ac Septimontia ad 4 Non. Dec. videtur collocare, sed vereor ne perperam. vulgo certe utraque referuntur ad 3 Id. eiusdem mensis, gravissimo consensu calendariorum veterum, vel (marmorea dico) Praenestini, Amiternini, Antiatini, Maffaeiorum.

ib. v. 7. ὄρος Παλατῖνον] universe moneo, aut oblivione ipsius Lydi aut ruditate atque incogitantia librarii, quatuordecim illa montium nomina admodum esse corrupta. de Coelio monte vide I. Chr. Henricum Krause ad Velleium Paterc. 553 C.

IN LIBRUM DE OSTENTIS.

p. 273. ΠΕΡΙ ΔΙΟΣΗΜΕΙΩΝ] de scribendi varietate modo feminino genere αἱ διοσημεῖαι sive διοσημίαι, modo neutro τὰ διοσημεῖα, ut infra p. 329 17, 331 12, egerunt Rittershusius ad Iamblich. de vita Pythagor. 30 C ed. Kuster. et vir summus literaturae Graecae per Gallias princeps, Io. Fr. Boissonade, cum ad Eunapii Vitas sophistar. 493 A, tum ad Marinum 141 et 149. διοσημεῖα quoque titulus est adhuc exstantis Aratei poematis. sed enim quoniam Lydus ipse habet διοσημεῖαι p. 279 6, τῶν διοσημεῖων p. 277 10, 283 20, 341 21, ταῖς διοσημεῖαις p. 281 21, 283 15, διοσημείας p. 280 1, hic quoque non διοσημεῖων,

sed feminino genere visum est scribere *διοσημειῶν*. *διοσημείας* est apud Eusebium Praeparat. evang. 207 C. alia forma, lexicis nostris incognita itemque feminina, *διοσημασία*, adhibetur infra p. 343 13.

p. 273 v. 1. *τουτὶ πράττειν*] nisi dicas, *του* esse genitivum vocis praecedentis, adiuncto *τι*, pronomine indefinito. retuli ad ea quae sunt p. 338 17 *τὸ ἐπάγγελμα τουτὶ προύθηεν*. videntur autem deesse hic pauca ab initio operis, velut tres quatuorve versus.

p. 274 v. 11 *ima*. *superemus*] vel, si mavis, *superarit*, nempe cognitio.

ib. v. 21. *καὶ Ἀσπλατίων*] sic codex: sed vide Harles. Bibl. graec. 4 163 B.

ib. *Δαψὸς ὁ Θηβαῖος* *] locum lacunae signis notavimus, quod videtur deesse nomen proprium quinque aut sex literarum. de Polle, qui deinceps sequitur, eiusque scriptis, agit Eudocia Villosonii 364 B.

p. 275 v. 5. *σαφῆ*] desunt quattuor circiter vocabula, quae supplere non audeo. interpretatus sum perinde ac si excidisset, *χρησόμεθα δὲ καὶ τοῖς*.

ib. v. 10. *παρὰ τὸ κρατοῦν*] verti, *iuxta* morem: vide p. 276 6 *παρὰ τὸν ἱερατικὸν .. νόμον*. et 117 2. tamen apud Lydum de magistr. p. 256 8 *παρὰ τὴν βασιλέως εὐμένειαν* est, *contra* imperatoris benevolentiam, ut recte reddidit vir cl. Dominicus Fuss, linguae utriusque peritissimus: et infra p. 333 8 *παρὰ τὸ κρατοῦν* videtur esse *praeter* imperium.

ib. v. 11. *Τάρχων (ταύτη)*] codex *ταυτησ*, sed extrema litera manu prima expuncta.

p. 276 v. 22. *Βικελλίον*] in cod. est *βεκελλιον*. sed vide infra ad p. 350 18.

ib. v. 23. *ταῦτα πρὸς ὑμᾶς διελθεῖν*.] unde patet inscripsisse alicui Lydum hunc libellum. cui, non habeo dicere: putes, ob numerum pluralem, pari fratrum aut coniugum. quorum alter fortasse fuit Gabriel praefectus ille, de quo Suidas 2 131 D.

p. 277 v. 1. *δ'. Σπουδὴ δὲ ἡμῖν*] lacunarum cum huius capituli tum sequentium partim coniectura supplevi, partim ex Plinio, Apuleio, Seneca. eorundemque verba, quoad eius fieri potuit, vertendo expressi.

ib. v. 15. *ἀντιδίσκωσιν*] ditari possunt hac voce lexica, itemque adiectivo eidem praepositioni iuncto, *ἀντιθετικός*, ex Suida 1 219 B voce *Ἀντεγκλήμασιν*: ubi legit Kusterus, *καὶ ἀντεγκλημάτων, τῶν ἀνθετικῶν [sic] στάσεων*, idque vertit, *crimen quae litigantes sibi in iudicio invicem obiiciunt*, non memor *στάσεις ἀντιθετικός* esse quod rhetores Latini vocent *status qualitatis assumptivos*, opponantque *statui absoluto (ἀντιλήψει)*. isto nempe rem tibi obiectam iustam aequamque contendis esse:

slatu assumptivo rem crimini datam fatere esse malam, sed purgas te alia ratione, quae potest esse quadruplex. prima est (de tribus aliis alibi dicendi erit locus) per *recriminationem*, ubi defensio tua constat eius accusatione qui vindicatur. quemadmodum M. Tullius pro Milone neque negat occisum esse Clodium, neque omnino excusat homicidium, sed propter scelera Clodii et insidias et vim illatam hunc ait iure caesum. quamobrem vertere debuisset Kusterus: *Ἀντεγκλημάτων (recriminationum), quae pertinent ad status qualitatis assumptivos*; idque addere possis Io. Christ. Ernesti Lexico technolog. Graec. rhetor. 27 B. nec magis vidit Federicus Morellus quid esset *ἀντίληψις*: haec enim in Libanio Declam. de avaro patr. abdicant. 1 801 A, *ἡ στάσις ἢ ζήτημα ἀντίληψις, status vel quaestio est qualitatis absolutae*, vertit ridicule, *quaestio est reprehensionis ansa*, oblitus Hermogenis accurate explicantis doctrinam de statibus oratoriis, quae magno momento est ad iudicalem veterum consuetudinem penitus cognoscendam. sed redeo ad Lydum, qui hic expressit Plinium H. N. 2 31.

p. 278 v. 1. *τῶν ὑπάτων ἄντικρυς*] ita cod.: sed leg. fortasse, *Γναίου Δομιτίου καὶ Γ. Φαντίου τῶν ὑπάτων*· δι' ὧν ἀντικρυς· ita certe verti. conf. Plin. H. N. 2 31, et Iulium Obseq. 100 A.

p. 279 v. 4. *τὴν λεγομένην*] fortasse, *τὴν λεγομένην Ἑλένην*.

ib. v. 11. *καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦς*] Graecae linguae ratio aequae admittit *ὑπ' αὐτοῖς*: recepi illud, ob sequens *ἔσομένοις*.

ib. v. 14. *ἐν Ἀλβῇ τὴν μητριάν ...*] reliqua versus maioremque partem sequentis supersedi restituere, quamvis adiutus his, litera unciali minuta in margine, prima manu, scriptis: *Ἀσκάμιος τῇ μητριᾷ συνῆλθεν εἰς κοινωνίαν*.

ib. v. 22. *δισκωθείς*.] sic codex; neque necesse est (opinor) ut scribamus *δισκοειδής*, tametsi verbum *δισκόω* adhuc exulet a lexicis. *δισκέω* et *δισκεύω* saepius occurrunt, atque interdum sensu exquisitiore de iis qui rotati (*σφενδονούμεναι* habet Lydus p. 114 15) in altum iactantur. sic Eusebius Hist. eccles. 181 D: *καὶ δισκευθέντα κακῶς τελευτῆσαι*. Diogenes Laërtius 31 D: *ἀπὸ τοῦ Κωρυκείου ὄρους αὐτὸν δισκῆσαι*. adde Eusebium Praeparat. evang. 268 C. sed hae duae formae iam pridem receptae sunt in lexica: eo nondum relatas arbitror et *ἀντιδίσκωσις*, quod est supra p. 277 15, et vocem *δισκοποτήριον, calix patulus*, quae occurrit Vita S. Nili iunioris 140 A.

p. 280 v. 6. *καθάψαιτο ἐκείνου τοῦ σώματος*] confer Valerium Maxim. 1 43 B editionis meae, itemque Lycosthenem ad Iul. Obsequent. 267 C.

p. 281 v. 9. *Ἀναξαγόρας*] Plutarch. Lysandr. 439 D.

p. 281 v. 18. ἔκλειψιν] illa de Hipparcho vel a librario vel ab ipso auctore haud scio quam bene hic sunt interposita.

ib. v. 20. ἐν Βοκοντίῳ] erant Vocontii in Gallia Narbonensi, ubi nunc est *Vaison*. Plin. H. N. 3 4. Gossellin *Géographie de Strabon, traduite en français*, tom. 2 25, note 3.

p. 282 v. 14. τὰ τῶν μυῶν ἤπατα] idem de medulla humana refert Iulius Firmicus 84 C ed. Hervag. a. 1551.

p. 283 v. 1. ἐπίθολος adhuc non invenitur in lexicis: adverbium ἐπιθόλως est apud Georgium archiepiscopum Alexandrinum Vita S. Ioannis Chrysostomi 200 39.

ib. v. 4. indictio nona incidit in annum salutis, aut *trabeationis*, ut cum diplomatibus loquar, 531; seditio Nica in a. 532. Chronicon paschale 336 B, Procopius Bell. Pers. 1 70 A, Theophanes 154 C.

ib. v. 5. τῷ ἔμφει φέρων] similis narratio apud Libanium ed. Reisk. 3 338 C. in cuius fine orator de restauratore civitatis ait haec Nicomedensibus, loco (ut opinor) parum intellecto: μεγέθει θυσίας ὑπερβαλλόμενος κρείττον ὑμῶν νευσάντων, ἐπηνώρθον τὸ ἄστυ. Federicus Morellus reddidit 2 203 B: *victimae magnitudine exsuperans, cum vos ad melius propensi essetis, oppidum in integrum restituit*. sed versionem eam vereor ut possimus probare. malim, μεγέθ. θυσ. ὑπερβαλλόμενος Κροῖσον, ὑμῶν νευσάντων, et quae sequuntur; ut sit sensus: *magnitudine sacrificii Croesum superans, vobis inclinatis* (hoc est, quasi ruinam minantibus) *restituit urbem*. tangit orator narrationem de ingentibus hostiis Apollini Delphico a Croeso iugulatis, de quibus Herodotus 19 A.

p. 284 v. 2. ἐπὶ τῆς ἐνάτης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος] apud Plinium 2 12: *Olympiadis* 48 anno quarto.

ib. v. 5. ὑπὸ Σουλπικίου Γάλλου] locus est apud Livium 44 37. confer quoque Quintilianum de inst. or. 1 10 *sub finem*.

p. 285 not. v. 10 ima. δοκίδες] sumsi vocabulum ex Apuleio de mundo 711 lin. 7, 728 lin. 2. inveniturque hac significatione non quidem in lexicis, sed tamen apud complures tum patres tum mathematicos. ita Origenes contra Celsum 45 B: κομηται ἢ δοκίδες. δοκίδες S. Basilius Magnus homilia 25 de humana Christi generatione 1 592 D. παρήλια καὶ δοκίδες Artemidorus Onirocriticis 123 B, 130 B. τῶν καλουμένων παρά τισι κομητῶν ἢ δοκίδων Eusebius Demonstrat. evang. 420 A. δοκίδας ἢ σάλπιγγας Proclus Paraphrasi in Ptolemaeum 131 B. de trabibus vide notas edit. nostrae Prodigior. Iulii Obsequentis 3 179 B.

ib. not. v. 4 ima. ὅτε Ἀγγούστος] vide item notas ad Iul. Obsequent. 3 295 B.

ib. v. 5. Καμπέστριος] verti item *Campestris*: verum ex analogia scribendum fuisset potius *Campester*. neque in epitome

de mensibus neque in libro de magistratibus memoratur hic auctor; neque nomen proprium Campester sive Campestrius in marmoribus Latinis adhuc notis legere memini. nam occurrit quidem CAMPESTRIB. EX VOTO C. SANCTINIVS in lapide prope Heilbronniam in Suevia eruto, de quo vide Iacob. Spon Miscellan. erudit. antiquitat. 107 B, Eckhart de rebus Franciae orientalis 1 9 B, unde habere se ait Muratori p. cvii 3, Martin *La religion des Gaulois* 2 180 B, et Io. Ge. Keysler Antiquit. septentrionalibus (Hannoverae 1720, 8) 420 A. porro in ara item in terra Suevia reperta CAMPESTRIBVS SACRVM P. QVINTIVS L. F. Gruter. Corp. inscript. mxv 2, Keysler Ant. sept. 420 B, Io. Breval (qui vidit Stutgardii) *Remarks of several parts of Europe* 2 85 B, et Martin *Rel. des Gaulois* 2 180 A. item SVLEVIS ET CAMPESTRIBVS in marmore Romano, Spon Miscellan. erudit. antiq. 107 C. sed in his omnibus *Campesters* videntur deae, aut campis, hoc est agris, ut volunt interpretes, aut fortasse exercitiis campestribus, hoc est militariibus, praepositae.

p. 285 v. 8. de cometis lege quoque nostrum, lib. de mensibus p. 49 21. et S. Basilium Magnum de humana Christi generatione 1 592 D.

p. 287 v. 11. Ἰστέον δὲ ὡς Λιβύην] ea non ex Campestrio huc translata sed ab ipso Lydo interposita arbitror, usque ad verba, ἀπ' αὐτῆς διακεχωρισμένοι, v. 18.

p. 289 v. 8. τοῖς ἐνεῖσε δυνατοῖς] quales erant quibus restitit Firmicus Maternus, causas agens iudiciales (*caninae contentioni: iurgiosa certamina*), antequam ad astrologiam se conferret. *semper enim*, inquit 83 C, *factiosis hominibus erecta constantia resistere confidebam*. sic enim ibi legendum, non *confidebant*, quod habent vulgatae.

p. 290 v. 15. Κομήτης.] nempe qui κατ' ἑξοχὴν cometes vocatur, ut patet ex proxime sequentibus.

p. 291 v. 7 ima. *sublunarium*] detur venia verbo insolenti, et apud locupletes quidem auctores haud obvio.

p. 292 v. 9. περὶ τῶν οὐρανίων διαλέγεσθαι.] conferri possint quae habet Michaël Glycas epistola inedita ad Constantium Palaeologum cod. Reg. 228 fol. 78 *recto* — 85 *verso*, inc. εἰ δὲ καὶ ἀπαιδεύτους τὰ θεῖα καὶ ἀμνήτους τινάς· in qua impugnat fatum (*τὴν εἰμαρμένην*) et *praedestinationem* (*τὸν προορισμόν*). nam sidera quidem potestatem habere portendendi futura (ὁ θεὸς οὐ μόνον ἐν ἀστράσιν ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμῶν αὐτοῖς ἔθετο σημεῖα): sed de quibus praemoneamur, ea virtute nostra averti posse. universe pugnat vehementer pro libero arbitrio: *gratiae* (ut loquuntur theologi) nullam prorsus mentionem facit. iccirco autem arbitror haec a Glyca tanta contentione disputari, quod accusatus sit magiae et astrologiae; unde et Manuelis Comneni imp. offen-

sam incurrit et oculis est orbatus. vide C. Fr. Walchii comment. de Glycae annalibus in Commentatt. soc. Gotting. 5 18 sqq.

p. 294 v. 1. τὴν ἄλλην] malim τὴν ἑτέραν, ut annotavi in ora: quanquam Eustathius ad Il. 1 469, ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμῳ, hoc genus loquendi, ut ἄλλος ponatur pro ἕτερος, frequens esse apud Atticos auctores dicat. certe Lydus ipse scripsit τὴν ἑτέραν p. 295 24.

p. 296 v. 10. ἀρχικώτερος] verti *aptior ad imperium*, haesitans tamen ob adiectivi ἀρχικός varias apud auctores post Chr. natum significationes. quas age, cum parum distinctae sint in lexicis, hic duntaxat aliquantulum evagantes enumeremus. ἀρχικός valet

1) quod *pertinet ad principatum sive convenit principi, principalis, summus*. ita habent S. Gregorius Nyssenus de hominis opificio 1 58 B, Orat. 1 in id, faciam hominem ad imaginem nostr. 1 143 A; Philo Alexandrinus de Abrahamo 285 C; Theolog. arithmet. 8 B, 38 B; S. Ioannes Chrysostomus homilia 15 in epistolam alteram ad Corinthios 3 632 20; S. Isidorus Pelsiota Epist. 314 625 D. sicque S. Basilius Magnus homilia 2 in Hexaëmeron 1 21 C: ἀρχική τις καὶ πονηρὰ δύναμις. vertit Godefridus Tilmannus *principalis quaedam ac mala potentia*, hoc est, quae manat a principio malo. usurpatque eodem sensu idem S. Basilius Quod deus non est auctor mali 1 433 B. atque ita ἀρχικόν τε καὶ βασιλικόν lubenter iungit Eusebius Demonstrat. evang. 155 C, Praeparat. evang. 302 D, 331 D; et ibid. 372 A B tribui Iudae τὸ ἀρχικόν ἀξίωμα ait esse assignatum, quae eadem verba occurrunt apud S. Ioannem Chrysostomum oratione in natiuitatem Christi, et quod unicuique climati praesint angeli 5 853 28. ἀρχικόν ἢ φιλία, *summa res amicitia est*, κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, Athenagoras ait Legatione pro Christianis 22 D. a Nemesio Emeseno autem de natura hominis (84 A ed. Matthaei) anima τὸν ἀρχικόν dicitur ἐπέχειν λόγον, hoc est *principis locum obtinere*. sic opponuntur apud S. Marcum eremitam de paradiso et lege spirituali 898 B ἀρχικὸς ὑποτακτικῶ, *is qui in imperio est subdito* (quae vox eo sensu non est in lexicis); et S. Marci verba iteravit scholiasta ad S. Ioannis Climaci scalam paradisi 102 A. apudque S. Ioannem Chrysostomum sermone 40 in Evangelium Ioannis 2 758 13 in simili disiunctione est τὸ ἀρχικόν et οἱ ἀρχόμενοι. neque aliter a patribus asceticis ii qui inter malos genios duces sunt, ἀρχικοί δαίμονες solent vocari, velut a Palladio Histor. Lausiaca 73 B, 78 A, et sic saepe. Sanctoque Marco iam memorato disputatione cum caesidico 974 C οἱ ἀρχικοί superiores sunt potius quam, ut vertit Ioannes Picus, *magnates*. contra apud Eusebium Hist. eccles. 366 D οἱ ἐν ἀρχικοῖς ἀξιωμασι speciatim videntur *provinciarum imperii Romani rectores*. neque alio sensu usurpatur superlativus ἀρχικώτατος: Eusebius De-

monstrat. evang. 437 C et Praeparat. evang. 815 D. inde fluxit neutrum substantive sumptum τὸ ἀρχικόν, *imperium*; quemadmodum τὸ ἀρχικόν τῶν ὑποτεταγμένων *dominatio est in subditos* apud S. Gregorium Nyssenum contra Eunomium 3 137 A et apud Philonem Quod omnis probus liber 687 C. in Nemesio autem de natura hom. 177 A τὰ ἀρχικά τῶν ψυχικῶν partes eae sunt animae quae *dominantur* atque imperant. in Philone denique Legatione ad Caium 774 A τὰ ἀρχικά *scientia est imperandi*.

2) huic significationi subiungo secundam, peculiarem, quod ad imperatores Romanos attinet, *principalis*, quemadmodum Tacitus quoque *pessimum principalis matrimonii instrumentum* ait Hist. 1 22. ita Theodotus Ancyranus contra Nestorium 1 1667 A τὰ ἀρχικά *palatium Augustum*; Theodorus Balsamon scholliis in canones 75 B γράμματα ἀρχικά *litterae principis* (ubi male interpret), prorsus ut γράμμα βασιλικόν est apud Palladium vita S. Ioannis Chrysostomi 73 A. Eusebius de martyribus Palaestinae 320 C ἡ ἀρχικὴ εἰκοσαετηρίς, *vicennalia imperatoris*. quibus de sacris adeundus Cellarius ad Lactantium de mortibus persecutorum c. 17, 954 B ed. Heumann.

3) ἀρχικός porro videtur vertendum *imperiosus* (eo sensu quo Plinius H. N. 29 1 *imperiosi*, inquit, *nobis ipsis et molestissimus*), si non hic, at certe apud Paulum Alexandrinum Rudimentis de natalitiis 49 C: ἀρχικούς καὶ ἐπιδόξους. reddidit Andreas Schato *ad principatum propensos*. item apud S. Ioannem Chrysostomum libro tertio de sacerdotio 6 25 28, ubi ἀρχικός opponitur τῷ κοινωνικῷ, *imperiosus communi sive comi*.

4) at enim non minus frequentatur ἀρχικός ea significatione quam hic locum habere arbitror, *aptus ad potestatem aut imperium exercendum*. ita positivo Diogenes Laërtius vit. philosophor. 193 C Stoicos credidisse ait sapientes ad gerendos magistratus, ad iudicandum, ad dicendum, solos esse idoneos: ἀρχικούς διαστικούς τε καὶ ῥητορικούς μόνους εἶναι. Philo de Ioseph. 431 G: ἀρχικόν φύσει καὶ δυνατόν. et apud Proclum Paraphrasi in Ptolemaeum 227 B ἀρχικούς μεγαλοψύχους recte vertit Leo Allatius *gnavos in imperiis, magnanimos*: cf. quoque 229 C. comparativo S. Basilii Magnus Commentar. in caput 2 Esaiæ 1 881 C: ἄνδρα τὸν ἀρχικώτερον ἐν τῇ νοήσει, τὸν τελειότερον καὶ δυνατώτερον ἐν ταῖς πράξεσι. nec minus bene (opinor) Fronto Ducaeus illa S. Gregorii Nysseni quaestion. quid sit ad imaginem dei 1 845 A, τὸ ἀρχικόν τοῦ ἀνθρώπου, *facultatem imperandi* reddidit *hominis*; quo eodem sensu adhibetur ab Ioanne Philopono de creatione mundi 230 A B, 238 C, 240 A B et alibi saepe.

Nec mirum aestuari passim in vertendo adiectivo, cum in ipso substantivo ἀρχή multi offenderint. velut Montefalconius Bibl. Coislin. 596 D: πολιτεία ... ἐστὶν ἀρχή καὶ συνήθεια πρα-

γνάτων· politia ... est principium et consuetudo rerum. at enim ἀρχή hic non principium sed principatus, imperium, regimen rerum valet. et Kusterus in Suida ad v. Ἐπεφάνη 1 796 B illa, ἵνα τὴν ἀναρχον ὑπαρξίν μηνύσῃ, vertit sic, ut substantiam principio carentem indicaret, dans se (quod mirari licet in tanto viro) infantem admodum in fidei nostrae rebus. nam primo ὑπαρξίς non substantia est, sed existentia: deinde de servatore nostro, de quo hic sermo, dici non potest eum principio carere, quandoquidem pater est principium filii, paterque solus principium est sine principio. quamobrem, quoniam illo loco agitur de aeternitate verbi, versum oportebat ut existentiam initii expertem indicaret. Georgius Trapezuntius autem, in Rhetorica 96 B et 110 C disserens de duobus prioribus locis status coniecturalis, τῷ παραγραφικῷ et τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, illud recusationem, hoc comprehensionem Latine vocat, nullum omnino, ut solet, verborum propriorum adhibens delectum: est enim τὸ παραγραφικόν praescriptio iuxta Curium Fortunatianum ed. Pith. 56 C, aut praescriptiva quaestio, quod habet idem paulo supra: τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους autem a Curio Fortunatiano 56 C appellantur quae sunt ab initio ad finem, a Sulpicio Victore 258 C a summo ad imum, a Natali Comite de terminis rhetoricis 68 C quae sunt a principio usque ad finem, ab aliis Graecis τὰ εἰκότα, velut a Syriano 144 B, aut τὰ σημεία 146 C, a Marcellino denique ed. Ald. 125 B πράγματα καὶ σημεία. sunt autem eae quas circumstantias quoque dicimus, περιστάσεις, quoniam singula circumstantiunt negotia: nempe quaestiones quis? quid? qui? quando? cur? ubi? vocanturque τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, quia offerunt sese πανταχοῦ τοῦ λόγου. totumque de illis caput praetermissum paene est a Io. Chr. Ernesti in Lexico diligenter ceteroquin adornato technologiae rhetoricae Graecorum; quare in eo exponendo paulo fui longior. atque illud ipsum quod iam in consuetudinem abiisse video apud logicos, petere principium, petitio principii, quando aut postulamus aut quasi concessum assumimus id quod erat initio controversum, ex Aristotelis his, αἰτεῖν τὸ ἐν ἀρχῇ, λαβεῖν τὸ ἐν ἀρχῇ [sc. ἀμφισβητούμενον], αἰτησις τοῦ ἐν ἀρχῇ, λήψις τοῦ ἐν ἀρχῇ [sc. ἀμφισβητούμενον], saeculis tenebrosis ab homine ferreo, neque in disciplina logica neque in literis Graecis admodum erudito, in fingendisque vocabulis ad vim prompto, confictum esse arbitror. ut enim scrutere omnes qui de quaerendi ac disserendi disciplina Latine scripta reliquerunt, non reperies (opinor) hanc dictionem ante Vincentium Bellouacensem, circa a. 1244 clarum, qui usurpat Bibliotheca mundi 2 273 E, 274 B ed. Duac. et alibi saepe. inde autem tam late manavit, ut in eorum quoque scripta insinuarit sese qui artem vera ac falsa diiudicandi venustius atque copiosius tractaverunt. velut in Adami Bursii Dialecticam Ciceronis 310 A, 399 C, et

quod non minus mirere, in Huetii Censuram philosophiae Cartesianae, non ornate modo atque illuminate sed etiam pure scriptam, in qua repperi Antecess. 7 A ed. Paris. 1694, in-8°, inque operis decursu 109 B, 110 A, 129 C, 170 A. at Latine dici sive (quod habet Bursius Dialect. 310 A) *sumere quod demonstrari debet*, sive *ponere* (si mavis, adde *pro confesso*) *quod quaeritur*, quis est qui non videat? nam paulo verbosius reddit auctor ad Herennium lib. 2 41, *pro argumento sumere quod in disquisitione positum est*: cf. quoque A. Gellium 16 8. sed de voce ea similibusque, et quemadmodum e subtiliorum huiusmodi disciplinarum nomenclatione barbariei reliquiae tolli sine negotio possint, pluribus agam, si rerum mearum status voluerit, in glossario peculiari, consuetudines technicaeque vocabula cum dialecticorum tum scholiastarum Graecorum omnium sigillatim explicante. nunc redeamus ad Lydum, emendato tamen prius loco Aetor. concilii Lateranensis 3 870 E: οὔτε μὴν ἀρχαὶ καὶ ἀπρακτοὶ ... αἱ θεῖαι νοήσεις, ubi ἀρχαὶ καὶ legendum esse sequens adiectivum clare arguit.

p. 300 v. 20. προσεχῶς vertit *continuo*, id est *continua serie*, nisus auctoritate nonnullorum eiusdem fere aetatis: nunc tamen malim me scripsisse *immediate*, aut (ne cui durior videatur ea vox) *nullo medio interposito*. Nemesius de natura hominis 63 A: προσεχῶς δὲ λέγεται, ὅταν ἀμέσως ... τι γένηται. habet nempe id adverbium significationes illas fere.

1) *attente, intente*. Palladius Historia Lausiac. 988 A: οὐκ ἀκούεις προσεχῶς τοῦ ἀναγνώσματος. Dionysius Alexandrinus apud Eusebium Hist. eccles. 275 D: ὁ δὲ προσεχῶς ἐντυγχάνων. qui vero *attente perlegerit*, vertit Henricus Valesius. estque tunc synonymum adverbii προσεχόντως, quod ex 70 (ubi tamen legitur sensu aliquantum diverso Proverb. 31 26) demanavit ad auctores Christianos, S. Macarium homil. 4, cursum stadii huius mundi *attente* [προσεχόντως] et accurate absolvi oportere 35 A, 36 C, alibique saepe; ad Anonymum Caten. in psalmos 1 89 A, reliquosque.

2) *immediate*, ut barbaro verbo utar, aut, ut interdum quoque reddi potest, *continuo, proxime*. sic S. Gregorius Nysenus orat. 2 contra Eunom. 2 74 D ἐκ τοῦ ἀκολούθου προσεχῶς τούτοις, ex eo quod *continuo sequitur*: cf. orat. 12 contra eund. 2 371 C, ibid. 385 D, et quod non sint tres dii 459 A B. apud Nemesium autem (ut recte observat in Lexico Gr. Schneiderus vir summus) saepe vertendum est *immediate* de natura hominis 17 C (aut ed. Matthaei 49 A) 21 D, 62 D et alibi. neque aliter Clemens Alexandrinus Stromat. 392 A deum praecepta dedisse ait διὰ νόμον, διὰ προφητῶν, καὶ προσεχέστερον ἤδη διὰ τῆς τοῦ νιοῦ παρουσίας. Daniel Heinsius, nescio quam bene: et iam propinquius per filii adventum. eodemque sensu occurrit

προσεχῶς in Θεολογουμένοις τῆς ἀριθμητικῆς 30, comparativus-que προσεχέστερον apud S. Clement. Alexandrin. Stromat. 490 A, et προσεχεστάτως Theolog. arithmet. 26 D. quam vim vocis non cepit vir perfecte eruditus Huetius, cum haec Origenis t. 14 Comment. in S. Matth. 1 354 C, ἀναφέρεται δὲ καὶ τὸ ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς ... προσεχῶς μὲν ἐπὶ τὴν μυστικωτάτην παραβολὴν ἔτι δὲ ταύτης ἀνωτέρω εἰς τὰ πρὸ αὐτῆς γεγραμμένα, mire prorsus sic reddidit: *caute vero et prudenter refertur illud: consummavit Iesus sermones istos, ad obscuriorem ... parabolam praeterea vero et ad ea quae ante illam scripta sunt. nam sensum esse eiusmodi: proxime quidem refertur illud, cons. I. s. istos, ad parabolam maxime mysticam, altius vero etiam ad ea etc.* oppositio vocum προσεχῶς et ἀνωτέρω clare arguit. neque eo minus tamen Huetii versio in novissimam quoque Origenis ed. (Delarue, Parisiis 1740) 3 635 E transfudit sese.

3) praeterea est tertia significatio, eaque technica, adverbii προσεχῶς, ex hac secunda manans, a Suiceroque Thesauro ecclesiast. 2 853 silentio praetermissa, ut sit *literaliter, ad verbum*, opponaturque τῇ θεωρίᾳ sive τροπολογίᾳ, contemplationi *sensus spiritualis, sensus allegorici*. quod vel ideo monendum videbatur, quod eam complures non viderunt. S. Gregorius Nyssenensis homil. 2 in Cantica cantic. 1 491 D: τούτοις μοι δοκεῖ τοῖς νοήμασιν ὁμοίως Παῦλος προσεχέστερον ... φιλοχωρῆσαι. vertit Gentianus Heivetus: *in hoc sensu [adde item] mihi videtur magnus ille Paulus proxime constitisse. malim: interpretatione literali immoratus.* et Clemens Alexandrinus Stromat. 462 B ait nos Christo gigni: *συνεξακούεται γὰρ προσεχῶς, ὑπηκόους γενομένων.* Daniel Heinsius mire: *simul autem proxime exauditur, si fuerimus obedientes.* sensus est: *subintelligitur enim ad verbum, si f. o.* S. Ioannes Damascenus quoque de ineffabili divinitate 23 B: καὶ οὕτω μὲν προσεχῶς· κατὰ δὲ θεωρίαν ἔλαιον οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἄλλ' ἢ φιλανθρωπία. ubi interpretes item: *et haec quidem attentius legentibus.* sed sustineo me hoc loco, redeoque in viam.

p. 301 v. 1. *δυσχρρίζονται contendunt*, asserunt. sic, nempe active, verti, non ex sententia (fateor) cuiusdam plane eruditi mihi que coniuncti intima familiaritate, qui hic malit *accommodare asseverantur, perhibentur.* sed *δυσχρρίζομαι* item significatione activa usurpant auctores sequiorum quoque saeculorum. S. Basilius adversus Eunomium 2 12 B: ἐγὼ δὲ οὕτω δυσχρρίζομαι. item *δυσχρρίζομαι* S. Gregorius Nyssenensis homil. 6 in ecclesiast. 1 429 A, S. Ioannes Chrysostomus orat. 1 in omnes Sanctos 5 614 39. *δυσχρρίζεται* S. Gregor. Nyssenensis orat. 1 contra Eunomium 2 32 A; Eusebius contra Marcellum 40 C, 47 C, 101 C, 142 A, 143 D, 154 D; S. Ioannes Chrysostomus orat. 2 in epist. ad Ephesios 3 770 38, ad Hebraeos 4 439 17.

δυσχρρίζεσθε Iosephus Antiquit. Iudaic. 45 F. *δυσχρρίζονται* Eusebius Praeparat. evang. 724 C, 725 C. *δυσχρρίζεσθαι* Hadrianus Aug. in rescripto apud Euseb. Hist. eccles. 123 C; S. Gregorius Nyssenus lib. 1 contra Eunomium 3 90 A; S. Ioannes Chrysostomus orat. 1 in Lazarum 5 224 13, homilia 23 in S. Ioannem 2 646 12. *δυσχρρίζόμενος* S. Ioannes Chrysostomus orat. 2 de incomprehensibili 6 397 12. *δυσχρρίζομένου* Heliodorus Aethiop. 270 C. *δυσχρρίζομενον* S. Ioannes Chrysostomus homilia 63 in S. Matthaem 674 C. *δυσχρρίζετο* S. Gregorius Nyssenus de vita S. Macrinae 3 180 D, S. Athanasius vita S. Antonii eremitae 81 B. atque haec de formis praesentis et imperfecti: taceo de aoristi.

p. 301 v. 5. *δεῖ γὰρ ἥλιον*] priore itinere meo Italico descripsi ex codice admodum vetusto tractatum imeditum incerti auctoris de astronomia, luculentum sane ac perelegantem, ut paene Attico stylo exaratum dicas. unde (donec totum in lucem potero asserere) exhibebo locum illum, de Sole: οὗτος γὰρ [ἥλιος] ἔχει μὲν ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν ὄλων οὐσίαν, καὶ διὰ τοῦτο τινες καὶ τῇ τῶν τεσσάρων στοιχείων φύσει τοῦτον κερᾶσθαι ᾤοντο. ἡγεμῶν δ' ἐστὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ πάντων γεννητικός· γεννῶν δὲ αὐθις καὶ διαλύει, καὶ πρὸς τὸν σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνει, διδούς μὲν τῇ ὅλῃ οὐσίαν σχεδὸν καὶ ζωὴν, ἀνταπολαμβάνων δὲ τὴν ἀνωθεν ὑπαρξίν. μέσος γὰρ ἴδρται, τὰ ἄκρα συνδέων, ὡς φησὶν Ὀλυμπος, καὶ καθάπερ ἡνίοχος ἀγαθὸς τὸ τοῦ κόσμου ἄρμα ἀσφαλῶς ἐλαύνων. is autem Olympus est fortasse philosophus peripateticus huius nominis, discipulus Ammonii Saccae, Alexandrinus, de quo Porphyrius vita Plotini 7 D E, ubi tamen nunc legitur Ὀλύμπιος. eundem vocat Olympum Marsilius Ficinus Commentar. in libr. 3 ennead. 2 Plotini 126 A. Ὀλυμπος, medicus Cleopatrae, qui historiam edidit, memoratur a Plutarcho vit. Anton. 953 D.

p. 303 v. 18. *Καρτάπων*] sic omnes. num *Carteiam?* *Cartennam?* confer tamen p. 332 7.

p. 306. *ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ*] haec, usque ad p. 331, iam cusa erant in Rutgersii Var. Lectt. p. 247 — 260, unde excerpsti lectiones variantes quae cernuntur cum hic in notis tum superius ad oram pagellarum.

p. 308 v. 6. *εὔροια* * *τῶν ποταμίων*] fortasse, *εὔροια τῶν ποταμῶν*, sequenti diastole, quemadmodum habet Rutgersius; ut supplendum sit aliquid in phrasi sequenti. scaturigines fluvialitium aquarum infra quoque numerantur in rebus salutaribus p. 310 7, Iul. 10.

p. 309 v. 22. *δουλικαῖς τύχαις*] of. p. 314 5, Septembr. 7. ex Rutgersii notis 290 C video Meursium pro *τύχαις* legere voluisse *ψυχαῖς*. sed *fortunae serviles* pro ipsis servis bene, ut opinor, dicitur.

p. 315 v. 15. διαλάβωσιν pro διαλήψονται, nisi tamen scribere mavis διαβαλοῦσι. de usu coniunctivi aoristi pro futuro (more Homérico) apud Graecos posteriores, in verbis praesertim aut irregularibus aut quae vocantur λ μ ν ρ, plura notavimus praefat. ad Leonem Diac. 12 C et ib. indic. 291 B. et apud nostrum quoque futuro iungitur coniunctivus aoristi, eodem sensu: ἔσονται καὶ — ἐπιτείνῃ p. 290 3, μάχαι συρραγήσονται καὶ τὰ θηρία — ἐπέλθῃ p. 326 19, οὐκ ἀλλοιώσει μόνον ἀλλὰ καὶ — ἀναβάλλῃ p. 343 9. adde ἐπιλάβηται pro ἐπιλήφεται (quod tamen habet cod. Reg.) p. 347 12, et λυμήνεται pro λυμανεῖται p. 318 20 et p. 319 3.

p. 316 v. 19. ἀλληλανεμίαν] novum vocabulum ex hoc ipso loco a Rutgersio sumpsit vir cl. Io. Gottl. Schneiderus *Wörterbuch* etc. edit. 1805 1 56: alterum, quod omnino exulat e lexicis, ἀνεμομαχία, ventorum conflictus, Lydus habet p. 357 16, 358 18, 369 8, 372 10 et 380 12.

p. 318 v. 17. ἀνασκολοπισμοί] vox rara necdum in lexica recepta. usurpatur a S. Gregorio Nysseno orat. 8 de beatitudinibus 1 835 C: τὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἀνασκολοπισμὸν.

ib. v. 20. λυμήνεται] sic codex, barbare, hic et inferius p. 319 3: num λυμανεῖται? confer tamen quae annotavi supra ad 315 15. infra p. 324 17 codex habet λοιμανεῖται, supra 318 12 λοιμήνονται, et Rutgersius λυμανοῦνται, quod recepi.

p. 319 v. 18. ita τελέσει p. 335 1 et 14.

p. 330 v. 1. εὐθηνοί] adiectivum rarissimum neque in lexico I. Gottl. Schneideri viri summi neque in auctore repperi ullo, praeter S. Ioannem Chrysostomum orat. 105 exhortatoria ad poenitentiam 6 913: ἐν τῇ ταύτης ἀγορᾷ πάντα εὐθηνά.

p. 331 v. 6. εὐομβρίαν] vox rarior quam quis putet. occurrit, extra hunc locum, in Eusebio Hist. eccles. 353 D: τοὺς λειμῶνας δι' εὐομβρίαν φυτοῖς καὶ ἄνθεσι λαμπομένους.

p. 339 v. 2. haec et sequentia partim sumpta sunt ex Plinio H. N. 2 50 — 52, cuius verba in versione quantum potui praesentavi.

p. 340 v. 18. ἀβλαβῆ] eadem vox occurrit in lexico Graeco inedito, quod in Italia transcripsi ex cod. saec. 12: ἀβλαβεῖς ἀσινεῖς. ὁ δὲ Ἄλσιος τὴν ἐν Ἀδράτοις φρουρὰν ἐκβαλὼν εἰς Βόστρα τοὺς περὶ αὐτὸν ἀβλαβεῖς διεσώσατο. quo in lexico, satis amplo, dolendum, primum, abrumpi post litteram Γ; deinde, in locis scriptorum, quae multa afferuntur, nomina auctorum perraro addi, adeo ut cuiusvis fragmenti sedem investigare, aut explorare editumne sit an ineditum, quod facere cecepi, longum sit quoddam opus atque molestum. quae modo posui, in auctore nullo hodie exstante quivi invenire, neque Alsii nomen inter duces Romanos. nam est quidem apud Marquardum Gudium In-

scriptt. 77 12 nomen C. ALSI. DEMENI. at is figlinas exercuit, non meruit aes militare. venit in mentem pro *ΑΛΚΙΟC* corrigere *ΑΤΚΙΟC*; qui si esset Lusius Quietus, sub Traiano bellica laude clarus, a Xiphilinoque (ed. Sylburg. Scriptt. Graec. minor. 3 349 B, 350 C, ubi tamen Graece *Λούσιος* scribitur) ab aliisque saepe memoratus, suspicari possis ea esse aut ex libro 68 Dionis Cassii, qui hodie intercidit, aut (quod magis credam) ex Parthicis Arabicisve Appiani. sed adversantur huic opinioni illa Damascii Vita Isidori apud Photium Biblioth. 1059 E: τὰ Βόστρα τῆς Ἀραβίας, πόλιν μὲν οὐκ ἀρχαίαν (ὑπὸ γὰρ Σεβήρου τοῦ βασιλέως πολίτεια), φρούριον δὲ παλαιόν, ἀποτετειχισμένον ὑπὸ τῶν Ἀραβικῶν βασιλέων. nam si Bostra nulla aut vix ulla fuerunt ante Severi principatum, non admodum credibile est eorum crebram mentionem factam esse in historia bellorum Traiani. quapropter, si quis locum ad scriptorem saec. 4 aut 5 pertinere dicat, nihil repugno.

p. 341 v. 8. τῶν γὰρ νεῶν] Romanorum naves, praesertim classis Misensis et Ravennatis, suum quamque nomen habuisse, aequae ut fit hodie in officio maritimo, constat cum aliunde tum maxime ex Pighii Hercul. Prodicio (ed. Antverp. 1587, 8) 502 A. quod moneo, quia complurium eruditorum scientiam fugerit. velut Thomae Hearne praef. in *The Itinerary of John Leland* (ed. 3) 6 13 B. lapide hoc:

M. ANTONIUS RUFINUS

MILES EX V VICTORIA SIBI

T

ET. L. IULIO APOLLINARI FRARI

MILITI EX. III. DIANA. VIXIT

ANNIS. XXXVIII. MIL. ANN. XIII.

addente Hearne 14 A, milites illos meruisse in classe multarum navium, numeris inter se distinctarum (*which were distinguish'd by numbers*). eademque siglae crucem fixerunt homini in titulis lapidariis legendis probe exercitato Henr. Dodwello Epist. ad Goetzius de inscriptt. Puteol. et Baian. (Iscae Dunmonior. [sic] 1711, 8) aestuanti 39 A, numeri v et III an de legione potius, an de ala, an de cohorte sint intelligendi. at quis non videt militasse M. Antonium Rufinum in quinqueremi Victoria, L. Iulium Apollinarem in triremi Diana? similiter certe tituli ab Ioanne Vignolio relati, de column. Antonini Pii, habent III TAVRO 297 B, III MINERVA 298 B, III SOLE 299 A, III ARMATA 299 C.

nihil dico de aliis lapidibus easdem siglas exhibentibus, quos in museis Italiae tum publicis tum privatis ipse vidi; quod illas scriptis nuper editis aliter explicatas esse videam. coaevorum autem meorum censura, quin etiam mentione, nisi honorificentissima et necessaria admodum, quae mea natura est, semper abstinebo.

p. 343 v. 4. καθ' οὗ φέρεται] sic Caseol. sed cum hic tum infra v. 9. legendum aut φέρεται, ut est in cod. Veneto, aut καθ' οὗ ἂν φέρεται.

ib. v. 11. πολεμίων μὲν ἕφοδον] Caseol. πολέμων· conf. tamen p. 344 8. 21. 345 8. Venetus quoque hic habet πολεμίων.

p. 344 v. 8 ima. augustum aedificium] Ovid. Fast. 1 609: sancta vocant augusta patres: augusta vocantur templa sacerdotum rite sacrata manu.

p. 349 v. 1. τέως] restituamus particulam τέως Actis concilli Lateranensis in laudibus Constantis 2 imperatoris 3 780 B: τὸ ὡς εἰκὸς ἐγκατάλειμμα τῶν τε ὡς πρὸς ἡμᾶς εἰκῆ τε καὶ μάτην διαφερομένων. legamus τῶν τέως, residuum eorum qui adhuc nobis temere ac vane contradicunt. aliter interpretes.

p. 350 v. 2. εἰσκαθίζουσι] de hoc verbo silet in lexico Schneiderus vir clar. occurrit etiam apud S. Ioannem Chrysostomum orat. 83 in crucem et confessionem latronis 5 570 41, si tamen ibi lectio sincera.

ib. v. 10. ταῦτα μὲν ἂν τις] quae sequuntur, usque ad finem p. 356, cusa exstant in ed. Schowiana libri de mensibus, p. 130—134.

ib. v. 18. Βικέλλιος] Symbolik und Mythologie der alten Völker, t. 2, Lipsiae 1820, 8, p. 927 not. 132, auctor, summo vir ingenio eruditioneque incomparabili, allato hoc loco Βίγυλος, id est Figulus, legendum esse non infirmis rationibus nititur approbare. sed enim p. 276 22 est in C βεκελλιον, hic βικελλιος (quod magis placet), et in codice Romano bibliothecae Angelicae, unde idem fragmentum de terraemotibus descripserat Schowius, Βικέλιος. atque haud scio anne opus sit abire a scriptione codicum. alibi quoque id nomen, aut certe simile, reperio, nominatim apud Ioann. Marangoni Actis S. Victoris 160 A et Murrator. p. 2096 8.

M. VICELI. II.

VICELIORV

LIBERTVS

V. A. XXVII

Viselliorum Varronum gens e Cicerone eque Valerio Maximo 8 2 2 est notissima.

p. 357 inser. hoc calendario, de quo sententias maxime diversas a Salmasio ad Solinum a Petavioque praefat. ad Urano-
Ioannes Lydus.

logium latas esse video, cum eadem res diversis diebus passim iterentur (velut fiduculam incipere occultari et 7 Kalendas Februarias iterumque 6, et postremo ipsis Kalendis Februariis), apparet Cl. Tuscum secutum esse calendaria sideralia complura, alia fortasse ad Romanum, alia ad Alexandrinum, alia ad Antiochiae horizontem pertinentia, Democriti, Eudoxi, Hipparchi, Divi Iulii, Metrodori. atenim idem accidit non modo in calendariis veterum fere omnibus, sed in ipsis quoque Fastis Povidii, quorum singulae notationes, si ad tabulas exigas, ad unum horizontem unumque aevum omnes nullo modo possunt revocari. accedit occasus matutinos veros seu cosmicos, matutinos apparentes, vespertinos veros, id est acronychos, et vespertinos apparentes, hoc est heliacos, aut ab ipso Cl. Tusco non satis esse in Latino distinctos, aut a Lydo interprete has distinctiones esse omissas. de quibus in textum Lydi denuo introducendis studentes astronomiae viderint.

p. 362 v. 20. Ἀπριλίῳν] hic in Codd. omissus est status coeli. in Leonici versione legitur: *Sol in ariete. Favonius late spirat: ciconia apparet, et mare transmittit.*

p. 364 v. 10. ἀρχεται δύνεσθαι] sic Codd. omnes. Leonicus vertit: *Fav. flare incipit matutino; vergiliae occidunt.*

p. 368 v. 20. βροντώδης non est in lexico Schneid. auctoritates habet, praeter Lydi hic et p. 363 10. 19. 368 3. 372 23. 373 17, etiam Cl. Ptolemaei Tetrabiblo 94 A et 95 C, Procli Diadochi Paraphrasi in Ptolemaeum 138 B, Hephaestionis Thebani Apotelesmaticis 4 B et 13 C, S. Germani Cpolitani orat. in sanctiss. Deiparam 308 D.

INDEX GRAMMATICUS.

- ἀγανακτούμενος 212, 6.
 ἀγών ἀγωνία 43, 1.
 τὰ ἀεροπόρα 280, 21.
 ἀειδρύλλητος 244, 9.
 αἰών 38, 5.
 ἀκερμία 208, 11.
 ἀκροξίφης 127, 18.
 ἀκρόουλος 138, 18.
 ἀκροπόρφυρος 134, 10.
 ἀκρονυχία τῶν ἀστέρων 19, 2.
 ἄμα ἐθεράπευσεν ἄμα ἐπαύσατο
 148, 15. 173, 18. 20. 178, 3.
 194, 15. 240, 8. ἄμα ἐπελάβετο,
 προσετήσατο 148, 18. 270, 17.
 ἀναβέβηκεν i. q. ὑπερβέβηκεν 173, 9.
 ἀναζώσασθαι τὴν ὅλην διοίκησιν
 229, 12. δύνάμιν 162, 21. πό-
 λεμον 152, 2. πρὸς στρατείαν
 219, 2.
 ἀνακεκολλημένος 179, 3.
 ἀναλελογγημένος 169, 15.
 ἀναποδοῦται 154, 17.
 ἀναρπάζειν εἰς τιμὴν 250, 6. ἐπὶ τὰ
 πρῶτα τῶν ἀξιωματίων 256, 12.
 ἀνασκολοπισμός Hasius ad 318, 17.
 ἀναφρηγῆναι ποταμούς 290, 4.
 ἀναφωνητής 207, 14. 213, 15.
 ἀναχαιτισμός 181, 8. 245, 3.
 ἀνέκαθεν 152, 5. 156. 22. 160, 14.
 163, 6. 174, 4. 175, 1. 185, 5.
 198, 1. 199, 21. 202, 6. 203, 2.
 216, 8. 220, 8. 225, 1. 231, 5.
 232, 2. 242, 9. 243, 17. 261, 8.
 ἀνέφοδος 225, 18.
 ἀνέχειν] ἡ πρώτη καὶ ἀνέχουσα
 τῶν ἀρχῶν 185, 20. ἡ πρώτη
 καὶ ἀνίσχουσα 182, 23.
 ἀνεσχηθεῖσῶν 136, 17.
 ἀνόδεντος ἐρημία 161, 14.
 ἀντενδοκιμεῖσθαι 11, 10.
 ἀντί 5, 6. 7. 24, 13. 44, 1. 51, 1.
 53, 7. 60, 11. 64, 23. 65, 18.
 74, 12. 80, 11. 82, 13. 341, 4.
 ἀντιβολή 205, 9. 256, 19.
 ἀντιδίσκωσις 277, 15.
 ἀντικέφαλον 74, 17.
 ἀντιπλαγιάζεσθαι 230, 3.
 κατ' ἀντίστοιχον 126, 20. 127, 6.
 136, 6.
 ἀντιτυραννῆσαι 165, 5.
 ἀνύειν λειτουργίαν 215, 19. φρον-
 τίδα 211, 14. διανύσαι ἀρχάς
 232, 12. βαθμούς καὶ πότους
 224, 9.
 ἀπαγγέλλειν εἰς στρατείαν nomen
 dare 260, 10.
 ἀπαλιψέσσα 188. 11. 15. ἀπαλι-
 φέντων 204, 20.
 ἀπαγορεύεσθαι τοὺς πολέμους
 238, 9.
 ἀπασχολῆσαι βίβλους 138, 10.
 ἀπογεοῦσθαι 255, 18.
 ἀποθεῖσθαι 265, 18.
 ἀποκινήσαι τοὺς ὑπάτους 155, 23.
 263, 21.
 ἀπολέγειν ταῖς κτήσεις 249, 8.
 τῷ τεμένει 259, 13.
 ἀπολέλοιπε διαλέξεις γράφας 149, 2.
 συγγραφήν 227, 13.
 ἀπολύειν χάριτας 262, 5. 22. 205, 13.
 ἀπομένειν 160, 18. 182, 6.
 ἀποπτύειν 168, 8. 181, 16. 190, 7.
 ἀποσπαργανοῦσθαι 63, 9.
 ἀπραγήσαι περὶ ζήτησιν 138, 9.

- ἀρβύλαι 130, 3.
 ἀρπασθῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν 229, 11.
 ἀρχαιοφανής τύπος 135, 9.
 ἀρχαιοφύλαξ 194, 11.
 ἡ ἀρχὴ τῶν ἀρχῶν 172, 7.
 ἀρχικός Hasius ad 296, 10.
 ἀρχοντιᾶν 142, 15.
 ἀσπιδισκάριον 129, 12.
 atrum τὸ φαιόν 134, 9.
 αὐγὴ ὁ ὄρθριος καιρὸς 82, 11.
 αὐλακισμοί 286, 3.
 αὐξίφωτιά 101, 3.
 αὐρίγαμμος 169, 14.
 αὐταρχία 124, 2.
 αὐτοκρατορία 123, 8.
 αὐτομολήσει τὰ θηρία πρὸς τὰς παγίδας 333, 12.
 ἀφαντικός 264, 12.
 ἄχι παντός 274, 7. μέχρι παντός 274, 23. 286, 12. ἀνατολῶν ἄχι 209, 1. ἡμῶν ἄχι 187, 14.
 βάραι 180, 11.
 ἡ βασιλεία] v. Has. comment. p. xviii.
 βραδύνειν i. q. διατρίβειν 144, 2. 146, 12.
 βροντώδης Hasius ad 368, 20.
 γαματίσκοι 169, 15.
 γλαῦκαν τὸ ὄρνειον 74, 22.
 γλίσχρον 193, 10. 208, 7. 254, 13.
 γνόφον δίκην 227, 6.
 γυμνοφανής 259, 3.
 δαίμονες manes 64, 14.
 πρὸ δεκαμιάς 7, 12.
 δεκανδρική ἀρχή 146, 5.
 διάβλημα 179, 6.
 διαθερίσαι 156, 17.
 διαλαλιά 261, 10.
 διασηνοῦσαι 266, 3.
 διασπαθῆσαι 185, 2.
 διασπαθίζειν 148, 4.
 διασυρῆναι 175, 20. 245, 17.
 διασυρίζειν 190, 19.
 διατυποῦν i. q. προστάττειν 181, 17.
 διαψηφίζειν τοὺς φόρους 239, 8.
 διαψηφισταί 200, 6. 228, 5. 262, 13.
 διδάγματα 190, 22.
 διυγνρίζεσθαι Hasius ad 301, 1.
 δικήγορος 259, 20.
 διοσημασία 343, 13.
 διοσημειακοὶ ἀστέρες 290, 16.
 δισκοποτήριον apud Has. ad 279, 22.
 δοκίς 285, 10 ann. ima.
 δρύφαντος θρόνος 126, 13.
 δυνάμεις αἱ τῆς αὐλῆς 177, 2.
 τὸ δυοκαιδεκάδελτον 141, 6.
- δυστυχεὶ ἀναρχίαν 147, 19. 156, 6.
 ἔγγλανκος 60, 8.
 ἔγγυς ἀκαρπος 316, 13. 337, 13.
 ἔγγυς ἄπλους 356, 12. ὅμοιος ἔγγυς 101, 21. ἔγγυς ὄλην 184, 8.
 ἔγγυς ἅπαντας 287, 9. πᾶσαν ἔγγυς 265, 9. ἔγγυς τριάκοντα 33, 2. ἔγγυς ἀκαρπίαν 327, 10.
 ἔγγυς ἔπειθεν 245, 15. ἔγγυς μονωθῆναι 353, 10. ἔγγυς σαλεύεσθαι 263, 19.
 ἐγκαταλειμμένα 264, 12.
 ἐγκλεῦεσθαι 131, 19. 186, 14.
 εἶδη 255, 10. 12. 13. 264, 8.
 εἰς] εἰς πλάτος 19, 8. 158, 33. εἰς πλήθος 135, 8. 202, 17. 230, 13.
 εἰσκαθίζειν Hasius ad 350, 2.
 εἰωθός 208, 6. 260, 10.
 ἐκατέρα παιδεία 269, 1. φωνή 122, 20. 147, 17.
 ἐκβιβαστής 205, 18. 206, 8.
 ἐκμυζῆσαι 261, 5.
 ἐπιθέσθαι 186, 16. 259, 16.
 ἐλευθέρου ποδὸς λόγῳ 351, 1.
 ἐμπρόθεσμος δίκη 180, 6.
 ἐμπροθέσμως 180, 18.
 ἐναγρηνεῖν 139, 11. 195, 17. 251, 7.
 ἐναπομένειν 255, 17.
 ἔνος ὁ ἐνιαυτός 51, 11.
 ἐνσηπείσθαι 255, 10.
 ἐντευξίς μονομερῆς 218, 19.
 ἐντυχίας νῶτον 205, 21. ἐντυχία μονομερῆς 217, 18. 260, 1.
 κατ' ἐξαιρέτον 71, 10.
 ἔξαρος 251, 8.
 ἔξυλακίζειν πλοῦτον 173, 13. τὴν ἔστιαν 259, 8.
 ἐπαγρηνεῖν 260, 3.
 ἡ ἐπαρχος ἔξουσία 260, 21.
 ἐπαρχότης 172, 11. 173, 10. 174, 9. 177, 4. 14. 193, 5. 199, 22. 204, 3. 211, 2. 4. 217, 4. 222, 1. 223, 7. 236, 5. 238, 21. 242, 15. 243, 7. 246, 16. 249, 7. τῶν πραιτωρίων 132, 17. 184, 22. 204, 17. 219, 11.
 ἐπεμβόλιμος θεός 168, 11.
 ἐπὶ τοῦ θέρους 351, 16. ἐπὶ τοῦ λέοντος 337, 8. ἐπὶ τῆς πρώτης φυλακῆς 291, 21. ἐπὶ τῆς Ἰταλίας etc. 289, 4. 290, 11. 291, 3. 301, 14. 302, 6. 303, 18. 304, 5. 339, 5. 351, 11. ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας 281, 19.
 ἐπιβρῖσαι 241, 11. 256, 8.
 ἐπίδολος 283, 1.

- ἐπιπεδοῦσθαι 24, 1.
 ἐπιροιζῆσαι θεωρίαν 191, 9.
 ἐπιτεύξεται ἡ ἐλαία 354, 1.
 ἐπισηκρητεύειν 220, 20.
 ὁ ἐπισκοπῶν τὴν πόλιν 211, 10.
 253, 5.
 ἐπιτάγματα οἱ φόροι 40, 21.
 ἐπιχοάζειν 66, 13.
 ἐπιχωριάζειν βροῦτον τὸν μωρῶν
 143, 22.
 ἔργον γεγόνασι τῆς αὐτοῦ διδασκα-
 λίας 223, 20.
 ἔρεβόθεν 247, 7.
 ἔριυνάς 140, 7. 193, 16.
 καθ' ἔρημνείαν 128, 2. 162, 9.
 206, 12. 213, 4. πρὸς ἔρημνείαν
 132, 2. 141, 7. 146, 5.
 ἔρμαια 90, 19.
 ἐρυνθριᾶ τὴν ἀρχὴν 243, 5. τοὺς
 ζηλοῦντας 231, 11. τοὺς λόγους
 240, 18. ἀφελέσθαι 184, 17.
 δοκεῖν 126, 10. καταψηφίζεσθαι
 150, 2.
 εὐγλωττία 222, 14.
 εὐθηνία ἢ τοῦ παλατίου 200, 13.
 ἢ φροντὶς τῆς εὐθηνίας 231, 13.
 εὐθηνός Hasius ad 330, 1.
 εὐομβρία Hasius ad 331, 6.
 αἱ ξενικαὶ 208, 21. 209, 5.
 ξεφυρίτης ὁ Μάρτιος 109, 7.
 ζημιῶσαι τινὰ τινος 185, 1. 209, 18.
 ζημιοῦσθαι τὴν ὄψιν 236, 8.
 τοὺς φόρους 175, 12. 247, 17.
 τὸν ἐν μέσῳ χρόνον 219, 4.
 ζωικᾶς 139, 3.
 ζυγάδην 25, 11.
 ζώνην περιθέσθαι 196, 16. ἀπο-
 θεῖσθαι 198, 12. ἀφεῖναι 223, 5.
 τῆς ζώνης ἀπαλλάττει 203, 9.
 ἡμιώριον 9, 17.
 θανατᾶν 233, 11. 238, 14.
 ὁ θάτερος 145, 21. θάτερον 151, 20.
 θεοχολωσία 296, 1. 329, 7.
 θεσπίζειν 9, 14. 55, 2. 56, 8.
 176, 9. 204, 1.
 θῆκαι 179, 20.
 θηκοφόροι 202, 4. 215, 20.
 θρίαμβος 3, 4.
 θρομβώσεις 47, 2.
 Θύβριδος 136, 14. Τίβεριν 138, 22.
 θυοσκοπία 119, 7.
 ianua 52, 19.
 ἱερατεύειν ταῦρον 71, 15.
 imaginifer 158, 4.
 ἰσχυροποιεῖσθαι 63, 9.
 iuba 127, 19.
 κ 33, 18.
 τὸ καθαρὸν 205, 13.
 καθολικοί 200, 9.
 καῖσα s. καῖσαρ ὁ ἐλέφας 95, 15.
 κατὰ καιρὸν i. q. αἰεὶ 185, 18.
 217, 15. 218, 12. 249, 11.
 καλαμάριον 179, 21.
 καλλάϊνον τὸ βένετον 43, 12. 66, 2.
 καλλίκλιον 180, 4.
 καλοϊώνιστος 139, 5.
 κάνθαρος 180, 5. 182, 1.
 καραδοκεῖν 170, 12.
 κάρτα 208, 10. 218, 10. 344, 11.
 κατάλογοι αὐλικοὶ 189, 4. στρα-
 τιωτικοὶ 176, 22. τῆς ἀρχῆς
 201, 1. ποίοις ἢ τάξις συμ-
 πληροῦται καταλόγοις 183, 10.
 187, 12.
 καταπελιτισταὶ 158, 19.
 καταπόρφυρος 179, 2.
 κατασκεπόμενα αἰγὴ τὸ δικαστήριον
 181, 21.
 καταστροφεὺς πολιτεύματος 263, 22.
 καταυλήματα 187, 8.
 κεραΐτης 197, 9.
 κεφαλή μηνός 37, 8.
 κομπλεύσιμος 218, 6.
 κομποφανειλλορημοσύνη 200, 1.
 λαμπροφανεῖς 181, 21.
 λησταρχία 267, 3.
 λελογχαμένη στολή χρυσοῦ 169, 5.
 λογχωτός 170, 1.
 λυμῆνεται Hasius ad 318, 2.
 μαϊουμᾶν, μοῖουμῆζειν 91, 7.
 μαξιλλοπλουμάκιον 251, 20.
 μαρινιαῦν 242, 13.
 μεσοβασιλεύς 148, 6. 151, 22. 156, 2.
 μεσομηνία 32, 7. 17. 33, 11. 15. 22.
 71, 14. 298, 19.
 μεταλλευθεῖς ἐκ μαγνήτου ὁ σίδη-
 ρος 78, 7.
 μέταξα 169, 8.
 μῆν] οὐ μόνον ἀλλὰ μῆν 220, 20.
 ἀλλὰ μῆν καὶ 142, 18. 156, 17.
 171, 1. 21. 185, 1. καὶ τοὺς
 ὀψοποιούς γε μῆν 177, 6. 256, 11.
 ἢ μητρόχος 71, 17.
 μονόπτερα 264, 18.
 καὶ μόνος 125, 22. 129, 5. 135, 16.
 138, 9. 139, 18. 22. 146, 18.
 148, 6. 13. 151, 21. 159, 15.
 170, 5. 171, 4. 172, 21. 178, 16.
 180, 1. 193, 7. 195, 12. 216, 6.
 229, 15. 263, 13.
 νεμέσεως ἕξω 194, 11.

- περα ὁ σκορπίος 154, 8.
 περετα ἢ καλαμίνθη 154, 19.
 νερετριος δαίμων 252, 3.
 perones οἱ ἀνδρεῖοι 75, 22.
 νεφελόφορος 226, 10.
 νήγρετος. νήδυμος, νήλιπος, νή-
 χυτος 154, 10.
 νομογράφοι 120, 6. 132, 15.
 νυκτηγρετεῖν 209, 2. 18.
 ξυλοπέδη 158, 1.
 καθ' ὄμαλοῦ 149, 9. 160, 14. 193, 6.
 196, 4. 230, 1. 261, 14.
 ὀμιχλαίνειν 35, 17. 90, 8. 298, 9.
 ὀμόδουλα 264, 12.
 ὀμόκησσα 254, 12.
 ὀππιρίζειν 6, 21.
 καὶ ὄπως ἐρῶ 123, 8. 225, 3. 250, 22.
 260, 19.
 οὐν ἢ βραγείας οὐν τινός 209, 19.
 ὄφρον τῆς ἀρχαίας ὄψεως ἀνακα-
 λούμενος 192, 4. ἀξίαν ὄφρον
 τῆς ἐξουσίας ἀνατείνων 190, 12.
 τὴν ὄφρον ἐδίδου τοῖς ἀποπε-
 φρασμένους 207, 7.
 ὄφριπίζειν 7, 1.
 ὄψις τῆς πολιτείας 123, 14. 188, 9.
 255, 9. τῶν πραγμάτων 196, 22.
 τοῦ δικαστηρίου 201, 1.
 ἢ παλαιότης 5, 5. 74, 11. 137, 10.
 173, 1. 204, 21. 209, 14. 228, 21.
 260, 20.
 παλιμμαχεῖν 248, 9.
 παλινστατεῖν 150, 13.
 πάνθηρος 73, 16.
 πανσόβητος 17, 5.
 παραδηλῶναι 258, 19.
 παραμυθία 136, 10. 220, 18.
 221, 1
 παρανεμόμενοι ταῖς ὄχθαις 161, 11.
 παραπομῆναι 130, 21. 178, 13.
 παραψυχή 202, 2. 207, 17. 216, 17.
 236, 2.
 πάριππον 200, 3.
 παρωθηθέντων 231, 2.
 περιδιφθεροῦσθαι 50, 1.
 περιθεᾶσθαι 232, 2.
 περισκοποῦντος τὸν κοιτῶνα οὐρον
 καὶ ἀφόδον 186, 11.
 περιχεοῖς 134, 11.
 πιεζόμενοι ἐγνημάτων ἔνεκα 201, 5.
 πλαγιόσκελος 139, 4.
 πλατύγναθος 255, 3.
 πλατύτης 99, 2.
 πληροῦν 205, 21. 207, 15. 212, 13.
 217, 19. 224, 19. 262, 9. 21.
 πλήρωμα 202, 7. 9. 237, 15. 261, 18.
 262, 14.
 πλήρωσις 205, 10. 207, 12. 262, 13.
 πληρωτής 205, 23. 206, 4. 262, 16.
 πλοιαφέσια 70, 4.
 ποδαγλική νόσος 92, 12.
 ποδοφύλαξ 158, 3.
 ποινηλασία 311, 15.
 ποινουργοί 254, 2.
 πολισμός 122, 6. 9. 16.
 πολιτικά 264, 12.
 πολυμετάβολος 17, 5.
 πραγματεῖνται 90, 17.
 πραγματικόν 209, 4. 222, 1. 261, 5.
 πραξιεργία 42, 4.
 πρασοφαγεῖν 107, 3.
 προβολή ὑπάτων 147, 16.
 προγραφή εὐγενείας 135, 18. τῷ
 νίμφω 154, 1.
 προγραφόμενα 160, 20.
 προδεωρεῖν 186, 5. 236, 12.
 προνομία 198, 15. 217, 19.
 προνόμιον 189, 7.
 προοίμια τῆς ἀρχῆς 133, 4. τῆς
 ἐφόδου 227, 16. τῆς λέξεως
 140, 18. τῆς πολιτείας 161, 3.
 191, 11. 216, 9. τοῦ σεπτεμβρίου
 106, 20. ἐν προοιμίους 165, 7.
 193, 18. ἐκ προοιμίων 218, 20.
 προσεχόντως Hasius ad 300, 20.
 προσεχῶς Hasius ad 300, 20.
 προσεντελεισθῆναι 182, 13.
 προτραγῶδησαι 186, 21.
 εἰ ἄνεμος 318, 22. 321, 11. 322, 1.
 325, 22. 360, 22. 362, 11. 363, 19.
 364, 4. 369, 5.
 ῥῆμα κοινόν verbum deponens
 140, 21.
 ῥήξ 127, 1. 139, 15. 143, 1. 2.
 ῥιπίξεσθαι κλύδωσι 248, 2.
 ῥοπαί 264, 14.
 σανδόνες 258, 22.
 σάρακες 130, 13.
 σεληνίσκος 10, 17. 179, 4. 8. 11.
 σεμνοφανές 183, 14.
 σημεῖα — τέρατα 111, 7. 8.
 σιδηρόβαφος 66, 1.
 sica, sicarius, sicata 175, 5. 6.
 τὸ σιτωνικόν 231, 5.
 σκευῦφια 172, 15.
 σκηνοθέμενος εὐθήθειαν 143, 23.
 σκηνοτή καμφοδία 152, 10.
 σκιοψυκτον 58, 18.
 σπαδίξεσθαι 165, 6.
 στάβλον 233, 1.
 στένωσις 181, 10.
 στερεὰ αἰτία 171, 11.

- στερεώματα 6, 10.
 στῆναι τὴν διάγνωσιν 214, 16. 19.
 στρατεία 196, 14. 21. 202, 10. 17.
 221, 9. 12. 222, 19. 20. 22. 23.
 228, 11. 260, 9. ἐν τοῖς δικαστηρίοις 222, 6. οἱ τῆς στρατείας βαθμοὶ 218, 3.
 στρατεύματα 174, 7.
 στρατηλάται 172, 20. 177, 4.
 strenua 53, 18.
 μετὰ συγγνώμης 125, 12. 203, 15.
 συγγέονται κατ' ἀλλήλων 165, 19.
 συναποτεφερωῶσαι 266, 7.
 σύννεγγυς ν' 147, 17. ε' 266, 14.
 συννεῖδεν i. q. ἔγνω, ὥστε δεῖν 156, 23. 161, 27. 192, 13. 193, 2. 194, 13. 213, 22. 219, 2. 242, 23. 253, 19. 254, 15. 255, 3.
 συνθήματα 176, 14. 18. 215, 8. 217, 1.
 συνασθεῖν 180, 8. 233, 10. 247, 19. 249, 16. 253, 23.
 συνωναί 264, 7.
 συστατικά 263, 15.
 σχεδᾶριον 205, 8.
 σχίδακες 145, 12. 230, 3.
 σχολαζούσης ταύτης τῆς ὁδοῦ 261, 12. cf. 161, 2. 208, 1.
 σωματοπλαστικός 31, 7.
 σωφρονισμός 210, 12.
 ταμιακά 264, 13.
 τάξις ἢ ὑπὸ τὴν ἐπαρχότητα τελοῦσα 133, 6. 195, 3. πολιτικὴ 168, 14. 171, 2. τάξεις 172, 9. cf. 181, 20. 182, 8. 21. 183, 9. 187, 15. 19. 193, 4.
 ταῶν 60, 2.
 τελέσματα δημόσια 206, 17.
 τερατισμοὶ αἰεριοὶ 277, 6.
 τέσμα τῆς στρατείας 215, 19.
 τρακτεύειν 213, 13.
 τρακτενταί 215, 13. 262, 12.
 τὰ τρέχοντα σκηνία 207, 16. 220, 10.
 τριανδρικὸν σύστημα 162, 9.
 τρίβαφος 10, 11.
 τρίφυχος 4, 9.
 τροχίσκος 182, 12.
 τύπος πραγματικός 261, 5.
 ἐτύπωσε προσφέρειν 217, 11.
 ἡ ὑπαρχος ἀρχή 200, 14.
 ὑπατικά ἀρχαί 184, 16.
 ὑπατος στολή 53, 5. τιμή 173, 10.
 ὑπελέγγχειν 191, 1.
 ἡ ὑπερῶα 186, 11.
 ὑπομείνει 204, 22.
 ὑπομνηματογράφοι 201, 8.
 ὑπονεκρωθεῖς 154, 12.
 ὑποποδισμός 19, 2.
 ὑποσάνδαλον ὑπόδημα 134, 16.
 ὑποτρέχουσι βοηθοὶ 210, 3.
 ὑψωμα 67, 5.
 φαινόλης 126, 18. 144, 18.
 φακιοῦλης 145, 2.
 ἡ φίλτρα 228, 15.
 φλογοβαφῆ δέρματα 178, 19.
 φοιτῶσαι ψῆφοι 215, 11. ἐφοίτησε νόμος 181, 16.
 φρόντισμα 12, 4. 162, 2. 183, 17. 201, 10. 208, 23. 213, 3. 230, 21. 261, 14.
 φυλακισταί 158, 1.
 χαλκολογεῖν 230, 16.
 χαμαιδικασταί 201, 19.
 χεῖμα 63, 8. 67, 19.
 χρῆμα τὸ δημόσιον 237, 14.
 χρυσόσταθμός 256, 22.
 χρυσοστήμων 258, 10.
 χρυσοτελής 179, 6.
 χρυσοχίτων 258, 11.
 χώρα 177, 13. 235, 2.
 ψηφίδι καταγράψασθαι 185, 14.
 ψηφολογήματα 259, 9.
 ψηφώσας τοὺς ποδας 124, 21.
 ψυχογονικός 25, 2. 59, 4.
 ψυχοκρατητικός 26, 12. 31, 6.
 ψώρωσις 325, 19.
 ὠκεανοὶ χρημάτων 256, 10.

INDEX HISTORICUS.

- ab actis magistratus 213, 3. 220, 2.
 263, 1.
 Aborigines 137, 21.
 ad Abydum lapis de caelo delapsus
 281, 13.
 Achilles 74, 19.
 acies quomodo instructa 197, 9 sqq.
 acipenser piscis 257, 16.
 Adiabene 351, 20 sqq.
 adiutores 158, 12. 196, 12. 197, 4.
 215, 17. 228, 18. 260, 21.
 Admetus 82, 7. 9.
 admissionalis 183, 6.
 Adonis 77, 19. fl. 80, 9.
 adoratores 159, 1.
 adorea 159, 2.
 Adramytteum urbs 61, 6.
 Adrastea 48, 5.
 Adrianus imp. 9, 22. 92, 15.
 advocati 201, 20.
 aedes 147, 15.
 aediles 147, 14.
 aegis cur Iovi tribuatur 340, 2.
alyides fulmina 340, 1.
 Aegyptiaca superbia 187, 7.
 Aegyptii 20, 21. 24, 8. eorum dies
 13, 7. 14, 10. quomodo tempus
 pingant 28, 4 sqq. quomodo
 mundum 49, 1. abstinent bovilla
 carne vescuntur suilla 78, 2.
 vincuntur ab Augusto 105, 18.
 scientiae auguralis inventores
 274, 11. tonitrua australia a
 Saturno administrari putant 300,
 10. ad austrum conversi pera-
 gere sacra solent 300, 12. ad
 solem disciplinam auguralem ac-
 commodant 300, 21. a Cambyse
 vexati 277, 17.
 Aegyptus Nili nomen 96, 13. ad
 Africam proprie dictam non per-
 tinet 287, 11. in Aegypto ful-
 mina rara 348, 16.
 Aelia i. q. Hierosolyma 10, 2.
 Aelianus 159, 7.
 Aelii 9, 22 sqq.
 Aemilius Sallustii commentator
 201, 12.
 M. Aemilius 150, 19.
 Aeneas 6, 19. 122, 3 sq. 130, 8.
 131, 1. 137, 5.
 Aeneas Tacticus 159, 7.
 Aeolica dialectus 125, 6. 10. 129, 20.
 179, 16.
 Aeoniarius 51, 10.
 aequinoctium vernum 76, 8.
 aër scintillis repletus 280, 23. ae-
 stuosus 308, 5. pestilens 323, 20.
 325, 1. purus 325, 10. morbi-
 dus 333, 13. bene temperatus
 330, 1. uvidus 335, 5. conver-
 sus 365, 12. 376, 21. procella-
 rum causa 340, 3. tonitrualis et
 procellosus 337, 9. pluvius ob
 austrum 368, 3. austro turbatur
 369, 15. aeriarum potestatum
 voces Chaldaei aiunt esse toni-
 trua 299, 14.
 Aeschylus 96, 19.
 Aesculapius 70, 9. Aesculapii tres
 103, 9.
 aestus morbidus 310, 23. siccus et
 pestifer 327, 11.
 Aether Iovis pater 82, 17. 83, 10.
 Aethiopes 289, 1. 334, 14.
 Aethiopia 72, 20. eius nives 96, 17.
 montes 98, 11. fines 98, 21 sq.
 aquario subiecta 382, 21. Ae-
 thiopia ad Indum fl. 351, 12.
 Aetna mons 107, 12. Aeschyli
 drama 116, 6.
 Africa 287, 3. 289, 5. 303, 17. di-
 versa ab Africa proprie dicta
 287, 11 sqq. geminis subiecta
 382, 8. pars Europae 352, 1.
 Africanæ bestiae Romae in circo
 48, 7.
 Africus ventus 58, 20. 59, 17.
 Agapius philosophus 219, 4 sqq.
 Agathocles trabeam invenit 10, 10.
 Agrius 7, 7.
 ἄγρη quid significet 11, 2.
 alae 157, 2.
 Alba 130, 10.
 albati 65, 20.
 L. Albinus 155, 14.
 Alcestin cur Admeto reddat Her-
 cules 82, 7 sqq.
 Alcumena Herculis mater 82, 21.
 Alcyonei dies 361, 8.
 Alexander 98, 15. 151, 7.
 Alpes 339, 7.

- alumen 144, 22.
 aluta unde dicta 144, 21.
 Amadiana 303, 8.
 Amalthea mulier 70, 21. Iovis nutrix 83, 2. 15.
 Amaryllis nomen Romae 85, 11.
 Amasis 187, 5.
 Amida 246, 2.
 Ammianus notarius 219, 14. 221, 4.
 amnium eluviones 348, 8. quid indicent 282, 22.
 Amor Pori et Peniae filius 48, 21. 117, 19. arcanum Romae nomen 85, 10. Zephyri gigantis filius 117, 15.
 Amphitritae quando sacrificarint Romani 117, 13.
 amputatio Aesculapii inventum 108, 12.
 Amulius tyrannus 115, 4.
 Anactoria 83, 1.
 Anastasiopolis 241, 9.
 Anastasius 122, 13. 186, 2. 191, 12. 21. 210, 20. 219, 12. 221, 13. 19. 229, 12. 238, 14. 239, 15. 240, 4. 241, 4. 7. 22. 244, 1. 245, 17. 246, 7.
 Anaxagoras 36, 9. 96, 17. 281, 9.
 Anaximander 36, 12.
 Anaximenes 36, 5.
 Anchiale nympa 82, 19.
 ancilia 44, 15. 71, 20. 129, 11.
 ancilla 129, 13.
 andabatae 157, 18.
 Andromeda sidus 105, 15.
 angarii 264, 7.
 Anicii 124, 16.
 animi partes 4, 10. 18, 13. 25, 19. animus trias divina 4, 20. eius quattuor elementa 21, 3. septem numeris constans 26, 3.
 annonae 223, 13. Romuleae 69, 17.
 annus 28, 1 sq. decemestris 7, 19. 8, 15. sacerdotalis 39, 16. 50, 12. patrius 39, 17. politicus 39, 18. anni initium 38, 11. 39, 15. 50, 12. varia ratio apud Romanos 8, 14 sqq. quomodo hieroglyphis describatur apud Aegyptios 28, 4. annus climacter LXIII 31, 5. divinis honoribus cultus 39, 6. anni ab Aenea ad Anastasium usque computati 122, 5 sqq.
 anseres Veneri sacrificiali soliti 79, 12.
 antecessores 220, 16.
 Ἀντίκωσ 78, 20. 79, 5.
 Anthemius Anthemii f. 243, 3.
 Anthropophagi 99, 6.
 Antigonus 22, 14. 35, 11. 274, 16.
 Antiochia ad Mygdon 227, 22. Seleuci 246, 20.
 Antiochus quidam 251, 1.
 Antiphon 36, 13.
 antiquarii 12, 16.
 Antonius 167, 14. 168, 6. 240, 14.
 Antorchenia 304, 6. 382, 10.
 Anysius de mensibus 61, 20.
 apalaria 11, 18.
 aparctiae venti 104, 5.
 apeliotae venti 104, 7.
 Apenninus 339, 8.
 aper Veneri sacrificiali solitus 80, 22.
 a pigmentis 213, 5.
 Apio 210, 21.
 Apollo 15, 1. 24, 17. cur citharam a Mercurio acceperit 73, 5. plures Apollines 84, 12. Apollo Atheniensium praeses 91, 10. Vulcani f. *ibid.* Aesculapii pater 108, 9. ex Latona natus 114, 5. ab eo oraculum Tyndareo datum 113, 6. ei laurus grata 341, 3.
 Apollodorus 68, 2. 72, 15. Poliorceticis 159, 8.
 Apollonius 106, 1.
 Appius 138, 24. via Appia *ibid.*
 applicitarii 201, 3. 210, 8.
 Appuleius 101, 15. 258, 20. 285, 4. 340, 15. interpres Tagae 276, 22. de vaticiniis oratione prosa scripsit 350, 19. quae referat de Claudii Caesaris principatu 277, 22. memorat lapidem de coelo lapsum 281, 13.
 Aprilis mensis 76, 6. quaternario numero dicatus 77, 6. Veneri *ibid.* unde dictus 80, 1.
 Apulia 382, 9.
 aqua Fortuna dicta 70, 16. unde dicta 70, 19. aquae centrum 43, 19. defectus 325, 19. 345, 12. aquarum eluvio 338, 1. dulcedo corrupta 333, 2. aquae fluviales salubres 310, 7.
 aquarius sidus 59, 13.
 aquila Iovis signum 10, 21. armiger 341, 6. ministra 342, 13. fulmine non laeditur 341, 5. rapit gladium Tyndarei regis 113, 7. aquilae sideris ortus 366, 25. occasus 357, 7. 15.
 Aquilinus 88, 4.

- aquilo ventus 359, 5 sqq. creber 379, 26. frigidus 362, 11. Italiam perflans 339, 6 sqq. frigidus ob calorem 371, 8. circa aquilonarem cardinem raro cadunt fulmina 339, 2.
- Arabia 72, 20. 247, 9. sagittario subiecta 382, 17. felix 305, 8. minor 355, 20. aquario subiecta 382, 21.
- Araris fl. 39, 3.
- arbor fulmine tacta quid significet 343, 21.
- Arcadia Iovis patria 83, 10. ibi Aesculapii sepulcrum 108, 13.
- Arcadis Evandri adventus in Italiam 275, 15.
- Archelaus rex Cappadociae 249, 18.
- Archytas 21, 5.
- arcturi ortus 106, 14. saepe cum grandinibus 281, 23. et terrae motibus coniunctus 350, 7.
- arcus in coelo visus 285, 3.
- Ἄρης 17, 16. 66, 21 sqq. 77, 18 sqq. flumen 80, 9.
- Argestes ventus 104, 9. 106, 7.
- Ariadne, Anastasii uxor 243, 2.
- Ariana 301, 14. 355, 11 sqq. capricorno subiecta 382, 19.
- aries sidus 7, 17. eius occasus 107, 20.
- Aristaenus 144, 12.
- Aristarchus grammaticus 11, 8. 12.
- Aristophanes 128, 21.
- Aristophanis Byzantii epitome de piscium proprietatibus 257, 15.
- Aristoteles 18, 15. 22, 16. 31, 21. 38, 19. 45, 14. 257, 14. 274, 20. eius liber de generatione et corruptione 291, 9.
- Armeniae duae 303, 8. geminis subiectae 382, 5.
- armilustrium 67, 18.
- ἀκουρία hexas 23, 16.
- armorum exercitia 68, 13. 75, 19. strepitus e coelo auditus 280, 13.
- ἀρρενώθης vel ἀρσενόθης numerus senarius vocatur 23, 20. item Bacchus 110, 1. 7.
- Arrianus historicus 246, 9.
- Arsinoë Aesculapii mater, Leucippi filia 108, 12.
- Arsippus Aesculapii pater 108, 12.
- Artaxata urbs 244, 17.
- Ἄρτεμις unde dicta 13, 11. 16, 14.
- arthritidis remedium 90, 15 sqq. 107, 3 sqq.
- Ascanius Aeneae f. novercam adamavit 279, 13. in eius capite praesagium factum 279, 7.
- Ascera Pythagoreus 153, 4.
- Ascletratio 274, 21.
- a secretis 213, 5.
- Asia maior 351, 20. minor 351, 13. soli subiecta 284, 9. minoris ora maritima tauro subiecta 382, 3.
- asini in Vestae feriis 93, 6.
- Asper 127, 6.
- Assyria 335, 20. 353, 18.
- Astarte 45, 13. 78, 21. 80, 4.
- Asteria 23, 13.
- Astingi 248, 13.
- astrologorum dies 13, 14 sq.
- Athenae 75, 12. 118, 3. 144, 3. 146, 11.
- Athenaeus 257, 12.
- Athenienses secundum Boedromionis diem eximere soliti 17, 13. eos aemulati Romani 160, 8.
- Atia 167, 6.
- Atlanticum mare 97, 4. 8. 98, 18. 23. 339, 11.
- Atlas Maiiae pater 82, 21.
- atrabatticae chlamydes unde dictae 134, 8.
- atriplex 69, 10.
- Atropos 93, 3.
- Attalus Pergamenus 11, 11.
- attentiones cur institutae et unde dictae 131, 8 sqq.
- Attica 102, 9.
- Attila 236, 19.
- Augias 82, 10.
- auguralis disciplina allegoriis involuta 276, 5. in ea a veteribus luna dux sumpta 306, 6. ab Aegyptiis sol 300, 21. auguralis templi regiones 343, 12 sq.
- augures 151, 10. 156, 8.
- auguria de anno 57, 7.
- Augustales flamines 107, 16.
- Augusteum 107, 17.
- Augustus imp. 45, 20 sqq. eius nomina 101, 9 sqq. victoria Actiaca 105, 18. dominus appellari noluit 126, 4. barbarico habitu offensus 131, 4. modestia divinus vocari contentus 167, 8. adolescens Caesaris nomine honestatus 167, 15. praefectum praetorio constituit 168, 15. dei nomen et cultum usurpavit 168, 9. quibus insignibus usus 168, 13. qualis in cives 168, 19. Roma-

- norum de eo dictum 168, 21.
 qua veste usus in pace, in bello,
 in conviviis, in senatu 169, 3 sqq.
 caput cur operuerit *ibid.* in eius
 honorem Quintilis mensis muta-
 vit nomen 303, 12.
 Augustus mensis 101, 1 sqq.
 aurae quid 104, 18.
 Aurelia Caesaris mater 95, 7.
 Aurelius 132, 1.
 aurigamma vestis 169, 14.
 aurigarum factiones 65, 19.
 auster quando flet auctore Metro-
 doro 113, 14. pluvius 376, 24.
 multus 367, 8. refrigerans 339,
 11 sq. ad austrum vergentia to-
 nitrua diviniora 300, 10. australis
 pars laeva mundi 300, 8.
 autumnus quando medius 108, 5.
 376, 15. eius initium 372, 18.
 autumnali tempore crebra fulmina
 339, 1. et terrae motus 350, 8.
 Aventinus mons unde dictus 147, 5.
 averruncata prodigia 344, 14. aver-
 runci dii 113, 2.
 axis per coelum pertinens 17, 7.
 Azania 301, 21. 355, 21. media
 aquario subiecta 382, 22.
 Babylon virgini subiecta 382, 11.
 Babylonia 304, 12. 353, 17.
 Babylonii 13, 4.
 Bacchanalia 74, 9.
 Bacchi ministri 3, 4. Bacchus Li-
 ber dictus 72, 8. item Sol 72, 9.
 Dionysus *ibid.* 73, 22. Sabazius
 72, 12. filius Iovis et Proserpi-
 nae 72, 13. Iovis et Telluris
 72, 15. Bacchi quinque 72, 18.
 eius mysteria cur occulta 73, 6.
 eius significatio allegorica 109, 18.
 eius insignia 184, 12 sqq. de eo
 commentatio anonymi 116, 10.
 Bactria 304, 17. 354, 8.
 ballistarii 158, 19.
 balneum Ioannis Cappadocis 186, 7.
 balneum a Severo conditum
 265, 19.
 balteus 179, 11.
 barba ut tonderetur a Camillo in-
 stitutum 64, 1.
 barca 180, 11.
 Bassus $\pi\epsilon\phi\lambda\ \theta\epsilon\omega\nu$ 52, 3.
 Bastarnis mala imminetia 351, 6.
 ibi tumultus 302, 12. Bastarnae
 arieti subiecti 382, 1.
 bella civilia 288, 14. 297, 17. 312, 23.
 319, 20. 321, 15. 322, 3. 328, 12.
 330, 18. 331, 14. servile
 322, 10.
 beneficiales 157, 24.
 bestiae aquatiles lue laborantes
 319, 5. silvestres 321, 15. vo-
 lucres 308, 8. veterinae pereun-
 tes 351, 14. serpentes vexantes
 iumenta 345, 16. bestiarum ge-
 neratio 327, 2. bestiolae noci-
 vae frugibus maturis innascentes
 307, 15. messis a bestiis vastata
 332, 16. bestiae fructus delentes
 308, 16. ultro ad laqueos acce-
 dentes 333, 12.
 biarchi 160, 15. 184, 13. 196, 6.
 200, 17. 215, 17.
 Biraparach 245, 7. 246, 4.
 bissextus 29, 1. 34, 23.
 Bithynia 93, 18. 106, 17. 303, 18.
 352, 18.
 Blatta Venus 10, 8.
 Blesus Pythagoreus 153, 4.
 bos salutaris frugibus 78, 2. eius
 carne Aegyptii abstinebant *ibid.*
 bracteolatae 169, 22.
 Brennus 161, 13. 269, 9.
 Briareus 53, 8. 10.
 Britannia 93, 17. 302, 12. 351, 5.
 arieti subiecta 382, 1.
 bruchus frugibus nocens 353, 9.
 bruma i. e. solstitium hibernum
 380, 19.
 Brutae mulieres Romanae dictae
 65, 11. 145, 19.
 Brutus 65, 10. 145, 15. unde di-
 ctus 143, 20 sq. quale respon-
 sum oraculi tulerit 144, 5 sq.
 nullibi cognitum imperium repe-
 rit 144, 9. mortuus a collega
 laudatus 145, 20.
 buccinatores 157, 16.
 bulbi fulmine non feriuntur 49, 22.
 111, 3.
 bulla 167, 15.
 burichallia unde dicta 135, 11.
 Byzantium 48, 10. 12.
 Cabirica initia 72, 21.
 Cabirus pater Bacchi 72, 20.
 Cadmeae literae 5, 3.
 caecias ventus 104, 8.
 caedendae materiae idoneum tem-
 pus 21, 21.
 caeruleus color Saturno et Neptuno
 dicatus 66, 10.
 Caesar annum ordinat 28, 17 sqq.
 94, 20 sqq. eius nomen unde
 ductum 95, 5 sqq. septimestris

- natus 96, 5. a Venere oriundus 95, 2. eius dies natalis 95, 5. laudatur 59, 15. 106, 16. 152, 1. 162, 20. 225, 13. Marii cultor 165, 18. regis nomen et coronam respuit 166, 3. 7. quibus nominibus appellatus 166, 11 sqq. magistri equitum potestatem auxit 170, 21 sq. rei publicae formam mutavit 170, 15. triumphalis eius vestis 166, 15. in eius honorem Quintilis mensis Iulius appellatus 303, 12.
- caesar apud Poenos elephas dicitur 95, 14.
- Caesares non usi tyrannorum insignibus 124, 9. unde principes appellati 124, 12.
- Caesaris nomen quid sonet 138, 13.
- Caius Caesaris nomen gentile 95, 19.
- Caius iurisconsultus 141, 4. 146, 4.
- Calabra curia 32, 5.
- Calabria 93, 16. Messapia dicta 4, 4.
- calamarium quid quantumque fuerit 179, 21.
- calamintha unde nepeta dicatur 154, 19.
- calcei Romuli 126, 21. militum Rom. 130, 3. patriciorum 134, 16. consulum 144, 21.
- calculus in iudicio usurpatns 180, 4.
- calidi fontes in Phrygia 349, 6. calidus ac morbidus ventus 321, 11. calida omnia soli cognata 342, 2.
- Callimachus ἐν πρώτῳ Αἰτιῶν 51, 10.
- Callippus 59, 11.
- Callisthenes ab Aristotele illusus 45, 14. ἐν τετάρτῳ Ἑλληνικῶν 98, 13.
- Calpe 355, 6.
- Camasene Iani soror 52, 21.
- Cambysis in Aegyptum impetus 277, 17.
- Camillus 64, 1.
- campagus calceus patriciorum 134, 22.
- Campania 93, 15.
- campe eruca 106, 8.
- Campestrii fragmentum de cometis 285, 5.
- campus Martius 67, 20. 68, 13.
- cancellarii 205, 10. e quibus lecti 229, 16 sqq. unde dicti 230, 1 sqq. eorum munus 230, 11 sqq. cancellus iudicii 230, 6.
- Cancri sideris occasus 59, 10.
- candidatus quid sonet 142, 10.
- candidum fulmen 340, 9.
- canes Romae mense Augusto occidi soliti 46, 15. in rabiem aguntur ortu caniculae 282, 1.
- Caniculae ortus 46, 20.
- cantharus 180, 5. 182, 1.
- Canubus 54, 15. placentae *ibid.*
- capita quando primum militibus data et unde dicta 156, 19 sq.
- capitis esu abstinendum per mensem Maium 90, 15.
- Ateius Capito 119, 12. pontifex interpretis librorum Tagae 276, 21. scientia augurali clarus 275, 6.
- Capitolium 53, 2.
- capitulia unde dicta 156, 21.
- capricorni occasus 358, 3. quae regiones sub eo sitae 301, 14. circa Capsam castellum lana pluisse dicitur 280, 10.
- Caracalla imp. 161, 7.
- cardines coelestes 19, 7.
- Caria 192, 22.
- caricae 53, 16. 54, 10.
- Carmenta fatidica 4, 9.
- carne pluit prodigiose 280, 4.
- Carpathia classis 257, 18.
- cartalamon 179, 13.
- cartamera quid sonet 179, 13.
- Carthago geminis subiecta 382, 7.
- Caspia 304, 17. 305, 1. 354, 15. Caspiae pylae 244, 10. 246, 9.
- Sp. Cassius 149, 3.
- Castor et Pollux duae stellae 279, 3.
- Castor 122, 8. ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν 265, 18.
- Catilina non is qui coniuravit 159, 5.
- Cato maior 122, 7. 159, 5.
- Caucasus mons 244, 13.
- causae temporales et sacrae quae appellatae 180, 20 sq. sacrae quomodo iudicatae 180, 22. 181, 17. causarum multitudo 203, 11. 207, 10.
- Celer magister equitum 128, 12. 131, 17. 149, 4.
- Celer magister officiorum 211, 12.
- celereres 128, 14.
- celoces 180, 12.
- Celsus 159, 4. 227, 3. 15.
- Celtica 305, 7.
- censores 152, 8. 155, 2. cur τιμηταί dicti 152, 11. quales in luxuriosos 155, 1. eorum munus et potestas 155, 5. censor primus 155, 4.
- censuales 194, 10. censualia 264, 11.
- census 194, 9.

- centenarii 160, 16. 196, 6. 200, 17.
215, 17.
- centrum occidentale 43, 19.
- cenulus Ianus 50, 16.
- cerastes cometes 101, 16.
- Cerberus i. q. Hecate 29, 15. cur
triceps 43, 5. 81, 15. cur ab
Hercule educatur ex Tartaro
81, 13.
- cerops ab Aegyptiis colitur 35, 15.
eius natura 35, 20 sqq. 89, 13.
Mercurio dicatus *ibid.*
- Ceres i. q. Tellus 30, 8. 45, 9.
eius feriae 84, 16. Proserpinae
mater 107, 12. eius sacra 113, 19.
- certamen equestre a tribunis cura-
tum 65, 15.
- Cestius consularis 100, 13.
- Cethegi γηγενηίς 137, 22.
- Chaeae fontes Nili 99, 11.
- Chaldaei 6, 10. 24, 8. 74, 11. eo-
rum philosophia 105, 13. de to-
nitribus sententia 299, 14.
- Chaldaeus 19, 4. ἐν τοῖς λογίοις
20, 9.
- chamae augentur ac minuuntur iuxta
lunae varietates 282, 12.
- Charax Pergamenus sacerdos 116, 4.
- Charidemi porticus 265, 16.
- charta 11, 16. qualis in iudiciis
usurpetur 208, 7.
- chartae quomodo editae 205, 21.
earum completores 205, 23. 262, 16.
- chartularius 210, 19. 213, 19.
- Chosroes in Syriam irruit 247, 8.
249, 1. Antiochia incendio de-
leta ingentem praedam abigit
247, 11. eius bellum cum Iusti-
niano 248, 9. 249, 1.
- Chrestus Romanus 98, 21. 100, 11.
- Christodorus 219, 5.
- Chrysippus 78, 5. 83, 6.
- Chrysorrhoeas Nili nomen 96, 14.
- Cicero 46, 2. in Verrem 131, 11.
- cicumae in civitatibus conspectae
283, 11.
- Cilicia 302, 6. 356, 4. subiecta
piscibus 382, 23.
- Cimbrorum motus 280, 15.
- cimices unde orientur 86, 11.
- Cincius Alimentus 79, 19. 108, 18.
in cingulo humido collocata luna
342, 10.
- cineribus pluit 280, 12.
- circulus definitur 28, 10. 49, 1.
circuli tropici 19, 5. paralleli in
sphaera quinque 22, 21. septem,
quibus cingitur coelum 25, 16.
in circulo lacteo conspectus co-
meta quid significet 288, 17.
- circus 5, 22. in eo seditio contra
Anastasium Aug. 281, 5.
- Cithaeron 73, 2. Citharon 73, 4.
- civiles pugnae 347, 22.
- civitates in servitutem redactae
336, 4. incendio conflagratae
346, 12. civium facultates affli-
ctae 346, 11. cives boni a re
publ. remoti 346, 22.
- clarum fulmen 340, 10. uxorem
M. Catonis afflans 340, 16.
- Claudianus 159, 11.
- Claudii imp. iustitia 75, 15 sq. de
Claudii Caesaris principatu quae
L. Apuleius referat 277, 23.
- App. Claudius 155, 4.
- clavicularii 201, 4. 210, 8.
- clavularius 12, 9.
- Cleopatra 105, 19. 240, 14.
- clientelae patriciorum 314, 12.
- clientes unde dicti 136, 5.
- climata terrestria cui signo sint
subiecta 381, 20.
- clipeus quo differat a scuto et unde
dictus 128, 19. 129, 3. clipei
effigiem referens stella 278, 3.
- clopias piscis 36, 4.
- Clotho 93, 2.
- Clusivius, Ianus 51, 1.
- Clusius, Ianus 51, 3.
- Coades rex Persarum 211, 1. eius
bellum cum Anastasio 245, 18 sqq.
- Cocceius 126, 22.
- coccus 169, 8.
- codex Theodosianus 176, 19. 217, 5.
234, 10.
- codicilli 198, 13. 200, 20.
- Coelesyria 302, 13. 304, 13. 351, 4.
arieti subiecta 382, 1.
- Coelius mons 118, 9.
- coelum ardere visum 280, 17. coe-
lum boans quid significet 293, 1.
nigrescens a nive 379, 26. nu-
bilum 359, 17. pluviosum et
grandinosum 334, 2.
- Coelus pater Veneris 78, 18. Vul-
cani 91, 9. Saturni 116, 15.
- coenum interdum eructat terra de-
sidens 350, 6.
- Colchi 249, 4.
- Colchis Lazica 227, 16. 303, 18.
352, 19. geminis subiecta 382, 7.
- collegiati 162, 17.
- collegium 162, 12.

- colligendi fructus tempus idoneum 21, 21 sq.
 colobus tunica 144, 18.
 colores diis sacri 65, 21 sq.
 colpias ventus 104, 17.
 comam cur tondeant sacerdotes 82, 4.
 combustio cadaverum 44, 3.
 comes largitionum et comes privatarum 191, 13 sq. comites 177, 1. 234, 14.
 cometæ 46, 22. 102, 12. eorum species 101, 14. hippeus 285, 8. sub Iustiniano Aug. visus 273, 5. lampadias 289, 15. xiphias 288, 21. cometes proprie dictus 290, 15. cometes visus 331, 12. de cometis Campestrii fragmentum 285, 5.
 Commagene sive Syria media 354, 15. 305, 1.
 commenta 211, 18.
 commentarienses 198, 16. 201, 8. 203, 7. 210, 2. 14. 20. 211, 6.
 comoediam quando noverint Romani 152, 13. eius septem partes 152, 16.
 conceptio 62, 13 sqq.
 consilia unde dicta 143, 11.
 consivius Ianus 50, 16.
 Cpolis a quibus condita 52, 10 sqq. Flora dicta 86, 12. Romae comparata 193, 20 sqq. quomodo a Constantino appellata 193, 21. a populo incensa 265, 9 sqq. eius pars igne consumpta 237, 21.
 Cpolitani discordes 181, 6. urbem incendunt 265, 9. eorum caedes 266, 15.
 Constantinus imp. 52, 11. 189, 14. quomodo barbaris Europam obnoxiam reddiderit 175, 13. 225, 4. 233, 4. quomodo Persas aggredi meditata 226, 19. quos praetores constituerit 194, 7. in eius capite praesagium factum 279, 8.
 Constantinus praefectus praetorio 185, 9.
 consualia unde dicta 143, 14.
 consul quid sonet 143, 7.
 consules non fuere qui in s. literis ὑπατοὶ dicuntur 144, 14. consules Ianuario prodeunt 53, 1. 13. 148, 20. consulum insignia 144, 18. sella 145, 10. potestas 145, 17. munificentia 173, 12. 241, 17.
 consulatus honore omnes magistratus superat 173, 9. comparatur cum praefectura praetorii 173, 10 sqq.
 Consus Neptunus 143, 8.
 conventus 11, 22.
 conversio 59, 9.
 Coptus 54, 16. Copticae placenta 54, 15.
 Corinthus 80, 21.
 Corbulo dux 227, 18.
 cornicularius 198, 10. unde dictus 197, 8. cur officii princeps 198, 4. eius antiquitas 216, 6. reditus, et cum principe magistratorum stipulatio 217, 9 sqq.
 cornucopium dicta fibula 169, 10.
 Coronae sideris occasus 71, 12. corona quid significet 82, 2.
 Coronis Aesculapii mater 108, 11.
 corporum varietates 19, 2.
 corpus humanum quomodo resolvatur 63, 12 sqq.
 corticibus veteres ad scribendum utebantur 11, 5.
 corus graece ἀργέτης 361, 11. flat mense Iunio 368, 6. et Iulio 370, 14.
 cothurnus 126, 21.
 M. Crassi in Parthos expeditio 280, 8.
 crater iudicii 180, 6. 182, 1.
 Crater grammaticus 11, 11. 83, 4. 16.
 Cratinus 153, 10.
 Creta 304, 12. 353, 17. libera a bestiis et plantis noxiis 22, 12. Iovis patria 83, 11. 21. sub virgine sita 382, 11.
 Crinitus Traianus cur dictus 60, 16.
 Crito 192, 12.
 Croesus 61, 7.
 Cronia urbs nunc Hierapolis 116, 5.
 Cupido Veneris et Mercurii filius 78, 19.
 curae epistolarum 198, 19. 215, 11. quae scrinia iis careant 198, 22.
 Curetes 84, 6.
 curia Iuliani 265, 12.
 curiae populi Romani 133, 18.
 Curiatii 51, 4. Curiatius Ianus 51, 3.
 curiosi 12, 5. 176, 15. 234, 6.
 curricula septem in circo 6, 8.
 cursus patriciorum 135, 6. praefecti praetorio 168, 16. 250, 11. 271, 1.
 cursores in circo 6, 9. cursores 201, 2.

- cursus publicus 176, 5. 14. 19. 233, 18. 234, 5. 10. duplex 254, 16. utile hoc institutum ab Ioanne Cappadoce eversum 255, 3.
- custos urbis i. e. praetor urbanus, a Numa institutus 10, 13.
- Cybele unde dicta 45, 10.
- Cyclades 302, 22. 351, 13. 353, 18. tauro subiectae 382, 3.
- Cynosuride Aesculapius humatus 108, 11.
- Cypris vel Cytherea cur dicta Venus 78, 7.
- Cyprus insula 80, 19. 302, 23. 351, 13. tauro subiecta 382, 3.
- Cyprus Veneris pater 78, 21.
- Cyrus praefectus praetorio et poeta 178, 2. 235, 15.
- Cyzici lapis de coelo lapsus 231, 13.
- Dalmatia 93, 16.
- Daniel, propheta 144, 10.
- Danubius 225, 10.
- Dapsus Thebanus 274, 21.
- Dara urbs 221, 19. 241, 9.
- Dardanius ἐν τῷ περὶ σταδμῶν 56, 22.
- decani 11, 1.
- decas 7, 20. 27, 14.
- Decebalus rex Getarum 192, 8.
- December mensis 109, 11.
- decemprimi 157, 23.
- decemviri 155, 23. quare creati 146, 6. a quo sustentati 146, 20. tyrannice egere 147, 3.
- defectus solis in DC annos praedictus 281, 18. in defectibus colores luminum observandi 284, 23.
- Delphini sideris occasus 59, 9.
- Democritus 36, 9. 58, 20. 59, 8. 16. 74, 9. 105, 21. 107, 18. 109, 3. 381, 11.
- Demophilus 52, 18.
- Demosthenes praef. praet. 236, 3. deputati 157, 29. 204, 8.
- Dercyllus 36, 1.
- Deucalion 7, 9. aquarius 59, 11.
- Deucalioneum diluvium 115, 16.
- Deusium 84, 5.
- diaetarii 202, 3. 215, 21.
- Δικαιοφῆς Saturnus 24, 12.
- Diana Latonae filia 13, 11. adiutrix praegnantium 114, 2. cur Ἄρτεμις vocetur *ibid.*
- diarium Cl. Tusci 357, 1.
- Dicaearchia 266, 6.
- Dicaearchus ἐν περιόδῳ γῆς 98, 17.
- dichotomos 21, 14.
- dictator quare creatus 131, 21. 148, 1. 8. 17.
- dictatura 150, 11.
- dies quomodo definiatur 6, 15. dies naturalis apud varios populos 13, 3 sqq. dies hebdomadis primus 14, 11. secundus 16, 12. tertius 17, 16. quartus 20, 20. quintus 22, 10. sextus 23, 9. septimus 24, 8. mensis cuiusque tertius decimus et quintus decimus 32, 9. 16. die sereno cadentia fulmina 341, 11. Dies mater Veneris 78, 18. Vulcani 91, 9.
- dii et deae 68, 4 sq. deorum tria genera 18, 12. dii averrunci 113, 2. immortales praesentes 310, 5. irati quando 296, 1. dii hostes relinquentes 288, 10. e deorum voluntate dominator improbus corrui 315, 13. quando iis supplicatio decernenda 318, 21.
- diluvium magnum 93, 9.
- dimensiones corporum 19, 4.
- διμήτωρ Bacchus 74, 6.
- Diocletianus 124, 19. 226, 12.
- Diodorus Siculus 223, 11. ἐν δευτέρῳ βιβλιοθηκῶν 159, 19.
- Diogenes 68, 23. Apolloniata 97, 16.
- Diogenianus lexicographus 125, 4. 134, 14.
- Dione 78, 6. 79, 15.
- Dionysius ἐν ταῖς κτίσεσιν 26, 22.
- Dioscuri 42, 7. 58, 22.
- dipondii 109, 12.
- dipondium 109, 16.
- propter diras obnunciatas obsecratio facienda 330, 21.
- discens cometes 101, 16.
- διθύραμβος Bacchus 74, 6.
- divinum quibus rebus insigne 19, 16.
- de divitiis sententiae 41, 16. 56, 4. 94, 11.
- docias cometes 101, 15.
- docides cometae 47, 8.
- dodecas 9, 3.
- dominatio 125, 23.
- dominus 125, 22.
- Domitianus imp. 59, 18. 161, 5. 184, 7. 20. 216, 12. 17.
- δόξα dyas appellatur 17, 4.
- Dositheus 106, 14.
- draco Mercurii signum 10, 22. eius natura 41, 6.
- dualis numerus apud Italos infaustus 48, 3.

- ducenarii 160, 16. 196, 5. 200, 16.
 208, 19. 210, 10. 215, 16.
 dulci potu ac cibo utendum mense
 Martio 63, 12.
 duodenarius numerus 8, 20.
 durius equus 108, 1.
 Durrachus Cretensium rex 239, 12.
 dyas in materiam ac diversitatem
 accipitur 17, 2 sq. nefasta habe-
 tur 34, 13. cum tempore con-
 iungitur 76, 17. Pythagoreorum
 de ea placitum 93, 19.
 δωδεκάμοχθος Hercules 82, 6.
 ebrietas 90, 6.
 ecnephias ventus 104, 16. fulmen
 quid 340, 1.
 elementa quattuor 21, 3. 43, 13.
 66, 6. 77, 7.
 ἔλευσίνη a Pythagoreis dyas dicta
 93, 19.
 Ellamus 269, 14.
 elops piscis 257, 8. cur acipenser
 a Latinis dictus 257, 16. Opta-
 tum quendam elopes in Campano
 mari dispersisse 257, 20.
 Elpidianus περὶ ἑορτῶν 53, 12.
 eluviones amnium 290, 2. 330, 11.
 338, 1. 348, 8. 351, 15. quid
 significant 282, 22.
 Empedocles 12, 19.
 ἐνιαυτός unde dictus 28, 1.
 enneas 33, 10 sqq. 62, 23. 105, 12.
 Ephorus Cumanus 98, 5.
 Epicuri de tonitribus sententia
 299, 15.
 Epidamnus, unde et a quibus Durrha-
 chium dicta 239, 10.
 epigramma in Anastasii statuum
 239, 20. in Cappadoces 250, 9.
 ἐπικλίνται σεισμοί 349, 17.
 epilepsiae remedium 96, 1.
 Epimenides 59, 1.
 Epirotae Syrorum coloni 240, 9.
 epulae 11, 19.
 epularia corbis quid 11, 18.
 equestres ludi 283, 3.
 Equiria 56, 15.
 equis vehi solis regibus licuit apud
 veteres Romanos 135, 10. equi
 publici 176, 7. equi ex Europa
 in Persas advecti 286, 10.
 equi sideris occasus 106, 6.
 Eratosthenes 37, 1. 83, 21.
 errusali 100, 19.
 eruca 106, 8.
 Erycina Venus 79, 6.
 Erylus cur trium animorum fuisse
 dicatur 4, 8.
 Esaias 61, 9 sqq.
 etesiae 97, 6. 100, 2. 369, 19. in-
 crebrescentes 370, 11. 371, 6.
 desinunt flare 373, 5. etesiarum
 prodromi 369, 25. 370, 2.
 Etruria 93, 16. 305, 8. 354, 15.
 355, 3. 382, 17.
 Etrusci 47, 21. 51, 20. 62, 1. ex
 eorum sacris qui sumpserint disci-
 plinam suam 381, 9.
 Evander Carmentae f. 4, 8. lite-
 ras affert 5, 3. Arcas 125, 9.
 canes eius 137, 9.
 Euctemon 59, 10. 74, 15. 108, 5.
 113, 13.
 Eudoxus 59, 13. 70, 2. 106, 7.
 107, 6. 19. 115, 3. 118, 1. 381, 10.
 Euhemerus de diis Graecorum
 116, 7.
 Eumelus Corinthius 83, 22.
 Euphorion 108, 1.
 Euphrates fl. 103, 8.
 Eupolis 153, 10.
 Euripides 55, 6. 78, 4. 94, 1. 11.
 96, 19. 217, 23. 252, 4.
 euripus 5, 22. Chalcidicus 6, 1.
 26, 22.
 Europa 333, 17. 349, 10. 351, 5.
 lunae subiecta 284, 10.
 Europae amore cur taurus captus
 303, 2.
 Eurus ventus 104, 13. 105, 16.
 Eurynome Veneris mater 79, 2.
 Eurystheus 82, 12.
 Euryti Lacedaemonii fragmentum
 117, 17.
 Eusebius Pamphilus 122, 8.
 Euthymenes Massiliensis 97, 4.
 evulsio dentis Aesculapii inventum
 103, 13.
 ad Euxinum Pontum usque frigus
 immitte 288, 3.
 exceptarii 208, 1.
 excubitores 130, 20. 134, 2.
 exercitus Romuli qualis secundum
 Paternum 128, 3 sqq. eius or-
 natus et arma 129, 22 sqq. 130,
 8. 19.
 expediti 158, 29.
 exodus 111, 10.
 faba Martii sacra 68, 14. eius vi-
 res *ibid.* fabae esu abstinendum
 Pythagoreis 69, 10. fabae in se-
 pulcra coniciuntur 69, 12. faba
 unde dicta 109, 5.

- Fabius senator damnatus 42, 9.
 faciole unde dicta 145, 2.
 factiones aurigarum 65, 18.
 fames 329, 23. 354, 11.
 famuli unde dicti 129, 19.
 fasces cur praelati magistratibus
 145, 4.
 fascis virgarum insigne equitum du-
 cibis 149, 5.
 favonius 106, 7. 107, 21. idem quod
 Zephyrus 109, 7. Italiam per-
 flans 339, 7. spirans cum austro
 372, 14. et cum africo 374, 5.
 Feber Pluto 62, 6.
 febrium natura et genera 47, 12.
 Februa 61, 18.
 Februus 62, 12.
 februare 62, 6.
 Februarius mensis 9, 13. cur bre-
 vior ceteris 47, 21. unde dictus
 61, 18. Iunoni dicatus 62, 8.
 Plutoni 76, 11.
 Februata Februatus 62, 11 sq.
 Februus 62, 1.
 felicitas temporum 323, 13.
 femina non intrabat in templum Sa-
 turni 116, 16.
 femineus numerus 16, 18. sexus
 62, 22. feminei dii quid signifi-
 cent 63, 5. femineis vestibus or-
 nabantur mares feriis Herculis
 81, 6.
 Fenestella 139, 19. 269, 10.
 feriae ternae singulis mensibus
 31, 10. 37, 16.
 ferrum materiae tribuitur 12, 23.
 ex magnete effosum 41, 19. 58, 6.
 ferro pluit in Lucania 280, 7.
 fetus humanus 62, 13 sqq.
 ficus a Lydis inventa 3, 7. fulmine
 non feritur 49, 22. 54, 4. 111, 3.
 341, 2.
 firmamenta planetarum poli 6, 10.
 flammula unde dicta 127, 21.
 M. Flavius grammaticus 5, 11.
 Flora, Romae nomen sacerdotale
 66, 7. 85, 13. 86, 12.
 Floralia 85, 13.
 flores populo spargi soliti 84, 14.
 floridi 65, 22.
 fluminum derivationes 333, 22.
 Fonteius *περὶ ἀγαλιμάτων* 51, 22.
 91, 2. 109, 12. 235, 9. interpres
 Tagae 276, 21.
 Fordicalia 84, 17.
 forenses contentiones 311, 22.
Ioannes Lydus.
 formicae Kalendis non operantur
 35, 11.
 Fortuna apud Homerum non obvia,
 sed apud Hesiodum 41, 14. eius
 columna cum inscriptione Byzan-
 tii 48, 10. cur bovina facie fin-
 gatur 70, 15. eius templum a
 Traiano sacratum 55, 1. unde
 dicta 55, 12. 94, 4. Fortunae
 praesidi quando supplicarint Ro-
 mani 117, 15.
 forum Constantini 266, 2. Zeuxippi
 265, 13.
 fragor subterraneus 350, 6.
 fretum Gaditanum Septum vocatum
 287, 17.
 Frontinus 159, 6. 197, 14.
 frugum varii proventus 314, 23.
 320, 7. 337, 11.
 frumentarii 12, 5. 200, 12.
 fulgur unde oriatur 50, 10.
 fulminis origo 49, 12. 110, 14. ful-
 mine icti non sepeliebantur 50, 2.
 fulminum genera 49, 16. 340, 4.
 fulmine quae non laedantur 49, 22.
 341, 2. silva fulmine tacta quid
 portendat 345, 11. 347, 17. ful-
 mina auspiciatissima iis qui per
 quietem ea viderint 341, 19. rara
 in Scythia et Aegypto 348, 16.
 in fulgurali disciplina quid obser-
 vaverint veteres 342, 15. fulmen
 cur non ultra pedes quinque de-
 scendat in terram 341, 9. ful-
 getrum et tonitruum simul fiunt
 300, 3. fulminum natura diversa
 339, 18. eorum causa 299, 10.
 342, 1.
 Fulvius Nobilior 292, 10.
 fumidum fulmen quid 339, 18.
 funda (*σφενδόνη*) in hippodromo
 212, 15.
 Furiae 48, 5.
 Fuscus praefectus praetorio 184, 8.
 216, 11.
 Gabriel praefectus urbi 231, 9.
 Gadira, Tartessus, Gades 287, 12.
 Gaditanum fretum 288, 1. 332, 2.
 Septum appellatum 287, 17. mare
 ad Gades pertinens 339, 10.
 Gaetulia 305, 1. 354, 18.
 Gaius 138, 21.
 Gaius *ὁ νομικός* ad legem XII ta-
 bularum 141, 4. *ὁ νομογράφος*
 146, 4.
 Galba 277, 21.
 Galerius 189, 17. *ὁ γέρον* 226, 13.
 27

- Galli 66, 2. 119, 11. 161, 12. 179, 13. 269, 8. 278, 1.
- Gallia 225, 16. 226, 18. 269, 6. 304, 5. 351, 5. 353, 7. Gallia leoni subiecta 382, 9. Lugdunensis 355, 4. sagittario subiecta 382, 17.
- gammae figura ornatus vestis 169, 15. γάμος hexas 23, 16.
- Garamantica 302, 7. 356, 5. piscibus subiecta 382, 24.
- garbula calcei 130, 4.
- gaudius 138, 22.
- Gedrosia 301, 16. 355, 12. capricorno subiecta 382, 20.
- Gelimer Cpoli in triumpho ductus 166, 22. 248, 13.
- gemini signum amicum 303, 10.
- geminorum partus quomodo averruncetur 92, 13.
- gemmatae 169, 22.
- generationis natura 62, 13 sqq. generatio animantium 21, 9. 30, 11.
- Genucius 156, 15.
- Gepidae 226, 4.
- Germania 225, 17. 302, 12. 351, 6. Germania arieti subiecta 382, 1.
- Geryones cur tria habuisse corpora dicatur 5, 19.
- Getae 192, 8. 248, 16. 249, 3. γεφυραίοι, γεφυραίος ἀρχιερεὺς 41, 22. 95, 1.
- Gigantum pugna 53, 7.
- glandis copia 312, 14.
- gleba 146, 20.
- globa 130, 15.
- globorum substantiae 18, 19. globus cur in Bacchi sacris 73, 10.
- gnophias ventus 104, 18.
- Γοβαλ Διδος νέτιον 84, 4.
- Gorgo dies 60, 9.
- Gothi 48, 12. 106, 18.
- Iunius Gracchianus 120, 5. 139, 19. ἐν τῷ περὶ ἔξουσιῶν 139, 13.
- Graeci unde dicti 7, 4. eorum de Baccho placita 72, 10 sqq. Mercurium inferum et Tagen eundem esse opinantur 276, 3.
- Graecia 304, 12. 353, 17. virgini subiecta 382, 11. Magna 12, 18.
- Graecus Latini frater 7, 6.
- grammatici 67, 1.
- Gustemum 107, 15.
- Hadrianus 9, 22. 92, 15.
- Haedorum sideris occasus 59, 6. ortus 107, 19. 281, 23.
- Hannibal 56, 21. 95, 10. 151, 17.
- harmonia senarius numerus dicitur 23, 16.
- hebdomas dierum 14, 10.
- Hebdomon 229, 7.
- Hebe uxor Herculis 81, 21.
- Hebraeorum docti 111, 6. eorum templum 100, 14. Hebraei ad austrum conversi peragere sacra solent 300, 13.
- Hecate τετραμορφος 29, 9. τριοδίτις 31, 14. τρίμορφος 37, 18.
- Helena ad aram ducta ut sacrificaretur 113, 5. Helena in mari quid 279, 1.
- Heliodorus 274, 20.
- heliotropium ad solis motum circumvertitur 282, 9.
- Hellen Iovis f. Herculis pater 82, 18.
- Hellenum lingua 7, 5.
- Hellespontus 256, 21.
- Hephaestos praef. 223, 9.
- heptas 24, 19 sqq. 30, 17. 20. solis numerus 32, 20.
- Heraclidae 147, 6.
- Heraclides 68, 19.
- Heraclitus 36, 10. 18. 38, 2.
- Herculis nomina et fabulae 81, 1 sqq. Hercules septem 82, 16. Hercules Sandon 258, 19.
- Herennius 116, 1. 130, 7.
- Hermaphroditus 79, 7.
- Hermes in κοσμοποιῶν 78, 9.
- Hermes Aegyptius auctor τοῦ τελεσίου λόγου 114, 12.
- Hermias scriniarius 243, 6.
- Herodes Nicopolim in honorem Augusti condidit 240, 12.
- Herodotus 97, 22.
- Hesiodus 41, 15. 87, 4. ἐν καταλόγοις 7, 6.
- Hesperus 23, 11. 79, 9.
- hexas 23, 13.
- hiems frugibus nocens 309, 6. gravis et aquosa 315, 4. hiemis initium 378, 4. iuxta Euctemonem 118, 13. Eudoxum 115, 3. Varonem 117, 23. hiemis medietas 357, 12.
- Hierapolis olim Cronia 116, 5. Hierapolis Phrygiae 349, 8.
- Hierosolyma 10, 2. 100, 13.
- Hipparchus 59, 12. 381, 12. in annos ne praedixit defectum solis 281, 17.
- hippeus cometes 285, 8.
- hippias cometes 101, 15.
- Hippocrates 26, 9.

- hirundinum migratio 106, 16.
 Hispania 355, 3. sagittario subiecta 382, 17. Celtica 305, 7.
 Homerus 41, 14. 74, 19. 76, 2. 4. 84, 22. 89, 6. 102, 22. 172, 19. 300, 10. 339, 16.
 hominis generatio, incrementum, mors 62, 13 sqq.
 hora natalis Romae 7, 14.
 horae quomodo in iudicio trochiscis indicatae 182, 12.
 Horatii 51, 4.
 Horatius 153, 13.
 hordei copia 314, 1.
 horologium 229, 3.
 Horus sol 15, 5.
 humorum genera 47, 9. 106, 1.
 Hyades 76, 7. 108, 7.
 hyaena fulmine non laeditur 49, 22.
 Hyaspes fl. 36, 1.
 Hyperionides 15, 10.
 Hyperionis monas 15, 8.
 Hypoplaciae Thebae 61, 7.
 Hyrcania 303, 7. 351, 20. geminis subiecta 382, 5.
 Hystaspes 14, 9.
 Iamblichus de puritate spirituali 114, 18.
 Ianuarius 9, 13. 50, 13. Kalendis Ianuar. quae facta 52, 23. 54, 19. 56, 8. de reliquis Ianuarii diebus 56, 14. 58, 19. Ianuarius Monias dicitur 109, 8.
 Iani nomina, figurae, signa 50, 14 sqq. Ianus a Saliis canitur 51, 18. apud Etruscos colli nomen 51, 20. universi temporis praeses 52, 1. eius templum cur duodecim aras habeat *ibid.* ipse cur sit biformis 52, 5. idem quod sol 52, 7. praeses eorum qui in bellum proficiscuntur 52, 8. potestas quaedam 52, 13. heros 52, 16. unde nomen accepit 52, 19. idem quod Chaos 52, 22.
 Iao 74, 12.
 Iapix ventus 104, 10.
 ibis ab Aegyptiis cultus 35, 14. eius natura 35, 18. 89, 19.
 Ichthyophagi 99, 4.
 Ida mons Iovis patria 84, 8.
 ideae tres 18, 16.
 Idumaea 302, 13. arietis subiecta 382, 2.
 Idus 33, 15. 37, 18. unde dictae 34, 3.
 ignis in sacrificiis 43, 18. eius centrum 43, 22. a sole ortus 342, 2. subterraneus terrae motuum causa 349, 4. de aeterno Vestae igni locus Porphyrii 43, 16. 114, 25.
 Ilas Nili nomen 96, 12.
 Ilia Silvia 86, 9. 137, 12. illustres 250, 4.
 Illyria 226, 18. 301, 15. 355, 14. capricorno subiecta 382, 19.
 imber multus 331, 4. 379, 19. imbres morbiferi 328, 14.
 imperare 124, 5.
 imperator 124, 6. 197, 10.
 imperatores magistratus osculo excipiebant Kalendis Ian. 54, 19. quomodo ad imperium provehantur 167, 16. olim e Caesaris stirpe creati soliti 167, 23. imperatorum praeclara consuetudo 181, 1 sqq. vela navium quas imperatores conscendunt, inducuntur pellibus phocarum 341, 8.
 imperium regum Romanorum quale fuerit 123, 3. quale iustum appellent Romani 148, 11.
 incendia quando expectanda 282, 16. 332, 15. 335, 20. 345, 21. 352, 7. incendium Cpoli 283, 9.
 India superior 301, 15. 355, 17. capricorno subiecta 382, 19. in Indis Hercules natus 82, 20.
 indictio 39, 20. 105, 19.
 inferiae 66, 13.
 Inopia Amoris mater 48, 21.
 inscriptio Byzantina 48, 14.
 insignia deorum 10, 21. magistratum Romanorum 119, 9. Augusti 167, 12. consulum 144, 18. dictatoris 149, 1. magistri equitum 149, 5. 184, 3. patriciorum 134, 5. praefecti praetorio 178, 14 sqq. 184, 3. praefecti urbi 146, 18. regum Latinorum 126, 12. Romuli 126, 17. 127, 13.
 instrumentum 229, 4.
 instrumentarius 212, 12. 19. 214, 4. locus ei destinatus 212, 14.
 interlunium 21, 14. 35, 8. 37, 16.
 intorta fulmina quid 340, 5.
 Ioannes Cappadox quomodo ad praefecturam pervenerit 249, 17. communis subiectorum pernicies 251, 21. eversor rei publicae 263, 22. quae utilia collatoribus abrogavit 255, 3. tyrannidem meditatatus 256, 2. quomodo in provinciis

- egerit 256, 7. eius crudelitas 186, 14. 250, 14 sqq. 259, 16. insigne facinus 251, 1 sqq. mira luxuria et impudentia 186, 17. 256, 14. 258, 4. 259, 3. balneum et aulae 186, 17. potentia 263, 10. eius improbitas a Theodora imperatori detecta 263, 14 sqq. fuga 265, 10.
- Ioannes quidam mirae improbitatis 251, 14. qua facie fuerit 251, 17. quomodo in Lydia egerit 252, 5. insignia eius facinora 252, 14 sqq. 253, 20 sqq.
- ioci liberi populi Romani 57, 3.
- Ionium mare 339, 14.
- Iovianus imp. 104, 1. 244, 19.
- ἴπες vermes 289, 19.
- irruens fulmen quid 340, 13.
- isatis herba Martis propria 10, 12.
- Ischys Aesculapii pater atque Elati f. 108, 10.
- Isdigerdes rex Persarum 245, 1.
- Isigonus περὶ Ἑλληνικῶν θεῶν 116, 5.
- Isis 44, 1. 70, 3 sq. 12. 113, 15. quid significet 75, 5.
- Isocrates 41, 16.
- Ister fl. 355, 14. eius fons et cursus 225, 14. 22. 226, 6.
- Italia 304, 5. 349, 10. 353, 6. 354, 15. Saturni regnum 83, 17. Italiae provinciae 93, 15. per Italiam tumultus 304, 5. fulminibus abundans 339, 5. leoni subiecta 382, 9.
- iubae 127, 19.
- Iudaea 277, 19. 302, 13.
- iudicium praefectorum praetorio quam splendidum olim, et quam abiectum deinde 181, 19 sqq. 182, 17 sqq. 203, 11. 208, 5. vasa quaedam in eo usurpata 179, 21. 180, 2. 5 sq. 181, 23. 182, 1. quomodo in eo horae indicatae 182, 12. agendorum in eo copia 203, 12. 207, 8. 208, 21. eius paupertas 218, 10. et solitudo 260, 7.
- iugum sidus 7, 16.
- Iulia Caesaris f. 165, 16.
- Iuliani imp. bellum Persicum et mors 102, 20. 103, 14. 244, 22. ἐν τοῖς μηχανικοῖς 159, 9.
- Iulius Caesar auctor anni solaris Rom. 28, 17. Iulius Caesaris nomen nobilitatis indicans 95, 20. scripsit de ortu occasuque siderum 381, 12.
- C. Iulius 150, 10.
- Iulius mensis 94, 15. unde nomen duxerit 96, 5. 303, 12.
- Iunius consul 141, 20.
- Iunius v. Gracchianus.
- Iunius mensis 92, 1.
- Iuno luna 33, 21. 68, 10. quid significet allegorice 59, 20. 62, 9. 66, 21. eius feriae Kalendae 33, 19. Kalendae Iuniae 92, 10. ei veneti dicati 43, 15. Februarius 62, 8. a quibus colatur 80, 19. Vulcani mater 91, 11.
- Iunonius Ianus 51, 2.
- Iupiter 6, 7. planeta 14, 2. sol 33, 21. 53, 5. 342, 12. sensus effector 23, 1. eius feriae 32, 18. 71, 14. albatum praeses 43, 9. 65, 22. quid significet allegorice 59, 21. 66, 21. 89, 1. pater Bacchi 72, 13. mundus 74, 2. pater Veneris 78, 19. 79, 4. unde Ζεύς dictus 83, 4 sqq. Herculis pater, Aetheris f. 82, 17 sqq. 83, 10. tres Ioves 83, 9. ex Phoenicum doctrina rex 83, 12. Pluvius 84, 4. Promethei f. 84, 6. Idaeus 84, 7. pater Proserpinae 84, 9. multi Ioves 84, 11. aer 112, 10.
- Iustinianus imp. in administranda re publica indefessus 248, 3. Vandalorum et Gothorum victor 248, 12. 18.
- Iustinus imp. 192, 1. 244, 2. 247, 8.
- Iuvenalis 136, 2. 153, 15.
- ἰζηματῖαι σεισμῶν quid 349, 20.
- Kalendae 32, 2. 37, 16. cum K scribendae 33, 18. Innonis feriae 33, 19. Ianuariae 52, 23. Apriles 80, 12.
- Κάρταγα quid 303, 18.
- κεφαλαία Minerva 74, 16.
- κλαδοῦχος decas 8, 11.
- ἑπτάς heptas 31, 3.
- Κρόνος 38, 8. 83, 13. 17. 22.
- κύαμος unde derivandum 68, 14.
- Κυθήρεια Venus 78, 8.
- Κύπρις Venus 78, 7.
- Labeo 50, 15. 62, 3. interpres Tagae 276, 22.
- Laberius 257, 17.
- lac bibendum mense Septembri 106, 20. lacte pluit 280, 3.
- lacertarum multitudo 330, 12.

- Lachesis 93, 2.
 lampadas cometes 101, 16. Mercurii proprius 289, 16.
 λαμπρός κερωνός 340, 9. uxorem M. Catonis minoris afflans 340, 17.
 lana pluit 280, 10.
 lanceae quales Romulo praelatae 127, 17.
 lancelata vestis 169, 22.
 Laodicea ad Lycum terrae motibus vexata 349, 7.
 lapidum e sole casurum praedixit Anaxagoras 281, 10.
 lardum unde 93, 1.
 λαρῶν quid 92, 21.
 lateribus quando pluat 280, 12.
 Latina lingua e quibus conflata 179, 16. a Cyro praef. praet. neglecta 178, 6. 235, 19. a Iohanne Cappadoce e iudiciis eliminata 262, 6. oraculum ad eam spectans 177, 22. 235, 11.
 Latinorum regum insignia 126, 12.
 Latinus Laurentinorum rex 7, 2.
 Latona 13, 11. 114, 5.
 Laurentum 6, 20.
 laurus sanitatis efficiens 54, 2. fulmine non feritur 341, 2.
 Lazica 227, 16. 352, 20.
 legati 197, 15.
 legiones quot militum 133, 20. 197, 19. a quo constitutae 133, 22. quot initio fuerint 197, 20. legionis partes 157, 5.
 leguminum interitus 330, 4.
 Lemnos Vulcani patria 91, 12.
 Leo imp. 134, 1. eius bellum cum Vandalis funestum rei publicae 236, 19. 237, 9. 20.
 leo sidus 7, 16. solis signum 10, 21. eius ortus 370, 22. 371, 2. occasus 358, 12.
 leones natura saeviore 353, 11.
 Lepidus 152, 3.
 Lepidus ἐν τῷ περὶ ἰερέων 135, 3.
 lepus mas parit 92, 21.
 Λητώ unde 13, 13.
 Leucates 105, 18.
 Leucippus Arsinoes pater 108, 12.
 lex de nepotibus 154, 1. de cursu publico 176, 9. 216, 19. 233, 22. de causis temporalibus et sacris 180, 16. 181, 16. de notariis 204, 1. de causarum completoriis 206, 3. Theodosii 177, 10. 234, 23.
 Libanius 102, 21.
 Libanus mons 80, 6. Libanus Heraculis pater 82, 20.
 Liber cur Bacchus dicatur 72, 8.
 Libera 107, 10.
 Libonotus ventus 104, 11.
 Libya 72, 20. Saturni regnum 83, 18. eius fines 98, 22.
 Licinius imp. 189, 13.
 lignis veteres ad scribendum utebantur 11, 5.
 limbus qualis vestis 169, 12.
 lips ventus 104, 11.
 litigator 205, 13.
 literae Graecorum et Romanorum 5, 6. in numeros computatae 15, 15.
 literatorum hominum auctoritas imminuta 295, 11.
 lituus quid 85, 7.
 loca publica vel consecrata fulmine icta quid portendant 343, 6. 15. 344, 12.
 locustae 319, 7. 321, 6. 332, 16. quando existent 294, 20. 321, 21. 326, 17. 327, 9. ubi 353, 9.
 loquendi instrumentum 25, 21.
 lorum quid 166, 18.
 Lucania 4, 5. 230, 8.
 Lucanus ἐν δευτέρῳ τῶν ἐμφυλίων 239, 13.
 lucina elucens quid significet 282, 21.
 Lucilius poeta 153, 8.
 Lucina parturientium praeses 113, 20.
 Lucretia 64, 15.
 lucus unde dictus 4, 6.
 ludorum explicatio symbol. 6, 9. 66, 6.
 lumbricorum multitudo 325, 8.
 Lunae ara in Circo 6, 7. Luna planeta 14, 6. 22, 21. lunae dies 16, 12. luna materiae praeses 16, 14. 29, 9. lunae mutationes, apparitiones 21, 13. 37, 9. vis in terram 29, 14. varii cursus 31, 12. luna τριμῶρος 31, 15. eius natura 36, 5 sqq. 42, 19. distantia a terra 37, 1. luna universi aeris praeses 44, 2. lunae ibis et cercops consentiunt 90, 7. luna principium generationis 91, 8. 291, 11. ad lunae praefulsiones observatio tonitrualis directa 300, 18. luna a fulminibus aliena 342, 9. ei Europa subiecta 284, 10. eam in augurali disciplina

- ducem sumebant veteres 306, 6.
 luna laborans incendia praesignificat 282, 17. ad eam appropinquans vespere 298, 15. iuxta eius varietates argentur chamae et pectunculi 282, 12. luna fortuna et providentia appellata 300, 21. et Proserpina a Iamblichio 114, 22. lunae plures eodem tempore 277, 12.
- lunula in calceis praetoris 10, 17. in balteo praef. praet. 179, 4.
- lupa Romulo et Remo ubera praebens 115, 9. luporum incursiones 307, 21. lupi in civitatibus conspecti 283, 11. lupus Martis signum 10, 21. in Creta non reperitur 22, 13.
- Luperci 62, 2.
- lustrum 39, 21.
- C. Lutatius 52, 7.
- lychnis lapis 36, 2.
- Lycophro 81, 19. 153, 14. 254, 12.
- Lydi vini et fici inventores 3, 7.
 Lydorum lingua quid *σάρδις* significet 39, 14. Lydi auro abundantes 252, 4. 258, 8. quales vestes fecerint 258, 10.
- Lydia Iovis patria 84, 1. Lydi patria 302, 6. 356, 4. piscibus subiecta 382, 23.
- Lydus de vita sua, studiis, militia et laudibus commemorat 217, 22 sqq. Iustinianum oratione laudavit 221, 14. eiusdem bellum contra Persas scribere iussus 221, 17. insigniter laudatus ab eodem 222, 2 sqq. et a praef. praet. cum cingulum poneret 223, 8 sqq. eius patria 218, 22. 349, 8. magna ac varia doctrina 222, 3. 223, 18. opus de mensibus 127, 22. 128, 17. 169, 6. 178, 1. 179, 7. 184, 15. 20. 254, 19. 282, 15. 303, 14. quem ordinem in opere de magistratibus Romanorum servare constituerit 133, 1 sqq. Italicum se dicit 275, 1. in regionibus versatus, in quibus terra saepe quatitur 349, 2.
- lyrae sideris ortus 108, 15.
- Lysithea Bacchi mater 72, 19.
- Lysithoa Oceani f., Herculis mater 82, 17.
- Macedones 67, 21.
- Macedonia 301, 14. 355, 13. 856, 1. capricorno subiecta 382, 19.
- Macedonius episcopus 211, 9.
- Maenades 73, 20.
- magister 12, 4.
- magister equitum a Romulo creatus 131, 17. primus a rege 131, 18. ab imperatoribus praefectus praetorio appellatus 131, 22. 171, 3. omnium magistratuum princeps 149, 11. eius insignia 149, 5. 184, 3. potestas praef. praet. tradita 178, 10. memoria paene a Domitiano extincta 184, 8. munus 188, 21. in eius cohorte qui militarint 160, 14.
- magister officiorum cum m. equitum comparatus 188, 20 sqq. ad eius munus quae pertineant 176, 3 sqq. 233, 16 sqq. quis primus fuerit incertum 189, 11. quanta eius potestas 190, 1. Petri de magisterio opus 189, 19.
- magistratus Romanorum initio sacerdotes fuere 119, 3. eorum insignia unde petita 119, 9. Romae et in provinciis candida veste usi 142, 18. cur etiamnum patres conscripti dicantur 133, 16.
- magistriani 199, 23. 207, 3. eorum princeps 176, 10. 207, 1. 216, 20. 217, 7. 234, 1.
- magnes 41, 19. 58, 16.
- Maia Atlantis f., Herculis mater 82, 21. Mercurii mater 87, 17. quid significet symbolice 87, 21. 88, 5. apud Syros aqua 88, 18. terra 91, 1. a negotiatoribus colitur mense Maio 90, 17.
- maiores honore afficiuntur 87, 12.
- Maius mensis 86, 14. unde dictus 87, 16. per Maium Adonis significatur 77, 19. quibus cibis abstinendum mense Maio 90, 15.
- mala in Herculis feriis 81, 9.
- malchan Saracenorum lingua regem significat 103, 20.
- mali natura 68, 7.
- mali navium pellibus quibusdam inducuntur 50, 1. 111, 4.
- malva quando abstinendum 105, 1.
- Mamurius 44, 14. 71, 19.
- mancipes 69, 16. 200, 4.
- mandye quae vestis 178, 19.
- Manetho *περὶ ἑορτῶν* 91, 18.
- Manlius Trevirus Capitolium aggressos repulit 161, 18. de anseribus et canibus quae decreverit 161, 19.

- mantium 178, 20.
 manumissa quid 209, 13.
 marathrum 154, 19.
 Marcia M. Catonis minoris uxor 340, 16.
 Mare Veneris mater 79, 17.
 mare navigantibus exitiosum 334, 12.
 interdum terrae motuum causa 349, 13. Veneri proprium 302, 23.
 mare Tyrrhenum 339, 14. pisces extra mare decrescentes 338, 11.
 marinorum piscium interitus 331, 4.
 Marinus summae rei publicae praefectus ab Anastasio 229, 12. 239, 6.
 curialibus sublatis vindices creavit 242, 10. improbus 242, 6.
 Marius 133, 22. eius exitus 165, 10.
 Marmarica 303, 8. 352, 2.
 Martinianus magister officiorum 189, 12.
 Martis ara in Circo 6, 7. Mars Romuli pater 7, 18. 115, 7. dies Martis 17, 16. Iunonis filius 17, 19. Mars ignis aërius 17, 17.
 60, 1. 67, 1. patrius Romanis deus 40, 1. russatorum praeses 43, 9. 65, 21. eius nomina, inventa, res, cultus 67, 1 sqq. Nerinae coniux 75, 20. cur iungatur Veneri 77, 1. cur eum averteret Venus 77, 17. Anterotis pater 79, 5. Mars planeta 14, 3. eius perfecta restitutio 40, 2. Martis domus 358, 2.
 Martius mensis anni Romani initium 7, 17. 105, 4. cur tertius mensis 76, 19. Marti sacer 77, 19. Zephyrites dicitur 109, 7.
 Martius campus 67, 20.
 masculus numerus 16, 17. masculus sexus quomodo fiat 63, 2. masculi dii quid significant 68, 4.
 Mater Magna 39, 23. eius oraculum 96, 9.
 materia 16, 14. 17, 1. 5.
 mathematici 25, 4.
 matricium, matricula 11, 4. 196, 9. 228, 13.
 matricularii 261, 13.
 matronae in honorem Martis mancipiis serviunt 40, 6. quid Idibus Februar. facere solitae 64, 9.
 matronicia 64, 13.
 Mauritania 100, 11. 305, 2. 354, 16.
 pars Africae 287, 15.
 Maurusii sive Mauri 95, 12.
 Maximus 58, 12.
 Mazaca urbs 249, 17.
 Media 302, 23. Medi tauro subiecti 382, 4.
 Megaresenses 365, 15.
 Melias 83, 15.
 mellis abundantia 312, 4.
 memoriales 219, 1. 260, 20.
 Menander 116, 17.
 mens ubi habitat 74, 17.
 mensis dierum computandorum et ipsorum mensium ratio apud Romanos 34, 10. menses lunares 306, 10. mensis solaris ac lunaris distinctio 301, 1.
 mercatores 90, 17.
 Mercedinus 108, 19.
 Mercurii ara in Circo 6, 7. dies 20, 20. Iovis et Maiaae filius 88, 21. eius effigies, allegoria, sacra *ibid.* citharam dat Apollini 73, 4. symbolice ratio 73, 5. pater Cupidinis 78, 19. Hermaphroditi 79, 7. quid praeterea significet symbolice 88, 1. 90, 21. aquarum praeses 88, 18. cur quadratus fingatur 89, 6. a negotiatoribus colitur mense Maio 90, 17. Mercurium inferum et Tagen eundem esse Graeci opinantur 276, 3. Mercurius planeta 14, 5. Mercurio attribuitur cometes xiphias 288, 21. et lampadius 289, 16.
 Meroe 99, 17.
μηροτραφής Bacchus 110, 5.
 Mesopotamia 304, 12. 353, 17. virgini subiecta 282, 11.
 Messala 51, 15.
 Messapia 4, 4.
 Messapus 4, 4.
 messis minus laeta 316, 12.
 Metrodorus 72, 4. 76, 7. 105, 15. 108, 7. 113, 16. 381, 12. *μία* primus hebdomadis dies 14, 11. 28, 15.
 Miletus olim Anactoria 83, 1.
 miliarisia 56, 18.
 militiae Romanae varii ordines et gradus 157, 1 sqq.
 militum nomina in tabulas referri solita 11, 3. eorum annona 69, 17. milites unde dicti 84, 18. initio stipendium non habuere 152, 7. quando acceperint 156, 3. 18.
 millenario numero multitudo numerari solita 84, 21.
 miliaria unde dicantur 84, 17.

- T. Anni Milonis tempore circa
 Capsam lana pluit 280, 10.
 milvus deponit sagittam in obelisco
 circi 283, 5. milvus sidus 362, 7.
 apparet usque ad aequinoctium
 363, 1.
 Minerva symbolice anima 42, 14.
 44, 22. 60, 4. 74, 16. *επιτογέ-
 νεια* 42, 16. 60, 6. Iovis filia
 83, 11.
 missus in certamine viginti quattuor
 6, 12.
 Mithras 43, 21.
 Mitridates 48, 11.
 modi tres, quibus ea, quae sunt,
 exstiterunt 20, 15.
 Moesiaci exercitus sub Anastasio
 caesi 281, 1.
 monas 14, 12. 22. 15, 8 sqq. 20, 5.
 31, 1. differt ab uno 16, 5.
 Monias Ianuarius 109, 8.
 morbus comitalis sive divinus 54, 2.
 eius remedium 96, 1. morbis
 annus obnoxius 318, 1. morbi
 insolentes 334, 18. facientes
 pustulas 325, 6. scabiosi 320, 11.
 tussiculares 317, 13. 322, 8. 323, 6.
 visum afficientes 322, 17.
 mortis vis in tria elementa 43, 4.
 mortuorum corpora cur combusta
 sint a veteribus 44, 3.
 Mosa fl. 225, 19.
 motus duplex rerum principium
 38, 17. motus genera 18, 19.
 26, 14.
 Moysis miracula 111, 10 sqq. nar-
 ratio de hominum creatione
 117, 21.
 mugitus terrae tremantis 350, 4.
 muli patriciorum curribus iuncti
 135, 7.
 mulieres Veneri sacra faciunt 80, 12.
 Mummius 90, 20.
 mundum quomodo Aegyptii descri-
 pserint 49, 2. quibus viribus
 contineatur 19, 8.
 murium icuscula augentur ac mi-
 nuuntur iuxta lunae varietates
 282, 14. murium turba magna
 327, 4. agrestium generatio 319, 7.
 329, 1. murium generatio 322, 20.
 murium terrestrium interitus 316, 3.
 murus de coelo tactus quid porten-
 dat 343, 10. 344, 8. 345, 4. 347, 13.
 muscae unde existant 86, 11. musca
 non intrabat in templum Saturni
 116, 18. muscarum interitus 329, 10.
 musicae partes 18, 17.
 mustum vinum 3, 9.
 Mygdonius fl. 227, 22.
 myrias quomodo scribatur 15, 20.
 myrtus Veneri sacra 80, 15.
 mysterium 3, 9. 72, 9. mysteria Or-
 phica 72, 22. Matris Magnae 39, 22.
 mythici 66, 20. 342, 13.
 Nasamonitis 302, 7. Nasamoniacus
 ager 352, 2. 356, 5. Nasamones
 piscibus subiecti 382, 23.
 naufragia dira 348, 12.
 naves incensae 347, 17.
 navigatio periculosa 347, 8.
 Naxum Iuppiter translatus a Creta
 83, 22.
 nebula fusa quid significet 296, 15.
 nebulosum coelum in regionibus
 ad Euphratem praesignificatum
 289, 17.
 necessitas 23, 4. 55, 4. eius filiae
 Parcae 93, 2.
 negotiatores Maiiae ac Mercurio sup-
 plicant 90, 17.
 Nemesis 6, 17.
νηνεμια unde dicatur 104, 21.
 nenia unde dicta 146, 1.
νέος Σάραδης i. e. novus annus
 39, 12.
 nepa unde dictus scorpius 154, 8.
 nepeta planta 154, 19.
 nepos 154, 2.
 Cornelius Nepos 257, 17.
 Neptunus Venetorum praeses 43, 10.
 66, 10. quando ei sacrificarint
 Romani 117, 13.
 Nerina dea Sabina 75, 20.
 Nero imp. 238, 19. eius statua in
 templo Hierosol. 100, 14. Nero-
 nis interitus 277, 18. nero quid
 significet 75, 22.
 Nerva 60, 22. 61, 2. forum Ner-
 vae 51, 9.
 Nicomachus 49, 7. 81, 3.
 Nicomedes Bithyniae tyrannus
 106, 17.
 Nicopolis ubi sita et a quo condita
 240, 13.
 P. Nigidius 285, 4. Tagae inter-
 pres 276, 22. eius diarium toni-
 truale 306, 1. commentatio de
 somniis 341, 16.
 Nilus 75, 5. Osiris 70, 13. eius exun-
 datio, nomina, exundationis cau-
 sae 96, 12 sqq. Nilus incremento
 maiore abundans 291, 2. refluens
 332, 5. fluens parcius 290, 6.

- Nilus Bacchi pater 72, 19. Her-
 culis 82, 18. Vulcani 91, 10.
 Nisibis urbs 228, 1.
 Nisus Bacchi pater 72, 23.
 noctua Minerva sacra 74, 22.
 nomen Silviorum unde habuerint
 reges antiqui 137, 3. Valerii Pu-
 blicolae 138, 4. 145, 15. unde
 plura nomina Romanis in usu et
 unde petita 137, 20. Numa pri-
 mus duo habuit 137, 13. nomi-
 num aliorum significatio 138, 11.
 nomenclatores 213, 15. eorum mu-
 nus 201, 10.
 Nonae 32, 6. 33, 3. 37, 17. nefas-
 tae habentur 33, 12. quintanae
 vel septimanae 34, 4.
 notariorum scholae et militiae ter-
 minus 199, 12. 202, 7. multitudo
 199, 9. 260, 10. longa militia
 202, 16. 224, 17. duo quotannis
 cingulo liberati 203, 8. cur in
 duos ordines divisi 202, 15 sqq.
 ex iis lecti deputati 204, 6. de
 iisdem Arcadii lex 204, 1.
 noti venti 104, 6.
 November mensis 108, 17.
 nox omnium mater 13, 10. nox nu-
 bila 361, 7.
 Numa annum ordinat adiectis Ia-
 nuario et Februario 8, 18. 9, 13.
 50, 13. regiam vestem instituit
 10, 6. numos signat 9, 18. pa-
 latium ad legem sacerdotalem in-
 stituit 9, 20. alia de eo 12, 17.
 17, 10. 31, 9. 51, 17. 92, 3.
 119, 10. 137, 13. 279, 16. 292, 11.
 numerus par et impar 31, 9. 79, 18.
 Numidia 303, 18. geminis subiecta
 382, 7.
 numina irata 329, 7. 347, 5.
 Numinius 45, 16.
 Numitorius filius ab Amulio interfe-
 ctus 115, 4.
 numus a Numa dicitur 9, 19.
 ad nuptias mensis Iunius non aptus
 92, 19.
 Nymphae 73, 17.
 Nyssa Bacchi nutrix 72, 11. Her-
 culis mater 82, 20.
 Oasis 304, 18. 354, 5. Oases li-
 brae subiectae 382, 15.
 obeliscus in circo 6, 9. tres obe-
 lisci in agone quid significant
 43, 3.
 obsecrationes irritae 356, 10. ob-
 secratio facienda propter diras
 obnunciatas 331, 3. adversus flu-
 mina 335, 22.
 de Occidente praesagia 297, 22.
 332, 7. 10. 333, 6. 334, 14. 19.
 335, 8.
 Oceanus 100, 12. 355, 5. Euryno-
 mes pater 79, 2.
 Ocellus Pythagoreus 19, 13.
 Octavius 101, 8.
 October mensis 107, 1. sementilis
 dicitur 109, 9.
 officium praefectorum praet. quale
 initio fuerit 196, 4. eius cata-
 logi 196, 5. 198, 10. quas ob
 causas corruerit 242, 15. 249, 7.
 eidem concessa requies 209, 13.
 ogdoas 49, 6.
 olei inopia 336, 5.
 Olympias 95, 22.
 Olympias ventus 104, 9.
 Omphale 258, 18.
 Onosander 159, 7.
 Ophiuchus idem qui Aesculapius
 108, 14. sidus quando occidat
 368, 22.
 Opica i. q. Laurentum 6, 20.
 Opice loqui 6, 21.
 oracula 23, 8. 29, 21. 31, 17. 92, 13.
 96, 9. 105, 1. 106, 20. 144, 5.
 177, 22. 235, 11.
 Orchenia 304, 5. 353, 6. leoni
 subiecta 382, 9.
 de Orco deo memorat Iamblichus
 114, 21.
 Oribasius 103, 22.
 de Oriente praesagia 295, 1. 296, 6.
 310, 17. 322, 13. 330, 18. 334,
 5. 22. per Orientem gentes mol-
 liores 303, 1.
 Orontes fl. 247, 2. 273, 7.
 Orpheus 8, 11. 13, 11. eius placi-
 tum de monade 16, 3. de hexade
 24, 7. de heptade 24, 16. Or-
 phicus versus 68, 22. Orphica
 sacra 72, 22.
 Osiris sol 15, 5. Nilus 70, 13.
 Ostia urbs 136, 13.
 ostreae argentur iuxta lunae variet-
 tates 282, 12.
 Otho 277, 21.
 ovatio 53, 3.
 P. Ovidius 52, 21.
 ovis sacrificatur Veneri in Cypro
 80, 19.
 Oxiana 301, 20. 355, 20. aquario
 subiecta 382, 21.
 Pactolus fl. 258, 9.

- Paeonia 226, 1.
παγκρατής Bacchus 73, 13.
 Palaeste unde dicta 240, 12.
 Palaestina 351, 4.
 Palatinus mons 118, 7.
 palatium 9, 20, 11, 21.
 Palladium 42, 3.
 Palladius magister officiorum 189, 15.
 paludamentum qualis vestis 169, 8.
 Pamphylia 78, 11.
 Pamphylia 302, 6. 356, 6. piscibus
 subiecta 382, 23.
 Pan quibus parentibus natus 102, 17.
 duo Panes *ibid.*
πάνδημος Venus 78, 16.
 Pandora 7, 10.
 Pannonia unde dicta Paeonia 226, 1.
 panther unde dicatur 73, 15.
 par numerus 16, 15.
 paragoda vestis 134, 10. 179, 1.
 aurigamma 169, 14.
 Parcae 48, 5. 93, 2.
 parentalia 63, 18.
 parentes 141, 14. 17.
 parma 129, 11.
 Parmenides 8, 6. 20, 7.
 parricida quid sonet 141, 13.
 parthica quid et unde dicta 178, 18.
 Parthica 278, 3. 286, 3. 15. 289, 1.
 290, 20. 297, 15. 305, 6. 332, 6.
 333, 16. 347, 19. in eam M. Crassi
 expeditio 280, 8. tauro subiecta
 382, 4.
 partus prodigiosus 92, 15. quo-
 modo averruncetur 92, 10.
 Pasiphaë 79, 6.
 Paternus 159, 4. *ἐν πρώτῃ τακτι-
 κῶν* 128, 2.
 patricii 86, 6. 133, 15. centum
 10, 20. sexaginta patriciorum
 collegio libri Sibyllini custodiendi
 mandantur 71, 10. quomodo in
 publicum prodierint 135, 5. mu-
 nificentiam affectantes 135, 21.
 eorum clientelae 314, 12.
 Patricius Ianus 51, 1.
 patrimonius 191, 19.
 Patron 159, 8.
 Patulcius Ianus 51, 3.
 Paulus consul 241, 15.
 Paulus iuris consultus 162, 8.
 Paupertas Amoris mater 117, 20.
 pavo Iunoni sacer 60, 2.
 pectunculi augentur ac minuuntur
 iuxta lunae varietates 282, 12.
 pecuaria lues 298, 4.
 pecudum sanitas 322, 7. interitus
 317, 1.
 pecunia unde dicta 137, 8.
 pedanei indices 201, 19.
 pedum esu abstinendum per men-
 sem Maium 90, 15.
 Pelusium festum 75, 11.
 pentas 22, 14. 87, 3.
 perdices Veneri sacrificantur 79, 12.
 Pergamenae membranae 11, 15.
 Persae 334, 14. 352, 13. cum Iu-
 liano bellantes 102, 20. quomodo
 in bellum eant 227, 7. quomodo
 debellandi 227, 15. victi a Cor-
 bulone 227, 20. Antiochiam in-
 cendio delent 246, 20. qua causa
 utentes Romanos aggredi soliti
 245, 5. 9. eorum bella cum Iu-
 stiniano 221, 17. 248, 8. bellum
 cum Anastasio 245, 18. ad Oron-
 tem usque penetrant 273, 6.
 Perseus 60, 8.
 Perseus Macedoniae rex superatus
 284, 5.
 Persia 302, 23. tauro subiecta
 382, 4.
 persicium 174, 20.
 Persius poeta 135, 19. 145, 9.
 153, 13.
 personalia quid et quanta cura con-
 fecta 214, 11.
 Pessinus urbs unde dicta 269, 6.
 Petosiris Zoroastrae assectator
 274, 13.
 Petronius 153, 15.
 Petrus magister officiorum scripsit
 de magisterio 189, 19. eius do-
 ctrina, virtutes, cum Lydo con-
 suetudo 190, 6.
 Phaenon 24, 9.
 Phaethon 22, 10. Phaethontis ca-
 sus 115, 6.
 phalli cur in Bacchi sacris 73, 8.
 Phazania 302, 6. piscibus subiecta
 382, 23.
 Pherecydes 17, 3. 53, 5.
 Philadelphia Lydiae urbs 45, 6.
 218, 22. 349, 8. parvae Athenae
 75, 12.
 Philippus astrologus 59, 7. 76, 6.
 Philippi praef. praet. statua 175, 4.
 Philolaus 8, 10. 24, 19. 76, 16.
 philosophi 79, 15. 110, 14.
 phoca fulmine non laeditur 49, 22.
 111, 2. 341, 7. phocarum pelli-
 bus inducantur vela navium 50, 1.
 341, 8.

- Phocas virtute insignis 267, 5. mūnificus 268, 1 sqq. pius 269, 14. in captivos misericors 269, 19. praefecturam suscipit 270, 15. divina ope conservatus 271, 4.
- Phoenicia 289, 2. 204, 5. 353, 6. leoni subiecta 382, 9.
- Phoenicum inventa 5, 15. eorum lingua quomodo dicatur deus 74, 12. 112, 18. Astarte eorum dea 80, 4.
- Phosphorus 23, 9.
- Phrygia 303, 18. 352, 18. 355, 16.
- Phthas apud Aegyptios Vulcanus 91, 11.
- Phylarchus 116, 16.
- physici 30, 13. 33, 20. 102, 12.
- physiologi 77, 8.
- pilis militum insidentes stellae 278, 18.
- pinus a dendrophoris in palatium fertur 75, 14.
- piper 58, 12.
- piratae 343, 6. 344, 6. 348, 15.
- Pisander 258, 11.
- piscium copia 307, 6. 319, 5. 327, 4. 330, 7. 333, 23. proventus 324, 15. interitus 328, 19. 330, 15. 333, 11. subversio 348, 13. pisces marini 323, 18. eorum copia 327, 23. interitus 331, 4. pisces minores 338, 10. fluviales 308, 6. eorum subversio 344, 3. piscinus sideris ortus 72, 6. occasus 74, 9.
- pistores Vestae ferias agunt 93, 5.
- pithus cometes 47, 6. 101, 16.
- placentae 54, 11.
- Placentia urbs 54, 12.
- Placotum 229, 3.
- planetarum musico concentu feruntur respondententes vocalibus 14, 1. quinque praeter solem et lunam 22, 20.
- Plato 36, 8. 41, 17. 45, 2. 56, 5. 75, 2. 78, 15. 92, 5. in Phaed. 4, 11. in Phaedr. 8, 20. 19, 17. in Rep. 19, 18. in Tim. 73, 10. 86, 20. in Symp. 117, 18. eius sententia de finibus 45, 18. de Venere 48, 20. de diversis inimicis 117, 6.
- in plaustis Romae civium vitia eludebantur 45, 3.
- plebs 317, 18. 318, 17. illudit magistratibus 57, 4. cur urbem reliquerit 147, 4. insolens 155, 18.
- plenilunium 21, 14. 34, 1.
- C. Plinius 276, 23.
- Plutarchus 3, 6. 70, 12. 113, 21. 187, 2. in Symp. 17, 14.
- Pluto quid significet allegorice 107, 10. 114, 22. cur *Ἄϊδης* dicitur 76, 13. eius canis 43, 5.
- pluvia crebra 317, 23. parca 287, 23. larga interdum causa terrae motuum 349, 14. nigore mixta 361, 26. pluviae prodigiosae 280, 1. pluvia sementibus utilis 329, 11. nociva 310, 1.
- podagrae remedium 56, 10. 92, 11.
- poeta 85, 12.
- pogonias 47, 6. 101, 15.
- Polemon 116, 6.
- Polles Aegiensis 274, 22.
- Pollux 279, 3.
- pororum penuria 313, 10. interitus 320, 2.
- Pompeius Mithridatis victor 48, 11. aemulus generique Sullae 165, 13.
- Pomponius 160, 19.
- Pontus 356, 7. eo usque frigus immitte 288, 3.
- pontificales libri 62, 6.
- pontifices infulati 10, 4. pontifices 147, 11. 151, 10. 156, 8. unde dicti 41, 21.
- Popanon Ianus 51, 21.
- populi secessus 329, 22.
- populus arbor folia solstitio circumagat 282, 6.
- Porphyrius 105, 14. eius locus de igno aeterno Vestae 48, 16. 114, 25.
- porraei 65, 20.
- Portae Caspiae 244, 13. descriptae ab Arriano 246, 9. castellum in iis contra barbaros a Persis aedificatum causa belli 245, 2. 246, 4.
- porticus insignes Cpolis 266, 3.
- Porus Amoris pater 48, 21. 117, 20.
- Posidonius 83, 5.
- potestas quaedam Ianus dicitur 52, 13.
- praecones 202, 4.
- praefectura praetorii 174, 3. 184, 22. 236, 5.
- praefectus urbi 10, 13. 146, 15.
- praefectus annonae militari 230, 20.
- praefectus praetorio unde originem habuerit 131, 22. magna eius potestas 132, 10. quomodo appellatus Romae, quomodo in castris 171, 5.ensem initio ges-

- sit 175, 1. eius insignia 184, 3. certum domicilium initio non habuit 185, 5. quantus eius in iudicio labor 209, 1.
- praefectus praet. Orientis 228, 5. cur creatus 226, 17.
- praefectus Scythiae 192, 5. 19.
- praefracta fulmina quid sint 340, 2.
- praesagii ratio 111, 6. praesagia in capitibus hominum facta 279, 6.
- Praetextatus 52, 10.
- praetor urbanus 10, 15. 151, 13. 156, 7. 171, 15. 193, 12. 194, 14. fideicommissarius 161, 1. peregrinus 151, 14. 156, 10. tutelarius 161, 1. 194, 6. praetorum magistratus annuus 156, 10. praetores a Constantino creati 194, 4.
- pragmatica 209, 4. pragmaticum Iustiniani de Lydo 222, 1.
- preces publicae pro salubritate anni 71, 15.
- primiscrinii 198, 15. eorum munus et adiutores 205, 18.
- primitiva puncta quid 278, 6.
- princeps quis et quid proprium eius 129, 9. 13. principes Romani non appellandi domini 125, 19.
- principia rerum tria 18, 11.
- privilegia 10, 23.
- probatoriae 196, 14. quo pretio datae 260, 20.
- procellae vehementes 336, 7.
- Proclus 20, 3. 87, 20. 116, 19. 276, 5.
- Proclus quaestor 214, 22. 219, 6.
- procreandi instrumentum 25, 21.
- predictator 151, 19.
- prodigia 111, 7. de rebus magnis admonentia 315, 16. nec opinata 329, 17. averruncata 344, 16.
- Prometheus Iovis pater 84, 6.
- promoti eorumque catalogi 160, 14. 196, 4.
- Proserpina frugum praeses 30, 9. mater Bacchi 72, 13. vis quae seminibus inest 107, 10. eius raptus 107, 11. Proserpina luna 114, 22.
- providentia omnia geruntur 350, 13.
- Prusias Bithyniae rex 93, 18.
- psalis* quid 45, 7.
- psyche eruca 106, 12.
- Ptolemaeus rex 11, 8.
- Ptolemaeus mathematicus 102, 10. 274, 22. 283, 16.
- publicus locus de coelo tactus quid significet 343, 6.
- Pudicitiae quando sacrificarint Romani 117, 12.
- pulegium florens sub ipso solstitio 282, 8.
- pulices unde existant 86, 11.
- Punicum bellum 95, 9.
- purpura 10, 7. purpurae duo genera 178, 16.
- putei aquam turbidam emittens 283, 1.
- pyramis in stadio 6, 2. 17. pyramis mathematica ratione describitur 86, 18.
- πυργυενης* Bacchus 73, 12.
- Pyriphlegethon memoratus ab Hermete Aegypto 114, 17.
- πυρίτοχος* Bacchus 109, 19.
- Pyrois 17, 16. 67, 21.
- Pythagoras Numae aequalis 8, 18. eius sententia de planetarum concentu 14, 4. de monade 15, 8. de animo 21, 4. de pentade 23, 4. de luna 36, 11. alia 69, 10. 73, 11. 92, 8.
- Pythagorei de ferro quid sentiant 12, 23. diem primam hebdomadis *μύκω* appellant 14, 11. eorum placitum de triade 20, 13. de die septimo 24, 13. de heptade 30, 20. de dyade 93, 19. alia 28, 14. 51, 14. 299, 19.
- quadrata figura 89, 6. quadratus numerus 77, 8.
- quaestor et quaesitor quo differant 140, 5. quaestores a quo creati 139, 16. unde dicti 139, 18. 141, 9. candidati 139, 20. 142, 8. parricidii cur creati 141, 12. classici quando creati 141, 22.
- quaternio 77, 9. 86, 16.
- queror quid sonet 140, 21.
- quinarius numerus 22, 16. 23, 2. 87, 5.
- Quintilis mensis 94, 18.
- Quirinus Ianus 51, 2. Augustus 101, 9. Romulus 125, 3.
- Quiris Sabinorum oppidum 125, 12.
- quotidiana 213, 20. 214, 3. 262, 23.
- raphanis abstinendum mense Aprili 81, 2.
- ratio 4, 12. 14, 20. eius tres species 18, 15. rationalis natura 19, 18. ratio impar 45, 15. Mercurius 73, 5.
- rationalium munus 200, 8.
- recinum 205, 9.

- regendarii 198, 18. 215, 7.
 reges antiqui cur Silvii appellati
 137, 4. reges et sacerdotes iis-
 dem honoribus affecti 116, 11.
 regesta quid 194, 9. unde dicta
 213, 21.
 regium nomen quid sonet 123, 3.
 ῥήγται σεισμοί quid sint 349, 20.
 350, 2.
 religiones minime spretae in civi-
 tate 334, 8. sanctius cultae 320, 3.
 Remus Romulo maior 125, 2.
 Renatus 159, 6.
 reptilia 311, 12. 312, 12. 319, 3.
 324, 23. 325, 8. 326, 22. 330, 12.
 335, 2.
 Rhaetici montes 225, 12.
 rheda 12, 14.
 Rheni fons et cursus 225, 14. in
 Mosam influit 225, 19.
 Rhegium unde dictum 93, 13.
 Rhinton Pythagoreus 153, 4. eius
 metro usi poetae satyrici 153, 11.
 Rhintonica comoedia 152, 17.
 Roma condita 7, 12. 85, 4. tria
 eius nomina 85, 9. politicum
 eius nomen 85, 14. arcanum no-
 men 85, 10. 15. quomodo con-
 dita 115, 11. septem montes Ro-
 mae 118, 6. diarium tonitruale
 Romae peculiare 331, 17.
 Romanorum de Baccho placita 73, 1.
 Romani initio omnes militavere
 152, 5. quomodo civitatem divi-
 serint 160, 9.
 Romulus Romam condit 7, 12. 85, 3.
 Martis filius 7, 18. annonas dat
 militibus 69, 17. Romuli mater
 Ilia 86, 9. Romulus nomen Au-
 gusti 101, 11. eius imperium
 quale fuerit 123, 3. 125, 1. Qui-
 rinus dictus 125, 3. eius exer-
 citus qualis 128, 5. 129, 22. du-
 plicatus post raptas Sabinas 133,
 18. Romuli ac Remi genitura et
 fata 115, 4.
 Rubrum mare Africae limes 287, 11.
 Rufinus praef. praet. 175, 21. 216, 19.
 233, 13.
 russati 43, 9. 65, 19.
 C. Rutilius 95, 10.
 Sabaoth 74, 13. 112, 18.
 Sabazius 72, 12.
 satellites 84, 21.
 Sabinus quid 4, 1. Sabinorum lin-
 gua 54, 1. 92, 20. Sabinorum
 dea Nerine 75, 20.
 sacerdotes aeneis forficibus tonden-
 tur 12, 22. sacerdotes olim ma-
 gistratus 119, 3. 120, 2.
 sagitta sidus 361, 15. quando oc-
 cidat 360, 25. 361, 2.
 sagittarius sidus 109, 4.
 Salii a Numa instituti 51, 18.
 Sallustius 119, 14. 201, 13.
 Sallustius praef. praet. 244, 23.
 salpinx cometes 102, 11.
 Samius placentarum inventor 54, 16.
 Samocus historicus 225, 12.
 sancus lingua Sabinorum quid signi-
 ficet 92, 20.
 Sandon 258, 19.
 Sandones 258, 22.
 sandyx planta et qualis vestis 258, 12.
 sanguine pluit 280, 3.
 sanitas definitur 60, 14. quid ad
 eam tuendam adhibendum sit
 mense Martio 68, 12.
 saporum genera 47, 9. 106, 1.
 Saraceni 103, 19.
 sarcinaria unde dicta 180, 13.
 Sardiani 3, 10.
 Sardinia 64, 21.
 Sardis apud Lydos et annus et urbs
 dicitur 39, 7. 84, 3.
 Sardonius risus 64, 22.
 Sarmatae 301, 20. aquario subiecti
 382, 21.
 sarraca 130, 13.
 satura corbis 11, 17.
 Saturnalia 40, 7.
 Saturnus cur liberos suos devorasse
 dicatur 3, 1. Saturni ara in Circo
 6, 6. Venetorum praeses 43, 10.
 66, 10. Veneris pater 78, 13. a
 filio regno eiicitur 83, 13. Vul-
 cani pater 91, 11. Saturnus pla-
 neta 14, 2. omnium planetarum
 summus 25, 6. frigidus 58, 2.
 Saturnus Croniae urbis conditor
 116, 5. praestitit ordini Titanio
 117, 2. ab eo administrantur
 tonitrua ad austrum vergentia
 300, 11. ei quando sacrificarint
 Romani 117, 14. eius templum
 cui non licuerit ingredi 116, 16.
 Satyri 73, 20.
 schedarium 205, 8.
 scholae 199, 12.
 scintilla superne in terram labens
 quid significet 279, 20. scintillis
 aer repletus 280, 23.
 Scipio novi numi auctor bello Pu-
 nico secundo 56, 18.

- scorpium sidus 67, 10. 108, 14. 382, 13.
 scorpium hieme torpescens pedes suos depascitur, vere novos recipit et tactu calaminthae adstringitur 154, 12.
 scriba praetoris 11, 7.
 scriniarii 215, 15. quando et quomodo in rem publicam introducti 224, 21. quomodo officio adnumerati 228, 13. eorum munus 228, 8. unde appellati 228, 10. statua Theodosio ab iis posita 229, 2. eorum potentia aucta 229, 9.
 scrinium quid sonet 228, 10. scrinium operum quis instituerit 146, 22. scrinia 198, 22. 203, 7. 207, 14.
 scriptores aliquot satirarum 153, 10. rei militaris 159, 4.
 scutulata quae vestimenta appellata 128, 23.
 scutum quid sonet 128, 19. quo differat a clipeo 129, 3.
 Scythia 192, 5. in ea haud cadunt fulmina 339, 2. 348, 16.
 secretarii 205, 12.
 a secretis 204, 10. 213, 5. 221, 2.
 secretum quid et unde dictum 205, 3.
 secundarius numerus non purus 16, 20. 48, 3. eius usus in feriis interdictus 17, 11.
 Secundianus consul 218, 22.
 securis insigne magistri equitum 184, 3. cui soli relicta 184, 16.
 seditio Nica 283, 8.
 segmenta quid 169, 20. segmentis soli imperatores usi 178, 21.
 σεισται genus terrae motuum 349, 20.
 sella consulis 145, 10.
 Semele 72, 17.
 sementes ob telluris madorem amissae 356, 11.
 Sementilis October 109, 9.
 sementivae feriae 30, 3.
 seminis animalis ratio 30, 10. ceterorum seminum 107, 8.
 senarius numerus 23, 13. 92, 6.
 Seneca 96, 20. 97, 10.
 sensus quinque 25, 20.
 Septembris mensis 105, 3.
 septenarius numerus 24, 19. 30, 14. 17.
 septentrionales gentes cum Africanis communicantes 289, 11.
 septimestris partus 26, 9. 96, 5.
 Septimius praef. praet. 171, 17.
 Septimontium sacrum 118, 5.
 Septum appellatum fretum Gaditanum 287, 17.
 Seranus dictator 145, 6.
 Sergius praef. praet. 186, 1. 214, 22. 243, 7.
 serendi et plantandi tempus idoneum 21, 19.
 Serica 304, 17. 354, 4. scorpionibus subiecta 382, 15.
 serica vestis 42, 12.
 serpentes bestiae iumenta vexantes 345, 16.
 servi 309, 22. 314, 5. 322, 10. 22. 323, 14. 327, 21. unde dicti 129, 16.
 sesamum 54, 17.
 Severium balneum 265, 19.
 Severus imp. 265, 19.
 Sextilis mensis in honorem Augusti Caesaris Augustus dicitur 101, 5. 304, 1.
 Sibyllini libri 56, 9. 70, 21.
 sica 175, 5.
 Sicania olim Sicilia dicebatur 93, 14.
 siccitas terrae motuum causa 349, 11.
 Sicilia 304, 5. 349, 10. 353, 7. olim non insula 93, 9. Saturni regnum 83, 17. Vulcani patria 91, 12. leoni subiecta 382, 9.
 siderum motus 19, 1. eorum vis unde pendeat 44, 5. de siderum ortu diarium Cl. Tusci 357, 1.
 signa sive symbola deorum 10, 21. regia 284, 12. cui signo climata terrestria subiecta sint 381, 20.
 silentium, silentiarii 12, 1. 183, 5.
 silva fulmine tacta 345, 11. 347, 17.
 simulacra sudantia 282, 20.
 singulariorum munus et nomen 199, 19. 200, 1.
 Sinon Virgilianus 103, 7.
 Sirius 46, 20.
 Sirmium urbs 226, 3.
 Sisena 269, 10.
 sitonae 200, 11.
 sitonia 231, 5.
 Socrates in Platonis Phaedone 4, 11.
 Sogdiana 301, 21. 355, 20. aquario subiecta 382, 21.
 sol planeta 14, 5. 22, 20. eius nomina 15, 1. ad monadem refertur 15, 10. eius natura 16, 8. 36, 19. 73, 14. conversiones 21, 11. distantia a terra 37, 2. sol in libra 40, 14. in aquario 59, 14.

- in tauro 77, 17. sol Hercules 81, 4. sol in ariete 105, 8. in sagittario 109, 4. solis defectus quid significet 91, 19. 294, 4. 18. sol fulminum causa 342, 12. solus universales habet efficientias 283, 19. omnis caloris dispensator 342, 2. specie omnibus sideribus antecellit 301, 6. solis defectus sub Anastasio 280, 19. solis defectus a Thalete praedictus 284, 2. ab Hipparcho 281, 17. a Sulpicio Gallo 284, 5. e sole saxum casurum praedixit Anaxagoras 281, 9. sol in fulgurali disciplina observatus 341, 22. 342, 15. et in disciplina augurali ab Aegyptiis 300, 21. soles complures eodem tempore 277, 12. soli genitori celebrata Agonalia 118, 3. ei peculiare laurus et ficus 341, 2. sol Iupiter et Helios appellatus 342, 12. eum Iamblichus Plutonem esse ait 114, 22. soli Asia subiecta 284, 9.
- Solo 159, 20.
- solstitium 56, 12. vernum 81, 12. aestivum 369, 1. aestuosum 320, 20.
- somnia divina hominibus occurrentia 320, 12. de somniis P. Nigidii fragmentum 341, 16.
- sonitus coeli 293, 1. terrae 295, 18. 298, 12. quid denunciet 297, 23.
- Sopater 52, 11.
- Sophoclis Ajax ab Augusto lat. conversus 45, 20. Sophocles laud. 96, 19. 123, 11.
- Sophro 153, 14.
- specillum Aesculapii inventum 108, 10.
- speculum cur in Bacchi sacris 73, 9.
- Sperchius fl. 42, 2.
- sphingiis uvae profunduntur 333, 1.
- Sporacius ad Persas missus 245, 12.
- statua Aeneae 130, 8. Theodosii a scriniariis posita 229, 2. Iustiniani 229, 7. Philippi 175, 4. sudantes vel flentes quid portentant 282, 20.
- stellae pilis militum insidentes 278, 18. velisque navium 278, 19. duae stellae nominatae Castor et Pollux 279, 2. stella micans 299, 1. e septentrione quid significet 277, 9. stellae meridie
- pelluentes 280, 20. stella clipei effigiem referens 278, 3.
- Stilbo 20, 20.
- Stoici 36, 8. 45, 12. 281, 22.
- strenua 53, 18.
- subadiuva 182, 10. 201, 22.
- sularum ortus 108, 7. imbrem efficit 281, 23. earum occasus 117, 23. 364, 15. 378, 20.
- sudores statuarum 282, 20. viscerum ovinorum quid significant 282, 23.
- Suetonius 131, 3. 147, 2. Caesarum vitas Septimio dedicavit 171, 15.
- suggestiones 220, 14.
- suilla carne vescuntur Aegyptii 78, 2.
- Sulpicius Gallus solis defectum praedixit 284, 5.
- sus aestas 77, 21. Mars 78, 1.
- Sylla 165, 5 sqq.
- synthemata cursus publici 176, 14. 234, 5.
- Syphax 95, 9.
- Syri quomodo aquam dicant 88, 11.
- Syria 286, 6. 305, 2. Veneris mater 78, 21. Euphratensis 289, 20. media 354, 14. Syria virgini subiecta 382, 12.
- tabes quando metuenda 299, 7. tabes thoracum 317, 13.
- tabulae duodecim 141, 5. 146, 13.
- Tagae origo 276, 1. eundem Mercurium inferum esse Graeci opinantur 276, 4. Tages apud Italos auctor disciplinae auguralis 275, 1. ei attribuitur a nonnullis scriptum Tarchontis 275, 20. ex eius libris excerptum tonitruale Nigidii Figuli 306, 1. et vaticinia Vicellii 350, 19. Tagae interpretes 276, 21.
- Tarchon haruspex 275, 5. 11. 19.
- Tarchontes duo 276, 11.
- Tarentinae placentae 54, 14.
- Tarentinus orator 25, 2.
- Tarentum 54, 15.
- Tarquinius Priscus 77, 21. 127, 15.
- Tarquinius Superbus 64, 16. 23. 144, 1. 173, 19.
- L. Tarquinius rex satrorum 275, 6.
- Tartarus flammea zona est secundum Hermetem Aegyptium 114, 17.
- Tartessus, Gadir, Gades 287, 12.
- Tarutius mathematicus 7, 15.
- Tatus 135, 14.
- Tauracilia 289, 20.

- taurus cur Europae amore captus 303, 2. taurus sidus 7, 17. 77, 17.
 τέλειος λόγος liber Hermetis Aegyptii 114, 13.
 Tellus mater Bacchi 72, 15.
 tempestates quibus coloribus signentur 43, 15. aëris commutatione efficiuntur 60, 6.
 templi auguralis regiones 343, 15.
 templum princeps Cpolis 265, 11. sanctorum angelorum 269, 12.
 tempus quomodo dividatur 38, 5.
 tempus Hercules 81, 3. t. quomodo in iudicio indicatum 182, 10. quantum causis sacris concessum 182, 2.
 ternarius numerus proprie dicitur numerus 18, 8. primus numerus 77, 1.
 Terpander Lesbium 72, 11.
 terrae forma 45, 11. terrae motus deprecatio 88, 17. terrae motus mense Maio 91, 5. terrae motus qua re praesignificantur 286, 22. terrae motuum causa 348, 21. genera 349, 17. de terrae motibus fragmentum Vicellii 350, 18. terrae motus quid portendat 294, 8. terra desidens interdum coenum eructat 350, 4. terra de coelo tacta 293, 14. fremitus terrae 297, 7. 349, 21.
 tetras 21, 2. 86, 15.
 testamentum vetus 61, 9. 111, 6.
 Thales 36, 17. 284, 2.
 Thebae 304, 17. 354, 5. Ἰσχυροί 61, 7. Aegypti 82, 19. scorpionum subiectae 382, 15.
 Thebe Herculis mater 82, 19.
 thecophori 202, 4. 215, 20.
 Theodosianus codex 176, 19. 217, 5.
 Theodosius imp. 95, 22. primus quam legem dederit 177, 9. 234, 23. minor 174, 16. 175, 21. 216, 18. 236, 18.
 Theophrastus 18, 17.
 Thraces 226, 6.
 Thracia 226, 4. 301, 15. 355, 13. 22. capricorno subiecta 382, 19. in ea saxum e coelo cecidit 281, 11.
 Thracica 249, 5. dioecesis 199, 1.
 Thrascias ventus 104, 8.
 Thrasylces Thasius 98, 10.
 thronus cur solium appellatus 127, 5. qualis fuerit veterum regum 127, 7.
 Thucydides 239, 14.
 Thyone, mater Bacchi 72, 23.
 ad Tiberis ripam expositi Romulus et Remus 115, 9.
 Tiberius imp. 107, 16. 249, 18.
 Tigris fl. 102, 23.
 tiliacis tabulis veteres ad scribendum usi 11, 5.
 Timaeus 20, 3. 26, 13.
 Tinius 152, 13.
 tirones 109, 12. 159, 12. quare milites non appellandi 159, 15. unde dicti 160, 7.
 Titanes 72, 16.
 titulus unde dicta dignitatis inscriptio 135, 18.
 Tmolus mons 84, 3.
 toga Romuli qualis fuerit 126, 18. unde dicta 126, 20. a Lydo vocatur φαινόλης *ibid.* 144, 20.
 togati qui et cur advocati dicti 201, 14. 20.
 τόλμα dyas 17, 3.
 toni planetarum motu efficiuntur 14, 1.
 tonitru unde oriatur 50, 6. 299, 10. tonitruum et fulgetrum simul fiunt 300, 3. tonitruum emortuum 334, 9. diarium tonitruale P. Nigidii Figuli 306, 1. Romae peculiare 331, 17. tonitruale Fonteii 332.
 trabea 10, 10. 126, 13. qualis vestis 127, 3.
 tractatores 215, 13.
 traditio antiqua 107, 4.
 Traianus imp. 55, 1. eius nomina, genus, res 60, 16. 192, 13.
 traiectiones ignium 298, 10.
 Trebatius 139, 19.
 Treveri urbs 161, 11.
 Treveri Sygambri et Franci dicuntur 161, 10. duce Brenno Capitolium aggressi, a Manlio repulsi 161, 16.
 triacantas 37, 21.
 trias 18, 3. 77, 1. 92, 7. tres triades Timaei 20, 3.
 Triballi 159, 13.
 tribuni 65, 15. quare creati 155, 13. quando 149, 22. ensem gerebant et publicis servis utebantur 155, 15.
 tribus 65, 14. unde dictae 160, 10.
 tributorum varia nomina 264, 10. remissio 41, 2.
 tricenarii 37, 21.
 τριέπερος Hercules 81, 18.
 Trieterides 73, 1.
 tripus 31, 10. 181, 23.

- triticum abundantius quam hordeum 330, 4. tritici proventus exiguus 324, 4.
- τριτογένεια* 42, 16. 60, 4.
- Tritonis canis 81, 20.
- trium decem numerus 32, 11.
- triumphus 3, 4.
- trivia 31, 14.
- trochiscus 182, 12.
- Troglodytae 96, 21.
- Troglodytica 304, 18. 354, 5. scorpionum subiecta 382, 15.
- Troianus equus 108, 1.
- tubarum crepitus auditus e coelo 280, 13.
- tubilistrum 75, 19.
- tufae 127, 19.
- turbo aërius 336, 3. turbo accensus 297, 6. quid significet 295, 1. 297, 24. noctu delatus 293, 20.
- turmarii 201, 21.
- Turnus 153, 15.
- Tuscorum observationes de regionibus de coelo tactis 306, 12. quemadmodum iuxta eorum disciplinam dignoscantur fulmina 338, 18.
- Cl. Tuscus sumpsit sua e sacris Etruscorum 381, 9. Cl. Tusci diarium totius anni 357, 1.
- Tyndareus Helenam filiam diis averruncis immolaturus 113, 6.
- Typhon mare 70, 13. cometes 101, 16. fulmen 340, 1.
- tyranni quo differant a principibus 123, 19. posteris quoque perniciosi 165, 1.
- Tyrrhenus Etruscos Lydorum mysteria edocuit 119, 4.
- Tyrrhenum mare Italiam alluens 339, 14.
- Τύχη* apud Homerum non invenitur, sed apud Hesiodum 41, 14. eius columna et inscriptio Byzantii 48, 10. 55, 1. 94, 4. cur bovina facie 70, 15.
- ulmi folia solstitio circumagunt 282, 7.
- Ulpianus 140, 2. 142, 6. 160, 20.
- Ulpianus Traianus 60, 16.
- Umbria 93, 16.
- Umbrorum dies 13, 14.
- universi natura ex contrariis viribus orta 4, 16. universum septem rebus conspicitur 25, 21. 26, 1. legibus naturalibus compositum, consilio numinis administratur 350, 11.
- Ioannes Lydus.*
- upupae in civitatibus conspectae 283, 11.
- Urania Venus 23, 13. 79, 1.
- ursa sidus 52, 14.
- uva in balneo praefectorum praetorio 179, 6.
- vaginarum 153, 14.
- Valens scriptor rerum Caesaris 95, 15.
- Valentinianus 69, 20.
- Valerius Publicola 145, 15.
- Vandali 167, 1. 236, 21. 248, 10. principes suos Astingos vocabant 248, 13.
- Varro 51, 19. 58, 20. 71, 12. 74, 10. 88, 14. 107, 2. 20. 108, 15. 119, 13. 122, 7. 125, 8. 130, 5. 179, 15. 269, 11. 285, 4. 381, 11.
- Varus 139, 4.
- vasa quaedam in iudicio usurpata 179, 20. 182, 1.
- vectigalia remittuntur 40, 19. vectigalia populi Rom. gravia 347, 3.
- Veii 156, 16.
- velox 12, 11.
- venereis abstinendum mense Iulio 96, 10.
- Veneti 43, 11. 65, 23. Venetus color 43, 12. 66, 2.
- Venetia 66, 4.
- ventorum pugna 58, 19. 74, 10. mutatio 105, 21. venti cardinales 104, 3. ventus morbidus 326, 11. et calidus 321, 11. venti frigidi 364, 14. ventus pluvius et tonitrua coacervans 363, 19.
- Venus Martis et Vulcani uxor 18, 1. 67, 13. 72, 2. eius ara in Circo 6, 7. natura 23, 11. Romanorum patrona 29, 3. floridorum praeses 65, 22. ei Aprilis sacer 77, 6. eius allegoria et nomen 77, 7 sqq. de nominibus, variis Veneribus 78, 4 sqq. origine etc. 79, 16 sqq. honoribus 80, 12. Veneri mare proprium 302, 23. et Hippeus cometa 285, 8. Veneris natalitia 117, 19. quando ei sacrificarint Romani 117, 13. Veneris stella lunae proxima quid significet 297, 4.
- vere vel autumno plerique motus terrae 350, 8. item fulmina 339, 1. ver aestuosum 328, 10. apricum 326, 9. veris initium 360, 7.
- veredi 12, 15. 200, 2. 254, 18.

- Vergiliarum ortus 107, 1. 366, 2.
 374, 11. 375, 9. plerumque con-
 iunctus cum fulminibus 339, 1.
 et motibus terrae 350, 9. earum
 occasus 376, 27.
 vermes frumento nocentes 318, 12.
 verna, vernaculus 65, 13. 155, 16.
 vernum tempus i. e. Venus 77, 16.
 verutarii 158, 17.
 versus citantur 4, 14. 22. 15, 5.
 18, 5. 23, 8. 29, 21. 31, 17. 55, 6.
 68, 22. 94, 1. 253, 3. 263, 8.
 Vespasianus ad imperium promotus
 277, 20. sub eo solis et lunae
 defectus 284, 6.
 vesperus ad lunam appropinquans
 298, 15.
 Vesta a Romanis colitur 43, 20.
 eius feriae et pompa 93, 6. ignis
 aeternus 114, 24.
 veste barbarica uti Romanis non
 licuit 131, 2. vestem candidam
 qui gestarint 142, 10. vestis
 triumphalis 166, 15. vestes quae-
 dam Augusti 169, 3. aureae Ly-
 dorum 258, 10.
 Vesuvius mons 266, 11.
 veterani 159, 3.
 apud veteres statuarum auctoritas
 343, 19.
 vexilla 127, 20. 184, 3. 18.
 vexillarii 157, 13.
 vexillationes 157, 2.
 via lactea 25, 18.
 Vicellius Tagae interpret 276, 22.
 eius fragmentum de terrae moti-
 bus 350, 18.
 Victor 200, 11.
 vigiles creandi causa 161, 22. ma-
 gistratibus adnumerari non solent
 162, 2. eorum officium 162, 5.
 vindices 242, 10.
 vinearii 158, 21.
 vinum a Lydis inventum 3, 7. vini
 ubertas inasperata 337, 18.
 virgae species coelestis 285, 1.
 Virgilius 126, 14. 130, 11. 140, 12.
 147, 7. 161, 15.
 Virginius 147, 8.
 virgo sidus 7, 16.
 virgo in Laconica diis averruncis
 immolata 113, 4.
 virides 65, 20.
 visus auditu velocior 300, 4.
 Vitalianus 244, 2. 281, 1.
 Vitellius 139, 5. 277, 21.
 vitellus 139, 6.
 vitis fulmine tacta 342, 21. insi-
 gne magistri equitum 184, 10.
 biarchi 184, 14.
 Vittiges 248, 19.
 Vivianus 241, 16.
 vocales Graecorum 5, 8. septem
 26, 16.
 vocem quando infans edat 45, 16.
 90, 22. vocum septem varietates
 26, 7.
 Vocontii 281, 20.
 volucres solis defectu tamquam me-
 dia nocte delabentes 280, 21.
 volucrum interitus 338, 2.
 voluptates 65, 17.
 Vopiscus 138, 12.
 vortices ignei delabentes 316, 21.
 vota publica 57, 3. 71, 15.
 Vulcaniae insulae 91, 13.
 Vulcanus primus Aegypti rex 223, 10.
 Vulcani quattuor 91, 9. Vulcanus
 quid significet allegorice 91, 13.
 Veneris maritus 79, 4. Apollinis
 pater 108, 9.
 vulturis hepar morbi comitialis re-
 medium 96, 1.
 Xanthicus 67, 21.
 Xanthus historicus 39, 8.
 Xenocrates 34, 9.
 Xenophanes 36, 7.
 Xerxes 102, 9.
 xiphias cometes 101, 15. 288, 21. 22.
 Xyaris 39, 7.
 Zeno 229, 9. 238, 7. 280, 13.
 Zenodotus 241, 19.
 zephyri venti 104, 6.
 Zephyri gigantis filius Amor 117, 16.
 Zephyrites mensis Martius 109, 7.
 ζευξtal quid 208, 21.
 Zeuxippus rex et forum 265, 13.
 zodiacus 9, 8.
 zonae quinque 22, 21.
 Zopyrus Herodoteus 103, 7. (115, 12.)
 Zoroaster 14, 9. 16, 10. 274, 12.
 Zoticus praef. praet. 219, 10.
 221, 3.

LIPSIÆ,

EX OFFICINA B. G. TEUBNERI.

DF
503
C6
v.27

Corpus scriptorum historiae
byzantinae

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
